

PREHL'AD

ustanovení zákona č. 300/2005 Z. z.

Trestný zákon

PRVÁ ČASŤ

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Predmet zákona ..... § 1

PRVÁ HLAVA

PÔSOBNOSŤ ZÁKONA

A ZÁKLADY TRESTNEJ ZODPOVEDNOSTI

Prvý diel

Trestný zákon a jeho pôsobnosť

Časová pôsobnosť ..... § 2

Územná pôsobnosť ..... § 3

Osobná pôsobnosť ..... § 4 – 6

Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv ..... § 7

Druhý diel

Základy trestnej zodpovednosti

PRVÝ ODDIEL

POJEM A DRUHY TRESTNÉHO ČINU

Trestný čin ..... § 8

Druhy trestných činov ..... § 9

Prečin ..... § 10

Zločin ..... § 11

Miesto spáchania trestného činu ..... § 12

Príprava na zločin ..... § 13

Pokus trestného činu ..... § 14

Zavinenie ..... § 15 – § 18

DRUHÝ ODDIEL
PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK
TRESTNÉHO ČINU

Páchateľ	§ 19
Spolupáchateľ	§ 20
Účastník	§ 21

TRETÍ ODDIEL

OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ

Vek	§ 22
Nepríčetnosť	§ 23

ŠTVRTÝ ODDIEL

OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE PROTIPRÁVNOSŤ ČINU

Krajná núdza	§ 24
Nutná obrana	§ 25
Oprávnené použitie zbrane	§ 26
Dovolené riziko	§ 27
Výkon práva a povinnosti	§ 28
Súhlas poškodeného	§ 29
Plnenie úlohy agenta	§ 30

DRUHÁ HLAVA

SANKCIE

Prvý diel

Druhy sankcií

Trest a ochranné opatrenie	§ 31
Druhy trestov	§ 32
Druhy ochranných opatrení	§ 33

Druhý diel

Základné zásady ukladania sankcií

Zásady ukladania trestov	§ 34
Zásady ukladania ochranných opatrení	§ 35
Poľahčujúce okolnosti a priťažujúce okolnosti	§ 36 – 38

Mimoriadne zníženie trestu	§ 39
Upustenie od potrestania	§ 40
Úhrnný trest a spoločný trest.	§ 41
Súhrnný trest	§ 42
Ďalší trest	§ 43
Upustenie od súhrnného trestu a ďalšieho trestu.	§ 44
Započítanie väzby a trestu	§ 45

Tretí diel

Ukladanie a výkon jednotlivých trestov

Trest odňatia slobody	§ 46
Trest odňatia slobody na doživotie.	§ 47
Vonkajšia diferenciacia výkonu trestu odňatia slobody	§ 48
Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody	§ 49 – 50
Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom	§ 51 – 52
Trest domáceho väzenia	§ 53
Trest povinnej práce	§ 54 – 55
Peňažný trest	§ 56 – 57
Trest prepadnutia majetku	§ 58 – 59
Trest prepadnutia veci	§ 60
Trest zákazu činnosti.	§ 61
Trest zákazu pobytu	§ 62
Trest straty čestných titulov a vyznamenaní.	§ 63
Trest straty vojenskej a inej hodnoty	§ 64
Trest vyhostenia.	§ 65

Štvrtý diel

Podmienečné prepustenie a podmienečné upustenie od výkonu zvyšku niektorých trestov

Podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody	§ 66 – 68
Podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti.	§ 69 – 70

Podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu	§ 71 – 72
--	-----------

Piaty diel

Ochranné opatrenia

Ochranné liečenie	§ 73 – 74
Ochranná výchova	§ 75
Ochranný dohľad	§ 76 – 80
Detencia	§ 81 – 82
Zhabanie vecí	§ 83

TRETIA HLAVA

ZÁNİK TRESTNOSTI A TRESTU

Zmena zákona	§ 84
Účinná lútosť	§ 85 – 86
Premlčanie trestného stíhania	§ 87 – 88
Odpustenie alebo zmiernenie trestu	§ 89
Premlčanie výkonu trestu	§ 90 – 91
Zahľadenie odsúdenia	§ 92 – 93

ŠTVRTÁ HLAVA

OSOBITNÉ USTANOVENIA O STÍHANÍ MLADISTVÝCH

Prvý diel

Trestná zodpovednosť

Všeobecné ustanovenie	§ 94
Trestná zodpovednosť	§ 95

Druhý diel

Zánik trestnosti

Premlčanie trestného stíhania	§ 96
-------------------------------------	------

Tretí diel

Ukladanie sankcií a výchovných opatrení mladistvému

Účel sankcií a výchovných opatrení	§ 97
--	------

Upustenie od potrestania	§ 98 – 100
Podmienečné upustenie od potrestania	§ 101

Štvrtý diel

Ochranná výchova

Dôvody uloženia ochrannej výchovy	§ 102
Výkon ochrannej výchovy	§ 103
Zmena spôsobu výkonu ochrannej výchovy	§ 104 – 105

Piaty diel

Výchovné opatrenia

Druhy výchovných opatrení a ich ukladanie	§ 106
Výchovné povinnosti a obmedzenia	§ 107
Napomenutie s výstrahou	§ 108

Šiesty diel

Tresty

Druhy trestov	§ 109
Ukladanie trestu	§ 110
Trest povinnej práce	§ 111
Trest zákazu činnosti	§ 112
Trest vyhostenia	§ 113
Peňažný trest	§ 114
Podmienečný odklad výkonu peňažného trestu	§ 115
Skúšobná doba	§ 116
Trest odňatia slobody	§ 117
Mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody	§ 118
Podmienečný odklad výkonu trestu a podmienečný odklad výkonu trestu s probačným dohľadom	§ 119
Premlčanie výkonu trestu	§ 120
Zahľadenie odsúdenia	§ 121

**PIATA HLAVA
VÝKLAD POJMOV**

Prvý diel

Všeobecné pojmy

Trestný čin a spôsoby jeho spáchania	§ 122
Ujma na zdraví	§ 123
Škoda	§ 124 – 126
Osoba	§ 127 – 128
Skupina osôb a organizácia	§ 129
Vec	§ 130 – 131
Prostitúcia a pornografia	§ 132
Cudzia moc a cudzí činiteľ	§ 133
Ústavné zriadenie a krízová situácia	§ 134
Prechovávanie drog pre vlastnú potrebu	§ 135
Počítanie času	§ 136
Svojoľné vzdialenie	§ 137

Druhý diel

Osobitné kvalifikačné pojmy

Závažnejší spôsob konania	§ 138
Chránená osoba	§ 139
Osobitný motív	§ 140
Nebezpečné zoskupenie	§ 141
Ťažká ujma na zdraví alebo smrť	§ 142
Smrť viacerých osôb	§ 143

DRUHÁ ČASŤ

OSOBITNÁ ČASŤ

PRVÁ HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI ŽIVOTU A ZDRAVIU

Prvý diel

Trestné činy proti životu

Úkladná vražda	§ 144
--------------------------	-------

Vražda	§ 145
Vražda novonarodeného dieťaťa matkou	§ 146
Zabitie	§ 147 – 148
Usmrtenie	§ 149
Nedovolené prerušenie tehotenstva	§ 150 – 153
Účasť na samovražde	§ 154

Druhý diel

Trestné činy proti zdraviu

Ublíženie na zdraví	§ 155 – 158
Neoprávnené odoberanie orgánov, tkanív a buniek a nezákonná sterilizácia	§ 159 – 160

Tretí diel

Trestné činy ohrozujúce život alebo zdravie

Neoprávnený experiment na človeku a klonovanie ľudskej bytosti	§ 161
Poškodenie zdravia	§ 162
Šírenie nebezpečnej nakažlivej ľudskej choroby	§ 163 – 164
Ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie	§ 165 – 166
Ohrozovanie pohlavnou chorobou	§ 167
Ohrozovanie zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi	§ 168 – 169
Ohrozovanie zdravia nepovolenými liečivami, zdravotníckymi pomôckami a potrebami	§ 170
Nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi	§ 171 – 173
Šírenie toxikománie	§ 174
Podávanie alkoholických nápojov mládeži	§ 175
Podávanie anabolických látok	§ 176
Neposkytnutie pomoci	§ 177 – 178

DRUHÁ HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI SLOBODE A ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI

Prvý diel

Trestné činy proti slobode

Obchodovanie s ľuďmi	§ 179
Obchodovanie s deťmi	§ 180 – 181
Pozbavenie osobnej slobody	§ 182
Obmedzovanie osobnej slobody	§ 183
Obmedzovanie slobody pobytu	§ 184
Branie rukojemníka	§ 185
Vydieračský únos	§ 186
Zavlečenie do cudziny	§ 187
Lúpež	§ 188
Vydieranie	§ 189
Hrubý nátlak	§ 190 – 191
Nátlak	§ 192
Obmedzovanie slobody vyznania	§ 193
Porušovanie domovej slobody	§ 194
Porušovanie slobody združovania a zhromažďovania	§ 195
Porušovanie tajomstva prepravovaných správ	§ 196 – 198

Druhý diel

Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti

Znásilnenie	§ 199
Sexuálne násilie	§ 200
Sexuálne zneužívanie	§ 201 – 202
Súlož medzi príbuznými	§ 203

TRETIA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI RODINE A MLÁDEŽI

Dvojmanželstvo	§ 204
Odloženie dieťaťa	§ 205
Opustenie dieťaťa	§ 206

Zanedbanie povinnej výživy	§ 207
Týranie blízkej osoby a zverenej osoby	§ 208
Únos	§ 209 – 210
Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže	§ 211

ŠTVRTÁ HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI MAJETKU

Krádež	§ 212
Sprenevera	§ 213
Nevyplatenie mzdy a odstupného	§ 214
Neoprávnené užívanie cudzej veci	§ 215
Neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla	§ 216 – 217
Neoprávnený zásah do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru	§ 218
Neoprávnené vyrobenie a používanie elektronického platobného prostriedku a inej platobnej karty	§ 219
Falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla	§ 220
Podvod	§ 221
Úverový podvod	§ 222
Poisťovací podvod	§ 223
Kapitálový podvod	§ 224
Subvenčný podvod	§ 225
Neoprávnené obohatenie	§ 226
Podvodný úpadok	§ 227
Zavinený úpadok	§ 228
Prevádzkovanie nepoctivých hier a stávk	§ 229
Nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier	§ 230
Podielníctvo	§ 231 – 232
Legalizácia príjmu z trestnej činnosti	§ 233 – 234
Úžera	§ 235
Zatajenie veci	§ 236
Porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku	§ 237 – 238
Poškodzovanie veriteľa	§ 239

Zvýhodňovanie veriteľa	§ 240
Machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním	§ 241
Marenie konkurzného alebo vyrovnacieho konania	§ 242 – 243
Porušovanie zákazu konkurencie	§ 244
Poškodzovanie cudzej veci.	§ 245 – 246
Poškodenie a zneužitie záznamu na nosiči informácií	§ 247
Zneužívanie vlastníctva	§ 248
Poškodzovanie a znehodnocovanie kultúrneho dedičstva.	§ 249

PIATA HLAVA TRESTNÉ ČINY HOSPODÁRSKE

Prvý diel

Trestné činy ohrozujúce trhovú ekonomiku

Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži	§ 250
Neoprávnené podnikanie.	§ 251
Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb	§ 252
Nepovolená výroba liehu.	§ 253
Porušovanie predpisov o obehú tovaru v styku s cudzinou	§ 254
Porušovanie predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami	§ 255 – 257
Ohrozenie devízového hospodárstva.	§ 258

Druhý diel

Trestné činy proti hospodárskej disciplíne

Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie	§ 259 – 260
Poškodzovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev	§ 261 – 263
Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva	§ 264
Zneužívanie informácií v obchodnom styku.	§ 265
Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe	§ 266 – 268
Poškodzovanie spotrebiteľa	§ 269

Tretí diel**Trestné činy proti mene a trestné činy daňové**

Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov	§ 270
Uvádzanie falšovaných, pozmenených a neoprávnene vyrobených peňazí a cenných papierov	§ 271
Výroba a držanie falšovateľského náčinia	§ 272
Ohrozovanie obehu peňazí	§ 273
Falšovanie, pozmeňovanie a nedovolená výroba kolkových známok, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok	§ 274
Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru	§ 275
Skrátenie dane a poistného	§ 276
Neodvedenie dane a poistného	§ 277
Nezaplatenie dane	§ 278
Porušenie predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru	§ 279
Spoločné ustanovenie	§ 280

Štvrtý diel**Trestné činy proti priemyselným právam a proti autorskému právu**

Porušovanie práv k ochrannej známke, označeniu pôvodu výrobku a obchodnému menu	§ 281
Porušovanie priemyselných práv	§ 282
Porušovanie autorského práva	§ 283

ŠIESTA HLAVA**TRESTNÉ ČINY VŠEOBECNE NEBEZPEČNÉ
A PROTI ŽIVOTNÉMU PROSTREDIU****Prvý diel****Trestné činy všeobecne nebezpečné**

Všeobecné ohrozenie	§ 284 – 285
-------------------------------	-------------

Poškodzovanie a ohrozovanie prevádzky všeobecne prospešného zariadenia	§ 286 – 288
Ohrozenie pod vplyvom návykovej látky	§ 289
Porušovanie povinnosti pri hrozivej tiesni	§ 290
Ohrozenie bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode	§ 291 – 292
Zavlečenie vzdušného dopravného prostriedku do cudziny	§ 293
Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami	§ 294 – 295
Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny	§ 296
Založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny	§ 297
Nedovolená výroba a držanie jadrových materiálov, rádioaktívnych látok a vysokorizikových chemických látok	§ 298 – 299

Druhý diel

Trestné činy proti životnému prostrediu

Ohrozenie a poškodenie životného prostredia	§ 300 – 301
Neoprávnené nakladanie s odpadmi	§ 302
Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia.	§ 303 – 304
Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov	§ 305
Porušovanie ochrany stromov a krov.	§ 306
Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín	§ 307 – 308
Únik organizmov.	§ 309
Pytliactvo	§ 310

SIEDMA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI REPUBLIKE

Prvý diel

Trestné činy proti základom republiky

Vlastizrada	§ 311
Úklady proti Slovenskej republike	§ 312

Teror	§ 313 – 314
Záškodníctvo	§ 315 – 316
Sabotáž	§ 317

Druhý diel

Trestné činy proti bezpečnosti republiky

Vyzvedačstvo	§ 318
Ohrozenie utajovanej skutočnosti	§ 319 – 320

ÔSMA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI PORIADKU VO VEREJNÝCH VECIACH

Prvý diel

Trestné činy proti výkonu právomoci orgánu verejnej moci

Útok na orgán verejnej moci	§ 321 – 322
Útok na verejného činiteľa	§ 323 – 325

Druhý diel

Trestné činy verejných činiteľov

Zneužívanie právomoci verejného činiteľa	§ 326
Marenie úlohy verejným činiteľom	§ 327

Tretí diel

Korupcia

Prijímanie úplatku	§ 328 – 331
Podplácanie	§ 332 – 335
Nepriama korupcia	§ 336

Štvrtý diel

Niektoré formy trestnej súčinnosti

Podnecovanie	§ 337
Schvaľovanie trestného činu	§ 338
Nadržovanie	§ 339
Neoznámenie trestného činu	§ 340

Neprekazenie trestného činu	§ 341
---------------------------------------	-------

Piaty diel

Iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci

Zasahovanie do nezávislosti súdu	§ 342
Pohrdanie súdom.	§ 343
Marenie spravodlivosti.	§ 344
Krivé obvinenie	§ 345
Krivá výpoveď a krivá prisaha	§ 346
Nepравdivý znalecký posudok, tlmočnícky úkon a prekladateľský úkon.	§ 347
Marenie výkonu úradného rozhodnutia	§ 348 – 349
Marenie výkonu rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky	§ 350
Marenie prípravy a priebehu volieb a referenda	§ 351
Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky	§ 352
Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti	§ 353
Násilné prekročenie štátnej hranice	§ 354
Prevádzачstvo	§ 355 – 356
Nedovolené prekročenie štátnej hranice	§ 357
Vzbura väzňov	§ 358

DEVIATA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI INÝM PRÁVAM A SLOBODÁM

Násilie proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi	§ 359
Nebezpečné vyhrážanie	§ 360
Šírenie poplašnej správy.	§ 361 – 362
Opilstvo.	§ 363
Výtržníctvo.	§ 364
Hanobenie miesta posledného odpočinku.	§ 365
Hanobenie mŕtveho.	§ 366
Kupliarstvo.	§ 367

Výroba detskej pornografie	§ 368
Rozširovanie detskej pornografie	§ 369
Prechovávanie detskej pornografie	§ 370
Ohrozovanie mravnosti	§ 371 – 372
Ohováranie	§ 373
Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi	§ 374
Poškodzovanie cudzích práv	§ 375 – 376
Porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy	§ 377
Týranie zvierat	§ 378

DESIATA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI BRANNOSTI, PROTI CIVILNEJ SLUŽBE, PROTI SLUŽBE V OZBROJENÝCH SILÁCH A PROTI OBRANE VLASTI

Prvý diel

Trestné činy proti brannosti

Marenie spôsobilosti na službu	§ 379
Neplnenie odvodnej povinnosti	§ 380
Obchádzanie brannej povinnosti	§ 381

Druhý diel

Trestné činy proti civilnej službe

Nenastúpenie civilnej služby	§ 382 – 383
Vyhýbanie sa výkonu civilnej služby	§ 384 – 385

Tretí diel

Trestné činy proti službe v ozbrojených silách

Nenastúpenie služby v ozbrojených silách	§ 386 – 388
Porušovanie osobných a vecných povinností	§ 389

Štvrtý diel

Trestné činy proti obrane vlasti

Spolupráca s nepriateľom	§ 390
Vojnová zrada	§ 391

Služba v cudzom vojsku.....	§ 392
-----------------------------	-------

JEDENÁSTA HLAVA TRESTNÉ ČINY VOJENSKÉ

Prvý diel

Trestné činy proti vojenskej podriadenosti a vojenskej cti

Neuposlušnutie rozkazu	§ 393 – 394
Sprotivenie alebo donútenie porušiť vojenskú povinnosť.....	§ 395
Urážka medzi vojakmi	§ 396 – 398
Násilie voči nadriadenému	§ 399
Porušovanie práv a chránených záujmov vojakov.....	§ 400

Druhý diel

Trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu

Vyhýbanie sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby.....	§ 401 – 404
Dezercia.....	§ 405 – 406

Tretí diel

Trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby

Porušovanie povinností strážnej služby.....	§ 407
Porušovanie povinností dozornej služby.....	§ 408
Porušovanie povinností pri obrane vzdušného priestoru.....	§ 409

Štvrtý diel

Trestné činy ohrozujúce bojaschopnosť

Ohrozovanie morálneho stavu jednotky	§ 410
Porušovanie služobných povinností.....	§ 411
Zbabelosť pred nepriateľom.....	§ 412
Nesplnenie bojovej úlohy	§ 413
Opustenie bojových prostriedkov.....	§ 414
Vydanie bojových prostriedkov nepriateľovi	§ 415

Piaty diel
Spoločné ustanovenie

Osobitné ustanovenie o trestnej zodpovednosti osôb
podliehajúcich právomoci vojenských súdov . . . . . § 416

DVANÁSTA HLAVA
TRESTNÉ ČINY PROTI MIERU, PROTI
ĽUDSKOSTI A TRESTNÉ ČINY VOJNOVÉ

Prvý diel

Trestné činy proti mieru a ľudskosti

Ohrozenie mieru . . . . . § 417
Genocídium . . . . . § 418
Terorizmus . . . . . § 419
Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie . . . . . § 420
Podpora a propagácia skupín smerujúcich
k potlačeniu základných práv
a slobôd . . . . . § 421 – 422
Hanobenie národa, rasy a presvedčenia . . . . . § 423
Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti. . . . . § 424
Neľudskosť . . . . . § 425

Druhý diel

Trestné činy vojnové

Používanie zakázaného bojového prostriedku
a nedovolené vedenie boja . . . . . § 426
Plienenie v priestore vojnových operácií . . . . . § 427
Zneužívanie medzinárodne uznávaných
označení a štátnych znakov . . . . . § 428
Útok proti parlamentárovi . . . . . § 429
Zneužitie rekviračného práva . . . . . § 430
Vojnová krutosť . . . . . § 431
Perzekúcia obyvateľstva . . . . . § 432

Vojnové bezprávie	§ 433
Ohrozenie kultúrnych hodnôt	§ 434

Tretí diel

Spoločné ustanovenia	§ 435
-----------------------------------	--------------

TRETIA ČASŤ

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Spoločné ustanovenie	§ 436
Prechodné ustanovenia	§ 437 – 438
Záveréčné ustanovenia	§ 439 – 440

Príloha

**Zoznam preberaných právnych aktov Európskych spoločenstiev
a Európskej únie**

Zákon

č. 300/2005 Z. z.

Trestný zákon

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ

VŠEOBECNÁ ČASŤ

§ 1

Predmet zákona

Tento zákon upravuje základy trestnej zodpovednosti, druhy trestov, druhy ochranných opatrení, ich ukladanie a skutkové podstaty trestných činov.

PRVÁ HLAVA

PÔSOBNOSŤ ZÁKONA

A ZÁKLADY TRESTNEJ

ZODPOVEDNOSTI

Prvý diel

Trestný zákon

a jeho pôsobnosť

§ 2

Časová pôsobnosť

(1) Trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatela priaznivejší.

(2) Páchatelovi možno uložiť taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zá-

kon účinný v čase, keď sa o trestnom čine rozhoduje, ak je to pre páchatela priaznivejšíe.

(3) Ochranné opatrenie sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď sa o ochrannom opatrení rozhoduje.

§ 3

Územná pôsobnosť

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu, ktorý bol spáchaný na území Slovenskej republiky.

(2) Trestný čin sa považuje za spáchaný na území Slovenskej republiky, aj keď sa páchatel

a) dopustil konania aspoň sčasti na jej území, ak porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom nastalo alebo malo nastať celkom alebo sčasti mimo jej územia, alebo

b) dopustil konania mimo územia Slovenskej republiky, ak tu malo nastať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom alebo ak tu mal nastať aspoň sčasti taký následok.

(3) Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý bol spáchaný mimo územia Slovenskej republiky na palube lode plávajúcej pod štátnou vlajkou Slovenskej republiky alebo na palube lietadla zapísaného v registri lietadiel Slovenskej republiky.

Osobná pôsobnosť**§ 4**

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť činu, ktorý mimo územia Slovenskej republiky spáchal občan Slovenskej republiky alebo cudzinec, ktorý má na území Slovenskej republiky trvalý pobyt.

§ 5

Podľa tohto zákona sa posudzuje aj trestnosť obzvlášť závažného zločinu, ak bol čin spáchaný mimo územia Slovenskej republiky proti občanovi Slovenskej republiky a v mieste činu je čin trestný alebo ak miesto činu nepodlieha žiadnej trestnej právomoci.

§ 6

(1) Podľa tohto zákona sa posudzuje trestnosť činu spáchaného mimo územia Slovenskej republiky cudzincom, ktorý nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt, aj vtedy, ak

- a) čin je trestný aj podľa zákona účinného na území, kde bol spáchaný,
- b) páchatel' bol zadržaný alebo zatknutý na území Slovenskej republiky a
- c) nebol vydaný na trestné stíhanie cudziemu štátu.

(2) Páchatel'ovi uvedenému v odseku 1 však nemožno uložiť trest prísnejší, než ustanovuje zákon štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný.

§ 7**Pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv**

(1) Trestnosť činu sa posudzuje podľa tohto zákona aj vtedy, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(2) Ustanovenia § 3 až 6 sa nepoužijú, ak to nepripúšťa medzinárodná zmluva, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ktorou je Slovenská republika viazaná.

Druhý diel**Základy****trestnej zodpovednosti****PRVÝ ODDIEL****POJEM A DRUHY
TRESTNÉHO ČINU****§ 8****Trestný čin**

Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

§ 9**Druhy trestných činov**

Trestný čin je prečin a zločin.

§ 10**Prečin**

(1) Prečin je

- a) trestný čin spáchaný z nedbanlivosti alebo

b) úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby neprevyšujúcou päť rokov.

(2) Nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohľadku páchatela je jeho závažnosť nepatrná.

§ 11

Zločin

(1) Zločin je úmyselný trestný čin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov.

(2) O zločin ide aj vtedy, ak v prísnejšej skutkovej podstate prečinu spáchaného úmyselne je ustanovená horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov.

(3) Zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov, sa považuje za obzvlášť závažný.

§ 12

Miesto spáchania trestného činu

Miesto spáchania trestného činu je každé miesto, na ktorom

- a) páchatel konal, alebo
- b) nastal alebo podľa predstavy páchatela mal nastať následok predpokladaný týmto zákonom.

§ 13

Príprava na zločin

(1) Príprava na zločin je konanie, ktoré spočíva v úmyselnom organizovaní zločinu, zadovážovaní alebo prispôbovaní prostriedkov alebo nástrojov na jeho spáchanie, v spolčení, zhluknutí, návode, objednávaní alebo pomoci na taký zločin alebo v inom úmyselnom vytváraní podmienok na jeho spáchanie, ak nedošlo k pokusu ani dokonaniu zločinu.

(2) Príprava na zločin je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za zločin, ku ktorému smerovala.

(3) Trestnosť prípravy na zločin zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu zločinu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, alebo
- b) urobil o príprave na zločin oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutej prípravy, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatela za iný

trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

§ 14

Pokus trestného činu

(1) Pokus trestného činu je konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu, ktorého sa páchatel dopustil v úmysle spáchať trestný čin, ak nedošlo k dokonaniu trestného činu.

(2) Pokus trestného činu je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej na dokonaný trestný čin.

(3) Trestnosť pokusu trestného činu zaniká, ak páchatel dobrovoľne

- a) upustil od ďalšieho konania potrebného na dokonanie trestného činu a odstránil nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, alebo
- b) urobil o pokuse trestného činu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré vzniklo záujmu chránenému týmto zákonom z podniknutého pokusu, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Ustanovením odseku 3 nie je dotknutá trestnosť páchatela za iný trestný čin, ktorý už týmto konaním spáchal.

Zavinenie

§ 15

Trestný čin je spáchaný úmyselne, ak páchatel

- a) chcel spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, alebo
- b) vedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozmienený.

§ 16

Trestný čin je spáchaný z nedbanlivosti, ak páchatel

- a) vedel, že môže spôsobom uvedeným v tomto zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený týmto zákonom, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí, alebo
- b) nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol.

§ 17

Pre trestnosť činu spáchaného fyzickou osobou treba úmyselné zavinenie, ak tento zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti.

§ 18

Na priťažujúcu okolnosť alebo na okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, sa prihliadne, ak ide o

- a) ťažší následok, aj vtedy, keď ho páchatel' zavinil z nedbanlivosti, ak tento zákon nevyžaduje aj v tomto prípade zavinenie úmyselné, alebo
- b) inú skutočnosť, aj vtedy, keď o nej páchatel' nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, ak tento zákon nevyžaduje, aby o nej páchatel' vedel.
- b) naviedol iného na spáchanie trestného činu (návodca),
- c) požiadal iného, aby spáchal trestný čin (objednávateľ), alebo
- d) poskytol inému pomoc na spáchanie trestného činu, najmä zadovážením prostriedkov, odstránením prekážok, radou, utvrdzovaním v predsavzatí, sľubom pomôcť po trestnom čine (pomocník).

(2) Na trestnú zodpovednosť účastníka sa použijú ustanovenia o trestnej zodpovednosti páchatel'a, ak tento zákon neustanovuje inak.

DRUHÝ ODDIEL

PÁCHATEĽ, SPOLUPÁCHATEĽ A ÚČASTNÍK TRESTNÉHO ČINU

§ 19

Páchatel'

(1) Páchatel' trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám.

(2) Páchatel'om trestného činu môže byť fyzická osoba.

§ 20

Spolupáchatel'

Ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých páchatel'ov (spolupáchatelia), zodpovedá každý z nich, ako keby trestný čin spáchal sám.

§ 21

Účastník

(1) Účastník na dokonanom trestnom čine alebo na jeho pokuse je ten, kto úmyselne

a) zosnoval alebo riadil spáchanie trestného činu (organizátor),

TRETÍ ODDIEL

OKOLNOSTI VYLUČUJÚCE TRESTNÚ ZODPOVEDNOSŤ

§ 22

Vek

(1) Kto v čase spáchania činu inak trestného nedovršil štrnásť rok svojho veku, nie je trestne zodpovedný.

(2) Pre trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 nie je trestne zodpovedný, kto v čase spáchania činu nedovršil pätnásť rok svojho veku.

§ 23

Nepričetnosť

Kto pre duševnú poruchu v čase spáchania činu inak trestného nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný, ak tento zákon neustanovuje inak.

ŠTVRTÝ ODDIEL
OKOLNOSTI
VYLUČUJÚCE
PROTIPRÁVNOSŤ ČINU

§ 24

Krajná núdza

(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom, nie je trestným činom.

(2) Nejde o krajnú núdzu, ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému týmto zákonom za daných okolností odvrátiť inak alebo ak spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil. Rovnako nejde o krajnú núdzu, ak ten, komu nebezpečenstvo priamo hrozilo, bol podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať.

§ 25

Nutná obrana

(1) Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený týmto zákonom, nie je trestným činom.

(2) Nejde o nutnú obranu, ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu.

(3) Ten, kto odvracia útok spôsobom uvedeným v odseku 2, nebude trestne zodpovedný, ak konal v silnom rozrušení spôsobenom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zľaknutia.

(4) Ak sa niekto vzhľadom na okolnosti prípadu mylne domnieva, že útok hrozí, nevyklučuje to trestnú zodpovednosť za čin spáchaný z nedbanlivosti, ak omyl spočíva v nedbanlivosti.

§ 26

**Oprávnené
použitie zbrane**

(1) Použitie zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom.

(2) Za použitie zbrane v súlade so zákonom sa považuje aj jej použitie proti inému vo svojom obydľí na ochranu života, zdravia alebo majetku, ak osoba do obydľia neoprávnené vnikne alebo v ňom neoprávnené zotrúva a nejde o nutnú obranu. To neplatí, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.

§ 27

Dovolené riziko

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak niekto v súlade s dosiahnutým stavom poznania vykonáva spoločensky prospešnú činnosť v oblasti výroby a výskumu, ak spoločensky prospešný výsledok, ktorý sa od vykonávania činu očakáva, nemožno dosiahnuť bez rizika ohrozenia záujmu chráneného týmto zákonom.

(2) Nejde o dovolené riziko, ak výsledok, ku ktorému čin smeruje, celkom zjavne nezodpovedá miere rizika alebo vykonávanie činu odporuje všeobecne záväznému právnomu predpisu, verejnemu záujmu, zásadám ľudskosti alebo sa priech dobrým mravom.

§ 28

**Výkon
práva a povinnosti**

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ide o výkon práva alebo povinnosti vyplývajúcich zo všeobecne záväzného právneho predpisu, z rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci, z plnenia pracovných či iných úloh alebo zo zmluvy, ktorá neodporuje všeobecne záväznému právnemu predpisu ani ho neobchádza; spôsob výkonu práv a povinností nesmie odporovať všeobecne záväznému právnemu predpisu.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak trestný čin spáchala osoba, ktorá má zákonnú povinnosť plniť rozhodnutie vlády alebo rozhodnutie nadriadeného v súlade s takýmto rozhodnutím vlády a

- a) vedela, že toto rozhodnutie je nezákonné, alebo
- b) rozhodnutie bolo zjavne nezákonné.

(3) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na trestné činy uvedené v dvanásťtej hlave osobitnej časti tohto zákona.

§ 29

Súhlas poškodeného

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak bol vykonaný so súhlasom poškodeného a nesmeruje proti jeho životu alebo zdraviu.

(2) Nejde o súhlas poškodeného, ak súhlas nebol daný vopred, nebol vážny

a dobrovoľný alebo ak v súvislosti s ním bol spáchaný iný trestný čin.

(3) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak podľa skutkovej podstaty trestného činu má byť čin trestný aj vtedy, keď bol daný súhlas poškodeného podľa odseku 1.

§ 30

Plnenie úlohy agenta

(1) Čin inak trestný nie je trestným činom, ak ním agent ustanovený podľa osobitného predpisu pri odhaľovaní trestného činu a pri zisťovaní jeho páchatela ohrozí alebo poruší záujem chránený týmto zákonom len preto, že bol k tomu donútený zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, v ktorej pôsobí, alebo ak spácha taký čin v dôvodnej obave o život alebo zdravie svojej alebo blízkej osoby.

(2) Ustanovenie odseku 1 neplatí, ak agent spácha trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201, všeobecného ohrozenia podľa § 284 ods. 2 až 4, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlčenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293, vlastizrady podľa § 311, úkladov proti Slovenskej republike podľa § 312, teroru podľa § 313, § 314, záškodníctva podľa § 315, § 316, sabotáže podľa § 317, vy-zvedačstva podľa § 318, genocídia podľa § 418, terorizmu podľa § 419 alebo neľudskosti podľa § 425 alebo ak činom

uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(3) Čin inak trestný uvedený v § 332 až 335 a v § 336 ods. 2 spáchaný na účely odhalenia trestného činu alebo zistenia páchatela trestného činu podľa § 326, § 328 až 331 alebo § 336 ods. 1 spôsobom ustanoveným v Trestnom poriadku nie je trestným činom.

DRUHÁ HLAVA

SANKCIE

Prvý diel

Druhy sankcií

§ 31

Trest a ochranné opatrenie

(1) Sankcie podľa tohto zákona sú tresty a ochranné opatrenia, ktoré sú právnym následkom spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného.

(2) Trest je ujma na osobnej slobode, majetkových alebo iných právach odsúdeného, ktorú môže uložiť páchatelovi len súd podľa tohto zákona za spáchaný trestný čin.

(3) Ochranné opatrenie je ujma na osobnej slobode alebo majetku odsúdeného alebo inej osoby, ktorú môže uložiť len súd podľa tohto zákona v záujme ochrany spoločnosti pred trestnými činmi alebo činmi inak trestnými.

§ 32

Druhy trestov

Za spáchané trestné činy môže súd uložiť páchatelovi, ktorý je fyzickou osobou, len

- a) trest odňatia slobody,
- b) trest domáceho väzenia,
- c) trest povinnej práce,
- d) peňažný trest,
- e) trest prepadnutia majetku
- f) trest prepadnutia vecí,
- g) trest zákazu činnosti,
- h) trest zákazu pobytu,
- i) trest straty čestných titulov a vyznamenaní,
- j) trest straty vojenskej a inej hodnosti,
- k) trest vyhostenia.

§ 33

Druhy ochranných opatrení

Ochranné opatrenia sú:

- a) ochranné liečenie,
- b) ochranná výchova,
- c) ochranný dohľad,
- d) detencia,
- e) zhabanie vecí.

Druhý diel

Základné zásady ukladania sankcií

§ 34

Zásady ukladania trestov

(1) Trest má zabezpečiť ochranu spoločnosti pred páchatelom tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život a súčasne iných odradí od páchania trestných činov; trest zároveň vyjadruje morálne odsúdenie páchatela spoločnosťou.

(2) Páchateľovi možno uložiť len taký druh trestu a len v takej výmere, ako je to ustanovené v tomto zákone, pričom tento zákon v osobitnej časti ustanovuje len trestné sadzby trestu odňatia slobody.

(3) Trest má postihovať iba páchateľa, tak aby bol zabezpečený čo najmenší vplyv na jeho rodinu a jemu blízke osoby.

(4) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prifažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchateľa, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

(5) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne

- a) u spolupáchateľov aj na to, akou mierou konanie každého z nich prispelo k spáchaniu trestného činu,
- b) u organizátora, objednávateľa, návodcu a pomocníka aj na význam a povahu ich účasti na spáchanom trestnom čine,
- c) pri príprave na zločin a pri pokuse trestného činu aj na to, do akej miery sa konanie páchateľa priblížilo k dokonaniu trestného činu, ako aj na okolnosti a na dôvody, pre ktoré k dokonaniu trestného činu nedošlo.

(6) Tresty uvedené v § 32 možno uložiť samostatne alebo možno uložiť viac týchto trestov popri sebe. Za trestný čin, ktorého horná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody ustanovená v osobitnej časti zákona prevyšuje

päť rokov, musí súd uložiť trest odňatia slobody.

(7) Popri sebe nemožno uložiť trest

- a) odňatia slobody a domáceho väzenia,
- b) odňatia slobody a povinnej práce,
- c) peňažný a prepadnutia majetku,
- d) prepadnutia veci a prepadnutia majetku,
- e) zákazu pobytu a vyhostenia.

(8) Ak súd uloží trest odňatia slobody na doživotie, môže zároveň rozhodnúť, že podmienené prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody nie je prípustné, ak páchateľ

- a) spáchal dva alebo viac obzvlášť závažných zločinov,
- b) naplnil súčasne dve alebo viac okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby,
- c) spáchal trestný čin ako člen zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny, alebo
- d) bol už potrestaný za trestný čin uvedený v § 47 ods. 2.

§ 35

Zásady ukladania ochranných opatrení

(1) Ochranné opatrenie možno uložiť páchateľovi trestného činu buď popri treste, alebo aj pri upustení od potrestania páchateľa, ak ochranné opatrenie zabezpečí ochranu spoločnosti pred páchateľom účinnejšie ako trest.

(2) Ochranné opatrenie môže postihnúť osobu iba tak, aby bol zabezpe-

čený čo najmenší vplyv na jej rodinu a blízke osoby.

(3) Ochranné opatrenie možno uložiť aj páchatelovi činu inak trestného alebo inej osobe, ak je to nevyhnutné na zabezpečenie ochrany spoločnosti pred páchaním nových trestných činov.

(4) Popri ochrannej výchove nemožno uložiť ochranný dohľad.

(5) Pri ukladaní ochranných opatrení sa súd neriadi zásadou úmernosti k spáchanému činu, ale potrebou ochrany spoločnosti, pričom prihliada aj na potrebu liečenia, výchovy alebo dovŕšenia nápravy páchatela alebo inej osoby.

(6) Výkon ochranného opatrenia sa musí skončiť najneskôr dosiahnutím jeho účelu, prípadne uplynutím doby, na ktorú bolo uložené, alebo dovŕšením zákonom ustanoveného veku odsúdeného alebo inej osoby.

Poľahčujúce okolnosti a priťažujúce okolnosti

§ 36

Poľahčujúcou okolnosťou je to, že páchatel

- a) spáchal trestný čin v ospravedliteľnom silnom citovom rozrušení,
- b) spáchal trestný čin v dôsledku nedostatku vedomostí alebo skúseností,
- c) spáchal trestný čin v spojitosti s negatívnymi dôsledkami svojej choroby,
- d) spáchal trestný čin vo veku blízkom veku mladistvých alebo ako

osoba vo vyššom veku, ak táto skutočnosť mala vplyv na jeho rozumovú alebo vôľovú spôsobilosť,

- e) spáchal trestný čin pod tlakom odkázanosti alebo podriadenosti,
- f) spáchal trestný čin pod vplyvom hrozby alebo nátlaku,
- g) spáchal trestný čin v dôsledku núdze, ktorú si sám nespôsobil,
- h) spáchal trestný čin pod vplyvom tiesnivých osobných pomerov alebo rodinných pomerov, ktoré si sám nespôsobil,
- i) spáchal trestný čin, odvracajúc útok alebo iné nebezpečenstvo alebo konajúc za okolností, ktoré by za splnenia ďalších predpokladov inak vylučovali trestnosť činu, ale konal bez toho, že by boli celkom splnené podmienky nutnej obrany, krajnej núdze, výkonu práva a povinnosti alebo súhlasu poškodeného, oprávneného použitia zbrane, dovoleného rizika alebo plnenia úloh agenta,
- j) viedol pred spáchaním trestného činu riadny život,
- k) pričínil sa o odstránenie škodlivých následkov trestného činu alebo dobrovoľne nahradil spôsobenú škodu,
- l) priznal sa k spáchaniu trestného činu a trestný čin úprimne oľutoval,
- m) sám oznámil trestný čin príslušným orgánom,
- n) napomáhal pri objasňovaní trestnej činnosti príslušným orgánom, alebo

o) prispel k odhaleniu alebo usvedčeniu organizovanej skupiny, zločinskej skupiny alebo teroristickej skupiny.

§ 37

Prifažujúcou okolnosťou je to, že páchateľ

- a) spáchal trestný čin z obzvlášť zavrhnutiahodnej pohnútky,
- b) spáchal trestný čin ako odplatu voči inému za to, že voči páchateľovi plnil povinnosť vyplývajúcu zo zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu, najmä proti učiteľovi alebo vychovávateľovi,
- c) spáchal trestný čin preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd, alebo preto, aby uľahčil alebo zakryl iný trestný čin,
- d) spáchal trestný čin za živelnej pohromy alebo inej mimoriadnej udalosti vážne ohrozujúcej život alebo zdravie ľudí, iné základné práva a slobody, ústavné zriadenie, majetok, verejný poriadok alebo mravnosť,
- e) zneužil svoje zamestnanie, povolanie, funkciu alebo postavenie na dosiahnutie neoprávnenej alebo neprimeranej výhody,
- f) spáchal trestný čin verejne,
- g) spáchal trestný čin na mieste požívajúcom podľa všeobecne záväzného právneho predpisu osobitnú ochranu, najmä v dome alebo byte iného,

h) spáchal viac trestných činov,

- i) zneužil na spáchanie trestného činu osobu, ktorá nie je trestne zodpovedná,
- j) zvedol na spáchanie trestného činu mladistvého,
- k) spáchal trestný čin ako organizátor,
- l) spáchal trestný čin v spojení s cudzou mocou alebo cudzím činiteľom, alebo
- m) bol už za trestný čin odsúdený; súd môže podľa povahy predchádzajúceho odsúdenia na túto okolnosť neprihliadať.

§ 38

(1) Na okolnosť, ktorá je zákonným znakom trestného činu, nie možno prihliadnuť ako na poľahčujúcu okolnosť, prifažujúcu okolnosť, okolnosť, ktorá podmieňuje uloženie trestu pod zákonom ustanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby, alebo okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby.

(2) Pri určovaní druhu trestu a jeho výmery musí súd prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti poľahčujúcich okolností a prifažujúcich okolností.

(3) Ak prevažuje pomer poľahčujúcich okolností, znižuje sa horná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

(4) Ak prevažuje pomer prifažujúcich okolností, zvyšuje sa dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu.

(5) Pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu

polovicu; v takom prípade sa ustanovenie odseku 4 nepoužije.

(6) Pri opätovnom spáchaní obzvlášť závažného zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o dve tretiny; v takom prípade sa ustanovenia odsekov 4 a 5 nepoužijú.

(7) Ustanovenia odsekov 4 až 6 sa nepoužijú, ak sa súčasne ukladá zvýšený úhrnný trest alebo súhrnný trest podľa § 41 ods. 2 alebo podľa § 42, ak by súčasné použitie týchto ustanovení bolo pre páchatela neprimerane prísne.

(8) Zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby podľa odsekov 3 až 6 sa vykoná iba v rámci zákonom ustanovenej trestnej sadzby; základom na zníženie alebo zvýšenie trestnej sadzby je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Zníženie hornej hranice alebo zvýšenie dolnej hranice zákonom ustanovenej trestnej sadzby sa nepoužije v prípadoch, keď v osobitnej časti zákona je ustanovený iba trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov alebo doživotie.

§ 39

Mimoriadne zníženie trestu

(1) Ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatela má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatela neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho

trvania, možno páchatelovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

(2) Súd môže znížiť trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom aj vtedy, ak odsudzuje páchatela

- a) za prípravu na zločin alebo za pokus trestného činu a ak vzhľadom na povahu a závažnosť prípravy alebo pokusu má súd za to, že použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom by bolo pre páchatela neprimerane prísne a na ochranu spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania,
- b) ktorý významnou mierou prispel k objasneniu trestného činu spáchaného v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny alebo napomáhal zabrániť spáchaniu trestného činu, ktorý v prospech zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny iný pripravoval alebo sa o jeho spáchanie pokúsil tým, že oznámil jeho činnosť orgánom činným v trestnom konaní a poskytol im informácie, ktoré by inak nezískali, a tak im pomohol zabrániť alebo zmierniť následky trestného činu, zistiť alebo usvedčiť páchatelov alebo zabezpečiť dôkazy o trestnom čine v prospech usvedčenia zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny,
- c) ktorý spáchal trestný čin v stave zmenšenej pričetnosti, a súd má za to, že vzhľadom na zdravotný stav páchatela by bolo možné za súčas-

ného uloženia ochranného liečenia dosiahnuť ochranu spoločnosti aj trestom kratšieho trvania, pričom nie je viazaný obmedzeniami uvedenými v odseku 3 a zároveň uloží ochranné liečenie,

- d) v konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu, alebo
- e) ktorý sa zvlášť významnou mierou podieľal na objasnení trestného činu korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti tohto zákona, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 alebo obzvlášť závažného zločinu spáchaného organizovanou skupinou, zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, alebo na zistení alebo usvedčení jeho páchatela tým, že poskytol v trestnom konaní dôkazy o takom čine, ak vzhľadom na povahu a závažnosť ním spáchaného trestného činu má súd za to, že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania; znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby sa nesmie voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi trestného činu, o ktorom poskytol dôkazy v trestnom konaní.

(3) Pri ukladaní trestu pod zákonom ustanovenú trestnú sadzbu však súd nesmie uložiť

- a) trest odňatia slobody kratší ako dvadsať rokov, ak je páchatel odsú-

dený za trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 3, genocídiu podľa § 418 ods. 3, terorizmu podľa § 419 ods. 2, neľudskosti podľa § 425 ods. 2 alebo vojnového bezprávia podľa § 433 ods. 2,

- b) trest odňatia slobody kratší ako osem rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň pätnásť rokov,
- c) trest odňatia slobody kratší ako päť rokov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň desať rokov,
- d) trest odňatia slobody kratší ako dva roky, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody aspoň päť rokov,
- e) trest odňatia slobody kratší ako šesť mesiacov, ak je v osobitnej časti tohto zákona dolná hranica trestnej sadzby trestu odňatia slobody menej ako päť rokov, a
- f) trest zákazu činnosti, trest zákazu pobytu a trest vyhostenia na dobu kratšiu ako šesť mesiacov.

(4) V konaní o dohode o uznaní viny a prijatí trestu môže súd uložiť trest odňatia slobody znížený o jednu tretinu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby a v prípade trestných činov uvedených v odseku 3 písm. a) trest odňatia slobody nie kratší ako dvadsať rokov.

§ 40

Upustenie od potrestania

(1) Od potrestania páchatela prečinu, ak ním nebola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, možno upustiť, ak

- a) páchatel priznal spáchanie prečinu, jeho spáchanie ľutuje a prejavuje účinnú snahu po náprave a ak vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a na doterajší život páchatela možno dôvodne očakávať, že už samotné prejednanie veci pred súdom postačí na jeho nápravu,
- b) súd prijme záruku za nápravu páchatela a má za to, že vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, povahu spáchaného prečinu a osobu páchatela uloženie trestu nie je potrebné, alebo
- c) prečin spáchal v stave zmenšenej pričetnosti a súd má za to, že ochranné liečenie, ktoré mu zároveň ukladá, zabezpečí ochranu spoločnosti a nápravu páchatela účinnejšie ako trest; to neplatí, ak si stav zmenšenej pričetnosti spôsobil vplyvom návykovej látky.

(2) Ak sa upustilo od potrestania páchatela podľa odseku 1, hľadá sa na páchatela, ako keby nebol odsúdený.

§ 41

**Úhrnný trest
a spoločný trest**

(1) Ak súd odsudzuje páchatela za dva alebo viac trestných činov, ktorých sa dopustil jedným skutkom, uloží mu úhrnný trest podľa toho zákonného

ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin z nich najprísnejšie trestný. Po pri treste prípustnom podľa takého zákonného ustanovenia možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak jeho uloženie by bolo odôvodnené niektorým zo zbiehajúcich sa trestných činov. Ak sú dolné hranice trestných sadzieb trestov odňatia slobody rôzne, je dolnou hranicou úhrnného trestu najvyššia z nich.

(2) Ak súd ukladá úhrnný trest odňatia slobody za dva alebo viac úmyselných trestných činov spáchaných dvoma alebo viacerými skutkami, zvyšuje sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu z nich najprísnejšie trestného o jednu tretinu; súd uloží páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať dvadsaťpäť rokov a pri mladistvých trestnú sadzbu uvedenú v § 117 ods. 1 alebo 3. Popri treste odňatia slobody možno v rámci úhrnného trestu uložiť aj iný druh trestu, ak by jeho uloženie bolo odôvodnené niektorým zo súdnych trestných činov.

(3) Ak súd odsudzuje páchatela za ďalší čiastkový útok, ktorý tvorí súčasť pokračovacieho trestného činu, za ktorého iný čiastkový útok bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok, ktorý už nadobudol právoplatnosť, zruší v rozsudku skorší výrok o vine o pokračovacom trestnom čine a trestných činoch spáchaných s ním v jednočinnom súbehu, celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré

majú v uvedenom výroku o vine svoj podklad. Súd pri viazanosti skutkovými zisteniami v zrušenom rozsudku znova rozhodne o vine za pokračovací trestný čin vrátane nového čiastkového útoku, prípadne za trestné činy spáchané s ním v jednočinnom súbehu, ako aj o spoločnom treste za pokračovací trestný čin, ktorý nesmie byť miernejší než trest uložený skorším rozsudkom. Súd prípadne rozhodne tiež o nadväzujúcich výrokoch, ktoré majú podklad vo výroku o vine. Ak je ukladaný trest za viac trestných činov, ustanovenia odsekov 1 a 2, § 42 a § 43 sa použijú primerane.

§ 42

Súhrnný trest

(1) Ak súd odsudzuje páchateľa za trestný čin, ktorý spáchal skôr, ako bol súdom prvého stupňa vyhlásený odsudzujúci rozsudok za iný jeho trestný čin, uloží mu súhrnný trest podľa zásad na uloženie úhrnného trestu.

(2) Spolu s uložením súhrnného trestu súd zruší výrok o treste uloženom páchateľovi skorším rozsudkom, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Súhrnný trest nesmie byť miernejší ako trest uložený skorším rozsudkom. V rámci súhrnného trestu súd uloží trest straty čestných titulov a vyznamenaní, trest straty vojenskej a inej hodnosti, trest prepadnutia majetku, peňažný trest, trest prepadnutia veci alebo trest zákazu činnosti, ak bol taký trest uložený už

skorším rozsudkom a ak tomu nebráni ustanovenie § 34 ods. 7.

(3) Ustanovenie o súhrnnom treste sa nepoužije, ak skoršie odsúdenie je takej povahy, že sa na páchateľa hľadí, ako keby nebol odsúdený.

§ 43

Ďalší trest

Ak súd odsudzuje páchateľa za trestný čin, ktorý spáchal predtým, než bol trest uložený skorším rozsudkom vykonaný, a ukladá mu trest rovnakého druhu, nesmie tento trest spolu s doteraz nevykonanou časťou trestu uloženého skorším rozsudkom prevyšovať najvyššiu výmeru dovolenú týmto zákonom pre tento druh trestu. Ak je jedným z týchto trestov trest odňatia slobody, rozumie sa takou najvyššou výmerou doba dvadsiatich piatich rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie.

§ 44

Upustenie od súhrnného trestu a ďalšieho trestu

Súd upustí od uloženia súhrnného trestu podľa § 42 alebo od uloženia ďalšieho trestu podľa § 43, ak pokladá trest uložený skorším rozsudkom na ochranu spoločnosti a nápravu páchateľa za dostatočný.

§ 45

**Započítanie
väzby a trestu**

(1) Ak sa viedlo proti páchatelovi trestné stíhanie vo väzbe a dôjde v tomto konaní k jeho odsúdeniu, započíta sa mu doba strávená vo väzbe do uloženého trestu, prípadne do úhrnného trestu alebo súhrnného trestu, ak je vzhľadom na druh uloženého trestu započítanie možné. Rovnako sa postupuje, ak súd upustí od uloženia súhrnného trestu alebo ďalšieho trestu.

(2) Ak bol páchatel súdom alebo iným orgánom potrestaný a došlo k jeho odsúdeniu pre ten istý skutok, započíta sa mu vykonaný trest do uloženého trestu, ak je vzhľadom na druh uloženého trestu započítanie možné. Rovnako postupuje súd, ak páchatelovi uložil úhrnný trest alebo súhrnný trest.

(3) Ak nie je započítanie väzby alebo trestu podľa odsekov 1 a 2 možné, prihliadne súd na túto skutočnosť pri určovaní druhu trestu, prípadne výmery trestu.

(4) Podľa rovnakých zásad súd postupuje aj v prípade, ak bol páchatel vo väzbe v cudzine alebo ak bol potrestaný orgánom cudzieho štátu pre ten istý skutok.

Tretí diel

**Ukladanie a výkon
jednotlivých trestov**

§ 46

Trest odňatia slobody

Trest odňatia slobody možno uložiť ako trest na určitú dobu, najviac na dvadsaťpäť rokov alebo ako trest odňatia slobody na doživotie.

§ 47

**Trest odňatia
slobody na doživotie**

(1) Trest odňatia slobody na doživotie môže súd uložiť iba za trestný čin, za ktorý to tento zákon v osobitnej časti dovoľuje, a len za podmienok, že

- a) uloženie takého trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a
- b) nie je nádej, že by páchatela bolo možné napraviť trestom odňatia slobody na dobu do dvadsaťpäť rokov.

(2) Ak súd odsudzuje páchatela za dokonaný trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, ublíženia na zdraví podľa § 155, nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 2, 3 alebo 4, obchodovania s ľuďmi podľa § 179, obchodovania s deťmi podľa § 180 ods. 2 alebo 3 alebo podľa § 181, brania rukojemníka podľa § 185, zavlečenia do cudziny podľa § 187, lúpeže podľa § 188, vydierania podľa § 189 ods. 2, 3 alebo 4, hrubého nátlaku podľa § 190 alebo § 191 ods. 2, 3

alebo 4, znásilnenia podľa § 199, sexuálneho násillia podľa § 200, sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 2 alebo 3, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208, všeobecného ohrozenia podľa § 284, ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291, zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293, založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, teroru podľa § 313 alebo § 314, násilného prekročenia štátnej hranice podľa § 354 ods. 2, 3 alebo 4, prevádzachstva podľa § 355 ods. 3, 4 alebo 5, výroby detskej pornografie podľa § 368, genocídia podľa § 418, terorizmu podľa § 419 alebo neľudskosti podľa § 425, hoci už bol za takéto trestné činy dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody, uloží mu trest odňatia slobody na doživotie, a to aj bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1. Súd môže takémuto páchatelovi uložiť trest odňatia slobody na dvadsaťpäť rokov len vtedy, ak sú splnené podmienky uvedené v § 39 ods. 1 alebo 2.

§ 48

Vonkajšia diferenciácia výkonu trestu odňatia slobody

(1) Trest odňatia slobody sa vykonáva diferencovane v ústavoch na výkon trestu odňatia slobody (ďalej len „ústav na výkon trestu“) minimálneho,

stredného alebo maximálneho stupňa stráženia.

(2) Súd zaradí páchatela na výkon trestu odňatia slobody spravidla do ústavu na výkon trestu

- a) s minimálnym stupňom stráženia, ak v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu nebol vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin,
- b) so stredným stupňom stráženia, ak v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu bol vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin; na predchádzajúce odsúdenie sa však neprihliadne, ak sa na páchatela hľadí, ako keby nebol odsúdený.

(3) Do ústavu na výkon trestu s maximálnym stupňom stráženia zaradí súd

- a) páchatela, ktorému uložil trest odňatia slobody na doživotie, alebo
- b) páchatela obzvlášť závažného zločinu.

(4) Súd môže zaradiť páchatela aj do ústavu na výkon trestu iného stupňa stráženia, než do ktorého má byť podľa odseku 2 zaradený, ak má so zreteľom na závažnosť trestného činu a mieru narušenia páchatela za to, že v ústave na výkon trestu iného stupňa stráženia bude jeho náprava lepšie zabezpečená. Takto môže do ústavu na výkon trestu minimálneho stupňa stráženia zaradiť páchatela aj vtedy, ak bol v posledných desiatich rokoch pred

spáchaním trestného činu vo výkone trestu za úmyselný prečin. Nemôže však do ústavu na výkon trestu s minimálnym alebo stredným stupňom stráženia zaradiť páchateľa, ktorému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie, alebo páchateľa obzvlášť závažného zločinu, ktorému bol uložený trest odňatia slobody prevyšujúci päťnásť rokov.

(5) Pri zaradení páchateľa do ústavu na výkon trestu minimálneho, stredného alebo maximálneho stupňa stráženia nie je súd viazaný ustanoveniami odsekov 2 a 3 ani vtedy, ak schvaľuje dohodu o uznaní viny a prijatí trestu alebo zníži trest pod dolnú hranicu trestnej sadzby podľa § 39 ods. 2 písm. b).

Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody

§ 49

(1) Súd môže podmienečne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho dva roky, ak

- a) vzhľadom na osobu páchateľa, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má dôvodne za to, že na zabezpečenie ochrany spoločnosti a nápravu páchateľa výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný, alebo
- b) prijme záruku za nápravu páchateľa a ak vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol,

má za to, že výkon trestu odňatia slobody nie je nevyhnutný.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak súd odsudzuje páchateľa za úmyselný trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe podmieneného odsúdenia alebo v skúšobnej dobe podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody.

§ 50

(1) Pri povolení podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody určí súd skúšobnú dobu na jeden rok až päť rokov. Skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

(2) V rámci povolenia podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody môže súd páchateľovi uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; spravidla mu uloží, aby podľa svojich schopností nahradil škodu spôsobenú trestným činom.

(3) Doba, po ktorú viedol odsúdený v skúšobnej dobe riadny život, sa započítava do skúšobnej doby novourčenej pri povolení odkladu výkonu trestu odňatia slobody alebo probácie uložených za ten istý skutok, alebo do skúšobnej doby alebo probácie určených pri uložení úhrnného trestu alebo súhrnného trestu.

(4) Ak odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a riadne vykonal iné uložené sankcie a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví,

že sa osvedčil; inak nariadi nepodmienečný trest odňatia slobody, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby. Výnimočne môže súd vzhľadom na okolnosti prípadu ponechať podmienčné odsúdenie v platnosti, hoci odsúdený konaním spáchaným v skúšobnej dobe dal príčinu na nariadenie výkonu trestu, a súčasne môže

- a) ustanoví nad odsúdeným probačný dohľad,
- b) primerane predĺži skúšobnú dobu, nie však viac ako o dva roky, pričom nesmie prekročiť hornú hranicu skúšobnej doby ustanovenej v odseku 1, alebo
- c) ustanoví doteraz neuložené primerané obmedzenia alebo primerané povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život.

(5) Ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 4 bez toho, že by odsúdený mal na tom vinnu, má sa za to, že sa odsúdený osvedčil.

(6) Rovnako sa má za to, že sa odsúdený osvedčil, ak súd do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 4 bez toho, že by odsúdený mal na tom vinnu v prípade, ak sa proti odsúdenému vedie v skúšobnej dobe trestné stíhanie pre iný trestný čin.

(7) Ak sa vyslovilo, že sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil, alebo ak sa má za to, že sa osvedčil, hľadá sa na neho, ako keby nebol odsúdený.

(8) Ak súd rozhodne, že sa trest odňatia slobody, ktorý bol podmienčne odložený, vykoná, rozhodne zároveň aj o spôsobe výkonu trestu.

Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom

§ 51

(1) Súd môže za podmienok uvedených v § 49 ods. 1 podmienčne odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúceho tri roky, ak páchatelovi zároveň uloží probačný dohľad nad jeho správaním v skúšobnej dobe. Ustanovenie § 49 ods. 2 platí rovnako.

(2) Pri určení probačného dohľadu ustanoví súd skúšobnú dobu na jeden rok až päť rokov. Skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Zároveň súd uloží obmedzenia alebo povinnosti, ktoré sú súčasťou probačného dohľadu.

(3) Obmedzenia spočívajú najmä v zákaze

- a) návštev športových alebo iných hromadných podujatí,
- b) požívania alkoholických nápojov a iných návykových látok,
- c) stretávania sa s osobami, ktoré majú na páchatela negatívny vplyv alebo ktoré boli jeho spolupáchateľmi alebo účastníkmi na trestnom čine,
- d) vstupu na vyhradené miesta alebo priestory, na ktorých trestný čin spáchal,

e) účasti na hazardných hrách, hrania na hracích automatoch a uzatvárania stávkov.

(4) Povinnosti spočívajú najmä v príkaze

- a) nepriblížiť sa k poškodenému na vzdialenosť menšiu ako päť metrov a nezdržiavať sa v blízkosti obydlija poškodeného,
- b) vysťahovať sa z bytu alebo domu, v ktorom sa neoprávnene zdržuje alebo ktorý protiprávne obsadil,
- c) nahradiť v skúšobnej dobe spôsobenú škodu,
- d) zaplatiť v skúšobnej dobe dlh alebo zameškané výživné,
- e) osobne alebo verejne sa ospravedlniť poškodenému,
- f) v skúšobnej dobe získať určitú pracovnú kvalifikáciu alebo zúčastniť sa na rekvalifikačnom kurze,
- g) podrobiť sa v súčinnosti s probačným a mediačným úradníkom alebo iným odborníkom programu sociálneho výcviku alebo inému výchovnému programu,
- h) podrobiť sa liečeniu závislosti od návykových látok, ak mu nebolo uložené ochranné liečenie,
- i) podrobiť sa v skúšobnej dobe psychoterapii alebo zúčastniť sa na psychologickom poradenstve,
- j) zamestnať sa v skúšobnej dobe alebo uchádzať sa preukázateľne o zamestnanie.

(5) Páchatel, ktorému bol uložený probačný dohľad, je povinný strpieť

nad sebou kontrolu vykonávanú probačným a mediačným úradníkom.

(6) Skúšobná doba podľa odseku 2 sa nevzťahuje na výkon ostatných trestov uložených popri probačnom dohľade.

(7) Doba, po ktorú odsúdený, ktorému bol uložený probačný dohľad, viedol v skúšobnej dobe riadny život, dodržiaval podmienky dohľadu a splnil uložené obmedzenia a povinnosti, sa započítava do skúšobnej doby, ktorá bola určená pri uložení nového probačného dohľadu uloženého za ten istý skutok, alebo do skúšobnej doby určenej pri uložení úhrnného trestu alebo súhrnného trestu.

§ 52

(1) Ak odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život, dodržiaval podmienky probačného dohľadu a splnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa osvedčil; inak nariadi nepodmienečný trest odňatia slobody, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby. Výnimočne môže súd, vzhľadom na okolnosti prípadu, ponechať probačný dohľad v platnosti, hoci odsúdený svojím konaním spáchaným v skúšobnej dobe dal príčinu na nariadenie výkonu trestu, a súčasne môže

- a) primerane predĺžiť probačný dohľad, nie však viac ako o dva roky, pričom nesmie prekročiť hornú hranicu probačného dohľadu ustanoveného v § 51 ods. 2, alebo
- b) uložiť doteraz neuložené primerané obmedzenia alebo povinnosti.

(2) Ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 1 bez toho, že by na tom mal odsúdený vinu, má sa za to, že sa odsúdený osvedčil.

(3) Rovnako sa má za to, že sa odsúdený osvedčil, ak súd do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 1 bez toho, že by odsúdený mal na tom vinu v prípade, ak sa proti odsúdenému vedie v skúšobnej dobe trestné stíhanie pre iný trestný čin.

(4) Ak sa vyslovilo, že sa odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil, alebo ak sa má za to, že sa osvedčil, hľadá sa na neho, ako keby nebol odsúdený.

(5) Ak súd premení podmienený trest odňatia slobody na nepodmienečný trest odňatia slobody, rozhodne zároveň o spôsobe výkonu trestu.

§ 53

Trest domáceho väzenia

(1) Trest domáceho väzenia až na jeden rok môže súd uložiť páchateľovi prečinu.

(2) Odsúdený po dobu výkonu trestu domáceho väzenia je povinný v čase, ktorý určí súd, zdržiavať sa vo svojom obydlí vrátane k nemu prináležiacich vonkajších priestorov, viesť riadny život a podrobiť sa kontrole technickými prostriedkami, ak je táto kontrola nariadená.

(3) Po dobu výkonu trestu domáceho väzenia môže odsúdený opustiť svoje obydlie len po predchádzajúcom súhlase probačného a mediačného

úradníka alebo orgánu, ktorý spravuje technickú kontrolu nad odsúdeným, a len z naliehavého dôvodu a na nevyhnutne potrebný čas. Tento čas sa započítava do výkonu trestu.

(4) Ak odsúdený neplní povinnosti uvedené v odseku 2, súd trest premení na nepodmienečný trest odňatia slobody tak, že dva dni nevykonaného trestu sa rovnajú jednému dňu nepodmienečného trestu odňatia slobody, a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.

Trest povinnej práce

§ 54

Trest povinnej práce môže súd uložiť so súhlasom páchateľa vo výmere od 40 do 300 hodín, ak ho odsudzuje za prečin, za ktorý zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody, ktorého horná hranica sadzby trestu odňatia slobody nepresahuje päť rokov.

§ 55

(1) Trest povinnej práce je odsúdený povinný vykonať najneskôr do jedného roka od nariadenia výkonu tohto trestu. Súd môže páchateľovi na túto dobu uložiť aj primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, spravidla mu uloží, aby podľa svojich síl a schopností nahradil škodu, ktorú trestným činom spôsobil. Do doby výkonu trestu povinnej práce sa nezapočítava doba, počas ktorej odsúdený

a) nemohol vykonávať trest povinnej práce pre dočasnú práceneschop-

nosť alebo preto, že mu v tejto dobe práca nebola určená,

- b) vykonával povinnú vojenskú službu alebo inú službu namiesto povinnej vojenskej služby,
- c) zdržiaval sa v cudzine,
- d) bol vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody v inej veci.

(2) Trest povinnej práce súd neuloží, ak je páchateľ dlhodobo práceneschopný alebo invalidný.

(3) Trest povinnej práce je odsúdený povinný vykonávať osobne a vo svojom voľnom čase bez nároku na odmenu.

(4) Ak odsúdený v čase výkonu trestu povinnej práce nevedol riadny život alebo zavinene nevykonával prácu v určenom rozsahu, alebo nesplnil uložené obmedzenia alebo povinnosti, súd premení trest povinnej práce alebo jeho zvyšok na trest odňatia slobody tak, že za každé dve hodiny nevykonanej práce nariadi jeden deň nepodmienečného trestu odňatia slobody a zároveň rozhodne o spôsobe výkonu tohto trestu.

(5) Súd môže upustiť od výkonu trestu povinnej práce, ak sa odsúdený v čase výkonu tohto trestu nie z vlastnej viny stal trvalo práceneschopným alebo invalidným alebo z iných závažných dôvodov.

Peňažný trest

§ 56

(1) Peňažný trest môže súd uložiť od 5 000 Sk do 10 000 000 Sk páchateľovi úmyselného trestného činu, ktorým

získal alebo sa snažil získať majetkový prospech.

(2) Bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1 môže súd peňažný trest uložiť, ak ho ukladá za prečin a vzhľadom na povahu spáchaného prečinu a možnosť nápravy páchateľa trest odňatia slobody neukladá.

(3) Ak to odôvodňuje výška uloženého peňažného trestu a osobné a majetkové pomery páchateľa, môže súd rozhodnúť, že peňažný trest zaplatí odsúdený v mesačných splátkach. Súčasne určí ich výšku a lehotu v dĺžke najviac jeden rok od nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, do ktorej musí byť peňažný trest zaplatený.

(4) Peňažný trest, ktorý odsúdený už vykonal, sa započítava do nového peňažného trestu, ktorý bol páchateľovi uložený pre ten istý skutok, alebo do tohto trestu, ak bol uložený ako súhrnný trest alebo úhrnný trest.

(5) Peňažný trest súd neuloží, ak by sa tým zmarila možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom.

§ 57

(1) Pri ukladaní peňažného trestu súd prihliadne na osobné a majetkové pomery páchateľa. Peňažný trest neuloží, ak je zrejmé, že by bol nevykonateľný.

(2) Vymožená suma peňažného trestu pripadá štátu.

(3) Ak súd ukladá peňažný trest, ustanoví pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne

zmarený, náhradný trest odňatia slobody až na päť rokov. Náhradný trest nesmie spolu s uloženým trestom odňatia slobody presahovať zákonom dovolenú hranicu trestnej sadzby.

(4) Ak by náhradný trest presiahol hranicu uvedenú v odseku 3 alebo ak je peňažný trest ukladaný popri treste odňatia slobody na doživotie, súd náhradný trest neuλοží.

Trest prepadnutia majetku

§ 58

(1) Trest prepadnutia majetku môže súd uložiť vzhľadom na okolnosti spáchaného trestného činu a pomery páchatela, ak páchatela odsudzuje na trest odňatia slobody na doživotie alebo ak ho odsudzuje na nepodmienečný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorým páchatel získal alebo sa snažil získať majetkový prospech veľkého rozsahu alebo ktorým spôsobil škodu veľkého rozsahu.

(2) Trest prepadnutia majetku súd uloží bez splnenia podmienok uvedených v odseku 1, ak odsudzuje páchatela za spáchanie trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 2, 3 alebo 4, trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296, trestného činu založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 alebo trestného činu prijímania úplat-

ku podľa § 328 ods. 2 alebo 3 alebo § 329 ods. 2 alebo 3 a bude preukázané, že páchatel nadobudol majetok alebo jeho časť z nelegálnych príjmov.

§ 59

(1) Trest prepadnutia majetku postihuje celý majetok patriaci odsúdenému alebo tú jeho časť, ktorú súd určí; prepadnutie majetku sa však nevzťahuje na prostriedky alebo veci, ktoré sú nevyhnutne potrebné na uspokojenie životných potrieb odsúdeného alebo osôb, o ktorých výživu alebo výchovu je podľa zákona povinný sa starať. Tento trest nemožno uložiť, ak by sa tým zmarila možnosť náhrady škody spôsobenej trestným činom.

(2) Vlastníkom prepadnutého majetku sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(3) Právoplatným rozhodnutím súdu o prepadnutí majetku zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

§ 60

Trest prepadnutia veci

- (1) Súd uloží trest prepadnutia veci,
- a) ktorá bola použitá na spáchanie trestného činu,
  - b) ktorá bola určená na spáchanie trestného činu,
  - c) ktorú páchatel získal trestným činom alebo ako odmenu zaň alebo
  - d) ktorú páchatel nadobudol za vec uvedenú v písmene c).

(2) Ak vec uvedená v odseku 1 je nedosiahnuteľná alebo neidentifikovateľná, alebo je zmiešaná s majetkom páchatela alebo s majetkom inej osoby získaným v súlade so zákonom, môže súd uložiť prepadnutie veci takej hodnoty, ktorá zodpovedá hodnote tejto veci.

(3) Nedosiahnuteľnou vecou sa rozumie vec zničená, poškodená, stratená, odcudzená, urobená neupotrebitelnou, spotrebovaná, ukrytá, prevedená na inú osobu s cieľom vyňať ju z pôsobnosti orgánov činných v trestnom konaní alebo inak odstránená alebo ušetrené náklady.

(4) Vecou podľa odseku 1 sa rozumujú aj príjmy z trestného činu, ako aj zisky, úroky a iné úžitky z týchto príjmov alebo vecí.

(5) Trest prepadnutia veci môže súd uložiť, len ak ide o vec patriacu páchatelovi.

(6) Vlastníkom prepadnutej veci sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(7) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak

- a) poškodenému vznikol z činu nárok na náhradu škody, ktorého uspokojenie by bolo znemožnené prepadnutím veci,
- b) hodnota veci je v zjavnom nepomere k miere závažnosti prečinu, alebo
- c) súd upustil od potrestania páchatela.

§ 61

Trest zákazu činnosti

(1) Trest zákazu činnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému po dobu výkonu tohto trestu zakazuje výkon určitého zamestnania, povolania alebo funkcie alebo takej činnosti, na ktorú treba osobitné povolenie alebo ktorej podmienky výkonu upravuje osobitný predpis.

(2) Trest zákazu činnosti môže súd uložiť na jeden rok až desať rokov, ak sa páchatel dopustil trestného činu v súvislosti s touto činnosťou.

(3) Do doby výkonu trestu zákazu činnosti sa nezapočítava doba výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody; započítava sa však doba, počas ktorej bolo páchatelovi pred právoplatnosťou rozsudku podľa osobitných predpisov odňaté oprávnenie na činnosť, ktorá je predmetom zákazu, a doba, počas ktorej už nesmel na základe opatrenia štátneho orgánu túto činnosť vykonávať.

(4) Trest zákazu činnosti, ktorý odsúdený už vykonal, sa započítava do nového trestu zákazu činnosti, ktorý bol páchatelovi uložený pre ten istý skutok alebo do tohto trestu, ak bol uložený ako súhrnný trest alebo úhrnný trest.

§ 62

Trest zákazu pobytu

(1) Trest zákazu pobytu spočíva v tom, že sa odsúdený nesmie po dobu výkonu tohto trestu zdržiavať na určenom mieste alebo v určenom obvode;

na prechodný pobyt na takom mieste alebo v takom obvode v nevyhnutnej osobnej veci sa vyžaduje povolenie.

(2) Súd môže uložiť trest zákazu pobytu na jeden rok až päť rokov za úmyselný trestný čin, ak to vyžaduje so zreteľom na doterajší spôsob života páchatela a miesto spáchania činu ochrana verejného poriadku, rodiny, zdravia, mravnosti alebo majetku. Trest zákazu pobytu sa nemôže vzťahovať na miesto alebo obvod, v ktorom má páchatel trvalý pobyt.

(3) Súd môže uložiť páchatelovi po dobu výkonu tohto trestu primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život, ak mu tento trest neukladá popri nepodmienečnom treste odňatia slobody.

(4) Do doby výkonu trestu zákazu pobytu sa nezapočítava doba výkonu trestu odňatia slobody.

(5) Trest zákazu pobytu sa nemôže uložiť popri treste povinnej práce, ak sa práce majú vykonať v mieste, na ktorom je odsúdenému pobyt zakázaný.

§ 63

Trest straty čestných titulov a vyznamenaní

(1) Trest straty čestných titulov a vyznamenaní spočíva v tom, že odsúdený stráca vyznamenania a iné čestné tituly udelené podľa osobitných predpisov.

(2) Súd môže uložiť trest straty čestných titulov a vyznamenaní, ak odsudzuje páchatela za obzvlášť závažný

zločin na trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov.

(3) Súd môže uložiť tento trest aj popri kratšom treste odňatia slobody alebo popri inom treste, ak to vzhľadom na povahu spáchaného obzvlášť závažného zločinu vyžaduje ochrana vážnosti čestného titulu a vyznamenania, ktoré boli páchatelovi pred odsúdením udelené.

§ 64

Trest straty vojenskej a inej hodnosti

(1) Trest straty vojenskej a inej hodnosti spočíva v tom, že sa odsúdenému znižuje hodnosť v ozbrojených silách na hodnosť vojaka, a ak ide o príslušníka v služobnom pomere, odníma sa mu hodnosť v tomto zbore.

(2) Trest straty vojenskej a inej hodnosti uloží súd páchatelovi, ktorý je nositeľom takejto hodnosti, ak ho odsudzuje za úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody najmenej na dva roky bez podmieneného odkladu jeho výkonu.

(3) Súd môže uložiť tento trest aj popri kratšom treste odňatia slobody alebo popri inom treste, ak odsudzuje páchatela, ktorý je príslušníkom ozbrojených síl alebo príslušníkom v služobnom pomere, a ak to vzhľadom na povahu spáchaného trestného činu vyžaduje disciplína a poriadok v ozbrojených silách alebo v službe.

§ 65

Trest vyhostenia

(1) Ak to vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný verejný záujem, súd môže páchatelovi, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie azylanta, uložiť trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky.

(2) Trest vyhostenia nemožno uložiť páchatelovi,

- a) u ktorého sa nepodarilo zistiť jeho štátnu príslušnosť alebo štát, z ktorého na územie Slovenskej republiky pricestoval,
- b) ktorému hrozí, že v štáte, do ktorého má byť vyhostený, by bol jeho život alebo osobná sloboda ohrozené z dôvodov jeho rasy, farba pleti, etnickej príslušnosti, náboženstva, národnosti, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo zastávania určitých politických názorov; to neplatí pre toho, koho odôvodnene možno považovať za nebezpečného pre bezpečnosť Slovenskej republiky alebo koho odsudzuje súd za obzvlášť závažný zločin, alebo
- c) ak má byť vyhostený do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcim trestnom konaní mu takýto trest môže byť uložený, alebo ak by mu v takomto štáte hrozilo mučenie.

(3) Trest vyhostenia môže súd uložiť na jeden rok až pätnásť rokov.

Štvrtý diel

**Podmienečné
prepustenie a podmienečné
upustenie od výkonu zvyšku
niektorých trestov**

**Podmienečné
prepustenie z výkonu trestu
odňatia slobody**

§ 66

(1) Súd môže odsúdeného podmienečne prepustiť na slobodu, ak odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal polepšenie a môže sa od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život, a

- a) ak ide o osobu odsúdenú za prečin po výkone polovice uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody,
- b) ak ide o osobu odsúdenú za zločin po výkone dvoch tretín uloženého nepodmienečného trestu odňatia slobody alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmierneného nepodmienečného trestu odňatia slobody.

(2) Pri rozhodovaní o podmienečnom prepustení súd prihliadne aj na predchádzajúci spôsob života odsúdeného a aj na to, v akom ústave na výkon trestu odsúdený trest vykonáva.

§ 67

(1) Osoba odsúdená za obzvlášť závažný zločin môže byť podmienene prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody.

(2) Osoba odsúdená na doživotie môže byť podmienene prepustená najskôr po dvadsiatich piatich rokoch výkonu tohto trestu.

(3) Osoba opätovne odsúdená na trest odňatia slobody na doživotie alebo osoba odsúdená na tento trest podľa § 47 ods. 2 nemôže byť podmienene prepustená.

§ 68

(1) Pri podmienечnom prepustení súd určí skúšobnú dobu na jeden rok až sedem rokov; skúšobná doba sa začína podmienечným prepustením odsúdeného. Zároveň môže nariadiť probačný dohľad nad odsúdeným vo výmere do troch rokov a ustanoví mu primerané obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4.

(2) Ak podmienечne prepustený viedol v skúšobnej dobe riadny život a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa osvedčil; inak rozhodne, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby, že zvyšok trestu vykoná.

(3) Ak súd vyslovil, že sa podmienечne prepustený osvedčil, má sa za to, že trest bol vykonaný dňom, keď bol podmienечne prepustený.

(4) Rovnako sa má za to, že trest bol vykonaný dňom, keď došlo k podmienечnému prepusteniu, ak súd bez viny

odsúdeného do roka od uplynutia skúšobnej doby nerozhodol, že odsúdený zvyšok trestu vykoná. Súd môže tak rozhodnúť do dvoch rokov, ak sa proti obvinenému vedie trestné stíhanie pre úmyselný trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe podmienечného odsúdenia.

(5) Opätovné podmienечné prepustenie z výkonu toho istého trestu nie je možné.

Podmienечné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti

§ 69

(1) Po výkone polovice trestu zákazu činnosti môže súd podmienечne upustiť od výkonu jeho zvyšku, ak odsúdený v čase výkonu trestu spôsobom svojho života preukázal, že ďalší výkon tohto trestu už nie je potrebný.

(2) Pri podmienечnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti súd určí skúšobnú dobu až na päť rokov, nie však kratšiu ako zvyšok trestu; skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni právoplatnosti rozhodnutia o tomto upustení.

(3) Odsúdenému, u ktorého súd podmienечne upustil od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti, môže súd uložiť primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; spravidla mu tiež uloží, aby podľa svojich síl nahradil škodu spôsobenú trestným činom alebo jej časť, ktorú zároveň určí.

§ 70

(1) Ak odsúdený, u ktorého sa podmienične upustilo od zvyšku trestu zákazu činnosti, viedol v skúšobnej dobe riadny život a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa osvedčil; inak rozhodne, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby, že zvyšok trestu vykoná.

(2) Ak súd vyslovil, že sa odsúdený osvedčil, má sa za to, že trest bol vykonaný dňom, keď rozhodnutie o upustení od vykonania zvyšku trestu zákazu činnosti nadobudlo právoplatnosť.

(3) Rovnako sa má za to, že trest zákazu činnosti bol vykonaný dňom, keď rozhodnutie o podmieničnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti nadobudlo právoplatnosť, ak súd bez viny odsúdeného nenariadil do roka od uplynutia skúšobnej doby, že odsúdený zvyšok trestu vykoná.

Podmieničné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu

§ 71

(1) Po výkone polovice trestu zákazu pobytu môže súd podmienične upustiť od výkonu jeho zvyšku, ak odsúdený v čase výkonu trestu spôsobom svojho života preukázal, že ďalší výkon tohto trestu už nie je potrebný.

(2) Pri podmieničnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu súd určí skúšobnú dobu až na päť rokov, nie však kratšiu ako zvyšok trestu; skúšobná doba začína plynúť dňom na-

sledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia o tomto upustení.

(3) Odsúdenému, u ktorého súd podmienične upustil od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu, môže súd uložiť primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; spravidla mu tiež uloží, aby podľa svojich síl nahradil škodu spôsobenú trestným činom alebo jej časť, ktorú zároveň určí.

§ 72

(1) Ak odsúdený, u ktorého sa podmienične upustilo od zvyšku trestu zákazu pobytu, viedol v skúšobnej dobe riadny život a plnil uložené obmedzenia a povinnosti, súd vysloví, že sa osvedčil; inak rozhodne, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby, že zvyšok trestu vykoná.

(2) Ak súd vyslovil, že sa podmienične prepustený osvedčil, má sa za to, že trest bol vykonaný dňom, keď rozhodnutie o upustení od vykonania zvyšku trestu zákazu pobytu nadobudlo právoplatnosť.

(3) Rovnako sa má za to, že trest zákazu pobytu bol vykonaný dňom, keď rozhodnutie o podmieničnom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu pobytu nadobudlo právoplatnosť, ak súd bez viny odsúdeného nenariadil do roka od uplynutia skúšobnej doby, že odsúdený zvyšok trestu vykoná.

Piaty diel

Ochranné opatrenia**Ochranné liečenie**

§ 73

(1) Súd uloží ochranné liečenie v prípadoch uvedených v § 39 ods. 2 písm. c) a § 40 ods. 1 písm. c) alebo ak páchatel' činu inak trestného nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný.

(2) Súd tak môže urobiť aj vtedy, ak páchatel' spáchal trestný čin

- a) v stave zmenšenej príčetnosti a jeho pobyt na slobode je nebezpečný,
- b) násilnej povahy voči blízkej osobe alebo zverenej osobe a vzhľadom na osobu páchatel'a možno dôvodne predpokladať, že bude v násilnom konaní pokračovať, alebo
- c) pod vplyvom návykovej látky alebo v súvislosti s jej užívaním.

(3) Ochranné liečenie neuloží, ak je vzhľadom na osobu páchatel'a zrejmé, že jeho účel nemožno dosiahnuť.

(4) Ochranné liečenie môže súd uložiť aj popri treste alebo pri upustení od potrestania.

§ 74

(1) Ak sa ochranné liečenie ukladá popri nepodmienečnom treste odňatia slobody, jeho výkon sa spravidla začína po nástupe výkonu trestu v ústave na výkon trestu. V ostatných prípadoch sa ochranné liečenie vykonáva spravidla v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti. Ak možno vzhľadom na povahu choroby a liečebné

možnosti očakávať, že účel splní aj ambulantné liečenie, môže súd nariadiť aj tento spôsob liečenia, prípadne ústavné liečenie zmeniť na ambulantné liečenie alebo v odôvodnenom prípade aj naopak. Ak dĺžka výkonu trestu odňatia slobody v ústave na výkon trestu nepostačí na splnenie účelu ochranného liečenia, súd môže rozhodnúť o jeho pokračovaní v liečebnom alebo ambulantnom zariadení.

(2) Ochranné liečenie potrvá, kým to vyžaduje jeho účel. Trvanie ochranného liečenia uloženého páchatel'ovi, ktorý užíva návykovú látku a spáchal trestný čin pod jej vplyvom alebo v súvislosti s jej užívaním, môže byť však ukončené, ak sa počas jeho výkonu zistí, že jeho účel nemožno dosiahnuť. O prepustení z ochranného liečenia rozhoduje súd.

(3) Od výkonu ochranného liečenia súd upustí, ak zaniknú pred jeho začatím okolnosti, pre ktoré bolo uložené.

§ 75

Ochranná výchova

Podmienky ukladania a výkonu ochrannej výchovy sú upravené v osobitných ustanoveniach o stíhaní mladistvých.

Ochranný dohľad

§ 76

(1) Ochranný dohľad uloží súd páchatel'ovi, ktorého odsudzuje za obzvlášť závažný zločin na nepodmienečný trest odňatia slobody.

(2) Ochranný dohľad môže súd uložiť aj páchatelovi úmyselného trestného činu, ktorý bol už v minulosti najmenej dvakrát vo výkone trestu odňatia slobody za takýto trestný čin a ktorému znovu ukladá nepodmienečný trest odňatia slobody, ak vzhľadom na osobu páchatela, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší spôsob života, na prostredie, v ktorom žije, a na povahu spáchanej trestnej činnosti, sa nedá očakávať, že po výkone trestu povedie riadny život.

(3) Súd môže na návrh prokurátora alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu uložiť odsúdenému pred skončením výkonu trestu odňatia slobody ochranný dohľad aj bez splnenia podmienok uvedených v odseku 2, ak vzhľadom na správanie počas doterajšieho výkonu trestu odňatia slobody nemožno od neho očakávať, že po prepustení z výkonu trestu povedie riadny život.

(4) Ochranný dohľad nemožno uložiť mladistvému a odsúdenému, ktorému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie.

§ 77

(1) Odsúdený, ktorému súd uložil ochranný dohľad, je po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody povinný

- a) oznamovať potrebné údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy a tie aj preukazovať,
- b) osobne sa hlásiť v určených lehotách a

c) vopred oznamovať vzdialenie sa z miesta bydliska uvedeného v rozhodnutí súdu.

(2) Odsúdenému, ktorému sa uložil ochranný dohľad, môže súd uložiť aj ďalšie obmedzenia alebo povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4.

§ 78

(1) Ochranný dohľad sa ukladá na jeden rok až tri roky.

(2) Ak sa ochranný dohľad ukladá opätovne, a to skôr, než bol vykonaný ochranný dohľad predtým uložený, nesmie čas, na ktorý sa opätovne ukladá, spolu s doteraz nevykonaným zvyškom ochranného dohľadu predtým uloženého prevyšovať päť rokov.

§ 79

Ochranný dohľad zaniká

- a) uplynutím času, na ktorý bol uložený, alebo
- b) dňom, ktorým nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie, že sa podmienečne prepustený osvedčil.

§ 80

Súd môže upustiť od výkonu zvyšku ochranného dohľadu, ak nepovažuje jeho ďalší výkon za potrebný.

Detencia

§ 81

(1) Ak odsúdený ochorie vo výkone trestu odňatia slobody duševnou chorobou, ktorá je podľa odborného lekárskeho posudku nevyliciteľná a jeho pobyt na slobode je aj s prihliadnutím na spáchanú trestnú činnosť pre spo-

ločnosť nebezpečný, súd na návrh prokurátora alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu preruší výkon trestu odňatia slobody a nariadi jeho umiestnenie v detenčnom ústave.

(2) Súd môže pred skončením výkonu trestu odňatia slobody rozhodnúť o umiestnení do detenčného ústavu aj takého páchatela úmyselného trestného činu, ktorý sa odmieta podrobiť ochrannému liečeniu alebo u ktorého ochranné liečenie pre negatívny postoj pacienta neplní svoj účel a ktorého pobyt na slobode je pre spoločnosť nebezpečný; páchatel sa umiestni do detenčného ústavu po výkone trestu odňatia slobody.

(3) Ak to považuje súd za potrebné, môže pred skončením výkonu trestu odňatia slobody rozhodnúť o umiestnení do detenčného ústavu aj páchatela zločinu spáchaného zo sexuálneho motívu alebo páchatela, ktorý opätovne spácha obzvlášť závažný zločin; páchatel sa umiestni do detenčného ústavu po výkone trestu odňatia slobody.

§ 82

(1) Účelom umiestnenia páchatela v detenčnom ústave je osobitným liečebným režimom a dôslednou izoláciou od spoločnosti zabrániť páchatelovi v ďalšom páchaní trestných činov a činov inak trestných.

(2) Pobyt odsúdeného v detenčnom ústave trvá dovtedy, kým ochranu spoločnosti pred páchatelom nemožno zabezpečiť miernejšími prostriedkami.

(3) Najmenej jedenkrát ročne a vždy na návrh detenčného ústavu súd preskúma dôvodnosť držania odsúdeného v detenčnom ústave a na základe odborného lekárskeho posudku rozhodne o ďalšom trvaní detencie alebo o prepustení odsúdeného z detenčného ústavu, ak dôvody detencie pominuli, a rozhodne o ďalšom výkone trestu.

§ 83

Zhabanie veci

(1) Ak nebol uložený trest prepadnutia veci uvedenej v § 60 ods. 1, súd uloží zhabanie veci, ak

- a) patrí osobe, ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť,
- b) patrí páchatelovi, od ktorého potrestania súd upustil, alebo páchatelovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, alebo páchatelovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie podmienene zastavené, alebo páchatelovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené z dôvodu schválenia zmluvy,
- c) ide o tovar bez kontrolných známkov alebo bez iných kontrolných technických opatrení vyžadovaných všeobecne záväzným právnym predpisom na jeho označenie na daňové účely,
- d) okolnosti prípadu odôvodňujú predpoklad, že vec by mohla byť zdrojom financovania terorizmu, alebo

e) to vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku, prípadne iný obdobný verejný záujem.

(2) Vlastníkom zhabanej veci sa stáva štát, ak súd nerozhodne inak na základe vyhlásenej medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(3) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak

- a) poškodenému vznikol z činu nárok na náhradu škody, ktorého uspokojenie by bolo znemožnené zhabaním veci, alebo
- b) hodnota veci je v zjavnom nepomere k miere závažnosti prečinu.

TRETIA HLAVA ZÁNIK TRESTNOSTI A TRESTU

§ 84

Zmena zákona

Trestnosť činu, ktorý mal v čase spáchania znaky niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti tohto zákona, zaniká, ak neskorší zákon ustanoví, že tento čin nie je trestným činom.

Účinná lútosť

§ 85

Trestnosť trestných činov šírenia nebezpečnej ľudskej nákazlivej choroby podľa § 163, ohrozovania zdravia závadnými potravinami a inými predmetmi podľa § 168, brania rukojemníka podľa § 185, legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233, § 234, porušo-

vania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 238, porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254, porušovania predpisov o nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami podľa § 255, § 256, § 257, ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258, skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 260, poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 263, ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264, skrátenia dane a poistného podľa § 276, všeobecného ohrozenia podľa § 284, poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia podľa § 286, ohrozenia a poškodenia životného prostredia podľa § 300, § 301, vlastizraždy podľa § 311, úkladov proti Slovenskej republike podľa § 312, teroru podľa § 313, § 314, záškodníctva podľa § 315, § 316, sabotáže podľa § 317, vyzvedačstva podľa § 318, ohrozenia utajovanej skutočnosti podľa § 319, § 320, ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353, vzbury väzňov podľa § 358, šírenia poplašnej správy podľa § 361, § 362, genocídia podľa § 418, terorizmu podľa § 419, neľudskosti podľa § 425 a používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja podľa § 426 zaniká, ak páchateľ dobrovoľne

- a) škodlivý následok trestného činu zamedzil alebo napravil, alebo
- b) urobil o trestnom čine oznámenie v čase, keď sa škodlivému následku

trestného činu mohlo ešte zabrániť; oznámenie treba urobiť orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru, vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

§ 86

Trestnosť trestného činu zaniká aj vtedy, ak ide o trestný čin

- a) zanedbania povinnej výživy podľa § 207, ak trestný čin nemal trvalo nepriaznivé následky a páchateľ svoju povinnosť dodatočne splnil skôr, než sa súd odobral na záverečnú poradu,
- b) zanedbania povinnej výživy podľa § 207, ak úrad práce, sociálnych vecí a rodiny poskytol oprávnenému náhradné výživné podľa osobitého predpisu v plnej výške podľa rozhodnutia súdu o výživnom, ak trestný čin nemal trvalo nepriaznivé následky a páchateľ úradu práce, sociálnych vecí a rodiny uhradil náhradu za poskytnuté náhradné výživné, skôr než sa súd odobral na záverečnú poradu,
- c) nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 214, ak trestný čin nemal trvalo nepriaznivé následky a páchateľ svoju povinnosť dodatočne splnil najneskôr do 60 dní od dokonania trestného činu,
- d) neodvedenia dane a poistného podľa § 277 alebo nezaplatenia dane podľa § 278, ak splatná daň a jej príslušenstvo alebo poistné boli dodatočne zaplatené najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchateľ po skončení jeho vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami,
- e) založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 alebo založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, ak páchateľ urobil dobrovoľne oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru o zločineckej skupine alebo teroristickej skupine a jej činnosti v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré hrozilo z jej ďalšej činnosti, sa mohlo ešte odstrániť; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže,
- f) podplácania podľa § 332, § 333, § 334 alebo § 335 a nepriamej korupcie podľa § 336 ods. 2, ak páchateľ úplatok poskytol alebo sľúbil len preto, že bol o to požiadaný, a urobil o tom dobrovoľne bez odkladu oznámenie orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru; vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Premlčanie trestného stíhania

§ 87

(1) Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je

- a) tridsať rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie,
- b) dvadsať rokov, ak ide o zločin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov,
- c) desať rokov, ak ide o ostatné zločiny,
- d) päť rokov, ak ide o prečin, za ktorý tento zákon v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky,
- e) tri roky pri ostatných prečinoch.

(2) Do premlčacej doby sa nezapočítava

- a) doba, po ktorú nebolo možné páchateľa postaviť pred súd pre zákonnú prekážku,
- b) doba, po ktorú sa páchateľ zdržoval v cudzine s úmyslom vyhnúť sa trestnému stíhaniu,
- c) skúšobná doba podmieneneho zastavenia trestného stíhania,
- d) doba, po ktorú bolo dočasne odložené vznesenie obvinenia, alebo
- e) doba, po ktorú bolo prerušené trestné stíhanie.

(3) Premlčanie trestného stíhania sa prerušuje

a) vznesením obvinenia pre trestný čin, o ktorého premlčanie ide, ako aj po ňom nasledujúcimi úkonmi orgánu činného v trestnom konaní, sudcu pre prípravné konanie alebo súdu smerujúcimi k trestnému stíhaniu páchateľa, alebo

b) ak páchateľ spáchal v premlčacej dobe úmyselný trestný čin.

(4) Prerúšením premlčania sa začína nová premlčacia doba.

§ 88

Uplynutím premlčacej doby nezaniká trestnosť trestných činov uvedených v dvanástej hlave osobitnej časti tohto zákona okrem trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a § 422, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 a trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424.

§ 89

Odpustenie alebo zmiernenie trestu

(1) Trest sa nevykoná, ak ho prezident Slovenskej republiky na základe svojho práva odpúšťať tresty odsúdenému odpustil. To sa však nevzťahuje na iné tresty, ak boli páchateľovi uložené popri sebe a ostali rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky nedotknuté.

(2) Ak prezident Slovenskej republiky na základe svojho práva zmierniť tresty odsúdenému trest zmiernil, vykoná sa takto zmiernený trest. To sa

však nevzťahuje na iné tresty, ak boli páchatelovi uložené popri sebe a ostali rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky nedotknuté.

Premľčanie výkonu trestu

§ 90

(1) Uložený trest nemožno vykonať po uplynutí premlčacej doby, ktorá je

- a) dvadsať rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody na doživotie,
- b) pätnásť rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci desať rokov,
- c) desať rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody najmenej na päť rokov,
- d) päť rokov pri odsúdení na iný trest.

(2) Premľčacia doba sa začína právoplatnosťou rozsudku a pri podmienenom odsúdení, podmienenom odsúdení s dohľadom, podmienenom prepustení alebo podmienenom prepustení s dohľadom právoplatnosťou rozhodnutia o tom, že sa trest vykoná.

(3) Do premlčacej doby sa nezapočítava doba, po ktorú nebolo možné trest vykonať preto, že sa odsúdený zdržiaval v cudzine s úmyslom vyhnúť sa trestu, alebo bol na ňom vykonávaný trest odňatia slobody.

(4) Premľčanie výkonu trestu sa prerušuje, ak

- a) súd urobil opatrenie smerujúce k výkonu trestu, o ktorého premlčanie ide, alebo

b) odsúdený spáchal v premlčacej dobe úmyselný trestný čin.

(5) Prerúšením premlčania sa začína nová premlčacia doba.

§ 91

Výkon trestu uloženého pre trestné činy uvedené v dvanástej hlave osobitnej časti tohto zákona sa nepremľčuje okrem trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a § 422, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 a trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi podľa § 424.

Zahľadenie odsúdenia

§ 92

(1) Súd môže zahladiť odsúdenie, ak odsúdený viedol po výkone alebo odpustení trestu, alebo po premlčaní jeho výkonu riadny život nepretržite po dobu najmenej

- a) desať rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov,
- b) päť rokov, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody prevyšujúci jeden rok,
- c) tri roky, ak ide o odsúdenie na trest odňatia slobody neprevyšujúci jeden rok.

(2) Ak ide o odsúdenie na tresty uvedené v § 32 písm. b) až k), k zahladeniu dochádza ich vykonaním.

(3) Ak odsúdený preukázal po výkone alebo odpustení trestu alebo pre-

mlčaní jeho výkonu svojím vzorným správaním, že sa napravil, môže súd zahladať odsúdenie na žiadosť odsúdeného i pred uplynutím doby uvedenej v odseku 1.

(4) Doba uvedená v odseku 1 sa v prípade, že sa u podmienične prepusteného a podmienične prepusteného s dohľadom má za to, že trest bol vykonaný dňom, keď odsúdený bol podmienične prepustený, spravuje dĺžkou skutočného výkonu trestu. Ak bol trest zmiernený rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky, spravuje sa dĺžkou trestu takto zmierneného.

(5) Odsúdenie sa zahladzuje, ak to nariadi prezident Slovenskej republiky na základe svojho práva zahladzať odsúdenie formou milosti alebo amnestie.

§ 93

(1) Ak bolo odsúdenie zahladené, hľadá sa na páchatela, ako keby nebol odsúdený.

(2) Ak sa páchatelovi uložilo viac trestov popri sebe, nemožno odsúdenie zahladať, kým neuplynie doba na zahladenie trestu odňatia slobody podľa § 92 ods. 1, ak bol uložený.

ŠTVRTÁ HLAVA

OSOBITNÉ USTANOVENIA O STÍHANÍ MLADISTVÝCH

Prvý diel

Trestná zodpovednosť

§ 94

Všeobecné ustanovenie

(1) Osoba, ktorá v čase spáchania trestného činu dovŕšila štrnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku, sa považuje za mladistvú.

(2) Ak táto hlava neobsahuje osobitné ustanovenia, použijú sa na mladistvého ostatné ustanovenia tohto zákona.

§ 95

Trestná zodpovednosť

(1) Mladistvý mladší ako pätnásť rokov, ktorý v čase spáchania činu nedosiahol takú úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti, aby mohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, nie je za tento čin trestne zodpovedný.

(2) Prečin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, nie je trestným činom, ak ho spáchal mladistvý a ak je jeho závažnosť malá.

Druhý diel

Zánik trestnosti

§ 96

Premlčanie trestného stíhania

(1) Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorá je

- a) desať rokov, ak ide o trestný čin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody na doživotie,
- b) päť rokov, ak je horná hranica sadzby trestu odňatia slobody najmenej desať rokov,

c) tri roky pri ostatných trestných činoch.

(2) Uplynutím premlčacej doby nezaujíma trestnosť tých trestných činov, kde to ustanovuje tento zákon.

Tretí diel

Ukladanie sankcií a výchovných opatrení mladistvému

§ 97

Účel sankcií a výchovných opatrení

(1) Účelom trestu u mladistvého je predovšetkým vychovať ho na riadneho občana, pričom trest má zároveň pôsobiť na predchádzanie protiprávných činov a primerane chrániť aj spoločnosť; uložený trest má súčasne viesť k obnoveniu narušených sociálnych vzťahov a k začleneniu mladistvého do rodinného a sociálneho prostredia.

(2) Účelom ochranného opatrenia a výchovného opatrenia u mladistvého je kladne ovplyvniť duševný, mravný a sociálny vývoj mladistvého so zreteľom na dosiahnutý stupeň jeho rozumového a mravného vývoja, na jeho osobné vlastnosti, rodinnú výchovu a prostredie, z ktorého pochádza, a tým mladistvého zároveň chrániť pred škodlivými vplyvmi a spoločnosť pred páchaním trestnej činnosti.

(3) Pri ukladaní trestu, ochranného opatrenia alebo výchovného opatrenia treba prihliadať na osobnosť mladistvého, jeho vek, rozumovú a mravnú vyspelosť, zdravotný stav, na jeho

osobné, rodinné a sociálne pomery, pričom musia byť primerané povahe a závažnosti spáchaného činu a majú viesť k začleneniu mladistvého do rodinného a sociálneho prostredia tak, aby predchádzali protiprávnym činom.

Upustenie od potrestania

§ 98

Súd môže upustiť od potrestania mladistvého, ktorý spáchal prečin, jeho spáchanie ľutuje a prejavuje účinnú snahu po náprave, ak

- a) vzhľadom na povahu spáchaného činu a na doterajší život mladistvého možno dôvodne očakávať, že už prejednanie veci pred súdom postačí na jeho nápravu, alebo
- b) súd prijme záruku za nápravu mladistvého a má za to, že vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, povahu spáchaného činu a osobu mladistvého sa uloženie trestu nejaví nevyhnutné.

§ 99

Súd môže upustiť od potrestania mladistvého za prečin aj vtedy, ak

- a) mladistvý spáchal čin v stave, ktorý bol vyvolaný duševnou poruchou, a súd má za to, že ochranné liečenie, ktoré zároveň ukladá, zaistí nápravu mladistvého lepšie ako trest, alebo
- b) sa voči mladistvému vykonáva ochranné opatrenie alebo výchovné opatrenie a na dosiahnutie účelu

zákona nie je potrebné uloženie trestu.

§ 100

Ak súd upustil od potrestania, hľadá sa na mladistvého, ako keby nebol odsúdený.

§ 101

Podmienečné upustenie od potrestania

(1) Za podmienok uvedených v § 98 môže súd podmienečne upustiť od potrestania mladistvého, ak považuje za potrebné počas určenej doby sledovať správanie mladistvého.

(2) Pri podmienečnom upustení od potrestania súd určí skúšobnú dobu až na jeden rok. Zároveň môže mladistvému uložiť primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; spravidla mu uloží, aby podľa svojich síl nahradil škodu, ktorú spôsobil.

(3) Súd môže vzhľadom na okolnosti prípadu a osobu mladistvého ponechať podmienečné upustenie od potrestania v platnosti napriek tomu, že mladistvý dal príčinu na uloženie trestu, a

- a) ustanoviť nad mladistvým probačný dohľad, ak už nebol uložený,
- b) primerane predĺžiť skúšobnú dobu, nie však viac ako o jeden rok, alebo
- c) ustanoviť výchovné opatrenia smerujúce k tomu, aby viedol riadny život.

(4) Ak mladistvý, u ktorého bolo podmienečne upustené od potrestania,

viedol v skúšobnej dobe riadny život a vyhovel uloženým podmienkam, vysloví súd, že sa osvedčil; inak rozhodne, a to prípadne už v priebehu skúšobnej doby, o uložení trestu.

(5) Ak súd do roka od uplynutia skúšobnej doby neurobil rozhodnutie podľa odseku 4 bez toho, že by na tom mal mladistvý vinu, má sa za to, že sa osvedčil.

(6) Ak sa vyslovilo, že sa mladistvý, u ktorého bolo podmienečne upustené od potrestania trestu, osvedčil, alebo ak sa má za to, že sa osvedčil, hľadá sa na neho, ako keby nebol odsúdený.

Štvrtý diel

Ochranná výchova

§ 102

Dôvody uloženia ochrannej výchovy

(1) Ak súd odsudzuje mladistvého, môže mu uložiť ochrannú výchovu, ak

- a) o výchovu mladistvého nie je náležite postarané a tento nedostatok nemožno odstrániť v rodine, v ktorej žije,
- b) doterajšia výchova mladistvého bola zanedbaná, alebo
- c) prostredie, v ktorom mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho riadnej výchovy.

(2) Ochrannú výchovu nemožno uložiť, ak ide o vojaka.

§ 103

**Výkon
ochrannnej výchovy**

(1) Ochranná výchova sa vykonáva v osobitných výchovných zariadeniach (ďalej len „ochranná ústavná výchova“) alebo sa môže vykonať aj v profesionálnej náhradnej rodine (ďalej „ochranná rodinná výchova“); ak to však vyžaduje zdravotný stav mladistvého, vykonáva sa prednostne v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.

(2) Ochranná výchova potrvá, kým to vyžaduje jej účel, najdlhšie však do dovŕšenia osemnásteho roku veku mladistvého; ak to vyžaduje záujem mladistvého, môže ju súd predĺžiť do dovŕšenia jeho devätnásteho roku.

(3) Ak nemožno ochrannú výchovu vykonať ihneď, nariadi súd na dobu do jej začiatku dohľad probačného a mediačného úradníka.

(4) Od výkonu ochrannnej výchovy súd upustí, ak zaniknú pred jej začatím okolnosti, pre ktoré bola uložená.

(5) Ak prevýchova mladistvého pokročila do tej miery, že možno očakávať, že aj bez obmedzení, ktorým je podrobený vo výchovnom zariadení alebo v určenej rodine, bude sa riadne správať, avšak dosiaľ nepominuli všetky okolnosti, pre ktoré bola ochranná výchova uložená, môže súd podmienene upustiť od ochrannnej výchovy alebo mladistvého podmienene umiestniť mimo výchovného zariadenia alebo náhradnej rodiny. Pritom môže mladistvému uložiť dohľad pro-

bačného a mediačného úradníka alebo iné výchovné opatrenie.

(6) Ak mladistvý nesplní očakávanie, že bez obmedzení, ktorým je podrobený v rámci určenej ochrannnej výchovy, bude sa riadne správať, súd podmienene upustenie od ochrannnej výchovy alebo podmienene umiestnenie mimo výchovného zariadenia alebo určenej rodiny zruší a rozhodne, že sa vo výkone ochrannnej výchovy pokračuje.

**Zmena spôsobu výkonu
ochrannnej výchovy**

§ 104

(1) Ochranná ústavná výchova môže byť kedykoľvek zmenená na ochrannú rodinnú výchovu a naopak.

(2) Ak je to potrebné vzhľadom na účel ochrannnej výchovy, môže byť zmenená aj fyzická osoba, ktorej bol mladistvý zverený do ochrannnej rodinnej výchovy.

§ 105

Ak spáchala osoba, ktorá dovŕšila dvanásť rok svojho veku a je mladšia ako štrnásť rokov, niektorý čin, za ktorý tento zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie, súd jej uloží v občianskoprávnom konaní ochrannú výchovu aj na návrh prokurátora; súd tak môže urobiť aj vtedy, keď je to potrebné na zabezpečenie riadnej výchovy osoby mladšej ako štrnásť rokov, ktorá spáchala čin, ktorý by inak bol trestným činom.

Piaty diel

Výchovné opatrenia

§ 106

Druhy výchovných opatrení a ich ukladanie

(1) Pri podmienenom upustení od potrestania alebo v prípravnom konaní môžu byť na dosiahnutie účelu zákona uložené mladistvému výchovné opatrenia.

(2) Výchovné opatrenia sú:

- a) výchovné povinnosti a obmedzenia,
- b) napomenutie s výstrahou.

(3) Výchovné opatrenia môže ukladať súd a v prípravnom konaní so súhlasom osoby, proti ktorej sa konanie vedie, aj prokurátor. Mladistvý môže kedykoľvek v priebehu trestného stíhania až do skončenia prípravného konania svoj súhlas odvolať písomným vyhlásením adresovaným prokurátorovi; výkon výchovného opatrenia sa tým končí.

(4) V prípade, ak sa preukáže, že úplné alebo včasné plnenie výchovného opatrenia je pre mladistvého nemožné alebo ho z iných vážnych dôvodov nemôže splniť alebo zavinene neplní, súd a v prípravnom konaní prokurátor uložené výchovné opatrenie zruší alebo zmení.

§ 107

Výchovné povinnosti a obmedzenia

(1) Súd a v prípravnom konaní prokurátor môže mladistvému uložiť vý-

chovné povinnosti a obmedzenia, najmä aby

- a) sa podrobil probačnému dohľadu vykonávanému probačným a mediačným úradníkom,
- b) býval s rodičom alebo s iným dospelým, ktorý je zodpovedný za jeho výchovu,
- c) sa usiloval o vyrovnanie s poškodeným,
- d) nahradil podľa svojich síl škodu spôsobenú trestným činom alebo inak prispel k odstráneniu následku trestného činu,
- e) vykonal bezplatne vo voľnom čase spoločensky prospešnú činnosť,
- f) sa podrobil liečeniu škodlivej závislosti,
- g) sa podrobil vo svojom voľnom čase programu sociálneho výcviku, psychologickému poradenstvu, psychoterapeutickému, vzdelávaciemu, doškološovaciemu, rekvalifikačnému alebo inému vhodnému programu na rozvíjanie jeho sociálnych zručností a osobnosti mladistvého, ktorý nie je probačným programom.

(2) Vykonanie spoločensky prospešnej činnosti určitého druhu môže byť mladistvému uložené len tak, aby nenarušilo jeho prípravu na budúce povolanie, predovšetkým plnenie povinností súvisiacich so vzdelávacím programom školy, alebo výkon povolania alebo zamestnania, pričom môže ísť najviac o štyri hodiny denne, osemnásť hodín týždenne, celkovo šesťdesiat hodín.

§ 108

**Napomenutie
s výstrahou**

Napomenutím s výstrahou súd a v prípravnom konaní prokurátor dôrazne vytkne mladistvému v prítomnosti jeho zákonného zástupcu protiprávnosť jeho činu a upozorní ho na sankcie, ktoré mu hrozia podľa tohto zákona, ak by v budúcnosti spáchal trestnú činnosť.

Šiesty diel

Tresty

§ 109

Druhy trestov

Mladistvému môže súd uložiť len

- a) trest povinnej práce,
- b) peňažný trest,
- c) trest prepadnutia veci,
- d) trest zákazu činnosti,
- e) trest vyhostenia,
- f) trest odňatia slobody.

§ 110

Ukladanie trestu

(1) Pri výmere trestu prihliadne súd ako na poľahčujúcu okolnosť aj na to, ako mladistvý splnil uložené výchovné povinnosti a obmedzenia uvedené v § 107.

(2) Ak súd ukladá úhrnný trest alebo súhrnný trest páchatelovi, ktorý spáchal trestné činy jednak predtým, než prekročil osemnásť rok svojho veku, jednak po tom, čo tento rok dovíšil, postupuje podľa § 41 a § 42, pričom

sa hranice trestných sadzieb pri trestných činoch spáchaných predtým, než prekročil osemnásť rok, posudzujú podľa § 117.

§ 111

Trest povinnej práce

Pri uložení trestu povinnej práce nesmie horná hranica tohto trestu prevyšovať polovicu hornej hranice trestnej sadzby ustanovenej zákonom. Trest povinnej práce nesmie vzhľadom na svoju povahu alebo okolnosti, za ktorých sa vykonáva, ohrozovať zdravie, bezpečnosť alebo mravný vývoj mladistvých.

§ 112

Trest zákazu činnosti

Zákaz činnosti môže súd uložiť mladistvému len vtedy, ak to nie je na prekážku príprave na jeho povolanie, pričom horná hranica tohto trestu nesmie prekročiť päť rokov.

§ 113

Trest vyhostenia

Vyhostenie môže súd uložiť mladistvému iba za podmienok ustanovených týmto zákonom, a to vo výmere od jedného roka do piatich rokov. Prihliadne pritom aj na rodinné a osobné pomery mladistvého, majúc na zreteli, aby mladistvý týmto trestom nebol vydaný do nebezpečenstva spustnutia.

§ 114

Peňažný trest

(1) Peňažný trest vo výmere od 1 000 do 500 000 Sk môže uložiť súd pri splnení podmienok ustanovených týmto zákonom, ak je mladistvý zárobkovo činný alebo jeho majetkové pomery uloženie tohto trestu umožňujú.

(2) Ak súd ukladá mladistvému peňažný trest, určí pre prípad, že by jeho výkon mohol byť v ustanovenej lehote úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody až na jeden rok. Náhradný trest odňatia slobody nesmie však ani spolu s uloženým trestom odňatia slobody presahovať hornú hranicu trestnej sadzby zníženej podľa § 117 ods. 1.

(3) Po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol mladistvému uložený peňažný trest, môže súd rozhodnúť po vyjadrení mladistvého, že jeho zaplatenie alebo nevykonaný zvyšok sa nahradí tým, že mladistvý odsúdený vykoná všeobecne prospešnú činnosť v rámci probačného programu.

§ 115

Podmienečný odklad výkonu peňažného trestu

(1) Súd môže podmienečne odložiť výkon peňažného trestu, ak

a) vzhľadom na osobu mladistvého, najmä s prihliadnutím na jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, a na okolnosti prípadu, má za to, že účel trestu sa dosiahne aj bez jeho výkonu, alebo

b) prijme záruku za nápravu mladistvého a ak vzhľadom na výchovný vplyv toho, kto záruku ponúkol, má za to, že účel trestu sa dosiahne aj bez jeho výkonu.

(2) Povolenie podmienečného odkladu peňažného trestu sa netýka výkonu ostatných trestov uložených po pri peňažnom treste, ak súd nerozhodol inak.

§ 116

Skúšobná doba

(1) Pri podmienečnom odložení výkonu peňažného trestu súd určí skúšobnú dobu až na tri roky. Zároveň môže mladistvému uložiť primerané obmedzenia a povinnosti uvedené v § 51 ods. 3 a 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život; skúšobná doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni nadobudnutia právoplatnosti rozsudku.

(2) Doba, počas ktorej podmienečne odsúdený viedol v skúšobnej dobe riadny život a vyhovel uloženým podmienkam, sa započítava do skúšobnej doby novo určenej pri podmienečnom odsúdení pre ten istý skutok alebo do skúšobnej doby určenej pri uložení úhrnného trestu alebo súhrnného trestu.

(3) Na rozhodovanie o osvedčení v skúšobnej dobe sa použijú ustanovenia o podmienečnom odsúdení.

§ 117

Trest odňatia slobody

(1) Trestné sadzby odňatia slobody ustanovené v tomto zákone sa u mladistvých znižujú na polovicu; horná hranica zníženej trestnej sadzby nesmie prevyšovať sedem rokov a dolná hranica zníženej trestnej sadzby dva roky.

(2) Nepodmienečný trest odňatia slobody môže súd mladistvému uložiť len za podmienky, že by vzhľadom na okolnosti prípadu, osobu mladistvého alebo vzhľadom na predtým uložené opatrenia uloženie iného trestu zjavne nevedlo k dosiahnutiu účelu trestu podľa tohto zákona.

(3) V prípade, ak mladistvý spáchal obzvlášť závažný zločin a miera závažnosti takého obzvlášť závažného zločinu pre spoločnosť je vzhľadom na zavrhnutiahodný spôsob vykonania činu alebo vzhľadom na zavrhnutiahodnú pohnútku alebo vzhľadom na ťažký a ťažko napravitelný následok mimoriadne vysoká, môže súd uložiť trest odňatia slobody nad sedem rokov až do pätnásť rokov, ak má za to, že trest uvedený v odseku 1 na dosiahnutie účelu nepostačuje.

(4) Trest odňatia slobody sa u osôb, ktoré neprekročili osemnásť rok svojho veku, vykonáva v ústavoch na výkon trestu pre mladistvých.

(5) Súd môže rozhodnúť, že v ústave na výkon trestu pre mladistvých sa vykoná trest aj u mladistvého, ktorý už prekročil osemnásť rok svojho veku; pritom prihliadne najmä na dĺžku trestu

a na stupeň a povahu narušenia mladistvého.

§ 118

Mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody

(1) Ak súd zistí splnenie podmienok § 39 ods. 1 alebo 2 na mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby, nie je u mladistvého viazaný obmedzeniami podľa § 39 ods. 3.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije, ak ide o trestný čin, za ktorý je možné podľa tohto zákona uložiť trest odňatia slobody na doživotie.

§ 119

Podmienečný odklad výkonu trestu a podmienečný odklad výkonu trestu s probačným dohľadom

(1) Ak súd mladistvému výkon trestu odňatia slobody podmienečne odloží na skúšobnú dobu alebo mu trest odňatia slobody podmienečne odloží na skúšobnú dobu s probačným dohľadom, zároveň určí skúšobnú dobu na jeden rok až tri roky.

(2) Súd môže vzhľadom na okolnosti prípadu a osobu mladistvého ponechať podmienečný odklad výkonu trestu alebo podmienečný odklad výkonu trestu s probačným dohľadom v platnosti napriek tomu, že mladistvý dal príčinu na nariadenie výkonu trestu odňatia slobody, a

a) určí nad mladistvým probačný dohľad, ak už nebol uložený,

- b) primerane predĺžiť skúšobnú dobu, nie však viac ako o dva roky, pričom nesmie prekročiť hornú hranicu skúšobnej doby v trvaní piatich rokov, alebo
- c) uložiť ďalšie výchovné opatrenie uvedené v § 106 ods. 2, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život.

§ 120

Premľčanie výkonu trestu

(1) Uložený trest nemožno vykonať po uplynutí premľčacej doby, ktorá je

- a) desať rokov, ak bol uložený trest odňatia slobody podľa § 117 ods. 3, alebo
- b) tri roky pri ostatných trestných činoch.

(2) Výkon trestu uloženého za trestné činy uvedené v dvanástej hlave osobitnej časti tohto zákona sa ani u mladistvého nepremľčuje okrem trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd podľa § 421 a § 422, trestného činu hanobenia národa, rasy a presvedčenia podľa § 423 a trestného činu podnecovania k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti podľa § 424.

§ 121

Zahľadenie odsúdenia

(1) Na mladistvého, ktorému bol uložený alebo rozhodnutím prezidenta Slovenskej republiky zmiernený alebo odpustený trest odňatia slobody v dĺžke neprevyšujúcej jeden rok, sa hľadí, ako keby nebol odsúdený, dňom výko-

nu tohto trestu alebo dňom, keď bolo právoplatne od takého trestu alebo jeho zvyšku upustené.

(2) O tom, či sa odsúdenie mladistvého na trest odňatia slobody, na ktoré sa nevzťahuje odsek 1, zahľadzuje, rozhodne súd, prihliadajúc na správanie mladistvého vo výkone trestu odňatia slobody, po výkone tohto trestu. Ak bol trest podľa rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky zmiernený, súd takto postupuje po tom, keď bol mladistvý po výkone zmierneného trestu prepustený na slobodu.

(3) Ak súd vyslovil, že sa mladistvý podmienične odsúdený na trest odňatia slobody, podmienične odsúdený na trest odňatia slobody s probačným dohľadom alebo podmienične prepustený z výkonu trestu odňatia slobody osvedčil, hľadá sa na neho, akoby nebol odsúdený.

(4) Na mladistvého, ktorému bol uložený peňažný trest, sa hľadá, ako keby nebol odsúdený, len čo bol trest vykonaný alebo sa od výkonu trestu alebo jeho zvyšku právoplatne upustilo.

(5) Na mladistvého, ktorému bol uložený trest prepadnutia veci, sa hľadá, ako keby nebol odsúdený, len čo bol trest vykonaný.

(6) Na mladistvého, ktorému bol uložený trest povinnej práce alebo trest zákazu činnosti, sa hľadá, ako keby nebol odsúdený, len čo bol trest vykonaný alebo sa od jeho výkonu alebo od jeho zvyšku právoplatne upustilo.

(7) Na mladistvého, ktorému bol uložený trest vyhostenia, sa hľadí, ako keby nebol odsúdený, len čo uplynie doba, na ktorú bol uložený, ak trest riadne vykonal.

PIATA HLAVA VÝKLAD POJMOV

Prvý diel

Všeobecné pojmy

§ 122

Trestný čin a spôsoby jeho spáchania

(1) Konaním sa rozumie aj opomenutie takého konania, na ktoré bol páchatel' podľa okolností a svojich pomerov povinný.

(2) Trestný čin je spáchaný verejne, ak je spáchaný

- a) obsahom písomnosti alebo rozširovaním spisu, filmom, rozhlasom, televíziou, použitím počítačovej siete alebo iným obdobne účinným spôsobom, alebo
- b) pred viac ako dvoma súčasne prítomnými osobami.

(3) Trestný čin je spáchaný so zbraňou, ak páchatel' alebo s jeho vedomím niektorý zo spolupáchatel'ov použije zbraň na útok, na prekonanie alebo zamedzenie odporu alebo ju má na taký účel pri sebe; zbraňou sa rozumie, ak z jednotlivého ustanovenia nevyplýva nič iné, každá vec, ktorou možno urobiť útok proti telu dôraznejším. Trestný čin je spáchaný so zbraňou aj vtedy, ak páchatel' použije napodobne-

ninu zbrane alebo ju má pri sebe s úmyslom, aby bola považovaná za pravú.

(4) Trestný čin je spáchaný vlámaním, ak páchatel' vnikol do uzavretého priestoru nedovoleným prekonaním uzamknutia alebo prekonaním inej zabezpečovacej prekážky použitím sily alebo ľstou.

(5) Trestný čin je spáchaný v obydli, ak je spáchaný v dome alebo byte iného alebo v iných priestoroch slúžiacich na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacich, ak sú ako súčasť obydli uzavreté.

(6) Trestný čin je spáchaný ľstou, ak bol spáchaný s využitím omylu, ktorý páchatel' vyvolal, alebo s použitím úskoku.

(7) Trestný čin je spáchaný násilím, ak páchatel' použije na jeho spáchanie fyzické násilie proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel' uviedol do stavu bezbrannosti ľstou, alebo ak páchatel' použil násilie proti veci iného.

(8) Trestný čin je spáchaný s použitím nátlaku vtedy, ak páchatel' použije na jeho spáchanie psychické násilie proti inému.

(9) Trestný čin je spáchaný opakovane, ak páchatel' postupne spáchal viac rovnakých trestných činov opakovanými samostatnými činmi, medzi ktorými nie je žiadna objektívna alebo subjektívna súvislosť, pričom trestnosť každého z nich sa posudzuje samostatne.

(10) Za pokračovací trestný čin sa považuje, ak páchatel pokračoval v páchaní toho istého trestného činu. Trestnosť všetkých čiastkových útokov sa posudzuje ako jeden trestný čin, ak všetky čiastkové útoky toho istého páchatela spája objektívna súvislosť v čase, spôsobe ich páchania a v predmete útoku, ako aj subjektívna súvislosť, najmä jednotiaci zámer páchatela spáchať uvedený trestný čin; to neplatí vo vzťahu k čiastkovým útokom spáchaným mimo územia Slovenskej republiky.

(11) Za hromadný trestný čin sa považuje jeho spáchanie viacerými činmi, ktoré samostatne ešte nie sú trestným činom. Trestnosť všetkých takých činov sa posudzuje spoločne.

(12) Za trváci trestný čin sa považuje vyvolanie a udržiavanie alebo len udržiavanie protiprávneho stavu.

(13) Ak obvinený pokračuje v konaní, pre ktoré je stíhaný, aj po oznámení vznesenia obvinenia, posudzuje sa také konanie od tohto procesného úkonu ako nový skutok; to neplatí, ak ide o trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207. V takom prípade ide o pokračovanie konania až do doby, kým je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu.

§ 123

Ujma na zdraví

(1) Ujmou na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie akékoľvek poškodenie zdravia iného.

(2) Ublížením na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie také poškodenie zdravia iného, ktoré si objektívne vyžiadalo lekárske vyšetrenie, ošetrovanie alebo liečenie, počas ktorého bol nie iba na krátky čas sťažený obvyklý spôsob života poškodeného.

(3) Ťažkou ujmou na zdraví sa na účely tohto zákona rozumie len vážna porucha zdravia alebo vážne ochorenie, ktorou je

- a) zmrzačenie,
- b) strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti,
- c) ochromenie údu,
- d) strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva,
- e) poškodenie dôležitého orgánu,
- f) zohyzdenie,
- g) vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu,
- h) mučivé útrapy, alebo
- i) porucha zdravia trvajúca dlhší čas.

(4) Poruchou zdravia trvajúcou dlhší čas sa na účely tohto zákona rozumie porucha, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj pracovnú neschopnosť, v trvaní najmenej štyridsaťdva kalendárnych dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodeného.

Škoda**§ 124**

(1) Škodou sa na účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo reálny úbytok na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom, bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa na účely tohto zákona rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom.

(2) Škodou sa rozumie v zmysle odseku 1 aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť.

(3) Pri trestných činoch proti životnému prostrediu sa škodou rozumie súhrn ekologickej ujmy a majetkovej škody, pričom majetková škoda v sebe zahŕňa aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu. Pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302 rozsahom činu sa rozumie cena, za ktorú sa odpad v čase a v mieste zistenia činu obvykle zbiera, prepravuje, vyváža, dováža, zhodnocuje, zneškodňuje alebo ukladá, a cena za odstránenie odpadu z miesta, ktoré na jeho uloženie nie je určené.

§ 125

(1) Škodou malou sa rozumie škoda prevyšujúca sumu 8 000 Sk. Škodou väčšou sa rozumie suma dosahujúca najmenej desaťnásobok takej sumy. Značnou škodou sa rozumie suma dosahujúca najmenej stonásobok takej

sumy. Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma dosahujúca najmenej päťstonásobok takej sumy. Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

(2) Ak tento zákon v osobitnej časti vyžaduje v základnej skutkovej podstate spôsobenie škody ako majetkový následok trestného činu a neuvádza jej výšku, má sa za to, že musí byť spôsobená aspoň škoda malá.

§ 126

(1) Pri určení výšky škody sa vychádza z ceny, za ktorú sa vec, ktorá bola predmetom útoku, v čase a v mieste činu obvykle predáva. Ak výšku škody nemožno takto zistiť, vychádza sa z účelne vynaložených nákladov na obstaranie rovnakej alebo obdobnej veci alebo na uvedenie veci do predošlého stavu.

(2) Ak ide o ujmu na životnom prostredí, ujmu spôsobenú na chránených druhoch živočíchov a rastlín, exemplároch alebo drevinách alebo škodu na pamiatkovo chránených veciach alebo veciach majúcich historickú, umeleckú alebo vedeckú hodnotu, pri určení ujmy alebo výšky škody sa vychádza aj z hodnoty veci určenej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným na základe zákona.

(3) Ak nemožno určiť výšku škody alebo ujmy ani jedným zo spôsobov podľa odsekov 1 a 2 alebo ak sú vážne pochybnosti o správnosti výšky škody alebo takto určenej ujmy, určí sa jej

výška na podklade odborného vyjadrenia alebo potvrdenia právnickej osoby, ktorej pôsobnosť alebo predmet činnosti poskytuje záruku objektívnosti určenia škody alebo ujmy; inak sa výška škody určí na podklade znaleckého posudku.

Osoba

§ 127

(1) Dieťaťom sa na účely tohto zákona rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov, ak nenadobudla plnoletosť už skôr.

(2) Osobou blízkou veku mladistvých sa rozumie osoba, ktorá dovŕšila osemnásť rok svojho veku a neprekročila dvadsaťjeden rok svojho veku.

(3) Osobou vyššieho veku sa na účely tohto zákona rozumie osoba staršia ako šesťdesiat rokov.

(4) Blízkou osobou sa na účely tohto zákona rozumie príbuzný v priamom pokolení, osvojiteľ, osvojenec, súrodenec a manžel; iné osoby v rodinnom alebo obdobnom pomere sa pokladajú za navzájom blízke osoby len vtedy, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá právom pocítovala ako ujmu vlastnú.

(5) Blízkou osobou sa na účely trestných činov vydierania podľa § 189, znásilnenia podľa § 199 ods. 2, sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 2, sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 2, týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 alebo nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 2 rozumie aj bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič

spoločného dieťaťa a osoba, ktorá je vo vzťahu k nim blízkou osobou podľa odseku 4, ako aj osoba, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti.

(6) Chorou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá v čase činu trpí fyzickou chorobou alebo duševnou chorobou, aj keď prechodnou, bez ohľadu na to, či je dočasne práceneschopná, ako aj osoba so zmenenou pracovnou schopnosťou, invalidná osoba alebo osoba s ťažkým zdravotným postihnutím, pričom intenzita takej choroby alebo postihnutia zodpovedá ťažkej ujme na zdraví.

(7) Bezbrannou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, okolnosti činu alebo okolnosti na strane páchatela nemala nádej účinne sa ubrániť pred jeho útokom.

(8) Osobou zverenou do starostlivosti alebo dozoru sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá je vzhľadom na svoj vek alebo zdravotný stav alebo z iného dôvodu na základe rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu, na základe zmluvy zverená inému, aby vo svojej domácnosti alebo v zariadení určenom na tento účel alebo inde na ňu dozeral, staral sa o ňu, zaopatroval ju alebo ju vychovával.

(9) Odkázanou osobou sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá svojou výživou, výchovou, hmotným alebo iným zaopatrením alebo starostlivosťou je odkázaná na páchatela.

(10) Závislou osobou sa rozumie osoba závislá od návykových látok alebo od návykových škodlivých činností.

(11) Podriadenou osobou je osoba, ktorá v dôsledku postavenia je osobne, pracovne, služobne alebo inak svojím postavením, pracovným zaradením, funkciou alebo hodnosťou podriadená páchatelovi a v dôsledku toho je povinná prijímať a plniť jeho pokyny, príkazy alebo rozkazy.

(12) Viacerými osobami sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby.

§ 128

(1) Verejným činiteľom sa na účely tohto zákona rozumie prezident Slovenskej republiky, poslanec Národnej rady Slovenskej republiky, poslanec Európskeho parlamentu, člen vlády, sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky, sudca, prokurátor alebo iná osoba zastávajúca funkciu v orgáne verejnej moci, príslušník ozbrojených síl, osoba v služobnom pomere, starosta, predseda vyššieho územného celku, poslanec orgánu územnej samosprávy, štátny zamestnanec alebo zamestnanec orgánu štátnej správy, územnej samosprávy alebo iného štátneho orgánu, osoba, ktorá vykonáva pôsobnosť v rámci právnickej osoby, ktorej zákon zveruje právomoc rozhodovať v oblasti verejnej správy, notár, súdny exekútor, člen lesnej stráže, vodnej stráže, rybárskej stráže, poľovníckej stráže, stráže prírody alebo osoba, ktorá má oprávnenie člena stráže prírody, ak sa podieľa na plnení úloh spoločnosti

a štátu a používa pritom právomoc, ktorá mu bola v rámci zodpovednosti za plnenie týchto úloh zverená. Pre trestnú zodpovednosť a ochranu verejného činiteľa sa podľa jednotlivých ustanovení tohto zákona vyžaduje, aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou. Verejným činiteľom je aj sudca alebo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo funkcionár alebo iný zodpovedný pracovník orgánu činného v trestnom konaní iného štátu, orgánu Európskej únie alebo orgánu vytvoreného spoločne členskými štátmi Európskej únie, ak na území Slovenskej republiky vykonáva úkony trestného konania takého štátu alebo orgánu; pre jeho ochranu sa podľa ustanovení tohto zákona vyžaduje, aby úkony trestného konania vykonával v súlade s medzinárodnou zmluvou alebo so súhlasom orgánov Slovenskej republiky.

(2) Zahraničným verejným činiteľom sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá zastáva funkciu

- a) v zákonodarnom orgáne, súdnom orgáne alebo v orgáne verejnej správy cudzieho štátu vrátane hlavy štátu, alebo
- b) v právnickej osobe, v ktorej má rozhodujúci vplyv cudzí štát, alebo v medzinárodnej organizácii vytvorenej štátmi alebo inými subjektmi medzinárodného práva verejného,

ak je s výkonom takej funkcie spojená právomoc pri obstarávaní verejných záležitostí a trestný čin bol spáchaný v súvislosti s touto právomocou.

(3) Na účely tohto zákona sa vojakom rozumie

- a) osoba, ktorá vykonáva vojenskú službu,
- b) príslušník ozbrojeného bezpečnostného zboru alebo ozbrojeného zboru,
- c) osoba uvedená v písmenách a) a b) aj po skončení služobného pomeru, ak je v služobnej rovnošate, vo vzťahu k trestným činom vojenským,
- d) vojnový zajatec.

(4) Kde sa v tomto zákone hovorí o vojenskej službe alebo o vojenskej povinnosti, rozumie sa tým služba alebo povinnosť osôb uvedených v odseku 3 písm. b) len v čase vojny alebo vojnového stavu.

(5) Postihnutým za obdobný čin sa na účely tohto zákona rozumie ten, komu bola za obdobný čin uložená sankcia alebo iné opatrenie za priestupok alebo iný obdobný delikt. To neplatí, ak je uložená sankcia alebo iné opatrenie zahladené.

(6) Odsúdeným sa na účely tohto zákona rozumie páchateľ, ktorý bol právoplatným rozsudkom uznaný za vinného. To neplatí, ak je odsúdenie zahladené.

(7) Potrestaným sa rozumie ten odsúdený, ktorý celkom alebo sčasti vykonal súdom uložený trest. To neplatí, ak je odsúdenie zahladené.

(8) Ak na spáchanie trestného činu tento zákon vyžaduje osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie páchatela, môže byť páchatelom alebo spolupáchateľom trestného činu len osoba, ktorá má požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie. Účastníkom na trestnom čine môže byť aj osoba, ktorá nemá požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie. Ak zákon ustanovuje, že páchateľ musí byť nositeľom osobitnej vlastnosti, spôsobilosti alebo postavenia, stačí, ak túto vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie spĺňa právnická osoba, v ktorej mene páchateľ koná.

(9) Páchateľom alebo spolupáchateľom vojenského trestného činu podľa jedenástej hlavy osobitnej časti tohto zákona môže byť len vojak.

§ 129

Skupina osôb a organizácia

(1) Skupinou osôb sa na účely tohto zákona rozumie najmenšie tri osoby.

(2) Organizovanou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie spolčenie najmenšie troch osôb na účel spáchania trestného činu, s určitou delbou určených úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, ktorej činnosť sa v dôsledku toho vyznačuje plánovitosťou a koordinovanosťou, čo zvyšuje pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu.

(3) Zločineckou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie štruktúrovaná skupina najmenšie troch osôb, kto-

rá existuje počas určitého časového obdobia a koná koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viacej zločinov, trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho dielu osobitnej časti na účely priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo inej výhody.

(4) Teroristickou skupinou sa na účely tohto zákona rozumie štruktúrovaná skupina najmenej troch osôb, ktorá existuje počas určitého časového obdobia na účely spáchania trestného činu teroru alebo trestného činu terorizmu.

(5) Činnosťou pre zločineckú skupinu alebo teroristickú skupinu sa rozumie úmyselná účasť v takej skupine alebo iné úmyselné konanie na účel

- a) zachovania existencie takej skupiny, alebo
- b) spáchania trestných činov uvedených v odseku 3 alebo 4 takou skupinou.

(6) Podporou zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny sa rozumie úmyselné konanie spočívajúce v poskytnutí prostriedkov, služieb, súčinnosti alebo vo vytváraní iných podmienok na účel

- a) založenia alebo zachovania existencie takej skupiny, alebo
- b) spáchania trestných činov uvedených v odseku 3 alebo 4 takou skupinou.

Vec

§ 130

(1) Vecou sa na účely tohto zákona rozumie

- a) hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, byt alebo nebytový priestor, zvieratá, ak z jednotlivých ustanovení tohto zákona nevyplýva niečo iné,
- b) ovládateľná prírodná sila alebo energia, alebo
- c) cenný papier bez ohľadu na jeho podobu.

(2) Za vec sa považuje aj nehmotná informácia, dáta výpočtovej techniky alebo obrazový záznam na technickom nosiči.

(3) Zverenou vecou sa na účely tohto zákona rozumie vec vo vlastníctve inej osoby, ktorú má páchatel' na základe zmluvy v oprávnenom užívaní alebo z dôvodov plnenia určitých úloh podľa dispozície jej vlastníka v držbe so záväzkom použiť ju len na dohodnutý účel alebo za dohodnutých podmienok ju vlastníkovi vrátiť.

(4) Prisvojením veci sa na účely tohto zákona rozumie odňatie veci z dispozície vlastníka alebo inej osoby, ktorá ju má oprávnené, bez súhlasu, s úmyslom s ňou nakladať ako s vlastnou vecou.

(5) Návykovou látkou sa na účely tohto zákona rozumie alkohol, omamné látky, psychotropné látky a ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti, alebo sociálne správanie.

(6) Prostriedkom hromadnej prepravy sa na účely tohto zákona rozumie vec spôsobilá na prepravu najmenej deviatich osôb.

§ 131

(1) Vecou všeobecného záujmu sa na účely tohto zákona rozumie záujem presahujúci rámec individuálnych práv a záujmov jednotlivca, ktorý je dôležitý z hľadiska záujmov spoločnosti.

(2) Za nakladanie s odpadmi sa na účely tohto zákona považuje zber, preprava, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukládanie odpadov.

(3) Úplatkom sa na účely tohto zákona rozumie vec alebo iné plnenie majetkovej či nemajetkovej povahy, na ktoré nie je právny nárok.

(4) Verejnou listinou sa na účely tohto zákona rozumie písomnosť vydaná na základe zákona štátnym orgánom alebo iným orgánom verejnej moci v rámci jeho pôsobnosti, ktorá zkladá, mení alebo ruší práva alebo povinnosti alebo osvedčuje ich vznik, zmenu alebo zánik, alebo osvedčuje totožnosť osoby alebo veci, ich stav, vlastnosti alebo spôsobilosť alebo právom chránené záujmy.

§ 132

Prostitúcia a pornografia

(1) Prostitúciou sa na účely tohto zákona rozumie uspokojovanie sexuálnych potrieb iného súložou, iným spôsobom pohlavného styku alebo iným obdobným sexuálnym stykom za odmenu.

(2) Pornografiou sa na účely tohto zákona rozumie zobrazenie súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku alebo zobrazenie obnažených pohlavných orgánov smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby.

(3) Detskou pornografiou sa na účely tohto zákona rozumie zobrazenie súlože, iného spôsobu pohlavného styku alebo iného obdobného sexuálneho styku s dieťaťom alebo zobrazenie obnažených častí tela dieťaťa smerujúce k vyvolaniu sexuálneho uspokojenia inej osoby.

§ 133

Cudzia moc a cudzí činiteľ

(1) Cudzou mocou sa na účely tohto zákona rozumejú cudzie štáty a ich vojenské alebo iné zoskupenia predstavané ich organizáciami a orgánmi, akými sú najmä osoby vykonávajúce spravodajskú činnosť, vojenský funkcionári, diplomati a iní štátni úradníci.

(2) Cudzím činiteľom sa na účely tohto zákona rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá síce nie je orgánom alebo zástupcom cudzieho štátu, ale vzhľadom na svoje politické, hospodárske alebo spoločenské postavenie má významný vplyv vo svojom štáte alebo v medzinárodných vzťahoch.

§ 134

**Ústavné zriadenie
a krízová situácia**

(1) Ústavným zriadením sa na účely tohto zákona rozumie demokratický systém základných práv a slobôd garantovaný náležitým usporiadaním a fungovaním orgánov štátnej moci, územnej samosprávy a politických strán a hnutí upravený Ústavou Slovenskej republiky.

(2) Krízovou situáciou sa na účely tohto zákona rozumie

- a) núdzový stav,
- b) výnimočný stav,
- c) vojnový stav, alebo
- d) vojna.

§ 135

**Prechovávanie drog
pre vlastnú potrebu**

(1) Prechovávaním omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora pre vlastnú potrebu sa rozumie mať neoprávnene v držbe po akúkoľvek dobu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú potrebu.

(2) Prechovávaním omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora pre vlastnú potrebu vo väčšom rozsahu sa rozumie mať neoprávnene v držbe po akúkoľvek dobu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor v množstve, ktoré

zodpovedá najviac desaťnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú potrebu.

§ 136

Počítanie času

Kde tento zákon spája s uplynutím určitej lehoty počítanej na dni nejaký účinok, nezapočítava sa do nej deň, keď nastala právna skutočnosť určujúca jej začiatok.

§ 137

Svojvoľné vzdialenie

(1) Svojvoľne sa vzdáľuje ten, kto

- a) sa vzdiali bez dovolenia od svojho útvaru alebo z miesta služobného pridelenia,
- b) sa neprihlási vo svojom útvaru alebo v mieste služobného pridelenia, hoci tam bol odoslaný alebo hoci uplynul čas jeho odôvodnenej neprítomnosti, najmä pri ustanovení, preložení, služobnej ceste alebo dovolenke,
- c) bol odlúčený za bojových akcií od svojho útvaru a nepripojil sa po zániku príčiny odlúčenia k svojmu alebo inému vojenskému útvaru, alebo
- d) sa neprihlásil v niektorom vojenskom útvaru po návrate alebo po oslobodení z nepriateľského zajatia.

(2) Sústavne sa svojvoľne vzdáľuje ten, kto sa svojvoľne vzdiali na dobu hoci kratšiu ako štyridsaťosem hodín najmenej trikrát, ak medzi prvým a tre-

tím svojvoľným vzdialením neuplynu-
la doba viac ako tri mesiace.

(3) Svojvoľné vzdialenie podľa od-
seku 1 sa vzťahuje len na osobu, ktorá
vykonáva povinnú vojenskú službu.

Druhý diel

Osobitné kvalifikačné pojmy

§ 138

Závažnejší spôsob konania

Závažnejším spôsobom konania sa
rozumie páchanie trestného činu

- a) so zbraňou okrem trestných činov
úkladnej vraždy podľa § 144, vraž-
dy podľa § 145, zabitia podľa § 147
a § 148, usmrtenia podľa § 149, ublí-
ženia na zdraví podľa § 155, § 156
a § 157,
- b) po dlhší čas,
- c) surovým alebo trýznivým spôso-
bom,
- d) násilím, hrozbou bezprostredného
násilia alebo hrozbou inej ťažkej
ujmy,
- e) vlámaním,
- f) lstou,
- g) využitím tiesne, neskúsenosti,
odkázanosti alebo podriadenosti,
- h) porušením dôležitej povinnosti
vyplývajúcej z páchatelovho za-
mestnania, postavenia alebo funkcie
alebo uloženej mu podľa zákona,
- i) organizovanou skupinou, alebo
- j) na viacerých osobách.

§ 139

Chránená osoba

(1) Chránenou osobou sa rozumie

- a) dieťa,
- b) tehotná žena,
- c) blízka osoba,
- d) odkázaná osoba,
- e) osoba vyššieho veku,
- f) chorá osoba,
- g) osoba požívajúca ochranu podľa
medzinárodného práva,
- h) verejný činiteľ alebo osoba, ktorá
plní svoje povinnosti uložené na
základe zákona, alebo
- i) svedok, znalec, tlmočník alebo pre-
kladateľ.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nepou-
žije, ak trestný čin nebol spáchaný v sú-
vislosti s postavením, stavom alebo ve-
kom chránenej osoby.

§ 140

Osobitný motív

Osobitným motívom sa rozumie
spáchanie trestného činu

- a) na objednávku,
- b) z pomsty,
- c) v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný
trestný čin,
- d) z národnostnej, etnickej alebo raso-
vej nenávisťi alebo nenávisťi z dô-
vodu farby pleti, alebo
- e) so sexuálnym motívom.

§ 141

Nebezpečné zoskupenie

Nebezpečným zoskupením sa rozumie

- a) zločinecká skupina, alebo
- b) teroristická skupina.

§ 142

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť

(1) Ťažkou ujmovou na zdraví sa rozumie spôsobenie ujmy na zdraví uvedenej v § 123 ods. 3.

(2) Smrťou sa rozumie biologická smrť mozgu (cerebrálna smrť).

§ 143

Smrť viacerých osôb

Smrťou viacerých osôb sa rozumie spôsobenie smrti najmenej troch osôb.

DRUHÁ ČASŤ**OSOBITNÁ ČASŤ****PRVÁ HLAVA****TRESTNÉ ČINY****PROTI ŽIVOTU A ZDRAVIU****Prvý diel****Trestné činy proti životu**

§ 144

Úkladná vražda

(1) Kto iného úmyselne usmrtí s vopred uváženou pohnútkou, potrestá sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov.

(2) Odňatím slobody na dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol odsúdený za trestný čin vraždy,
- b) na dvoch osobách,
- c) závažnejším spôsobom konania,
- d) na chránenej osobe,
- e) z osobitného motívu, alebo
- f) v úmysle získať majetkový prospech.

(3) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) v nebezpečnom zoskupení, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 145

Vražda

(1) Kto iného úmyselne usmrtí, potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov.

(2) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na dvoch osobách,
- b) závažnejším spôsobom konania,
- c) na chránenej osobe,
- d) z osobitného motívu, alebo
- e) v úmysle získať majetkový prospech.

(3) Odňatím slobody na dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody

na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin alebo za trestný čin úkladnej vraždy odsúdený,
- b) v nebezpečnom zoskupení, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 146

Vražda novonarodeného dieťaťa matkou

Matka, ktorá v rozrušení spôsobe-
nom pôrodom úmyselne usmrťí svoje
novonarodené dieťa pri pôrode alebo
hneď po ňom, potrestá sa odňatím slo-
body na štyri roky až osem rokov.

Zabitie

§ 147

(1) Kto v úmysle spôsobí ťažkú
ujmu na zdraví inému z nedbanlivosti
spôsobí smrť, potrestá sa odňatím slo-
body na sedem rokov až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na deväť ro-
kov až dvanásť rokov sa páchatel' po-
trestá, ak spácha čin uvedený v odse-
ku 1

- a) na chránenej osobe, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dvanásť ro-
kov až pätnásť rokov sa páchatel' po-
trestá, ak spácha čin uvedený v odse-
ku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) ako člen nebezpečného zoskupe-
nia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 148

(1) Kto v úmysle ublížiť na zdraví
inému z nedbanlivosti spôsobí smrť,
potrestá sa odňatím slobody na tri roky
až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov
až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak
spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na chránenej osobe, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na sedem
rokov až dvanásť rokov sa páchatel'
potrestá, ak spácha čin uvedený v od-
seku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) ako člen nebezpečného zoskupe-
nia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 149

Usmrtienie

(1) Kto inému z nedbanlivosti spô-
sobí smrť, potrestá sa odňatím slobody
až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až
päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spá-
cha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
alebo
- b) na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na štyri roky
až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak
spácha čin uvedený v odseku 1 na via-
cerých osobách preto, že hrubo porušil
predpisy o bezpečnosti práce alebo do-
pravy alebo hygienické predpisy.

(4) Rovnako ako v odseku 3 sa
páchatel' potrestá, ak v súvislosti so

svojím zamestnaním, povolaním, pos-tavením alebo funkciou alebo ako vodič dopravného prostriedku spôsobí v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, inému z ne-dbanlivosti smrť.

(5) Odňatím slobody na sedem ro-kov až dvanásť rokov sa páchatel' po-trestá, ak činom uvedeným v odseku 4 spôsobí z ne-dbanlivosti smrť dvoch alebo viacerých osôb.

Nedovolené prerušenie tehotenstva

§ 150

(1) Kto bez súhlasu tehotnej ženy umelo preruší jej tehotenstvo, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

(3) Trestom odňatia slobody na osem rokov až pätnásť rokov sa pácha-tel' potrestá, ak činom uvedeným v od-seku 1 spôsobí tehotnej žene ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 151

(1) Kto so súhlasom tehotnej ženy umelo preruší jej tehotenstvo postu-pom alebo za podmienok, ktoré odporujú všeobecne záväzným právnym predpisom o umelom prerušení teho-tenstva, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) na neplnoletej žene bez súhlasu jej zákonného zástupcu alebo toho, komu bola zverená do starostlivosti alebo pod dozor,
- c) a získa tým väčší prospech, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

§ 152

(1) Kto tehotnú ženu navedie na to, aby

- a) svoje tehotenstvo sama umelo pre-rušila, alebo
- b) iného požiadala alebo inému dovo-lila, aby jej bolo tehotenstvo umelo prerušené postupom alebo za pod-mienok, ktoré odporujú všeobecne záväzným právnym predpisom o umelom prerušení tehotenstva, potrestá sa odňatím slobody až na je-den rok.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa po-trestá, kto tehotnej žene pomáha pri prerušení jej tehotenstva ňou samou alebo pri tom, aby iného požiadala ale-bo inému dovolila umelo prerušiť jej te-hotenstvo.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spá-cha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak či-

nom uvedeným v odseku 1 alebo 2 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 153

Tehotná žena, ktorá svoje tehotenstvo sama umelo preruší alebo iného o to požiada, alebo mu to dovoľí, nie je za taký čin trestne zodpovedná, a to ani podľa ustanovení o návodcovi a pomocníkovi.

§ 154

Účasť na samovražde

(1) Kto iného pohne k samovražde alebo inému k samovražde pomáha, ak došlo aspoň k pokusu o samovraždu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak čin uvedený v odseku 1

- a) spácha závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

Druhý diel

Trestné činy proti zdraviu

Ublíženie na zdraví

§ 155

(1) Kto inému úmyselne spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,

- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 156

(1) Kto inému úmyselne ublíži na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na chránenej osobe, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 157

(1) Kto inému z nedbanlivosti spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

§ 158

Kto inému z nebanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo uloženú mu podľa zákona, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

**Neoprávnené
odoberanie orgánov,
tkanív a buniek
a nezákonná sterilizácia**

§ 159

(1) Kto neoprávnenne odoberie zo živej osoby orgán, tkanivo alebo bunku alebo kto pre seba alebo iného taký orgán, tkanivo alebo bunku neoprávnenne zadováži, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto neoprávnenne sterilizuje fyzickú osobu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 alebo 2 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 160

(1) Kto neoprávnenne sebe alebo inému zadováži z mŕtvej osoby orgán, tkanivo alebo bunku, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako člen nebezpečného zoskupenia.

Tretí diel

**Trestné činy ohrozujúce
život alebo zdravie**

§ 161

**Neoprávnený
experiment na človeku
a klonovanie ľudskej bytosti**

(1) Kto pod zámienkou získania nových medicínskych poznatkov, metód alebo na potvrdenie hypotéz, alebo na klinické skúšanie liečiv vykonáva bez povolenia overovanie nových medicínskych poznatkov

- a) napriek tomu, že je ním bezprostredne ohrozený život alebo zdravie človeka, ak nejde o nevyhnutné výkony spôsobilé zachrániť jeho bezprostredne ohrozený život, alebo
- b) bez zdravotnej indikácie a bez súhlasu osoby, ktorej sa týka, alebo

ho vykonáva na osobách, na ktorých je overovanie bez zdravotnej indikácie zakázané, alebo ho vykonáva na ľudskom plode alebo zárodok, alebo ho vykonáva v rozpore s inými zákonnými podmienkami overovania bez zdravotnej indikácie,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak vykoná akýkoľvek zásah s cieľom vytvoriť ľudskú bytosť v ktoromkoľvek štádiu jej vývoja geneticky identickú s inou ľudskou bytosťou, či živou, alebo mŕtvou.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) ak získa činom uvedeným v odseku 1 alebo 2 pre seba alebo pre iného väčší prospech.

(4) Odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 162

Poškodenie zdravia

(1) Kto vykonáva napriek tomu, že nemá predpísanú odbornú spôsobilosť zdravotníckeho pracovníka alebo iného odborného pracovníka v zdravotníctve, úkon zdravotnej starostlivosti

a neodborným vyšetrovacím alebo liečebným úkonom alebo nesprávnou indikáciou liekov, liečiv alebo iných zdravotníckych pomôcok, čo aj z neďbanlivosti,

- a) bezprostredne ohrozí život iného,
- b) inému ublíži na zdraví, alebo
- c) uskutoční bez súhlasu iného vyšetrovací alebo liečebný úkon alebo nesprávnou indikáciu liekov, liečiv alebo iných zdravotníckych pomôcok a takým úkonom ohrozí jeho zdravie,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

Šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby

§ 163

(1) Kto úmyselne spôsobí alebo zvýši nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 164

(1) Kto z nedbanlivosti spôsobí alebo zvýši nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej ľudskej choroby, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

Ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie

§ 165

(1) Kto iného úmyselne vydá do nebezpečenstva nákazy vírusom ľudskej imunodeficiencie, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v od-

seku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 166

(1) Kto iného z nedbanlivosti vydá do nebezpečenstva nákazy vírusom ľudskej imunodeficiencie, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 167

Ohrozovanie pohlavnou chorobou

(1) Kto iného vydá, čo aj z nedbanlivosti, do nebezpečenstva pohlavnej nákazy, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

**Ohrožovanie zdravia
závadnými potravinami
a inými predmetmi**

§ 168

(1) Kto má na predaj, vyrobí alebo sebe alebo inému úmyselne zadováži závadné potraviny alebo iné predmety, ktorých požitie alebo použitie na obvyklý účel je nebezpečné pre ľudské zdravie, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 169

(1) Kto má na predaj alebo na taký účel vyrobí, alebo sebe alebo inému z nedbanlivosti zadováži potraviny alebo iné predmety, ktorých požitie alebo použitie na obvyklý účel je nebezpečné pre ľudské zdravie, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

- b) za krízovej situácie.

§ 170

**Ohrožovanie zdravia
nepovolenými liečivami,
zdravotníckymi pomôckami
a potrebami**

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí alebo zvýši nebezpečenstvo ohrozenia zdravia ľudí tým, že pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti

- a) predpíše, vydá, predá alebo podá liečivá, ktoré nie sú zaradené do liekopisu, lieky, ktoré nie sú registrované podľa osobitného predpisu alebo ktorých požívanie nepovolil príslušný orgán, alebo zdravotnícke pomôcky, ktoré boli uvedené na trh v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom,
- b) vykonáva klinické skúšanie liečiv, liekov alebo zdravotníckych pomôcok v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, alebo
- c) bez povolenia zaobchádza s liekmi alebo so zdravotníckymi pomôckami,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak či-

nom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

**Nedovolená výroba
omamných a psychotropných
látok, jedov alebo
prekurzorov, ich držanie
a obchodovanie s nimi**

§ 171

(1) Kto neoprávnene prechováva pre vlastnú potrebu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody až na päť rokov sa páchatel' potrestá, ak neoprávnene prechováva pre vlastnú potrebu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor vo väčšom rozsahu.

§ 172

(1) Kto neoprávnene

- a) vyrobí,
- b) dovezie, vyvezie, prevezie alebo dá prepraviť,
- c) kúpi, predá, vymení, zadováži, alebo
- d) prechováva po akúkoľvek dobu, omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor alebo kto takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,

- b) pre osobu, ktorá sa lieči z drogovej závislosti,
- c) závažnejším spôsobom konania,
- d) na chránenej osobe, alebo
- e) vo väčšom rozsahu.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) voči osobe mladšej ako pätnásť rokov alebo prostredníctvom takej osoby, alebo
- c) v značnom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) vo veľkom rozsahu.

§ 173

(1) Kto vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva predmet určený na nedovolenú výrobu omamnej látky, psychotropnej látky, jedu a prekurzora, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak získa činom uvedeným v odseku 1 pre seba alebo iného väčší prospech.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak získa činom uvedeným v odseku 1 pre seba alebo iného značný prospech.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak získa činom uvedeným v odseku 1 pre seba alebo iného prospech veľkého rozsahu.

§ 174

Šírenie toxikománie

(1) Kto zvádza iného na zneužívanie inej návykovej látky než alkoholu alebo ho v tom podporuje alebo kto zneužívanie takej látky inak podnecuje alebo šíri, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) voči chránenej osobe, alebo
- b) verejne.

§ 175

Podávanie alkoholických nápojov mládeži

Kto sústavne podáva alebo vo väčšom množstve podá osobe mladšej ako osemnásť rokov alkoholické nápoje, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

§ 176

Podávanie anabolických látok

(1) Kto neoprávnene podá osobe mladšej ako osemnásť rokov anaboliká

alebo iné prostriedky s anabolickým účinkom na iný ako liečebný účel

- a) vo väčšom množstve, alebo
- b) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto neoprávnene podá osobe anaboliká alebo iné prostriedky s anabolickým účinkom na iný ako liečebný účel v súvislosti s účasťou takej osoby na organizovanej športovej činnosti

- a) vo väčšom množstve, alebo
- b) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý.

Neposkytnutie pomoci

§ 177

(1) Kto osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí príznaky ťažkej ujmy na zdraví, neposkytne potrebnú pomoc, hoci tak môže urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí príznaky ťažkej ujmy na zdraví, neposkytne potrebnú pomoc, hoci je podľa povahy svojho zamestnania povinný takú pomoc poskytnúť, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

§ 178

Vodič, ktorý po dopravnej nehode, na ktorej mal účasť, neposkytne osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, potrebnú pomoc, hoci tak môže urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

DRUHÁ HLAVA

TRESTNÉ ČINY

PROTI SLOBODE A ĽUDSKEJ DÔSTOJNOSTI

Prvý diel

Trestné činy proti slobode

§ 179

Obchodovanie s ľuďmi

(1) Kto s použitím podvodného konania, ľsti, obmedzovania osobnej slobody, násillia, hrozby násillia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatia alebo poskytnutia peňažného plnenia či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitia svojho postavenia alebo zneužitia bezbrannosti alebo inak zraniteľného postavenia zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme osobu mladšiu ako osemnásť rokov, hoci aj s jej súhlasom, na účel jej prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(5) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo

- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb.

Obchodovanie s deťmi

§ 180

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom zverí do moci iného dieťa na účel adopcie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech, alebo
b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 181

(1) Kto za odmenu zverí dieťa do moci iného na účel jeho využívania na detskú prácu alebo na iný účel, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech, alebo
b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo

- b) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu,
b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 182

Pozbavenie osobnej slobody

(1) Kto iného neoprávnene pozbaví osobnej slobody, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) z osobitného motívu,
b) na chránenej osobe, alebo
c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

b) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) a spôsobí ním smrť viacerých osôb.

§ 183

Obmedzovanie osobnej slobody

(1) Kto inému bez oprávnenia bráni užívať osobnú slobodu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu,
- c) ako verejný činiteľ,
- d) na chránenej osobe, alebo
- e) a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa pácha-

tel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 184

Obmedzovanie slobody pobytu

(1) Kto ľstou alebo násilím, hrozbou násilia alebo inej ujmy

- a) iného neoprávnene núti k pobytu na určitom mieste, alebo
- b) inému neoprávnene bráni v pobyte na určitom mieste,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) ako verejný činiteľ.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa potrestá, kto neoprávnene núti iného opustiť územie Slovenskej republiky alebo inému neoprávnene bráni v pobyte na území Slovenskej republiky.

§ 185

Branie rukojemníka

(1) Kto sa zmocní rukojemníka a hrozí, že ho usmrť alebo že mu spôsobí ujmu na zdraví alebo inú ujmu s cieľom donútiť iného, aby niečo konal, opomenul alebo strpel, potrestá

sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 186

Vydieračský únos

(1) Kto sa zmocní iného proti jeho vôli, a tým mu bráni užívať osobnú slobodu, alebo ho unesie a hrozbou jeho usmrtenia, ujmy na zdraví alebo inej ujmy si od neho alebo od tretej osoby vynucuje poskytnutie plnenia majetkovej povahy alebo nemajetkovej

povahy, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech,
- b) závažnejším spôsobom konania,
- c) na chránenej osobe, alebo
- d) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 187

Zavlečenie do cudziny

(1) Kto iného zavlečie do cudziny, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 188

Lúpež

(1) Kto proti inému použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násillia v úmysle zmocniť sa cudzej veci, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a bezprostredne ním ohrozí život alebo zdravie viacerých osôb,

- b) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- c) závažnejším spôsobom konania,
- d) na chránenej osobe, alebo
- e) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 189

Vydieranie

(1) Kto iného násilím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

Hrubý nátlak

§ 190

(1) Kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti poskytnúť plnenie majetkovej alebo nemajetkovej povahy pre seba alebo pre tretiu osobu za služby vlastné alebo služby tretej osoby, ktoré mu za takéto plnenie proti jeho vôli vnucuje, a to aj vtedy, ak také služby predstiera, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto skupinu osôb pre ich národnosť, rasu, farbu pleti, etnický pôvod, vek, zdravotný stav alebo pohlavie alebo v úmysle dosiahnuť pre seba alebo pre iného neoprávnené alebo neprimerané výhody

a) násilím alebo hrozbou násilia neoprávnenne núti, aby v rozpore so svojimi základnými ľudskými právami niečo konali, opomenuli alebo trpeli, alebo

b) týra, mučí alebo s nimi zaobchádza podobným iným neľudským a krutým spôsobom.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 191

(1) Kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy núti plniť povinnosť zo záväzku, na ktorej

splnenie má inak tretia osoba nárok, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 192

Nátlak

(1) Kto iného núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, zneužívajúc jeho hmotnú núdzu alebo naliehavú nemajetkovú potrebu, alebo tieseň vyvolanú jeho nepriaznivými osobnými pomermi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu,
- d) v úmysle získať pre seba alebo pre iného väčší majetkový prospech alebo iný prospech, alebo
- e) tým, že odopiera zamestnancovi v pracovnom alebo inom obdobnom pracovnom vzťahu právo na zaistenie bezpečnosti zdravia pri práci, na dovolenku na zotavenie alebo na poskytnutie zákonom zarúčených osobitných pracovných podmienok ženám a mladistvým zamestnancom.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- d) za krízovej situácie.

§ 193

**Obmedzovanie
slobody vyznania**

(1) Kto násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy

- a) núti iného zúčastniť sa na náboženskom úkone,
- b) bez oprávnenia bráni inému v účasti na náboženskom úkone, alebo
- c) inému v užívaní slobody vyznania inak bez oprávnenia bráni,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) verejne.

§ 194

**Porušovanie
domovej slobody**

(1) Kto neoprávnene vnikne do obydlija iného alebo tam neoprávnene zotrúva, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) prekonaním prekážky, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu,
- c) najmenej s dvoma osobami, alebo
- d) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) voči chránenej osobe, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 195

**Porušovanie
slobody združovania
a zhromažďovania**

(1) Kto iného násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy obmedzuje vo výkone jeho združovacieho práva alebo zhromažďovacieho práva, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto sa v súvislosti so zhromaždením, ktoré podlieha oznamovacej povinnosti, násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia protivýporiadkovým opatreniam zvolávateľa alebo určených usporiadateľov takého zhromaždenia, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

**Porušovanie
tajomstva
prepravovaných správ**

§ 196

(1) Kto úmyselne poruší

- a) listové tajomstvo vyzvedaním alebo otvorením uzavretého listu alebo inej písomnosti prepravovanej poštovým podnikom alebo iným obvyklým spôsobom,
- b) tajomstvo informácie prenášanej prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, alebo

- c) tajomstvo neverejného prenosu počítačových dát do počítačového systému, z neho alebo v jeho rámci, vrátane elektromagnetického vyžarovania z počítačového systému, prenášajúceho takéto počítačové dáta,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Zamestnanec poskytovateľa poštovej služby alebo elektronickej komunikačnej služby, ktorý spácha čin uvedený v odseku 1 alebo inému úmyselne umožní spáchať taký čin, alebo pozmení alebo potlačí písomnosť prepravovanú poštovým podnikom alebo iným obvyklým spôsobom alebo správu podanú prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

§ 197

(1) Kto v úmysle spôsobí inému škodu alebo zadováží pre seba alebo pre iného neoprávnený prospech

- a) prezradí listové tajomstvo, o ktorom sa dozvedel z uzavretého listu alebo inej písomnosti prepravovaných poštovým podnikom alebo iným obvyklým spôsobom, ktoré neboli určené jemu, alebo z informácie prenášanej prostredníctvom

elektronickej komunikačnej služby, alebo

- b) také tajomstvo využije,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Zamestnanec poskytovateľa poštovej služby alebo elektronickej komunikačnej služby, ktorý spácha čin uvedený v odseku 1 alebo inému úmyselne umožní spáchať taký čin, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

§ 198

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva zariadenie spôsobilé na odpočúvanie informácií prenášaných prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo iného väčší prospech, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

Druhý diel

Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti

§ 199

Znásilnenie

(1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložl alebo kto na taký čin zneužije jej bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) na žene vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 200

Sexuálne násillie

(1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti iného k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám alebo

kto na taký čin zneužije jeho bezbrannosť, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) na osobe vo výkone väzby alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

Sexuálne zneužívanie

§ 201

(1) Kto vykoná súlož s osobou mladšou ako pätnásť rokov alebo kto takú osobu iným spôsobom sexuálne zneužije, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 202

(1) Kto osobu mladšiu ako osemnásť rokov pohne k mimomanželskej súložii alebo ju iným spôsobom sexuálne zneužije,

- a) ak takou osobou je osoba zverená do jeho starostlivosti alebo pod jeho dozor alebo odkázaná osoba, alebo
  - b) za odmenu,
- potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na osobe mladšej ako osemnásť rokov, ktorá bola k takému konaniu donútená z poslušnosti, nátlakom alebo hrozbou.

§ 203

Súlož medzi príbuznými

(1) Kto vykoná súlož s príbuzným v priamom rade alebo so súrodencom, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak

spácha čin uvedený v odseku 1 na chránenej osobe.

TRETIA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI RODINE A MLÁDEŽI

§ 204

Dvojmanželstvo

(1) Kto za trvania svojho manželstva uzavrie manželstvo iné, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto vedome uzavrie manželstvo s osobou, ktorá už je v inom manželstve.

§ 205

Odloženie dieťaťa

(1) Kto odloží dieťa, o ktoré má povinnosť starať sa a ktoré si nemôže zadovážiť pomoc, na mieste, kde mu nehrozí nebezpečenstvo ohrozenia života alebo zdravia, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na dieťati mladšom ako tri roky.

§ 206

Opustenie dieťaťa

(1) Kto opustí dieťa, o ktoré má povinnosť starať sa a ktoré si nemôže zadovážiť pomoc, a vystaví ho tým nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia

na zdraví, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) na dieťaťi mladšom ako šesť rokov.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 207

Zanedbanie povinnej výživy

(1) Kto najmenej tri mesiace v období dvoch rokov neplní, čo aj z neobanlivosti, zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto sa najmenej tri mesiace v období dvoch rokov úmyselne vyhýba plneniu svojej zákonnej povinnosti vyživovať alebo zaopatrovať iného, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a vydá oprávnenú osobu do nebezpečstva núdze,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo

- c) hoci bol v predchádzajúcich dvadsiatiach štyroch mesiacoch za taký čin odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený.

§ 208

Týranie blízkej osoby a zverenej osoby

(1) Kto týra blízku osobu alebo osobu, ktorá je v jeho starostlivosti alebo výchove, spôsobujúcej jej fyzické utrpenie alebo psychické utrpenie

- a) bitím, kopaním, údermi, spôsobením rán a popálenín rôzneho druhu, ponížovaním, pohŕdavým zaobchádzaním, neustálym sledovaním, vyhrážaním, vyvolávaním strachu alebo stresu, násilnou izoláciou, citovým vydieraním alebo iným správaním, ktoré ohrozuje jej fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje jej bezpečnosť,
- b) bezdôvodným odopieraním stravy, oddychu alebo spánku alebo odopieraním nevyhnutnej osobnej starostlivosti, ošatenia, hygieny, zdravotnej starostlivosti, bývania, výchovy alebo vzdelávania,
- c) nútením k žobrote alebo k opakovanému vykonávaniu činnosti vyžadujúcej jej neúmernú fyzickú záťaž alebo psychickú záťaž vzhľadom na jej vek alebo zdravotný stav alebo spôsobilej poškodiť jej zdravie,
- d) vystavovaním vplyvu látok spôsobilých poškodiť jej zdravie, alebo

e) neodôvodneným obmedzovaním v prístupe k majetku, ktorý má právo užívať,

potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) z osobitného motívu,
- c) hoci bol v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch za taký čin odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb.

b) z osobitného motívu, alebo

c) a ohrozí ním mravný vývoj uneseanej osoby.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) v úmysle zavliecť takú osobu do cudziny,
- b) v úmysle získať pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- c) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok.

(4) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- b) v úmysle získať pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu.

Únos

§ 209

(1) Kto dieťa alebo osobu postihnutú duševnou poruchou alebo duševne nedostatočne vyvinutú odníme z opatrovania toho, kto má podľa zákona alebo podľa úradného rozhodnutia povinnosť starať sa o nich, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,

§ 210

(1) Kto ako rodič alebo príbuzný v priamom rade dieťa alebo osobu postihnutú duševnou poruchou alebo duševne nedostatočne vyvinutú odníme z opatrovania toho, kto má podľa zákona alebo podľa úradného rozhodnutia povinnosť starať sa o nich, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

§ 211

Ohrozovanie mravnej výchovy mládeže

(1) Kto vydá, čo aj z nedbanlivosti, osobu mladšiu ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že

- a) zvädza ju k záhaľčivému alebo nemravnému životu,
- b) umožní jej viesť záhaľčivý alebo nemravný život,
- c) umožní jej dopúšťať sa konaní, ktoré sú podľa tohto zákona trestnými činmi, alebo
- d) bráni jej v povinnej školskej dochádzke,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom zamestnáva dieťa mladšie ako pätnásť rokov, pričom mu bráni v povinnej školskej dochádzke.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

**ŠTVRTÁ HLAVA
TRESTNÉ ČINY
PROTI MAJETKU**

§ 212

Krádež

(1) Kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a spôsobí tak malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto si prisvojí cudziu vec tým, že sa jej zmocní a

- a) čin spácha vlámaním,
- b) bezprostredne po čine sa pokúsi uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia,
- c) čin spácha na veci, ktorú má iný na sebe alebo pri sebe,
- d) takou vecou je vec z úrody z pozemku, ktorý patrí do poľnohospodárskeho pôdneho fondu, alebo drevo z pozemku, ktorý patrí do lesného pôdneho fondu, alebo ryba z rybníka s intenzívnym chovom,
- e) čin spácha na veci, ktorej odber podlieha spolplatneniu na základe osobitného predpisu, alebo
- f) bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený, alebo

c) z osobitného motívu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) závažnejším spôsobom konania,
- c) na mieste požívajúcom pietu alebo všeobecnú úctu alebo na mieste konania verejného zhromaždenia alebo obradu,
- d) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, alebo
- e) tým, že taký čin zorganizuje.

(5) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 213

Sprenevera

(1) Kto si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená, a spôsobí tak na cudzom majetku škodu malú, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu,
- c) ako osoba, ktorá má osobitne uloženú povinnosť chrániť záujmy poškodeného, alebo ako správca konkurznej podstaty, alebo

d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 214

Nevyplatenie mzdy a odstupného

(1) Kto ako štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnávateľom, alebo ich prokurista nevyplatí svojmu zamestnancovi mzdu, plat alebo inú odmenu za prácu, náhradu mzdy alebo odstupné, na ktorých vyplatenie má zamestnanec nárok, v deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal peňažné prostriedky na ich výplatu, ktoré nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie činnosti právnickej osoby alebo činnosti zamestnávateľa, ktorý je fyzickou osobou, alebo vykoná opatrenia smerujúce k zmareniu vyplatenia týchto peňažných prostriedkov, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,

- b) z osobitného motívu, alebo
- c) voči viac ako desiatim zamestnancom.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 215

Neoprávnené užívanie cudzej veci

(1) Kto sa zmocní cudzej veci malej hodnoty v úmysle prechodne ju užívať alebo kto na cudzom majetku spôsobí malú škodu tým, že neoprávnené vec, ktorá mu bola zverená, prechodne užíva, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu alebo iný obzvlášť závažný následok,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

Neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla

§ 216

(1) Kto sa zmocní cudzieho motorového vozidla malej hodnoty v úmysle prechodne ho používať, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) z osobitného motívu,
- c) vo vzťahu k motorovému vozidlu väčšej hodnoty alebo takým činom spôsobí väčšiu škodu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo vzťahu k motorovému vozidlu značnej hodnoty alebo takým činom spôsobí značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) vo vzťahu k motorovému vozidlu hodnoty veľkého rozsahu alebo takým činom spôsobí škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 217

(1) Kto neoprávnene používa cudzie motorové vozidlo, ktoré mu bolo zverené, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) z osobitného motívu,
- c) vo vzťahu k motorovému vozidlu väčšej hodnoty alebo takým činom spôsobí väčšiu škodu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo vzťahu k motorovému vozidlu značnej hodnoty alebo takým činom spôsobí značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) vo vzťahu k motorovému vozidlu hodnoty veľkého rozsahu alebo takým činom spôsobí škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 218

Neoprávnený zásah do práva k domu, bytu alebo k nebytovému priestoru

(1) Kto protiprávne obsadí alebo užíva dom alebo byt iného alebo kto oprávnenej osobe v užívaní domu ale-

bo bytu neoprávnene bráni, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto protiprávne vnikne, obsadí alebo užíva nebytový priestor iného alebo kto oprávnenej osobe v užívaní nebytového priestoru neoprávnene bráni, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

§ 219

Neoprávnené vyrobenie a používanie elektronického platobného prostriedku a inej platobnej karty

(1) Kto neoprávnene vyrobí, pozmení, napodobní, falšuje alebo si obstará elektronický platobný prostriedok alebo inú platobnú kartu vrátane telefónnej karty alebo predmet spôsobilý plniť takú funkciu na účel použiť ho ako pravý alebo na taký účel ho prechováva, prepravuje, použije alebo poskytne inému, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Kto neoprávnene vyrobí, prechováva, obstará si alebo inak zadováži alebo poskytne inému nástroj, počítačový program alebo iný prostriedok špeciálne prispôsobený na spáchanie činu uvedeného v odseku 1, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(3) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) vo väčšom rozsahu, alebo
- c) z osobitného motívu.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) vo veľkom rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 220

Falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla

(1) Kto falšuje alebo pozmení identifikačné číslo motorového vozidla, výrobné číslo motora motorového vozidla, výrobný štítok motorového vozidla alebo výrobné číslo súčastí motorového vozidla alebo použije ako pravé identifikačné číslo, výrobné číslo motora motorového vozidla, výrobný štítok alebo výrobné číslo súčastí motorového vozidla iného motorového vozidla, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) vo vzťahu k motorovému vozidlu väčšej hodnoty alebo spôsobí takým činom väčšiu škodu, alebo

c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) vo vzťahu k motorovému vozidlu značnej hodnoty alebo spôsobí takým činom značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) vo vzťahu k motorovému vozidlu hodnoty veľkého rozsahu alebo spôsobí takým činom škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 221

Podvod

(1) Kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že uvedie niekoho do omylu alebo využije niečí omyl, a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 222

Úverový podvod

(1) Kto vyláka od iného úver alebo zabezpečenie úveru tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na splácanie úveru, a tak mu spôsobí malú škodu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel potrestá, ak ako zamestnanec, člen, štatutárny orgán, zástupca alebo iná osoba oprávnená konať za toho, kto úver poskytuje, umožní získať úver tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 223

Poistovací podvod

(1) Kto vyláka od iného poistné plnenie tým, že ho uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na jeho poskytnutie, a tak mu spôsobí malú škodu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel potrestá, ak ako zamestnanec, člen, zástupca alebo iná osoba oprávnená konať za toho, kto poistné plnenie poskytuje, napomáha získať poistné plnenie tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 224

Kapitálový podvod

(1) Kto v súvislosti s ponukou, predajom alebo rozširovaním cenných papierov alebo iných listín, ktoré sľubujú účasť na majetkových výnosoch podniku, alebo kto v súvislosti s ponukou zvýšiť výnosy takého investovania v prospektoch alebo v iných propagačných materiáloch alebo prehľadoch týkajúcich sa majetkových pomerov alebo výnosov podniku vo vzťahu k väčšiemu počtu osôb uvádza nepravdivé údaje alebo nereálne údaje o výnosoch investovania alebo o majetkových pomeroch podniku, do ktorého sa má investovať, alebo kto nevýhody takého investovania zamlčí, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 225

Subvenčný podvod

(1) Kto vyláka od iného dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce, ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecne záväzného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré nespĺňa, a to tým, že ho uvedie do omylu v otázke ich splnenia, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto neoprávnene získanú dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce použije v rozsahu väčšom na iný ako určený účel.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak ako zamestnanec, člen, zástupca alebo iná osoba oprávnená konať za toho, kto dotáciu, subvenciu, príspevok alebo

iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce poskytuje, umožní získať dotáciu, subvenciu, príspevok alebo iné plnenie zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, rozpočtu štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo rozpočtu obce tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie.

(4) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, 2 alebo 3

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(5) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, 2 alebo 3 a spôsobí ním značnú škodu.

(6) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, 2 alebo 3

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 226

Neoprávnené obohatenie

(1) Kto na škodu cudzieho majetku seba alebo iného obohatí tým, že neoprávneným zásahom do technického alebo programového vybavenia počí-

tača, automatu alebo iného podobného prístroja alebo technického zariadenia slúžiaceho na automatizované usku-točňovanie predaja tovaru, zmenu alebo výber peňazí alebo na poskytovanie platených výkonov, služieb, informácií či iných plnení dosiahne, že tovar, služby alebo informácie získa bez požadovanej úhrady alebo peniaze získa neoprávnenne, a spôsobí tým na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 227

Podvodný úpadok

(1) Kto v úmysle spôsobí inému škodu alebo zadovážiť pre seba alebo iného neoprávnený prospech spôsobí úpadok právnickej osoby, v ktorej je štatutárnym orgánom alebo prokuris-

tom, tým, že majetok tejto právnickej osoby čo aj len sčasti použije

- a) na založenie inej právnickej osoby alebo
- b) na získanie jej majetkovej účasti v inej právnickej osobe,

alebo kto tak koná v úmysle spôsobiť úpadok právnickej osoby, v ktorej je štatutárnym orgánom alebo prokuristom, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu alebo ním získa pre seba alebo pre iného väčší prospech.

(3) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu alebo ním získa pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo ním získa pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo
- b) a spôsobí ním inému úpadok.

§ 228

Zavinený úpadok

(1) Kto spôsobí úpadok právnickej osoby a vo väčšom rozsahu zmari úspokojenie jej veriteľa tým, že

- a) bez zodpovedajúceho finančného krytia investuje do stratového obchodu,
- b) prijme alebo poskytne z hľadiska majetkových možností právnickej osoby nevýhodný úver,
- c) na škodu veriteľa právnickej osoby zničí, poškodí, daruje, zatají alebo inak odstráni čo aj len sčasti majetok tejto právnickej osoby,
- d) väčšiu časť príjmu z podnikania právnickej osoby použije na vlastnú osobnú potrebu, alebo
- e) príjem z podnikania právnickej osoby vloží čo aj len sčasti do lotérií, hier alebo stávk,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto koná spôsobom uvedeným v odseku 1 písm. a) až e), a úpadok právnickej osoby bol odvrátený len poskytnutím príspevku alebo iným opatrením orgánu štátu, územnej samosprávy alebo verejnoprávnej inštitúcie, ku ktorým neboli tieto orgány povinné.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) a spôsobí ním inému úpadok.

§ 229

Prevádzkovanie nepoctivých hier a stávk

(1) Kto prevádzkuje peňažnú alebo inú podobnú hru alebo stávk, ktorej pravidlá nezaručujú rovnaké možnosti výhry všetkým účastníkom, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 230

Nepovolená prevádzka lotérií a iných podobných hier

(1) Kto bez povolenia prevádzkuje lotériu alebo inú podobnú hru, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

Podielníctvo

§ 231

(1) Kto ukryje, na seba alebo iného prevedie, prenajme alebo prijme ako záloh

- a) vec, ktorá bola získaná trestným činom spáchaným inou osobou, alebo
- b) to, čo za takú vec bolo zadovážené, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) použije takúto vec na podnikanie.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 232

(1) Kto ukryje alebo na seba alebo iného prevedie z nedbanlivosti vec väčšej hodnoty, ktorá bola získaná trestným činom spáchaným inou osobou, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a inému umožní zastrief pôvod alebo zistenie pôvodu veci získanej trestnou činnosťou spáchanou na území Slovenskej republiky alebo v cudzine.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) vo vzťahu k veciam pochádzajúcim z obchodu s omamnými, psycho-

tropnými, jadrovými alebo vysoko-
rizikovými chemickými látkami
alebo z iného obzvlášť závažného
zločinu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu.

Legalizácia príjmu z trestnej činnosti

§ 233

(1) Kto príjem alebo iný majetok z trestnej činnosti, v úmysle zatajiť existenciu takého príjmu alebo veci, zakryť ich pôvod v trestnom čine, ich určenie či použitie na spáchanie trestného činu, zmaří ich zaistenie na účely trestného konania alebo ich prepadnutie alebo zhabanie,

- a) prevedie na seba alebo iného, požičia, vypožičia, prevedie v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, dovezie, prevezie, privezie, premiestni, prenajme alebo inak sebe alebo inému zadováži, alebo
- b) drží, uschováva, ukrýva, užíva, spotrebuje, zničí, zmení alebo poškodí,

potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) z osobitného motívu, alebo
- b) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako verejný činiteľ,
- b) a získa ním značný prospech, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo iného prospech veľkého rozsahu,
- b) vo vzťahu k veciam pochádzajúcim z obchodu s omamnými, psychotropnými, jadrovými alebo vysoko rizikovými chemickými látkami, zbraňami a ľuďmi alebo z iného obzvlášť závažného zločinu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 234

(1) Kto neoznámí alebo neohlási, napriek tomu, že taká povinnosť mu vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie,

- a) skutočnosti nasvedčujúce tomu, že iný spáchal trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233, alebo
- b) neobvyklú obchodnú operáciu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.

(2) Čin uvedený v odseku 1 nie je trestný, ak páchatel nemohol oznámenie alebo ohlásenie urobiť bez toho, že by seba alebo blízku osobu neuviedol do nebezpečenstva trestného stíhania.

§ 235

Úžera

(1) Kto zneužívajúc niečiu tieseň, neskúsenosť alebo rozumovú slabosť alebo niečie rozrušenie, dá sebe alebo inému poskytnúť alebo sľúbiť plnenie, ktorého hodnota je k hodnote vzájomného plnenia v hrubom nepomere, alebo kto takú pohľadávku uplatní alebo v úmysle uplatní ju, na seba prevedie, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 236

Zatajenie veci

(1) Kto si prisvojí cudziu vec malej hodnoty, ktorá sa dostala do jeho moci nálezom, omylom alebo inak bez pri-

volenia oprávnenej osoby, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu.

Porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku

§ 237

(1) Kto inému spôsobí malú škodu tým, že poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť alebo povinnosť uloženú právoplatným rozhodnutím súdu alebo vyplývajúcu zo zmluvy opatrovať alebo spravovať cudzí majetok, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 238

Kto z nedbanlivosti inému spôsobí značnú škodu tým, že poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť alebo povinnosť uloženú právoplatným rozhodnutím súdu opatrovať alebo spravovať cudzí majetok, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 239

Poškozovanie veriteľa

(1) Kto, čo aj len čiastočne, zmariť uspokojenie svojho veriteľa tým, že

- a) zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou, zatají, predá, vymení alebo inak odstráni čo aj len časť svojho majetku,
- b) zaťažá vec, ktorá je predmetom záväzku, alebo ju prenajme,
- c) predstiera alebo uzná neexistujúce právo alebo záväzok, alebo postúpi svoju pohľadávku, alebo prevezme dlh iného, i keď na to nebol povinný ani oprávnený, alebo
- d) predstiera zmenšenie svojho majetku alebo jeho zánik,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto, čo aj len čiastočne, zmariť uspokojenie veriteľa inej osoby tým, že

- a) zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou, zatají, predá, vymení, daruje alebo inak odstráni čo i len časť majetku dlžníka, alebo
- b) na majetok dlžníka uplatní neexistujúce právo alebo pohľadávku.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(4) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním inému úpadok, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

§ 240

Zvýhodňovanie veriteľa

(1) Kto ako dlžník, ktorý nie je schopný plniť svoje splatné záväzky, zmarí, hoci aj len čiastočne, uspokojenie svojho veriteľa tým, že zvýhodní iného veriteľa, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 škodu veľkého rozsahu.

§ 241

Machinácie v súvislosti s konkurzným a vyrovnacím konaním

(1) Kto ako konkurzný veriteľ v súvislosti s hlasovaním o nútenom vyrovnaní alebo ako veriteľ v súvislosti s hlasovaním na vyrovnacom pojednávaní, alebo ako veriteľ v súvislosti s hlasovaním o schválení reštrukturalizačného plánu prijme alebo si dá sľúbiť majetkový alebo iný prospech, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto veriteľovi v súvislosti s hlasovaním o nútenom vyrovnaní za súhlas s vyrovnaním poskytne, ponúkne alebo sľúbi majetkový alebo iný prospech.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) z osobitného motívu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

Marenie konkurzného alebo vyrovnacieho konania

§ 242

(1) Kto marí konkurzné konanie, vyrovnacie konanie, konanie o reštrukturalizácii alebo konanie o oddĺžení tým, že

- a) nesplní povinnosť uloženú mu zákonom, ktorý upravuje také konanie, alebo
- b) uvedie nepravdivé údaje v zozname aktív a pasív,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

§ 243

(1) Kto marí konkurzné konanie tým, že

- a) zatají vec patriacu do konkurznej podstaty,
- b) znemožní, aby sa vec patriaca do konkurznej podstaty zapísala a odhadla,
- c) nevydá vec patriacu do konkurznej podstaty, alebo
- d) zadrží, sfalšuje alebo zničí zaznamenané informácie o majetku alebo finančných aktivitách dlžníka,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 244

Porušovanie zákazu konkurencie

(1) Kto ako osoba povinná dodržiavať zákaz konkurencie podľa zákona, zákaz uvedený v takom zákone poruší a spôsobí tým inému väčšiu škodu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

Poškodzovanie cudzej veci

§ 245

(1) Kto zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou cudziu vec a spôsobí tak na cudzom majetku malú škodu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 246

(1) Kto poškodí cudziu vec tým, že ju postrieka, pomaluje, popíše farbou alebo inou látkou, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu,
- b) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 247

Poškodenie a zneužitie záznamu na nosiči informácií

(1) Kto v úmysle spôsobí inému škodu alebo inú ujmu alebo zadovážif sebe alebo inému neoprávnený prospech získa neoprávnený prístup do počítačového systému, k inému nosiču informácií alebo jeho časti a

- a) jeho informácie neoprávnene použije,

- b) také informácie neoprávnene zničí, poškodí, vymaže, pozmení alebo zníži ich kvalitu,

- c) urobí zásah do technického alebo programového vybavenia počítača, alebo

- d) vkladáním, prenášaním, poškodením, vymazaním, znížením kvality, pozmenením alebo potlačením počítačových dát marí funkčnosť počítačového systému alebo vytvára neautentické dáta s úmyslom, aby sa považovali za autentické alebo aby sa s nimi takto na právne účely nakladalo,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto na účel spáchania činu uvedeného v odseku 1

- a) neoprávnene sleduje prostredníctvom technických prostriedkov verejný prenos počítačových dát do počítačového systému, z neho alebo v rámci počítačového systému, alebo

- b) zaobstará alebo sprístupní počítačový program a iné zariadenia alebo počítačové heslo, prístupový kód alebo podobné údaje umožňujúce prístup do celého počítačového systému alebo do jeho časti.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 248

Zneužívanie vlastníctva

(1) Kto poškodí dôležitý kultúrny záujem alebo iný všeobecný záujem tým, že zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou alebo zašantročí vlastnú vec alebo jej časť, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 249

Poškodzovanie a znehodnocovanie kultúrneho dedičstva

(1) Kto bez povolenia vykonáva archeologický výskum alebo výkopy na území s archeologickými nálezmi, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) a prisvojí si vec, ktorá je archeologickým nálezom, a spôsobí tým väčšiu škodu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a prisvojí si vec, ktorá je archeologickým nálezom, a spôsobí tým značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a prisvojí si vec, ktorá je archeologickým nálezom, a spôsobí tým škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

PIATA HLAVA TRESTNÉ ČINY HOSPODÁRSKE

Prvý diel

Trestné činy ohrožujúce trhovú ekonomiku

§ 250

Zneužitie účasti na hospodárskej súťaži

(1) Kto zneužije účasť na hospodárskej súťaži tým, že

- a) nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povesť súťaži-teľa, alebo

b) konaním, ktoré je v rozpore so zákonom upravujúcim ochranu hospodárskej súťaže, spôsobí inému súťažiteľovi značnú škodu alebo ohrozí chod jeho podniku,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) a spôsobí ním úpadok podniku iného súťažiteľa,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

§ 251

Neoprávnené podnikanie

(1) Kto neoprávnenne podniká v malom rozsahu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) tým, že použije iného ako pracovnú silu, alebo
- c) a získa ním väčší prospech.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 252

Neoprávnené obchodovanie s devízovými hodnotami a poskytovanie devízových služieb

(1) Kto neoprávnenne obchoduje s devízovými hodnotami alebo neoprávnenne poskytuje devízové peňažné služby

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) vo väčšom rozsahu, alebo

c) hoci bol za taký alebo obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním značný prospech.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním prospech veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 253

**Nepovolená
výroba liehu**

(1) Kto bez povolenia vo väčšom množstve vyrába lieh alebo kto lieh bez povolenia vyrobený vo väčšom množstve prechováva alebo uvádza do obehu, potrestá sa, ak nejde o čin prísnejšie trestný, odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto neoprávnene vyhotoví alebo prechováva zariadenie na výrobu liehu.

§ 254

**Porušovanie predpisov
o obehú tovaru v
styku s cudzinou**

(1) Kto vo väčšom rozsahu ohrozi všeobecný záujem tým, že poruší zákaz alebo obmedzenie dovozu, vývozu alebo prevozu tovaru, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto vo väčšom rozsahu skráti alebo nezaplatí clo alebo inú platbu vyberanú podľa zákona pri dovoze tovaru, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 najmenej s dvoma osobami.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

a) a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo

b) závažnejším spôsobom konania.

(5) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

**Porušovanie predpisov
o nakladaní s kontrolovaným
tovarom a technológiami**

§ 255

(1) Kto poruší zákaz alebo obmedzenie týkajúce sa nakladania s tovarom a technológiami kontrolovanými podľa osobitných predpisov, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Kto bez povolenia vyvezie tovar alebo technológie kontrolované podľa osobitných predpisov alebo ich prevedie na cudzí štát alebo na organizáciu, ktorá má sídlo v cudzine, alebo na cudzieho činiteľa, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

§ 256

(1) Kto poruší alebo nesplní dôležitú povinnosť svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo svojej funkcie a spôsobí tým, že sa neoprávnene vydá povolenie na nakladanie s tovarom a technológiami kontrolovanými podľa osobitných predpisov alebo že taký tovar unikne z evidencie,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a z toho dôvodu sa tovar dostal do cudziny,
- b) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- c) v úmysle získať značný prospech.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) v úmysle získať prospech veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 257

(1) Kto dosiahne na základe nepravdivého alebo neúplného údajov vydanie dokladu potrebného pre orgány kontrolujúce tovar a technológie podľa osobitných predpisov, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto podklady potrebné na evidenciu tovaru a technológií kontrolovaných podľa osobitných predpisov zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnými, zatají alebo nevedie evidenciu, alebo kto urobí zásah do technického alebo programového vybavenia počítača, v ktorom sa vedie evidencia tohto tovaru a technológií.

§ 258

Ohrozenie devízového hospodárstva

(1) Kto ohrozí devízové hospodárstvo tým, že v čase trvania depozitnej povinnosti alebo núdzového stavu v devízovom hospodárstve poruší v malom rozsahu devízové predpisy, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

Druhý diel

Trestné činy proti hospodárskej disciplíne

Skresľovanie údajov hospodárskej a obchodnej evidencie

§ 259

(1) Kto uvedie nepravdivé alebo hrubo skresľujúce údaje alebo zatají povinné údaje o závažných skutočnostiach vo výkaze, v hlásení, vo vstupných údajoch vkladných do počítača alebo v iných podkladoch slúžiacich na

- a) štatistické zisťovanie v úmysle zabezpečiť sebe alebo inému neoprávnené výhody,
- b) evidenciu zamestnancov v úmysle zabezpečiť sebe alebo inému neoprávnené výhody,
- c) kontrolu účtovníctva,
- d) kontrolu použitia dotácie, subvencie alebo iného plnenia zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, z rozpočtu štátneho fondu, z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu obce,
- e) určenie ceny majetku alebo kurzu cenného papiera pri jeho prevode alebo prechode na inú osobu,
- f) konkurz, vyrovnanie, reštrukturalizáciu alebo oddĺženie, alebo
- g) zápis do obchodného registra alebo katastra nehnuteľností, evidencie motorových vozidiel alebo iného registra podľa osobitného predpisu,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v úmysle uvedenom v odseku 1

- a) urobí zásah do technického alebo programového vybavenia počítača, alebo
- b) podklady uvedené v odseku 1 zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnými alebo nevedie.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním značnú škodu,

- b) závažnejším spôsobom konania, alebo

- c) z osobitného motívu.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

- b) a spôsobí obzvlášť závažnú poruchu v chode hospodárstva Slovenskej republiky alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 260

Kto sa z nedbanlivosti dopustí trestného činu skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie konaním uvedeným v § 259 ods. 1 okrem písmena a) alebo b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky až osem rokov.

Poškozovanie finančných záujmov Európskych spoločenstiev

§ 261

(1) Kto použije alebo predloží falšovaný, nesprávny alebo neúplný výkaz alebo doklad, alebo neposkytne povinné údaje, alebo použije prostriedky zo všeobecného rozpočtu Európskych spoločenstiev, z rozpočtu spravovaného Európskymi spoločenstvami alebo v zastúpení Európskych spoločenstiev na iný účel, ako boli pôvodne určené, a tým umožní spôsobenie sprenevery alebo protiprávne zadržanie prostriedkov z uvedeného rozpočtu, potrestá sa

odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 262

(1) Kto poruší alebo nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie v riadení alebo kontrole činnosti osôb ním riadených, a tým umožní spáchanie trestného činu podľa § 261 ods. 1, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 263

(1) Kto z nedbanlivosti poškodí finančné záujmy Európskych spoločenstiev konaním uvedeným v § 261 ods. 1, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 264

Ohrozenie obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva

(1) Kto vyzvedá obchodné tajomstvo, bankové tajomstvo, poštové tajomstvo, telekomunikačné tajomstvo alebo daňové tajomstvo v úmysle vyzradiť ho nepovolanej osobe alebo kto také tajomstvo nepovolanej osobe úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu,

- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.
- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 265

Zneužívanie informácií v obchodnom styku

(1) Kto neoprávnene použije informáciu dosiaľ verejne neprístupnú, ktorú získal vo svojom zamestnaní, povolaní, postavení alebo vo svojej funkcii a ktorej zverejnenie podstatne ovplyvňuje rozhodovanie v obchodnom styku, a uskutoční alebo dá podnet na uskutočnenie zmluvy alebo operácie na organizovanom trhu cenných papierov alebo tovaru, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto ako zamestnanec, člen štatutárneho orgánu, spoločník, podnikateľ alebo účastník na podnikaní dvoch alebo viacerých podnikov alebo právnických osôb s rovnakým alebo podobným predmetom činnosti v úmysle uvedenom v odseku 1 uzavrie alebo dá podnet na uzavretie zmluvy na úkor jednej alebo viacerých z nich.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

Machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe

§ 266

(1) Kto v súvislosti s verejným obstarávaním alebo verejnou dražbou v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému prospech koná v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom o verejnom obstarávaní alebo verejnej dražbe alebo dojedná niektorému súťažiteľovi alebo účastníkovi verejnej dražby prednosť alebo výhodnejšie podmienky na úkor iných súťažiteľov alebo účastníkov verejnej dražby, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) z osobitného motívu,
- c) ako vyhlasovateľ alebo usporiadateľ verejnej súťaže alebo verejnej dražby, člen privatizačnej komisie, licitátor,
- d) a žiada, prijme alebo si dá sľúbiť majetkový alebo iný prospech, alebo
- e) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel'

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 267

Kto sa dopustí machinácií v súvislosti s verejným obstarávaním tým, že

- a) závažnejším spôsobom konania prinúti iného, aby sa zdržal účasti na verejnom obstarávaní,
- b) inému poskytne, ponúkne alebo sľúbi majetkový alebo iný prospech za to, že sa zdrží účasti na verejnom obstarávaní, alebo
- c) žiada alebo prijme majetkový alebo iný prospech za to, že sa zdrží účasti na verejnom obstarávaní,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

§ 268

Kto sa dopustí machinácií v súvislosti s verejnou dražbou vecí tým, že

- a) závažnejším spôsobom konania prinúti iného, aby sa zdržal účasti na podávaní návrhov pri dražbe,
- b) inému poskytne, ponúkne alebo sľúbi majetkový alebo iný prospech za to, že sa zdrží podávania návrhov pri verejnej dražbe, alebo
- c) žiada alebo prijme majetkový alebo iný prospech za to, že sa zdrží podávania návrhov pri verejnej dražbe,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

§ 269

Poškodzovanie spotrebiteľa

(1) Kto poškodí spotrebiteľa a spôsobí mu malú škodu tým, že

- a) klame spotrebiteľa na kvalite, množstve alebo hmotnosti tovaru alebo na druhu, akosti a množstve poskytovaných výkonov, alebo
- b) uvedie na trh výrobky, práce alebo služby a zatají pritom ich podstatné vady,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním väčší prospech,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním prospech značného rozsahu alebo spôsobí poruchu v zásobovaní.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním prospech veľkého rozsahu.

Tretí diel
**Trestné činy
proti mene
a trestné činy daňové**

§ 270

**Falšovanie,
pozmeňovanie
a neoprávnená výroba
peňazí a cenných papierov**

(1) Kto sebe alebo inému zadováži falšované, pozmenené alebo neoprávnené vyrobené peniaze alebo cenné papiere alebo kto také peniaze alebo cenné papiere prechováva, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Kto falšuje, pozmení alebo neoprávnené vyrobí peniaze alebo cenné papiere alebo kto falšuje, pozmení alebo neoprávnené vyrobí peniaze alebo cenné papiere v úmysle dať ich ako pravé alebo ako peniaze alebo cenné papiere vyššej hodnoty, alebo kto falšované, pozmenené alebo neoprávnené vyrobené peniaze alebo cenné papiere dá ako pravé, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) vo väčšom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- b) vo veľkom rozsahu.

§ 271

**Uvádžanie falšovaných,
pozmenených
a neoprávnené vyrobených
peňazí a cenných papierov**

(1) Kto dovezie, vyvezie, prepraví, prijme alebo získa falšované, pozmenené a neoprávnené vyrobené peniaze a cenné papiere s cieľom uviesť ich do obehu, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov.

(2) Kto falšované alebo pozmenené, alebo neoprávnené vyrobené peniaze, ktorými mu bolo platené ako pravými, dá do obehu ako pravé, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa potrestá, kto použije falšované alebo pozmenené, alebo neoprávnené vyrobené cenné papiere ako pravé.

§ 272

**Výroba a držba
falšovateľského náčinia**

(1) Kto vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva nástroj alebo iný predmet, alebo počítačový program určený na falšovanie alebo pozmeňovanie peňazí alebo ich ochranných prvkov, cenných papierov, verejných listín, úradných pečatí a úradných uzáverov alebo znakov, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 pri výkone svojho povolania.

§ 273

Ohrozovanie obehu peňazí

Kto bez zákonného dôvodu odmie-ta tuzemské peniaze alebo poškodzuje tuzemské peniaze, potrestá sa odňatím slobody až na šesť mesiacov.

§ 274

Falšovanie, pozmeňovanie a nedovolená výroba kolkových známok, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok

(1) Kto falšuje, pozmení alebo neoprávnene vyrobí kolkové známky, tuzemské alebo cudzozemské poštové ceniny vrátane cenín stiahnutých z obehu, poštové nálepky alebo poštové pečiatky v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, alebo kto také známky, ceniny, nálepky alebo pečiatky uvádza do obehu alebo ich použije ako pravé, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním väčší prospech,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 275

Falšovanie a pozmeňovanie kontrolných technických opatrení na označenie tovaru

(1) Kto falšuje alebo pozmení kontrolné známky, kontrolné pásky alebo iné kontrolné technické opatrenia na označenie tovaru na daňové účely alebo na iné účely ustanovené všeobecne záväzným právnym predpisom v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech alebo kto také kontrolné známky uvádza do obehu alebo ich použije ako pravé, alebo ich prechováva, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním väčší prospech,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo

b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 276

Skrátenie dane a poistného

(1) Kto v malom rozsahu skrúti daň, poistné na sociálne poistenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
- b) a na uláhlenie spáchania takého činu poruší úradný uzáver,
- c) závažnejším spôsobom konania, alebo
- d) vo väčšom rozsahu.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v značnom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 277

Neodvedenie dane a poistného

(1) Kto v malom rozsahu zadrží a neodvedie určenému príjemcovi splatnú daň, poistné na sociálne poistenie, verejné zdravotné poistenie alebo príspevok na starobné dôchodkové sporenie, ktoré zrazí alebo vyberie

podľa zákona, alebo kto neoprávnene v malom rozsahu uplatní nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane v úmysle zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) vo väčšom rozsahu.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 278

Nezaplatenie dane

(1) Kto vo väčšom rozsahu nezaplatí splatnú daň, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v značnom rozsahu.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 279

**Porušenie
predpisov o štátnych
technických opatreniach
na označenie tovaru**

(1) Kto s kontrolnými známami, kontrolnými páskami alebo inými kontrolnými technickými opatreniami na označenie tovaru na daňové účely alebo na iné účely ustanovené zákonom nakladá v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech alebo kto v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom dovezie, vyvezie, prepraví, dá prepraviť, uvádza do obehu alebo prechováva tovar bez kontrolných známk, kontrolných pásek alebo bez iných kontrolných technických opatrení na jeho označenie na daňové účely alebo na iné účely ustanovené zákonom, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 280

Spoločné ustanovenie

Ochrana podľa tohto dielu sa popri platných peniazoch poskytuje aj neplatným peniazom počas obdobia určeného na ich výmenu, peniazom v čase spáchania trestného činu nevydaným, ale určeným na vydanie do obehu, ako aj cudzozemským peniazom vrátane meny euro a cudzozemským cenným papierom vrátane cudzozemských cenných papierov hromadne vydaných, ktoré znejú na majiteľa alebo sú rubopisom prevoditeľné.

Štvrtý diel

**Trestné činy
proti priemyselným
právam a proti
autorskému právu**

§ 281

**Porušovanie práv
k ochrannej známke,
označeniu pôvodu výrobku
a obchodnému menu**

(1) Kto uvedie do obehu tovar alebo poskytne služby neoprávnene označené označením zhodným alebo zameniteľnými s ochrannou známkou, ku ktorej právo používať ju patrí inému, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto na dosiahnutie hospodárskeho prospechu

- a) uvedie do obehu tovar neoprávnene označený označením zhodným

alebo zameniteľným so zapísaným označením pôvodu výrobku a zemepisným označením výrobku, ku ktorému právo používať ho patrí inému, alebo

- b) neoprávnene použije označenie zhodné alebo zameniteľné s obchodným menom alebo názvom právnickej osoby alebo fyzickej osoby.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
b) z osobitného motívu, alebo
c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 282

Porušovanie priemyselných práv

(1) Kto neoprávnene zasiahne do práv k patentu, úžitkovému vzoru, dizajnu, topografii polovodičového výrobku alebo k uznaným odrodám rastlín, alebo k plemenám zvierat, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu, alebo

- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 283

Porušovanie autorského práva

(1) Kto neoprávnene zasiahne do zákonom chránených práv k dielu, umeleckému výkonu, zvukovému záznamu alebo zvukovo-obrazovému záznamu, rozhlasovému vysielaníu alebo televíznemu vysielaníu alebo databáze, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
b) závažnejším spôsobom konania,
c) z osobitného motívu, alebo
d) prostredníctvom počítačového systému.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo

- b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

ŠIESTA HLAVA
TRESTNÉ ČINY
VŠEOBECNE NEBEZPEČNÉ
A PROTI ŽIVOTNÉMU
PROSTREDIU

Prvý diel

Trestné činy
všeobecne nebezpečné

Všeobecné ohrozenie

§ 284

(1) Kto úmyselne

- a) vydá ľudí do nebezpečenstva smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví alebo cudzí majetok do nebezpečenstva škody veľkého rozsahu tým, že spôsobí požiar alebo povodeň, alebo poruchu, či haváriu prostriedku hromadnej prepravy, alebo škodlivý účinok výbušnín, plynu, elektriny, rádioaktivity alebo iných podobne nebezpečných látok alebo síl, alebo sa dopustí iného podobného nebezpečného konania (všeobecné nebezpečenstvo), alebo
- b) všeobecné nebezpečenstvo zvýši alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie,
- potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,

- b) na chránenej osobe,
c) z osobitného motívu, alebo
d) preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
b) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo
b) za krízovej situácie.

§ 285

(1) Kto z nedbanlivosti spôsobí alebo zvýši všeobecné nebezpečenstvo, alebo sťaží jeho odvrátenie alebo zmiernenie, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním

- a) značnú škodu, alebo
b) ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb.

**Poškodzovanie
a ohrozovanie prevádzky
všeobecne prospešného
zariadenia**

§ 286

(1) Kto úmyselne ohrozí prevádzku

- a) verejného telekomunikačného zariadenia, verejnej poštovej siete alebo prostriedku hromadnej prepravy alebo odstráni, alebo urobí neupotrebitelnou zvislú dopravnú značku zákazovú alebo príkazovú,
- b) ochranného zariadenia proti úniku znečisťujúcich látok,
- c) energetického zariadenia alebo verejného vodovodu, alebo verejnej kanalizácie,
- d) verejného ochranného zariadenia proti požiaru, povodni alebo inej mimoriadnej udalosti,
- e) podmorského kábla alebo podmorského potrubia,
- f) obranného alebo ochranného zariadenia proti leteckým a iným podobným útokom alebo ich následkom,
- g) stavieb a zariadení slúžiacich lesnému hospodárstvu, alebo
- h) podobného všeobecne prospešného zariadenia,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním poruchu prevádzky všeobecne prospešného zariadenia, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 287

Kto úmyselne zničí alebo urobí neupotrebitelnou zreteľne označenú značku bodu astronomicko-geodetickej siete alebo základného nivelačného bodu, alebo oporného gravimetrického bodu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

§ 288

Kto z nedbanlivosti ohrozí prevádzku všeobecne prospešného zariadenia podľa § 286 s výnimkou zvislej dopravnej značky zákazovej alebo príkazovej, potrestá sa odňatím slobody až na šesť mesiacov.

§ 289

**Ohrozenie pod
vplyvom návykovej látky**

(1) Kto vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku,

- a) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo z výkonu trestu odňatia slobody uloženého za taký čin prepustený,

- b) hoci bol za obdobný čin spáchaný pod vplyvom návykovej látky v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý, alebo
- c) spôsobil čo aj z nedbanlivosti inému ublíženie na zdraví alebo väčšiu škodu na cudzom majetku,

potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak vykonáva v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, konanie, pri ktorom by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku pri výkone zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný, najmä ak vedie prostriedok hromadnej prepravy.

§ 290

Porušovanie povinnosti pri hrozivej tiesni

(1) Kto zmarí alebo sťaží odvrátenie alebo zmiernenie hrozivej tiesne, ktorá priamo postihuje skupinu osôb, tým, že bez závažného dôvodu

- a) odoprie pomoc, ktorá je mu podľa zákona uložená alebo na ktorú sa zaviazal, alebo
- b) zmarí poskytnutie takej pomoci inou osobou,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) z osobitného motívu, alebo
- d) napriek tomu, že hrozivú tieseň sám zaviniť.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

Ohrozenie bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode

§ 291

(1) Kto na palube vzdušného dopravného prostriedku alebo lode s úmyslom získať alebo vykonávať kontrolu nad takým prostriedkom

- a) použije proti inému násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia,
- b) vyhráža sa inému usmrtením, ublížením na zdraví alebo spôsobením škody veľkého rozsahu, alebo
- c) zneužije bezbrannosť iného, potrestá sa odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov.

(2) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 292

Kto oznámi nepravdivú informáciu, ktorá môže ohroziť bezpečnosť alebo prevádzku vzdušného dopravného prostriedku za letu alebo lode za plavby, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

§ 293

Zavlečenie vzdušného dopravného prostriedku do cudziny

(1) Kto sa na účel zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny takého prostriedku zmocní alebo neoprávnene použije taký prostriedok, ktorý mu bol zverený, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až pätnásť rokov.

(2) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 smrť.

Nedovolené ozbrojovanie a obchodovanie so zbraňami

§ 294

(1) Kto sebe alebo inému vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, prepraví, zadováži alebo drží strelivo bez povolenia, alebo takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Kto sebe alebo inému vyrobí, dovezie, vyvezie, prepraví, zadováži alebo drží strelnú zbraň, jej súčasť alebo komponent bez povolenia alebo bez označenia zbrane určeného na jej identifikáciu podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, alebo takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak na strelnej zbrani sfalšuje, nedovolené zahľadí, odstráni alebo inak pozmení označenie určené na jej identifikáciu a sledovanie podľa medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, 2 alebo 3.

- a) závažnejším spôsobom konania
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) vo väčšom rozsahu.

(5) Odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1, 2 alebo 3

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia,
- b) vo veľkom rozsahu, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 295

(1) Kto bez povolenia

- a) vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, prepraví, zadováži alebo prechováva seba alebo inému hromadne účinnú zbraň alebo jej súčasť, alebo komponent,
- b) hromadí strelné zbrane, hromadne účinné zbrane, strelivo alebo výbušniny, alebo
- c) niektorú z činností uvedených v písмене a) alebo b) sprostredkuje,

potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa páchatel' potrestá, ak

- a) protipechotnú mínu seba alebo inému vyvíja, vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, prepraví, zadováži, drží, skladuje alebo použije, alebo
- b) projektuje stavbu alebo používa prevádzku na výrobu chemických zbraní.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu, alebo
- c) vo väčšom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel'

potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- b) v značnom rozsahu.

(5) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) vo veľkom rozsahu, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 296

Založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej skupiny

Kto založí alebo zosnuje zločineckú skupinu, je jej členom, je pre ňu činný alebo ju podporuje, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až desať rokov.

§ 297

Založenie, zosnovanie a podporovanie teroristickej skupiny

Kto založí alebo zosnuje teroristickú skupinu, je jej členom, je pre ňu činný alebo ju podporuje, potrestá sa odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov.

**Nedovolená výroba
a držanie jadrových
materiálov, rádioaktívnych
látok a vysokorizikových
chemických látok**

§ 298

(1) Kto bez povolenia vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, kúpi, predá, vymení, upraví, použije, dá na prepravu alebo inak sebe alebo inému zadováži alebo prechováva jadrový alebo iný obdobný rádioaktívny materiál alebo vysokorizikovú chemickú látku, alebo veci určené na jej výrobu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) a získa ním značný prospech, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 299

(1) Kto vyrobí, sebe alebo inému zadováži alebo prechováva predmet určený na nedovolenú výrobu jadrovej alebo obdobnej rádioaktívnej látky, alebo vysokorizikovej chemickej látky, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním pre seba alebo iného väčší prospech.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním pre seba alebo iného značný prospech.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním pre seba alebo iného prospech veľkého rozsahu.

Druhý diel

**Trestné činy proti
životnému prostrediu**

**Ohrozenie a poškodenie
životného prostredia**

§ 300

(1) Kto úmyselne vydá životné prostredie do nebezpečenstva vzniku

malej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa potrestá, kto v chránenom území neoprávnene postaví stavbu.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním na životnom prostredí škodu veľkého rozsahu.

§ 301

(1) Kto z nedbanlivosti vydá životné prostredie do nebezpečenstva vznikujúcej väčšej škody tým, že poruší všeobecne záväzné právne predpisy o ochrane životného prostredia alebo o ochrane prírodných zdrojov vrátane

prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárení s nimi, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v chránenom území vrátane ochranného pásma prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 302

Neoprávnené nakladanie s odpadmi

(1) Kto nakladá s odpadmi v malom rozsahu v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo väčšom rozsahu.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v značnom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

Porušovanie ochrany vôd a ovzdušia

§ 303

(1) Kto koná v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu vôd a ovzdušia a spôsobí zhoršenie kvality povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo ovzdušia tak, že spôsobí škodu v značnom rozsahu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí škodu veľkého rozsahu.

§ 304

(1) Kto z nedbanlivosti koná v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu vôd alebo ovzdušia a spôsobí havarijné zhoršenie kvality povrchových vôd alebo podzemných vôd, alebo ovzdušia tak, že spôsobí škodu v značnom rozsahu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí škodu veľkého rozsahu.

§ 305

Porušovanie ochrany rastlín a živočíchov

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo so všeobecne záväznými právnymi predpis-

mi na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi vo väčšom rozsahu

- a) poškodí, zničí, vytrhne, vykope alebo nazbiera chránenú rastlinu alebo poškodí, alebo zničí jej biotop,
- b) usmrtí, zraní, chytí alebo premiestni chráneného živočícha alebo poškodí, alebo zničí jeho biotop a obydlie,
- c) poškodí alebo zničí strom alebo ker, alebo ich vyrúbe, alebo
- d) ohrozí chránený živočíšny druh alebo rastlinný druh,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi vo väčšom rozsahu

- a) získa pre seba alebo obstará pre iného chráneného živočícha alebo chránenú rastlinu, alebo vo väčšom rozsahu obstará pre iného ich exemplár,
- b) pestuje, chová, spracúva, dováža alebo vyváža chránené rastliny alebo chránené živočíchov, alebo exempláre alebo s nimi obchoduje, alebo ich inak scudzí, alebo
- c) zámerne odníme, falšuje, pozmení alebo inak neoprávnene použije nezameniteľné označenie chránených živočíchov alebo exemplárov,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) z osobitného motívu,
- c) v značnom rozsahu,
- d) v úmysle získať pre seba alebo iného značný prospech, alebo
- e) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia,
- b) vo veľkom rozsahu, alebo
- c) v úmysle zadovážiť sebe alebo inému prospech veľkého rozsahu.

§ 306

Porušovanie ochrany stromov a krov

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na úseku lesného hospodárstva vo väčšom rozsahu poškodí alebo zničí strom alebo ker, alebo ich vyrúbe, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) v značnom rozsahu, alebo
- b) hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo bol za obdobný čin

v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- b) vo veľkom rozsahu.

Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín

§ 307

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby domácich alebo hospodársky dôležitých zvierat, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) a spôsobí ním rozšírenie takej choroby, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 308

(1) Kto, čo aj z nedbanlivosti, spôsobí nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby alebo škodcu úžitkových rastlín, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí rozšírenie takej choroby alebo škodcu, alebo
 b) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 309

Únik organizmov

(1) Kto v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi o používaní genetických technológií spôsobí únik geneticky modifikovaných organizmov z uzavretých priestorov alebo spôsobí zavedenie geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia, ktoré môžu ohroziť ľudí alebo životné prostredie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
 b) z osobitného motívu, alebo
 c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním poškodenie životného prostredia v značnom rozsahu, alebo
 b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo

- b) za krízovej situácie.

§ 310

Pytliactvo

(1) Kto neoprávnene zasiahne do výkonu práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva tým, že bez povolenia loví zver alebo ryby alebo loví zver alebo ryby v čase ich ochrany alebo zakázaným spôsobom, alebo kto ukryje, prechováva, alebo na seba alebo na iného prevedie zver alebo ryby neoprávnene ulovené alebo nájdené, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) hromadne účinným alebo zavrhnutiahodným spôsobom,
 b) v malom rozsahu, alebo
 c) ako osoba, ktorá má osobitne uloženú povinnosť chrániť životné prostredie.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a už bol za taký čin odsúdený,
 b) vo väčšom rozsahu, alebo
 c) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v značnom rozsahu.

(5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

SIEDMA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI REPUBLIKE

Prvý diel

Trestné činy proti základom republiky

§ 311

Vlastizrada

Občan Slovenskej republiky, ktorý v spojení s cudzou mocou alebo s cudzím činiteľom spácha trestný čin úkladov proti Slovenskej republike, teroru, záškodníctva alebo sabotáže, potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

§ 312

Úklady proti Slovenskej republike

(1) Kto sa násilím alebo hrozbou násilia pokúsi

- a) zmeniť ústavné zriadenie, porušiť samostatnosť alebo zvrchovanosť Slovenskej republiky, alebo
  - b) porušiť územnú celistvosť Slovenskej republiky,
- potrestá sa odňatím slobody na desať rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa

potrestá, kto spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok,
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia,
- d) ako verejný činiteľ, alebo
- e) za krízovej situácie.

Teror

§ 313

Kto v úmysle poškodiť ústavné zriadenie Slovenskej republiky iného úmyselne usmrťí alebo sa o to pokúsi, potrestá sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

§ 314

(1) Kto sa zmocní rukojemníka a hrozí, že ho usmrťí alebo že mu spôsobí ujmu na zdraví alebo inú ujmu s cieľom vynútiť si splnenie podmienok poškodzujúcich ústavné zriadenie Slovenskej republiky, potrestá sa odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom

tom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvede-
ný v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť viacerých osôb,
- b) ako člen nebezpečného zoskupe-
nia, alebo
- c) za krízovej situácie.

Záškodníctvo

§ 315

(1) Kto v úmysle poškodiť ústavné
zriadenie alebo obranyschopnosť Slo-
venskej republiky

- a) vydá skupinu osôb do nebezpečen-
stva smrti, ťažkej ujmy na zdraví
alebo cudzí majetok do nebezpe-
čenstva škody veľkého rozsahu
tým, že spôsobí požiar, povodeň
alebo poruchu, či haváriu pros-
triedku hromadnej prepravy, alebo
škodlivý účinok výbušnín, plynu,
elektriny, rádioaktivity alebo iných
podobne nebezpečných látok alebo
síl, alebo nebezpečenstvo zvýši,
alebo sťaží jeho odvrátenie alebo
zmiernenie, alebo
- b) dopustí sa iného podobného nebez-
pečného konania,

potrestá sa odňatím slobody na sedem
rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na dvanásť
rokov až dvadsať rokov sa páchatel'
potrestá, ak spácha čin uvedený v od-
seku 1

- a) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- b) závažnejším spôsobom konania,
alebo
- c) na chránenej osobe.

(3) Odňatím slobody na pätnásť
rokov až dvadsaťpäť rokov alebo tres-
tom odňatia slobody na doživotie sa
páchatel' potrestá, ak spácha čin uvede-
ný v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví
alebo smrť,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsah-
u alebo iný obzvlášť závažný ná-
sledok, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupe-
nia.

(4) Odňatím slobody na dvadsať
rokov až dvadsaťpäť rokov alebo tres-
tom odňatia slobody na doživotie sa
páchatel' potrestá, ak spácha čin uvede-
ný v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví
viacerým osobám alebo smrť viace-
rých osôb, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 316

(1) Kto v úmysle uvedenom v § 315
ods. 1 cudziu alebo vlastnú vec zničí,
poškodí alebo urobí neupotrebitelnou,
potrestá sa odňatím slobody na štyri
roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať
rokov až dvadsaťpäť rokov sa páchatel'
potrestá, ak spácha čin uvedený v od-
seku 1 za krízovej situácie.

§ 317

Sabotáž

(1) Kto v úmysle poškodiť ústavné
zriadenie alebo obranyschopnosť Slo-
venskej republiky zneužije svoje
zamestnanie, povolanie, postavenie

alebo svoju funkciu alebo sa dopustí iného konania preto, aby

- a) maril alebo sťažoval plnenie dôležitej úlohy štátneho orgánu, ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, právnickej osoby, alebo
- b) spôsobil v činnosti takého orgánu alebo takej organizácie alebo inštitúcie poruchu alebo inú závažnú škodu,

potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) a spôsobí ním väčšiu škodu, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo inú obzvlášť závažný následok,
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- d) za krízovej situácie.

Druhý diel

Trestné činy proti bezpečnosti republiky

§ 318

Vyzvedačstvo

(1) Kto vyzvedá skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné, s cieľom vyzradiť ju cudzej moci alebo cudziemu činiteľovi, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce takú utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť cudzej moci úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako člen organizácie, ktorej cieľom je vyzvedáť utajované skutočnosti, alebo
- b) hoci mu bolo uchovávanie utajovanej skutočnosti osobitne uložené.

(3) Odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

Ohrozenie utajovanej skutočnosti

§ 319

(1) Kto vyzvedá skutočnosť utajovaných na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné, s cieľom vyzradiť ju nepovolanej osobe, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť nepovolanej osobe úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Kto utajovanú skutočnosť uvedenú v odseku 1 vyzvedá s úmyslom vyzradiť ju do cudziny alebo kto takú utajovanú skutočnosť úmyselne do cudziny vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) hoci mu bolo uchovávanie utajovanej skutočnosti osobitne uložené, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 320

Kto z nedbanlivosti spôsobí vyzradenie skutočnosti utajovanej na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárod-

nej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenie Prísne tajné alebo Tajné, nepovolanej osobe, alebo spôsobí stratu listiny alebo veci obsahujúcej takú utajovanú skutočnosť, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

ÔSMA HLAVA TRESTNÉ ČINY PROTI PORIADKU VO VEREJNÝCH VECIACH

Prvý diel

Trestné činy proti výkonu právomoci orgánu verejnej moci

Útok na orgán verejnej moci

§ 321

(1) Kto použije násilie v úmysle pôsobiť na výkon právomoci orgánu verejnej moci, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo
  - b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok.
- d) proti orgánu činnému v trestnom konaní alebo súdu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

§ 322

(1) Kto sa inému vyhráza usmrtením, ublížením na zdraví alebo spôsobením malej škody

- a) v úmysle pôsobiť na výkon právomoci orgánu verejnej moci, alebo
- b) pre výkon právomoci orgánu verejnej moci,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Útok na verejného činiteľa

§ 323

(1) Kto použije násilie

- a) v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, alebo
- b) pre výkon právomoci verejného činiteľa,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ublíženie na zdraví,
- b) a spôsobí ním väčšiu škodu,
- c) závažnejším spôsobom konania, alebo

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo

- b) a spôsobí ním značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť viacerých osôb, alebo

- b) za krízovej situácie.

§ 324

(1) Kto sa inému vyhráza usmrtením, ublížením na zdraví alebo spôsobením malej škody

- a) v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, alebo
- b) pre výkon právomoci verejného činiteľa,

potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

§ 325

Ochrana podľa § 321 až 324 sa poskytuje aj osobe, ktorá vystúpila na podporu alebo ochranu verejného činiteľa.

Druhý diel
**Trestné činy
verejných činiteľov**

§ 326

**Zneužívanie právomoci
verejného činiteľa**

(1) Verejný činiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech,

- a) vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu,
- b) prekročí svoju právomoc, alebo
- c) nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci alebo z rozhodnutia súdu,

potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) a spôsobí ním značnú škodu, alebo
- c) preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' po-

trestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 327

**Marenie úlohy
verejným činiteľom**

(1) Verejný činiteľ, ktorý pri výkone svojej právomoci z nedbanlivosti zmarí splnenie dôležitej úlohy, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Tretí diel

Korupcia

Prijímanie úplatku

§ 328

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 329

(1) Kto v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako verejný činiteľ.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 vo veľkom rozsahu.

§ 330

(1) Kto ako zahraničný verejný činiteľ priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 331

(1) Kto ako člen zahraničného parlamentného zhromaždenia, sudca ale-

bo úradník medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupca, či zamestnanec medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, s ktorým je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu, alebo ako osoba v obdobnej funkcii priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok v súvislosti s výkonom svojej funkcie, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

Podplácanie

§ 332

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne úplatok alebo ho sľúbi inému, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo z tohto dôvodu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 333

(1) Kto inému v súvislosti s obstarávaním vecí všeobecného záujmu priamo alebo cez sprostredkovateľa poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) voči verejnému činiteľovi.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

mentného zhromaždenia, sudcovi alebo úradníkovi medzinárodného súdneho orgánu uznaného Slovenskou republikou alebo zástupcovi, či zamestnancovi medzinárodnej, nadnárodnej, medzivládnej organizácie alebo orgánu, ktorých je Slovenská republika členom alebo s ktorými je Slovenská republika v zmluvnom vzťahu, alebo osobe v obdobnej funkcii poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok v súvislosti s výkonom jeho funkcie, alebo z toho dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 334

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa zahraničnému verejnému činiteľovi alebo inej osobe poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok v súvislosti s výkonom úradných povinností zahraničného verejného činiteľa v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 vo veľkom rozsahu.

§ 335

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa členovi zahraničného parla-

§ 336

Nepriama korupcia

(1) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa pre seba alebo pre inú osobu prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, § 329, § 330 alebo § 331, alebo za to, že tak už urobil, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Kto priamo alebo cez sprostredkovateľa inému poskytne alebo sľúbi úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332 alebo § 333, alebo za to, že tak už urobil, alebo z tohto dôvodu poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inej osobe, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Štvrtý diel
**Niektoré formy
 trestnej súčinnosti**

§ 337

Podnecovanie

Kto verejne podnecuje na trestný čin alebo verejne vyzýva na hromadné neplnenie dôležitej povinnosti uloženej zákonom alebo na jeho základe, alebo na závažné porušovanie verejného poriadku, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 338

**Schvaľovanie
 trestného činu**

(1) Kto verejne schvaľuje trestný čin alebo verejne vychvaľuje pre trestný čin jeho páchatela, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v úmysle prejaví s trestným činom súhlas

- a) páchatela alebo osobu jemu blízku odmení alebo odškodní za trest, alebo
- b) zbiera prostriedky na takú odmenu alebo odškodnenie.

§ 339

Nadržovanie

(1) Kto páchatelovi trestného činu pomáha v úmysle umožniť mu, aby unikol trestnému stíhaniu, trestu alebo ochrannému opatreniu alebo ich výkonu, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky; ak však takto pomáha páchatelovi trestného činu, na ktorý tento

zákon ustanovuje miernejší trest, potrestá sa týmto miernejším trestom.

(2) Kto spácha čin uvedený v odseku 1 v prospech osoby jemu blízkej, nie je trestný okrem prípadu, že by tak urobil v úmysle

- a) pomôcť osobe, ktorá spáchala trestný čin vlastizrady podľa § 311, úklady proti Slovenskej republike podľa § 312, teroru podľa § 313 a § 314, záškodníctva podľa § 315 a § 316, sabotáže podľa § 317, vzvedačstva podľa § 318 alebo genocídia podľa § 418, alebo
- b) zadovážiť sebe alebo inému majetkový prospech.

(3) Kto spácha čin uvedený v odseku 1 nie je trestný, ak bol k pomoci donútený a túto nemohol odmietnuť bez toho, aby seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví alebo inej závažnej ujmy.

§ 340

**Neoznámenie
 trestného činu**

(1) Kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že iný spáchal zločin, na ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej desať rokov, alebo niektorý z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti, a taký zločin alebo trestný čin neoznami bez odkladu orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru, alebo namiesto toho, ak ide o vojaka, svojmu nadriadenému alebo služobnému

orgánu, a ak ide o osobu vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak nemohol oznámenie urobiť bez toho, že by seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania.

(3) Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak by oznámením trestného činu porušil

- a) spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou, alebo
- b) zákonom uznanú povinnosť mlčanlivosti.

§ 341

Neprekazenie trestného činu

(1) Kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že iný pripravuje alebo pácha zločin, na ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, alebo niektorý z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti a spáchanie alebo dokončenie takého zločinu alebo trestného činu neprekazí osobne alebo prostredníctvom inej spôsobilej osoby,

alebo príslušného orgánu, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak nemohol zločin prekaziť bez značných ťažkostí alebo bez toho, že by seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ťažkej ujmy na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania. Uvedenie blízkej osoby do nebezpečenstva trestného stíhania však nezabavuje páchatelá trestnosti, ak sa týka neprekazenia zločinu, za ktorý tento zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie.

(3) Prekaziť zločin možno aj jeho včasným oznámením orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru; vojak môže namiesto toho urobiť oznámenie nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.

(4) Povinnosť podľa odseku 1 sa nevzťahuje na osobu, ak by jej splnením porušila spovedné tajomstvo.

Piaty diel

Iné formy rušenia činnosti orgánov verejnej moci

§ 342

Zasahovanie do nezávislosti súdu

(1) Kto pôsobí na sudcu, aby nesplnil svoju povinnosť v konaní pred súdom, alebo kto koná v úmysle zmariť práva účastníkov súdneho konania ale-

bo obvineného na zákonného sudcu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) z osobitného motívu,
- b) preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd, alebo
- c) tým, že verejne osočuje sudcu v súvislosti s jeho rozhodovaním v konkrétnej veci.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 v úmysle zadovážiť sebe alebo inému značný prospech alebo spôsobiť značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 343

Pohrdanie súdom

Kto opakovaným konaním napriek predchádzajúcemu upozorneniu

- a) závažným spôsobom ruší pojednávanie súdu,
- b) na pojednávaní sa k súdu správa urážlivo alebo súd znevažuje, alebo
- c) bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchne príkaz súdu alebo jeho predvolanie,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 344

Marenie spravodlivosti

(1) Kto v konaní pred súdom alebo v trestnom konaní

- a) predloží dôkaz, o ktorom vie, že je sfalšovaný alebo pozmenený, na účel použitia ho ako pravý,
- b) falšuje, pozmení alebo marí dôkaz, alebo bráni v získaní dôkazu,
- c) marí alebo bráni prítomnosti alebo výpovedi strany trestného konania, účastníka súdneho konania, svedka, znalca, tlmočníka alebo prekladateľa, alebo
- d) použije násilie, hrozbu násillia alebo hrozbu inej ťažkej ujmy, alebo slúbi, ponúkne, alebo poskytne neoprávnenú výhodu, aby pôsobil na stranu trestného konania, účastníka súdneho konania, svedka, znalca, tlmočníka, prekladateľa alebo na orgán činný v trestnom konaní,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak čin uvedený v odseku 1 spácha

- a) v úmysle sebe alebo inému zadovážiť značný prospech alebo spôsobiť značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok,
- b) v úmysle zmarit' alebo sťažit' inému uplatnenie jeho základných práv a slobôd, alebo
- c) z osobitného motívu.

§ 345

Krivé obvinenie

(1) Kto iného lživo obviní z trestného činu v úmysle privodiť jeho trestné stíhanie, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) z osobitného motívu, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 346

**Krivá výpoveď
a krivá prísaha**

(1) Kto ako svedok v konaní pred súdom alebo v trestnom konaní alebo na účely trestného konania v cudzine pred prokurátorom alebo policajtom, alebo pred sudcom medzinárodného orgánu uznaného Slovenskou republikou uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo kto takú okolnosť zamlčí, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Kto v trestnom konaní pred súdom alebo na účely trestného konania v cudzine po zložení prísahy uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí, potrestá sa

odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

(4) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 347

**Nepravdivý znalecký
posudok, tlmočnický úkon
a prekladateľský úkon**

(1) Kto ako znalec, tlmočník alebo prekladateľ

- a) pred súdom, prokurátorom alebo policajtom v trestnom konaní alebo pred súdom v občianskom súdnom konaní, alebo v exekučnom konaní, alebo v konaní pred orgánom verejnej správy, alebo pred rozhodcovským súdom uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí, alebo
- b) pri podávaní znaleckého posudku alebo vykonávaní tlmočnického alebo prekladateľského úkonu na podklade zmluvy inému spôsobí malú škodu tým, že uvedie nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre osobu, ktorej sa znalecký posudok alebo tlmočnický alebo prekladateľský úkon týka, alebo má

podstatný význam pre rozhodnutie, ktorého je znalecký posudok alebo tlmočnicky alebo prekladateľský úkon podkladom, alebo ak takú okolnosť zamlčí,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Marenie výkonu úradného rozhodnutia

§ 348

(1) Kto marí alebo podstatne sťažuje výkon rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci tým, že

- a) bez vážneho dôvodu nenastúpi výkon trestu odňatia slobody v lehote stanovenej súdom,
- b) bez povolenia a bez vážneho dôvodu sa počas výkonu trestu zákazu pobytu zdržiava v mieste alebo obvode, na ktorý sa tento trest vzťahuje, alebo nedodržiava obmedzenia a povinnosti, ktoré mu uložil súd v súvislosti s výkonom tohto trestu,
- c) bez povolenia a bez vážneho dôvodu sa neoprávnene zdržiava na území Slovenskej republiky, hoci

mu bol uložený trest vyhostenia alebo mu bol pobyt na území Slovenskej republiky zakázaný,

- d) vykonáva činnosť, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie súdu alebo iného štátneho orgánu o zákaze činnosti,
- e) dopustí sa závažného konania, aby zmaril účel ochranného liečenia alebo ochrannej výchovy, ktoré mu uložil súd, alebo inak, najmä útekem z ústavu, výkon takých rozhodnutí podstatne sťažuje,
- f) dopustí sa závažného konania, aby zmaril účel väzby alebo trestu, alebo
- g) dopustí sa závažného konania, ktorým marí výkon uloženého ochranného dohľadu,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto zmarí alebo podstatne sťažá výkon rozhodnutia súdu alebo iného orgánu verejnej moci tým, že

- a) zničí, poškodí, urobí neupotrebitelnou, zatají, odcudzí alebo odstráni vec, ktorej sa také rozhodnutie týka, alebo
- b) ujde stráži, z väzby alebo z výkonu trestu odňatia slobody alebo pri takom úteku inému pomáha,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

§ 349

Kto po tom, čo sa proti nemu bezvýsledne použili opatrenia v občianskom súdnom konaní smerujúce k výkonu rozhodnutia súdu alebo súdom

schválenej dohody o výchove malole- tých detí, marí výkon takého rozhod- nutia alebo dohody alebo kto marí výkon predbežného opatrenia ulože- ného v občianskom súdnom konaní na ochranu osôb ohrozených násilím alebo vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, potrestá sa odňatím slo- body na jeden rok až päť rokov.

§ 350

Marenie výkonu rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky

Kto marí alebo podstatne sťažuje výkon rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky tým, že nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho rozhod- nutia, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 351

Marenie prípravy a priebehu volieb a referenda

(1) Kto inému násilím alebo hroz- bou násilia, alebo ľstou bráni vo výko- ne ústavného práva voliť, alebo hlaso- vať v referende, alebo iného takým spô- sobom k výkonu takýchto ústavných práv núti, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa po- trestá, kto v súvislosti s výkonom ústavných práv uvedených v odseku 1

- vedome nesprávne sčíta hlasy ale- bo poruší tajnosť hlasovania, alebo
- inak hrubým spôsobom marí vý- kon týchto ústavných práv.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- závažnejším spôsobom konania,
- ako verejný činiteľ,
- z osobitného motívu, alebo
- verejne.

§ 352

Falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky

(1) Kto verejnú listinu, úradnú pečať, úradnú uzáveru, úradný znak, úradnú značku alebo ciachu falšuje, podstatne pozmení ich obsah v úmys- le, aby sa použili ako pravé, alebo ich použije ako pravé, alebo si ich nechá vyhotoviť s úmyslom použiť ich ako pravé, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto dosiahne vydanie pravej verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku, úradnej značky alebo ciachy na základe aj ne- pravých podkladov.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 závažnejším spôsobom.

(4) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním značnú škodu.

(5) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak

spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu alebo iný obzvlášť závažný následok.

(6) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 ako člen nebezpečného zoskupenia.

(7) Ochrana podľa odsekov 1 až 6 sa poskytuje aj cudzozemským verejným listinám, úradným pečatiam, úradným uzáverám, úradným znakom alebo úradným značkám.

§ 353

Ohrozenie dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti

(1) Kto vyzvedá skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Dôverné alebo Vyhradené, s cieľom vyzradiť ju nepovolanej osobe, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce takú utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť nepovolanej osobe úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Kto utajovanú skutočnosť uvedenú v odseku 1 vyzvedá s úmyslom vyzradiť ju do cudziny alebo kto takú utajovanú skutočnosť úmyselne do cu-

dziny vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

§ 354

Násilné prekročenie štátnej hranice

(1) Kto prekročí štátnu hranicu za použitia násilia alebo hrozby bezprostredného násilia, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) najmenej s dvoma osobami, alebo
- c) tým, že taký čin zorganizuje.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

(4) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo
- b) ako vojak za krízovej situácie.

Prevádzачstvo

§ 355

(1) Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky

alebo osobou s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo osobou s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky,

- a) organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, alebo
- b) na účel podľa písmena a) vyrobí, zaobstará, poskytne alebo drží falošný cestovný doklad alebo falošný doklad totožnosti,

potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a získa ním pre seba alebo iného väčší prospech,
- b) z osobitného motívu,
- c) spôsobom, ktorý môže ohroziť životy a zdravie prevádzaných osôb alebo znamená neľudské zaobchádzanie alebo ponižujúce zaobchádzanie, alebo zneužívanie prevádzaných osôb, alebo

d) závažnejším spôsobom konania.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) a získa ním pre seba alebo iného značný prospech, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(5) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 356

Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo nemá trvalý pobyt na území Slovenskej republiky, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo zamestnať sa nedovolené na území Slovenskej republiky, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.

§ 357

**Nedovolené
prekročenie štátnej hranice**

Kto poruší predpisy o medzinárodných letoch tým, že vnikne vzdušným dopravným prostriedkom na územie Slovenskej republiky, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

§ 358

Vzbura väzňov

(1) Kto sa zúčastní na odpore skupiny väzňov proti dozornému orgánu, jeho rozkazu alebo väzenskému poriadku, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak čin uvedený v odseku 1 zorganizuje.

DEVIATA HLAVA**TRESTNÉ ČINY
PROTI INÝM PRÁVAM
A SLOBODÁM**

§ 359

**Násilie proti skupine
obyvateľov a proti jednotlivcovi**

(1) Kto sa skupine obyvateľov vyhráza smrťou, ťažkou ujmou na zdraví alebo inou ťažkou ujmou, alebo spôsobením škody veľkého rozsahu, alebo kto použije násilie proti skupine obyvateľov, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

§ 360

Nebezpečné vyhrážanie

(1) Kto sa inému vyhráza smrťou, ťažkou ujmou na zdraví alebo inou ťažkou ujmou takým spôsobom, že to môže vzbudiť dôvodnú obavu, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe,
- c) preto, aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd,
- d) z osobitného motívu, alebo
- e) verejne.

**Šírenie
poplašnej správy**

§ 361

(1) Kto úmyselne spôsobí nebezpečenstvo vážneho znepokojenia aspoň časti obyvateľstva nejakého miesta tým, že rozširuje poplašnú správu, ktorá je nepravdivá, alebo sa dopustí iného obdobného konania spôsobilého vyvolať také nebezpečenstvo, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Kto správu alebo iné obdobné konanie uvedené v odseku 1, hoci vie, že sú nepravdivé a môžu vyvolať opatrenie vedúce k nebezpečenstvu vážneho znepokojenia aspoň časti obyvateľstva nejakého miesta, oznámi právnic-

kej osobe alebo Policajnému zboru alebo inému štátnemu orgánu alebo hromadnému informačnému prostriedku, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 2

- a) a už bol za taký čin odsúdený, alebo
- b) a spôsobí ním vážnu poruchu v hospodárskej prevádzke alebo hospodárskej činnosti právnickej osobe alebo v činnosti štátneho orgánu alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 362

Kto za krízovej situácie štátu spôsobí, čo aj z nedbanlivosti, nebezpečenstvo vážneho znepokojenia, malomyseľnosti alebo porazeneckej nálady aspoň u časti obyvateľstva nejakého miesta tým, že rozširuje poplašnú správu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

§ 363

Opilstvo

(1) Kto sa požitím alebo aplikáciou návykovej látky, hoci aj z nedbanlivosti, privedie do stavu nepričetnosti, v ktorom sa dopustí konania, ktoré má inak znaky trestného činu, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až osem rokov; ak sa však dopustí konania, ktoré má inak znaky trestného činu, na ktorý zákon ustanovuje miernejší trest, potrestá sa týmto miernejším trestom.

(2) Ustanovenie odseku 1, ako ani § 23 sa nepoužije, ak sa páchatel' privie-

dol do stavu nepričetnosti v úmysle spáchať trestný čin.

§ 364

Výtržníctvo

(1) Kto sa dopustí verbálne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom

- a) hrubej neslušnosti alebo výtržnosti najmä tým, že napadne iného, hanobí historickú alebo kultúrnu pamiatku,
- b) hrubým spôsobom ruší zhromaždenie občanov, alebo
- c) vyvoláva verejné pohoršenie vykonávaním pohlavného styku, vykonávaním sexuálneho exhibicionizmu alebo iných patologických sexuálnych praktík na takom mieste, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) v prítomnosti skupiny osôb mladších ako osemnásť rokov.

§ 365

Hanobenie miesta posledného odpočinku

(1) Kto zničí, poškodí alebo zneuctí hrob, urnu s ľudskými ostatkami, pomník alebo náhrobnú dosku alebo zničí alebo poškodí zariadenie pohrebiska alebo iného miesta posledného odpočinku, alebo kto sa na pohrebisku alebo inom mieste posledného odpo-

činku dopustí inej hrubej neslušnosti alebo výtržnosti, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním značnú škodu.

§ 366

Hanobenie mŕtveho

(1) Kto zneužije alebo zneuctí mŕtveho, alebo neoprávnene vykoná exhumáciu ľudských ostatkov, alebo svojvoľne odníme z pohrebiska ľudské ostatky, alebo nakladá s ľudskými ostatkami v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) z osobitného motívu.

§ 367

Kupliarstvo

(1) Kto iného zjedná, pohne, zvedie, využije, získa alebo ponúkne na vykonávanie prostitúcie, alebo kto korisť z prostitúcie vykonávanej iným, alebo

umožní jej vykonávanie, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha taký čin závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 na chránenej osobe.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) na osobe mladšej ako pätnásť rokov.

(5) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

§ 368

Výroba detskej pornografie

(1) Kto využije, získa, ponúkne alebo inak zneužije dieťa na výrobu detskej pornografie alebo umožní také jeho zneužitie, alebo sa inak podieľa na takejto výrobe, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na dieťaťi mladšom ako dvanásť rokov,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) verejne.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- b) a získa ním značný prospech.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) a získa ním prospech veľkého rozsahu, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

§ 369

Rozširovanie detskej pornografie

(1) Kto rozmnožuje, prepravuje, zadovážuje, sprístupňuje alebo inak rozširuje detskú pornografiu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na štyri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním značný prospech.

(4) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním prospech veľkého rozsahu.

§ 370

Prechovávanie detskej pornografie

Kto prechováva detskú pornografiu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Ohrozovanie mravnosti

§ 371

(1) Kto vyrába, kupuje, dováža alebo si inak zadovážuje a následne predáva, požičiava alebo inak uvádza do obehu, rozširuje, robí verejne prístupnými alebo zverejňuje pornografiu, nosiče zvuku alebo obrazu, zobrazenia alebo iné predmety ohrozujúce mravnosť, v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie alebo ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvierateľom alebo iné sexuálne patologické praktiky, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak

spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním značný prospech.

§ 372

(1) Kto pornografiu

- a) ponúka, prenecháva alebo predáva osobe mladšej ako osemnásť rokov alebo
  - b) na mieste, ktoré je osobám mladším ako osemnásť rokov prístupné, vystavuje alebo inak sprístupňuje,
- potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania, alebo
- b) verejne.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a získa pre seba alebo pre iného značný prospech, alebo
- b) tým, že ponúka, sprístupňuje alebo vystavuje pornografiu, nosiče zvuku alebo obrazu alebo zobrazenia, v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie alebo ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvieratom alebo iné sexuálne patologické praktiky.

§ 373

Ohováranie

(1) Kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodí ho v zamestnaní, v podnikaní, naruší jeho rodinné vzťahy ale-

bo spôsobilí mu inú vážnu ujmu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) z osobitného motívu,
- c) verejne, alebo
- d) v podnikaní závažnejším spôsobom konania.

(3) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu, alebo
- b) a spôsobí inému stratu zamestnania, úpadok podniku alebo rozvod manželstva.

§ 374

Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi

(1) Kto neoprávnenne poskytne, sprístupní alebo zverejní

- a) osobné údaje o inom zhromaždené v súvislosti s výkonom verejnej moci alebo uplatňovaním ústavných práv osoby, alebo
- b) osobné údaje o inom získané v súvislosti s výkonom svojho povolania, zamestnania alebo funkcie

a tým poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním vážnu ujmu na právach dotknutej osoby,
- b) verejne, alebo
- c) závažnejším spôsobom konania.

Poškodzovanie cudzích práv

§ 375

(1) Kto inému spôsobí vážnu ujmu na právach tým, že

- a) uvedie niekoho do omylu alebo
  - b) využije niečí omyl,
- potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) závažnejším spôsobom konania,
- b) na chránenej osobe, alebo
- c) tak, že sa vydáva za verejného činiteľa.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech.

§ 376

Kto neoprávnene poruší tajomstvo listiny alebo inej písomnosti, zvukového záznamu, obrazového záznamu alebo iného záznamu, počítačových dát alebo iného dokumentu uchovávaného v súkromí iného tým, že ich zverejní alebo sprístupní tretej osobe alebo iným spôsobom použije a inému tým

spôsobí vážnu ujmu na právach, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 377

Porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy

(1) Kto poruší dôvernosť neverejne prednesených slov alebo iného prejavu osobnej povahy tým, že ho neoprávnene zachytí záznamovým zariadením a takto zhotovený záznam sprístupní tretej osobe alebo ho iným spôsobom použije a inému tým spôsobí vážnu ujmu na právach, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) ako člen organizovanej skupiny,
- b) a spôsobí takým činom značnú škodu, alebo
- c) s úmyslom získať pre seba alebo iného značný prospech.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak

- a) spácha čin uvedený v odseku 1 ako verejný činiteľ,
- b) spôsobí takým činom škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) spácha taký čin s úmyslom získať pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu.

§ 378

Týranie zvierat

(1) Kto

- a) týra zviera, hoci bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý alebo za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený,
- b) týra zviera zvlášť krutým a surovým spôsobom, alebo
- c) utýra zviera,

potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) na viacerých zvieratách,
- b) verejne alebo na mieste prístupnom verejnosti,
- c) na zvierati osobitne chránenom zákonom, alebo
- d) závažnejším spôsobom konania.

DESIATA HLAVA

**TRESTNÉ ČINY PROTI
BRANNOSTI, PROTI CIVILNEJ
SLUŽBE, PROTI SLUŽBE
V OZBROJENÝCH SILÁCH
A PROTI OBRANE VLASTI**

Prvý diel

**Trestné činy
proti brannosti**

§ 379

**Marenie
spôsobilosti na službu**

(1) Kto seba alebo iného urobí trvalo alebo dočasne nespôsobilým alebo menej spôsobilým na plnenie brannej povinnosti alebo iných povinností na obranu vlasti, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 380

**Neplnenie
odvodnej povinnosti**

(1) Kto sa neustanoví na odvod alebo sa nepodrobí lekárskeму vyšetreniu v úmysle nesplniť svoju odvodnú povinnosť, alebo jej splnenie oddialíť, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 381

**Obchádzanie
brannej povinnosti**

(1) Kto sa dopustí machinácií v úmysle dosiahnuť úľavy v plnení brannej povinnosti, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Kto sa dopustí machinácií v úmysle

- a) sám sa celkom alebo sčasti vyhnúť plneniu brannej povinnosti, alebo
- b) inému celkom alebo sčasti umožniť vyhnúť sa plneniu brannej povinnosti,

potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 za krízovej situácie.

Druhý diel

Trestné činy proti civilnej službe

Nenastúpenie civilnej služby

§ 382

Kto v úmysle vyhnúť sa civilnej službe tú nenastúpi do 24 hodín po uplynutí lehoty určenej v povolávacom rozkaze, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

§ 383

Kto nenastúpi, čo aj z nedbanlivosti, civilnú službu do 24 hodín po uplynutí lehoty určenej v povolávacom rozkaze, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

Vyhýbanie sa výkonu civilnej služby

§ 384

(1) Kto v úmysle vyhnúť sa výkonu civilnej služby alebo plneniu povinností z nej vyplývajúcich poškodí sa na zdraví, predstiera chorobu, falšuje listinu, zneužije návykovú látku alebo použije iný úskok, alebo kto odopiera

konať civilnú službu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Kto odmieta plniť pokyny pri výkone civilnej služby alebo také pokyny sústavne neplní, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

§ 385

(1) Kto bez povolenia opustí miesto výkonu civilnej služby na dobu dlhšiu ako 48 hodín, alebo sa po túto dobu bez povolenia zdržiava mimo tohto miesta, potrestá sa odňatím slobody až na šesť mesiacov.

(2) Kto bez povolenia opustí miesto výkonu civilnej služby na dobu dlhšiu ako 14 dní, alebo sa po túto dobu bez povolenia zdržiava mimo tohto miesta, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(3) Kto v úmysle vyhnúť sa výkonu civilnej služby opustí miesto výkonu tejto služby alebo sa s týmto úmyslom zdržiava mimo tohto miesta, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.

Tretí diel

Trestné činy proti službe v ozbrojených silách

Nenastúpenie služby v ozbrojených silách

§ 386

(1) Kto v úmysle vyhnúť sa vojenskej službe nenastúpi službu v ozbrojených silách do 24 hodín po uplynutí lehoty určenej v povolávacom rozkaze,

potrestá sa odňatím slobody na dva roky až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 387

(1) Kto nenastúpi, čo aj z nedbanlivosti, službu v ozbrojených silách do 24 hodín po uplynutí lehoty určenej v povolávacom rozkaze, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 388

Kto sa po vyhlásení mobilizácie ozbrojených síl, čo aj z nedbanlivosti, bez odkladu nedostaví z cudziny nastúpiť vojenskú službu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

§ 389

Porušovanie osobných a vecných povinností

(1) Kto po vyhlásení mobilizácie ozbrojených síl nesplní, čo aj z nedbanlivosti, osobnú alebo vecnú povinnosť, alebo povinnosť ubytovať na obranu vlasti, alebo sa úmyselne vyhýba plneniu takej povinnosti, alebo plnenie takejto povinnosti inou osobou, čo aj z nedbanlivosti, marí alebo sťažuje, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak ohrozí činom uvedeným v odseku 1 značnou mierou záujmy obrany vlasti.

Štvrtý diel

Trestné činy proti obrane vlasti

§ 390

Spolupráca s nepriateľom

Kto počas vojnového stavu alebo vojny zadovážuje nepriateľovi prostriedok alebo ho akokoľvek podporuje, potrestá sa, ak nejde o čin prísnejšie trestný, odňatím slobody na jeden rok až desať rokov.

§ 391

Vojnová zrada

Občan Slovenskej republiky, ktorý počas vojnového stavu alebo vojny koná službu v nepriateľskom vojsku alebo v nepriateľskom ozbrojenom zbore, potrestá sa odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

§ 392

Služba v cudzom vojsku

(1) Občan Slovenskej republiky, ktorý bez povolenia koná službu v cudzom vojsku, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak

spácha čin uvedený v odseku 1 počas vojnového stavu alebo vojny.

JEDENÁSTA HLAVA TRESTNÉ ČINY VOJENSKÉ

Prvý diel

Trestné činy proti vojenskej podriadenosti a vojenskej cti

Neuposlušnutie rozkazu

§ 393

(1) Kto odoprie vykonať alebo úmyselne nevykoná rozkaz, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- so skupinou vojakov,
- so zbraňou,
- za okolností, že by tým mohol zma-riť alebo podstatne sťažiť splnenie dôležitej služobnej úlohy, alebo
- ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa pá- chateľ potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo
- a spôsobí ním ohrozenie bojovej pohotovosti útvaru alebo iný obzvlášť závažný následok.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 394

(1) Kto z nedbanlivosti nevykoná rozkaz za okolností, že by tým mohol zma-riť alebo podstatne sťažiť splnenie dôležitej služobnej úlohy, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesia- cov až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- a spôsobí ním ohrozenie bojovej pohotovosti útvaru alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- ako príslušník ozbrojených síl vy- slaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krí- zovej situácie.

§ 395

Sprotivenie alebo donútenie porušiť vojenskú povinnosť

(1) Kto kladie odpor vojakovi, ktorý plní osobitne uložené vojenské povin- nosti, alebo ho donúti takúto povinnosť porušiť, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Odňatím slobody na dva roky až sedem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo iný obzvlášť závažný násle- dok,
- so zbraňou,

- c) so skupinou vojakov, alebo
- d) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

Urážka medzi vojakmi

§ 396

(1) Kto iného vojaka hrubo urazí, ak nejde o prísnejší trestný čin, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 397

(1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia urazí vojaka

- a) nadriadeného alebo hodnosťou vyššieho, alebo
- b) podriadeného, alebo hodnosťou nižšieho,

potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ublíženie na zdraví,
- b) v čase, keď on sám alebo urazený vojak vykonáva službu,
- c) proti vojenskej stráži alebo vojenskej polícii,

- d) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo

- e) so zbraňou alebo najmenej s dvoma osobami.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 398

(1) Kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia urazí vojaka rovnakej hodnosti, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ublíženie na zdraví,
- b) v čase, keď on sám alebo urazený vojak vykonáva službu,
- c) proti vojenskej stráži alebo vojenskej polícii,
- d) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo

- e) so zbraňou, alebo najmenej s dvoma osobami.

(3) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 399

Násilie voči nadriadenému

(1) Kto použije násilie, hrozbu bezprostredného násilia alebo hrozbu inej ťažkej ujmy voči nadriadenému,

- a) v úmysle pôsobiť na výkon jeho vojenských povinností, alebo
- b) pre výkon jeho vojenských povinností,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví,
- b) so zbraňou,
- c) najmenej s dvoma osobami, alebo
- d) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním smrť, alebo
- b) za krízovej situácie.

§ 400

Porušovanie práv a chránených záujmov vojakov

(1) Kto iného vojaka núti na neoprávnené osobné služby alebo ho obmedzuje na právach, alebo svojvoľne sťažuje výkon jeho služby, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 voči podriadenému alebo hodnosťou nižšiemu.

(3) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) násilím, alebo hrozbou násilia, alebo hrozbou inej ťažkej ujmy,
- b) najmenej s dvoma osobami alebo
- c) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(4) Odňatím slobody na dva roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) za krízovej situácie.

Druhý diel

Trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu

Vyhýbanie sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby

§ 401

(1) Kto v úmysle vyhnúť sa plneniu služobného úkonu sa poškodí na zdraví, predstiera chorobu, falšuje listinu, zneužije návykovú látku alebo použije iný úskok, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uve-

dený v odseku 1 ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 402

(1) Kto v úmysle vyhnúť sa výkonu vojenskej služby alebo plneniu vojenských povinností sa poškodí na zdraví, predstiera chorobu, falšuje listinu, zneužije návykovú látku alebo použije iný úskok, alebo kto odopiera konať vojenskú službu, alebo plnenie vojenských povinností, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 403

Kto si v služobnej dobe požitím alkoholu alebo požitím iných návykových látok privedie stav, ktorý ho robí na plnenie služobných povinností úplne alebo čiastočne nespôsobilým, hoci už bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch najmenej dvakrát postihnutý, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

§ 404

Kto sa za krízovej situácie urobí, čo aj z nedbanlivosti, nespôsobilým vykonávať službu tým, že požije alkohol alebo inú návykovú látku, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

Dezercia

§ 405

(1) Kto sa svojvoľne vzdáľuje v úmysle dlhodobo sa vyhnúť vojenskej službe alebo kto sa svojvoľne vzdáľuje dlhšie ako 30 dní, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) so zbraňou, alebo
- b) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 406

(1) Kto sa svojvoľne vzdáľuje po čas dlhší ako 48 hodín alebo sa vzdáľuje sústavne, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Kto sa svojvoľne vzdáfuje na čas dlhší ako 6 dní, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(4) Odňatím slobody na dva roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak sa svojvoľne vzdáfuje po čas dlhší ako 24 hodín za krízovej situácie.

(5) Kto sa svojvoľne vzdáfuje k nepriateľovi, potrestá sa odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov.

Tretí diel

Trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby

§ 407

Porušovanie povinností strážnej služby

(1) Kto v strážnej alebo inej obdobnej službe poruší, čo aj z nedbanlivosti, predpisy alebo pravidlá tejto služby, alebo osobitné nariadenia podľa nich vydané, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) počas výkonu strážnej služby alebo inej obdobnej služby, ktorá má obzvlášť dôležitý štátny alebo vojenský význam,
- b) obzvlášť hrubým porušením svojej povinnosti,
- c) za krízovej situácie, alebo
- d) ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa potrestá, kto spôsobí činom uvedeným v odseku 1 škodlivý následok, k odvráteniu ktorého výkon strážnej služby alebo inej obdobnej služby smeroval.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak úmyselne spácha čin uvedený v odseku 1 pri výkone strážnej služby alebo inej obdobnej služby, ktorá má obzvlášť dôležitý štátny alebo vojenský význam za krízovej situácie a spôsobil škodlivý následok, k odvráteniu ktorého výkon strážnej služby alebo inej obdobnej služby smeroval.

§ 408

Porušovanie povinností dozornej služby

(1) Kto v dozornej alebo inej obdobnej službe závažným spôsobom, čo aj z nedbanlivosti, poruší predpisy alebo pravidlá tejto služby, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v dozornej alebo inej obdobnej službe nedostatočným plnením svojich povinností umožní vyžadovanie osobných úsluh, obmedzovanie výkonu služby jedného vojaka voči druhému v obvode pôsobnosti takej služby.

(3) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel' potrestá, ak spôsobí činom uvedeným v odseku 1 obzvlášť závažný následok, ktorému bol povinný zabrániť, alebo spácha čin uvedený v odseku 1 ako príslušník ozbrojených

síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

(4) Odňatím slobody na jeden rok až šesť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 za krízovej situácie.

§ 409

Porušovanie povinností pri obrane vzdušného priestoru

(1) Kto poruší, čo aj z nedbanlivosti, predpisy alebo pravidlá služby na rádiotechnických hláskach, v pohotovostných jednotkách alebo iných zariadeniach určených na zaistenie bezpečnosti vzdušného priestoru, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním obzvlášť závažný následok.

(3) Odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

Štvrtý diel

Trestné činy ohrozujúce bojaschopnosť

§ 410

Ohrozovanie morálneho stavu jednotky

(1) Kto popudzuje vojakov proti vojenskej službe alebo proti nadriadenému, alebo kto inak sústavne rozvracia disciplínu, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 za krízovej situácie.

§ 411

Porušovanie služobných povinností

(1) Kto na škodu súčasti ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru neplnením uložených služobných povinností alebo ich porušením, čo aj z nedbanlivosti, podstatne zníži použiteľnosť výzbroje, výstroja, iných vecí alebo finančných prostriedkov, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Kto bez oprávnenia použije vecný prostriedok malej hodnoty uvedený v odseku 1 alebo finančné prostriedky malej hodnoty na účel, na ktorý nie je určený, alebo na také použitie dá súhlas, alebo kto zneužije alebo umožní zneužitie podriadených na mimoslužobné úkony, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(3) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak

- a) zadováži činom uvedeným v odseku 2 sebe alebo inému značný prospech, alebo
- b) spôsobí úmyselne spáchaným činom uvedeným v odseku 1 alebo 2 zníženie bojaschopnosti, značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

(4) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha úmyselne čin uvedený v odseku 1 alebo 2 za krízovej situácie.

§ 412

**Zbabelosť
pred nepriateľom**

Kto sa za bojovej situácie zo zbabelosti alebo rezignácie vzdá do zajatia, potrestá sa odňatím slobody na osem rokov až pätnásť rokov.

§ 413

**Nesplnenie
bojovej úlohy**

(1) Kto sa za bojovej situácie bez dovolenia vzdiali, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až dvanásť rokov.

(2) Kto sa za bojovej situácie vyhýba povinnosti splniť bojovú úlohu alebo odoprie použiť zbraň, potrestá sa odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov.

§ 414

**Opustenie
bojových prostriedkov**

(1) Kto za bojovej situácie odhodí, opustí alebo urobí neupotrebitelnou zbraň alebo iný vojnový materiál, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.

(2) Odňatím slobody na päť rokov až pätnásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním obzvlášť závažný následok.

§ 415

**Vydanie bojových
prostriedkov nepriateľovi**

Veliteľ, ktorý bez toho, že by to bolo vyvolané bojovou situáciou, nepriateľovi vydá, čo aj z nedbanlivosti, vojenské sily alebo ponechá mu opevnenia, bojovú techniku alebo iné bojové prostriedky, potrestá sa, ak nekonal v úmysle podporovať nepriateľa, odňatím slobody na tri roky až dvanásť rokov.

Piaty diel

Spoločné ustanovenie

§ 416

**Osobitné ustanovenie
o trestnej zodpovednosti
osôb podliehajúcich
právomoci vojenských súdov**

(1) Súd môže upustiť od potrestania páchatela, ktorý ako osoba podliehajúca právomoci vojenských súdov spáchal prečin, ktorého závažnosť je malá, tiež vtedy, ak nadriadený veliteľ alebo služobný orgán ponúkol výchovné pôsobenie na páchatela a súd sa domnieva, že vzhľadom na také výchovné pôsobenie, na povahu spáchaného činu a na osobu páchatela sa uloženie trestu nejaví potrebným.

(2) Ak osoba podliehajúca právomoci vojenských súdov, ktorá spáchala trestný čin, za ktorý nemožno uložiť trest odňatia slobody na doživotie, preukáže za bojovej situácie mimoriadnym hrdinským činom snahu o nápravu, môže súd tiež upustiť od potresta-

nia takého páchatela, ak súčasne dospeje k názoru, že uloženie trestu sa nejaví potrebným.

DVANÁSTA HLAVA

TRESTNÉ ČINY PROTI MIERU, PROTI ĽUDSKOSTI A TRESTNÉ ČINY VOJNOVÉ

Prvý diel

Trestné činy proti mieru a ľudskosti

§ 417

Ohrozenie mieru

(1) Kto v úmysle narušiť mier akýmkoľvek spôsobom podnecuje k vojne, vojnu propaguje alebo inak podporuje vojnovú propagandu, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa potrestá páchatel, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) v spojení s cudzou mocou alebo cudzím činiteľom,
- b) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 418

Genocídium

(1) Kto v úmysle úplne alebo čiastočne zničiť niektorý národ alebo niektorú národnostnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu

- a) spôsobí príslušníkovi takej skupiny ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) vykoná opatrenie smerujúce k tomu, aby sa v takej skupine bránilo rodeniu detí,
- c) násilne prevádza deti z jednej takej skupiny do druhej, alebo
- d) uvedie príslušníkov takej skupiny do životných podmienok, ktoré majú privodiť jej úplné alebo čiastočné fyzické zničenie,

potrestá sa odňatím slobody na pätnásť rokov až dvadsať rokov.

(2) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 počas vojny alebo ozbrojeného konfliktu.

(3) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak činom uvedeným v odseku 1 spôsobí smrť viacerých osôb.

§ 419

Terorizmus

(1) Kto v úmysle vážne zastrašiť obyvateľstvo, vážne destabilizovať alebo zničiť ústavné, politické, hospodárske alebo spoločenské zriadenie štátu alebo usporiadanie medzinárodnej organizácie, alebo donútiť vládu štátu alebo medzinárodnú organizáciu, aby niečo konala alebo sa zdržala konania, hrozí spáchaním alebo spácha zločin ohrozujúci život, zdravie ľudí, ich osobnú slobodu alebo majetok alebo neoprávnene vyrobí, získa, vlastní, drží, prepravuje, dodáva alebo inak

používa výbušné, jadrové, biologické alebo chemické zbrane, alebo uskutočňuje nedovolený výskum a vývoj takých zbraní alebo zbraní zakázaných zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, potrestá sa odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

(2) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) na chránenej osobe,
- c) voči ozbrojeným silám alebo ozbrojeným zborom,
- d) ako člen nebezpečného zoskupenia, alebo
- e) za krízovej situácie.

§ 420

Mučenie a iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie

(1) Kto v súvislosti s výkonom právomoci orgánu verejnej moci inému týraním, mučením alebo iným neľudským alebo krutým zaobchádzaním spôsobí telesné alebo duševné utrpenie, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až šesť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) najmenej s dvoma osobami,
- b) závažnejším spôsobom konania,
- c) na chránenej osobe,

d) z osobitného motívu, alebo

e) na osobe, ktorej bola obmedzená osobná sloboda v súlade so zákonom.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť,
- b) aby inému zmaril alebo sťažil uplatnenie jeho základných práv a slobôd, alebo
- c) ako člen nebezpečného zoskupenia.

(4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb, alebo
- b) za krízovej situácie.

Podpora a propagácia skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd

§ 421

(1) Kto podporuje alebo propaguje skupinu osôb, ktorá násilím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smeruje k potlačeniu základných práv a slobôd osôb, potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) verejne,
- b) závažnejším spôsobom konania, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 422

(1) Kto verejne, najmä používaním zástav, odznakov, rovnošiat a hesiel, prejavuje sympatie k hnutiam, ktoré násilím, hrozbou násilia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy smerujú k potláčaniu základných práv a slobôd osôb, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto verejne popiera, spochybňuje, schvaľuje alebo sa snaží ospravedlniť holokaust.

§ 423

Hanobenie národa, rasy a presvedčenia

(1) Kto verejne hanobí

- a) niektorý národ, jeho jazyk, niektorú rasu alebo etnickú skupinu alebo
- b) skupinu osôb pre jeho vyznanie alebo preto, že sú bez vyznania, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) najmenej s dvoma osobami,
- b) v spojení s cudzou mocou alebo cudzím činiteľom,
- c) ako verejný činiteľ, alebo
- d) za krízovej situácie.

§ 424

Podnecovanie k národnostnej, rasovej a etnickej nenávisti

(1) Kto verejne

- a) sa vyhráža jednotlivcovi alebo skupine osôb pre ich príslušnosť k niektorému národu, národnosti, rase alebo etnickej skupine alebo pre ich farbu pleti, obmedzovaním ich práv a slobôd alebo kto takéto obmedzenie vykonal, alebo
- b) podnecuje k obmedzovaniu práv a slobôd niektorého národa, národnosti, rasy alebo etnickej skupiny, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto sa spolčí alebo zhromaždí na spáchanie činu uvedeného v odseku 1.

(3) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2

- a) v spojení s cudzou mocou alebo cudzím činiteľom,
- b) ako verejný činiteľ, alebo
- c) za krízovej situácie.

§ 425

Neľudskosť

(1) Kto spácha voči civilným osobám čin považovaný článkom 7 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu za zločin proti ľudskosti, potrestá sa odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

(2) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- b) za odplatu.

Druhý diel

Trestné činy vojnové

§ 426

Používanie zakázaného bojového prostriedku a nedovolené vedenie boja

(1) Kto počas vojny nariadi

- a) použitie zakázaného bojového prostriedku alebo materiálu obdobnej povahy, alebo taký prostriedok alebo materiál použije, alebo
  - b) vedenie boja zakázaným spôsobom, alebo sám takto boj vedie,
- potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto ako veliteľ, ktorý v rozpore s ustanoveniami medzinárodného práva o prostriedkoch a spôsoboch vedenia vojny úmyselne

- a) poškodí vojenskou operáciou civilné osoby na živote, zdraví alebo majetku, alebo vedie útok proti nim z dôvodu represálií, vedie útok proti nebránenému miestu alebo demilitarizovanému pásmu,
- b) zničí alebo poškodí priehradu, jadrovú elektrárňu alebo obdobné za-

riadenie obsahujúce nebezpečné sily, alebo

- c) zničí alebo poškodí objekt určený na humanitárne účely alebo medzinárodne uznávanú kultúrnu alebo prírodnú pamiatku.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním

- a) ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb,
- b) škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) iný obzvlášť závažný následok.

§ 427

Plienenie v priestore vojnových operácií

(1) Kto v priestore vojnových operácií, na bojisku, v miestach postihnutých vojnovými operáciami alebo na obsadenom území

- a) zmocní sa cudzej veci, využívajúc niečiu tieseň,
  - b) svojvoľne cudzí majetok ničí alebo ho pod zámienkou vojrovej potreby odníma, alebo
  - c) okráda padlých alebo ranených,
- potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) za použitia násillia, hrozby násillia alebo inej ťažkej ujmy, alebo
- b) na osobách alebo veciach požívajúcich podľa zákona alebo predpisov

medzinárodného práva osobitnú ochranu.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním

- a) ťažkú ujmu na zdraví, alebo
- b) značnú škodu.

(4) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním

- a) smrť, alebo
- b) škodu veľkého rozsahu.

§ 428

Zneužívanie medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov

(1) Kto počas vojny zneužije označenie Červeného kríža alebo iných rozlišovacích znakov alebo farieb uznávaných medzinárodným právom na označenie zdravotníckych inštitúcií, dopravných prostriedkov, osôb zdravotníckej pomoci alebo evakuácie, potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto počas vojny zneužije znak Organizácie spojených národov, štátnu vlajku, štátny znak, vojenský znak, insígnie alebo rovnošatu neutrálneho štátu alebo iného štátu, ktorý nie je stranou vo vojne.

(3) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním

ako prostriedkom vojnovnej vierolomnosti

- a) smrť viacerých osôb,
- b) škodu veľkého rozsahu, alebo
- c) iný obzvlášť závažný následok.

§ 429

Útok proti parlamentárovi

(1) Kto urazí parlamentára alebo člena jeho sprievodu alebo kto takú osobu neoprávnene zadrží, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

(2) Odňatím slobody na štyri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním parlamentárovi alebo členovi jeho sprievodu ťažkú ujmu na zdraví.

(3) Odňatím slobody na sedem rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním parlamentárovi alebo členovi jeho sprievodu smrť.

§ 430

Zneužitie rekviračného práva

(1) Kto počas vojny

- a) zneužije právomoc, ktorá mu bola zverená v oblasti vojenskej rekvirácie,
- b) vykonáva rekviráciu, hoci na to nebol oprávnený, alebo
- c) odmietne vydať potvrdenie o druhe a množstve vydaných vecí pri vojenskej rekvirácii,

potrestá sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov.

(2) Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním značnú škodu,
- b) za použitia násilia, hrozby použitia násilia alebo hrozby inej ťažkej ujmy, alebo
- c) na osobách alebo veciach požívajúcich podľa zákona alebo predpisov medzinárodného práva osobitnú ochranu.

(3) Odňatím slobody na päť rokov až desať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 a spôsobí ním škodu veľkého rozsahu.

§ 431

Vojnová krutosť

(1) Kto počas vojny poruší predpisy medzinárodného práva tým, že kruto zaobchádza s bezbranným civilným obyvateľstvom, utečencami, ranenými, príslušníkmi ozbrojených síl, ktorí už zbrane zložili, alebo s vojnovými zajatcami, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto počas vojny poruší predpisy medzinárodného práva tým, že

- a) nevykoná účinné opatrenia na ochranu osôb, ktoré takú pomoc potrebujú, najmä detí, žien, ranených alebo starých ľudí, alebo takým opatreniam bráni, alebo
- b) zamedzí alebo bráni organizáciám civilnej ochrany nepriateľa, neutrálneho alebo iného štátu v plnení ich humanitárnych úloh.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 432

Perzekúcia obyvateľstva

(1) Kto počas vojny pácha neľudské činy vyplývajúce z národnostnej, rasovej alebo etnickej diskriminácie alebo terorizuje bezbranné civilné obyvateľstvo násilím alebo hrozbou jeho použitia, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

(2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto v dobe uvedenej v odseku 1

- a) zničí alebo vážne naruší zdroj základných životných potrieb civilného obyvateľstva na obsadenom území alebo v dotykovej zóne, alebo svojvoľne neposkytne obyvateľstvu pomoc nevyhnutnú na prežitie,
- b) bezdôvodne odďaľuje návrat civilného obyvateľstva alebo vojnových zajatcov,
- c) bezdôvodne presídľuje civilné obyvateľstvo obsadeného územia,
- d) osídľuje obsadené územie obyvateľstvom vlastnej krajiny, alebo
- e) svojvoľne znemožní civilnému obyvateľstvu alebo vojnovým zajatcom, aby sa o ich trestných činoch rozhodovalo v spravodlivom konaní.

(3) Odňatím slobody na desať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2 a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo iný obzvlášť závažný následok.

§ 433

Vojnové bezprávie

(1) Kto spácha čin považovaný článkom 8 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu za vojnový zločin, potrestá sa odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie.

(2) Trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1

- a) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
- b) za odplatu.

§ 434

Ohrozenie kultúrnych hodnôt

Kto počas vojny

- a) vo veľkom rozsahu zničí alebo si privlastní predmety kultúrnej hodnoty chránené medzinárodným dohovorom,
- b) dopustí sa drancovania, vandalizmu alebo iného zneužitia voči takému predmetu,

c) z takého predmetu urobí v rozpore s medzinárodným dohovorom cieľ útoku, alebo

d) predmet kultúrnej hodnoty pod zvýšenou ochranou medzinárodného dohovoru alebo jeho bezprostredné okolie využije v rozpore s medzinárodným dohovorom na podporu vojenskej činnosti,

potrestá sa odňatím slobody na tri roky až desať rokov.

Tretí diel

Spoločné ustanovenia

§ 435

(1) Na účely použitia ustanovení tejto hlavy sa za vojnu považuje

- a) medzinárodný ozbrojený konflikt alebo
- b) zdĺhavý ozbrojený konflikt na území štátu medzi vládnymi orgánmi a organizovanými ozbrojenými skupinami alebo medzi takýmito skupinami navzájom s výnimkou vnútorných nepokojov a napätí, ako sú vzbury, izolované a ojedinelé akty násillia alebo iné akty podobnej povahy.

(2) Za vojenského veliteľa sa považuje aj osoba fakticky konajúca ako vojenský veliteľ.

(3) Vojenský veliteľ je trestne zodpovedný za trestné činy uvedené v tejto hlave aj vtedy, ak sa ich dopustili ozbrojené sily pod jeho faktickým velením a riadením v dôsledku jeho zlyhania riadiť také sily, ak

- a) vedel alebo na základe okolností v tom čase mal vedieť, že ozbrojené sily páchali, alebo sa chystali spáchať takéto trestné činy, a
- b) neuskutočnil všetky potrebné a primerané opatrenia v rámci svojej právomoci na zabránenie alebo potlačenie ich spáchania alebo nepredložil vec príslušným orgánom na vyšetrovanie a trestné stíhanie.

(4) Nadriadený, s výnimkou nadriadeného uvedeného v odseku 3, je trestne zodpovedný za trestné činy uvedené v tejto hlave aj vtedy, ak ich spáchali jeho podriadení pod jeho faktickou autoritou a riadením ako výsledok jeho neschopnosti náležite riadiť takýchto podriadených, ak

- a) vedel alebo vedome prehliadal informácie, z ktorých vyplývalo, že podriadení páchali alebo sa chystali spáchať takéto trestné činy,
- b) trestné činy sa týkali aktivít, ktoré boli v rámci faktickej zodpovednosti a riadenia nadriadeného, a
- c) neuskutočnil všetky potrebné a primerané opatrenia v rámci svojej právomoci na zabránenie, alebo potlačenie ich spáchania, alebo nepredložil vec príslušným orgánom na vyšetrovanie a trestné stíhanie.

TRETIA ČASŤ

SPOLOČNÉ, PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 436

Spoločné ustanovenie

Týmto zákonom sa preberajú právne akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie uvedené v prílohe.

Prechodné ustanovenia

§ 437

(1) Ak je potrebné určiť, či trestný čin podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov vykazuje znaky prečinu, zločinu alebo obzvlášť závažného zločinu podľa tohto zákona, použijú sa ustanovenia § 10 a § 11 tohto zákona v závislosti od formy zavinenia a trestnej sadzby uvedenej v zákone č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

(2) Pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmieničnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmieničnom upustení od výkonu zvyšku trestu pri trestoch uložených po nadobudnutí účinnosti tohto zákona za trestný čin podľa zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, postupuje sa podľa tohto zákona.

(3) Pri posudzovaní splnenia podmienok na rozhodovanie o podmieničnom prepustení z výkonu trestu odňatia slobody alebo rozhodovaní o podmieničnom upustení od výkonu zvyšku trestu u trestov uložených pred

účinnosťou tohto zákona sa postupuje podľa doterajších predpisov. Osoba odsúdená na výnimočný trest odňatia slobody podľa § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov môže byť podmienene prepustená až po výkone troch štvrtín uloženého trestu odňatia slobody; osoba odsúdená podľa tohto ustanovenia na výnimočný trest odňatia slobody na doživotie nesmie byť podmienene prepustená.

(4) Ak došlo k premlčaniu trestného stíhania alebo k premlčaniu výkonu trestu pred účinnosťou tohto zákona podľa doterajších predpisov, ustanovenia o premlčaní trestného stíhania a premlčaní výkonu trestu sa podľa tohto zákona nepoužijú. Premlčacia doba trestného stíhania a premlčacia doba výkonu trestu podľa tohto zákona sa nepovažuje za prerušenú ani vtedy, ak bol do účinnosti tohto zákona spáchaný miernejší trestný čin než ten, o ktorého premlčanie ide.

(5) Ustanovenie § 47 ods. 2 sa vzťahuje aj na osobu, ktorá bola potrestaná za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ak osoba spáchala ďalší trestný čin uvedený v § 47 ods. 2 po nadobudnutí účinnosti tohto zákona.

(6) Súd môže rozhodnúť podľa § 34 ods. 8 písm. d) aj vtedy, ak bol páchatel potrestaný za niektorý z trestných činov uvedených v § 43 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov, ktorý bol spá-

chaný pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona.

§ 438

(1) Ak sa v tomto zákone uvádza ústav na výkon trestu minimálneho, stredného alebo maximálneho stupňa strázenia, rozumie sa tým prvá, druhá alebo tretia nápravno-výchovná skupina ustanovená podľa doterajších predpisov.

(2) Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch vyhlásených do účinnosti tohto zákona používa pojem obzvlášť závažný trestný čin, rozumie sa tým zločin podľa tohto zákona.

Záverečné ustanovenia

§ 439

Zrušujú sa:

1. zákon č. 165/1950 Zb. na ochranu mieru,
2. zákon č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení zákona č. 53/1963 Zb., zákona č. 184/1964 Zb., zákona č. 56/1965 Zb., zákona č. 81/1966 Zb., zákona č. 148/1969 Zb., zákona č. 45/1973 Zb., zákona č. 43/1980 Zb., zákonného opatrenia č. 10/1989 Zb., zákona č. 159/1989 Zb., zákona č. 47/1990 Zb., zákona č. 84/1990 Zb., zákona č. 175/1990 Zb., zákona č. 457/1990 Zb., zákona č. 545/1990 Zb., zákona č. 490/1991 Zb., zákona č. 557/1991 Zb., nálezu Ústavného súdu Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky zo 4. septembra 1992 uverejneného v čiasťke 93/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky

č. 177/1993 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 248/1994 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 102/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 100/1996 Z. z., zákona č. 13/1998 Z. z., zákona č. 129/1998 Z. z., zákona č. 10/1999 Z. z., zákona č. 183/1999 Z. z., zákona č. 399/2000 Z. z., zákona č. 253/2001 Z. z., zákona č. 485/2001 Z. z., zákona č. 237/2002 Z. z., zákona č. 421/2002 Z. z., zákona č. 448/2002 Z. z., zákona č. 553/2002 Z. z., zákona

č. 457/2003 Z. z., zákona č. 403/2004 Z. z., zákona č. 576/2004 Z. z., zákona č. 613/2004 Z. z., zákona č. 757/2004 Z. z. a zákona č. 227/2005 Z. z.,

3. zákon č. 120/1962 Zb. o boji proti alkoholizmu,
4. zákon č. 448/2002 Z. z. o ochrannom dohľade a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 550/2003 Z. z.

§ 440

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januára 2006.

Ivan Gašparovič v. r.
Pavol Hrušovský v. r.
Mikuláš Dzurinda v. r.

Zoznam preberaných právnych aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie

1. Smernica Rady 2002/90/ES z 28. novembra 2002, ktorá definuje napomáhanie neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska (Ú. v. ES L 328, 5. 12. 2002).
2. Rámcové rozhodnutie Rady 2000/383/SVV z 29. mája 2000 o zvýšenej ochrane pred falšovaním prostredníctvom pokút a ďalších trestných sankcií v súvislosti so zavádzaním eura (Ú. v. ES L 140, 14. 6. 2000) v znení rámcového rozhodnutia Rady 2001/888/SVV zo 6. decembra 2001 (Ú. v. ES L 329, 14. 12. 2001).
3. Rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV z 15. marca 2001 o postavení obetí v trestnom konaní (Ú. v. ES L 082, 22. 3. 2001).
4. Rámcové rozhodnutie Rady 2001/413/SVV z 28. mája 2001 o boji proti podvodom a falšovaniu bezhotovostných platobných prostriedkov (Ú. v. ES L 149, 2. 6. 2001).
5. Rámcové rozhodnutie Rady 2001/500/SVV z 26. júna 2001 o praní špinavých peňazí, identifikácii, vyhľadávaní, zmrazení, zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti (Ú. v. ES L 182, 5. 7. 2001).
6. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVV z 13. júna 2002 o boji proti terorizmu (Ú. v. ES L 164, 22. 6. 2002).
7. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV z 19. júla 2002 o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (Ú. v. ES L 203, 1. 8. 2002).
8. Rámcové rozhodnutie Rady 2002/946/SVV z 28. novembra 2002 o posilnení trestného systému na zabránenie napomáhaniu neoprávneného vstupu, tranzitu a bydliska (Ú. v. ES L 328, 5. 12. 2002).
9. Rámcové rozhodnutie Rady 2003/80/SVV z 27. januára 2003 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 029, 5. 2. 2003).
10. Rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV z 22. júla 2003 o boji proti korupcii v súkromnom sektore (Ú. v. EÚ L 192, 31. 7. 2003).
11. Rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV z 22. decembra 2003 o boji proti sexuálnemu vykorisťovaniu detí a detskej pornografii (Ú. v. EÚ L 013, 20. 1. 2004).
12. Rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV z 25. októbra 2004, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami (Ú. v. EÚ L 335, 11. 1. 2004).

Komentár k Trestnému zákonu č. 300/2005 Z. z.

Komentár spracovali pod vedením vedúceho autorského kolektívu
JUDr. Jozefa Čentéša, PhD.:

§ 1 až § 14:	JUDr. Marek Sivák
§ 15 až § 30:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.
§ 31 až § 72:	Mgr. Juraj Novocký
§ 73 až § 83:	JUDr. Ján Šanta, PhD.
§ 84 až § 93:	Mgr. Peter Šufliarský
§ 94 až § 108:	JUDr. Anna Magvašiová
§ 109 až § 121:	JUDr. Anton Fábry, CSc.
§ 122 až § 143:	JUDr. Ján Šanta, PhD.
§ 144 až § 170:	JUDr. Maroš Žilinka
§ 171 až § 174:	JUDr. Jozef Čentéš, PhD.
§ 175 až § 178:	JUDr. Maroš Žilinka
§ 179 až § 203:	JUDr. Ingrid Adamcová
§ 204 až § 211:	JUDr. Anna Magvašiová
§ 212 až § 249:	JUDr. Ján Šanta, PhD.
§ 250 až § 283:	JUDr. Jozef Čentéš, PhD.
§ 284 až § 288:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.
§ 289:	JUDr. Maroš Žilinka
§ 290 až § 299:	JUDr. Vladimír Ďurana, CSc.
§ 300 až § 310:	JUDr. Peter Sepeši
§ 311 až § 320:	JUDr. Ján Zanolit
§ 321 až § 327:	JUDr. Tibor Šumichrast
§ 328 až § 336:	JUDr. Jaroslav Palkovič
§ 337 až § 378:	JUDr. Tibor Šumichrast
§ 379 až § 435:	JUDr. Jaroslav Kozolka
§ 436 až § 440:	JUDr. Marek Sivák

Právne predpisy:

- Ústava** – zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky, v znení neskorších predpisov
- TZ** – zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon
- TP** – zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok
- ZEZR** – zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze
- ZPR** – zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov
- ZS** – zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ZŠSaÚŠP** – zákon č. 458/2003 Z. z. o zriadení Špeciálneho súdu a Úradu špeciálnej prokuratúry a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ZoP** – zákon č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov
- ZoPP** – zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry v znení neskorších predpisov
- ZPZ** – zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov
- ZoŽP** – zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov
- ZSIS** – zákon č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe v znení neskorších predpisov
- ZoOP** – zákon č. 564/1991 Z. z. o obecnej polícii v znení neskorších predpisov
- ZA** – zákon č. 586/2003 Z. z. o advokácii
- ZPaMÚ** – zákon č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediačných úradníkoch v znení neskorších predpisov
- ZZT** – zákon č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch
- ZVTOS** – zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody
- ZVV** – zákon č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby
- ZVJS** – zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže
- ZRT** – zákon č. 311/1999 Z. z. o registri trestov v znení neskorších predpisov
- ZUS** – zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- ZVS** – zákon č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe
- ZVP** – zákon č. 124/1992 Zb. o vojenskej polícii
- ZBP** – zákon č. 320/2002 Z. z. o brannej povinnosti
- ZSZaS** – zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- ZOaPL** – zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov
- OZ** – zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov

- OSP** – zákon č. 99/1963 Zb. *Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov*
- ObZ** – zákon č. 513/1991 Zb. *Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov*
- ZR** – zákon č. 36/2005 Z. z. *o rodine*
- ZoNV** – zákon č. 452/2004 Z. z. *o náhradnom výživnom v znení neskorších predpisov*
- ZoSOD** – zákon č. 305/2005 Z. z. *o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov*
- ZKR** – zákon č. 7/2005 Z. z. *o konkurze a reštrukturalizácii*
- ZP** – zákon č. 311/2001 Z. z. *Zákonník práce v znení neskorších predpisov*
- ŽZ** – zákon č. 455/1991 Zb. *živnostenský zákon v znení neskorších predpisov*
- DVZ** – zákon č. 202/1995 Z. z. *Devízový zákon v znení neskorších predpisov*
- CZ** – zákon č. 199/2004 Z. z. *Colný zákon a o zmene a doplnení niektorých zákonov*
- ZoB** – zákon č. 483/2001 Z. z. *o bankách v znení neskorších predpisov*
- ZSDP** – zákon č. 511/1992 Zb. *o správe daní a poplatkov a o zmenách v systéme územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov*
- ZŽP** – zákon č. 17/1992 Zb. *o životnom prostredí v znení neskorších predpisov*
- ED EX** – *Európsky dohovor o extradícii č. 24 z 13. 12. 1957, publikovaný pod č. 549/1992 Zb.*
- ED Exd** – *Dodatkový protokol k Európskemu dohovoru EX č. 86 z 15. 10. 1975, publikovaný pod č. 10/1997 Z. z.*
- ED Exd2** – *II. dodatkový protokol k Európskemu dohovoru EX č. 98 zo 17. 3. 1978, publikovaný pod č. 11/1997 Z. z.*
- ED VP** – *Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach č. 30 z 20. 4. 1959, publikovaný pod č. 550/1992 Zb.*
- ED VPd** – *Dodatkový protokol k Európskému dohovoru VP č. 99 zo 17. 3. 1978, publikovaný pod č. 12/1992 Zb.*
- ED VPd2** – *II. dodatkový protokol k Európskemu dohovoru VP č. 182 z 8. 11. 2001, publikovaný pod č. 165/2005 Zb.*
- ED TK** – *Európsky dohovor o odovzdávaní trestného konania č. 73 z 15. 5. 1972, publikovaný pod č. 551/1992 Zb.*
- ED OO** – *Európsky dohovor o odovzdávaní odsúdených osôb č. 112 z 21. 3. 1983, publikovaný pod č. 553/1992 Zb.*
- EDĽP** – *Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd publikovaný pod č. 209/1992 Zb.*

Úrady a inštitúcie

EÚ – Európska únia

ES – Európske spoločenstvo

ESLP – Európsky súd pre ľudské práva

MTS – Medzinárodný trestný súd

OSN – Organizácia spojených národov

RE – Rada Európy

SR – Slovenská republika

ČR – Česká republika

prezident – Prezident Slovenskej republiky

ústavný súd – Ústavný súd Slovenskej republiky

národná rada – Národná rada Slovenskej republiky

najvyšší súd – Najvyšší súd Slovenskej republiky

súdna rada – Súdna rada Slovenskej republiky

ministerstvo spravodlivosti – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

minister spravodlivosti – minister spravodlivosti Slovenskej republiky

ministerstvo zahraničných vecí – Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky

minister zahraničných vecí – minister zahraničných vecí Slovenskej republiky

ministerstvo vnútra – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

minister vnútra – minister vnútra Slovenskej republiky

generálna prokuratúra – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

generálny prokurátor – generálny prokurátor Slovenskej republiky

Ostatné orgány:

M – ministerstvo (okrem vyššie uvedených ministerstiev)

MO – Ministerstvo obrany SR

MF – Ministerstvo financií SR

MZ – Ministerstvo zdravotníctva SR

MPSVaR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

MK – Ministerstvo kultúry

MP – Ministerstvo pôdohospodárstva SR

MH – Ministerstvo hospodárstva SR

M ŽP – Ministerstvo životného prostredia SR

SKŽP – Slovenská komisia životného prostredia

SIŽP	– Slovenská inšpekcia životného prostredia
ObÚŽP	– obvodný úrad životného prostredia
KÚŽP	– krajský úrad životného prostredia
DÚ	– daňový úrad
CÚ	– colný úrad
PZ	– Policajný zbor Slovenskej republiky
ZVJS	– Zbor väzenskej a justičnej stráže

Ostatné skratky:

MD	– Medzinárodný dohovor
MZ	– Medzinárodná zmluva
ED	– Európsky dohovor
D	– dohovor
zák.	– zákon
nariadenie	– nariadenie vlády
vyhláška	– vyhláška ministerstva
oznámenie	– oznámenie ministerstva
publ.	– publikovaný
nasl.	– nasledujúci
ods.	– odsek
Z. z.	– Zbierka zákonov SR
Ú. v. EÚ	– Úradný vestník Európskej únie
Ú. v. ES	– Úradný vestník Európskeho spoločenstva
RR	– Rámcové rozhodnutie Rady Európskej únie
R	– rozhodnutie uverejnené v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk
Ús	– rozhodnutia uverejnené v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky
kán.	– kánon
OČTK	– orgány činné v trestnom konaní
NZ	– neverejné zasadnutie
TS	– trestné stíhanie
HP	– hlavné pojednávanie
PK	– prípravné konanie
VZ	– verejné zasadnutie
TČ	– trestná činnosť

TP	– trestný poriadok
TK	– trestné konanie
vzpp	– všeobecne záväzný právny predpis
ŽP	– životné prostredie

Pojmy:

súd – pozri § 10 ods. 4

orgán činný v trestnom konaní – pozri § 10 ods. 1

predseda súdu, sudca a prísediaci – pozri § 12 ods. 2, ZS

predseda senátu, samosudca – pozri § 10 ods. 2 a ZS

sudca pre prípravné konanie – pozri § 10 ods. 3

prokurátor – pozri čl. 149 – 151 Ústavy, § 12 ods. 1 a ods. 5, ZoP, ZoPP

policajt – pozri § 10 ods. 8

vyšetrovateľ – pozri § 10 ods. 8 písm. a)

obhajca – pozri § 36, ZA

obvinený – pozri § 33

poškodený – pozri § 46

svedok – pozri § 127

zúčastnená osoba – pozri § 45

dôveryhodná osoba – pozri § 4 ods. 4

splnomocnenec – pozri § 53

mladistvý – pozri § 94 ods. 1 TZ, § 291

vojak – § 128 ods. 3 TZ

Poznámky:

- Vydávaná osoba – termín používaný výhradne na účely tohto výkladu na skrátenie pojmu „osoba, o ktorej vydanie do cudziny ide“.
- V prípade, ak sa v texte Trestného poriadku používa odkaz na iné ustanovenie Trestného poriadku, použije sa len označenie tohto ustanovenia, bez označenia právneho predpisu. Obdobne sa postupuje aj vo vzťahu k Trestnému zákonu.
- V prípade judikátov autori Komentára do ich textu zapracovali označenie ustanovení nového TZ a TP. V takomto prípade, je za textom judikátov použité slovné spojenie – (upravené znenie). Takto upravené znenie judikátov je použiteľné iba na účely výkladu tohto Komentára.

K § 1

TZ tvorí podstatnú oblasť trestného práva hmotného, ktoré upravuje spoločenské vzťahy vznikajúce pri protiprávnom správaní sa jednotlivcov. Z hľadiska svojho predmetu sa TZ člení systematicky na všeobecnú časť a osobitnú časť. Všeobecná časť upravuje základy trestnej zodpovednosti, sankcie, zánik trestnosti a trestu, osobitné ustanovenia o stíhaní mladistvých a výklad pojmov. Osobitná časť obsahuje hierarchicky podľa významu chráneného záujmu zoradené skutkové podstaty všetkých trestných činov vrátane trestných sadiieb. Účelom TZ je v ňom obsiahnutými prostriedkami ochraňovať spoločnosť a jednotlivcov pred škodlivými konaniami, poskytnúť satisfakciu poškodeným, spravodlivo potrestať páchatelov a umožniť im reintegráciu do spoločnosti.

TZ napĺňa požiadavku Ústavy uvedenú v článku 49, podľa ktorého možno ustanoviť len zákonom, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne inú ujmu na právach a majetku páchatel'a možno za jeho spáchanie uložiť. V tomto článku sú ustanovené staro-rímske zásady *nulum crimen sine lege* a *nulla poena sine lege*.

Trestný čin – pozri vysvetlivky k § 8.

Zo štruktúrneho hľadiska právnej normy je skutková podstata trestného činu dispozíciou a sankčnou časťou sú tresty. V súčasnej platnej úprave je ustanovená pri skutkových podstatách trestná sadzba len trestu odňatia slobody. Napriek tomu TZ rozlišuje viaceré druhy trestov. Tresty možno uložiť samostatne alebo popri sebe. Za trestný čin s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov však treba uložiť trest odňatia slobody. Namiesto trestov možno uložiť ochranné opatrenia a mladistvému aj výchovné opatrenia. Spoločným pomenovaním pre tresty a ochranné opatrenie je sankcie (§ 31).

Tresty a základné zásady ich ukladania – pozri vysvetlivky k § 32, § 34, u mladistvých k § 97.

Ústava v čl. 15 ods. 3 vylučuje možnosť uloženia trestu smrti.

Ochranné opatrenia a základné zásady ich ukladania – pozri vysvetlivky k § 33, § 35.

Ukladanie a výkon trestov – pozri vysvetlivky k § 46 a nasl., § 406 a nasl. TP, ZVTOS.

Ochranné opatrenia – pozri vysvetlivky k § 73 a nasl.

Výchovné opatrenia u mladistvých – pozri vysvetlivky k § 106.

Trestná zodpovednosť je právnou zodpovednosťou páchatel'a voči spoločnosti za škodlivý (protispoločenský) protiprávny čin, ktorý napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu uvedené v zákone. Na vyvodzovanie trestnej zodpovednosti je oprávnená spoločnosť zastúpená štátom, ktorý reprezentujú štátne orgány. Týmto osobitnými štátnymi orgánmi v trestnom konaní sú orgány činné v trestnom konaní, ktoré vyšetrojú trestný čin a zisťujú jeho páchatel'a, a súdy, ktoré rozhodujú o vine a treste páchatel'a a páchatel'a trestného činu.

Aktom štátneho donútenia za konanie spočívajúce v porušení zákonom chránených záujmov je trest.

Trestná zodpovednosť je subjektívnou zodpovednosťou vyplývajúcou zo zavinených protiprávnych konaní. Slovenské trestné právo upravuje individuálnu trestnú zodpovednosť. V súčasnosti za konanie právnickej osoby zodpovedá osoba, ktorá za ňu konala a svojím konaním naplnila zákonné znaky trestného činu (zodpovedný zástupca, štatutárny orgán).

Páchatel' – pozri vysvetlivky k § 19.

Trestná súčinnosť páchatel'ov – pozri vysvetlivky k § 20 a § 21.

Trestná zodpovednosť mladistvých – pozri vysvetlivky k § 94.

Okolnosti vylučujúce trestnú zodpovednosť – pozri vysvetlivky k § 22 a § 23.

Trestná zodpovednosť páchatela sa môže za určitých zákonných predpokladov zmenšiť, či už rozhodnutím súdu o upustení od potrestania (pozri vysvetlivky k § 40, § 98 a nasl.), alebo viacerými spôsobmi odklonu vybavenia trestného stíhania, napr. uzavretím dohody o vine a o treste (pozri vysvetlivky k § 232, § 331 a nasl. TP), podmieneným zastavením trestného stíhania (pozri vysvetlivky k § 216 TP) alebo uzavretím zmiernu (pozri vysvetlivky k § 220 TP).

Okolnosti vylučujúce protiprávnosť činu – pozri vysvetlivky k § 24 – § 30.

Zánik trestnosti a trestu – pozri vysvetlivky k § 84 – § 93.

82/2001–US Článok 49: Ústavy vyjadruje ústavný princíp, ktorý umožňuje len zákonodarcovi, aby ustanovil, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie. Z tohto princípu vyplýva subjektívne právo osoby, aby mohla byť trestne postihnutá spôsobom ustanoveným zákonodarcom len za konanie, ktoré ustanoví ako trestný čin iba zákonodarca.

K Prvému dielu – Trestný zákon a jeho pôsobnosť

Účinnosť a možnosť uplatnenia TZ na riešenie právnych vzťahov (prípadov) orgánmi činnými v trestnom konaní a súdu v praxi určuje pôsobnosť. Od pôsobnosti zákona s hmotnoprávnym efektom sa rozlišujú procesnoprávne inštitúty kompetencia a príslušnosť. Kompetencia (právomoc) určuje pôsobnosť orgánu konať a aplikovať zákon. V slovenskom TP je kompetencia v trestnom konaní rozdelená medzi policajta, prokurátora a súd. Pôsobnosť súdov je podľa § 12 – § 14 TP rozdelená medzi súdy všeobecné, vojenské a špeciálny súd. Príslušnosť určuje ktorý z kompetentných orgánov rovnakého druhu je oprávnený a povinný vo veci konať (z horizontálneho hľadiska to je miestna príslušnosť a z vertikálneho hľadiska vecná príslušnosť).

V trestnom práve sa rozlišuje časová, územná a osobná pôsobnosť TZ. V jednotlivých druhoch pôsobnosti sú vyjadrené základné zásady posudzovania prípadu. K časovej pôsobnosti sa vzťahuje zásada zákazu retroaktivity. V rámci územnej pôsobnosti sú zakotvené zásady teritoriality a vlajky. Osobná pôsobnosť obsahuje zásadu personality, ochrany a zá-

sada „vydania alebo potrestania“. Okrem uvedených pôsobností TZ osobitne upravuje pôsobnosť podľa medzinárodných zmlúv (zásada univerzality), ktorá má najširšie účinky. Môže obsahovať súčasne viaceré pôsobnosti s medzinárodným prvkom z vyššie uvedených, a to v závislosti od obsahu medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná.

K § 2

Ods. 1

Účinnosť TZ sa začína konkrétne určeným dňom (§ 440) a zahŕňa jeho uplatnenie na všetky právne vzťahy vzniknuté po ňom. Primárne sa aplikuje zákon účinný v čase spáchania činu. Podľa neskoršie prijatého zákona sa posudzuje prípad, len ak je to priaznivejšie. Aplikovať ustanovenia zákona na prípady vyskytnuté pred nadobudnutím jeho účinnosti nie je prípustné, iba ak je to pre páchatela priaznivejšie. Tento zákaz retroaktivity vyplýva priamo z Ústavy v čl. 50 ods. 6.

Nielen pre oblasť trestného práva hmotného, ale vo všeobecnosti platí, že právne normy nepôsobia spätne, pokiaľ z príslušného právneho predpisu výslovne nevyplýva opak. Uvedená zásada neprístupnosti retroaktivity (t. j. spätnej účinnosti právnej normy) má značný význam z hľadiska právnej istoty a jej dôsledné rešpektovanie je jednou z podmienok fungovania právneho štátu a zákonnosti.

Za priaznivejší z viacerých zákonov platných v čase od spáchania trestného činu do vynesenia rozsudku treba považovať ten zákon, ktorý pri použití súhrnu všetkých jeho ustanovení, vzťahujúcich sa na súdený trestný čin, poskytuje miernejší výsledok pre obvineného. To je prípad, keď pri úvahe uloženia trestu odňatia slobody má význam horná a dolná hranica trestu odňatia slobody alebo úplná beztrnosť. Porovnaním zákonných trestných sadzieb bude priaznivejšie také právne posúdenie, ktoré má nižšiu hornú aj dolnú hranicu alebo aspoň nižšiu hornú hranicu alebo umožňuje uložiť iný, miernejší druh trestu, ktorý pôvodné ustanovenie neupravovalo.

K porovnaniu sa nepoužijú len zákon účinný v čase spáchania skutku a zákon účinný v čase rozhodovania o ňom, ale všetky zákony prijaté počas celého časového obdobia od spáchania skutku po rozhodovanie o ňom. Skorší alebo nový zákon sa musí použiť ako celok, pretože nie je rozhodujúce len púhe porovnanie trestných sadzieb, ale aj porovnanie trestov, ktorých uloženie by páchatelovi hrozilo (porovnaj R 44/1970–III, R 11/1991). Otázka účinkov ustanovení skoršieho a neskoršieho zákona na posúdenie otázky trestnosti činu a výkonnosti trestu v prechodnom období je riešená v prechodných ustanoveniach TZ (pozri vysvetlivky k § 437).

V prípade trestných činov majetkovej povahy je popri porovnaní trestných sadzieb ďalším kritériom posúdenia trestnosti činu páchatela z hľadiska časovej pôsobnosti TZ v zmysle § 2 ods. 1 aj rozsah spôsobenej škody, ktorá je nielen kvalifikačným znakom, ale je jedným z kritérií pri určení druhu trestu a jeho výmery.

Pri zbíhajúcich trestných činoch sa posudzuje časová pôsobnosť TZ v čase jeho dokončenia. Aj na čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu posudzované samostatne podľa

§ 9 ods. 5 TP treba aplikovať časovú pôsobnosť TZ vzťahujúcu sa na celý pokračovací trestný čin. Podľa nového zákona sa posudzuje trestnosť činu, ak aspoň časť z neho (spravidla posledná) bola za účinnosti nového zákona, a to hoci podľa skoršieho zákona bol aj miernejšie trestným.

Zmena zákona je druhom zániku trestnosti – pozri vysvetlivky k § 84.

Ods. 2, 3

Páchateľovi možno uložiť, a to aj pri použití skoršieho zákona, len taký druh trestu, ktorý dovoľuje uložiť zákon účinný v čase rozhodovania o trestnom čine. Pritom pre posúdenie trestného činu nie je rozhodujúca zmena jeho pomenovania, ale obsah páchatel'ovho konania. Sankciu (trest, ochranné opatrenie) zavedenú novou právnou úpravou možno uložiť len pre trestný čin spáchaný po účinnosti tohto zákona (pozri R 7/1968–III).

Časom rozhodovania o trestnom čine, resp. o ochrannom opatrení je okamih, keď súd rozhodujúci v prvom alebo druhom stupni alebo po mimoriadnom opravnom prostriedku vyhlasuje rozsudok o vine a uložení trestu alebo o ochrannom opatrení.

Výnimkou z komplexného aplikovania zákona je použitie druhu trestu a ochranného opatrenia podľa neskoršieho zákona a prechodných ustanovení k ukladaniu trestu.

Podľa prechodných ustanovení sa tresty uložené pred účinnosťou nového zákona vykonávajú podľa doterajších predpisov, z čoho a contrario vyplýva, že tresty uložené po nadobudnutí účinnosti novely sa vykonávajú podľa neskorších predpisov. (R 59/2003 – III).

Rt 11/1962: Ak naplnil páchatel' skutkom viac trestných činov, je treba trestnosť všetkých činov posúdiť z hľadísk uvedených v ust. § 2 TZ. Nie je vylúčené, že niektorý trestný čin sa bude posudzovať podľa skoršieho zákona, niektorý podľa neskoršieho, ak to bude pre páchatela priaznivejšie. Trest sa však vymerá podľa zákonného ustanovenia, ktoré je najprísnejšie, bez ohľadu, či podľa nového alebo starého zákona, nikdy však nesmie dôjsť k uloženiu trestu, ktorý nový zákon nepripúšťa. (Upravené znenie).

R 44/1970–I: Ak bol čin spáchaný za účinnosti zákona už zrušeného, je podmienkou toho, aby páchatel' mohol byť z tohto činu uznaný vinným, že tento naplňuje všetky znaky niektorého ustanovenia zákona tak účinného v dobe spáchania, ako aj niektorého ustanovenia zákona neskoršieho.

R 12/1993: Jednočinný súbeh skutkových podstát trestných činov podľa nového a starého zákona je vylúčený, rovnako, ako je z hľadiska § 2 ods. 1 TZ vylúčené posudzovať trestnosť toho istého činu podľa TZ platného v čase jeho spáchania pri súčasnom použití niektorých ustanovení neskoršieho TZ. (Upravené znenie).

R 94/2002–I: Jednotu trestného skutku, ktorý zakladá pokračovací trestný čin, nie je možné – ani vzhľadom na ustanovenie § 2 ods. 1 TZ – narušiť jeho rozdelením podľa možného právneho posúdenia v zmysle postupne účinných noviel TZ.

R 94/2002–II: Za čas spáchania pokračovacieho trestného činu, ktorý tvorí jediný skutok, považuje čas ukončenia trestného činu, to znamená okamih, kedy bol ukončený po-

sledný útok a posudzuje sa podľa súhrnu právnych noriem účinných v tomto čase. Podľa tohto súhrnu právnych noriem sa však posudzujú aj všetky predchádzajúce útoky, pokiaľ boli trestné podľa predchádzajúceho súhrnu právnych noriem, i keď by tieto boli pre páchatela priaznivejšie.

59/2003-I: Zmyslom zaradenia pojmu „*trestnosť činu*“, pod ktorým sa rozumejú všetky podmienky, od ktorých závisí výrok súdu o vine a treste, do ustanovenia § 2 ods. 1 TZ je určenie, podľa ktorého zákona (v prípade jeho zmien) sa má „*trestnosť činu*“ posúdiť. Z toho vyplýva, že toto ustanovenie má na zreteli zmeny TZ iba v období od spáchania činu do doby, keď sa o ňom rozhoduje. Ak teda o otázkach spadajúcich do rámca „*trestnosti činu*“ bolo už právoplatne rozhodnuté, možno tieto otázky opätovne posudzovať len v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku. (Upravené znenie).

59/2003-II: Rozhodnutie o podmiennečnom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody sa stále už právoplatne uloženého trestu, a teda súd nemôže znovu rozhodovať o treste v zmysle pojmu „*trestnosť činu*“, preto sa ustanovenie § 2 ods. 1 TZ nevzťahuje na riešenie otázok súvisiacich s podmiennečným prepustením z výkonu trestu odňatia slobody. (Upravené znenie).

K § 3

Ods. 1, 2, 3

Územnou pôsobnosťou je vymedzená pôsobnosť TZ na posúdenie trestných činov spáchaných na území SR a na jej výsoštnom území bez ohľadu na štátnu príslušnosť páchatela.

Miesto spáchania trestného činu – vysvetlivky k § 12.

Na základe princípu teritoriality sa považujú trestné činy za spáchané na území SR aj vtedy, ak malo dôjsť, aj keď sčasti, k následku v SR, hoci bolo konanie páchatela, celkom alebo sčasti, vykonané v SR alebo mimo územia SR.

Územie SR – pozri článok 3 Ústavy, zák. č. 517/1990 Zb. o územnom a správnom členení SR. Štátnym územím je štátnymi hranicami ohraničená časť krajiny, ktorá podľa medzinárodného práva podlieha suverénnej moci štátu. Tvorí ju suchozemský povrch vrátane vodných plôch a priestor nad ním až do kozmu, ako aj pod ním do stredu zemegule. Jurisdikcia štátnych orgánov je rozšírená aj na miesta jeho zastupiteľských úradov nachádzajúcich sa na území iných štátov. Orgány prijímajúceho štátu smú vykonávať úkony v miestach zastupiteľského úradu len so súhlasom jeho vedúceho (čl. 22 Viedenského dohovoru o diplomatických stykoch, ozn. MZV č. 157/1964 Zb.). Rovnako ako miesta diplomatických misíi sú z jurisdikcie štátov, v ktorých sa nachádzajú, vyňaté aj osoby požívajúce výsady a imunity podľa medzinárodného práva (pracovníci diplomatického a konzulárneho zboru).

V odsek 3 je obsiahnutá zásada vlajky, podľa ktorej sa pôsobnosť slovenského trestného práva vzťahuje na činy spáchané na palube slovenských lodí a lietadiel, bez ohľadu na to, kde sa nachádzajú. Vojenské a policajné lietadlá a lode sa bez ohľadu svojho výskytu považujú za orgán štátu, v mene ktorého vystupujú a konajú.

R 24/1971: *I keď sa začatie páchania trestného činu aj jeho dokonanie uskutočnilo v cudzine (keď sa eventuálne taký čin nepovažuje podľa cudzieho práva za trestný), je trestným činom, ak malo k dokončeniu trestného činu k zámeru páchatela dôjsť v tuzemsku [§ 3 ods. 2 písm. b) TZ]. (Upravené znenie).*

K § 4

Pôsobnosť TZ sa podľa zásady personality vzťahuje na trestné činy štátnych občanov SR alebo cudzincov s trvalým pobytom v SR spáchané kdekoľvek.

Občan SR – zák. č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov.

Cudzinec a jeho trvalý pobyt v SR – pozri zák. č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov.

Podstatou osobnej pôsobnosti je povinnosť osôb podliehajúcich kompetencii vnútroštátnych orgánov dodržiavať príkazy a zákazy ustanovené zákonom aj v cudzine. Cudzinec s trvalým pobytom v SR je pri vyvodzovaní trestnej zodpovednosti postavený na roveň štátneho občana SR.

Uplatnenie osobnej pôsobnosti TZ voči týmto osobám sa môže založiť tak podľa vnútroštátneho práva (napr. pri prijímaní trestných oznámení) alebo aj podľa medzinárodného práva (pri preberaní konaní na žiadosť iného štátu).

Prihliadajúc na zásadu personality sa začne trestné stíhanie, ak z obsahu trestného oznámenia vznikne dôvodné podozrenie, že konkrétny občan SR alebo cudzinec s trvalým pobytom v SR sa dopustil v cudzine skutku, ktorý napĺňa zákonné znaky skutkovej podstaty niektorého z trestných činov uvedených v osobitnej časti TZ .

Najčastejšie sa však osobná pôsobnosť TZ aplikuje na poli medzinárodnej spolupráce pri preberaní trestných stíhaní skutkov, ktoré podliehajú obojstrannej trestnosti. Postup štátov pri preberaní konaní o trestných činoch spáchaných v cudzine ich štátnymi občanmi upravujú viacsstranné alebo mnohostranné MZ. Ak medzi konkrétnymi štátmi nie je na to zmluvný základ, môžu sa pri dožadovaní o prevzatie vecí odvolávať na medzinárodnoprávnu zásadu vzájomnosti. Kompetenciu konať o trestnom čine nadobudnú príslušné slovenské orgány po kladnom rozhodnutí generálnej prokuratúry o oficiálnej žiadosti o prevzatie trestnej veci obdržanej od štátu, v ktorom sa trestné konanie voči páchatelovi vedie.

Prevzatie trestnej veci – pozri vysvetlivky k § 528 TP.

Zásada vzájomnosti (reciprocity) – pozri vysvetlivky k § 479 TP.

Právoplatné odsúdenie za ten istý čin tvorí podľa zásady *ne bis in idem* prekážku právoplatného rozhodnutia vo veci, ak tak upravuje medzinárodná zmluva (napr. EDTK, Dohovor vykonávajúci Schengenskú dohodu o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach).

Rt 29/1981: *Ak slovenské orgány prevezmú od orgánov cudzieho štátu trestné stíhanie slovenského občana pre trestný čin spáchaný v cudzine, posudzuje sa trestnosť tohto činu podľa slovenského zákona (§ 4 TZ). Ak však zavinenie obvineného spočíva v porušení pravi-*

diel cestnej premávky treba aplikovať pravidlá cestnej premávky platné na území toho štátu, kde bol spáchaný trestný čin. (Upravené znenie). (Por. R 47/1987, R 42/2000).

K § 5

V tomto ustanovení je pri osobnej pôsobnosti TZ upravená zásada ochrany, ktorou sa dáva daná možnosť posúdenia podľa slovenského TZ aj obzvlášť závažného zločinu spáchaného voči poškodenému občanovi SR mimo jej územia. Základnou podmienkou je trestnosť takého činu alebo jeho nepodliehanie žiadnej trestnej právomoci.

Slovenské orgány budú konať spravidla na podklade trestného oznámenia obdržaného od občana poškodeného trestným činom, ktorý bol spáchaný mimo SR.

Obzvlášť závažné zločiny – pozri vysvetlivky k § 11 ods. 3.

Oznámenie poškodeného občana SR o trestnom čine spáchanom na území SR v inej členskej krajine Európskej únie – pozri vysvetlivky k § 196 ods. 3, ods. 4 TP.

K § 6

Ods. 1, 2

Pôsobnosť TZ podľa uvedeného ustanovenia predstavuje ďalšiu možnosť založenia kompetencie slovenských orgánov pri súčasnom splnení oštekých troch zákonných podmienok stíhať trestné činy spáchané mimo ich jurisdikciu, ak sa to netýka záujmov štátu.

K ochrane záujmov štátu – pozri vysvetlivky k § 481 TP.

Príznačnou zásadou na uplatnenie tejto pôsobnosti TZ k osobe, ktorá bola v SR zaistená, je zásada „**aut dedere aut punire**“ (vydať alebo potrestať). Táto zásada bola do TZ premietnutá z ustanovení viacerých MZ, ku ktorým SR pristúpila. Viaceré MZ upravujú založenie jurisdikcie zmluvného štátu voči konkrétnej osobe ako páchatelovi trestného činu spáchaného mimo jeho územia za predpokladu predchádzajúcej nemožnosti jej vydania na žiadosť dožadujúceho štátu.

Táto zásada sa uplatní najmä, ak nemožno vydať zadržaného inému štátu v zmysle žiadosti o vydanie, a nie je daná územná alebo osobná pôsobnosť pre konanie o takomto trestnom čine.

Cudzinec – pozri § 1 ods. 2 písm. a) zák. č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov, je ním aj osoba bez štátnej príslušnosti.

Vydanie osoby – pozri vysvetlivky k § 489 a nasl. TP.

Vyžiadanie osoby z cudziny je právom štátu voči inému štátu a dotknutej osobe.

Neprípustnosť vydania – pozri vysvetlivky k § 501 TP. V prípade nevydania z dôvodov jeho neprípustnosti popísaných v písmenách c), d), e), g), h) predmetného zákonného ustanovenia neprichádza do úvahy uplatnenie prevzatie trestnej veci k ďalšiemu postupu.

Nepovolenie vydania – pozri vysvetlivky k § 510 ods. 2 TP.

Dožadujúci štát sa o rozhodnutí nevydania upovedomí. Po obdržaní jeho žiadosti o prevzatie trestného stíhania sa následne vec po jej preskúmaní odovzdá prokuratúre SR na zavedenie trestného stíhania (porov. § 510 os. 3 TP s s čl. 6 ods. 2 EDEX).

Prevzatie trestnej veci – pozri vysvetlivky k § 528 TP.

Pri uznaní viny vo veci prevzatej podľa zásady aut dedere aut punire nemožno páchatelovi uložiť prísnejší trest než aký ustanovuje zákon, na území ktorého bol čin spáchaný. Pri dôvodoch uplatnenia pôsobnosti v zmysle zásady personality a teritoriality obmedzenie o neuložení prísnejšieho trestu neplatí.

K § 7

Ods. 1, 2

V rámci spolupráce pri boji s medzinárodnou zločinnosťou sa prejavuje zvýšená ochrana spoločných záujmov štátov pred závažnými negatívnymi javmi, ktoré ich ohrozujú (medzinárodný terorizmus, nadnárodný organizovaný zločin, genocídium, obchodovanie s ľuďmi, obchodovanie s drogami, peňazokazectvo a pod.), ale aj intenzívny záujem na ich postihovaní a predchádzaní.

Takými zmluvami sú predovšetkým mnohostranné dohovory prijaté na pôde OSN, Rady Európy alebo EÚ (napr. Dohovor o potlačení protiprávneho zmocnenia sa lietadiel, ozn. FMZV č. 96/1974 Zb., Dohovor o potieraní peňazokazectva, oznámenie MZV č. 15/1932 Sb., Dohovor proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropnými látkami, oznámenie FMZV č. 461/1991 Zb., Dohovor proti nadnárodnému organizovanému zločinu, oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z., Protokoly k nemu oznámenie MZV č. 33/2005 a 34/2005 Z. z., Európsky dohovor o potlačovaní terorizmu, oznámenie FMZV č. 552/1992 Zb., Trestnoprávny dohovor o korupcii, oznámenie MZV č. 375/2002 Z. z.).

SR prístupím k takýmto MZ prevzala pozitívne záväzky a záruky voči medzinárodnému spoločenstvu zakomponovania právnej úpravy okrem skutkových podstát dotknutých trestných činov do vlastného právneho poriadku (napr. § 419, § 261), aj prijatá opatrení k zavedeniu trestného konania smerujúceho k postihu zločincov nachádzajúcich sa na jej území.

V uvedenom sa nachádza uplatnenie zásady univerzality, ktorá predstavuje aplikáciu TZ odo dňa účinnosti zákona ustanovujúceho trestnosť protiprávnych konaní vymedzených MZ aj na trestné činy obsiahnuté v ňom, aj keď boli spáchané v cudzine cudzincom bez trvalého pobytu v SR a má sa trestnoprávny dosah na tohto páchatela sa aplikuje TZ. V zmysle nej má pôsobnosť podľa MZ širšie účinky, pretože sa môže týkať súčasne tak územnej, časovej ako aj osobnej pôsobnosti.

Pôsobnosťou podľa medzinárodných zmlúv, ktorej účelom je ochrana svetového spoločenstva pred najzávažnejšími trestnými činmi a zabránenie páchatelovi ujsť pred spravodlivosťou, sa umožňuje začatie konania pre trestný čin spáchaný v cudzine voči cudziemu

štátnemu príslušníkovi, ktorý sa nachádza na území SR, pričom viaceré MZ vyžadujú predchádzajúcu nemožnosť jeho vydania primárne príslušnému štátu.

MZ s prihliadnutím na rozdielnu vnútroštátnu úpravu jednotlivých štátov upravujú určenie ich jurisdikcie založením, ak by v právnom poriadku štátu pre konkrétny prípad chýbala (ods. 1), alebo naopak vylúčením vnútroštátnej pôsobnosti (ods. 2), ak by jej uplatnenie bolo v rozpore s úpravou medzinárodnej zmluvy.

Pre prijatie MZ SR medzi právne normy sa vyžaduje súhlas NR SR a následná ratifikácia prezidentom – pozri najmä čl. 7 ods. 4, ods. 5, čl. 86 písm. d), čl. 102 ods. 1 písm. a) Ústavy.

K platnosti a záväznosti MZ – pozri § 3 ods. 3, 4 zák. č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov.

MZ sa vyhlasujú tak, že sa v Zbierke zákonov uverejní oznámenie MZV SR o uzavretí medzinárodnej zmluvy obsahujúce jej úplné znenie alebo údaj o tom, kde možno do nej nazrieť, ako aj údaje dôležité na jej vykonávanie, najmä deň nadobudnutia platnosti zmluvy pre SR.

K § 8

Trestný čin je kategóriou trestného práva hmotného vyjadrenou súhrnom zákonných znakov, ktoré ustanovujú a vyjadrujú, ktoré konanie je trestným činom. TZ ustanovuje, že trestným činom je zavinené konanie trestne zodpovednej osoby, ktorého znaky sú obsiahnuté v osobitnej časti v konkrétnej skutkovej podstate. TZ rozpoznáva aj situácie, za ktorých takéto protiprávne konania, ktoré by boli inak trestným činom, nie sú trestným činom. Sú to okolnosti vylučujúce protiprávnosť: krajná núdza, nutná obrana, oprávnené použitie zbrane, dovolené riziko, plnenie práv a povinností, súhlas poškodeného, plnenie úloh agenta – pozri vysvetlivky k § 24 – § 30.

Zákonnými znakmi skutkovej podstaty sú štyri skupiny znakov určujúce subjekt, subjektívnu stránku, objekt a objektívnu stránku. Všetky zákonné znaky sú obsiahnuté v jednotlivých základných skutkových podstatách a niektoré z nich sú aj všeobecne upravené vo všeobecnej časti. Všetky zákonné znaky trestného činu musia byť naplnené súčasne, inak nejde o trestný čin, aj keby išlo o protiprávne konanie.

Subjekt predstavuje trestne zodpovedná fyzická osoba, ktorá svojim konaním naplnila ostatné znaky trestného činu. TZ ju označuje ako **páchatel' trestného činu** (§ 19), **spolupáchatel'** (§ 20) a **účastník** (§ 21). Zákonné podmienky trestnej zodpovednosti sú vek 14 rokov (§ 22) a pričítanosť (§ 23). Ak páchatel' činu nedosiahol vek pätnásť rokov a pre úroveň jeho rozumovej a duševnej vyspelosti nemohol rozpoznať protiprávnosť a následky svojho konania, nie je trestne zodpovedným (§ 95 ods. 1).

Pre spáchanie určitých trestných činov sa môže vyžadovať u páchatela naplnenie aj osobitnej vlastnosti spôsobilosti alebo postavenia. Vtedy sa označuje ako špeciálny subjekt

(napr. matka novorodenca – § 146, vodič – § 178, verejný činiteľ – § 326, občan SR – § 391, vojak – § 396).

Ak sa na spáchaní trestného činu podieľajú viaceré osoby, posudzuje sa ich konanie a trestná zodpovednosť individuálne, u každej z hľadiska miery ich účasti na spáchaní trestného činu osobitne.

Každý z páchatelov zodpovedá za trestným činom vzniknutý následok samostatne bez ohľadu akou mierou a akým spôsobom prispel k jeho vzniku. Tieto faktory sa zohľadňujú pri výmere a druhu súdom ukladanej sankcie alebo pri využití spôsobu vybavenia veci odklonom. Za ťažší následok, ktorý je prirážajúcou okolnosťou alebo okolnosťou pre použitie vyššej trestnej sadzby, zodpovedajú iba tí, ktorí ho zavinili. Ak niektorý z páchatelov vybočil z dohody na trestnom čine, zodpovedá samostatne za takto spôsobený následok.

Subjektívna stránka zahŕňa je znaky vzťahujúce sa na psychiku páchatela ako vnútorný vzťah k jeho konaniu a následku. Najvýznamnejší z nich je zavinenie, ktoré má formu úmyslu (priameho alebo nepriameho) alebo nedbanlivosti (vedomej alebo nevedomej).

K úmyselnému zavineniu – pozri vysvetlivky § 15.

K nedbanlivostnému zavineniu – pozri vysvetlivky k § 16.

Forma zavinenia sa v zákonných ustanoveniach až na niektoré výnimky (napr. § 284, § 286, § 361) neuvádza. Platí pravidlo, že pre trestnosť činu sa vyžaduje úmyselné zavinenie, pokiaľ zákon neustanovuje, že postačí z nedbanlivosti (§ 17).

Zavinenie je obligatórnym znakom subjektívnej stránky a je nevyhnutné pre naplnenie akejkoľvek skutkovej podstaty trestného činu. Ďalšími fakultatívnymi znakmi sú napríklad pohľadka a cieľ. Motív nemožno priamo pozorovať a možno ho zisťovať len z nepriamych dôkazov, najmä zo správania páchatela, jeho osobnosti, prostredia, z ktorého pochádza a jeho interpersonálnych vzťahov.

Špeciálnym zákonným znakom je osobitný motív, ktorý je demonštratívne vymenovaný v ust. § 140. Osobitný motív ako kvalifikačný pojem má vplyv na použitie prísnejšej trestnej sadzby pri niektorých skutkových podstatách trestných činov [napr. § 144 ods. 2 písm. e), § 145 ods. 2 písm. d), § 155 ods. 2 písm. c), § 179 ods. 3 písm. c)].

Znaky ďalšej skupiny znakov vymedzujú objekt trestného činu, ktorým sú zákonom chránené záujmy a hodnoty spoločnosti, ktoré sú konaním páchatela dotknuté alebo voči ktorým jeho konanie smeruje. Predstavujú práva a oprávnené záujmy fyzických osôb, právnických osôb, spoločnosti i štátu. Všetky chránené spoločenské záujmy v súhrne sú všeobecným (rodovým) objektom. Podľa špeciálneho (druhového) objektu predstavujúceho skupinu príbuzných záujmov patriacich do toho istej oblasti spoločenského života sa trestné činy zaraďujú systematicky a hierarchicky do skupín v osobitnej časti TZ a tvoria názvy jednotlivých kapitol. Individuálny objekt je charakterizovaný špecifickým okruhom záujmov vyjadreným v konkrétnom paragrafovom znení zákonného ustanovenia. Pri niektorých skutkových podstatách sú kumulatívne vyjadrené viaceré objekty. Od individuálneho objektu treba rozlišovať predmet útoku, ktorým môžu byť ľudia alebo veci, na ktoré páchatel

svojím konaním pôsobí, a tým porušuje alebo ohrozuje chránený záujem. Oddelenie predmetu útoku od objektu má osobitný význam pri určení právnej kvalifikácie činu, aby nemohol byť zamenený s iným. Pri rovnakom predmete útoku (napr. človek) môže byť objekt trestného činu rozdielny (telesné ublíženie, lúpežné prepadnutie, fyzický atak na verejného činiteľa).

Štvrtú skupinu znakov tvorí objektívna stránka trestného činu, ktorá je charakterizovaná konaním páchatela a jeho následku. Ďalším nevyhnutným znakom objektívnej stránky vyžadujúcej ku každej trestnej zodpovednosti je kauzálny (príčinny) vzťah medzi konaním a následkom. K uvedenej objektívnej stránke sa zaraďujú aj ďalšie znaky – miesto, čas konania a účinok. Pri niektorých skutkových podstatách môžu byť tieto aj obligatórnymi znakmi (napr. počas vojny v § 418 ods. 2).

Konaním podľa trestného práva je prejav vôle páchatela navonok ako vedomá činnosť zameraná na dosiahnutie určitého cieľa. V konaní sa spája jeho fyzická (prejav) a psychická (vôľa) zložka, pričom ide teda o jednotu oboch zložiek. Ak chýba čo len jedna z týchto zložiek, nejde o konanie v zmysle trestného práva. Nejde o také konanie pri fyzickom donútení alebo pohybe vyvolanom kŕčom. Vôľa ako vnútorná, psychická zložka konania určuje pohyb alebo zdržanie sa pohybu, a preto konaním v trestnoprávnom zmysle je jednak konanie (vôľou riadený pohyb) ako aj opomenutie konania (vôľou riadené zdržanie sa pohybu), na ktoré bol páchatel podľa svojich pomerov a okolností povinný. Prejavom vôle je aj nedbanlivostné konanie.

Konanie v trestnoprávnom zmysle ako spôsob spáchania trestného činu je základnou časťou objektívnej stránky trestného činu. Ak v skutku nie je obsiahnuté konanie v zmysle trestného práva, t. j. konanie alebo opomenutie, odpadajú ďalšie úvahy, či medzi trestne irelevantným konaním a následkom je príčinná súvislosť a či je dané zavinenie. (R 7/1988).

Niektoré spôsoby spáchania trestného činu – pozri vysvetlivky k § 122.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138. Takéto taxatívne vymenované konania okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby pri viacerých trestných činoch (napr. § 144 ods. 2 písm. c), § 145 ods. 2 písm. b), § 147 ods. 3 písm. a), § 148 ods. 3 písm. a), § 149 ods. 2 písm. a), § 150 ods. 2 písm. a), § 151 ods. 2 písm. d), § 152 ods. 3 písm. a), § 154 ods. 2 písm. a)].

Následok predstavuje porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného TZ, ktoré je spôsobené zavineným konaním páchatela. Podľa vplyvu konania na objekt môže byť následkom porucha (napr. ujma na zdraví alebo majetku iného) alebo hrozba reálneho vzniku poruchy (ohrozenie života, majetku alebo životného prostredia).

TZ rozlišuje viaceré druhy následkov: základný, ťažší [tvoriaci prifažujúcu okolnosť alebo okolnosť podmieňujúcu použitie vyššej trestnej sadzby – napr § 18 písm. a)], škodlivý následok (jeho zamedzenie a napravenie je podmienkou beztrestnosti pri účinnej lútosti – napr. § 85), ťažký alebo ťažko napravitelný (pri ukladaní trestu mladistvému za obzvlášť závažný zločin – napr. § 117 ods. 3), iný obzvlášť závažný (pri niektorých skutkových pod-

statách podmieňujúci použitie vyššej TS – napr. podľa § 179 ods. 4 písm. b), § 248 ods. 4, § 312 ods. 2 písm. b)].

Osobitným spôsobom následku je ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123.

Ujma na majetku, škoda – pozri vysvetlivky k § 124 – § 126.

Od následku treba rozlíšiť účinok, ktorý spočíva v poškodení alebo porušení predmetu útoku. Následok sa vzťahuje teda na objekt trestného činu a účinok sa zase viaže na predmet útoku

Existencia príčinného vzťahu (*causa nexus*) medzi konaním a následkom je obligatórnym znakom objektívnej stránky skutkovej podstaty a je predmetom dokazovania. Každý následok je výsledkom mnohých príčin, pričom príčinou následku je také konanie, bez ktorého by následok nebol nastal. Každé konanie, bez ktorého by následok nebol nastal, nie je však rovnako dôležitou príčinou následku. Rozlišovanie medzi následkami nevyhnutnými a náhodnými však nie je rozhodujúcim pre stanovenie trestnej zodpovednosti. Konanie ako príčina následku nie je vždy rovnaké, ale môže vyjadrovať rozličné stupne spôsobenia následku. (R 37/1975).

Základným predpokladom trestnej zodpovednosti páchatela je isté zistenie, či následok a príčinný vzťah je pokrytý jeho konaním a či toto konanie má znaky zavinenia. Smrť poškodeného je v príčinnej súvislosti s konaním páchatela napríklad aj vtedy, pokiaľ nastala v dôsledku zlyhania krvného obehu, ku ktorému došlo sčasti následkom úrazu zavineného páchatelom a sčasti na podklade skornatenia ciev u staršieho človeka (R 21/1981). Avšak páchatel nezodpovedá za smrť poškodeného, ktorý pri dopravnej nehode utrpel ľahké zranenie a k úmrtiu došlo nepredvídateľným spôsobom. (R 20/1992).

Porušenie povinnosti konať vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatela sa podľa okolností prípadu musí približne rovnáť porušeniu inej právnej povinnosti, inak možno vyvodíť, že chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a nezabránenie následku nemožno pripísať páchatelovi na zodpovednosť. (R 25/1977).

Príčinná súvislosť je daná aj vtedy, ak okrem príčiny, ktorá spôsobila následok, pôsobila aj ďalšia príčina, pričom nie je rozhodujúce, či každá z týchto príčin bola inak spôsobilá prívodiť smrť sama osebe, alebo mohla tento následok prívodiť len vo vzájomnom spolupôsobení s druhou príčinou. (R 47/1970–II).

Príčinenie sa na odstránení škodlivých následkov spáchaného trestného činu je pri uznaní viny pre rozhodovanie druhu a výmere trestu páchatelovi posudzované ako polahčujúca okolnosť [pozri vysvetlivky k § 36 písm. k)]. Ak sa páchatelom pri konkrétnych trestných činoch zamedzilo alebo napravilo škodlivému následku, zaniká trestnosť činu účinnou lútosťou (vysvetlivky k § 85).

Príčinný vzťah musí byť preukázaný medzi konaním a fažším následkom, ktorý je okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby. Je nevyhnutné skúmať príčinný vzťah aj medzi dobrovoľným konaním a odstránením nebezpečenstva spôsobeného prípravou alebo pokusom, ak má trestnosť zaniknúť.

R 37/1975: Príčinná súvislosť medzi konaním páchatela a následkom sa neprerušuje, ak ku konaniu páchatela pristúpi ďalšia skutočnosť, ktorá spolupôsobí pri vzniku následku, ak však konanie páchatela zostáva takou skutočnosťou, bez ktorej by k následku nebolo došlo. Príčinná súvislosť by sa prerušila len vtedy, keby nová okolnosť pôsobila ako výlučná a samostatná príčina, ktorá spôsobila následok bez ohľadu na konanie páchatela. Skutočnosť, že následok, ktorý vyplynul z konania páchatela, bol iný, než si páchatel predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu, *aberratio ictus*), páchatelovi neprospieva a nevylučuje jeho zavinenie.

R 39/1980: Príčinný vzťah medzi konaním páchatela a vzniknutým následkom je zachovaný je aj vtedy, ak vznikne následok bez priameho vplyvu konania, napríklad ak pri liečení spôsobeného zranenia dôjde ku komplikáciám, ktoré majú za následok predĺženie doby liečenia presahujúcej šesť týždňov. Pri hodnotení takejto poruchy zdravia naplňajúcej znaky ťažkej ujmy na zdraví treba na takúto skutočnosť prihliadať a pre tento ťažší následok sa však vyžaduje zavinenie aspoň vo forme nevedomej nedbanlivosti. (Upravené znenie).

R 20/1981: Zavinenie musí zahrňovať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda aj príčinný vzťah medzi konaním páchatela a následkom trestného činu. Pri nedbanlivosti je potrebné, aby si páchatel aspoň mal a mohol predstaviť, že sa takto príčinný vzťah môže rozvinúť. Pre páchatela nepredvídateľný príčinný priebeh nie je teda v zavinení obsiahnuté a páchatel nezodpovedá za následok, ktorý takto vzíde.

Trestným činom je protiprávny čin a jeho znaky sú uvedené v osobitnej časti. Vzťah medzi činom a trestným činom charakterizuje ich rôzny obsah. Trestný čin je súhrn subjektívnych a objektívnych okolností určujúcich trestnosť činu, a tento tvorí obsah trestného činu. Činom je akákoľvek aktivita človeka vyvolávajúca vo vonkajšom svete s prejavom jeho vôle právnu udalosť, ktorá je relevantná v trestnom práve. Pojem čin je synonymický s pojmom skutok. Podriadenie takého konania fyzickej osoby pod skutkovú podstatu trestného činu v konkrétnom zákonnom ustanovení (subsumácia) podmieňuje trestnú zodpovednosť. TZ obsahuje vo svojich ustanoveniach všeobecné popisy konaní s možnosťou uloženia sankcie za ne, čím sa stali zákonodarcom určenými za protiprávne, zakázané a trestné.

Oba tieto hmotnoprávne pojmy nachádzajú svoj odraz v procesnom práve, keďže zistenia skutkových okolností sú predmetom postupu orgánov činných v trestnom konaní a súdu v trestnom konaní a následného rozhodnutia o trestnom čine, ktorého právna kvalifikácia sa môže v priebehu trestného konania v závislosti od zistenia a vyhodnotenia skutkových okolností aj meniť. Z uvedeného okrem toho vyplýva aj tá skutočnosť, že nie každý skutok je trestným činom. Trestným činom je skutok len vtedy, ak vyčerpáva znaky skutkovej podstaty niektorého trestného činu uvedeného v osobitnej časti TZ. Na druhej strane v prípade, ak skutkom sú porušené alebo ohrozené viaceré objekty chránené TZ, môže jeden skutok vyčerpávať znaky aj viacerých trestných činov (tzv. jednočinný súbeh trestných činov).

Zásada nedeliteľnosti skutku – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 1 písm. e) TP.

Skutok ako predmet dokazovania – pozri vysvetlivky k § 119 TP.

Obžalovacia zásada ku zachovaniu skutku – pozri vysvetlivky k § 278 ods. 1 a 3 TP. Vzhľadom na tieto zásady je potrebné sa pri rozhodovaní o skutku ako trestnom čine vysporiadať s otázkou totožnosti skutku, teda k tomu, v ktorých prípadoch v trestnom konaní pri zmene skutkových okolností došlo k neprípustnej zmene skutku a v ktorých prípadoch nejde o zmenu skutku. (Porovnaj s R 33/1974).

Hoci je totožnosťou skutku jeho zhoda a identita, nerozumie sa pod tým úplná zhoda skutkových okolností. Súdna prax pripúšťa odchýlky od skutkového stavu uvedeného v obžalobe či už tak, že sa k nemu pripoja nové skutočnosti v obžalobe neuvedené, alebo že sa vynechajú niektoré skutočnosti v obžalobe uvedené, ak sa ukázali nesprávnymi, alebo že sa skutočnosti určitým spôsobom len modifikujú, pokiaľ sa tým nemení priamo podstata skutku.

Pretože podstatu skutku treba vidieť predovšetkým v konaní páchatela a v následku, ktorý z neho vyplynul, bude totožnosť skutku zachovaná, ak sa zachová totožnosť konania alebo totožnosť následku (pozri R 64/1973).

Totožnosť skutku je procesnoprávny pojem, a tvorí obsah skutkovej vety vo vyhotoveniach rozhodnutí orgánov činných v trestnom konaní a súdu. Skutková veta je nepostrádateľnou súčasťou výroku týchto rozhodnutí a je tvorená faktormi určujúcimi zákonné znaky trestného činu, najmä osobou páchatela, miestom, časom, spôsobom spáchania a dôsledkom konania, ale aj ďalšími skutočnosťami potrebnými na to, aby popísaný skutok nemohol byť zamenený s iným [pozri § 163 ods. 3 TP, § 176 ods. 1 písm. c), § 235 písm. c) TP]. To ale neznamená, že musí ísť od začatia trestného stíhania až do jeho skončenia o naprostú zhodu popisu udalosti, o ktorej sa rozhoduje, t. j. že v uznesení o vznesení obvinenia, v obžalobe a v rozsudku sa skutkový dej musí úplne rovnako popisovať. Aktivitou orgánov činných v trestnom konaní a súdu v priebehu trestného stíhania sa môžu poznatky o skutočnostiach získané vykonávaním dôkazov zmeniť. Totožnosti skutku sa pri zhode konania alebo následku nedotkne, ak napr. pristúpi okolnosť podmieňujúca použitie vyššej trestnej sadzby alebo okolnosť, ktorej právne zhodnotenie zakladá znak činu prísnejšie trestného. Na zachovaní totožnosti skutku nemajú vplyv zmeny v okolnostiach, ktoré iba individualizujú stíhaný, resp. žalovaný skutok z hľadiska času, miesta spáchania činu, formy zavinenia, rozsahu následku a motivácie, keď inak zhoda v následku alebo konaní nie je dotknutá. To znamená, že napr. upresnenie dátumu spáchania trestného činu alebo upresnenie spôsobu vykonania činu, či upresnenie výšky spôsobenej škody, nemení na podstate skutku. Ak sú predmetom trestného konania trestné činy pokračovacie, trvacie a hromadné, v ktorých viaceré samostatné akty páchatela sú spájané s rovnakým jednotiacim zámerom a s právne relevantným následkom, na totožnosti skutku vo vzťahu k nim sa nič nezmení, ak v rozhodnutí orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu niektoré akty (resp. časové úseky) oproti predchádzajúcemu stavu odpadnú alebo naopak pribudnú. (Pozri R 33/1998).

Podstatu spáchaného skutku tvorí konanie páchatela a jeho následok. Pritom musí ísť o taký následok, ktorý je znakom niektorého konkrétneho trestného činu. Momentom, ktorý

delí páchatelovo konanie na rôzne skutky je následok, závažný podľa trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť.

Za jeden skutok však možno považovať len také prejavy vôle páchatela navonok, ktoré sú pre následok v trestnom práve relevantné, kauzálne, pokiaľ sú zahrnuté jeho zavinením (R 8/1985). Ak ide o viac následkov porušujúcich alebo ohrozujúcich spoločenské záujmy chránené Trestným zákonom a ak všetky následky boli spôsobené aspoň sčasti jedným konaním, ide o jeden skutok (R 9/1997). Ak však páchatel časť konania, ktoré je trestným činom, spáchal úmyselne a časť z nedbanlivosti, ide o dva samostatné skutky (R 29/1987).

V rámci teórie trestného práva sa skutkové podstaty podľa svojej konštrukcie v zákone rozlišujú na jednoduché a zložené. Jednoduchými skutkovými podstatami sú tie, ktoré obsahujú jednoduchý popis zákonných znakov trestného činu. Zložené sa skladajú z viacerých jednoduchých skutkových podstát. Rozlišujú sa alternatívne zložené, pri ktorých sú znaky rovnakého druhu dané alternatívne (dva rovnaké objekty – § 312), dve rovnaké formy zavinenia – § 207), a kumulatívne zložené, ktoré sú vytvorené súčasným splnením rozdielnych znakov (§ 188).

Podľa stupňa závažnosti sa skutkové podstaty delia na základné, kvalifikované, privilegované. Základnými skutkovými podstatami sú spravidla prvé odseky príslušných ustanovení a obsahujú jednoduché vyjadrenie zákonných znakov. Kvalifikované skutkové podstaty zahrnuté spravidla do ďalších odsekov zákonných ustanovení charakterizujú vyššiu závažnosť skutku pri splnení tu uvedených špecifických znakov (osobitných kvalifikačných pojmov) podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby. Formálne znaky základnej a kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu tvoria jednotu a uvádzajú sa spoločne do právnej kvalifikácie trestného činu. Privilegované skutkové podstaty predstavujú trestné činy menšej závažnosti ako základné skutkové podstaty. Spravidla sú vyjadrené osobitným zákonným ustanovením pod spoločným názvom základnej skutkovej podstaty rovnakého trestného činu.

Podľa vyjadrenia v zákone sa rozlišujú skutkové podstaty na opisné, odkazové a blanketové. Opisnými sú také skutkové podstaty, ktoré obsahujú opis zákonných znakov konkrétneho trestného činu (napr. § 145). Odkazové skutkové podstaty odkazujú na inú skutkovú podstatu uvedenú v osobitnej časti TZ (napr. § 260, § 288, § 316), blanketové na iný právny predpis (napr. § 255, § 300).

V trestnom práve platí pravidlo, že pre právnu kvalifikáciu skutku treba použiť všetky ustanovenia TZ, ktorých znaky vykazuje. Naplnenie zákonných znakov skutkových podstát viacerých trestných činov páchatelom ešte skôr, než bol pre niektorý z nich odsúdený rozsudkom prvostupňového súdu sa nazýva súbeh trestných činov (konkurencia). Trestnoprávna teória rozoznáva súbeh jednočinný (ideálna konkurencia) a viacčinný (reálna konkurencia).

Jednočinný súbeh trestných činov je vytvorený jedným konaním páchatela. Ak sú ním dotknuté rovnaké objekty takáto ideálna konkurencia sa nazýva rovnorodá (napr. spô-

sobením dopravnej nehody jednu osobu usmrtí, inej spôsobí ublíženie na zdraví). Od nej sa odlišuje rôznorodá ideálna konkurencia, ak páchatel' jedným skutkom spôsobí viaceré následky (vlámaním sa do bytu poškodí vec a odcudzí inú vec).

Jednočinný súbeh je vylúčený ak trestné činy sú v pomere špeciality, v pomere subsidiarity, vo faktickej konzumpcii alebo ide o pokračovací, trváci alebo hromadný trestný čin.

V pomere špeciality sú ustanovenia TZ určené na ochranu rovnakých záujmov, ak má byť špeciálnym ustanovením osobitne postihnutý určitý druh útokov proti rovnakým individuálnym záujmom, aby bola vystihnutá osobitná povaha a stupeň závažnosti takýchto útokov. Takými sú napr. kvalifikované a privilegované skutkové podstaty ku základnej skutkovej podstate (lúpež so zbraňou k lúpeži) alebo zložené skutkové podstaty ku skutkovým podstatám, ktoré možno považovať za ich časť (lúpež k vydieraniu a ku krádeži).

V pomere subsidiarity sú ustanovenia určené na ochranu rovnakých záujmov, ak účelom subsidiárneho ustanovenia je len doplniť v rovnakom smere ochranu, ktorú poskytuje druhé, tzv. primárne ustanovenie. Takými sú napr. skoršie vývojové štádia ku neskorším (pokus k dokonanému trestnému činu), menej závažné formy účasti (postupne pomoc, návod, organizátorstvo, spolupáchateľstvo), ohrozovací trestný čin k poruchovému (ak je však hrozba širšia než porucha nastáva jednočinný súbeh – napr. § 289 a § 158).

Pod faktickou konzumpciou sa rozumie situácia, ak jeden trestný čin je iba prostriedkom relatívne malého významu v porovnaní so základným trestným činom alebo je vedľajším, málo významným produktom základného trestného činu. Predpoklady faktickej konzumpcie sú vytvorené faktickým priebehom činu a nevyplývajú z pomeru skutkovým podstatám trestných činov alebo ich trestných sankcií. (R 10/1987–II). Pri majetkových trestných činoch je potrebné pred použitím tzv. faktickej konzumpcie zistenie výšky škody, ktorá bola spôsobená konaním, ktoré bolo prostriedkom ku spáchaniu trestného činu. Ak je táto škoda relatívne malého významu v porovnaní so škodou, ktorá vznikla základným trestným činom, je súbeh vylúčený.

Pri pokračovacom, trvacom a hromadnom trestnom čine ide o jeden skutok – pozri vyššie vysvetlivky k totožnosti skutku.

Od súbehu treba odlišovať recidívu, ktorú predstavuje spáchanie trestného činu páchatel'ja po tom, čo bol pre iný právoplatným rozsudkom odsúdený. Recidíva je možná pri úmyselných ako aj nedbanlivostných trestných činoch. Recidíva môže byť všeobecná (spáchanie akéhokoľvek trestného činu po odsúdení pre iný trestný čin), druhová (po odsúdení spáchanie trestného činu toho istého druhu) a individuálna (po odsúdení spáchanie toho istého trestného činu). Takáto okolnosť je pri určovaní druhu a výmery trestu odsudzujúcemu páchatel'ovi prirážajúcou [§ 37 písm. m)]. Pri skutkových podstatách niektorých trestných činov je recidíva kvalifikačným znakom a zakladá kvalifikovanú skutkovú podstatu.

O viacčinný súbeh trestných činov (reálna konkurencia) ide vtedy, ak páchatel' spáchal viac trestných činov viacerými skutkami. Rovnako ako pri ideálnej konkurencii aj pri

reálnej konkurencii trestných činov sa rozlišuje rovnorodá (smerujú proti rovnakým druhovým objektom – napr. § 212, § 213, § 221) a rôznorodá (sú dotknuté rôzne druhové objekty – napr. § 212, § 323).

Pri súbahu trestných činov sa povaha a stupeň nebezpečnosti posudzuje pri každom čine samostatne a zásadne sa ukladá úhrnný trest. Hoci bol cudzozemský rozsudok voči tomu istému páchatelovi uznaný na území SR, nejde o súbeh a nie sú splnené podmienky na aplikáciu ustanovení o súhrnom treste, pretože takéto rozhodnutie sa viaže iba k výkonu trestu odňatia slobody.

Súbeh trestných činov posudzovaných podľa staršieho a novšieho zákona je pri ideálnej konkurencii vylúčený, a pri reálnej konkurencii je možný. Súbeh má veľký význam pre vedenie spoločného konania voči páchatelovi, vylúčiť vec niektorého skutku páchatela zo spoločného konania možno iba pri viacčinnom súbahu.

K § 9

V súčasnosti platná úprava TZ upravuje v ust. § 8 trestný čin z formálneho chápania, ktorým je protiprávnosť konania. Trestný čin obsahuje aj materiálnu stránku, ktorá spočíva v jeho škodlivosti (spoločenskej nebezpečnosti). Rozsah škodlivosti trestného činu (závažnosť) odzrkadľuje charakter konania a rozmer následku. TZ rozlišuje podľa závažnosti trestný čin na prečiny a zločiny – pozri vysvetlivky k § 10, § 11.

Prečiny a zločiny tvoria bipartíciu trestných činov a spolu s priestupkami upravenými ZPR, ktoré majú povahu menšej spoločenskej nebezpečnosti a spadajú do oblasti správneho práva, tripartíciu protiprávných konaní s dôsledkom sankcie.

Okrem základného členenia trestných činov uvedeného v TZ teória trestného práva určuje delenie trestného činu z rôznych hľadísk.

Z hľadiska zbiehania viacerých protiprávných útokov do jedného trestného činu sa trestné činy delia na pokračovacie, trvacie a hromadné – pozri vysvetlivky k § 122 odsek 10 – 13.

Čiastkový útok pokračovacieho trestného činu a jeho ponímanie v trestnom konaní – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 2 TP a k § 10 ods. 15 TP.

Odsudzovanie za čiastkový útok pokračovacieho trestného činu – pozri vysvetlivky k § 41 ods. 3.

Opakovací trestný čin – pozri vysvetlivky k § 122 ods. 9.

Podľa obsahu spáchania trestného činu (konaním alebo opomenutím povinnosti konať) sa trestné činy delia na komisiívne a omisiívne – pozri vysvetlivky k § 122 ods. 1.

Podľa vplyvu pôsobenia na následok sa trestné činy rozlišujú ako poruchové a ohrozovacie trestné činy. Poruchovými sú také trestné činy, pri ktorých konaním páchatela došlo

k spôsobeniu škodlivého následku spočívajúceho v porušení chráneného záujmu (napr. § 145, § 155, § 188). Naproti tomu, ak je následkom už samotná možnosť ohrozenia takej poruchy, sa také trestné činy nazývajú ohrozovacími (napr. § 163 – § 170, § 211, § 258, § 284 – § 285, § 289, § 307– § 308).

Podľa formy spáchania sa delia trestné činy na trestné činy spáchané samostatne, spolupáchatelstvom, účastníctvom – pozri vysvetlivky k § 19 – § 21.

Iné, závažné formy spojenia viacerých osôb na spáchanie konkrétneho trestného činu môžu byť samostatnou skutkovou podstatou (§ 296, § 297) alebo kvalifikačným znakom a okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby [§ 138 písm. i)].

K formám súčinnosti po spáchaní trestného činu – pozri vysvetlivky k § 337 – § 341.

K § 10

Ods. 1, 2

Prečinní sú trestné činy spáchané z nedbanlivosti a úmyselné trestné činy s trestnou sadzbou do 5 rokov. O prečinoch rozhoduje samosudca, okrem prípadov potreby uloženia súhrnného trestu vzhľadom na predchádzajúce odsúdenie v konaní pred senátom (§ 349 ods. 1, ods. 2 TP).

Pri prečinoch TZ okrem formy zavinenia ustanovuje aj skúmanie závažnosti trestného činu, ktorá je jeho materiálnou stránkou. Závažnosť je zafinovaná ako taxatívny výpočet okolností potrebných na posúdenie vymedzenia prečinu (§ 10 ods. 2). Týmito okolnosťami sú spôsob spáchania a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol spáchaný, miera zavinenia a pohmútka. Spravidla ide o premenlivé pojmy, ktorých zistenie je podstatné pre rozhodnutie o čine.

Ak ich posúdením je závažnosť činu nepatrná, nejde o prečin. Rovnako nie je prečinnom prečin mladistvého s malým stupňom závažnosti (vysvetlivky k § 95 ods. 2). V oboch prípadoch negatívneho vymedzenia prečinu z hľadiska závažnosti prichádza v rámci trestného stíhania voči konkrétnemu obvinenému do úvahy postúpenie veci alebo zastavenie trestného stíhania, a takéto rozhodnutie tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci (porovnaj R 56/1972, R 3/1974).

K § 11

Ods. 1, 2, 3

Druhou kategóriou trestného činu je zločin, ktorým je každý úmyselný trestný čin upravený v osobitnej časti TZ s hornou hranicou trestnej sadzby nad päť rokov. O zločine s trestnou sadzbou prevyšujúcou hornú hranicu trestnej sadzby až osem rokov rozhoduje senát (pozri § 349 ods. 1 TP). Zločinom je i skutok naplňajúci kvalifikovanú skutkovú podstatu prečinu s trestnou sadzbou nad päť rokov. Z uvedeného dôvodu pri právnej kvalifikácii

cii prejednávaneho skutku je potrebné uviesť k zákonnému číselnému označeniu a pomenovaniu trestného činu ako rozlišovací znak pojem zločin alebo prečin.

TZ užíva materiálny znak závažnosť pre označenie zločinu s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov ako obzvlášť závažného zločinu (§ 11 ods. 3). Na obzvlášť závažný zločin sa vzťahuje osobitný režim ukladania trestov a ich výkonu (§ 34 ods. 5, 8, § 38 ods. 5, § 48 ods. 3, 4, § 58 ods. 1, § 63, § 65, § 67, § 76, § 81, § 117 ods. 3). Pri vedení trestného stíhania voči konkrétnej osobe pre obzvlášť závažný zločin musí mať obvinený obhajcu už v prípravnom konaní.

K § 12

Samostatná definícia určenia miesta spáchania činu slúži pre uplatnenie miestnej pôsobnosti. Miestom spáchania trestného činu je miesto, kde sa odohral čin právne relevantný pre trestné konanie, teda každé miesto, kde páchateľ konal alebo kde nastal alebo mal nastať následok.

I v slovenskom trestnom práve platí starorímska zásada *forum loci delicti*. Miesto spáchania trestného činu určuje miestnu príslušnosť súdu (§ 17 ods. 1 TP) a analogicky aj orgánov činných v trestnom konaní.

Pri dištančných deliktach (napr. pri § 189, § 207, § 219, § 221, § 317, § 361 – § 362, § 369, § 371) je možná pôsobnosť viacerých súdov, pretože sa spravidla miesto konania páchatela môže líši od miesta spôsobeného následku (porov. R 2/1981, R 55/1981, R 31/1988, R 44/1971). Pri príprave a pokuse sa za miesto spáchania činu považuje to miesto, kde sa uskutočnilo konanie smerujúce k účinku a následku.

Pri organizátorstve, návode, objednaní a pomoci sa považuje za miesto spáchania činu miesta, na ktorých došlo k týmto formám trestnej činnosti.

Pri pokračovacom, trestnom čine je miesto činu všade tam, kde došlo k čiastkového útoku (R 12/1972). Ak sú na súdne konanie miestne príslušnými viaceré súdy, ustálil sa v praxi názor, že prednostne má právo konať ten orgán činný v trestnom konaní a následne súd, kde nastal prvý vyšetrovaný čiastkový útok pokračovacieho trestného činu. Činy spáchané tým istým páchateľom mimo územia SR, ktoré by boli posúdené ako čiastkové útoky pokračovacieho trestného činu, sú kvalifikované ako samostatné trestné činy, keďže nespĺňajú znaky miestnej súvislosti (pozri vysvetlivky k § 122 ods. 10).

Pri trovacom a hromadnom trestnom čine je miestom činu miesto, kde došlo k poslednému čiastkového útoku alebo kde bol ukončený udržiavaný protiprávny stav.

K § 13

Ods. 1

Príprava na zločin je prvým relevantným štádiom trestnej činnosti. Prvotná myšlienka alebo prejav úmyslu spáchať trestný čin, ktoré však nie sú trestnými. Osobitne vyhrážanie

usmrtením musí byť takým prejavom rozhodnutia niekoho usmrtiť, aby vzbudil dôvodné obavy z vykonania takeého zámeru pozri (pozri § 360).

Príprava sama o sebe nenapĺňa skutkovú podstatu trestného činu a je viazaná ku skutkovej podstate zločinu, pričom v právnej vete obžaloby a rozsudku musí byť uvedená popri znakoch skutkovej podstaty aj vetná konštrukcia popísaná v ust. § 13. Príprava vyvoláva vzdialené nebezpečenstvo, že nastane následok ako zákonný znak skutkovej podstaty trestného činu. (R 3/1952, R 44/1964).

Prípravou je také úmyselné konanie, ktoré vytvára podmienky na uskutočnenie trestného činu. Aby bola trestná, musí ísť o zločin. (R 1/1973, R 58/1973). Vyžaduje sa skúmanie závažnosti ako materiálneho znaku trestného činu.

Zločin – bližšie vysvetlivky k § 10 ods. 1.

Zákonné ustanovenie vypočítava demonštratívne typické spôsoby vytvárania podmienok na spáchanie zločinu ako vykonania prípravy. Organizátorstvo, návod, objednanie a pomoc sú formy účasti vyšpecifikované v samostatnom ustanovení (pozri vysvetlivky k § 21). Pod zadovážovaním a prispôbovaním prostriedkov alebo nástrojov treba rozumieť kúpu, výrobu, požičanie, resp. úpravu vecí k ich použitiu alebo uľahčeniu použitia pri spáchaní trestného činu. Spolčením je dohoda dvoch alebo viacerých osôb na vykonanie konkrétneho trestného činu. Zhluknutie nastáva náhodným spojením najmenej troch osôb bez predchádzajúcej dohody k vykonaniu trestnej činnosti, ktorá má byť vykonaná okamžite a bezprostredne.

Príprava k pokusu, k dokonanému trestnému činu a k účasti má subsidiárnu povahu. Ak prerástla do uvedených vývojových štádií zločinu, bude sa postihovať ako tento delikt. (R 1/1973).

Niektoré formy prípravy sú obsiahnuté v kvalifikovaných skutkových podstatách konkrétnych trestných činov a sú v pomere špeciality a subsidiarity k základným skutkovým podstatám (napr. § 272 k § 13 ods. 1, § 270).

Ods. 2

Príprava je trestná podľa trestnej sadzby ustanovenej za trestný čin, ku ktorému smerovala, ak zákon neustanovuje niečo iné. Popri uplatnení všeobecných zásad o ukladaní trestu po uznaní viny z prípravy zločinu možno podľa § 34 ods. 5 písm. c) pri určení druhu a výmery trestu prihliadnúť do akej miery sa konanie prípravy priblížilo k dokonaniu trestného činu ako aj na okolnosti a dôvody, pre ktoré k dokonaniu nedošlo.

Do úvahy prichádza za splnenia zákonných podmienok 39 ods. 2 písm. a) mimoriadne zníženie trestu pri dodržaní obmedzení v ust. § 39 ods. 3.

Ods. 3, 4

K beztrestnosti prípravy treba dobrovoľné upustenie od ďalšieho konania a dobrovoľné odstránenie vzniknutého nebezpečenstva. Z praxe sú ustálené prípady, kedy nepôjde o upustenie od ďalšieho konania a síce, ak bol páchatel' pristihnutý pri čine, a od svojho ko-

kania upustil z obavy jeho odhalenia (R 21/1972-II), upustil od vykonania pod vplyvom prekážky (R 52/1970-I, R 1/2003) alebo neodstránil nebezpečenstvo dokonania trestného činu ostatnými účastníkmi, ktorí jeho spáchanie odložili na neskorší čas (R 52/1970-II, R 14/1997).

Odstránenie nebezpečenstva možno vykonať aj za pomoci iných osôb, ale pri aktívnej účasti a prispenia páchatela (porovnaj R 27/1987).

Druhou alternatívou beztrestnosti je oznámenie prípravy v čase, keď sa dalo zabrániť dokonaniu trestného činu a odstrániť nebezpečenstvo z toho hroziace. Sú uvedené konkrétne subjekty, ktorým treba skutočnosti o príprave oznámiť.

Prokurátor – pozri ZoP.

Policajný zbor – pozri ZPZ.

Vojak – pozri vysvetlivky k 128 ods. 3.

Príslušník Zboru väzenskej a justičnej stráže – pozri ZVJS.

Nadriadeným alebo služobným orgánom vojakovi sa rozumie osoba, ktorá je v tom čase oprávnená na velenie a riadenie v príslušnom vojenskom útvere vydávať ústne alebo písomné vojenské rozkazy, ktoré zaväzujú vojaka podľa nich konať alebo sa konania zdržať.

Bezettrosť prípravy nevyklučuje zodpovednosť páchatela za predchádzajúce dokonanie iného trestného činu (kvalifikovaná príprava).

R 23/1991: Odcudzenie vkladnej knižky, z ktorej sa páchatel doposiaľ ani nepokúsil vybrať vklad, je prípravou na trestný čin krádeže podľa § 13 ods. 1 k § 212 TZ, len vtedy, ak sú súčasne naplnené niektoré okolnosti podmieňujúce použitie kvalifikovanej skutkovej podstaty uvedenej v § 212 ods. 4 alebo 5 citovaného zákona. (Upravené znenie).

R 62/1992: Účastníctvo na akomkoľvek úmyselnom trestnom čine vo forme návodu v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) TZ predpokladá, že hlavný páchatel trestný čin spáchal, resp. sa o jeho spáchanie aspoň pokúsil pod vplyvom návodu. Pokiaľ to tak nie je a páchatel spácha trestný čin na základe vlastného rozhodnutia bez zretela na návod, môže za splnenie ďalších zákonných podmienok prichádzať do úvahy zodpovednosť pôvodného návodu za prípravu na trestný čin, ku ktorému návod smeroval (§ 13 ods. 1 TZ). Ak by však navádzajúci bol uzrozumený s možnosťou, že páchatel je už rozhodnutý čin spáchať, môže ísť o účastníctvo, ale vo forme tzv. psychickej pomoci (§ 21 ods. 1 písm. d) TZ. (Upravené znenie).

R 1/2003: Dobrovoľnosť upustenia od ďalšieho konania smerujúceho k spáchaniu trestného činu je v zmysle § 13 ods. 3 TZ daná vtedy, ak páchatel vie, že mu nič nebráni dokončiť trestnú činnosť, ani mu nehrozí žiadne nebezpečenstvo a predpokladá – hoci aj mylne – že jeho trestná činnosť je uskutočniteľná a napriek tomu sa rozhodne od dokonania činu upustiť a odstrániť nebezpečenstvo, ktoré vzniklo z podniknutej prípravy záujmu chránenému TZ, alebo urobí o príprave na trestný čin oznámenie v čase, keď vzniknuté nebezpečenstvo mohlo byť ešte odstránené. O dobrovoľné upustenie od prípravy nepôjde, ak páchatel upustil od ďalšieho konania pod vplyvom prekážky spočívajúcej v tom, že zistil jednak nečinnosť

zo strany tých osôb, ktoré na spáchanie zločinu objednal a ktorým už vyplatil zálohu za jeho spáchanie a jednak to, že tieto osoby takýto úmysel ani nemali a nemajú. (Upravené znenie).

K § 14

Ods. 1

Pokus trestného činu je ďalším vývojovým štádiom trestného činu. Pokus sám o sebe nenaplnia skutkovú podstatu trestného činu, ale je viazaný k inej skutkovej podstate úmyselného trestného činu, pri ktorých znakoch uvedených v právnej vete obžaloby a rozsudku sa uvádza vetná konštrukcia popísaná v ust. § 14.

Pokus spočíva v konaní vyvolávajúcom bezprostredné nebezpečenstvo, že nastane následok ako zákonný znak skutkovej podstaty trestného činu, ktorého spáchanie je úmyslom. (R 33/1965). Hoci nenastane následok, je bezprostredne ohrozený predmet útoku, a teda aj chránený objekt (R 53/1976, R 20/1969). Vyžaduje sa úmyselné konanie, čím je pokus možný len k úmyselným trestným činom. Ak konanie smeruje k spôsobeniu ťažšieho následku, je pokus trestný s trestnou sadzbou pre taký trestný čin, hoci k jeho dokonaniu nedošlo (R 2/1973). Nie je však možný spáchať pokus k trestnému činu, ku ktorému má byť ťažší následok spôsobený z nedbanlivosti (R 9/1974).

Na rozdiel od prípravy je odstraňovanie prekážok zabráňujúcich k dokončeniu trestného činu alebo použitie prostriedkov k ich prekonaniu už v záverečnom štádiu trestnej činnosti vykonaným pokusom.

Pre neexistenciu následku nie je ani potrebná príčinná súvislosť medzi konaním a spôsobeným následkom. Následkom pokusu je samotná hrozba bezprostredného nebezpečenstva, že dôjde k poruche alebo ohrozeniu objektu chráneného TZ, čo však nie je zákonným znakom skutkovej podstaty trestného činu, ale jeho pokusu.

Pokus nie je možný pri nedbanlivostných trestných činoch, pri trestných činoch s vyžadovaním úmyselného opomenutia povinnosti a pri ohrozovacích trestných činoch. Rovnako ako príprava ani pokus nie sú možné pri tzv. predčasne dokonaných trestných činoch, ktoré sú spáchané pokusom (§ 312, § 313).

Omylom vykonaný pokus trestného činu na predmete útoku, ktorý je nespôsobilým na vznik následku (napr. pokus zabitia inej osoby, ktorá však bez vedomosti páchatela už bola mŕtva), spôsobuje jeho beztrestnosť. Pokus vykonaný mylne nespôsobilými prostriedkami (napr. pokus zabitia iného výstrelmi so slepými nábojmi, domnievajúc sa o pravých nábojoch) je naopak trestným.

Pokus k dokonanému trestnému činu a k účasti má subsidiárnu povahu. Ak prešiel do uvedených vývojových štádií zločinu, bude sa postihovať ako tento delikt. (R 1/1973).

Ods. 2

Pokus je trestný podľa trestnej sadzby ustanovenej za trestný čin, ku ktorému bezprostredne smeroval, ak zákon neupravuje niečo iné. Popri uplatnení všeobecných zásad o ukla-

daní trestu po uznání viny z pokusu možno podľa § 34 ods. 5 písm. c) pri určení druhu a výmery trestu prihliadnúť do akej miery sa konanie pokusu priblížilo k dokonaniu trestného činu ako aj na okolnosti a dôvody, pre ktoré k dokonaniu nedošlo.

Za splnenia zákonných podmienok podľa § 39 ods. 2 písm. a) prichádza do úvahy aj mimoriadne zníženie trestu pri dodržaní obmedzení v ust. § 39 ods. 3.

Ods. 3, 4

K beztrestnosti pokusu treba dobrovoľné upustenie od ďalšieho konania a dobrovoľné odstránenie vzniknutého nebezpečenstva. Z praxe sú ustálené prípady, kedy nejde o upustenie od ďalšieho konania a síce, ak bol páchatel' pristihnutý pri čine a od svojho konania upustil z obavy jeho odhalenia (R 21/1972–II), ak páchatel' od svojho konania upustil pod vplyvom prekážky (R 5/1951, R 88/1951), ak páchatel' upustil od svojho konania v dôsledku ľsti použitej poškodenou (R 33/1965) alebo ak páchatel' upustil od svojho konania z dôvodu, že sa obával svojho odhalenia pri obvinení jeho spolupáchateľa. Odstránenie nebezpečenstva možno aj za pomoci iných osôb, ale pri aktívnej účasti a prispenia páchatateľa (R 27/1987).

Z hľadiska konania pokusu v závislosti od štádia upustenia od ďalšieho konania sa rozlišuje ukončený a neukončený pokus. Pri ukončenom pokuse páchatel' už vykonal všetko, čo bolo potrebné k dokonaniu trestného činu, a ešte pred vznikom následku aktívnym konaním mu zabránil a odstránil hroziace nebezpečenstvo (porovnaj R 16/1979, R 27/1987). O neukončený pokus ide vtedy, ak páchatel' ešte neurobil všetko, čo pokladal za potrebné na dokonanie trestného činu, a po nepokračovaní v konaní odstránil nebezpečenstvo hroziace TZ chráneného záujmu.

Rozdiel v dosiahnutí úrovne konania pokusu a potreby akútneho konania k odstráneniu hroziaceho nebezpečenstva má rozhodný vplyv pri rozhodovaní podľa § 34 ods. 5 písm. c) o treste. Pri pokuse trestného činu formou spolupáchateľstva alebo iného účastiníctva je potrebné pre beztrestnosť pokusu nielen upustiť od svojho konania, ale zabrániť aj ďalším účastníkom, obzvlášť v organizovanej skupine k dosiahnutiu následku trestného činu (R 14/1997).

Druhou alternatívou beztrestnosti je oznámenie pokusu v čase, keď sa dalo zabrániť dokonaniu trestného činu a odstrániť nebezpečenstvo z toho hroziace. Nezáleží na tom, či sa odstránilo nebezpečenstvo hroziace na vzniku následku. V TZ sú uvedené konkrétne subjekty, ktorým treba skutočnosti o príprave oznámiť. Sú také isté ako pri príprave – bližšie pozri vysvetlivky k § 13.

Kvalifikovaný pokus – beztrestnosť pokusu nevyklučuje zodpovednosť páchatateľa za predchádzajúce dokonanie iného trestného činu.

R 26/1985–I: Ak obvinený vykoná všetko pre to, aby uviedol poškodeného do omylu (predloží nepravdivý znalecký posudok o ocenení nehnuteľnosti v úmysle obohatiť predávajúceho), začal už uskutočňovať konanie, ktoré je znakom trestného činu podvodu. Ide o konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu v zmysle § 14 ods. 1 TZ. Nie

je rozhodujúce, že museli nastať ešte ďalšie skutočnosti od obvineného nezávislé (uzatvorenie kúpnej zmluvy, vyplatenie kúpnej ceny), aby vznikla škoda poškodenému a že vznik škody bol od konania časovo vzdialený. Preto takéto konanie nemožno posúdiť len ako prípravu na trestný čin v zmysle § 13 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 27/1987: Tiež v prípade tzv. ukončeného pokusu možno dobrovoľne upustiť od dokonania činu a splniť tak podmienky zániku trestnosti podľa § 14 ods. 3 písm. a) TZ, ak medzi konaním páchatela a spôsobením zamýšľaného následku zostáva ešte určitá doba, v ktorej možno zamýšľanému následku zabrániť. V takomto prípade však nepostačuje púhe zdržanie sa ďalšieho konania, ale je potrebný aktívny zásah páchatela k odvráteniu nebezpečenstva, ktoré vzniklo chránenému záujmu TZ z podniknutého pokusu. Rozhodnutie páchatela upustiť od dokonania trestného činu musí trvať až do konečného odvrátenia nebezpečenstva vzniku následku. (Upravené znenie).

R 12/1990: V prípade páchatela, ktorý napadol poškodenú opakovanými údermi kladivom do hlavy v úmysle usmrtiť ju a potom v domnení, že poškodená už nežije, sa rozhodol zbaviť sa jej tela a hodil ju do vody, kde sa poškodená utopila, nejde o tzv. dolus generalis, takže jeho konanie nemožno posúdiť ako dokonaný trestný čin vraždy podľa § 145 TZ, ale len ako pokus vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 TZ, vo viacčinnom súbehu s trestným činom usmrtenia podľa § 149 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 12/1991: Pokus trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 284 TZ je možný, a to napr. ak páchatel použije na jeho spáchanie nespôsobilý prostriedok. V rámci okolností, pre ktoré nedošlo k dokonaniu trestného činu, treba najmä zhodnotiť, či neúspech trestnej činnosti bol spôsobený prevažne náhodnými okolnosťami alebo tým, že páchatel nebol schopný zvoliť spôsobilé prostriedky. (Upravené znenie).

R 113/1999: Trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 Trestného zákona je dokonaný, ak páchatel do cudziny zláká, najme alebo prepraví (stačí prepravenie za hranice republiky) ženu v úmysle, aby sa tam použila na pohlavný styk s iným. Na naplnenie subjektívnej stránky tohto trestného činu nemá vplyv okolnosť, že žena mala taký úmysel už pred zlákaním, najatím alebo prepravením do cudziny, prípadne, že taký úmysel pojala až po uvedenom konaní páchatela. Skutočnosť, že žena bola do zahraničia zlákaná v uvedenom úmysle za použitia podvodnej zámienky, alebo že sama mala úmysel prostituovať v zahraničí, môže mať význam iba z hľadiska hodnotenia závažnosti konania páchatela. (Upravené znenie).

R 62/2000–I: Trestného činu neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 TZ, a to ani formou pokusu podľa § 14 ods. 1 TZ, sa nedopúšťa spolujazdec vodiča osobného motorového vozidla, ktorý po nehode, na ktorej mal účasť, neposkytne osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, potrebnú pomoc (§ 178 TZ) tým, že na mieste nehody vozidlo ani nezastaví, lebo spolujazdec (okrem toho, že nemôže zistiť, či ide o osobu, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí znaky vážnej poruchy zdravia) nemôže potrebnú pomoc poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného. (Upravené znenie).

R 84/2000-I: Hodnotenie povahy a závažnosti pokusu trestného činu podľa kritérií uvedených v § 34 ods. 5 písm. c) TZ na dôvodné použitie mimoriadneho zníženia trestu podľa. Ustanovenie § 39 ods 2 TZ vyjadruje požiadavku zákona, aby v konkrétnom prípade pokus trestného činu nedosiahol taký stupeň závažnosti činu, akému zodpovedá trestná sadzba stanovená za dokonaný trestný čin, ktorá by aj pri použití jej dolnej hranice bola neprimerane prísna a účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania. (Upravené znenie).

R 84/2000-I: Uvedené požiadavky zákona nespĺňa konanie páchatela ukončeného pokusu trestného činu vraždy podľa § 14 ods. 1, § 145 ods. 1 TZ vykonaného strelnou zbraňou, ktorou páchatel spôsobil poškodenému ťažké, život ohrozujúce zranenia, pričom bezprostredne po spáchaní trestného skutku z miesta činu ušiel a smrteľný následok odvrátilo len poskytnutie rýchlej lekárskej pomoci. (Upravené znenie).

R 23/2001: Ak bol obžalovaný uznávaný za vinného z prípravy na zločin alebo z pokusu trestného činu, ktoré boli spáchané za okolnosti podmieňujúcej použitia vyššej trestnej sadzby a táto vyššia sadzba bola so zreteľom na okolnosti predpokladané v ustanovení § 38 ods. 2 TZ použitá, nemožno súčasne znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu vyššej trestnej sadzby podľa § 39 ods. 2 písm. a) TZ, lebo tomu bráni taktó hodnotená závažná povaha jeho prípravy alebo pokusu, podstatne zvyšujúca závažnosť činu. (Porovnaj R 26/1985–III). (Upravené znenie).

K § 15

Zavinenie tvorí základ trestnej zodpovednosti. Bez zavinenia niet trestného činu ani trestu. Zavinenie sa musí vzťahovať na všetky skutočnosti, ktoré tvoria znaky skutkovej podstaty trestného činu a musí existovať v čase činu.

Zavinenie vyjadruje vnútorný, psychický vzťah páchatela k podstatným zložkám trestného činu. Je obligatórnym znakom subjektívnej stránky trestného činu.

Zavinenie je vybudované na dvoch zložkách, zložke vedomostnej (rozumovej intelektuálnej, racionálnej) a zložke vôľovej.

Vedomostná zložka zahŕňa jednak vnímanie predmetov a javov prostredníctvom zmyslových orgánov a jednak predstavu predmetov a javov, ktoré páchatel už vnímal skôr alebo o ktorých vie na základe znalostí a skúseností.

Vôľová zložka vyjadruje chcenie rozhodujúcich skutočností, ktoré zakladajú trestný čin alebo uzrokovanie s nimi. Ak ich páchatel nechce a nie je s nimi ani uzrokovateľ, potom chýba aj vôľový vzťah páchatela k trestnému činu.

Na zložke vedomostnej a vôľovej sú vybudované dve formy zavinenia – úmysel (dolus) (§ 15) a nedbanlivosť (cupla) (§ 16).

Úmyselné zavinenie je ťažšou formou zavinenia ako nedbanlivosť. Obsahuje zložku vedomostnú ako aj vôľovú. V tom je aj základný rozdiel medzi úmyslom a nedbanlivosťou,

pretože u nedbanlivosti chýba zložka vôľová. Úmyselné zavinenie môže mať podobu priameho úmyslu alebo nepriameho úmyslu.

Priamy úmysel (*dolus directus*) [písm. a)] vyjadruje vyšší stupeň zavinenia. Zložka vôľová je tu vyjadrená slovom „chcel“. Zložka vedomostná nie je výslovné uvedená, je však samozrejmé, že tie skutočnosti, ktoré páchatel chcel, si zároveň predstavoval aspoň ako možné. Páchatel vedel, že následok spôsobí, jeho vznik sledoval, želaný si ho, teda ho chcel spôsobiť.

Nepriamy úmysel (*dolus indirectus*) [písm. b)] je založený na vedomostnej zložke, ktorá je vyjadrená slovami „vedel, že...“ a na konštrukcii uzročenia, ktoré je variantom vôle, odlišnou od chcenia. Spôsobenie trestnoprávneho následku nie je priamym cieľom páchatela, ktorý svojím konaním sleduje iný cieľ. Avšak zároveň je uzročený s tým, že realizácia tohto cieľa môže viesť k spôsobeniu tohto následku.

Rozdiel medzi priamym a nepriamym úmyslom je v odstupňovaní vôľovej zložky, ktorá je u nepriameho úmyslu menej intenzívna. Za inak rovnakých okolností je priamy úmysel závažnejšou formou zavinenia než úmysel nepriamy, čo má význam najmä z hľadiska ukladania trestu. U väčšiny úmyselných trestných činov stačí nepriamy úmysel. Len u niektorých zákon vyžaduje priamy úmysel, čo je vyjadrené slovami „s cieľom“ (napr. § 185, § 318, § 319).

Trestnoprávna náuka rozlišuje viaceré druhy úmyslu, z ktorých má význam tzv. **dolus praemeditatus**, t. j. úmysel vopred uvážení, s vopred uvážanou pohnútkou, čin spáchaný s rozvahou, ktorý je súčasťou konštrukcie skutkovej podstaty trestného činu úkladnej vraždy (§ 144) a zo zákona je posudzovaný prísnejšie.

Pohnútka vyjadruje vnútorný podnet, ktorý vedie páchatela k spáchaniu trestného činu. Spolu s cieľom a účelom všeobecne patrí medzi tzv. fakultatívne znaky subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu. Znakmi povinnými sa stávajú vtedy, keď konkrétna skutková podstata trestného činu vyžaduje, aby boli naplnené. Pohnútkou Bez zistenia pohnútky by bol skutkový základ rozhodnutia neúplný. Obzvlášť zavrhnúť hodná pohnútkou je všeobecnou prifažujúcou okolnosťou [§ 37 písm. a)]. Bližšie pozri vysvetlivku k § 140.

Omyl páchatela úzko súvisí so subjektívnou stránkou, najmä s úmyslom. Vyjadruje nesúlad páchatelovho vnímania alebo predstavy so skutočnosťou, ktorý spočíva v tom, že páchatel si určitú skutočnosť vôbec neuvedomuje, alebo o nej nemá správnu predstavu. Ide vlastne o obrátené zavinenie, a preto i zásady platné pre omyl vyplývajú zo zásad o zavinení. Omyl sa môže týkať skutkových okolností alebo právnych okolností. Podľa toho sa rozlišuje omyl skutkový (pozitívny a negatívny) a omyl právny (pozitívny a negatívny).

Skutkový omyl negatívny nastane vtedy, ak páchatel nepozná nejakú skutočnosť, ktorá sa vyžaduje na naplnenie znakov uvedených v TZ alebo nepozná okolnosť podmienujúcu jeho trestnú zodpovednosť (napr. osoba, ktorá dáva do obehu platidlo nevie, že je falš-

né). V tomto prípade je vylúčené úmyselné zavinenie ako aj vedomá nedbanlivosť, nie je však vylúčená zodpovednosť za nevedomú nedbanlivosť.

Skutkový omyl pozitívny nastane vtedy, keď páchatel vykoná konanie v úmysle spáchať trestný čin v predstave, že sú naplnené znaky skutkovej podstaty, no v skutočnosti niektorý znak neexistuje (napr. páchatel sa omylom domnieva, že odníma cudziu vec). Páchatel bude zodpovedný za pokus alebo za prípravu na trestný čin, za podmienok uvedených v § 14 a § 15.

Na rovnakých zásadách ale v opačnom zmysle je konštruovaný omyl o okolnostiach vylučujúcich protiprávnosť. Klasickým príkladom je tzv. putatívna obrana, keď sa páchatel omylom domnieva, že existujú okolnosti odôvodňujúce nutnú obranu, aj keď v skutočnosti ide o útok zo žartu. V takomto prípade prichádza do úvahy trestná zodpovednosť za nevedomú nedbanlivosť.

Trestnoprávna teória pozná aj osobitné prípady skutkového omylu, ktoré sa posudzujú podľa rovnakých zásad. Ide o omyl v predmete útoku (*error in objecto, error in persona*), omyl v kauzálnom priebehu (*aberratio ictus*) a osobitný omyl v kauzálnom priebehu (*dolus generalis*).

Právny omyl spočíva v tom, že páchatel sa mýli alebo má nesprávnu predstavu vo vzťahu k tomu, či jeho konanie je alebo nie je protiprávne podľa TZ. Tento omyl je založený na neznalosti alebo mylnom výklade trestnoprávnych noriem alebo mimotrestných právnych noriem, ktoré sú podstatné pre trestnú zodpovednosť.

Právny omyl negatívny, keď páchatel nevie, že jeho konanie je trestné, znamená všeobecne trestnú zodpovednosť páchatela podľa zásady, že neznalosť trestného zákona neospravedlňuje.

Právny omyl pozitívny, pri ktorom sa niekto domnieva, že sa dopúšťa trestného činu, ale v skutočnosti o trestný čin nejde, nezakladá trestnú zodpovednosť, lebo nebola naplnená žiadna skutková podstata trestného činu a posudzuje sa ako tzv. putatívny delikt (zdanlivý, ktorý objektívne neexistuje).

R 37/1975: Skutočnosť, že následok, ktorý vyplynul z konania páchatela bol iný, než si páchatel predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu, *aberratio ictus*), páchatelovi neprospieva a nevyklučuje jeho zavinenie.

R 60/1993: Omyl v právnych normách, ktoré TZ neobsahuje, treba posudzovať podľa zásad o skutkovom omyle. Pokiaľ ide o tzv. negatívny skutkový omyl, t. j. ak páchatel nevedel o niektorej skutočnosti vyžadovanej pre naplnenie znakov uvedených v zákone, je tým vylúčená jeho vedomosť a tým aj zodpovednosť za úmyselný trestný čin, resp. za trestný čin spáchaný z vedomej nedbanlivosti. (Upravené znenie).

R 5/1995–III: Pre naplnenie znakov subjektívnej stránky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ nepostačuje len zistenie, že páchatel konal úmyselne, ale sa musí preukázať, že jeho úmysel smeroval aj k spôsobeniu ublíženia na zdraví, tak ako to vyžaduje ustanovenie § 15 písm. a), resp. b) TZ. Tejto súvislosti treba prihliadať najmä na

okolnosti, za ktorých k útoku došlo, na jeho intenzitu, ďalej na to, či a aký predmet páchatel k útoku použil a tiež na to, aké nebezpečenstvo za daných okolností pre zdravie napadnutého z útoku hrozilo. (Upravené znenie).

R 4/1997-II: Len z ľahkomyselného správania sa obvineného vo vzťahu k možnému následku na zdraví, eventuálne na živote iného, nie je možné bez ďalšieho usudzovať, že bol so vzniknutým následkom uzrovaný.

R 13/1997-I: Ak páchatel konal tak, že z jeho útoku musela smrť poškodeného nevyhnutne nastať a páchatel si bol tejto skutočnosti vedomý, nekonal z ľahostajnosti, a preto treba usúdiť na jeho priamy úmysel v zmysle § 15 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

K § 16

K zavineniu všeobecne – pozri vysvetlivku k § 15.

Nedbanlivosť (culpa) je druhou, ľahšou formou zavinenia, než úmysel.

Môže mať podobu vedomej nedbanlivosti alebo nevedomej nedbanlivosti. Pre oba druhy nedbanlivosti je spoločné, že chýba zložka vôle, t. j., že páchatel nechce spôsobiť následok ani nie je uzrovaný s tým, že ho spôsobí a uplatňuje sa len zložka vedomostná (intelektuálna, rozumová).

Vedomá nedbanlivosť [písm. a)] je vybudovaná na vedomí možnosti vzniku následku pri spoliehaní sa bez primeraných dôvodov, že k následku nedôjde. To znamená, že páchatel vie o možnosti vzniku následku avšak bez primeraných dôvodov možnosť porušenia alebo ohrozenia chráneného záujmu vylučuje.

Nevedomá nedbanlivosť [písm. b)] je vybudovaná na povinnosti a súčasne i možnosti predvídať, že spôsobenie poruchy alebo ohrozenie záujmu chráneného týmto zákonom môže nastať. Zložka vedomostná je tu vyjadrená len ako povinnosť a možnosť vedieť, nie ako skutočná vedomosť rozhodujúcich skutočností.

Zavinenie z nedbanlivosti je vybudované na zložke vedomostnej (intelektuálnej), t. j. na psychickom vzťahu páchatela k podstatným skutočnostiam, ktoré zakladajú trestný čin a zároveň na zachovaní potrebnej miery opatrnosti. Táto miera opatrnosti je určovaná spojením objektívneho a subjektívneho hľadiska pri predvídaní spôsobenia následku.

Objektívne hľadisko opatrnosti vyžaduje spravidla od každého rovnakú mieru opatrnosti, ktorá je v spoločnosti ustanovená alebo uznávaná. Vyššia miera opatrnosti sa vyžaduje výnimočne u niektorých skupín osôb podľa povahy povolania alebo zamestnania. Rozsah potrebnej opatrnosti vyplýva spravidla z osobitných právnych predpisov (napr. bezpečnostné predpisy, predpisy o pravidlách cestnej premávky).

Subjektívne hľadisko je miera opatrnosti, ktorú považuje za potrebnú a je schopný vynaložiť práve ten, o ktorého zodpovednosť ide. Ide o individuálne hľadisko, ktoré je u každého človeka iné, lebo je dané jeho znalosťami, skúsenosťami, jeho duševnými a telesnými schopnosťami a možnosťami.

Trestná zodpovednosť pri vedomej aj nevedomej nedbanlivosti je vymedzená spojením oboch hľadísk, pričom medzi porušením potrebnej miery opatrnosti a následkom musí byť príčinná súvislosť.

K posudzovaniu omylu páchatela – pozri vysvetlivku k § 15.

R 20/1981: Zavinenie musí zahŕňať všetky znaky charakterizujúce objektívnu stránku trestného činu, teda i príčinný vzťah medzi konaním páchatela a následkom trestného činu. Pri nedbanlivosti je treba, aby si páchatel aspoň mal a mohol predstaviť, že sa takto príčinný vzťah môže rozvinúť. Pre páchatela nepredvídateľný príčinný priebeh nie je teda v zavinení obsiahnutý a páchatel nezodpovedá za následok, ktorý takto vznikne.

R 25/1987: Vodič motorového vozidla sa nemôže spoliehať na to, že chodec veľmi vysokého veku sa bude správať v cestnej premávke s potrebnou opatrnosťou a že bude primerane reagovať na dopravnú situáciu. Na takéto osoby treba brať osobitný ohľad.

R 6/1988: O zavinenie z nevedomej nedbanlivosti podľa § 16 písm. b) TZ ide len vtedy, ak povinnosť a možnosť predvídať porušenie alebo ohrozenie záujmu chráneného Trestným zákonom sú dané súčasne. Nedostatok jednej z týchto zložiek znamená, že čin je nezavinený. (Upravené znenie).

R 14/1988: Poranenie, ktoré spôsobil inému útok psa, zakladá u majiteľa, resp. chovateľa psa, znaky trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 157, resp. § 158 TZ po subjektívnej stránke vtedy, keď neurobil všetky opatrenia, primerané konkrétnej situácii, aby zabezpečil ochranu zdravia spoluobčanov pred útokom psa, hoci vedel alebo mal a mohol vedieť, že pes môže byť útočný a nebezpečný voči cudzím osobám – § 16 písm. a), resp. b) TZ. (Upravené znenie).

R 28/1988–I–II: Povinnosť predvídať možnosť spôsobenia poruchy alebo ohrozenia záujmu chráneného Trestným zákonom (§ 16 písm. a) TZ pri výkone niektorých povolaní vyplýva nielen z bezpečnostných predpisov publikovaných v Zbierke zákonov, ale i z technických noriem. Ak ide o obsah technickej normy, neplatí zásada iura novit curia. Obsah technickej normy je treba v trestnom konaní dokazovať. (Upravené znenie).

R 12/1989: Vodič motorového vozidla sa môže zásadne spoliehať na to, že odborný servis vykoná opravu vozidla riadne. Ak sa však pri jazde závada, pre ktorú vozidlo bolo v oprave, opäť objaví, nemôže sa už na opravu spoliehať, i keby bol výslovne v servise uistený, že závada bola odstránená.

K § 17

Z ustanovenia vyplýva základná **zásada zodpovednosti za zavinenie**, ktorá vyjadruje, že bez zavinenia niet trestného činu ani trestu.

Podľa interpretačného pravidla sa na trestnosť činu vyžaduje zásadne úmyselné zavinenie, pokiaľ zákon výslovne neustanovuje, že stačí zavinenie z nedbanlivosti. V mnohých ustanoveniach osobitnej časti je forma zavinenia v podobe úmyslu alebo nedbanlivosti uvedená výslovne. Tam, kde nie je forma zavinenia výslovne uvedená platí pre základné skutkové podstaty, že sa vyžaduje úmysel (napr. § 183, § 206). Ak je subjektívna stránka vyjad-

rená slovným spojením „čo aj (hoci aj) z nedbanlivosti“, prichádza do úvahy úmysel, ako aj nedbanlivosť (napr. § 167, § 211, § 363).

K § 18

Z interpretačného pravidla o zavinení prifažujúcich okolností a okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby vyplýva zásada, že ak TZ neustanoví niečo iné, stačí zavinenie z nedbanlivosti (oproti základným skutkovým podstatám ide o zásadu opačnú).

Prifažujúce okolnosti sú uvedené v § 37. Ak nie sú zákonným znakom trestného činu, spolu s poľahčujúcimi okolnosťami majú význam pri určovaní druhu trestu a jeho úmery. Bližšie pozri vysvetlivku k § 38.

Okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sú obsahom kvalifikovaných skutkových podstat (ide o druhé a ďalšie odseky jednotlivých skutkových podstat v osobitnej časti TZ). K jednotlivým okolnostiam pozri bližšie vysvetlivku k § 138 až § 143.

Trestné právo rozlišuje dva základné druhy prifažujúcich okolností a okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby: ťažší následok a iné okolnosti.

Ťažší následok je druh následku, ktorý znamená závažnejšiu poruchu alebo ohrozenie primárneho objektu (chráneného záujmu) alebo poruchu či ohrozenie ďalšieho chráneného záujmu, za predpokladu, že zákon to posudzuje ako prifažujúcu okolnosť alebo ako okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby [napr. spáchanie viacerých trestných činov v § 37 písm. h), spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti v § 150 ods. 4 alebo spôsobenie väčšej škody v § 226 ods. 2 písm. a)].

Ak ide o ťažší následok stačí nedbanlivosť vo forme nevedomej nedbanlivosti [napr. v § 189 ods. 2 písm. d)] okrem prípadov, že zákon by aj tu vyžadoval zavinenie úmyselné [napr. v § 284 ods. 3 písm. a) ťažkú ujmu na zdraví možno spôsobiť aj úmyselne], čo napokon vyplýva z porovnania trestnej sadzby u § 147.

Iná skutočnosť je okolnosť, ktorá bližšie charakterizuje jednotlivé znaky skutkovej podstaty trestného činu [napr. spáchanie trestného činu závažnejším spôsobom konania v § 188 ods. 2 písm. c), z osobitného motívu v § 212 ods. 3 písm. c) alebo za krízovej situácie v § 319 ods. 3 písm. b)].

Ak ide i inú skutočnosť stačí nevedomá nedbanlivosť, t. j. že páchateľ o nej nevedel, hoci o nej vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery vedieť mal a mohol, pokiaľ zákon nevyžaduje, aby o nej páchateľ vedel.

R 49/1971: Spolupáchateľovi sa ťažší následok, spôsobený úmyselne druhým spolupáchateľom (§ 20), pričíta a vtedy, ak ho sám zavinil z nedbanlivosti [§ 18 písm. b)], iba že by zákon vyžadoval zavinenie úmyselné. (Upravené znenie).

K § 19

TZ vychádza zo zásady **individuálnej trestnej zodpovednosti fyzickej osoby**.

Páchateľ – fyzická osoba, je ten, kto trestný čin spáchal sám, t. j. ten, kto naplnil znaky trestného činu, sám vykonal činnosť, ktorú predpokladá konkrétna skutková podstata trestného činu alebo ju aspoň pripravoval alebo sa o ňu pokúsil (páchateľ dokonaného trestného činu, prípravy a pokusu). Páchateľ musí bezprostredne spáchať trestný čin, lebo na trestnom čine sa môžu podieľať aj iné osoby ako účastníci (organizátor, návodca, pomocník).

Fyzickou osobou sa rozumie človek od svojho narodenia až do svojej smrti.

Fyzická osoba pre naplnenie trestnej zodpovednosti musí spĺňať podmienky z hľadiska veku a prítomnosti (bližšie pozri vysvetľovku k § 23, § 24 a § 94). Samostatným obligatórny znakom, ktorý sa vyžaduje pre naplnenie trestnej zodpovednosti mladistvých mladších ako pätnásť rokov je dosiahnutá úroveň rozumovej a mravnej vyspelosti (bližšie pozri vysvetľovku k § 95).

Za páchatela sa považuje aj tzv. **nepriamy páchatateľ**, to je ten, kto spácha trestný čin prostredníctvom inej osoby, ktorú donúti, zneužije alebo použije k trestnému činu ako tzv. živý nástroj. Táto osoba nie je buď vôbec trestne zodpovedná (napr. pre nedostatok veku, pre nepríčetnosť, pre omyl) alebo zodpovedá len obmedzene za nedbanlivostný trestný čin. Nepriamy páchatateľ je trestne zodpovedný za úmyselný trestný čin.

Väčšinu trestných činov môže spáchať ktorákoľvek trestne zodpovedná fyzická osoba, tzv. **všeobecný subjekt**. Niektoré skutkové podstaty trestných činov vyžadujú, aby subjekt mal určitú osobitnú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie (**konkrétny alebo špeciálny subjekt**). K tomu bližšie pozri vysvetľovku k § 128 ods. 8.

K inštitútu konania za iného, ktorý rozširuje trestnú zodpovednosť fyzických osôb – pozri vysvetľovku k § 128 ods. 8.

R 28/1994: Páchateľom (spolupáchateľom) trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ môže byť i žena, ak násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti inú ženu k súložiu s mužom. (Upravené znenie).

R 9/1983: Páchateľ, ktorý násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia donúti ženu k súložiu s maloletým trestne nezodpovedným pre nedostatok veku, dopúšťa sa trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ, ako jediný páchatateľ. (Upravené znenie).

K § 20

Základným predpokladom spolupáchateľstva je spáchanie trestného činu spoločným konaním a úmysel k tomu smerujúci.

Spoločné konanie (objektívna podmienka) môže spočívať v tom, že:

- každý zo spolupáchateľov svojim konaním naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu (napr. obaja páchatelia použijú voči žene násillie a obaja s ňou súložlia),
- každý zo spolupáchateľov svojim konaním naplnil len niektorý zo znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorá je potom naplnená len súhrnom týchto konaní (napr. jeden z lupičov mieri zbraňou a druhý sa zmocňuje peňazí) alebo

- *spolupáchatelia vykonávajú určitú činnosť, ktorá až ako celok tvorí konanie požadované skutkovou podstatou trestného činu (napr. pri krádeži vlámaním, jeden z páchatel'ov násilne otvorí dvere bytu, druhý odcudzené veci nakladá do tašiek, tretí ich odnáša do auta).*

Úmysel spáchať trestný čin je druhá (subjektívna) podmienka spolupáchateľstva. Úmysel u spolupáchateľov sa musí vzťahovať nielen na znaky trestného činu ale aj na spáchanie trestného činu spoločným konaním. Preto **nepôjde o spolupáchateľstvo**, ak niekoľko páchatel'ov súbežne útočí proti rovnakému predmetu útoku, ale každý z nich sleduje iný zámer (napr. krádež vecí z obchodného domu pri živelnjej pohrome). Ide o súbežné samostatné páchatel'stvo niekoľkých páchatel'ov, ktorí sa budú posudzovať samostatne. O spolupáchateľstvo nejde ani pri spoločnom konaní s osobou trestne nezodpovednou pre nedostatok veku, či príčetnosti, ani vtedy, ak páchatel' využije stav, ktorý bez dohody s ním vyvolala iná osoba.

Dohoda o spolupáchateľstve nemusí byť výslovná, stačí konkludentný prejav, avšak spolupáchatelia si musia byť vedomí možnosti, že konanie ostatných spolupáchateľov v spojení s ich vlastným konaním smeruje k spáчанию trestného činu a boli s tým pre tento prípad uzročení.

Zodpovednosť spolupáchateľov zákon ustanovuje tak, že každý zo spolupáchateľov zodpovedá za celý následok spoločného konania tak, ako keby ho spáchal sám. Táto zásada sa dôsledne uplatňuje pri rozhodovaní o vine a treste. V prípade, že niektorý zo spolupáchateľov vybočí z rámca dohody (exces) zodpovedá za to, čo zavinene spôsobil, pričom ostatní budú zodpovedať len za trestnú činnosť, ktorá bola obsahom dohody.

Pri spáchaní trestného činu v spolupáchateľstve za okolností, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby alebo za okolností priťažujúcich sa trestná zodpovednosť spolupáchateľov posudzuje individuálne u každého zo spolupáchateľov, v závislosti na jeho zavinení (pozri **R 20/1970**).

Pri trestných činoch s obmedzeným okruhom páchatel'ov (konkrétny alebo špeciálny subjekt) môže byť spolupáchateľom len ten, kto môže byť páchatel'om (pozri vysvetlivku k § 128 ods. 8).

Spolupáchateľstvo vo vzťahu k účastníctvom sa považuje za vyššiu formu trestnej činnosti. Preto, ak sa niekto podieľal na trestnom čine ako spolupáchateľ a zároveň ako účastník, bude trestne zodpovedný len za spolupáchateľstvo.

Ku kritériám určovania druhu trestu a jeho výmery pozri vysvetlivku k § 34 ods. 5 písm. a).

R 24/1977: K posudzovaniu spolupáchateľstva podľa § 20 TZ a súbežného páchatel'stva viacerých osôb:

Samotná skutočnosť, že zamestnanec organizácie, ktorý rozkráda zverený materiál, má vedomosť o tom, že v tom istom časovom období tak koná aj jeho spolupracovník, nezakladá

znaky spolupáchateľstva na jeho trestnom čine, i keď ide o materiál, ktorý prevzali na základe dohody o spoločnej hmotnej zodpovednosti. (Upravené znenie).

R 24/1983: Konanie člena organizovanej skupiny vytvorenej na spáchanie trestného činu krádeže, ktorý vybočí z pôvodnej dohody a veci sa zmocní násilím, treba posúdiť ako trestný čin lúpeže podľa § 188 TZ, avšak bez použitia kvalifikačnej okolnosti podľa § 212 ods. 4 písm. b) TZ, že lúpež spáchal ako člen organizovanej skupiny.

Konanie ostatných členov organizovanej skupiny treba v takomto prípade posúdiť ako dokonaný trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 1, 4 písm. b) TZ, lebo všetky znaky tohto trestného činu boli spoločným konaním členov skupiny naplnené a exces jedného z členov spočíva v tom, že navyše použil násilie, aby sa zmocnil veci. (Upravené znenie).

R 6/1993: O spolupáchateľstvo na trestnom čine porušovania domovej slobody podľa § 194 TZ môže ísť aj vtedy, ak jeden z obvinených po dohode s ostatnými spoločníkmi sa osobne nezúčastňuje na vniknutí do bytu iného, ale v rámci rozdelenia úloh smerujúcich k úspešnému vykonaniu bytovej krádeže stráži pred domom alebo bytom iného, do ktorého neoprávnene vniknú ostatní spoločníci. (Upravené znenie).

R 11/1983: K otázke postupného spolupáchateľstva pri tzv. predčasne dokonaných trestných činoch:

Ak pri takomto trestnom čine pristúpi páchatel' k trestnej činnosti inej osoby po dokonaní trestného činu v štádiu jeho dokončovania, treba jeho konanie kvalifikovať ako pomoc podľa § 21 odsek 1 písm. d) TZ, a nie ako spolupáchateľstvo podľa § 20 TZ. Ak však páchatel' samostatným konaním sám naplní znaky dokonaného trestného činu a potom v štádiu dokončovania trestného činu koná spoločne s inými páchatel'ami, treba jeho konanie kvalifikovať ako spolupáchateľstvo podľa § 20 TZ, pretože posúdením takéhoto konania len ako pomoci by nebola vystihnutá skutočnosť, že páchatel' sám naplnil znaky dokonaného trestného činu.

Ak páchatel' sám vnikne do domu iného s úmyslom vykonať tam násilie a po vniknutí do domu sa pripojí k násilnému konaniu ďalších osôb, ktoré vnikli do domu samostatne bez jeho účasti, treba konanie takéhoto páchatel'a posúdiť ako spolupáchateľstvo trestného činu porušovania domovej slobody a nie iba ako pomoc pri uvedenom trestnom čine. (Upravené znenie).

K § 21

Organizátor, návodca, objednávateľ a pomocník tvoria všeobecné formy trestnej činnosti, ktoré sa svojim významom a závažnosťou približujú konaniu páchatel'a (spolupáchatel'a).

Účastníctvom sa rozumie úmyselná účasť na trestnom čine, namierená proti rovnakému objektu, sleduje sa ňou rovnaký následok, táto účasť nie je priama, medzi konaním páchatel'a a účastníka je určitá súvislosť, ak došlo aspoň k pokusu alebo dokonanému trestnému činu.

Účastníkom na rozdiel od páchatela a spolupáchatela môže byť aj osoba, ktorá nemá vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie, ktoré sa požadujú na spáchanie určitých trestných činov (§ 128 ods. 8).

Organizátorstvo je najzávažnejšia forma, ktorá zahŕňa, návod, objednávateľstvo i pomoc, návod zahŕňa objednávateľstvo aj pomoc a objednávateľstvo je závažnejšia forma než pomoc. Ak sa účastník na to istom trestnom čine zúčastňoval viacerými formami postihne sa len za najzávažnejšiu z nich.

Organizátorom je ten, kto spáchanie trestného činu zosnoval alebo riadil.

Ide o osobu, ktorá je iniciátorom trestného činu, vytvára plán na jeho spáchanie, vyhľadáva osoby, zabezpečuje ich vzájomný styk atď. Riadenie činnosti znamená koordináciu činnosti jednotlivých osôb, vydávanie konkrétnych pokynov, vyžadovanie ich splnenia a pod. Pre trestnú zodpovednosť organizátora sa nevyžaduje, aby bola vytvorená organizovaná skupina. K trestnosti páchatela za založenie, zosnovanie a podporovanie zločineckej alebo teroristickej skupiny pozri vysvetličku k § 296 a § 297.

Návodca je ten, kto navedie iného na spáchanie trestného činu, resp. kto u páchatela vzbudí rozhodnutie spáchať trestný čin.

TZ bližšie nešpecifikuje formy návodu. Môže ísť o prehováranie, poučovanie, presvedčovanie, vyprovokovanie, zjednanie za odmenu a pod. Návod musí smerovať k individuálne určitej osobe a k určitému, aspoň v hlavných črtách vymedzenému trestnému činu. Trestný je i provokatér, ktorý úmyselne navedie iného k trestnému činu, aby potom páchatela oznámil OČTK alebo PZ a zabránil tak dokonaniu trestného činu. Provkokovanie trestného činu štátnym orgánom sa považuje všeobecne za neprípustné. S tým súvisí i trestnosť tzv. agenta provokatéra, ktorý by iniciatívne navádzal na spáchanie TČ. Výnimky z tejto zásady – pozri § 117 ods. 2 TP.

Objednávateľ je ten, kto požiada iného, aby spáchal trestný čin.

Ide o formu odlišnú od návodu v tom, že objednávateľ prakticky len konkretizuje nájomnému páchatelovi trestného činu predmet útoku, ktorý je táto osoba už vopred ochotná (rozhodnutá) spáchať.

Pomocník je ten, kto inému poskytol pomoc na spáchanie trestného činu, formami pomoci, ktoré zákon uvádza demonštračne.

Ide o formy fyzickej pomoci (zadováženie prostriedkov, odstránenie prekážok) a pomoci psychickej (rada, utvrdzovanie v predsavzati, sľubom pomôcť po trestnom čine). Pomoc možno spáchať konaním ale aj opomenutím konania, na ktoré bol pomocník podľa okolností a svojich pomerov povinný (tzv. negatívna pomoc).

Podmienka nepriamej účasti pomocníka na čine má význam najmä pre odlišenie pomoci od spolupáchatelstva. Spoločným konaním spolupáchatela preto napr. nebude podanie varovného signálu pri krádeži vlámaním, ak nebolo súčasťou delby úloh v rámci spoločnej realizácie činu. Táto činnosť potom netvorí potrebný článok reťazca, ktorý je nevyhnutný k zmocneniu sa cudzej veci.

Ods. 2. Konceptia trestnej zodpovednosti za účasť na trestnom čine sa opiera o závislosť trestnej zodpovednosti účastníka na trestnej zodpovednosti hlavného páchatela. Musí byť však splnená podmienka, že páchatel trestný čin dokonal alebo sa oň aspoň pokúsil. V opačnom prípade prichádza do úvahy zodpovednosť za prípravu na zločin (§ 13). Postavenie osoby účastníka, t. j. či bude alebo nebude účastníkom, závisí tak od páchatela trestného činu. Závisí na právnej kvalifikácii jeho činu a zároveň na štádiu, kde sa páchatel pri realizácii svojho úmyslu spáchať trestný čin dostal.

Trestná zodpovednosť účastníka sa bude samostatne posudzovať u tých trestných činov, kde účasť na čine sa posudzuje ako páchatelstvo. Napr., kto vydá osobu mladšiu ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia tým, že zvädza ju k záhalčivému alebo nemravnému životu bude trestný ako páchatel ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 písm. a). Podobne pozri napr. § 152, § 154, § 174. Odlišne sa posúdi prípad návodu matky, aby pri pôrode alebo hneď po ňom usmrtila svoje novonarodené dieťa. Návodca bude zodpovedný za návod na vraždu podľa § 21 ods. 1 písm. b), § 145 a nie za návod k trestnému činu podľa § 146.

Zásada samostatného posudzovania trestnej zodpovednosti sa uplatňuje aj pri tzv. excese, ktorý môže byť na strane páchatela alebo účastníka. Uplatňuje sa zásada, že každý účastník zodpovedá len za tie následky, ktoré sám zavinene spôsobil.

Pokiaľ ide o trestnosť účastníka ustanovenie § 34 ods. 5 písm. b) vyjadruje zásadu individuálneho, samostatného posudzovania trestného činu. Podľa tohto ustanovenia súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery prihliadne u organizátora, návodcu, objednávateľa a pomocníka aj na význam a povahu ich účasti na spáchanom trestnom čine.

TZ nemá osobitné ustanovenie o zániku trestnosti účastníctva. Zánik trestnosti sa preto posudzuje za podmienok § 14 ods. 3, ktoré sa tu uplatnia analogicky.

R 62/1992: Účastníctvo na akomkoľvek úmyselnom trestnom čine vo forme návodu v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) TZ predpokladá, že páchatel trestný čin spáchal, resp. sa o jeho spáchanie aspoň pokúsil pod vplyvom návodu. Pokiaľ to tak nie je a páchatel spácha trestný čin na základe vlastného rozhodnutia a bez zretela na návod, môže za splnenia ďalších zákonných podmienok prichádzať do úvahy zodpovednosť návodcu za prípravu na zločin, ku ktorému návod smeroval (§ 13 ods. 1 TZ). Ak by však navádzajúci bol uzročený s možnosťou, že páchatel je už rozhodnutý čin spáchať, môže ísť o účastníctvo, ale vo forme tzv. psychickej pomoci § 21 ods. 1 písm. d) TZ. (Upravené znenie).

R 4/1993: Ak spolujazdec nielen akceptoval ponuku opitého vodiča, aby s ním išiel, ale tiež sám určil trasu jazdy, ide o psychickú pomoc formou utvrdzovania páchatela v rozhodnutí spáchať trestný čin. Samotná spoločná jazda s takýmto vodičom nie je trestná. (Upravené znenie).

R 39/1998 – III: Účastník na dokonanom trestnom čine formou pomoci podľa § 21 ods. 1 písm. d) TZ, § 270 TZ je páchatel, ktorý na žiadosť iného páchatela, ktorý za odplatu nadobudol falšované peniaze, predstiera, že falšované peniaze patria jemu a odovzdá ich

pred platbou nadobúdateľovi týchto peňazí, aby za oboch „zaplatil účet“, preto nie je spolupáchateľom podľa § 20 TZ. (Upravené znenie).

K § 22

Trestný zákon ustanovuje trestnú zodpovednosť osoby za spáchaný čin dovŕšením štrnásteho roku veku (s výnimkou § 201 – pozri vysvetlivku k ods. 2). Hranica štrnásť rokov veku určujúca trestnú zodpovednosť je odôvodnená predovšetkým dosiahnutým stupňom biologickej a sociálne psychickej vyspelosti mladého človeka.

Trestná zodpovednosť začína až dňom, ktorý nasleduje po dni štrnástych narodením páchatela (pozri interpretačné pravidlo v § 136). Až vtedy osoba dovŕšila štrnásť rokov veku v zmysle TZ. Rozhodujúci je tu čas spáchania činu, nie vzniku následku. Pri pokračovaní trestného činu alebo pri trestnom čine trvajúcim sa trestná zodpovednosť vzťahuje len na čas po dovŕšení štrnásť rokov veku. Podmienkou trestnosti hromadného trestného činu bude viac útokov až po dovŕšení tejto vekovej hranice.

Činom sa rozumie konanie, ktoré by sa u páchatela, ktorý dovŕšil štrnásť rokov veku, posudzovalo ako trestný čin. Keďže sa ho dopustila osoba mladšia ako štrnásť rokov ide o tzv. čin inak trestný (bližšie pozri vysvetlivku k § 23). K posudzovaniu týchto činov osôb mladších ako štrnásť rokov veku pozri § 105.

Osobu, ktorá dovŕšila štrnásť rokov svojho veku a neprekročila osemnásť rokov svojho veku TZ považuje za **mladistvú** (§ 94). Nadobudnutie plnoletosti podľa občianskeho práva pred dovŕšením veku osemnásť rokov je z hľadiska trestného práva irelevantné.

Osoba staršia ako 18 rokov je dospelý, plne trestne zodpovedný páchatel.

Vek blízky veku mladistvých – pozri § 127 ods. 2 a § 36 písm. d).

Ďalšie vekové hranice sú uvedené v § 103 ods. 2, § 127 ods. 1 a 4.

TZ neustanovuje hornú hranicu veku osoby, od ktorej by bol trestný postih páchatela trestného činu vylúčený.

U mladistvej osoby TZ podmieňuje trestnú zodpovednosť nielen dosiahnutím predpísaného veku a jej príčetnosťou, ale aj ďalším obligatórnym znakom, ktorým jej rozumová a mravná vyspelosť (bližšie pozri § 95).

Ods. 2. V tomto odseku je trestná zodpovednosť páchatela trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 podmienená dovŕšením jeho pätnásteho roku veku. Vyplýva to z podstaty trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201, kde predmetom útoku je osoba mladšia ako pätnásť rokov. Zákonodarca tak dôsledne chráni mravný a fyzický vývin detí mladších ako pätnásť rokov pred zneužívaním zo strany páchatelov, ktorí v čase činu dovŕšili vek pätnásť rokov.

K § 23

Príčetnosťou sa všeobecne rozumie spôsobilosť byť páchatelom trestného činu, vzhľadom na duševné schopnosti páchatela.

Príčetnosť je jedna z významných podmienok trestnej zodpovednosti. Trestný zákon nedefinuje pojem príčetnosti. Vymedzuje pojem nepríčetnosti, čo v zmysle § 23 vylučuje trestnú zodpovednosť, pokiaľ TZ neustanovuje niečo iné.

Pre naplnenie tohto znaku subjektu je potrebné, aby boli súčasne naplnené **tri podmienky**: páchatel'

- a) trpí duševnou poruchou,
- b) je zbavený schopnosti rozpoznať protiprávnosť činu alebo ovládať svoje konanie v dôsledku tejto duševnej poruchy,
- c) duševná porucha a strata rozpoznávacej a ovládacej schopnosti musí byť v čase spáchania činu inak trestného.

Duševná porucha (tzv. biologické kritérium nepríčetnosti) môže mať dlhotrvajúci alebo prechodný charakter, môže byť vrodená, či získaná. Duševné poruchy sa tradične **členia na**:

- duševné choroby (napr. schizofrénia, progresívna paralýza, maniodepresívna psychóza),
- chorobné duševné stavy (napr. vývojové poruchy, psychopatia, slabomyseľnosť),
- krátkodobé duševné poruchy (napr. patologická opilosť, patologické poruchy spánku, hlboké poruchy vedomia, epilepsia, poruchy po otrase mozgu, po omráčení bleskom, po otrave kyslíčnikom uhoľnatým).

Nedostatok (strata) schopnosti rozpoznávacej (rozumovej) alebo schopnosti ovládacej [tzv. psychologické (juristické) kritérium nepríčetnosti] musí byť dôsledkom duševnej poruchy (tzv. príčinná súvislosť). K vylúčeniu príčetnosti stačí nedostatok jednej z týchto schopností.

Nedostatok rozpoznávacej schopnosti spočíva v tom, že páchatel' nie je schopný rozpoznať protiprávnosť svojho konania. Takáto osoba všeobecne nie je schopná pochopiť spoločenský zmysel a svojho činu. K pojmu protiprávnosť činu, pozri vysvetlivku k § 8.

Nedostatok ovládacej schopnosti spočíva v absencii konkrétneho konania osoby, ktoré je predmetom posudzovania.

Dôležitou podmienkou je, aby nedostatok rozumovej a ovládacej schopnosti bol **v čase spáchania činu inak trestného**. Ak páchatel' nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný je to v prípravnom konaní [§ 215 ods. 1 písm. e)], pri predbežnom prejednaní obžaloby [§ 244 ods. 1 písm. c)] dôvod na zastavenie trestného stíhania a na hlavnom pojednávaní dôvodom oslobodzujúceho rozsudku [§ 285 písm. b)]. Ak by duševná porucha, ktorá spôsobila stratu rozumovej aj ovládacej schopnosti, nastala až po spáchaní činu, osoba bude trestne zodpovedná, avšak v zmysle TP takáto okolnosť je dôvodom napr. na prerušenie trestného stíhania [§ 228 ods. 2 písm. c), § 244 ods. 1 písm. e)], § 283 ods. 1, § 318 ods. 1, § 320 ods. 1 písm. d) TP] alebo má ďalšie procesnoprávne dôsledky.

Čin inak trestný je konanie, ktoré má inak (za predpokladu pričetnosti) znaky trestného činu (tzv. kvazidelikt). Môžu to byť znaky ktoréhokoľvek trestného činu (aj ohrozovacieho). U trestných činov, ktorých znakom je pohnútko, posudzovanie konania ako kvazideliktu je vylúčené.

Slová „**ak tento trestný zákon neustanovuje inak**“ znamenajú, že exkulpácia z dôvodu nepríčetnosti neprichádza do úvahy za podmienky, že páchatel sa priviedol do stavu nepríčetnosti pozitím alebo aplikáciou návykovej látky zavinené. Vtedy bude páchatel podľa okolností trestne zodpovedať za trestný čin, ktorý v nepríčetnosti spáchal (za tzv. dolžne alebo kulpózne actio libera in causa) alebo za trestný čin opilstva podľa § 363 (bližšie pozri vysvetlivku k § 363).

Patologická opilosť je kvalitatívna porucha priebehu opilstosti, pri ktorej dochádza k ťažkej poruche vedomia bez toho, aby bola narušená pohybová koordinácia. Môže k nej dôjsť aj po pozití napatrného množstva alkoholu. K posudzovaniu nepríčetnosti spôsobenej patologickou opilosťou – pozri **R 32/1970, R 29/1971**.

Otázka nepríčetnosti je otázkou právnou, čo znamená, že jej posúdenie prináleží orgánu činnému v trestnom konaní a súdu, ktorí za tým účelom priberú znalca na podanie znaleckého posudku.

K zmenšenej pričetnosti a dôsledkom s ňou spojených – pozri § 40 a § 73.

R 3/1985: Pokiaľ páchatel požil alkoholické nápoje alebo iné omamné prostriedky v stave zmenšenej pričetnosti, ktorý bol vyvolaný prechodnou duševnou poruchou, a potom v stave, ktorý ešte nedosiahol nepríčetnosť, spáchal trestnú činnosť, je potrebné prizerať k stavu zmenšenej pričetnosti, ak tento stav mal vplyv na spáchanie trestnej činnosti, hoci sa pričetnosť páchatela pozitím alkoholických nápojov, resp. iných omamných látok, ešte viac oslabil. (Upravené znenie).

R 46/1990: Zodpovednosť páchatela za trestný čin spáchaný v nepríčetnosti spôsobenej patologickou opilosťou je vylúčená v zmysle § 23 TZ len vtedy, ak sa páchatel predtým, než sa rozhodol požiť alkohol, nebol a ani nemal a nemohol byť vedomý svojej dispozície pre podobne stavy po pozití alkoholu. (Upravené znenie).

R 25/1992-I: Rozrušenie spôsobené pôrodom je zvláštny znak trestného činu § 146 TZ a nemožno ho zamieňať so všeobecnými podmienkami trestnej zodpovednosti, vyjadrením v ustanoveniach o nepríčetnosti a zmenšenej nepríčetnosti. Pre posúdenie otázky, či obvinená konala v tomto psychickom stave, je rozhodujúcim podkladom posudok znalca – pôrodníka. Pritom nie je podstatné, či boli narušené schopnosti obvinenej rozpoznať nebezpečnosť svojho konania a ovládať ho. (Upravené znenie).

R 17/1993: V prípadoch, v ktorých opitosť alebo aplikácia inej návykovej látky neprivodí u páchatela stav nepríčetnosti, ale iba stav zmenšenej pričetnosti, prichádza do úvahy jeho zodpovednosť za trestný čin, ktorý v tomto stave spáchal, a nie zodpovednosť za trestný čin opilstva podľa § 363 TZ. (Upravené znenie).

K § 24

Krajnou núdzou sa označuje taký stav, keď je možné chrániť záujem, ktorý chráni TZ len tak, že sa obetuje iný takýto záujem.

Čin inak trestný je konanie, ktoré má za predpokladu, že nebudú dodržané zákonom ustanovené podmienky znaky trestného činu. Pri dodržaní zákonných podmienok ide o konanie, ktoré nie je trestným činom od samého počiatku, chýba mu protiprávnosť.

Nebezpečenstvo je stav hroziaci poruchou. Môže byť vyvolané prírodnými silami (povodeň, požiar), človekom (vodičom pri dopravnej nehode), zvierateľom (útok psa na dieťa). Môže spočívať aj v útoku človeka, avšak útok sa odvracia tak, že následok je spôsobený inému než útočníkovi (napr. vydanie peňažnej hotovosti patriacej súkromnej firme z dôvodu záchrany vlastného života). Nebezpečenstvo môže spôsobiť aj osoba, ktorá je sama ohrozená.

Nebezpečenstvo hrozí záujmom chráneným trestným zákonom. Môže ísť o záujem individuálne ale aj kolektívne. Ohrozené môžu byť záujmy vlastné ale i cudzie.

Priamo hroziace nebezpečenstvo je bezprostredné nebezpečenstvo, kde vývoj situácie rýchlo speje k poruche (napr. rýchlo sa šíriaci požiar, nevyhnutnosť odvozu ťažko zraneného do nemocnice).

Ods. 2. V tomto odseku sú ustanovené **tri podmienky, kedy nejde o krajnú núdzu:**

- 1. Ak bolo možné nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému TZ za daných okolností odvrátiť inak.**

Podmienka tzv. subsidiarity, vyjadruje požiadavku, aby sa najskôr vyčerpali všetky iné možnosti na zamedzenie hroziaceho nebezpečenstva, ak to okolnosti dovoľujú. Vychádza sa z toho, že odvracanie nebezpečenstva sa často týka i záujmu osôb, ktoré ho nevyvolali alebo nemajú na ňom žiadnu vinu, a preto, ak je možné nebezpečenstvo odvrátiť bez ohrozenia ich záujmov, je treba dať tomu prednosť (napr. odvoz rodičky podnapilým vodičom, len, ak nie je možné zabezpečiť pomoc inak).

- 2. Spôsobený následok je zjavne závažnejší ako ten, ktorý hrozil.**

Táto podmienka znamená, že hroziaci následok a následok spôsobený v krajnej núdzi musia byť v určitom vzájomnom pomere, kedy sa nepripúšťa spôsobenie zjavne závažnejšieho následku oproti tomu následku, ktorý hrozil z priamo hroziaceho nebezpečenstva. Závažnosť následku sa bude posudzovať v každom jednotlivom prípade zvlášť, s prihliadnutím ku všetkým jeho konkrétnym okolnostiam a súvislostiam, a to nielen podľa významu dotknutého záujmu ale i podľa závažnosti a rozsahu následku, príp. veľkosti hroziacej škody. Za zjavne závažnejší možno považovať následok, ktorý sa týka rovnako významného záujmu ale má oveľa väčšiu intenzitu než hroziaci následok (napr. záujem na živote a zdraví viacerých ľudí sa hodnotí vyššie ako rovnaký záujem individuálny), alebo sa dotýka významnejšieho záujmu v porovnaní s hroziacim následkom (napr. záujem na živote človeka sa všeobecne hodnotí vyššie ako záujem na ochrane majetku).

3. Ten komu nebezpečenstvo priamo hrozilo je podľa všeobecne záväzného právneho predpisu povinný ho znášať.

Podmienka znamená, že krajnej núdze sa nemôže dovoliavať ten, kto je povinný znášať nebezpečenstvo, pričom táto povinnosť mu vyplýva zo všeobecne záväzného právneho predpisu (napr. vojak, lekár, policajt, hasič).

Všeobecne záväzný právny predpis je všeobecne záväzný normatívny právny akt legislatívneho orgánu, ktorému bola ústavou zverená právotvorná právomoc a ktorý bol zákonom ustanoveným spôsobom publikovaný (ústavné a iné, tzv. obyčajné zákony, nariadenia vlády, právne predpisy ministerstiev, iných správnych úradov a orgánov územnej samosprávy).

Ak neboli dodržané zákonom ustanovené podmienky, pôjde o tzv. vybočenie z medzi krajnej núdze (exces). Pri posudzovaní trestnej zodpovednosti sa to hodnotí ako poľahčujúca okolnosť podľa § 36 písm. i).

R 19/1968: Ak vedie podnapilý vodič motorové vozidlo iba preto, aby po dopravnej nehode zabezpečil lekársku pomoc pre zraneného účastníka nehody, prichádza do úvahy posudzovanie tohto konania z hľadiska ustanovenia § 24 TZ o krajnej núdzi. (Upravené znenie).

R 10/1980: Nebezpečenstvo nemusí byť skutočné. Domnelé nebezpečenstvo, t. j. nebezpečenstvo, ktoré existuje len v predstave osoby, ktorá ho odvracia, alebo nebezpečenstvo, ktoré neobsahuje predpokladanú intenzitu (tzv. putatívna krajná núdza) sa posudzuje podľa zásad o skutkovom omyle. Ak tu boli podmienky krajnej núdze, nemôže byť páchatel zodpovedný za úmyselný trestný čin. Je však treba skúmať či nejde o trestný čin z nedbanlivosti. (Upravené znenie).

R 20/1982: Stav krajnej núdze môže byť vyvolaný vyhrážkami a nátlakom zo strany tretej osoby na vôľu obvineného, z ktorých vyplýva nebezpečenstvo priamo hroziace záujmom chráneným Trestným zákonom a ktoré obmedzujú slobodu rozhodovania obvineného. Podmienku krajnej núdze môže spĺňať konanie, ktorým obvinený obetovaním jedného ľudského života zachráni viacerých ľudí. (Upravené znenie).

R 6/1988: Nebezpečenstvo, ktoré sa odvracia v krajnej núdzi, môže byť aj nebezpečenstvo vyvolané útokom človeka. V takom prípade ide o krajnú núdzu a nie o nutnú obranu, ak konaním inak trestným je spôsobená škoda inému než útočníkovi. Pri útoku na zdravie nie je vylúčené splnenie podmienok krajnej núdze v zmysle § 24, keď ohrozený pri odvracaní priamo hroziaceho nebezpečenstva z útoku spôsobí škodu na majetku. (Upravené znenie).

K § 25

Podstatou nutnej obrany je odvracanie útoku človeka-útočníka na záujmy chránené trestným zákonom.

Čin inak trestný, pozri vysvetlioku k § 24. Konanie v nutnej obrane nie je protiprávne, nie je trestným činom. Ide o uplatnenie práva proti bezpráviu činom, ktorý by inak bol trestným činom.

Útok je vždy protiprávne konanie človeka proti záujmom chráneným TZ. O útok človeka ide aj vtedy, ak by došlo k napadnutiu poštvaným zvieratám, ktoré je vlastne nástrojom v rukách útočníka. Útok má spravidla znaky trestného činu, ale nemusí (napr. pri menšej intenzite útoku na telesnú integritu človeka, keď nie sú naplnené znaky ublíženia na zdraví). Útok má väčšinou formu konania, ale môže byť tiež opomenutím (napr. neopustenie cudzieho bytu a zotročovanie v ňom). Nevyžaduje sa, aby útočník bol trestne zodpovedný. Preto je nutná obrana prípustná aj proti útoku dieťaťa, osoby nepríčetnej alebo osoby, ktorá konala v skutkovom omyle.

Útok hrozí priamo, ak má nastať ihneď, bezprostredne, v najbližšom okamihu. Napadnutý pritom nemusí čakať, až útočník udrie prvý. Podstatné je, že iniciatíva musí vychádzať od útočníka. Preto nejde o nutnú obranu, ak bol útok vyprovokovaný.

Útok trvá, pokiaľ neskončilo nebezpečenstvo pre napadnutý chránený záujem. Ukončenie útoku nie je totožné s dokonaním činu (napr. nutná obrana je možná v prípade páchatela, ktorý sa zmocnil cudzej veci a odchádza z miesta činu). Ukončenie útoku nastáva vtedy, ak nebezpečenstvo pre napadnuté záujmy pominulo alebo tieto záujmy boli už porušené a nehrozí nebezpečenstvo ďalších škôd.

Záujmy chránené trestným zákonom sú záujmy, ktoré vyplývajú z jednotlivých ustanovení trestných činov uvedených v osobitnej časti TZ, predovšetkým život, zdravie majetok, osobná a domová sloboda, česť, ľudská dôstojnosť, a to aj vtedy, ak sa týkajú inej osoby než obrancu. Chránené záujmy ohrozuje i útok vyprovokovaný. O nutnú obranu preto nejde, ak je útok vyprovokovaný preto, aby mohol byť na útočníkovi spáchaný trestný čin.

Ods. 2. Obrana nesmie byť celkom zjavne neprimeraná útoku.

Túto podmienku treba hodnotiť vždy podľa všetkých okolností prípadu a podľa toho ako sa situácia javila v čase činu. Obrana musí byť tak intenzívna, aby útok mohla aj reálne odvrátiť. Aby bola účinná musí byť silnejšia než útok, intenzívnejšia, než iba „primeraná“. Nesmie však nastať celkom zjavný (hrubý) nepomer medzi intenzitou obrany a útoku (napr. úmyselné usmrtenie zlodēja pri krádeži peňaženky).

Celkom zjavné je to, čo je nepochybné, jasné, očividné najmä z hľadiska predstáv osoby, ktorá sa bráni (pozri R 41/1980). Slovamí „celkom zjavne“ sa vyjadruje veľmi široká možnosť konať v nutnej obrane. Hranice obrany „nie celkom zjavne neprimeranej“ sú oveľa širšie než obrany „primeranej“. **Kritériom celkom zjavnej neprimeranosti obrany** sú všetky okolnosti konkrétneho prípadu, najmä však **spôsob útoku** (charakter útoku, proti akým záujmom útok smeruje, spôsob jeho vykonania, použité prostriedky), **miesto a čas útoku** (či k útoku došlo na osamelom mieste bez možnosti pomoci iného, v nočných hodi-

nách), *okolnosti vzťahujúce sa k osobe útočníka alebo k osobe obrancu* (pomer fyzických síl, pomer pohlaví).

U nutnej obrany nie je podmienkou jej subsidiarita. Je právom občana či sa rozhodne pre obranu alebo pre iné východisko (napr. privolanie polície).

Ods. 3. Ide o rozšírenie podmienok uplatnenia nutnej obrany. Ak obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku avšak za situácie, že obranca **konal v silnom rozrušení spôsobom útokom, najmä v dôsledku zmätku, strachu alebo zlaknutia**, zákon umožňuje nepovažovať takúto osobu za trestne zodpovednú. Pre posúdenie trestnej zodpovednosti bude teda dôležité v akom psychickom stave sa obranca v dôsledku útoku nachádzal, intenzita jeho rozrušenia sprevádzaná strachom, neistotou, preľaknutím sa, vzhľadom na moment prekvapenia, časovú tieseň, osobu útočníka. a ďalšie objektívne okolnosti. Rozhodujúcim podkladom bude pritom posudok znalca.

Ods. 4. Ide o prípady konania v omyle, keď útok nie je skutočný, avšak obranca sa mylne domnieva, že útok hrozí. Takéto konanie v domnej obrane (tzv. putatívna obrana) sa posudzuje podľa všeobecných zásad ako keby išlo o skutočný útok. Ak bol omyl (skutkový negatívny) zavinený z nedbanlivosti (nevedomá nedbanlivosť) bude sa konajúci zodpovedať za spôsobený následok podľa ustanovení o príslušných trestných činoch z nedbanlivosti.

Omyl – pozri vysvetlivku k § 15.

Zavinenie z nedbanlivosti – pozri vysvetlivku k § 16.

Ak neboli dodržané zákonom ustanovené podmienky pôjde o tzv. vybočenie z medzi nutnej obrany (exces). Môže ísť o trestný čin doložny i kulpózny a podľa § 36 písm. i) sa to posudzuje ako poľahčujúca okolnosť.

R 25/1976: Pri vybočení z medzi nutnej obrany nemožno vychádzať len z toho, či napadnutý zranil útočníka, pričom sám žiadne zranenie neutrpel, ak obrana bola v súlade s § 25 TZ. (Upravené znenie).

R 9/1980: O nutnú obranu ide aj vtedy, keď osoba činom inak trestným odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok, ktorý je namierený proti telesnej integrite inej osoby. Nutná obrana je prípustná i proti útoku, ktorý smeruje proti domovej slobode spôsobom uvedeným v § 194 TZ. V takomto prípade trvá útok do tej doby, pokiaľ sa nepodarí útočníka, ktorý vznikol do obydľia iného s úmyslom vykonať tam násilie z obydľia vyhnať. (Upravené znenie).

R 8/1988: Okolnosť, že obranca prestal pred útočníkom utekať, zostal stáť a začal sa trvajúcemu útoku brániť, nevylučuje možnosť splnenia všetkých podmienok nutnej obrany.

R 36/1991: Pri použití dôvodov, ktoré vylučujú protiprávnosť podľa § 25 TZ o nutnej obrane, nemôže súd vychádzať zo záveru, že útok zo strany poškodeného „sa veľmi pravdepodobne neskončil“. Ak túto otázku nie je možné celkom bezpečne zistiť vykonanými dôkazmi, je nevyhnutné vychádzať zo zásady *in dubio pro reo* a z hľadiska skončenia či neskončenia

nia útoku na záujem chránený TZ urobíť záver, že útok v čase činu obvineného, ktorý sa mu bránil, trval. (Upravené znenie).

R 18/1996: Ak má byť nutná obrana úspešná, môže a niekedy aj musí napadnutý použiť intenzívnejšie konanie alebo účinnejšie prostriedky, než použil útočník. Nesmie ale ísť o konanie alebo prostriedky celkom zjavne neprimerané povahe a nebezpečnosti útoku.

Škoda spôsobená v obrane môže byť väčšia ako škoda, ktorú útočník spôsobil napadnutému alebo ktorá hrozila z jeho útoku. Nesmie však byť medzi nimi celkom zjavný nepomer. Skutočnosť, že si niekto pripraví na obranu proti hroziacemu a očakávanému útoku zbraň, nevylučuje záver, že ide o nutnú obranu.

Obyčnan má právo výberu, či sa útoku vyhne inak, než použitím obrany alebo sa rozhodne brániť, lebo nikto nie je povinný ustupovať pred neoprávneným útokom na záujmy chránené Trestným zákonom. Riziko vyvolané útokom musí znášať útočník. (Upravené znenie).

K § 26

Kto použije zbraň v súlade so zákonom nespácha trestný čin.

Použitie zbrane znamená zaobchádzanie so zbraňou spôsobom, na ktorý je určená pri zachovaní zákonom vymedzených podmienok.

Zbraňou sa všeobecne rozumie zbraň v technickom slova zmysle, tak ako to vyplýva z príslušných zákonov. Ide najmä o zbraň strelnú, napríklad puška, pištoľ, zbraň hromadnej účinnosti, napríklad guľomet alebo bodnú zbraň. V jednotlivých zákonoch je tento pojem vymedzený užšie než v § 122 ods. 3, ktorý ustanovuje, kedy je trestný čin spáchaný so zbraňou.

Zákonom sa rozumie všeobecne záväzný právny predpis, bližšie pozri vysvetlivku k § 24. Konkrétne podmienky a spôsob použitia zbrane sú upravené napríklad v ZPZ, v ZVP, v ZoOP, v ZoŽP, v ZVJS, v CZ, v ZSIS.

V ods. 2 zákon rozširuje možnosti oprávneného použitia zbrane voči inému, ak vo svojom obydľí chráni život, zdravie alebo majetok a osoba do obydľia vnikne neoprávnene alebo v ňom neoprávnene zotrúva a pritom nejde o nutnú obranu (útok na chránené záujmy ešte priamo nehrozí). Toto ustanovenie sa však použije len za podmienky, že pritom inému nebola úmyselne spôsobená smrť.

Okrem prípadov uvedených v ods. 1 a 2, ak niekto použije zbraň, ktorú má v legálnej držbe môže ísť o nutnú obranu alebo krajnú núdzu.

Život a zdravie – pozri najmä § 123, § 142.

Majetok – pozri najmä § 124 až § 126, § 212 a nasl.

Obydľie, neoprávnené vniknutie do obydľia a neoprávnené zotrúvanie v obydľí – pozri § 122 ods. 5 a § 194.

Nutná obrana – pozri § 25.

Úmyselne – pozri § 15.

Smrť – pozri § 142, § 143.

K § 27

Dovolené riziko spočíva v tom, že v záujme dosiahnutia očakávaného spoločensky prospešného výsledku v oblasti výroby a výskumu je prípustné ohroziť záujmy chránené TZ. Popri krajnej núdzi a výkonu práv a povinností je samostatným dôvodom vylučujúcim protiprávnosť spoločensky významných činností.

Čin inak trestný – pozri § 24.

Dosiahnutým stavom poznania rozumieme výsledky, ktoré ľudstvo dosiahlo najmä na základe vedeckotechnického pokroku a rozvoja jednotlivých vedných disciplín.

Spoločensky prospešná činnosť v oblasti výroby a výskumu znamená činnosť, ktorá je užitočná pre človeka a spoločnosť v oblasti vysoko oceňovaných ľudských činností, kde je potrebné vykonávať dôležité rozhodnutia ktoré, ak sú správne, prinášajú spoločensky prospešné výsledky.

Riziko ohrozenia záujmu chráneného trestným zákonom znamená, že pri skúšaní nových výrobkov, pri výskume je niekedy potrebné záujmy inak chránené vystaviť určitému prípustnému nebezpečenstvu, bez ktorého nie je možný vedeckotechnický pokrok. Pri dovolenom riziku sa uplatňuje zásada subsidiarity riskantného konania, čo znamená, že daný výsledok nemožno dosiahnuť inak.

Ods. 2. Miera dovoleného rizika musí zodpovedať očakávanému výsledku. Konanie sa nestane protiprávnym, ak riziko prerastie v škodu. **Výsledok, ku ktorému čin smeruje, však nesmie byť v celkom zjavnom (nepochybnom, jasnom, očividnom) nepomere k miere rizika** (napríklad ohrozenie života a zdravia viacerých ľudí, obzvlášť veľké hroziače škody na majetku).

Druhou podmienkou je, že riskantné konanie odporuje všeobecne záväznému právnomu predpisu, verejnému záujmu, zásadám ľudskosti alebo sa prieči dobrým mravom.

Všeobecne záväzný právny predpis – pozri § 24.

Verejný záujem znamená záujem, ktorý prináša majetkový prospech alebo iný prospech všetkým občanom alebo veľkému okruhu, či spoločnosti osôb.

Zásady ľudskosti vychádzajú z rešpektovania základných ľudských práv a slobôd, najmä v oblasti ochrany života, zdravia a ľudskej dôstojnosti. Vykonávanie činu nesmie spôsobovať fyzickú alebo duševnú bolesť, či utrpenie, ani ponížovať dôstojnosť človeka ako ľudskej bytosti. Sú chránené medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a slobodách a Ústavou.

Dobré mravy vychádzajú zo všeobecne akceptovaných morálnych zásad demokratickej spoločnosti, ktoré sa vo vzájomnom občianskom spoluzití a v súlade so spoločenským rozvojom vyvíjajú, a to v zmysle časovom, tak miestnom.

K § 28

Ide o ďalšiu z okolností vylučujúcich protiprávnosť činu.

Čin inak trestný – pozri § 24.

Základnou podmienkou je, aby **spôsob výkonu práv a povinností zodpovedal všeobecne záväznému právnomu predpisu** (napr. neprímerane hrubé konanie opatrovníka voči dieťaťu).

Všeobecne záväzný právny predpis – pozri § 24.

Povinnosť k určitému konaniu niekedy vyplýva priamo zo zákona alebo iného právneho predpisu (napr. sudca môže vziať obvineného do väzby osobu obvineného len, ak sú naplnené zákonné podmienky väzby uvedené v TP– § 71 a nasl.).

V inom prípade musí byť zákonná povinnosť konkretizovaná (napr. plnenie záväzného rozkazu).

Na základe rozhodnutia súdu vykonáva práva a povinnosti napr. osoba, ktorej bolo súdom zverené dieťa do výchovy.

Široký okruh práv a povinností vyplýva z **rozhodnutia ďalších orgánov verejnej moci** (štátne orgány, orgány štátnej správy a samosprávy) **alebo z plnenia pracovných či iných úloh** pri výkone povolania, zamestnania, či inej činnosti. Napríklad lekárske zákroky vykonávané lege artis a sledujúce liečebný cieľ nezakladajú trestnú zodpovednosť aj keď sa nepodarí dosiahnuť očakávaný výsledok. Prípady operatívnych zákrokov, ktoré sú súčasťou liečby sa viažu na súhlas pacienta (tzv. negatívny revers). Výkon športovej činnosti často prináša nebezpečenstvo pre zdravie ale i život človeka. Je dôvodom vylučujúcim protiprávnosť len, ak sa vykonáva v medziach stanovených športových pravidiel.

Výkon práv a povinností môže vyplývať aj **zo zmluvy**, ktorá nesmie odporovať všeobecne záväznému právnomu predpisu ani ho neobchádza.

Ods. 2. Nejde o vylúčenie protiprávnosti činu, ak má osoba zákonnú povinnosť plniť rozhodnutie vlády alebo rozhodnutie nadriadeného v súlade s rozhodnutím vlády za podmienky, že vedela, že toto rozhodnutie je nezákonné alebo že rozhodnutie bolo zjavne (očividne, nepochybné) nezákonné.

Ods. 3 Podľa tohto odseku každé konanie, ktoré je v rozpore s medzinárodným právom znamená pre páchatela vyvodenie trestnej zodpovednosti. Týka sa to trestných činov proti mieru, proti ľudskosti a vojnových trestných činov podľa požiadaviek medzinárodných zmlúv. Pozri napr. dohodu na zabránenie mučenie a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (oznámenie č. 26/1995 Z. z.), Ženevské dohovory na ochranu obetí vojny (vyhláška MZV č. 65/1954 Zb.), Rímsky štatút MTS (oznámenie MZV č. 333/2002 Z. z.).

K § 29

Ide o výkon práva osoby, ktorej záujmy boli činom dotknuté.

Čin inak trestný – pozri § 24.

Súhlas môže dať len osoba k tomu oprávnená. Možné to je v prípadoch, keď ide o záujem, s ktorým môže poškodený disponovať bez toho, aby bol dotknutý iný chránený spoločenský záujem. Pôjde najmä o záujmy v oblasti majetku jednotlivca, jeho slobody a ľudskej dôstojnosti (napr. krádež nemožno spáchať, ak je daný súhlas vlastníka veci, nejde o obmedzovanie osobnej slobody, ak bol k jej obmedzeniu daný súhlas).

Súhlas nesmie smerovať proti životu alebo zdraviu poškodeného. Právo na život a ochranu zdravia patrí k základným ľudským právam a slobodám. Preto akýkoľvek súhlas smerujúci k pozbaveniu vlastného života alebo porušeniu zdravia nemôže vylúčiť trestnú zodpovednosť páchatela (napr. za účasť na samovražde – § 154). Výnimku tvoria predpoklady súhlasu s lekársnym zákrokom (odber, transplantácia orgánu).

Súhlas musí byť daný vopred, musí byť vážny a dobrovoľný. K súhlasu musí dôjsť pred činom a musí byť daný výslovne (aj konkludentne) a zrozumiteľne. Jeho vážnosť treba hodnotiť i z hľadiska duševného stavu a vekovej zrelosti poškodeného. Súhlas nesmie byť vynútený. Súhlas možno odvolať.

Nejde o súhlas, ak v súvislosti s ním bol spáchaný iný trestný čin. Ide o prípady, keď sa protiprávne konanie dotýka iného chráneného záujmu, s ktorým jednotlivec (poškodený) nemôže disponovať (napr. poškodený môže dať súhlas k zničeniu vlastnej veci, ale nie vtedy, ak by smeroval k zničeniu majetku požiarom, ktorý má slúžiť k vylákaniu poistnej náhrady).

Nejde o súhlas poškodeného ani vtedy, keď konkrétna skutková podstata trestného činu zakladá jeho trestnosť bez ohľadu na daný súhlas (napr. súhlas osoby mladšej ako pätnásť rokov s pohlavným stykom je z hľadiska TZ bezpredmetný a páchatel bude trestne zodpovedný za trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201).

K § 30

Ide o okolnosť vylučujúcu protiprávnosť činu v rámci plnenia úloh pri odhaľovaní trestných činov korupcie, trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa, trestného činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti a pri zisťovaní ich páchatel'ov.

Čin inak trestný – pozri § 24.

Agent – pozri § 10 ods. 19 a § 117 TP.

Plnenie úlohy agenta vylučuje protiprávnosť činu, ak agent:

- a) ohrozí alebo poruší záujem chránený trestným zákonom len preto, že bol k tomu donútený zločineckou skupinou alebo teroristickou skupinou, v ktorej pôsobí, alebo
- b) spácha taký čin v dôvodnej obave o život alebo zdravie svoje alebo blízkej osoby.

Páchatel' – pozri § 19.

Zločinecká skupina – pozri § 129 ods. 3.

Teroristická skupina – pozri § 129 ods. 4.

Blízka osoba – pozri § 127 ods. 4 a 5.

Ods. 2. O plnenie úlohy agenta ako okolnosti vylučujúcej protiprávnosť činu *nepôjde*, ak agent pri plnení úlohy

- a) spácha niektorý z trestných činov uvedených v tomto odseku, alebo
- b) spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť.

Týmto ustanovením však nie je vylúčená možnosť posudzovať konanie agenta podľa ustanovení o nutnej obrane (§ 25), krajnej núdzi (§ 24) alebo o oprávnenom použití zbrane (§ 26).

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, 4 a § 142.

Smrť – pozri § 142.

Ods. 3. Zmyslom tohto ustanovenia je (obdobne ako pri krajnej núdzi) umožniť ochrana významnejšieho, dôležitejšieho chráneného záujmu obetovaním iného chráneného záujmu. Preto agent, ktorý poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inému (korupcia vo forme podplácania – § 332 – § 335 a nepriama korupcia – § 336 ods. 2) len preto, aby sa týmto zabezpečili dôkazy na odhalenie trestného činu alebo zistenie páchatela trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa (§ 326) a korupcie vo forme prijímania úplatku (§ 328 – § 331) alebo nepriamej korupcie (§ 336 ods. 1), nie je za takéto konanie trestne zodpovedný, pretože ide o trestné činy, ktoré sú závažnejšie a pre spoločnosť škodlivejšie.

Zneužívanie právomoci verejného činiteľa – pozri § 326.

Korupcia (prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia) – pozri § 328 až § 336.

K § 31

Ods. 1: TZ zachováva dualizmus sankcií vo forme trestov a ochranných opatrení, ktoré predstavujú následok spáchaného trestného činu alebo činu inak trestného a zároveň prostriedkov ochrany spoločnosti pred ich páchatelmi.

Sankcie predstavujú formu štátneho donútenia, ktorá je v mene štátu a na základe zákona uložená páchatelovi za spáchaný čin.

Ods. 2: Predstavuje definíciu trestu ako ujmu na inak chránených právach a slobodách páchatela, o ktorej uložení môže rozhodnúť len súd a len za spáchaný TČ. V súlade s ust. § 34 ods. 1 trest je zároveň aj prostriedkom morálneho odsúdenia páchatela spoločnosťou.

Ods. 3: Ochranné opatrenia sú rovnako ujmu na právach, ktorú však okrem páchatela možno uložiť aj inej osobe, za podmienok ustanovených týmto zákonom. Ich základnou úlohou je zabezpečiť ochranu spoločnosti pomocou preventívnych opatrení a tým odstrániť alebo znížiť nebezpečenstvo ďalšieho porušenia zákonom chránených práv.

K § 32

TZ taxatívnym spôsobom určuje druhy trestov a zakotvuje tak zásadu „nula poena sine lege“, teda, že trest možno uložiť len na základe zákona. Ustanovenie priamo nadväzuje na

čl. 49 Ústavy, podľa ktorého: „Len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie“.

Za trestný čin možno uložiť len niektorý z uvedených druhov trestov a nie je možné ich rozšíriť inak než zmenou zákona. Trest možno uložiť výhradne páchatelovi TČ alebo činu inak trestného.

V systéme trestov prevažujú tresty, ktoré nie sú bezprostredne spojené s izoláciou páchatela od spoločnosti, čím je zvýraznená možnosť jeho resocializácie. Zákon nerozlišuje medzi dôležitosťou jednotlivých druhov trestov, sú v zásade rovnocenné a v súlade s podmienkami uvedenými v nasledujúcich ustanoveniach ich možno uložiť za akýkoľvek trestný čin. Základným kritériom pre určenie druhu trestu a jeho výmery je, aby splnil svoj účel (§ 34 ods. 1) so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu a osobu páchatela.

Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia rozširuje druhy trestov o dva nové – trest domáceho väzenia a trest povinnej práce.

K systému trestov, ktoré možno uložiť mladistvým – pozri § 109 TZ.

K výkonu trestov – pozri § 406 – § 444 TP.

K obsahu a podmienkam ukladania jednotlivých trestov – pozri vysvetlivky k § 34 – § 65 TZ.

K § 33

Ochranné opatrenia majú okrem ochrany spoločnosti pred páchatelmi trestných činov alebo činov inak trestných, pomôcť páchatelovi a umožniť mu tak viesť riadny život. Zákon tak zvýrazňuje výchovný účinok ochranného opatrenia, kde ujma na právach páchatela (alebo inej osoby) je len vedľajším „produktom“ a nie hlavným zmyslom jeho uloženia. Rovnako ako u trestov aj ochranné opatrenie možno uložiť len ak je priamo uvedené v TZ.

K § 34

Ods. 1: TZ definuje účel trestu, jeho základné funkcie a zásady pre uloženie trestov. Okrem represívnej a výchovnej funkcie trestu, kladie dôraz na zásadu humanitu, z ktorej vyplýva zákaz neprimeranej sankcie vo vzťahu ku konkrétnym okolnostiam prípadu a pomerom páchatela.

Základnou funkciou trestu je represívna (zabránenie v novej trestnej činnosti), popri ktorej do popredia vystupuje aj výchovná funkcia tak vo vzťahu k páchatelovi (individuálna prevencia) ako aj jeho prostredníctvom na ostatných občanov – potencionálnych páchatelov (generálna prevencia).

Ods. 2: Trest možno uložiť len na základe zákona a v takej výmere, ako to ustanovuje zákon – zásada zákonnosti. TZ tak do praxe uvádza vyššie citované znenie ust. čl. 49 Ústavy.

Ods. 3: Upravuje zásadu personalitu, podľa ktorej trest ale aj ochranné opatrenie by mali zásadne postihovať len páchatela a vplyv na jeho okolie by mal byť minimalizovaný.

Zásada sa uplatňuje napr. pri treste domáceho väzenia, kde ujma na právach sa nedotýka jeho sociálnych a ekonomických väzieb a teda neznamená ani ujmu na príslušníkoch jeho rodiny príp. blízkych osobách.

Ods. 4 a 5: Definujú zásadu individualizácie, na základe ktorej musí príslušný orgán (súd) pri určovaní druhu a výmery trestu prihliadnúť na konkrétne okolnosti trestného činu, vrátane priťažujúcich a poľahčujúcich okolností, osobné pomery páchatela a k možnostiam jeho sociálnej reintegrácie. Súd rovnako musí diferencovať pri rozhodovaní o druhu trestu a jeho výmere v prípadoch, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním viacerých osôb alebo v prípadoch ak trestný čin nebol dokonaný.

Ods. 6: Tresty možno uložiť samostatne ale aj viacero trestov popri sebe; o konkrétnom druhu trestu a jeho výmere rozhoduje vždy súd. Výnimku z tohto pravidla predstavujú trestné činy, pri ktorých horná hranica trestnej sadzby presahuje 5 rokov – súd za ich spáchanie obligatórne musí uložiť trest odňatia slobody. Tým však nie je dotknutá možnosť súdu uložiť popri treste odňatia slobody aj iný trest.

V ods. 7 je upravená zásada nezlučiteľnosti jednotlivých druhov trestov popri sebe u rovnakého páchatela, ktorá je vyjadrená zákazom uložiť tresty rovnakej povahy. Uvedené druhy trestov sa svojou povahou vzájomne vylučujú najmä z dôvodu, že ich účinky by sa kumulovali a tak neprímerane postihovali páchatela alebo z dôvodu, že ich účinky sa vylučujú.

Ods. 8: Osobitným spôsobom upravuje možnosť rozhodovania o neprípustnosti podmieneneého prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody na doživotie. Zámerom je zabrániť páchatelom najzávažnejších a najbrutálnejších činov v páchaní ďalšej trestnej činnosti po prípadnom prepustení z jeho výkonu a súčasne účinne chrániť spoločnosť pred takýmito páchatelmi. V prípade, ak súd rozhodne o postupe podľa tohto ustanovenia, musí byť výrok o neprípustnosti podmieneneého prepustenia obligatórnou súčasťou rozsudku. Ustanovenie však má len fakultatívny charakter.

S ohľadom na závažnosť rozhodnutia neprípustnosti podmieneneého prepustenia, takého rozhodnutie je samo osebe dôvodom pre podanie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania. Pozri tiež vysvetlivky k § 371 ods. 1 TP.

K poľahčujúcim a priťažujúcim okolnostiam – pozri § 36 a § 37 TZ.

Príprava na zločin a pokus trestného činu – pozri vysvetlivky k § 13 a § 14TZ.

Páchatel, spolupáchatel a účastník trestného činu – pozri § 19 až § 21 TZ.

K trestu odňatia slobody na doživotie – pozri § 47 TZ.

R 9/1967-II: K ukladaniu trestov: Účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovávať ho k tomu, aby viedol riadny život pracujúceho človeka a tým pôsobil výchovne aj na ostatných členov spoločnosti. Pri aplikácii všeobecných zásad na konkrétnu trestnú vec musia byť spolu s okolnosťami, ktoré charakterizujú osobu páchatela, hodnotené aj ostatné okolnosti, ktoré spoluurčujú závažnosť činu, najmä tiež povaha a rozsah spôsobených následkov

a vždy musia byť zohľadnené i momenty, ktoré ovplyvňujú požiadavku ochrany spoločnosti a občanov pred páchaním posudzovanej trestnej činnosti. Požiadavka, aby trestom uloženým za trestný čin spáchaný v doprave bolo účinne pôsobené aj na ostatných členov spoločnosti, je zdôraznený najmä v takých prípadoch, kedy bol zavinený ťažký následok vodičom motorového vozidla, ktorý hrubým porušením dôležitých predpisov o premávke na pozemných komunikáciách prejavil závažnú vodičskú nedisciplinovanosť. (Upravené znenie).

K § 35

Ukladanie ochranných opatrení sa riadi viacerými rovnakými zásadami ako ukladanie trestov, uplatňuje sa napr. zásada zákonnosti a personality. Zvýraznená je ochranná funkcia opatrenia, najmä vo vzťahu k ochrane spoločnosti.

Ochranné opatrenie možno uložiť samostatne, bez toho aby bol páchatelovi uložený trest alebo bolo upustené od potrestania. Zákon umožňuje uložiť ochranné opatrenie aj inej osobe ako páchatelovi, za predpokladu, že to vyžaduje ochrana spoločnosti. Typickým príkladom je zhabanie vecí v prípade, ak sa spoľahlivo nepodarilo zistiť vlastníka vecí, ktorá bola použitá alebo určená na spáchanie TČ.

Ochranné opatrenia možno spravidla ukladať aj viaceré popri sebe, zo zákona je vylúčené len súčasné uloženie ochrannej výchova a ochranného dohľadu z dôvodu, že ochrannú výchovu možno uložiť len mladistvému, naopak uloženie ochranného dohľadu u mladistvého nie je prípustné – porovnaj § 76 ods. 4.

Doba trvania ochranného opatrenia nie je spravidla ohraničená na konkrétnu dobu, výkon opatrenia trvá tak dlho, pokiaľ to vyžaduje jeho účel. V osobitných prípadoch môže byť určená doba, po ktorú sa ochranné opatrenie vykonáva alebo jeho výkon končí dovŕšením zákonom stanoveného veku – porovnaj § 78 a § 103 TZ.

K § 36

TZ taxatívnym spôsobom určuje poľahčujúce a prifažujúce okolnosti ako právne významné skutočnosti, ktoré sú dôležitým prokom pri určovaní druhu a výmery trestu. Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia súd nesmie prihliadať na iné než uvedené okolnosti, bez ohľadu na ich potencionálny vplyv na nebezpečnosť konania.

K písm. a): Silným citovým rozrušením je spravidla stav páchatelovho duševného rozpoloženia, ktorý nepriaznivo ovplyvňuje jeho intelektuálnu alebo vôľovú zložku konania a z tohto dôvodu znižuje mieru zavinenia páchatela na spáchanom čine. Citové rozrušenie však svojou povahou musí byť ospravedliteľné. Stav silného rozrušenia ako poľahčujúcu okolnosť nebude možné priznať, ak si ho páchatel spôsobil alkoholom alebo v dôsledku požitia návykovej látky (R 61/1971).

K písm. b): Poľahčujúca okolnosť spočívajúca v nedostatku vedomostí alebo skúseností bude aplikovateľná najmä pri nedbanlivostných trestných činoch, napr. pri trestnom čine podľa § 157 TZ. Súd musí dôsledne skúmať, či uvedená okolnosť mala vplyv na spáchanie trestného činu. Priznanie takejto poľahčujúcej okolnosti nebude prípustné v prípade, ak sa

páchateľ dopustí TČ pri výkone činnosti, na ktoré je potrebné osobitné povolenie, ktorým páchatel v čase spáchania činu nedisponoval.

K písm. c): Negatívnymi dôsledkami choroby sú spravidla také okolnosti, ktoré nepriaznivo vplyvujú na psychické vlastnosti páchatela príp. na jeho senzitivne a motorické schopnosti. Dôsledky choroby musia byť u páchatela prejavené v čase spáchania činu, ich dodatočné objavenie sa nemá vplyv na priznanie takejto poľahčujúcich okolností. Dodatočné zistenie vážnej, nevyliciteľnej choroby by však mohlo mať vplyv na rozhodnutie podľa § 39 ods. 1 (pozri vysvetlivky k citovanému ustanoveniu). Záver o dôsledkoch choroby bude možné urobiť spravidla len na základe znaleckého posudku.

K písm. d): Umožňuje prihliadnuť na skutočnosť, že duševný a fyzický vývoj u osôb blízkych veku mladistvých osôb ešte nebol úplne dokončený, resp. úroveň schopností osôb vo vyššom veku postupne degraduje. Zákon v ust. § 127 ods. 2 a 3 vo všeobecnosti stanovuje hranice pre určenie osoby blízkej veku mladistvej (osoba vo veku od 18 do 21 rokov) a osoby vyššieho roku (osoba staršia ako 60 rokov). Proces dospievania aj starnutia je však prísne individuálny a súd preto musí starostlivo zvážiť či uvedená okolnosť mala vplyv na rozumovú alebo vôľovú spôsobilosť páchatela. Nemôže preto priznať poľahčujúcu okolnosť len na základe zistenia o veku páchatela, ale musí tiež dôsledne skúmať stav jeho psychického vývoja, a to, či sa takáto okolnosť prejavila pri spáchaní činu.

K písm. e): Odkázanosť vyplýva zväčša z rodinných alebo citových vzťahov; podriadenosť vyplýva najmä z pracovných alebo služobných vzťahov. Nie je potrebné aby vzťahy mali formalizovanú podobu. Zákon nevyžaduje aby osoba, na ktorú je páchatel odkázaný alebo voči ktorej je podriadený, dala podnet na spáchanie TČ alebo mala o jeho páchaní vedomosť, postačuje, ak páchatel konal pod vplyvom takého vzťahu.

K písm. f): Hrozba alebo nátlak vyvíjané inou osobou predpokladajú priame, aktívne pôsobenie tretej osoby na páchatelovu vôľu. spravidla sa jedná o psychické násilie alebo hrozbu fyzickým násilím. Oproti poľahčujúcej okolnosti pod písm. e) nie je nevyhnutné aby páchatel mal akýkoľvek vzťah k osobe, ktorá na neho vyvíjala nátlak.

K písm. g): Zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov hmotnú núdzu definuje ako stav, keď príjem občana a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a fyzické osoby, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením. Podmienkou je aby si takýto stav neprivodil, čo i len ľahostajnosťou, vlastným konaním. Núdzou je preto potrebné rozumieť stav, v ktorom si páchatel nie je schopný zabezpečiť základné materiálne podmienky pre svoju existenciu, príp. pre existenciu svojej rodiny alebo blízkych osôb, a v úmysle ich zabezpečenia spácha TČ. Porovnajte tiež R 112/1999.

K písm. h): Vplyv tiesnivých osobných a rodinných pomerov sa prejaví napr. pri vážnej chorobe páchatela alebo jeho blízkeho rodinného príslušníka, pri rozvrate manželstva alebo rodinného života a pod. Poľahčujúcu okolnosť nebude možné priznať v prípade, ak si páchatel tiesnivé osobné alebo rodinné pomery spôsobí svojím vlastným konaním.

K písm. i): Musí ísť o konanie, ktoré inak pri splnení zákonom stanovených predpokladov vylučuje trestnosť činu, ale ktorého páchatel' nesplnil všetky stanovené podmienky. Poľahčujúca okolnosť sa tak uplatní v prípade tzv. *excesu*. Priznanie poľahčujúcej okolnosti však bude vylúčené pri tzv. *putatívnej domnelej obrane pred útokom*, ktorý hrozil len zdanlivo.

Pozri tiež vysvetlivky k § 24 až § 30.

K písm. j): Páchatel' viedol pred spáchaním trestného činu riadny život, ak dodržiaval právny poriadok, nenarušoval občianske spolužitie, nedopúšťal sa priestupkov, iných správnych deliktov alebo trestných činov. V rozpore s požiadavkou riadneho života bude napr. *nadmerné požívanie alkoholických nápojov alebo návykových látok*, ak bezprostredne negatívne ovplyvňuje správanie sa páchatela. Nie je vylúčené, aby súd priznal poľahčujúcu okolnosť aj vtedy, ak páchatel' už bol v minulosti odsúdený pre iný trestný čin, musí mať preukázané, že páchatel' po odpýkaní predchádzajúceho trestu viedol riadny život. Prihliadnuť bude potrebné najmä na povahu spáchaných trestných činov, časový odstup od ich spáchania a pod.

K písm. k): Odstránenie škodlivých následkov trestného činu predpokladá, že páchatel' svojím aktívnym zásahom prispel k ich, aspoň čiastočnému, odstráneniu; môže tak urobiť aj iná osoba ale na popud páchatela. Náhrada spôsobenej škody vyžaduje aby bola škoda uhradená v celosti a páchatel' tak urobil dobrovoľne. Podmienka dobrovoľnosti nebude splnená, ak škoda bol uhradená prostredníctvom exekučného konania alebo ak páchatel' uhradil škodu len pod tlakom prebiehajúceho trestného konania.

Pozri tiež vysvetlivky k § 124 až 126 TZ a § 46 TP.

K písm. l): Priznanie sa k spáchaniu trestného činu a úprimná ľútosť vyžadujú aby sa páchatel' priznal k spáchaniu trestnej činnosti, popísal okolnosti za akých došlo k jej spáchaniu a svojím postojom a správaním sa po trestnom čine prejavil úprimnú snahu o nápravu, ospravedlnenie sa a pod. Pre priznanie poľahčujúcej okolnosti nebude postačovať formálny prejav ľútosti. Naopak, absencia formálneho vyhlásenia nebude na prekážku, ak páchatel' svojím správaním sa po čine preukáže úprimnú ľútosť.

Priznanie poľahčujúcej okolnosti bude spravidla vylúčené, ak sa páchatel' priznal k TČ len v dôsledku zabezpečených usvedčujúcich dôkazov.

K písm. m): Oznámenie trestného činu predpokladá, že páchatel' dobrovoľne oznámil príslušným orgánom (policajt alebo prokurátor), že bol spáchaný trestný čin a že jeho páchatelom je on sám, prípadne s inými osobami. Nebude postačovať ak páchatel' oznámi trestný čin ale bez toho, aby sa priznal k jeho spáchaniu. Oznámenie možno urobiť akoukoľvek zrozumiteľnou formou aj prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov alebo tretej osoby.

K písm. n): Napomáhanie pri objasňovaní trestnej činnosti vyžaduje aby páchatel' v priebehu trestného konania napomáhal príslušným orgánom najmä tým, že podrobne objasní svoju trestnú činnosť, resp. trestnú činnosť ďalších osôb.

K písm. o): Priznanie uvedenej poľahčujúcej okolnosti predpokladá, aby páchatel svojím aktívnym konaním prispel k odhaleniu alebo usvedčeniu organizovanej, zločineckej alebo teroristickej skupiny. Nie je nevyhnutné, aby bol páchatel jej členom. V osobitných prípadoch aktívna spolupráca páchatela môže mať vplyv aj na možnosť mimoriadneho zníženia trestu pod dolnú hranicu, príp. iné rozhodnutie, ktoré má za následok prerušenie alebo zastavenie trestného stíhania. Pozri tiež vysvetlivky k § 39 ods. 2 TZ a § 205, § 215 ods. 3, § 218 a § 228 ods. 3 TP.

Organizovaná, zločinecká a teroristická skupina – pozri § 129.

R 11/1968: Riadny život pracujúceho človeka spočíva nielen v riadnej pracovnej činnosti, ale aj v konaní a chovaní mimo pracoviska, zvlášť tiež vo vzťahoch k rodinným príslušníkom.

R 61/1971: Silným rozrušením treba rozumieť silné citové pohnutie páchatela. Povaha citového pohnutia (strach, zlosť, radosť a pod.) nemá pritom na priznanie tejto poľahčujúcej okolnosti vplyv. Túto poľahčujúcu okolnosť možno nepriznať len vtedy, keď si páchatel stav silného rozrušenia zavinene spôsobil požitím alkoholického nápoja alebo omamného prostriedku.

R 56/1973: Pri zisťovaní, či podmienčne odsúdený alebo podmienčne prepustený viedol v skúšobnej dobe riadny život je potrebné skúmať aj to, či plnil riadne, príp. podľa svojich možností, zákonnú povinnosť vyživovať alebo zaopatrovvať iného.

Pozri tiež R 19/1976 a R 2/1962.

K § 37

Použitie prifažujúcich okolností je možné len ak boli páchatelom zavinené; postačuje zavinenie z nedbanlivosti, pokiaľ zákon nevyžaduje úmyselné zavinenie. Oproti poľahčujúcim okolnostiam prifažujúce okolnosti musia existovať už v čase spáchania TČ, ich dodatočné „objavenie sa“ nemá vplyv na posúdenie.

K písm. a): Obzvlášť zavrhnutiahodnou pohnútkou je spravidla taká, ktorá je v rozpore so základnými pravidlami morálky a nasvedčuje zvrhlosti alebo bezohľadnosti páchatela príp. jeho pohľadom postoji k základným ľudským hodnotám. Z jej povahy vyplýva, že je možná len pri úmyselných trestných činoch.

Za takúto pohnútku je potrebné považovať napr. skutočnosť, že páchatel trestného činu usmrť iného preto, aby sa vyhol trestnej zodpovednosti za svoju predchádzajúcu trestnú činnosť aj za cenu ľudského života inej osoby.

K písm. b): Charakterizuje psychický motív páchatela k spáchaniu trestného činu. Predpokladom jej uplatnenia je aby odplata bola uskutočnená za konanie, ktoré bolo oprávnene realizované na základe zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu. Zákon tiež oprávnene reaguje na vzrastajúcu mieru násilných trestných činov spáchaných na pedagogických pracovníkoch.

K písm. c): TZ priznáva postavenie priťažujúcej okolnosti aj skutočnosti, že páchatel sa dopustil TČ v úmysle zakryť alebo uľahčiť iný TČ; nie je pritom rozhodujúce, či ide o skutok spáchaný páchatelom alebo inou osobou.

K písm. d): Priťažujúca okolnosť charakterizuje okolnosti a podmienky, za ktorých bol trestný čin spáchaný.

Živelnou pohromou je udalosť vyvolaná pôsobení prírodných síl bez aktívneho pôsobenia človeka, napr. víchrica, úder blesku, povodeň a pod.

Inou mimoriadnou udalosťou sa rozumie udalosť vyvolaná zásahom človeka napr. vojnový stav, teroristický útok, vzbura väzňov, príp. iná udalosť páchatelom nevyvolaná, ktorú využil na spáchanie trestného činu.

Ústavné zriadenie – pozri vysvetlivky k § 134 TZ

K písm. e): Priťažujúcou okolnosťou je aj skutočnosť, že páchatel zneužil svoje postavenie alebo funkciu v úmysle získania neoprávnenej alebo neprimeranej výhody. Zákon nevyžaduje, aby páchatel skutočne aj získal výhody, postačuje, ak konal v takomto úmysle. Obdobne nemusí konať v úmysle získať výhodu pre seba, môže tak konať aj v prospech inej osoby. Priznanie priťažujúcej okolnosti nie je možné, ak rovnaká skutočnosť je súčasťou (spravidla kvalifikovanej) skutkovej podstaty TČ – porovnaj § 326 a nasl.

K písm. f): TČ je spáchaný verejne, ak bol spáchaný obsahom písomnosti alebo rozšírením prostredníctvom médiá, ktoré umožňuje jeho sprístupnenie neobmedzeného počtu osôb príp. ak bol spáchaný pred viac ako dvoma súčasne prítomnými osobami – pozri vysvetlivky k § 122 ods. 2. Priznanie priťažujúcej okolnosti nebude možné, ak je spáchanie TČ verejne jedným zo znakov skutkovej podstaty – napr. § 364.

K písm. g): TZ priznáva osobitnú ochranu miestam, v ktorých sú v súlade so zákonom oprávnené vykonávané práva a právom chránené záujmy fyzických osôb a právnických osôb. Takýmto miestom je najmä dom alebo byt, ale aj iné miesta, ktoré požítavajú osobitnú ochranu napr. kultúrne pamiatky, pietne miesta, pohrebisko a pod.

K písm. h): Spáchanie viacerých trestných činov je priťažujúcou okolnosťou bez ohľadu na druh súbehu trestných činov (jednočinný, viacčinný, rovnorodý, rôznorodý). Samotná povaha súbehu trestných činov však môže mať zásadný vplyv na určenie druhu a výmeru trestu. Porovnaj R 10/1974.

Pozri tiež vysvetlivky k § 41 – 42 TZ.

K písm. i): Zneužitie na spáchanie trestného činu je svojím spôsobom návodom. Priznanie priťažujúcej okolnosti je možné, len ak bola zneužitá osoba, ktorá nie je trestne zodpovedná; je nerozhodné z akého dôvodu (vek, nepričetnosť). TZ oprávnené priznáva uvedenej okolnosti postavenie priťažujúcej okolnosti, pretože trestne nezodpovedné osoby nemôžu dostatočným spôsobom posúdiť následky svojo konania a jeho prípadnú trestnosť. Priťažujúca okolnosť nie je podmienená existenciou formalizovaného vzťahu medzi osobami, rozhodujúci je ich pomer pri spáchaní TČ.

K písm. j): Obdobne ako zneužitie aj zvedenie je svojím obsahom návodom na spáchanie trestného činu, a preto im TZ priznáva rovnaké postavenie. Rozdielom je skutočnosť, že na spáchanie trestného činu bola zvedená mladistvá osoba. Zvedením sa spravidla rozumie získanie mladistvého na spáchanie trestného činu s príslubom získania materiálnej či inej výhody a pod.

Mladistvý – pozri § 94 TZ.

K písm. k): Prirážajúcu okolnosť nemožno priznať, ak organizátorstvo je jedným zo znakov skutkovej podstaty trestného činu, spravidla kvalifikovanej. Priznanie prirážajúcej okolnosti preto bude možné len, ak organizátor súčasne viedol alebo zosnoval TČ a súčasne bol aj jeho páchatelom alebo spolupáchatelom.

Organizátor – pozri § 21 ods. 1 písm. a) TZ.

K písm. l): Cudzia moc a cudzí štátny činiteľ – pozri § 134 TZ.

K písm. m): Prirážajúcou okolnosťou je tzv. recidíva, pre ktorú postačuje, aby bol páchatel pred spáchaním trestného činu už odsúdený pre akýkoľvek iný trestný čin; osobitne významné bude, ak už bol odsúdený pre rovnaký druh trestného činu alebo rovnaký trestný čin. Formálnou náležitosťou je aby bol páchatel právoplatne odsúdený, nie je potrebné, aby trest už vykonal. V prípade, ak sa na páchatela hľadí ako keby nebol odsúdený alebo predchádzajúce odsúdenie bolo zahladené, nie je možné takúto recidívu posudzovať ako prirážajúcu okolnosť.

Súd pri svojom rozhodovaní musí vždy zohľadniť všetky okolnosti podstatné pre priznanie tejto prirážajúcej okolnosti. Zákon tak ustanovuje potrebu materiálneho chápania recidívy, na rozdiel od jej čisto formálneho chápania. Súd musí predovšetkým skúmať tie okolnosti, ktoré charakterizujú jeho vzťah k trestnej činnosti a možnosti nápravy. Potrebné je tiež vyhodnotiť povahu trestnej činnosti a jej závažnosť.

R 15/1965: Pri hodnotení recidívy z hľadiska možnosti nápravy páchatela trestného činu je potrebné zohľadniť povahu predchádzajúcej trestnej činnosti, odstup od posledného potrestania, celkový spôsob života a jeho pohnútku ďalšieho trestného činu, najmä z toho hľadiska, či spáchanie ďalšieho trestného činu nebolo ovplyvnené rovnakými pohnútkami ako spáchanie predchádzajúcich trestných činov.

R 39/1965: Pri hodnotení recidívy páchatela z hľadiska možnosti jeho nápravy musí súd prihliadať na povahu predchádzajúcej trestnej činnosti, na odstup doby od posledného odsúdenia, na celkový spôsob jeho života a k pohnútku jeho ďalšieho trestného činu.

R 6/1975: Zahladienie odsúdenia alebo zákonná fikcia, že sa na páchatela hľadí, ako by nebol odsúdený, nebráni súdu, aby pri hodnotení osoby páchatela prizeral na skutočnosť, že páchatel v minulosti spáchal trestný čin, a z tejto skutočnosti vyvodil príslušné závery pokiaľ ide o sklony páchatela k trestnej činnosti, jeho vzťah k spoločenským hodnotám chráneným Trestným zákonom, možnosť jeho nápravy a pod. Ale túto skutočnosť možno považovať za prirážajúcu okolnosť len vtedy, keď so zreteľom na svoju povahu (najmä so zreteľom na časový odstup medzi trestnými činmi, správanie páchatela v tomto medziobdobí,

povahu minulého a terajšieho trestného činu a pod.) zvyšuje stupeň nebezpečnosti nového trestného činu pre spoločnosť.

R 41/1976: Správa: Za obzvlášť zavrhnutiahodnú pohnútku je potrebné považovať napr. skutočnosť, že páchatel' trestného činu usmrť iného preto, aby sa vyhol trestnej zodpovednosti za svoju predchádzajúcu trestnú činnosť aj za cenu zmarenia ľudského života. Takáto pohnúтка vychádza spravidla zo sebeckosti a bezohľadnosti páchatela jeho pohľadového vzťahu k ľudskému životu. Výnimku predstavujú prípady, kedy páchatel' nie je schopný uvažovať racionálne, napr. ak koná v afekte, panicky, skratovo. Pokiaľ pohnúтка pramení z deviačného pudového založenia (sexuálna úchylka, napr. pedofília, sadizmus) páchatela, nie je možné ju posudzovať ako obzvlášť zavrhnutiahodnú pohnútku, ktorá je daná biologicky, bez zavinenia páchatela. Naproti tomu, bude možné uvažovať o takom charaktere pohnútky páchatela za predpokladu, že u inak sexuálne normálneho páchatela vyplynula pohnúтка z jeho sexuálnej neviazanosti, zvrhlosti či zvrátenosti.

R 38/1987: K objasneniu konkrétneho stupňa nebezpečnosti činu pre spoločnosť, možnosti nápravy a pomerov páchatela je potrebné doplniť dokazovanie o spisy o predchádzajúcich odsúdeniach a podrobne vyhodnotiť súvislosť medzi jeho predchádzajúcou a teraz posudzovanou trestnou činnosťou. Jedine tak bude možné vysloviť správne závery o tom, či predchádzajúce odsúdenie páchatelovi prirážuje a aký trest mu má byť uložený, resp. či prichádza do úvahy aj ochranné opatrenie vzhľadom na to, že trestná činnosť bola spáchaná pod vplyvom alkoholu.

K § 38

Upravuje postup pri posudzovaní poľahčujúcich a prirážajúcich okolností a ich vplyv na druh a výmeru trestu. TZ takýmto spôsobom zabráňuje aby pri ukladaní trestov súdy v obdobných prípadoch ukladali v zásade rovnaké tresty a rovnakým spôsobom posudzovali otázky s tým spojené. Určenie jednoznačných pravidiel tak napomáha pri presadzovaní jednotlivých zásad pre ukládanie trestov. Zvýšenie ale aj zníženie trestných sadzieb sa použije pre určenie ktoréhokolvek trestu, ktorý to svojou povahou umožňuje.

Ods. 1: Zákon výslovne ukladá povinnosť súdu neprihliadať na okolnosti, ktoré sú znakom kvalifikovanej skutkovej podstaty alebo umožňujú mimoriadne zníženie trestu (pozri § 39). Rovnaká okolnosť preto nemôže byť dvakrát zohľadnená v prospech alebo v neprospech páchatela.

Ods. 2 – 4: Zakotvuje povinnosť súdu prihliadnuť na pomer a mieru závažnosti okolností. Pomerom je potrebné rozumieť „číselné“ vyjadrenie počtu poľahčujúcich, resp. prirážajúcich okolností a ich porovnanie; miera vyjadruje závažnosť jednotlivých okolností a bude rozhodujúca pre určenie konkrétnej výmery trestu v rámci stanovenej trestnej sadzby.

Pri prevahe poľahčujúcich okolností sa uplatní depenalizačný prístup – zníženie hornej hranice trestnej sadzby o jednu tretinu. Naopak, pri prevahe prirážajúcich okolností v súlade s asperačnou zásadou sa dolná hranica trestnej sadzby zvýši o jednu tretinu.

Ods. 5 až 7: V prípadoch recidívy v spáchaní zločinu sa dolná hranica zvyšuje o jednu polovicu; pri recidíve v spáchaní obzvlášť závažného zločinu až o dve tretiny. Pokiaľ súd postupuje podľa týchto ustanovení, nemôže zároveň zvýšiť dolnú hranicu na základe viacerých ustanovení pre určenie výmery trestu. Zákon však nevyklučuje, aby súd zvýšil dolnú hranicu trestnej sadzby a súčasne znížil jej hornú hranicu z dôvodu podľa ods. 3. Súd v takom prípade nebude môcť prihliadnúť na mieru závažnosti okolností, ale uloží trest len na základe všeobecných kritérií pre určenie výmery trestu.

Pokiaľ súd postupuje podľa ods. 5, jeden z posudzovaných zločinov môže mať aj povahu obzvlášť závažného zločinu.

Zvýšenie dolnej hranice trestnej sadzby na základe všeobecných pravidiel nie je možné ani v prípade, ak súd ukladá úhrnný alebo súhrnný trest (pozri vysvetlivky k § 41 a § 42), ale len ak takéto zvýšenie by bolo pre páchatela neprimerane prísne. Súd preto pri ukladaní trestu musí dôkladne zohľadniť okolnosti prípadu a osobu páchatela a prípadne súčasne použiť obidve ustanovenia o zvýšení hraníc trestnej sadzby. Takýto postup však bude odôvodnený len vo výnimočných prípadoch.

Ods. 8: Aby nedochádzalo pri výpočte zníženej hornej hranice, resp. zvýšenej hranice trestnej sadzby k ľubovoľi a rozdielnym postupom súdov, zákon definuje postup pri stanovení zvýšenej alebo zníženej hranice trestnej sadzby – základom je rozdiel medzi hornou a dolnou hranicou sadzby stanovenými zákonom. Uvedený postup sa nepoužije v prípadoch, ak je v osobitnej časti stanovený iba trest odňatia slobody na 25 rokov alebo na doživotie (pozri napr. § 144 ods. 2, 3 a § 145 ods. 3).

Zločin – pozri § 11 TZ.

Obzvlášť závažný zločin – pozri § 11 ods. 3 TZ.

Trest odňatia slobody na doživotie – pozri § 47 TZ.

R 45/1972-I: Okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, nemožno znovu hodnotiť ako všeobecne prirafažujúcu okolnosť, ktorá ovplyvňuje výmeru trestu v rámci tejto vyššej trestnej sadzby. Pri výmere trestu v rámci tejto vyššej trestnej sadzby však súd prihliada na intenzitu, s akou je v konkrétnom prípade naplnený zákonný znak podmieňujúci použitie vyššej trestnej sadzby.

R 3/1999: Zo zmyslu ust. § 38 ods. 1 TZ vyplýva, že na okolnosť, ktorá je zákonným znakom formy účasti podľa § 21 ods. 1 písm. b), nie je možné prihliadať ako na všeobecne prirafažujúcu okolnosť uvedenú v § 36 písm. j) pri ukladaní trestu. Toto ustanovenie ale nebráni tomu, aby súd pri výmere trestu v rámci zákonnej trestnej sadzby prihliadol na intenzitu, akou bola forma účasti naplnená.

Jedným z kritérií pri určovaní primeraného trestu je tiež povaha a význam účasti páchatela na spáchaní trestného činu (§ 34 ods. 5 písm. b). Účastníctvo podľa § 21 ods. 1 písm. b) TZ na trestnom čine nedovolennej výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov podľa § 172 ods. 1, ods. 3 písm. c) TZ vo forme návozu na dovoz takej látky do Slovenskej republiky z cudziny, je okolnosťou, ktorá výrazným spôsobom

zvyšuje závažnosť takého činu, a preto na ňu treba prihliadať pri rozhodovaní o konkrétnej výmere trestu. (Upravené znenie).

K § 39

Ods. 1: V súlade so zásadou individualizácie trestu zákon umožňuje vo výnimočných prípadoch uložiť trest aj po dolnú hranicu trestu stanovenú v osobitnej časti. Umožňuje tak uloženie trestu aj tým páchatelom, u ktorých by uloženie trestu v rámci trestnej sadzby nezodpovedalo konkrétnym okolnostiam prípadu alebo pomerom páchatela. Takýmito okolnosťami budú najmä inak poľahčujúce okolnosti, za predpokladu, že ich rozsah alebo význam prekračujú hranice bežné pre priznanie statusu poľahčujúcich okolností, napr. osobné pomery páchatela, silné citové rozrušenie, nevyliciteľná choroba páchatela pod. Mimoriadne zníženie trestu je možné u ktoréhokoľvek z druhov trestov, ktoré to svojou povahou umožňujú, t. j. u ktorých sa trest vykonáva po určitú dobu – trest odňatia slobody, povinnej práce, zákazu činnosti, zákazu pobytu a vyhostenia, a zákon pre ne stanovuje minimálnu (dolnú) hranicu. Mimoriadne zníženie nie je možné u trestu domáceho väzenia, keďže zákon pre jeho trvanie nestanovuje dolnú hranicu – porovnaj vysvetlivky k § 53.

Mimoriadne okolnosti vo svojej podstate vyžadujú aby súd starostlivo a dôkladne zvážil ich povahu. Musí ísť o také okolnosti, ktoré sa pri posudzovanej trestnej činnosti bežne nevyskytujú alebo len v ojedinelých prípadoch.

Pomerni páchatela sa rozumejú okolnosti bezprostredne súvisiace s osobou páchatela, ktoré nesúvisia s TČ a existujú v čase rozhodovania o treste. Takýmito pomerni môže byť napr. skutočnosť, že sa páchatel sám stará o viaceru osôb, ktoré sú na neho odkázané, ťažká, nevyliciteľná choroba páchatela a pod.

Súd pri rozhodovaní o mimoriadnom znížení trestu musí zistiť nielen skutočnosti nasvedčujúce mimoriadnym okolnostiam prípadu alebo pomerom páchatela ale aj odôvodniť, prečo považuje uloženie trestu v rámci trestnej sadzby za neprimerané.

Ods. 2: Zákon pripúšťa mimoriadne zníženie trestu aj v ďalších taxatívne určených prípadoch.

Mimoriadne znížiť trest tak možno za prípravu zločinu alebo za pokus trestného činu, ak v konkrétnom prípade nedosahujú takú závažnosť, ako to predpokladá trestná sadzba ustanovená pre dokonaný trestný čin a na ochranu spoločnosti postačuje aj trest v nižšej výmere. Povahou prípravy a pokusu je potrebné rozumieť predovšetkým formu konania páchatela a napr. aj okolnosti, pre ktoré k dokonaniu TČ nedošlo.

Zákon pripúšťa aj mimoriadne zníženie trestu v konaní o dohode o vine a treste, čím do určitej miery motivuje páchatelov, aby pristupovali k takémuto riešeniu trestnej veci.

Osobitným spôsobom je riešená možnosť mimoriadneho zníženia trestu, ak sa páchatel dopustil TČ v stave „zmenšenej pričítanosti“ a súd súčasne uložil aj ochranné liečenie, ktoré lepšie zabezpečí ochranu spoločnosti. Súd v takomto prípade nie je viazaný obmedzenia

podľa ods. 3, t. j. môže znížiť trest aj pod hranicu, ktorá je inak stanovená pre páchatelov trestných činov.

Mimoriadne zníženie trestu je tiež možné v prípadoch tzv. spolupracujúcej osoby, páchatela, ktorý sa dopustil trestného činu v stave zmenšenej pričetnosti a popri treste mu bolo uložené ochranné liečenie a v konaní o dohode a treste. Možnosť aplikácie mimoriadneho zníženia trestu pri tzv. spolupracujúcej osobe uvedenej pod. písm. e) je vylúčená voči organizátorovi, návodcovi alebo objednávateľovi TČ.

Pozri tiež vysvetlivky k § 205, § 215 ods. 3, § 218 a § 228 ods. 3 TP.

Ods. 3: Stanovuje obmedzenia pre mimoriadne zníženie trestu, ktorými je súd pri svojom rozhodovaní viazaný. Použitie ustanovenia neprichádza do úvahy pri mladistvých, s výnimkou prípadov ak ide o odsúdenie pre trestný čin, za ktorý zákon umožňuje možno uložiť trest odňatia slobody na doživotie. O konkrétnom rozsahu zníženia rozhodne súd na základe zhodnotenia všetkých okolností prípadu a pomerov páchatela ako aj po zhodnotení všetkých okolností určujúcich druh a výmeru trestu.

Ods. 4: V konaní o dohode o vine a treste možno uložiť trest odňatia slobody znížený maximálne o jednu tretinu pod dolnú hranicu trestnej sadzby. Výnimkou sú taxatívne určené trestné činy, za ktoré možno uložiť len trest vo výmere 20 a viac rokov pre určenie hraníc zníženej trestnej sadzby sa uplatnia rovnaké kritériá ako v § 38 ods. 8.

Všetky odseky majú len fakultatívny charakter.

Konanie o dohode o vine a treste – pozri vysvetlivky k § 232 a § 233 a § 331 až § 335 TP.

Mimoriadne zníženie trestu u mladistvých – pozri § 118.

R II/1967: Okolnosti, ako je dobrovoľná náhrada spôsobenej škody, úprimná ľútosť nad spáchaným trestným činom a vedenie riadneho života pred spáchaním činu, sú poľahčujúce okolnosti v zmysle § 36 TZ, na ktoré súd prihliadne pri výmere trestu, spravidla v rámci príslušnej trestnej sadzby. Takéto okolnosti je potrebné považovať za obvyklé a nie mimoriadne okolnosti prípadu, ktoré nemôžu odôvodniť zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu. Len v prípade, ak by niektoré poľahčujúce okolnosti uvedené v § 36 boli tak intenzívne alebo závažné, že by výnimočne znížovali závažnosť činu, bolo by možné ich posúdiť ako výnimočné okolnosti prípadu v zmysle § 40 ods. 1. Samotné priznanie sa, ľútosť nad jeho spáchaním, predchádzajúci riadny život, náhrada škody a pod. však spravidla nebude možné považovať za tak mimoriadne okolnosti, aby odôvodňovali použitie ust. § 40 TZ. (Upravené znenie).

R 3/1970: Mimoriadne pomery páchatela, ktoré odôvodňujú mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby, môžu spočívať aj v tom, že sa páchatel stará o osoby, ktoré sú na jeho výživu alebo výchovu odkázané. TZ nevyžaduje, aby v takýchto prípadoch išlo o povinnosť vyplývajúcu zo zákona. Môže ísť aj o povinnosť, ktorá vyplýva z morálnych zásad spoločnosti.

R 47/1974: *Vážnu chorobu páchatela je možné považovať za mimoriadne pomery páchatela odôvodňujúce uloženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby za predpokladu, že trest v jej rámci by bol pre páchatela obzvlášť problémový alebo by mal pre neho obzvlášť nepriaznivé následky. Pritom musí byť splnený aj ďalší predpoklad, teda že sa účel trestu v danom prípade dosiahne aj trestom kratšieho trvania.*

R 26/1985-III: *Ak bol páchatel' uznaný vinným zo spáchania trestného činu v štádiu prípravy spáchaného za okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby a takáto vyššia trestná sadzba bola použitá, nie je možné súčasne znížiť trest odňatia slobody pod dolnú hranicu vyššej trestnej sadzby.*

R 111/1999: *Konanie páchatelky trestného činu vraždy podľa § 145 ods. 1 TZ, ktorého sa dopustila v afekte úzkosti a strachu vyvolanom dlhodobou partnerskou disharmóniou a chronickou konfliktnou situáciou, a ktorý podstatne znížil jej schopnosť ovládať svoje konanie (§ 32 ods. 1 Trestného zákona), je možné hodnotiť ako okolnosti prípadu odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 40 ods. 1 Trestného zákona. (Upravené znenie).*

R 84/2000-I: *Pokus trestného činu je v zásade rovnako trestný ako dokonaný trestný čin. Z ustanovenia však vyplýva, že zákon v prípade pokusu trestného činu umožňuje toto mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody len za predpokladu, ak by vzhľadom na jeho povahu a závažnosť bolo uloženie trestu, hoci aj na dolnej hranici trestnej sadzby za dokonaný trestný čin, neprímerane prísne a účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania.*

Hodnotenie povahy a závažnosti pokusu trestného činu podľa kritérií uvedených v § 34 ods. 5 na dôvodné použitie § 39 ods. 2 vyjadruje požiadavku zákona, aby v konkrétnom prípade pokus trestného činu nedosiahol taký stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť, akému zodpovedá trestná sadzba stanovená za dokonaný trestný čin. (Upravené znenie).

K § 40

Upustenie od potrestania je možné len v prípadoch ak sa páchatel' dopustil prečinu, trestným činom nespôsobil smrť alebo ťažkú ujmu na zdraví a splnil niektorú z taxatívne určených podmienok. Z vecného hľadiska znamená rozhodnutie o tom, že sa páchatel' uznáva vinným, ale žiaden trest sa mu neuloží. Rozhodnutie o upustení od potrestania nemožno vydať formou vydania trestného rozkazu ale výhradne rozsudkom, po prejednaní veci na hlavnom pojednávaní (pozri vysvetličky k § 353 TZ).

Upustenie od potrestania znamená, že už samotné trestné konanie a prejednanie veci postačujú tak pre nápravu páchatela ako aj pre ochranu spoločnosti.

K ods. 1 písm. a): *Definuje vnútorný postoj páchatela k spáchanému prečinu ako aj správanie sa po jeho spáchaní. Prejavom takého postoja je napr. ľútosť nad spáchaním TČ, snaha o nápravu a odstránenie následkov a pod. Podmienkou je tiež, aby doterajší život páchatela odôvodňoval záver o náprave páchatela aj bez uloženia trestu. Takýto záver je odôvodnený najmä doterajšou bezúhonnosťou a riadnym spôsobom života.*

K ods. 1 písm. b): Prijatie záruky za nápravu páchatela predpokladá, že ten, kto záruku ponúka, disponuje takým výchovným vplyvom, aby zabezpečil možnosť jeho nápravy. Záruku môžu ponúknuť najmä záujmové združenia občanov a dôveryhodné osoby (pozri vysvetlivky k § 4 – § 5 TP). Súd je pri rozhodovaní o prijatí záruky povinný skúmať, či osoba, ktorá záruku ponúka, má možnosť výchovne vplyvať na páchatela. Už pri ponúknutí záruky by tiež mala konkretizovať výchovné metódy, akými bude na odsúdeného pôsobiť (porovnaj § 5 ods. 1 TP).

K ods. 1 písm. c): Podmienkou upustenia od potrestania je najmä skutočnosť, že páchatel spáchal prečin v stave zmenšenej pričetnosti a súd mu zároveň uložil ochranné liečenie, ktoré lepšie zabezpečí ochranu spoločnosti a nápravu páchatela ako prípadný trest. Súd takéto rozhodnutie môže urobiť spravidla len na základe znaleckého posudku z odboru psychiatria.

Mimoriadne zníženie trestu nie je prípustné, ak si páchatel privodil stav zmenšenej nepríčetnosti v dôsledku požitia návykovej látky.

Zmenšenou pričetnosťou sa rozumie stav, kedy páchatel spáchal prečin avšak v dôsledku duševnej poruchy nebol schopný dostatočne rozpoznať protiprávnosť svojho činu alebo nebol schopný svoje konanie dostatočne ovládať. Obidve schopnosti musia byť u páchatela zachované aspoň v minimálnej miere, inak by sa jeho konanie posudzovalo ako nepríčetnosť (pozri vysvetlivky k § 23 TZ). Posúdenie zmenšenej pričetnosti je otázkou právnou, o ktorej musí rozhodnúť príslušný orgán činný v trestnom konaní alebo súd na podklade znaleckého posudku z odboru psychiatria.

Návyková látka – pozri § 130 ods. 5 TZ.

Prečin – pozri § 10.

Ods. 2: Ide o zákonnú fikciu, že sa na páchatela hľadí ako keby nebol odsúdený; účinky nastávajú okamihom právoplatnosti rozhodnutia o upustení od potrestania. Na takéto rozhodnutie o odsúdení preto v inom konaní nebude možné prihliadnuť, napr. v zmysle priťažujúcej okolnosti – § 37 písm. m). Účinky zákonnej fikcie nastávajú okamihom právoplatnosti rozsudku, ktorým bolo rozhodnuté o upustení od potrestania.

R 11/1965: Upustenie od potrestania s uložením ochranného liečenia (§ 73) podľa vety prvej § 40 ods. 1 písm. c) je podľa vety za bodkočiarkou tohto ustanovenia vylúčené len vtedy, ak si páchatel stav zmenšenej pričetnosti spôsobil požitím návykovej látky. Pokiaľ stav zmenšenej pričetnosti vychádzal z duševnej choroby páchatela, tak možno postupovať podľa prvej vety cit. ustanovenia aj vtedy, ak páchatel pred činom konzumoval alkoholický nápoj, avšak táto skutočnosť nebola rozhodujúcou príčinou jeho zmenšenej pričetnosti. (Upravené znenie).

R 8/1967-II: Ak upustí súd od potrestania obvineného, nesmie tomu istému obvinenému tým istým rozhodnutím súčasne uložiť akýkoľvek trest.

R 61/1971-I: Stav zmenšenej pričetnosti nemusí byť spôsobený duševnou chorobou. Stačí aj duševná porucha, hoci krátkodobá, ako je porucha duševných funkcií vyznačujúca

sa tým, že v jej dôsledku bola zmenšená v čase spáchania trestného činu páchatelova schopnosť rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť alebo ovládať svoje konanie.

K § 41

Uloženie úhrnného trestu predpokladá, že súd v jednom trestnom konaní rozhoduje o viacerých trestných činoch, ktorých sa páchatel dopustil jedným alebo viacerými skutkami.

Ods. 1: Pri ukladaní trestov za jednočinný súbeh trestných činov súd vychádza z tzv. absorpčnej zásady, teda súd trest uloží podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na čin najprísnejšie trestný. S ohľadom na konštrukciu skutkových podstát v osobitnej časti TZ sa najprísnejším TČ rozumie čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody s vyššou hornou hranicou trestnej sadzby, alebo ak zbiehajúce sa činy majú rovnakú hornú hranicu, ten z nich, ktorý má vyššiu dolnú hranicu.

Ods. 2: V prípade viacčinného súbehu trestných činov dvoch alebo viacerých TČ dochádza k prelomeniu absorpčnej zásady a súbežne spolu s ňou je použitá tzv. asperačná zásada, teda „zásada zostrenia najprísnejšieho trestu“. Podľa tejto zásady súd uloží trest odňatia slobody tak, že sa horná hranica trestnej sadzby odňatia slobody stanovená podľa najprísnejšieho z trestných činov zvyšuje o jednu tretinu a súčasne uloží páchatelovi trest v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby. Horná hranica zvýšenej trestnej sadzby nesmie prevyšovať 25 rokov a u mladistvých sadzby určené podľa § 117 ods. 1 alebo ods. 3 TZ. Pre určenie trestnej sadzby sa uplatní rovnaký postup ako podľa § 38 ods. 8 TZ. Súd pri postupe podľa tohto ustanovenia obligatórne uloží trest odňatia slobody, iný druh trestu môže uložiť len spolu s TOS a len ak uloženie takého trestu je odôvodnené niektorým z posudzovaných TČ. Porovnaj R 58/1991.

Asperačnú zásadu možno použiť výhradne pre TOS, u iných druhov trestov je jej použitie vylúčené.

Pri určovaní zvýšenej trestnej sadzby je v prípadoch, ak bol závažnejší zo zbiehajúcich sa TČ spáchaný za okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby, potrebné použiť vždy trestnú sadzbu určenú pri kvalifikovanej skutkovej podstate a nie je prípustné vychádzať z trestnej sadzby uvedenej v základnej skutkovej podstate.

Ods. 3: Umožňuje uloženie spoločného trestu za viaceré čiastkové útoky jedného pokračovacieho trestného činu, za podmienky, že za časť trestného činu už bol páchatel právoplatne odsúdený. Súd v takom prípade zruší predchádzajúci rozsudok vo výroku o vine a treste, príp. ďalších súvisiacich výrokoch a opätovne rozhodne o všetkých čiastkových útokoch. Pri svojom rozhodovaní je súd viazaný skutkovými zisteniami v zrušenom rozsudku, nevykonáva preto dokazovanie k tej časti trestnej činnosti, ktorá už bola predmetom predchádzajúceho rozhodnutia. Súd musí súčasne so zrušením predchádzajúceho rozsudku v časti vo výroku o vine a treste zrušiť aj ďalšie naväzujúce rozhodnutia, napr. rozhodnutie o započítaní väzby, o náhrade škody a pod.

TZ nevyklučuje aby súd pri svojom rozhodovaní uložil páchatelovi rovnaký trest, ako mu bol uložený v predchádzajúcom rozsudku, trest však nesmie byť miernejší. Takýto postup bude odôvodnený najmä, ak predchádzajúci trest bol uložený na samotnej hornej hranici trestnej sadzby alebo ak súd považuje predchádzajúci trest za dostatočný a zodpovedajúci všetkým kritériám pre určenie druhu a výmery trestu.

Porovnajte vysvetlivky k § 9 ods. 2 TP.

Pokračovací trestný čin – pozri § 122 ods. 10.

Pozri tiež vysvetlivky k § 8 a nasl.

R 49/1978: *Pokiaľ súd ukladá trest odňatia slobody za viac trestných činov podľa zásad uvedených v § 41 ods. 2 alebo § 42 ods. 1, z ktorých najprísnejší je trestný čin spáchaný formou prípravy (§ 13), môže za použitím § 39 ods. 2 uložiť trest odňatia slobody pod dolnou hranicou najprísnejšej trestnej sadzby aj bez podmienok § 39 ods. 1, nie však pod dolnú hranicu trestnej sadzby najprísnejšieho zbiehajúceho sa trestného činu, ktorý bol dokonaný alebo o ktorý sa páchatel pokúsil; pod dolnou hranicou sadzby stanovenej za tento trestný čin možno uložiť trest len za splnenia podmienok uvedených v § 39 ods. 1. (Upravené znenie).*

R 42/1980: *Pokiaľ spáchal obvinený po vyhlásení odsudzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa nový trestný čin, nejde o súbeh, a to ani vtedy, ak boli obe veci po zrušení pôvodného odsudzujúceho rozsudku spojené podľa § 21 ods. 3 TP na spoločné konanie a rozhodnutí. V takomto prípade je potrebné uložiť samostatné tresty a nie úhrnný trest podľa § 40 ods. 2. (Upravené znenie).*

K § 42

Ods. 1: *Súhrnný trest možno uložiť len za viacčinný súbeh trestných činov a len ak bol ich páchatel za časť zbiehajúcej sa trestnej činnosti už právoplatne odsúdený, za predpokladu, že na takéto odsúdenie je možné prihliadnuť. Za uvedenú trestnú činnosť súd uloží trest podľa zásad v § 41 ods. 2 TZ. Cieľom je zabezpečiť, aby bol páchatel potrestaný rovnakým spôsobom, ako keby sa o trestných činoch rozhodovalo v jedinom konaní, t. j. bol mu uložený úhrnný trest (R 13/1968).*

Súd pri rozhodovaní o zbiehajúcej sa trestnej činnosti je viazaný skutkovými zisteniami, ktoré už boli predmetom predchádzajúceho trestného konania, t. j. nemôže preskúmať otázku viny ani právne závery rozhodnutia.

Ods. 2: *Uložený súhrnný trest musí byť prísnejší ako trest uložený v predchádzajúcom konaní a musí obsahovať taxatívne uvedené tresty ak boli, alebo len niektorý z nich, uložené aj v predchádzajúcom konaní a nebráni tomu nezlučiteľnosť trestov. Súd nie je pri rozhodovaní viazaný druhom uloženého trestu, t. j. súhrnným trestom môže byť ktorýkoľvek z trestov (R 58/1991); súd musí uložiť niektorý z vymenovaných trestov, ak boli uložené predchádzajúcim rozsudkom a nebráni tomu ich vzájomná nezlučiteľnosť.*

Z hľadiska obsahu je nerozhodné, či bol predchádzajúci trest uložený rozsudkom alebo trestným rozkazom; trestný rozkaz má povahu odsudzujúceho rozsudku (pozri § 353 TP). Súd však obligatórne musí zrušiť predchádzajúce rozhodnutie vo výroku o treste ako aj naň nadväzujúce rozhodnutia – napr. rozhodnutie o započítaní väzby, o nariadení výkonu trestu, o osvedčení sa v skúšobnej dobe a pod. To však nebráni tomu, aby následne súd opätovne rozhodol o ich vydaní, ak to povaha veci vyžaduje.

Ods. 3: Na páchatela sa hľadá ako keby nebol odsúdený napr. v prípade, ak bolo u neho upustené od potrestania podľa § 40, odsúdenie bolo zahladené a pod.

R 27/1971-III: Pri ukladaní súhrnného trestu podľa § 42 ods. 1 TZ. musí byť odsudzujúci rozsudok o inom trestnom čine páchatela právoplatný. Ak ešte tento rozsudok nenadobudol právoplatnosť, súd rozhodujúci neskôr vyčká s rozhodnutím, kým skorší rozsudok nenadobudne právoplatnosť. (Upravené znenie).

R 31/1975: Pri ukladaní súhrnného trestu podľa § 42 ods. 1 TZ musí súd zrušiť skorší rozsudok v celom výroku o treste. Pri postupe podľa tohto ustanovenia nie je možné zrušiť len niektorý z viacerých trestov uložených popri sebe skorším rozsudkom. (Upravené znenie).

R 43/2000: Postup podľa § 42 TZ, resp. podľa § 44 TZ prichádza do úvahy len vtedy, ak skorší rozsudok bol vydaný súdom Slovenskej republiky. Súd Slovenskej republiky nie sú z hľadiska použitia uvedených ustanovení viazané cudzozemskými rozsudkami. Ak Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe návrhu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky uznal odsudzujúci rozsudok cudzozemského súdu, nemá taký rozsudok na území Slovenskej republiky účinky vyhláseného odsudzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa v zmysle § 42 TZ, a preto nie je možné vo vzťahu k nemu ukladať súhrnný trest, resp. upustiť od uloženia súhrnného trestu. (Upravené znenie). – porovnaj § 519 TP.

K § 43

Ustanovenie rieši situáciu, keď páchatel po právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, ale pred vykonaním trestu, spácha ďalší trestný čin a bol mu uložený trest rovnakého druhu. Ustanovenia sa uplatní aj v prípade ak za trestné činy bolo uložených viacero druhov trestov, za predpokladu, že aspoň jeden z nich je v obidvoch rozsudkoch totožný. Predpokladom pre použitie ustanovenia je tiež skutočnosť, že sa s výkonom trestu za sôb spáchaný čin ešte nezačalo alebo takýto trest ešte v celosti nebol vykonaný. Vzťahuje sa na všetky druhy trestov, bez ohľadu na ich povahu.

R 48/1965: V prípade ak bol odsúdený z výkonu trestu odňatia slobody podmienične prepustený, nie je možné považovať trest za vykonaný dňom, kedy došlo k jeho podmieničnému prepusteniu, pokiaľ nebolo podľa § 68 ods. 2 rozhodnuté, že sa v skúšobnej dobe osvedčil.

Pokiaľ súd odsudzuje podmienične prepusteného páchatela pred uplynutím skúšobnej doby pre ďalší trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe, musí pri výmere trestu prihliadnuť na ustanovenie § 43 tak, aby trest odňatia slobody, ktorý má byť uložený, nepresiahol spolu

s doposiaľ nevykonaným zvyškom predchádzajúceho trestu odňatia slobody 25 rokov. Otázku či predchádzajúci doposiaľ neodpykaný trest odňatia slobody alebo jeho zvyšok bude či nebude vykonaný, rieši súd samostatne ako predbežnú otázku podľa § 7 ods. 1 TP. (Upravené znenie).

R 14/1968-III: Pokiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, že sa odsúdený pri podmieničnom odsúdení, podmieničnom prepustení alebo pri podmieničnom odpustení trestu odňatia slobody amnestiou prezidenta neosvedčil, a že sa vykoná trest alebo jeho zvyšok a pokiaľ pri novom odsúdení za trestný čin spáchaný v skúšobnej dobe, posúdi súd ako predbežnú otázku, či v dôsledku nového odsúdenia prichádza do úvahy výkon trestu alebo jeho zvyšku, uloženého predchádzajúcim rozsudkom.

K § 44

Súd môže upustiť od uloženia súhrnného alebo ďalšieho trestu, ak trest uložený v predchádzajúcom rozhodnutí je postačujúci pre ochranu spoločnosti ako aj na nápravu páchatela. Dôvodom pre takýto postup bude najmä, ak bol uložený trest sa samotnej hornej hranici trestnej sadzby. Nie je však vylúčená ani situácia, že súd rozhodne o upustení od uloženia súhrnného alebo ďalšieho trestu z dôvodu, že predchádzajúci trest považuje za dostačujúci alebo dokonca za prísnejší, aký by páchatelovi podľa jeho názoru za podmienok stanovených zákonom prináležal. Upustenie od uloženia súhrnného alebo ďalšieho trestu nemá za následok fikciu neodsúdenia.

Súd pri rozhodovaní o upustení od uloženia súhrnného alebo ďalšieho trestu musí skúmať či skôr uložený trest spĺňa svoj účel, a to podľa stavu v čase rozhodovania o prípadnom upustení od potrestania.

R 39/1971: Pri upustení od uloženia trestu podľa § 44 TZ platia všeobecné zásady pre výmeru trestu. Je potrebné najmä zhodnotiť stupeň spoločenskej nebezpečnosti prejednávanej aj predchádzajúcej trestnej činnosti, pomery páchatela a možnosti jeho nápravy, a to i s ohľadom na to, ako doterajší výkon trestu uloženého skorším rozsudkom plní svoj účel. (Upravené znenie).

K § 45

Inštitút započítania väzby a doposiaľ vykonaného trestu je výsledkom aplikácie zásady *ne bis in idem*. (Nikto nemá byť potrestaný dvakrát pre ten istý skutok).

V prípade, ak bol odsúdený v priebehu trestného konania vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody pre rovnaký skutok, súd obligatórne započíta dobu trvania väzby a celý doposiaľ vykonaný trest.

Ods. 2: Rieši situáciu, kedy bol páchatel už pre rovnaký skutok odsúdený, ale v súlade so zákonom bol predchádzajúci rozsudok zrušený a páchatel bol opätovne odsúdený pre rovnaký skutok, napr. ak bol predchádzajúci rozsudok zrušený v dôsledku mimoriadneho opravného prostriedku a pod.

Ods. 3: Predpokladom pre započítanie je, že súd ukladá taký druh trestu, pri ktorom je započítanie možné; v opačnom prípade súd uvedenú skutočnosť zohľadní pri určovaní druhu trestu a jeho výmery. Zhodnotenie musí byť vždy v prospech odsúdeného.

V zmysle ods. 4 započítanie súd vykoná aj v prípade, ak bola väzba vykonaná v cudzine alebo ak bol odsúdený potrestaný pre rovnaký čin orgánom iného štátu.

R 33/1982: Započítanie trestu podľa § 45 ods. 2 prichádza do úvahy len v prípade, ak bol pôvodný trest vykonaný, príp. o pôvodnom trestu platí zákonná fikcia, že bol vykonaný. Odpustenie trestu amnestií (agraciáciou) nie je možné považovať za vykonanie trestu a takto odpustený trest nie možné započítať podľa § 45 ods. 2 len vtedy, ak amnestie obsahuje výslovné ustanovenie, že sa odpustený trest považuje za vykonaný. Po právoplatnosti nového rozsudku sa však rozhodne znova o použití agraciačného ustanovenia amnestie, pokiaľ jeho použitie ešte prichádza do úvahy. (Upravené znenie).

R 53/1984: O trestné stíhanie vo väzbe v zmysle § 45 ods. 1 ide aj vtedy, ak bol páchatel vo väzbe pôvodne pre iný trestný čin, pre ktorý bol spod obžaloby oslobodený, avšak bol v rovnakom trestnom konaní odsúdený pre ďalší trestný čin, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie až dodatočne podľa § 206 ods. 4 TP.

Takáto väzba sa obvinenému započítava podľa § 45 ods. 1 do trestu a obvinený je povinný podľa § 555 TP nahradiť náklady spojené s výkonom väzby. (Upravené znenie).

R 36/1990: Ak súd ukladá páchatelovi súhrnný nepodmienečný trest odňatia slobody a ak zruší výrok o predchádzajúcom nepodmienečnom treste odňatia slobody, zruší zároveň všetky rozhodnutia na zrušený výrok obsahovo nadväzujúce, ktoré stratili v dôsledku zrušenia uvedeného výroku o trestu podklad, a teda aj rozhodnutie o použití amnestie, na základe ktorého bol úplne alebo sčasti odpustený predchádzajúci trest odňatia slobody. Pôvodne odpustený (zmiernený) trest odňatia slobody alebo jeho časť nemožno po uložení súhrnného trestu započítať podľa § 45 TZ. Po právoplatnosti nového rozhodnutia je však potrebné opäť rozhodnúť o použití agragačného ustanovenia amnestie, ak jeho použitie prichádza do úvahy. (Upravené znenie).

R 2/1990: Obmedzenie osobnej slobody, ku ktorému dôjde pri dodaní odsúdeného orgánmi PZ do výkonu trestu odňatia slobody na základe opatrenia predsedu senátu (samosudcu) podľa § 408 ods. 4 TP, nie je súčasťou väzby v zmysle § 45 ods. 1 TZ a § 414 ods. 1 TP, o započítaní ktorého by musel rozhodovať súd. Ide o obmedzenie osobnej slobody odsúdeného, ku ktorému dochádza až po nariadení uloženého trestu odňatia slobody. Treba ho preto považovať priamo za súčasť výkonu tohto trestu a určuje aj začiatok jeho výkonu. Väznica, prípadne nápravno-výchovný ústav, do ktorého orgány PZ dodali odsúdeného na základe opatrenia predsedu senátu (samosudcu) vydaného podľa § 408 ods. 4 TP, poznačí nástup trestu odňatia slobody od chvíle obmedzenia jeho osobnej slobody. (Upravené znenie).

K § 46

Trest odňatia slobody je základnou a súčasne najprísnejšou sankciou v rámci druhov trestov; TZ uvedenú skutočnosť zvyrazňuje aj tým, že v osobitnej časti uvádza len trest

odňatia slobody. Súd však trest odňatia slobody uloží len za predpokladu, že ochranu spoločnosti a nápravu páchatela nie je možné zabezpečiť uložením iného druhu trestu. Trest odňatia slobody vo svojej podstate zahŕňa obmedzenie slobody pobytu a pohybu odsúdeného a súčasne aj ďalšie obmedzenia jeho práv.

Zákon nestanovuje minimálnu dĺžku trestu, vo všeobecnosti však takouto hranicou je 24 hodín. Hornou hranicou je vždy maximálne 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie. Uvedené hranice nesmie prekročiť ani úhrnný alebo ďalší trest.

K § 47

Trest odňatia slobody na doživotie je najprisnejším z trestov. TZ umožňuje uloženie takéhoto trestu len za podmienok, že uloženie trestu výslovne dovoľuje v osobitnej časti, uloženie trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti a zároveň nie je nádej, že by nápravu páchatela bolo možné zabezpečiť aj trestnom v kratšej výmere. Všetky podmienky musia byť splnené súčasne, inak uloženie trestu na doživotie nie je prípustné.

Ods. 2: TZ zavádza obligatórne uloženie trestu odňatia slobody na doživotie v súlade s tzv. zásadou trikrát a dost. V zmysle uvedenej zásady súd uloží takýto trest ak:

- páchatel spáchal niektorý z taxatívne uvedených trestných činov,
- trestný čin bol dokonaný a
- páchatel bol už dvakrát potrestaný nepodmienečným trestom odňatia slobody pre niektorý z uvedených trestných činov a uloženie tresty aspoň sčasti vykonal. Zo znenia ods. 2 vyplýva záver, že podmienka dokonania trestného činu by mala byť naplnená pri všetkých troch posudzovaných činoch. Pre uloženie trestu odňatia slobody na doživotie však bude postačovať, aby aspoň posledný z posudzovaných trestných činov, t. j. čin, o ktorom súd rozhoduje, bol dokonaný.

Súd môže vo výnimočných prípadoch uložiť trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov ak sú dané dôvody, ktoré by inak odôvodňovali mimoriadne zníženie trestu v súlade s ust. § 39 ods. 1 a 2.

Prepustenie z výkonu trestu – pozri § 67 ods. 2, 3 a § 34 ods. 8.

R 23/1975: Skutočnosť, že život detí je vystavený objektívne existujúcemu zvýšenému nebezpečenstvu v dôsledku toho, že páchatelia trestného činu pohlavného zneužívania alebo znásilnenia sa nielen v ojedinelých prípadoch snažia zbaviť svedkov svojej trestnej činnosti aj za cenu vraždy pohlavne zneužitého alebo znásilneného dieťaťa, môže zakladať u páchatela, ktorý sa za týchto okolností dopustí trestného činu vraždy, podmienku pre uloženie trestu odňatia slobody na doživotie § 47 ods. 1, t. j. preto, že uloženie takéhoto trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti. (Upravené znenie).

K § 48

Trest odňatia slobody sa vykonáva v ústavoch na výkon trestu, diferencovane podľa miery izolovanosti páchatela a miery zabezpečenia ochrany ústavu. Podrobnosti o výkone

treštu upravuje zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a Poriadok výkonu trestu odňatia slobody – vyhláška ministerstva spravodlivosti č. 125/1994 Z. z. v znení vyhlášky č. 502/2002 Z. z.

Základným dôvodom pre diferencovaný výkon trestu, je aby odsúdení, u ktorých je väčšia miera možnosti prevýchovy, vykonávali trest oddelene od tých páchatelov, ktorých miera narušenia sfažuje alebo dokonca vylučuje možnosť nápravy. V súlade s uvedeným princípom odsúdení vykonávajú trest v ústavoch na výkon trestu s tým, že čím vyšší stupeň strázenia v ústave platí, tým väčšia je miera obmedzenia práv pre odsúdených. V rámci jednotlivých ústavov sa odsúdení umiestňujú do oddelení a skupín, aby sa tak zvýšila možnosť výchovného účinku trestu. Podrobnosti o režime v jednotlivých druhoch ústavov ustanovuje najmä zákon o výkone trestu odňatia slobody.

Ods. 2: Kritériom pre zaradenie do konkrétneho ústavu je spravidla to, či páchatel bol v posledných desiatich rokoch pred spáchaním činu vo výkone trestu odňatia slobody pre úmyselný trestný čin. Pre rozhodnutie o zaradení do ústavu pre výkon trestu nebude postačujúce, že páchatelovi bol v minulosti trest odňatia slobody uložený, ale trest doposiaľ ani len sčasti nevykonával.

Úmyselný trestný čin – pozri vysvetličky k § 8 a nasl.

Úmysel – pozri vysvetličky k § 15.

Ods. 3: TZ stanovuje súdu povinnosť zaradiť do ústavu s maximálnym stupňom strázenia tých páchatelov, ktorým bol uložený trest odňatia slobody na doživotie alebo páchatelov obzvlášť závažného zločinu (pozri § 11 ods. 3). Ustanovenie tak reaguje na predpoklad, že páchatelia, ktorí sa dopustili tak závažnej trestnej činnosti, sú v značnej miere narušení a ich prevýchova bude možná len za podmienok vyššej formy izolácie od spoločnosti a sprísnenia podmienok výkonu trestu. Nie je však vylúčené, aby bol takýto páchatel obzvlášť závažného zločinu dodatočne preradený do ústavu s iným stupňom strázenia, pokiaľ svojim správaním sa počas výkonu trestu preukáže, prejaví dostatočnú snahu po náprave – porovnaj § 411 TP a § 9 ZVTOS; zmena spôsobu výkonu trestu je však vylúčená u páchatelov, ktorým bol uložený trest odňatia slobody na doživotie.

Doživotie – pozri § 47.

Ods. 4: V súlade s individualizáciou trestu súd môže zaradiť páchatela na výkon trestu aj do ústavu s iným stupňom strázenia, ako má byť podľa ods. 2 zaradený, za predpokladu, že takéto rozhodnutie odôvodňujú okolnosti prípadu, najmä stupeň závažnosti skutku a miera narušenia páchatela. Súd tak môže rozhodnúť o zaradení páchatela do ústavu s nižšou mierou strázenia ale aj s vyššou mierou strázenia.

Miera narušenia páchatela je daná predovšetkým druhom spáchaného TČ, spôsobom jeho spáchania, pohmútkou ako aj celou osobnosťou páchatela.

Možnosť zaradenia do iného ústavu je vylúčená, ak súd odsudzuje páchatela, ktorému bol uložený trest odňatia slobody na doživotie alebo trest odňatia slobody prevyšujúci 15 rokov.

Ods. 5: Kritériami pre zaradenie odsúdeného do príslušného ústavu nie je súd viazaný ani vtedy, ak schvaľuje dohodu o vine a treste alebo za podmienok podľa § 39 ods. 2 písm. b). Ustanovenie tak opätovne má do určitej miery motivovať páchatelov, aby dobrovoľne postupovali v zmysle súvisiacich ustanovení.

R 34/1983 Podmienkou pre zaradenie odsúdeného na trest odňatia slobody do ústavu so stredným stupňom strázenia § 48 ods. 2 písm. b) je, že odsúdený bol v posledných desiatich rokoch pred spáchaním trestného činu skutočne vo výkone trestu odňatia slobody, ktorý mu bol uložený za úmyselný trestný čin (porovnaj dikciu tohto ustanovenia „ak bol. . . vo výkone trestu odňatia slobody“). Zákonná fikcia, že trest odňatia slobody bol vykonaný, hoci v skutočnosti vykonaný nebol, nespĺňa túto podmienku. (Upravené znenie).

K § 49

Základným princípom podmieničného odsúdenia je, že súd rozhodne o odsúdení páchatela a uloží mu trest odňatia slobody, ale výkon trestu odloží s podmienkou, že odsúdený sa bude v priebehu určenej skúšobnej doby riadne správať a vyhovie obmedzeniam alebo splní povinnosti, pokiaľ mu boli súdom uložené. Podmienične možno odložiť iba výkon trestu odňatia slobody vo výmere neprevyšujúcej dva roky za podmienky, že s ohľadom na doterajší život páchatela a okolnosti prípadu možno dôvodne predpokladať úspešnú nápravu páchatela a ochranu spoločnosti, alebo ak súd prijme záruku za nápravu páchatela. Podmienky môžu byť splnené aj súčasne. Pre určenie výmery trestu je rozhodujúca výmera trestu, ako ju určí súd po posúdení všetkých okolnosti v súlade s pravidlami podľa § 38, a nie výmera určená v osobitnej časti.

Spoločným znakom pre písm. a) aj b) je, že súd nepovažuje výkon trestu za nevyhnutný.

Záruku za nápravu odsúdeného môže ponúknuť predovšetkým záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba. Súd musí okrem existencie ponúkanej záruky posúdiť aj skutočnosť, či záruku ponúka oprávnená osoba a či s ohľadom na navrhované výchovné spôsoby pôsobenia na páchatela, záruka poskytuje reálnu možnosť prevýchovy páchatela. Porovnaj tiež vysvetlivky k § 40 TZ a k § 4 a 5 TP.

Ods. 2: Zákon výslovne stanovuje zákaz podmieničného odkladu výkonu trestu odňatia slobody u páchatela, ktorý sa úmyselného trestného činu dopustil v skúšobnej dobe podmieničného odsúdenia pre iný trestný čin alebo v skúšobnej dobe podmieničného prepustenia z výkonu trestu. Nie je však vylúčené, aby súd rozhodol o podmieničnom odklade, ak odsudzuje páchatela za nedbanlivostný prečin.

Podmieničné odsúdenie mladistvého – pozri § 119 TZ.

Prečin – pozri vysvetlivky k § 10.

úmyselný TČ – pozri vysvetlivky k § 15.

Nedbanlivosť – pozri vysvetlivky k § 16.

R 32/1972: Záver súdu o tom, že účel trestu sa dosiahne i bez jeho výkonu [§ 49 ods. 1 písm. a)], sa musí opierať o náležité a všestranné zhodnotenie skutočností týkajúcich sa osoby páchatela, najmä jeho doterajšieho života a prostredia, v ktorom žije a pracuje, ako aj okolností prípadu a nesmie byť s týmito skutočnosťami v logickom rozpore.

R 52/1978: Požiadavka, aby trestom uloženým za trestný čin spáchaný v doprave bolo účinne pôsobené aj na ostatných členov spoločnosti, je zvlášť naliehavá v prípadoch, kedy bol zavinený ťažký, príp. nenapraviteľný následok vodičom motorového vozidla, ktorý hrubým porušením dôležitých povinností uložených predpismi o prevádzke na pozemných komunikáciách prejavil bezohľadnosť k ostatným účastníkom cestnej premávky.

Pri hodnotení podmienok pre podmienené odsúdenie podľa § 49 ods. 1 písm. a) súd síce musí prihliadnúť na osobu páchatela a k okolnostiam prípadu, súčasne však musí zväžiť, či podmieneným odkladom výkonu trestu bude dosiahnutý účel trestu. To znamená, že podmienky pre podmienený odklad výkonu trestu nie je možné hodnotiť izolovane od ustanovenia § 34 ods. 1. (Upravené znenie).

R 25/1999-I: Obecné zastupiteľstvo je v zmysle § 11 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov voleným zastupiteľským zborom obce. Z tohto dôvodu obecné zastupiteľstvo nie je záujmovým združením občanov v zmysle § 4 ods. 2 TP, a preto nemôže ponúknuť prevzatie záruky za nápravu obvineného.

R 25/1999-II: Uloženie trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom jeho výkonu páchatelovi, ktorý na začiatku plynutia predchádzajúcej skúšobnej doby podmieneného odsúdenia spáchal dva úmyselné trestné činy, spravidla zásadným spôsobom nerespektuje hľadiská TZ pre ukládanie trestov, a preto je tento trest v zrejmom nepomere k stupňu nebezpečnosti činu pre spoločnosť v zmysle § 266 ods. 2 TP. (Upravené znenie).

R 37/2004-II: Prijatie záruky za nápravu obvineného v zmysle § 4 ods. 4 TP prichádza do úvahy len u takých páchatelov, u ktorých sa zistili chyby a nedostatky v správaní, príp. v ich osobnostných črtách, teda v takých prípadoch, keď možno výchovným pôsobením kolektívu prispieť k jeho náprave. Z tohto dôvodu u páchatela, ktorý spáchal trestný čin nedbanlivostnou formou zavinenia v doprave, u ktorého je trestný čin dôsledkom ojedinelej nepozornosti pri vedení motorového vozidla a ktorý inak vedie riadny občiansky život, nemá zmysel záruku ponúkať a zo strany súdu ju prijímať. Prijatie záruky u páchatela nedbanlivostného trestného činu v doprave je vhodné len vtedy, ak je spáchanie trestného činu dôsledkom jeho širšieho nedisciplinovaného a nezodpovedného správania sa, ktoré má svoj pôvod v osobnostných negatívnych charakterových vlastnostiach. (Upravené znenie).

K § 50

Ods. 1: Skúšobnú dobu určí súd priamo vo výroku odsudzujúceho rozsudku (trestného rozkazu) a slúži na to, aby páchatel dostatočným spôsobom preukázal, že sa ochrana spoločnosti a jeho náprava dosiahla aj bez výkonu trestu. Skúšobnú dobu možno určiť len v stanovenom rozsahu 1 až 5 rokov, dĺžku jej trvania nie je možné určiť v inej výmere. Zákon vo výnimočných prípadoch umožňuje jej dodatočné predĺženie (pozri ods. 4), ale ani v takom

prípade celková doba trvania skúšobnej doby nesmie presiahnuť dobu piatich rokov. Ustanovenie o začiatku plynutia skúšobnej doby má význam predovšetkým pre určenie súvisiacich lehôt v ods. 5 a 6 ako aj pre plynutie premlčacej doby.

Ods. 2: *Primerané obmedzenia a povinnosti majú pomôcť páchatelovi pri vedení riadneho života a súčasne sprísniť podmienky skúšobnej doby. Súd pri ich ukladaní musí jednoznačne konkretizovať, aké obmedzenia, resp. povinnosti musí odsúdený splniť tak, aby bola možná kontrola ich dodržiavania. Obmedzenia aj povinnosti by mali byť primerané povahe trestu. Pozri aj § 51 TZ.*

Ods. 3: *Započítanie skúšobnej doby je možné len ak bol páchatel opätovne podmienčne odsúdený pre ten istý skutok, resp. ak mu pri uložení úhrnného alebo súhrnného trestu bol uložený podmienený trest.*

Ods. 4: *Upravuje možnosť a postup pri rozhodovaní o tom, či sa odsúdený v priebehu skúšobnej doby osvedčil alebo nie. O neosvedčení sa môže súd rozhodnúť už počas plynutia skúšobnej doby, kedy spravidla nariadi aj výkon trestu. Výnimočne aj v prípade, ak súd zistí, že odsúdený v skúšobnej dobe nevedol riadny život alebo nespĺnil uložené obmedzenia (povinnosti), môže ponechať podmienčne odsúdenie, ale so sprísnením podmienok skúšobnej doby tým, že ustanoví nad odsúdeným probačný dohľad, alebo predĺži skúšobnú dobu alebo uloží odsúdenému primerané obmedzenia alebo povinnosti, ak doposiaľ neboli uložené.*

Ods. 5: *Ustanovenie upravuje zákonnú fikciu, že sa podmienčne odsúdený osvedčil, nie je pritom rozhodujúce, ako sa v skutočnosti odsúdený správal počas plynutia skúšobnej doby. Podmienkou pre vznik takejto zákonnej fikcie je skutočnosť, že rozhodnutie súd nemohol vydať z dôvodov, ktoré vznikli bez ohľadu na obvineného. Pokiaľ obvinený svojím konaním spôsobil, že súd rozhodnutie nemohol vydať, napr. ak sa úmyselne odsťahoval na iné miesto a túto skutočnosť neoznámil, fikcia nevzniká a súd nie je viazaný žiadnou lehotou na vydanie rozhodnutia o (ne)osvedčení sa.*

Ods. 6: *Predstavuje výnimku zo všeobecnej jednoročnej lehoty – v prípade, ak je odsúdený stíhaný pre iný trestný čin, možno rozhodnutie o (ne)osvedčení sa vydať do dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby.*

Samotná skutočnosť, že je odsúdený stíhaný pre iný TČ, neznamená, že sa v skúšobnej dobe neosvedčil a súd preto spravidla musí vyčekať s vydaním rozhodnutia až do právoplatného skončenia konania o takomto čine. Ak konanie nebolo ukončené v lehote dvoch rokov od skončenia skúšobnej doby, z dôvodov, ktoré odsúdený nezavinil, platí zákonná fikcia, že sa osvedčil. Podmienka nebude splnená, ak páchatel vlastným konaním zaviniť, že trestné konanie nebolo ukončené, napr. ak sa v priebehu plynutia uvedenej doby zdržiaval v cudzine a vec tak bez jeho prítomnosti nebolo možné náležite objasniť. Porovnaj § 228 TP.

Ods. 7: *Zákonná fikcia neodsúdenia vzniká právoplatnosťou rozhodnutia o osvedčení sa odsúdeného alebo súčasne s uplynutím lehôt podľa ods. 5 a 6.*

Ods. 8: Súd o spôsobe výkonu trestu rozhoduje v súlade s kritériami podľa § 48, resp. § 117 ods. 4.

R 19/1976: Jedným zo základných znakov riadneho života je dodržovanie právneho poriadku. Ak podmiennečne odsúdený v skúšobnej lehote závažným spôsobom poruší právne normy, najmä tým, že spácha úmyselný trestný čin, svedčí to spravidla o tom, že sa neosvedčil, že podmiennečne odsúdenie nespĺnilo svoj cieľ a že podmiennečne odložený trest treba vykonať.

R 48/1976: Rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii, ktorým sa tresty s podmiennečným odkladom odpúšťajú s účinkom, že sa dňom tohto rozhodnutia na odsúdeného hľadí, ako by nebol odsúdený, bráni súdu, aby až po uplynutí skúšobnej doby, ku ktorému by došlo až po vyhlásení amnestie, rozhodoval o tom, či sa podmiennečne odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil. Iba v prípade, ak by podmiennečne odsúdenému uplynula skúšobná doba ešte pred vyhlásením rozhodnutia prezidenta o amnestii, by bol súd povinný vykonať zisťovanie o tom, či sa podmiennečne odsúdený v skúšobnej dobe osvedčil či nie. V takomto prípade by použitie amnestie prichádzalo do úvahy len vtedy, ak by súd dospel k záveru, že sa podmiennečne odsúdený neosvedčil.

R 28/1978: Skutočnosť, že sa podmiennečne odsúdený neoprávnene zdržiava v cudzine, nebráni súdu, aby mohol do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby rozhodnúť v zmysle § 50 ods. 4 o tom, či sa podmiennečne odsúdený osvedčil alebo nie. Takáto skutočnosť sama osebe nemôže brániť tomu, aby uplynula jednoročná lehota podľa § 50 ods. 5. (Upravené znenie).

R 9/1989: Skutočnosť, že sa podmiennečne odsúdený v priebehu skúšobnej doby, prípadne jedného roka od jej uplynutia nachádza vo väzbe v inej veci alebo vykonáva trest odňatia slobody, sama osebe nezakladá jeho vinu na tom, že súd do roka od uplynutia skúšobnej doby nerozhodol o tom, či sa osvedčil.

K § 51

Ods. 1 a 2: Podmiennečný odklad trestu odňatia slobody s probáciou predstavuje modifikovaný spôsob podmiennečného odsúdenia a mal by byť uložený najmä v prípadoch, keď si okolnosti prípadu alebo pomery páchatela vyžadujú prísnejšiu kontrolu uložených obmedzení a povinností. Rozdiel je aj v výmere trestu, ktorý možno podmiennečne odložiť, keďže s probáciou možno odložiť výkon trestu odňatia slobody neprevyšujúci 3 roky. Kontrolu vykonávajú probační a mediálni úradníci za podmienok stanovených zákonom č. 550/2003 Z. z. o probačných a mediálnych úradníkoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Rovnako ako podľa § 50, aj pri podmiennečnom odklade trestu s probáciou súd určí skúšobnú dobu v trvaní 1 až 5 rokov. Dĺžku určenej skúšobnej doby je možné dodatočne zmeniť len v mimoriadnych prípadoch upravených v § 52 ods. 1, avšak celková skúšobná doba nesmie presiahnuť hranicu 5 rokov.

Ods. 3 a 4: Obmedzenia a povinnosti sú uvedené len demonštratívne, súd preto môže s ohľadom na konkrétne okolnosti rozhodnúť aj o iných obmedzeniach alebo povinnostiach,

musia však byť uvedené vo výroku rozsudku a takým spôsobom aby boli dostatočným spôsobom určiteľné a kontrolovateľné. Uložené obmedzenia a povinnosti by mali byť primerané uloženému trestu a predovšetkým by mali mať súvis so spáchanou trestnou činnosťou. Obmedzenia a povinnosti by nemali nadmerne obmedzovať páchateľa do takej miery, že by to podstatným spôsobom vylučovalo zmysel podmienenečného odkladu trestu. Súd pri ukladaní musí citlivo zvažovať spôsob ich určenia, najmä posúdiť, či sledovaný účel nie je možné dosiahnuť skôr uložením iného druhu trestu (napr. zákazu pobytu) alebo ochranného opatrenia. Tým však nie je vylúčené, aby súd v súlade s ust. ods. 4 písm. h) uložil odsúdenému absolvovanie liečenie závislosti, pokiaľ takéto liečenie nebolo uložené ako ochranné opatrenie len z dôvodu absencie zákonných predpokladov a súd liečenie oprávnené považuje za dôležité na nápravu páchateľa.

Ods. 5: V rámci kontroly je odsúdený povinný aktívne spolupracovať. Probáciu nie je možné chápať len ako kontrolu, ale aj ako určitú formu pomoci odsúdenému, aby lepšie prekonal svoje problémy a v budúcnosti viedol riadny život. Prístup k nemu by preto mal obsahovať aj prvky psychológie a výchovného poradenstva. Pozri aj ZPaMÚ. Nedostatočná spolupráca pri výkone kontroly môže spôsobiť, že súd rozhodne o neosvedčení sa odsúdeného a o nariadení výkonu trestu.

Ods. 6: Podmienenčne možno odložiť len výkon trestu odňatia slobody. Pokiaľ bol odsúdenému uložený aj iný druh trestu je povinný ho vykonať.

K ods. 7: Pozri vysvetlivky k § 50 ods. 3.

K výkonu trestu – pozri § 418 a § 419 TP.

K § 52

Obdobne ako pri podmienenečnom odklade výkonu trestu odňatia slobody bez probačného dohľadu upravuje podmienky a spôsob rozhodovania o (ne)osvedčení sa odsúdeného v súčobnej dobe. Podrobnejšie pozri vysvetlivky k § 50 ods. 4 až 8.

K § 53

Trest domáceho väzenia predstavuje nový, doposiaľ v podmienkach SR nepoužívaný druh trestu. Jeho základným motívom je možnosť pre odsúdeného zachovať si sociálne, príp. aj ekonomické väzby. Nezanedbateľné je aj hľadisko hospodárnosti, keďže výkon takeého trestu je neporovnateľne menej nákladný než výkon trestu odňatia slobody v ústave. Trest možno uložiť najmä odsúdeným, ktorým s ohľadom na závažnosť konania alebo možnostiam ich nápravy je potrebné uložiť trest s obmedzením osobnej slobody, ale s ohľadom na ich pomery postačuje aj miernejšia forma obmedzenia.

Ods. 1: Trest možno uložiť len v prípade krátkodobých trestov vo výmere do jedného roka, ktoré boli odsúdenému uložené za spáchanie prečinu.

Prečin – pozri vysvetlivky k § 10.

Ods. 2: Čas, po ktorý je odsúdený povinný sa zdržiavať v obydlí, je jednou z náležitostí rozhodnutia, ktorým bol trest uložený. Presný čas preto závisí od konkrétnych okolností prípadu. Súd spravidla ponechá odsúdenému dostatočný čas na to aby sa mohol dopraviť z a na pracovisko, s ohľadom na okolnosti osobitného zreteľa tiež nie je vylúčené, aby súd umožnil účasť odsúdeného napr. na pravidelných náboženských obradoch, a pod.

Odsúdený je povinný sa počas stanovenej doby zdržiavať v obydlí a k nemu prináležiacich priestoroch. Obydlím sa rozumie dom, byt alebo iný priestory slúžiaci na bývanie, v ktorom sa odsúdený obvykle zdržiava. Pre určenie obydliá nie je rozhodujúce, či je tam páchatel' v zmysle iných právnych predpisov (napr. zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov) prihlásený k pobytu alebo nie.

Odsúdený je povinný počas doby výkonu trestu viesť riadny život.

Kontrolu trestu a dodržiavanie určených podmienok vykonávajú probační a mediační úradníci, a to aj s pomocou technických prostriedkov, ak tak súd nariadil.

Obydlie – pozri tiež vysvetlivky k § 99 TP.

Ods. 3: Opustiť obydlie môže odsúdený len na základe predchádzajúceho súhlasu orgánu, ktorý vykonáva kontrolu. Prípadné nedovolené opustenie bude mať spravidla za následok rozhodnutie o premene trestu na nepodmienečný trest, vykonávaný v ústave na výkon trestu.

Ods. 4: Upravuje povinnosť súdu rozhodnúť o premene trestu, ak odsúdený poruší stanovené obmedzenia a zároveň ustanovuje spôsob výpočtu výmery trestu odňatia slobody. O spôsobe výkonu trestu súd rozhodne v súlade s § 48.

Výkon trestu – pozri § 435 TP.

K § 54

Trest povinnej práce je ďalším, novým druhom trestu. V súlade so zásadou depenalizácie umožňuje vykonať trest najmä odsúdeným, u ktorých by uloženie iného trestu predstavovalo neprímeraný zásah do práv v porovnaní so závažnosťou spáchaného trestného činu.

Trest možno uložiť len so súhlasom odsúdeného a za prečin, ktorého horná hranica trestnej sadzby nepresahuje 5 rokov. Výmeru trest určí súd v súlade so všeobecnými kritériami pre určenie výmery trestu (38) avšak vždy v rozpätí od 40 do 300 hodín, za predpokladu, že okolnosti prípadu alebo pomery páchatela neumožňujú mimoriadne zníženie trestu podľa § 39.

Trest povinnej práce je nezlučiteľný s trestom odňatia slobody, a preto ich súčasné uloženie je vylúčené – pozri § 34 ods. 7.

Trest povinnej práce – pozri zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce.

Podmienky výkonu trestu povinnej práce upravuje samostatný zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce.

Prečín – pozri vysvetličky k § 10.

K § 55

Ods. 1: Upravuje podmienky výkonu trestu ako aj lehoty, ktoré sa do doby výkonu trestu nezarátajú pre prekážky na strane odsúdeného. Trest musí byť vykonaný v lehote do jedného roka od jeho nariadenia; prípadné nevykonanie trestu v stanovenej lehote má spravidla za následok premenu trestu na trest odňatia slobody. V prípadoch, kedy si to vyžaduje ochrana spoločnosti, súd môže okrem výkonu práce uložiť odsúdenému aj primerané obmedzenia alebo povinnosti. Zákon ich rozsah ponecháva na úvahu súdu, len demonštratívne uvádza povinnosť nahradiť škodu, ak bola TČ spôsobená.

Ods. 2: Trest povinnej práce možno vo všeobecnosti uložiť každému páchatelovi s výnimkou osôb, ktoré sú dlhodobo práceneschopné alebo invalidné. Zákon tak zabezpečuje reálnu možnosť výkonu trestu, ktorý by u uvedených kategórií osôb bol ťažko alebo s problémami realizovateľný.

Ods. 3: Podmienkami pre výkon trestu je aj skutočnosť, že odsúdený je povinný ho vykonať vo svojom voľnom čase a bez nároku na odmenu. Zákon zároveň neumožňuje, aby trest za odsúdeného vykonala iná osoba. Uvedené podmienky naplňajú obsah trestu povinnej práce ako represívneho opatrenia, ktoré má byť predovšetkým ujmou na konkrétnych prácach páchatela. Bez ich existencie by uloženie trestu nemalo požadovaný účinok.

Ods. 4: Upravuje podmienky a postup pri premene trestu na trest odňatia slobody. Odsúdený musí počas výkonu trestu nielen vykonať stanovený rozsah prác, ale tiež musí viesť riadny život a príp. splniť uložené povinnosti alebo dodržať obmedzenia, pokiaľ boli nariadené, inak súd rozhodne o premene trestu na trest odňatia slobody (nepodmienečný).

Ods. 5: Zákon umožňuje, aby súd upustil od výkonu trestu, pokiaľ nastanú okolnosti, ktoré znemožňujú alebo podstatným spôsobom sťažujú jeho výkon. Okrem práceneschopnosti a invalidity takouto okolnosťou môže byť napr. že sa odsúdený stará o osobu, ktorá je na jeho pomoc trvalo odkázaná a uvedená skutočnosť vylučuje, aby odsúdený vykonal uložený trest. Rozhodnutie o závažnosti dôvodov a posúdenie ich vplyvu na možnosť upustenia od výkonu trestu povinnej práce je tak daná na úvahu súdu.

Trest povinnej práce – pozri zákon č. 528/2005 Z. z. o výkone trestu povinnej práce.

K ukladaniu trestu mladistvým – pozri § 111 TZ.

K § 56

Ods. 1: Peňažný trest bezprostredne postihuje majetok páchatela, a preto ho možno uložiť najmä páchatelovi, ktorý sa trestného činu dopustil s úmyslom získať majetkový prospech. S ohľadom na uvedenú skutočnosť peňažný trest sa spravidla uloží najmä páchatelom trestných činov proti majetku a daňových trestných činov. Trest možno uložiť tak samostatne ako aj popri inom treste, výnimkou je súčasné uloženie peňažného trestu a trestu prepadnutia majetku – pozri § 34 ods. 7. Oproti predchádzajúcemu obdobiu zákon rozširuje výmeru trestu od 5 000 až do 10 000 000 Sk. O konkrétnej výmere trestu rozhodne súd

na základe všeobecných kritérií v súlade s ust. § 38 a s prihliadnutím na osobné a majetkové pomery páchatela – pozri vysvetlivky k § 57 ods. 1.

Ods. 2: Peňažný trest možno uložiť aj páchatelovi prečinu aj bez splnenia podmienok podľa ods. 1, pokiaľ súd takýto postup považuje za dostačujúci pre nápravu páchatela a súčasne neuložil trest odňatia slobody. Zo znenia ustanovenia je zjavné, že súčasné uloženie iného trestu, napr. trestu zákazu činnosti nie je vylúčené. Uvedený postup bude aplikovateľný napr. pri ukladaní trestu páchatelom nedbanlivoostných trestných činov, ktorí doposiaľ viedli riadny život.

Nedbanlivosť – pozri § 16 TZ.

Prečin – pozri vysvetlivky k § 10.

Ods. 3: V súlade so zásadou individualizácie súd môže určiť, že páchatel zaplatí trest v mesačných splátkach. Dôvodom pre takýto postup bude najmä skutočnosť, že uhradenie trestu v celosti by spôsobilo neprimeraný zásah do majetkových pomerov páchatela. O počte splátok a ich výške rozhodne súd na základe vlastnej úvahy, trest však musí byť vykonaný najneskôr do jedného roka od právoplatnosti rozsudku. Pokiaľ súd o možnosti splátok nerozhodne v odsudzujúcom rozsudku, môže tak urobiť na základe návrhu odsúdeného – pozri § 430 TP.

Ods. 4: V dôsledku uplatnenia zásady „ne bis in idem“ upravuje povinnosť započítavať peňažný trest, ktorý už bol vykonaný v prípade, ak bol páchatel opätovne odsúdený pre rovnaký skutok alebo ak mu pri uložení úhrnného alebo súhrnného trestu bol opätovne uložený peňažný trest – pozri § 42 ods. 1.

Ods. 5: Zákon preferuje náhradu škody pred výkonom peňažného trestu. Súd je preto povinný skúmať majetkové pomery páchatela a ak zistí, že neumožňuje náhradu škody aj zapltenie trestu, peňažný trest neuloží.

Ukladanie trestu mladistvým – pozri § 114.

Výkon peňažného trestu – pozri § 429 – § 433 TP.

R 46/1983-II: Neoprávnený prospech získaný páchatelom trestného činu prijímania úplatku podľa § 328 a nasl. je potrebné odčerpať. Ak nie je možné tak urobiť uložením trestu prepadnutia veci podľa § 58, je namieste uložiť primeraný peňažný trest.

R 51/1988-I: Výmera ukladaného peňažného trestu nie je obmedzená hodnotou majetku získaného posudzovanou trestnou činnosťou. Peňažným trestom možno postihnúť aj majetok, ktorý páchatel nadobudol poctivou prácou.

R 58/1991: Ustanovenie § 41 ods. 1 nevyklučuje, aby úhrnným (príp. súhrnným) trestom bol peňažný trest bez trestu odňatia slobody aj v prípade, že trestný zákon v osobitnej časti s uložením peňažného trestu výslovne nepočíta, ak sú pravda splnené podmienky podľa § 56 ods. 1, 2. Pri ukladaní súhrnného trestu však nesmie byť porušená zásada o neprípustnosti uložiť miernejší trest, ako bol trest uložený predchádzajúcim rozsudkom – § 42 ods. 2. (upravené znenie – TZ v osobitnej časti ustanovuje len trest odňatia slobody).

K § 57

Ods. 1: Súd pri ukladaní trestu najmä pri rozhodovaní o jeho výmere okrem všeobecných kritérií prihliadne aj na konkrétne osobné a majetkové pomery páchatela.

Osobnými pomermi páchatela je potrebné rozumieť najmä jeho vek, rodinný stav a pod. Majetkové pomery páchatela sú charakterizované najmä tým, či je alebo nie je zárobkovo činný, veľkosťou jeho majetku, ďalšími záväzkami atď.

Zistenie majetkových a osobných pomerov páchatela nesmeruje len k zisteniu o konkrétnej výmere trestu, ale aj k zisteniu, či u páchatela vôbec existujú predpoklady pre uloženie takéhoto druhu trestu. Súd by osobné a majetkové pomery mal skúmať nielen z hľadiska ich aktuálneho stavu, ale aj s ohľadom na ich predpokladaný budúci vývoj.

Ods. 2: Peňažný trest na rozdiel od náhrady škody je možné uhradiť len v slovenských korunách a jeho suma sa stáva vlastníctvom štátu.

Ods. 3 a 4: Pri uložení peňažného trestu musí súd rozhodnúť aj o náhradnom treste odňatia slobody, okrem prípadov, že by náhradný trest spoločne s uloženým trestom odňatia slobody presiahol hornú hranicu trestnej sadzby, alebo ak bol uložený trest odňatia slobody na doživotie. Rozhodnutie o určení náhradného trestu odňatia slobody je pri uložení peňažného trestu obligatórnou súčasťou rozsudku.

Určenie náhradného výkonu trestu je viazané len na situáciu, že odsúdený úmyselne zmaril výkon peňažného trestu. Súd preto nemôže rozhodnúť o nariadení výkonu náhradného trestu len z dôvodu, že odsúdený počas jeho výkonu stratil možnosť jeho splnenia (napr. z dôvodu straty zamestnania) alebo ak sa trest bez zavinenia odsúdeného stal nevykonalým. V takomto prípade súd uznesením upustí od výkonu peňažného trestu alebo jeho zvyšku – pozri vysvetlivky k § 432 ods. 1 TP.

Úmysel – pozri vysvetlivky k § 15.

R 5/1974: Podľa § 432 ods. 2 TP možno nariadiť výkon náhradného trestu odňatia slobody alebo jeho pomernej časti so zreteľom na § 57 ods. 3 TZ, len vtedy, ak hrozí nebezpečenstvo, že peňažný trest sa nebude môcť realizovať z majetku odsúdeného alebo z jeho príjmov, z ktorých by sa peňažný trest mohol zaplatiť, keby nehrozili okolnosti vedúce k nevykonalosti alebo k zmenšeniu majetku alebo príjmov.

Z dôvodu nevykonalosti peňažného trestu, ktorá vznikla z iných dôvodov, nemožno nariadiť výkon náhradného trestu odňatia slobody, a treba upustiť od výkonu peňažného trestu.

R 22/1977-II: Peňažný trest nemožno uložiť, ak je zrejmé, že by bol nevykonalý. Pri skúmaní tejto podmienky uloženia peňažného trestu treba zisťovať aj záväzky obvineného, predovšetkým rozsah jeho zákonnej vyživovacej povinnosti a rozsah povinnosti na náhradu škody, ktoré zásadne majú prednosť pred zaplatením peňažného trestu.

R 4/1988: Súd nariadi výkon náhradného trestu odňatia slobody alebo jeho pomernej časti, ak odsúdený nezaplatí uložený peňažný trest alebo jeho časť a najmä ak koná tak, že sa

zbraňuje majetku, z ktorého by trest mohol byť zaplatený alebo na ktorý by mohol byť usku-
točnený výkon rozhodnutia tohto trestu, alebo taký majetok ukrýva či inak zašantročuje
(alebo tak konajú iné osoby na podnet odsúdeného), alebo úmyselne bez závažného dôvodu
koná tak, aby majetok nenadobudol (napr. ak nepracuje), alebo ak sa chystá odísť z republiky
či už natrvalo alebo na dlhšiu dobu, takže by peňažný trest nemohol byť zaplatený, hoci
odsúdený má prostriedky k jeho zaplateniu.

K § 58

Ods. 1: Trest prepadnutia majetku predstavuje zásah do jedného zo základných
ľudských práv a možno ho preto uložiť len za zákonom taxatívne uvedených podmienok.
Súd môže rozhodnúť o jeho uložení len popri treste odňatia slobody na doživotie a lebo popri
nepodmienečnom treste odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin, ktorého sa dopustil
odsúdený so ziskuchtivým úmyslom a získal alebo sa snažil získať prospech veľkého rozsahu
alebo spôsobil škodu veľkého rozsahu. Súd tiež musí preskúmať okolnosti prípadu a pomery
páchateľa, či uloženie takéhoto trestu umožňujú. Všetky podmienky musia byť splnené
súčasne, inak trest nemožno uložiť.

V prípade, ak je obvinený stíhaný pre TČ, za ktorý možno očakávať uloženie trestu pre-
padnutia majetku, súd a v prípravnom konaní prokurátor môžu rozhodnúť o zaistení ma-
jetku – pozri vysvetlivky k § 425 – § 426 TP.

Ods. 2: Pri vymenovaných trestných činoch súd obligatórne uloží aj trest prepadnutia
majetku. Musí však mať preukázané, že páchatel nadobudol majetok alebo jeho časť z nele-
gálnych príjmov; nie je pritom podstatné, o akú časť majetku ide.

Škoda a prospech veľkého rozsahu – pozri § 124 a § 125.

R 46/1961: Aby sa mohol uložiť trest prepadnutia majetku, nestačí len príslušná výme-
ra trestu odňatia slobody, osobitná povaha a závažnosť činu, ale treba, aby sa splnila aj
ďalšia podmienka, ktorá je v pomeroch páchatela.

R 35/1987: V obzvlášť závažných prípadoch viacnásobného vlámania do bytov je z hla-
diska účinnej ochrany spoločnosti potrebné náležite zvažovať tiež uloženie trestu prepad-
nutia majetku podľa § 58, príp. časti majetku podľa § 59. Takýto postup je zatiaľ v praxi
súdom len výnimočný. Uloženie trestu prepadnutia majetku prichádza do úvahy najmä
vtedy, ak páchatel použil výťažok bytových krádeží, napr. na stavbu rodinného domu, kúpu
osobného automobilu a pod. V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť, že pri zvažovaní
možnosti uloženia trestu prepadnutia majetku je potrebné zohľadniť oprávnený záujem
poškodených na náhrade spôsobenej škody. (Upravené znenie).

K § 59

Ods. 1: Trest prepadnutia majetku postihuje celý majetok odsúdeného alebo jeho časť
určenú súdom, s výnimkou vecí, ktoré zákon výslovne uvádza, a to podľa stavu v deň právo-
platnosti odsudzujúceho rozsudku. Veci, ktoré páchatel nadobudne dodatočne, nie sú pred-
metom tohto trestu.

Rozhodnutie o uložení trestu prepadnutia majetku predpokladá, že súd spoľahlivo zistí majetkové pomery páchatela, a to nielen s ohľadom na určenie vecí (majetkových práv, atď.), ktoré budú predmetom výkonu trestu, ale aj s ohľadom na možnosť náhrady spôsobenej škody. Obdobne ako u peňažného trestu, náhrada spôsobenej škody má v zásade prednosť pred uložením trestu. Súd by preto mal preskúmať majetkové pomery páchatela a ak zistí, že nepostačujú na úplnú náhradu spôsobenej škody, takýto druh trestu neuλοží.

Zo zákona sú z prepadnutia vylúčené prostriedky alebo veci nevyhnutne potrebné na uspokojovanie životných potrieb odsúdeného alebo osôb, o výživu a výchovu ktorých je odsúdený podľa zákona povinný sa starať.

Ods. 2: Vlastníkom prepadnutého majetku sa vždy stáva štát, okrem prípadu, ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná. Správu majetku vo vlastníctve štátu vykonáva krajský úrad v zmysle zákona č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.

Ods. 3: Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov je špecifickým druhom spoluvlastníctva v zmysle ust. § 143 a nasl. OZ, ktoré zaniká spolu s právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým bol uložený trest prepadnutia majetku. Pri zániku bezpodielového spoluvlastníctva štát vstupuje do práv odsúdeného manžela a následne sa vykoná vyporiadanie majetku v súlade s pravidlami upravenými OZ; v zásade sú však podiely štátu a druhého z manželov rovnaké. OZ predpokladá aj možnosť vyporiadania vzájomnou dohodou manželov, v prípade uloženia trestu prepadnutia majetku nie je takáto dohoda prípustná.

Prirodzene, bezpodielové vlastníctvo manželov zaniká rozhodnutím súdu o treste prepadnutia majetku len za predpokladu, že trvalo ku dňu právoplatnosti takéhoto rozhodnutia.

R 2/1953: Základným predpokladom výroku súdu o prepadnutí majetku, obmedzeného na určité veci, je zistiť vlastnícke právo odsúdeného na túto vec. Ak súd vyslovuje prepadnutie celého majetku odsúdeného, nie je potrebné, aby ešte vymenoval jednotlivé majetkové predmety, ktoré patria k majetku.

R 41/1981: Trest prepadnutia majetku postihuje všetok majetok odsúdeného, prípadne jeho určenú časť v deň, keď rozsudok nadobudol právoplatnosť, okrem prostriedkov a vecí, na ktoré sa prepadnutie v zmysle § 59 ods. 1 veta za bodkočiarkou nevzťahuje. V tento deň prechádza vlastníctvo majetku na štát úradným výrokom. Pri prechode vlastníctva na štát neprechádzajú naň záväzky bývalého vlastníka prepadnutého majetku. Výrok rozsudku o prepadnutí majetku a jeho zákonom stanovené dôsledky nemožno viazať na žiadnu podmienku, teda ani na podmienku, cieľom ktorej by malo byť splnenie záväzkov bývalého vlastníka majetku. (Upravené znenie).

K § 60

Ods. 1: Trest prepadnutia veci postihuje vlastnícke práva páchatela trestného činu a vo svojej podstate znamená, že páchatel na základe rozhodnutia súdu stráca vlastnícke právo k veci alebo veciam, ktoré sú v priamom vzťahu k spáchanému trestnému činu.

K písm. a): Vecou, ktorá bola použitá na spáchanie TČ, je potrebné rozumieť predovšetkým veci bezprostredne slúžiace na spáchanie činu, najmä rôzne technické pomôcky svojou povahou určené len na páchanie trestnej činnosti, ako napr. vlamáčské potreby, pakľúče a pod., ale aj veci, ktoré boli na trestnú činnosť použité len pri konkrétnom čine, napr. revolver, reprografické zariadenia atď.

K písm. b): Vecou, ktorá bola určená na spáchanie TČ, sa rozumejú všetky veci uvedené pod písm. a), ktoré mali byť použité na spáchanie TČ, ale z rozličných dôvodov k ich použitiu nedošlo. Použitie ustanovenia tak neprichádza do úvahy pri nedbanlivostných činoch.

K písm. c): Zákon umožňuje prepadnutie aj vecí, ktoré páchatel získal trestným činom alebo ako odmenu za jeho spáchanie. Prepadnutie veci je však vylúčené ak ide o vec, ktorej vlastníkom je iná osoba alebo sa vlastníka veci nepodarilo zistiť. Súd preto nemôže rozhodnúť o prepadnutí veci, ktorú páchatel získal napr. TČ krádeže.

K písm. d): Zákon umožňuje rozhodnúť aj o prepadnutí vecí, ktoré páchatel získal dodatočne za veci podľa písm. c), je však potrebné, aby takáto vec, bola celá získaná za vec získanú trestným činom alebo z odmeny za spáchanie TČ – porovnaj R I/1965. Nie je rozhodujúce, akým spôsobom sa vec dostala do vlastníctva páchatela (kúpou, výmenou a pod.)

Ods. 2 a 3: Zákon umožňuje uložiť trest prepadnutia veci aj v prípade, ak vec súvisiacu s trestným činom nemožno postihnúť z dôvodov, ktoré vznikli, tak v dôsledku aktívneho konania páchatela ako aj bez jeho pôsobenia. Súd rozhodne o prepadnutí inej veci vo vlastníctve páchatela, ktorej hodnota zodpovedá hodnote veci, ktorá by inak bola predmetom trestu. Pred rozhodnutím súd musí spoľahlivo zistiť hodnotu oboch vecí.

Ustanovenia reagujú na dohovor o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zhabaní a konfiškácii príjmov z trestnej činnosti (oznámenie ministerstva zahraničných vecí č. 109/2002 Z. z.) a súčasne do právneho poriadku implementujú Rámcové rozhodnutie Rady č. 2001/500/SVV z 28. júna 2001 o praní špinavých peňazí, identifikácii, vyhľadávaní, zmrazení, zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti.

Ods. 4: Vecou je potrebné rozumieť akýkoľvek hmotný predmet, ktorý slúži potrebám človeka a súčasne môže byť predmetom vlastníctva. V súlade s ust. § 130 TZ vecou je hnuiteľná alebo nehnuteľná vec, byt alebo nebytový priestor, zvieratá, ovládateľná prírodná sila alebo energia a cenný papier. Za vec sa považuje aj informácia, dáta výpočtovej techniky alebo obrazový záznam na technickom nosiči. Porovnaj tiež R 58/1990.

Vecou je aj príjem z trestnej činnosti a tiež zisky, úroky a iné úžitky z týchto príjmov. Súd by tak mohol rozhodnúť aj o prepadnutí výhry, ktorú páchatel získal v číselnej lotérii, na ktorej vklad by použil peniaze získané napr. spreneverou.

Ods. 5: Predpokladom pre uloženie trestu je, aby vec patrila páchatelovi trestného činu. O prepadnutí veci nemožno rozhodnúť, ak odsúdený je jedným zo spoluvlastníkov. Nie je možné rozhodnúť o uložení trestu, ak vlastníkom veci je iná osoba alebo vlastník nie je známy. Pre rozhodnutie o tom, či vlastníkom veci je páchatel alebo nie, je rozhodujúci stav v čase vyhlásovania rozhodnutia.

Súd otázku vlastníctva veci, ktorá má byť prepadnutá, rieši ako predbežnú otázku.

Ods. 6: Vlastníkom prepadnutej veci sa spravidla stáva štát (SR), a to dňom právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo o prepadnutí rozhodnuté. Správu takto získanej veci vykonáva krajský úrad, v obvode pôsobnosti ktorého sa vec nachádza. Zákon pripúšťa, aby sa vlastníkom prepadnutej veci mohol stať aj iný subjekt, za predpokladu, že tak ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná. Takouto zmluvou môže byť napr. dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu – oznámenie ministerstva zahraničných vecí č. 621/2003 Z. z.

Správa majetku štátu – pozri zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov.

Ods. 7: Zákon taxatívnym spôsobom uvádza situácie, kedy je uloženie trestu neprípustné, napriek tomu, že sú splnené všetky podmienky pre jeho uloženie.

Výkon trestu prepadnutia veci – pozri § 428 TP.

R I/1965: Podmienkou prepadnutia veci v zmysle § 60 ods. 1 písm. d) je, že sa vec zadovažila z prostriedkov získaných trestným činom. V prípadoch, keď sa taká vec získala čiastočne zákonným spôsobom a čiastočne aj z prostriedkov pochádzajúcich z trestného činu, nemožno takú vec ako celok pokladať za získanú trestným činom, a preto nemožno vysloviť jej prepadnutie.

Neoprávnene získaný majetkový prospech páchatela možno v týchto prípadoch odčerpajúc uloženie iného trestu majetkovej povahy (peňažný trest, čiastočné prepadnutie majetku). (Upravené znenie).

R 29/1972: Podmienkou prepadnutia veci je, že vec je vo vlastníctve páchatela. Táto podmienka musí byť splnená v dobe vyhlasovania rozsudku. Ak páchatel previedol takúto vec platne na inú osobu, nie je možné rozhodnúť o jej prepadnutí, prichádza však do úvahy jej zhabanie podľa § 83 TZ, ak sú splnené stanovené podmienky. (Upravené znenie).

R 3/1976-III: Vec, ktorú páchatel získal krádežou, nepatrí páchatelovi, aj keď jej vlastník nie je známy. O takejto veci preto nemožno rozhodnúť ako o prepadnutej, ale je potrebné o nej rozhodnúť podľa § 98 TP. (Upravené znenie).

K § 61

Ods. 1: Účelom trestu zákazu činnosti je zabrániť páchatelovi vo vykonávaní činnosti, pri ktorej sa dopustil TČ, a tým mu zabrániť, aby taký čin v budúcnosti opätovne spáchal (R 23/1963). Zákon len vo všeobecnosti taxatívnym spôsobom vymedzuje činnosti, ktoré môžu byť predmetom trestu a konkrétne vymedzenie činnosti je úlohou súdu, s ohľadom na okolnosti prípadu, resp. s prihliadnutím na osobu páchatela. Nie je nevyhnutnou podmienkou, aby súd zakázal výkon takej činnosti (zamestnania, povolania alebo funkcie), v súvislosti s výkonom ktorej sa páchatel dopustil trestnej činnosti, osobitne pokiaľ konkrétne okolnosti prípadu a najmä funkcia generálnej prevencie trestu si uloženie trestu zákazu

činnosti budú vyžadovať. Súd tak napr. môže uložiť trest zákazu výkonu zamestnania v štátnej alebo verejnej službe páchatelovi, ktorý bol odsúdený pre TČ podplácania.

Súd pri ukladaní trestu musí jednoznačne a presne určiť, akej činnosti sa má trest týkať tak, aby neboli pochybnosti o tom, aká činnosť bola páchatelovi zakázaná a súčasne aby výkon trestu mohol byť náležitým spôsobom kontrolovateľný (R I/1965).

Ods. 2: Súd je pri rozhodovaní o dobe trvania zákazu povinný uložiť trest zákazu činnosti na jeden až desať rokov. Výnimkou je len mimoriadne zníženie trestu, kedy súd môže uložiť aj trest kratšieho trvania, nie však menej ako 6 mesiacov (pozri § 39 ods. 3 TZ). O presnej výmere trestu súd rozhodne podľa všeobecných kritérií pre určovanie druhu a výmeru trestu – pozri vysvetlivky k § 38.

Ods. 3: Trest zákazu činnosti zásadne začína plynúť právoplatnosťou rozsudku a spravidla končí uplynutím doby, na ktorú bol uložený. Zákon výslovne stanovuje, že do doby výkonu trestu sa nezapočítava doba, po ktorú odsúdený vykonával nepodmienečný trest odňatia slobody, pokiaľ boli tresty uložené popri sebe. Do doby výkonu trestu sa však započíta doba, po ktorú páchatel pred právoplatnosťou rozsudku nemohol na základe osobitného predpisu alebo rozhodnutia príslušného orgánu vykonávať činnosť, ktorá je predmetom zákazu – pozri napr. § 66 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Ods. 4: V súlade so zásadou *ne bis in idem* sa započítava doba trvania výkonu trestu, pokiaľ bol páchatel opätovne odsúdený pre rovnaký skutok alebo mu bol uložený súhrnný alebo úhrnný trest – pozri aj vysvetlivky k § 41 a § 42.

R 25/1965: Zákaz činnosti možno uložiť len vtedy, ak je páchatel odsúdený pre trestnú činnosť, ktorej sa dopustil v súvislosti s činnosťou, o ktorej bol vyslovený zákaz. Zákaz činnosti nemôže spočívať v zákaze jazdy na bicykli.

R 8/1969: Trest zákazu činnosti začína zásadne právoplatnosťou rozsudku. Doba, po ktorú odsúdený k tomuto trestu uložený zákaz nerespektuje, nepredlžuje dobu výkonu tohoto trestu. Doba predlžuje iba výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody, ak bol popri ňom uložený zákaz činnosti. Zákonné podmienky pre podmienené upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti nie sú naplnené, ak odsúdený v priebehu výkonu tohoto trestu nerespektoval vyslovený zákaz. Porušovanie uloženého zákazu môže podľa okolností zakladať aj trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa teraz § 348 ods. 1 písm. d). (Upravené znenie).

R 39/1987: Vysokozdvíhací motorový vozík nie je motorovým vozidlom. Práca s ním (vykládka a nakládka materiálu a s tým súvisiaca jazda na kratšiu vzdialenosť po ceste) nie je vedením motorového vozidla, ktoré by bolo obvinenému zakázané v rámci trestu zákazu činnosti viesť motorové vozidlá. Činnosť, ktorá sa odsúdenému zakazuje, musí byť v rozsudku určená presne a jednoznačne. Ak má byť páchatelovi zakázaná aj práca so zvláštnymi motorovými vozidlami, je to potrebné vo výroku o treste zákazu činnosti výslovne uviesť.

R 36/1989: Zrušenie pracovného pomeru obvineného, ktorý doposiaľ vykonával v nemocnici odbornú lekársku prax, samo osebe nie je dôvodom, aby súd neuložil trest zákazu činnosti spočívajúcom v zákaze výkonu takejto praxe. Uloženie trestu zákazu činnosti bude obvinenému znemožňovať po stanovenej dobe trvania trestu uzatvoriť takýto alebo obdobný pracovný pomer.

R 31/1990: K naplneniu účelu trestu u spolupáchateľa, ktorý sa trestného činu dopustil len z iniciatívy ostatných spolupáchateľov a snažil sa zabrániť páchaniu činu upozornením nadriadených pracovníkov na porušovanie predpisov, nie je vždy nevyhnutné vedľa trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom uložiť aj trest zákazu činnosti, pri výkone ktorej sa trestného činu dopustil.

K § 62

Ods. 1: Podstatou tohto trestu je obmedzenie slobody pohybu (pobytu) odsúdeného, ktorá je jedným zo základným ľudských práv – porovnaj čl. 23 Ústavy. Menej závažné zásahy do slobody pohybu môžu byť predmetom obmedzení alebo povinností v zmysle § 51 ods. 3 a 4. Jeho účelom je zabrániť páchatelovi v páchaní trestnej činnosti tým, že sa mu zabráni v pobyte v prostredí, s ktorým spáchaný čin bezprostredne súvisel. Trest možno uložiť tak samostatne ako aj popri inom treste, s výnimkou súbežného uloženia s trestom vyhostenia.

Trest zákazu pohybu nie je možné uložiť mladistvému – porovnaj § 109.

Miestom je potrebné rozumieť obec alebo mesto, obvodom administratívne oddelená časť takéhoto miesta alebo naopak časť územia zahŕňajúca viacero miest, t. j. okres, kraj alebo vyšší územný celok – (porovnaj R 32/1956). O povolení na krátkodobý pobyt v naliehavých prípadoch rozhoduje príslušný útvar PZ – pozri § 434 ods. 3 TP.

Ods. 2: Ustanovuje podmienky, pri splnení ktorých možno trest zákazu pohybu uložiť. Trest tak nie je možné uložiť za nedbanlivostný prečin, ale výhradne za úmyselný TČ a ak uloženie trestu vyžaduje účinná ochrana spoločnosti. Podmienka „so zreteľom na miesto spáchania činu“ predpokladá, že čin bezprostredne súvisí s miestom, kde sa má zakázať pobyt.

Súd pri ukladaní trestu nesmie uložiť zákaz pohybu na miesto alebo v obvode, v ktorom sa odsúdený trvalo zdržiava. Pri rozhodovaní je potrebné zohľadniť nielen miesto na ktorom je k trvalému pobytu prihlásený ale je potrebné zistiť, kde sa v skutočnosti zdržuje – porovnaj R 52/1988.

Úmyselný trestný čin – pozri vysvetlivky k § 8 a nasl.

Ods. 3: Primerané obmedzenia a povinnosti – pozri vysvetlivky k § 51. Ich uloženie je možné, len ak súd trest zákazu pohybu neuložil súčasne s uložením nepodmieneného trestu odňatia slobody. Pokiaľ súd rozhodol o uložení iného druhu trestu vrátane uloženia trestu odňatia slobody s podmieneným odkladom, môže rozhodnúť o uložení primeraných obmedzení a povinností.

Ods. 4: Doba výkonu trestu začína dňom právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol trest uložený a spravidla končí uplynutím určenej doby jeho trvania. V zmysle § 434 ods. 4 TP sa po dobu, po ktorú odsúdený vykonáva vojenskú službu, trest nevykonáva.

Ods. 5: Upravuje zákaz uloženia trestu zákazu pobytu na mieste, kde by mal odsúdený vykonať trest povinnej práce, ktorý bol odsúdenému uložený popri treste zákazu pobytu. Tým však nie je dotknuté oprávnenie súdu rozhodnúť o uložení trestu zákazu pobytu, ak sa vzťahuje na iné miesto alebo obvod, ako to, kde má vykonať trest povinnej práce.

R 104/1953: Nie je možné vysloviť trest zákazu pobytu, ktorý by sa vzťahoval len na určitý dom alebo byt.

R 1/1976: Okolnosť, že páchatel' je podľa predpisov o hlásení obyvateľstva formálne prihlásený k trvalému pobytu v určitom mieste, ešte sama osobe nevyučuje možnosť uloženia trestu zákazu pobytu, ktorý by sa vzťahoval aj na toto miesto. Rozhodujúce je, či miesto, v ktorom je páchatel' k trvalému pobytu prihlásený, má skutočne charakter trvalého pobytu.

R 35/1987: Pomerne málo je využívaný aj trest zákazu pobytu podľa § 62, pričom navyiac spoločným znakom uložených trestov zákazu pobytu je ich vymedzenie na miesto (obvod), v ktorom je súd, ktorý vo veci rozhodoval v prvom stupni. Zákaz pobytu však musí byť vymedzený širšie. Možno rovnako zakázať aj pobyt na viacerých miestach územne spolu nesúvisiacich za predpokladu, že pre všetky platia závery o splnení podmienok podľa § 62. (Upravené znenie).

K § 63

Ods. 1: Zmyslom trestu je odňatie už nadobudnutých čestných titulov alebo vyznamenaní; rozhodujúci je stav ku dňu vydania rozhodnutia, ktorým bol trest uložený.

Vyznamenania a iné čestné tituly by vo všeobecnosti mali patriť len osobám, ktoré si takúto poctu svojim doterajším životom plne zasluhujú. Pokiaľ osoby spáchajú čin, ktorý je svojou povahou pre spoločnosť obzvlášť nebezpečný, strácajú zároveň morálne predpoklady pre možnosť byť nositeľom takýchto ocenení. Výrazom morálnej straty je uloženie trestu. Nie je však vylúčené aby páchatel' v budúcnosti opätovne získal svoje stratené, príp. iné čestné tituly a vyznamenania, pokiaľ svojim životom preukáže účinnú snahu po náprave a splní predpoklady pre udelenie vyznamenania alebo iného čestného titulu.

Trest sa nevzťahuje na akademické tituly a vedecké hodnosti, rovnako ako sa nevzťahuje na čestné tituly a vyznamenania vydané orgánmi iných štátov.

Ods. 2 a 3: Trest je vo svojej povahe vždy vedľajším trestom popri inom treste a nikdy nemôže byť uložený samostatne. Spravidla môže byť uložený len za obzvlášť závažný zločin popri treste odňatia slobody prevyšujúcom päť rokov, výnimku vo vzťahu k druhu a výmere trestu upravuje ods. 3, naďalej však trest možno uložiť len ak súd odsudzuje páchatela za obzvlášť závažný zločin.

Vyznamenania – pozri zákon č. 37/1994 Z. z. o štátnych vyznamenaniach a v znení zákona č. 151/1997 Z. z.

Obzvlášť závažný zločin – pozri § 11 ods. 3 TZ.

Výkon trestu – pozri § 439 TP.

K § 64

Ods. 1: Uložiť trest straty vojenskej alebo inej hodnosti možno len nositeľovi vojenskej hodnosti alebo príslušníkovi iného ozbrojeného zboru v služobnom pomere (napr. príslušník Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby a pod.). Uloženie straty vojenskej hodnosti má za následok vždy zníženie hodnosti až na hodnosť vojaka, nepostačuje iba prosté zníženie hodnosti na nižší stupeň. Nie je vylúčené aby odsúdený v budúcnosti opätovne získal vyššiu hodnosť.

Strata hodnosti je možná aj na základe administratívneho (disciplinárneho) konania.

Ods. 2 a 3: Trest odňatia slobody je vždy vedľajším trestom popri treste odňatia slobody príp. popri inom treste. Trest možno uložiť, ak súd odsudzuje páchatela za úmyselný trestný čin na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere najmenej dva roky. Výnimčne súd môže takýto trest uložiť aj popri treste odňatia slobody v kratšej výmere alebo popri inom treste, ak si to vyžadujú disciplína a poriadok.

Výkon trestu – pozri § 440 TP.

R 34/1982 Ak prichádza do úvahy uloženie trestu straty vojenskej hodnosti, sú orgány činné v trestnom konaní (a súd) povinné zisťovať, či a obvinenému, ktorý bol v dobe spáchania trestného činu alebo neskôr nositeľom vojenskej hodnosti vo vojsku alebo v ozbrojenom zbore, už nebola táto hodnosť odňatá príslušným veliteľským rozhodnutím. Ak k odňatiu vojenskej hodnosti došlo pred rozhodnutím súdu veliteľským opatrením, nie je už možné uložiť obžalovanému trest straty vojenskej hodnosti. (Upravené znenie).

K § 65

Ods. 1: Upravuje podmienky pre možnosť uloženia trestu vyhostenia ako trestu, ktorý zasahuje do slobody pohybu a pobytu. V súlade s Ústavou a medzinárodnými záväzkami, ktorými je Slovenská republika viazaná, trest nemožno uložiť občanovi SR, Európskej únii a členskej krajiny Európskeho hospodárskeho priestoru alebo osobe, ktorá požiadala a bol jej priznaný status azylanta – pozri zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov. Pre rozhodnutie o statuse páchatela je určujúci stav v čase rozhodovania súdu o uložení trestu a nie v čase spáchania činu (R 18/1954).

Účelom trestu je zabrániť páchatelovi, ktorý spĺňa stanovené podmienky, aby pokračoval v trestnej činnosti na území SR, ak z jeho strany hrozí nebezpečenstvo pre život a zdravie ľudí, majetok príp. iný verejný záujem (napr. ak sa dopustil závažnej organizovanej trestnej činnosti, alebo ak zo strany páchatela hrozí odôvodnená obava, že sa opätovne dopustí trestnej činnosti).

Ods. 2: Trest nemožno uložiť ani páchatelovi, ktorý inak spĺňa podmienky v zmysle ods. 1, ak bola u neho zistená niektorá z taxatívne uvedených okolností. Zákon tak reaguje

na viaceré medzinárodné dokumenty, z ktorých vyplývajú záväzky pre SR. Osobitne možno upozorniť na Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (oznámenie č. 95/1974 Zb.), D. o ochrane ľudských práv a základných slobôd a súvisiace protokoly (oznámenie č. 209/1992 Zb.) a pod.

Ods. 3: Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia, trest nie je trvalý, ale súd vždy musí určiť dobu, po ktorú sa vykonáva. Rozhodnutie o určení konkrétnej výmery trestu závisí od posúdenia všeobecných kritérií pre určenia druhu a výmery trestu podľa § 38. Vyhostenie sa vždy vzťahuje na celé územie SR.

Výkon trestu – pozri § 441 až § 444 TP.

Ukladanie trestu mladistvým – pozri § 113 TZ.

R 18/1954: V prípade, ak súd rozhoduje o uložení trestu vyhostenia podľa § 65, musí zohľadniť, či v čase jeho rozhodovania obvinený nie je slovenským občanom. (Upravené znenie).

R 29/1982: Súd pri skúmaní zákonných predpokladov na uloženie trestu vyhostenia by predovšetkým mali spoľahlivo zistené, že páchatel' nie je čs. občanom. Až následne sa zaoberali otázkou, či uloženie tohto trestu vyžaduje bezpečnosť osôb alebo majetku alebo iný verejný záujem.

Súd v niektorých prípadoch uložili trest vyhostenia aj v situácii, kedy páchatel' – občan iného štátu – bol v čase rozhodovania v cudzine. Najvyšší súd považuje takýto postup za správny s poukazom na to, že TZ nerozlišuje, či páchatel', ktorý nie je občanom nášho štátu, je na našom území alebo v cudzine. Účelom vyhostenia uloženého takémuto páchatelovi je zabrániť mu v opätovnom vstupe na územie SR. (Upravené znenie – zhodnotenie).

R 3/1999-III: Všeobecný záujem spočívajúci v ochrane spoločnosti pred nedovoleným dovozom drog vyžaduje, aby páchatelovi trestného činu nedovolenej výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov podľa § 172 ods. 1 TZ, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, bol okrem trestu odňatia slobody, uložený aj trest vyhostenia z územia republiky. (Upravené znenie).

R 44/2000: Trest vyhostenia je možné uložiť pri splnení podmienok § 65 TZ iba páchatelovi trestného činu, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie azylanta (utečenca). Z dikcie článku 23 ods. 5 Ústavy a ustanovenia § 65 vyplýva, že trest vyhostenia nie je možné uložiť občanovi Slovenskej republiky, a to ani v prípade, ak sa zdržiava v cudzine. Pre uloženie trestu vyhostenia je rozhodujúce občianstvo páchatela v čase rozhodovania súdu o uložení trestu, nie v čase spáchania trestného činu. Súčasťou zisťovania skutkového stavu veci v zmysle § 2 ods. 10 TP je aj objasňovanie štátnej príslušnosti obvineného, resp. otázky, či obvinenému bol priznaný status azylanta. (Upravené znenie).

K § 66

Podstatou podmiennečného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody je, že sa odsúdený po uplynutí stanovenej doby predčasne prepustí z výkonu trestu na slobodu a zvyšok trestu sa mu odloží pod podmienkou, že počas skúšobnej doby povedie riadny život a splní príp. uložené obmedzenia.

Ods. 1: Upravuje podmienky za ktorých súd môže rozhodnúť o podmiennečnom prepustení. Okrem podmienok súvisiacich s prevýchovou odsúdeného je podstatnou podmienkou uplynutie stanovenej doby výkonu trestu – polovice, ak ide o odsúdeného za prečin, resp. dvoch tretín trestu, ak ide o odsúdeného za zločin.

O podmiennečnom prepustení rozhoduje súd na návrh prokurátora, riaditeľa ústavu na výkon trestu, odsúdeného, záujmového združenia občanov, dôveryhodnej osoby príp. osoby, ktorá môže v prospech odsúdeného podať odvolanie.

Prečin – pozri § 10.

Zločin – pozri § 11.

Ods. 2: Podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody znamená podstatnú zmenu spôsobu jeho výkon, a preto by mala byť umožnená len odsúdeným, u ktorých je reálny predpoklad, že uložený trest splní svoj účel aj bez potreby jeho celého výkonu v ústave. Súd preto musí skúmať všetky okolnosti svedčiace o možnostiach prevýchovy odsúdeného a jeho postoji k trestnej činnosti. Osobitne je potrebné, aby súd prihliadol na skutočnosť, v akom ústave na výkon trestu odsúdený vykonáva trest v čase rozhodovania o podmiennečnom prepustení, keďže typ ústavu a stupeň jeho stráženia spravidla zodpovedá miere prevýchovy páchatela a možnostiam jeho resocializácie.

Ústava na výkon trestu odňatia slobody – pozri § 48.

Konanie o podmiennečnom prepustení – pozri § 415 až § 417 TP.

R 44/1963: Všeobecné podmienky podmiennečného prepustenia uvedené v prvej vete ustanovenia § 66 ods. 1, ktoré sú objektívne zistiteľné, nie je možné oddeľovať od podmienky uvedenej pod písm. a) rovnakého ustanovenia. Ak zákon považuje odpykanie polovice trestu za postačujúce, aby za splnenia ďalších podmienok bol odsúdený z trestu prepustený, nie je možné tvrdiť, že táto doba je príliš krátka.

Skutočnosť, že obvinený bol už v minulosti odsúdený k dlhodobému trestu, nemôže byť sama osebe dôvodom pre zamietnutie žiadosti o podmiennečné prepustenie. Bolo by mechanickým stupňovaním následkov určite závažného pochybenia odsúdeného, keby sa po odpykaní tohto trestu vychádzalo pri všetkých neskorších úvahách o možnosti nápravy len z prostého zistenia, že mu bol uložený dlhodobý trest, bez ohľadu k uvedeným okolnostiam.

R 37/1973: Ustanovenie § 66 ods. 2 sleduje to, aby dosiahnutý stupeň nápravy bol posudzovaný nielen podľa správania sa odsúdeného a jeho pomeru k práci vo výkonu trestu, ale tiež s ohľadom na to, či sa zbavil všetkých záporných vlastností a sklonov, ktoré viedli k trestnému činu, pre ktorý bol odsúdený, a či sa podmienkam a požiadavkám výkonu trestu

neprispôobil len formálne. Závažnosť spáchaného trestného činu, rovnako ako skutočnosť, do akého ústavu je odsúdený zaradený, je potrebné hodnotiť v súvislosti s otázkou, či vzorné správanie sa odsúdeného vo výkone trestu a jeho vzťah k práci, je výrazom jeho skutočného zlepšenia, a či teda je možné od neho očakávať, že v budúcnosti povedie riadny život. (Upravené znenie).

R 30/1974-II: Polovicou trestu sa pri postupne uložených trestoch odňatia slobody rozumie polovica doby zodpovedajúca súčtu trestov odňatia slobody postupne uložených, eventuálne zmiernených na základe rozhodnutia prezidenta republiky.

K § 67

Možnosť prevýchovy je obzvlášť sťažená u osôb, ktoré sa dopustili mimoriadne závažnej trestnej činnosti alebo ktoré sa takej činnosti dopustili opakovane. Napriek tomu, zákon nevyučuje možnosť prevýchovy a podmieničného prepustenia aj u takýchto odsúdených. V záujme účinnej ochrany spoločnosti zákon podstatným spôsobom sprísňuje podmienky pre podmieničné prepustenie tým, že predlžuje dobu, po uplynutí ktorej môžu byť prepustení. Výnimkou sú len osoby opätovne odsúdené na trest odňatia slobody na doživotie alebo osoby odsúdené za TČ podľa § 447 ods. 2 TZ, pri ktorých je podmieničné prepustenie z výkonu trestu zo zákona vylúčené.

Pozri tiež § 34 a 43 ods. 2, 3.

K § 68

Ods. 1: V priebehu skúšobnej doby má odsúdený preukázať, že doterajší výkon trestu odňatia slobody splnil svoj účel a nie je potrebné pokračovať v jeho výkone. O dĺžke skúšobnej doby rozhodne súd najmä s prihliadnutím na okolnosti prípadu a pomery páchatela (R 12/1981). Skúšobná doba nemusí byť určená v celých rokoch, postačuje, ak je určená tak, aby bola zrejماً jej skutočná dĺžka. Skúšobná doba začína dňom nasledujúcim po dni, kedy bol odsúdený prepustený z výkonu trestu príp., ak odsúdený nie je v čase vydania rozhodnutia vo výkone trestu, právoplatnosťou rozhodnutia o podmieničnom prepustení (napr. ak bol výkon trestu prerušený z dôvodov podľa § 412 TP).

Uloženie probačného dohľadu a primeraných obmedzení a povinností má fakultatívny charakter a nie je podmienkou pre rozhodnutie o podmieničnom prepustení.

Ods. 2: Obdobne ako pri podmieničnom odklade výkonu trestu odňatia slobody, už v priebehu skúšobnej doby môže súd rozhodnúť o tom, že sa zvyšok trestu vykoná. Rozhodnutie o osvedčení sa možno vydať až po riadnom uplynutí skúšobnej doby. Podmienkou rozhodnutia o osvedčení sa je, že odsúdený v skúšobnej dobe viedol riadny život a splnil uložené obmedzenia a povinnosti (porovnaj § 50 ods. 4).

Ak súd dôjde k záveru, že odsúdený nesplnil podmienky pre vyslovenie o jeho osvedčení sa v skúšobnej dobe, nariadi výkon zvyšku trestu; nemôže rozhodnúť o predĺžení skúšobnej doby a pod.

Ods. 3: Ustanovenie upravuje tzv. zákonnú fikciu, že trest bol vykonaný, ktorá vzniká dňom právoplatnosti rozhodnutia o svedčení sa. Vznik fikcie má význam najmä pre určenie začiatku doby významnej pre zahľadanie odsúdenia podľa § 92.

Ods. 4: Rozhodnutie o (ne)osvedčení sa musí súd vydať do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby, inak platí fikcia, že sa odsúdený osvedčil. Odsúdený svojím konaním nesmie zaviniť, že súd v stanovenej dobe nemohol vydať rozhodnutie – porovnaj § 50 ods. 5.

Obdobne ako pri skúšobnej dobe podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody, ak súd nemohol rozhodnúť len z dôvodu, že odsúdený bol stíhaný pre iný trestný čin, ktorého sa dopustil v skúšobnej dobe, a trestné stíhanie nebolo ukončené, súd môže takéto rozhodnutie vydať v lehote dvoch rokov od uplynutia skúšobnej doby.

Ods. 5: Podmienečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody je mimoriadnym opatrením, o ktorom možno rozhodnúť len v odôvodnených prípadoch. Zákon preto výslovne vylučuje opätovné podmienené prepustenie, pretože pri prvotnom podmienenom prepustení odsúdený svojím konaním zjavne nevyužil poskytnutú možnosť viesť riadny život a výkon trestu u neho dostatočne nespĺnil svoju výchovnú funkciu.

R 12/1961: Skúšobnú dobu pri podmienenom prepustení treba určiť s prihliadnutím na správanie sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody a na závažnosť spáchaného trestného činu tak, aby nielen postoj odsúdeného vo výkone trestu, ale aj jeho správanie, pracovné úsilie a život na slobode odôvodňovali oprávnenosť nádeje, že bude viesť riadny život.

R 6/1966: V prípade ak podmienené prepustenie v skúšobnej dobe býval na rozličných miestach a pracoval na rôznych pracoviskách, musí si súd pri zisťovaní, že viedol v skúšobnej dobe riadny život vyžiadať správu o jeho povesti zo všetkých takýchto miest a pracovísk.

R 9/1989: Skutočnosť, že sa podmienené odsúdený v priebehu skúšobnej doby, prípadne počas jedného roka (alebo dvoch rokov) od jej uplynutia nachádza vo väzbe v inej veci alebo vykonáva trest odňatia slobody, sama osebe nezakladá jeho vinu na tom, že súd do roka (alebo dvoch) od uplynutia skúšobnej doby nerozhodol o tom, či sa osvedčil. (Upravené znenie).

R 71/1999-I: Zákonná fikcia, že sa odsúdený osvedčil v zmysle § 50 ods. 5 a § 66 ods. 4, nastane až po jednom roku od uplynutia určenej skúšobnej doby, ale iba v prípade, ak súd v tejto lehote neurobil rozhodnutie podľa § 50 ods. 4 alebo § 68 ods. 2 Trestného zákona bez toho, že by na tom mal odsúdený vinu.

R 71/1999-II: Ak je odsúdený trestne stíhaný za trestný čin, ktorý mal spáchať v skúšobnej dobe, o ktorom treba najskôr rozhodnúť, nemôže súd vo vykonávanom konaní rozhodnúť, že sa trest alebo zvyšok trestu vykoná, pokiaľ sa nezistia iné dôvody na také rozhodnutie, ale je povinný vyčkáť na právoplatné skončenie tohto trestného stíhania. Ak ale toto trestné stíhanie nie je právoplatne skončené v lehote jedného roka od uplynutia skúšobnej doby, nemôže súd rozhodnúť podľa § 50 ods. 4 Trestného zákona alebo podľa § 68 ods. 2 Trestného zákona.

R 71/1999-III: Ústavná zásada prezumpcie neviny vyjadrená v § 2 ods. 4 Trestného poriadku vyžaduje, aby orgány činné v trestnom konaní v stanovených zákonných lehotách vytvárali objektívnu situáciu právnej istoty. Ak sa trestné stíhanie pre trestný čin, ktorý mal odsúdený spáchať v skúšobnej dobe právoplatne neskončiť v lehote uvedenej v § 50 ods. 6 a v § 68 ods. 4 Trestného zákona, platí zákonná fikcia osvedčenia vyplývajúca z týchto ustanovení iba vtedy, ak odsúdený nezavinil, že orgány činné v trestnom konaní nemohli v lehote rozhodnúť. (Upravené znenie).

K § 69

Ods. 1: Podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti je možné v zásade za rovnakých podmienok ako podmienečné prepustenie. Výkonom polovice trestu zákazu činnosti sa rozumie polovica doby, na ktorú sa trest uložil alebo polovicu doby, ktorá príp. bola zmiernená na základe rozhodnutia prezidenta.

Ďalší výkon trestu nie je potrebný najmä, ak odsúdený svojím správaním sa v dobe jeho výkonu preukázal účinnú snahu o svoju prevýchovu. Predpokladom môže byť aj prijatie záruky za dovŕšenie nápravy odsúdeného od záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby; v návrhu na prijatie záruky musia jednoznačne definovať konkrétne spôsoby pôsobenia na odsúdeného – porovnaj vysvetličky k § 5 TP.

Ods. 2: O dĺžke skúšobnej doby rozhoduje súd s prihliadnutím na okolnosti prípadu a pomery páchatela. Dolná hranica dĺžka skúšobnej doby nie je stanovená, skúšobná doba však musí trvať dlhšie ako je nevykonaná časť trestu a maximálne môže trvať 5 rokov. Po právoplatnosti rozhodnutia o podmienečnom upustení od výkonu zvyšku trestu môže odsúdený opätovne začať vykonávať činnosť, ktorá mu bola zakázaná.

Ods. 3: Okrem určenia skúšobnej doby, súd môže v osobitných prípadoch určiť aj obmedzenia alebo povinnosti, ktoré je odsúdený počas plynutia skúšobnej doby dodržať.

Primerané obmedzenia a povinnosti – pozri vysvetličky k § 51.

R 8/1969: Trest zákazu činnosti začína zásadne právoplatnosťou rozsudku. Doba, po ktorú odsúdený k tomuto trestu uložený zákaz nerešpektuje, nepredlžuje dobu výkonu tohoto trestu. Túto dobu predlžuje iba výkon nepodmienečného trestu odňatia slobody, pokiaľ bol spolu s ním uložený zákaz činnosti (§ 61 ods. 3).

Zákonné podmienky pre podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti podľa § 69 ods. 1 nie sú splnené, ak odsúdený v priebehu výkonu tohto trestu nerešpektoval vyslovený zákaz. Porušovanie uloženého zákazu môže podľa okolností zakladať aj trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348. (Upravené znenie).

R 23/1985: Podmienky pre podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti nie sú splnené, ak odsúdený v dobe výkonu tohoto trestu uložený zákaz nerešpektoval a zakázanú činnosť vykonával.

R 43/1988: Žiadosť o podmienečné upustenie od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti nie je možné zamietnuť len s odkazom na závažný následok činu, hrubé porušenie pravidiel

cestnej premávky a nekritický postoj obvineného k trestnej činnosti, ktorý sa prejavoval v konaní o trestnom čine, pre ktorý bol trest uložený.

Pri rozhodovaní o podmieňanom upustení od výkonu zvyšku trestu zákazu činnosti spočívajúceho v zákazu vedenia motorových vozidiel sa súd nemôže zaoberať skúmaním telesnej a duševnej schopnosti obvineného na vedenie motorových vozidiel. Rozhodnutie o podmieňanom upustení od výkonu zvyšku trestu má v takomto prípade len ten význam, že právoplatný rozsudok, ktorým bol trest zákazu činnosti uložený, už nebráni opätovnému získaniu vodičského oprávnenia; toto oprávnenie však takýmto rozhodnutím súdu nie je nahradené.

K § 70

Pozri vysvetlivky k § 50 a § 68 TZ. Zákon výslovne nevylučuje, aby súd opätovne rozhodol o podmieňanom upustení od výkonu toho istého trestu zákazu činnosti, v praxi však takéto rozhodnutie bude možné len v prípade existencie mimoriadnych okolností na strane odsúdeného. Rozhodnutie o (ne)osvedčení sa odsúdeného môže súd vydať v lehote do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby, inak platí zákonná fikcia, že sa odsúdený osvedčil. Lehota podľa § 50 ods. 6 a § 68 ods. 4 veta druhá, sa nepoužije. Pokiaľ súd bez viny odsúdeného nemohol v lehote 1 roka rozhodnúť o (ne)osvedčení sa len z dôvodu, že bol stíhaný pre iný čin spáchaný počas skúšobnej doby, platí zákonná fikcia, že sa odsúdený osvedčil.

K § 71

Obdobne ako u trestu odňatia slobody a trestu zákazu činnosti, aj pri treste zákazu pobytu zákon umožňuje, aby súd po výkone polovice trestu rozhodol o podmieňanom upustení od jeho zvyšku. Podmienky pre rozhodnutie o podmieňanom upustení sú rovnaké ako pre rozhodnutie o podmieňanom upustení od výkonu trestu zákazu činnosti – pozri vysvetlivky k § 69.

Ods. 2: Súd určí skúšobnú dobu v trvaní do päť rokov. Konkrétne dĺžka skúšobnej doby závisí od okolností prípadu a pomerov páchatela, nesmie však byť kratšia ako doposiaľ nevykonaná časť trestu. Zákon jednoznačným spôsobom určuje začiatok skúšobnej doby, a tým nepriamo aj pravidlá pre určenie okamihu uplynutia skúšobnej doby, resp. pre lehotu podľa § 72 ods. 3.

Ods. 3: Odsúdenému možno pri rozhodnutí o podmieňanom upustení od výkonu zvyšku trestu uložiť aj primerané obmedzenia a povinnosti. Pozri § 51.

K § 72

Pozri vysvetlivky k § 68.

K § 73

Ods. 1: Obsahom tohto odseku je vymedzenie prípadov obligatorného uloženia ochranného liečenia. Stane sa tak za situácie:

- a) že súd páchatelovi, ktorý trestný čin spáchal v zmenšenej pričítanosti, pri ukladaní trestu odňatia slobody tento mimoriadne znižuje podľa § 39 ods. 2 písm. c). Súd pritom zohľadňuje zdravotný stav páchatela a možnosť ochrany spoločnosti,
- b) ak súd podľa § 40 ods. 1 písm. c) upúšťa od potrestania páchatela prečinu, ktorý spáchal v stave zmenšenej pričítanosti. Zohľadniteľnými sú pritom ochrana spoločnosti a náprava páchatela. To neplatí, ak si stav zmenšenej pričítanosti páchatel spôsobil vplyvom návykovej látky,
- c) ďalším prípadom analyzovaného rozhodovania súdu je zistenie nepríčetnosti páchatela, činu inak trestného v čase tohto činu, ak zároveň je pobyt takéhoto trestne nezodpovedného páchatela na slobode nebezpečný.

K nepríčetnosti, resp. stavu zmenšenej pričítanosti pozri vysvetlivky k § 23 a § 40.

Ods. 2: V tomto ustanovení sú upravené podmienky fakultatívneho uloženia ochranného liečenia.

Súd tak môže rozhodnúť tiež vtedy, ak páchatel spáchal trestný čin v stave zmenšenej pričítanosti a jeho pobyt na slobode je nebezpečný písm. a) alebo páchatel spáchal trestný čin násilnej povahy voči blízkej alebo zverenej osobe a vzhľadom na osobu páchatela možno dôvodne predpokladať, že bude v násilnom konaní pokračovať písm. b). K pojmu blízka osoba alebo zverená osoba pozri § 127 ods. 4, 5 a 8.

Dôvodný predpoklad pokračovania v násilnom konaní bude zrejmý najmä z výsledkov znaleckého dokazovania k osobe páchatela s prihliadnutím tiež na eventuálne skoršie násilné trestné činy alebo iné obdobné delikty spáchané týmto páchatelom a charakter stíhanej trestnej činnosti (pokračujúcej, páchanej po dlhší čas a pod.)

Ďalším fakultatívnym rozhodnutím súdu o uložení ochranného liečenia je, ak odsudzuje páchatela za trestný čin, ktorý spáchal pod vplyvom návykovej látky alebo v súvislosti s jej užívaním [písm. c)].

K pojmu návyková látka pozri vysvetlivky k § 130 ods. 5.

Ods. 3: Podľa tohto ustanovenia súd ochranné liečenie neuloží, ak je vzhľadom na osobu páchatela zrejmé, že jeho účel nemožno dosiahnuť. Pôjde predovšetkým o zistenia skoršieho i súčasného postoja páchatela k ochrannému liečeniu, z ktorého vyplýva neúspešnosť jeho priebehu pre negatívny vzťah páchatela k tomuto ochrannému liečeniu, prípadne zistenia odmietania takéhoto liečenia alebo hrubé narušovanie jeho priebehu v predchádzajúcom období.

Ods. 4: Už z vysvetliviek k ods. 1 a 2 vyplynulo, že ochranné liečenie môže súd uložiť samostatne, pri upustení od potrestania alebo tiež popri treste. K zásadám ukladania trestov a ochranných opatrení pozri bližšie § 34 a § 35.

K § 74

Ods. 1: V tomto ustanovení zákon upravuje podmienky a okolnosti výkonu ochranného liečenia, a to spravidla v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti alebo tiež ambu-

lantne. Ambulantné liečenie prichádza do úvahy vtedy, ak možno vzhľadom na povahu choroby a liečebné možnosti očakávať splnenie jeho účelu. Pôjde o prípady podľa výsledkov znaleckého dokazovania menej závažných chorôb s kladným vzťahom páchateľa k svojmu liečeniu bez nebezpečenstva hrozby z jeho strany pre spoločnosť. S prihliadnutím na tieto skutočnosti v odôvodnených prípadoch súd môže vzájomne zmeniť takéto formy liečenia.

Ak sa ochranné liečenie ukladá **popri nepodmienečnom treste odňatia slobody**, jeho výkon sa spravidla začína po nástupe výkonu trestu v ústave na výkon trestu. Ak dĺžka výkonu takéhoto trestu v ústave nepostačí na splnenie účelu ochranného liečenia, súd môže rozhodnúť o jeho pokračovaní v liečebnom alebo ambulantnom zariadení.

Ods. 2: Trvanie ochranného liečenia nie je vymedzené dobou. Potrvá, kým to vyžaduje jeho účel daný zlepšením zdravotného stavu. Špecificky je upravené ochranné liečenie uložené podľa § 73 ods. 2 písm. c), teda ak páchateľ spáchal trestný čin pod vplyvom návykovej látky alebo v súvislosti s jej užívaním. V takomto prípade o ukončení liečby a prepustení z ochranného liečenia môže byť súdom rozhodnuté, ak sa navyše počas jeho výkonu zistí, že jeho účel nemožno dosiahnuť. Do úvahy budú prichádzať situácie evidentného porušovania liečebného poriadku alebo odmietanie liečenia.

Ods. 3: Zákon upravuje aj možnosť **upustenia** od výkonu ochranného liečenia. Stane sa tak v prípade, ak po jeho nariadení, avšak pred faktickým začatím liečby zaniknú okolnosti, pre ktoré bolo uložené. Podkladom pre takéto súdne rozhodnutie by bolo znalecké dokazovanie, z ktorého by plynul záver napr. o pominutí nebezpečnosti páchateľa pre spoločnosť v prípade jeho zotrvania na slobode alebo evidentnom zlepšení zdravotného stavu takejto osoby, ktorý sa zároveň podrobuje inej bežnej liečbe.

K § 73 a § 74

Pre spoľahlivé splnenie účelu trestného konania, ktoré má prispieť ako k náprave obžalovaného, tak aj k účinnej ochrane spoločnosti, je potrebné zabezpečiť na základe poznatkov o charaktere zažalovanej trestnej činnosti a o prítomnom stave obžalovaného tiež podklady pre rozhodnutie, či nie je potrebné u neho uložiť ochranné liečenie podľa § 73 ods. 2 písm. a) TZ.

Takýto postup je potrebný i vtedy, keď je obžalovaný dočasne hospitalizovaný z dôvodov nezávislých na trestnom konaní, pretože ukončenie hospitalizácie z tohto titulu môže nastať skôr, než ukončenie ochranného liečenia uloženého v dôsledku toho, že obžalovaný spáchal trestný čin a že by trestné činy mohol páchať i v budúcnosti (R 7/1963).

Pokiaľ ide o **osoby oddávajúce sa nadmernému požívaniu alkoholických nápojov**, sleduje sa nariadením ochranného liečenia, aby sa takáto osoba zbavila tohto návyku. To nutne vyžaduje i aktívny postoj takejto osoby k liečeniu. U osoby, ktorá má negatívny postoj k protialkoholickému liečeniu, odmieta sa podrobiť lekárske opatreniam, je nedisciplinovaná, a tým naruša i liečenie ostatných pacientov a doterajšie liečenie nasvedčuje tomu, že sa protialkoholické liečenie minie účinku, je zrejme, že účel liečenia nebude dosiahnutý; pretože liečenie takejto osoby v liečebnom ústave sa miňa účinkom, nie je ani

opodstatnené jeho ďalšie liečenie v ústave, pretože je bezúčelné. Pokiaľ prepustí súd vzhľadom na tieto skutočnosti odsúdeného z ochranného liečenia, nedošlo tým k porušeniu zákona (stanovisko GP ČSSR sp. zn. GPt 2549/62).

Nebezpečnosť pobytu páchatela činu inak trestného na slobode nie je možné vyvodzovať vždy iba z konania, ktoré vykazuje v danom prípade inak znaky trestného činu. Pre záver o pravdepodobnosti možného opakovania konania inak trestného musí byť zisťovaný tiež stupeň duševnej poruchy páchatela, prípadne jeho doterajšie recidívne prejavy, ktoré môžu vytočovať stav nebezpečia pre spoločnosť pri ponechaní takéhoto páchatela na slobode.

Pri verbálnych útokoch takýchto osôb, či sú už namierených proti jednotlivcovi alebo skupinám obyvateľov, prípadne proti organizácii, je potrebné posudzovať, či z pobytu týchto osôb na slobode vyplýva **nebezpečenstvo pre spoločnosť** vždy vzhľadom na situácie, za ktorej k verbálnym útokom dochádza. Iba ojedinelé konanie nepričetného páchatela nie je v takýchto prípadoch spravidla možné považovať za postačujúci podklad pre záver o nebezpečnosti jeho pobytu na slobode (R 58/1968).

Samotné oznámenie psychiatrickej liečebne, že ochranné liečenie uložené obvinenému skončilo, nie je dostatočným dôkazom o tom, že ochranné liečenie splnilo svoj účel a že teda súd môže rozhodnúť o prepustení obvineného z tohoto liečenia (R 36/1969).

K uloženiu protialkoholického liečenia nestačí len zistenie, že páchatel, ktorý spáchal trestný čin v opilosti, opakovane a vo väčšej miere požíva alkoholické nápoje, vždy je nutné zistiť, či požívanie alkoholických nápojov má povahu chorobného návyku, ktorého sa páchatel nie je schopný zbaviť bez odborného liečenia v liečebnom ústave, teda bez dočasného zbavenia osobnej slobody. Vzhľadom na to, že posúdenie uvedených podmienok vyžaduje špeciálne odborné znalosti, musí byť rozhodnutie súdu o protialkoholickom liečení vždy založené na odbornom lekárskom vyjadrení alebo znaleckom posudku (rozhodnutie NS ČSSR sp. zn. 6 Tz 68/1968).

Výrok súdu o ochrannom liečení musí vzhľadom k ustanoveniu § 74 ods. 1 TZ obsahovať vždy rozhodnutie o tom, či sa vykonáva v liečebnom ústave, či ambulantne. Ambulantne možno za podmienok § 74 ods. 1 TZ vykonávať každé ochranné liečenie.

Liečebný režim v rámci ochranného liečenia ústavného i ambulantného neurčuje bližšie súd, ale príslušné zdravotnícke zariadenie tak, aby bol splnený účel ochranného liečenia. V prípade, že obvinený sa nebude pri ambulantnom spôsobe ochranného liečenia podrobovať stanovenému liečebnému režimu, popri prípade s ohľadom na stav a vývoj duševnej poruchy, tak sám nebude schopný urobiť, bude to spravidla svedčiť o tom, že povaha choroby bráni splneniu účelu ambulantného ochranného liečenia a v takomto prípade môže súd zmeniť liečenie ambulantné na liečenie ústavné. Tretia osoba môže byť dobrovoľne nápomocná tomu, u ktorého sa vykonáva ochranné liečenie ambulantne, pri dodržiavaní úkonov v rámci stanoveného liečebného režimu; nemôže byť v tomto smere však zaväzovaná výrokom o ochrannom liečení a jeho spôsobe (B 3/1972, rozh. č. 30, R 30/1972).

Ochranné protialkoholické liečenie nemožno uložiť každému páchatelovi, ktorý sa trestného činu dopustil v opilosti, iba takému, ktorý sa oddáva nadmernému požívaniu alkoholických nápojov a u ktorého teda požívanie alkoholu má povahu chorobného návyku. Je preto možné uložiť ochranné liečenie vždy iba po predchádzajúcom posudku znalca (R 62/1973, R 15/1973).

K uloženiu ochranného liečenia nestačí len spáchanie činu inak trestného osobou v stave nepríčetnosti. Pobyt takejto osoby na slobode musí byť i pre budúcnosť nebezpečný pre záujmy chránené Trestným zákonom. Táto podmienka je splnená, pokiaľ je vysoko pravdepodobné, že nepríčetná osoba, ktorá spáchala čin inak trestný, spácha znovu závažnejší útok na záujmy chránené Trestným zákonom, a to pod vplyvom duševnej poruchy. Splnenie tejto podmienky je treba posúdiť na základe zistenia o povahe a správaní nepríčetnej osoby a na základe posudku znalcov z odboru psychiatrie o tom, či duševná porucha je takého charakteru, že pobyt nepríčetnej osoby na slobode je i pre budúcnosť v uvedenom zmysle nebezpečný (B 9/1973, rozh. č. 70, R 11/1974).

Pokiaľ súd uložil obvinenému ambulantné ochranné protialkoholické liečenie, **nemôže mu súčasne uložiť obmedzenie**, aby sa zdržal nadmerného požívania alkoholických nápojov. V takomto prípade by bolo možné uložiť iba obmedzenie, aby sa obvinený celkom zdržal požívania alkoholických nápojov (R 9/1976).

Pokiaľ sú splnené podmienky pre uloženie ochranného liečenia podľa § 73 ods. 2 písm. a) TZ i podľa § 73 ods. 2 písm. c) TZ, súd musí uložiť vedľa ochranného liečenia psychiatrického i ochranné liečenie protialkoholické alebo protitoxikomanické. Uložením oboch druhov ochranného liečenia nie je vylúčené, aby popri prípade boli obe liečenia vykonávané súčasne, pokiaľ preto budú podmienky v liečebnom ústave a bude to účelné z hľadiska oboch liečení.

V prípade súbehu viac druhov ochranného liečenia je potrebné, aby v odbornom vyjadrení lekárov bolo zaujaté stanovisko i k tomu, či ochranné liečenia môžu byť vykonávané zároveň (v jednom liečebnom zariadení). Pokiaľ to nebude možné, malo by odborné lekárske vyjadrenie obsahovať odpoveď na otázky, v akom poradí sa majú ochranné liečenia vykonať.

Užívanie návykovej látky v zmysle § 73 ods. 2 písm. c) TZ spravidla bude mať povahu choroby. Pretože k posúdeniu štádia vývoja tohto stavu u osoby, u ktorej má byť rozhodnuté o uložení ochranného liečenia, sú potrebné odborné lekárske znalosti, je nevyhnutné, aby v každej takejto veci bolo toto odborné vyjadrenie k ochrannej liečbe vyžiadané.

Rozdiel medzi znakom pod vplyvom návykovej látky a v súvislosti s jej užívaním je v tom, že v prvom prípade musí byť páchatel pri spáchaní trestného činu ovplyvnený touto látkou, kým v druhom prípade ovplyvnený byť nemusí. Tým zákon umožňuje uložiť ochranné liečenie i tomu páchatelovi, ktorý v dobe spáchania trestnej činnosti nebol pod vplyvom návykovej látky, avšak jeho trestná činnosť pramenila z tohto stavu a bola jeho zrejším dôsledkom.

V súvislosti s užívaním návykovej látky môže byť trestná činnosť spáchaná i vtedy, ak aspoň jednou z príčin spáchania trestnej činnosti boli zmeny v psychike páchatela vyvolané práve takýmto nadmerným užívaním. V takomto prípade je nutné, aby súd riešil uvedenú otázku na základe odborného lekárskeho posudku (analógicky R 46/1977).

Trestný čin je spáchaný v súvislosti s užívaním návykovej látky v zmysle § 73 ods. 2 písm. c) TZ i vtedy, ak ide o čin páchatela vo vyššej vývojovej fáze závislosti, v dôsledku ktorej došlo ku zmenám v psychike páchatela a tieto zmeny boli jednou z príčin spáchania trestného činu. V takomto prípade nie je potrebné, aby páchatel spáchal trestný čin pod vplyvom požitej návykovej látky (R 54/1979).

Podmienka pre uloženie ústavného ochranného liečenia podľa § 73 ods. 1 TZ, že pobyt páchatela činu inak trestného na slobode je nebezpečný, musí byť splnená v dobe rozhodovania súdu o ochrannom liečení. Nestačí, že táto podmienka bola splnená v dobe zastavenia trestného stíhania (R 23/1979).

Ochranné liečenie podľa § 73 TZ nemožno uložiť obvinenému, proti ktorému bolo trestné stíhanie prerušené podľa § 228 ods. 2 písm. c) TP pre duševnú chorobu, ktorá nastala až po spáchaní činu a pre ktorú nie je schopný chápať zmysel trestného stíhania, ak nebola objasnená otázka jeho trestnej zodpovednosti za spáchaný trestný čin.

Samotná skutočnosť, že doposiaľ nebolo vykonané ochranné protialkoholické liečenie uložené v inej veci skorším rozhodnutím súdu, nevylučuje, aby takéto ochranné liečenie bolo uložené znova (B 2/1980, rozh. č. 3, 4).

Trestný čin je **spáchaný v súvislosti s požívaním alkoholu** v zmysle § 73 ods. 2 písm. c) TZ, ak motivácia konania páchatela bola významnou mierou ovplyvnená tzv. alkoholickou rozladou–dysthymiou, ktorá je príznakom pokročilého alkoholizmu. Je nerozhodné, že páchatel v dobe spáchania trestného činu nebol opitý a že nepožil alkoholické nápoje pred spáchaním trestného činu (R 44/1980).

Nepríčetnej osobe nemožno uložiť ochranné protialkoholické liečenie podľa § 73 ods. 2 písm. c) TZ. Takejto osobe možno uložiť iba ochranné liečenie psychiatrické podľa § 73 ods. 1 TZ, v rámci ktorého je možné vykonať i protialkoholické liečenie, pokiaľ je takéto liečenie indikované (R 4/1981).

V súvislosti s požívaním návykovej látky je trestný čin spáchaný vždy vtedy, keď medzi takýmto stavom obvineného a jeho trestnou činnosťou je príčinný vzťah. Zákon rozoznáva dva spôsoby výkonu ochranného liečenia – ústavný a ambulantný. **Ambulantný spôsob liečenia** možno uložiť iba vtedy, keď vzhľadom na povahu choroby a liečebné možnosti u konkrétneho páchatela možno očakávať, že účel liečenia bude splnený i pri pobyte liečenej osoby na slobode. Rozhodujúcim kritériom pre rozhodnutie o spôsobe liečenia (§ 74 ods. 1 TZ) sú teda povaha choroby a liečebné možnosti. Alkoholici v 4. štádiu alkoholizmu majú byť vždy liečení ústavne. Ústavne majú byť liečení prevažne tiež alkoholici v 3. štádiu, ibaže dosiaľ nepodstúpili ambulantné liečenie a s ohľadom na ich doterajší spôsob života sú zvlášť

priaznivé predpoklady, že budú pri ambulantnom liečení aktívne spolupracovať. Naproti tomu u alkoholikov v 2. štádiu prichádza častejšie do úvahy liečenie ambulantné.

U osôb oddávajúcich sa nadmernému požívaniu alkoholických nápojov je hlavne potrebné využívať ustanovenie § 51 ods. 3 písm. b) TZ povoľujúce podmienene odsúdenému uložiť primerané obmedzenie hlavne vo forme zákazu požívať alkoholické nápoje a iné návykové látky (B 5/1980, rozh. č. 44).

Pre určenie spôsobu liečby sú rozhodujúce povaha choroby a liečebné možnosti, t. j. či vzhľadom k štádiu vývoja závislosti obvineného a vzhľadom na osobu páchatela, jeho postoja k liečeniu a doterajšie správanie možno očakávať splnenie účelu výkonom liečenia ústavného alebo postačí liečenie ambulantné. Pod pojmom liečebné možnosti nemožno však rozumieť nedostatok lôžkovej kapacity liečební (R 18/1981).

Zákon nevyklučuje, aby v novej trestnej veci toho istého obvineného bolo uložené podľa § 73 ods. 2 písm. c) TZ ochranné liečenie, aj keď sa ešte nezačalo vykonávať alebo nebolo celkom vykonané rovnaké liečenie uložené v skoršej trestnej veci.

Vzhľadom k ustanoveniu § 74 ods. 2 TZ, podľa ktorého ochranné liečenie potrvá pokiaľ to vyžaduje jeho účel, však prichádza do úvahy uloženie nového a to iba ústavného liečenia len zo závažných dôvodov v záujme dosiahnutia účelu TZ. Takým dôvodom môže byť to, že možno zaistiť okamžitý alebo rýchlejší nástup výkonu tohto novo uloženého ústavného liečenia. Ak nemožno opätovným uložením ústavného liečenia zaistiť jeho rýchlejší nástup a výkon, alebo pokiaľ už bolo započaté s výkonom skôr uloženého rovnakého ochranného liečenia, bude nové uloženie takéhoto ochranného liečenia spravidla neúčelné. Formálne a neúčelné by bolo tiež každé opätovné uloženie ambulantného ochranného liečenia. Výkon ochranného liečenia sa nepremičuje (R 30/1982).

Aj keď páchatel spáchal trestný čin v opilosti, nemožno mu uložiť ochranné protialkoholické liečenie podľa § 73 ods. 2 písm. c) TZ, pokiaľ požívanie alkoholu nemá u neho ešte povahu chorobného návyku (R 50/1983).

Pri zisťovaní a posudzovaní okolností významných pre rozhodovanie o upustení od výkonu ochranného protialkoholického liečenia podľa § 74 ods. 3 TZ musí súd vychádzať z odborných lekárskeho znalostí vo forme znaleckého posudku alebo odborného vyjadrenia. Samotný fakt abstinencie počas výkonu trestu odňatia slobody nemôže byť spravidla dostatočným dôvodom k upusteniu od výkonu liečenia (B 3/1982, rozh. č. 27).

Pokiaľ sú splnené zákonné podmienky pre ústavné liečenie ako protialkoholické, tak aj proti inej drogovej závislosti, je potrebné, aby výrok o uložení ochranného liečenia bol formulovaný vo vzťahu k obom týmto liečeniam (B 4/84, rozh. č. 88).

Získanie, resp. upewnienie tzv. náhľadu obvineného na ochranné liečenie ukladané mu podľa § 73 ods. 2 písm. c), tzn. uvedomenie si potreby sa liečiť a mať záujem na jeho kladnom výsledku, je jedným z cieľov takéhoto liečenia, ktorého súčasťou je aj psychické pôsobenie na osobu liečeného. Skutočnosť, že obvinený tento náhľad nemá, môže byť preto dôvodom pre neuloženie ochranného liečenia podľa § 73 ods. 2 písm. c) TZ, iba pokiaľ vzhľa-

dom na osobu obvineného je zrejme, že ho nemôže získať ani v priebehu liečenia a že z tohto dôvodu je vylúčené, aby liečenie splnilo svoj účel.

Páchatelovi, ktorému nebolo z uvedených dôvodov uložené ochranné liečenie podľa § 73 ods. 2 písm. c) , ktorý však závažný trestný čin spáchal v stave zmenšenej prítomnosti vyvolanej požitím návykovej látky a ktorého pobyt na slobode je nebezpečný alebo vzhľadom na závislosť na návykových látkach z jeho strany hrozí opakovanie závažnej trestnej činnosti, je nutné uložiť ochranné liečenie psychiatrické podľa § 73 ods. 2 písm. a) TZ (R 62/1991).

Pri rozhodovaní o uložení ochranného liečenia podľa § 73 ods. 1 TZ, pokiaľ páchatel činu inak trestného nie je pre neprítomnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný, je súd povinný dokazovať splnenie všetkých týchto zákonných podmienok. V otázke, či ide o páchatela činu inak trestného, pritom nemôže byť viazaný uznesením o zastavení trestného stíhania. O tom svedčí napríklad už to, že čin, ktorý bol v dobe rozhodnutia o zastavení trestného stíhania trestný, ním nemusí byť v dobe rozhodovania o ochrannom liečení (R 24/1992).

K § 75

Podmienky ukladania a výkonu ochrannej výchovy upravujú najmä § 97 až § 108 tohto zákona a § 336 až § 347 TP.

K § 76

Ods. 1: V tomto odstavci je upravené **obligatórne uloženie ochranného dohľadu** súdom páchatelovi, a to v prípade splnenia dvoch podmienok. Nimi sú odsúdenie páchatela za obzvlášť závažný zločin, teda zločin s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem rokov (§ 11 ods. 3) a uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody.

Ods. 2: Tento odstavec upravuje **fakultatívne uloženie ochranného dohľadu** páchatelovi. Súd tak môže rozhodnúť v prípade odsúdenia páchatela za úmyselný trestný čin, navyše ak ten už v minulosti aspoň dvakrát vykonával trest odňatia slobody za takýto úmyselný trestný čin. Ďalšími podmienkami je opätovné, teda aspoň v poradí tretie uloženie nepodmienečného trestu odňatia slobody, berúc do úvahy osobu páchatela a povahu spáchanej trestnej činnosti. Keďže zákon v súvislosti s osobou páchatela ukladá prihliadnúť na jeho doterajší spôsob života, na prostredie, v ktorom žije, a v kontexte povahy spáchanej trestnej činnosti vylúčenie možnosti, že takýto páchatel po výkone trestu povedie riadny život, pôjde najmä o páchatelov so sklonom k páchaniu trestnej a inej protispoločenskej činnosti, žijúcich v spoločensky nevyhovujúcom sociálnom prostredí a nerespektujúcich práva a slobody iných. Vo vzťahu k povahe trestnej činnosti pôjde o závažnejšie úmyselné trestné činy, prípadne o menej závažné, avšak páchané o to častejšie (pokračujúca majetková trestná činnosť).

Ods. 3: V tomto odstavci zákon upravuje ďalšiu možnosť uloženia ochranného dohľadu páchatelovi súdom. Môže sa tak stať aj bez splnenia podmienok uvedených v ods. 2.

Predpokladom takéhoto súdneho rozhodnutia je **vykonávanie trestu odňatia slobody odsúdeným**, také jeho správanie počas výkonu tohto trestu, že nemožno od toho očakávať, že po prepustení z jeho výkonu povedie riadny život (k tomu pozri vysvetlivky uvedené v ods. 2), návrh prokurátora alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu a rozhodnutie súdu pred skončením výkonu trestu odňatia slobody.

Ods. 4: Z dôvodu možnosti aplikácie efektívnejších osobitných ustanovení o stíhaní mladistvých, najmä ochrannej výchovy a výchovných opatrení podľa § 102 až § 108, zákon vylučuje možnosť uloženia ochranného dohľadu mladistvému, hoci by v čase rozhodovania prekročil 18. rok veku, pretože pojem mladistvý je pojem hmotnoprávny (R 1/1975). Samotný charakter výkonu ochranného dohľadu vylučuje jeho uloženie páchatelovi, ktorý bol odsúdený na doživotie, čo nachádza odraz priamo aj v zákonnej úprave.

K § 77

Ods. 1: V tomto ustanovení sú upravené obligatórne povinnosti spájajúce sa s **výkonom uloženého ochranného dohľadu po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody**. Sú nimi oznamovacia povinnosť a povinnosť preukazovať údaje o spôsobe a zdrojoch svojej obživy, osobné hlásenie sa v určených lehotách a vopred, teda s dostatočným časovým predstihom oznamovať probačnému úradníkovi vzdialenie sa z miesta bydliska uvedeného v rozhodnutí súdu.

Ods. 2: Ďalšími **fakultatívnymi obmedzeniami alebo povinnosťami** nad rámec obligatórnych, uvedených v ods. 1 sú obmedzenia a povinnosti vymedzené zákazmi a príkazmi konkretizovanými v § 51 ods. 3, 4. Tie majú znásobiť a zefektívniť proces nútenej postpenitenciárnej starostlivosti, najmä zamedziť až odstrániť príčiny, ktoré viedli k páchaniu trestnej činnosti u odsúdeného vykonávajúceho ochranný dohľad alebo zabezpečiť satisfakciu poškodenému (napr. alkoholizmus, gamblerstvo, kontakt s osobami majúcimi na páchatela negatívny vplyv, rizikové miesta, náhradu škody, zaplatenie dlhu, výživného, ospravedlnenie sa poškodenému). Možnosť zmeny uložených povinností alebo obmedzení nie je prípustné (analogicky R 40/1974, R 1/1975).

K § 78

Toto ustanovenie v ods. 1 a 2 upravuje časové hranice ochranného dohľadu na jeden až tri roky (ods. 1), najvyššiu spolu 5 rokov (ods. 2) za situácie, že sa ochranný dohľad ukladá opätovne, a to skôr než toto ochranné opatrenie predtým uložené bolo vykonané. Dobu päť rokov nesmie presiahnuť súčet dôb času novo uloženého a doteraz nevykonaného zvyšku skoršieho ochranného dohľadu.

K § 79

Obsahom tohto ustanovenia je **zánik ochranného dohľadu**, a to bez toho, aby bolo potrebné vydávať samostatné rozhodnutie. Preto ochranný dohľad zanikne v zmysle zákona

uplynutím času, na ktorý bol uložený alebo dňom, ktorým nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie, že sa podmienične prepustený osvedčil (§ 66, § 68).

K § 80

Súd môže **upustiť** od výkonu zvyšku ochranného dohľadu, ak nepovažuje jeho ďalší výkon za potrebný.

Upustenie od výkonu zvyšku ochranného dohľadu, pretože súd nepovažuje jeho ďalší výkon za potrebný, bude do úvahy prichádzať najmä v prípade evidentného riadne vedeného života odsúdeného počas výkonu ochranného dohľadu (nie pred jeho započatím) vrátane ním dôsledného splnenia príkazov a plnenia zákazov uložených podľa § 51 ods. 3 a 4, prípadne závažného zhoršenia zdravotného stavu alebo iných skutočností, na základe ktorých sa dá očakávať, že odsúdený už v následnom období povedie riadny život.

K § 81

Ods. 1: Predmetom úpravy tohto odstavca je zakotvenie podmienok obligatórneho rozhodnutia súdu o **nariadení umiestnenia odsúdeného v detenčnom ústave**. Stane sa tak za predpokladu, že odsúdený ochorie vo výkone trestu odňatia slobody **duševnou chorobou** (schizofrénia, manio-depresívna schizo-efektívna psychóza, senilná demencia a pod.). Ide o duševné choroby, ktoré sú vo všeobecnosti, prípadne v konkrétnej trestnej veci podľa odborného lekárskeho posudku nevyliciteľné a pobyt odsúdeného na slobode je aj s prihliadnutím na spáchanú trestnú činnosť (najmä závažnú násilnú) pre spoločnosť nebezpečný, t. j. že tu existuje dôvodný záver o vysokej pravdepodobnosti opätovného útoku takouto osobou. **Ďalšími kumulatívnymi podmienkami** sú návrh prokurátora alebo riaditeľa ústavu na výkon trestu odňatia slobody adresovaný súdu. V prípade, že súd bude mať preukázané všetky tieto skutočnosti, preruší výkon trestu odňatia slobody a zároveň nariadi umiestnenie páchateľa v detenčnom ústave.

Ods. 2 – 3: V týchto odsekoch zákon upravuje fakultatívne rozhodovanie súdu o umiestnení páchateľa do detenčného ústavu po výkone trestu odňatia slobody.

Podľa odstavca 2 tak súd môže rozhodnúť pred skončením výkonu trestu odňatia slobody u páchateľa odsúdeného za úmyselný trestný čin za súčasného splnenia dôležitej podmienky, ktorou je odmietanie sa ním podrobiť ochrannému liečeniu uloženého podľa § 73 alebo u ktorého ochranné liečenie pre negatívny postoj takéhoto odsúdeného (pacienta) neplní svoj účel, navyše ak zároveň jeho pobyt na slobode je pre spoločnosť nebezpečný. Z formulácie tohto ustanovenia je zrejmä subsidiarita detencie k ochrannému liečeniu, a teda že k umiestneniu odsúdeného do detenčného ústavu podľa tohto odseku dôjde až po zlyhaní ochranného liečenia.

Podstatnými podmienkami ods. 3 je to, že sa rozhoduje o páchateľovi zločinu spáchaného zo sexuálneho motívu [ako osobitného kvalifikačného pojmu podľa § 140 písm. e)] alebo o páchateľovi, ktorý opätovne spácha obzvlášť závažný zločin, teda zločin, za ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s dolnou hranicou trestnej sadzby najmenej osem

rokov. Toto ustanovenie sa teda vzťahuje na sexuálnych sadistov, agresorov a obdobných páchatelov, ako aj na odsúdených za najzávažnejšie trestné činy, na ktorých je nevyhnutné naďalej aj po výkone trestu odňatia slobody pôsobiť zabezpečovacími opatreniami s cieľom zabezpečiť ochranu ostatných občanov ich práv a slobôd, ako aj ďalších spoločenských hodnôt, ktoré by po prepustení takýchto mimoriadne narušených páchatelov na slobodu boli s najväčšou pravdepodobnosťou porušené.

K § 82

Toto ustanovenie upravuje **účel** (ods. 1), **trvanie** (ods. 2) a **povinnosť periodického preskúmania dôvodnosti držania odsúdeného v detenčnom ústave** (ods. 3).

Účelom umiestnenia páchatela v detenčnom ústave je osobitným liečebným režimom (zjavne intenzívnejším a špecifickejšim ako u ochranného liečenia vzhľadom na postoje páchatela alebo jeho stav a chorobu) a dôslednou izoláciou od spoločnosti (aj z dôvodu jeho značného narušenia a nebezpečnosti) zabrániť páchatelovi v ďalšom páchaní trestných činov a činov inak trestných (u nepríčetných páchatelov).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti zákon neustanovuje **časový rozsah pobytu odsúdeného v detenčnom ústave**, obmedzuje ho len vznikom možnosti zabezpečenia ochrany spoločnosti pred takýmto páchatelom miernejšími prostriedkami, ktorými bude najmä ochranné liečenie alebo len samotný výkon trestu odňatia slobody.

Práve s cieľom eliminovať eventuálny už nedôvodný pobyt odsúdeného v prísnych podmienkach detenčného ústavu a zistiť existenciu spomenutých miernejších prostriedkov, súd najmenej **jedenkrát ročne**, vždy na návrh detenčného ústavu preskúma dôvodnosť držania odsúdeného v detenčnom ústave. Na základe odborného lekárskeho posudku potom súd rozhodne o ďalšom trvaní detencie, teda kladne, ak dôvody jej trvania podľa § 81 existujú a jej účel podľa § 82 ods. 1 je nevyhnutné naďalej naplňovať alebo rozhodne o prepustení odsúdeného z detenčného ústavu, ak dôvody detencie pominuli. Ak bol odsúdený umiestnený v detenčnom ústave podľa § 81 ods. 1 súd, zároveň rozhodne o ďalšom výkone trestu.

K § 83

Ods. 1: Základnými a spoločnými podmienkami rozhodnutia súdu o zhabaní veci je, že ide o veci definované § 130 ods. 1, 2 bližšie špecifikované v § 60 ods. 1 písm. a) až d) za súčasného predpokladu neuloženia trestu prepadnutia takejto veci podľa § 60. Ďalšími alternatívnymi podmienkami sú, že:

- *takáto vec patrí trestne zodpovednej osobe, ktorú nemožno stíhať alebo odsúdiť, a to v dôsledku účinnej ľútosti, premlčania alebo amnestie pre zánik trestnosti činu, pretože páchatel dobrovoľne upustil od prípravy pokusu alebo dokonania trestného činu, tiež preto, že k trestnému stíhaniu nebol daný zákonom požadovaný súhlas poškodeného, ak vyhlásená medzinárodná zmluva stanoví, že trestné stíhanie nemožno začať alebo v ňom pokračovať [písm. a)]. Táto podmienka nie je splnená v prípade nemožnosti trestného stíhania páchatela pre existenciu prekážky rei iudicatea (R 46/1992),*

- patrí páchatelovi, od ktorého potrestania súd upustil alebo páchatelovi, voči ktorému bolo trestné stíhanie zastavené, podmienične zastavené alebo zastavené z dôvodu zmieru [písm. b)],
- ide o tovar bez kontrolných známok alebo bez iných kontrolných technických opatrení vyžadovaných všeobecne záväzným právnym predpisom na jeho označenie na daňové účely [písm. c)]. K tomu bližšie pozri vysvetličky k trestnému činu porušovania predpisov o štátnych technických opatreniach na označenie tovaru podľa § 279,
- okolnosti prípadu odôvodňujú predpoklad, že vec by mohla byť zdrojom financovania terorizmu [písm. d)]. K tomu bližšie pozri vysvetličky k § 129 ods. 4 a § 419,
- to vyžaduje bezpečnosť ľudí alebo majetku, prípadne iný obdobný verejný záujem [písm. e)]. Toto ustanovenie sa týka najmä takých vecí ohrozujúcich bezpečnosť ľudí, majetku alebo obdobné záujmy (postavené na roveň takejto bezpečnosti, napr. mravnosť), akými sú zbrane, drogy, pornografické diela a podobne. Nebude preto postačujúcim len napr. zistenie, že ide o vec získanú trestným činom (R 55/1991).

Osobou v zmysle ust. § 83 ods. 1 písm. a) TZ je možno rozumieť iba osobu trestne zodpovednú, ktorá je spôsobilá byť páchatelom trestného činu, naplnila všetky znaky niektorého trestného činu a ktorú ako páchatela trestného činu nemožno stíhať z iných dôvodov než je nedostatok trestnej zodpovednosti (vek, nepríčetnosť). Nie je preto možné vysloviť zhabanie veci podľa § 83 ods. 1 písm. b) TZ iba preto, že patrila osobe, proti ktorej bolo trestné stíhanie zastavené preto, že v dobe spáchania trestného činu nebola trestne zodpovedná pre nepríčetnosť. V takýchto prípadoch nie je vylúčené zhabanie veci z dôvodu všeobecného záujmu uvedeného v § 83 ods. 1 písm. e) TZ (analogicky R 1/1970).

Ustanovenie § 83 ods. 1 TZ je voči § 60 ods. 1 TZ ustanovením **subsidiárnym**. Inak však ide o ustanovenia na sebe nezávislé, z ktorých každé má svoje v zákone stanovené podmienky. Z hľadiska týchto podmienok spočíva základný rozdiel v tom, že zatiaľ čo za **prepadnutú** možno prehlásiť iba vec patriacu páchatelovi, **zhabanie veci** je možné vysloviť tiež u veci patriacej inému než páchatelovi. Vyplýva to práve z ust. § 83 ods. 1 písm. c), d), e) TZ, pričom zákon tu na rozdiel od ust. § 83 ods. 1 písm. a) a b) TZ, kde musí ísť o vec patriacu páchatelovi, nestanoví, komu vec, o ktorej zhabanie ide, patrí. Z toho je potrebné dôvodiť, že za takejto podmienky možno uložiť zhabanie veci i za predpokladu, že je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (analogicky R 23/1974).

U veci, ktorá prináleží do bezpodielového spoluvlastníctva obvineného a jeho manželky, musí súd skúmať podmienky pre zhabanie veci podľa § 83 ods. 1 písm. e) TZ, u oboch spoluvlastníkov a prípadný výrok, ktorým podľa citovaného ustanovenia vec zhabe, vysloviť tak, aby sa vzťahoval na obvineného i jeho manželku. Manželka obvineného má v trestnom konaní postavenie zúčastnenej osoby (analogicky R 14/1990).

Pokiaľ zúčastnená osoba získala televízor a mikropočítač, ktoré boli skôr použité na spáchanie trestného činu, kúpou od organizácie sprostredkujúcej predaj veci za cenu schválenú

touto organizáciou, nemôže byť všeobecný záujem na ich zhabaní v zmysle ust. § 83 ods. 1 písm. e) TZ, lebo šlo o legálne nadobudnutie (analogicky R 30/90).

Všeobecný záujem na zhabaní veci nemožno vidieť iba v tom, že vec pochádza z trestnej činnosti, teda v skutočnosti, že ide o vec uvedenú v § 60 TZ, ktorá je všeobecným predpokladom zhabania.

K § 84

Zákonnou (a zároveň základnou) **podmienkou** zániku trestnosti činu je, aby čin (skutok) v čase jeho spáchania obsahoval znaky niektorého (konkrétneho) trestného činu uvedeného v osobitnej časti TZ.

K zániku trestnosti činu dochádza z **objektívnych dôvodov** založených na zmene TZ. Táto zmena sa môže týkať jeho **všeobecnej časti** upravujúcej, v tejto súvislosti, **základny trestnej zodpovednosti**, ako aj **osobitnej časti** upravujúcej znaky konkrétneho trestného činu. K zmene TZ **musí dôjsť**, z časového hľadiska, **po spáchaní činu**.

Z obsahového hľadiska, musí ísť o **podstatnú zmenu TZ**, vzťahujúcu sa na znaky trestného činu, upravené vo všeobecnej a osobitnej časti (nejde o zmenu zákonného pomenovania trestného činu, vyjadreného v osobitnej časti TZ).

Zánik trestnosti činu podľa tohto ustanovenia **nastane len vtedy**, ak ten istý (totožný) čin, majúci v čase jeho spáchania znaky niektorého konkrétneho trestného činu, nebude možné (a zákonné), **v dôsledku podstatnej zmeny TZ vzniknúcej po spáchaní činu**, posúdiť ako **žiadny trestný čin**.

K pojmom **trestnosť činu a čas spáchania činu** – pozri vysvetlivky k § 2 ods. 1.

K pojmu **totožný čin (skutok)** – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 1 písm. e) TP.

Toto ustanovenie **má doplňujúci charakter** vo vzťahu k § 2 ods. 1, upravujúcemu časovú pôsobnosť TZ, pretože jeho podstata vychádza **tiež** zo zásady, podľa ktorej **neskorší TZ nemôže mať spätnú pôsobnosť na činy spáchané pred jeho účinnosťou, ibaže by bol pre páchatela priaznivejším**.

K procesno-právnym dôsledkom zániku trestnosti činu **zmenou zákona** – pozri vysvetlivky k § 197 ods. 1 písm. c), § 215 ods. 1 písm. g), § 241 ods. 1 písm. c), § 244 ods. 1 písm. c) a § 285 písm. e) TP.

K § 85

Ochrana spoločenských vzťahov a záujmov TZ má, prostredníctvom tohto spôsobu zániku trestnosti činu, **prednosť pred trestným stíhaním** páchatela, ktorý **pod zákonným sľubom beztrestnosti** dobrovoľne zamedzil vzniku škodlivého následku alebo dobrovoľne vzniknutý následok napravil, alebo urobil o svojom trestnom čine oznámenie príslušnému orgánu ešte v čase možného zabránenia vzniku škodlivého následku.

Výpočet trestných činov v citovanom ustanovení (29 trestných činov) – je **taxatívny**.

Základnou zákonnou podmienkou zániku trestnosti činu je, aby trestný čin výslovne pomenovaný v tomto ustanovení bol **dokonaný** a páchatel **konal dobrovoľne**.

Trestný čin je **dokonaný**, ak páchatel svojím protiprávnym konaním naplnil všetky zákonné znaky jeho skutkovej podstaty, upravené v osobitnej časti TZ (bližšie k pojmu **dokonaný trestný čin** – pozri vysvetlivky k § 2 ods. 1, § 8).

Páchatel **koná dobrovoľne**, ak ostatné zákonné podmienky účinnej lítosti plní z vlastnej vôle. Pri úmyselných trestných činoch sa vyžaduje, aby vôľa páchatela bola založená na vedomej možnosti vykonať daný čin.

Dobrovoľnosť konania vyjadruje slobodné rozhodnutie páchatela, ktoré nasvedčuje jeho pozitívnemu obratu vo vzťahu k trestnému činu a k eventuálnemu škodlivému následku (pozri R 56/1999).

Motivácia konania páchatela sa musí posudzovať vždy podľa konkrétnych okolností prípadu a má význam pri zistení dobrovoľnosti konania.

Ďalšou **základnou podmienkou** zániku trestnosti činu je **zamedzenie vzniku škodlivého následku** alebo **napravenie** už vzniknutého následku dobrovoľným konaním páchatela.

Pod pojmom **škodlivý následok** sa rozumie druh následku vyjadrujúci skutočnú zmenu na spoločenských vzťahoch a záujmoch chránených TZ, ktorá bola spôsobená dokonaným trestným činom. Pri trestných činoch, ktorých zákonným znakom je hmotný predmet útoku (napríklad telo človeka, vec), **škodlivý následok** sa prejavuje ako zmena tohto predmetu vo forme **účinku** (napríklad ublíženie na zdraví alebo poškodenie veci). Škodlivý následok môže byť, z **obsahového hľadiska**, vyjadrený ako majetková škoda, nemajetková ujma (napríklad morálna ujma, ujma na cti, ujma na zdraví alebo aj ako tzv. ťažší následok [k pojmu pozri vysvetlivky k § 18 ods. 1 písm. a]).

Pod pojmom **zamedzenie škodlivému následku** je potrebné rozumieť zabránenie vzniku tohto následku ako poruchy hroziacej spoločenským vzťahom a záujmom chráneným TZ. **Zamedzenie škodlivého následku** je možné len pri **ohrozovacích** trestných činoch (ide o trestné činy, pri ktorých sa zmena na spoločenských vzťahoch a záujmoch chránených TZ, prejavuje vo forme ohrozenia – napríklad pri trestnom čine všeobecného ohrozenia podľa § 284, § 285 pôjde o uhasenie vznikajúceho požiaru páchatelom, ktorý sám požiar založil) a pri **predčasne dokonaných** trestných činoch (napríklad pri trestnom čine teroru podľa § 313 – bližšie pozri vysvetlivky k § 14 ods. 1, 2).

V prípade vzniku škodlivého následku je možné len jeho **napravenie**.

Pod pojmom **napravenie škodlivého následku** sa rozumie odstránenie zmeny na spoločenských vzťahoch a záujmoch chránených TZ, vzniknutej vo forme poruchy a obnovenie stavu existujúceho pred spáchaním trestného činu (napríklad pri trestnom čine porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 ods. 2 pôjde o zaplatenie cla skráteneho páchatelom vo väčšom rozsahu pri dovoze tovaru na územie SR).

Na **zamedzenie škodlivého následku** sa spravidla vyžaduje **aktívne konanie** páchatela. **Pasívne konanie** páchatela na zamedzenie škodlivého následku je možné len výnimočne, pri **predčasne dokonaných trestných činoch** a spočíva v upustení od ďalšieho konania v štádiu zodpovedajúcemu neukončenému pokusu [bližšie pozri vysvetlivky k § 14 ods. 3 písm. a)].

Na **napravenie škodlivého následku** sa **vždy** vyžaduje **aktívne konanie** páchatela [peňažná náhrada vzniknutej majetkovej škody páchatelom nie je napravením škodlivého následku v zmysle zániku trestnosti činu spôsobom účinnej ľútosti, ale len polahčujúcou okolnosťou pri určovaní druhu a výmery trestu podľa § 36 písm. k)].

Zamedzenie alebo napravenie škodlivého následku sa posudzuje podľa konkrétnych okolností prípadu. **Z hľadiska rozsahu** sa vyžaduje, aby páchatel zamedzil alebo napravil **celý škodlivý následok**, inak sa účinná ľútosť bude vzťahovať len na niektoré zákonné znaky konkrétneho trestného činu (napríklad pri trestnom čine so vzniknutým tzv. ťažším následkom, bude napravenie tohto následku páchatelom predmetom účinnej ľútosti, ale páchatelom nenapravený škodlivý následok ako zákonný znak základnej skutkovej podstaty trestného činu bude určovať rozsah jeho trestnej zodpovednosti).

Alternatívnou **zákonou podmienkou** zániku trestnosti činu je oznámenie o trestnom čine, ktoré urobil **páchatel dobrovoľne v čase, keď sa škodlivému následku trestného činu mohlo ešte zabrániť**.

Oznámenie treba urobiť orgánu činnému v trestnom konaní alebo PZ. Vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi ZVJS.

K pojmu **orgán činný v trestnom konaní** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 1 TP.

K pojmu **Policajný zbor** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 8 písm. a), b) TP; § 2 ods. 1 písm. b), d) ZPZ.

K pojmu **vojak** – pozri vysvetlivky k § 128 ods. 3.

K pojmu **nadriadený a služobný orgán vojaka** – pozri § 3 a § 4 ZVS.

K pojmu **príslušník ZVJS** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 8 písm. d) TP, § 4 ods. 1 písm. l), m) ZVJS.

Forma oznámenia, ktorá nie TZ upravená, môže byť písomná alebo ústna.

Čas oznámenia je rozhodujúca objektívna právna skutočnosť, pretože na jeho základe musí byť škodlivému následku zabránené. Ak škodlivý následok trestného činu už vznikol, uplatnenie **oznámenia o trestnosť čine** páchatelom, hoci dobrovoľné a príslušnému orgánu, **nemá právne dôsledky** v zmysle zániku trestnosti účinnou ľútosťou.

Obsah oznámenia musí byť konkrétny a úplný, najmä o skutku naplňujúcom zákonné znaky trestného činu pomenovaného v tomto ustanovení.

Predmetom oznámenia môžu byť len ohrozovacie trestné činy a predčasne dokonané trestné činy, pretože pri týchto trestných činoch je možné zabrániť vzniku škodlivého následku.

Formy dobrovoľného konania páchatela, opísané v citovanom ustanovení TZ pod písm. a) a b), sú síce **alternatívne**, avšak v konkrétnych prípadoch nie je vylúčené ich postupné alebo súčasné uplatnenie.

Ustanovenie § 85 TZ má, vo vzťahu k prípadom účinnej ľútosti, upraveným v § 13 ods. 3 a § 14 ods. 3, všeobecný charakter, teda úprava účinnej ľútosti pri príprave na zločin a pokuse trestného činu je špeciálna a má v aplikačnej praxi prednosť (bližšie pozri vysvetlivky k citovaným ustanoveniam).

K procesno-právnym dôsledkom zániku trestnosti činu **účinnou ľútosťou** – pozri vysvetlivky k § 197 ods. 1 písm. c), § 215 ods. 1 písm. g), § 241 ods. 1 písm. c), § 244 ods. 1 písm. c) a § 285 písm. e) TP.

R 2/1965: Trestnosť činov uvedených v § 85 TZ zaniká len vtedy, ak páchatel dobrovoľne urobil opatrenia opísané pod písmenami a) alebo b) tohto ustanovenia, teda ak koná z vlastného rozhodnutia ešte pred tým, než bol jeho trestný čin objavený alebo oznámený. (Upravené znenie).

R 1/1975: Formy účinnej ľútosti uvedené v § 85 TZ je možné uplatniť alternatívne, obidve súčasne alebo postupne. Pokiaľ dôjde výlučne alebo sčasti k uplatneniu formy účinnej ľútosti upravenej pod písmenom b) § 85 TZ, stačí existencia objektívnej možnosti úspešného zamedzenia škodlivého následku na základe opatrení niektorého z orgánov označených v tomto ustanovení. Ak páchatel urobil oznámenie o trestnom čine vo vzťahu k príslušnému orgánu včas a zároveň pred začatím trestného stíhania, je nerozhodné, že k zabráneniu škodlivého následku došlo až po začatí trestného stíhania. (Upravené znenie).

R 11/1980: Pri účasti viacerých osôb na trestnom čine, sa podmienky účinnej ľútosti podľa § 85 TZ posudzujú u každého páchatela samostatne. Ak len jeden z páchatelov dobrovoľne napravil škodlivý následok trestného činu [forma dobrovoľného konania páchatela, opísaná pod písmenom a) § 85 TZ], zánik trestnosti činu účinnou ľútosťou sa vo vzťahu k inému (spolu) páchatelovi neuplatní. (Upravené znenie).

R 56/1999: Jednou z podmienok uplatnenia účinnej ľútosti podľa § 85 TZ je aj dobrovoľné konanie páchatela, teda na základe jeho vlastnej vôle a slobodného rozhodnutia, nie pod tlakom hroziaceho trestného stíhania, alebo s vedomím, že ním spáchaný trestný čin bol už prezradený. (Upravené znenie).

K § 86

Citované ustanovenie upravuje **osobitné taxatívne prípady** účinnej ľútosti, ktoré sú vo vzťahu k všeobecnej úprave tohto inštitútu v ustanovení § 85 **špeciálne**, teda v aplikačnej praxi **majú prednosť**. Tieto prípady účinnej ľútosti sa **vzájomne odlišujú** formou dobrovoľného konania páchatela a spravidla ďalšou zákonnou podmienkou určenou podľa

charakteru konkrétneho trestného činu, ktoré podmienky musia byť, pre vznik účinnej **lútosti**, splnené súčasne (kumulatívne).

Zákonnými podmienkami účinnej lútosti sú:

K písm. a): pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207, **absencia trvalo nepriaznivých následkov činu a dodatočné sľenie povinnosti** páchatelom skôr, než sa súd odoberie na záverečnú poradu.

Pod pojmom **trvalo nepriaznivé následky** trestného činu je potrebné rozumieť také následky, ktoré nie je možné napraviť alebo odstrániť ani dodatočným splnením vyživovacej povinnosti páchatelom. Ide spravidla o následky vo forme poškodenia telesného alebo duševného zdravia a vývoja oprávnenej osoby, ku ktorým došlo v dôsledku nesplnenia vyživovacej povinnosti páchatelom.

Pod pojmom **dodatočné splnenie povinnosti** páchatelom sa rozumie dodatočné splnenie povinnosti vyživovať iného v celom rozsahu dlžného výživného za obdobie, ktoré je predmetom trestného stihania. Ide o vyrovnanie čiastky, ktorú mohol páchatel, vzhľadom na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery, zaplatiť, a to aj v prípade, že v občianskom súdnom konaní mu bola uložená povinnosť zaplatiť výživné vo väčšom rozsahu. Dlžné výživné v celom rozsahu môže uhradiť páchatel sám alebo iný subjekt konajúci na základe jeho podnetu.

K pojmu **záverečná porada súdu** – pozri vysvetlivky k § 169, § 170 a § 275 TP.

K písm. b): pri trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207, tiež **absencia trvalo nepriaznivých následkov činu a úhrada náhrady za poskytnuté náhradné výživné** páchatelom **úradu práce, sociálnych vecí a rodiny**, ktorý poskytol oprávnenému náhradné výživné podľa osobitného predpisu v plnej výške podľa rozhodnutia súdu o výživnom, skôr, než sa súd odoberie na záverečnú poradu.

Pojem **náhradné výživné** definuje § 2 písm. a) ZoNV, ako sumu poskytnutú štátom na zabezpečenie výživy oprávnenej osoby v prípade, ak si vyživovaciú povinnosť neplní povinná osoba.

Konanie o náhradnom výživnom je upravené v ustanoveniach § 5 – § 7 ZoNV.

Konanie o náhrade za poskytnuté náhradné výživné je upravené v § 12 ZoNV.

K písm. c) pri trestnom čine nevyplatenia mzdy a odstupného podľa § 214, **absencia trvalo nepriaznivých následkov činu a dodatočné sľenie povinnosti** páchatelom najneskôr do 60 dní od dokonania trestného činu.

Pod pojmom **trvalo nepriaznivé následky** trestného činu je potrebné rozumieť také následky, ktoré nie je možné napraviť alebo odstrániť ani dodatočným vyplatením mzdy, platu alebo inej odmeny za prácu, náhrady mzdy alebo odstupného páchatelom.

Ide spravidla o následky vo forme podstatného zníženia sociálno-ekonomického stavu životnej úrovne zamestnanca, ku ktorým došlo v dôsledku nevyplatenia mzdy, platu alebo inej odmeny za prácu, náhrady mzdy alebo odstupného páchatelom – zamestnávateľom.

Pod pojmom **dodatočné splnenie povinnosti** páchatelom sa rozumie **dodatočné vyplatenie mzdy, platu alebo inej odmeny za prácu, náhrady mzdy alebo odstupného v celom rozsahu dlžných súm za obdobie, ktoré je predmetom trestného stíhania.**

Ide o **vyplatenie peňažných prostriedkov, ktoré páchatel ako zamestnávateľ mohol a zároveň bol povinný použiť na tento účel, bez ohrozenia predmetu svojej činnosti.**

K pojmom **mzda, plat, iná odmena za prácu, náhrada mzdy, odstupné, zamestnávateľ** – pozri vysvetlivky k § 214 ods. 1.

K pojmu **dokonaný trestný čin** – pozri vysvetlivky k § 2 ods. 1, § 8.

K **počítaniu zákonnej lehoty** – pozri vysvetlivky k § 136.

K **písm. d)** pri trestnom čine neodvedenia dane a poistného podľa § 277 alebo nezaplatenia dane podľa § 278, **dodatočné zaplatenie splatnej dane a jej príslušenstva, alebo dodatočné zaplatenie splatného poistného** páchatelom **najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel po skončení vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami.**

K pojmom **daň, poistné, splatnosť dane, splatnosť poistného** – pozri vysvetlivky k § 277 ods. 1.

K pojmu **príslušenstvo dane** – pozri § 28, § 58 ods. 5 písm. a), e), f), g), § 35, § 35b ZSDP.

K pojmom **skončenie vyšetrovania a oboznámenie sa s výsledkami vyšetrovania** – pozri vysvetlivky k § 208 TP.

K **počítaniu zákonnej lehoty** – pozri vysvetlivky k § 136.

K **písm. e)** pri trestnom čine založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 alebo založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297, **dobrovoľné oznámenie páchatela, vojaka alebo osoby vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby o zločineckej skupine alebo teroristickej skupine a o jej činnosti** orgánu činnému v trestnom konaní alebo PZ, nadriadenému alebo služobnému orgánu vojaka alebo príslušníkovi ZVJS **v čase, keď nebezpečenstvo, ktoré hrozilo z jej ďalšej činnosti, sa mohlo ešte odstrániť.**

K pojmu **zločinecká skupina** – pozri vysvetlivky k § 129 ods. 3.

K pojmu **teroristická skupiny** – pozri vysvetlivky k § 129 ods. 4.

K pojmu **činnosť pre zločineckú alebo teroristickú skupinu** – pozri vysvetlivky k § 129 ods. 5 TP.

Páchatel **koná dobrovoľne, ak** urobí oznámenie z **vlastnej vôle.** Dobrovoľnosť konania **vyjadruje slobodné rozhodnutie páchatela, ktoré nasvedčuje jeho pozitívnemu obratu vo vzťahu k tomuto trestnému činu a k nebezpečenstvu hroziacemu z ďalšej činnosti zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny.**

Motivácia konania páchatela sa musí **posudzovať vždy podľa konkrétnych okolností prípadu a má význam pri zistení dobrovoľnosti konania.**

Oznámenie treba urobiť orgánu činnému v trestnom konaní alebo PZ. Vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi ZVJS.

K týmto pojmom – pozri vysvetlivky k § 85.

Forma oznámenia, ktorá nie TZ upravená, môže byť písomná alebo ústna.

Čas oznámenia je rozhodujúca objektívna právna skutočnosť, pretože na jeho základe musí byť nebezpečenstvo hroziace z činnosti zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny odstránené. Ak sa už také nebezpečenstvo nemohlo odstrániť, uplatnenie **oznámenia o zločineckej skupine alebo teroristickej skupine a jej činnosti** páchatelom, hoci dobrovoľné a príslušnému orgánu, **nemá právne dôsledky** v zmysle zániku trestnosti.

Obsah oznámenia musí byť konkrétny a úplný, najmä o existencii a činnosti zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny.

Predmetom oznámenia môžu byť len trestné činy podľa § 296 a § 297.

K písm. f) pri trestnom čine podplácania podľa § 332, § 333, § 334, § 335 a nepriamej korupcie podľa § 336 odsek 2, **poskytnutie alebo sľúbenie úplatku** páchatelom **len preto, že bol o to požiadaný a bezodkladné dobrovoľné oznámenie** páchatela, vojaka alebo osoby vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby **o poskytnutí úplatku** alebo **sľúbení úplatku** orgánu činnému v trestnom konaní alebo PZ, nadriadenému alebo služobnému orgánu vojaka alebo príslušníkovi ZVJS.

K pojmu **úplatok** – pozri vysvetlivky k § 131 ods. 3.

K pojmom **poskytnutie** alebo **sľúbenie úplatku** – pozri vysvetlivky k § 332.

Dobrovoľné konanie páchatela, motivácia jeho konania – pozri vysvetlivky k § 85.

Oznámenie treba urobiť orgánu činnému v trestnom konaní alebo PZ. Vojak môže toto oznámenie urobiť aj svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby aj príslušníkovi ZVJS.

K týmto pojmom – pozri vysvetlivky k § 85.

Forma oznámenia, ktorá nie TZ upravená, môže byť písomná alebo ústna.

Čas oznámenia je rozhodujúca objektívna právna skutočnosť, pretože musí byť urobené **bezodkladne**.

Bezodkladnosť oznámenia sa musí posudzovať vždy podľa konkrétnych okolností prípadu. Tento pojem nie je možné presne určiť časovým intervalom, interpretuje sa spravidla ako **okamžité konanie**.

Ak páchatel neurobil **oznámenie o poskytnutí** alebo **sľúbení úplatku** bezodkladne, trestnosť trestného činu podplácania alebo nepriamej korupcie nezaniká, hoci by išlo o oznámenie dobrovoľné a adresované príslušnému orgánu.

Obsah oznámenia musí byť konkrétny a úplný, najmä o okolnostiach poskytnutia alebo sľúbenia úplatku.

Predmetom oznámenia môžu byť len trestné činy podľa § 332, § 333, § 334, § 335, § 336 ods. 2.

K procesno-právnym dôsledkom zániku trestnosti trestných činov taxatívne vymenovaných v tomto ustanovení, pozri vysvetličky k § 197 ods. 1 písm. c), § 215 ods. 1 písm. g), § 241 ods. 1 písm. c), § 244 ods. 1 písm. c) a § 285 písm. e) TP.

R 44/1972: *Pojem „dodatocné splnenie vyživovacej povinnosti“ podľa § 86 písm. a) TZ je potrebné vykladať tak, že o účinnú lútosť pôjde nielen vtedy, ak páchatel sám dlžné výživné uhradí, ale aj vtedy, keď iným spôsobom zariadi, aby za neho dlžné výživné uhradila iná osoba. (Upravené znenie).*

R 56/1977: *Zánik trestnosti činu pre účinnú lútosť podľa § 86 písm. a) TZ predpokladá, že existovali všetky podmienky trestnej zodpovednosti páchatela pre trestný čin podľa § 207 TZ vrátane zavinenia a že trestná zodpovednosť zanikla až neskôršie, po ich splnení. Preto zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. g) TP neprichádza do úvahy vtedy, ak obvinený síce neplnil vyživovaciu povinnosť, ale bez svojho zavinenia. V takom prípade treba zastaviť trestné stíhanie podľa § 215 ods. 1 písm. b) TP. (Upravené znenie).*

R 19/1984: *Podmienky pre použitie § 86 písm. a) TZ nie sú splnené, ak páchatel zaplatil celé dlžné výživné matke oprávnenej osoby namiesto úhrady takej sumy príslušnému úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý poskytol oprávnenej osobe náhradné výživné podľa osobitného predpisu v plnej výške podľa rozhodnutia súdu o výživnom. (Upravené znenie).*

R 26/1990: *Trvalo nepriaznivými následkami v zmysle § 86 písm. a) TZ je potrebné rozumieť také následky, ktoré nie je možné napraviť alebo odstrániť ani dodatočným zaplatením dlžného výživného, pričom spravidla ide o poškodenie telesného alebo duševného zdravia oprávnenej osoby, ku ktorému došlo v dôsledku nesplnenia vyživovacej povinnosti. (Upravené znenie).*

R 57/1993: *V prípade, ak povinná osoba (páchatel) zaplatí náhradné výživné alebo dlžné výživné prostredníctvom poštového podniku alebo peňažného ústavu, z hľadiska zániku trestnosti podľa § 86 písm. a) TZ sa považuje dlh za splnený okamihom pripísania sumy na účet oprávneného subjektu v peňažnom ústave alebo vyplatením sumy tomuto subjektu v hotovosti. (Upravené znenie).*

K § 87

*Zánik trestnosti činu **premlčaním trestného stíhania** ako hmotno-právny inštitút, určený zákonnou objektívnou právnou skutočnosťou (premlčacou dobou), korešponduje zásade **legality** upravenej v § 2 ods. 1 TP. Premlčanie trestného stíhania sa vzťahuje na **všetky trestné činy, okrem trestných činov uvedených v § 88.***

Ods. 1: *Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby, ktorej dĺžka je určená **druhom trestného činu** (zločin alebo prečin), **druhom a výmerou trestu**, upravených vo všeobecnej a v osobitnej časti TZ pre konkrétny trestný čin (pre určenie dĺžky premlčacej*

doby nie sú rozhodujúce druh a výmera trestu uložený páchatelovi súdom v konkrétnej trestnej veci podľa zásad upravených v § 34, § 38 a § 39).

Tridsaťročná premlčacia doba je upravená pre **zločiny**, za ktoré TZ dovoľuje uložiť **trest odňatia slobody na doživotie**.

Dvadsaťročná premlčacia doba je upravená pre **zločiny**, za ktoré TZ v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov.

Desaťročná premlčacia doba je upravená pre **ostatné zločiny**.

Päťročná premlčacia doba je upravená pre **prečiny**, za ktoré TZ v osobitnej časti dovoľuje uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej tri roky.

Trojročná premlčacia doba je upravená pre **ostatné prečiny**.

K pojmu **druhy trestných činov** – pozri vysvetlivky k § 9, § 10 a § 11.

K pojmu **druhy trestov** – pozri vysvetlivky k § 32.

K pojmu **trest odňatia slobody na doživotie** a jeho ukladanie – pozri vysvetlivky k § 47.

Začiatok plynutia premlčacej doby je určený **okamihom dokonania** trestného činu.

K **dokonaniu trestného činu** – pozri vysvetlivky k § 85.

Pri **pokračovanom trestnom čine** (k pojmu pozri vysvetlivky k § 122 ods. 10), **trvácom trestnom čine** (k pojmu pozri vysvetlivky k § 122 ods. 12) a **hromadnom trestnom čine** (k pojmu pozri vysvetlivky k § 122 ods. 11), začína premlčacia doba **plynúť okamihom ich dokončenia**. Pokračovací trestný čin je dokončený v okamihu vykonania posledného čiastkového útoku páchatelom. Trváci trestný čin je dokončený okamihom odstránenia protiprávneho stavu, ktorý bol páchatelom vyvolaný a udržiavaný alebo len udržiavaný. Hromadný trestný čin je dokončený okamihom vykonania posledného činu páchatelom.

Pri **dokonaných trestných činoch, ktoré sa prejavujú účinkom na predmete útoku** (k pojmu účinok na predmete útoku – pozri vysvetlivky k § 8), a to aj vo forme tzv. ťažšieho následku [k pojmu pozri vysvetlivky k § 18 ods. 1 písm. a)] **začína premlčacia doba plynúť od vzniku účinku alebo tzv. ťažšieho následku** (nie od okamihu ukončenia protiprávneho konania).

Pri **príprave na zločin** (k pojmu pozri vysvetlivky k § 13) začína premlčacia doba **plynúť od okamihu ukončenia konania** obsahovo určeného v § 13 ods. 1.

Pri **pokuse trestného činu** (k pojmu pozri vysvetlivky k § 14) začína premlčacia doba **plynúť od okamihu ukončenia konania** bezprostredne smerujúceho k dokonaniu trestného činu.

Pri **účastníctve** (k pojmu účastník – pozri vysvetlivky k § 21) začína premlčacia doba **plynúť od okamihu ukončenia konania** obsahovo určeného v § 21 ods. 1 písm. a), b), c), d).

Pri **tretných činoch**, ktoré sú v osobitnej časti TZ upravené ako samostatné dokonané tretné činy, hoci protiprávne konanie ako súčasť ich objektívnej stránky má znaky prípravy na zločin, pokusu tretného činu, alebo foriem účasti (napríklad tretný čin teroru podľa § 313, vyzvedačstvo podľa § 318), začína premlčacia doba plynúť **od okamihu ukončenia protiprávneho konania** páchatelom.

Pri **súbehu tretných činov** začína a plynie premlčacia doba samostatne pre každý tretný čin, bez ohľadu na to, či ide o jednočinný alebo viacčinný súbeh (k pojmu súbeh tretných činov – pozri vysvetlivky k § 8 a R 63/1951).

K počítaniu premlčacej doby – pozri vysvetlivky k § 136. Skrátenie premlčacej doby nie je možné. K predĺženiu plynutia premlčacej doby dochádza pri jej **spočítvaní a prerušení**.

Ods. 2: Ustanovenie tohto odseku § 87 upravuje **spočítvanie premlčacej doby**.

Spočítvanie premlčacej doby znamená jej **neplynutie počas existencie** taxatívne upravených **zákonných dôvodov**, pričom po odpadnutí týchto dôvodov, plynutie premlčacej doby **pokračuje**. Celková premlčacia doba je teda určená dobou plynúcou **pred i po existencii zákonnych dôvodov**.

Zákonnými dôvodmi spočítvania premlčacej doby sú:

K písm. a) zákonná prekážka, po ktorú nie je možné postaviť páchatela pred súd – takouto prekážkou je imunita podľa zákona alebo medzinárodného práva [pozri vysvetlivky k § 8 ods. 1, ods. 2, § 9 ods. 1 písm. b) TP, alebo vyhlásenie páchatela za mŕtveho súdom v občianskom súdnom konaní pozri § 195 a nasl. OSP, vysvetlivky k § 9 ods. 1 písm. d) TP], alebo existencia právoplatného rozhodnutia podľa § 9 ods. 1 písm. e) TP – zá- sada „nie dvakrát o tej istej veci“ [pozri vysvetlivky aj k § 405 písm. a) TP];

K písm. b) pobyt páchatela v cudzine s úmyslom vyhnúť sa tretnému stíhaniu – ide o oprávnený alebo neoprávnený pobyt páchatela v cudzine, ktorý je motivovaný vyhnutím sa tretnému stíhaniu (k pojmu vyhnutie sa tretnému stíhaniu – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 14, § 71 ods. 1 písm. a) TP);

K písm. c) skúšobná doba podmieneného zastavenia tretného stíhania – skúšobná doba je zákonom určená v trvaní od jedného do piatich rokov (§ 216 ods. 2 TP) alebo v trvaní od dvoch do desiatich rokov (§ 218 ods. 2 TP) a začína plynúť právoplatnosťou rozhodnutia; premlčacia doba pokračuje plynúť po uplynutí skúšobnej doby [ak však prokurátor alebo súd počas plynutia skúšobnej doby podmieneného zastavenia tretného stíhania, vydajú uznesenie o pokračovaní v tretnom stíhaní páchatela, plynutie premlčacej doby sa prerušuje podľa § 87 ods. 3 písm. a), ods. 4];

K písm. d) doba dočasného odloženie vznesenia obvinenia – ide o nevyhnutnú dobu, ktorej dĺžka bude určovaná stavom dokazovania tretných činov uvedených v § 205 ods. 1 TP (pozri vysvetlivky k citovanému ustanoveniu); premlčacia doba pokračuje plynúť od vydania pokynu prokurátorom vo forme opatrenia (pozri vysvetlivky k § 205 ods. 3, § 10

ods. 18 TP) do vznesenia obvinenia konkrétnej osobe [vydaním uznesenia o vznesení obvinenia sa plynutie premlčacej doby prerušuje podľa § 87 ods. 3 písm. a), ods. 4];

K písm. e) doba prerušenia trestného stíhania – pozri vysvetlivky § 228, § 241 ods. 1 písm. d), ods. 3, § 244 ods. 1 písm. e), ods. 4, § 283 TP.

Ods. 3: Ustanovenie tohto odseku § 87 upravuje prerušenie premlčacej doby.

Zákonnými (alternatívnymi) dôvodmi prerušenia premlčacej doby sú:

K písm. a) vznesenie obvinenia pre trestný čin, o ktorého premlčanie ide a po tomto úkone, **nasledujúce úkony** orgánu činného v trestnom konaní, sudcu pre prípravné konanie alebo súdu **smierujúce k trestnému stíhaniu** páchateľa.

Premlčacia doba sa prerušuje **vydaním uznesenia o vznesení obvinenia** policajtom alebo prokurátorom podľa § 206 ods. 1 TP [pozri vysvetlivky k § 206 ods. 1, § 230 ods. 2 písm. c) TP].

Vydanie uznesenia o začatí trestného stíhania iba podľa § 199 ods. 1 prvá a druhá veta TP **nemá vplyv na plynutie premlčacej doby.**

Plynutie premlčacej doby sa **neprerušuje ani** vykonaním zaistovacieho úkonu, neodkladného alebo neopakovateľného úkonu, ktorými sa začína trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 tretia veta TP. Ak takéto úkony vykonal policajt **po vznesení obvinenia** páchateľovi trestného činu, premlčacia doba sa **prerušuje.**

Úkony smerujúce k trestnému stíhaniu páchateľa musia byť vykonané **podľa ustanovení TP, po** vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, **policajtom (alebo prokurátorom), sudcom pre prípravné konanie alebo súdom.**

Určenie, či **úkon** smeruje k trestnému stíhaniu páchateľa, je založené na jeho druhu a okolnostiach konkrétneho prípadu.

Zásadne platí, že každý úkon orgánu činného v trestnom konaní, sudcu pre prípravné konanie alebo súdu, smeruje k trestnému stíhaniu páchateľa [ide napríklad o predvolanie alebo predvedenie obvineného podľa § 120 TP, vydanie príkazu na zatknutie podľa § 73 TP, rozhodnutie o zastavení trestného stíhania obvineného podľa § 215, § 241 ods. 1 písm. c), e), § 244 ods. 1 písm. c), d), § 281 TP, rozhodnutie o spojení trestných vecí podľa § 21 ods. 3 TP].

Úkon prerušujúci premlčaciu dobu **musí byť vykonaný** podľa ustanovení TP (úkon vykonaný podľa ustanovení ZPZ, nemá takéto hmotno-právne dôsledky).

Každý jednotlivý úkon smerujúci k trestnému stíhaniu páchateľa, vykonaný **policajtom (alebo prokurátorom), sudcom pre prípravné konanie alebo súdom podľa ustanovení TP, v časovom období po** vydaní uznesenia o vznesení obvinenia, **prerušuje premlčaciu dobu, teda vykonaním každého úkonu začína plynúť nová premlčacia doba.**

K pojmu úkon trestného konania a spôsob jeho vykonávania – pozri vysvetlivky k § 55 TP.

K pojmu **orgán činný v trestnom konaní** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 1, ods. 7, ods. 8 TP.

K pojmu **sudca pre prípravné konanie** – pozri vysvetlivky k § 2 ods. 3, § 10 ods. 2, ods. 3, § 24 ods. 4 TP.

K pojmu **súd** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 4, ods. 5 TP.

K písm. b) spáchanie úmyselného trestného činu páchatelom v premlčacej dobe.

K pojmu **úmyselný trestný čin** – pozri vysvetlivky k § 15.

Trestný čin je **spáchaný v premlčacej dobe**, ak páchatel počas tejto doby aspoň čiastočne vykonal konanie, ktoré je zákonným znakom daného trestného činu.

Ods. 4: Prerušenie premlčacej doby znamená, že doba, ktorá uplynula do vzniku zákonného dôvodu stráca, z hľadiska celkovej dĺžky doby, význam a jej plynutie sa začína znova od začiatku.

K **premlčaniu trestného stíhania u mladistvého páchatela** – pozri vysvetlivky k § 96.

K **súvisiacej problematike časovej pôsobnosti TZ a inštitútu premlčania trestného stíhania** – pozri vysvetlivky k § 2 a § 437 ods. 4.

K procesno-právnym dôsledkom zániku trestnosti činu **premlčaním trestného stíhania** – pozri vysvetlivky k § 9 ods. 1 písm. a), § 197 ods. 1 písm. c), § 215 ods. 1 písm. d), § 241 ods. 1 písm. c), § 244 ods. 1 písm. c) a § 281 ods. 1 TP.

R 24/1972: Rozhodnutie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 písm. d) TP je úkon, ktorý smeruje k trestnému stíhaniu obvineného a ktorý je dôvodom prerušenia premlčacej doby podľa § 87 ods. 3 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

R 1/1974: Doba prerušenia trestného stíhania pre duševnú chorobu obvineného podľa § 228 ods. 2 písm. c) TP sa nezapočítava do premlčacej doby podľa § 87 ods. 2 písm. e) TZ. (Upravené znenie).

R 39/1984: Rozhodnutie o postúpení trestnej veci podľa § 241 ods. 1 písm. a), § 244 ods. 1 písm. a), § 280 ods. 1 TP, tiež rozhodnutie o odňatí trestnej veci podľa § 23 TP sú úkonmi smerujúcimi k trestnému stíhaniu páchatela, ktorými sa prerušuje premlčacia doba podľa § 87 ods. 3 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

K § 88

Citované ustanovenie upravuje **výnimku** z hmotno-právneho inštitútu zániku trestnosti činu uplynutím premlčacej doby podľa § 87.

Uplynutím premlčacej doby nezaniká trestnosť trestného činu **ohrozenia mieru** podľa § 417, **genocídia** podľa § 418, **terorizmu** podľa § 419, **mučenia a iného neľudského alebo krutého zaobchádzania** podľa § 420, **neľudskosti** podľa § 425, **používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja** podľa § 426, **plienenia v priestore vojnových operácií** podľa § 427, **zneužívania medzinárodne uzná-**

vaných označení a štátnych znakov podľa § 428, útoku proti parlamentárovi podľa § 429, zneužitia rekviračného práva podľa § 430, vojnovnej krutosti podľa § 431, perzekúcie obyvateľstva podľa § 432, vojnového bezprávia podľa § 433 a ohrozenia kultúrnych hodnôt podľa § 434 – ide o taxatívny výpočet trestných činov.

K zákonným znakom vymenovaných trestných činov – pozri vysvetlivky podľa jednotlivých ustanovení.

K iným právnym normám obsahujúcim **osobitnú úpravu hmotno-právneho inštitútu zániku trestnosti** činu premlčaním trestného stíhania, pozri zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii v znení neskorších predpisov, zákon č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému; Dohovor o nepremlčateľnosti vojnových zločinov a zločinov proti ľudskosti, prijatý dňa 26. novembra 1968 v New Yorku (vyhláška ministerstva zahraničných vecí číslo 53/1974 Zb.) a Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu, prijatý dňa 17. júla 1998 v Ríme (oznámenie ministerstva zahraničných vecí č. 333/2002 Z. z.).

K § 89

Citované ustanovenie upravuje spôsob uplatňovania ústavného práva prezidentom, odpúšťať alebo zmiernovať trest formou milosti alebo amnestie v trestnom konaní [pozri článok 102 ods. 1 písm. j) Ústavy]. Toto ústavné právo sa právnickou terminológiou označuje ako **agrácia**.

Agenciou môže prezident odpustiť páchatelovi celý trest uložený právoplatným rozsudkom alebo jeho časť (**ods. 1 prvá veta**), alebo odpustiť len niektorý z trestov uložených popri sebe jedným rozhodnutím alebo postupne (**ods. 1 druhá veta**), alebo zmeniť (zmierniť) páchatelovi celý uložený trest (**ods. 2 prvá veta**), alebo len niektorý z trestov uložených popri sebe jedným rozhodnutím alebo postupne, na miernejší druh trestu (**ods. 2 druhá veta**).

Agenciou upravená v **ods. 1** tohto ustanovenia, nemá účinky rehabilitácie (zahľadenia odsúdenia).

Ku konaniu o udelení milosti a o použití amnestie – pozri vysvetlivky k § 472 až § 476 TP.

K § 90

Zánik trestu **premlčaním jeho výkonu** ako hmotno-právny inštitút, určený zákonnou objektívnou právnou skutočnosťou (premlčacou dobou), korešponduje zásade **legality** upravenej v § 2 ods. 1 TP. Dôvodom zániku trestu sú **okolnosti vzniknúce až po právoplatnosti rozsudku**, ktorým bol trest uložený. Na zánik trestu sa **musí prihliaďať z úradnej povinnosti**.

Premlčanie výkonu trestu sa **nevzťahuje na tresty** uložené za trestné činy uvedené v § 91 TZ, na **tresty** vykonateľné ihneď po právoplatnosti rozsudku (**pozri vysvetlivky k trestu straty čestných titulov a vyznamenaní podľa § 63, trestu straty vojenskej**

a inej hodnosti podľa § 64), na tresty spočívajúce v zakázaní určitého správania počas určenej doby (pozri vysvetlivky k trestu zákazu činnosti podľa § 61, trestu zákazu pobytu podľa § 62), na tresty, pri ktorých dochádza k prechodu vecného práva z páchatela na štát (pozri vysvetlivky k trestu prepadnutia majetku podľa § 58, trestu prepadnutia veci podľa § 60) a na tresty, ktorých výkon bol podmiennečne odložený podľa § 49 alebo podľa § 51, s následnou zákonnou fikciou ich zahľadania (§ 50 ods. 7, § 52 ods. 4).

Ods. 1: Trest nemožno vykonať po uplynutí premĺčacej doby, ktorej dĺžka je určovaná druhom a výmerou trestu uloženého odsúdenému súdom v konkrétnej trestnej veci podľa zásad upravených v § 34, § 38 a § 39.

Dvadsaťročná premĺčacia doba je upravená pre trest odňatia slobody uložený na doživotie.

Pätnásťročná premĺčacia doba je upravená pre trest odňatia slobody uložený vo výmere prevyšujúcej desať rokov.

Desaťročná premĺčacia doba je upravená pre trest odňatia slobody uložený vo výmere najmenej päť rokov.

Päťročná premĺčacia doba je upravená pri uložení iného druhu trestu, než trestu odňatia slobody.

K pojmu **druhy trestov** – pozri vysvetlivky k § 32.

K pojmu **trest odňatia slobody na doživotie** a jeho ukladanie – pozri vysvetlivky k § 47.

K pojmu **trest odňatia slobody** – pozri vysvetlivky k § 46.

K pojmu **iný druh trestu** – pozri vysvetlivky k § 32, § 53, § 54 a § 55, § 56 a § 57, § 65.

Pri uložení viacerých trestov popri sebe, začína a plynie premĺčacia doba samostatne pre každý trest.

Ods. 2: Začiatok plynutia premĺčacej doby je určovaný okamihom právoplatnosti výroku rozsudku, ktorým bol trest odsúdenému uložený, resp. okamihom právoplatnosti výroku uznesenia súdu o tom, že sa trest pri podmiennečnom odsúdení, pri podmiennečnom odsúdení s dohľadom, pri podmiennečnom prepustení alebo pri podmiennečnom prepustení s dohľadom, vykoná.

K **právoplatnosti rozsudku, uznesenia** – pozri vysvetlivky k § 183, § 184 TP.

K **počítaniu premĺčacej doby** – pozri vysvetlivky k § 136. Skrátenie premĺčacej doby nie je možné. K predĺženiu plynutia premĺčacej doby dochádza pri jej spočítaní a prerušení.

Ods. 3: Ustanovenie tohto odseku § 90 upravuje spočítvanie premĺčacej doby.

Spočítvanie premĺčacej doby znamená jej neplynutie počas existencie taxatívne upravených zákonných dôvodov, pričom po odpadnutí týchto dôvodov, plynutie premĺčacej doby pokračuje. Celková premĺčacia doba je teda určená dobou plynúcou pred i po existencii zákonných dôvodov.

Zákonnými dôvodmi spočívania premlčacej doby sú:

- a) **pobyt odsúdeného v cudzine s úmyslom vyhnúť sa trestu** – ide o oprávnený alebo neoprávnený pobyt odsúdeného v cudzine, ktorý je motivovaný vyhnutím sa trestu [k pojmu vyhnutie sa trestu, pozri vysvetlivky k § 71 ods. 1 písm. a) TP];
- b) **vykonávanie iného trestu odňatia slobody na odsúdenom** (k pojmu odsúdený – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 13 TP).

Ods. 4: Ustanovenie tohto odseku § 90 upravuje **prerušenie premlčacej doby**.

Zákonnými (alternatívnymi) *dôvodmi* prerušenia premlčacej doby sú:

K písm. a) vykonanie opatrení súdom, smerujúcich k výkonu trestu u odsúdeného.

Opatrenia smerujúce k výkonu trestu u odsúdeného musia byť vykonané podľa ustanovení TP a výlučne súdom.

Ide napríklad o nariadenie výkonu trestu odňatia slobody podľa § 408 ods. 1 TP, vydanie príkazu na dodanie odsúdeného do výkonu trestu podľa § 408 ods. 4 TP, vydanie výzvy na zaplatenie peňažného trestu podľa § 429 ods. 1 TP, nariadenie výkonu trestu domáceho väzenia podľa § 435 ods. 1 TP, nariadenie výkonu trestu vyhostenia podľa § 441 ods. 1 TP.

K pojmu úkon trestného konania a spôsob jeho vykonávania – pozri vysvetlivky k § 55 TP.

K pojmu súd – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 4, ods. 5 TP.

K písm. b) spáchanie úmyselného trestného činu odsúdeným v premlčacej dobe.

K pojmu úmyselný trestný čin – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 1 písm. b), § 11, § 15.

Trestný čin je spáchaný v premlčacej dobe, ak páchatel počas tejto doby aspoň čiastočne vykonal konanie, ktoré je zákonným znakom daného trestného činu.

Ods. 5: Prerušenie premlčacej doby znamená, že doba, ktorá uplynula do vzniku zákonného dôvodu stráca, z hľadiska celkovej dĺžky doby, význam a jej plynutie sa začína znova od začiatku.

K premlčaniu výkonu trestu u mladistvého páchatela – pozri vysvetlivky k § 120.

K súvisiacej problematike časovej pôsobnosti TZ a inštitútu premlčania trestu – pozri vysvetlivky k § 2 a § 437 ods. 4.

K § 91

Citované ustanovenie upravuje **výnimku z hmotno-právneho inštitútu zániku trestu uplynutím premlčacej doby podľa § 90.**

Uplynutím premlčacej doby nezaniká trest uložený odsúdenému pre trestný čin **ohrozenia mieru podľa § 417, genocídia podľa § 418, terorizmu podľa § 419, mučenia a iného neľudského alebo krutého zaobchádzania podľa § 420, neľudskosti podľa § 425, používania zakázaného bojového prostriedku a nedovoleného vedenia boja podľa § 426, plienenia v priestore vojnových operácií podľa § 427, zneužívania**

medzinárodne uznávaných označení a štátnych znakov podľa § 428, útoku proti parlamentárovi podľa § 429, zneužitia rekviračného práva podľa § 430, vojnovnej krutosti podľa § 431, perzekúcie obyvateľstva podľa § 432, vojnového bezprávia podľa § 433 a ohrozenia kultúrnych hodnôt podľa § 434 – ide o taxatívny výpočet trestných činov.

K § 92

Účelom hmotno-právneho inštitútu zahľadania odsúdenia je umožniť páchatelovi, po splnení zákonných podmienok odstrániť nepriaznivé dôsledky jeho odsúdenia, pretrvávajúce aj po výkone alebo po premlčaní uloženého trestu, ktoré by mohli sťažovať jeho uplatnenie v spoločensko-sociálnom a pracovnom prostredí.

Ods. 1: Zahľadanie odsúdenia je fakultatívny inštitút. Jeho uplatnením sa odsúdenie nezrušuje, len zanikajú jeho účinky vo vzťahu k odsúdenému a navonok vo vzťahu k ostatným osobám.

Predmetom zahľadania sú predovšetkým odsúdenia vyslovené súdmi, vykonávacími pôsobnosť a právomoc na území SR aj počas existencie ČSSR, resp. ČSFR.

K zahľadaniu odsúdenia vysloveného cudzím rozhodnutím – pozri vysvetlivky k § 470 ods. 2 a § 519 TP.

Podmienky pre zahľadanie odsúdenia sa posudzujú vždy podľa TZ účinného v čase, keď súd o uplatnení inštitútu rozhoduje, a to aj v prípade uloženia trestu odňatia slobody podľa skôr účinného TZ (ustanovenie § 2 sa nepoužije).

Zákonnými podmienkami pre zahľadanie odsúdenia sú:

a) vykonanie trestu odňatia slobody, jeho odpustenie alebo premlčanie.

K pojmu trest odňatia slobody – pozri vysvetlivky k § 46.

K pojmu výkon trestu odňatia slobody – pozri vysvetlivky k § 407 až § 417 TP.

K pojmu odpustenie trestu odňatia slobody – pozri vysvetlivky k § 89.

K pojmu premlčanie trestu odňatia slobody – pozri vysvetlivky k § 90, § 91.

Za odsúdenie k trestu odňatia slobody je potrebné považovať aj nariadenie výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody súdom podľa § 50 ods. 4 pri podmiennečnom odklade jeho výkonu; nariadenie výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody súdom podľa § 52 ods. 1 pri podmiennečnom odklade jeho výkonu s probačným dohľadom; premenu trestu domáceho väzenia súdom podľa § 53 ods. 4; premenu trestu povinnej práce alebo jeho zvyšku súdom podľa § 55 ods. 4 alebo nariadenie výkonu nepodmienečného trestu odňatia slobody súdom podľa § 57 ods. 3, § 432 odsek 2 TP pri peňažnom treste.

b) vedenie riadneho života odsúdeným nepretržite najmenej počas doby stanovenej TZ.

Dĺžka doby vedenia riadneho života odsúdeným je určená konkrétnou výmerou trestu odňatia slobody, uloženého súdom.

Ide o dobu:

- **desať rokov**, ak bol odsúdenému uložený trest odňatia slobody prevyšujúci päť rokov,
  - **päť rokov**, ak bol odsúdenému uložený trest odňatia slobody prevyšujúci jeden rok,
  - **tri roky**, ak bol odsúdenému uložený trest odňatia slobody neprevyšujúci jeden rok.
- K pojmu **odsúdený** – pozri vysvetlivky k § 10 ods. 13 TP.

Doba nepretržitého vedenia riadneho života odsúdeným, začína plynúť po výkone trestu odňatia slobody, vydaní tzv. agraciačného rozhodnutia prezidenta alebo po uplynutí premlčacej doby uvedenej v § 90 ods. 1.

K **prerušeniu doby** dochádza spravidla v prípade spáchania nového trestného činu alebo iného deliktu odsúdeným počas jej plynutia. Prerušenie doby spôsobuje, že predchádzajúce vedenie riadneho života odsúdeným stráca význam z hľadiska posudzovania podmienok pre zahľadenie odsúdenia a zákonná doba začína plynúť od znovu.

K **počítaniu doby** – pozri vysvetlivky k § 136.

K **výkonu trestu odňatia slobody a k prepusteniu odsúdeného na slobodu** – pozri § 115 až § 120 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 125/1994 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody v znení neskorších predpisov.

Pod pojmom **vedenie riadneho života** sa rozumie dodržiavanie právneho poriadku, základných noriem spoločenského života, plnenie najmä zákonných povinností vo vzťahu k štátu a iným oprávneným subjektom (pozri R 11/1968, R 56/1973, R 59/1973).

Spáchanie priestupku počas rozhodnej doby nemusí byť prekážkou pre vyslovenie závere ru na vedenie riadneho života odsúdeným, najmä ak ide o priestupok svojou povahou nesúvisiaci s trestným činom, pre ktorý bol páchatel odsúdený (pozri R 32/1999).

Vyššie uvedené **záonné podmienky musia byť súčasne splnené** v čase, keď súd rozhoduje o zahladiení odsúdenia.

Ods. 2: Ustanovenie upravuje spôsob zahladienia odsúdenia k **trestom domáceho väzenia, povinnej práce, peňažnému trestu, trestom prepadnutia majetku, prepadnutia veci, zákazu činnosti, zákazu pobytu, straty čestných titulov a vyznamenaní, straty vojenskej a inej hodnosti a trestu vyhostenia**.

K zahladieniu odsúdenia k uvedeným druhom trestov – k vzniku zákonnej fikcie nedosúdenia – dochádza priamo zo zákona a jeho účinky vznikajú po ich vykonaní.

Tento spôsob zahladienia odsúdenia sa uplatní len vtedy, ak **tresty boli uložené samostatne alebo viaceré popri sebe** (s obmedzením upraveným v § 34 ods. 7), ktoré tresty sa zahladzujú priamo zo zákona, po ich vykonaní.

Ods. 3: Ustanovenie upravuje zahladienie odsúdenia **pred uplynutím doby upravenéj v ods. 1**.

Ide tiež o fakultatívny spôsob zahladienia odsúdenia.

Zákonnými podmienkami pre zahľadenie odsúdenia sú:

- a) **vykonanie trestu odňatia slobody, jeho odpustenie alebo premlčanie,**
- b) **vedenie riadneho života odsúdeným,**
- c) **vzorné správanie odsúdeného,**
- d) **žiadosť odsúdeného o zahľadenie odsúdenia.**

K bodom a) a b) – pozri vysvetlivky k ods. 1.

Pod pojmom **vzorné správanie** je potrebné rozumieť správanie kvalitatívne presahujúce obvyklý, riadny spôsob života a účasti odsúdeného na spoločenskom živote a vzťahoch.

Žiadosť o zahľadenie odsúdenia môže podať len odsúdený (nie aj osoby oprávnené podať v jeho prospech odvolanie – § 383 ods. 2 TP) – pozri vysvetlivky k § 469 TP.

Vyššie uvedené **záonné podmienky musia byť súčasne splnené** v čase, keď súd rozhoduje o zahlodení odsúdenia.

Súd pri rozhodovaní o žiadosti odsúdeného by mal prihliadnuť **aj na povahu a závažnosť trestného činu, na výmeru uloženého a už vykonaného trestu.**

Ods. 4: Ustanovenie má špeciálny charakter vo vzťahu k ods. 1, pretože upravuje iný spôsob určenia dĺžky doby nepretržitého vedenia riadneho života odsúdeným, a to v dvoch prípadoch:

- a) vzniku zákonnej fikcie výkonu trestu u podmiennečne prepusteného páchatela podľa § 68 ods. 3, resp. ods. 4 – dňom podmiennečného prepustenia páchatela,
- b) existencie tzv. agraciačného rozhodnutia prezidenta vo forme zmiernenia trestu uloženého odsúdenému.

Dĺžka doby nepretržitého vedenia riadneho života odsúdeným sa určuje dĺžkou skutočného výkonu trestu odsúdeným, teda dĺžkou trestu ku dňu podmiennečného prepustenia, resp. dĺžkou zmierneného trestu.

Ods. 5: Ustanovenie upravuje spôsob uplatňovania ústavného práva prezidentom zahľadať odsúdenie formou milosti alebo amnestie v trestnom konaní [pozri článok 102 ods. 1 písm. j) Ústavy].

Toto ústavné právo sa právnickou terminológiou označuje ako **rehabilitácia**.

Milosť je individuálny právny akt prezidenta určený konkrétnemu odsúdenému a pre konkrétny prípad. **Amnestia je normatívny právny akt prezidenta** určený všetkým odsúdeným spĺňajúcim jeho podmienky, ako boli uverejnené v Z. z. [pozri § 1 ods. písm. b) zákona č. 1/1993 Z. z. o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov].

K § 93

Ods. 1: Ustanovenie upravuje zákonnú fikciu neodsúdenia, ktorá je hmotno-právny dôsledkom zahlodenia odsúdenia u páchatela, ktorému bol uložený trest odňatia slobody. Zákonná fikcia vzniká okamihom právoplatnosti uznesenia súdu.

K právoplatnosti uznesenia – pozri vysvetlivky k § 184 TP.

Rovnaké hmotno-právne dôsledky – fikciu neodsúdenia – predpokladá TZ aj v § 40 ods. 2, § 50 ods. 7, § 52 ods. 4 (pozri vysvetlivky podľa jednotlivých ustanovení TZ).

K spôsobu a vzniku zákonnej fikcie neodsúdenia k ostatným druhom trestov – pozri vysvetlivky k § 92 ods. 2.

Ods. 2: *Ustanovenie upravuje spôsob zahladenia jedného odsúdenia, v rámci ktorého bolo páchatelovi uložených viac druhov trestov popri sebe. Nie je rozhodujúce, či páchatelovi bolo jedným rozsudkom uložených viac druhov trestov popri sebe za jeden trestný čin alebo za viac trestných činov spáchaných v súbehu.*

V prípade existencie viacerých samostatných odsúdení (rozsudkov) toho istého páchatela, splnenie podmienok pre zahladenie sa musí posudzovať pre každé odsúdenie osobitne, nezávisle od seba.

Spôsob zahladenia takéhoto odsúdenia vychádza zo zásady, podľa ktorej možno zahladiť len celé odsúdenie, nielen jeho časť.

K zahladeniu odsúdenia dochádza potom, ako boli vykonané (odpustené, premlčané) všetky uložené druhy trestov (pozri vysvetlivky k § 92 ods. 2) a v prípade uloženia aj trestu odňatia slobody v rámci jedného odsúdenia, až po uplynutím doby upravenej v § 92 ods. 1 na zahladenie tohto druhu trestu.

K zahladeniu odsúdenia u mladistvého páchatela – pozri vysvetlivky k § 121.

K administratívno-právnym dôsledkom zahladenia odsúdenia – pozri vysvetlivky k § 471 ods. 1 TP, § 7 ods. 9, § 8 ods. 8 ZRT.

K trestnému konaniu o zahladení odsúdenia – pozri vysvetlivky k § 469 až § 471 TP.

R 6/1975: *Zahladenie odsúdenia nebráni súdu, aby pri hodnotení osoby páchatela prihliadol na skutočnosť, že v minulosti spáchal trestný čin a vycodil z nej príslušné právne závery na sklon páchatela k trestnej činnosti, možnosti jeho nápravy. (Upravené znenie).*

R 20/1976: *Odsúdenie k trestu odňatia slobody, ktorého výkon bol podmiennečne odložený, nie je možné zahladiť podľa § 92 ods. 1 alebo ods. 3 TZ rozhodnutím súdu pred uplynutím skúšobnej doby. (Upravené znenie).*

R 35/1983: *Zahladiť je možné len celé odsúdenie, nielen jeho časť vzťahujúcu sa na niektorý z viacerých druhov trestov uložených popri sebe jedným rozsudkom. (Upravené znenie).*

R 22/1987: *Okolnosť, že proti odsúdenému sa vedie trestné stíhanie pre trestný čin, ktorý mal spáchať počas doby upravenej v § 92 ods. 1 TZ, sama o sebe nestačí pre záver, že odsúdený nevedel v tejto dobe nepretržite riadny život. Súd musí v takomto prípade počkať na právoplatné skončenie trestného stíhania a na základe jeho výsledku rozhodnúť o zahladení odsúdenia. (Upravené znenie).*

R 32/1999: Ani opakovaný postih pre bežné priestupky počas doby upravenej v § 92 ods. 1 TZ nemusí sám o sebe odôvodniť záver, že odsúdený nevedol v tejto dobe nepretržite riadny život, najmä pokiaľ ide o priestupky svojou povahou nesúvisiace s trestným činom, pre ktorý bol páchatel' odsúdený. (Upravené znenie).

R 12/2002: Ak bol právoplatný odsudzujúci rozsudok dodatočne zrušený (napríklad v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku), nemá žiadne účinky, a preto neprichádza do úvahy ani zahladenie takého odsúdenia. (Upravené znenie).

K § 94

Ods. 1 a 2: Subjektom trestnej zodpovednosti môže byť iba osoba, ktorá dovŕšila štrnásť rok svojho veku. Mladistvým je potom osoba, ktorá v čase spôsobenia trestného činu dovŕšila štrnásť rok svojho veku a neprekročila osemnásť rok svojho veku.

Z tejto všeobecnej zásady trestnej zodpovednosti, je v § 22 ods. 2 zakotvená výnimka, že trestná zodpovednosť u páchatela trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 začína, až keď tento dovŕši pätnásť rok svojho veku.

Trestná zodpovednosť nastáva až na nasledujúci deň potom, čo páchatel' dovŕšil štrnásť rok svojho veku, resp. u trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 deň potom, čo dovŕšil pätnásť rok svojho veku (§ 136).

V ostatných podrobnostiach pozri § 22 (vek) a § 23 (nepričetnosť).

Osobe, ktorá nedovŕšila štrnásť rok svojho veku (u trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201, ktorá nedovŕšila pätnásť rok svojho veku) a dopustila sa trestného činu, môže byť uložené výchovné opatrenie podľa § 12 a nasl. alebo na návrh uložená v občiansko-právnom konaní ústavná starostlivosť podľa § 73 ods. 2 písm. d) číslo 5. ZoSOD. Podľa citovaného zákona, sociálnu kuratelu detí zabezpečuje orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorý podľa § 16 tohto zákona vykonáva opatrenia najmä pre maloletého, ktorí sa dopustil páchania činu inak trestného, mladistvého páchatela trestnej činnosti alebo mladistvého podozrivého zo spáchania trestnej činnosti, dieťaťa, ktoré sa dopustilo priestupku a pod. a to buď vydaním rozhodnutia o výchovnom opatrení alebo podaním návrhu na súd o jeho uloženie.

Podľa § 105 osobe, ktorá sa dopustila trestného činu a pre nedostatok veku, nie je trestne zodpovedná, musí alebo môže byť v občiansko-právnom konaní uložená ochranná výchova.

Okolnosť, že páchatelom trestného činu je osoba staršia ako osemnásť rokov, ale je spravidla mladšia ako dvadsaťjeden rokov svojho veku (bližšie pozri vysvetlivku k § 127 ods. 2), môže byť poľahčujúcou okolnosťou [§ 36 písm. d) – vek blízky mladistvému].

V odseku 2 sa poukazuje na možnosť použitia ustanovení, ktoré sa špeciálne nevzťahujú na mladistvého.

K § 95

Ods. 1 a 2: Zisfovanie rozumovej a mravnej vyspelosti mladistvého, ktorý neprekročil pätnásť rok svojho veku, je obligatórne. Ak pri zistení, že tento má nízku rozumovú a mravnú vyspelosť, ktorá ovplyvnila jeho ovládanie alebo rozpoznávanie zločku na toľko, že svoje konanie vzhľadom na svoj vek nevedel ovládať alebo rozpoznať, bude to mať za následok, že za svoj čin nie je trestne zodpovedný. Spravidla sa vo veci priberie znalec z odboru detskej psychológie, pričom sa nevyklučuje pribratie aj znalcov z odboru psychiatrie na zistenie rozumovej a mravnej vyspelosti mladistvého. Ďalej pozri vysvetlivky k § 141 až § 144 a § 215 ods. 1 písm. d) TP.

Prečin – pozri § 10 ods. 1

K pojmu závažnosť – pozri § 10 ods. 2.

U mladistvého páchatela, na rozdiel od páchatela, ktorý nie je mladistvým sa u prečinu vyžaduje, aby jeho konanie bolo závažnejšie ako malé. V opačnom prípade nepôjde o prečin, ale o priestupok.

K § 96

K ods. 1 a 2: U mladistvého páchatela je najvyššia premlčacia doba určená na desať rokov, po uplynutí ktorej zaniká trestnosť činu. Viaže sa na spáchanie takého trestného činu, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody na doživotie.

Premlčacia doba určená na päť rokov, uplynutím ktorej zaniká trestnosť činu sa viaže na taký trestný čin, za ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody najmenej na desať rokov a tri roky u ostatných trestných činov. Ďalej pozri vysvetlivky k § 87 ods. 2 až 4.

Uplynutím premlčacej doby nezaniká trestnosť tých trestných činov, ktoré spáchal mladistvý, ktoré sú uvedené v § 88.

K § 97

Ods. 1 až 3: U účelu trestu u mladistvého páchatela vystupuje do popredia najmä jeho výchovná funkcia, pričom trest má pôsobiť aj na predchádzanie trestnej činnosti a primerane sa ním aj chráni spoločnosť (generálna prevencia). Jeho uložením sa sleduje aj individuálna prevencia, a to začlenením mladistvého do rodinného a sociálneho prostredia.

Z účelu trestu a z osobitostí mladistvého páchatela potom vyplýva aj obmedzený okruh trestov, ktorý možno mladistvému páchatelovi uložiť.

Mladistvému možno uložiť len trest povinnej práce (§ 111), peňažný trest (§ 114), trest prepadnutia veci (§ 60), trest zákazu činnosti (§ 112), trest vyhostenia (§ 113 a § 65) a trest odňatia slobody (§ 117).

O účele trestu u mladistvých pozri 14/R 271/1965 a R 1969.

Z ochranných opatrení, ktoré súd môže mladistvému uložiť, najmä uloženie ochranného liečenia (§ 73 a nasl.), ochranného dohľadu (§ 76) a ochrannej výchovy (§ 102 a nasl.), sú

tými ochrannými opatreniami, ktoré môžu pozitívne ovplyvňovať duševný, mravný a sociálny život mladistvého páchatela Tieto ochranné opatrenia ako aj výchovné opatrenia (§ 106 a nasl.) predovšetkým splňajú účel určený zákonom.

Ďalej pozri vysvetlivky k § 81a § 82 (detencia) a § 83 (zhabanie veci).

Trest, ktorý súd ukladá mladistvému musí byť primeraný a musí sa v jeho druhu a výmere vždy premietnuť o akú osobnosť sa jedná, výšku jeho veku, rozumovú a mravnú vyspelosť, osobné rodinné a sociálne zázemie mladistvého. Táto zákonná zásada platí aj pri ukladaní ochranných alebo výchovných opatrení.

K § 98

Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že súd môže upustiť od potrestania mladistvého vtedy, ak sú splnené všeobecné podmienky na upustenie od potrestania [písm. a)] a vtedy, ak prijme záruku za nápravu mladistvého a vzhľadom na povahu spáchaného činu a osobu mladistvého uloženie trestu nie je nevyhnutné [písm. b)].

Základnou zákonnou podmienkou na upustenie od potrestania je, že mladistvý spáchal prečin, jeho spáchanie olutoval a prejavuje skutočnú snahu po náprave.

Ďalej pozri vysvetlivky k § 4 a nasl. TP a k § 36 a k § 465 ods. 1.

K § 99

Z tohto ustanovenia je evidentné, že súd môže upustiť od potrestania mladistvého iba vtedy, ak tento spáchal prečin v stave zmenšenej prítčnosti a súčasne mu ukladá aj ochranné liečenie alebo že už uložené ochranného alebo výchovného opatrenie spĺňa svoj účel. Súd pri rozhodnutí, že upúšťa od potrestania, musí mať zistené, že uloženie ochranného liečenia alebo už vykonávanie ochranného alebo výchovného opatrenia sú efektívnejšie ako uloženie trestu.

Ďalej pozri vysvetlivky k § 10, k § 23, k § 73, k § 102 a k § 106.

K § 100

Upustenie od potrestania podľa § 98 alebo § 99 sa i za súčasného uloženia ochranného liečenia, prípadne ochranného alebo výchovného opatrenia, hľadá na mladistvého páchatela, ako by nebol odsúdený.

K § 101

Ods. 1 až 6: *Súd podmienične upustí od potrestania mladistvého páchatela iba v prípade, ak by prichádzalo do úvahy upustenie od potrestania u mladistvého páchatela podľa § 98, nikdy nie podľa § 99.*

Podmienične upustenie od potrestania prichádza do úvahy iba vtedy, ak súd potrebuje správanie mladistvého páchatela sledovať po určitú dobu.

Pri podmienčnom upustení od potrestania podľa ods. 1 súd určí mladistvému skúšobnú lehotu, najdlhšie na dobu jedného roka. Súčasne môže mladistvému uložiť primerané obmedzenia a povinnosti, ktoré je povinný v určenej lehote dodržať.

K obmedzeniam pozri vysvetlivky k § 51 ods. 3 a 4.

Ponechanie v platnosti podmienčného upustenia od potrestania mladistvému páchatelovi súdom, aj keď mladistvý dal príčinu na uloženie trestu (napr. nedodržel obmedzenia, ktoré mu súd uložil) je viazané na uloženie ďalších výchovných povinností a obmedzení mladistvému páchatelovi alebo na ďalšie predĺženie skúšobnej doby.

K probačnému dohľadu uvedeného v písm. a) – pozri § 107 písm. a).

Druhy výchovných opatrení a ich ukládanie – pozri § 10.

Pri výkone podmienčného upustenia od potrestania sa primerane postupuje podľa § 418 a § 419 TP (výkon podmienčného trestu odňatia slobody s probačným dohľadom). Ďalej pozri § 465 ods. 2 až 5 TP (výkon upustenia od potrestania a podmienčné upustenie od potrestania).

Verejné zasadnutie – pozri § 291 a nasl. TP.

Druhy trestov a ich ukládanie mladistvému – pozri § 109 a nasl.

Súd musí do jedného roka od uplynutia skúšobnej doby vysloviť rozhodnutím, že mladistvý sa nesvedčil. V opačnom prípade, ak mladistvý nemal na tom vinnu, má sa za to, že mladistvý sa osvedčil. V tomto prípade rozhodnutie o osvedčení sa nevydáva.

Uznesenie – pozri § 176 a k § 184.

Sťažnosť a konanie o sťažnosti – pozri § 185 a nasl.

Vyslovením, že mladistvý, u ktorého bolo podmienčne upustené od potrestania, sa osvedčil, alebo má sa zo zákona za to, že sa osvedčil, hľadá sa na tohto mladistvého, ako by nebol odsúdený.

K § 102

Ods. 1 a 2: Ochranná výchova ako osobitný druh právneho následku sa v TZ uvádza samostatne mimo systému trestov. Aj keď ochranná výchova nie je trest, ale forma ochranného opatrenia, slúži rovnako ako účel trestu na dosiahnutie účelu TZ.

Pre jej uloženie sa vyžaduje, aby páchatel trestného činu bol trestno-právne zodpovedný (dovršíl štrnásť rokov alebo pätnásť rokov u trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 a je príčetný) a ešte nedovršíl osemnásť roj svojho veku.

Súd môže uložiť mladistvému ochrannú výchovu, ak ho uzná za vinného, ak o jeho výchovu nie je náležite postarané a rodina v ktorej žije, tento nedostatok nevie odstrániť, jeho výchova je zanedbaná alebo prostredie, v ktorom žije, nedáva záruku riadnej výchovy. Súd ju ukladá vtedy, ak dôjde k presvedčeniu, že jej uloženie zabezpečí lepšiu výchovu mladistvého páchatela ako trest.

Pozri ochrannej výchove nemožno uložiť ochranný dohľad (pozri § 35 ods. 4).

Ochrannú výchovu nemožno uložiť vojakovi.

Pôsobnosť vojenského súdництва – pozri § 12 a § 13 TP.

K § 103

Ods. 1 až 6: *Ochranná výchova sa vykonáva v osobitných výchovných zariadeniach alebo v profesionálnej náhradnej rodine alebo v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.*

Podľa § 44 ods. 3 ZR náhradnou starostlivosťou je zverenie maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti inej fyzickej osoby než rodiča lebo pestúnskej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti

Podľa § 53 ods. 3 ZoSOD sa za profesionálnu rodinu považujú zamestnanci detského domova alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnancom detského domova. Ďalej pozri aj § 53 ods. 4 citovaného zákona.

Trvanie ochrannej výchovy je ohraničené jednak časovo (účelom), jednak vekom chovanca.

Ochranná výchova teda trvá dovtedy, dokedy je to účelné pre mladistvého páchatela, najdlhšie do osemnásteho roku jeho veku. Iba v osobitných prípadoch, ak je to v záujme mladistvého, môže byť predĺžená až do devätnásteho roku jeho veku.

Predĺženie ochrannej výchovy – pozri § 453 TP.

Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy mladistvého sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov mladistvého – pozri § 54 ods. 2 ZR.

V záujme mladistvého môže byť napríklad dokončenie jeho školskej dochádzky alebo získanie výučného listu alebo ďalšia príprava k jeho resocializácii.

Dohľadom nad mladistvým, ktorý ihneď nenastúpi výkon ochrannej výchovy, súd poveruje probačného a mediáčného úradníka.

Probačný a mediálny úradník – pozri § 25 TP.

K upusteniu od výkonu ochrannej výchovy – pozri § 450 TP.

K podmienenému umiestneniu mimo výchovný ústav – pozri § 451TP. *Inštitúcia podmieneného umiestnenia mladistvého mimo výchovné zariadenie je analógiou podmieneného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Rozdiel je v tom, že ochranná výchova sa aj pri podmienenom umiestnení vykonáva, ale v iných podmienkach s obmedzenými pedagogickými zásahmi.*

Probačný dohľad – pozri § 107 ods. 1 písm. a).

Probačný a mediálny úradník – pozri § 25 TP.

Ak mladistvý nerešpektuje obmedzenia, ktoré mu súd uložil pri podmienenom upustení od ochrannej výchovy alebo pri umiestnenia mimo výchovného zariadenia alebo určenej

rodiny, takého výchovné opatrenia zruší a rozhodne, že vo výkone ochrannej výchovy sa pokračuje.

Dalej pozri § 451 a § 452.

K § 104

Súd môže vykonať kedykoľvek zmenu ochrannej výchovy, ak zistí, že ochranná rodinná výchova bude priaznivejšie vplývať na vývoj mladistvého. Táto zmena, môže byť aj opačná.

Aby sa naplnil účel ochrannej výchovy, súd môže aj zmeniť fyzickú osobu, ktorej bol mladistvý zverený do ochrannej rodinnej výchovy.

K § 105

Ochranná výchova podľa § 150, veta pred bodkočiarkou sa ukladá obligatórne osobám vo veku od dvanásť do štrnásť rokov za podmienok tu uvedených (ak pôjde o spáchanie trestného činu, za ktorý zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie). Návrh na občianskoprávny súd môže podať prokurátor podľa ust. § 35 ods. 1 písm. a) OSP.

Ochranná výchova podľa § 150 veta za bodkočiarkou sa ukladá fakultatívne osobe mladšej ako štrnásť rokov (pätnásť rokov, ak spáchala trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201), za podmienok tu uvedených.

K § 106

Ods. 1 až 4: Výchovné opatrenie nie je ochranným opatrením a môže byť uložené iba mladistvému. Jeho neplnenie nie je trestným činom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348.

Výchovné opatrenie v konaní pred súdom môže uložiť súd a v prípravnom konaní aj prokurátor. Súd môže uložiť výchovné opatrenie iba vtedy, ak mladistvému neukladá trest ale podmienične upustí od potrestania mladistvého.

Na rozdiel od súdu zákon prokurátora neobmedzuje pri ukladaní výchovného opatrenia. Z ustanovení, ktoré upravujú ukladanie výchovného opatrenia, však vyplýva, že toto bude možné uložiť mladistvému v prípravnom konaní, ktorý je stíhaný na slobode, ktorý sa dopustil prečinu a ktorý spolupracuje s orgánmi činnými v prípravnom konaní. Plnenie výchovného opatrenia v prípravnom konaní mladistvým, môže byť okolnosťou, ktorú prokurátor využije v konaní pred súdom, a to vhodným návrhom na uloženie trestu, ktorý nebude spojený s trestom odňatia slobody alebo návrhom na uloženie samostatného uloženia ochranného opatrenia alebo na jeho uloženie s trestom, ktorý nebude spojený s trestom odňatia slobody ak na uloženie ochranného opatrenia budú splnené zákonné podmienky alebo návrhom na uloženie podmieničného upustenia od potrestania s tým, že vo výchovnom opatrení je treba pokračovať.

Plnenie výchovného opatrenia v prípravnom konaní mladistvým za splnenia ďalších zákonných podmienok, môže mať aj za následok, že trestné stíhanie mladistvého možno v prípravnom konaní podľa § 216 TP podmienične zastaviť, alebo podľa § 220 TP schváliť

zmier a zastaviť trestné stíhanie, alebo podľa § 232 TP začať konanie o dohode o vine a treste.

Na výchovné opatrenia sa podľa zákona považujú:

- a) **výchovné povinnosti a obmedzenia** – ďalej pozri § 107 alebo
- b) **napomenutie s výstrahou** – ďalej pozri § 108.

Na uloženie výchovného opatrenia súdom sa nevyžaduje súhlas osoby, proti ktorej sa konanie vedie.

V prípravnom konaní osoba voči ktorej sa konanie vedie, musí výslovne s uložením výchovného opatrenia súhlasiť. Súhlas na uloženie výchovného opatrenia je obligatórny. Bez prejavenia tejto vôle, nemôže byť výchovné opatrenie v prípravnom konaní uložené.

Súhlas k mediácii sa vyžaduje aj od zákonného zástupcu mladistvého – pozri § 2 ods. 2 ZP a MÚ.

Súhlas na uloženie výchovného opatrenia má byť písomný a musí byť súčasťou vyšetrovacieho spisu.

Udelený súhlas môže mladistvý, a to aj bez uvedenia dôvodov, kedykoľvek vziať späť, a to až do ukončenia prípravného konania. Na ukončenie výkonu výchovného opatrenia zo zákona sa vyžaduje, aby späť vziať súhlasu bolo písomné a bolo adresované prokurátorovi. Späť vziať súhlasu mladistvým musí byť súčasťou vyšetrovacieho spisu.

Prokurátor, výchovné opatrenie, vo forme výchovných povinností a obmedzení [ods. 2 písm. a)] uloží uznesením (§ 162 ods. 2 TP). Uznesenie sa doručí mladistvému a jeho zákonnému zástupcovi, orgánu sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately, lebo tento orgán môže pôsobiť ako koordinátor pre realizovanie výchovných opatrení a ďalším osobám podľa druhu uložených výchovných opatrení a obmedzení (pozri § 107). Späť vziať súhlasu vezme prokurátor na vedomie uznesením. Späť vziať súhlasu, výkon výchovného opatrenia skončil zo zákona. Prokurátor opatrenie opätovne doručí mladistvému jeho zákonnému zástupcovi, orgánu sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately a ďalším osobám ako to vyplýva z ust. § 107.

Pokiaľ prokurátor ukladá výchovné opatrenie vo forme napomenutia s výstrahou (§ 108), toto zaznamená do zápisnice, vyhlásením uznesenia, ktorú okrem prokurátora podpíše mladistvý a jeho zákonný zástupca.

Ak mladistvý nesúhlasí s vybratým druhom výchovného opatrenia prokurátorom a ak prokurátor dospeje k záveru, že iné výchovné opatrenie nemôže plniť účel zákona, má sa za to, že súhlas mladistvého na uloženie ochranného opatrenia nebol udelený.

Ak sa zistí, že mladistvý uložené výchovné opatrenia úplne alebo včas neplní z objektívnych alebo subjektívnych dôvodov, súd a v prípravnom konaní prokurátor uložené výchovné opatrenie zruší alebo zmení. V konaní pred súdom to môže mať za následok, že súd bude vo veci postupovať podľa § 101 ods. 3, alebo mladistvému uloží primeraný trest (§ 101 ods. 4).

Prokurátor zrušenie alebo zmenu výchovného opatrenia urobí uznesením, ktoré doručí mladistvému jeho zákonnému zástupcovi a ďalším osobám, ktorých sa toto rozhodnutie dotýka.

K § 107

Ods. 1 a 2: V tomto ustanovení sú taxatívne vypočítané výchovné povinnosti a obmedzenia, ktoré môžu byť uložené mladistvému. Ich kumulácia je možná.

Čo sa rozumie pod probáciou – pozri § 2 ods. 1 písm. a), čo za rozumie pod mediáciou – pozri § 2 ods. 1 písm. b) a čo sa rozumie pod probačným dohľadom – pozri § 3 ods. 1 písm. d) ZP a MÚ.

Uloženie výchovného opatrenia mladistvému vo forme spoločensky prospešnej činnosti podľa § 107 ods. 1 písm. e) nesmie narušiť jeho prípravu na budúce povolanie, plnenie povinností ktoré súvisia so vzdelaním alebo na výkon jeho povolania alebo zamestnania. Mladistvý nesmie vykonávať spoločenskú činnosť viac ako 4 hodiny denne, 18 hodín týždenne a celkove 60 hodín.

K § 108

Napomenutie s výstrahou má za cieľ upozorniť mladistvého a jeho zákonného zástupcu, aké sankcie hrozia mladistvému podľa tohto zákona, ak v budúcnosti bude páchať trestnú činnosť. Napomenutie s výstrahou sa môže kumulovať aj s výchovnými opatreniami uvedenými v § 107.

K § 109

Druhy trestov, ktoré možno uložiť mladistvému vychádzajú z účelu trestu u mladistvého – pozri vysvetlivky k § 97 ods. 1. Z účelu trestu u mladistvého a z osobitostí mladistvého páchatela potom vyplýva aj obmedzený okruh trestov, ktoré možno mladistvému páchatelovi uložiť. Pri trestaní mladistvého vystupuje do popredia popri preventívnej funkcii trestu a záujme na ochrane spoločnosti najmä výchovná funkcia trestu. Je to zdôraznené aj tým, že uložený trest má viesť k obnoveniu narušených sociálnych vzťahov mladistvého a k začleneniu mladistvého do rodinného a sociálneho prostredia, z ktorého pochádza a v ktorom vyrastá. Preto sú medzi druhmi trestov u mladistvých uvádzané najprv tresty bez odňatia slobody a trest odňatia slobody možno mladistvému uložiť skutočne len v krajnom prípade, ak iné druhy trestov nepovedú k splneniu účelu trestu u mladistvého. Hoci nový zákon neobsahuje výslovné označenie „účel trestu“ všeobecne, ako tomu bolo v § 23 zákona č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov, ustanovenie § 34 ods. 1 vlastne vyjadruje úlohu trestu, t. j. analogicky bývalej právnej úprave účel, pre ktorý sa trest ukladá. Porovnaj § 34 ods. 1 (a vysvetlivky k nemu).

Primerane účelu trestu u mladistvého môže súd mladistvému páchatelovi uložiť iba trest povinnej práce – pozri vysvetlivky k § 54 a § 55 a k § 111, peňažný trest – pozri vysvetlivky k § 56 a § 57 a k § 114, trest prepadnutia veci – pozri vysvetlivky k § 60

a k § 117, *trest zákazu činnosti* – pozri *vysvetlivky* k § 61 a k § 112, *trest vyhostenia* – pozri *vysvetlivky* k § 65 a k § 113 ako aj *trest odňatia slobody* – pozri *vysvetlivky* k § 46 až § 52 a k § 117 až § 120. K druhom trestov – pozri aj *vysvetlivky* k § 32.

R 271/1965 a R 14/1969: O účele trestu u mladistvého per analogiam porovnaj

R 4/1984–S: Mladistvému páchatelovi nemožno uložiť trest zákazu pobytu.

K § 110

Ods. 1: Ukladanie trestu – pozri *vysvetlivky* k § 34, § 36, § 37.

Výchovné povinnosti a obmedzenia – pozri *vysvetlivky* k § 107. Ak vychádzame z historicky osvedčenej zásady, že trest má nasledovať čo najskôr po spáchaní trestného činu, potom je úplne na mieste, ak zákon zavádza možnosť uloženia výchovných opatrení pri trestnom stíhaní mladistvých. To znamená, že výchovné opatrenie je možné so súhlasom osoby, proti ktorej sa konanie vedie, uložiť už v priebehu trestného konania. Uloženie takéhoto opatrenia nemá bezprostredný vplyv na priebeh ďalšieho konania proti mladistvému, ale sa môže prejavíť napríklad pri využití niektorého odklonu, ktorý je upravený TP, alebo napríklad pri upustení od potrestania a pod.

R č. 49/1994 (Per analogiam): V konaní o vrátenie veci (§ 97 a § 98 TP) možno k právu inej osoby na vec prihladiť len vtedy, ak iná osoba právo na vec uplatňuje. Ak tomu tak nie je, vráti sa vec tomu, kto ju vydal, resp. tomu, komu bola odňatá bez toho, aby sa skúmala otázka, či je táto osoba vlastníkom veci.

Uplatnenie nároku na náhradu škody podľa § 46 ods. 3 TP nemožno považovať za uplatnenie práva na vec v zmysle § 97 ods. 1 druhá veta TP. (Upravené znenie).

Výmera trestu – pozri § 34 ods. 2 TZ.

Mladistvý – pozri § 94 ods. 1 TZ.

Ods. 2: Ustanovenie § 110 ods. 2 sa vzťahuje len na prípady, keď páchatel spáchal niektorý zo zbiehajúcich sa trestných činov pred dovŕšením 18. roku svojho veku a ďalší čin spáchal až po nadobudnutí dospelosti, t. j. po dovŕšení 18. roku svojho veku. Uvedené ustanovenie sa však nevzťahuje na čiastkové útoky jedného trestného činu spáchané pred a po dovŕšení 18. roku veku, pri pokračovaní v páchaní trestného činu a rovnako ani pri tzv. hromadnom a troácom trestnom čine. K pojmom pokračovací trestný čin, hromadný trestný čin a troáci trestný čin – pozri ustanovenia § 122 ods. 11 až 12 a *vysvetlivky* k nim. Pri pokračovacích, troáciach a hromadných trestných činoch je vylúčený viacčinný súbeh jednotlivých aktov, z ktorých sa čin skladá, pretože ide o jeden skutok, resp. jeden trestný čin. Pritom medzníkom, ktorý oddeľuje spáchanie jedného takéhoto trestného činu od druhého, je vznesenie obvinenia (porovnaj aj ustanovenie § 122 ods. 13). Výnimkou je však trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207, u ktorého ide o pokračovanie v páchaní jedného trestného činu až do doby, kým nie je vyhlásený rozsudok súdu prvého stupňa, resp. pokiaľ sa súd druhého stupňa neodoberie na záverečnú poradu.

K pojmom úhrnný trest – pozri vysvetlivky k § 41 a k pojmu súhrnný trest – pozri vysvetlivky k § 42.

Pri ukladaní úhrnného a spoločného trestu alebo súhrnného trestu podľa tohto ustanovenia nemožno použiť ustanovenie § 94, § 97, § 98–§ 100, § 101, § 106, § 107, § 108, § 110, § 115, § 118 a § 119. Pokiaľ však pôjde o trestné činy spáchané pred dovŕšením 18. roku veku páchatela, je potrebné prihliadnúť k ustanoveniam § 95 a § 117.

V rámci úhrnného a spoločného trestu alebo súhrnného trestu ukladaného podľa § 110 ods. 2 je možné podľa § 41 alebo § 42 uložiť prípadne aj iný druh trestu, ktorý nie je uvedený v § 109, hoci by jeho uloženie odôvodňoval len trestný čin, ktorého sa páchatel dopustil po dovŕšení 18. roku svojho veku.

R 7/1972: Pri ukladaní úhrnného alebo súhrnného trestu podľa § 41, § 42 TZ musí byť uložený niektorý z trestov, ktorý je uvedený v sankcii u najprísnejšie trestaného činu. Len popri tomto treste možno uložiť ďalší druh trestu s ním zlučiteľný (k zlučiteľnosti trestov pozri § 34 ods. 7 TZ). (Upravené znenie).

R 11/1962: Trest sa vymeriava podľa toho zákonného ustanovenia, ktoré sa vzťahuje na trestný čin najprísnejšie trestný, bez ohľadu, či ide o nový TZ, či TZ. z roku 1950. Nikdy však nesmie dôjsť k uloženiu takých trestov, ktoré nový trestný zákon neprípúšťa (porovnaj § 2, § 32, § 43 a § 46 TZ). (Upravené znenie).

B 1/1985–10: Pri ukladaní súhrnného trestu podľa § 41 TZ je súd povinný vychádzať z právneho stavu, ktorý bol založený rozsudkom, pred ktorého vyhlásením sa páchatel dopustil trestnej činnosti. Preto nemožno uložiť súhrnný trest, ak sa páchatel dopustil trestnej činnosti v čase, medzi vyhlásením prvého a druhého rozsudku, keď druhým rozsudkom bol uložený v rozpore so zákonom súhrnný trest, napriek tomu, že mal byť uložený trest samostatný. (Upravené znenie).

Pozri aj ďalšiu judikatúru k § 41 a § 42 TZ.

K § 111

Trest povinnej práce – pozri § 32 písm. c) a § 54 a § 55 TZ.

Pod pojmom polovica hornej hranice sa rozumie 150 hodín.

Ide o nový druh trestu, ktorý je alternatívou trestu odňatia slobody, a preto má jeho uloženie už ex lege prednosť pred trestom odňatia slobody.

Trest povinnej práce sa u mladistvého znižuje na polovicu. Mladistvému však rozhodne nemožno uložiť vykonávanie takých prác, ktoré podľa všeobecných predpisov (porovnaj ustanovenie čl. 7, § 173 až § 176 ZP) nemôže vykonávať neploletá osoba.

K § 112

Trest zákazu činnosti – pozri § 32 písm. g) a § 61 TZ.

Aj trest zákazu činnosti sa u mladistvého znižuje na polovicu. Tento druh trestu možno však mladistvému uložiť iba za predpokladu, ak to nebude na prekážku prípravy mladistvé-

ho na povolanie. Pokiaľ mladistvý v čase rozhodovania súdu o vine a treste už ukončil prípravu na povolanie, možno mu uložiť zákaz činnosti aj bez obmedzenia uvedeného v tomto ustanovení.

K § 113

Trest vyhostenia – pozri § 32 písm. k) a § 65 TZ.

Trest vyhostenia možno uložiť iba mladistvému, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky, alebo občanom iného členského štátu Európskej únie alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, ani mladistvému, ktorému bolo priznané postavenie azylanta.

Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, ktorá nestanovila nijaké obmedzenia pre uloženie trestu vyhostenia mladistvému, nový TZ zavádza v tomto smere výrazné obmedzenia. Trest vyhostenia možno mladistvému uložiť len na dobu od jedného do piatich rokov. Súčasne bude súd povinný prihliadnúť aj na rodinné a osobné pomery mladistvého tak, aby mladistvý v dôsledku uloženia tohto trestu nebol vydaný do nebezpečenstva spustnutia.

K § 114 až 116

Uloženie peňažného trestu je u mladistvého limitované rozpätím od 1 000 – do 500 000 Sk, pochopiteľne len za podmienok, ktoré sú uvedené v § 56 a § 57. Ďalšou podmienkou je, že mladistvý, ktorému má byť tento druh trestu uložený, je zárobkovo činný alebo jeho majetkové pomery uloženie tohto trestu dovoľujú.

Náhradný trest odňatia slobody – pozri § 57 ods. 3 TZ.

TZ zásadne nezmenil ani podmienky ukladania náhradného trestu odňatia slobody; v porovnaní s dospelými však určil hornú hranicu náhradného trestu odňatia slobody najviac na jeden rok. Súčasne platí obmedzenie, že náhradný trest odňatia slobody nesmie spolu s uloženým trestom odňatia slobody prevyšovať hornú hranicu trestnej sadzby nižšej podľa § 117 ods. 1. Nový TZ však zavádza k právoplatne uloženému peňažnému trestu uloženého mladistvému aj alternatívu vo forme povinnosti vykonať všeobecne prospešnú činnosť v rámci probačného programu. Táto alternatíva sa môže vzťahovať buď na celý peňažný trest alebo jeho nevykonaný zvyšok. Zákon pritom nestanovuje, či v prípade zvyšku ide len o náhradný trest odňatia slobody, alebo o nezaplatenú časť peňažného trestu pri povolení mesačných splátok. Podmienkou však je, aby sa k takejto možnej alternatíve mladistvý vyjadril.

Pri peňažnom treste, ktorý súd ukladá mladistvému, je možný aj podmienený odklad jeho výkonu na dobu až troch rokov, pri splnení analogických podmienok, ako pri povolení podmieneného odkladu výkonu trestu odňatia slobody. Obdobne možno na prehlbenie výchovného účinku tohto trestu uložiť aj primerané obmedzenia najmä však výchovné opatrenia uvedené v § 51 ods. 3, ods. 4, smerujúce k tomu, aby viedol riadny život. Na skúmanie

správania sa mladistvého v skúšobnej dobe sa primerane použijú ustanovenia o podmienčnom odsúdení.

Nahradením zaplatenia peňažného trestu alebo jeho nevykonaného zvyšku vykonaním všeobecne prospešnej činnosť treba rozumieť činnosti v prospech štátu, obcí a pod.

R 28/1972: Peňažný trest možno uložiť aj vedľa trestu odňatia slobody vymeraného na hornej hranici zákonnej trestnej sadzby. V tomto prípade sa náhradný trest odňatia slobody podľa § 57 ods. 3 TZ neuloží. (Upravené znenie).

R 22/1977-II: Peňažný trest nemožno uložiť, ak je zrejmé, že by bol nevykonaliteľný (§ 57 ods. 1, TZ). Pri skúmaní tejto podmienky uloženia peňažného trestu treba zisťovať aj záväzky obvineného, predovšetkým rozsah jeho vyživovacej povinnosti a rozsah povinnosti na náhradu škody, ktoré zásadne majú prednosť pred zaplatením peňažného trestu. (Upravené znenie).

R 9/1991: Amnestia prezidenta republiky z 1. januára 1990 podľa čl. I písm. d) sa vzťahuje na nevykonané peňažné tresty alebo ich zvyšky, pokiaľ neboli uložené vedľa trestu odňatia slobody. To platí aj vtedy, ak ide o tresty odňatia slobody, ktorých výkon bol podmienčne odložený a podľa čl. I písm. b) cit. amnestie odpustený. Porovnaj ďalšiu judikatúru k § 56 a § 57 TZ.

K § 117

Ods. 1, ods. 2:

K pojmu trest odňatia slobody – pozri § 32 písm. a) a § 46 TZ. Doživotný trest odňatia slobody nemožno mladistvému uložiť.

Azda najdôležitejšou podmienkou uloženia trestu odňatia slobody mladistvému je dodržanie zásady „ultima ratio“, to znamená, že mladistvému možno trest odňatia slobody uložiť iba vtedy, ak sú splnené zákonom stanovené podmienky, t. j. ak po zhodnotení subjektívnych ako aj objektívnych okolností vrátane neúčinnosti predchádzajúcich opatrení – prirodzene aj so zreteľom na skôr uložené a vykonané tresty bez odňatia slobody, uloženie iného druhu trestu nemá nádej na dosiahnutie účelu trestu.

V prípade trestu odňatia slobody TZ zachováva doterajší režim a primerane tomu sa trestné sadzby trestu odňatia slobody znižujú na polovicu, pričom však zákon určil maximálnu hornú hranicu zníženej sadzby trestu odňatia slobody u mladistvého na sedem rokov a maximálnu dolnú hranicu tohto trestu stanovil na dva roky.

Pri posudzovaní, či na uložený trest odňatia slobody, ktorý bol uložený mladistvému, alebo ktorý mu možno uložiť, sa vzťahuje rozhodnutie prezidenta republiky o amnestii, sa vychádza z neskrátených trestných sadzieb odňatia slobody.

R 38/1969: Na použitie čl. 9 písm. c) rozhodnutia prezidenta republiky z 9. mája 1968 o amnestii je aj u mladistvých rozhodujúca základná trestná sadzba ustanovená v osobitnej časti TZ, nie sadzba znížená na polovicu podľa § 117 ods. 1 TZ. (Upravené znenie). K tomu porovnaj aj R 9/1970.

Ods. 3:

Obdobne, ako predchádzajúci zákon, aj nový TZ stanovil podmienky ukladania trestu odňatia slobody mladistvému za obzvlášť závažný zločin pri splnení ďalších podmienok prísnejšie, ako je to pri postihu za ostatné trestné činy. Súd môže na rozdiel od doterajšej úpravy uložiť mladistvému v týchto prípadoch pri splnení podmienok trest odňatia slobody nad sedem až do 15 rokov. Teda uloženie doživotného trestu odňatia slobody mladistvému nie je ani v týchto prípadoch možné.

Ide vlastne o akúsi náhradu za výnimočný trest odňatia slobody, ktorý môže byť mladistvému uložený pri splnení zákonných podmienok. (Za platnosti TZ č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov trest stanovený podľa tohto odseku mal tiež charakter výnimočného trestu). Takýto trest možno mladistvému uložiť iba za splnenia podmienok uvedených v tomto odseku. Pritom sa použili zaužívané pojmy z predchádzajúcej právnej úpravy. Teda hodnotenie protiprávnosti činu u mladistvého v tomto prípade nevychádza len z formálnych kritérií, ale obdobne ako v § 93 ods. 2 sa musí starostlivo zväziť miera závažnosti daného trestného činu, v tomto prípade obzvlášť závažného zločinu. Táto je určená kritériom „zavrhnutiehodného spôsobu vykonania činu“, alebo zavrhnutiehodnou pohnútkou, alebo z hľadiska „na ťažký a ťažko napravitelný následok“.

K pojmu „obzvlášť závažný zločin“ – pozri § 11 ods. 3.

Obzvlášť zavrhnutiehodný spôsob vykonania činu bol pôvodne stanovený za predchádzajúcej právnej úpravy v § 29. Za účinnosti nového zákona možno toto kritérium spolu s výkladom použiť len per analogiam. Obzvlášť zavrhnutiehodný spôsob vykonania činu charakterizuje objektívnu stránku trestného činu. Môže spočívať buď v povahe samotného konania, alebo v povahe situácie (miesta, času, okolností), v ktorej bol čin spáchaný. Do úvahy tu prichádza najmä obzvlášť intenzívne naplnenie príťažujúcich okolností, ktoré charakterizujú túto stránku trestného činu [§ 37 TZ, s výnimkou písm. a)]. Treba však prihliadnuť k § 138 TZ. Pozri aj vysvetlivky k tomuto ustanoveniu.

Obzvlášť zavrhnutiehodná pohnútka – pozri § 37 písm. a). Pozri aj § 140.

Podmienky uloženia trestu nad 7 do 15 rokov mladistvému sú stanovené alternatívne, a nie kumulatívne ako to bolo v § 29 zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov. Preto stačí, ak je splnená čo len jedna z uvedených alternatívnych podmienok: zavrhnutiehodný spôsob vykonania činu, zavrhnutiehodná pohnútko alebo ťažký alebo ťažko napravitelný následok. Ostatné podmienky uvedené v tomto ods. však musia byť splnené, t. j. musí íť o obzvlášť závažný zločin, a miera závažnosti tohto obzvlášť závažného zločinu musí byť s prihliadnutím na niektorú z vyššie uvedených alternatív mimoriadne vysoká a súd musí mať za to, že trest od dvoch do sedem rokov na dosiahnutie účelu trestu nepostačuje.

R 41/1976: K vymedzeniu pojmu obzvlášť zavrhnutiehodný spôsob spáchania činu a obzvlášť zavrhnutiehodná pohnútko.

Ods. 4:

Samotný výkon trestu odňatia slobody u mladistvých nariaďuje TZ vykonávať oddele-
ne od dospelých, a to v ústave na výkon trestu pre mladistvých. (Porovnaj aj § 69 ZVTOS)
Z toho vyplýva, že ak súd ukladá mladistvému, ktorý ešte neprekročil 18. rok svojho veku,
nepodmienečný trest odňatia slobody, musí rozhodnúť, že sa trest vykoná v ústave na
výkon trestu pre mladistvých, a preto nerozhoduje o zaradení mladistvého do ústavu na
výkon trestu podľa vonkajšej diferenciacie v zmysle § 48 ods. 2 a nasl. Nový ZVTOS v § 70
ods. 2 však umožňuje generálnemu riaditeľovi Zboru väzenskej a justičnej stráže výnimoč-
ne rozhodnúť, že mladistvý vykoná trest aj v inom ústave, ak je to pre plnenie programu za-
obchádzania účelnejšie. Ide vlastne o výnimku zo zásady stanovenej v § 406 ods. 2, resp. 3
TP, keďže súdne rozhodnutie je de facto zmenené orgánom štátnej správy. Toto ustanove-
nie nie je úplne v súlade ani s § 9 ods. 1 ZVTOS. Z textu ustanovenia však vyplýva, že sa-
motný spôsob výkonu trestu u mladistvého, u ktorého generálny riaditeľ ZVJS rozhodne, že
trest odňatia slobody vykoná v ústave pre dospelých, sa vykoná v zmysle § 72 ZVTOS, teda
ako u mladistvého. Mení sa len miesto výkonu trestu. Takýto prípad je možný najmä u od-
súdených mladistvých žien, pre ktoré vzhľadom na ich veľmi malý počet nie je zriadený
samostatný ústav na výkon trestu mladistvých žien.

R 12/1966: Ak súd ukladá mladistvému, ktorý neprekročil osemnásť rok veku, nepod-
mienečný trest odňatia slobody podľa § 117 ods. 1 TZ v zmysle § 117 ods. 4 TZ vysloví, že
trest sa vykoná v ústave na výkon trestu pre mladistvých. Nemôže teda rozhodnúť
o zaradení mladistvého do ústavu na výkon trestu podľa § 48 ods. 2, 3, 4 TZ. (Upravené
znenie).

R 11/1966: U mladistvého, ktorý v čase rozhodovania o spôsobe výkonu trestu odňatia
slobody ešte nedosiahol osemnásť rokov, súd vždy rozhodne podľa § 117 ods. 4 TZ, že
mladistvý vykoná trest v ústave na výkon trestu pre mladistvých. Ak mladistvý potom do-
vrší osemnásť rokov veku ešte pred nastúpením výkonu trestu odňatia slobody, súd rozho-
duje podľa § 411 TP.

K porušeniu zákazu reformatio in peius podľa § 391 ods. 2 TP porovnaj aj rozhodnutie:
R 6/1986. (Upravené znenie).

Ods. 5:

V ústavoch na výkon trestu pre mladistvých však môže ukončiť výkon trestu odňatia
slobody aj osoba, ktorá počas výkonu trestu odňatia slobody dovŕšila 18. rok svojho veku, ak
tak rozhodne súd s prihliadnutím najmä na dĺžku nevykonaného zvyšku trestu a na stupeň
a povahu narušenia mladistvého. V prípade, že súd rozhodne, že mladistvý vykoná uložený
trest odňatia slobody v ústave na výkon trestu pre ostatných odsúdených, súčasne spravid-
la rozhodne, že sa mladistvý zaradi na výkon trestu do ústavu s minimálnym stupňom strá-
zenia.

Z dikcie zákona vyplýva, že u mladistvého, ktorý v čase rozhodovania o vine a treste už
dovŕšil 18. rok svojho veku, musí súd rozhodnúť, o tom, či trest odňatia slobody vykoná

v ústave na výkon trestu pre mladistvých alebo v ústave na výkon trestu pre ostatných odsúdených (dospelých). Obdobne sa postupuje aj vtedy, ak mladistvý dovŕšil 18. rok svojho veku až po nadobudnutí právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku, ale ešte pred nastúpením do výkonu trestu odňatia slobody. Ak rozhodne, že trest sa vykoná v ústave na výkon trestu pre ostatných odsúdených, musí zároveň rozhodnúť aj o vonkajšej diferenciacii podľa § 48 ods. 2, alebo ods. 3, resp. ods. 4, alebo ods. 5. Rozhodnutia o spôsobe výkonu trestu u mladistvého, ktorý už dovŕšil 18. rok svojho veku, robí súd na verejnom zasadnutí uznesením, proti ktorému je prípustná sťažnosť. Pred takýmto rozhodnutím treba mladistvého vždy vyslychnuť. (Pozri § 411 ods. 2 TP).

ZVTOS už v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou (porovnaj § 53 ods. 4 zákona č. 59/1965 Zb. v znení neskorších predpisov) neupravil otázku spôsobu ďalšieho výkonu trestu odňatia slobody u mladistvého, ktorý aj po dovŕšení 18. roku svojho veku vykonáva trest v ústave na výkon trestu pre mladistvých, ale tu sústavne závažným spôsobom porušuje ustanovený poriadok alebo disciplínu. Preto je potrebné vychádzať zo všeobecného ustanovenia § 9 ods. 3 ZVTOS. Takéhoto odsúdeného možno rozhodnutím súdu preradiť do ústavu na výkon trestu pre ostatných odsúdených, pričom ho súd spravidla zaraďí do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. O tom rozhodne na verejnom zasadnutí uznesením súd, v obvode ktorého sa trest vykonáva. Proti tomuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok (pozri § 411 TP).

K rozhodovaniu o spôsobe výkonu trestu u mladistvých per analogiam – pozri R 11/1966 a R 12/196.

R č. 2/2004: V konaní proti mladistvému nemôže tá istá osoba vystupovať ako jeho opatrovník a zároveň aj ako zástupca orgánu povereného starostlivosťou o mládež, keďže v trestnom konaní majú rozdielne procesné postavenie a úlohy, v dôsledku čoho by mohlo dôjsť ku kolízii záujmov mladistvého. Pozri aj ďalšiu judikatúru k § 46, § 47 a § 48).

K § 118

K pojmu mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody – pozri § 39 TZ.

Hoci nový TZ v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou sprisnil hornú hranicu trestu odňatia slobody aj u mladistvých, ale na druhej strane zákon rozšíril možnosti zníženia trestu odňatia slobody aj pod dolnú hranicu trestnej sadzby bez akýchkoľvek obmedzení, čím umožnil súdu maximálnu individualizáciu trestu a zohľadnenie konkrétnej situácie mladistvého páchatela.

Takéto zníženie trestu odňatia slobody však nemožno použiť ani u mladistvého, ak sa dopustil zločinu, za ktorý zákon hrozí dospelému páchatelovi trestom odňatia slobody až na doživotie.

Pozri judikatúru k § 39 TZ.

K § 119

Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody – pozri § 49 a § 50 TZ.

Podmienečný odklad výkonu trestu odňatia slobody s probačným dohľadom – pozri § 51 a § 52 TZ.

TZ v plnej miere zachováva možnosť podmienečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody aj u mladistvých, pričom obmedzuje skúšobnú dobu na jeden až tri roky. Súčasne v nadväznosti na doterajšiu právnu úpravu môže súd vzhľadom na okolnosti prípadu a osobu mladistvého ponechať podmienečné odsúdenie v platnosti napriek tomu, že mladistvým zavdal príčinu na nariadenie výkonu trestu odňatia slobody. Pri predĺžení skúšobnej doby v takomto prípade podľa § 119 ods. 2 písm. b) je maximálna dĺžka skúšobnej doby stanovená na päť rokov. Na rozhodovanie podľa § 119 ods. 2 je rozhodujúci vek mladistvého v čase, keď porušil podmienky podmienečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody. Toto rozhodnutie môže súd urobiť len v skúšobnej dobe podmienečného odsúdenia, o ktoré ide. Na verejnom zasadnutí, na ktorom súd rozhoduje podľa § 119 ods. 2, nestráca odsúdený charakter mladistvého ani vtedy, keď v čase tohto rozhodovania už dovŕšil 19. rok svojho veku.

Ak súd výkon trestu odňatia slobody podmienečne odložil na skúšobnú dobu s probačným dohľadom, dohľad nad mladistvým vykonáva probačný a mediačný úradník podľa TP a PaMÚ. Novinkou je, že súd môže okrem nariadenia dohľadu, ak doteraz nebol nariadený, uložiť aj ďalšie výchovné opatrenia, aby viedol riadny život. Pôjde o výchovné povinnosti a obmedzenia alebo napomenutie s výstrahou (§ 106 ods. 2).

R 28/1975: Na rozhodovanie podľa tohto ustanovenia je rozhodujúci vek mladistvého v čase, keď porušil podmienky podmienečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody.

R 56/1979: Rozhodnutie podľa tohto ustanovenia môže súd urobiť len v skúšobnej dobe podmienečného odsúdenia, o ktoré ide.

R 51/1968: K otázke platnosti procesných ustanovení druhého oddielu siedmej hlavy TP pri rozhodovaní podľa § 119. (Upravené znenie). Porovnaj aj judikatúru k § 48.

K § 120

K pojmu premlčanie výkonu trestu – pozri § 90 a § 91 TZ.

S prihliadnutím na novú úpravu premlčania trestného stihania u mladistvých (§ 96) bolo nevyhnutné primeraným spôsobom upraviť aj otázku premlčania výkonu trestu u mladistvého. Ak má byť trest skutočne účinný, jeho výkon má nasledovať čo najskôr po spáchaní trestného činu a odsúdení. Navyiac u mladistvého treba prihliadnúť aj na zmeny, ktoré nastávajú v jeho živote po dosiahnutí dospelosti.

Hoci TZ vychádza aj u mladistvého zo zásady nepremlčateľnosti výkonu trestu za trestné činy uvedené v dvanásťtej hlave osobitnej časti zákona, ale u mladistvého súčasne stanovuje výnimku z tejto všeobecnej zásady u taxatívne vymenovaných trestných činov.

K § 121

K pojmu zahľadenie odsúdenia – pozri § 92 a § 93 TZ.

Ods. 1:

Otázku zahľadenia odsúdenia u mladistvého rieši nový zákon precíznejšie, než predchádzajúca právna úprava. Už zo zákona sa zahladzuje odsúdenie na trest odňatia slobody neprevyšujúci jeden rok, dňom výkonu trestu. Rovnako sa postupuje, ak bol trest uložený mladistvému rozhodnutím prezidenta republiky zmiernený alebo odpustený v dĺžke neprevyšujúcej jeden rok.

Ods. 2:

Pokiaľ ide o odsúdenie mladistvého na trest dlhší ako jeden rok, resp. ak aj po zmiernení alebo odpustení trestu na základe rozhodnutia prezidenta republiky zostáva mladistvému vykonať ešte trest odňatia slobody prevyšujúci jeden rok, TZ prebral doterajšiu právnu úpravu. Teda súd rozhoduje o zahľadení takéhoto odsúdenia mladistvého z úradnej povinnosti ihneď po vykonaní trestu odňatia slobody

Príslušným na rozhodnutie o zahľadení odsúdenia mladistvého na nepodmienečný trest odňatia slobody je súd, ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni, a to taktiež ihneď po prepustení mladistvého z výkonu trestu. Ak tak neurobil, vyrieši otázku zahľadenia odsúdenia mladistvého ako predbežnú otázku (§ 7 TP) súd, ktorý rozhoduje v ďalšej trestnej veci tohto istého páchatela.

V prípade, ak mladistvý vykonáva po sebe bez prerušenia výkonu trestu postupne viac uložených trestov odňatia slobody, súd rozhoduje o zahľadení odsúdenia po výkone každého trestu samostatne.

Rozhodujúcim kritériom pre súdne rozhodnutie o zahľadení odsúdenia mladistvého je správanie sa mladistvého vo výkone trestu odňatia slobody.

Z dikcie § 93 ods. 1 vyplýva, že ak došlo k zahľadeniu odsúdenia (t. j. aj mladistvého), hľadá sa na neho, ako keby nebol odsúdený.

Ods. 3:

Vyslovenie osvedčenia sa mladistvého odsúdeného na podmienečný trest odňatia slobody, ďalej na podmienečný trest odňatia slobody s probačným dohľadom, ako aj podmienečne prepusteného spája zákon s fikciou zahľadenia odsúdenia.

Ods. 4 až 7:

Fikciu neodsúdenia spája zákon aj s vykonaním ostatných druhov trestu, ktoré možno mladistvému uložiť. Ak došlo k upusteniu od výkonu trestu povinnej práce, peňažného trestu a trestu zákazu činnosti alebo ich zvyšku, fikcia neodsúdenia je spojená s právoplatnosťou rozhodnutia o upustení od výkonu týchto trestov alebo ich zvyšku.

V prípade uloženia viacerých druhov trestov popri sebe, treba postupovať podľa § 93 ods. 2, to znamená, že odsúdenie nemožno zahľadiť, kým neuplynie doba na zahľadenie trestu odňatia slobody podľa § 92 ods. 1, ak bol takýto trest odsúdenému uložený.

R 42/1981: O tom, či sa odsúdenie mladistvého na nepodmienečný trest odňatia slobody zahladzuje, je povinný rozhodnúť súd, ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni, ihneď

po prepustení mladistvého z výkonu trestu § 121 ods. 2 TZ. Ak tak príslušný súd neurobil, vyrieši otázku zahľadania odsúdenia mladistvého ako predbežnú otázku podľa § 7 TP súd, ktorý rozhoduje v ďalšej trestnej veci tohto páchatela, pokiaľ okolnosť, či sa na neho hľadí, ako by nebol odsúdený, má vplyv na právne posúdenie nového skutku, uloženia trestu alebo ochranného opatrenia. (Upravené znenie).

R 36/1977: Podmienkou zahľadania odsúdenia mladistvého na trest odňatia slobody podľa § 121 ods. 2 TZ je také správanie sa mladistvého vo výkone trestu, že z neho možno usudzovať, že mladistvý sa napravil a že v budúcnosti povedie riadny život. (Upravené znenie). Pozri aj judikatúru k § 92 a § 93 TZ.

K § 122

Ods. 1: Opomenutím, ako formou konania je možno spáchať trestný čin iba vtedy, pokiaľ ide o opomenutie takého konania, ku ktorému je páchatel' podľa okolností a svojich pomeroch povinný. Povinnosť konať môže vyplývať zo zákona, z úradného rozhodnutia, zo zmluvy alebo z iných okolností. V tomto poslednom prípade ide o porušenie povinnosti vyplývajúcej z konkrétneho postavenia páchatela a okolností prípadu, ktorého porušenie sa však musí približne rovnať porušeniu inej právnej povinnosti. Pokiaľ nie je možné takúto konkrétnu povinnosť z postavenia páchatela vyvodiť, chýba konanie ako podmienka trestnej zodpovednosti a za nezabránenie následkov nie je možné u páchatela vyvodiť trestnú zodpovednosť (R 25/77).

Druh matky dieťaťa nemá právnu povinnosť uloženú zákonom starať sa o dieťa družky, ktorej opomenutie by mohlo zakladať trestnú zodpovednosť za trestnoprávne relevantný následok spôsobený zanedbaním starostlivosti. Takáto povinnosť by mu mohla vzniknúť iba na základe dohody s matkou, a to i konkludentne, poprípade na základe jeho predchádzajúceho nebezpečného konania, ktorého následky by bol povinný odvrátiť alebo im predísť. Pokiaľ tu nie je takýto vzťah, nemožno uznať druhu matky zodpovedným za smrť dieťaťa, ktorá nastala v dôsledku opomenutia poskytnúť dieťaťu potrebnú starostlivosť a zaistiť mu lekársku pomoc. V takomto prípade môže byť druh matky zodpovedný iba za úmyselné opomenutie všeobecnej povinnosti poskytnúť dieťaťu potrebnú pomoc v zmysle § 177 ods. 1 TZ, ktorú má každý (R 16/84).

Opomenutie je teda postavené na úroveň konania, pokiaľ niekto nevykonal to, čo bolo jeho právnou povinnosťou. Nestačí porušenie povinnosti vyplývajúcej iba z morálnych pravidiel (R 7/88).

Okrem aktívneho konania môže páchatel' trestný čin spáchať aj opomenutím, avšak len vtedy, ak podľa okolností a svojich pomeroch bol povinný konať.

Trestné činy, ktoré možno spáchať len **opomenutím prikázanej činnosti** sa označujú ako tzv. čisté omisívne alebo pravé omisívne.

Trestné činy, ktorých znakom charakterizujúcim objektívnu stránku je nielen konanie (opomenutie), ale aj **zmena na hmotnom predmete útoku** alebo ohrozenie predmetu

útoke, pokiaľ boli spáchané opomenutím, sa označujú ako tzv. nepravé omisívne trestné činy (R 16/1984). Toto ustanovenie sa týka práve týchto trestných činov.

Aj opomenutie môže byť úmyselné alebo nedbanlivostné.

Ods. 2: Zhotovenie väčšieho počtu letákov ručným opisovaním alebo písaním na písacom stroji nie je čin spáchaný „**obsahom tlačoviny**“, ale „**rozšírovaným spisom**“. Pri zistení jedného kusu letáku je treba preto zisťovať, či páchatel leták zhotovil, resp. ďalej odovzdal s účelom, aby s jeho obsahom bolo oboznámených niekoľko osôb, resp. s vedomím, že takýto výsledok nastane.

Čin spáchaný „**obsahom tlačoviny**“ je písomný prejav, ktorý bol rozmnožený vo väčšom množstve pomocou tlačovej alebo inej techniky, teda spôsobom, ktorý umožňuje výrobu väčšieho počtu písomností totožného obsahu podstatnej ľahšie ako opisovaním na písacom stroji. V prípade nápisov je treba preukázať, že páchatel zhotovil nápis úmyselne tak, aby mohol byť postrehnutý väčším počtom osôb.

Záver, že čin bol spáchaný **verejne** preto, že bol spáchaný aspoň pred dvoma osobami, je možný iba vtedy, ak aspoň dve osoby rozdielne od páchatela boli pri spáchaní trestného činu súčasne prítomné.

Ods. 3: Dôvodom prísnejšej trestnosti činu spáchaného so zbraňou je jednak to, že tento spôsob svedčí o väčšej intenzite zločinnej vôle páchatela, jednak to, že vylučuje alebo značne sťažuje obranu. Nemusí ísť o zbraň v užšom technickom slova zmysle, ale musí to byť predmet, ktorý je vhodným prostriedkom na spôsobenie ujmy na tele a k zvýšeniu útočnej schopnosti páchatela.

K pojmu **strelná zbraň** a strelivo pozri zákon č. 190/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov o strelných zbraniach a strelive a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K tomu, aby bolo možné hodnotiť čin ako spáchaný „**so zbraňou**“ nestačí, pokiaľ má páchatel u seba zbraň iba náhodou a nie k tomu účelu, aby ju nejakým spôsobom použil na spáchanie činu. Nezáleží na tom, či si páchatel zabezpečil zbraň vopred v úmysle, aby ju použil pri čine alebo či ju použil, majúc ju náhodou po ruke.

Zákon nemá na myslí iba zbrane smrtiace alebo zbrane v technickom slova zmysle. **Palica** je zbraňou, avšak iba vtedy, ak by bola v konkrétnom prípade spôsobilá zintenzívniť útok proti osobe a ohroziť jej telesnú bezpečnosť a bola by jej vôľou účastníka a spôsobom jej použitia ako prostriedku k útoku prepožičaná spomínaná vlastnosť zbrane.

Vodič, ktorý v úmysle, aby bránil príslušnému orgánu vo výkone povolania, **zamieril idúcim vozidlom proti tomuto orgánu, spáchal čin so zbraňou**. Zbraňou sa nerozumeje iba zbraň v technickom slova zmysle, ale je potrebné pod týmto pojmom rozumieť každý predmet, ktorý je spôsobilý zvýšiť nebezpečnosť pre telesnú integritu napadnutého a posilniť tak útok proti telesnej integrite. Nie je potrebné, aby si páchatel tento predmet zaobstaral v úmysle, aby ho použil ako zbraň, ale stačí, že použil predmet vedome ako zbraň, aj keď ho mal u seba za akýkoľvek účelom. Pretože podľa skutkového zistenia použil obžalovaný

v konkrétnom prípade idúce auto proti službukonajúcemu policajtovi v úmysle brániť mu vo výkone jeho povolania, ktorý bol dôvodne vykonávaný, aby páchatel mohol voľne autom odísť, spáchal trestný čin so zbraňou. Aj prudké privretie ťažkých dverí môže byť považované za útok so zbraňou.

Zbraňou je i **kameň**, pokiaľ z okolnosti prípadu plynie, že jeho použitie bolo v danom prípade prostriedkom k tomu, aby bol útok proti telu dôraznejší. Posúdenie otázky, či tento predmet je **spôsobilý zvýšiť intenzitu útoku proti telu**, závisí okrem iného na jeho veľkosti, váhe, tvare, spôsobe jeho použitia, na vzdialenosti, na akú bol hodený a na sile pritom použitej, ako aj na tom, proti ktorej časti tela bolo ním mierené, poprípade ktorá časť tela ním bola zasiahnutá (B 1/70 rozh. č. 7).

Trestný čin je spáchaný so zbraňou, pokiaľ páchatel (alebo s jeho vedomím niektorý zo spolupáchateľov) použije zbraň na útok, za účelom prekonania alebo zamedzenia odporu, alebo pokiaľ ju má k tomuto účelu pri sebe; pritom sa zbraňou rozumie čokoľvek, čím je možné uskutočniť útok proti telu dôraznejším spôsobom. Z toho vyplýva, že **zbraňou** sa rozumie iba vec, ktorá bola použitá alebo ktorá bola určená za účelom útoku proti osobe, nie však za účelom útoku proti veci (R 33/78).

Použitie **aerosolového rozprašovača** so slzným plynom proti napadnutému v úmysle prekonať alebo zamedziť jeho odpor je treba považovať za použitie zbrane (R 22/79).

Ods. 4: Vec je **uzamknutou** aj vtedy, pokiaľ bola opatrená viditeľnou mechanickou prekážkou a prístup k nej je zamedzený alebo sťažený. Nezáleží na tom, či je k odstráneniu prekážky potrebné väčšie či menšie vypätie síl alebo telesná námaha vôbec; rozhodujúcim je, či mal byť prekážkou podľa úmyslu majiteľa zamedzený alebo aspoň sťažený prístup k veci nepovolaným osobám. Iným je prípad, keď majiteľ nehmuteľnosti zveril kľúč páchatelovi za tým účelom, aby ju upratal vyčistil a túto k tomuto cieľu otvoril, pretože v takomto prípade nemožno hovoriť o svojpomocnom otvorení.

Kto odcudzí schránku s uzamknutým obsahom, uschovanú v neuzamknutej miestnosti, dopustí sa vo vzťahu k obsahu schránky krádeže voči veciam uzamknutým.

Nemožno pokladať za vec uzamknutú a trestný čin spáchaný vlámaním, pokiaľ bol v zamknutom zámku ponechaný kľúč určený práve k jeho otvoreniu bez akejkoľvek námahy.

Ide o krádež vecí **uzamknutých**, pokiaľ ich odcudzila páchatelka z uzamknutého bytu, ak pritom k jeho otvoreniu kľúče, ktoré majiteľka bytu zverila jej manželovi a ktoré on ponechal doma, pretože odcudzené peniaze a veci boli voči obžalovanej uzamknuté (R 118/46).

Vypáčenje pokladničky v skrinke verejného telefónneho automatu s cieľom zmocniť sa peňazí naplnia znak „**vlámania**“, pretože ide o odstránenie prekážky postavenej medzi páchatelom a odcudzovanými veci, ktorých účelom bolo práve vylúčiť zmocnenie sa veci neoprávnenou osobou.

Vlámaním je i **násilné otvorenie príručnej pokladne**, v ktorej boli cudzie veci, ktorých sa páchatel zmocnil, pretože ide o prekonanie prekážky, ktorá je určená k tomu, aby veci boli chránené pred osobami nepovolnými k dispozícii s nimi (R 23, 24/91).

O použití sily ide aj vtedy, pokiaľ páchatel použil na prekonanie prekážky nástroje, takže intenzita vlastnej vynaloženej fyzickej sily nemusela byť vzhľadom na povahu použitého nástroja veľká. V konkrétnom prípade obžalovaný do domu poškodeného vnikol potom, čo kliešťami rozštiepal drôtený plot a takto vytvoreným otvorom v plote vnikol na záhrady domu. Drôtený plot o výške 185 cm uzatvárajúci určitý priestor je zabezpečovacou prekážkou. Páchatel, ktorý takúto prekážku prekoná prezením, teda s použitím vlastnej fyzickej sily a vnikne do uzatvoreného priestoru, dopúšťa sa vlámania.

Ods. 5: Zákon č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v § 43b pojem dom a byt definuje v týchto súvislostiach: bytové budovy sú stavby, ktorých najmenej polovica podlahovej plochy je určená na bývanie. Medzi bytové budovy patria bytové domy, rodinné domy, ostatné budovy na bývanie, napríklad detské domovy, študentské domovy, domovy dôchodcov a útulky pre bezdomovcov.

K týmto pojmom pozri tiež § 130 ods. 1.

Za dom možno považovať len nehnuteľnosť s takými stavebnými úpravami, ktorá sa užíva alebo ktorá je aspoň spôsobilá k užívaniu. Novostavba, ktorá je ešte nedokončená, nemôže byť označená za dom alebo iné obydlie.

Za dom iného nemožno považovať spoločný nerozdelený dvor páchatela a poškodeného. Ako vyplynulo z dokazovania v konkrétnej trestnej veci, šlo fakticky o voľný neohradený priestor pred domami obvineného a poškodeného, na ktorý mali obaja právo vstúpiť, resp. sa na ňom zdržiavať, preto nemohla byť vyvodená trestná zodpovednosť za trestný čin spáchaný v obydlí (upravený R 32/1974).

Pod pojmom byt sa rozumie nielen vlastný byt, ale aj príslušenstvo k nemu patriace, ako napríklad sklad alebo pôjd. Domom sa rozumie i ohradená príhlhá záhrada a ohradený dvor vrátane objektov, ktoré sa tu nachádzajú, napríklad hospodárske budovy. Domom je aj rekreačná chata a záhradkárska chata za predpokladu, že tie poskytujú ich užívateľovi určité súkromie a možnosť odpočinku, teda slúžia tiež individuálnej rekreácii. Nemožno sem zaraďovať altánky, prístrešky a objekty opustené, neobývané, rozostavané a pod. (Upravené R 1/1980 a R 38/1988).

Príslušenstvo bytu na účely tohto zákona sú miestnosti, ktoré plnia komunikačné, hospodárske alebo hygienické funkcie bytu.

Ods. 6: **Lšťov** vo forme omylu alebo úskoku je páchatelom ľahšie dosiahnutie určitého cieľa, aby poškodenej osobe znemožnil aktívne konať a to či už brániť sa alebo uplatňovať svoje práva, prípadne plniť povinnosti. Omylom sa rozumie nezhoda páchatelovej vedomosti (vnímania, predstavy) so skutočnosťou. Použitie lšti ako závažnejšieho spôsobu konania je jedným zo znakov kvalifikovaných skutkových podstát viacerých trestných

činov. Lesť je zároveň prostriedkom na uvedenie osoby do stavu bezbrannosti, v ktorom nie je schopná účinnej obrany. Typickým príkladom je spáchanie trestného činu znásilnenia zneužitím bezbrannosti ženy, ktorú páchateľ do tohto stavu uvedie zatajeným podaním návykových látok alebo liekov.

Ods. 7: Násilím sa rozumie použitie fyzickej sily k prekonaniu alebo zamedzeniu kladeného alebo očakávaného odporu. Násilie musí byť prostriedkom nátlaku na vôľu napadnutého. Nie je podmienkou, aby poškodený kládol odpor, napr. keď si je vedomý fyzickej prevahy útočníka alebo útočníkov a z obavy pred ďalším násilím odpor radšej vôbec neprejavuje a úplne sa podrobuje vôli páchateľa. Násilie spravidla smeruje proti tomu, kto má vec u seba, možno ho však použiť i proti inej osobe alebo veci, ak je prostriedkom nátlaku na vôľu poškodeného (R 1/1980).

Ods. 8: Nátlakom použitím psychického násilia proti inému sa rozumie pôsobenie na vôľu iného a vyvolanie spravidla úzkosti až duševných bolesti, hoci krátkodobých, majúcich vplyv na neslobodné rozhodovanie sa a konanie inej osoby v rozpore s jej pôvodnými predstavami alebo situáciou, v ktorej by konala inak.

Ods. 9: Opakovanie trestného činu sa od pokračovacieho trestného činu odlišuje tým, že konaním páchateľa sa síce naplňa tá istá skutková podstata trestného činu, avšak konanie páchateľa nie je spojené tým istým zámerom; často je rozdielny aj predmet trestného činu a ďalšie objektívne okolnosti. V praxi najčastejšie absentuje časová súvislosť medzi jednotlivými útokmi, ktorá je daná spravidla niekoľkomesačným až ročným časovým odstupom zohľadňujúc pritom časové súvislosti potrebnej prípravy páchateľa na ďalší útok v kontexte charakteru trestnej činnosti a možnosti jej páchania. Opakovanie trestnej činnosti sa posudzuje ako viacčinný súbeh alebo recidíva.

Ods. 10: Podstata pokračovacieho trestného činu je v tom, že viacero útokov sa pokladá za jeden trestný čin a subsumuje sa pod tu istú skutkovú podstatu trestného činu. Základnými črtami pre kvalifikovanie útokov podľa jednej skutkovej podstaty trestného činu sú: možnosť každý trestný útok osobitne podradiť pod to isté ustanovenie TZ, hoci v rôznom vývojovom štádiu, pričom v prípade škôd sa tieto sčítajú, jednotlivci zámer páchateľa pokračovať v tom istom trestnom čine aspoň v základných črtách existujúci na samom začiatku jeho páchania (subjektívna súvislosť), objektívna súvislosť v čase, spôsobe ich páchania a predmete útoku.

Z uvedených podmienok vyplýva, že pre pokračovací trestný čin je charakteristický väčší počet útokov, ktorými sa naplňa určitá skutková podstata trestného činu. Útoky sú vedené s rovnakým zámerom, rovnakým spôsobom, s časovou súvislosťou a každý z nich možno posudzovať ako samostatný trestný čin, ktorý naplňa tú istú skutkovú podstatu trestného činu. Ako pokračovanie v trestnej činnosti sa posudzuje činnosť páchaná do oznámenia vznesenia obvinenia. Čiastkové útoky spáchané mimo územia SR nie sú súčasťou pokračujúcej trestnej činnosti a v prípade, že sa za ne vedie trestné stíhanie na území SR (napr. na základe zásady personality – § 4, treba ich stíhať ako samostatné skutky). Rovna-

ko je vylúčené pokračovanie v trestnom čine, ak niektoré dielčie útoky sú spáchané vo forme páchatelstva alebo spolupáchatelstva a niektoré vo forme účastníctva (R 22/1990).

Ods. 11: Hromadné trestné činy predpokladajú naplnenie znakov určitej skutkovej podstaty trestného činu viacerými činmi. Na rozdiel od pokračovacieho trestného činu konania tvoriace hromadný trestný čin, posudzované samostatne, nie sú trestnými činmi; iba súhrn takýchto činov tvorí trestný čin. O taký trestný čin ide spravidla vtedy, ak zákon vyžaduje sústavnosť (§ 175) alebo väčšie množstvo (§ 253). Podobne ako pri pokračovacom trestnom čine sa vyžaduje objektívna a subjektívna súvislosť.

Ods. 12: Trvacie trestné činy charakterizuje udržiavanie protiprávneho stavu (tiež po jeho vyvolaní) dlhší čas. Pri trvácich trestných činoch TZ predpokladá, že už spôsobený protiprávny stav trvá aj po dokonaní trestného činu a že páchatel bude tento stav zámerne udržiavať (§ 168, § 169, § 182, § 183, § 207, § 294, § 295, § 405, § 406). Trváci trestný čin sa tiež posudzuje ako jediné konanie. Trvanie protiprávneho stavu pri trvácich trestných činoch treba odlišovať od tých trestných činov, pri ktorých sa vyžaduje spôsobenie takéhoto následku (napr. dvojmanželstvo).

Spoločne k ods. 10, 11, 12: U pokračovacieho, hromadného i trvácего trestného činu je vylúčený jednočinný súbeh dielčích útokov. Tieto trestné činy sú dokončené vykonaním posledného útoku, resp. momentom odstránenia protiprávneho stavu. V prípade existencie protiprávneho stavu aj po účinnosti nového zákona posudzuje sa trestnosť týchto činov podľa tohto zákona, ak činy boli trestnými aj za účinnosti pôvodného zákona. Obdobná zásada platí aj v prípade trestnej činnosti páchanej pred a po dovŕšení plnoletosti páchatela (je teda za celú svoju trestnú činnosť zodpovedný ako dospelý, na rozdiel od trestnej činnosti páchanej pred a po dovŕšení veku trestnej zodpovednosti). Ide o tzv. dištančné delikty s pôsobnosťou ktoréhokoľvek súdu, v obvode ktorého bol spáchaný čo aj len čiastkový útok alebo udržiavaný protiprávny stav.

Ods. 13: Medzníkom posudzovania pokračovania v konaní páchatelom je oznámenie vznosenia obvinenia. Od tohto procesného úkonu sa takéto konanie posudzuje ako nový skutok. Výnimkou predstavuje trestný čin zanedbania povinnej výživy podľa § 207, u ktorého sa tento medzník posúva až k momentu vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa alebo pokiaľ sa súd druhého stupňa neodobral na záverečnú poradu (v prípade podania odvolania). Takúto úpravu si vyžiadala súdna prax premietnutá aj do ustanovení o účinnej lútosti podľa § 86 písm. a), b) TZ, podľa ktorého trestnosť tohto trestného činu zaniká okrem iného aj vtedy, ak si páchatel svoje relevantné povinnosti týkajúce sa výživného splní skôr, než sa súd (prvostupňový alebo odvolací) odobral na záverečnú poradu.

K § 123

Ods. 1: Pojem ujma na zdraví ako akékoľvek poškodenia zdravia iného je potrebné vykladať v kontexte ods. ov 2 až 4. Kvalitatívne ide o menej závažnú ujmu ako ublíženie na zdraví. Pôjde teda o poškodenie zdravia iného, počas ktorého bol iba na krátky čas sťažený obvyklý spôsob života, pričom vylúčeným nie ani to, aby k sťaženiu obvyklého spôsobu

života vôbec nedošlo. Musí však ísť o poškodenie zdravia objektívne preukázateľné spravidla so stopami na tele poškodeného. Zákon lekárske vyšetrenie, ošetrovanie ani liečenie nevyžaduje. V praxi pôjde najčastejšie o dôsledky nie intenzívnych úderov, nárazov, škrabancov, pádov a podobne.

Ods. 2: Nie každá porucha zdravia je ublížením na zdraví v zmysle TZ. Nestačia napríklad prechodné bolesti alebo nevoľnosť, oderky, nepatrné ranky, hučanie v ušiach a pod. Za **ublíženie na zdraví** možno považovať taký stav (ochorenie, poranenie), ktorý porušením normálnych telesných alebo duševných funkcií sťažuje výkon obvyklej činnosti, alebo má iný vplyv na obvyklý spôsob života poškodeného a ktorý vyžaduje lekárske ošetrovanie aj keď nezanecháva trvalé následky. Ublíženie na zdraví bude teda zmenený stav, ktorý nastal napr. dlhotrvajúcimi bolesťami, horúčkami, nespavosťou, nechufou k jedlu, nemožnosťou pohybu, pripútaním na lôžko a pod. ; patria tu tiež prípady, kedy choroba, ktorú už poškodený mal, sa zhoršila a príznakov čo do množstva a intenzity pribudlo. Pracovná neschopnosť je dôležitým kritériom pri posudzovaní pojmu ublíženie na zdraví, nie je však kritériom jediným, ani rozhodujúcim. Pri posudzovaní uvedeného pojmu ublíženia na zdraví majú význam hlavne také skutočnosti, ako je povaha poruchy zdravia, ako bola spôsobená, akými príznakmi sa prejavuje, ktorý orgán a ktorá funkcia bola narušená, bolestivosť zranenia a jej intenzita, či a aké lekárske ošetrovanie vyžaduje a či a do akej miery porucha narušila obvyklý spôsob života postihnutého, počítajúc do toho i vyradenie z pracovného procesu. Je potrebné zdôrazniť, že posudzovanie každého prípadu musí byť komplexné a prísne individuálne. Nemožno jednoznačne stanoviť nejakú minimálnu dobu, po ktorú musí porucha zdravia (narušenie obvyklej špecifity života, bolestivosť poranenia, pracovná neschopnosť a pod.) trvať, aby poruchu zdravia bolo možné už považovať za ublíženie na zdraví. Musí však ísť o takú poruchu zdravia, ktorá sťažuje postihnutému obvyklý spôsob života alebo výkon obvyklej činnosti alebo má iný vplyv na obvyklý spôsob života postihnutého, a to nielen po krátku, prechodnú dobu (R II/1965).

Skutočnosť, že poškodená po zranení ešte nejaký čas pracovala, sama o sebe nevyklučuje ublíženie na zdraví poškodenej, lebo pre zistenie ublíženia na zdraví okrem iných kritérií stačí, že poškodená sa dostala v dôsledku zranenia do takého stavu, ktorý jej sťažoval výkon obvyklej činnosti, v konkrétnom prípade prácu zubnej lekárky v ambulancii. Keď sa aj napriek tomu dostavila do ambulancie a tam vykonávala stomatologické vyšetrenia, ktoré však realizovala krátky čas a s vypätím, teda s ťažkosťami, ešte neznamená, že neutrpela ujmu na zdraví (rozsudok NS SSR sp. zn. 4 Tz 257/1973).

Pre záver, že ide o ublíženie na zdraví, nie je nevyhnutné, aby poškodený bol práce schopný. Rozhodujúca je povaha ujmy na zdraví, hlavne akými príznakmi, ťažkosťami a bolesťami sa prejavuje, v akej intenzite, po akú dlhú dobu a do akej miery narušila jeho obvyklý spôsob života. Okolnosť, že poškodený pri poruche zdravia (v tomto prípade šlo o zlomeninu nosnej kosti s dobou liečenia a predpokladanou pracovnou neschopnosťou v trvaní 3 týždne), ktorá má objektívne povahu ublíženia na zdraví a vyžaduje si pracovnú

neschopnosť na vlastné riziko práce vykonáva, nemôže viesť k záveru, že nejde o ublíženie na zdraví (R 21/1984).

Za ublíženie na zdraví sa považuje porucha zdravia poškodeného, ktorá mu sťažuje obvyklý spôsob života alebo výkon obvyklej činnosti po dobu okolo 7 dní. Súdy sa mechanicky neobmedzujú iba na kritérium dĺžky pracovnej neschopnosti alebo iba doby trvania poruchy zdravia. Pri posudzovaní tohto pojmu vychádzajú zo zhodnotenia všetkých okolností, hlavne povahy poruchy, akými príznakmi sa prejavovala, ktorý orgán alebo ktorá funkcia bola narušená, aká bola bolestivosť poranenia a ich intenzita, aké lekárske ošetrenie si poranenie vyžiadalo a do akej miery porucha zdravia narušila obvyklý spôsob života poškodeného vrátane toho, či a na akú dobu ho vyradila z pracovného procesu. Za predpokladu, že zo všetkých ostatných hľadísk ide o výraznú poruchu zdravia, možno za ujmu na zdraví považovať i takú poruchu, ktorá netrvala obvykle požadovanú minimálnu dobu 7 dní (R 16/1986).

Ods. 3: Súдно-lekárske hľadiská oznámené niektorými ústavmi pre súdne lekárstvo, ktoré môžu prispieť k jednotnému posudzovaniu druhov ťažkej ujmy na zdraví uvedených v § 123 ods. 3 písm. a) až i) TZ (R II/1965).

K písm. a): Za **zmrzačenie** sa považuje trvale chorobný stav charakterizovaný značnou zmenou tela alebo jeho časti, prevažne tvarovou (napr. deformácia chrčtice – hrb), prevažne funkčnou (napr. zreteľná stuhnutosť v bedrovom kĺbe), strata niektorej z končatín alebo ich podstatných častí. U horných končatín stačí už amputácia zápästia, u dolných končatín amputácia nad členkom. Nepatrí sem strata boltca, niektorého prsta, chodidla (v týchto prípadoch je telesná funkcia iba mierne porušená), ani krvácanie vzniknuté skrátčením alebo prehnutím po zlom zhojení zlomeniny. Rovnako tak sa sem nezaraďujú stuhlosti v menej dôležitých kĺboch, pokiaľ je s tým spojená iba malá porucha funkcie.

Ak bola poškodenému úrazom oddelená od tela časť ruky, avšak včasným lekárskeým zákrokom bola táto časť replantovaná a poškodený je schopný rukou vykonávať základné úkony, nemožno toto poškodenie na zdraví považovať za zmrzačenie, hoci bola úchopová schopnosť ruky výrazne obmedzená. Výraznejšie obmedzenie funkcie ruky môže byť podstatným znížením pracovnej spôsobilosti podľa písm. b) (R 45/1990).

Všeobecne pod pojmom zmrzačenie treba chápať vyvolanie takeého stavu človeka, ktorý stratil schopnosť užívať v plnej miere fyziologicky svoje telo, resp. u ktorého došlo k porušeniu výkonnosti niektorého pohyblivého ústrojenstva alebo jeho časti. Stupeň zmrzačenia potom závisí od miery stratenej funkcie a nielen na samotnom rozsahu vonkajšieho znetvorenia, ktoré zmrzačenie doprevádza, ale nie je jeho podstatným znakom. Pokiaľ ide o poškodeného, je nepochybné, že strata dvoch prstov pravej ruky obmedzuje fyziologickú funkciu tejto ruky a znemožňuje jej normálne používanie takým spôsobom, ako je to u zdravého človeka, pričom ani tá okolnosť, že poškodený si postupne môže osvojiť používanie ostatných prstov namiesto chýbajúcich, nemôže nič na povahe zranenia – zmrzačenia zmeniť.

K písm. b): Stratou alebo podstatným znížením pracovnej spôsobilosti sa rozumie trvalý chorobný stav alebo strata časti tela, spojená s úplnou stratou alebo aspoň s podstatným znížením všetkej pracovnej spôsobilosti. Úplná strata všetkej pracovnej spôsobilosti je pomerne vzácna. V takomto prípade musí byť postihnutý k väčšine jednotlivých pracovných úloh nespôsobilý a v denných úkonoch odkázaný na pomoc druhej osoby. Tak tomu bude hlavne u osôb slepých alebo ochrnutých na obe dolné alebo horné končatiny. Častejšie sú prípady podstatného zníženia pracovnej spôsobilosti. Z hľadiska súdnolekárskeho ide väčšinou o prípady, kedy pracovná nespôsobilosť je vyššia ako 50 %. Pokiaľ podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti nebude trvalé a dá sa odstrániť liečením (napr. rehabilitáciou, užívaním špeciálnej terapie), nejde o ťažkú ujmu na zdraví v zmysle § 123 ods. 3 písm. b) TZ, spravidla však v takýchto prípadoch pôjde o ťažkú ujmu na zdraví v zmysle § 123 ods. 3 písm. i) TZ.

K písm. c): Ochromením údu je trvalá nespôsobilosť alebo značne znížená schopnosť pohybu hornej alebo dolnej končatiny alebo jej značnej časti. Sem patria prípady, kedy je končatina zachovaná, avšak je ochrnutá, čo znemožňuje jej funkciu (napr. obrna dolných končatín pôvodu od miechy po bodnej rane do chrbtice). Nepatria sem naopak prípady, kedy ide o znehynbenie niekoľkých prstov ruky, pokiaľ je ruka naďalej prakticky upotrebitelná, ani prípady, kedy je ruka ochrnutím vyradená v zápästí, kým ramenný a lakťový kĺb je neporušený.

K písm. d): Funkciou zmyslových ústrojov je zrak, sluch, čuch, chuť a hmat. Prakticky najčastejším je s postihnutie zraku a sluchu. Za stratu funkcie týchto zmyslových ústrojov sa považuje úplná slepota a hluchota. Strata nastáva vtedy, keď človek nerozoznáva okolo seba predmety, teda keď je prakticky slepý. Strata zraku spočíva nielen v úplnej slepote, ale aj v neschopnosti presného poznávania predmetov pri primeranom osvetlení, to nielen na diaľku, ale tiež na malú vzdialenosť. S tým súvisí i neschopnosť odhadovať vzdialenosť a hĺbky a sťaženie priestorovej orientácie. Za podstatné zníženie zraku alebo sluchu sa považuje zníženie menej než na polovicu predchádzajúcej zmyslovej funkcie. Postihnutie funkcií ostatných zmyslových ústrojov (čuchu, chuti a hmatu) býva obvykle sprievodným príznakom závažného poškodenia centrálného nervstva, ktoré je poškodením dôležitého orgánu.

Je namieste tu zaradiť aj poškodenie orgánov vnútorného ucha, následkom ktorých sú ťažké poruchy rovnováhy. Je potrebné zdôrazniť, že pri úplnej strate zraku na jednom oku môže postihnutý pri dobrom videní druhého oka čítať, písať, pohybovať sa a po určitej dobe návyku i pracovať v rôznych povolaniach ako iný človek vidiaci na obe oči, takže oslabenie funkcie zraku by tu nebolo podstatné. Strata jedného oka by mohla byť poškodením dôležitého orgánu. Úplná strata sluchu iba na jednom uchu – pri druhom uchu nepostihnutom – je spojená s 15 % stratou všetkej pracovnej spôsobilosti, takže ani tu by nešlo o podstatné oslabenie sluchu.

K písm. e): Za poškodenie dôležitého orgánu sa jednoznačne považuje také porušenie niektorého z telesných orgánov, pri ktorom vzniká nebezpečenstvo pre život alebo iný

závažný dlhšie trvajúci alebo trvalý následok, čo je stav, ktorý zodpovedá ťažkej ujme na zdraví iného druhu [napr. podľa písm. b) alebo i) citovaného ustanovenia]. Uviest' presnú hranicu medzi orgánmi dôležitými a nedôležitými nemožno. Za týchto podmienok bude poškodením dôležitého orgánu spravidla: zhmoždenie alebo stlačenie mozgu kostnými úlomkami alebo krvným výronom, otras mozgu, pokiaľ bezvedomie trvalo aspoň jednu hodinu, pričom i tu je potrebné zisťovať, či došlo tiež k zhmoždeniu mozgu alebo k zlomeniu lebečnej kosti alebo iným závažným následkom. Ďalej sem patria poranenia miechy, strata alebo podstatné zhoršenie reči podmienenej zmenami na príslušných orgánoch, poranenie prednej polovice krku a veľkých ciev tu prebiehajúcich i nervov, ďalej poranenie dýchacích ciest spojené s vdychovaním krvi alebo šírením infekcie do okolia, poranenie srdca a veľkých ciev, poranenie prenikajúce do dutých orgánov (žalúdku, čriev), poranenie pečene, ľadvín, sleziny, brušnej slinivky a pod. Je možné sem zaradiť aj stratu jedného oka a poranenie kľbu alebo nervu. Poranenie kostí, svalov, funkčne zhojených bez trvalých následkov možno uznať za ťažkú ujmu na zdraví podľa písm. e) vtedy, pokiaľ bolo uskutočňované niektorou život ohrozujúcou komplikáciou. Inak by takéto poranenie mohlo zodpovedať podmienkam ťažkej ujmy na zdraví podľa písm. i), prípadne h). Rovnako ako pri ostatných ťažkých ujmach na zdraví bude potrebné niekedy zisťovať i u poškodenia dôležitého orgánu, do akej miery boli následky spôsobené vývojovou vadou alebo chorobou alebo defektom, trvajúcim už pred poškodením bez toho, aby si poškodený musel uviesť ich prítomnosť.

Mihanie srdечných komôr so zástavou srdечného obehu, ktoré bezprostredne ohrozuje život poškodeného, je ťažkou ujmu na zdraví v zmysle tohto ustanovenia.

Za poškodenie dôležitého orgánu je možné považovať i rozsiahle pohmoždenie svalovej hmoty spojené s následným život ohrozujúcim masívnym krvácaním medzi časti svalov na viacerých miestach ľudského tela (R 52/1973).

K písm. f): Zohyzdením je každá viditeľná trvalo hyzdiaca zmena tela, ktorá mení vzhľad na ujmu poraneného a vzbudzuje odpor a škaredosť. Je nerozhodné, či je možné ju odstrániť napr. plastickou operáciou alebo zakryť. Takáto chyba spravidla sťažuje poškodenému uplatniť sa normálne v spoločnosti. Obtiaže v životnom uplatnení musia byť tak značné, aby približne zodpovedali ostatným prípadom ťažkej ujmy na zdraví. Podstatou zohyzdenia sú predovšetkým kozmetické vady a defekty. O zohyzdenie nejde, pokiaľ je ľahko odstrániteľné jednoduchou operáciou. Zmeny, ktoré sa tu radia sa budú týkať hlavne tváre (deformácia nosa, strata hrotu nosa, jazvy a pod.). Zohyzdenie na rozdiel od zmrzačenia je vadou skôr kozmetickou a spoločenskou než prekážkou vlastného pracovného výkonu.

Je nepochybné, že odhryznutie ucha je kozmetickým defektom. Každý kozmetický defekt však nie je možné považovať za zohyzdenie. Ním je ťažká kozmetická vada poškodeného, ktorá je trvalá, nedá sa odstrániť bežným operačným úkonom a podstatne marí súlad zvonjšku poškodeného, a tým spravidla i sťažuje takejto osobe uplatniť sa riadne v spoločnosti.

Strata jednej tretiny ucha, ktorá mení výzor na ujmu poraneného a ktorá má povahu trvalej kozmetickej vady, je zohyzdením (R 44/1976).

K písm. g): *Vyvolanie potratu* je každé konanie, ktoré má za následok prerušenie tehotenstva skôr, než dôjde k pôrodu, aj k predčasnému (napr. lekár pri vnútornom vyšetrení z nedbanlivosti nevykoná takýto zákrok, ktorý má za následok prerušenie tehotenstva, alebo vodič zrazí tehotnú ženu, ktorá následkom toho potratí). Potrat ako následok úrazu brucha alebo panvy sa vyskytuje veľmi vzácnne, pretože tehotná maternica znáša otras i pohmoždenie bez toho, aby bolo vypudenie plodu nutným následkom. Maternica je dôležitým orgánom v zmysle písm. e).

K písm. h): *Za mučivé útrapy* je potrebné považovať mimoriadne, vystupňované alebo predlžované bolesti telesné alebo duševné. Pri posudzovaní charakteru útrap je nutné vziať do úvahy i osobné pomery postihnutého, hlavne však jeho vek (napr. dieťa) a jeho duševný stav. V praxi sa najviac vyskytujú konania úmyselné (napr. sypanie soli alebo korenia do rán, opakovanie bitie do modrín, kedy modriny nie sú zahojené, zviazovanie osoby remeňmi tak, že sa remene zarezávajú). V praxi sa stal prípad, kedy páchatel uväzoval po dlhšiu dobu v chlieve 12-ročné dievča v polohe ležiacej na zemi s hlavou ukrytou v bedni, aby nemohla kričať a vypúšťať ju len na chvíľu v noci. V inom prípade matka krmila svoje 5-mesačné dieťa denne klinčekmi dĺžky 11 mm, takže pri operácii bolo nájdené v žalúdku dieťaťa viac ako 700 takýchto klinčekov. Za mučivé útrapy nemožno považovať každú telesnú bolesť, sprevádzajúcu poškodenie zdravia a liečebný zásah alebo každé duševné utrpenie. V situáciách z praxe obvykle chýba charakter mučivosť.

Za mučivé útrapy je potrebné považovať bolesti na hranici znesiteľnosti, hoci trvajú len kratšiu dobu alebo síce bolesti znesiteľné, ale dlhšie trvajúce, ktoré veľmi citlivo zasahujú celú osobnosť poškodeného, u ktorého potom prevláda také vnímanie bolesti, ktoré v ňom vyvoláva i ďalšie obavy z ich dlhého neutíchajúceho trvania a pocity, že bolesti vážne ohrozujú zdravie alebo život poškodeného. Je nepodstatné, že takúto intenzitu bolesti vyvoláva i zoláštny psychický alebo fyzický stav poškodeného, bez ktorého by bola intenzita týchto bolesti miernejšia.

K písm. i) a ods. 4: V súdnej praxi akceptovateľnú hranicu asi 6 týždňov možno považovať za hranicu medzi ťažkou ujmom na zdraví a ublížením na zdraví za predpokladu, že približne po túto dobu trvá vážna porucha zdravia.

Samotné zlomenie kosti vrátane sánky nie je ťažkou ujmom na zdraví, ak zároveň nejde o dlhšiu dobu trvajúcu poruchu na zdraví, teda o poruchu, ktorá má po dlhšiu dobu a nielen prechodného rázu nepriaznivý vplyv na normálny spôsob života poškodeného (R 49/1955).

Charakter takejto ťažkej ujmy majú napríklad zlomeniny nohy v kotníku alebo ruky s nasadením sadrového obväzu (R 5/1962).

Pri rozhodovaní o trestných činoch ublíženia na zdraví so spôsobením ťažkej ujmy je potrebné všestranne **objasniť spôsobený následok**. Nemožno sa teda uspokojiť s tým, že bola spôsobená ťažká ujma na zdraví v podobe vážnej poruchy zdravia trvajúcej dlhší čas, ale je potrebné zisťovať, či vzniknuté zranenie nie je možné posúdiť ako ťažkú ujmu na zdra-

vi tiež podľa niektorého z ďalších hľadísk, ak okolnosti prípadu tomu nasvedčujú (R 46/1984).

K § 124

Toto ustanovenie v ods. 1 a 2 vo všeobecnosti definuje pojem **škoda**. Je ním alternatívne jednak ujma, a to na majetku, reálny úbytok na majetku, reálny úbytok na právach poškodeného, iná ujma poškodeného spôsobené v príčinnej súvislosti s trestným činom a jednak ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť. Rozširuje sa takto ponímanie škody aj o **ujmu na zisku** v porovnaní s doterajšou súdnou praxou, v zmysle ktorej pri zisťovaní výšky škody bolo potrebné vychádzať vždy zo škody skutočnej, t. j. z čiastky predstavujúcej majetkovú hodnotu, o ktorú bol trestným činom majetok poškodeného ukrátený (R 33/1967, R 71/1971). Ods. 3 definuje osobitne **škodu pri trestných činoch proti životnému prostrediu** ako súhrn jednak majetkovej, ale tiež ekologickej ujmy, pričom majetková škoda v sebe zahŕňa aj náklady na uvedenie životného prostredia do predošlého stavu.

Podľa ods. 2 zákona č. 17/1992 Zb. v znení neskorších predpisov o životnom prostredí životným prostredím je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie orgánov včítane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.

Podľa § 10 citovaného zákona ekologickou ujmovou je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej činnosti. K ods. 3 pozri bližšie aj zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a vyhlášku č. 24/2003 Z. z., ktorou sa stanovuje okrem iného aj spoločenská hodnota chránených rastlín a chránených živočíchov a ich biotopov, ako aj drevín. Samostatne je rozsah činu definovaný pri trestnom čine neoprávneného nakladania s odpadmi podľa § 302. K tomu pozri toto ustanovenie TZ a zákon č. 223/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K § 125

V TZ sa priamo upravuje výška škody, a to malá prevyšujúca sumu 8 000 Sk. **Škodou väčšou** sa rozumie najmenej desaťnásobok takej sumy – 80 000 Sk, **značnou škodou** najmenej jej stonásobok – 800 000 Sk, **škodou veľkého rozsahu** takýto najmenej päťstonásobok – 4 000 000 Sk. Tieto hľadiská sa použijú rovnako na určenie výšky prospechu, hodnoty veci a rozsahu činu.

Ďalším interpretačným pravidlom (ods. 2) je predpoklad spôsobenia minimálne škody malej za situácie, ak TZ v osobitnej časti vyžaduje v základnej skutkovej podstate spôsobe nie škody ako majetkový následok trestného činu, avšak neuvádza jej výšku.

K § 126

Toto ustanovenie v ods. 1 upravuje pravidlá určovania výšky škody, pri ktorej sa vychádza z **ceny**, za ktorú sa vec, ktorá bola predmetom útoku v čase a v mieste činu obvykle predáva. Pojem **cena** ako peňažnú sumu dohodnutú pri nákupe a predaji tovaru, ako aj tarifu, reguláciu cien, úradné určenie cien, cenovú kontrolu a ďalšie skutočnosti upravuje zákon č. 18/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov o cenách.

Cenou, za ktorú sa vec, ktorá bola **predmetom útoku v čase a v mieste činu obvykle predáva**, sa rozumie cena pri legálnom predaji a nie nákupe (vrátane kurzov cudzích mien) a tiež nie cena na čiernom trhu. Zohľadniteľná je preto napr. horská prírážka, nie však predaj vo veľkoobchode bez rabatu.

Pri stanovovaní výšky škody sa vychádza z ceny platnej v dobe spáchania trestného činu. Pokiaľ sa cena v čase spáchania trestného činu podstatne odlišuje od ceny v čase rozhodovania o trestnom čine, je potrebné ju taktiež zistiť, pretože táto okolnosť je dôležitou pre rozhodovanie o vine a treste (B 2/87 rozh. č. 14). Ak výšku škody nemožno takto zistiť, vychádza sa z účelne vynaložených nákladov na obstaranie rovnakej alebo obdobnej veci alebo na uvedenie veci do predošlého stavu. Takáto situácia je aktuálna u vecí, ktoré nemajú trhovú cenu z dôvodu ich ojedinelosti alebo individuálnosti. Ku zhodnoteniu, o ktoré bola opravou pôvodná hodnota veci zvýšená, sa neprihliada (R 31/1972).

Ods. 2: Upravuje špecifickú situáciu určovania výšky škody alebo ujmy na životnom prostredí spôsobenú na chránených druhoch živočíchov a rastlín, exemplároch alebo drevinách alebo škodu na pamiatkovo chránených veciach alebo veciach majúcich historickú, umeleckú alebo vedeckú hodnotu. V takomto prípade sa vychádza aj z hodnoty veci určenej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným na základe zákona. K tomu bližšie pozri zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, vyhlášku č. 24/2003 Z. z., zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, zákon č. 115/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov o múzeách, galériách a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty, vyhlášku MZV č. 15/1980 Zb. o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov, zákon č. 416/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov o navrátení nezákonne vymedzených kultúrnych predmetov.

V prípade **nemožnosti** určenia výšky škody alebo ujmy žiadaným zo spôsobov uvedených v ods. 1 a 2 tohto ustanovenia alebo ak sú vážne pochybnosti o správnosti výšky škody alebo taktó určenej ujmy, určí sa jej výška podľa ods. 3 vyžiadaním odborného vyjadrenia alebo potvrdenia právnickej osoby, ktorej pôsobnosť alebo predmet činnosti poskytuje záruku objektívnosti určenia škody alebo ujmy. Stane sa tak opatrením v súlade s § 141 TP.

V ostatných prípadoch sa výška škody určí na podklade znaleckého posudku. K tomu pozri § 141 a nasl. TP. Takýto postup bude do úvahy prichádzať predovšetkým u starších vecí, pri ktorých súd zohľadní mieru opotrebenia, u cennosti, pri výrobe ktorých je nevy-

hnutné zohľadniť i hodnotu práce (R 4/1962) alebo pri spôsobení škody (na zložitejších technológiách a zariadeniach elektronika, dopravné prostriedky, súbory vecí a podobne).

K § 127

Ods. 1: Dieťaťom sa na účely tohto zákona rozumie osoba, ktorá ešte nedovърšila 18. rok svojho veku, dňom dovърšenia tohto veku už nie je dieťaťom. Výnimkou skoršej plnoletosti je vznik manželstva osoby staršej ako 16 rokov na základe povolenia súdu podľa § 11 ods. 1 ZR. Takto nadobudnutá plnoletosť podľa § 8 ods. 2 OZ sa nestráca ani zánikom manželstva, ani vyhlásením manželstva za neplatné. Dieťa je chránenou osobou podľa § 139 ods. 1 písm. a).

Ods. 2: Osobou blízkou veku mladistvých ako poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. d) sa rozumie osoba, ktorá už dovърšila osemnásť rok svojho veku (pozri aj ods. 1) a neprekročila dvadsať jeden rok svojho veku. Takýto vek nastane deň po dovърšení tohto veku.

Ods. 3: Osobou vyššieho veku tiež ako poľahčujúcou okolnosťou podľa § 36 písm. d), ako aj chránenou osobou podľa § 139 ods. 1 písm. e) je osoba, ktorá má viac ako šesťdesiat rokov. K počítaniu času pozri tiež § 136.

Ods. 4 – 5: Zákon v ustanovení ods. 4 vymedzuje okruh **blízkych osôb**, a to priamo tým, že výslovne za blízke osoby považuje príbuzných v priamom rade, súrodencov, manželka, osvojitela a osvojenca. **Príbuznými v priamom rade** (v priamom pokolení) sú priami predkovia (ascendenti) a priami potomkovia (descendenti), napríklad rodičia a deti, starí rodičia a vnuci. Týka sa to i osvojenia. Z príbuzných v pobočnom rade (kolaterálov) sú výslovne uvedení súrodenci (a to „vlastní“, či „nevlastní“, t. j. bez ohľadu na to, či majú spoločných obidvoch rodičov alebo či majú spoločného iba jedného rodiča). Príbuzní v pobočnom rade pochádzajú od spoločného predka, pričom nie sú príbuznými v priamom rade (napr. súrodenci, bratanci); nepriamo tým, že za blízku osobu považuje ďalšieho príbuzného (napr. strýka, synovca, bratanca) alebo inú osobu v obdobnom vzťahu (napr. švagra, druhá), avšak len za predpokladu, že existuje medzi nimi taký blízky vzťah, z ktorého možno vyvodiť, že ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z týchto osôb, druhá dôvodne pocífovala ako vlastnú. Ide teda o vzdialených príbuzných, avšak fakticky vzájomne v úzkom citovom vzťahu. Stupeň príbuzenstva dvoch osôb sa podľa § 117 OZ určuje podľa počtu zrodení, ktorými v priamom rade pochádza jedna od druhej a v pobočnom rade obidve od najbližšieho spoločného predka.

K pojmom **manželstvo a osvojenie** pozri § 1 a nasl., § 97 a nasl. ZR. Vzhľadom na špecifickosť páchania závažnej trestnej činnosti vymedzenej v ods. 5 osobami, ktoré sa vzájomne poznajú a trestná činnosť pramení z ich skoršej, ale aj súčasnej blízkosti, pojmom blízka osoba sa označuje aj taký skorší vzťah alebo faktický súčasný užší vzťah (bývalý manžel, bývalý druh, druh, rodič spoločného dieťaťa, osoba, ktorá s páchatelom žije alebo žila v spoločnej domácnosti). OZ v § 115 domácnosť upravuje tak, že ju tvoria fyzické osoby,

ktoré spolu tvoria žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Obdobnými znakmi sa vyznačuje aj vzťah druhá a družky.

Ods. 6: K pojmu **chorá osoba**, ktorá je zároveň osobou chránenou podľa § 139 ods. 1 písm. a) pozri bližšie vysvetlivky k § 123, predovšetkým k ods. 3 a 4, definujúceho ťažkú ujmu na zdraví.

Ods. 7: Pojem **bezbranná osoba** je súčasťou skutkovej podstaty trestného činu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a sexuálneho násillia podľa § 200 ods. 1. Jej alternatívnymi zložkami sú vek (veľmi nízky – R 17/1982 alebo vysoký), zlý zdravotný stav (pozri § 123 a tiež napr. stav mdlôb, bezvedomia), ako aj okolnosti činu alebo okolnosti na strane páchatela, v dôsledku ktorých takáto osoba nemala nádej účinne sa brániť pred jeho útokom. Takými to typickými okolnosťami je oplynenie ženy návykovými látkami (B 5/1979, rozh. č. 24), hlboký spánok alebo značné fyzické disproporcie medzi páchatelom a napádanou osobou.

Ods. 8: Obdobne ako u osoby bezbrannej (pozri ods. 7) aj u **osoby zverenej do starostlivosti alebo dozoru** sa tento pojem vzťahuje k nízkemu alebo vysokému veku osoby, jej zlému zdravotnému stavu alebo inému dôvodu faktického zverenia, ktorými sú v praxi najmä školská dochádzka, či záujmovo-výchovná činnosť vykonávaná v zariadeniach určených na tento účel alebo iných zariadeniach (ubytovacie zariadenia počas školských výletov, súťaž, športových zápasov a podobne R 29/1985). K zvereniu vo forme náhradnej rodinnej výchovy pozri tiež ZR.

Pod pojmom **zmluva** je potrebné rozumieť aj zmluvu ústnu alebo konkludentnú napr. vo forme zabezpečovania vzdelávacieho, výchovného procesu alebo čo aj len krátkodobé zabezpečenie opateru dieťaťa známymi jeho rodičov (B 3/1981, rozh. č. 5).

Dozor, starostlivosť, zaopatrovanie alebo výchova v sebe zahŕňajú súhrn práv a povinností iného vo vzťahu k zverenej osobe, tiež zodpovednosť za takúto osobu, a tým aj určitý vzťah podradenosti i nadradenosti, ktorú však nemožno zneužiť. **Zverenou osobou** je aj dieťa vo vzťahu k manželovi alebo druhovi rodiča, ktorý nie je jeho rodičom, žije však s ním v spoločnej domácnosti (B č/1971 rozh. č. 26, R 28/1985).

Ods. 9: **Odkázanou osobou** ako súčasť pojmu chránená osoba podľa § 139 ods. 1 písm. d) (osobitný kvalifikačný pojem) sa rozumie spravidla osoba s rodinným alebo obdobným vzťahom k páchatelovi, ktorý zabezpečuje jej výživu, výchovu, hmotné alebo iné zaopatrenie alebo starostlivosť.

K tomu bližšie pozri ZR, najmä jeho II. časť upravujúcu vzťahy medzi rodičmi, deťmi a ostatnými príbuznými, tiež náhradnú starostlivosť, poručníctvo a opatrovníctvo, III. časť upravujúcu výživné a IV. časť, 2. hlavu o osvojení.

Ods. 10: K pojmu **návyková látka** v kontexte závislosti osoby pozri vysvetlivky k § 130 ods. 5. V praxi typickou návykovou škodlivou činnosťou je hráčska závislosť, tzv. gamblerstvo, tiež však napr. narastajúca závislosť od užívania osobných počítačov.

Ods. 11: Vzťah **nadriadenosti a podriadenosti** má osobitný význam u príslušníkov bezpečnostných a ozbrojených zborov, najmä v súvislosti so stíhaním trestných činov

vojenských upravených v 11. hlave. Jeho dôsledkom je oprávnenie nadriadeného vydávať rozkazy, príkazy alebo pokyny a povinnosť podriadeného tieto prijímať a plniť, ako prejav disciplíny. K tomu pozri tiež § 399 TZ.

Konkrétne aspekty tohto vzťahu sú zakotvené v interných právnych normách. Nadriadenosť a podriadenosť je aktuálnou aj v ďalších pracovných a obdobných vzťahoch, napr. v rezorte prokuratúry podľa § 53a a § 54 ZOP.

Ods. 12: Pojem **viaceré osoby** ako súčasť závažnejšieho spôsobu konania podľa § 138 písm. j) sa rozumieajú aspoň tri osoby. Obdobnou je aj právna úprava v § 129 ods. 1 a § 143.

K § 128

Ods. 1: Okrem v tomto ustanovení priamo uvedených osôb, za verejných činiteľov sú podľa ďalších právnych noriem považovaní aj: kontrolóri a príbraté osoby v zmysle zákona č. 93/1993 Z. z. o Najvyššom kontrolnom úrade SR v znení neskorších predpisov, zamestnanci správ finančnej kontroly podľa zákona č. 150/2001 Z. z. o správach finančnej kontroly v znení neskorších predpisov, inšpektori práce podľa zákona č. 95/2000 Z. z. o inšpekcii práce v znení neskorších predpisov, zamestnanci daňových orgánov podľa zákona č. 150/2001 Z. z. o daňových orgánoch v znení neskorších predpisov. Ďalšími podstatnými skutočnosťami pri ustálení osoby ako verejného činiteľa je to, aby trestný čin bol spáchaný v súvislosti s jeho právomocou a zodpovednosťou.

Právomocou verejného činiteľa sa rozumie predovšetkým jeho oprávnenie rozhodovať o právach a povinnostiach právnických a fyzických osôb a ukladať im úlohy. V širšom slova zmysle je právomoc moc, oprávnenie právo rozhodovať vôbec, kompetentnosť. I keď teda právomocou nie je možné vždy rozumieť len oprávnenie rozhodovať o právach a povinnostiach občanov a ukladať im úlohy, je v pojme právomoc obsiahnutý vždy prvok moci a rozhodovania (upravené R 17/1967).

Zodpovednosť znamená konať v súlade s príslušnou právnou normou (*lege artis*) a znášať za svoj postup následky.

Riaditeľ strednej školy je pri rozhodovaní o prijímaní uchádzača na túto školu verejným činiteľom (R 49/1980).

Riaditeľ základnej školy, pokiaľ disponuje s finančnými alebo hmotnými prostriedkami zverenými škole, nevykonáva právomoc a nemožno ho preto v tejto súvislosti považovať za verejného činiteľa, pretože je mu právnymi predpismi priznaná právomoc len pri rozhodovaní veci týkajúcich sa osobných pomerov žiakov, a to vo vzťahu ku vzniku priebehu alebo zániku štúdia. V rámci hospodárenia s prostriedkami zverenými škole je plne podriadený príslušnému školskému úradu a je ním aj kontrolovaný, pričom nie je v tomto smere oprávnený k samostatnému rozhodovaniu. (Upravený R 34/1986).

Obdobný záver platí aj napr. v prípade starostov a primátorov. K tomu pozri aj vysvetlivky k § 326.

Ods. 2: Pojem zahraničný verejný činiteľ je súčasťou skutkovej podstaty trestného činu prijímania úplatku podľa § 330 ods. 1 a podplácania podľa § 334 ods. 1.

Jeho právnym základom je okrem iných noriem tiež revidované odporúčanie C (97) 123/FINAL na boj s podplácaním v medzinárodných obchodných transakciách, ktoré prijala Rada Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) 23. mája 1997. Podstatnou medzinárodnou zmluvou ovplyvňujúcou tento pojem je dohovor o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách prijatý negociačnou konferenciou 21. novembra 1997 (oznámenie MZV č. 318/1999 Z. z.).

Na účely tohto dohovoru zahraničný **verejný činiteľ** znamená každú osobu, ktorá má legislatívnu, správnu alebo súdnu funkciu v cudzej krajine, či už na základe vymenovania alebo voľby, každú osobu, ktorá vykonáva verejnú funkciu pre cudziu krajinu vrátane výkonu pre verejný orgán alebo verejný podnik a každého činiteľa alebo zástupcu verejnej medzinárodnej organizácie. K spomínaným medzinárodným organizáciám a orgánom patria napríklad OSN, Svetová banka, Medzinárodný menový fond, Svetová obchodná organizácia, Organizácia amerických štátov, Rada Európy, Európska únia a mnohé ďalšie.

Ods. 3

k písm. a): Vojenská služba je podľa § 2 ods. 1, 2 zákona č. 370/1997 Z. z. o vojenskej službe v znení neskorších predpisov služba, ktorú vojak vykonáva v ozbrojených silách, ak tento zákon neustanovuje inak.

Vojak je občan Slovenskej republiky, ktorý vykonáva základnú službu, náhradnú službu, zdokonaľovaciu službu, mimoriadnu službu, prípravnú službu, profesionálnu službu.

K písm. b), c): Príslušné právne normy za príslušníkov ozbrojených bezpečnostných zborov výslovne označujú príslušníkov Železničnej polície, Policajného zboru a Zboru väzenskej a justičnej stráže a za príslušníkov ozbrojeného zboru colníkov.

K písm. d): Vojnovým zajatcom je osoba, na ktorú sa vzťahuje Ženevský dohovor o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami z 12. 8. 1949.

Ods. 4: K týmto pojmom pozri vysvetlivky k ods. 3 a k § 134 ods. 2 písm. c), d).

Ods. 5: Pojem **postihnutý** za obdobný čin sa rozumie fyzická osoba sankciovaná alebo voči ktorej bolo prijaté iné opatrenie, za iné protiprávne konanie ako trestný čin, t. j. za priestupok alebo iný obdobný delikt, najmä správny alebo disciplinárny podľa jednotlivých početných právnych noriem upravujúcich takéto konkrétne delikty. Za takto postihnutý sa nebude považovať osoba, ak v zmysle týchto právnych noriem je uložená sankcia alebo iné opatrenie zahladené.

Ods. 6: Odsúdeným sa na účely TZ rozumie páchatel', ktorý bol právoplatným rozsudkom uznaný za vinného. To neplatí, ak je odsúdenie zahladené. K tomu pozri najmä § 92, § 121 TZ a § 2 ods. 4, § 284 TP.

Ods. 7: Potrestaným sa rozumie taký odsúdený páchatel', ktorý v celom rozsahu alebo čo aj len čiastočne vykonal súdom uložený trest. Podľa doterajšej súdnej praxe sa za takýto

trest považoval trest odňatia slobody. V prípade zahľadania odsúdenia podľa § 92, resp. § 121 táto definícia pre takéhoto páchatela neplatí.

Ods. 8 – 9: Páchatel vymedzený v TZ označením „**kto**“ je v teórii trestného práva hmotného označovaný ako tzv. **všeobecný subjekt**. Niektoré trestné činy však môžu spáchať len určité okruhy osôb, a preto sa takéto trestné činy označujú ako trestné činy s obmedzeným okruhom páchatelov – páchatel takéhoto trestného činu je označovaný buď ako konkrétny alebo ako špeciálny subjekt. Pri trestných činoch s obmedzeným okruhom páchatelov je preto na mieste hovoriť o znakoch skutkovej podstaty trestného činu charakterizujúcich páchatela, pričom špeciálnym subjektom môže byť pomerne široký okruh osôb, napr. vojak pri trestných činoch vojenských, verejný činiteľ alebo zahraničný verejný činiteľ pri niektorých trestných činoch proti poriadku vo verejných veciach, súdny znalec, svedok alebo tlmočník pri trestnom čine krivej výpovede a krivej prisahy, nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnického úkonu a prekladateľského úkonu, pričom ide predovšetkým o tzv. úradné osoby alebo o osoby, ktoré vykonávajú osobitné povinnosti. Pre konkrétny subjekt však obmedzenie úradnými alebo osobitnými povinnosťami neplatí – tu je okruh osôb, ktoré sa môžu dopustiť príslušného trestného činu značne zúžený a spôsobilosť na takýto čin vyplýva z konkrétneho postavenia alebo vlastností páchatela, napr. len matka môže byť páchatelkou vraždy novonarodeného dieťaťa matkou, len dlžník páchatelom poškodzovania veriteľa alebo zvýhodňovania veriteľa a pod. Ustanovenia o konkrétnom subjekte je však možné nájsť i pri trestných činoch, ktoré už beztak vyžadujú špeciálny subjekt – napr. trestného činu násilia voči nadriadenému sa môže dopustiť len podriadený vojak. Ak takúto vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie spĺňa právnická osoba, v ktorej mene páchatel koná, je ich nositeľom aj samotný tento páchatel. Konkrétne môže ísť napr. o štatutárnych zástupcov právnických osôb, ktoré sú v postavení úpadcov, dlžníkov a podobne. Osobitným prípadom sú niektoré trestné činy proti republike a proti obrane vlasti, ktorých sa môže dopustiť len občan Slovenskej republiky, trestný čin vlastizrady. V týchto prípadoch má slovenský občan postavenie špeciálneho subjektu § 391 – vojnová zrada, § 392 služba v cudzom vojsku.

Zákon výslovne uvádza, že **účastníkom** na trestnom čine (§ 21) môže byť aj osoba, ktorá nemá požadovanú vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie, čo je dané jej subsidiárnym vzťahom k páchatelovi alebo spolupáchatelovi.

K § 129

Ods. 1: Tento zákon za **skupinu osôb** považuje aspoň tri osoby.

Ods. 2: Základnými kvalifikačnými kumulatívnymi znakmi **organizovanej skupiny**, ktoré ju odlišujú od inej menej závažnej súčinnosti páchatelov, najmä spolupáchatelstva a účasti, sú spolenie najmenej troch osôb, vopred stanovenie účelu, ktorým je spáchanie trestného činu, určitá delba vopred určených úloh medzi jednotlivými členmi skupiny, charakteristika jej činnosti plánovitosťou a koordinovanosťou do takej miery, aby sa zvýšila pravdepodobnosť úspešného spáchania trestného činu.

V týchto súvislostiach sa **spolčením** rozumie vzájomná dohoda aspoň troch osôb, ktorá sa týka definovania hoci len všeobecných rysov budúcej trestnej činnosti. Za tým účelom dochádza v organizovanej skupine k určitej delbe úloh medzi jej členmi, k ich naplánovaniu a ku koordinovaniu formou zosúladenia a harmonizácie činnosti. Táto delba úloh a súvisiace činnosti však neznamená vytvorenie pevnejšej organizačnej schémy a už vôbec nie štruktúrovanosti skupiny. Nevyžaduje sa ani jej dlhšie časové trvanie. Jej členovia sú približne v jednej a rovnakej realizačnej úrovni, bez určenia výraznejších vzťahov nadriadenosti a podriadenosti. Odlišujú sa ale rôznosťou úloh a činností, a práve v dôsledku tejto heterogenosti sa cieľom úspešne dokonáť trestnú činnosť, jednotlivé úlohy najprv plánujú, potom rozdeľujú a nakoniec koordinujú. Nevyžaduje sa formálne a výslovné prijatie za člena skupiny, postačí jeho faktické včlenenie sa, zabezpečenie jednej z jej činností. Typickou organizovanou skupinou je spolčenie výrobcov a distribútorov drog, z ktorých jeden páchatel zabezpečuje dodávku predmetov na výrobu drog, prekursorov a iných surovín, ďalší ich vyrába a nakoniec ostatné osoby distribúciu drog zabezpečujú za predpokladu, že trestnú činnosť páchajú na rovnakej štruktúrálnej úrovni danej relatívnou rovnosťou vzťahov, ktorá sa premietne aj do konečného, približne rovnakého rozdelenia zisku. Organizovaná skupina je súčasťou pojmu závažnejší spôsob konania podľa § 138 písm. i). Rozdielne je definovaná zločinecká skupina (pozri ďalší odsek).

Ods. 3: Na rozdiel od menej formálne fungujúcej organizovanej skupiny **zločineckou skupinou** je už štruktúrovaná skupina najmenej troch osôb, existujúca počas určitého, spravidla dlhšieho (viacmesačného) časového obdobia, konajúca koordinovane s cieľom spáchať jeden alebo viac zločinov (§ 11) alebo trestný čin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233, prípadne niektorý z trestných činov korupcie podľa ôsmej hlavy tretieho oddielu osobitnej časti. Dôležitým znakom zločineckej skupiny je **stanovenie účelu**, a to priameho alebo nepriameho získania finančnej alebo aj inej výhody (napr. v podobe služieb). Z takto vymedzenej definície je zjavné, že zločinecká skupina (odhliadnúc od špecifik teroristickej skupiny definovanej v ods. 4) je najvyššou formou kriminálnej súčinnosti. Jej najdôležitejším aspektom je štruktúrovanosť. Tú možno chápať ako relatívne pevnú organizačnú štruktúru, časovo dlhšie trvajúcu, vo viacerých úrovniach, ktoré sa vyznačujú vzťahmi nadriadenosti a podriadenosti, v rámci ktorých sú určené a rozdelené viaceré funkcie od najvyšších organizátorských a riadiacich, cez stredný stupeň plánovitosti, koordinácie a kontroly až po najnižší stupeň realizácie zákonom vymedzeného rozsahu trestnej činnosti (§ 11, § 233, korupcie). Zločinecká skupina má tým svoju stabilitu a vymedzené pravidlá s nutnosťou ich dôsledného dodržiavania. To potom podmieňuje aj vyššiu frekvenciu páchania trestnej činnosti, ktorá sa vyznačuje sústavosťou. Tento znak ale môže absťovať (výnimočne aj iné fakultatívne) v prípade včasného odhalenia zločineckej skupiny. Znak sústavnosti ako časté, pravidelné, opakované páchanie hoci rôznorodej trestnej činnosti v priebehu niekoľkých mesiacov je daný aj vtedy, ak takto v súhrne konajú rôzni členovia zločineckej skupiny. Nevyžaduje sa takáto činnosť každého z jej členov. Spoločným cieľom členov zločineckej skupiny je priame alebo nepriame získanie finančnej alebo inej výhody.

Nepriamym získaním výhod bude zrejme predovšetkým zabezpečenie si výhodných technológií, know-how, odberateľov, obsadenie strategického územia, získanie nie každému prístupných informácií a podobne. Zločinecká skupina je súčasťou pojmu nebezpečné zoskupenie podľa § 141 písm. a).

Jednotlivé znaky zločineckej a organizovanej skupiny porovnaj podľa ods. 2, ako aj podľa dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu prijatého 15. novembra 2000 v New Yorku (oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z.).

Ods. 4: Obdobným spôsobom ako zločinecká skupina zakotvená v ods. 3 je definovaná aj teroristická skupina. Základným rozdielom je jej účel, ktorý je v prípade teroristickej skupiny vymedzený spáchaním trestného činu teroru (§ 313 – § 314) a terorizmu (§ 419). Znak získania finančnej, či inej obdobnej výhody absentuje.

Takáto právna úprava súvisí s Medzinárodným dohovorom o potláčaní financovania terorizmu podpísaný 10. januára 2000 v New Yorku (oznámenie MZV č. 593/2002 Z. z.). Podľa článku 2 ods. 1 písm. a), b), ods. 4, 5 tohto dohovoru:

Každá osoba spácha trestný čin v zmysle tohto dohovoru, ak akýmkoľvek spôsobmi, priamo alebo nepriamo, protiprávne a úmyselne, poskytuje alebo zhromažďuje finančné prostriedky s úmyslom alebo s vedomím, že by sa mali úplne alebo čiastočne použiť s cieľom vykonať

- a) čin, ktorý je trestným činom podľa niektorej zo zmlúv uvedených v prílohe, ako ho definuje táto zmluva, alebo
- b) akýkoľvek iný čin, ktorého úmyslom je spôsobiť smrť alebo vážnu ujmu na zdraví civilnej osobe alebo akejkolvek inej osobe, ktorá sa aktívne nezúčastňuje na nepriateľských akciách v prípade ozbrojeného konfliktu, ak účelom tohto činu bolo na základe jeho povahy alebo súvislosti zastrášiť obyvateľstvo alebo prinútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu niečo konať alebo zdržať sa nejakého konania.

Uvedenými prílohami sú:

Dohovor o potláčaní protiprávneho zmocnenia sa lietadiel, podpísaný v Haagu 16. decembra 1970, dohovor o potláčaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva, podpísaný v Montreale 23. septembra 1971, dohovor o zabránení a trestaní trestných činov proti osobám požijajúcim medzinárodnú ochranu včítane diplomatických zástupcov, prijatý Valným zhromaždením OSN 14. decembra 1973, Medzinárodný dohovor proti braniu rukojemníkov, prijatý Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 17. decembra 1979, dohovor o fyzickej ochrane jadrových materiálov, prijatý vo Viedni 3. marca 1980, Protokol o potláčaní násilných protiprávnych činov na letiskách slúžiacich medzinárodnému civilnému letectvu, doplnujúci dohovor o potláčaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva, podpísaný v Montreale 24. februára 1988, dohovor o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti námornej plavby, podpísaný v Ríme 10. marca 1988, Protokol o potláčaní protiprávnych činov proti bezpečnosti pevných plošín umiestnených na podmorskej plytčine, podpísaný v Ríme 10. marca 1988, Me-

dzinárrodný dohovor o potláčaní bombového terorizmu, prijatý Valným zhromaždením OSN 15. decembra 1997.

Ods. 5 – 6: V kontexte trestných činov založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 a založenia, zosnovania a podporovania teroristickej skupiny podľa § 297 je v týchto odsekoch definovaná činnosť pre zločineckú skupinu a jej podpora.

Činnosťou sa teda rozumie úmyselná účasť v takých skupinách alebo iné úmyselné konanie na účel zachovania existencie takých skupín alebo spáchania týchto trestných činov (ods. 5).

Podpora takýchto skupín je definovaná ako úmyselné konanie spočívajúce v poskytnutí prostriedkov, služieb, súčinnosti alebo vo vytváraní iných podmienok na účel založenia alebo zachovania existencie takých skupín alebo spáchanie týchto trestných činov (ods. 6). Z porovnania oboch ods. je zrejme, že kým spoločnými znakmi sú spáchanie trestných činov podľa ods. 3 alebo 4 a konania smerujúce k ich zachovaniu, teda udržaniu ich existencie – ods. 5 aj 6, rozdielnymi sú konania na účel ich založenia podľa ods. 6, teda iniciovanie ich vzniku. Činnosťou vo forme účasti alebo iného úmyselného konania možno rozumieť také konanie, ktoré je priamo páchaním trestnej činnosti touto skupinou (násilná, ekonomická trestná činnosť) alebo naplnením jedného zo znakov objektívnej stránky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu.

Pod **podporou** zločineckej alebo teroristickej skupiny vo forme poskytnutia prostriedkov, služieb, súčinnosti alebo vo vytváraní iných podmienok možno úplne typicky zahrnúť najmä financovanie takýchto skupín (bližšie pozri ods. 4), ale tiež služby ako osobná ochrana, doprava, ubytovanie, právne služby, skladovanie nelegálne získaného tovaru, jeho legalizácia, vytváranie pozitívneho obrazu členov takýchto skupín v médiách a mnohé ďalšie prostriedky podpory.

K § 130

Ods. 1: Samotný pojem *vec* nie je definovaný ani v občianskoprávných predpisoch. Dlhodobá prax ustálila pojem *vec* z občianskoprávneho hľadiska ako ovládateľný hmotný predmet a prírodná sila, ktoré slúžia ľudskej potrebe.

Nehnutelnosťami sú pozemky a stavby spojené so zemou pevným základom (§ 119 OZ). Ostatné veci sú hnutelné.

Bytom sa podľa § 2 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov rozumie miestnosť alebo súbor miestností, ktoré sú rozhodnutím stavebného úradu trvalo určené na bývanie a môžu na tento účel slúžiť ako samostatné bytové jednotky.

Nebytovým priestorom sa podľa § 2 ods. 3 citovaného zákona rozumie miestnosť alebo súbor miestností, ktoré sú rozhodnutím stavebného úradu určené na iné účely ako na bývanie; nebytovým priestorom nie je príslušenstvo bytu, ani spoločné časti domu a spoločné zariadenia domu. K tomu pozri tiež vysvetlivky k § 122 ods. 5.

Súčasťou pojmu *vec* je aj *zvíera*, ak z jednotlivých ustanovení tohto zákona nevyplýva nič iné.

Vlastnou vecou je taká *vec*, ktorej *vlastník* je oprávnený ju:

- *držať (ius possidendi)*, *užívať, požívať jeho plody a úžitky (ius utendi et fruendi)*, *nakladať s ňou (ius disponendi)*.

Vlastnícke právo (tiež *spolu*vlastnícke) je všeobecným, priamym, právnym panstvom nad vecou, lebo dáva *vlastníkovi* moc, aby všeobecne podľa svojej vôle s vecou nakladal; je právom absolútnym, pôsobiacim voči všetkým (*erga omnes*) a zodpovedá mu povinnosť všetkých ostatných nerušiť *vlastníka* vo výkone jeho práva k veci. Absencia predmetných znakov má za následok definovanie veci ako cudzej, ktorá je častým pojmovým znakom predovšetkým trestných činov proti majetku upravených v III. (osobitnej) časti, IV. hlave.

K písm. b): Pojmy *ovládateľná prírodná sila* alebo *energia* v sebe spájajú najmä účinky elektriny, plynu a tepla zo zdrojov vody, pary, nerastných surovín a jadrových zdrojov. Pojmovou súčasťou je ich *ovládateľnosť* v technickom slova zmysle v rozsahu ľudských možností a znalostí. Preto zatiaľ ako nie úplne *ovládateľnými* sa javia byť *slnečný* a *veterný zdroj*.

Telefónický hovor nemožno považovať za *vec* v zmysle tohto ustanovenia, pretože *ovládateľná prírodná sila* (elektrická energia) je pri doprave správ využívaná len ako prostriedok k prenosu informácií. Ide preto o telekomunikačnú službu poskytovanú k tomu oprávnenou osobou za stanovenú úhradu. Pre absenciu pojmu *vec* by v prípade vyvodenia trestnej zodpovednosti nešlo o trestný čin *krádeže*, ale *podvodu*.

K písm. c): *Cenný papier* je podľa § 2 ods. 1 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, peniazmi *oceniteľný zápis* v zákonom ustanovenej podobe a forme, s ktorým sú spojené práva podľa tohto zákona v znení neskorších predpisov a práva podľa osobitných zákonov, najmä *oprávnenie požadovať určité majetkové plnenie* alebo *vykonávať určité práva* voči zákonom určeným osobám. Takýmito osobitými zákonmi sú napr. zákon č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov, § 155 až § 159 ObZ v znení neskorších predpisov, zákon č. 191/1950 Zb. zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov.

Sústavu cenných papierov tvoria tieto druhy cenných papierov: *akcie*, *dočasné listy*, *podielové listy*, *dlhopisy*, *ukladové listy*, *pokladničné poukážky*, *ukladné knižky*, *kupóny*, *zmenky*, *šeky*, *cestovné šeky*, *náložné listy*, *skladištné listy*, *skladiskové záložné listy*, *tovarové záložné listy*, *družstevné podielnické listy*, iný druh cenného papiera, ktorý za cenný papier vyhlási osobitný zákon.

Cenný papier môže mať podobu listiny, na ktorej je zápis podľa § 2 ods. 1 („*listinný cenný papier*“), alebo zápisu podľa § 2 ods. 1 citovaného zákona v evidencii ustanovenej podľa tohto zákona („*zaknihovaný cenný papier*“).

Cenný papier môže mať formu cenného papiera na meno, cenného papiera na rad alebo cenného papiera na doručiteľa.

Ods. 2: Nad rámec hmotných predmetov, prírodných síl, energií a cenných papierov TZ za vec považuje aj **nehmotné informácie**, dáta výpočtovej techniky ako produkty intelektuálnej ľudskej činnosti a obrazové záznamy na rôznych technických nosičoch (videokazety, CD, DVD). Ide teda o obsahové náležitosti nosičov informácií.

Ods. 3: Podstatnými pojmovými znakmi **zverenej veci** je jej vlastníctvo inou osobou, páchatelovo pôvodné legálne užívanie alebo držba takejto veci, časová obmedzenosť užívania alebo držby, ich obmedzený účel alebo podmienky. Pod pojmom **zverená vec** sa rozumie aj výťažok, ktorý bol za takúto vec páchatelom získaný. K zvereniu veci páchatelovi nemusí dôjsť len jej vlastníkom. **Spreneverenými** môžu byť i veci, ktoré sú predmetom nelegálneho konania (neokolkované cigarety, alkohol a pod.). Spreneveriť možno i vec dočasne odovzdanú takému páchatelovi, ktorý eviduje vo vzťahu k jej vlastníkovi pohľadávku. Neskoršia náhrada škody napr. za predaj zverenej veci nevyučuje existenciu tohto základného pojmu. Typickou situáciou subsumovateľnou pod pojem zverená vec sú (za splnenia všetkých podmienok) veci získané na základe lízingových zmlúv, na ich prechodné užívanie a plnenie pracovných úloh od zamestnávateľa, odovzdanie peňazí na konkrétny účel páchatelovi alebo preberanie tržieb, prevozanie batožiny a podobne. Vecou zverenou nie sú vklady občanov v bankách, pretože tie sa stávajú majetkom banky s možnosťou ich podnikania peňažným ústavom.

Ods. 4: Základnými pojmovými náležitosťami **prisvojenia veci** sú odňatie veci z dispozície vlastníka alebo inej osoby, t. j. zbavenia ho nakladať so svojou vecou, neexistencia súhlasu oprávnenej osoby a úmysel páchatela nakladať s touto vecou ako s vlastnou. Preto v zmysle tohto pojmu nemožno konať vo vzťahu k veci stratenej, opustenej alebo ničej. Je už naplnením aj tohto pojmu konanie páchatela, ktorý v obchodnom dome, v ktorom sú jednotlivé oddelenia uzatvorené priestormi pokladní, prenesie tovar bez zaplatenia pokladničným priestorom, ktorý uzatvára takéto oddelenie, hoci by neskôr takúto vec odložil v inom oddelení alebo ak si páchatel po vniknutí do bytu uloží cudzie veci do pripravenej tašky alebo vrečka, hoci v miestnosti za ďalším účelom zotrvá.

Prisvojením si veci je aj situácia, ak páchatel poškodenému odníme vec alebo aspoň znemožní obnovenie dispozíčního práva s ňou, prípadne ho výrazne sťažuje napr. odstavením odcudzeného vozidla na takom odľahlom mieste, že jeho navrátenie poškodenému je závislé len na náhode.

Páchatel si prisvojuje vec aj vtedy, ak spoluvlastníkom znemožní vec držať, užívať, požívať jej plody, úžitky a nakladať s ňou a tak ich svojvoľne vylúči z výkonu vlastníckeho práva.

Prisvojením si cudzej veci sa rozumie získanie možnosti trvalej dispozície s vecou, teda vylúčenie doterajšieho vlastníka alebo faktického držiteľa veci z jej držby, užívania a nakladania s vecou. Pojem „trvale“ pritom neznamená len navždy, ale aj na dobu neurčitú, teda do času, kým sa páchatel nerozhodne s vecou naložiť inak (napr. darovať ju, opustiť ju, vrátiť majiteľovi a pod.) alebo kým mu nie je odňatá orgánmi činnými v trestnom konaní.

Prisvojenie cudzej veci neznamená, že páchatel sa stáva vlastníkom veci, znamená iba získanie možnosti trovalej dispozície s vecou (R 40/98).

Ods. 5: Súčasťou pojmu návyková látka sú: alkohol v zmysle alkoholických nápojov, pod ktorými sa podľa § 1 zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriadení a prevádzke protialkoholických záchytných izieb rozumejú liehoviny, destiláty, pivo a iné nápoje, ktoré obsahujú viac ako 0,75 objemového percenta alkoholu.

Omamné a psychotropné látky zákon č. 139/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov o omamných a psychotropných látkach a prípravkoch definuje takto:

Omamné látky sú látky vyvolávajúce návyk a psychickú a fyzickú závislosť ľudí charakterizovanú zmenami správania sa so závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami. Psychotropné látky sú látky ovplyvňujúce stav ľudskej psychiky pôsobením na centrálny nervový systém s menej závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami. Zaraďujú sa podľa ich účinkov na zdravie do troch skupín uvedených v prílohe č. 1.

Ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti alebo sociálne správanie z hľadiska tohto pojmu sú napríklad látky s rovnakými účinkami ako látky omamné alebo psychotropné, avšak zatiaľ nezaraďené do skupín prílohy č. 1 zákona č. 139/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov. Môže sa tak stať napr. u cudzokrajných rastlín pre ich doterajší ojedinelý výskyt alebo neprebádanosť vplyvu na ľudskú psychiku.

Ods. 6: Takýmto **prostriedkom hromadnej prepravy** sa v zmysle § 2 písm. a) zákona č. 315/1996 Z. z. v znení neskorších predpisov o premávke na pozemných komunikáciách rozumie autobus, trolejbus a električka. Sú nimi však aj ďalšie dopravné prostriedky na vodnú alebo vzdušnú prepravu, najmä lode a lietadlá.

K § 131

Ods. 1: Znak **obstarávania veci všeobecného záujmu** znamená, že ide o každú činnosť, ktorá súvisí s plnením spoločensky významných úloh. Za obstarávanie veci všeobecného záujmu sa považuje nielen rozhodovanie orgánov štátnej moci a správy, ale i uspokojovanie záujmov občanov a organizácií v oblasti materiálnych, zdravotných, sociálnych, kultúrnych a iných potrieb. V činnosti orgánov štátnej moci a správy je však obstarávaním veci všeobecného záujmu nielen vlastné rozhodovanie alebo jeho výkon, ale tiež príprava rozhodnutí, t. j. zabezpečovanie potrebných podkladov, ako aj administratívno-správne policajné činnosti. Vyžaduje sa, aby medzi úplatkom a obstaraním veci všeobecného záujmu bola súvislosť. Takáto súvislosť je daná vtedy, keď úplatok má vzťah ku konkrétnej činnosti, ktorá má povahu obstarania veci všeobecného záujmu (R 18/1978).

Obstaraním veci všeobecného záujmu **nemôžu** byť činnosti alebo konanie občanov, ktoré vyplývajú z ich osobných práv alebo osobných povinností, ako napr. predaj vecí v osobnom vlastníctve, výmena bytu, prenájom nehnuteľností, nepreukázanie alebo neoznámenie trestného činu. Nie je rozhodujúce, či občan pritom svoje práva prekročí alebo

svoje povinnosti neplní riadne. V takomto prípade môže ísť o trestnú činnosť iného druhu (R 16/1988).

Ods. 2: Základnou právnou normou upravujúcou nakladanie s odpadmi je zákon č. 223/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Z ďalších právnych noriem túto problematiku upravujú zákon č. 184/2002 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov, zákon č. 309/1991 Zb. o ochrane ovzdušia pred znečisťujúcimi látkami v znení neskorších predpisov, zákon č. 539/1992 Zb. o puncovníctve a skúšaní drahých kovov (zrušený zákonom č. 10/2004 Z. z. účinným od 1. 9. 2004), zákon č. 130/1998 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie v znení neskorších predpisov (zrušený zákonom č. 541/2004 Z. z. účinným od 1. 12. 2004), zákon č. 44/1998 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva v znení neskorších predpisov, zákon č. 529/2002 Z. z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 2 citovaného zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, **odpadom** je hnutelná vec uvedená v prílohe č. 1, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je v súlade s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi povinný sa jej zbaviť. **Zhodnocovanie** odpadov sú činnosti vedúce k využitiu fyzikálnych, chemických alebo biologických vlastností odpadov, uvedené v prílohe č. 2. **Zneškodňovanie odpadov** je také nakladanie s nimi, ktoré nespôsobuje poškodzovanie životného prostredia alebo ohrozovanie zdravia ľudí a ktoré je uvedené v prílohe č. 3. **Zber odpadov** je zhromažďovanie, triedenie alebo zmiešavanie odpadov na účel ich prepravy.

Ods. 3: Úplatok je neoprávnená výhoda, ktorú dostáva uplácany alebo s jeho súhlasom iná osoba, spočítavajúca pravidla v priamom majetkovom prospechu, napr. finančnom alebo materiálnom. Môže však ísť i o výhodu iného druhu, napr. protislužbu. Z hľadiska naplnenia tohto znaku nie je rozhodujúca výška úplatku. Zákon neustanovuje žiadnu hodnotovú hranicu. Výšku úplatku je potrebné hodnotiť v súvislosti s ďalšími okolnosťami. V oblasti výkonu štátnej moci a správy však nemožno tolerovať zásadne žiadne úplatky, a to ani nepatrnej hodnoty (R 17/1978). Úplatkom však nie je sprejitné obvykle poskytované v súvislosti s prevádzkovaním niektorých služieb ako výraz spokojnosti zákazníka.

Ods. 4: Takto definovanou **verejnou listinou** sa rozumie nielen tuzemská listina, ale aj listina vydaná cudzozemským orgánom (cestovný pas, sobášny list a pod.). **Neoverená kópia verejnej listiny** nie je verejnou listinou (R 30/1979), rovnako ako plnomocenstvo medzi občanmi; hoci by ich podpisy boli notársky overené. Charakter verejnej listiny by malo plnomocenstvo vystavené len formou notárskej zápisnice.

Právnymi normami výslovne definovanými ako verejné listiny sú najmä preukaz o pôvode živočíšneho exemplára, osvedčenie o evidencii a technické osvedčenia vozidla, národný register a národný zoznam reprodukčného (botanického) materiálu, notárske potvrdenia a výpisy, služobné preukazy, občianske preukazy a potvrdenia o ich strate, osvedčenie o odbornej spôsobilosti príslušníka obecnej polície, zbrojný preukaz, vodičský preukaz, registre katastrálneho úradu, rybárske lístky a povolenie na rybolov, cestovné

doklady, osvedčenie o získanom vzdelaní, výpisy alebo osvedčenia vydané námorným registrom, licencia na prevádzkovanie súkromných bezpečnostných služieb a podobných činností, potvrdenie o oznámení nálezu chránených nerastov a skamenelín, doklad o výsledku úradného merania podľa zákona č. 142/2000 Z. z. o metrologii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, odpis a výpis z registra trestov, geometrický plán spolu s rozhodnutím, ktorým sa schvaľuje vykonanie projektu, registre pozemkov, matrika, dokumenty, projekty, odborné posudky, odhady, dobrozдания a iné písomnosti, ktoré sú výsledkom činnosti architektov a stavebných inžinierov, potvrdenie lekára o pracovnej neschopnosti alebo o zdravotnom stave ošetrovaného člena rodiny.

K § 132

Pod pojmmami **uspokojovanie sexuálnych potrieb iného**, zobrazovanie súlože alebo iných stykov alebo obnažených pohlavných orgánov smerujúcich k vyvrcholeniu sexuálneho uvoľnenia inej osoby treba rozumieť konanie páchatela vedeného takýmto úmyslom, pričom je nerozhodné, či a do akej miery takéhoto uspokojenia aj dosiahne (R 31/1964).

Za **súlož** súdna prax považuje spojenie pohlavných orgánov muža a ženy, a to čo aj len čiastočným vsunutím pohlavného údu do pohlavného ústrojenstva ženy, pričom takýmto spojením je súlož dokonaná. Pritom nemusí dôjsť k porušeniu panenskej blany (R 6/1984).

Za **iný spôsob pohlavného styku** možno považovať orálny alebo análny styk.

Iným obdobným sexuálnym stykom sa rozumejú iné sexuálne praktiky, ktoré sú svojou intenzitou zrovnateľné s pohlavným stykom, najmä pohlavné dráždenie dotýkaním sa prs, pohlavných orgánov inej osoby, ich bozkávanie, onania, erotické masáže a podobne.

V prípade prostitúcie sa tak deje navyše za odmenu, a to nielen finančnú, ale aj naturálnu alebo v podobe služieb.

Za **detskú pornografiu** možno považovať tiež napríklad snímky obnažených detí v polohách vyzývavo predvádzajúcich pohlavné orgány za účelom sexuálneho uspokojenia, ako aj snímky detí zachytávajúce polohy skutočného, či predstieraného sexuálneho styku s nimi, poprípade i iné obdobné sexuálne dráždivé snímky detí. Ak nejde o takéto zobrazenia, potom záver o pornografickom charaktere diela nemožno bez ďalšieho odvodzovať len z toho, že sú za účelom uspokojenia osôb trpiacich sexuálnou deviáciou (t. j. osôb, pre ktoré sú sexuálne atraktívne nedospelé osoby) sprístupňované takými médiami, ktoré tieto osoby vyhladávajú.

K tomu pozri tiež dohovor o právach dieťaťa, o predaji detí, detskej prostitúcii a detskej pornografii a opčný protokol k nemu (oznámenie MZV č. 424/2004 Z. z.).

K pojmu **zobrazovanie** pozri vysvetlivky k § 122 ods. 2 písm. a). Pornografiou však nemožno rozumieť umelecké diela alebo historické, vedecké, osvetové, či reklamné umelecké zobrazenia.

K pojmu **dieťa** pozri vysvetlivky k § 127 ods. 1.

K § 133

Ods. 1 – 2: *Pojmy cudzia moc a cudzí činiteľ sú definované vo vzťahu k trestným činom vlastizrady podľa § 311 a vyzvedačstva podľa § 318. Základnou pojmovou súčasťou cudzej moci sú cudzie štáty, ktorými sú ktorékoľvek štáty mimo SR, v zásade bez konkretizácie ich vzťahu k SR. Okrem štátov do kategórie cudzej moci patria aj ich zoskupenia, a to vojenské, ale aj iné, t. j. najmä politické a hospodárske. Tie sú potom predstavované ich organizáciami a orgánmi, akými sú osoby vykonávajúce spravodajskú činnosť, vojenski funkcionári, diplomati, iní štátni úradníci, ale aj ďalšie osoby. Pri aplikácii tohto pojmu by podstatným pre objasnenie jednotlivých jeho znakov bolo predovšetkým stanovisko Ministerstva zahraničných vecí SR.*

Cudzí činiteľ je inštitucionálne menej formálna a oficiálna fyzická alebo právnická osoba, pretože nie je orgánom alebo zástupcom cudzieho štátu, má však významný vplyv vo svojom štáte alebo v medzinárodných vzťahoch pre svoje politické, hospodárske alebo spoločenské postavenie. Z konkrétnych takýchto subjektov by mohlo ísť o bývalých štátnych predstaviteľov so súčasným, hoci neformálnym, ale faktickým silným politickým vplyvom, mimoriadne významné a prosperujúce podnikateľské subjekty alebo osoby požívajúce značnej spoločenskej vážnosti pre svoju angažovanosť a výsledky v oblasti napr. vedy, mierového hnutia, humanitárnych aktivít, ochrany životného prostredia a iných aktivít majúci až globálny dosah. Bližšie súvislosti týchto pojmov sú zrejmé aj zo zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

K § 134

Ods. 1: *Demokratický systém základných práv a slobôd upravuje Ústava v II. hlave a charakterizuje ich ako neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné, bez možnosti spôsobenia ujmy na týchto právach a slobodách tomu, kto ich uplatňuje.*

Základy územnej samosprávy sú upravené v 4. hlave Ústavy. K politickým stranám a hnutiam pozri zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov.

Ods. 2: *Krízovú situáciu vrátane núdzového stavu, výnimočného stavu, vojnového stavu a vojny definuje ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojen, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.*

Podľa článku 1 ods. 3 a 4 citovaného zákona, bezpečnosť je stav, v ktorom je zachovávaný mier a bezpečnosť štátu, jeho demokratický poriadok a zorchovanosť, územná celistoosť a nedotknuteľnosť hraníc štátu, základné práva a slobody a v ktorom sú chránené životy a zdravie osôb, majetok a životné prostredie. Krízová situácia je obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu a ústavné orgány môžu po splnení podmienok ustanovených v tomto ústavnom zákone na jej riešenie vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav alebo výnimočný stav, alebo núdzový stav.

Podľa článku 2 ods. 1, 2 tohto zákona a článku 3 ods. 1, 2 vojnu vypovie prezident na základe rozhodnutia Národnej rady Slovenskej republiky len za podmienky, že Slovenská republika je napadnutá cudzou mocou, ktorá jej vypovedala vojnu alebo ktorá bez vypovedania vojny narušila jej bezpečnosť, alebo za podmienky, že vypovedaním vojny Slovenská republika plní záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti alebo z medzinárodnej zmluvy o spoločnej obrane proti napadnutiu. Vypovedanie vojny sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky. Vojnový stav môže na návrh vlády vyhlásiť prezident len za podmienky, že Slovenskej republike bezprostredne hrozí vypovedanie vojny alebo bezprostredne hrozí napadnutie cudzou mocou bez vypovedania vojny. Vyhlásenie vojnového stavu sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky.

Vychádzajúc z článku 4 ods. 1, 2 a článku 5 ods. 1, 2 citovaného zákona, **výnimočný stav** môže na návrh vlády vyhlásiť prezident len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k teroristickému útoku, k rozsiahlym pouličným nepokojom spojeným s útokmi na orgány verejnej moci, drancovaním obchodov a skladov alebo s inými hromadnými útokmi na majetok alebo dôjde k inému hromadnému násilnému protiprávnemu konaniu, ktoré svojím rozsahom alebo následkami podstatne ohrozuje alebo narušuje verejný poriadok a bezpečnosť štátu, ak ho nemožno odvrátiť činnosťou orgánov verejnej moci a ak je znemožnené účinné použitie zákonných prostriedkov; výnimočný stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území. Núdzový stav môže vláda vyhlásiť len za podmienky, že došlo alebo bezprostredne hrozí, že dôjde k ohrozeniu života a zdravia osôb, životného prostredia alebo k ohrozeniu značných majetkových hodnôt v dôsledku živelnnej pohromy, katastrofy, priemyselnej, dopravnej alebo inej prevádzkovej havárie; núdzový stav možno vyhlásiť len na postihnutom alebo na bezprostredne ohrozenom území.

K § 135

K pojmom *omamná* a *psychotropná látka* pozri vysvetlivky k § 130 ods. 5. Súvisiace právne normy definíciu jedu priamo neobsahujú. Vymedzujú len pojem *jedovaté* a *veľmi jedovaté* látky a *prípravky*. K tomu pozri zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov.

Prekursor je chemická látka (napr. efedrín, ergometrín, ergotamín, kyselina lysergová, fosfor červený, acetón, toluén, manganiestan draselný, kyselina sírová, kyselina chlór vodíková a ďalšie) vrátane zmesi obsahujúcej tieto chemické látky, ktoré možno použiť na výrobu návykových látok.

Obvykle jednorazovú dávku drogy na použitie pre osobnú spotrebu možno definovať ako jednu takúto priemernú dávku užívateľa v množstve ovplyvňujúceho jeho psychiku, ovládanie alebo rozpoznávacie schopnosti alebo sociálne správanie po jej užití bez toho, aby došlo k vážnemu ohrozeniu zdravia alebo života takéhoto užívateľa drogy. Vzhľadom na značnú kvantitu rôznych drog, ale aj ich kvalitu, bude na ustálenie tohto pojmu v konkrétnom prípade nevyhnutné zabezpečenie odborného vyjadrenia.

Neoprávnenou držbou je faktická dispozícia s drogou v rozpore s už uvádzanými právnymi predpismi, pričom páchatel nemusí mať takúto látku priamo pri sebe. Postačuje, ak ju má vo svojej moci včítane ukrytia drogy na inom mieste. Zásadnou podmienkou je prechovávanie drogy (nie jej ďalšia distribúcia) a množstvo zodpovedajúce najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie. Takéto kvantitatívne aspekty vyjadrené trojnásobkom (ods. 1) alebo desaťnásobkom (ods. 2) obvykle jednorazovej dávky drogy na použitie pre osobnú spotrebu súvisia s rozlišovaním skutkových podstát odlišne prísne sankciovatelných trestných činov nedovoľenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 171 ods. 1, 2 a § 172.

K § 136

Kde tento zákon spája s uplynutím určitej lehoty počítanej na dni nejaký účinok, nezapočítava sa do nej deň, keď nastala právna skutočnosť určujúca jej začiatok.

Toto ustanovenie zakotvuje interpretačné pravidlo v súvislosti s **plynutím času** počítaného na dni, s ktorým sa spája nejaký hmotnoprávny účinok. Určuje, že do takejto lehoty sa započítava až deň po vzniku právnej skutočnosti určujúcej jej začiatok a nie deň, keď nastala takáto právna skutočnosť. Toto ustanovenie sa odlišuje od počítania času podľa TP, pretože v súvislosti s jeho aplikáciou nedochádza k predĺženiu počítanej lehoty pripadajúcej na deň pracovného voľna alebo pokoja. Uvedené interpretačné pravidlo sa použije najmä pri počítaní času pri podmienených odsúdeniach, prepusteniach a upusteniach od zvyšku trestu, premlčaní trestnosti, výkonu trestu, zahladení odsúdenia a veku páchatela. Naopak, nepoužije sa okrem iného pri počítaní času od momentu k momentu (pri väzbe alebo trestoch odňatia slobody).

K § 137

Ods. 1 tohto ustanovenia upravuje taxatívnym spôsobom možnosti **svojoľného vzdialovania** sa v súvislosti s trestným činom dezercie podľa § 405 a § 406 TZ. Cieľom tejto právnej úpravy špecifikovaného v ods. 3 je postih páchatela ako osoby, ktorá vykonáva povinnú vojenskú službu, ktorá takto koná v rozpore s vojenskými právnymi predpismi, čím sa bez vážnych dôvodov dostáva mimo dosahu svojich nadriadených.

Ods. 2: Upravuje sústavné svojoľné vzdialovanie sa, v zásade vychádza z doterajšieho judikátu R 12/1985.

Súdna prax naopak za svojoľné vzdialenie nepovažuje prípady, kedy sa síce vojak vzdialil bez vedomia nadriadených od svojej jednotky, ale zdržiaval sa na rôznych miestach u svojho útvaru, napr. neoprávnené v autoparku (tiež R 12/1985).

Ods. 3: Špecifikuje osobu, na ktorú sa vzťahuje pojem svojoľné vzdialenie. Je ňou osoba, ktorá vykonáva povinnú vojenskú službu. K tomu pozri tiež § 128 ods. 3, 4.

K § 138

K písm. a): K pojmu **zbraň** pozri vysvetlivky k § 122 ods. 3. Vzhľadom na to, že trestné činy so smrteľným následkom a ublíženie na zdraví uvedené v tomto ustanovení sú často páchané so zbraňou, tento znak (zbraň) je v prípade ich spáchania ako závažnejší spôsob konania vylúčený.

K písm. b): Pod pojmom **páchanie trestného činu po dlhší čas** sa rozumie pokračovanie v trestnej činnosti po dobu viacerých mesiacov. Súdna prax akceptuje časové obdobie spravidla 6 mesiacov. Čím je však intenzita útoku nižšia, tým dlhšie časové obdobie sa vyžaduje a naopak. Zohľadniteľnými sú však napríklad aj fáza prípravy na úspešné spáchanie trestnej činnosti alebo jej charakter, čo uvedené obdobie môže predĺžiť.

K písm. c): Pod pojmom **surový spôsob** treba rozumieť vysokú mieru brutality presahujúcu hranicu obvyklého násillia použitého voči živej osobe (nie už usmrtenej). Takéto konanie nemusí u obete vyvolať trýzeň. V konkrétnom prípade za obzvlášť surový spôsob spáchania trestného činu vraždy bolo posúdené konanie obžalovaného, ktorý po škrtení poškodenej v dobe vyhasínania jej životných funkcií túto napadol tak, že jej zasadil niekoľko hlbokých rezných rán, ktoré viedli k úplnému oddeleniu prednej časti krku poškodenej. I pri odhliadnutí od zasadenia ďalších početných bodných rán do ruky a chrbta poškodenej išlo o čin obzvlášť surový, pretože išlo o extrémne brutálny vražedný mechanizmus o to viac, že bol použitý proti bezbrannej žene. Pri ustálení pojmového znaku surový spôsob bude postačovať i nižšia miera násillia. Za **trýznivý spôsob** spáchania trestného činu je potrebné považovať útok, ktorý je vzhľadom na duševné a fyzické útrapy obete na hranici znesiteľnosti. Bude ním aj pozvoľné niekoľkohodinové dusenie obete, ktorá je zviazaná, položená na posteľ, prikrýta perinou a zanechaná bez pomoci, o to viac, ak ide o staršiu, chorú osobu alebo dieťa. Pôjde tiež o prípady vyhladovania, dehydrovania alebo iného obdobného spôsobu pomalého usmrcovania s prihliadnutím i na subjektívne prežívanie útoku obeťou.

K písm. d): O **násillie** pôjde v prípade použitia fyzickej sily na prekonanie alebo zamedzenie kladeného alebo očakávaného odporu. Nie je podmienkou, aby napadnutý kládol odpor, napr. keď si je vedomý fyzickej prevahy útočníka alebo útočníkov a z obavy pred ďalším násillím odpor radšej vôbec neprejavuje a úplne sa podrobuje vôli páchatela. Násillie spravidla smeruje proti tomu, kto má vec u seba. Možno ho však použiť i proti inej osobe alebo veci, pokiaľ je prostriedkom nátlaku na vôľu poškodeného.

Hrozba bezprostredného násillia je hrozba takým násillím, ktoré má byť vykonané ihneď, nie v budúcnosti, ak sa napadnutý nepodrobí vôli útočníka. Táto hrozba je spravidla vyjadrená výslovné, avšak postačí i konkludentné konanie, ak je z neho a z ostatných okolností zrejme, že násillie sa uskutoční ihneď (R 1/1980).

Ani výnimočne malá intenzita násillia nemôže byť dôvodom na podkvalifikovanie trestného činu (porovnaj trestné činy lúpeže a krádeže – R 55/1980).

Hrozba inej ťažkej ujmy sa svojou intenzitou bude rovnáť násilliu alebo jeho hrozbe. Pôjde napr. o prípady vážnej ujmy na dôstojnosti, slobode, cti, morálke alebo v oblasti iných

zákonom chránených práv poškodeného (hroziace narušenie manželského alebo rodinného života, hrozba trestného stíhania, straty zamestnania a podobne – R 27/1982).

K písm. e): K pojmu **vlámaním** pozri vysvetlivky k § 122 ods. 4.

K písm. f): K pojmu **Isťou** pozri vysvetlivky k § 122 ods. 6.

K písm. g): Pod **tiesňou** je potrebné rozumieť nepriaznivé osobné, rodinné, majetkové a iné okolnosti vedúce k obmedzeniu voľnosti rozhodovania. Neskúsenosť sa spája najmä s nezrelosťou a nevypelostou danej osoby, ktorá je preto potenciálne ľahšou obeťou páchatela. Pozri tiež vysvetlivky k trestnému činu úžery podľa § 235.

K pojmu **odkázanosť** alebo **podriadenosť** pozri § 127 ods. 9 a 11.

K písm. h): **Porušením dôležitej povinnosti** sa rozumie závažnejšie neplnenie si povinností alebo také porušenie, ktoré je nad rámec ich bežného plnenia. V praxi je najčastejším porušením takýchto povinností v doprave. Ide pritom o porušenie takej povinnosti, ktorá má spravidla za následok usmrtenie alebo spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví (pozri napr. R 13/1965, R 11/1964, R 36/1984 a ďalšie). V prípade napr. ekonomickej trestnej činnosti je porušením dôležitej povinnosti také jej porušenie, s ktorým sa spája spravidla vznik vysokej škody. Plnenie uloženej dôležitej povinnosti má byť prioritou povinného [porovnaj tiež § 213 ods. 1, 2 písm. c) – trestný čin sprenevery a R 28/1992]. Medzi porušením takej povinnosti a následkom trestného činu musí byť zistená príčinná súvislosť (R 31/1966).

K písm. i): K pojmu **organizovaná skupina** pozri § 129 ods. 2.

K písm. j): **Viacerými osobami** sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby (§ 127 ods. 12).

K § 139

Ods. 1: K pojmom **dieťa, osoba blízka, odkázaná, vyššieho veku, chorá** pozri § 127 a vysvetlivky k nemu.

K pojmom **verejný činiteľ** alebo **osoba**, ktorá plní svoje povinnosti uložené na základe zákona a osoba **požívajúca ochranu** podľa medzinárodného práva pozri § 128 ods. 1, 2 a ods. 3 písm. d), § 237 a vysvetlivky k nemu.

Pod **osobou požievajúcou ochranu podľa medzinárodného práva** sa v zmysle dohovoru o zabránení a trestaní trestných činov proti osobám požievajúcim medzinárodnú ochranu, včítane diplomatických zástupcov (vyhláska ministra zahraničných vecí č. 131/1978 Zb.) rozumie hlava štátu, včítane ktoréhokoľvek člena kolektívneho orgánu vykonávajúceho v súlade s ústavou dotyčného štátu funkcie hlavy štátu, hlava vlády alebo minister zahraničných vecí, kedykoľvek sú v cudzom štáte, ako aj členovia rodiny sprevádzajúci ich; zástupca alebo úradná osoba štátu alebo úradná osoba či iný zástupca medzinárodnej organizácie medzivládnej povahy, ktorý v čase a na mieste spáchania trestného činu proti nemu, jeho úradným miestnostiam, jeho súkromnému obydlíu alebo jeho dopravným prostriedkom, je oprávnený používať v súlade s medzinárodným právom osobitnú ochranu

proti akémukoľvek útoku na jeho osobnosť, slobodu alebo dôstojnosť, ako aj členovia jeho rodiny žijúci s ním v jeho domácnosti.

K pojmu **svedok, znalec, tlmočník alebo prekladateľ** pozri § 127 a nasl. TP (svedok), § 142 a nasl. (znalec) a § 28 TP (tlmočník a prekladateľ).

Pod pojmom **tehotná žena** je potrebné rozumieť ženu v období od jej počatia do začiatku pôrodu. Tehotenstvo je fyziologický stav ženy začínajúci uhnieszením oplodneného vajíčka v sliznici matrice (nidácia) matky do začiatku pôrodu.

Ods. 2: Toto ustanovenie zdôrazňuje aplikáciu týchto kvalifikačných pojmov len v súvislosti s postavením, stavom alebo vekom uvedených chránených osôb.

K § 140

K písm. a): Spáchanie trestného činu na **objednávku** znamená úmyselné požiadanie iného a by spáchal trestný čin [pozri tiež § 21 ods. 1 písm. c) – objednávateľ].

K písm. b): Pomsta je odplatou páchatela za skoršie konanie jeho obete spravidla po dlhodobejšej a uváženej príprave. Je to stav odlišný od pohnútok majúcich základ v prirodzených citoch človeka, akým je napr. žiarlivosť alebo od stavu okamžitého afektu. Podľa skoršej právnej úpravy bola pomsta chápaná aj ako iná zavrhnutiahodná pohnútko odporujúca morálke a svedčiaco o morálnej zvrhlosti, bezcitnosti, sebeckve a neúcte k ľudskému životu.

K písm. c): V úmysle zakryť iný trestný čin sa rozumie spáchanie následného trestného činu po dokonaní pôvodného, s cieľom utajiť pôvodný trestný čin formou likvidácie dôkazov, ktorým je zároveň ďalšie páchanie trestnej činnosti. V konkrétnom prípade najprv páchatel fyzicky útočil na poškodenú najprv preto, aby ju donútil, aby tá niečo konala (vydieranie) a potom keď zistil, že jeho snaha je bezvýsledná a naopak, že hrozí nebezpečenstvo, že poškodená jeho konanie oznámi polícii, vedený zámerom jej v tom zabrániť, vystupňoval útok tak, že ju úmyselne usmrtil (vražda).

V úmysle **uľahčiť iný trestný čin** sa rozumie spáchanie ďalšieho trestného činu v rámci prípravy, pokusu alebo samotného dokonávania iného trestného činu spravidla s cieľom jeho uľahčenia alebo odstránenia prekážok brániacich jeho uskutočneniu (usmrtenie iného s cieľom získať strelné zbrane, návykové látky alebo pre úspešné dokončenie lúpeže v banke).

K písm. d): Národnosťou sa rozumie príslušnosť jednotlivca k určitému národu ako historickému a sformalizovanému spoločenstvu ľudí, ktoré sa vyznačuje spoločnými dejinami, ekonomikou, kultúrou, územím, psychickými aspektami a vedomím vlastnej existencie ako národa. Obdobnými znakmi sa vyznačuje aj etnikum, hoci tie nie sú formálne dané a absentuje najmä ekonomický aspekt a územie.

Rasa je skupina ľudstva líšiaca sa navzájom viacerými typickými znakmi, ktoré sa týkajú vzhľadu, najmä farby pleti, vlasov, tvaru nosa, perí a podobne, ktoré sú dané historicky a geograficky. K tomu pozri tiež Medzinárodné D o odstránení všetkých foriem rasovej

diskriminácie, o potlačení a trestaní zločinu apartheidu a Deklaráciu a akčný program boja proti rasizmu a rasovej diskriminácie.

K písm. e): Sexuálnym sa rozumie motív smerujúci k uspokojovaniu sexuálnych potrieb páchatela, ktorého špecifikácia bude spravidla nutná formou znaleckého dokazovania. K tomu pozri tiež § 132 – prostitúcia a pornografia.

K § 141

K pojmom zločinecká skupina alebo teroristická skupina pozri § 129 ods. 2, 3.

K § 142

Ods. 1: Samotný ods. 1 odkazuje na § 123 ods. 3, ktorý definuje ťažkú ujmu na zdraví. Pozri zároveň vysvetlivky k tomuto ustanoveniu.

Ods. 2: V tomto ods. je definovaná **smrť** ako biologická (cerebrálna) smrť mozgu. Nie je ňou tzv. klinická smrť, pretože za súčasného stavu lekárskej vedy i po zastavení životne dôležitých funkcií (zastavenie činnosti srdca, dýchania), ktoré skôr viedli nevyhnutne k smrti, je možné obnovenie týchto činností a tým aj záchrana života. Vymedzenie okamžiku smrti a metóda jeho zistenia je výlučne vecou lekárskej vedy. Kategória tzv. klinickej smrti, ktorá je len prejavom zástavy vitálnych funkcií, ktorých obnova je prípadne možná, sa nahradila kategóriou biologickej smrti mozgu (cerebrálne) smrť, ktorou sa rozumie smrteľný stav, z ktorého návrat do života je vylúčený. Ak v konkrétnom prípade dôjde len ku klinickej smrti poškodeného, ktorému je život navrátený lekárskeým zákrokom, prichádza do úvahy len pokus príslušného trestného činu (napr. vraždy R 41/76, R 16/86).

K § 143

Pod smrťou (biologickou-cerebrálnou smrťou mozgu) viacerých osôb treba rozumieť spôsobenie smrti aspoň trom osobám. Porovnaj aj § 127 ods. 12.

K § 144

Ustanovenie chráni ľudský život.

Páchatelom tohto zločinu môže byť ktokoľvek. Objektívna stránka tohto zločinu predpokladá usmrtenie človeka – akékoľvek zbavenie života živého človeka bez ohľadu na použité prostriedky. Môže k nemu prísť aktívnym konaním, ako aj opomenutím (§ 122 ods. 1), jednorazovým konaním alebo aj postupným, dlhšie trvajúcim konaním (napr. postupné podávanie jedu). Za jeden zločin je možné považovať usmrtenie dvoch alebo viac osôb, len pokiaľ k nemu došlo jedným konaním, teda jedným skutkom. Ak páchatel dvomi alebo viacerými útokmi postupne usmrtí dve alebo viac osôb, pôjde vždy o viacnásobný zločin – reálna konkurencia (pozri aj R 41/1976).

Živý človek (predmet útoku) – človek od narodenia (pozri vysvetlivky k § 146) až do okamžiku biologickej smrti.

Pod pojmom iného sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa k naplneniu tejto skutkovej podstaty vyžaduje úmysel priamy [§ 15 písm. a)], pretože súčasťou subjektívnej stránky je aj motív. Nevyhnutnou podmienkou trestnosti podľa tohto ustanovenia totiž je, aby páchatel konal s vopred uváženu pohnútkou, z čoho je zrejmé, že nepostačí nepriamy úmysel.

Vopred uvážená pohnútka – vnútorný pocit páchatela prameniacy z jeho dlhodobej nespokojnosti s daným stavom, ktorý ho vedie k rozhodnutiu tento stav zmeniť aj za cenu spôsobenia trestnoprávneho následku. Tento pojem je širší ako pojem „z osobitného motívu“ predpokladaný v ods. 2 písm. e) a môže ísť napr. aj o dlhodobé osobné spory, nenávisť voči poškodenému, žiarlivosť, vraždu na objednávku, zistiťnosť a pod.

Naplnenia znaku uvedenému v ods. 2 písm. a) predpokladá odsúdenie za trestný čin vraždy. Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

V prípade upravenom v ods. 2 písm. b) nemôže ísť o usmrtenie viac ako dvoch osôb, ale práve dvoch osôb. Usmrtenie viacerých osôb (§ 127 ods. 12) je závažnejším spôsobom konania [§ 138 písm. j)] posudzovaným podľa písm. c).

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

V úmysle získať majetkový prospech – s cieľom zmocniť sa veci poškodeného (§ 130), ale aj vražda za odplatu alebo usmrtenie iného s cieľom nadobudnúť majetok poškodeného ako jeho právny nástupca a pod.

Naplnenie znaku uvedeného v ods. 3 písm. a) predpokladá odsúdenie za zločin úkladnej vraždy. Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

K znakom „z osobitného motívu“ a „v nebezpečnom zoskupení“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu. Konanie páchatela, ktorý v úmysle poškodí ústavné zriadenie Slovenskej republiky iného úmyselne usmrtí, treba posúdiť ako zločin teroru podľa § 313. Zločin teroru podľa § 313 je k zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 v pomere špeciality, a preto je ich jednočinný súbeh vylúčený.

R 20/1969-I: Význam demonštratívneho správania sa páchatela pred činom pri zisťovaní subjektívnej stránky prípravy, resp. pokusu zločinu vraždy (úkladnej vraždy).

R 20/1969-II: K rozdielu medzi prípravou a pokusom pri zločine vraždy (úkladnej vraždy).

Posúdeniu skutku ako prípravy uvedeného zločinu nie je na prekážku, že páchatelovi bolo zabránené osobami prítomnými pri čine v konaní, ktoré by bezprostredne smerovalo

k dokonaniu vraždy. Existencia prekážky, pre ktorú páchatel nemohol bezprostredne zaútočiť na predmet vražedného útoku, nie je rozhodná pre posúdenie činu ako pokusu vraždy (úkladnej vraždy), hoci aj išlo o objektívnu, na vôli páchatela nezávislú prekážku. (Upravené znenie).

R 41/1976: Ak dôjde ku klinickej smrti poškodeného, ktorému je potom život navrátený lekárskeym zákrokom, prichádza do úvahy len pokus vraždy (úkladnej vraždy).

R 16/1979: K problematike ukončeného a neukončeného pokusu zločinu vraždy (úkladnej vraždy).

R 8/1985: K otázke jednoty skutku.

Momentom, ktorý rozdeľuje páchatelovo konanie na rôzne skutky, je následok závažný z hľadiska trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť. Za jeden skutok možno považovať len tie prejavy vôle páchatela navonok, ktoré sú pre tento následok kauzálne, pokiaľ sú pokryté jeho zavinením.

K otázke totožnosti skutku.

Skutok spočívajúci v tom, že páchatel sa pokúsil zavraždiť svoju manželku tým, že ju vyhodil z okna druhého poschodia panelového domu, nie je totožný so skutkom, ktorý spočíva v tom, že páchatel manželku, ktorá sama vyskočila z okna a spôsobila si ťažké zranenia, iba odniesol do bytu a ťažko zranenú ju tam ponechal samú bez toho, aby zabezpečil akúkoľvek pomoc, hoci nevyhnutne potrebovala lekárske ošetrovanie.

R 4/1987: K rozlíšeniu prípravy a pokusu zločinu vraždy (úkladnej vraždy) podľa § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 145 TZ (§ 144 TZ). (Upravené znenie).

R 27/1992: Ak páchatel úmyselne usmrť iného, aby sa zmocnil cudzej veci, je možné takýto skutok posúdiť len ako zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, 2 písm. f) TZ alebo vraždy podľa § 145 ods. 1, 2 písm. f) TZ. Jednočinný súbeh týchto zločinov so zločinom lúpeže podľa § 188 ods. 1 TZ je vylúčený. (Upravené znenie).

R 17/2003: Páchatel je trestne zodpovedný nie len za následok, ale aj za účinok (t. j. za zmenu na predmete útoku), ktorý spôsobil, iba ak ho aj zaviniť. Zavinenie musí preto zahŕňať príčinný priebeh (vzťah) aspoň v podstatných črtách medzi konaním páchatela a následkom alebo účinkom. Skutočnosť, že následok (účinek), ktorý vyplynul z konania páchatela bol iný, než si páchatel predstavoval (tzv. omyl v kauzálnom priebehu), páchatelovi neprospieva a nevylučuje jeho zavinenie. Len ak páchatel môže predvídať príčinný priebeh, môže zodpovedať za vzniknutý následok, a to aspoň vo forme nevedomej neobanlivosti.

Páchatelom nepredvídateľný príčinný priebeh však nie je v zavinení zahrnutý, páchatel preto nezodpovedá za účinok (následok), ktorý takto vznikne. Pozri aj R 16/1986 a R 27/1987.

K § 145

Ustanovenie chráni ľudský život.

Od zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 sa zločin vraždy podľa tohto ustanovenia odlišuje tým, že vražedný čin páchatela nie je vopred premyslený, dlhodobo pripravovaný a na-

plánovaný, ale je okamžitou, vpred neuváženou reakciou na podnet, ktorý ho k takému konaniu vyprovokoval. Konanie páchatela je dôsledkom spontánneho rozhodnutia vyvolaného situačným konfliktom, vyprovokovaním obeťou, neraz v silnom rozrušení alebo afekte.

K pojmom páchatel', objektívna stránka, usmrtenie človeka, živý človek, iného a smrť – pozri vysvetlivky k § 144 ods. 1.

V prípade upravenom v ods. 2 písm. a) nemôže ísť o usmrtenie viac ako dvoch osôb, ale práve dvoch osôb. Usmrtenie viacerých osôb (§ 127 ods. 12) je závažnejším spôsobom konania [§ 138 písm. j)] posudzovaným podľa písm. b).

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti podľa tohto ustanovenia nebude možné posúdiť prípady vrážd na objednávku [§ 140 písm. a)], ktoré treba vždy kvalifikovať ako zločin úkladnej vraždy podľa § 144.

V úmysle získať majetkový prospech – s cieľom zmocniť sa vecí poškodeného (§ 130), ale aj usmrtenie iného s cieľom nadobudnúť majetok poškodeného ako jeho právny nástupca a pod.

Naplnenie znaku uvedeného v ods. 3 písm. a) predpokladá odsúdenie za trestný čin vraždy alebo úkladnej vraždy. **Odsúdený** – pozri § 128 ods. 6.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

K znakom „z osobitného motívu“ a „v nebezpečnom zoskupení“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

R 19/1969: K predpokladom pre zistenie úmyslu pri zločine pokusu vraždy.

Pri zisťovaní subjektívnej stránky trestného činu nemožno dospieť k záveru o alternatívnom vzťahu páchatela k zamýšľanému následku.

R 4/1987: K rozlíšeniu prípravy a pokusu zločinu vraždy podľa § 13 ods. 1, § 14 ods. 1, § 145 TZ. (Upravené znenie).

R 12/1990: V prípade páchatela, ktorý napadol poškodenú opakovanými údermi kladivom do hlavy v úmysle ju usmrtiť a potom v presvedčení, že poškodená už nežije, sa rozhodol zbaviť sa jej tela a vhodil ho do vody, kde sa poškodená utopila, nejde o tzv. dolus generalis, takže jeho konanie nemožno posúdiť ako dokonaný zločin vraždy podľa § 145 TZ, ale len ako pokus vraždy podľa § 14 ods. 1 § 145 TZ vo viacčinnom súbehu s prečinom ublížení na zdraví podľa § 157 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 31/1998: K hodnoteniu zavinenia v zmysle § 15 písm. a), b) TZ pri zločine vraždy podľa § 145 TZ. (Upravené znenie.)

R 111/1999-I: Konanie páchatelky zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 TZ, ktorého sa dopustila v afekte úzkosti a strachu vyvolanom dlhodobou partnerskou disharmóniou a chronickou konfliktnou situáciou, a ktorý podstatne znížil jej schopnosť ovládať svoje

konanie, je možné hodnotiť ako okolnosti prípadu odôvodňujúce mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody podľa § 39 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj judikatúru k § 144 a R 25/1992–II citované pri judikatúre k § 146.

K § 146

Ustanovenie chráni život novonarodeného dieťaťa.

K objektívnej stránke trestného činu pozri vysvetlivky k § 144.

Novonarodené dieťa (predmet útoku) – dieťa od začiatku pôrodu, a to aj keď ešte úplne neopustilo telo matky a nedošlo k jeho oddeleniu od matky prestrihnutím pupočnej šnúry. Do začiatku pôrodu ide o ľudský plod (k trestnej zodpovednosti za usmrtenie ľudského plodu pozri vysvetlivky k § 150 až § 152).

Ochranu podľa tohto ustanovenia požíva len živo narodené dieťa, teda dieťa, ktoré aspoň raz vdýchlo a je schopné mimomaternicového života po určitý, aj keď len krátky čas.

Rozrušenie spôsobené pôrodom – špecifický psychický stav rodičky, ktorý má pôvod vo fyziologických procesoch vyvolaných pôrodom a ktorý oslabuje jej vôľu konať v záujme života dieťaťa, ako aj jej odolnosť voči rôznym vonkajším a vnútorným podnetom. Nemôže ísť o rozrušenie vyvolané inými príčinami, ktoré nemá svoj základ v pôrode.

Pri pôrode – v čase od začatia pôrodu (z hľadiska lekárskeho) do jeho skončenia.

Hneď po pôrode – v dobe, kedy ešte trval u rodičky mimoriadny duševný stav vyvolaný pôrodom, ktorý môže trvať i niekoľko dní.

Páchateľom tohto trestného činu môže byť len matka novonarodeného dieťaťa (konkrétny subjekt).

Konanie matky, ktorá hneď po pôrode, v stave rozrušenia ním spôsobeného, navedie inú osobu, aby usmrtila jej novonarodené dieťa a táto osoba čin vykoná, treba posúdiť ako návod na zločin vraždy novonarodeného dieťaťa matkou podľa § 21 ods. 1 písm. b), § 146.

Pretože výnimočné psychické rozpoloženie matky vyvolané pôrodom môže prospievať iba jej, kto navedie matku alebo jej poskytne pomoc, aby usmrtila svoje novonarodené dieťa, dopúšťa sa návodu alebo pomoci na zločin vraždy podľa § 21 ods. 1 písm. b) alebo písm. d), § 145 alebo aj návodu alebo pomoci na zločin úkladnej vraždy podľa § 21 ods. 1 písm. b), alebo písm. d) § 144.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ustanovenie § 146 je vo vzťahu k ustanoveniam § 144 a § 145 vo vzťahu špeciality. Ide o privilegovanú skutkovú podstatu.

R 38/1976: K zisťovaniu stavu „rozrušenia spôsobeného pôrodom“ v zmysle § 146 TZ. (Upravené znenie).

R 16/1986: Súdny správne vykladali znak zločinu vraždy novonarodeného dieťaťa matkou podľa § 146 TZ. Za stav „rozrušenia spôsobeného pôrodom“ považovali výnimočné rozpoloženie matky, ktoré má pôvod vo fyziologických procesoch, vyvolaných pôrodom. Vo

všetkých posudzovaných veciach došlo k usmrteniu dieťaťa až po pôrode. Pri zodpovedaní otázky, či to bolo ihneď po pôrode v zmysle tohto znaku § 146 TZ súdy vychádzali z trvania stavu rozrušenia spôsobeného pôrodom. Riadili sa tiež právnym názorom, že použitie privilegiovaného ustanovenia § 146 nie je vylúčené tým, že matka pojala úmysel dieťa usmrtiť ešte pred pôrodom (str. 74 – 75). (Upravené znenie).

R 25/1992-I: Rozrušenie spôsobené pôrodom je osobitný znak zločinu podľa § 146 TZ a nemožno ho zamieňať so všeobecnými podmienkami trestnej zodpovednosti, ktoré sú vyjadrené v ustanoveniach o nepríčetnosti a zmenšenej príčetnosti. Pre posúdenie otázky, či obvinená konala v tomto psychickom stave, je rozhodujúcim podkladom posudok znalca – pôrodníka. Pri tom nie je podstatné, či boli narušené schopnosti obvinenej rozpoznať nebezpečnosť svojho konania a ovládať ho. (Upravené znenie).

R 25/1992-II: O trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 206 TZ môže ísť iba vtedy, keď úmysel páchatela zahŕňa len vznik nebezpečenstva smrti alebo ublíženia na zdraví. Pokiaľ páchatel vie o tom, že v dôsledku opustenia dieťaťa môže skutočne dôjsť k smrteľnému následku a je s tým uzrozumený, naplňa týmto konaním znaky zločinu vraždy podľa § 145 TZ alebo vraždy novonarodeného dieťaťa matkou podľa § 146 TZ, resp. pokusu o tieto zločiny. (Upravené znenie).

K § 147

Ustanovenie chráni ľudský život.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Pod pojmom **iného** sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], smerujúci k spôsobeniu ťažkej ujmy na zdraví a vo vzťahu k smrteľnému následku zavinenie z nedbanlivosti [§ 16 písm. a), b)]. V prípade úmyselného spôsobenia smrti by išlo o zločin úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145.

K úmyslu páchatela spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví pozri R 19/1963, R II/1965 a R 35/1991, citované pri judikatúre k § 155.

Pri zločine zabitia podľa § 147 ods. 1 je vylúčené spolupáchatelstvo podľa § 20, pretože k smrteľnému následku sa predpokladá nedbanlivostné zavinenie. V takýchto prípadoch ide o úmyselné spolupôsobenie dvoch alebo viacerých osôb, pri ktorom dôjde k nezamýšľanému následku. Každému zo zúčastnených možno podľa okolností pričítať celý následok, akoby ho spôsobil sám, avšak posudzujú sa ako páchatelia (§ 19) a nie ako spolupáchatelia (§ 20).

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

K znakom „z osobitného motívu“ a „ako člen nebezpečného zoskupenia“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

Pozri aj judikatúru k § 155.

K § 148

Ustanovenie chráni ľudský život.

Pozri vysvetlivky k § 147.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 2.

Z hľadiska subjektívnej stránky rozdiel v porovnaní s ustanovením § 147 spočíva v základnom zámere páchatela, ktorý smeroval len k spôsobeniu ublíženia na zdraví.

K úmyslu páchatela spôsobiť ublíženie na zdraví pozri R 19/1963, R 22/1968 a R 5/1995–II, citované pri judikatúre k § 156.

Pozri aj ďalšiu judikatúru k § 156.

K § 149

Ustanovenie chráni ľudský život.

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty trestných činov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 4. Kvalifikované skutkové podstaty prečinu podľa ods. 1 obsahujú ods. 2 a 3 a kvalifikovaná skutková podstata zločinu podľa ods. 4 je vyjadrená v ods. 5.

Ods. 1 – 3: Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 16 písm. a), b)].

Ide o poruchový prečin, ktorý predpokladá spôsobenie smrti jednej alebo najviac dvom osobám odlišných od páchatela. Samotné ohrozenie smrťou nie je týmto prečinom.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Pozri aj vysvetlivky k § 158.

Smrťou viacerých osôb sa rozumie spôsobenie smrti najmenej troch osôb (pozri § 143).

Hrubé porušenie predpisov – také porušenie právnej normy, ktoré má za danej situácie spravidla za následok možnosť spôsobenia smrti viacerých osôb, teda vyvoláva reálne nebezpečenstvo, že dôjde k následku predpokladanému v ods. 3.

Za hrubé porušenie predpisov možno pokladať aj súčasné porušenie viacerých dôležitých povinností vyplývajúcich pre páchatela z príslušného predpisu jedným skutkom.

Predpisy – nielen zákony, ale aj iné predpisy vydané na základe a v medziach zákona (napr. vyhlášky, smernice, nariadenia vlády a pod.).

Predpisy o bezpečnosti práce – pozri najmä zák. č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov, ale aj ďalšie predpisy upravujúce danú oblasť.

Hygienické predpisy – pozri najmä vyhl. č. 79/1997 Z. z. o opatreniach na predchádzanie prenosným ochoreniam, zák. č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov, zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a o doplnení niektorých zákonov a ďalšie predpisy upravujúce hygienickú a protiepidemiologickú starostlivosť.

Predpisy o bezpečnosti dopravy – všetky predpisy upravujúce prevádzku a pravidlá prevádzky všetkých druhov dopravy (železničnej vrátane lanoviek, cestnej, vodnej, leteckej vnútrozemskej a námornej plavby). K cestnej doprave pozri najmä zák. č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov a vyhláška č. 225/2004 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona NR o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Pre trestnosť podľa tohto ustanovenia sa vyžaduje porušenie tých predpisov, ktoré sú uvedené v ods. 3. Preto ak páchatel spôsobí z nebanlivosti smrť viacerých osôb preto, že hrubo porušil iné predpisy ako tie, ktoré sú uvedené v ods. 3, nemožno jeho konanie právne posúdiť ako prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 3 ale len ako prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2.

Medzi hrubým porušením predpisov a následkom prečinu musí byť príčinná súvislosť. Ak pri vzniku následku uvedeného v § 149 spolupôsobilo viac príčin (konanie páchatela i poškodeného), treba hodnotiť každú príčinu osobitne. Obvinený bude trestne zodpovedný, hoci bude len jedným z článkov reťaze príčin, ktoré spôsobili následok aj vtedy, ak by následok nenastal bez ďalšieho konania tretej osoby (R 72/1971).

Ods. 4 – 5: Dopravný prostriedok – akékoľvek vozidlo alebo prostriedok určený k doprave (motorové, nemotorové, koľajové, nekoľajové, lanové atď.), bez ohľadu na druh dopravy.

Stav vylučujúci spôsobilosť – pozri vysvetlivky k § 289.

Návyková látka – pozri § 130 ods. 5 a vysvetlivky k tomuto ustanoveniu.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)] a vo vzťahu k smrteľnému následku zavinenie z nebanlivosti [§ 16 písm. a), b)].

Okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej trestnej sadzby podľa ods. 5 je nebanlivostné spôsobenie smrti dvoch alebo viacerých osôb.

Jednočinný súbeh prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 (poprípade podľa § 149 ods. 1, 3) so zločinom usmrtenia podľa § 149 ods. 4 (resp. podľa § 149 ods. 4, 5) je vylúčený, pretože tieto ustanovenia sú navzájom v pomere špeciality.

Jednočinný súbeh prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 so zločinom usmrtenia podľa § 149 ods. 4 je vylúčený. Preto ak vodič dopravného prostriedku spôsobí v stave vylučujú-

com spôsobilosť z nebanlivosti následok predpokladaný v ustanovení § 149 ods. 4 a súčasne poruší aj iné dôležité povinnosti uložené mu podľa zákona a ďalším osobám spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, jeho konanie treba právne posúdiť len ako zločin usmrtenia podľa § 149 ods. 4.

Zločin usmrtenia podľa § 149 ods. 4 (resp. § 149 ods. 4, 5) je vo vzťahu k prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 v pomere špeciality, preto ich jednočinný súbeh je vylúčený.

R 21/1981: Smrť poškodeného (§ 149) je v príčinnej súvislosti s konaním páchatela aj vtedy, ak nastala v dôsledku zlyhania krvného obehu, ku ktorému došlo sčasti následkom úrazu zavineného páchatelom, sčasti na základe kôrnatenia tepien u staršieho človeka.

Trestná zodpovednosť páchatela za tento následok závisí na tom, či následok i príčinný priebeh k nemu vedúci sú pokryté páchatelovým zavinením alebo nie. (Upravené znenie).

R 5/1984: K vzťahu medzi trestným činom opustenia dieťaťa v zmysle § 206 TZ a usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 TZ.

Ak matka dieťaťa zanedbá starostlivosť o choré dieťa najmä tým, že nezabezpečí včas lekársku pomoc, ale lieči dieťa sama nesprávnym spôsobom a dieťa v dôsledku toho zomrie, dopúšťa sa prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1, 2 TZ. Ak za týchto okolností opustí na kratší čas domácnosť a ponechá choré dieťa bez dozoru a opateru, táto skutočnosť by však sama osebe nemohla vystaviť dieťa nebezpečenstvu ublíženia na zdraví alebo smrti, ide len o súčasť konania zakladajúceho znaky prečinu usmrtenia podľa § 149 TZ, ale nie znaky trestného činu opustenia dieťaťa podľa § 206 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj judikatúru k § 157 a § 158.

K § 150

Ustanovenie chráni začínajúci ľudský život a zdravie matky.

Predmetom útoku je živý ľudský plod vo všetkých obdobiach svojho vývoja do začatia pôrodu.

Pokus vypudenia odumretého plodu (§ 14 ods. 1, § 150) je vylúčený pre nedostatok spôsobilého predmetu.

Musi ísť o umelé prerušenie tehotenstva bez súhlasu tehotnej ženy.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť len osoba odlišná od tehotnej ženy, o ktorej tehotenstvo ide.

Tehotenstvo – stav ženy od počatia (oplodnenia vajíčka spermiou) do začiatku pôrodu (z lekárskeho hľadiska).

Prerušenie tehotenstva – akékoľvek konanie smerujúce k usmrteniu živého ľudského plodu bez ohľadu na použité prostriedky.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Konanie majúce za následok vyvolanie potratu z nedbanlivosti sa posudzuje ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 157, pretože vyvolanie potratu je ťažkou ujmom na zdraví v zmysle § 123 ods. 3 písm. g).

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť predstavujú ťažší následok, ktorý musí byť dôsledkom konania páchatela uvedeného v ods. 1, teda úmyselného prerušenia tehotenstva bez súhlasu tehotnej ženy.

Z hľadiska zavinenia k ťažšiemu následku sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

Ak páchatel konaním uvedeným v ods. 1 spôsobí tehotnej žene úmyselne ťažkú ujmu na zdraví, dopustí sa zločinu nedovoleného prerušenia tehotenstva podľa § 150 ods. 1 v jednočinnom súbehu so zločinom ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1. Ak takým konaním tehotnú ženu úmyselne usmrtí, pôjde tiež o zločin úkladnej vraždy podľa 144 alebo vraždy podľa § 145, spáchaný v jednočinnom súbehu.

K § 151

Objekt trestného činu – pozri vysvetlivky k § 150.

Konanie popísané v tomto ustanovení spočíva v umelom prerušení tehotenstva inak, ako postupom alebo za podmienok vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov o umelom prerušení tehotenstva.

Predmet útoku – pozri vysvetlivky k § 150.

Musí ísť o umelé prerušenie tehotenstva so súhlasom tehotnej ženy, ktorý môže byť výslovný, ale postačí aj konkludentný.

Páchatel' – pozri vysvetlivky k § 150.

Tehotenstvo – pozri vysvetlivky k § 150.

Prerušenie tehotenstva – pozri vysvetlivky k § 150.

Všeobecne záväzné právne predpisy o umelom prerušení tehotenstva – pozri zákon SNR č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva a vyhláška č. 74/1986 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o umelom prerušení tehotenstva.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)] smerujúci k usmrteniu plodu.

Konanie tehotnej ženy, ktorá vzbudí v inom rozhodnutie umelo prerušiť jej tehotenstvo alebo mu k tomu pomáha, nie je trestné (pozri § 153).

Vyvolanie rozhodnutia v inej osobe, aby konala spôsobom predpokladaným v § 151, je návodom, objednávateľstvom alebo pomocou na trestný čin nedovoleného prerušenia teho-

tenstva podľa § 21 ods. 1 písm. b), písm. c) alebo d) § 151, za podmienky, že priamy páchatel trestný čin dokonal alebo sa oň aspoň pokúsil.

Príprava podľa § 13 ods. 1 je trestná len u konania podľa § 151 ods. 1, 2.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k obom ťažším následkom sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

K prípadom úmyselného spôsobenia ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti konaním uvedeným v ods. 1 pozri obdobne vysvetlivky k § 150.

Neplnoletá žena – pozri § 8 ods. 2 OZ.

Zákonný zástupca – pozri § 26 až § 30 OZ.

Komu bola osoba zverená do starostlivosti alebo dozoru – pozri vysvetlivky k § 127 ods. 8 a porovnaj s § 22 a nasl. OZ.

Musí ísť o konanie bez súhlasu zákonného zástupcu alebo toho, komu bola neplnoletá žena zverená do starostlivosti alebo dozoru.

Väčší prospech – pozri vysvetlivky k § 125 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

K § 152

Objekt trestného činu – pozri vysvetlivky k § 150.

Predmet útoku – pozri vysvetlivky k § 150.

Páchatel' – pozri vysvetlivky k § 150.

Tehotenstvo – pozri vysvetlivky k § 150.

Prerušenie tehotenstva – pozri vysvetlivky k § 150.

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty prečinov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2. Kvalifikované skutkové podstaty k ods. 1 a 2 obsahujú ustanovenia ods. 3 a 4.

Ods. 1: Konanie popísané v tomto ustanovení spočíva v navádzaní tehotnej ženy k tomu, aby konala spôsobom uvedeným v písmenách a) alebo b).

Ide o konanie obdobné návodu v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) (pozri vysvetlivky k § 21 ods. 1), ktoré však nie je závislé od konania tehotnej ženy. Nejde preto o formu účasti, ale o páchatel'stvo.

Ak sa páchatel'ovi nepodarí naviesť tehotnú ženu na konanie popísané v písmenách a) alebo b), alebo ak páchatel' koná v mylnej domnienke, že navádzaná žena je tehotná, jeho konanie treba posúdiť ako pokus tohto trestného činu v zmysle § 14 ods. 1.

Návod tehotnej ženy na umelé prerušenie tehotenstva zákonným spôsobom nie je trestný.

Všeobecne záväzné právne predpisy o umelom prerušení tehotenstva – pozri zákon SNR č. 73/1986 Zb. o umelom prerušení tehotenstva a vyhlášku č. 74/1986 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o umelom prerušení tehotenstva.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ods. 2: *Pomocou sa rozumie konanie obdobnej pomoci v zmysle § 21 ods. 1 písm. d), ktoré môže mať formu fyzickú alebo psychickú (pozri vysvetlivky k § 21 ods. 1).*

Vo vzťahu k ods. 1 sa nejedná o kvalifikovanú skutkovú podstatu, ale ide o základnú skutkovú podstatu.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ods. 3–4: Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažšiemu následku vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

R 50/1992: *Ak lekár za predstierané prerušenie tehotenstva prijme úplatok, ide o trestný čin podvodu (§ 221 TZ) a nie o trestný čin spočívajúci v nedovolenom zákroku proti životu ľudského plodu.*

Prejav ochoty vykonať za úplatok nedovolené prerušenie tehotenstva u ženy, ktorá je k takémuto zákroku rozhodnutá, nie je trestný. (Upravené znenie).

K § 153

Ustanovenie vyjadruje všeobecnú právnu zásadu, že nemôže byť trestný ten, na ochranu koho je príslušné trestnoprávne ustanovenie určené.

Tehotenstvo – pozri vysvetlivky k § 150.

Prerušenie tehotenstva – pozri vysvetlivky k § 150. *Má sa na mysli iný než prípustný spôsob umelého prerušenia tehotenstva podľa všeobecne záväzných právnych predpisov o umelom prerušení tehotenstva (pozri vysvetlivky k § 151 ods. 1 a § 152 ods. 1).*

Konanie inej osoby ako tehotnej ženy v súvislosti s umelým prerušením jej tehotenstva je postihnutelné podľa § 150, § 151 alebo § 152 a to aj keď tehotná žena také konanie sama iniciovala.

Návod, pomoc – pozri § 21 ods. 1 písm. b), d).

K § 154

Ustanovenie chráni ľudský život.

Konanie popísané v tomto ustanovení spočíva v účasti na samovražde iného vo forme návodu alebo pomoci k samovražde.

Páchateľom tohto trestného činu môže byť len osoba odlišná od toho, kto si siaha na život (samovraha).

Samovražda je úmyselné usmrtenie seba samého.

Samovražda a pokus samovraždy nie sú trestné, pretože každý má právo rozhodovať o svojom živote.

Pohnutím k samovražde je akékoľvek konanie spôsobilé vzbudiť u inej osoby rozhodnutie spáchať samovraždu. Ide o konanie obdobné návodu v zmysle § 21 ods. 1 písm. b) (pozri vysvetlivky k § 21 ods. 1).

Za nabádanie k samovražde sa považuje napr. prehovárание alebo zlé zaobchádzanie, prípadne týranie alebo vyvolávanie depresívnych stavov, ale iba vtedy, ak sa tak robí s úmyslom vzbudiť u inej osoby rozhodnutie spáchať samovraždu (pozri R 24/1986).

Donútenie iného k samovražde fyzickým násilím alebo psychickým nátlakom nie je „**pohnutím k samovražde**“ a treba ho posúdiť ako zločin úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145.

Pomocou k samovražde sa rozumie konanie obdobné pomoci v zmysle § 21 ods. 1 písm. d), ktoré môže mať formu fyzickú alebo psychickú (pozri vysvetlivky k § 21 ods. 1).

Usmrtenie inej osoby na jej žiadosť (eutanázia) nie je „**pomocou k samovražde**“ a treba ju posúdiť ako zločin úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145. Rovnako tomu tak je aj v prípadoch usmrtienia iného na základe dohody o vzájomnom usmrtení, ako spôsobu spoločného dobrovoľného ukončenia života.

Vzhľadom na chýbajúci predpoklad trestnosti samovraždy alebo samovražedného pokusu nejde o formu účasti, ale o páchatelstvo.

Trestný čin je dokonaný, keď sa samovrah o samovraždu aspoň pokúsi, teda uskutoční konanie smerujúce k usmrteniu seba samého. Ak sa páchatelovi nepodarilo naviesť iného k samovražde, pôjde o pokus (§ 14 ods. 1).

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], vzťahujúci sa na pohnutie iného k samovražde alebo pomoc k nej.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

K znaku „z **osobitného motívu**“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nemu bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

R 24/1986: K výkladu skutkovej podstaty prečinu účasti na samovražde podľa § 154 ods. 1 TZ.

Samovražda je úmyselné spôsobenie smrti seba samému. Pre naplnenie znakov prečinu účasti na samovražde podľa § 154 ods. 1 TZ preto nestačí, že páchatel mal účasť na udalosti, pri ktorej si iný sám spôsobil smrť neúmyselne.

Pre naplnenie znaku „**pohne iného k samovražde**“ podľa § 154 ods. 1 TZ nestačí, že páchatelovo zlé zaobchádzanie bolo objektívne príčinou samovraždy. Treba, aby sa páchatel zle správal voči inému s úmyslom, aby tým vzbudil u neho rozhodnutie spáchať samovraždu. (Upravené znenie).

K § 155

Ustanovenie chráni ľudské zdravie, teda normálne funkcie ľudského tela vrátane riadnej funkcie všetkých orgánov.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Pod pojmom iného sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela.

Spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví inej osobe na jej žiadosť, alebo s jej súhlasom, nie je pomocou k samopoškodzovaniu (ktoré nie je trestné) a treba ho posúdiť ako zločin ublíženia na zdraví podľa § 155. Pozri aj § 29.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], smerujúci k spôsobeniu ťažkej ujmy na zdraví. Ak páchatel konal s týmto úmyslom, ale k spôsobeniu ťažkej ujmy nedošlo, konanie treba posúdiť ako pokus zločinu ublíženia na zdraví podľa § 14 ods. 1, § 155 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

K znakom „z **osobitného motívu**“ a „**ako člen nebezpečného zoskupenia**“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

Ak malo týranie blízkej alebo zverenej osoby za následok úmyselné spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví, skutok treba posúdiť ako jednočinný súbeh zločinov týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 a ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, ods. 2 písm. b) (pozri R 18/1963).

R 19/1963: K naplneniu zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 TZ nestačí, aby páchatel úmyselne vykonal niečo, čo spôsobilo ťažkú ujmu na zdraví, ale je potrebné, aby jeho úmysel smeroval aj k spôsobeniu ťažkej ujmy na zdraví. (Upravené znenie).

R 16/1964: Správne závery o tom, akú povahu má ujma na zdraví alebo aké nebezpečenstvo pre napadnutého z útoku hrozilo, môže súd urobiť len na podklade lekárskeho zistenia alebo posudku. Pre také závery súdu nie je smerodajné, ako sa poškodený po útoku zdravotne cítil.

Pri správnom posudzovaní konania páchatela, ktorým útočil proti zdraviu občana, nemožno vychádzať len z toho, akú ujmu na zdraví týmto útokom spôsobil, ale treba pri-

hľadieť aj na to, za akých okolností sa útok uskutočnil, akým predmetom sa útočilo a aké nebezpečenstvo napadnutému z útoku hrozilo. (Upravené znenie).

R II/1965: Z hľadiska úmyslu spôsobil ťažkú ujmu na zdraví stačí zistenie, že páchateľ vedel, že svojim konaním môže spôsobiť tento ťažký následok a bol s tým uzrozumený (eventuálny úmysel). Na také uzrozumenie možno usudzovať najmä z povahy použitej zbrane, z intenzity útoku, zo spôsobu jeho vykonania a z pohnútky činu.

R 13/1966: Ak má lekárske potvrdenie o poranení v jednotlivých prípadoch nahradiť odborné vyjadrenie (§ 141 ods. 1, veta prvá TP) alebo posudok znalcov (§ 142 ods. 1 TP), musí obsahovať všetky skutočnosti a okolnosti, ktoré sú dôležité pre záver, či konaním páchateľa bolo spôsobené ublíženie na zdraví alebo či došlo k ťažkej ujme na zdraví. (Upravené znenie).

R 54/1977: Ak páchateľ zamýšľal spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví a takáto ujma bola jeho činom spôsobená, hoci iným spôsobom než si páchateľ predstavoval, je spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví kryté jeho úmyselným zavinením a páchateľ je zodpovedný za zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 TZ. Len v prípade, keby ťažká ujma na zdraví vznikla podstatne iným než zamýšľaným spôsobom, bolo by treba posúdiť konanie páchateľa ako pokus zločinu ublíženia na zdraví podľa § 14 ods. 1, § 155 ods. 1 TZ v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa 157 ods. 1 TZ. Vystihuje sa tým skutočnosť, že páchateľ mal úmysel spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví. (Upravené znenie).

R 21/1980: Páchateľ, ktorý zaviniene spôsobí osobe už smrteľne zranenej ďalšie zranenia, ktoré hoci nie sú smrteľné, zakladajú ublíženie na zdraví, prípadne ťažkú ujmu na zdraví, síce nezodpovedá za smrť poškodeného, ale zodpovedá za ublíženie na zdraví, prípadne za ťažkú ujmu na zdraví, a to aj vtedy, keď skoršie zranenia sú takého charakteru, že majú nevyhnutne za následok smrť poškodeného a zranenia, ktoré spôsobil páchateľ, už nemajú nijaký vplyv na smrťou končiaci priebeh púrazového chorobného procesu.

R 40/1980: Ak páchateľ dvoma alebo viacerými samostatnými útokmi postupne úmyselne spôsobí jednej osobe ublíženie na zdraví a druhej osobe ťažkú ujmu na zdraví, treba konanie páchateľa právne posúdiť ako dva samostatné trestné činy, teda ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ a ako zločin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 TZ, a nie ako jeden pokračujúci trestný čin. (Upravené znenie).

Ak súd v takomto prípade zistí, že páchateľ niektorý z trestných činov nespáchal, musí obvineného oslobodiť z obžaloby pre tento trestný čin podľa § 285 písm. c) TP.

R 46/1984: Pri rozhodovaní o trestných činoch ublížení na zdraví je potrebné ošestranne objasniť spôsobený následok. Nemožno sa teda uspokojiť s tým, že bola spôsobená ťažká ujma na zdraví v zmysle § 123 ods. 3 písm. i) TZ, t. j. že vážna porucha zdravia trvala dlhší čas, ale je potrebné zisťovať, či utrpené zranenie nemožno posúdiť ako ťažkú ujmu na zdraví tiež v zmysle niektorého z ďalších hľadísk uvedených v § 123 ods. 3 TZ, ak okolnosti prípadu tomu nasvedčujú. (Upravené znenie).

R 35/1991: Úmysel páchatela spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví nemožno vyvodzo-
vať len z povahy predmetu, ktorým bol vedený útok. Je potrebné zväziť aj ďalšie okolnosti
prípadu, ako sú spôsob použitia tohto predmetu, intenzita vedeného úderu a pod.

Pozri aj R 5/1962, R 52/1973 a R 44/1976.

K § 156

Ustanovenie chráni ľudské zdravie, teda normálne funkcie ľudského tela, vrátane riad-
nej funkcie všetkých orgánov.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 2.

Pod pojmom iného sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby
odlišné od páchatela.

Spôsobenie ublíženia na zdraví inej osobe na jej žiadosť, alebo s jej súhlasom, nie je
pomocou k samopoškodzovaniu (ktoré nie je trestné) a treba ho posúdiť ako prečin ublíženia
na zdraví podľa § 156 ods. 1. Pozri aj § 29.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)] smerujúci k spô-
sobeniu ublíženia na zdraví. Ak páchatel konal s takým úmyslom, ale k ublíženiu na zdraví
nedošlo, prichádza do úvahy posúdenie jeho konania podľa ustanovenia § 14 ods. 1
o pokuse.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

K znaku „z **osobitného motívu**“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nemu bolo dané
zavinenie vo forme úmyslu.

Kvalifikované skutkové podstaty tohto prečinu nepočítajú, zrejme v dôsledku
legislatívno-technického pochybenia zákonodarcu, s nedbanlivosťným spôsobením ťažkej
ujmy na zdraví činom uvedeným v ods. 1, ako s okolnosťou podmieňujúcou použitie vyššej
trestnej sadzby. Na tento ťažší následok je preto možné a aj potrebné prihliadnúť pri rozho-
dovaní o treste.

Ak malo týranie blízkej alebo zverenej osoby za následok úmyselné spôsobenie ublíženia
na zdraví, skutok treba posúdiť len ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa
§ 208 ods. 1. Jednočinný súbeh s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 je v dôsledku
faktickej konzumpcie vylúčený (pozri R 18/1963).

Jednočinný súbeh zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1 a prečinu ublížení na zdraví
podľa § 156 ods. 1 TZ nie je vylúčený (pozri R 56/1980).

R 2/1966: Práceschopnosť a jej trvanie, aj keď je dôležitým kritériom pri posudzovaní
charakteru poranenia, nie je jediným z rozhodujúcich kritérií. Skutočný charakter porane-
nia treba preto skúmať aj na základe ďalších okolností, najmä tých, akými príznakmi, boles-

tami alebo ťažkosťami, v akej intenzite a po aký čas sa poranenie poškodeného prejavovalo, aké lekárske ošetrenie si vyžiadalo, aké ťažkosti mal poškodený a či tieto ťažkosti zodpovedali lekárskeму zisteniu.

R 22/1968: K naplneniu subjektívnej stránky prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ nestačí, že páchatel konal úmyselne, ale musí byť preukázané, že jeho úmysel smeroval k spôsobeniu následku uvedeného v tomto ustanovení, t. j. k spôsobeniu ublíženia na zdraví.

Ak zostanú po vyčerpaní všetkých dosiahnuteľných dôkazov pochybnosti o niektorej skutkovej okolnosti dôležitej pre zavinenie, konkrétne pre úmysel privodiť následok uvedený v § 156 ods. 1 TZ, je potrebné rozhodnúť v prospech obvineného a neuznať ho vinným z tohto prečinu. (Upravené znenie).

R 21/1984: Pre záver, že ide o ublíženie na zdraví v zmysle § 156 ods. 1 TZ, nie je nevyhnutné, aby poškodený bol práceneschopný. Rozhodujúca je povaha ujmy na zdraví, najmä akými príznakmi, ťažkosťami a bolesťami sa prejavuje, v akej intenzite, po aký dlhý čas a do akej miery narušila jeho zaužívaný spôsob života.

Okolnosť, že poškodený pri poruche zdravia, ktorá má objektívne povahu ublíženia na zdraví a vyžaduje si i pracovnú neschopnosť, na vlastné riziko prácu vykonáva, nemôže viesť k záveru, že nejde o ublíženie na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 5/1995-I: Právny záver o tom, akú povahu má ujma na zdraví z hľadiska, či ide o ublíženie na zdraví podľa § 156 ods. 1 TZ alebo len o drobné ublíženie na zdraví, ktoré nedosiahne intenzitu poruchy zdravia predpokladanej v citovanom zákonnom ustanovení, možno urobiť len na základe odborného vyjadrenia, lekárskeho potvrdenia alebo znaleckého posudku (§ 141 ods. 1 TP a § 142 ods. 1 TP).

R 5/1995-II: V súvislosti s posudzovaním mechanizmu vzniku poruchy zdravia je úlohou znalca podať odborné vysvetlenie k možným príčinám vzniku poranenia a najmä k tomu, či mechanizmus jeho vzniku tak, ako ho opísal obvinený, resp. svedkovia, prípadne poškodený, zodpovedajú v posudzovanom prípade jeho odborným poznatkom. Znalec však nemôže ustáliť skutkový priebeh kritickéj udalosti, lebo nebol jej svedkom.

R 5/1995-III: Pre naplnenie znakov subjektívnej stránky uvedeného trestného činu nepostačuje len zistenie, že páchatel konal úmyselne, ale musí sa preukázať, že jeho úmysel smeroval aj k spôsobeniu ublíženia na zdraví tak, ako to vyžaduje ustanovenie § 15 písm. a), resp. písm. b) TZ. V tejto súvislosti treba prihliadať najmä na okolnosti, za ktorých k útoku došlo, na jeho intenzitu, ďalej na to, či a aký predmet páchatel k útoku použil a tiež na to, aké nebezpečenstvo za daných okolností pre zdravie napadnutého hrozilo z útoku. (Upravené znenie).

Pozri aj R 19/1963, R 16/1964, R 13/1966, R 11/1971, R 21/1980 a R 40/1980.

K § 157

Ustanovenie chráni ľudské zdravie, teda normálne funkcie ľudského tela vrátane riadnej funkcie všetkých orgánov.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 16 písm. a), b)].

Ide o poruchový trestný čin, ktorý predpokladá spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví inej osobe alebo osobám, ako je páchatel'. Samotné ohrozenie ťažkou ujmovou na zdraví nie je týmto prečinom.

Ak páchatel' síce vedel alebo mal a mohol vedieť, že svojím konaním môže inému ublížiť na zdraví, avšak nevedel a vzhľadom na okolnosti a svoje pomery ani nemusel a nemohol vedieť, že môže spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví, možno jeho konanie, ktorým takýto následok spôsobil, posúdiť iba z hľadiska § 158, nie však ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 157. Bude to tak najmä v prípadoch, keď dôležitou podmienkou ťažkej ujmy na zdraví poškodeného (podmienkou sine qua non) bola telesná abnormalita poškodeného, jeho skrytá vrodená vada a pod., ak tieto okolnosti neboli zjavné a páchatel' ich nemohol predpokladať.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Jednočinný súbeh s trestným činom neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 je možný.

K začatiu trestného stíhania a pokračovaniu v už začatom trestnom stíhaní pozri § 211 TP.

R 14/1988: Poranenie, ktoré spôsobil inému útok psa, zakladá u majiteľa, resp. chovateľa psa znaky prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 TZ po subjektívnej stránke vtedy, keď neurobil všetky opatrenia, primerané konkrétnej situácii, aby zabezpečil ochranu zdravia spoluobčanov pred útokom psa, hoci vedel, alebo mal a mohol vedieť, že pes môže byť útočný a nebezpečný voči cudzím osobám [§ 16 písm. a), b) TZ]. (Upravené znenie).

R 12/1990: V prípade páchatela, ktorý napadol poškodenú opakovanými údermi kladivom do hlavy v úmysle ju usmrtiť a potom v presvedčení, že poškodená už nežije, sa rozhodol zbaviť sa jej tela a vhodil ju do vody, kde sa poškodená utopila, nejde o tzv. dolus generalis, takže jeho konanie nemožno posúdiť ako dokonaný zločin vraždy podľa § 145 TZ, ale len ako pokus vraždy podľa § 14 ods. 1 § 145 TZ vo viacčinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj R 19/1964, R 72/1971, R 8/1979, R 45/1979, R 20/1981, R 23/1984, R 24/1984, R 26/1984, R 42/1986, R 47/1987, R 12/1989, R 21/1992, 61/1993, R 42/1998 a R 43/1998.

Pozri aj judikatúru k § 158.

K § 158

Ustanovenie chráni ľudské zdravie, teda normálne funkcie ľudského tela vrátane riadnej funkcie všetkých orgánov.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 2.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 16 písm. a), b)].

Ide o poruchový trestný čin, ktorý predpokladá spôsobenie ublíženia na zdraví inej osobe alebo osobám, ako je páchatel. Samotné ohrozenie ublížením na zdraví nie je týmto prečinom.

Predpokladom trestnosti je porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej pre páchatela z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie alebo ktorá je mu uložená podľa zákona. Za porušenie dôležitej povinnosti je možné považovať len porušenie takej povinnosti, ktorá má za danej situácie spravidla za následok nebezpečenstvo pre ľudský život alebo zdravie. Nemôže teda ísť o porušenie akejkoľvek povinnosti, ale len takej, porušením ktorej môže ľahko takýto následok nastať (R 11/1964). Bližšie pozri vysvetlivky k § 138 písm. h).

Medzi porušením dôležitej povinnosti a následkom prečinu musí byť príčinná súvislosť (R 7/1965, R 31/1966 a R 19/1968). Ak pri vzniku následku uvedeného v § 158 spolupôsobilo viac príčin (konanie páchatela i poškodeného), treba hodnotiť každú príčinu osobitne. Obvinený bude trestne zodpovedný, hoci bude len jedným z článkov reťaze príčin, ktoré spôsobili následok aj vtedy, ak by následok nenastal bez ďalšieho konania tretej osoby (R 72/1971).

Pod pojmom inému treba rozumieť individuálne určitú osobu alebo individuálne určité osoby, odlišné od páchatela.

Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 16 písm. a), b)]. Ani spoluzavinenie iných osôb, vrátane poškodeného, nevylučuje zavinenie z nedbanlivosti.

K začatiu trestného stíhania a pokračovaniu v už začatom trestnom stíhaní pozri § 211 TP.

R 7/1965: Spáchanie trestného činu podľa § 158 TZ v súvislosti s dopravnou nehodou predpokladá, aby porušenie dopravného predpisu páchatelom bolo v príčinnej súvislosti s haváriou. (Upravené znenie).

R 1/1966: Ak spôsobí podnapitý cyklista svojou chybnou jazdou škodlivé následky, zodpovedajúce zákonným znakom niektorého poruchového trestného činu [§ 158, § 157 ods. 2 písm. a)], spácha len tento trestný čin a nie aj trestný čin podľa § 289 TZ. (Upravené znenie).

R 19/1968: Vodič motorového vozidla zodpovedá za škodlivý následok dopravnej nehody, ktorú predvídal alebo aspoň mal a mohol predvídať aj v prípade, keď vozidlo sám nevedol, ale zveril ho osobe, o ktorej vedel, že vedenie vozidla neovláda, a ak je medzi týmto konaním vodiča a následkom dopravnej nehody príčinná súvislosť.

R 33/1972: Porušením dôležitej povinnosti pri premávke na cestách je najmä také porušenie povinností vodiča motorového vozidla, ktoré so zreteľom na silu, rýchlosť a váhu motorových vozidiel môže mať za následok vážnu dopravnú nehodu a ktoré podľa všeobecnej skúsenosti takýto následok skutočne často máva.

R 13/1978: Bezohľadná jazda vodiča motorového vozidla vo vzťahu k chodcom nachádzajúcim sa na vyznačenom priechode, menovite však k osobám uvedeným v § 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 315/1996 Z. z., je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona [§ 158, § 157 ods. 2 písm. a) TZ]. (Upravené znenie).

R 43/1982: Vodič vozidla, ktorý má prednosť v jazde, nie je povinný meniť smer alebo rýchlosť jazdy, ak nič nenasvedčuje tomu, že by hrozil stret s vozidlom, ktorého vodič je povinný dať mu prednosť v jazde. Túto povinnosť a povinnosť zabrániť tak stretu vozidiel má len vtedy, ak včas a na dostatočnú vzdialenosť zistí, že vodič vozidla, ktorý mu má dať prednosť v jazde, svoju povinnosť nesplnil, alebo si počínal tak, že je zjavné, že ju nesplní.

Ak vodič reaguje nesprávne na nebezpečnú situáciu, ktorú vyvolal iný účastník cestnej premávky porušením jej pravidiel, takže nezabránil dopravnej nehode, hoci pri správnej reakcii bolo ešte možné nehode predísť, možno horobiť za nehodu zodpovedným len vtedy, ak mu za voľbu nesprávneho riešenia situácie možno pričítať zavinenie. Aj keby nehodu spôsobila nesprávna reakcia na vzniknutú situáciu, nemožno spravidla posudzovať jeho konanie ako porušenie dôležitej povinnosti v zmysle § 158, resp. § 157 ods. 2 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

R 25/1984: Ak sa vodič motorového vozidla nevenuje plne vedeniu za situácie, keď ide v súvislej kolóne vozidiel a vo vzdialenosti od vozidla idúceho pred ním, ktoré nie je vzhľadom k rýchlosti vozidla bezpečná, porušuje dôležitú povinnosť uloženú mu podľa zákona v zmysle § 158 a § 157 ods. 2 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

R 24/1987: Porušenie povinnosti uvedenej v § 15 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách o dodržiavaní primeranej, prípadne predpísanej rýchlosti spravidla nebude možné považovať za porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona, ak rýchlosť vozidla bola len o málo vyššia než je predpísaná, prípadne primeraná rýchlosť. (Upravené znenie).

R 25/1987: Vodič motorového vozidla sa nemôže spoliehať na to, že chodec veľmi vysokého veku sa bude správať v cestnej premávke s potrebnou opatrnosťou a že bude primerane reagovať na dopravnú situáciu. Na takéto osoby treba brať osobitný ohľad [§ 4 ods. 2 písm. e) zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách]. (Upravené znenie).

R 26/1987: Ak je príčinou dopravnej nehody porucha brzdového systému motorového vozidla, je dôležité zisťovať, či vodič mal a mohol poruchu objaviť pri riadnej kontrole a starostlivosti pred jazdou, ale i počas jazdy, ale ešte pred nehodou. Z tohto hľadiska je významné, či ide o náhlu poruchu alebo o takú poruchu, ktorá sa vyvíja a narastá postupne.

Je porušením dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 158 prípadne § 157 ods. 2 písm. a) TZ, ak vodič vedie motorové vozidlo, o ktorom vie, že má chybný brzdomý systém, napr. keď treba opakovane stlačiť brzdomý pedál, aby sa vyvolal potrebný brzdiaci účinok. V takom prípade ide o vedomé použitie motorového vozidla technicky nespôsobilého na premávku a o porušenie jednej zo základných povinností vodiča uvedenej v § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách, podľa ktorého vodič smie použiť na jazdu len také vozidlo, ktoré spĺňa ustanovené podmienky. (Upravené znenie).

R 45/1987: Ak vodič motorového vozidla nepoužil zvukové výstražné znamenie, hoci to bolo nevyhnutné na odvrátenie hroziaceho nebezpečenstva (§ 29 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách), spravidla v tom nemožno vidieť porušenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona v zmysle § 158 TZ. (Upravené znenie).

R 7/1995: Okolnosť, že poškodený chodec spoluzavinil dopravnú nehodu porušením pravidiel cestnej premávky stanovených v zákone č. 315/1996 Z. z. neznamená sama osebe zánik trestnej zodpovednosti vodiča motorového vozidla, ktorý sa zavinene podieľal na vzniku dopravnej nehody a jej následkoch na zdraví poškodeného. (Upravené znenie).

R 5/1997-I: Náležitú zistenie charakteru a intenzity porušenia povinnosti vyplývajúcej pre vodiča z ustanovení o zákaze predchádzať podľa § 14 ods. 5 zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách, má zásadný význam aj na posúdenie otázky, či bola porušená „dôležitá povinnosť uložená podľa zákona“ v zmysle § 158 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj R 5/1962, R 11/1964, R 31/1966, R 6/1967, R 7/1978, R 39/1978, R 40/1978, R 61/1978, R 34/1979, R 35/1979, R 36/1984, R 43/1986, R 41/1987, R 48/1992 a R 45/1990-I.

K § 159

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty zločinov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2.

Kvalifikované skutkové podstaty vyjadrené v ods. 3 a 4 sa vzťahujú k oboj základným skutkovým podstatám podľa ods. 1 a 2.

Ods. 1: Ustanovenie chráni ľudské zdravie pred jeho poškodením neoprávneným odberom alebo neoprávneným zadovažovaním orgánov, tkanív alebo buniek z tela živého človeka a záujem na ich odbere v súlade s právnymi predpismi.

Konanie opísané v tomto ustanovení je vážnym zásahom do práva človeka na zachovanie jeho telesnej integrity a práva na nedotknuteľnosť jeho osoby – pozri čl. 16 Ústavy.

Zákonné podmienky na odoberanie orgánov, tkanív a buniek z tiel živých darcov sú upravené v ust. § 35 a § 36 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Orgány, tkanivá a bunky možno odobrať len na účely transplantácie a vedeckovýskumné ciele. Ich odobratie s cieľom finančného zisku alebo iného majetkového prospechu je zakázané.

Odobratie – všetky výkony spojené s odberom orgánov, tkanív alebo buniek z tela živého darcu.

Neoprávnené odobratie – odobratie orgánov, tkanív alebo buniek z tela živej osoby neoprávneným subjektom alebo v rozpore so zákonom upravenými podmienkami.

Odobranie, uchovávanie a prenos orgánov, tkanív a buniek na účely transplantácie a vedeckovýskumné ciele môžu vykonávať len poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na základe povolenia podľa zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Neoprávnené zadováženie – akékoľvek obstaranie orgánov, tkanív alebo buniek neoprávnené odobratých z tela živej osoby, či už pre seba alebo pre iného.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ods. 2: Ustanovenie chráni ľudské zdravie pred jeho poškodením neoprávneným vykonávaním sterilizácie a záujem na výkone sterilizácie v súlade s právnyymi predpismi.

Zákonné podmienky na vykonanie sterilizácie sú upravené v ustanovení § 40 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Sterilizáciu môžu vykonávať len poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na základe povolenia podľa zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Sterilizácia – zabránenie plodnosti bez odstránenia alebo poškodenia pohlavných žliaz osoby (ženy alebo muža).

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ods. 3 – 4: Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

K znakom „z osobitného motívu“ a „ako člen nebezpečného zoskupenia“ sa z povahy veci vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

K § 160

Ustanovenie chráni záujem na nakladaní s orgánmi, tkanivami alebo bunkami odobraťmi z tiel mŕtvych osôb v súlade s právnymi predpismi.

Zákonné podmienky na odobranie orgánov, tkanív a buniek z tiel mŕtvych darcov sú upravené v ustanoveniach § 35 a § 37 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Odobranie, uchovávanie a prenos orgánov, tkanív a buniek na účely transplantácie a vedeckovýskumné ciele môžu vykonávať len poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na základe povolenia podľa zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Mŕtva osoba – osoba, u ktorej lekár zistí, že došlo k trvalému zastaveniu dýchania a srdcovej činnosti, alebo osoba, u ktorej došlo k nezvratnému vyhasnutiu všetkých funkcií celého mozgu („*smrť mozgu*“). Pozri § 43 ods. 2, 3 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Neoprávnené zadováženie – akékoľvek obstaranie orgánov, tkanív alebo buniek neoprávnene odobratých z tela mŕtvej osoby, či už pre seba alebo pre iného.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Nebezpečné zoskupenie – pozri vysvetlivky k § 141.

K znakom „**z osobitného motívu**“ a „ako člen nebezpečného zoskupenia“ sa z povahy vecí vyžaduje, aby k nim bolo dané zavinenie vo forme úmyslu.

K § 161

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty trestných činov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2.

Ods. 1: Ustanovenie chráni ľudský život a zdravie, ako aj právo človeka na zachovanie telesnej integrity a osobnej slobody.

Overovanie nových medicínskych poznatkov (medicínsky výskum) – získavanie a overovanie nových medicínskych poznatkov na človeku. Ide o každú výskumnú činnosť v oblasti medicíny, ktorá môže ovplyvniť fyzické alebo psychické zdravie človeka, ktorý sa zúčastňuje na tomto výskume.

Klinické skúšanie liečiv – každý výskum na človeku, ktorým sa určujú alebo potvrdzujú klinické účinky, farmakologické účinky alebo iné farmakodynamické účinky, ktorým sa preukazuje akýkoľvek nežiaduci účinok a ktorým sa zisťuje absorpcia, distribúcia,

metabolizmus a vylučovanie jedného skúšaného produktu alebo viacerých skúšaných produktov alebo skúšaných liekov určených na humánne použitie s cieľom zistiť ich neškodnosť a účinnosť.

Zákonné podmienky výkonu medicínskeho výskumu sú upravené v ustanoveniach § 26 až § 34 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákonné podmienky výkonu klinického skúšania liečiv sú upravené v zákone č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach.

Ide o ohrozovací prečin.

K písm. a): Bezprostredne ohrozený život alebo zdravie – stav výrazne približujúci sa k poruche vyžadujúci neodkladnú zdravotnú starostlivosť, ktorý bezprostredne a konkrétne hrozí výkonom medicínskeho výskumu.

K písm. b): Bez zdravotnej indikácie a bez súhlasu osoby, ktorej sa týka – ide o medicínsky výskum, od ktorého sa neočakáva priamy prospech pre fyzické alebo psychické zdravie účastníka výskumu, ktorý sa môže vykonať len vtedy, ak riziko alebo záťaž spojené s účasťou v tomto výskume sú pre účastníka výskumu prijateľné a podmienkou účasti, na ktorom je písomný informovaný súhlas udelený účastníkom výskumu po predchádzajúcom poučení. Pozri § 26 ods. 9 a § 27 zákona č. 576/2004 Z. z. Vyžaduje sa súčasné splnenie oboch podmienok.

Výkon na osobe, na ktorej je overovanie bez zdravotnej indikácie zakázané:

1. na osobe vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody,
2. na vojakovi základnej služby, náhradnej služby a prípravnej služby a osobe vykonávajúcej civilnú službu,
3. na osobe v ústavnej starostlivosti, ktorá šíri prenosnú chorobu, ktorá závažným spôsobom ohrozuje jej okolie alebo ktorá v dôsledku duševnej choroby, alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu,
4. na cudzincovi.

Pozri § 26 ods. 10 zákona č. 576/2004 Z. z.

Výkon na ľudskom plode alebo zárodku – pozri § 26 ods. 10 písm. a) zákona č. 576/2004 Z. z.

K výkonu v rozpore s inými zákonnými podmienkami overovania bez zdravotnej indikácie pozri napr. § 32 ods. 2, 3 a § 33 ods. 2 zákona č. 576/2004 Z. z.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Ods. 2: Ustanovenie chráni ľudskú dôstojnosť, rodinu, ako aj civilizáciu samotnú.

Konanie páchatela spočíva v klonovaní ľudskej bytosti, teda v akýchkoľvek zásahoch, ktorých cieľom je vytvorenie ľudskej bytosti, ktorá by bola geneticky totožná s inou ľudskou bytosťou, či už žijúcou alebo mŕtvou.

V ktoromkoľvek štádiu vývoja ľudskej bytosti – od momentu splynutia mužskej pohlavnej bunky (spermie) so ženskou pohlavnou bunkou (vajíčkom) v jedinú bunku (zygotu).

Geneticky totožná ľudská bytosť s inou ľudskou bytosťou – taká ľudská bytosť, ktorá má taký istý súbor jadrových génov ako iná ľudská bytosť.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Pozri aj Dodatokový protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a dôstojnosti človeka v súvislosti s aplikáciou biológie a medicíny o zákaze klonovania ľudských bytostí, ktorý pre SR nadobudol platnosť 1. marca 2001.

Ods. 3: Ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu k základným skutkovým podstatám podľa ods. 1 a 2.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Väčší prospech – pozri vysvetlivky k § 125 ods. 1.

Ods. 3: Ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu k základnej skutkovej podstate podľa ods. 1.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažšiemu následku sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

K § 162

Ustanovenie chráni ľudský život a zdravie pred ohrozením neodborným vykonávaním úkonov zdravotnej starostlivosti inými, ako zdravotníckymi pracovníkmi (tzv. ľudovými liečiteľmi).

Zákonné predpoklady a podmienky na poskytovanie zdravotnej starostlivosti upravujú zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 579/2004 Z. z. o záchranej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákonné podmienky na zaochádzanie s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami upravuje zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov.

Kategórie zdravotníckych pracovníkov – pozri § 27 zákona č. 578/2004 Z. z.

Odborná spôsobilosť zdravotníckych pracovníkov – pozri § 33, § 34 a § 39 až § 42 zákona č. 578/2004 Z. z.

Úkony zdravotnej starostlivosti – súbor pracovných činností, ktoré vykonávajú zdravotnícki pracovníci, vrátane poskytovania liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín s cieľom predĺženia života fyzickej osoby, zvýšenia kvality jej života a zdravotného vývoja budúcich generácií.

Vyšetrovací úkon – zisťovanie a hodnotenie zdravotného stavu osoby a v prípade zistenia poruchy zdravia alebo choroby určenie závažnosti poruchy zdravia alebo choroby; jeho výsledkom je určenie choroby.

Liečebný úkon – úkon spočívajúci vo vedomom ovplyvňovaní zdravotného stavu osoby s cieľom navrátiť jej zdravie, zabrániť ďalšiemu zhoršovaniu jej zdravotného stavu alebo zmierniť prejavy a dôsledky jej choroby.

Liek – liečivo alebo zmes liečiv a pomocných látok upravených technologickým procesom do liekovej formy a určených na ochranu pred chorobami, na diagnostiku chorôb, liečenie chorôb alebo na ovplyvňovanie fyziologických funkcií. Pozri § 2 ods. 5 zákona č. 140/1998 Z. z.

Liečivo – chemicky jednotná alebo nejednotná látka ľudského, rastlinného, živočíšneho, chemického alebo prírodného pôvodu, ktorá je nositeľom biologického účinku využiteľného na ochranu pred chorobami, na diagnostiku chorôb, liečenie chorôb alebo na ovplyvňovanie fyziologických funkcií. Pozri § 2 ods. 8 zákona č. 140/1998 Z. z.

Zdravotnícka pomôcka – nástroj, prístroj, zariadenie, materiál alebo iný výrobok používaný samostatne alebo v kombinácii vrátane počítačového programu potrebného na jeho správnu činnosť, určený výrobcom na diagnostické, preventívne, monitorovacie účely alebo liečebné účely, na zmiernenie ochorenia alebo na kompenzáciu zranenia, zdravotného postihnutia, na skúmanie, nahradenie alebo zmenu anatomickej časti tela alebo fyziologického procesu, na reguláciu počatia, ktorého hlavný účinok sa nezískal farmakologickými prostriedkami, imunologickými prostriedkami ani metabolizmom, ale ktorého činnosť možno podporovať týmito prostriedkami; za zdravotnícku pomôcku sa považuje aj príslušnosť zdravotníckej pomôcky, ktoré je špecificky určené výrobcom na použitie spolu so zdravotníckou pomôckou. Pozri § 2 ods. 10 zákona č. 140/1998 Z. z.

Indikácia liekov, liečiv alebo zdravotníckych pomôcok – okolnosti dôležité pre stanovenie choroby a predpísanie liekov, liečiv alebo zdravotníckych pomôcok.

K oprávneniu predpisovať lieky a zdravotnícke pomôcky pozri § 39 a § 40 zákona č. 140/1998 Z. z.

Bezprostredne ohrozený život – stav výrazne približujúci sa k poruche vyžadujúci neodkladnú zdravotnú starostlivosť, ktorý bezprostredne a konkrétne hrozí konaním páchaťa [ods. 1 písm. a)].

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 2 [ods. 1 písm. b)].

Právo na život je vecou každého človeka a každý si o svojom živote môže rozhodovať sám. Nikomu nemožno prikázať, aby sa nepodroboval úkonom ľudového liečiteľstva. Každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá (čl. 2 ods. 3 Ústavy). Toto ustanovenie preto postihuje konanie páchatela, ktorý sa dopustí liečiteľských úkonov bez súhlasu ineho a ich vykonaním ohrozí jeho zdravie. Pod pojmom ohrozí zdravie treba rozumieť stav, kedy sa konaním páchatela vytvorí reálna možnosť vzniku následku na zdraví, nevyžaduje sa teda bezprostrednosť [ods. 1 písm. c)].

Z hľadiska subjektívnej stránky možno tento prečin spáchať úmyselne [§ 15 písm. a), b)] alebo z nedbanlivosti [§ 16 písm. a), b)]. V konkrétnom prípade je potrebné dôsledne sa zaoberať formou zavinenia a v rozhodnutí ju výslovne uviesť.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť (§ 18 písm. a)].

K § 163

Ustanovenie chráni život a zdravie ľudí pred nebezpečenstvom rozšírenia nákazlivých chorôb.

Nákazlivá ľudská choroba – pozri vyhláška č. 105/1987 Zb.

Zavlečenie – vyvolanie nebezpečenstva nákazlivej ľudskej choroby v miestach, kde sa taká choroba doposiaľ nevyskytuje v podobe epidémie.

Rozšírenie – zvýšenie nebezpečenstva nákazlivej ľudskej choroby v mieste, kde už má charakter epidémie.

Nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nebezpečnej nákazlivej choroby musí byť konkrétne, teda musí hroziť bezprostredne.

Vo vzťahu ku zločinu všeobecného ohrozenia podľa § 284 je toto ustanovenie v pomere subsidiarity, keď postihuje konanie páchatela len ak ním nespôsobí stav všeobecného nebezpečenstva.

K formám konania pozri vyhláška č. 79/1997 Z. z. o opatreniach na predchádzanie prenosným ochoreniam, zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov, zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ďalšie predpisy upravujúce hygienickú a protiepidemiologickú starostlivosť.

Ide o ohrozovací trestný čin, ktorý je dokonaný spôsobením nebezpečenstva zavlečenia alebo rozšírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

K zániku trestnosti pozri § 85.

R 16/1969: Znaky trestného činu šírenia nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby podľa § 163 alebo § 164 TZ nie sú naplnené skutkom, ktorým nie je spôsobené bezprostredné nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby, ale iba možnosť spôsobenia takého nebezpečenstva za určitých okolností, ktoré však v čase spáchania skutku ešte nie sú splnené. (Upravené znenie).

K § 164

Ustanovenie chráni život a zdravie ľudí pred nebezpečenstvom rozšírenia nákazlivých chorôb.

K pojmom nákazlivá ľudská choroba, zavlečenie, rozšírenie a formy konania pozri vysvetlivky k § 163.

Ide o nedbanlivostný ohrozovací prečin [§ 16 písm. a), b)].

Toto ustanovenie je subsidiárne vo vzťahu k trestnému činu všeobecného ohrozenia podľa § 285.

Ohrozenie iného pohlavnou chorobou z nedbanlivosti treba posúdiť ako trestný čin ohrozovania pohlavnou chorobou podľa § 167.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

Pozri judikatúru k § 163.

K § 165

Ustanovenie chráni zdravie ľudí pred ohrozením nákazou vírusom ľudskej imunodeficiencie. Vírus ľudskej imunodeficiencie – vírus HIV spôsobujúci zlyhanie imunitného systému – AIDS. Ide o ohrozovací zločin, ktorý je dokonaný spôsobením nebezpečenstva nakazenia iného vírusom ľudskej imunodeficiencie. Nebezpečenstvo musí byť bezprostredné, konkrétne a reálne. K vydaniu do nebezpečenstva nákazy vírusom HIV môže dôjsť pri pohlavnom styku, ale aj pri transfúzii krvi, vpichmi nesterilnými injekčnými ihlami a pod.

Pod pojmom iného sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela. Na ich pohlaví nezáleží. Okolnosť, že ohrozený sa sám vedome vystavil do nebezpečenstva nákazy vírusom HIV, nie je z hľadiska viny páchatela významná.

O tento zločin pôjde aj v prípadoch, keď ohrozený v čase činu už trpel nákazou HIV, avšak iného druhu než páchatel. Ak však trpel tým istým druhom nákazy, nemôže dôjsť k vydaniu do nebezpečenstva nákazy v zmysle tohto ustanovenia.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], ktorý musí zahŕňať vznik nebezpečenstva nákazy poškodeného vírusom HIV.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

V prípadoch úmyselného spôsobenia uvedených následkov by išlo o niektorý zo zločinov podľa § 144, § 145 alebo § 155.

K § 166

Ide o nedbanlivostnú formu zločinu podľa § 165.

Pozri vysvetlivky k § 165.

Postih podľa tohto ustanovenia prichádza do úvahy najmä v prípadoch, keď páchatel v dobe konania, ktorým vydáva iného do nebezpečenstva nákazy vírusom HIV, nemá lekárske vyšetrením overené, že je nositeľom vírusu HIV a bez primeraných dôvodov sa spolieha, že tomu tak nie je.

Ustanovenia § 166 ods. 2 písm. a) a § 166 ods. 3 obsahujú rovnaké okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby za tých istých podmienok. Ide o legislatívno-technické pochybenie zákonodarcu. Pri právnom posudzovaní konania páchatela treba použiť to ustanovenie, ktoré je pre neho priaznivejšie, teda ustanovenie § 166 ods. 2 písm. a).

K § 167

Ustanovenie chráni zdravie ľudí pred ohrozením pohlavnou nákazou.

Pohlavná choroba – syfilis, kvapavka, mäkký vred a štortá pohlavná choroba.

Pod pojmom iného sa chápe individuálne určitá osoba alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela. Na ich pohlaví nezáleží.

Ide o ohrozovací trestný čin, ktorý je dokonaný spôsobením nebezpečenstva nakazenia iného pohlavnou nákazou. Nebezpečenstvo musí byť bezprostredné, konkrétne a reálne.

Okolnosť, že ohrozený sa sám vedome vystavil do nebezpečenstva pohlavnej nákazy nie je z hľadiska viny páchatela významná.

O tento trestný čin pôjde aj v prípadoch, keď ohrozený v čase činu už trpel pohlavnou nákazou, avšak inou než páchatel'. Ak však trpel tou istou nákazou, nemôže dôjsť k vydaniu do nebezpečenstva nákazy v zmysle tohto ustanovenia.

Z hľadiska subjektívnej stránky možno tento trestný čin spáchať úmyselne [§ 15 písm. a), b)] alebo z nedbanlivosti [§ 16 písm. a), b)] – pozri formuláciu „čo aj z nedbanlivosti“. Pre záver, že trestný čin bol spáchaný úmyselne, stačí preukázať, že úmysel páchatela zahŕňal vznik nebezpečenstva pohlavnej nákazy poškodeného. Preto ak páchatel' vykonal súlož, hoci vedel, že trpí pohlavnou chorobou, ktorú môže na partnera preniesť pohlavným stykom, konal vo vzťahu k následku v úmysle priamom [§ 15 písm. a)] a nie z nedbanlivosti (pozri aj R 16/1986).

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

V prípadoch úmyselného spôsobenia uvedených následkov by išlo o niektorý zo zločinov podľa § 144, § 145 alebo § 155.

K začatiu trestného stíhania a pokračovaniu v už začatom trestnom stíhaní pozri § 211 TP.

K § 168

Ustanovenie chráni zdravie ľudí pred ohrozením závažnými potravinami a inými predmetmi, ktorých požitie alebo použitie na obvyklý účel je nebezpečné.

Potraviny – všetky spracované alebo nespracované požívateľiny vrátane ich prísad.

Iné predmety – veci slúžiace na uspokojovanie ľudských potrieb (napr. kozmetické prostriedky, šatstvo, obuv, hračky, športové náradie, dopravné prostriedky a pod.).

Nebezpečnosť potravín alebo iných predmetov pre ľudské zdravie sa musí posudzovať vždy v súvislosti s obvyklým účelom ich používania alebo požívania. Preto za nebezpečné v zmysle tohto ustanovenia nebudú považované napríklad chemikálie, ktoré po ich požití sú objektívne spôsobilé poškodiť ľudské zdravie, avšak nie sú určené na konzumovanie, ale na technické účely.

Má na predaj – páchatel' má v držbe závažné potraviny alebo iné predmety za účelom ich predaja. Je pritom bezvýznamné, či ide o predaj legálny alebo nelegálny.

Vyrobí – akékoľvek vyrobienie závažnej potraviny alebo iného predmetu. Pôjde najčastejšie o potravinársku alebo chemickú výrobu.

Sebe alebo inému zadováži – akékoľvek zaobstaranie závažnej potraviny alebo iného predmetu (napr. predaj, darovanie, výmena a pod.), hoci aj konaním zakladajúcim skutkovú podstatu iného trestného činu (napr. krádež a pod.).

Pre trestnosť činu sa vyžaduje, aby páchatel vyrobil alebo zadovážil závadné potraviny alebo iné predmety za účelom ich predaja.

Ide o ohrozovací trestný čin, na dokonanie ktorého sa nevyžaduje, aby páchatel, ktorý má na predaj závadné potraviny alebo iné predmety, tieto aj skutočne predal.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

Jednočinný súbeh so zločinom všeobecného ohrozenia podľa § 284 je vylúčený. Trestný čin podľa § 168 je vo vzťahu ku zločinu podľa § 284 v pomere subsidiarity.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 147 až § 149 a § 155 až § 158 je možný.

K zániku trestnosti pozri § 85.

K § 169

Ide o nedbanlivostnú formu trestného činu podľa § 168.

Pozri vysvetlivky k § 168.

Tento prečin je vo vzťahu k trestnému činu všeobecného ohrozenia podľa § 285 v pomere subsidiarity.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 149, § 157 a § 158 je možný.

K § 170

Ustanovenie chráni ľudský život a zdravie pred ohrozením nedovoleným zaobchádzaním s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami.

Nebezpečenstvo ohrozenia zdravia ľudí musí byť konkrétne, teda musí hroziť bezprostredne. Nepostačí, ak páchatel skutkom spôsobí len možnosť vzniku takého nebezpečenstva za určitých okolností, ktoré však v dobe spáchania skutku ešte nie sú splnené.

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti – realizovanie súboru pracovných činností, ktoré vykonávajú zdravotnícki pracovníci, vrátane poskytovania liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín s cieľom predĺženia života fyzickej osoby, zvýšenia kvality jej života a zdravého vývoja budúcich generácií.

Poskytovanie zdravotnej starostlivosti upravuje zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákonné podmienky na zaobchádzanie s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami, na skúšanie liekov, registráciu liekov, uvádzanie zdravotníckych pomôcok na trh, zabezpečovania a kontroly kvality, účinnosti a bezpečnosti liekov a zdravotníckych pomôcok a úlohy štátnej správy na úseku farmácie, upravuje zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov.

Liek, liečivo, zdravotnícka pomôcka – pozri vysvetlivky k § 162 ods. 1.

K ods. 1 písm. a): Oprávnenie predpisovať lieky a zdravotnícke pomôcky – pozri § 39 a § 40 zákona č. 140/1998 Z. z.

Slovenský liekopis – súbor technických požiadaviek na prípravu, výrobu, označovanie, uchovávanie, predpisovanie, veľkodistribúciu a vydávanie liečiv, pomocných látok, liekových foriem a na hodnotenie ich kvality, ako aj viazanosť ich výdaja na lekársky predpis. Pozri výnos MZ z 31. januára 2005 č. 22783-1/2004-SL, ktorým sa vydáva Slovenský liekopis, prvé vydanie (oznámenie MZ č. 53/2005 Z. z.).

Uvádzanie liekov a zdravotníckych pomôcok na trh a ich registrácia – pozri § 19 až § 28a zákona č. 140/1998 Z. z.

K ods. 1 písm. b): Klinické skúšanie – každý výskum na človeku, ktorým sa určujú alebo potvrdzujú klinické účinky, farmakologické účinky alebo iné farmakodynamické účinky, ktorým sa preukazuje akýkoľvek nežiaduci účinok a ktorým sa zisťuje absorpcia, distribúcia, metabolizmus a vylučovanie jedného skúšaného produktu alebo viacerých skúšaných produktov alebo skúšaných liekov určených na humánne použitie s cieľom zistiť ich neškodnosť a účinnosť; klinickým skúšaním sa hodnotí biologická dostupnosť a biologická rovnocennosť skúšaného produktu alebo skúšaného lieku. Pozri § 15 až § 18a zákona č. 140/1998 Z. z.

K ods. 1 písm. c): Zaobchádzanie s liekmi a so zdravotníckymi pomôckami – pozri § 3 až § 11 zákona č. 140/1998 Z. z.

Ide o ohrozovací prečin, ktorý je dokonaný spôsobením nebezpečenstva ohrozenia zdravia ľudí.

Z hľadiska subjektívnej stránky možno tento prečin spáchať úmyselne [§ 15 písm. a), b)] alebo z nedbanlivosti [§ 16 písm. a), b)]. V konkrétnom prípade je potrebné dôsledne sa zaoberať formou zavinenia a v rozhodnutí ju výslovne uviesť.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Z povahy okolností „z osobitného motívu“ vyplýva, že čin je možné spáchať len úmyselne.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Z hľadiska zavinenia k ťažším následkom vo forme ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti sa vyžaduje nedbanlivosť [§ 18 písm. a)].

K § 171

Toto ustanovenie postihuje neoprávnené prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora pre vlastnú potrebu.

Ods. 1: Trestným podľa tohto odseku je len také konanie páchatela, ktorý neoprávnené prechováva pre vlastnú potrebu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor od trojnásobku obvyklej jednorázovej dávky na použitie až po stopové množstvo takejto látky, a to v množstve spôsobilom po jej požití ovplyvniť psychiku človeka, resp. ktoré znamená nebezpečenstvo pre jeho zdravie alebo život, vrátane nebezpečenstva vyvolania návyku na užívanie takejto látky.

Pri posúdení trestnej zodpovednosti páchatela podľa tohto odseku orgány činné v trestnom konaní alebo súd posudzujú konkrétne okolnosti prípadu najmä druh a účinnosť uvedenej látky a tiež to, či zistené množstvo takejto látky je spôsobilé objektívne ovplyvniť psychiku človeka, resp. ohroziť jeho zdravie alebo život. Pri tomto postupe orgány činné v trestnom konaní a súd zisťujú, či množstvo zaistenej látky u páchatela zodpovedá nielen svojou hmotnosťou jeho obvyklej dávke, ale či zodpovedá najviac trojnásobku **obvyklej jednorázovej dávky na použitie** aj pokiaľ ide o koncentráciu účinnej látky.

Neoprávnené sa rozumie prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora, ktoré je v rozpore s platným právom alebo bez súhlasu oprávnenej osoby, ale aj nad rámec oprávnenia alebo daného súhlasu.

Zákonodarca týmto pojmom vyjadril protiprávnosť konania páchatela a vylúčil tak z trestného stíhania osoby, ktoré sú podľa príslušných predpisov oprávnené s takýmito látkami disponovať a tiež ich prechovávať.

K pojmom uvedeným v tomto odstavci pozri vysvetlivky k § 135 ods. 1.

Ods. 2: Trestným podľa tohto odseku je neoprávnené prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora pre vlastnú potrebu vo väčšom rozsahu. Týmto rozsahom sa rozumie množstvo, ktoré zodpovedá desaťnásobku obvykle jednorázovej dávky na použitie, a to pre osobnú spotrebu.

K pojmom uvedeným v tomto odstavci pozri vysvetlivky k § 135 ods. 1. Pozri primerane aj vysvetlivky k ods. 1.

Pozn.: Pokiaľ sa v tomto ustanovení používa pojem látka, rozumie sa ním omamná látka, psychotropná látka, jed alebo prekurzor.

K § 172

Toto ustanovenie umožňuje trestný postih osoby, ktorá prechováva väčšie množstvo omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora než je upravené v § 171 alebo inak neoprávnené nakladá s týmito látkami.

Ods. 1:

K písm. a): Výrobou treba rozumieť akékoľvek konanie vedúce k vytvoreniu finálneho produktu. Týmto pojmom sa najčastejšie označujú všetky postupy, ktorými možno získať tieto látky včítane čistenia a premeny týchto látok na iné návykové látky. Tento pojem zahŕňa tiež výrobu prípravkov okrem tých, ktoré sa pripravujú v lekárnach na lekársky predpis.

K písm. b): Dovozením je činnosť, pri ktorej dovozca dopravuje látku pochádzajúcu z cudzieho štátu cez štátnu hranicu do SR. Podmienky udeľovania úradného povolenia (licencie) na dovoz látok sú upravené vo vyhláske Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky č. 15/1998 Z. z. o podmienkach udeľovania úradného povolenia na dovoz a vývoz tovaru a služieb v znení neskorších

Vývozom je činnosť, pri ktorej látka je prepravovaná cez štátnu hranicu do cudzieho štátu.

Prevozom je režim, ktorému podlieha látka dopravovaná pod colným dohľadom od jedného colného úradu k druhému colnému úradu.

Prepravou sa rozumie napr. akýkoľvek spôsob látky dopravným prostriedkom predpisov.

K písm. c) : Kúpou sa rozumie nadobudnutie látky od predávajúceho po uhradení jej ceny.

Predá – tento pojem zahŕňa situáciu, keď predávajúci už látku odovzdal kupujúcemu za dohodnutú peňažnú hodnotu. Nemusí ísť o konečný predaj, ale napríklad medzi výrobcom a dealerom alebo i osobou, ktorá ju dilerom dodáva.

Výmenou sa rozumie nadobudnutie látky výmenou za akúkoľvek vec.

Zadovážením – sa rozumie neoprávnené zadováženie látky akýmkoľvek iným spôsobom než je výslovné uvedené v písm. a). Takýmto konaním je najmä darovanie, prípadne aj konanie, ktoré zakladá skutkovú podstatu iného trestného činu napr. krádeže a pod.

Sprostredkovaním rozumieme akékoľvek zaistenie kontaktu medzi jednotlivými osobami zaoberajúcimi sa s nakladaním s látkou, ak predmetom je dodanie takejto látky. Sprostredkovanie môže nastať aj medzi výrobcom a dealerom, medzi dealerom a odberateľom a pod.

K písm. d): Prechováva – ide o akýkoľvek spôsob držby OLPL inej ako pre osobnú potrebu (bližšie pozri text pod bodom 1 tejto kapitoly).

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6. Rozumie sa ním odsúdenie podľa ods. 1.

Osobou, ktorá sa lieči z drogovej závislosti, sa rozumie osoba, ktorá sa na základe rozhodnutia súdu alebo dobrovoľne podrobuje liečbe drogovej závislosti.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Chránená osoba – pozri vysvetlivky k § 139.

Väčší rozsah, značný rozsah, veľký rozsah – pozri § 125.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri vysvetlivky k § 142.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri vysvetlivky k § 141.

Osoba mladšia ako pätnásť rokov môže byť osobou, ktorá v dôsledku konania páchatela nadobudne látku ako užívateľ alebo páchatel ju zneužije ku konaniu podľa ods. 1.

Smrť viacerých osôb – pozri vysvetlivky k § 143.

Pozn.: Pokiaľ sa v tomto ustanovení používa pojem látka, rozumie sa ním omamná látka, psychotropná látka, jed alebo prekurzor.

R 3/1999-III: Všeobecný záujem spočívajúci v ochrane spoločnosti pred nedovoleným dovozom drog vyžaduje, aby páchatelovi trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 TZ, ktorý nie je občanom Slovenskej republiky ani osobou, ktorej bolo priznané postavenie utečenca, bol okrem trestu odňatia slobody uložený aj trest vyhodenia z územia republiky podľa § 65 TZ. (Upravené znenie).

R 23/2000: Prechovávanie omamnej alebo psychotropnej látky – trestnoprávny postih prechovávanía omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora podľa § 187 ods. 1 TZ účinného do 1. septembra 1999 (v súčasnosti § 172 ods. 1 TZ), v prípade spolupáchatelstva podľa § 9 ods. 2 (v súčasnosti § 20) TZ, prichádza do úvahy tak u páchatela, ktorý si nechal niektorú z uvedených látok prechovávať, ako aj u toho, kto také prechovávanie realizoval (prechovávanie pre seba alebo pre iného).

Na naplnenie znaku spoločného konania v zmysle § 9 ods. 2 (v súčasnosti § 20) TZ je preto potrebné, aby sa prechovávanie uskutočnilo aj aktívnym konaním toho páchatela, ktorý má prechovanie zabezpečiť alebo aby k takej súčinnosti došlo aspoň konkludentne.

Samotná vedomosť osoby odlišnej od tej, ktorá takú látku zadovážila, o jej ukrytí na mieste obom dostupnom, nestačí na trestnú zodpovednosť tej osoby, ktorá uvedenú látku nezadovážila a ani s ňou nebola oprávnená disponovať. (Upravené znenie).

R 21/2001: Drogy – trestný čin nedovolennej výroby a držania omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov podľa § 187 ods. 1, ods. 3 písm. a) TZ v znení zákona č. 248/1994 Z. z. [v súčasnosti § 172 ods. 1, ods. 4 písm. a) TZ] je poruchovým trestným činom, ktorého ťažším následkom je spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví viacerých osôb alebo smrti z nedbanlivosti. Preto je vylúčený jednočinný súbeh tohto trestného činu s trestným činom neposkytnutia pomoci podľa § 207 ods. 1 (v súčasnosti § 177 a § 178) TZ, ktorý je úmyselným, ohrozovacím trestným činom a vo vzťahu k trestnému činu podľa § 187 (v súčasnosti § 172) TZ má subsidiárnu povahu. (Upravené znenie).

R 61/2003: Posúdenie závislosti na omamných látkach nie je vyšetrením duševného stavu. Použitelnosť znaleckého posudku

R 61/2003-I: Posúdenie závislosti obvineného na omamných látkach a zistenie na prípadné uloženie ochranného liečenia nie je vyšetrením duševného stavu v zmysle ustanove-

nia § 148 ods. 1 TP, lebo tieto okolnosti možno odborne dokazovať aj pribratím jedného znalca z odboru zdravotníctva – odvetvie psychiatria (§ 142, § 148 ods. 1 TP a contrario).

R 61/2003-II: V prípade, že znalec z odboru zdravotníctva – odvetvie psychiatria sa vyjadruje aj k otázkam, ktoré nemá riešiť, nie je písomne podaný znalecký posudok nultým dôkazom, pokiaľ znalec zaujíma v ďalšej časti posudku odborné závery k závislosti obvineného na omamných látkach, k možnostiam uloženia ochranného liečenia a zodpovedá kritériám zákonnosti takéhoto dôkazu.

K § 173

Ustanovenie umožňuje trestný postih akékoľvek zaobstarávanie a prechovávanie predmetov určených na nedovolenú výrobu označených látok.

Predmetmi určenými k výrobe uvedených látok sú nielen prístroje, iné zariadenia a ich súčasti, ale aj suroviny, ktoré sú spôsobilé a určené k tejto výrobe.

Konanie páchatela, ktorý vypestoval rastliny (ktoré samotné nie sú látkami v zmysle § 130 ods. 5), pre účely výroby uvedených látok je možné posúdiť ako zadováženie predmetu v zmysle tohto ustanovenia.

Za **zadováženie** v zmysle tohto ustanovenia možno považovať všetky spôsoby, pri ktorých páchatel alebo osoba, pre ktorú túto činnosť vykonáva, získa takéto predmety do svojej faktickej moci, napr. požičaním, darom, sprostredkovaním a pod.

Väčší prospech, značný prospech, veľký prospech – pozri § 125.

Ide o ohrozovací trestný čin, pri ktorom nemusí dôjsť k škodlivému následku.

Jednočinný súbeh trestného činu podľa § 171 a § 173 je vylúčený.

Pozn.: Pokiaľ sa v tomto ustanovení používa pojem látka, rozumie sa ním omamná látka, psychotropná látka, jed alebo prekurzor.

K § 174

Toto ustanovenie chráni pred rozširovaním závislosti obyvateľstva na návykových látkach iných než alkohol.

Zvädzanie sa rozumie napr. poučenie ako zneužívať návykové látky, prehováranie ich zneužívanie alebo schvaľovanie zneužívania návykových látok, pričom z návykových látok z hľadiska trestnosti tohto trestného činu, je vylúčený alkohol. Pre trestnosť činu sa vyžaduje, aby zvädzanie páchatela smerovalo k individuálnej osobe.

Na rozdiel od konania páchatela uvedeného pod písm. a), konanie páchatela uvedené v písm. b) nemusí smerovať na konkrétnu osobu.

Podporovaním sa rozumie konanie páchatela, pri ktorom utvrdzuje užívateľa v správnosti rozhodnutia užívať iné návykové látky než alkohol a pod.

Podnecovaním sa rozumie snaha páchatela vyvolať u iných rozhodnutie alebo náladu na zneužívanie iných návykových látok než alkohol, pričom na forme podnecovania nezáleží. Podnecovanie nemusí byť zamerané na konkrétnu osobu.

Šírením zneužívania návykovej látky inej ako alkoholu sa rozumie konanie smerujúce k rozšíreniu zneužívania týchto látok (napr. vyzývanie narkomanov, aby svoje návyky a poznatky späté s užívaním týchto látok rozširovali medzi kolegami v zamestnaní, spolužiakmi v škole a pod).

Podnecovanie a šírenie je možné viacerými spôsobmi, napr. písomnou formou, prostredníctvom televízie, tlače a pod.

Návyková látka – pozri vysvetlivku k § 130 ods. 5.

Pozn.: Pokiaľ sa v tomto ustanovení používa pojem látka, rozumie sa ním omamná látka, psychotropná látka, jed alebo prekurzor.

Zvážaním a podporovaním sa rozumie v podstate konanie podobné návodu a pomoci v zmysle § 10 ods. 1 písm. b), c).

K § 175

Ustanovenie chráni zdravý fyzický, psychický a mravný rozvoj osôb mladších ako osemnásť rokov.

Páchatelom tohto prečinu môže byť len osoba odlišná od osoby, ktoré je predmetom útoku.

Alkoholické nápoje – liehoviny, destiláty, víno, pivo a iné nápoje, ktoré obsahujú viac ako 0, 75 objemového percenta alkoholu (pozri zákon č. 219/1996 Z. z.).

Sústavne – podávanie alkoholických nápojov, aj keď v menších dávkach, v priebehu takého časového obdobia, že to môže viesť k získaniu návyku mladého človeka od alkoholu. Vyžaduje sa pokračovacie alebo opakované konanie páchatela.

Vo väčšom množstve – v množstve, ktoré spravidla má závažnejšie nepriaznivé účinky na organizmus (v podobe otravy alkoholom, stavu bezvedomia, neschopnosti samostatnej chôdze, zvracania alebo iných zrejmych známkov ťažkého stupňa opilsti), alebo podanie alkoholického nápoja väčšiemu počtu osôb mladších ako osemnásť rokov v priebehu krátkočasového obdobia (napr. počas diskotéky a pod.). Naplnenie tohto znaku je potrebné hodnotiť so zreteľom na vyspelosť osoby mladšej ako osemnásť rokov, ako aj obsah alkoholu v podávaných nápojoch. Postačí však aj jednorazové podanie alkoholického nápoja.

Podáva, resp. podá – akékoľvek konanie (pozri § 122 ods. 1) umožňujúce osobe mladšej ako osemnásť rokov požívať alkoholické nápoje.

Pre naplnenie znakov skutkovej podstaty tohto prečinu postačí podávanie alebo podanie alkoholického nápoja čo aj len jednej osobe mladšej ako osemnásť rokov.

Osoba mladšia ako osemnásť rokov – do dňa predchádzajúceho osemnástym narodeninám.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], a to tak vo vzťahu k skutočnosti, že alkoholické nápoje sú podávané sústavne alebo vo väčšom množstve, ako aj vo vzťahu ku skutočnosti, že sú podávané osobe mladšej ako osemnásť rokov.

Prečín podľa § 175 je vo vzťahu k trestnému činu ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 v pomere subsidiarity, preto je ich jednočinný súbeh vylúčený.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 147 až § 149 a § 155 až § 158 je možný.

R 54/1980: Na naplnenie znakov prečinu podávania alkoholických nápojov mládeži podľa § 175 TZ stačí nepriamy úmysel, a to aj na znak, že alkoholické nápoje sa podávajú osobám mladším ako osemnásť rokov. Preto stačí, že páchatel' vzhľadom na okolnosti vedel, že osoby, ktorým podáva alkoholické nápoje, môžu byť mladšie ako osemnásť rokov a pre prípad, že to tak je, bol s tým uzrovaný (§ 15 písm. b). (Upravené znenie).

Pozri aj R 11/1984.

K § 176

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty prečinov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2.

Ods. 1: Ustanovenie chráni zdravý telesný, duševný a mravný rozvoj osôb mladších ako osemnásť rokov, ktorý môže byť ohrozený podávaním anabolických látok týmto osobám na iné, ako liečebné účely.

Páchatelom tohto prečinu môže byť len osoba odlišná od osoby, ktoré je predmetom útoku. Konanie osoby mladšej ako osemnásť rokov spočívajúce v užívaní anabolík nie je trestné.

Anaboliká a iné prostriedky s anabolickým účinkom – anabolické androgénne steroidy a stimulatory ich sekrécie, rastový hormón a stimulatory jeho sekrécie, cytokiníny a rastové faktory s anabolickým účinkom, erythropoetíny, inzulíny a beta – 2 sympatikomimetiká s anabolickým účinkom.

Podá – akékoľvek konanie (pozri § 122 ods. 1) umožňujúce osobe mladšej ako osemnásť rokov užívať anabolické látky.

Skutková podstata predpokladá podanie anabolík na iný, ako liečebný účel. Najčastejšie sa tak stane v športe, ale nie je to podmienkou.

Osoba mladšia ako osemnásť rokov – do dňa predchádzajúceho osemnástym narodeninám.

Vo väčšom množstve – naplnenie tohto znaku je potrebné hodnotiť so zreteľom na vzhľad osoby mladšej ako osemnásť rokov, množstvo podávaného preparátu a jeho konkrétnu „kvalitu“ (terapeutický index) a škodlivosť vyvíjajúcemu sa organizmu mladého človeka, ale aj dĺžku obdobia, počas ktorého boli anaboliká osobe mladšej ako osemnásť rokov podávané. Postačí však aj jednorazové podanie anabolík.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Postihnutý – pozri § 128 ods. 5. Pre naplnenie tohto znaku nepostačí postihnutie podľa športových pravidiel.

Okolnosť, že anabolické látky boli osobe mladšej ako osemnásť rokov podávané s jej súhlasom alebo vedomím, nie je z hľadiska viny páchatela významná.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

Dôvody užívania anabolík športovcami – zvyšovanie objemu svalovej hmoty, zvýšenie intenzity tréningu, zvýšenie sily, zlepšenie športového výkonu, zrýchlenie zotavovania po zranení.

Spôsob užívania anabolík – perorálne (tabletky), injekčne (do svalov) a kombinovane.

Škodlivé účinky užívania anabolík – poškodenie srdca a srdcovocievne choroby, nádorové ochorenia, psychiatrické problémy (tzv. anabolické šialenstvo alebo steroidná agresia), poškodenie rozmnožovacích orgánov, závažné narušenia rovnováhy hormonálneho systému, zakrpatenie a pod. Anaboliká sú zároveň nositeľmi všetkých atribútov drog – vplývajú na centrálnu nervovú sústavu a tým i na správanie človeka, s ich užívaním je spojený vývoj závislosti a zvyšovania tolerancie, spôsobujú abstinenčný syndróm. Najmä v prípade mladých, dospievajúcich ľudí, je rizikom užívania anabolík skutočnosť, že môžu slúžiť ako vstupné štádium pre užívanie drog.

Ak konaním opísaným v tomto ustanovení dôjde k poruche zdravia, je možný jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 147 až § 149 a § 155 až § 158.

Pozri aj dohodu proti dopingu zo 16. novembra 1989, ktorý pre SR nadobudol platnosť 1. júnom 1993.

Ods. 2: Ustanovenie chráni zdravie ľudí a morálne, etické a výchovné princípy športu.

Páchatelom tohto prečinu môže byť len osoba odlišná od osoby, ktoré je predmetom útoku.

Predmetom útoku je osoba, ktorá v čase činu dovŕšila osemnásť rok svojho veku. Ak útok smeruje proti osobe mladšej ako osemnásť rokov, skutok treba posúdiť podľa ustanovenia § 176 ods. 1. Jednočinný súbeh prečinov podľa ods. 1 a 2 § 176 je vylúčený.

Konanie toho, kto užíva anaboliká, podľa tohto ustanovenia nie je trestné.

Anaboliká a iné prostriedky s anabolickým účinkom – pozri vysvetlivky k ods. 1.

Podá – akýkoľvek spôsob poskytnutia anabolík (predaj, darovanie, výmena a pod.).

Skutková podstata predpokladá podanie anabolík na iný, ako liečebný účel a zároveň v súvislosti s účasťou osoby na organizovanej športovej činnosti.

Organizovaná športová činnosť – telesné cvičenie, duševné cvičenie alebo ich kombinácia, napomáhajúce udržiavaniu a rozvoju telesnej kondície a duševnej kondície, ktorou sa športovec v príslušnom športovom odvetví zúčastňuje na príprave na športovú súťaž alebo na športovej súťaži v rámci amatérskeho športu alebo profesionálneho športu, ktoré sú vykonávané podľa športových pravidiel vydávaných príslušným športovým zväzom.

Vo väčšom množstve – pozri primerane vysvetlivky k ods. 1.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Postihnutý – pozri § 128 ods. 5. Pre naplnenie tohto znaku nepostačí postihnutie podľa športových pravidiel.

Okolnosť, že anabolické látky boli poškodenému podávané s jeho súhlasom alebo vedomím, nie je z hľadiska viny páchatela významná.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)].

K dôvodom, spôsobu užívania a škodlivým účinkom užívania anabolík pozri vysvetlivky k ods. 1.

Ak konaním opísaným v tomto ustanovení dôjde k poruche zdravia, je možný jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 147 až § 149 a § 155 až § 158.

Pozri aj dohodu proti dopingu zo 16. novembra 1989, ktorý pre SR nadobudol platnosť 1. júlom 1993.

K § 177

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty prečinov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2.

Ustanovenie chráni život a zdravie ľudí.

Ods. 1: Potrebná pomoc – taká pomoc, ktorá je dostatočná na odvrátenie alebo zníženie nebezpečenstva smrti alebo ďalšej ujmy na zdraví zranenej osoby. Ide teda o pomoc potrebnú na ochranu života a zdravia poškodeného. Podľa okolností môže spočívať v ošetrovaní na mieste samom, privolaní odbornej pomoci, prevoze do nemocnice a pod.

Nebezpečenstvo smrti – musí hroziť bezprostredne, čo znamená výrazne priblíženie sa k poruche. K pojmu smrť pozri vysvetlivky k § 142 ods. 2.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 3, 4 a § 142 ods. 1. Pre naplnenie znaku „javí príznaky ťažkej ujmy na zdraví“ nepostačí, ak sa poškodenie zdravia bude javiť ako menej závažné (nedosahujúce intenzity ťažkej ujmy na zdraví – pozri § 123 ods. 2), a to aj keby v skutočnosti išlo o ťažkú ujmu na zdraví.

Povinnosť poskytnúť potrebnú pomoc má každý, kto ju vzhľadom na okolnosti má možnosť poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného. Povinnosť poskytnúť potrebnú pomoc by teda nemal ten, kto by sa poskytnutím pomoci vystavoval riziku vzniku rovnako závažného alebo závažnejšieho nebezpečenstva, v akom sa nachádzala ohrozená osoby. Takým nebezpečenstvom však nie je nebezpečenstvo trestného stíhania, ale ani riziko znečistenia interiéru motorového vozidla kroou a pod.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)]. Prečin je dokonaný opomenutím poskytnutia potrebnej pomoci.

Ods. 2: K pojmom potrebná pomoc, nebezpečenstvo smrti a ťažká ujma na zdraví pozri vysvetlivky k ods. 1.

Povinnosť poskytnúť potrebnú pomoc podľa tohto ustanovenia má každý, kto je podľa povahy svojho zamestnania povinný takú pomoc poskytnúť, a to bez ohľadu na to, že by sa poskytnutím potrebnej pomoci mohol vystaviť nebezpečenstvu pre seba alebo iného. Pôjde napríklad o lekárov, zdravotné sestry, príslušníkov polície, hasičov, profesionálnych záchranárov, plavčikov a pod.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)]. Prečin je dokonaný opomenutím poskytnutia potrebnej pomoci.

Prečin podľa tohto ustanovenia je vo vzťahu k prečinu podľa ods. 1 vo vzťahu špeciality.

Ak lekár alebo zdravotná sestra pri výkone služby neposkytne osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí príznaky vážnej poruchy zdravia, potrebnú pomoc, pripadá jeho trestná zodpovednosť za prečin neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 2 do úvahy iba vtedy, ak z ich opomenutia (§ 122 ods. 1) zavinené nevznikli žiadne následky na živote alebo na zdraví poškodeného. Ak vznikli, je taký páchatel' trestne zodpovedný v závislosti na forme zavinenia podľa ustanovení o poruchových trestných činoch proti životu a zdraviu uvedených v § 144, § 145, § 147 až § 149 a § 155 až § 158.

Ustanovenie § 177 je vo vzťahu k uvedeným poruchovým deliktom vo vzťahu subsidia-
rity.

K začatiu trestného stíhania a pokračovaniu v už začatom trestnom stíhaní pozri § 211 TP.

R 68/1952: Lekár nemôže odmietnuť pomoc, keď sám zraneného nevidel, s odôvodnením, že považuje svoj zákrok za zbytočný.

R 37/1963: Potrebnou pomocou v zmysle ustanovenia § 177 TZ treba rozumieť takú pomoc, ktorá je potrebná k odvráteniu alebo zníženiu nebezpečenstva smrti ohrozeného. Je to najmä prvá pomoc, ktorú účinne môžu a sú schopní poskytnúť tí, ktorí sú na dosah ohrozeného. Je preto zásadne správne požadovať od vodiča motorového vozidla, aby v prípade, kde povaha zranenia nenasvedčuje tomu, že prevozom by sa mohlo zranenému ešte viac na zdraví ublížiť, aby odviezol ťažko zranenú osobu ihneď k lekárovi alebo do nemocnice, keď inú, najmä odbornú pomoc, nie je možné ihneď zranenému poskytnúť a keď takéto opatrenie je nevyhnutne nutné, pretože niet už iného východiska.

Ak však nie je známa povaha zranenia spôsobeného pri havárii, nemá byť zranený odvázaný autom a lepšie je ihneď zariadiť odvoz sanitným vozidlom, aby nedošlo k ďalšiemu ublíženiu na zdraví zranenému neodborným prevozom. (Upravené znenie).

R 52/1981: Povinnosť poskytnúť potrebnú pomoc v zmysle § 177 ods. 1 TZ osobe, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo sa u nej prejavujú príznaky ťažkej ujmy na zdraví, má každý, kto môže takúto pomoc poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného.

Kto spôsobil svojím predchádzajúcim konaním nebezpečenstvo smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví, má osobitnú povinnosť odstrániť toto nebezpečenstvo a nezodpovedá podľa § 177 TZ, ale za zavinený následok, ktorý z nebezpečenstva vznikol. (Upravené znenie).

R 21/1983: Páchatel úmyselného ublíženia na zdraví so smrteľným následkom podľa § 147 ods. 1 TZ nemôže byť popri tom uznaným za vinného zo spáchania prečinu neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 TZ preto, že po úmyselnom spôsobení ťažkej ujmy na zdraví, ktorá viedla k smrti poškodeného, na ktorú sa vzťahuje jeho nedbanlivosť, neposkytol poškodenému potrebnú pomoc, aby tento ťažší následok odvrátil. Súbeh uvedených trestných činov je za týchto okolností vylúčený. (Upravené znenie).

R 16/1984: Druh matky dieťaťa nemá právnu povinnosť uloženú zákonom starať sa o dieťa družky, ktorej opomenutie by mohlo zakladať trestnú zodpovednosť za trestnoprávne relevantný následok spôsobený zanedbaním starostlivosti (§ 122 ods. 1 TZ). Taká povinnosť by mu mohla vzniknúť len na základe dohody s matkou a to i konkludentnej, alebo na základe jeho predchádzajúceho nebezpečného konania, ktorého následky by bol povinný odvrátiť alebo im predísť. Ak tu nie je taký vzťah, nemožno druha matky robiť zodpovedným za smrť dieťaťa, ktorá nastala v dôsledku opomenutia poskytnúť dieťaťu potrebnú starostlivosť a zaistiť mu lekársku pomoc. V takom prípade môže byť druh zodpovedný len za úmyselné opomenutie všeobecnej povinnosti poskytnúť dieťaťu potrebnú pomoc v zmysle § 177 ods. 1 TZ, ktorú má každý. (Upravené znenie).

R 62/2000-I: Prečinu neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 TZ, a to ani formou pokusu podľa § 14 ods. 1 TZ, sa nedopúšťa spolujazdec vodiča osobného motorového vozidla, ktorý po nehode, na ktorej mal účasť, neposkytne osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, potrebnú pomoc (§ 178 TZ) tým, že na mieste nehody vozidlo ani nezastaví, lebo spolujazdec (okrem toho, že nemôže zistiť, či ide o osobu, ktorá je v nebezpečenstve smrti alebo javí príznaky ťažkej ujmy na zdraví) nemôže potrebnú pomoc poskytnúť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného. (Upravené znenie).

R 21/2001: Zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1, ods. 3 písm. a) TZ je poruchovým trestným činom, ktorého ťažším následkom v zmysle § 18 písm. a) TZ je spôsobenie ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti z nedbanlivosti. Preto je vylúčený jednočinný súbeh tohto zločinu s prečinom neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 TZ, ktorý je úmyselným ohrozovacím trestným činom a vo vzťahu k zločinu podľa § 172 TZ má subsidiárnu povahu. (Upravené znenie).

K § 178

Ustanovenie chráni život a zdravie ľudí.

Páchatelom tohto prečinu môže byť len vodič, ktorý mal účasť na dopravnej nehode.

Vodič – osoba, ktorá vedie akékoľvek vozidlo alebo prostriedok určený k doprave (motorové, nemotorové, koľajové, nekoľajové, lanové atď.), bez ohľadu na druh dopravy.

Účastník dopravnej nehody – osoba, ktorá sa priamo aktívne alebo pasívne zúčastnila na dopravnej nehode (udalosti, pri ktorej došlo k usmrteniu alebo zraneniu osoby alebo ku škode na majetku v priamej príčinnej súvislosti s premávkou v doprave). Trestne zodpo-

vedným podľa tohto ustanovenia je však len vodič, a to bez ohľadu na to, či nehodu zaviniel. Iné osoby sú postihnuteľné len podľa § 177.

Ujma na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 1. Nevyžaduje sa, aby poškodenie zdravia dosahovalo intenzity ťažkej ujmy na zdraví alebo ublíženia na zdraví, musí však ísť o také poškodenie zdravia, ktoré vyžaduje poskytnutie pomoci.

Potrebná pomoc – pozri vysvetlivky k § 177 ods. 1.

Povinnosť poskytnúť pomoc podľa tohto ustanovenia nemá ten, kto by jej splnením vystavil seba alebo iného do nebezpečenstva. Pozri aj vysvetlivky k § 177 ods. 1.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)]. Prečin je dokonaný opomenutím poskytnutia potrebnej pomoci.

Ustanovenie § 178 je vo vzťahu k ustanoveniu § 177 v pomere špeciality, a preto jednotný súbeh týchto prečinov je vylúčený.

R 38/1963: O dokonaný prečin neposkytnutia pomoci podľa § 178 TZ nejde, ak poškodený nebol vôbec poranený, resp. ak bol okamžite mŕtvy. Ak však vodič dopravného prostriedku v takom prípade úmyselne ušiel bez toho, aby sa presvedčil, v akom stave sa poškodený nachádza, spravidla sa dopustí pokusu prečinu neposkytnutia pomoci podľa § 14 ods. 1 § 178 TZ. (Upravené znenie).

R 9/1967: Poskytnutím potrebnej pomoci v zmysle § 178 TZ je potrebné rozumieť takú pomoc, ktorá je potrebná na odvrátenie, resp. k tomu, aby bolo zabránené zvýšeniu nebezpečenstva smrti alebo ďalšej ujmy na zdraví zranenej osoby.

Ak došlo ku zraneniu za okolností a podmienok, z ktorých i bez odborných znalostí je možné usudzovať na vážne alebo životu nebezpečné zranenie, je povinný vodič dopravného prostriedku, ktorý mal na nehode účasť, poskytnúť okamžite potrebnú pomoc, s výnimkou prípadu, ak by poskytnutím pomoci vystavil seba alebo niekoho iného nebezpečenstvu pre život alebo zdravie; takýmto nebezpečenstvom nie je nebezpečenstvo trestného stíhania. (Upravené znenie).

R 4/1969: Prečin neposkytnutia pomoci podľa § 178 TZ je dokonaný už tým, že vodič dopravného prostriedku neposkytne po dopravnej nehode, na ktorej mal účasť, potrebnú pomoc osobe, ktorá pri nehode utrpela ujmu na zdraví, pokiaľ tak môže urobiť bez nebezpečenstva pre seba alebo iného.

Pre spáchanie tohto prečinu nie je rozhodné, aké dôsledky malo nesplnenie tejto povinnosti vodičom pre postihnutú osobu, ani či pomoc mohol poskytnúť niekto iný. Potrebná pomoc v zmysle uvedeného ustanovenia môže spočívať podľa okolností prípadu napr. v privolaní sanitného vozidla alebo policajta. (Upravené znenie).

R 37/1969: Účasť na dopravnej nehode v zmysle § 178 TZ má i vodič, ktorý túto nehodu nezavinil; stačí, že k dopravnej nehode objektívne prispel.

Poskytnutím potrebnej pomoci sa rozumie taká pomoc, ktorá je potrebná k ochrane života a zdravia poškodenej osoby; ak nie je poskytnutie takejto pomoci vodičom, ktorý mal účasť

na dopravnej nehode, potrebné, napr. preto, že pomoc je zabezpečená inými kvalifikovanými osobami, nedopúšťa sa vodič prečnú podľa § 178 TZ, ani keď z miesta dopravnej nehody odíde bez toho, aby sám pomoc poškodenej osobe poskytol. (Upravené znenie).

R 9/1993: V prípadoch, v ktorých sa obvinený sťažuje preto, že ako vodič motorového vozidla spôsobil pri dopravnej nehode inému z neobstaranosti ľahkú ujmu na zdraví alebo smrť a potom tejto osobe úmyselne neposkytol potrebnú pomoc, ide o dva samostatné skutky, ktoré zakladajú reálny súbeh trestných činov usmrtenia podľa § 149 TZ, resp. ublíženia na zdraví podľa § 157 TZ a prečinu neposkytnutia pomoci podľa § 178 TZ.

Pokiaľ sa v prípravnom konaní zistí, že obvinený dopravnú nehodu nezavinil, ale že sa dopustil konania, ktoré by mohlo zakladať znaky priestupku a že trestne nezodpovedá ani za skutok spočívajúci v neposkytnutí potrebnej pomoci, prichádza do úvahy postup podľa § 214 ods. 1 TP len ohľadom skoršieho skutku, kým ohľadom ďalšieho skutku (neposkytnutie pomoci) treba vydať rozhodnutie o zastavení trestného stíhania podľa § 215 ods. 1 TP, ak je daný niektorý z dôvodov uvedených v tomto ustanovení. (Upravené znenie).

Pozri aj R 62/2000–I citované pri judikatúre.

Trestné činy proti rodine a mládeži

Trestnými činmi proti rodine sa chránia vzťahy vyplývajúce zo základných zásad ZR.

Trestnými činmi proti mládeži sa predovšetkým chráni výchova ale aj zdravie mladých ľudí, ktorí nedovršili osemnásť rok svojho veku.

Páchatelom trestných činov proti rodine a mládeži je spravidla ten, komu je uložená osobitná povinnosť (zo zákona, súdneho rozhodnutia alebo aj zo zmluvy).

K § 179

Predmetom ochrany je záujem na potieraní obchodu s ľuďmi, bez ohľadu na to, či ide o ženu, muža alebo dieťa, ako aj slobodné rozhodovanie v sexuálnej sfére a osobná sloboda. Táto úprava postihuje len obchod s ľuďmi za účelom ich vykorisťovania určitými formami, nie samotné vykorisťovanie, ktoré postihujú iné ustanovenia.

Týmto ustanovením bol vykonaný záväzok vyplývajúci z Medzinárodného dohovoru o potlačovaní a zrušení obchodu s ľuďmi a vykorisťovaní prostitúcie z roku 1949. Bývalé Československo k Dohovoru pristúpilo 14. marca 1958 (dohovor nebol publikovaný v Zbierke zákonov).

ZEZR bola doplnená definícia obchodovania s ľuďmi v súlade s Rámcovým rozhodnutím Rady EÚ z 19. 7. 2002 o boji proti obchodovaniu s ľuďmi a Protokolu o prevencii, potlačovaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi.

Pozri aj čl. 18 a 19 Ústavy SR.

V odsekoch 1 a 2 ide o samostatné skutkové podstaty odlišujúce sa podľa zamerania a účelu, na aký má byť osoba použitá.

Ods. 1: postihuje obchodovanie s ľuďmi, ak sú k nemu ako prostriedky použité podvodné konanie, leš, obmedzovanie osobnej slobody, násilie alebo hrozba alebo ďalšie formy uvedené v odseku 1.

V ods. 2 je obeťou osoba mladšia ako 18 rokov. Za takúto osobu sa považuje do dňa predchádzajúceho jej oseemnástym narodeninám (pozri § 136). Páchatelom môže byť ktokoľvek. Špeciálnym ustanovením je ustanovenie § 181, kde páchatelom môže byť len špeciálny subjekt. Jednočinný súbeh je vylúčený.

Ustanovenie § 179 postihuje trestnú činnosť páchanú tak v rámci Slovenskej republiky ako aj v zahraničí. Prípadný súhlas obete trestného činu nie je prekážkou k trestnému stíhaniu páchatela tohto trestného činu.

Podvodné konanie – uvedenie niekoho do omylu alebo využitie toho, že niekto koná v omyle.

Leš – pozri § 122 ods. 6 a vysvetlivky k nemu.

Obmedzovanie osobnej slobody – pozri vysvetlivky k § 183.

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozba násillia a hrozba inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 189.

Iné formy donucovania – napr. príslub práce, strata zamestnania, odopieranie niektorých základných potrieb človeka a iné.

Inou výhodou môže byť akékoľvek majetkové i nemajetkové plnenie, z ktorého má osoba prospech. Môže to byť i poskytnutie práce alebo pracovného zaradenia a iné.

Zlákáním sa rozumie získanie iného, či už muža alebo ženy, ku konaniu uvedenému v odseku 1 (napr. peniazmi, sľubmi o pracovných možnostiach).

Prepraviť znamená zabezpečiť dopravu iného za účelom dosiahnutia niektorej z foriem zneužívania obsiahnutej v odseku 1 alebo 2 do cudziny alebo z cudziny na územie Slovenska.

Prechovávať znamená fakticky sa ujať iného na akúkoľvek dobu.

Odovzdanie alebo prevzatie iného znamená faktickú dispozíciu s inou osobou.

Najatím sa rozumie uzavretie akejkoľvek i konkludentnej zmluvy. Pohnútkou páchatela je použitie iného na prostitúciu, alebo na iné formy zneužívania uvedené v odseku 1. Nezáleží na tom, či je takáto zmluva platná podľa práva, na základe ktorého sa uzatvára.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel (§ 15) a zároveň pohnútko konania páchatela.

Prostitúcia – pozri § 132 ods. 1 a vysvetlivky k nemu a vysvetlivku k § 367. Nevyužíva sa, aby žena bola na prostitúciu skutočne využitá, stačí, že páchatel koná s touto pohnútkou.

Pornografia – pozri § 132 ods. 2 a ods. 3 a vysvetlivky k nim.

Nútená práca a nútená služba je nedobrovoľná činnosť, ktorá je od osoby vymáhaná pod hrozbou. Nemusí ísť len o hrozbu násilia alebo ujmy, ale môže ísť o akúkoľvek hrozbu spočívajúcu napr. v odopieraní práv alebo výsad a iné. Nejde o nútenú prácu, ak je vykonávaná v súlade so zákonom (pozri aj dohovor medzinárodnej organizácie práce č. 29/1930 Zb. o nútenej alebo povinnej práci).

Otroctvo je stav, kedy je osoba predmetom vlastníckeho práva inej osoby alebo skupiny osôb. Takejto osobe sú upierané jej základné ľudské práva, pričom sa stáva vecou.

Nevoľníctvo je stav, kedy je osoba ekonomicky aj osobne závislá na rozhodovaní nadradenej osoby, ktorá ju môže obmedzovať a rozhodovať o nej.

Odoberanie orgánov, tkanív či bunky je odoberaním biologického materiálu z tela človeka za účelom ďalšieho využitia.

Inou formou vykorisťovania je činnosť, keď páchatel' získava prospech z činnosti, ktorú vykonáva iná osoba. Nemusí ísť len o majetkový prospech.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Väčší prospech, značný prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 124 – § 126 a vysvetlivky k nim.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2.

R 113/1999: Trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 TZ je dokonaný, ak páchatel' do cudziny zláka, najme alebo prepraví (stačí prepravenie za hranice republiky) ženu v úmysle, aby sa tam použila na pohlavný styk s iným. Na naplnenie subjektívnej stránky tohto trestného činu nemá vplyv okolnosť, že žena mala taký úmysel už pred zlákaním, najatím alebo prepravením do cudziny, prípadne, že taký úmysel pojala až po uvedenom konaní páchatela. Skutočnosť, že žena bola do zahraničia zlákaná v uvedenom úmysle za použitia podvodnej zámienky alebo že sama mala úmysel prostitúovať v zahraničí, môže mať význam pri výmere trestu. (Upravené znenie).

K § 180

Trestno-právna úprava vychádza z medzinárodného Dohovoru o právach dieťaťa, ktorý bol vyhlásený v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 104/1991 Zb.

Objektom tohto trestného činu je spoločenský záujem na riadnom výkone starostlivosti oprávnených subjektov o dieťa. Týmto ustanovením sú postihované len prípady zverenia dieťaťa do moci iného za účelom adopcie. Zverenie musí byť v rozpore so všeobecne záväzným právnym predpisom. Nie je rozhodujúce, či k adopcii skutočne došlo, postačí len zvere-

nie dieťaťa za týmto účelom. Toto ustanovenie upravuje postih páchatela, ktorý koná v akomkoľvek úmysle. Nevyžaduje sa prisľub odmeny, ako tomu bolo v minulosti.

Prípady zverenia dieťaťa do moci iného za účelom využívania detskej práce alebo na iné účely sú postihované osobitným ustanovením podľa § 181, ktoré je samostatnou skutkovou podstatou tohto trestného činu obchodovania s deťmi.

Páchatelom môže byť ktokoľvek, najmä rodič, ale aj iné osoby, ktoré sú povinné sa o dieťa starať.

Dieťa – pozri vysvetlivku k § 127 ods. 1.

Adopcia – pozri osvojenie v § 63 až § 77 ZR. Nie je rozhodujúce, či adopcia je zrušiteľná alebo nezrušiteľná.

Väčší prospech – pozri § 124 – § 126 a vysvetlivky k nim.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Ukladanie trestov (§ 180 ods. 2 alebo 3) – pozri aj § 47 ods. 2.

K § 181

Rozdelenie trestného činu obchodovania s deťmi do dvoch samostatných skutkových podstát je odôvodnené vyššou spoločenskou nebezpečnosťou konania, spočívajúceho vo zverení dieťaťa za odmenu do moci iného za účelom využívania detskej práce alebo na iné účely. Vyššia typová spoločenská nebezpečnosť trestného činu podľa tohto ustanovenia je vyjadrená už v základnej trestnej sadzbe podľa odseku 1, rovnakej ako pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1 a ods. 2. Páchatelom, na rozdiel od § 179 ods. 2, môže byť len osoba, ktorá má dieťa v starostlivosti, do ktorej jej bolo zverené zákonom, zmluvou alebo dohodou alebo rozhodnutím súdu. Zverenie dieťaťa do moci iného musí byť za odmenu.

Dieťa – pozri vysvetlivku § 127 ods. 1

Využívanie detskej práce je zamestnávanie alebo iné pracovné využitie detí v rozpore so zákonom (pozri § 11 a § 171 až § 176 ZP – zákon č. 311/2001 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť od 1. apríla 2002). Okrem prác zakázaných mládostvým (pozri § 175 ZP), je možné podľa ZP zamestnávať fyzické osoby po dosiahnutí pätnásteho roku veku, nie však skôr ako po dovŕšení povinnej školskej dochádzky (pozri § 11 ods. 2 ZP). K otázke výnimočného vykonávania ľahkých prác osobami, ktoré nedovŕšili 15 rokov veku – pozri § 11 ods. 4 ZP.

Iný účel zverenia dieťaťa do moci iného môže spočívať napr. v detskej prostitúcii, pornografii a iné, vymenované napr. v § 179 ods. 1 a 2.

Prospech – pozri § 124 – 126 a vysvetlivky k nim.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2.

Jednočinný súbeh s trestným činom obchodovania s ľuďmi je vylúčený, pretože trestný čin podľa § 181 je v pomere špeciality.

K § 182

Toto ustanovenie je vykonaním medzinárodného Dohovoru o otroctve, ku ktorému náš štát pristúpil a ktorý bol publikovaný pod č. 165/1930 Zb.

Uvedeným ustanovením je chránená osobná sloboda ktoréhokoľvek človeka, pokiaľ ide o jeho voľný pohyb. Pozbavenie osobnej slobody znamená neoprávnený trvalý alebo aspoň dlhotrvajúci zásah do osobnej slobody, ktoré sa blíži k uväzneniu a oslobodenie z tohto zásahu do osobnej slobody je obzvlášť ťažké. Spôsob, akým k tomu dôjde, nie je rozhodujúci, môže sa tak stať násilím, lsfou, uvedením do omylu a pod. .

Ide o trváci trestný čin. Vyvolanie a udržiavanie protiprávneho stavu sa posudzuje ako jedno konanie, ktoré trvá tak dlho, ako je udržiavaný protiprávny stav.

Zásahy do osobnej slobody, ktoré sú menšej intenzity, treba posúdiť ako obmedzovanie osobnej slobody podľa § 183.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Jednočinný súbeh s trestným činom zabitia podľa § 147, § 148, usmrtenia podľa § 149 a ublíženia na zdraví podľa § 155 – § 158 je vylúčený. Je pritom irelevantné, či k ujme na zdraví došlo úmyselne alebo z nedbanlivosti. Pri spôsobení smrti môže ísť len o nedbanlivostné konanie. Úmyselné konanie treba posúdiť ako súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145.

NS ČSR – Zm II 191/29 (č. 3800/30 Zb. rozh. tr.): Okolnosť, že väznený mohol miestnosť, v ktorej bol zamknutý, opustiť oknom, nevylučuje skutkovú podstatu podľa § 182 TZ, ak riskoval pritom vzhľadom k svojmu veku a výške okna od zeme svoje zdravie a bezpečnosť tela. (Upravené znenie).

R 1/80–XVII: Objektom tohto trestného činu (podľa § 182 TZ) je osobná sloboda v zmysle slobody pohybu. Je chránená sloboda každého človeka, teda aj toho, ktorého sloboda pohybu je na základe zákona obmedzená, ak obmedzovanie prekračuje dovolenú mieru. Objektívna stránka spočíva v tom, že páchatel bráni inému užívať slobodu pohybu, aj len krátku dobu, ak je bránenie ťažko prekonateľné. Pri bránení trvajúcom dlhšiu dobu ide o zbavenie osobnej slobody v zmysle § 182 TZ.

V praxi sa vyskytujú prípady bránenia v slobode pohybu držaním za ruky, zvieraním okolo ramien, zamedzovaním voľného pohybu tým, že skupina páchatelov obštípi poškodeného, výnimočne uzamknutím miestnosti a pod. (Upravené znenie).

K § 183

Bránením v užívaní osobnej slobody je zásah do osobnej slobody, zaručenej Ústavou (čl. 16 a 17), ktorým sa znemožňuje voľný pohyb osoby, hoci len na krátky čas, ak sa toto obmedzovanie nedá ľahko prekonať (napr. uzavretie v miestnosti alebo v budove, znemožnenie pohybu zviazaním končatín, odňatie barlí invalidovi, zvieraním v náručí a pod.).

Obmedzenie osobnej slobody má dočasný charakter. Dĺžka doby, počas ktorej sa obmedzuje osobná sloboda, nie je rozhodujúca, môže byť však zohľadnená pri výmere trestu. Ide o trváci trestný čin, ktorý trvá počas celej doby, pokiaľ sa osobná sloboda obmedzuje.

K bráneniu užívať osobnú slobodu musí dôjsť bez oprávnenia. Zásah do osobnej slobody možno beztrestne vykonať len na základe zákona (pozri § 71 – § 79, § 85 – § 88, § 407 a nasl., § 128, § 148 – § 150 a iné TP, § 36 ods. 4 ZoP, § 17, § 19 ZPZ a iné.) Konanie nad rámec oprávnenia ustanoveného zákonom možno postihnúť podľa tohto ustanovenia. Nemožno obmedzovať ani osobnú slobodu dieťaťa, s výnimkou primeraných disciplinárnych opatrení rodičov a vychovávateľov na zabezpečenie riadnej výchovy dieťaťa.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Verejný činiteľ – pozri § 128 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

R 44/1964: Obmedzovanie osobnej slobody vykonané fyzickým útokom obvineného proti poškodenej sa môže posudzovať ako príprava na trestný čin znásilnenia podľa § 13 ods. 1, § 199 ods. 1 TZ alebo pokus toho istého trestného činu podľa § 14 ods. 1 TZ, ak obvinený slovnými výrokmi alebo aj inak dostatočne prejavil svoj konečný zámer dosiahnuť súlož aj proti vôli poškodenej.

Ak došlo aspoň k príprave iného trestného činu, ide o súbeh trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ a trestného činu, ktorý bol obmedzovaním osobnej slobody uláňčený, popr. prípravy alebo pokusu tohto trestného činu. Ak je však obmedzenie osobnej slobody už zahrnuté v znakoch skutkovej podstaty tohto trestného činu a tento trestný čin je prísnejšie trestný, súbeh je vylúčený. (Upravené znenie).

R 58/1967: Trestný čin lúpeže podľa § 188 TZ môže byť spáchaný len vtedy, ak páchatel použitím násillia alebo hrozby bezprostredného násillia odníme inému vec, ktorá páchateľ

lovi nenáleží. Ak týmto spôsobom odníme vec, ktorá mu patrí a ktorú predtým napadnutému zveril, je možné takéto konanie posúdiť ako trestný čin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ. (Upravené znenie).

R 10/1968: K naplneniu znakov trestného činu podľa § 183 TZ stačí dokázanie úmyslu páchatela uľahčiť činom uvedeným v § 183 TZ iný trestný čin. Ak by potom došlo aspoň k príprave tohto trestného činu, alebo k jeho pokusu, išlo by tu o súbeh trestného činu podľa § 183 TZ s touto prípravou, resp. pokusom trestného činu, ktorý mal páchatel v úmysle si uľahčiť. (Upravené znenie).

R 1/80: Pozri pri § 182.

R 44/1986: Obmedzovanie osobnej slobody vykonané násilným útokom obvineného proti poškodenému v úmysle zmocniť sa cudzej veci zakladá znaky trestného činu lúpeže podľa § 188 TZ a nie trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ v jednom súbehu s pokusom trestného činu krádeže podľa § 14 ods. 1 § 212 ods. 1 TZ.

Pre kvalifikáciu trestného činu lúpeže v zmysle § 188 TZ nie je rozhodujúce, že páchatel koná v úmysle zmocniť sa cudzej veci, ktorá však patrí inej osobe, než osoba, voči ktorej používa násilie alebo hrozbu bezprostredného násillia. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 44/1964, R 10/1968, R 1/1980, R 11/1985, R 44/1986, R 10/1988.

K § 184

Toto ustanovenie chráni slobodu pobytu, ktorá je zaručená každému v článku 23 Ústavy. Každý, kto sa oprávnenne zdržiava na území SR, má právo toto územie, resp. konkrétne miesto, slobodne opustiť. Každý občan má právo na slobodný vstup na územie SR. Nemožno ho nútiť, aby opustil vlasť, nemožno ho vyhostiť ani vydať inému štátu (okrem prípadov stanovených ratifikovanou medzinárodnou zmluvou, najmä pokiaľ ide o zločiny proti ľudskosti). Tieto práva zaručuje aj Dodatokový protokol č. 4 k Európskemu dohovoru o ľudských právach a základných slobodách (č. 209/1992 Zb.).

Ods. 1 a 2: *Chráni slobodu rozhodovania o pobyte na určitom konkrétnom mieste na území SR ale aj v zahraničí.*

Ods. 3: *Je samostatným ustanovením postihujúcim konanie páchatela smerujúce k neoprávnenému donúteniu iného k opusteniu územia SR alebo k neoprávnenému donúteniu iného k pobytu na území SR.*

Prostriedkami nátlaku sú tu použitie ľsti, násillia, hrozby násillia alebo hrozby inej ťažkej ujmy.

Leť – pozri § 122 ods. 6 a vysvetlivky k nemu.

Násillie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozba násillia a hrozba inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 189.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1 a vysvetlivky k nemu.

Trestný čin podľa § 184 je vo vzťahu špeciality k trestnému činu vydierania podľa § 189.

K § 185

Týmto ustanovením sa chráni osobná sloboda a slobodné rozhodovanie.

Rukojemník – pozri vysvetlivky k § 314.

Zmocnením sa rukojemníka sa rozumie akékoľvek získanie a vykonávanie faktickej fyzickej kontroly vo forme obmedzenia jeho osobnej slobody.

Usmrtí – pozri vysvetlivky k § 144.

Ujmou na zdraví je predovšetkým ťažká ujma na zdraví, ublíženie na zdraví (pozri § 123 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu, pozri aj vysvetlivky k § 155, § 156), ale môže ísť aj o akékoľvek iné zranenie spôsobilé vyvolať dôvodnú obavu a snahu zabrániť ujme na zdraví splnením požiadaviek páchatela.

Inou ujmou sa rozumie predovšetkým dlhšie trvajúce zadržovanie rukojemníka alebo vážna ujma na právach alebo majetku vo forme aspoň značnej škody (§ 125).

Donútenie niečo konať, opomenúť alebo trpieť je pôsobenie na vôľu inej osoby pod hrozbou, že rukojemník bude usmrtený alebo mu bude spôsobená ujma na zdraví, alebo iná vážna ujma. Nie je pritom potrebné, aby páchatel urobil kroky k vykonaniu hrozby.

Konaním môže byť napr. zaplatenie finančnej čiastky, vydanie nejakej veci a pod.

Opomenutím je, že donucovaná osoba nevykoná to, čo by inak vykonala. Nejde len o nesplnenie povinnosti podľa § 122 ods. 1.

Strpením môže byť napr. umožnenie, aby páchatel odňal vec, unikol po trestnom čine a pod.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142. Ťažká ujma na zdraví môže byť zavinená úmyselne alebo z nedbanlivosti. Smrť – pozri aj vysvetlivky k § 144. Tento ťažší následok môže byť spôsobený len z nedbanlivosti. Pri úmyselnom zavinení by išlo o súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Účinná lútosť – pozri § 85 a vysvetlivky k nemu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

Ustanovenie § 314 je vo vzťahu špeciality k trestnému činu podľa § 185.

K § 186

Týmto ustanovením sa chráni osobná sloboda a slobodné rozhodovanie. Je to nový trestný čin, ktorý bol zavedený do trestného zákonodarstva až rekodifikáciou a reaguje sa ním na lúpežné únosy ľudí (najmä podnikateľov a ich rodinných príslušníkov), ktoré mali za cieľ takto si vynútiť pod hrozbou usmrtienia, ťažkej ujmy na zdraví alebo inej ťažkej ujmy, od obete alebo od tretej osoby poskytnutie majetkového, ale aj nemajetkového plnenia.

Ide o ustanovenie, ktoré má spoločné znaky s už existujúcimi trestnými činmi, napr. brania rukojemníka, teror, únos, obmedzovania osobnej slobody, vydierania, hrubého nátlaku, lúpeže a iné. Tento trestný čin však zjednocuje znaky uvedené v jednotlivých ustanoveniach a zároveň predpokladá a postihuje špeciálny motív tohto trestného činu. Jednočinný súbeh s vyššie uvedenými trestnými činmi je preto vylúčený. Vysoký stupeň spoločenskej nebezpečnosti tohto trestného činu je vyjadrený už v základnej trestnej sadzbe, ktorú je možné za tento trestný čin uložiť a ktorá je podstatne vyššia ako u vyššie uvedených trestných činov.

Pozri aj čl. 15, 16, 17 a 20 Ústavy.

Osobná sloboda – pozri vysvetlivky k § 182 a § 183.

Únos – pozri aj vysvetlivky k § 209.

Usmrtenie – pozri vysvetlivky k § 144.

Ujmou na zdraví je predovšetkým ťažká ujma na zdraví, ublíženie na zdraví (pozri § 123 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu, pozri aj vysvetlivky k § 155, § 156), ale môže ísť aj o akékoľvek iné zranenie spôsobilé vyvolať dôvodnú obavu a snahu zabrániť ujme na zdraví splnením požiadaviek páchatela.

Inou ujmou sa rozumie predovšetkým ujma na právach alebo majetku.

Plnenie majetkovej povahy spočíva v znížení majetku osoby, proti ktorej útok smeruje alebo tretej osoby.

Plnenie nemajetkovej povahy môže byť napr. ujma na právach, donútenie osoby, aby sa zdržala nejakého konania a iné.

Prospech väčší, značný, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142. Ťažká ujma na zdraví môže byť zavinená úmyselne alebo z nedbanlivosti. Smrť – pozri aj vysvetlivky k § 144, § 145. Tento ťažší následok môže byť spôsobený len z nedbanlivosti. Pri úmyselnom zavinení by išlo o súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

K § 187

Zavlečenie do cudziny je špeciálnym ťažkým prípadom obmedzovania osobnej slobody. Konanie spočíva v činnosti smerujúcej k dopraveniu človeka za hranice štátu proti jeho vôli. Môže sa tak stať akýmkoľvek spôsobom, násilím, lstou, hrozbou násilia a pod. Najčastejším spôsobom býva letecký terorizmus, kedy ide zároveň o trestný čin ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného priestoru a lode podľa § 291 alebo o trestný čin zavlečenia vzdušného dopravného prostriedku do cudziny podľa § 293.

Toto ustanovenie chráni každého, bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

Ide o troáci úmyselný trestný čin, ktorý troá tak dlho, pokiaľ je udržiavaný protiprávny stav.

Cudzina je časť zeme, ktorá podľa medzinárodného práva nepodlieha suverénnej moci Slovenskej republiky.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

Súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144 alebo vraždy podľa § 145 je možný. Jednočinný súbeh s trestným činom všeobecného ohrozenia podľa § 284 a i. je možný.

R 40/1990: Rodič, ktorý odíde s maloletým dieťaťom proti vôli druhého z rodičov, porušuje jeho rodičovské práva a naplňa tak skutkovú podstatu trestného činu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 alebo 376 TZ. Vzhľadom na to, že odvezením dieťaťa do cudziny zároveň vykonáva svoje rodičovské práva, nemôže sa dopustiť trestného činu zavlečenia do cudziny podľa § 187 TZ, pokiaľ voči dieťaťu, schopnému prejavíť svoju vôľu, nekoná s použitím násilia alebo lsti. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 52/1970

K § 188

Toto ustanovenie slúži na ochranu osobnej slobody a majetku (pozri čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1, čl. 20 ods. 1 Ústavy).

Násilím sa rozumie použitie fyzickej sily na prekonanie alebo zamedzenie kladeného alebo očakávaného odporu.

Násilie spravidla smeruje proti tomu, kto má vec u seba, je však možné spáchať ho i proti inej osobe alebo veci, pokiaľ je prostriedkom nátlaku na vôľu poškodeného. Trestný čin je

spáchaný násilím aj vtedy, ak je spáchaný na osobe, ktorú páchatel uviedol do stavu bezbrannosti ľstou (pozri § 122 ods. 7 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu).

Hrozba bezprostredného násillia je hrozba, že sa násillie ihneď vykoná. Z tejto hrozby musí byť napadnutému zrejmé, že sa násillie ihneď na mieste vykoná. Táto hrozba je spravidla vyjadrená výslovnne, ale stačí aj konkludentné konanie, ak je z neho a z ostatných okolností zrejmé, že sa uskutoční ihneď, ak sa napadnutý nepodrobí vôli páchatela. Môže smerovať aj proti inej osobe než napadnutému.

Pod pojmom „inému“ treba rozumieť individuálne určitú osobu alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela.

Násillie alebo hrozba bezprostredného násillia sú tu prostriedkom na zmocnenie sa cudzej veci, preto musia predchádzať zmocneniu sa cudzej.

Ak páchatel použije násillie alebo hrozbu bezprostredného násillia potom, čo sa veci zmocnil, pôjde o trestný čin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. b). Ak ale páchatel v priebehu tohto vykonaného násillia pojme úmysel zmocniť sa ďalších vecí, dopustí sa súčasne trestného činu lúpeže podľa § 188.

Pojem „vec“ – pozri aj § 130 a vysvetlivky k nemu.

Cudzia vec je taká, ktorá nepatrí páchatelovi. Vec nemusí byť vo vlastníctve napadnutého, stačí, že ju napadnutý má vo svojej dispozícii (môže to byť vec požičaná, zverená a pod.).

Zmocnením sa veci je získanie faktickej moci nad vecou bez ohľadu na to, ktorá osoba mala vec vo svojej dispozícii. Nie je rozhodujúce, či páchatel má úmysel vec si prívlastniť, zničiť alebo ju previesť na iného. Znak zmocniť sa cudzej veci je naplnený aj v prípade, keď páchatel odníme cudziu vec z dispozície oprávnenej osoby, hoci mal úmysel len prechodne ju používať. Trestný čin lúpeže nevyžaduje úmysel prívlastniť si vec.

Subjektívna stránka vyžaduje úmysel spolu s pohnútkou konania páchatela.

Čin je dokonaný použitím násillia alebo hrozby bezprostredného násillia a nezáleží na tom, či sa páchatel cudzej veci zmocnil.

Viacere osoby – pozri § 127 ods. 12 a vysvetlivky k nemu.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu, smrť – pozri vysvetlivky k § 144 a § 145.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Pri smrteľných následkoch pôjde o trestný čin lúpeže len v prípade zavinenia z nedbanlivosti. Ak páchatel úmyselne usmrť iného, aby sa zmocnil cudzej veci, pôjde o trestný čin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. f) alebo vraždy podľa § 145 ods. 1, ods. 2 písm. e), jednočinný súbeh s § 188 je vylúčený. Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 147 – § 149, § 155 – § 158 je vylúčený. Pokus podľa § 14 ods. 1 na kvalifikovanom trestnom čine je možný.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

R 58/1967: Pozri pri § 183.

R 19/1972: Neočakávané vytrhnutie veci z ruky nie je ešte násilím v zmysle § 188 TZ, a preto priolastnenie si cudzej veci tým, že sa jej páchatel zmocní týmto spôsobom, ešte nie je lúpežou podľa § 188 TZ. Za násilie v zmysle § 188 TZ by však už bolo potrebné považovať také počínanie páchatela, pri ktorom páchatel prekonáva odpor napadnutého, napr. tým, že vecou myká. (Upravené znenie).

R 25/1973: Ak páchatel použije násilie proti viacerým osobám, ale s úmyslom zmocniť sa len jednej cudzej veci, spáchal len jeden a nie viaceré trestné činy lúpeže podľa § 188 TZ. (Upravené znenie).

R 13/1976: Peniaze z nedovzdanej výhry v kartách sú vo vzťahu k tomu, kto vyhral, cudzou vecou v zmysle § 188 TZ. Rovnako tak sú cudzou vecou peniaze z neodovzdanej výhry v kartách vo vzťahu k tomu, kto prehral a splnil. (Upravené znenie).

R 55/1980: Ani výnimočne malá intenzita násilia nemôže byť dôvodom pre kvalifikáciu činu ako trestného činu krádeže podľa § 212 TZ, pretože o taký trestný čin môže ísť len v prípade, že sa páchatel zmocní cudzej veci bez použitia akéhokoľvek násilia, resp. vyhrážky bezprostredného násilia. Nižšia intenzita násilia len znižuje stupeň nebezpečnosti trestného činu lúpeže pre spoločnosť, čo možno vyjadriť pri ukladaní trestu. (Upravené znenie).

R 14/1989: Keď páchatel – účtujúci čašník použije násilie proti hostovi reštaurácie, aby sa zmocnil jeho hodínok so zámerom získať tak zálohu na útratu s tým, že po zaplatení hodinky vráti, napĺňa znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže podľa § 188 TZ. (Upravené znenie).

R 15/1989: Konanie páchatela, ktorý sa násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia proti inému zmocní cudzieho motorového vozidla s úmyslom prechodne ho používať, možno posúdiť len ako trestný čin lúpeže podľa § 188 TZ a nie ako trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 209a TZ. (Upravené znenie).

Jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený.

R 33/I/1991: Vymáhanie okamžitého zaplatenia pohľadávky použitím násilia alebo hrozby bezprostredného násilia napĺňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže podľa § 188 TZ.

Neodovzdané peniaze predstavujúce nezaplatenú cenu poskytnutej služby sú vo vzťahu k tomu, kto službu poskytol, cudzou vecou v zmysle § 188, príp. § 212 TZ. (Upravené znenie).

R 27/1992: Ak páchatel úmyselne usmrtí iného, aby sa zmocnil cudzej veci, je možné taký skutok posúdiť len ako trestný čin vraždy podľa § 145 TZ. Jednočinný súbeh tohto trestného činu s trestným činom lúpeže podľa § 188 ods. 1 TZ je vylúčený. (Upravené znenie).

R 74/2002-I: Páchatel trestného činu, ktorý úmyselne spôsobil trestným činom majetkovú škodu vyjadriteľnú v peniazoch, je povinný, ak si poškodený riadne a včas taký nárok uplatní, nahradiť poškodenému nielen škodu, ktorú trestným činom spôsobil, ale aj jej príslušenstvo – napr. úroky z omeškania, pri výpočte ktorých je potrebné vychádzať z ustanovenia § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka a konkrétneho rozhodnutia bankovej rady Národnej banky Slovenska o výške diskontnej sadzby.

R 74/2002-II: Páchatel trestného činu je v omeškaní najneskôr deň po tom, ako sa dozvedel o tom, že má zaplatiť dlh a v akej výške, teda v prípravnom konaní najneskôr pri preštvovaní spisu.

Pozri aj: R 19/1965, R 41/1967, R 34/1968, R 37/1970, R 31/1971, R33/1971–I, R 61/1971, R 67/1971, R 19/1972, R 13/1976, R 51/1976, R 53/1976, R 1/1980, R 2/1980, R 30/1981, R 24/1983, R 44/1986, R 14/1987, R 15/1987, R 39/1987, R 37/1990.

K § 189

Týmto ustanovením sa chráni sloboda ľudského rozhodovania (pozri čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1 Ústavy).

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozbou násilím sa rozumie nielen hrozba bezprostredného násillia (pozri vysvetlivky k § 188), ale aj hrozba, ktorá sa môže uskutočniť v budúcnosti (napr. hrozba obsiahnutá v liste). Nie je rozhodujúce, či hrozba násillia smeruje proti napadnutému alebo inej osobe. Táto hrozba môže smerovať proti telesnej integrite alebo proti majetku. Cieľ páchatela však musí byť adresovaný poškodenému a ten ho musí vnímať. Nevýžaduje sa však prítomnosť osoby, voči ktorej je hrozba namierená. Pri vyhrázaní telefónom alebo elektronickou poštou sú miestom činu tak miesto, odkiaľ bolo telefonované alebo správa zaslaná, ako aj miesto, kde bola prijatá.

Hrozba inej ľažkej ujmy môže spočívať v hrozbe, že sa spôsobí majetková ujma, závažná ujma na dobrej povesti, rozvrat manželstva a pod.

Konal, opomenul alebo strpel – pozri vysvetlivky k § 185,

Čin je dokonaný vykonaním násilného konania alebo uskutočnením hrozby násillia alebo inej ľažkej ujmy. K vynúteniu konania, opomenutia alebo strpenia nemusí dôjsť.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu,

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k nemu, *blízka osoba* – pozri aj § 127 ods. 5,

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu,

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu,

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu. Pozri aj § 123 a vysvetlivky k nemu. *Smrť* – pozri vysvetlivky k § 144 a § 145. Pri smrteľnom následku musí v tomto prípade ísť o zavinenie z nebanlivosti. Pri úmyselnom spôsobení smrti by išlo o úkladnú vraždu podľa § 144 alebo vraždu podľa § 145.

Ťažká ujma na zdraví a smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu, pozri aj § 127 ods. 12 a vysvetlivky k nemu,

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu,

Ukladanie trestov (§ 189 ods. 2, 3 alebo 4) – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu,

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 185 – 186, § 314 je vylúčený. Tieto trestné činy sú v pomere k trestnému činu vydierania vo vzťahu špeciality.

R 10/1979: Ak páchatel hrozbou násilia iného núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, napadnutý však v dôsledku svojho zdravotného stavu (bezvedomia) nemôže hrozbu vnímať, ide len o pokus trestného činu vydierania podľa § 14 ods. 1, § 189 TZ. (Upravené znenie).

R 27/1982: Inou ťažkou ujmou v zmysle znakov trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 1 TZ môže byť i začatie trestného stíhania v dôsledku oznámenia trestného činu, ktorým páchatel poškodenému hrozí a núti ho tak niečo konať, opomenúť alebo trpieť. Pri tom nerozhoduje, či sa poškodený trestnej činnosti, ktorej oznámením sa mu hrozí, dopustil alebo nie. (Upravené znenie).

R 25/1983: Ak je hrozba usmrtením, ťažkou ujmou na zdraví alebo inou ťažkou ujmou prostriedkom k vynúteniu určitého správania, nejde o trestný čin podľa § 359 TZ, ale o trestný čin vydierania podľa § 189 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 31/1988: Ak bol k hrozbám v zmysle trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 1 TZ použitý telefón, je miesto spáchania činu ako miesto, kde sa vyskytol páchatel, tak miesto, kde bola osoba, ktorá mala byť k niečomu donútená. (Upravené znenie).

R 60/2003-II: V právnom štáte nie je prípustné vymáhanie pohľadávok spáchaním trestného činu, ale na vykonateľnosť práva treba zvoliť výlučne právne prostriedky. Objektom trestného činu vydierania podľa § 189 ods. 1 TZ je slobodné rozhodovanie človeka, pričom objektívna stránka spočíva v tom, že páchatel neoprávnené núti iného, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, a to násilím alebo hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy. Čin je dokonaný uvedeným konaním, pričom páchatel nemusí dosiahnuť svoj zámer. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 48/1977, R 62/1978, R 1/1980, R 24/1980, R 56/1980, R 30/1981, R 43/1990.

K § 190

V uvedenom ustanovení v ods. 1 ide o osobitnú formu vydierania s osobitnými motívmi (tzv. „racketing“). Toto konanie páchatela je sprievodným znakom organizovaného zločinu.

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozba násilia alebo inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 189.

Pod pojmom „iného“ treba rozumieť osobu individuálne určitú alebo osoby individuálne určité odlišné od páchatela.

Paragraf 190 ods. 2 upravuje konanie, ktoré smeruje proti skupine osôb, ktorá vykazuje spoločné znaky uvedené v zákone. Skupinou osôb sa rozumie najmenšie tri osoby (§ 129 ods. 1). Ide o osobitnú formu vydierania, ktorá spočíva v nútení skupiny osôb, aby niečo konali opomenuli alebo trpeli v rozpore so svojimi základnými ľudskými právami (pozri listinu ľudských práv a slobôd). Pozri aj čl. 12 a 24 Ústavy.

Národnosť je príslušnosť k určitému, historicky vzniknutému spoločenstvu ľudí, ktorí majú spoločné dejiny, ekonomiku a kultúru. Spravidla majú tiež spoločný jazyk a územie, ktoré obývajú.

Rasa je skupina ľudí, ktorí majú spoločné znaky, ktorými sa líšia od iných. Napr. farba pleti, morfológické znaky, temperament. Poznáme tri veľké rasy – rovníkovú (negroaustrálsku), mongolskú a indoeurópsku. Základné rasy sa členia na podskupiny. Pre účely trestného konania je potrebné prihliadať i na všetky podskupiny.

Etnický pôvod (skupina) je menšina, ktorá má spoločný pôvod, kultúru, jazyk, tradície a mentalitu, ktorá sa vyskytuje v rámci väčšieho spoločenstva (napr. rómske etnikum).

Konal, opomenul alebo strpel – pozri vysvetlivky k § 185.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 125 a vysvetlivky k nemu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k nemu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k nemu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k nemu.

Smrť – pozri vysvetlivky k § 144 a § 145. Pri smrteľnom následku musí v tomto prípade ísť o zavinenie z neobstarlivosťi. Pri úmyselnom spôsobení smrti by išlo o úkladnú vraždu podľa § 144 alebo vraždu podľa § 145.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k nemu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k nemu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

Súbeh s trestným činom vydierania je vylúčený. Trestný čin podľa § 190 je v pomere špeciality.

K § 191

V uvedenom ustanovení ide o osobitnú formu vydierania. Ide o spoločensky nebezpečné konanie – vymáhanie pohľadávok pre tretie osoby nezákonným spôsobom a nezákonným subjektom. Povinnosť zo záväzku môže byť majetkovej aj nemajetkovej povahy.

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

K pojmom „hrozba násillia alebo hrozba inej ťažkej ujmy“ – pozri vysvetlivky k § 189.

Záväzok – pozri § 488 a nasl. OZ.

Škoda väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 124 – § 126 a vysvetlivky k uvedeným ustanoveniam.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ukladanie trestov (§ 191 ods. 2, 3 alebo 4) – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

K § 192

Týmto ustanovením sa chráni sloboda rozhodovania (pozri čl. 16 ods. 1, čl. 17 ods. 1 Ústavy).

Páchateľ tu nepoužíva násilie, hrozbu násillia alebo hrozbu inej ťažkej ujmy, ale obmedzuje sa na zneužitie niečieho hmotnej núdze, nemajetkovej potreby alebo tiesne vyvolanej nepriaznivými osobnými pomermi. Ide teda o menší zásah do slobodného rozhodovania ako pri vydieraní, čo je zohľadnené aj v základnej trestnej sadzbe.

Tieseň je stav (hoci aj prechodný) spôsobený nepriaznivými okolnosťami, ktoré vedú k obmedzeniu voľnosti v rozhodovaní.

Konal, opomenul alebo trpel – pozri vysvetlivky k § 185.

Čin je dokonaný už vtedy, keď páchatel iného núti k tomu, aby niečo konal, opomenul alebo trpel. Nie je rozhodujúce, či utláčaná osoba vykonala to, na čo ju páchatel nútil.

Nejde o trestný čin, ak sa niekto domáha dovolenými prostriedkami, aby iný konal, opomenul alebo trpel to, čo je jeho povinnosťou. Preto nie je trestným činom, ak veriteľ núti dlžníka zaplatiť pohľadávku hrozbou výkonu rozhodnutia.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Škoda, prospech – väčšia, značná, veľkého rozsahu – pozri § 124 – 126 a vysvetlivky k uvedeným ustanoveniam.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Za krízovej situácie – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Jednočinný súbeh s trestným činom úžery je vylúčený. Trestný čin úžery podľa § 235 je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k trestnému činu nátlaku podľa § 192.

R 23/1980: Skutočnosť, že manželka je s manželom v rozvodovom konaní a býva s ním v spoločnej domácnosti, samu osebe nie je možné považovať za stav tiesne. Postavenie manželky nie je možné považovať za stav závislosti voči manželovi.

Pozri aj: R 47/1953.

K § 193

Toto ustanovenie chráni slobodu vyznania, zaručenú čl. 24 Ústavy. Pozri tiež zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení niektorých zmien a doplnkov a čl. 9 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (209/1992 Zb.).

Prostriedkami nátlaku sú tu použitie násilia, hrozba násilia alebo hrozba inej ťažkej ujmy.

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozba násilia a hrozba inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 189.

Náboženský úkon je akýkoľvek úkon alebo obrad súvisiaci s vyznaním viery nejakej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti, napr. omša, bohoslužba, svedč, prijímanie a pod.

Zdržavanie od účasti na náboženskom úkone sa musí stať neoprávnené. Výkon práv súvisiacich so slobodou náboženstva môže byť podľa čl. 13 ods. 2 Ústavy obmedzený zákonom.

Iné bránenie v užívaní slobody vyznania môže spočívať v násilí, ktoré smeruje k ničeniu prostriedkov slúžiacich na výkon náboženského obradu a pod.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Osobitný motív – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Verejne – pozri § 122 ods. 2 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Trestný čin podľa § 193 je špeciálny vo vzťahu k trestnému činu vydierania podľa § 189.

K § 194

Toto ustanovenie chráni nedotknuteľnosť obydlia. Do obydlia nie je možné vstúpiť bez súhlasu toho, kto tam býva (pozri čl. 21 ods. 1 Ústavy). Výnimku tvorí dovolený zásah do domovej slobody upravený zákonom (napr. Trestný poriadok, zákon o policajnom zbore, zákon o obecnej polícii a iné).

Zákon chráni domovú slobodu tak vlastníka, ako aj užívateľa domu alebo bytu, a to proti komukoľvek, ale iba tie priestory, ktoré užívateľ používa na bývanie. Užívateľ domu alebo bytu je chránený aj proti vlastníkovi.

Pojem obydlie zahŕňa všetky priestory, ktoré osoba, o práva ktorej ide, oprávnene užíva. Zahŕňa napríklad dom, byt, chalupu alebo chatu, ak slúžia na individuálnu rekreáciu, obývanú hotelovú izbu, obývanú izbu v študentskom internáte a iné.

Dom je nielen bezprostredne obývaný dom, ale aj všetky uzavreté priestory, ktoré tvoria príslušenstvo domu, teda aj uzavretý dvor, záhrada, povala, pivnica a všetky vedľajšie miestnosti (napr. garáž, hospodárske budovy). Domom „iného“ vo vzťahu k jednému z vlastníkov alebo užívateľov ale nie je spoločný nerozdelený dvor.

Bytom sa rozumie nielen obytné miestnosti, ale aj príslušenstvo bytu.

Vniknutím sa rozumie nežiadúce vojsenie do obydlia bez oprávnenia.

Neoprávneným zotrvaním treba rozumieť prípad, kedy sa páchatel dostane do obydlia iného oprávnene, ale potom sa vzoprie vôli oprávneného užívateľa a bez oprávnenia sa odmieta vzdialiť. Táto vôľa oprávneného užívateľa môže byť prejavená výslovnou alebo konkludentne.

Nepôjde o trestný čin, ak páchatel vstúpil do obydlia so súhlasom čo aj len jednej z osôb, ktoré sú oprávnenými užívateľmi obydlia, a to i v prípade, keď ostatné osoby s tým nesúhlasili.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Prekážkou, ktorej účelom je zabrániť vniknutiu, sú najmä zamknuté dvere, plot, mreže, ale i okno prístupné iba pomocou rebríka.

Prekážka nemusí byť prekonaná za použitia násilia, ale stačí akékoľvek jej odstránenie, otvorenie, preskočenie, prelezanie a pod. . Bude tomu tak aj vtedy, keď páchatel otvorí dvere pravým kľúčom, ktorý odcudzil, vylákal alebo našiel, a taktiež vtedy, keď odstránil prekážku technickými prostriedkami, napr. za použitia šperháku alebo planžety.

Pod pojmom „najmenej s dvomi osobami“ treba rozumieť, že na páchatelovom konaní sa podieľajú ešte aspoň dve ďalšie osoby, spravidla ako spolupáchatelia alebo účastníci (môže ísť aj o osoby, ktoré nie sú trestne zodpovedné).

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

R 15/1974: Jednočinný súbeh trestného činu podľa § 212 TZ spáchaného formou násilného vlámania do bytu alebo chaty s trestným činom podľa § 194 TZ nie je vylúčený. (Upravené znenie).

R 32/1974: Za dom iného v zmysle § 194 TZ nemožno považovať spoločný nerozdelený dom páchatela a poškodeného. (Upravené znenie).

R 1/1980: Objektom trestného činu podľa § 194 TZ je domová sloboda. Je chránený akýkoľvek oprávnený užívateľ domu alebo bytu, nielen vlastník, a to i vtedy, keď vlastník má vykonateľné rozhodnutie k vyprataniu užívateľského bytu.

Vniknutie do neobývaného bytu, napr. v dôsledku opráv alebo do prázdnej novostavby, nezasahuje do domovej slobody nikoho a nezakladá zákonné znaky tohto trestného činu. (Upravené znenie).

R 36/1988: Ochrana podľa § 194 TZ požívajú i záhradkárske chaty za predpokladu, že poskytujú svojmu užívateľovi určité súkromie a možnosť odpočinku, teda ak slúžia tiež k individuálnej rekreácii.

O porušenie domovej slobody nepôjde pri vniknutí do záhradných kôlni, altánkov, prístreškov a objektov neuzamknutých, opustených, neobývaných, rozostavaných a pod. (Upravené znenie).

R 8/1990-II: Násilné vniknutie do hotelovej izby určenej k prechodnému ubytovaniu občana zasahuje do domovej slobody ubytovaného občana a naplňa formálne znaky trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 TZ. (Upravené znenie).

R 11/1997-II: Za neoprávnené vniknutie do domu alebo do bytu iného v zmysle § 194 TZ treba považovať každé nežiadúce, bez súhlasu alebo proti vôli oprávneného užívateľa uskutočnené vojenie do domu alebo do bytu, ktorým sa zasahuje do domovej slobody. (Upravené znenie).

R 39/2001-II: Súdny exekútor, ktorý v rozpore s ustanoveniami § 119 ods. 1 a § 120 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov vykonal prehliadku bytu a súpis majetku v dome, ktorého je povinný spoluvlastníkom a v ktorom má aj trvalé bydlisko, ak nekonal v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, nedopustil sa trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona ani trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 Trestného zákona, ale len disciplinárneho previnenia v zmysle § 220 Exekučného poriadku. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 64/1952, R 30/1965, R 61/1968, R 51/1973, R 53/1976, R 53/1976-III, R 33/1978, R 9/1980, R 10/1982, R 11/1983, R 35/1987, 3/1988, R 37/1988, R 18/1996, R 11/1997.

K § 195

Toto ustanovenie chráni slobodu združovania a slobodu zhromažďovania [pozri čl. 28 a čl. 29 Ústavy a čl. 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (č. 209/1992 Zb.).]

Ustanovenie § 195 obsahuje dve samostatné skutkové podstaty.

K ods. 1: Obmedzovanie vo výkone združovacieho práva je najmä také konanie, ktorým sa narúša občiansky život niekoho, a to preto, že je členom združenia, že sa zúčastňuje na jeho činnosti alebo ho podporuje alebo preto, že stojí mimo neho (pozri aj zák. č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov). Ide o vyhrážanie sa stratou zamestnania, neprijatím do zamestnania, na vysokú školu a pod.

Občania sa môžu združovať, zhromažďovať, ale aj zakladať politické strany a politické hnutia (pozri zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov, zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovaní práve v znení neskorších predpisov i zákon č. 424/1991 Zb. v znení neskorších predpisov o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov).

Obmedzovaním vo výkone zhromažďovaného práva je najmä také konanie, ktorým je niekomu neoprávnene bránené, aby zhromaždenie zvolal, bol tam prítomný alebo aby na ňom aktívne vystupoval.

Pod pojmom „iného“ treba rozumieť individuálne určitú osobu alebo individuálne určité osoby odlišné od páchatela.

Násilie – pozri vysvetlivky k § 188.

Hrozba násillia alebo hrozba inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 189.

K ods. 2: Konanie uvedené v ods. 2 je vo vzťahu k ods. 1 samostatným trestným činom.

Musí ísť o zhromaždenie, ktoré podlieha oznamovacej povinnosti. Oznamovacej povinnosti podliehajú všetky zhromaždenia s výnimkami, ktoré uvádza zákon č. 84/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Podľa tohto ustanovenia bude potom postihnutý ten, kto sa násillím alebo hrozbou bezprostredného násillia protiví poriadkovým opatreniam zvolávateľa alebo určeným usporiadateľom zhromaždenia.

Zvolávateľom môže byť osoba staršia ako osemnásť rokov alebo právnická osoba alebo skupina osôb (pozri § 3 zákona č. 84/1990 Zb.).

K povinnostiam zvolávateľa – pozri § 6 ods. 5 písm. b), d), e) zákona č. 84/1990 Zb.

Poriadkovými opatreniami sa rozumejú pokyny zvolávateľa alebo usporiadateľov účastníkom zhromaždenia na zaistenie riadneho a pokojného priebehu a na zabránenie jeho narušovania (pozri § 6 ods. 3–6 zákona č. 84/1990 Zb.).

Protivienie sa poriadkovým opatreniam je akékoľvek konanie, ktorým sa za použitia násilia alebo hrozby bezprostredného násilia nerešpektujú poriadkové opatrenia zvolávateľa alebo určených usporiadateľov.

Jednočinný súbeh s trestným činom vydierania podľa § 189 je vylúčený, pretože trestný čin podľa § 195 je v pomere špeciality.

K § 196

Úprava vychádza zo zákona č. 507/2001 Z. z. (§ 4 a 5), ktorý je účinný od 1. 1. 2004. Správy prepravované elektronickými komunikačnými službami zahŕňajú aj správy prepravované telekomunikačnými službami. Je postihovaná aj výroba, resp. zadováženie alebo prechovávanie zariadenia spôsobilého na odpočúvanie verejnej telekomunikačnej služby v § 198.

Ochrana listového tajomstva, tajomstva dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov vyplýva z čl. 22 ods. 1 Ústavy.

Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným spôsobom (pozri čl. 22 ods. 2 Ústavy).

Zachovanie listového tajomstva je upravené v § 8 zákona č. 507/2001 Z. z. (zákon o poštových službách). Zachovanie tajomstva iných prepravovaných informácií je upravené zákonom č. 110/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (o telekomunikáciách), vyhl. č. 111/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o telekomunikáciách, zák. č. 150/1992 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon o telekomunikáciách a zákonom č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách.

K ods. 1: Toto ustanovenie chráni tajomstvo písomností posielaných poštou alebo iným dopravným zariadením a tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným verejným zariadením, napr. ďalekopisom, telefaxom, postfaxom, elektronickou poštou a pod.

Tajomstvo písomností a správ je chránené od okamihu ich podania až do okamihu ich dodania príjemcovi (pozri Poštový poriadok – zákon NR SR č. 168/1996 Z. z., Telefónny poriadok – vyhl. č. 108/1982 Zb. v znení vyhl. č. 40/1988 Zb.).

Zásahy sú možné len v prípadoch, ktoré ustanoví zákon (napr. § 108 a § 109 TP).

Porušením tajomstva sa tu rozumie predovšetkým otvorenie uzavretého listu bez ohľadu na to, či bol obsah niekomu oznámený, vyzradenie správy v otvorenom liste alebo vypočutie a vyzradenie správy podávanej telefónom alebo podobným zariadením alebo elektronickou poštou. Tajomstvo sa musí vyzradiť inej osobe ako adresátovi.

Inou písomnosťou je napr. úradný spis, korešpondenčný lístok, pohľadnica a pod.

Iné dopravné zariadenie je akékoľvek zariadenie, ktoré slúži na prepravu správ, napr. kuriérna služba.

Iným takým verejným zariadením je ďalekopis, fax a pod.

K ods. 2: Páchatelom činu uvedeného v ods. 2 môže byť len pracovník poštovej, telegrafnej, telefónnej alebo inej elektronickej komunikačnej služby, a to hoci len dočasne činný v tejto službe. Nemôže nim byť pracovník inej organizácie, napr. telefonistka v domácej ústredni.

Trestná činnosť pracovníka spojov spočíva v troch formách konania: sám poruší listové tajomstvo alebo tajomstvo prepravovaných správ; umožní inej osobe spáchať trestný čin (napr. požičia jej uzavretý list); pozmení alebo potlačí prepravovanú správu alebo písomnosť (t. j. vykoná v nej podstatnú zmenu alebo znemožní jej doručenie napr. tým, že ju zničí).

Značná škoda – pozri § 125 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Trestný čin podľa § 196 je subsidiárnym ustanovením voči trestnému činu zneužívania právomocí verejného činiteľa podľa § 326, preto je jednočinný súbeh vylúčený.

Pozri aj: R 46/1977.

K § 197

Úprava vychádza zo zákona č. 507/2001 Z. z. (§ 4 a 5), ktorý je účinný od 1. 1. 2004. Správy prepravované elektronickými komunikačnými službami zahŕňajú aj správy prepravované telekomunikačnými službami.

V tomto ustanovení ide o prípad, keď porušenie tajomstva je prostriedkom na dosiahnutie ďalšieho cieľa – spôsobilí škodu inému alebo získať prospech pre seba alebo iného.

Ide o špeciálne ustanovenie k § 196, preto je jednočinný súbeh vylúčený.

Škoda aj neoprávnený prospech môže mať v tomto prípade majetkovú i nemajetkovú povahu.

Prezradením tajomstva sa rozumie oznámenie obsahu písomnosti alebo správy inej osobe ako adresátovi.

Tajomstvo využije ten, kto uplatní akýmkoľvek spôsobom vedomosť o ňom na spôsobe iné škody inému alebo na zadováženie neoprávneného prospechu sebe alebo inému.

Páchatelom trestného činu podľa ods. 2 môže byť len pracovník poštovej alebo telekomunikačnej služby (pozri aj vysvetlivky § 196).

Konanie spočíva v prezradení alebo využití tajomstva alebo v úmyselnom umožnení inej osobe, aby spáchala taký čin (napr. tým, že jej dovoľí vziať si uzavretý list, aby ho mohla otvoriť a zistiť jeho obsah).

Značná škoda – pozri § 125 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Toto ustanovenie je vo vzťahu k § 326 v subsidiárnom pomere.

K § 198

Zmyslom tohto ustanovenia je postihovať nedovolenú výrobu, zadováženie alebo prechovávanie zariadenia spôsobilého na odpočúvanie verejnej telekomunikačnej služby.

Toto ustanovenie bolo po prvýkrát zavedené do nášho právneho poriadku novelou TZ č. 457/2003 Z. z. ako trestný čin porušovania tajomstva prepravovaných správ podľa § 240a. Rekodifikácia rozširuje rozsah pôsobnosti na všetky informácie prenášané prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby.

Väčší prospech – pozri § 125 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

K § 199

Ustanovenie chráni dôstojnosť ženy a jej právo slobodne sa rozhodovať o svojom pohlavnom živote. V kvalifikovanej skutkovej podstate sa reaguje aj na štatistické zistenie, že v rokoch 1996 až 2000 bolo až 56, 24 % znásilnení spáchaných v rámci domáceho násillia (pozri kvalifikovaný znak „na chránenej osobe“).

Predmetom útoku je osoba ženského pohlavia, bez ohľadu na jej vek, duševnú a fyzickú vyspelosť, jej povesť, spôsob života a bez ohľadu na to, či ide o ženu pohlavne nedotknutú. Môže to byť i žena, s ktorou páchatel žije v manželstve alebo v druhovskom pomere (porovnaj R 97/1955).

Násillie a hrozba bezprostredného násillia – pozri vysvetlivky k § 188. V zmysle tohto ustanovenia sa za násillie považuje použitie fyzickej sily zo strany páchatela za účelom prekonania alebo zamedzenia vážne mieneného odporu ženy a dosiahnutie súlože proti jej vôli. Intenzita násillia nerozhoduje.

Násillím je i uvedenie ženy do stavu bezbrannosti ľsťou (§ 122 ods. 7). Ak násillie nesmeruje k vykonaniu súlože, ale k donúteniu ženy k orálnemu styku, análnemu styku alebo k iným sexuálnym praktikám, ktorých cieľom je uspokojenie sexuálnej potreby páchatela, takéto konanie naplní zákonné znaky trestného činu sexuálneho násillia podľa § 200. V ostatných prípadoch, ak páchatel ženu hrozbou násillia alebo inej ťažkej ujmy, ktorá nie je bezprostredná, núti, aby niečo konala, opomenula alebo trpela, ak čin vzhľadom na jeho povahu ešte nie je možné posudzovať ako prípravu na súlož alebo iný sexuálny styk (napríklad len verbálne sexuálne obťažovanie), takéto konanie možno posúdiť len ako trestný čin vydlerania podľa § 189.

V prípade hrozby bezprostredného násillia musí ísť o takú hrozbu, z ktorej je zrejmé, že násillie bude použité okamžite, pokiaľ sa napadnutá nepodrobí vôli útočníka (porovnaj R17/1982).

Súložou sa rozumie spojenie pohlavných orgánov muža a ženy tak, aby došlo aspoň k čiastočnému zasunutiu pohlavného údu muža do pošvy ženy. Tým je trestný čin dokonania

ný. Nevyžaduje sa, aby u panny bola porušená panenská blana ani to, či sa páchatel' pohlavne uspokojil. Pri dotyku pohlavných orgánov by sa jednalo len o pokus trestného činu znásilnenia podľa § 14 ods. 1 § 199 (porovnaj R 6/1984).

Donútenie ženy k súloži znamená, že páchatel' prekoná vážne mienený odpor ženy alebo, že žena podľahne len preto, že nemá inú možnosť, resp. upustí od kladenia odporu pre úplnú beznádejnosť. Nejde však o donútenie, ak žena odpor iba predstiera alebo spočiatku kladie odpor a neskôr so súložou dobrovoľne súhlasí. Donútenie k súloži hrozbou násilia, ktoré sa nemá vykonať bezprostredne, treba posúdiť ako vydleranie.

Zneužitie bezbrannosti znamená zneužitie takeého stavu ženy, v ktorom sa nachádza bez pričinenia páchatela a vzhľadom na okolnosti nie je schopná prejaviť svoju vôľu vo vzťahu k pohlavnému styku, prípadne nie je schopná klásť páchatel'ovi odpor. Môže ísť napr. o stav opilosti, duševnej poruchy, mdloby, bezvedomia, spútania, hlbokého spánku (porovnaj R 36/1979). O zneužitie bezbrannosti nepôjde u maloletej, ktorá je však natoľko fyzicky a duševne vyspelá, že je schopná pochopiť konanie páchatela a svoj nesúhlas s týmto konaním dať zreteľne najavo.

Páchatelom môže byť muž, ale aj žena za predpokladu, že muž, s ktorým sa na trestnom čine podieľa, nie je trestne zodpovedný (porovnaj R 28/1984). Ak napríklad žena donúti muža k súloži s inou ženou, bude trestne zodpovedná ako nepriamy páchatel'.

Spolupáchatel'stvo sa posudzuje podľa všeobecných zásad (§ 20).

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu, blízka osoba – pozri aj § 127 ods. 5.

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Väzba – pozri ZVV.

Trest odňatia slobody – pozri ZVTOS.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3 a § 142 ods. 1 a vysvetlivky k uvedeným ustanoveniam.

Smrť – pozri § 142 ods. 2 a vysvetlivky k nemu a vysvetlivku k § 144.

Za krízovej situácie – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

R 97/1955: Skutková podstata trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ je daná aj vtedy, ak páchatel' násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia donúti k súloži manželku alebo k tomu účelu zneužije jej bezbrannosť. Toto ustanovenie chráni dôstojnosť ženy v pohlavnej sfére a to každej ženy, nerozlišuje o akú ženu ide. (Upravené znenie).

R 44/1964: Pozri pri § 183.

R 10/1968: Ak páchatel' v úmysle spáchať iný trestný čin nenaplní všetky jeho zákonné znaky, ale dokoná znaky trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ obsiahnuté v znakoch iného trestného činu, dopustí sa pokusu tohto iného trestného činu

resp. jeho prípravy, ak nie je trestný čin podľa § 183 prísnejšie trestný. Preto súbeh trestného činu obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 TZ s trestným činom znásilnenia podľa § 199 TZ alebo s prípravou či pokusom k nemu, ak bol trestný čin podľa § 183 TZ prostriedkom k znásilneniu, nie je možný a pôjde len o trestný čin znásilnenia alebo jeho prípravu či pokus. (Upravené znenie).

R 6/1984: Stav bezbrannosti ženy v zmysle § 199 TZ môže byť spôsobený aj duševnou poruchou, v dôsledku ktorej žena nechápe zmysel páchatelovho konania a nie je schopná posúdiť potrebu odporu proti požadovanej súdoži. Ide o zneužitie bezbrannosti v zmysle citovaného ustanovenia, ak páchatel vie o tomto stave poškodenej a zámerne ho využije k uskutočneniu súdože.

Za súdož je nutné považovať spojenie pohlavných orgánov muža a ženy, pričom spojením je súdož dokonaná. V zmysle súdnej praxe, ak dôjde čo aj len k čiastočnému vsunutiu pohlavného údu do pohlavného ústrojenstva ženy, považuje sa takéto konanie za dokonajú súdož. Pritom nemusí dôjsť k porušeniu panenskej blany. (Upravené znenie).

R 47/1984: K posudzovaniu príčinnej súvislosti medzi konaním páchatela, ktorý sa pokúsil znásilniť staršiu ženu, a smrti tejto poškodenej, ku ktorej došlo v dôsledku srdčného infarktu, vyvolaného konaním páchatela.

R 54/1988: Ak páchatel spácha trestný čin znásilnenia podľa § 199 TZ alebo trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201 TZ formou súdože s príbuznými v priamom pokolení alebo so súrodencom, dopúšťa sa niektorého z týchto trestných činov v jednočinnom súbehu s trestným činom súdože medzi príbuznými podľa § 203 TZ. (Upravené znenie).

R 43/1994: Za bezbrannosť ženy v zmysle ustanovenia § 199 TZ možno považovať len taký jej stav, v ktorom nie je vzhľadom k okolnostiam činu schopná prejavíť svoju vôľu, ak ide o pohlavný styk s páchatelom, prípadne, v ktorom nie schopná klásť odpor jeho konaniu. O takýto stav nejde u poškodenej, ktorá síce je maloletá, ale natoľko fyzicky a duševne vyspelá, že je schopná pochopiť konanie páchatela a svoj prípadný nesúhlas s týmto konaním dať dostatočne zreteľne najavo. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 33/1965, R 48/1977, R 20/1978, R 63/1978, R 36/1979, R 39/1979, R 43/1979, R 57/1980, R 17/1982, R 51/1983, R 28/1984, R 43/1990, 31/1992.

K § 200

Pri trestnom čine sexuálneho násillia sa rovnako ako pri trestnom čine znásilnenia v kvalifikovanej skutkovej podstate reaguje aj na štatistické zistenie, že v rokoch 1996 až 2000 až 56,24 % znásilnení bolo spáchaných v rámci domáceho násillia (pozri kvalifikovaný znak „na chránenej osobe“).

Páchatelom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek (žena i muž), nevyžaduje sa osobitná vlastnosť, spôsobilosť alebo postavenie.

Predmetom útoku môže byť žena aj muž. Vek, fyzická a psychická vyspelosť, povest resp. spôsob života takejto osoby nerozhoduje.

Násilie – pozri primerane vysvetlivku k § 188. Násilím je aj uvedenie iného do stavu bezbrannosti ľstou (§ 122 ods. 7). Intenzita násilia nerozhoduje.

Hrozba násilia musí byť bezprostredná. Musí ísť o takú hrozbu, z ktorej je zrejmé, že násilie bude použité okamžite, ak sa napadnutá osoba nepodrobí vôli útočníka (porovnajte R17/1982).

Násilie i hrozba bezprostredného násilia musí smerovať k donúteniu iného k iným sexuálnym praktikám, než je súlož. Ak násilie alebo hrozba bezprostredného násilia smeruje k donúteniu ženy k súložu, takéto konanie naplní zákonné znaky trestného činu znásilnenia podľa § 199. Ak páchatel iného (ženu alebo muža) hrozbou násilia alebo inej ťažkej ujmy, ktorá nie je bezprostredná, núti, aby niečo konal, opomenul alebo trpel, ak čin vzhľadom na jeho povahu ešte nie je možné posudzovať ako prípravu na súlož alebo iný sexuálny styk (napríklad len verbálne sexuálne obťažovanie), takéto konanie možno posúdiť len ako trestný čin vydierania podľa § 189.

Iné sexuálne praktiky – orálny alebo análny styk, prípadne iné sexuálne praktiky alebo aktivity zamerané na uspokojenie sexuálnych potrieb a zasahujúce do telesnej integrity obete, okrem súložu (napríklad sado-masochistické praktiky, aktivity smerujúce k donúteniu obete k onániu resp. masturbácii, manipulácia s pohlavnými orgánmi obete a iné).

Orálny a análny sexuálny styk sa v ustanovení § 200 uvádza len demonštratívne.

Súlož – pozri vysvetlivku k § 199.

Donútenie – pozri primerane vysvetlivku k § 199.

Zneužitie bezbrannosti – pozri primerane vysvetlivku k § 199. Na rozdiel od násilia formou uvedenia iného do stavu bezbrannosti ľstou (§ 122 ods. 7), do ktorého obeť uviedol sám páchatel, zneužitie bezbrannosti predstavuje zneužitie takého stavu obete, do ktorého sa obeť dostala bez pričinenia páchatela a v ktorom nie je schopná klásť páchatelovi odpor (v dôsledku bezvedomia, mŕtvolnosti, hlbokého spánku, vplyvu návykových látok alebo liekov, napr. anestetík, v dôsledku spútania, znehybnenia a iné).

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu, blízka osoba – pozri aj § 127 ods. 5.

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Väzba – pozri ZVV.

Trest odňatia slobody – pozri ZVTOS.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3 a § 142 ods. 1 a vysvetlivky k uvedeným ustanoveniam.

Smrť – pozri § 142 ods. 2 a vysvetlivky k nemu a vysvetlivku k § 144.

Za krízovej situácie – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ukladanie trestov – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

K § 201

Ustanovenie chráni mravný a fyzický vývin detí mladších ako pätnásť rokov pred rôznymi útokmi na ich sexuálnu nedotknuteľnosť.

Súlož – pozri vysvetlivku k § 199.

Predmetom útoku sú osoby mladšie ako pätnásť rokov, ktoré sú chránené bez ďalších podmienok.

Osoba mladšia ako pätnásť rokov je osoba do dňa, ktorý predchádza jej pätnástym narodeninám (§ 136). Nebude pritom záležať na pohlaví osoby, jej sexuálnej vyspelosti ani na jej prípadnom súhlase s konaním páchatela.

Za iný spôsob sexuálneho zneužitia sú považované iba intenzívnejšie zásahy do sexuálnej sféry, ako napr. ohmatávanie pohlavných orgánov, prs, bozkávanie prirodzenia. Jednorazové letné dotyky cez odev už zrejme nemôžu naplniť materiálny znak trestného činu (porovnaj R 17/1982).

Súlož aj iný spôsob sexuálneho zneužívania zákon kladie na jednu úroveň a nie je rozdiel, akým konaním k pohlavnému zneužitiu došlo.

Páchatelom môže byť muž i žena. Pokiaľ ide o súlož, môže byť páchatelom len osoba opačného pohlavia. Pri inom sexuálnom zneužití to môže byť aj osoba rovnakého pohlavia. Nevyžaduje sa, aby u páchatela došlo k sexuálnemu uspokojeniu.

Trestná zodpovednosť páchatelov začína od 15 rokov veku (pozri § 22 ods. 2).

Z hľadiska zavinenia ide o úmysel (§ 15), ktorý sa musí vzťahovať aj na vek poškodenej osoby.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu, blízka osoba – pozri aj § 127 ods. 5.

Z osobitného motívu – pozri § 140 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3 a § 142 ods. 1 a vysvetlivky k uvedeným ustanoveniam.

Smrť – pozri § 142 ods. 2 a vysvetlivky k nemu a vysvetlivku k § 144.

Za krízovej situácie – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Ukladanie trestov (§ 201 ods. 2 alebo 3) – pozri aj § 47 ods. 2 a vysvetlivky k nemu.

Jednočinný súbeh s trestným činom znásilnenia podľa § 199 je vylúčený. Pri znásilnení osoby mladšej ako 15 rokov pôjde o trestný čin znásilnenia podľa § 199 ods. 1, ods. 2 písm. b).

R 25/1980: Konanie obvineného, ktorý donúti osobu mladšiu ako pätnásť rokov zvernú jeho dozoru, zneužívajúc jej závislosť, k opätovným súložiam a v tomto konaní pokračuje i po dosiahnutí pätnásteho roku jej veku, naplnia znaky trestných činov pohlavného zneužívania podľa § 201 TZ a § 202 TZ v reálnom súbehu. (Upravené znenie).

R 3/1981: *Zákonný znak trestného činu pohlavného zneužívania podľa § 201 TZ spočíva v tom, že ide o osobu zverenú dozoru páchatela a o zneužitie jej závislosti na pohlavné zneužívanie, je naplnený aj u dieťaťa útleho veku, ktoré rodičia opätovne na kratší čas zverili dozoru páchatela, na ktorého si zvyklo ako na priateľa svojej matky a ktorý takto vzniknutú závislosť dieťaťa zneužije. (Upravené znenie).*

R 31/1992: *Páchatel, ktorý koná voči poškodenej osobe mladšej než pätnásť rokov spôsobom zakladajúcim znaky trestného činu pohlavného zneužívania spáchaného inou formou než súložou a až počas tohto konania sa rozhodne, že ju násilne donúti k súložiu s iným páchatelom a tento zámer uskutoční bez toho, že by tým sledoval svoje pohlavné uspokojenie, naplňa znaky trestného činu pohlavného zneužívania podľa § 201 TZ a trestného činu znásilnenia podľa § 199 TZ vo viacčinnom súbehu. Konanie, ktorým tento páchatel naplňa skutkovú podstatu trestného činu znásilnenia, totiž nemá zároveň znaky trestného činu pohlavného zneužívania, ale iba účasti na tomto trestnom čine vo forme pomoci, takže toto konanie a konanie, ktorého sa dopustil predtým, nie sú ani sčasti totožné, a preto nemôžu tvoriť jeden skutok. (Upravené znenie).*

Pozri aj: R 5/1966, R 64/1978, R 24/1980, R 25/1980, R 17/1982/VIII–XI, R 28/1985, R 29/1985, R 54/1988 a R 47/1992.

K § 202

Ustanovenie chráni ľudskú dôstojnosť a slobodu rozhodovania v sexuálnych vzťahoch.

Predmetom útoku je osoba mladšia ako osemnásť rokov. Chránené sú osoby oboch pohlaví. Môže ísť aj o osobu plnoletú, ak nadobudla plnoletosť uzatvorením manželstva pred dovŕšením osemnásťeho roku veku, avšak len do dovŕšenia jej osemnásťeho roku veku.

Osoba mladšia ako osemnásť rokov je osoba do dňa predchádzajúceho jej osemnástym narodeninám (§ 136).

Súhlas osoby s vykonaním súložie alebo iných sexuálnych praktík nemá vplyv na trestnú zodpovednosť páchatela.

Ide o úmyselný trestný čin, pričom úmysel musí zahŕňať aj vek obete.

Súlož – pozri vysvetlivku k § 199. *Musí ísť o súlož uskutočnenú mimo manželstva (u osoby ktorá nadobudla plnoletosť uzavretím manželstva).*

Osoba zverená starostlivosti páchatela je osoba závislá od páchatela výživou, opaterou, uspokojovaním jej osobných potrieb. Je to najmä vzťah rodičov a detí, osvojiteľov a osvojenecov a pod.

Osoba zverená pod dozor páchatela je osoba závislá od páchatela a páchatel má na ňu dozerať. Ide najmä o vzťah učiteľov, vychovávateľov a iné.

Odkázaná môže byť osoba na páchatela napr. finančne, alebo poskytnutím bývania a iné, pričom nemusí byť súčasne zverená do jeho starostlivosti alebo dozoru.

Vo všetkých prípadoch je obmedzená sloboda rozhodovania osoby mladšej ako osemnásť rokov.

Odmena môže byť majetková i nemajetková (napr. sprostredkovanie zamestnania).

Ods. 2 postihuje konanie vyššej spoločenskej nebezpečnosti, kedy je osoba mladšia ako osemnásť rokov ku konaniu uvedenému v ods. 1 donútená proti svojej vôli poslušnosťou, nátlakom alebo hrozbou. Môže ísť o akúkoľvek hrozbu, nielen hrozbu násillia alebo ujmy.

Jednočinný súbeh s trestným činom podľa § 211 TZ je možný.

R 17/1982: Naplnenie znaku „zneužitie závislosti“ v zmysle ustanovení § 201, § 202 TZ predpokladá stav, keď poškodená osoba je v určitom smere odkázaná na páchatela a tým je obmedzená sloboda jej rozhodovania. Práve tento nedostatok úplnej slobody rozhodovania páchatel využíva na realizáciu svojich zámerov. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 47/1953, R 47/1955, R 9/1956, R 25/1980 a R 47/1992

K § 203

Ustanovenie chráni morálnu zásadu spoločnosti, ktorá nedovoľuje pohlavné styky medzi najbližšími príbuznými na základe vedeckých poznatkov o biologickom ohrození potomstva degeneráciou. Toto ustanovenie postihuje len súlož. Iné sexuálne praktiky nemožno podľa tohto ustanovenia postihnúť. Nie je však vylúčený postih podľa iného ustanovenia, napr. § 201 a iné.

Súlož – pozri vysvetlivku k § 199. Iný spôsob než súlož nie je postihnuteľný.

Príbuzenstvo v pokolení priamom je určené vzťahom medzi predkami a potomkami, ascendentami a descendentami. Z hľadiska trestnej zodpovednosti nebude záležať na stupni pokrvného príbuzenstva (napr. rodičia – deti, starí rodičia – vnuci, pravnuci, súrodenci). U pomeru, ktorý vznikol adopciou, nejde o pokrvné príbuzenstvo.

Súrodencami sú brat a sestra. Nebude záležať, či majú spoločných oboch rodičov alebo len jedného.

Páchatelmi sú obaja súložiaci príbuzní, pokiaľ nie je vylúčená trestná zodpovednosť niektorého z nich, napr. pre nedostatok veku.

Chránená osoba – pozri § 139 a vysvetlivky k uvedenému ustanoveniu.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 199, § 200, § 201, § 211 a inými je možný.

R 17/1982: pozri pri § 199.

R 54/1988: Ak páchatel spácha trestný čin znásilnenia podľa § 199 TZ alebo trestný čin pohlavného zneužívania podľa § 201 TZ vo forme súložie s príbuznými v priamom pokolení alebo so súrodencom, dopustí sa niektorého z týchto trestných činov v jednočinnom súbehu s trestným činom súložie medzi príbuznými podľa § 203 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj: R 64/1978.

K § 204

Ods. 1 a 2: Páchatelom je osoba, ktorá žije v manželstve a úmyselne (§ 15) uzavrie manželstvo s osobou, ktorá nie je v inom manželstve. Neplatnosť takéhoto manželstva vysloví súd i bez návrhu (§ 9 ods. 1 ZR).

Manželstvo zaniká smrťou alebo vyhlásením jedného manžela za mŕtveho (§ 21 ods. 1 ZR), rozvodom (§ 22 ZR) alebo vyhlásením manželstva za neplatné (§ 10, § 11, § 12 ods. 4, § 13 ods. 1, 2 a § 14 ZR).

Páchatelom uvedeného v ods. 2 je aj ten, kto nie je v manželstve a úmyselne (§ 15) uzavrie manželstvo s osobou, ktorá je v inom manželstve.

K § 205

Ods. 1 a 2: Predmetom útoku tohto trestného činu je dieťa, ktoré vzhľadom na svoj vek, zdravotný stav, okolnosti činu alebo okolnosti na strane páchatela nemalo nádej účinne sa proti útoku brániť.

Dieťa je proti svojej vôli odložené na miesto, kde mu nehrozí, že jeho život alebo zdravie bude ohrozené. Nepôjde o protiprávne konanie (§ 8), ak dieťa bude uložené na mieste, ktoré bolo zriadené zákonom (napr. „hniezda záchrany“). Ďalej pozri § 28 (výkon práv a povinností).

Naviac trestný čin odloženia dieťaťa je podľa trestnej sadzby prečinom, preto je potrebné konanie páchatela vždy posudzovať aj podľa § 10 ods. 2.

Kto sa považuje za dieťa – pozri § 127 ods. 1.

Nadobudnutie plnoletosti – pozri § 8 ods. 2 OZ.

Kto sa považuje za bezbrannú osobu – pozri § 127 ods. 7.

Osobou zverenou do starostlivosti alebo dozoru na účely tohto zákona – pozri § 127 ods. 8.

Odkázanou osobou – pozri § 127 ods. 9.

Vyžaduje sa, aby páchatel dieťa odložil na takom mieste, kde mu bude včas poskytnutá starostlivosť, o čom je páchatel uzrozumený.

Páchatelom je iba osoba, ktorá má zo zákona alebo na základe súdneho rozhodnutia alebo zo zmluvy, povinnosť sa o dieťa starať a jeho úmysel smeruje sa trvalo alebo prechodne dieťaťa vzdať tak, aby dieťa netrpelo fyzicky ani psychicky a nebolo vystavené nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví.

Rodičovské práva a povinnosti – pozri § 28 ZR.

Náhradná starostlivosť, vrátane pestúnskej starostlivosti – pozri § 44 a § 50 ZR.

Poručník – pozri § 56 ods. 2 ZR.

Osvojenie – pozri § 97 a nasl. ZR

Posudzovanie znaku uvedeného v ods. 2 písm. a) bude záležať od okolností prípadu. Napr. dieťa bude odložené na verejnom priestranstve, kde jeho najdenie bude trvať dlhší čas alebo dieťa nebude alebo aj bude dobre oblečené, ale bude vystavené mrazu, dažďu, slnku pri vyššej teplote vzduchu, bude choré a pod. Predmetom útoku bude dieťa bez rozdielu na vek.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Pri aplikácii ods. 2 písm. b) sa vyžaduje, aby išlo o dieťa mladšie ako tri roky.

K § 206

Ods. 1 až 3: Predmetom tohto trestného činu je dieťa, ktoré ešte spravidla nenavštevuje školu. Môže ísť aj o staršie dieťa, ktoré sa samo nedokáže o seba postarať, alebo privolať alebo zadovážiť pomoc (napr. preto, že je pripútané na lôžku alebo vážne psychicky narušené a pod.).

O opustenie dieťaťa pôjde vtedy ak smrť dieťaťa alebo ublíženie na zdraví bezprostredne hrozilo. Postačí, ak opustené dieťa sa ocitlo v situácii, ktorá mohla u neho vyvolať smrť alebo ublíženie na zdraví. Nie je rozhodujúce pre beztrestnosť, že k následku nedošlo vďaka „náhode“.

Posudzovanie znaku uvedeného v ods. 2 písm. a) bude záležať od okolnosti prípadu.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Pre naplnenie znaku uvedeného v ods. 2 písm. b) sa vyžaduje, aby išlo o dieťa mladšie ako šesť rokov (pred školský vek dieťaťa).

Ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu, kde postačí zavinenie z nedbanlivosti (§ 16).

K pojmu ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Ak matka dieťaťa zanedbá starostlivosť o choré dieťa najmä tým, že nezabezpečí včas lekársku pomoc, ale lieči dieťa sama nesprávnym spôsobom a dieťa v dôsledku toho zomrie,

– dopúšťa sa trestného činu usmrtenia podľa § 206 ods. 3 písm. a).

R 35/78: Opustením dieťaťa v zmysel § 206 ods. 1 TZ treba rozumieť ponechanie dieťaťa jeho osudu za takých okolností, že pre dieťaťa vzniká nebezpečenstvo smrti alebo ublíženia na zdraví. Za opustenie dieťaťa v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia teda nemožno považovať zanechanie dieťaťa v materskej škôlke. (Upravené znenie).

R 47/1978: Pod pojmom opustenie dieťaťa podľa § 206 ods. 1 TZ treba rozumieť konanie, následkom ktorého dieťa, neschopné samo si pomôcť, ponechané svojmu osudu, teda prerušenie starostlivosti o dieťa za takých okolností, keď vzniká pre dieťa nebezpečenstvo ujmy na zdraví alebo smrti. Takúto ochranu má mať predovšetkým dieťa útleho veku, ktoré nie je schopné vlastnými silami čeliť nepriaznivej situácii, v ktorej sa ocitlo. Ale môže ísť aj o staršie dieťa, ak pre svoju nesamostatnosť, ako aj podmienky prostredia, kde ostalo opustené, nie je schopné samo sa vymaniť z hroziaceho nebezpečenstva. (Upravené znenie).

R 25/1992-II: O trestný čin opustenia dieťaťa podľa § 206 ods. 1 TZ môže ísť len vtedy, keď úmysel páchatela zahŕňa iba vznik nebezpečenstva smrti alebo ublíženia na zdraví. Pokiaľ páchatel vie o tom, že v dôsledku opustenia dieťaťa môže skutočne dôjsť k smrteľnému následku a je s tým uzročený, naplňa týmto konaním znaky trestného činu vraždy podľa § 145 ods. 1 TZ alebo vraždy novonarodeného dieťaťa matkou podľa § 146 TZ resp. pokusu o tieto trestné činy. (Upravené znenie).

K § 207

Ods. 1 až 3: Vyživným sa rozumie uspokojovanie všetkých životných potrieb toho, komu má byť poskytnuté.

Vyživovaciu povinnosť na základe ZR majú automaticky rodičia k deťom (§ 62 ods. 1). Ďalej podľa ZR existuje vyživovacia povinnosť detí k rodičom (§ 66), medzi ostatnými príbuznými (§ 68) a manželmi navzájom (§ 71). Ďalej nárok na výživné má aj rozvedený manžel (§ 72) ale aj nevydatá matka (§ 74).

Rozsah vyživovacej povinnosti je ohraničený možnosťami a schopnosťami povinného. Spravidla je určený tak, aby zodpovedal príjmom a majetkovým pomerom povinného (§ 62 ods. 2 ZR).

Osobou zverenou do starostlivosti alebo dozoru na účely trestného zákona – pozri § 127 ods. 8.

Orgány činné v trestnom konaní, ako aj súd, pri posudzovaní trestnej zodpovednosti nie sú viazané výškou výživného, ktorú určil občianskoprávny súd s prihliadnutím na ust. § 62 ods. 3 ZR. Pre účely trestného konania výška výživného môže byť určená samostatne, vzhľadom na mieru zavinenia páchatela (napr. úmyselné vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania a príjmu) a jeho majetkové pomery. Pritom sa využije ust. § 7 ods. 1 TP – posudzovanie predbežných otázok.

Trestný čin zanedbania povinnej výživy je pokračovacím (§ 122 ods. 10), trvácim trestným činom s prokami hromadného trestného činu (§ 122 ods. 11, 12). Preto, ak obvinený po oznámení obvinenia (§ 179 TP) pokračuje v neplatení si vyživovacej povinnosti, posudzuje sa také konanie ako nový skutok, od vyhlásenia rozsudku súdu prvého stupňa alebo odvolacieho súdu – pozri § 122 ods. 13. Oznámením obvinenia obvinenému preto trestný čin zanedbania povinnej výživy môže byť ale aj nemusí byť dokonaný. Vyžaduje sa, aby obvinený neplnil výživné po dobu 3 mesiacov idúcich po sebe alebo s prerušovaním, a to v období dvoch rokov do oznámenia obvinenia. Nevyklučuje sa, že v skutkovej vete bude uvedené aj obdobie neplnenia si vyživovacej povinnosti z obdobia pred dvoch rokov od oznámenia obvinenia.

Zavinenie vyjadrené v odseku 1 vo forme „čo aj z nedbanlivosti“ pripúšťa zavinenie úmyselné ale aj z nedbanlivosti, pričom v odseku 2 je možné iba zavinenie úmyselné (§ 15). V praxi aplikácia podľa odseku 1 alebo odseku 2 bude spočívať v tom, že či sa preukáže, že obvinený si vyživovaciu povinnosť úmyselne neplnil, alebo sa jej úmyselne vyhýbal.

Pôjde o trestný čin zanedbania povinnej výživy aj vtedy, ak páchatel' zavinene nepri-
spieval na výživu, a preto oprávnenej osobe bolo v zmysle zákona č. 452/2004 Z. z. o ná-
hradnom výživnom , poskytnuté náhradné výživné. Výška náhradného výživného – pozri
§ 4 ods. 1 citovaného zákona.

Miesto plnenia výživného je potrebné posudzovať podľa ust. 567 ods. 2 OZ, ktorým
môže byť pošta alebo peňažný ústav.

Miestom spáchania trestného činu zanedbania povinnej výživy je jednak miesto pobytu
páchatela v čase, keď neplnil vyživovaciu povinnosť, ako aj miesto kde má pobyt oprávnená
osoba.

Nebezpečenstvo núdze (ods. 3) je stav, v ktorom si oprávnená osoba nemôže zadovážiť
základné prostriedky k životu, pokiaľ by jej iná osoba alebo štátny orgán neposkytol pomoc.

Podľa § 2 zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení
niektorých zákonov, v znení neskorších zmien, hmotná núdza je stav, ktorý príjem občana
a fyzických osôb, ktoré sa s občanom spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum
a občan a fyzické osoby, si príjem nemôžu zadovážiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Závažnejší spôsob konania bude záležať vždy od okolností. Pôjde najmä o stav, že v dô-
sledku neplnenia vyživovacej povinnosti, dieťa je podvýživované alebo začalo trpieť chorobou,
ktorá nemusí byť spojená s ohrozením života.

K závažnejšiemu konaniu ďalej pozri § 138.

Pod ods. 3 písm. c) je uvedená rovnorodá recidíva. Kto sa považuje za odsúdeného – po-
zri § 128 ods. 6.

K zániku trestnosti trestného činu zanedbania povinnej výživy – pozri § 86
písm. a) a b).

R 22/1992: Pri rozhodovaní o trestnom čine zanedbania povinnej výživy podľa § 207
TZ, súd musí vždy pri posudzovaní otázky, v akej výške bol obvinený schopný plniť vyživo-
vaciu povinnosť, brať zreteľ na všetky potrebné hľadiská vrátane toho, či sa obvinený bez
dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania alebo majetkového prospechu. Nestačí
iba zistenie, že obvinený je v súčasnom čase bez zamestnania a poberá len príslušný príspe-
vok od štátu. (Upravené znenie).

R 18/1993: Skutočnosť, že obvinený je bez zamestnania a poberá v tom čase len príspe-
vok pred nástupom do zamestnania, sama o sebe nemá vplyv na existenciu vyživovacej
povinnosti voči dieťaťu a nezavahuje ho preto trestnej zodpovednosti za neplnenie vyživova-
cej povinnosti sociálnej odkázanosti stanovenú v príslušných právnych predpisov.

V takýchto prípadoch treba riešiť predbežnú otázku, v akej výške mal obvinený povin-
nosť plniť výživné na svoje dieťa počas kritického času a posúdiť, či zavinené neplnenie
vyživovacej povinnosti možno aj vzhľadom na § 10 ods. 2 TZ. posúdiť ako trestný čin zane-
dbania povinnej výživy podľa § 207 TZ. (Upravené znenie).

R 23/1999-I: Pri skúmaní zavinenia páchatela trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 TZ, ak je súkromný podnikateľ, nie je možné vychádzať len zo zistenia, že nemá v peňažnom ústave žiadny vklad. Osoba, ktorá má zákonnú povinnosť vyživovať iného musí využiť všetky možnosti na to, aby si túto povinnosť v reálnej možnej výške splnila (§ 7 ods. 1 TZ), bez ohľadu na to, že mu podnikateľská činnosť dočasne neprináša zisky v takom rozsahu, z akého sa vychádzalo pri určení výšky jeho vyživovacej povinnosti. (Upravené znenie).

R 23/1999-II: Predmetom útoku trestného činu zanedbania povinnej výživy podľa § 207 TZ je osoba, voči ktorej má páchatel zákonnú vyživovaciu povinnosť (spravidla maloleté dieťa). Ak páchatel neplní svoju zákonnú vyživovaciu povinnosť vo vzťahu k viacerým deťom, je na posúdenie, či ide o jeden alebo viac trestných činov spáchaných v reálnom súbehu; rozhodujúci je počet výchovných prostredí, v ktorých deti žijú. (Upravené znenie).

K § 208

Ods. 1 až 3: Týmto ustanovením sa poskytuje ochrana pred domácim násilím, bez rozdielu či ide o muža alebo ženu (manžel, manželka, starý rodič alebo aj iná osoba zverená do opateru útočníka) alebo či ide o dieťa.

Kto sa považuje za blízku osobu – pozri § 127 ods. 5.

Predovšetkým pôjde o osobu, ktorá je mladšia ako osemnásť rokov alebo je postihnutá duševnou chorobou alebo fyzickou chorobou (pozri § 127 ods. 6), ktorá sa pre svoju chorobu nedokáže ubrániť týraniu alebo pôjde o bezbrannú osobu (pozri § 127 ods. 7) alebo pôjde o odkázanú osobu (pozri § 127 ods. 9), ktorá týranie kvôli svojej odkázanosti na páchatelovi trpí.

Páchatelom tohto trestného činu je spravidla ten, komu je k blízkej alebo zverenej osobe uložená povinnosť sa o túto osobu starať alebo ju vychovávať. Táto povinnosť môže vyplývať priamo zo zákona, súdneho rozhodnutia alebo aj zo zmluvy, ktorá môže byť aj ústna.

Musí ísť o takú formu týrania, ktoré spôsobuje fyzické alebo psychické utrpenie.

Týranie spočíva v surovosti a táto surovosť má častokrát aj prvky určitej trvalosti. Dlhšie trvanie môže byť v niektorých prípadoch nahradené intenzitou.

Ak dosiahlo týranie takú intenzitu, že ním bola spôsobená ťažká ujma alebo smrť, alebo z osobitného motívu alebo pôjde o rovnorodú recidívu v konaní páchatela alebo je spôsobené závažnejším konaním, konanie páchatela bude právne podriadené už pod kvalifikovanú skutkovú podstatu. Súbeh s ublížením na zdraví podľa § 156 ods. 1 je spravidla vylúčený z titulu faktickej konzumcie. Možný je súbeh s trestnými činmi ublíženia na zdraví podľa § 155 a vraždy podľa § 145 (ak sa preukáže zavinenie vo forme úmyslu).

Ťažká ujma alebo smrť – pozri § 142.

Z osobitného motívu – pozri § 140.

K pojmu odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

K pojmu potrestaný – pozri § 128 ods. 7.

K závažnějšímu konání – pozri k § 138.

V odseku 3 ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu.

Ťažká ujma alebo smrť – pozri § 142.

Viaceré osoby – pozri § 127 ods. 12.

R 18/1963: O trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 TZ pôjde aj vtedy, keď páchateľ nechával dieťa zverené do jeho starostlivosti často a dlhý čas kľačať aj s predpaženými rukami, surovo ho bil a nedával mu riadne jedlo. (Upravené znenie).

R 20/1984–I: Týranie blízkej a zverenej osoby v zmysle § 208 ods. 1 TZ sa rozumie také zlé nakladanie so zverenou alebo blížkou osobou, ktorá sa vyznačuje hrubším stupňom necitlivosti a bezohľadnosti s určitým trvaním. Nevyžaduje sa, aby u blízkej alebo zverenej osoby vznikli následky na zdraví, ale musí ísť o také konanie, ktoré týraná osoba pre jeho hrubosť, bezohľadnosť alebo bolestivosť pociťuje ako ťažké príkorie. (Upravené znenie).

K § 209

Ods. 1 až 4: Útok musí smerovať proti osobe, ktorá je mladšia ako osemnásť rokov, ak nenadobudla plnoletosť skôr (§ 127 ods. 1 TZ a § 8 ods. 2 OZ.) alebo je postihnutá duševnou chorobou alebo je duševne nedostatočne vyvinutá.

Musí ísť o odňatie uvedených osôb z opatrovania toho, kto má podľa zákona alebo podľa úradného rozhodnutia povinnosť sa o ne starať.

Rodičovské práva a povinnosti – pozri § 28 ZR.

Náhradná starostlivosť, vrátane pestúnskej starostlivosti – pozri § 44 a § 50 ZR.

Poručník – pozri § 56 ods. 2 ZR.

Osvojenie – pozri § 97 a nasl. ZR.

Odňatie je taký zásah, ktorý znemožňuje výkon starostlivosti o unesenú osobu.

Únosom je aj násilné a lstivé odňatie dieťaťa ale nie rodičom alebo príbuzným v priamom rade, a to osobe, ktorej dieťa bolo zverené súdom do výchovy alebo odňatie z ústavnej výchovy. Odňatie dieťaťa z ochrannej výchovy – pozri vysvetlivku k § 348 ods. 1 písm. e).

Trestný čin je spáchaný lstťou alebo násilím – pozri vysvetlivku k 122 ods. 6 a 7.

K závažnějšímu konání– pozri 138.

K osobitnému motívu – pozri § 140.

Ohrozenie mravného vývoja – pozri § 211.

Zavlečenie do cudziny podľa ods. 3 znamená odňatie dieťaťa alebo inak postihnutej osoby s cieľom úmyselne ju zavlečiť do iného štátu.

K pojmu získať pre seba alebo iného značný prospech – pozri 124 ods. 1.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142.

K pojmu nebezpečné zoskupenie – pozri § 141.

K pojmu veľký rozsah – pozri § 124 ods. 1.

K § 210

Ods. 1 a 2: Únosom je aj násilné alebo ľstivé odňatie dieťaťa jedným z rodičov druhému rodičovi, ktorému dieťa bolo zverené súdom do výchovy alebo odňatie z náhradnej výchovy.

Za rovnaké konanie môže byť trestne stíhaný aj príbuzný v priamom rade.

O únos nepôjde, ak rodič dieťaťa toto nevrátil po dovolenej návšteve alebo odníme dieťa od druhého rodiča, u ktorého je vo faktickej výchove, hoci súd ešte nerozhodol o tom, ktorému rodičovi dieťa bude zverené do výchovy.

K pojmu závažnejší spôsob konania [ods. 2 písm. a)] alebo z osobitného motívu [ods. 2 písm. b)] – pozri § 138 a k § 140.

R 53/1980: Za únos v zmysle § 210 ods. 1 TZ treba považovať konanie rodiča, ktorý hoci nebol pozbavený rodičovských práv a jeho rodičovské práva neboli obmedzené, odníme dieťa druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené do výchovy súdnym rozhodnutím.

Nepôjde však o únos, ak rodič hoci aj násilím alebo ľstou odníme dieťa druhému rodičovi vtedy, keď rodičia síce nežijú spolu, ale dieťa sa fakticky zdržuje u jedného z rodičov a súd doposiaľ právoplatne nerozhodol, ktorému z rodičov sa dieťa zveruje do výchovy.

Zodpovednosť podľa § 210 ods. 1 TZ neprichádza do úvahy ani vtedy, ak súd o výchove dieťaťa už rozhodol, ale rodič sa nechce podriaďiť tomuto rozhodnutiu a dieťa, ktoré sa u neho fakticky nachádza, odmieta vydať druhému rodičovi, ktorému bolo dieťa zverené súdom do výchovy alebo ak rodič odmieta vrátiť dieťa druhému rodičovi, ktorému dieťa bolo zverené do výchovy súdom, po návšteve dieťaťa uskutočnenej na základe dohody rodičov alebo na základe súdnej úpravy styku rodiča s dieťaťom. V týchto prípadoch je potrebné konanie posudzovať s pohľadu trestného činu podľa 349 (marenie výkonu úradného rozhodnutia), a to za predpokladu, že opatrenia vykonané v občianskoprávnom konaní na vrátenie dieťaťa druhému rodičovi ostali bezvýsledné. Ďalej pozri § 349.

K § 211

Ods. 1 až 3: Zavinenie vyjadrené vo forme „čo aj z nedbanlivosti“ pripúšťa zavinenie nielen úmyselné ale aj z nedbanlivosti. Pozri vysvetlivky k § 15 a § 16.

Útok musí smerovať proti osobe mladšej ako osemnásť rokov.

Trestný čin podľa § 211 ods. 1 vyžaduje, aby páchatel svojím konaním naplnil niektorý zo znakov uvedených pod písm. a) až d).

K umožneniu (písm. a) alebo k zvädzaniu (písm. b) záhalčivému alebo nemravnému životu je potrebné uviesť, že v oboch prípadoch sa nevyžaduje, aby konanie malo za následok nebezpečenstvo spustnutia (postačí, že došlo k ohrozeniu, teda vzniku nebezpečenstva spustnutia).

Nebezpečenstvo spustnutia znamená, že u osoby mladšej ako osemnásť rokov sa vytvára nebezpečenstvo, že nenadobudne návyky smerujúce živiť sa svojou poctivou prácou, dá sa na prostitúciu alebo jeho konanie smeruje k jej vykonávaniu, začína u neho návyk k dro-

gám alebo k alkoholu, odmieta sa vzdelávať v základnej škole pretože jej navštevovanie by mu bránilo bezcieľne sa potulovať, páchať trestnú činnosť, predčasne sexuálne žiť a pod.

Všetky tieto konania, ako aj iné konania vedú osobu mladšiu ako osemnásť rokov k škodlivým návykom, sklonom a záujmom, ktoré pre riadny chod demokratickej spoločnosti sú nežiadúce.

Pre naplnenie ustanovenia podľa ods. 2 sa vyžaduje kumulácia znakov „ zamestnanie dieťaťa a tým bránenie dieťaťu v povinnej školskej dochádzke“. Musí ísť o útok na dieťa, ktoré je mladšie ako pätnásť rokov.

K závažnejšiemu spôsobu konania uvedeného v ods. 3 – pozri § 138 a k osobitnému motívu – pozri § 140.

R 43/1976: Pokiaľ sa konanie týka opomenutia starať sa o výchovu maloletého dieťaťa, môže sa druh, ktorý žije v spoločnej domácnosti s rodičom dieťaťa, dopustiť trestného činu podľa § 211 ods. 1 písm. a) TZ vtedy, ak jeho právo a povinnosť vychovávať dieťa vyplývajú z rozhodnutia súdu podľa ZR ako z opatrenia sociálnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Nie je však v rozpore s právnym poriadkom, keď rodič alebo iná osoba, ktorá má dieťa v náhradnej rodinnej výchove, zverí dieťa na určitá kratší čas inému občanovi, ktorý s tým súhlasí, napr. počas zamestnania, školských prázdnin, prípadne aj rodič dieťaťa druhovi počas neprítomnosti rodiča v domácnosti a pod. Ak nie sú pochybnosti o prejavenej vôli dozerať na dieťa každému, komu sa takouto dispozíciou rodiča alebo inej oprávnenej osoby dostane dieťa do opateru, vzniká povinnosť podieľať sa na výchove dieťaťa v rozsahu, ktorý je primeraný okolnostiam prípadu. Zanedbanie aj takejto povinnosti by mohlo ev. naplniť skutkovú podstatu trestného činu podľa citovaného zákonného ustanovenia. (Upravené znenie).

R 64/1978: Jednočinný súbeh trestného činu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1, 2 TZ a ohrozovania mravnej výchovy mládeže podľa § 211 ods. 1 TZ je možný. (Upravené znenie).

R 25/1980-II: Konanie spočívajúce v tom, že páchatel prinúti osobu mladšiu než osemnásť rokov k opätovnej súlôži, a tým ju vedie k pohlavnej neviazanosti. Možno považovať za zvädzanie na nemravný život, ktoré je spôsobilé vydať takúto osobu do nebezpečenstva spustnutia v zmysle § 211 ods. 1 písm. b) TZ. (Upravené znenie).

R 26/1981: Trestný čin ohrozovania mravnej výchovy podľa § 211 ods. 1 písm. a) TZ môže byť spáchaný úmyselne aj z nedbanlivosti. Formu zavinenia je preto potrebné vždy zisťovať, a to aj vo vzťahu k znaku vydá osobu mladšiu ako osemnásť rokov nebezpečenstvu spustnutia, tak aj vo vzťahu k znaku, že páchatel umožní takejto osobe viesť záhalčivý alebo nemravný život. Vo výroku rozsudku prípadne iného rozhodnutia vo veci samej je potom treba vždy uviesť príslušnú formu zavinenia. (Upravené znenie).

R 47/1992: Konanie obvineného spočívajúce v tom, že násilím prinútil dvanásťročnú poškodenú, aby trpela jeho sexuálne správanie a sama ho opätovala a fyzicky a psychicky ju

pri tom týral, nemožno považovať za zvädzanie k nemravnému životu v zmysle § 211 ods. 1 písm. b) TZ o ohrozovaní mravnej výchovy mládeže. (Upravené znenie).

K § 212

Ods. 1: Cudzou vecou sa rozumie taká vec, ktorá nepatrí páchatelovi vôbec alebo nepatrí mu výlučne, ktorú navyše páchatel nemá vo svojej dispozícii. Páchatel sa teda môže dopustiť krádeže na spoluvlastníckom podiele, nie však na veci, ktorá je v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov (R 53/1956, R 32/1969).

K pojmu *vec* pozri § 130 ods. 1, 2. *Vecou* nie je napr. telefónny hovor, pretože v takomto prípade ide o telekomunikačnú službu. Neoprávnené telefonovanie možno kvalifikovať ako trestný čin podvodu.

K **prisvojeniu veci** a čiastočne aj k zmocneniu pozri § 130 ods. 4.

Pre naplnenie všetkých znakov skutkovej podstaty trestného činu krádeže nestačí, že páchatel položil nohu na peniaze, ktoré v hostinci vypadli poškodenému z vrecka, aby ich tak ukryl pred zrakmi prítomných a mohol ich neskôr nepozorovane zodvihnúť. Trestný čin krádeže by bol dokonaný až zodvihnutím týchto peňazí – prisvojením si veci zmocnením.

Zmocnením sa rozumie situácia, ak páchatel *vec* odníme z faktickej moci osoby, ktorá nad ňou túto moc má a tým vytvorí vo vonkajšom svete taký stav, ktorým skutočnému vlastníkovi fakticky znemožňuje dispozíciu s jeho *vecou*, pričom zároveň umožňuje výkon takejto dispozície pre seba. Zmocnením sa *veci* z cudzieho majetku je trestný čin krádeže dokonaný (R 21/1972).

Za dokonané zmocnenie sa *veci* sa považuje, ak páchatel po násilnom vniknutí do miestnosti pomocou kľúčov následne vznikne do skriň a stolov, odcudzí z nich *veci* a uloží do pripravených tašiek, aj keď potom z rôznych dôvodov v miestnosti zotrúa (R 51/1976).

Ak sa páchatel zmocní *veci* bez predchádzajúceho súhlasu vlastníka, ale so zreteľom na pomer k vlastníkovi a na okolnosti prípadu dôvodne predpokladá, že by vlastník, ak by bol prítomný, súhlas dal a vlastník skutočne dodatočne súhlas dá, s prihliadnutím na kritéria vymedzené v § 10 ods. 2 nepôjde o trestný čin (R 25/1986).

Ak si páchatel privlastní cudziu *vec* tým, že sa jej zmocní, dopustí sa trestného činu krádeže aj vtedy, keď krátko po čine na naliehanie poškodeného odcudzenú *vec* vráti alebo ak bol utekajúci páchatel poškodeným dobehnutý a odcudzenú *vec* mu poškodený vzal späť (R 91/1996, R 27/1966).

K pojmu *škoda* vrátane malej prevyšujúcej sumu 8 000 Sk pozri § 124 – § 126 (R 11/1967, R 33/1967, R 28/1971, R 71/1971, R 31/1972).

Páchatela trestného činu krádeže neospravedlňuje mylné presvedčenie, že *vec*, ktorú odcudzuje, je bezcenná, pretože ju vlastník určil ku zničeniu. Mohlo by ho ospravedlňovať to, že mylne predpokladal, že vlastník súhlasil s odňatím *veci*.

U trestného činu krádeže (ako aj sprenevery) je spôsobenou škodou celá skutočná hodnota odcudzenej *veci* a to aj v tom prípade, že páchatel dá poškodenému namiesto

odcudzenej veci inú vec toho istého druhu, ale nezastupiteľnú. V takomto prípade nie je možné pri ustálení škody vychádzať len z cenového rozdielu oboch vecí. Takéto konanie páchatela je len pokusom o náhradu škody alebo čiastočnou náhradou škody (R 2/1963 – porovnaj však § 10 ods. 2 a kritéria ukladania trestu). Súčasťou pokračujúceho trestného činu krádeže sú tiež jednotlivé útoky, ktorými bola spôsobená škoda nižšia ako malá, ak po ich spočítaní výška škody dosiahne hodnotu malej škody (R 22/1991).

V prípade nemožnosti presného vyčíslenia škody je potrebné uviesť minimálnu jej výšku, a to číselne, nie slovným opisom (R 53/1978, R 42/1979).

Pri právnom posúdení pokusu trestného činu krádeže z hľadiska znakov charakterizujúcich výšku škody je potrebné vychádzať z predstavy páchatela o predmete útoku a jeho zámere. Ustanovenia ods. 1 a 2 sú dve základné samostatné skutkové podstaty trestného činu krádeže. Obe majú samostatne vyjadrené tak objektívne, ako aj subjektívne znaky základnej skutkovej podstaty a predstavujú rovnako závažné trestné činy. Z toho dôvodu nie je ustanovenie ods. 2 kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu krádeže. Kvalifikovanou skutkovou podstatou vo vzťahu k obom odsekmi sú ods. 3 – 5. Jednočinný súbeh týchto trestných činov krádeže je vylúčený, pretože obe tieto ustanovenia sú navzájom v pomere špeciality (R 82/2003).

Konanie páchatela, ktorý s úmyslom kradnúť unikne do rodinného domu, kde násilím donutí majiteľku domu, aby mu vydala čiastku 700 Sk a potom z domu odcudzí aj ďalšie veci využívajúc toho, že bol predchádzajúcim konaním vylúčený odpor poškodenej, možno posúdiť iba ako trestný čin lúpeže a nie tiež ako trestný čin krádeže.

Konanie páchatela, ktorý sa zmocní cudzieho motorového vozidla, možno posúdiť ako trestný čin krádeže a nie ako trestný čin neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla, iba keď je preukázané, že tak konal s úmyslom troaje vozidlo užívať alebo inak s ním naložiť spôsobom, ktorý by vylúčil obnovenie dispozičného práva poškodeného.

Páchatel, ktorý si na základe predchádzajúcej dohody prisvojuje cudzie veci spoločne s osobou, ktorej boli zverené, sa týchto vecí nezmočňuje v zmysle ustanovenia o trestnom čine krádeže, ale účastní sa na prisvojení zverenej veci, teda na konaní, ktoré má povahu sprenevery. Nejde však o spolupáchatelstvo na tomto trestnom čine, ale o niektorú z foriem účastníctva.

Spáchanie krádeže za okolností, kedy dôjde k rozdeleniu úloh spolupáchatelov spočívajúcich v tom, že jeden s novinami v ruke, ktorými si kryje voľnú ruku, sa zmocňuje cudzej veci, druhý sa pritlačí k poškodenému bezprostredne z druhej strany a tretí sa na poškodeného tlačí zozadu, čím vytvárajú tzv. „zátku“, pričom štvrtý sleduje, či nie sú pozorovaní, naplnia znaky trestného činu krádeže podľa § 212 ods. 1, 5 písm. b) TZ – krádež spáchaná členmi organizovanej skupiny.

Pokračovanie v trestnom čine krádeže nie je prerušené, pokiaľ sa páchatel odcudzujúci jednotlivými útokmi na pracovisku spočiatku vecí menšej hodnoty a v menšom množstve v priebehu páchania tohto trestného činu rozhodne, že ďalší útok spácha s použitím

dopravného prostriedku a odcudzí tak na pracovisku podstatne viac takýchto vecí, čím spôsobí výrazne vyššiu škodu. Podobnosť vo vzťahu prevedenia páchatelovho konania ani jednota zámeru nie sú takými rozdielmi narušené. To isté platí i v prípade, že nový útok spácha na rozdiel od predchádzajúcich útokov za súčinnosti so spolupáchatelom, poprípade s účastníkom.

Pokiaľ obvinený predá do záložne vecí, ktoré tvoria súčasť vybavenia izby, ktorú si od vlastníka vecí prenajal na bežné užívanie, naplní znaky trestného činu sprenevery a nie krádeže bez ohľadu na to, či mal zámer a možnosť veci získať späť a vrátiť.

Pokiaľ páchatel, ktorý neoprávnene získal platobnú kartu sporiteľne, túto kartu taktiež použije na vybranie peňazí v bankových automatov a spôsobí tak škodu v úhrnnej čiastke 18 000 Sk, naplní znaky trestného činu podľa § 219 ods. 1 TZ a trestného činu krádeže. Jednočinný súbeh týchto trestných činov pritom nie je vylúčený z dôvodu vzťahu subsidiarity ohrozovacieho trestného činu voči trestnému činu poruchovému. Spravidla nepôjde ani o prípad tzv. faktickej konzumpcie.

Nejde o trestný čin neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla, ale o trestný čin krádeže, pokiaľ páchatel s cudzím motorovým vozidlom, ktorého sa zmocnil v úmysle užívať ho iba prechodne, naloží tak, že poškodenému natrvalo odníme či znemožní obnovenie dispozičného práva, prípadne toto výrazne sťaží (napr. odstavi vozidlo na odlahlom mieste, kedy jeho navrátenie poškodenému je závislé na náhode).

Spoluovlastník sa môže dopustiť trestného činu krádeže vo vzťahu k predmetu spoluvlastníctva, pokiaľ sa zmocní vecí, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve tým, že si ju prisvojí, pokiaľ tak učiní v úmysle nakladať s ňou akoby prináležala iba jemu samotnému a svojvoľne tým vylúči ostatných spoluvlastníkov z výkonu vlastníckeho práva, t. j. z možnosti vec v spoluvlastníctve držať, užívať, požívať jej plody a úžitky a nakladať s ňou (§ 123 OZ). Pokiaľ podniká viac osôb spoločne v združení bez právnej subjektivity, je majetok získaný pri výkone spoločnej činnosti v spoluvlastníctve všetkých účastníkov zdruzenia. Jednotlivo určené veci, za ktoré je potrebné považovať i pozemky, ktoré boli poskytnuté pre účely zdruzenia, sú v bezplatnom užívaní všetkých účastníkov zdruzenia. Pokiaľ určité pozemky prenajíateľ prenechal na podklade nájomnej zmluvy nájomcovi, aby ich dočasne užíval alebo z nich bral úžitky, je vlastníkom iných než trvalých porastov nájomca (užívateľ pozemku), pokiaľ sa s vlastníkom pozemku nedohodol inak. Trestného činu krádeže sa potom môže dopustiť páchatel, pokiaľ si neoprávnene prisvojí ako vec získanú pri výkone spoločnej činnosti v združení, tak aj vec (napr. úrodu) získanú nájomcom ako prírastok z prenajatého pozemku.

Pokiaľ odcudzí páchatel veci, ktorých vlastníkom síce pôvodne bol, ale vlastnícke právo k nim už previedol kúpnu zmluvou na inú osobu, ktorá bola ich vlastníkom v dobe odcudzenia, naplní zákonné znaky trestného činu krádeže i v prípade, že neskôr dôjde ku zmene vlastníckych vzťahov k týmto veciam a páchatel trestného činu krádeže sa napr. v dôsledku odstúpenia od kúpnej zmluvy opäť stane vlastníkom vecí, ktoré boli predmetom krádeže ním spáchanej. Platné odstúpenie od kúpnej zmluvy možno považovať za okolnosť danú § 10

ods. 2, v dôsledku ktorej nepôjde o prečin, pokiaľ sa tým napr. páchatel' trestného činu krádeže stane opätovne vlastníkom vecí, ktoré odcudzil a ktorých sa takáto zmluva týkala.

Ods. 2: U trestného činu krádeže podľa ods. 2 nie je jeho zákonným znakom spôsobenie škody. To však neznamená, že hodnota páchatelom odcuzenej veci je úplne bezvýznamná pre posúdenie trestnosti takéhoto trestného činu. Táto skutočnosť má význam najmä pri aplikácii § 10 ods. 2 a pri ukladaní trestu. Pri kvalifikácii skutku podľa jednotlivých písmen ods. 2 je potrebné postupovať tak, aby boli zohľadnené všetky tieto znaky. Faktická konzumpcia vylučujúca právne posúdenie skutku podľa jednej takejto kvalifikácie druhou nepripadá do úvahy.

K písm. a): K pojmu vlámanie pozri § 122 ods. 4 a § 138 písm. e).

K písm. b): K násiliu pozri § 122 ods. 7.

Konanie páchatela, ktorý sa zmocní tovaru tým, že tento prevezme v predajni pred zaplatením a na výzvu predavača k jeho zaplateniu reaguje tak, že použije proti predavačovi sprej so slzotvornou látkou, ktorú mu nastrieka do očí a potom z predajne s tovarom utečie, naplní znaky trestného činu lúpeže a nie trestného činu krádeže podľa tohto ustanovenia.

Znakom tejto skutkovej podstaty je okrem iného to, že páchatel' sa bezprostredne po čine (nie s odstupom čo aj len hodín) pokúsi uchovať si vec **násilím** alebo **hrozbou bezprostredného násillia**. Ak by však násillie alebo hrozbu bezprostredného násillia použil pred činom, spácha trestný čin lúpeže (R 31/1971).

Páchatel', ktorý sa bezprostredne po krádeži pokúsi uchovať si vec násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia a súčasne pojme úmysel zmocniť sa týmto ďalších vecí, dopustí sa trestného činu krádeže a tiež lúpeže (R 51/1976).

K písm. c): Spáchanie činu na veci, ktorú má **iný na sebe alebo pri sebe**, znamená odcudzenie napr. oblečenia, cenností, doplnkov (t. j. na sebe), tašky, mobilného telefónu, dáždnika, prípadne iných vecí nachádzajúcich sa v taške, vreckách a podobne (t. j. pri sebe), hoci by s nimi poškodený nebol priamo v kontakte, mal by ich však v bezprostrednej blízkosti (napr. položená taška, odložený odev vo vlaku atď.).

K písm. d): Vecou z úrody z pozemku, ktorý patrí do **poľnohospodárskeho pôdneho fondu** sa podľa § 2 písm. a) zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa rozumie výsledok pestovania na produkčne potencionalnej pôde evidovanej v katastri nehmuteľnosti ako orná pôda, chmeľnice, vinice, ovocné sady, záhrady a trvalé trávne porasty.

Podľa § 2 zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov, lesný pôdny fond tvoria pozemky, ktoré sú trvale určené na plnenie funkcií lesov. Lesnými pozemkami sú: pozemky porastené lesnými drevinami, ktoré slúžia na plnenie funkcií lesov, a pozemky, na ktorých boli lesné porasty dočasne odstránené s cieľom ich obnoviť alebo s cieľom zriadiť lesné škôlky, prípadne lesné semenové plantáže, pozemky bez lesných porastov, ktoré slúžia lesnému hospodárstvu a sú pre ne nepostrádateľné (rozdeľovacie priesečky, lesné cesty, plo-

chy horných lesných skladov a pod.), pozemky nad hornou hranicou stromovej vegetácie vo vysokohorských oblastiach, s výnimkou zastavaných pozemkov a ich príjazdových komunikácií.

Lesnými pozemkami nie sú a ani sa za ne nemôžu vyhlásiť pozemky, pokiaľ sú súčasťou poľnohospodárskeho pôdneho fondu.

Podľa § 2 zákona č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov, **ryby** sú všetky vodné stavovce dýchajúce žiabrami – kruhoústnice, drsnokožce, lúčoplutvovce, vodné mäkkýše, kôrovce a iné planktonické či bentické bezstavovce žijúce vo vodách. **Rybník** je ovládateľná vodná nádrž vybudovaná na chov rýb s možnosťou vykonávania pravidelných intenzifikačných a melioračných opatrení. Rybochovné zariadenie je technologické zariadenie určené výhradne na chov rýb, ako sú liahne, kanály, žlaby, silá, sádky, klietky a podobné zariadenia a hospodársky chov rýb je chov rýb vykonávaný v rybníkoch, rybochovných zariadeniach a v malých vodných nádržiach osobitne vhodných na chov rýb.

V rámci dokazovania musí byť páchatelovi preukázaný úmysel vo vzťahu ku všetkým týmto znakom, t. j. typom pozemkov i rybníka, i k tomu, že tieto nie sú v jeho vlastníctve (R 60/1993).

K písm. e): Vecou, ktorej odber podlieha spoplatneniu na základe osobitného predpisu, bude najmä energia [elektrina, teplo, plyn – pozri § 130 ods. 1 písm. b)], ktorú páchatel odoberá nelegálnym pripojením sa na jej rozvod.

K písm. f): Ku znaku bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch postihnutý pozri § 128 ods. 5.

K písm. a): K väčšej škode pozri § 125 ods. 1.

K písm. b): Odsúdením za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch nie je len odsúdenie za krádež, ale aj za iný obdobný čin, ktorým si páchatel prisvojil cudziu vec alebo jeho úmysel k tomu smeroval. Preto takým činom je napr. aj lúpež.

Ak v dobe rozhodovania súdu o trestnom čine krádeže podľa § 212 ods. 3 písm. b) je skoršie odsúdenie páchatela, ktoré je formálnym znakom tohto činu už zahladené alebo o ňom z iného dôvodu platí fikcia neodsúdenia, potom takéto odsúdenie nemôže naplniť zákonom požadovaný znak spätosti, hoci v dobe spáchania činu ešte k zahladeniu nedošlo, ani o ňom neplatila fikcia neodsúdenia. Lehota dvadsiatich štyroch mesiacov sa počíta od dátumu právoplatnosti skoršieho rozsudku.

K písm. c): K osobitnému motívu pozri § 140.

Ods. 4: K písm. a): K značnej škode pozri § 125 ods. 1.

K písm. b): K závažnejšiemu spôsobu konania pozri § 138 ods. 1.

K písm. c): Miestami požívajúcimi pietu alebo všeobecnú úctu sú predovšetkým cintoríny alebo pomníky, odcudzovanie vecí, z ktorých je zvlášť opovrhnutiahodné a takáto forma ich poškodenia vedie k o väčšej morálnej a spoločenskej ujme. Obdobný záver platí

o mieste obradu, či už cirkevného alebo iného (pohreb, svadba a pod.), pretože veci k nemu používané majú často jedinečný a nezastupiteľný význam.

Pozri tiež zákon č. 84/1990 Zb. v znení neskorších predpisov o zhromažďovanom práve.

K písm. d): K veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu pozri ustanovenia § 248 o zneužívaní vlastníctva a § 249 o poškodzovaní a znehodnocovaní kultúrneho dedičstva.

K písm. e): K zorganizovaniu takého činu pozri § 21 ods. 1 písm. a).

Ods. 5 k písm. a) – c): Ku spôsobeniu škody veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129 a ku krízovej situácii pozri § 134 ods. 2.

R 9/1955: Kto si prisvojí cudziu vec, hoci mu je známa osoba, ktorej vec patrí a ktorá má stratenú vec ešte v dosahu, dopúšťa sa trestného činu krádeže a nie trestného činu zatajenia veci.

R 17/1955: Páchatel, ktorý použije dieťa mladšie ako 15 (14) rokov k tomu, aby preňho odcudzilo cudziu vec, dopúšťa sa trestného činu krádeže. Dieťa je pritom použité ako živý nástroj.

R 60/1967: Ani výnimočne malá intenzita násilia alebo hrozby bezprostredného násilia použitého pri lúpeži nie je dôvodom pre posúdenie konania páchatela ako trestného činu krádeže.

R 3/1972: Trestnosť trestného činu krádeže v zásade nie je vylúčená skutočnosťou, že páchatel má voči organizácii, ktorej majetok rozkráda skutočný alebo domnelý nárok na majetkové plnenie.

R 19/1972: Neočakávané vytrhnutie veci z ruky ešte nie je násilím predpokladaným trestným činom lúpeže, a preto prívlastnenie si cudzej veci tým, že sa jej páchatel zmocní týmto spôsobom, nie je lúpežou [ale krádežou podľa § 212 ods. 2 písm. c)]. Za násilie predpokladané trestným činom lúpeže by však už bolo treba považovať také počínanie páchatela, pri ktorom páchatel prekonáva odpor napadnutého napr. tým, že vecou myká.

Tppj 5/1972: Podľa ustanovenia o podielníctve je možné posúdiť iba činnosť nadväzujúcu na krádež, ktorému nepredchádzala dohoda (trebárs mlčky uzatvorená) medzi rozkrádačom a podielníkom, že podielník po odcudzení veci prevedie ju na seba alebo na iného. Dohoda alebo sľub, ktorým páchatel dopredu zaistuje rozkrádačovi rýchly odbyt rozkradnutého tovaru alebo iných vecí a ich bezpečné realizovanie, poprípade sústavné, postupné a dopredu dohodnuté preberanie rozkradnutých vecí, ktoré umožňuje ďalšie pokračovanie v rozkrádaní, je potrebné kvalifikovať ako pomoc k trestnému činu krádeže.

R 17/1974: Ustanovenie o neoprávnenom užívaní cudzieho motorového vozidla predpokladá, že páchatel má úmysel užívať cudzie motorové vozidlo len prechodne, t. j. disponovať s ním iba relatívne kratšiu dobu, bez toho, aby tým vyčerpал jeho podstatu alebo ho podstatne opotreboval. V úmysle páchatela cudzie motorové vozidlo prechodne užívať musí teda byť zahrnutý i zámer vrátiť ho po jeho prechodnom použití osobe, ktorej bolo odňaté

alebo tejto osobe aspoň umožniť, aby obnovila svoje dispozičné právo s motorovým vozidlom, ktorého výkon jej bol prechodne trestným činom páchatela znemožnený. Pokiaľ sa páchatel zmocnil cudzieho motorového vozidla v úmysle užívať ho dlhšiu dobu alebo síce kratšiu dobu, avšak za cenu jeho podstatnejšieho opotrebenia, nejde o trestný čin neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla, ale o trestný čin krádeže.

R 15/1974: Zmocnenie sa vkladných knižiek je len prípravou ku zločinu krádeže (§ 11, § 13) peňažných vkladov, pretože ich zmocnením si páchatel len zaopatruje prostriedky ku spáchaniu zločinu krádeže (nie prečinu), resp. si vytvára podmienky na jeho spáchanie. Táto príprava môže prejsť do štádia pokusu, resp. dokonaného zločinu krádeže, ak sa páchatel pokúsil vklad vybrať alebo ho už vybral.

R 13/1976: Peniaze z odovzdanej kartovej výhry sú vo vzťahu k tomu, kto ich prehral a plnil, cudzou vecou. Neodovzdané peniaze z kartovej hry sú vo vzťahu k tomu, kto vyhral, cudzou vecou.

R 18/1983: Pokiaľ si privlastní páchatel' neoprávnene zubné zlato, prípadne iné umelé časti ľudského tela, ktoré našiel ako hrobár pri kopaní hrobov, dopustí sa trestného činu krádeže a nie trestného činu zatajenia veci. Umelé časti ľudského tela sa stávajú vecou až po ich oddelení od tela zomrelého. V posudzovanom prípade sa tak stalo prirodzeným rozpadom zostatkov v hroboch. Preto zubné zlato sa nestalo súčasťou dedičstva, ktoré nastáva dňom smrti zostaviteľa. Vlastníkom veci opustenej alebo skrytej, u ktorej vlastník nie je známy, sa stáva štát. Obvinený si privlastnil zubné zlato, ktoré vykopal pri výkone svojho zamestnania ako hrobár na svojich pracoviskách. Nemohlo ísť teda o trestný čin zatajenia veci, lebo nešlo veci, ktoré by sa do jeho moci dostali nálezom, omylom alebo inak bez prívolenia osoby oprávnenej. Nešlo tiež o stratené veci alebo o veci, ktoré by náhodne našiel na mieste, o ktorom by vlastník nevedel. Obvinený vedel od samého začiatku svojho zamestnania (bol takto i poučený), že jeho zamestnávateľia predpokladajú výskyt cenných predmetov pri kopaní hrobov a že s nimi ako organizácia ďalej hodlajú nakladať. Pokiaľ obvinený nerešpektoval toto právo a zlato si privlastnil, je nutné jeho konanie posúdiť zhora uvedeným spôsobom.

B 11/1985: Páchatel, ktorý si privlastní časť diaľkového podzemného telefónneho kábla tým, že sa ho zmocní a spôsobí tým prerušenie telefónneho vedenia v určitej oblasti na dobu niekoľko hodín, môže podľa okolností zakladať znaky trestného činu poškodzovania a ohrožovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia v jednočinnom súbehu s trestným činom krádeže.

B 9/1985: Konanie páchatela, ktorý odcudzil odberateľskej organizácii platné odberné poukážky, zakladá znaky trestného činu krádeže aj vtedy, keď páchatel poukážky nepoužil na odber benzínu na čerpacom stanici.

Ptjif 46/1986: Pri postihu trestného činu krádeže spáchaného formou násilného vlámania do bytu, poprípade iných priestorov považovaných za „dom“ alebo „byt iného“ (porovnaj v tomto smere R 1/1980, R 15/1974), prichádza do úvahy posúdiť skutok ako súbeh

trestného činu krádeže a trestného činu porušovania domovej slobody. Pokiaľ spôsobil páchatel pri násilnom vniknutí do bytu alebo domu úmyselne škodu na ich zariadení (poškodenie dverí, okien a pod.), prichádza do úvahy tiež súbeh s trestným činom poškodovania cudzej veci. Jednočinný súbeh týchto trestných činov je tu vylúčený, iba ak prichádza do úvahy tzv. faktická konzumpcia.

Ptj 46/1986: Nejde o zatajenie veci v prípade, kedy si páchatel prisvojil 10 000 Sk zabalených vo vreckovke, ktorá vypadla z tašky poškodenému, s ktorým obvinený sedel pri stole v pohostinstve. Správne mal byť skutok posúdený ako trestný čin krádeže, lebo obvinený vedel, že peniaze patria poškodenému a že sú ešte v jeho dosahu.

R 31/1987: Konanie obvinených, ktorí pri nakladaní prepraviek s prázdnyimi fľašami v sklade predajne objavili balíček s odloženými peniazmi, peniaze ukryli a neskôr medzi sebou rozdelili, aj napriek tomu, že im bolo známe, že peniaze pochádzajú z tržieb, napĺňa znaky trestného činu krádeže a nie trestného činu zatajenia veci.

Ptj 98/1987: Páchatela trestného činu krádeže, ktorý ukradnutý predmet predá s predstieraným tvrdením, že je vlastníkom veci, nie je možné stíhať pre trestný čin podvodu. Hlavným dôvodom pre tento právny názor je skutočnosť, že páchatel krádeže sa už uskutočnenou krádežou obohatil na škodu cudzieho majetku, pokiaľ ukradnutú vec predá (alebo zmení) keď predstieral, že ide o vec patriacu jemu, znovu sa už neobohacuje, iba za ukradnutú vec získava peniaze alebo pri výmene inú vec.

R 33/1991: Vymáhanie okamžitého zaplatenia pohľadávky použitím násilia alebo hrozby bezprostredného násilia napĺňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže. Neodovzdané peniaze predstavujúce nezaplatenú cenu poskytnutej služby sú vo vzťahu k tomu, kto službu poskytol, cudzou vecou.

R 30/1992: K rozlíšeniu trestných činov krádeže a zatajenia veci v prípade, kedy páchatelia odcudzili osobné vozidlo, v ktorom neskôr našli väčšiu časťku peňazí a privlastnili si ju. Z konania páchatelov, ktorí sa zmocnili cudzieho motorového vozidla so zámerom ho neskôr predat' a tak sa obohatiť, je zrejmé, že ich cieľom bolo získať z krádeže čo najväčší prospech a že tento cieľ sa vzťahoval i na získanie vecí, ktoré môžu byť vo vozidle uložené. Tomu nasvedčuje aj ďalšie konanie obvinených po náleze valút. Pre úplnosť je potrebné dodať, že k tomu, aby spôsobenie škody zmocnením sa finančnej čiastky pri odcudzení vozidla mohlo byť posudzované ako okolnosť podmieňujúca použitie prísnejšej trestnej sadzby uvedenej v § 212 ods. 3 – 5 TZ, postačí nebanlivostné zavinenie.

R 2/2005: Pokiaľ v prípade spoluzitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spoluzitia neexistuje rozhodnutie občianskoprávneho súdu o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva v zmysle § 137 ods. 1 OZ, je povinnosťou orgánu činného v trestnom konaní na základe zistenia skutkového stavu potrebného na rozhodnutie vyriešiť uvedenú otázku ako predbežnú. Posúdenie otázky vlastníctva k veciam, ktoré sú predmetom trestného skutku, je základným predpokladom na rozhodnutie o tom, či bol naplnený pojmový znak trestného činu krádeže,

pokiaľ ide o právnu skutočnosť, či išlo o „cudziu vec“. V prípade spolužitia obvineného s poškodenou, ktorí nie sú manželmi, môže vo vzťahu k spoločným veciam nadobudnutým počas tohto spolužitia vzniknúť len podielové spoluvlastníctvo v zmysle § 137 ods. 1 OZ. Ak nie je právnym predpisom ustanovené inak alebo obvineným a poškodenou dohodnuté inak, sú podiely oboch spoluvlastníkov rovnaké (§ 137 ods. 2 OZ). Ak došlo k zrušeniu a k vyporiadaniu spoluvlastníctva k veciam, ktoré sú v podielovom spoluvlastníctve obvineného a poškodenej, ktorí nie sú manželmi, občianskoprávnym súdom (§ 142 OZ) a tieto veci sú predmetom trestného skutku, sú orgány činné v trestnom konaní takým rozhodnutím viazané, lebo zistenie otázky vlastníctva k veci nie je posúdením viny obvineného.

K § 213

K pojmom prísvojenie si, cudzia vec a zverenie pozri vysvetlivky k § 130 ods. 1 až 4. Ku škode nie malej pozri § 125 ods. 1.

Ak si ponechá zamestnanec predmet zverený mu k výkonu pracovnej činnosti aj po tom, čo ho mal zamestnávateľovi vrátiť, môže tým spáchať trestný čin sprenevery a nie krádeže.

Sprenevery sa možno dopustiť tiež neoprávneným prenajatím zverenej veci tretej osobe a privlastnením si nájomného.

Trestného činu sprenevery sa možno dopustiť i na tovare, ktorý bol páchatelovi pôvodne predaný, dodatočne však, keď už tento tovar bol jeho vlastníctvom, došlo spätne ku zmene vlastníctva na pôvodného predávajúceho.

Vec bola páchatelovi **zverená**, ak mu bola odovzdaná s tým, aby s ňou nakladal určitým spôsobom. Môže sa tak stať nielen zmluvou o hmotnej zodpovednosti, ale i na základe iných zmlúv ako napr. pracovnej, zmluvy o úschove a podobne. Najčastejšie dochádza ku zvereniu vecí práve v dôsledku pracovného pomeru. Za zverenú vec je preto treba považovať i pracovné pomôcky a materiál vydaný zamestnancovi k výkonu práce v rámci pracovného alebo iného obdobného pomeru.

Spreneverenie finančných prostriedkov zhromaždených jednotlivými členmi pracovného kolektívu môže byť trestným činom sprenevery.

Ak prevzal obvinený na základe kúpnej zmluvy peniaze vo forme zálohy na kúpnu cenu za vec, ktorú mal ako predávajúci dodať kupujúcemu, nemohol spáchať trestný čin sprenevery, i keď túto zálohu použil pre svoju potrebu a vec kupujúcemu nezabezpečil a ani zálohu nevrátil. O spreneveru by mohlo ísť v tom prípade, ak by záloha nebola poskytnutá na základe kúpnej zmluvy, ale zmluvy iného typu (napr. zmluvy sprostredkovateľskej, o obstaraní veci a pod.), podľa ktorej neprešla vec do vlastníctva obvineného.

Konaním páchatela, ktorý v rozpore s obsahom tzv. lízingovej zmluvy nakladá s vecou, ktorá je predmetom takejto zmluvy, predovšetkým tak, že ju prevedie na niekoho iného, je možné naplniť zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu sprenevery, ak za predmet lízingu páchatel ďalej nespláca jednotlivé splátky.

Ak obvinený predá vec, ktorá mu bola zverená na bežné užívanie tzv. lízingovou zmluvou, podľa ktorej sa má po splatení všetkých splátok stať jej vlastníkom za okolností, keď mieni i po predaji veci naďalej plniť podmienky tejto zmluvy spočívajúce v splácaní jednotlivých splátok a nespôsobí takýmto konaním majetkovú škodu lízingovej spoločnosti, nedopúšťa sa trestnému činu sprenevery.

Ak páchatel' v rozpore s účelom, pre ktorý mu bola cudzia vec zverená ju s vedomím, že tak koná proti vôli vlastníka, predá, potom si takú vec prisvojuje v zmysle ust. o trestnom čine sprenevery, pretože s takouto vecou nakladá spôsobom ako s vecou vlastnou. Pokiaľ je takýmto konaním spôsobená škoda, potom pri zisťovaní jej výšky je treba vychádzať z hodnoty predanej veci, a to i vtedy, ak páchatel' výnos z tohoto predaja prevedie na vlastníka veci. V takomto prípade prevod výnosu z neoprávneného predaja je len náhradou škody spôsobenej trestným činom, ktorá má význam i z hľadiska úvah o druhu a výške trestu.

Ak obvinený predá do záložne veci, ktoré tvoria súčasť zariadenia bytu, ktorý si od vlastníka veci prenajal na bežné užívanie, naplní tým znaky trestného činu sprenevery. Nie je rozhodné, či páchatel' mal možnosť veci získať späť a vrátiť pôvodnému vlastníkovi.

Nejde o trestný čin sprenevery, pokiaľ dlžník použije vypožičané peniaze na iný účel, než je ten, ktorý uviedol veriteľovi ako účel pôžičky. Pokiaľ však takýto dlžník v dobe, kedy si peniaze požičiaval, mal úmysel peniaze nevrátiť, môže ísť o trestný čin podvodu.

Páchatel', ktorý si na základe predchádzajúcej dohody prisvojuje cudzie veci spoločne s osobou, ktorej boli zverené, sa týchto vecí nezmočňuje v zmysle ustanovenia o trestnom čine krádeže, ale zúčastňuje sa na prisvojení zverenej veci, teda na konaní, ktoré má povahu sprenevery. Nejde však o spolupáchatel'stvo na tomto trestnom čine, ale o niektorú z foriem účasti.

Pokiaľ páchatel' prevezme tržbu reštauračnej prevádzky od zamestnanca tejto prevádzky s tým, že ju odovzdá na pošte, ale pritom si ju ponechá, naplní znaky trestného činu sprenevery a nie trestného činu krádeže, aj keď sám zamestnancom prevádzky nie je a nemá s jej prevádzkovateľom uzatvorenú zmluvu o hmotnej zodpovednosti.

Konanie páchatela spočívajúce v tom, že neoprávnenne zasiahne do technického zariadenia výherného hracieho prístroja patriaceho inej osobe v úmysle uskutočniť na tomto prístroji hru bez vsadenia k tomu potrebnej finančnej čiastky, môže byť posudzované ako trestný čin podvodu a nie sprenevery, pokiaľ uskutoční sám takto hru, ktorou spôsobil škodu, poprípade i v spolupáchatel'stve s ďalšou osobou, ktorá za týchto okolností hry na tomto prístroji uskutoční. Ku vzniku škody na cudzom majetku dochádza už uskutočnením takejto hry, pričom pre stanovenie jej výšky je potrebné vychádzať z finančnej čiastky potrebnej k hre, ktorú páchatel' (poprípade spolupáchatel') bez zaplatenia uskutočnil, zvýšenú o prípadnú výhru z takejto hry.

Ustanovenie o trestnom čine porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku sa vzťahuje na osoby, ktorým bolo zverené opatrovanie alebo správa cudzieho majetku a aplikuje sa tam, kde nebolo preukázané, že by vo svojej funkcii obohatili seba alebo iného, ale

preukáže sa iba spôsobenie škody. V tomto zmysle je ustanovenie § 237 TZ subsidiárne k ustanoveniu o trestnom čine sprenevery. Pokiaľ si teda páchatel prisvojí vec z cudzieho majetku, ktorý bol povinný opatrovať alebo spravovať, dopustí sa trestného činu sprenevery a nie trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku.

Ide o veci zverené, pokiaľ dostane zákazník tovar domov na výber.

Predmetom sprenevery môžu byť aj veci zverené na uskutočnenie nedovoleného konania.

Pre skutkovú podstatu sprenevery je nepodstatné, že páchatelovi prináleží pohľadávka proti tomu, kto mu zadržané veci zveril.

Pokiaľ vylúkal páchatel zverenie (požičanie) veci predstieraním, že ju v určitej dobe vráti, aj keď s ňou chcel naložiť ako s vlastnou, nejde o spreneveru, ale o podvod (R 106/1953).

Skutková podstata trestného činu sprenevery nevyžaduje, aby osoba, ktorá vec páchatelovi zverila, bola jej vlastníkom. Za vec zverenú je nutné považovať i výťažok, ktorý bol za zverení vec získaný páchatelom podľa dohody medzi ním a osobou, ktorá mu vec zverila (R 67/1954).

U trestných činov krádeže a sprenevery je spôsobenou škodou celá skutočná hodnota odcudzenej alebo spreneverenej veci aj v tom prípade, ak páchatel dá na miesto odcudzenej alebo spreneverenej veci inú vec toho istého druhu, ale nezastupiteľnú. Nemožno v takých prípadoch vychádzať len z rozdielu medzi hodnotou veci odcudzenej alebo spreneverenej a hodnotou veci za túto vec páchatelom danej. Také konanie páchatela je iba pokusom o náhradu či čiastočnú náhradu škody (R 2/1963).

Sprenevera tržieb inkasovaných od zákazníkov za vykonané služby predpokladá, že medzi poškodenou organizáciou a páchatelom je právny pomer (pracovný a pod.), ktorý zakladá povinnosť páchatela odviesť zinkasované tržby organizácii (R 25/1966).

Samotné zistenie, že obvinený prijatú tržbu neodviedol, ešte nedokazuje, že konal v úmysle takúto tržbu si privlastniť a spáchať teda trestný čin sprenevery (R 33/1966).

Pokiaľ vedúci predajne použil pre seba časť tržby s úmyslom vrátiť ju v najbližšej dobe podľa okolností prípadu do pokladnice podniku a pokiaľ je preukázané, že s týmto úmyslom konal a že mal reálnu možnosť v najbližšej dobe peniaze vrátiť, a oproti tomu je preukázané, že nekonal v úmysle peniaze si trvale ponechať, potom ide iba o svojpomocný úver, porušujúci vnútorné podnikové predpisy, postihnutelný v rámci disciplinárneho konania. Trestného činu sprenevery sa páchatel dopustil nielen vtedy, pokiaľ konal v úmysle trvale si peniaze ponechať, ale aj vtedy, pokiaľ je preukázané, že konal s vedomím, že vôbec nemá peniaze, aby ich mohol v najbližšej dobe vrátiť podniku a že si ich musí zabezpečiť. Pokiaľ úmysel páchatela vrátiť peniaze je závislý na budúcej neistej udalosti, ku ktorej môže, ale tiež nemusí dôjsť, potom páchatel koná s vedomím, že svojím konaním môže porušiť záujem chránený zákonom v ustanovení o trestnom čine sprenevery a pre prípad, že dôjde k takémuto porušeniu, je s tým uzročený. Za tejto situácie neskoršie vrátenie peňazí treba posudzovať ako náhradu škody spôsobenú trestným činom (R 54/1967).

Pokiaľ si prívlastní zamestnanec pošty peniaze, ktoré mu boli zverené na doručenie, naplnia znaky trestného činu sprenevery a nie podvodu bez ohľadu na to, že nevystavil podateľovi príslušnú podaciu potvrdenku alebo že peniaze neboli zapísané v dokladoch pošty (R 29/1969).

Trestnosť trestného činu sprenevery zásadne nie je vylúčená skutočnosťou, že páchatel má voči organizácii, ktorej majetok spreneveruje skutočný alebo domnelý nárok na majetkové plnenie (R 3/1972).

Podľa ustanovenia o podielníctve je možné posúdiť iba činnosť nadväzujúcu na spreneveru, ktorému nepredchádzala dohoda (hoci len mlčky uzatvorená) medzi takýmto páchatelom a podielnikom, že podielník po odcudzení veci prevedie ju na seba alebo na iného. Dohoda alebo sľub, ktorým páchatelom dopredu zaisťuje takémuto páchatelovi rýchly odbyt tovaru alebo iných vecí a ich bezpečné realizovanie, poprípade sústavné postupné a dopredu dohodnuté preberanie takých vecí, ktoré umožňuje ďalšie pokračovanie v trestnej činnosti, je potrebné kvalifikovať ako pomoc k trestnému činu sprenevery (R 62/1973).

Konanie vedúceho predajne, ktorý na úhradu manka zisteného kontrolnými orgánmi pri inventúre použije finančné prostriedky z tržieb, vykazuje znaky trestného činu sprenevery (R 33/1975).

K rozlišovaniu medzi trestným činom sprenevery a trestným činom poškodzovania spotrebiteľa pri nelegálnom odčerpávaní tzv. prebytkov v prevádzke verejného stravovania. Pokiaľ vznikajú prebytky inak než úmyselným poškodzovaním spotrebiteľov, má ich odčerpávanie znaky trestného činu sprenevery; pokiaľ sú však prebytky vytvorené úmyselným poškodzovaním spotrebiteľov, má ich odčerpávanie znaky trestného činu poškodzovania spotrebiteľa, nie znaky trestného činu sprenevery (R 37/1977).

Naplnenie znakov trestného činu sprenevery predpokladá, aby vec z takéhoto majetku bola zverená pracovnou alebo inou zmluvou páchatelovi ako jednotlivcovi. Nepostačuje preto, keď je takáto vec zverená do správy organizácie, v ktorej je páchatel vedúcim alebo iným zodpovedným pracovníkom.

Páchatel, ktorý vyláka zverenie finančných prostriedkov predstieraním, že s nimi naloží podľa príkazu osoby, ktorá mu ich zveruje, hoci s nimi chce nakladať ako s vlastnými, dopúšťa sa trestného činu podvodu a nie sprenevery (B 41/1982).

Konanie páchatela, ktorý si ponecháva z tržieb finančné prostriedky na úhradu svojich pohľadávok voči zamestnávateľovi, hoci podľa pracovnej zmluvy má povinnosť všetky finančné prostriedky vyinkasované od zákazníkov odovzdať zamestnávateľovi, zakladá znaky trestného činu sprenevery (B 10/1983).

Ak si pracovník obchodnej organizácie prívlastní tovar pred úpravou cien s úmyslom použiť ho pre vlastnú potrebu, dopúšťa sa trestného činu sprenevery do výšky pôvodnej ceny tovaru. Ak takýto pracovník zatají pri preceňovaní časť tovaru či už tým, že ho odvezie z predajne na iné miesto alebo tým, že ho zatají v priestoroch predajne s úmyslom po prece-

není predať tovar na účet predajne za zvýšené ceny a ponechať si cenový rozdiel, dopúšťa sa trestného činu sprenevery (R 3/1984).

Trestného činu sprenevery a nie trestného činu poškodzovania spotrebiteľa sa rovnako dopúšťa pracovník organizácie, ktorý kráti normy surovín do potravinárskych výrobkov dodávaných obchodným organizáciám a privlastňuje si takto vzniknuté prebytky (porovnaj R 42/1979 a č. 23/1981). Tu ide predovšetkým o vzťah dvoch organizácií, z ktorých potom odberateľská obchodná organizácia sa dostane pri predaji potravinárskych výrobkov do styku so spotrebiteľom. Na tom, že ide o spreneveru by nemohla nič zmeniť ani skutočnosť, že by nakoniec boli poškodení spotrebiteľia, ktorým by sa menej hodnotné výrobky predávali ako plnohodnotné (R 1/1985).

Vratné obaly (tzv. prepravky), v ktorých sa dopravuje tovar do predajne, sú veci zverené vedúcemu predajne. Ich odcudzením sa teda vedúci predajne dopúšťa trestného činu sprenevery (R 19/1986).

Neoprávnené premiestnenie bytového zariadenia zamestnávateľa do bytu páchatela s úmyslom ho len prechodne používať, môže zakladať znaky trestného činu neoprávneného použitia cudzej veci. Za predpokladu, ak by páchatel konal s úmyslom takéto veci trvalo užívať, spácha trestný čin sprenevery (B 19/1986).

Pokiaľ páchatel naplnil znaky základnej skutkovej podstaty sprenevery, jeho úmysel však smeroval ku spôsobeniu značnej škody a tento úmysel sa mu ale už nepodarilo realizovať, boli takéto prípady správne posúdené ako pokus kvalifikovaného trestného činu sprenevery. Nemožno ju však posudzovať ako prípravu k uvedenému trestnému činu. Tzv. kvalifikovaná skutková podstata, ktorá je súhrnom znakov základnej skutkovej podstaty a znakov podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby, bola totiž už v niektorých svojich znakoch naplnená, t. j. v znakoch naplňujúcich základnú skutkovú podstatu; páchatelovo konanie posudzované ako celok tým už prekročilo štádium prípravy a dostalo sa do štádia pokusu, lebo páchatel už začal uskutočňovať konanie popísané v skutkovej podstate trestného činu (R 15/1987).

Krátenie noriem surovín vo výrobnej organizácii a privlastnenie si prebytkov takto vzniknutých nie je trestným činom poškodzovania spotrebiteľa, ale trestným činom sprenevery (R 15/1987).

Prevzatie tovaru kupujúcim pri uzatvorení kúpnej zmluvy s výhradou vlastníckeho práva v zmysle prvej vety § 601 OZ, nezakladá vznik vlastníckeho práva kupujúceho k prevzatému tovaru, ale tento mu je len zverený do užívania na dohodnutý účel až do času, kým za tovar zaplatí celú dohodnutú cenu. Preto v prípade, že kupujúci takýto tovar predal, hoci ešte celú dohodnutú cenu nesplatil, z hľadiska znaku skutkovej podstaty trestného činu sprenevery „spôsobí tak na cudzom majetku škodu malú“, spôsobil vlastníčkovi tovaru škodu nie vo výške zvyšku ešte nesplatennej sumy, ale vo výške celej ceny zvereného tovaru (R 2/2002).

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K osobitnému motívu pozri § 140.

Osobitne uloženú povinnosť chrániť záujmy poškodeného má len taká osoba, u ktorej je podľa pracovného, funkčného alebo iného právneho vzťahu k poškodenému hlavnou úlohou starostlivosť o zabezpečovanie záujmov poškodeného, ktorá vyplýva z právneho predpisu alebo zo zmluvy, resp. z plnej moci. Len dohoda o hmotnej zodpovednosti uzavretá medzi zamestnancom a zamestnávateľom, rovnako ako len postavenie vedúceho pracovníka nezakladá osobitnú povinnosť chrániť záujmy poškodeného (R 28/1992). Takouto osobou môže byť napr. osoba spravujúca majetok maloletých v zmysle ZR alebo zamestnanec bezpečnostnej služby poverený chránením objektu alebo prepravou finančnej hotovosti. Ak by tento zamestnanec trestný čin spáchal s inou osobou, ktorá takúto povinnosť nemá, nešlo by o spolupáchateľstvo uvádzanej kvalifikovanej skutkovej podstate trestného činu.

Postavenie správcu konkurznej podstaty je upravené najmä v zákone č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako aj v ZKR.

K závažnejšiemu spôsobu konania pozri § 138, nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129 a ku krízovej situácii § 134 ods. 2.

K § 214

Páchateľom tohto trestného činu je špeciálny subjekt vymedzený ako štatutárny orgán právnickej osoby alebo fyzická osoba, ktorá je zamestnávateľom alebo ich prokurista (k prokuristovi pozri § 14 ObZ). Mzda, iná odmena za prácu, náhrada mzdy a odstupné sú upravené najmä v Zákonníku práce (z. č. 311/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov), predovšetkým v 4. časti – mzda, priemerný zárobok, náhrada mzdy a náhrada výdavkov a v 5. časti – prekážky v práci.

***Mzda** je peňažné plnenie alebo plnenie peňažnej hodnoty (naturálna mzda) poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za prácu. Za mzdu sa nepovažuje plnenie poskytované v súvislosti so zamestnaním podľa iných ustanovení tohto zákona alebo podľa osobitných predpisov, najmä náhrada mzdy, odstupné, odchodné, cestovné náhrady, príspevky zo sociálneho fondu, výnosy z kapitálových podielov (akcií) alebo obligácií a náhrada za pracovnú pohotovosť. Za mzdu sa tiež nepovažuje ďalšie plnenie poskytované zamestnávateľom zamestnancovi zo zisku po zdanení. Ako mzda sa posudzuje aj plnenie poskytované zamestnávateľom zamestnancovi za prácu pri príležitosti jeho pracovného výročia alebo životného výročia, ak sa neposkytuje zo zisku po zdanení alebo zo sociálneho fondu.*

Náhrada mzdy je upravená napr. v § 122 ZP – mzda a náhrada mzdy za sviatok, § 138 náhrada mzdy pri výkone verejnej funkcie, výkone občianskej povinnosti a inom úkone vo všeobecnom záujme, § 139 náhrada mzdy pri výkone služby v ozbrojených silách a civilnej služby, § 140 štúdium popri zamestnaní a ďalšie vzdelávanie, § 141 – § 142 osobné prekážky v práci a prekážky na strane zamestnávateľa a ďalšie.

Podľa § 76 ZP, zamestnávateľ môže poskytnúť zamestnancovi odstupné, ak sa pracovný pomer skončí výpoveďou z dôvodov uvedených v § 63 ods. 1 písm. a) až c).

Odstupné nepatrí zamestnancovi, u ktorého pri organizačných zmenách alebo racionalizačných opatreniach dochádza k prechodu práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov na iného zamestnávateľa podľa tohto zákona.

Odstupné vypláca zamestnávateľ po skončení pracovného pomeru v najbližšom výplatnom termíne určenom u zamestnávateľa na výplatu mzdy, ak sa zamestnávateľ nedohodne s uvoľňovaným zamestnancom na výplate odstupného inak.

Podľa § 7 ods. 1 a § 11 ods. 1 ZP, zamestnávateľ je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá zamestnáva aspoň jednu fyzickú osobu v pracovnoprávnom vzťahu, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch.

Zamestnanec je fyzická osoba, ktorá v pracovnoprávných vzťahoch, a ak to ustanovuje osobitný predpis, aj v obdobných pracovných vzťahoch vykonáva pre zamestnávateľa závislú prácu podľa jeho pokynov za mzdu alebo za odmenu.

Plat a platové pomery sú upravené v samostatných právnych normách a vzťahujú sa samostatne na také povolania ako napr. príslušníci Policajného zboru, Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polície, Národného bezpečnostného úradu, Hasičského a záchranného zboru, colníkov, vojakov, sudcov, prokurátorov, poslancov, duchovných a na mnohé ďalšie povolania.

Podstatnou skutočnosťou tejto skutkovej podstaty je takýto nárok zamestnanca a nevyplatenie mu mzdy, jej náhrady, platu, inej odmeny za prácu alebo odstupného v už uvedený deň ich splatnosti, hoci v tento deň mal zamestnávateľ peňažné prostriedky na výplatu a tieto nevyhnutne nepotreboval na zabezpečenie svojej činnosti (vyplatenie nevyhnutnej čiastky za suroviny, energie a pod.) tak, aby bez výpadkov v podnikateľskej činnosti zabezpečil ďalší chod firmy. Trestným bude v zásade aj vyplatenie len časti finančných prostriedkov, ak sú splnené ďalšie znaky tejto skutkovej podstaty trestného činu (zohľadni tiež § 10 ods. 2).

Pod vykonaním **iných opatrení smerujúcich k zmareniu vyplatenia** týchto finančných prostriedkov možno rozumieť napr. dohodu zamestnávateľa s jeho obchodným partnerom alebo iným subjektom o nepoukázaní finančných prostriedkov na jeho účet v čase splatnosti mzdy v úmysle nevyplatiť včas finančné prostriedky zamestnancom.

Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje úmysel.

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1. K osobitnému motívu pozri § 140.

Znakom tejto kvalifikovanej skutkovej podstaty je tiež nevyplatenie týchto finančných nárokov viac ako **desiatim zamestnancom** (teda aspoň jedenástim).

K § 215

Zmocniť sa znamená odňatie veci z dispozície oprávneného držiteľa a zabezpečenie si tým možnosti nakladať s vecou podľa vlastnej vôle ako s vlastnou.

Cudzou vecou sa rozumie vec nepatriaca páchatelovi vôbec alebo patriaca mu len súčasť (spoluvlastnícky s výnimkou BSM) a ktorú páchatel nemá vo svojej dispozícii.

Prechodné užívanie je dočasné disponovanie s vecou po relatívne krátku dobu s úmyslom páchatela vrátiť ju alebo zanechať oprávnenej osobe. Nepôjde o prechodné užívanie veci, ale o jej prisvojenie si (§ 212), ak toto užívanie hoci je krátkodobé viedlo k poškodeniu veci do takej miery, že jej obnovenie je značne sťažené alebo došlo k úplnému poškodeniu veci alebo zničeniu jej podstaty (rozbitie veci, skazenie a pod.).

Páchatelovi teda pri prechodnom užívaní veci nejde o jej podstatu, ale len o úžitok z nej plynúci, najčastejšie formou krádeže úžitku. Nemožno preto prechodne užívať veci, ktoré sú predmetom okamžitého spotrebovania ako napr. peniaze, potraviny, či iné obdobné veci. V takomto prípade by mohlo ísť o trestný čin krádeže alebo sprenevery.

Konanie páchatela spočívajúce v tom, že neoprávnene zasiahne do technického zariadenia výherného hracieho automatu patriaceho inej osobe v úmysle uskutočniť na tomto stroji hru bez vsadenia k tomu potrebnej finančnej čiastky, môže byť právne kvalifikované ako trestný čin podvodu a nie ako trestný čin neoprávneneho užívania cudzej veci. Ku vzniku škody na cudzom majetku dochádza už samotným hraním takejto hry, pričom pri stanovení jej výšky je potrebné vychádzať z finančnej čiastky potrebnej na vsadenie do takejto hry, ktorú páchatel bez zaplatenia hral, zvýšenú o prípadnú výhru z takejto hry.

Škodou, ktorá bola na cudzom majetku spôsobená neoprávnеныm užívaním cudzej veci nie je bez ďalšieho hodnota tejto veci, ale len to, o čo sa cudzí majetok v dôsledku jeho neoprávneneho užívania zmenšil, napr. znížením hodnoty neoprávnene užíwanej veci.

Pri neoprávnenom užívaní viacerých vecí nemožno hodnotu jednotlivých vecí sčítať a tak ustáliť právnou kvalifikáciu skutku (R 42/1979).

Úmyselné pasenie dobytká na pozemkoch iného nemožno posudzovať ako neoprávnene užívanie cudzej veci (R 8/1964). K tomuto ustanoveniu porovnávaj a zohľadni aj vysvetlivky a judikatúru uvedenú pri trestnom čine neoprávneneho používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216.

Blížšie k jednotlivým pojmom pozri tiež vysvetlivky k trestným činom krádeže podľa § 212 a sprenevery podľa § 213.

K pojmom *vec* a *zverenie* pozri § 130 ods. 1 – 3, k pojmom *vec* *malej hodnoty* a *malá škoda* § 125 ods. 1.

K pojmom **väčšia, značná škoda** a **škoda veľkého rozsahu** pozri § 125 ods. 1.

Pod obzvlášť závažným následkom treba rozumieť situáciu, kedy neoprávnеныm užívaním cudzej veci nevzniká priamo majetková škoda (značná, veľkého rozsahu), ale obdobná ujma napr. ak oprávnenej osobe sú s inou vecou odňaté aj životne dôležité potreby ako lieky, zdravotné pomôcky alebo vyňatím časti z celku dochádza k jeho znehodnoteniu (zbierky, umelecké veci a pod.).

K osobitnému motívu pozri § 140, závažnejšiemu spôsobu konania § 138 a k nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129.

K § 216

Zmocnenie sa znamená možnosť nakladať s vecou – motorovým vozidlom voľne podľa predstáv jej nového držiteľa, hoci nie momentálne, ale v neskoršom období s vylúčením faktickej moci osoby, ktorej sa vec odníma aj keď je neskôr takáto vec vrátená.

Cudzie motorové vozidlo je vozidlo nepatriace páchatelovi. Bližšie k pojmom zmocníť sa a cudzí pozri vysvetlivky k trestnému činu krádeže podľa § 212.

Prechodné použitie znamená nemať motorové vozidlo v trvalej alebo dlhodobej dispozícii, ale len po relatívne krátku dobu s cieľom vrátiť ho oprávnenému držiteľovi.

Bližšie k tomuto pojmu pozri vysvetlivky k trestnému činu neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 215.

Motorové vozidlo je akékoľvek niekoľajové vozidlo poháňané vlastným motorom, vrátane zvláštnych, historických alebo športových motorových vozidiel a strojov pohybujúcich sa nielen po pozemných komunikáciách.

Motorové vozidlo malej hodnoty sa rozumie vozidlo v hodnote prevyšujúcej 8 000 Sk (§ 125 ods. 1). K pojmu motorové vozidlo (cestné, zvláštne, historické, športové) pozri tiež zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 2) alebo zákon č. 381/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 2).

Nejde o trestný čin neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla, ale o trestný čin krádeže, pokiaľ páchatel' s cudzím motorovým vozidlom, ktorého sa zmocnil v úmysle užívať ho iba prechodne, naloží tak, že poškodenému natrvalo odníme či znemožní obnovenie dispozičného práva, prípadne toto výrazne sťaží (napr. odstavi vozidlo na odlahlom mieste, kedy jeho navrátenie poškodenému je závislé na náhode).

Trestný čin neoprávneného užívania cudzej veci alebo cudzieho motorového vozidla vyžaduje, aby páchatel' sa zmocnil veci v úmysle ju prechodne užívať. Z toho vyplýva, že páchatel', ktorý sa zmocní takejto veci a potom s ňou prechodne nakladá spôsobom, ktorý nemožno považovať za jej užívanie (napr. odtlačenie motorového vozidla na iné miesto), nemôže sa dopustiť trestného činu podľa citovaného ustanovenia TZ, lebo z jeho konania sa nedá dôvodiť, žeby sa zmocnil veci v úmysle ju prechodne užívať (R 26/1966).

Pokiaľ sa zmocní páchatel' cudzieho motorového vozidla alebo viac vozidiel a pokiaľ sa pokúša okrem toho bezúspešne zmocniť sa ďalšieho vozidla alebo vozidiel, ide za podmienok subjektívnej a objektívnej súvislosti o jeden pokračujúci trestný čin neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla, dielom dokonaným a dielom nedokonaným (B 9/1971).

Buldozér nie je považovaný vo vlastnom slova zmysle za motorové vozidlo ako má na mysli ust. § 216. Buldozér je pracovný mechanizmus – stroj, ktorý vzhľadom na účel jeho

pracovného používania, konštrukciu a mechanizmus vôbec nemožno považovať za motorové vozidlo. Okolnosť, že pri práci alebo presune buldozéra z miesta na miesto sa na ňom vezie buldozerista, mu charakter motorového vozidla nedáva (R 19/1972).

Zo znenia zákona jednoznačne vyplýva, že k dokonaniu tohto trestného činu stačí, že sa páchatel vozidla zmocní v uvedenom úmysle bez toho, aby ho ešte užíval, t. j. s ním jazdil. Pokus takéhoto činu by prichádzal do úvahy, keby sa páchatel pokúsil zmocniť vozidla, napr. tým, že by rozbil sklo alebo inak otvoril alebo sa pokúsil otvoriť okienko. Akonáhle však páchatel vnikol do auta a keď navyše už vytrhol vedenie vedúce ku spínacej skrinke, dal tým najavo úmysel vozidlo neoprávnene užívať na jazdu a tým čin dokonál. Jazda je nutným predpokladom v prípade, ak je vozidlo páchatelovi zverené v zmysle ust. § 217.

K naplneniu znaku „**kto sa zmocní cudzieho motorového vozidla**“ nie je vždy nutné, aby páchatel skutočne uskutočnil jazdu. Trestný čin je dokonaný i tým, že páchatel motorové vozidlo odníme z dispozície majiteľa v úmysle ho prechodne užívať na jazdu tým, že ho dopraví na iné miesto odtlačeníím, poprípade využitím spádu, i keď sa mu nepodari uviesť motor do chodu (B 9/1973).

Ustanovenie § 216 predpokladá, že páchať má úmysel užívať cudzie motorové vozidlo iba **prechodne**, t. j. disponovať s ním relatívne kratšiu dobu, bez toho, aby tým vyčerpал jeho podstatu alebo ho podstatne opotreboval. V úmysle páchatela cudzie motorové vozidlo prechodne užívať musí teda byť zahrnutý i zámer vrátiť ho po jeho prechodnom používaní osobe, ktorej bolo odňaté alebo tejto osobe aspoň umožniť, aby obnovila svoje dispozičné právo s motorovým vozidlom, ktorého výkon jej bol prechodne trestným činom páchatela znemožnený. Pokiaľ sa páchatel zmocnil cudzieho motorového vozidla v úmysle užívať ho dlhšiu dobu alebo síce po kratšiu dobu, avšak za cenu jeho podstatnejšieho opotrebovania, nejde o trestný čin podľa § 216, ale o trestný čin krádeže podľa § 212 (R 17/1974).

Osoba, ktorej vlastník motorového vozidla toto vozidlo zveril na určitý cieľ a ktorá neoprávnene odovzdá vozidlo ďalšej osobe na prechodné používanie, dopúšťa sa trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla ako priamy páchatel a nie iba ako pomocník tohto trestného činu (R 36/1978).

Jednočinný súbeh trestného činu neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla a trestného činu ublíženia na zdraví je možný (R 49/1979).

Konanie páchatela, ktorý vnikne do cudzieho motorového vozidla v úmysle ho prechodne používať, toto naštartuje a uvedie do pohybu, zakladá znaky dokonaného trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla, aj keď s vozidlom prejde len niekoľko metrov a v ďalšej jazde je mu zabránené (R 10/1985).

Konanie páchatela, ktorý sa násilím alebo hrozbou bezprostredného násillia proti inému zmocní cudzieho motorového vozidla s úmyslom prechodne ho užívať, možno posúdiť len ako trestný čin lúpeže a nie aj ako trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla. Jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený (R 15/1989).

Neoprávnené spoluužívanie cudzieho motorového vozidla, ktorého sa zmocnila za účelom prechodného užívania iná osoba, nezakladá znaky trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla, hoci ten, kto sa vo vozidle viedol, vedel, že vozidlo bolo odcudzené. Pokiaľ by však spoluužívateľ cudzieho motorového vozidla dal páchatelovi na jeho zmocnenie podnet, resp. by ho v tomto konaní utvrdzoval, prichádzalo by do úvahy jeho účastníctvo na trestnom čine formou návodu alebo pomoci (R 16/1993).

Za trestný čin neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla zodpovedá nielen ten páchatel, ktorý sa zmocní cudzieho motorového vozidla v úmysle prechodne ho užívať na mieste, kde ho odstaviť majiteľ, resp. iná osoba oprávnená ho užívať, ale aj páchatel, ktorý sa v uvedenom úmysle zmocní motorového vozidla na mieste, kde ho po prechodnom užívaní odstaviť osoba k jeho užívaniu neoprávnená (R 8/1995).

Nejde o prechodné používanie cudzieho motorového vozidla, ale o dokonané prisvojenie si cudzej veci zmocnením sa aj v prípade, ak páchatel odcudzí motorové vozidlo, ktoré napriek záujmu kupcov nepredá, ale ho sám používa dlhší čas a vylepší jeho technický stav. O trestný čin krádeže ide aj vtedy, keď sa páchatel zmocní cudzieho motorového vozidla v úmysle užívať ho iba kratší čas, avšak za cenu jeho podstatnejšieho opotrebovania (R 40/1998).

Prevzatie a užívanie osobného motorového vozidla kupujúcim na základe ústne uzavretej kúpnej zmluvy, ktorý odmieta zaplatiť požadovanú cenu plnenia, nenaplní znaky trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla, lebo kupujúci sa nezmocnil cudzieho motorového vozidla v úmysle prechodne ho používať, pričom nejde ani o cudzie motorové vozidlo, ktoré mu bolo zverené, ale ide o občianskoprávny vzťah (R 65/2001).

K pojmom odsúdený pozri § 128 ods. 6, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

K pojmom väčšia, značná škoda a rozsah a škoda, rozsah veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K § 217

Neoprávneným používaním je dispozícia s vecou – motorovým vozidlom v rozpore s jej pôvodným určením.

Blížšie k pojmom neoprávnené, cudzie motorové vozidlo a zverenie pozri vysvetlivky k § 215, § 216 a § 130 ods. 3.

Pokiaľ vodič motorového vozidla, ktoré mu bolo zverené, uskutoční súkromné jazdy na pokyn svojho nadriadeného dispečera nákladnej dopravy, aj napriek tomu, že vie, že k nemu dispečer nie je oprávnený, naplní znaky trestného činu neoprávneného užívania cudzieho motorového vozidla podľa § 217. Dispečer nákladnej dopravy takejto organizácie, ktorý dá svojmu podriadenému vodičovi nákladného motorového vozidla pokyn na súkromnú jazdu,

dopúšťa sa návodu k tomuto trestnému činu, pokiaľ došlo aspoň k pokusu trestného činu (R 25/82).

K pojmom odsúdený pozri § 128 ods. 6, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

Ku väčšej, značnej škode a hodnote, ako aj škode a hodnote veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K § 218

Ods. 1: Protiprávne obsadenie znamená v rozpore s právnou normou, resp. bez právneho titulu a bez súhlasu a proti vôli oprávnenej osoby uniknutie a nasťahovanie sa do domu alebo bytu iného a ďalšie zotrvanie páchatela v ňom.

Protiprávne užívanie možno definovať ako síce oprávnené uniknutie (nasťahovanie sa) do domu alebo bytu, avšak ďalšie zotrvávanie v ňom je už v rozpore s vôľou oprávnenej osoby a bez právneho titulu, pretože páchatel odmieta opustiť dom alebo byt.

Neoprávneným bránením v užívaní týchto nehnuteľností sa rozumie nielen znemožnenie užívania domu alebo bytu ako celku (jednotlivých miestností), ale aj napr. uzavretie dodávky tepla, plynu, elektriny do takej miery, že je bez týchto dodávok ich štandardné užívanie podstatne sťažené. Môže ním byť tiež znemožňovanie vstupu do bytu výmenou zámku, zabraňovanie v praní prádla, pripravovaní pokrmov alebo iným spôsobom, ktorým páchatel znemožňuje alebo podstatne sťažuje riadne a obvyklým spôsobom dom alebo byt oprávnenej osobe užívať.

K pojmu byt a dom pozri § 130 ods. 1 a § 122 ods. 5.

Domom (podobne ako u bytu) sa rozumie nielen priamo obývaná časť tejto nehnuteľnosti, ale aj jeho príslušenstvo, vrátane uzatvorenej a ohradenej časti záhrady, dvora, hospodárskych budov, časti domu slúžiacich na skladovanie alebo jednotlivé domové práce. Nie je ním spoločný nerozdelený dvor vo vzťahu k jednému z vlastníkov alebo užívateľov (R 1/1980, R 32/1974).

Pozri tiež trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194.

Ods. 2: K pojmom protiprávne obsadenie, užívanie, bránenie pozri ods. 1. K pojmu nebytový priestor pozri § 130 ods. 1 a § 122 ods. 5.

Protiprávne vniknutie znamená bez právneho titulu a súhlasu oprávnenej osoby vojde-
nie do nebytového priestoru.

K pojmu závažnejší spôsob konania pozri § 138 a k pojmu osobitný motív § 140.

K § 219

Ods. 1: Neoprávnenou výrobou je vyprodukovanie elektronického platobného prostriedku, inej platobnej karty vrátane telefónnej karty alebo predmetu spôsobilého plniť takú funkciu inou ako kompetentnou osobou, najmä vydavateľom elektronického platobného prostriedku (bankami) alebo subjektami poskytujúcimi telekomunikačné služby.

Pozmenením sa rozumie podstatná zmena časti veci, pričom vec ako celok zostáva zachovaná. Napadobnením je výroba predmetu spôsobilého plniť funkciu originálu.

Za falšovanie sa považuje vyhotovenie nepravkej veci ako celku neoprávnenou osobou, ktorá má vyvolať dojem pravosti.

Pozri tiež vysvetlivky k trestnému činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352. **Obstaraním** je akékoľvek iné získanie predmetnej veci, či už krádežou, podvodom alebo inou trestnou činnosťou, nálezom, kúpou, výmenou a podobne.

Podľa § 21 zákona č. 510/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **elektronické platobné prostriedky** sú elektronické prostriedky, ktoré umožňujú prístup k elektronicky evidovaným alebo elektronicky uchovávaným peňažným hodnotám a ktoré umožňujú prostredníctvom elektronických alebo iných technických zariadení uskutočňovať vklady, výbery, prevody alebo iné operácie. **Elektronický platobný prostriedok** je platobný prostriedok diaľkového prístupu a platobný prostriedok elektronických peňazí.

Bankovou platobnou kartou je platobný prostriedok, ktorým sa vykonávajú bezhotovostné a hotovostné platobné operácie prostredníctvom technických zariadení na farchu alebo v prospech účtu zriadeného bankou alebo pobočkou zahraničnej banky, ku ktorému bola banková platobná karta vydaná.

Debetná banková platobná karta umožňuje oprávnenému držiteľovi prístup k peňažným prostriedkom čerpaným do výšky limitu povoleného vydavateľom uvedeným v ods. 2 písm. a) alebo písm. b) citovaného zákona, ktorý vydavateľ dohodne s oprávneným držiteľom.

Kreditná banková platobná karta umožňuje oprávnenému držiteľovi prístup k peňažným prostriedkom čerpaným do výšky úverového limitu povoleného vydavateľom uvedeným v ods. 2 písm. a) alebo písm. b) tohto zákona, ktorý vydavateľ dohodne s oprávneným držiteľom.

K tomu pozri tiež oznámenie Národnej banky Slovenska č. 305/2004 Z. z. o vydaní opatrenia z 28. apríla 2004 č. 6/2004, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o podmienkach, spôsobe preukazovania a dokladovania splnenia podmienok a o žiadostiach a udelenie alebo zmenu povolenia na vydávanie a správu elektronických peňazí a platobných prostriedkov elektronických peňazí vrátane náležitostí a príloh takýchto žiadostí. Týmto opatrením sa ustanovujú podrobnosti o náležitostiach žiadosti o udelenie povolenia na vykonávanie elektronickopeňažnej činnosti a spôsob preukazovania pripravenosti inštitúcie elektronických peňazí na výkon elektronickopeňažnej činnosti alebo opatrenie Národnej banky Slovenska z 12. decembra 2002 č. 10/2002 o hlásení predkladanom vydavateľom platobného prostriedku elektronických peňazí Národnej banke Slovenska (oznámenie NBS č. 699/2002 Z. z.).

Telefónnou kartou je karta, ktorá obsahuje stanovené množstvo jednotiek alebo peňažnú hodnotu, ktorá sa môže použiť na účely telefonovania.

Predmetom spôsobilým plniť takú funkciu sa rozumejú tiež náhradky vydané alebo vyhotovené nepríslušným subjektom, ktoré sú schopné plniť rovnakú funkciu, akú má platobná alebo telefónna karta.

Prechovávaním je akýkoľvek spôsob držby, či fyzicky priamo u seba alebo na inom páchatelovi známom a dostupnom mieste.

Ods. 2: *K spôsobu konania pozri vysvetlivky k ods. 1. Nástrojom alebo iným prostriedkom špeciálne prispôsobeným na spáchanie činu uvedeného v ods. 1 sa rozumie falšovateľský predmet alebo náčinie na pozmeňovanie alebo napodobňovanie týchto platobných prostriedkov alebo kariet. Počítačovým programom je softvér.*

K závažnejšiemu spôsobu konania pozri § 138, k osobitnému motívu § 140 a nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129. Vo väčšom alebo veľkom rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K § 220

Za falšovanie sa považuje vyhotovenie nepravrej veci ako celku neoprávnenou osobou, ktorá má vyvolať dojem pravosti.

Pozmenením sa rozumie podstatná zmena časti veci, pričom vec ako celok zostáva zachovaná. V prípade identifikačných údajov pôjde najmä o zmenu jednotlivých ich znakov.

Pozri tiež vysvetlivky k trestnému činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352.

K pojmu **motorové vozidlo** pozri vysvetlivky k § 216 a § 217. K ďalším identifikačným údajom pozri najmä Nariadenie vlády č. 394/2005 Z. z. o technických požiadavkách na povinné štítky a nápisy, ich umiestnenie a spôsob pripevnenia na motorových vozidlách a ich prípojných vozidlách a zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého [§ 2 písm. aj), ak), al)], výrobným štítkom výrobcu sa rozumie identifikačný štítko vozidla, ktorý obsahuje kódové, číselné a písmenové identifikačné označenie vozidla VIN, údaje o najväčšej prípustnej hmotnosti vozidla, najväčšej prípustnej celkovej hmotnosti jazdnej súpravy, ak ide o ťažné vozidlo, údaje o najväčšej prípustnej hmotnosti pripadajúcej na jednotlivé nápravy, najväčšej prípustnej hmotnosti nebrzdeného prípojného vozidla, číslo osvedčenia o typovom schválení alebo číslo osvedčenia o typovom schválení ES, alebo číslo rozhodnutia o schválení jednotlivého vyrobeného vozidla. **Doplňovým štítkom** výrobcu je štítko vozidla obsahujúci údaje o názve výrobcu alebo obchodnom mene výrobcu, značke vozidla, číslo typového schválenia alebo typového schválenia ES, alebo číslo rozhodnutia o schválení prestavby jednotlivého vozidla, alebo číslo osvedčenia o schválení hromadnej prestavby typu vozidla, stupeň typového schvaľovania, sériové číslo vozidla, údaje o najväčšej prípustnej hmotnosti vozidla, najväčšej prípustnej hmotnosti jazdnej súpravy, najväčšej prípustnej hmotnosti pripadajúcej na jednotlivé nápravy a v prípade návesu najväčšej prípustnej hmotnosti v bode spojenia. **Identifikačným číslom** vozidla VIN sa rozumie kombinácia znakov na identifikáciu pridelená vozidlu výrobcom.

K pojmom **odsúdenie** pozri § 128 ods. 6, z osobitného motívu § 140, **závažnejší spôsob konania** § 138, **nebezpečné zoskupenie** § 141 a § 129. K pojmom **väčšia, značná škoda alebo hodnota a škoda alebo hodnota veľkého rozsahu** pozri § 125 ods. 1.

K § 221

Cudzím majetkom sa rozumejú veci, pohľadávky, ako aj iné majetkové práva a hodnoty, ktoré vlastnícky nepatria páchatelovi, alebo nepatria výlučne len jemu. K pojmu **vec**, vrátane veci cudzej pozri § 130 ods. 1, 2.

Škodou na takomto majetku je majetková ujma alebo reálny úbytok z hmotnej podstaty, ako aj ujma na zisku, nie však majetkové sankcie. Ku škode bližšie pozri § 124 – § 126.

Pojem **obohatenie**, ktorý sa líši od pojmu škoda, možno definovať ako neoprávnené zväčšenie svojho majetku alebo majetku iného alebo úšetrenie nákladov, ktoré by za iných okolností museli byť vynaložené.

Omyl je nezhoda (vedomosti, predstáv) človeka so skutočným stavom veci.

Páchatel uvádza **niekoho do omylu** spravidla aktívnym konaním, keď predstiera existenciu určitých okolností, ktoré sú v rozpore so skutočným stavom veci. Môže tak konať nielen vo vzťahu priamo k poškodenému, ale aj k iným osobám.

O prípad **využitia niečoho omylu** pôjde za situácie, ak páchatel síce svojím konaním omyl nevyvolal (ten vznikol za okolností, na ktorých páchatel neparticipoval), avšak vedomý si jeho takejto existencie, uvedený omyl využije vo svoj prospech (napr. ponechá si peniaze mylne mu poukázané na účet).

Ku škode, vrátane malej, pozri § 125 ods. 1.

Nejde o trestný čin sprenevery, pokiaľ dlžník použije vypožičané peniaze na iný účel, než je ten, ktorý uviedol veriteľovi ako účel pôžičky. Pokiaľ však mal taký dlžník v dobe, kedy si peniaze požičiaval, úmysel ich nevrátiť, môže ísť o trestný čin podvodu.

Vystavenie alebo predloženie nekrytých šekov na vyplatenie v peňažnom ústave s vedomím, že na príslušný účet nebude v skorej dobe poskytnuté náležité krytie, je konaním, ktoré má znaky trestného činu podvodu.

Telefónny hovor nemožno považovať za vec, lebo ovládateľná prírodná sila (elektrická energia) je pri doprave správ využívaná iba ako prostriedok k prenosu informácií. Ide o telekomunikačnú službu poskytovanú k tomu oprávnenou právnickou osobou za stanovenú úhradu (poplatok). To je významné z hľadiska úvah, či je naplnená skutková podstata tých trestných činov, ktorých zákonným znakom je pojem „vec“. Pokiaľ je neoprávneným telefonovaním, ktoré má znaky trestného činu podvodu spôsobená škoda, je potrebné pri stanovení jej výšky vychádzať z ceny, za akú sa táto služba v dobe a mieste činu poskytuje (podľa telefónneho sadzovníka).

Pokiaľ až po uzatvorení zmluvy o pôžičke peňazí (o úvere) vznikli prekážky, ktoré bránili dlžníkovi splniť záväzok z pôžičky (z úveru) a ktoré nemohol v dobe uzatvorenia zmluvy o pôžičke (o úvere) ani predvídať, keď inak bol schopný vtedy záväzok splniť, alebo

pokiaľ bol síce schopný peniaze vrátiť v dojednanej lehote, ale z rôznych dôvodov vrátenie peňazí odkladal alebo dodatočne pojal úmysel peniaze vôbec nevrátiť, potom jeho konanie nemožno považovať za trestný čin podvodu. Následné konanie dlžníka, ktorý uskutočnil také majetkové dispozície, ktorými znemožnil plné alebo aspoň pomerne uspokojenie pohľadávky určitého veriteľa, by podľa okolností mohlo byť iným trestným činom, hlavne trestným činom poškodzovania veriteľa alebo trestným činom zvyhodňovania veriteľa.

Naplnenie skutkovej podstaty trestného činu podvodu predpokladá existenciu príčinnej súvislosti medzi omylom určitej osoby (resp. jej neznalosťou všetkých podstatných skutočností) a jej uskutočnenou majetkovou dispozíciou a ďalej príčinnú súvislosť medzi touto dispozíciou na jednej strane a škodou na cudzom majetku a obohatením páchatela alebo inej osoby na strane druhej. Na podvoch môžu byť zainteresované celkom 4 osoby: páchatel, osoba konajúca v omyle, osoba poškodená a osoba obohatená. Okrem páchatela môže ísť u ostatných osôb taktiež o právnické osoby. Pokiaľ má byť trestný čin podvodu spáchaný s využitím omylu (alebo neznalosťou všetkých podstatných skutočností) právnickej osoby, musí konať v omyle (resp. s uvedenou neznalosťou) fyzická osoba, ktorá je alebo by bola v danej veci oprávnená uskutočniť príslušný právny úkon spojený s majetkovou dispozíciou v mene právnickej osoby alebo v jej zastúpení.

Konanie páchatela spočívajúce v tom, že neoprávnené zasiahne do technického zariadenia výherného hracieho prístroja patriaceho inej osobe v úmysle uskutočniť na tomto prístroji hru bez vsadenia k tomu potrebnej finančnej čiastky, môže byť posudzované ako trestný čin podvodu, pokiaľ uskutoční sám takto hru, ktorou spôsobí škodu, poprípade i v spolupáchatelstve s ďalšou osobou, ktorá za týchto okolností hru na tomto prístroji uskutoční. K vzniku škody na cudzom majetku dochádza už uskutočnením takejto hry, pričom pre stanovenie jej výšky je potrebné vychádzať z finančnej čiastky potrebnej k hre, ktorú páchatel (poprípade spolupáchatel) bez zaplatenia uskutočnil, zvýšenú o prípadnú výhru z takejto hry.

Pri využití omylu iného v zmysle zákonného ustanovenia § 221 ods. 1 o trestnom čine podvodu páchatel koná po zistení omylu iného v príčinnom vzťahu k omylu tak, že ku škode cudzieho majetku seba alebo iného obohatí. To znamená, že prijme vec z cudzieho majetku formou uvedenou v § 221 TZ. Pokiaľ však páchatel o tomto omyle v dobe, kedy sa vec dostáva do jeho moci omylom ešte nevie, ale uvedomí si to neskôr, až keď má vec vo svojej moci a aj napriek tomu si ju ponechá, ide o privlastnenie cudzej veci, ktorá sa dostala do jeho moci omylom. V takomto prípade páchatel naplňa znaky trestného činu zatajenia veci, nie trestného činu podvodu. V prejednávanej príhode obžalovaný vybral zo svojho peňažného účtu finančnú čiastku vo výške viac ako 2 000 000 Sk, ktorú na jeho účet omylom poukázala zahraničná organizácia a vybranú hotovosť použil pre svoju potrebu.

K rozlišovaniu medzi základnými znakmi trestného činu podvodu a trestného činu poškodzovania veriteľa: pokiaľ sa obvinený snaží zbaviť povinnosti zaplatiť svoj dlh tým, že predstiera, že dlh už zaplatil, aj napriek tomu, že to tak nie je, naplňa znaky trestného činu podvodu a nie trestného činu poškodzovania veriteľa.

Pokiaľ vylákal páchatel zverenie (požičanie) veci predstieraním, že ju v určitej dobe vráti, aj keď s ňou chcel naložiť ako s vlastnou, nejde o spreneveru, ale o podvod. Trestný čin sprenevery predpokladá, že sa cudzia vec dostala do moci páchatela bez jeho úmyslu naložiť s ňou ako s vlastnou proti vôli toho, kto mu ju zveril na určitý účel a že až potom páchatel takýto úmysel mal a so zverenou vecou skutočne naložil ako s vlastnou. V súdnom prípade však obvinený neprevzal veci od ich vlastníkov v úmysle s nimi naložiť podľa predsavzatého záväzku a nerozhodol sa až dodatočne, že s nimi naloží proti vôli ich vlastníkov ako s vlastnými, práve naopak, predstieral, že ich vráti, aj keď mal v úmysle ponechať si ich a poškodiť vlastníkov tým, že ich uviedol do omylu, ktorí mu veci požičali. Tým naplnil skutkovú podstatu trestného činu podvodu (R 106/1953).

K pomeru trestných činov podvodu a úžery. V prípade úžery koná páchatel bez úmyslu uviesť poškodeného do omylu o okolnostiach svojho konania, napr. predstieraním nepravdivých alebo skreslených skutočností alebo bez využitia omylu poškodeného. Predstava poškodeného o podstate jeho konania pri úžere je celkom správna, ale hodnotenie vzájomného pomeru oboch plnení (plnenie vlastné a plnenie páchatela) je nesprávne. Naproti tomu pri podvode, ktorý je prísnejšie trestný, poškodený koná pod vplyvom omylu svojho alebo inej osoby, vyvolaného alebo využitého páchatelom bez ohľadu na to, či poškodený konal pod vplyvom tiesne a bez ohľadu na to, či konal preto, že nemá schopnosť poznať alebo rozumieť dosahu alebo následkom svojho konania (R 85/1956).

Skutočnosť, že obvinený nevráti vypožičanú čiastku peňazí v termíne, ktorý slúbil, nie je sama o sebe dostatočným dôvodom pre zistenie, že pri pôžičke uviedol veriteľa do omylu (R 15/1969).

Pokiaľ si prívlastní zamestnanec pošty peniaze, ktoré mu boli zverené na doručenie, naplnia znaky trestného činu sprenevery a nie podvodu bez ohľadu na to, že nevystavil podateľovi príslušné podacie potvrdenie alebo že peniaze neboli zapísané v dokladoch pošty (R 29/1969).

Trestnosť trestného činu podvodu zásadne nie je vylúčená skutočnosťou, že páchatel má voči organizácii, ktorej majetok vylakáva, skutočný alebo domnelý nárok na majetkové plnenie (R 3/1972).

Jednočinný súbeh trestného činu falšovania a pozmeňovania verejnej listiny s trestným činom podvodu je možný (R 65/1972).

K naplneniu subjektívnej stránky podvodu spáchaného vylákaním pôžičiek sa vyžaduje, aby bolo preukázané, že páchatel už v dobe pôžičky konal v úmysle peniaze nevrátiť, lebo vedel, že peniaze nebude môcť v zmluvnej dobe vrátiť a že uvádza veriteľa do omylu, aby sa na jeho škodu obohatil. Pri posudzovaní takéhoto podvodu je potrebné po subjektívnej stránke zisťovať, čo uvádzal páchatel veriteľovi pri uzatváraní pôžičky, koľko pôžičiek v rozhodnej dobe uzatvoril, ako stanovil lehoty pre splatnosť dlhov, v akej finančnej situácii bol v rozhodnej dobe, či mal reálnu možnosť v dojednávanej dobe splatnosti dlh zaplatiť, či preja-

vil úsilie dlh uhradiť, ako reagoval na upomienky veriteľov po splatnosti dlhov atď. (B 2/1973 rozh. č. 21).

Skutočnosť, že páchatel' nevrátil zapožičané peňažné čiastky v zmluvnej lehote, ale neskôr, sama o sebe neodôvodňuje záver, že obvinený sa obohatil ku škode cudzieho majetku tým, že veriteľa uviedol do omylu a naplnil tým znaky trestného činu podvodu. K naplneniu znakov skutkovej podstaty uvedeného trestného činu sa po subjektívnej stránke vyžaduje, aby páchatel' už v dobe pôžičky konal v úmysle vypožičané peniaze vôbec nevrátiť alebo nevrátiť ich v zmluvnej lehote, poprípade konal s vedomím, že peniaze nebude môcť v zmluvnej lehote vrátiť a že tým uvádza iného do omylu (R 57/1978).

Prijatie peňažnej čiastky z majetku iného v úmysle ponechať si ju, aj keď páchatel' vie, že mu táto čiastka nepatrí a že mu bola zaslaná omylom, je konaním, ktoré naplnia znaky trestného činu podvodu, t. j. obohatením sa ku škode iného využitím omylu iného.

Naproti tomu zatajenie veci z majetku iného tým, že si páchatel' privlastní vec, ktorá sa dostala do jeho moci omylom, predpokladá, že v dobe, kedy sa vec dostáva do jeho moci, páchatel' o tomto omyle nevie a až potom dodatočne si uvedomí, že mu vec nepatrí (R 17/1980).

O trestný čin podvodu ide vtedy, ak pracovník nevykonáva určenú prácu, a hoci nie je v práci vôbec prítomný, vykazuje sa v príslušných pracovných výkazoch, akoby prácu vykonal, a poberá za ňu časovú mzdu. To platí aj v prípade, ak je viac pracovníkov pridelených na obsluhu stroja len z dôvodov bezpečnosti práce, stroj však obsluží a určenú prácu vykoná jeden pracovník, zatiaľ čo druhý nie je v práci vôbec prítomný a žiadnu prácu nevykonáva (R 14/1981).

Ak páchatel', ktorý žiada alebo prijme úplatok, len predstiera, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, v skutočnosti to však nemieni urobiť, nejde o trestný čin nepriameho úplatkárstva, ale o trestný čin podvodu, prípadne o pokus tohto trestného činu (R 16/1981).

Pokiaľ páchatel' neoprávnene nakladá s autorským dielom takým spôsobom, ktorý prináleží iba autorovi a porušuje tým jeho autorské právo a zároveň koná podvodným spôsobom voči užívateľovi diela, a to tak, že sa vydáva za autora diela a uvedie tým užívateľ a do omylu, v dôsledku ktorého mu užívateľ diela vyplatí autorskú odmenu, ktorá mu neprináleží, dopúšťa sa trestného činu porušovania autorského práva v jednočinnom súbehu s trestným činom podvodu (R 38/1982).

Pokiaľ obvinený urobí všetko pre to, aby uviedol iného do omylu (predloží nepravdivý znalecký posudok o ocenení nehmuteľnosti v úmysle obohatiť osobu, ktorá nehmuteľnosť predáva), začal už uskutočňovať konanie, ktoré je znakom trestného činu podvodu, t. j. konanie, ktoré bezprostredne smeruje k dokonaniu trestného činu. Nie je rozhodujúce, že museli nastať ešte ďalšie skutočnosti na obvinenom nezávisle (uzatvorenie kúpnej zmluvy, vyplatenie kúpnej ceny), aby vznikla škoda na majetku iného a že vznik škody bol od konania obvineného časovo vzdialený. Takéto konanie nemožno posúdiť iba ako prípravu k uvedenému

mu činu. Pokiaľ znalec vo svojom posudku niektoré položky nadhodnotil úmyselne a iné iba z nedbanlivosti, nemožno mu v rámci ťažšieho následku u úmyselného trestného činu pričítať položky nadhodnotené z nedbanlivosti, lebo škoda takto vzniknutá bola spôsobená iným konaním a nie je v príčinnej súvislosti s jeho úmyselným konaním (R 26/1985).

K dokonaniu trestného činu podvodu nestačí samotné podvodné konanie, t. j. uvedenie niekoho do omylu alebo využitie jeho omylu, ale musí byť páchatel' alebo niekto iný obohatený.

Konanie obvineného spočívaajúce v tom, že ako predavač žrebov rozlepjuje a narušuje žrebov, ktoré mu boli zverené na predaj, a ponecháva si vyhrávajúce žreby, vykazuje znaky podvodného konania a nie znaky trestného činu poškodzovania spotrebiteľa a trestného činu poškodzovania cudzích práv. Manipulácia obvineného s obálkovými žrebmí, ktoré mu na základe dohôd zverila organizácia oprávnená uskutočňovať obálkovú lotériu s okamžitým výberom hier, mala povahu podvodného konania. Cieľom tohto podvodného konania bolo v rozpore s pravidlami hry vylákať od poriadajúcej organizácie neoprávnené výhry a spôsobiť tejto organizácii škodu, lebo v okamžiku, keď si ich páchatel' privlastnil, boli výhry majetkom organizácie. Nejde o trestný čin poškodzovania spotrebiteľa, pretože tento čin vyžaduje mimo iného, aby spotrebiteľ bol poškodzovaný predražovaním tovaru alebo klamaním na akosti, množstve alebo hmotnosti tovaru. Účastník lotérie nie je spotrebiteľ a žreby nie sú tovarom v zmysle citovaného ustanovenia TZ. Ide o veci svojho druhu, ktoré nie sú predmetom činnosti vnútorného obchodu. Žreby nie sú tovarom ani v zmysle uspokojovania hmotných potrieb občanov na vnútornom trhu, nepatria k predmetom predaja v maloobchodnej sieti. Nejde ani o trestný čin poškodzovania cudzích práv, pretože občanov, ktorí sa zúčastnili lotérie, nemožno identifikovať z hľadiska znaku „inému“ spôsobí vážnu ujmu na právach; porušenie herného plánu, poprípade podmienok hry, zavinené obvineným, ktoré malo za následok zníženie počtu výhier (jednotlivých výhier a v ich úhrnnej cene) sa týkalo určitého, bližšie nezisteného okruhu účastníkov hry. Navyiac jednotlivým účastníkom hry nebola za uvedenej okolnosti spôsobená konaním obvineného „vážna ujma na právach“ v zmysle citovaného ustanovenia TZ (R 20/1986).

Ak páchatel' odoberá elektrický prúd zásahom do elektromeru priamo zo siete, ide podľa výšky spôsobenej škody o priestupok, resp. trestný čin podvodu. Výšku škody treba v takých prípadoch určiť podľa odberateľskej ceny elektrického prúdu odobratého bez elektromeru, platnej v čase jeho neoprávneného odberu (B 8/1986 rozh. č. 18).

Ak páchatel', ktorý sám veci všeobecného záujmu neobstaráva, prijíma alebo žiada úplatok pre osobu, ktorá síce nie je verejným činiteľom, avšak obstaráva veci všeobecného záujmu, dopúšťa sa účastníctva na trestnom čine prijímania úplatku. Pokiaľ však páchatel' iba predstiera, že bude svojim vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, poprípade na činnosť osoby, ktorá obstaráva veci všeobecného záujmu, ale pre vybavenie veci nemieni nič podniknúť, dopúšťa sa trestného činu podvodu, poprípade jeho pokusu, keď o úplatok požiadal, ale neprijal ho (R 16/1988).

Nejde o trestný čin podvodu, pokiaľ obvinený prácu v rozsahu zodpovedajúcom výške prijatej mzdy skutočne vykonal, aj keď by táto práca bola z hľadiska doby jej prevedenia nesprávne vykazovaná v evidenčných dokladoch. V takomto prípade nevznikla škoda na majetku. O trestný čin podvodu by sa mohlo jednať iba v rozsahu, v akom obvinený prijal mzdu za prácu, ktorú sám nevykonal. Pokiaľ prácu, ktorú podľa výkazov mal vykonať obvinený, v skutočnosti vykonal iná osoba a obvinený prijal za túto prácu mzdu s vedomím, že mzda bola vyplatená i osobe, ktorá skutočne prácu vykonal, išlo by u obvineného o trestný čin podvodu.

Zo zákonného znaku „obohatí iného“ v ustanovení postihujúcom podvodné konanie nevyplýva, že by sa úmysel obvineného musel vzťahovať iba na konkrétne určenú osobu. Preto je tento znak naplnený i u bližšie nešpecifikovanej osoby akou je i zákazník vo všeobecnosti (B 2/1989 rozh. č. 12).

Pri závere o výške škody spôsobenej na cudzom majetku trestným činom spáchaným vylákaním vecí podvodným sľubom zaplatenie dohodnutej čiastky je nutné vychádzať zo skutočnej hodnoty veci a nie z výšky dohodnutej čiastky (R 42/1990).

Konanie páchatela, ktorý v úmysle získať výplatu tipovacej výhry predloží v zberní nájdený diel tiketu určený pre prihlasovanie výhry v presvedčení, že ide o tiket platný, nie je síce trestným činom podvodu, môže však podľa okolností zakladať znaky trestného činu zatajenia vecí, resp. pokusu tohto trestného činu (R 29/1992).

Pokiaľ lekár za predstierané prerušenie tehotenstva prijme úplatok, ide o trestný čin podvodu a nie o trestný čin spočívajúci v nedovolenom zákroku proti ľudskému plodu (R 50/1992).

Ak zmluvná strana–kupujúci–na základe ústne uzatvorenej kúpnej zmluvy o predaji osobného motorového vozidla odmieta zaplatiť plnenie požadované druhou zmluvnou stranou – predávajúcim–tvrdiac, že cena plnenia bola dohodnutá v nižšej výške, samotným týmto konaním nenapĺňa pojmové znaky trestného činu podvodu, pokiaľ sa nepreukáže, že predávajúceho uviedol do omylu alebo že jeho omyl využil a spôsobil tak na cudzom majetku škodu nie nepatrnú (R 65/2001).

Miestom spáchania trestného činu podvodu je nielen miesto, kde dochádza k napĺňaniu tej časti objektívnej stránky skutkovej podstaty tohto trestného činu, ktorou páchatel uvádza niekoho do omylu alebo niečí omyl využíva, ale aj miesto, kde v dôsledku uvedeného konania vznikla škoda a tiež miesto, kde sa páchatel obohatil. Ak ide o pokračovací trestný čin podvodu, ktorého objektívna stránka sa napĺňala vykonaním viacerých čiastkových útokov postupne na viacerých miestach, je miestom spáchania činu každé toto miesto (R 101/2001).

Z hľadiska naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu „uvedie niekoho do omylu“ nie je rozhodujúce, že obvinený poberá zvýšenie tarifného platu napriek tomu, že je držiteľom živnostenského oprávnenia, lebo samotné oprávnenie na výkon podnikateľskej, resp. živnostenskej činnosti nemožno ešte považovať za podnikanie, t. j. za čin-

nosť predpokladanú v § 2 ods. 1 ObZ, resp. § 2 živnostenského zákona. Rozhodujúce z uvedeného hľadiska je, či obvinený na podklade živnostenského oprávnenia podnikateľskú činnosť skutočne vykonával a túto okolnosť zatajil pred kompetentným orgánom v úmysle, aby dosiahol priznanie a vyplácanie percentuálneho zvýšenia tarifného platu. Majetková účasť v obchodnej spoločnosti sama o sebe nie je podnikaním, ale formou dispozície s vlastným majetkom, ktorá neodporuje zákonu. Podnikaním spoločnosti, v ktorej má obvinený majetkový podiel, je až činnosť subjektu obchodnoprávných vzťahov prostredníctvom štatutárneho orgánu, pokiaľ spĺňa znaky uvedené v § 2 ods. 1 ObZ (R 36/2002).

Vedomosť dôchodcu o tom, že mu dávka bola vyplatená neprávom alebo vo vyššej výmere ako mu patrila, nemožno vyvodiť zo skutočnosti, že v Zbierke zákonov bol uverejnený právny predpis, ktorý upravuje podmienky nároku na dávku, jeho trvanie alebo výplatu. Ustanovenie § 107 ods. 1 zák. č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov obsahuje ochranu dôchodcu, ktorý neprávom alebo vo vyššej výmere poskytovanú dávku poberal v dobrej viere, že mu patrí. Názor, že každý, kto pobera dávkou neprávom, je vzhľadom na nevyvrátiiteľnú právnu domnienku podľa § 2 zákona č. 1/1993 Z. z. nedobromyseľný, sa tomuto ustanoveniu prieči a účel zákona mári, lebo dobromyseľnosť dôchodcu celkom vylučuje (R 69/2003).

Služobný príjem profesionálneho vojaka (resp. niektorá zložka jeho služobného príjmu) nemôže byť považovaný za „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ tak, ako to má na mysli ustanovenie o subvenčnom podvođe, pretože pojmový znak objektívnej stránky uvedeného trestného činu označený ako „iné plnenie zo štátneho rozpočtu“ musí byť svojím charakterom a účelom obdobné dotácii alebo subvencii. Konanie páchatela, ktorý podvodným spôsobom (uvedením iného do omylu) dosiahne vyplácanie zvýšeného služobného príjmu (resp. niektorej zložky jeho služobného príjmu), nemôže byť kvalifikované ako trestný čin subvenčného podvodu, ale ako trestný čin podvodu (R 23/2005).

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k osobitnému motívu § 140, k závažnejšiemu spôsobu konania § 138, nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129, krízovej situácii § 134 ods. 2.

K § 222

Ods. 1: Základné náležitosti úveru upravuje ObZ v ustanoveniach § 497 a nasl., podľa ktorého zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Zmluva o úvere plní v obchodnom práve podobnú funkciu ako pôžička v občianskom práve (§ 657 a § 658 OZ), napriek určitým príbuzným črtám je však nutné tieto zmluvné typy odlišovať. Podstatným rozdielom medzi nimi je záväzok úverového dlžníka zaplatiť z prijatých peňažných prostriedkov úroky.

Úver sa zabezpečuje spravidla ručením (§ 303 a nasl. OZ), bankovou zárukou (§ 313 a nasl. ObZ) alebo záložnou zmluvou (§ 552 OZ).

Kto veriteľovi písomne vyhlási, že ho uspokojí, ak dlžník voči nemu nesplnil určitý záväzok, stáva sa dlžníkovým ručiteľom.

Ručením možno zabezpečiť len platný záväzok dlžníka alebo jeho časť. Vzniku ručenia však nebráni, ak záväzok dlžníka je neplatný len pre nedostatok spôsobilosti dlžníka brať na seba záväzky, o ktorom ručiteľ v čase svojho vyhlásenia o ručení vedel.

Ručením možno zabezpečiť aj záväzok, ktorý vznikne v budúcnosti alebo ktorého vznik závisí od splnenia podmienky.

Banková záruka vzniká písomným vyhlásením banky v záručnej listine, že uspokojí veriteľa do výšky určitej peňažnej sumy podľa obsahu záručnej listiny, ak určitá tretia osoba (dlžník) nesplní určitý záväzok alebo sa splnia iné podmienky určené v záručnej listine.

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva. Má jednak zabezpečovaciu funkciu (daním veci do zálohu sa dlžník fakticky donucuje plniť), ako aj funkciu uhradzovaciu (veriteľovi vzniká možnosť uspokojiť svoju zročnú pohľadávku zo zálohu v prípade, že nebude riadne splatená).

K pojmu omyl a k ďalším skutočnostiam súvisiacim s podvodným konaním pozri § 221, k pojmu malá škoda § 125 ods. 1.

Vylákaním od iného úveru [najmä od banky v zmysle § 1, písm. b) zákona č. 483/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov] tým, že ho páchatel uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na poskytnutie úveru alebo na jeho splácanie možno rozumieť uvedenie v žiadosti o úver, resp. v zmluve o úvere nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje alebo zamlčanie podstatných údajov. Takýmito údajmi budú najmä nereálne podnikateľské zábery v spropred známym nesplácaním úveru alebo maximálne nepravdepodobnou možnosťou jeho splácania, prípadne deklarovanie neexistujúceho príjmu, v dôsledku čoho nie je následne úver splácaný, uvádzanie veriteľovi mylných údajov o zabezpečení úveru a podobne. Vylákание zabezpečenia úveru znamená uvedenie do omylu ručiteľa, najmä pokiaľ ide o schopnosť splácania úveru, či jeho výšky.

Skutočnosť, že dlžník nesplnil svoj záväzok vrátiť peniaze v dojednanej lehote, hoci tak mohol urobiť, ešte nedokazuje, že uviedol veriteľa do omylu.

Úverovou zmluvou v zmysle tohto ustanovenia sa rozumie zmluva o úvere podľa § 497 a nasl. ObZ. Pod tento pojem však nemožno podriaďiť také typy zmlúv, ktoré nespočítavajú v poskytnutí peňažných prostriedkov, ale v poskytovaní tovaru a služieb na základe tzv. odložených platieb (napr. zmluva o kúpe prenajatej veci, či tzv. lízingsová zmluva). Toto ustanovenie je možné aplikovať i na prípady, kedy poskytovateľom úveru (veriteľom) zo zmluvy o úvere nie je len banka, ale aj iný subjekt poskytujúci v rámci svojho predmetu podnikania úvery (napr. stavebná sporiteľňa) alebo i iné subjekty, ak poskytnú úver na základe zmluvy o úvere.

K naplneniu zákonných znakov subjektívnej stránky trestného činu úverového podvodu sa vyžaduje, aby bolo preukázané, že páchatel už v čase dojednávania úveru konal

v úmysle vypožičané peniaze vôbec nevrátiť alebo nevrátiť ich v dohodnutej lehote, alebo konal aspoň s vedomím, že peniaze v dohodnutej lehote nebude môcť vrátiť a že tým uvádza veriteľa do omylu so spôsobením mu škody. Ak až po uzatvorení zmluvy o úvere vznikli prekážky, ktoré bránili dlžníkovi splniť tento záväzok a ktoré nemohol v čase uzatvárania zmluvy ani predvídať, ak inak bol v tom čase schopný záväzok splniť, alebo ak bol síce schopný peniaze vrátiť v dohodnutej lehote, ale z rôznych dôvodov vrátenie peňazí odkladal alebo dodatočne konal s úmyslom peniaze vôbec nevrátiť, potom jeho konanie nemožno považovať za trestný čin úverového podvodu (R 54/1967).

Subjektívnu stránku trestného činu úverového podvodu v prípade konania, ktoré má prvky vylákania úveru treba skúmať aj z toho hľadiska, či úverová zmluva opretá a zabezpečená zmluvne s riadením záložným právom k nehnuteľnostiam je veriteľom reálne vymožiteľná alebo iba fiktívna, pretože záložné právo má dve funkcie:

1. zabezpečovaciú, ktorá má viesť dlžníka k tomu, aby pohľadávku dobrovoľne a včas splnil, inak si ju veriteľ môže uspokojiť zo zálohu a
2. uhradzovaciú, ktorá veriteľa oprávňuje k tomu, aby si svoju pohľadávku uhradil zo zálohu (R 93/2002).

Páchatelom trestného činu úverového podvodu spáchaného podvodným konaním pri uzatváraní úverovej zmluvy môže byť len účastník takejto zmluvy. Osoba, ktorá takémuto účastníkovi len zabezpečí potrebné nepravdivé podklady, môže byť trestne zodpovedná iba ako pomocník, pričom o pomoc pôjde len v prípade, kedy konanie páchatela – účastníka úverovej zmluvy dosiahne štádia pokusu alebo dokonaného trestného činu. Z hľadiska zavinenia ide o úmyselný trestný čin.

Ods. 2: V nadväznosti na ods. 1 je ako páchatel' trestného činu úverového podvodu a nielen ako pomocník, definovaná osoba **oprávnená konať za toho, kto úver poskytuje**. Stane sa tak u zamestnanca, člena štatutárneho orgánu, zástupcu alebo inej osoby spomínaného subjektu, t. j. najmä banky, ak umožní získať úver tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie.

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129 a krízová situácia § 134 ods. 2.

K § 223

Ods. 1: Niektoré vzťahy súvisiace so vznikom, organizáciou, riadením, vykonávaním činnosti a zánikom poisťovní a zaisťovní, pôsobením poisťovní z iných členských štátov a ich pobočiek na území Slovenskej republiky, niektoré vzťahy súvisiace s pôsobením zahraničných poisťovní a ich pobočiek a zahraničných zaisťovní a ich pobočiek na území Slovenskej republiky, sprostredkovanie poistenia a výkon dohľadu nad poisťovníctvom upravuje zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Ďalšie skutočnosti súvisiace s poistením upravuje OZ v § 788 a nasl. Základným pojmom poistenia je poistná zmluva. Ňou sa poisťiteľ zaväzuje poskytnúť v dojednanom rozsahu plnenie, ak

nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a fyzická alebo právnická osoba, ktorá s poisťiteľom poistnú zmluvu uzavrela, je povinná platiť poistné.

Súčastou poistnej zmluvy sú všeobecné poistné podmienky poisťiteľa (poistné podmienky), na ktoré sa poistná zmluva odvoláva a ktoré sú k nej pripojené alebo boli pred uzavretím zmluvy tomu, kto s poisťiteľom zmluvu uzavrel, oznámené.

V poistnej zmluve sa možno od poistných podmienok odchýliť len v prípadoch v nich určených. V iných prípadoch sa možno odchýliť, len pokiaľ je to na prospech poisteného.

Poistná zmluva predstavuje typický príklad dvojstranného odplatného nominálneho právneho úkonu zakladajúceho záväzkoprávny vzťah. Z poistnej zmluvy vzniká veriteľovi (poisťovateľovi) povinnosť poskytnúť dlžníkovi (poistenému) v dojednanom rozsahu poistné plnenie, ak nastane náhodná udalosť v zmluve bližšie označená a dlžníkovi (poistenému, poisťníkovi) z tohto vzťahu vzniká povinnosť platiť poistné.

Poistiť možno najmä majetok pre prípad jeho poškodenia, zničenia, straty, odcudzenia alebo iných škôd, ktoré na ňom vzniknú (poistenie majetku); fyzickú osobu pre prípad jej telesného poškodenia, smrti, dožitia sa určitého veku alebo pre prípad inej poistnej udalosti (poistenie osôb); zodpovednosť za škodu vzniknutú na živote a zdraví alebo na veci, prípadne zodpovednosť za inú majetkovú škodu (poistenie zodpovednosti za škodu). Aktuálnym je aj poistenie právnej ochrany.

Kto s poisťiteľom uzaviera **poistnú zmluvu**, je povinný odpovedať pravdivo a úplne na všetky písomné otázky poisťiteľa týkajúce sa dojednávaneho poistenia. To platí tiež, ak ide o zmenu poistenia.

Túto povinnosť má aj ten, na ktorého majetok, život alebo zdravie alebo zodpovednosť za škodu sa má poistenie vzťahovať, aj keď poistnú zmluvu sám neuzaviera.

Právo na plnenie vznikne, ak nastane skutočnosť, s ktorou je spojený vznik povinnosti poisťiteľa plniť (**poistná udalosť**).

Kto má právo na plnenie, je povinný bez zbytočného odkladu poisťiteľovi písomne oznámiť, že nastala poistná udalosť, dať pravdivé vysvetlenie o jej vzniku a rozsahu jej následkov a predložiť potrebné doklady, ktoré si poisťiteľ vyžiada. Poistné podmienky mu môžu uložiť aj ďalšie povinnosti.

Pod **vylákaním poistného plnenia** od iného tým, že ho páchatel uvedie do omylu v otázke splnenia podmienok na jeho poskytnutie treba rozumieť nedôvodné uplatnenie nároku na plnenie z poistnej zmluvy tým, že páchatel v rozpore so skutočnosťou uvedie nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje alebo podstatné údaje zamlčí alebo sám úmyselne vyvolá poistnú udalosť, aby tak získal poistné plnenie, na ktoré nemá vôbec nárok, alebo aby také plnenie získal vo väčšej sume v porovnaní s tou, aká mu skutočne prináleží.

Základným znakom tejto skutkovej podstaty je takýmto konaním spôsobenie malej škody (§ 125 ods. 1). Škodou spôsobenou týmto trestným činom je čiastka, ktorá sa rovná rozdielu medzi skutočne poskytnutým poistným plnením na jednej strane a poistným plnením, ktoré by patrilo poistenému, keby páchatel neuviedol nepravdivé alebo hrubo skreslené

údaje alebo ak by nezamlčal podstatné údaje pri uplatnení nároku na poistné plnenie na strane druhej. Za škodu nemožno mechanicky považovať celú výšku poskytnutého poistného plnenia, ak je zrejmé, že k poistnej udalosti došlo a že nárok na poistné plnenie vznikol, ale v nižšej sume, než akú páchatel vylákal.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek, najčastejšie ním však bude poistený, a to predovšetkým za situácie, že vyvolá alebo finguje poistnú udalosť, napr. dopravnú nehodu, predstiera krádež vozidla alebo iných vecí, zapáli alebo inak úmyselne zničí hnutel'né alebo nehnuteľné veci. Ďalšími formami vylákania poistného plnenia sú uvádzanie nepravdivých skutočností o cene vecí, ich veku, rozsahu skutočného poškodenia, zdravotnom stave a podobne. Bližšie k súvislostiam o podvodnom konaní, vrátane pojmu omyl pozri trestný čin podvodu podľa § 221.

Ods. 2: V nadväznosti na ods. 1 je ako páchatel' trestného činu poisťovacieho podvodu a nie len ako pomocník, definovaná osoba oprávnená konať za toho, kto poistné plnenie poskytuje. Stane sa tak u zamestnanca, člena, zástupcu alebo inej osoby spomínaného subjektu, t. j. poisťovne alebo záisťovne, ak napomáha získať poistné plnenie tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie. K tomu pozri § 788 a nasl. OZ a citovaný zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve.

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129 a krízová situácia § 134 ods. 2.

K § 224

Predmetom ochrany tohto ustanovenia je postihnúť osobitné formy podvodného konania, ktorými sú prísľub účasti na majetkových výnosoch podniku v súvislosti s nakladaním s cennými papiermi alebo inými listinami alebo uvádzanie nepravdivých (mylných) alebo nereálnych (nadnesených) údajov o výnosoch (ziskoch) investovania alebo o majetkových pomeroch podniku (pomere aktív, pasív, skutočných možnostiach dosiahnutia zisku), do ktorého sa má investovať, alebo zamlčanie nevýhod takéhoto investovania (úmyselne uvádza len niektoré z výhod, neuvedie však spravidla ešte väčšie riziká, alebo ťažko splniteľné podmienky, až na základe ktorých by bol možný zisk). Cieľom tejto právnej úpravy je tiež priany postih konania v praxi vyskytujúceho sa u bývalých tzv. nebankových subjektov. Spôsob spáchania tohto trestného činu uvádzaním analyzovaných mylných údajov v prospektoch, prehľadoch a iných materiáloch (propagačných) je analogicky klanlivej reklame, najmä pokiaľ ide o informácie obsahujúce charakteristické znaky týkajúce sa kvalifikovanosti súťažiteľa. K tomu bližšie pozri § 45 ods. 1, 2 písm. c) ObZ.

K cenným papierom pozri § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vysvetlivky k § 130 ods. 1 písm. c).

Podľa § 19 ods. 1 a § 54 ods. 1, 3 citovaného zákona prevodom cenného papiera je zmena majiteľa cenného papiera uskutočnená na základe zmluvy podľa tohto zákona (jeho druhej časti upravujúcej zmluvy o cenných papieroch).

Za súvisiaci právny predpis možno považovať aj zákon č. 594/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého kolektívnym investovaním je zhromažďovanie peňažných prostriedkov od verejnosti na základe verejnej ponuky s cieľom investovať takto zhromaždené peňažné prostriedky do majetku ustanoveného týmto zákonom na princípe obmedzenia a rozloženia rizika.

Podľa § 5 písm. a) a § 90 ods. 1, 2 citovaného zákona, verejnou ponukou sa rozumie akékoľvek oznámenie, ponuka alebo odporúčanie na zhromažďovanie peňažných prostriedkov uskutočnené právnickou osobou alebo fyzickou osobou vo svoj prospech alebo v prospech tretej osoby akýmkoľvek prostriedkami zverejnenia voči okruhu fyzických osôb, ktorých počet presahuje 50.

Predajný prospekt a zjednodušený predajný prospekt musia obsahovať informácie, ktoré sú nevyhnutné na to, aby si mohli investori vytvoriť správny úsudok o ponúkanej možnosti investovania a o rizikách spojených s takýmto investovaním, najmenej však musia obsahovať údaje uvedené v prílohách č. 2 a 3. Predajný prospekt musí obsahovať aj jasné a pre bežných investorov zrozumiteľné vysvetlenie rizikového profilu podielového fondu.

Zjednodušený predajný prospekt musí byť zostavený a štruktúrovaný tak, aby bol ľahko zrozumiteľný pre priemerného investora.

K všeobecným aspektom podvodu pozri § 221.

K pojmu väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k osobitnému motívu § 140, k závažnejšiemu spôsobu konania § 138, nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129 a ku krízovej situácii § 134 ods. 2.

K § 225

Ods. 1: Z tejto časti uvedenej skutkovej podstaty je zjavné, že toto ustanovenie zabezpečuje ochranu verejným rozpočtovým zdrojom a sankcionuje vylúčenie analyzovaných finančných prostriedkov, ktorých poskytnutie alebo použitie je podľa všeobecného právneho predpisu viazané na podmienky, ktoré páchatel nespĺňa. Pritom páchatel koná tak, že uvádza iného do omylu v otázke ich splnenia. Postupuje teda tým spôsobom, že v žiadosti, resp. súvisiacich podkladoch uvedie nepravdivé alebo hrubo skreslené údaje alebo zamlčí podstatné údaje. Trestný čin subvenčného podvodu je spáchaný aj vtedy, keď ním nie je priamo inému spôsobená škoda.

Dotáciu možno charakterizovať ako relatívne pravidelný prídel peňazí zo štátneho rozpočtu poskytovaný subjektom samosprávy, štátnej správy a za splnenia ďalších zákonných podmienok aj fyzickým alebo právnickým osobám.

Subvencie sú prostriedky finančnej podpory poskytované z verejných zdrojov spravídla na vopred určený účel. V niektorých situáciách najmä v prípade účelovej dotácie sa rozdiel medzi dotáciou a subvenciou stráca. Obdobný význam ako tieto prostriedky majú aj ďalšie finančné nástroje, ktoré sú výpomocou pre právnické alebo fyzické osoby. Sú nimi napr. štátny príspevok poskytovaný poberateľovi hypotekárneho úveru z prostriedkov štátneho rozpočtu, prípadne iné plnenia alebo z týchto zdrojov tvorené fondy. K nim patria najmä: environmentálny a Štátny fond rozvoja bývania.

K príspevkom pozri napr. zákon č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov o sociálnej pomoci. Podstatnou súvisiacou právnou normou je zákon č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách (zrušený zákonom č. 523/2004 Z. z., účinný od 1. 7. 2005), ktorý upravuje postavenie, funkciu a zostavovanie štátneho rozpočtu, štátneho záverečného účtu, rozpočtov obcí a rozpočtov vyšších územných celkov, ktorými sú podľa osobitného zákona samosprávne kraje, ako aj použitie prostriedkov štátneho rozpočtu, rozpočtu obce a rozpočtu vyššieho územného celku. Zároveň ustanovuje pravidlá hospodárenia s rozpočtovými prostriedkami a kontrolu ich dodržiavania a finančné vzťahy štátneho rozpočtu k právnickým osobám a fyzickým osobám. Ďalej upravuje pravidlá hospodárenia štátnych fondov.

Štátny rozpočet je základným ekonomickým nástrojom finančnej politiky štátu, ktorým sa zabezpečuje rozdeľovanie jeho prostriedkov. Riadi sa ním rozpočtové hospodárenie Slovenskej republiky v príslušnom rozpočtovom roku.

Jednotlivé plnenia podľa tohto ustanovenia môžu byť vylákané zo štátneho rozpočtu (zákon č. 740/2004 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2005), rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie (napr. zákon č. 523/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov o rozpočtových pravidlách verejnej správy), štátneho fondu, rozpočtu vyššieho územného celku alebo obce (zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Pozri tiež zákon č. 226/1997 Z. z. v znení neskorších predpisov o subvenciách a vyrovnanavacích opatreniach (zrušený zákonom č. 128/2005 Z. z., účinný od 1. 5. 2005).

Blížšie k podvodnému konaniu vo všeobecnosti pozri § 221 o podvode.

Ods. 2: V kontexte ods. 1 sa jeho trestnosť rozširuje aj v prípade použitia týchto finančných prostriedkov na iný ako určený účel. Za takejto situácie sa navyše vyžaduje aj ich väčší rozsah (§ 125 ods. 1). Podstatou tohto ustanovenia je teda sankcionovanie použitia uvedených finančných prostriedkov v rozpore s ich účelovým viazaním. Obmedzuje sa tým voľnosť nakladania s nimi.

Ods. 3: V nadväznosti na ods. 1 je ako páchatel' trestného činu subvenčného podvodu, a nielen ako pomocník, definovaná osoba oprávnená konať za toho, kto tieto prostriedky poskytuje. Stane sa tak u zamestnanca, člena, zástupcu alebo inej oprávnenej osoby poskytujúcej alebo umožňujúcej získať vymenované finančné prostriedky tomu, o kom vie, že nespĺňa podmienky určené na jeho poskytnutie.

V prípade všetkých troch ods. sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

K pojmu *väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu* pozri § 125 ods. 1, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129 a krízová situácia § 134 ods. 2.

K § 226

Podstatou tohto ustanovenia je ochrana získavania peňazí, tovaru, služieb alebo informácií prostredníctvom konkretizovaných samoobslužných technických prostriedkov za požadovanú úhradu. Postihnutelným je práve neoprávnený zásah do jednotlivých týchto prostriedkov vrátane hardvéru a softveru počítača, automatov, či iných podobných samoobslužných prístrojov najrôznejším spôsobom. Stane sa tak zásahom do ich programového vybavenia, ale aj mechanicky (nie však vlámaním), v dôsledku čoho páchatel bez adekvátnej úhrady, t. j. vlozenej finančnej čiastky, na základe ktorej by bol prístroj činný, na škodu cudzieho majetku – vlastníka alebo prevádzkovateľa týchto zariadení seba alebo iného obohatí, teda takto získa majetkový prospech a zároveň týmto poškodeným osobám spôsobí na majetku malú škodu (§ 125 ods. 1).

K pojmom *väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu* pozri § 125 ods. 1

K pojmom osobitný motív pozri § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129, krízová situácia § 134 ods. 2.

K § 227

Podstatou trestnej zodpovednosti za trestný čin podvodného úpadku je spôsobenie úpadku právnickej osoby (§ 18a nasl. OZ), v ktorej páchatel pôsobí ako štatutárny orgán (§ 20 OZ a § 13 ObZ) alebo prokurista (§ 14 a nasl. ObZ). V alinei 1 je navyše vedený úmyslom spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, teda akékoľvek výhody hmotného alebo nehmotného charakteru. V alinei 2 tento motív absentuje. Koná tak tým, že hoci len časť majetku tejto upadajúcej právnickej osoby použije na založenie inej právnickej osoby [písm. a)] alebo na získanie jej majetkovej účasti v inej právnickej osobe [písm. b)].

Podľa § 6 ods. 1 ObZ **obchodným majetkom** sa na účely tohto zákona rozumie súhrn majetkových hodnôt (vecí, pohľadávok a iných práv a peniazmi oceniteľných iných hodnôt), ktoré patria podnikateľovi a slúžia alebo sú určené na jeho podnikanie.

Podľa § 3 a § 4 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii (ZKR) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, **dlžník je v úpadku**, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na povolenie reštrukturalizácie alebo návrh na vyhlásenie konkurzu, rozumie sa tým, že je v úpadku.

Platobne neschopný je ten, kto má viac ako jedného veriteľa a nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden peňažný záväzok. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi.

Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku.

Dlžník je povinný predchádzať úpadku. Ak hrozí úpadok, je povinný prijať bez zbytočného odkladu vhodné a primerané opatrenia na jeho odvrátenie.

Ak je dlžník povinný účtovať podľa osobitného predpisu (zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov), je povinný sústavne sledovať vývoj svojej finančnej situácie, ako aj stav svojho majetku a záväzkov tak, aby mohol včas zistiť prípadnú hrozbu úpadku a prijať opatrenia, ktoré hroziaci úpadok odvrátia.

Cieľom takéhoto konania špeciálneho subjektu je tzv. prelievanie kapitálu (majetku) z jednej právnickej osoby do druhej za cenu spôsobenia úpadku už existujúcej právnickej osoby (a tým zbavenia sa jej pasív) s tým, aby využitím majetku, ktorá má táto upadajúca právnická osoba, bola založená iná právnická osoba alebo aby bola získaná majetková účasť v nej. Páchatel tým sleduje spravidla vyhnutie sa riadnemu priebehu konkurzného konania a v konečnom dôsledku to, aby mohol majetok, ktorý by inak tvoril konkurznú podstatu, využiť na ďalšie podnikanie.

Z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin, ktorý je dokonaný spôsobením úpadku právnickej osoby, v ktorej je páchatel štatutárnym orgánom alebo prokuristom.

Ku spôsobeniu väčšej, značnej škody a škody veľkého rozsahu a k získaniu väčšieho, značného prospechu a prospechu veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K závažnejšiemu spôsobu konania pozri § 138.

Najprísnejšie trestným je tiež **spôsobenie úpadku inému**, t. j. aj ďalšej osobe, ktorá bola na pôvodnú upadajúcu právnickú osobu bezprostredne podnikateľsky alebo inak naviazaná.

K § 228

Ods. 1: Toto ustanovenie postihuje jednotlivé formy konania [písm. a) – e)], ktoré sú v rozpore so zásadami obozretného a vyváženého podnikania. V konečnom dôsledku je takýmto konaním spôsobený úpadok právnickej osoby (§ 18 a nasl. OZ) a zároveň vo väčšom rozsahu (§ 125 ods. 1) zmarené uspokojenie nárokov jej veriteľa.

K pojmom dlžník je v úpadku, platobne neschopný a predĺžený pozri vysvetlivky k § 227.

Jednotlivými formami úmyselného konania vedúcimi k spôsobeniu úpadku právnickej osoby a vo väčšom rozsahu k zmareniu uspokojenia jej veriteľa sú:

K písm. a): Investovanie do stratového obchodu bez zodpovedajúceho finančného krytia.

Z toho dôvodu, že z hľadiska subjektívnej stránky ide o úmyselný trestný čin, musí byť preukázané, že páchatel si bol vedomý, že investuje do obchodu s možnosťou vysokej pravdepodobnosti jeho straty a túto eventúálnu stratu nemá pre ďalšie podnikanie finančne vykrytú. Pôjde teda o vysokorizikové obchody vo vzťahu ku konkrétnemu podnikateľskému

subjektu, do ktorých takýto podnikateľ investoval neprimerane vysoké prostriedky v porovnaní so svojimi ostatnými podnikateľskými aktivitami a ziskami z nich plynúcimi, ktoré by dokázali stratu v takomto rizikovom obchode eliminovať do takej miery, aby sa páchatel vyhol úpadku. Páchatel teda musí konať v zjavnom rozpore s vyváženosťou možných ziskov a strát.

K písm. b): Prijatie alebo poskytnutie nevýhodného úveru z hľadiska majetkových možností právnickej osoby znamená neadekvátnosť využitia úverových nástrojov vo vzťahu ku konkrétnym možnostiam daného podnikateľského subjektu. Patrí sem úmyselné prijatie úveru, ktorého nevýhodnosť z hľadiska majetkových možností dlžníka spočíva v nemožnosti jeho splácania, či už samotnej istiny, ale aj úrokov alebo času do takej miery, že by jeho splácanie viedlo k úpadku dlžníka. Obdobne poskytnutie nevýhodného úveru znamená poskytnutie takého úveru, ktorý je v konečnom dôsledku rizikový vzhľadom na možnosti dlžníka a jeho nesplatenie by viedlo k úpadku tohto úverového veriteľa.

K písm. c): Zničenie, poškodenie, darovanie, zatajenie alebo iné odstránenie čo aj len časti majetku tejto právnickej osoby na škodu jej veriteľa sú formy konania obdobné trestnému činu poškodovania veriteľa podľa § 239 (k tomu pozri bližšie tam uvedené vysvetlivky). V konečnom dôsledku ide o také úmyselné a výrazne negatívne nakladanie s majetkom právnickej osoby konkretizované v tomto ustanovení osobami z jej radov (vlastnými) alebo inými subjektmi, ktoré vedie k úpadku tejto právnickej osoby a ku spôsobeniu škody jej veriteľovi.

K písm. d): Obsahom tejto formy konania je podstatný úmyselný nepomer medzi použitím časti príjmu z podnikania právnickej osoby na ďalšie podnikanie a osobnú spotrebu v neprospech podnikania. Tento nepomer je natoľko výrazný, že vedie až k spôsobeniu úpadku tejto právnickej osoby a vo väčšom rozsahu k zmareniu uspokojenia jej veriteľa.

K písm. e): Ďalšou formou konania, ktoré je v rozpore so zásadami obozretného podnikania a trestné podľa tohto ustanovenia je vloženie čo aj len časti príjmu z podnikania právnickej osoby do lotérií, hier alebo stávk. Pretože ich charakter a možnosť výhry sú samy o sebe vysokorizikové, takáto investícia môže viesť s vysokou pravdepodobnosťou až k spôsobeniu úpadku právnickej osoby. Bližšie pozri vysvetlivky k trestným činom prevádzkovania nepoctivých hier a stávk podľa § 229 a nepovolenej prevádzky lotérií a iných podobných hier podľa § 230.

Ods. 2: Toto ustanovenie zakotvuje trestnosť páchatela konajúceho spôsobom uvedeným v ods. 1 aj vtedy, ak úpadok právnickej osoby síce nebol spôsobený, avšak k jeho odvráteniu došlo len prijatím opatrení zo strany iných subjektov, ktoré tak navyše neboli povinné konať. Konkrétne k odvráteniu úpadku došlo poskytnutím príspevku alebo iným opatrením orgánu štátu, územnej samosprávy alebo verejnoprávnej inštitúcie. V praxi zrejme pôjde o poskytnutie záruk, úverov, prevzatie dlhov alebo neuplatňovaním, odkladom splatnosti pohľadávok alebo odpustením dlhov.

Ods. 3 – 4: K spôsobeniu značnej škody alebo škody veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

Najprisnejšie trestným je tiež spôsobenie úpadku inému, t. j. aj ďalšej osobe, ktorá bola na pôvodnú upadajúcu právnickú osobu bezprostredne podnikateľsky alebo inak naviazaná.

K § 229

Peňažná, iná podobná hra alebo stávka, ktorej pravidlá nezaručujú rovnaké možnosti výhry účastníkom sú hry vrátane stávkových, mimo rámca vymedzeného zákonom č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Takýmito typickými nepoctivými hrami alebo stávkami sú refazové alebo pyramídové hry, pri ktorých počet účastníkov rastie geometrickým radom, pričom pravdepodobnosť výhry neskorších účastníkov sa znižuje, ktoré sa podľa § 3 ods. 6 citovaného zákona zakazujú. V prípade, ak by boli účastníci hry uvádzaní do omylu v otázke herných pravidiel vrátane pravdepodobnosti výhry a vznikla im tak škoda rovnajúca sa skladu, pôjde o trestný čin podvodu.

Ďalšími z takýchto hier sú tzv. škrupinky alebo placičky. Páchatelom tohto trestného činu je ich prevádzkovateľ, nie účastník, pretože tento je poškodeným.

Bližšie k jednotlivým legálnym hrám a ich prevádzkovaniu pozri citovaný zákon č. 171/2005 Z. z. a § 230.

K pojmom väčšia škoda, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1. K pojmom osobitný motív pozri § 140, závažnejší spôsob konania § 138 a nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

K § 230

Prevádzkovanie lotérie alebo inej podobnej hry je zakotvené v zákone č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 3 a § 4 tohto zákona, hazardné hry sú hry, v ktorých hráč môže získať výhru v peniazoch, veciach alebo právach, ak splní herným plánom vopred určené podmienky. Výsledok hazardnej hry závisí výlučne alebo prevažne od náhody alebo od vopred neznámeho výsledku určitej okolnosti alebo udalosti. Výsledok okolnosti alebo udalosti, ktorá určuje výsledok hazardnej hry, nesmie byť vopred nikomu známy a nesmie byť nikým ovplyvniteľný a nesmie byť v rozpore s pravidlami hazardnej hry.

Hazardnými hrami sú lotéριοvé hry, hazardné hry v kasíne, stávkové hry, hazardné hry prevádzkované prostredníctvom výherných prístrojov, hazardné hry prevádzkované prostredníctvom technických zariadení obsluhovaných priamo hráčmi alebo prevádzkované prostredníctvom telekomunikačných zariadení a videohry, hazardné hry prevádzkované prostredníctvom internetu, ďalšie hry, ak spĺňajú podmienky všeobecnej definície hazardných hier.

Hazardné hry možno prevádzkovať len na základe licencie udelennej alebo vydannej podľa tohto zákona a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Za hazardné hry sa nepovažujú športové súťaže s cenami pre účastníkov, hry relaxačného alebo športového charakteru, aj keď na účasť na nich je potrebný vklad, ktorý sa účastníkovi takejto hry, ak prehrá, nevracia, zábaavné hry o vecné ceny prostredníctvom hracieho zariadenia, ak vklad nepresahuje sumu 10 Sk, hry prostredníctvom hracieho zariadenia, v ktorých výhrou je ďalšia hra na tom istom hracom zariadení, kvózy spočívajúce v odpovediach na otázky alebo v preukázaní vedomostí a zručnosti, ak je výsledok hry určený v prevažnej miere na základe preukázania vedomostí alebo zručnosti, iné hry a tomboly, ak herná istina neprekročí sumu 50 000 Sk.

Za hazardné hry sa nepovažujú ani propagačné súťaže, ktoré nie sú samostatnou podnikateľskou činnosťou a slúžia len na podporu predaja tovarov a služieb a pri ktorých nie je podmienkou účasti zaplatenie vkladu podľa tohto zákona. Propagačnými súťažami sa rozumie súťaže, hry, ankety a iné akcie, pri ktorých účastníci určení náhodným výberom získavajú výhry a pri ktorých je podmienkou účasti zakúpenie určitého tovaru, služby alebo iného plnenia a preukázanie tohto nákupu organizátorovi propagačnej súťaže alebo uzavretie zmluvného vzťahu s poskytovateľom výhier do propagačnej súťaže alebo účasť na propagačnej či reklamnej akcii, a to aj nepriamo prostredníctvom ďalšej osoby. Platby uskutočnené na účely získania plnení od organizátora propagačnej súťaže alebo poskytovateľa výhier do propagačnej súťaže sa nepovažujú za vklad podľa tohto zákona.

Hry, ktoré nezaručujú všetkým hráčom rovnaké podmienky vrátane možnosti výhry, najmä pyramídové hry alebo reťazové hry, sa zakazujú.

Prevádzkovanie zahraničných hazardných hier na území Slovenskej republiky sa zakazuje.

Lotériové hry sú hazardné hry, pri ktorých sa výhry vyhlasujú a rozdeľujú podľa herným plánom vopred určených pravidiel .

Lotériové hry sú najmä žrebové lotérie, tomboly, číselné lotérie, bingo, okamžité lotérie.

Žrebové lotérie sú lotériové hry, pri ktorých prevádzkovateľ hazardnej hry vydá herným plánom určený počet žrebov s poradovými číslami a ktoré umožňujú viacstupňové hranie. Viacstupňovým hraním sa rozumie taký spôsob realizácie hazardnej hry, pri ktorom majú hráči popri jednej prípadnej výhre ešte aj možnosť ďalšej výhry. Ak sú žreby rozdelené do niekoľkých sérií, každá séria musí obsahovať rovnaký počet žrebov a každý žreb musí byť označený okrem poradového čísla aj označením série. Predajná cena žrebu každej žrebovej lotérie musí byť rovnaká vo všetkých sériách. Do žrebovania sa zahrnú všetky vydané žreby.

Tomboly sú lotériové hry, pri ktorých sa do žrebovania zahrnú len predané žreby. Výhry z tombol sa žrebujú verejne podľa vopred určených a vyhlásených pravidiel, pričom výhercom je hráč, ktorý má žreb s číslom alebo iným označením zhodným s vyžrebovaným číslom alebo iným označením žrebu. Žreby sa predávajú a výhry z tombol sa vyhlasujú a vydávajú v deň a na mieste žrebovania.

Číselné lotérie sú lotériové hry, pri ktorých je prevádzkovateľ hazardnej hry povinný hráčovi, ak predloží potvrdenie o vklade a o vykonanej stávke, poskytnúť výhru určenú podľa pravidiel uvedených v hernom pláne, pričom tieto pravidlá určujú výhercu podľa toho, ako sa z obmedzeného počtu verejne žrebovaných čísel stávka hráča zhoduje s vyžrebovanými číslami. Pri číselných lotériách nie je vopred určený počet hráčov ani výška hernej istiny. Výhra sa vypočítava podľa počtu výhercov a úhrnnej výšky vkladov vopred herným plánom určeným podielom, prípadne sa určí násobkom vkladu. Jeden hráč môže vykonať aj viaceré stávok, pričom podľa počtu stávok sa zvyšuje aj výška vkladu, ktorý musí uhradiť.

Číselné lotérie sú najmä loto, keno a doplnková hra.

Bingo je lotériová hra prevádzkovaná v herniach, pri ktorej sa žrebuje vopred neurčený počet čísel z uzavretého číselného radu s vopred neurčeným počtom hráčov a výškou hernej istiny.

Okamžité lotérie sú lotériové hry, pri ktorých hráč zistí prípadnú výhru po zakúpení žrebu zotretím jeho vyznačenej, zakrytej časti. Žreby musia byť označené poradovým číslom a číslom série.

Povolentím na prevádzkovanie lotérie alebo inej podobnej hry sú licencie vydané ministerstvom financií alebo obcou. Tie sa rozdeľujú na všeobecné licencie a individuálne licencie, ktorými sú licencie na prevádzkovanie lotériových hier, licencie na prevádzkovanie hazardných hier v kasíne, licencie na prevádzkovanie stávkových hier, licencie na prevádzkovanie hazardných hier prostredníctvom výherných prístrojov, licencie na prevádzkovanie hazardných hier prevádzkovaných prostredníctvom technických zariadení obsluhovaných priamo hráčmi alebo prevádzkovaných prostredníctvom telekomunikačných zariadení a prevádzkovanie videohier, licencie na prevádzkovanie hazardných hier prostredníctvom internetu, licencie na prevádzkovanie štátnej lotérie, licencie na prevádzkovanie ďalších hazardných hier.

Licenciu možno udeliť alebo vydať len pre právnickú osobu so sídlom na území Slovenskej republiky. Ak ide o právnické osoby so zahraničnou majetkovou účasťou, licenciu možno udeliť alebo vydať len pre právnickú osobu so zahraničnou majetkovou účasťou osôb so sídlom alebo s trvalým pobytom v členskom štáte Európskej únie alebo v členskom štáte Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj.

Žrebové vecné lotérie a tomboly možno prevádzkovať na základe všeobecnej licencie vy danej ministerstvom financií a po splnení oznamovacej povinnosti. Vo všeobecnej licencii ministerstvo určí podmienky prevádzkovania žrebových vecných lotérií a tombol.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

K pojmom väčšia škoda, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K pojmom osobitný motív pozri § 140, závažnejší spôsob konania § 138 a nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

K § 231

Pod **ukrytím** sa rozumie získanie dispozície nad vecou, ktorú podielnik zároveň odstráni z dosahu pôvodného páchatela trestného činu. Prevedenie znamená mať faktický úžitok z veci, najmä ju užívať podľa vlastných predstáv. K prevodu môže dôjsť za odplatu (kúpou, výmenou a pod.) alebo bezodplatne (darovaním). V prípade peňazí nemusí ísť o identické bankovky, ktoré boli získané súvisiacim trestným činom (R 5/1993). Prenajatím prenajímateľ prenecháva na základe nájomnej zmluvy (hoci len konkludentnej, bližšie pozri § 663 a nasl. OZ) za odplatu nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky.

Záloh je charakterizovaný ako vec, právo alebo iná majetková hodnota, ktorá je vyhradená pre záložného veriteľa a slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva, ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená (bližšie pozri § 151a a nasl. OZ).

Podstatným znakom tejto skutkovej podstaty je **získanie veci trestným činom** (nie iným deliktom) spáchaným inou osobou, t. j. odlišnou od podielnika. Preto páchatelom trestného činu podielníctva nebude páchatel, spolupáchatel alebo účastník súvisiaceho trestného činu (najčastejšie krádeže, podvodu, lúpeže alebo iného trestného činu (B 1/1983, R 36/1966)). Pre trestnú zodpovednosť podielníka nie je rozhodné, že zanikla trestnosť súvisiaceho trestného činu. Na druhej strane, nešlo by o zodpovednosť páchatela za trestný čin podielníctva, ak by nebol možný trestný postih páchatela súvisiaceho trestného činu v dôsledku aplikácie § 2 o časovej pôsobnosti TZ.

Pojem to, čo **za takú vec bolo zadovážené** znamená následný prospech z ďalej prevádzanej veci. Pôjde napríklad o prijatie daru od osoby, ktorá ho zakúpila za peniaze získané trestnou činnosťou.

K pojmu vec pozri § 130 ods. 1, 2.

Na všetky znaky tejto skutkovej podstaty trestného činu sa vzťahuje úmyselné zavinenie [najmä vedomosť o všetkých znakoch skutkovej podstaty súvisiaceho trestného činu, u krádeže podľa § 212 ods. 3 písm. b) napr. tiež vedomosť o skoršom odsúdení páchatela]. K zavineniu z nedbanlivosti pozri § 232.

Ak obvinený prevezme od osoby mladšej ako 14 rokov cudziu vec, ktorú si táto osoba prisvojila konaním inak trestným a je si pritom týchto okolností vedomý, nedopúšťa sa trestného činu podielníctva, lebo nejde o vec, ktorá bola získaná trestným činom spáchaným inou osobou, ale trestného činu zatajenia veci.

K naplneniu subjektívnej stránky trestného činu podielníctva je potrebné, aby páchatel poznal všetky skutkové okolnosti rozhodné pre záver, že čin spáchaný inou osobou, ktorým bola vec uvedená v tomto ustanovení získaná, je trestným činom. Pokiaľ ide o trestný čin krádeže, nestačí páchatelova vedomosť o tom, že sa iná osoba zmocnila cudzej veci. Musí

vedieť a byť aspoň uzrozumený s tým, že týmto činom mohla byť spôsobená požadovaná škoda.

Konanie obvineného, ktorý spolu s ďalším páchatelom začal uskutočňovať spoločný zámer zmocniť sa cudzej veci – skúsil vniknúť do automobilu, kde bola vec uložená – je nutné posúdiť ako dokonaný trestný čin krádeže podľa príslušného ustanovenia TZ a nie ako trestný čin podielníctva, lebo či na základe spoločnej dohody dokonal sám spolupáchatel a vec, ktorej sa zmocnil, neskôr odovzdal obvinenému.

Podľa ust. § 231 TZ o podielníctve je možné posúdiť iba činnosť nadväzujúcu na krádež, ktorej nepredchádzala dohoda (napríklad mlčky uzatvorená) medzi rozkrádačom a podielníkom, že podielník po odcudzení veci prevedie na seba alebo na iného. Dohoda alebo sľub, ktorým páchatel dopredu zaisťuje rozkrádačovi rýchly odbyt rozkradnutého tovaru alebo iných vecí a ich bezpečne realizovanie, poprípade sústavné postupné a dopredu dohodnuté preberanie rozkradnutých vecí, ktoré umožňuje ďalšie pokračovanie v rozkrádaní, je potrebné kvalifikovať ako pomoc k trestnému činu krádeže.

Predbežnú otázku, či bola vec získaná trestným činom – pretože ide o otázku viny – posúdi súd samostatne, i keď bolo v inom konaní o vine priameho páchatela už právoplatne rozhodnuté.

Účastníctvo na trestnom čine vo forme pomoci je možné spáchať len pred dokonaním trestného činu. Osoba, ktorá pomáha ukrývať a pozmeňovať odcudzenú vec a koná bez predchádzajúcej dohody s páchatelom krádeže, dopúšťa sa trestného činu podielníctva.

Už zo znenia zákonných znakov „ukryje, na seba alebo iného prevedie“ plynie, že zákon vyžaduje, aby páchatel s predmetom útoku (cudzou vecou, ktorá bola získaná trestným činom spáchaným inou osobou) určitým spôsobom nakladal, prípadne, aby nad ňou mal určitú dispozičnú moc a že zákonný znak „ukrývania“ nie je daný, pokiaľ páchatel sa k takejto veci vôbec nedostane nijako s ňou nenakladá a nevykonáva nad ňou akúkoľvek dispozičnú moc. V zákonomnom znaku ukrývania nemožno preto vidieť akúkoľvek činnosť, ktorou sa sťažuje alebo znemožňuje prevzatie veci osobami k tomu povolanými, napr. iba bránenie oprávnenej osobe pri prevzatí veci (R 57/65).

K naplneniu znakov trestného činu podielníctva je nerozhodné, z akého dôvodu podielník previedol na seba vec získanú trestným činom spáchaným inou osobou. V konkrétnom prípade obžalovaný uviedol, že z takto získaných peňazí mu páchatel platil úhradu za ubytovanie alebo za elektrinu (R 42/71).

Ako bola získaná vec, ktorú na seba alebo na iného podielník prevádza, alebo to, čo za takúto vec bolo zaopatrené, je súd povinný vyriešiť ako predbežnú otázku. Skutočnosť, že vec bola získaná trestným činom, musí byť v konaní o trestnom čine podielníctva bezpečne zistená a z odôvodnenia rozsudku musí byť taktiež jasné, akým trestným činom sa tak stalo (B 3/71).

Medzi škodou, ktorá vznikla z majetkového trestného činu (z krádeže, sprenevery, podvodu atď.) a konaním podielníka, ktorý ukryje, na seba alebo na iného prevedie vec, ktorá

bola získaná majetkovým trestným činom spáchaným inou osobou, spravidla nebyva príčinný vzťah, a preto podielnik za túto škodu nezodpovedá. Podielnik získava neoprávnený majetkový prospech, ale účasť na spôsobení škody prevažne nemá. Ojedinele sa však môžu vyskytnúť prípady, kedy konanie podielníka bude mať vplyv i na spôsobenie škody. Bude to napr. pri ukrývaní veci a znemožňovanie jej užívania vlastníkom, čo môže mať vplyv na spôsobenie tzv. inej škody (R 13/75).

Ako trestný čin podielníctva nemožno posúdiť konanie osoby, ktorá má účasť na trestnom čine krádeže v štádiu pred jeho spáchaním napr. dohodou s páchatelom krádeže o tom, že odcudzené veci prevedie na seba. V takomto prípade ide o návod alebo pomoc k trestnému činu krádeže (B 2/76).

Ukrytie veci s úmyslom umožniť páchatelovi uniknúť trestnému stíhaniu, trestu alebo ochrannému opatreniu zakladá trestný čin nadržovania a nie podielníctva (R 42/79).

K zachovaniu totožnosti skutku postačí totožnosť konania alebo totožnosť následku. Pokiaľ je obvinený stíhaný preto, že sa zmocnil cudzej veci krádežou, poprípade lúpežou, je zachovaná totožnosť následku, pokiaľ sa zistí, že sa veci sám nezmocnil, ale že túto vec, odcudzenú, poprípade ulúpenú inou osobou alebo to, čo bolo za túto vec získané, na seba previedol, teda že sa nedopustil trestného činu krádeže, poprípade lúpeže, ale trestného činu podielníctva. Naopak, pokiaľ je obvinený stíhaný preto, že previedol na seba vec, ktorú odcudžila iná osoba, je zachovaná totožnosť následku a tým i totožnosť skutku, pokiaľ sa zistí, že obvinený vec na seba nepreviedol, ale sám ju odcudzil, teda že nespáchal trestný čin podielníctva, ale trestný čin krádeže (R 52/1979).

K získaniu väčšieho, značného prospechu a prospechu veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1. Pod týmto prospechom treba rozumieť čistý zisk, teda po odpočítaní nákladov vynaložených na získanie takejto veci.

K osobitnému motívu pozri § 140, závažnejšiemu spôsobu konania § 138 a nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129. K použitiu takejto veci na podnikanie pozri súvislosť s trestným činom neoprávneného podnikania podľa § 251.

K § 232

K pojmom **ukryje, prevedie, vec**, ktorá bola získaná trestným činom spáchaným inou osobou pozri § 231 ods. 1. Podstatnými znakmi skutkovej podstaty tohto trestného činu na rozdiel od trestného podielníctva podľa § 231 ods. 1 je zavinenie z nedbanlivosti (§ 16), a to, že musí ísť o vec väčšej hodnoty (§ 125 ods. 1).

Umožnenie inému **zastrieť pôvod alebo zistenie pôvodu** veci získanej trestnou činnosťou znamená konať tak, aby informácia o pôvode veci a teda, že bola získaná trestnou činnosťou, bola utajená alebo skreslená. Z dikcie tohto ustanovenia vyplýva, že formami takéhoto konania sú ukrytie a prevedenie veci väčšej hodnoty na seba alebo na iného (ods. 1).

Výslovné sa tiež zakotvuje, že uvedená súvisiaca trestná činnosť môže byť spáchaná na území Slovenskej republiky alebo v cudzine.

K pojmom značný prospech, prospech veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k závažnejšiemu spôsobu konania § 138.

Súčastou kvalifikovanej skutkovej podstaty tohto trestného činu [ods. 3 písm. c)] je špecifikácia vecí, konanie vo vzťahu ku ktorým je prísnejšie sankcionovateľné. Ide o veci z obchodu s omamnými, psychotropnými látkami (§ 130 ods. 5, § 135, § 171 – § 173), jadrovými alebo vysokorizikovými chemickými látkami (§ 298, § 299) alebo z iného obzvlášť závažného zločinu (§ 11 ods. 3).

K § 233

Táto právna úprava nadväzuje na D o praní špinavých peňazí, vyhľadávaní, zhabaní a konfiškácii ziskov z trestnej činnosti podpísaný 8. novembra 1990 v Štrasburgu (oznámenie MZV č. 109/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, ďalej len D).

V súlade s pojмами príjem alebo iný majetok z trestnej činnosti D používa pojmy zisk a majetok.

Ziskom sa rozumie akýkoľvek ekonomický prospech plynúci z trestnej činnosti. Tento prospech môže pozostávať z akéhokoľvek vlastníctva, ktoré je ďalej definované ako majetok.

Majetkom sa rozumie majetok akéhokoľvek druhu, či už sú to hmotné alebo nehmotné statky, hnutelné alebo nehnuteľné veci, právne dokumenty alebo nástroje, potvrdzujúce vlastnícke právo alebo podiel na tomto vlastníctve.

Podstatnými znakmi tohto ustanovenia (odlišujúcimi ho najmä od trestného činu podielníctva podľa § 231) je úmysel páchatela zatajiť existenciu takého príjmu alebo veci, zakryť ich pôvod v trestnom čine ďalej uvedeným konaním, t. j. vykonať takú aktivitu, v dôsledku ktorej by príjem alebo vec navonok pôsobili ako získané v súlade so zákonom. Takýto úmysel páchatela sa tiež spája so zatajením alebo ukrytím vecí určených či použitých na spáchanie trestného činu, ako aj zmarením ich zaistenia na účely trestného konania (§ 89 nasl. TP), ich prepadnutia (§ 60) alebo zhabania (§ 83), t. j. konkrétnym konaním [písm. a), b)], predísť v konečnom dôsledku trestnoprávnym sankciám vzťahujúcich sa na tieto veci i samotné protiprávne konanie. Tento úmysel musí byť páchatelovi dokázaný prioritne, a preto nepostačuje len zistiť v tomto ustanovení [písm. a), b)] vymedzené páchatelovo konanie bez konkrétnej väzby na zatajovanie alebo zakrytie takéhoto príjmu alebo veci alebo ich pôvodu v trestnom čine alebo ďalšie spomenuté pohnutky páchatela.

Aj konania definované ako **prevedie na seba alebo iného, požičia, vypožičia, prevedie** v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, dovezie, prevezie, premiestni, prenajme alebo inak sebe alebo inému zadováži [písm. a)] alebo drží, uschováva, ukrýva, užíva, spotrebuje, zničí, zmení alebo poškodí [písm. b)] predpokladajú najprv spáchanie samostatného trestného činu (predikatívneho, primárneho) týmto alebo iným páchatelom, získanie z neho príjmu alebo veci a až následné takéto konanie, vedené už analyzovaným úmyslom páchatela. V tomto kontexte vyznieva aj článok 6 ods. 2 D, podľa ktorého nie je rozhodujúca skutočnosť, či je primárny trestný čin predmetom trestného zákonodarstva strany, môže byť stanovené, že trestné činy uvedené v tomto odseku sa nevzťahujú na osoby, ktoré spáchali pri-

márny trestný čin, vedomosť, úmysel alebo motív ako znak činov uvedených v tomto odseku sa posúdi podľa objektívnych skutkových okolností.

Súvisiacou právnou normou je zákon č. 367/2000 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti v znení neskorších predpisov, ktorý v § 2 **legalizáciu príjmov z trestnej činnosti** definuje ako použitie alebo iné nakladanie s príjmami alebo s iným majetkom, ktorý pochádza alebo pri ktorom je dôvodné podozrenie, že pochádza z trestnej činnosti alebo z účasti na trestnej činnosti spáchanej na území Slovenskej republiky alebo mimo územia Slovenskej republiky (ods. 1).

Použitie príjmov alebo iného majetku uvedeného v ods. 1 je nadobudnutie vlastníckeho práva, držba alebo užívanie nehnuteľností, hnutelných vecí, cenných papierov, peňazí a iných hodnôt oceníteľných v peniazoch (ods. 2).

Nakladanie s príjmami alebo iným majetkom uvedeným v odsekoch 1 a 2 je prevod vlastníckeho práva, držba alebo užívanie tohto majetku s cieľom zatajiť alebo zmariť možnosť zistenia pôvodu takéhoto majetku a jeho vlastníka (ods. 3).

K pojmom väčší, značný prospech a prospech veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K pojmom osobitný motív pozri § 140, verejný činiteľ § 128 ods. 1, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129. K ods. 4 písm. b) pozri tiež zákon č. 331/2005 o orgánoch štátnej správy drogových prekurzorov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K § 234

K trestnému činu legalizácie príjmu z trestnej činnosti pozri vyššie § 233.

Najpodstatnejšou súvisiacou právnou normou je zákon č. 367/2000 Z. z. v znení neskorších predpisov o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Citovaný zákon v § 2 legalizáciu príjmov z trestnej činnosti definuje ako použitie alebo iné nakladanie s príjmami alebo s iným majetkom, ktorý pochádza alebo pri ktorom je dôvodné podozrenie, že pochádza z trestnej činnosti alebo z účasti na trestnej činnosti spáchanej na území Slovenskej republiky alebo mimo územia Slovenskej republiky.

Použitie príjmov alebo iného majetku je nadobudnutie vlastníckeho práva, držba alebo užívanie nehnuteľností, hnutelných vecí, cenných papierov, peňazí a iných hodnôt oceníteľných v peniazoch. K povinným osobám pozri § 3 tohto zákona.

Nakladanie s príjmami alebo iným majetkom je prevod vlastníckeho práva, držba alebo užívanie tohto majetku s cieľom zatajiť alebo zmariť možnosť zistenia pôvodu takéhoto majetku a jeho vlastníka.

Podľa § 4 zákona č. 367/2000 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, neobvyklá obchodná operácia je právny úkon alebo iný úkon, ktorý nasvedčuje tomu, že jeho vykonaním môže dôjsť k legalizácii alebo financovaniu terorizmu.

Podľa § 7 a § 11a citovaného zákona upravujúceho ohlasovacia povinnosť, povinná osoba ohlásí finančnej polícii neobvyklú obchodnú operáciu bez zbytočného odkladu. Ohlasovacia povinnosť je splnená podaním hlásenia o neobvyklej obchodnej operácii. Tá sa nevzťahuje na povinnú osobu podľa ZA a Notárskeho poriadku, ak sa týka informácie, ktorú získala o klientovi v súvislosti s poskytovaním právnej pomoci.

Ohlásením neobvyklej obchodnej operácie nie je dotknutá povinnosť oznámiť skutočnosti nasvedčujúce spáchaniu trestného činu.

Orgán vykonávajúci dohľad, kontrolu, štátny dohľad alebo štátny dozor nad činnosťou povinných osôb bezodkladne oznámi finančnej polícii porušenie tohto zákona alebo neobvyklú obchodnú operáciu, ak porušenie tohto zákona alebo neobvyklú obchodnú operáciu zistí pri výkone svojej pôsobnosti podľa osobitných predpisov, napríklad zákona Slovenskej národnej rady č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov, zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákona č. 96/2002 Z. z. o dohlade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje úmysel.

Toto ustanovenie vylučuje trestnú zodpovednosť za neoznámenie alebo neohlásenie predmetných skutočností v tom prípade, ak by tým páchatel seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva trestného stíhania.

K § 235

Za **tieseň** je treba považovať ťaživú situáciu poškodeného mimoriadnej povahy, ktorá je vyvolaná určitou naliehavou potrebou, ktorej uspokojenie nie je v momentálnych možnostiach poškodeného. Je to napríklad situácia, kedy v dôsledku neschopnosti okamžite splatiť skôr vzniknutý záväzok, môže poškodený prísť o celý majetok. Z hľadiska posúdenia trestnej zodpovednosti osoby, ktorá koná za podmienok ust. § 235 a zneužíva tiesne iného, nie je vôbec podstatné, či poškodený si takýto stav tiesne zapríčinil sám alebo k nemu došlo pod vplyvom okolností na jeho vôli nezávislých.

Neskúsenosť možno definovať v širšom slova zmysle ako danú najmä nízkym vekom alebo užšie ako nedostatok znalosti v konkrétnej oblasti ľudskej činnosti, napr. podnikania, možnosti získania úverov, cenových relácií a pod.

Rozumová slabosť je prejavom nedostatku intelektových schopností, iných porúch psychiky, duševných porúch, chorôb alebo celkovej nezrelosti osoby.

Rozrušenie je spravidla krátkodobý, hoci veľmi intenzívny stav ľudskej mysle ovplyvnený silnou bezprostrednou citovou udalosťou eliminujúcou reálne posúdenie vzniknutej situácie.

Plnením je konanie (alebo jeho zdržanie) sa v záväzkových vzťahoch a spočívajúce v poskytnutí spravidla finančnej čiastky, služby alebo veci. Postačí aj samotný jeho prísľub.

Pri posudzovaní, či ide v prípade dohodnutia pôžičky o prísľub plnenia, ktorého hodnota je k hodnote vzájomného plnenia v hrubom nepomere tak, ako to predpokladá ust. o trest-

nom čine úžery, je potrebné zvažovať popri hodnotovom pomere vzájomného plnenia i dobu, na ktorú je pôžička uzatvorená. Uvedený znak bol splnený v konkrétnom prípade pri uzatvorení zmluvy o pôžičke týkajúcej sa finančnej čiastky vo výške 293 000 Sk na dobu 3 mesiacov s prísľubom uhradenia zmluvnej odmeny vo výške presahujúcej 131 000 Sk.

Pod pohľadávkou treba rozumieť právo veriteľa na poskytnutie plnenia dlžníkom. Uplatniť pohľadávku možno prijatím plnenia alebo jeho vymáhaním od dlžníka formou upomienok, súdnou žalobou a podobne. Jej prevedenie na seba znamená získať ju od inej osoby spravidla odplatne na základe zmluvy, započítaním alebo inak.

Tiesňou sa rozumie taký stav dlžníka, ktorý ho núti k tomu, aby pre dosiahnutie úveru alebo k odkladu jeho platenia uskutočnil taký krok, ktorý by pri náležitej úvahe neuznal za vhodný (R 4460/1932).

Veriteľ poskytujúci osobe, ktorá je v tiesni alebo slabomyselnej bez dostatočného zaistenia pôžičku napríklad len v nepatrnej čiastke a len na krátku dobu, smie si dať sľúbiť a platiť odmenu presahujúcu úroky inak obvyklé, hlavne vzhľadom na riziko straty zapožičanej istiny, avšak celková odmena, ktorú si dá veriteľ sľúbiť alebo poskytnúť, nesmie nikdy dosiahnuť výšku odplaty rovnajúcu sa i podľa konkrétnych pomerov nápadný nepomer k hodnote plnenia. Trestný čin je dokonaný už v okamihu, kedy si páchatel' dal neadekvátnu majetkovú výhodu sľúbiť alebo poskytnúť. Nie je treba, aby páchatel' sám tieto výhody žiadal (R 2946/1927).

Je nerozhodné, či dlžník, ktorého tieseň páchatel' využíva, si zabezpečuje úver k lukratívnejším účelom (k rozšíreniu obchodu, k uzavretiu obchodu sľubujúceho mimoriadny zisk). Nezáleží na tom, že dlžník nepokladá vzájomné plnenie za nepomerne a že sa necíti byť poškodený. Trestný čin je dokonaný už prijatím vzájomného plnenia alebo prevedením úžerníckej pohľadávky, avšak uplatňovanie takejto pohľadávky alebo dispozícia s ňou sú fázou dokončovania v trestnej činnosti. Ďalšia dispozícia s takouto pohľadávkou je fázou dokončenia trestného činu (R 7365/1945).

V prípade úžery koná páchatel' bez úmyslu uviesť poškodeného do omylu o okolnostiach svojho konania napríklad predstieraním nepravdivých alebo skreslených skutočností alebo bez využitia omylu poškodeného. Predstava poškodeného o podstate jeho konania pri úžere je celkom správna, ale hodnotenie vzájomného pomeru oboch plnení (plnenia vlastného a plnenia páchatel'ovho) je nesprávne. Naopak, v prípade podvodu, ktorý je prísnejšie trestný, poškodený koná v dôsledku omylu, a to svojho alebo inej osoby, vyvolaného alebo využitého páchatel'om bez ohľadu na to, či poškodený konal pod vplyvom tiesne a tiež bez ohľadu na to, či konal preto, že nemá schopnosť rozpoznať alebo rozumieť dosahu alebo následkom svojho konania (R 85/1956).

Nejde o trestný čin podvodu, ale o trestný čin úžery, ak si dá páchatel' vyplatiť väčšiu čiastku peňazí za užívanie bytu využívajúc tiesne poškodeného vyvolanej nedostatkom bytov, pričom obom je známe, že ide o obecný byt (B 9/1974, rozh. č. 85).

K pojmu väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k pojmu na chránenej osobe § 139, z osobitného motívu § 140, závažnejší spôsob konania § 138 a nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

K § 236

K pojmom prisvojenie si, cudzia vec, vec malej hodnoty pozri § 130 ods. 1, 2, 4 a § 125 ods. 1.

Nález sa vzťahuje predovšetkým podľa páchatelových predstáv na veci stratené, zabudnuté, opustené alebo skryté. V prípade absencie týchto skutočností by išlo o trestný čin krádeže.

Omylom sa rozumie nehoda medzi skutočnosťou a predstavou páchatela za predpokladu, že nie je ním vyvolaný. V opačnom prípade (vyvolanie alebo využitie omylu) by páchatel spáchal trestný čin podvodu.

Inak bez prívolenia oprávnenej osoby si páchatel prisvojí cudziu vec, ktorá sa dostala do jeho dispozície bez jeho aktívneho konania napr. príplavením vodou, prinesením psom, maloletou osobou a podobne.

Ide o krádež, nie o zatajenie nálezu, pokiaľ si prívlastnil páchatel vec vnútri ohradeného obvodu, ktorý patrí poškodenému (R 380/1921).

Predmetom nálezu je vec stratená, t. j. vec, ktorá je na mieste doterajšiemu držiteľovi (vlastníkovi) neznámom alebo neprístupnom; dokiaľ tento pomer k veci nenastane a dotknutá osoba ju môže kedykoľvek získať, je vec v jeho držaní; držba pomíne až potom, keď sa vec stratí, teda doterajší držiteľ nemá nádej, že ju opäť nájde (R 2906/1927).

Kto si prisvojí cudziu vec aj napriek tomu, že mu je známa osoba, ktorej vec patrí a ktorá má ešte stratenú vec vo svojom dosahu, dopúšťa sa tým trestného činu krádeže a nie trestného činu zatajenia veci (R 9/1955).

Prijatie peňažnej čiastky z majetku iného v úmysle ponechať si ju, aj napriek tomu, že páchatel vie, že mu táto čiastka nepatrí a že mu bola zaslaná omylom, je konaním, ktoré zakladá znaky trestného činu podvodu, t. j. obohatením sa ku škode cudzieho majetku využitím omylu iného. Naproti tomu zatajenie veci z majetku iného tým, že si páchatel prívlastní vec z takéhoto majetku, ktorá sa dostala do jeho moci omylom, predpokladá, že v dobe, kedy sa vec dostáva do jeho moci, páchatel o tomto omyle nevie a až dodatočne si uvedomí, že mu vec nepatrí (R 17/1980).

Pokiaľ si páchatel prívlastní peniaze z majetku iného, ktoré našiel v priestoroch patriacich k objektu organizácie (v sklade predajne), kam ich oprávnený pracovník organizácie odložil, dopúšťa sa krádeže a nie zatajenia veci (R 31/1987).

Nejde o zatajenie veci v prípade, kedy si páchatel prisvojil 10 000 Sk zabalených vo vreckovke, ktoré vypadli z vrečka poškodeného, s ktorým obvinený sedel pri stole v hostinci. Správne mal byť skutok posúdený ako trestný čin krádeže, lebo obvinený vedel, že peniaze patria poškodenému a že sú ešte v jeho dosahu (R 35/1987).

Konanie páchatela, ktorý v úmysle získať výplatu tipovacej výhry predloží v zberní nájdený diel tiketu určený pre prihlasovanie výhry v presvedčení, že ide o tiket platný, nie je síce trestným činom podvodu, môže však podľa okolností zakladať znaky trestného činu zatajania veci, resp. pokusu tohto trestného činu (R 29/1992).

K rozlíšeniu trestných činov krádeže a zatajania veci v prípade, kedy páchatelia odcudzili osobné vozidlo, v ktorom neskôr našli väčšiu časťku peňazí a privlastnili si ju. Pre zákonné posúdenie veci je rozhodujúce, či také spôsobilie škody majiteľovi vozidla vzniknuté stratou valút je zahrnuté zavinením obvinených pri odcudzení vozidla. Za takýchto okolností by totiž išlo iba o jeden skutok, ktorý by naplňal znaky trestného činu krádeže, takže jeho posúdenie tiež ako trestný čin zatajania veci by bolo vylúčené. V osobných vozidlách bývajú často uložené i veci ich majiteľov alebo užívateľov značnej hodnoty, takže páchatelia, ktorí ich odcudzili, si musia byť vedomí i toho, že môžu spôsobiť podstatne väčšiu škodu, než je hodnota samotného vozidla. Z konania páchatelov, ktorí sa zmocnili cudzieho motorového vozidla so zámerom ho neskôr predať, a tak sa obohatiť, je zrejmé, že ich cieľom bolo získať z krádeže čo najväčší prospech a že tento cieľ sa vzťahoval i na získanie vecí, ktoré môžu byť vo vozidle uložené (R 30/1992).

K väčšej škode pozri § 125 ods. 1.

K § 237

Kým pod opatrovaním cudzieho majetku treba rozumieť prevažne jeho ochranu pred poškodením, zničením alebo obdobným znehodnotením, jeho spravovanie je spojené s aktívnejším prístupom povinného, pretože predpokladá jeho zvelaďovanie, resp. ďalšie aktívne nakladanie s ním s cieľom dosahovania zisku.

Cudzím majetkom je súhrn majetkových hodnôt, t. j. nielen veci (§ 130 ods. 1, 2), ale aj pohľadávok a iných práv a peniazmi ocenených ďalších hodnôt, ktoré nepatria hoci len čiastočne páchatelovi.

Ku škode pozri § 124 – § 126.

Porušiť povinnosť opatrovať alebo spravovať cudzí majetok znamená konať (ale tiež takéto povinnosti opomenúť) v rozpore s konkrétnym obsahom všeobecne záväzného právneho predpisu, právoplatného rozsudku alebo zmluvy, ktoré páchatela zaväzujú k okruhu a rozsahu určitých neopomenuteľných aktivít. Podľa ďalej uvedených právnych noriem takýmito konaniami môžu byť nedôsledné uplatňovanie sankčných prostriedkov voči zmluvnej strane, nevymáhanie jej zmluvných povinností, uzatváranie nevýhodných zmlúv ku škode spravovaného majetku, zadĺženie tohto majetku, hospodárenie smerujúce od pôvodného vysokého zisku po nepriaznivú finančnú situáciu a pod.

Všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré ustanovujú uvedené povinnosti sú napr. zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov, podľa ktorého súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä správa majetku maloletého dieťaťa [§ 28 ods. 1 písm. c)].

Podľa § 33 ZR, ak sú záujmy maloletého dieťaťa súvisiace so spravovaním jeho majetku ohrozené a rodičia sami neurobili alebo nie sú schopní urobiť vhodné opatrenia na ochranu majetku, súd môže na tento účel ustanoviť maloletému dieťaťu majetkového opatrovníka; tomuto rozhodnutiu nemusí predchádzať rozhodnutie o obmedzení rodičovských práv a povinností.

V rozhodnutí o ustanovení majetkového opatrovníka súd uvedie konkrétny rozsah majetku, ktorý bude opatrovník spravovať, spôsob nakladania s ním a lehoty, v ktorých je majetkový opatrovník povinný predkladať súdu správy o nakladaní s majetkom maloletého dieťaťa.

Majetkový opatrovník nesmie pri výkone správy majetku brať na seba neprímerané majetkové riziká. Za riadny výkon svojej funkcie zodpovedá súdu a podlieha jeho pravidelnému dohľadu. Súd môže podmieniť platnosť právneho úkonu majetkového opatrovníka svojím súhlasom. Za porušenie povinností pri spravovaní majetku zodpovedá majetkový opatrovník podľa všeobecných predpisov o náhrade škody. Pri výkone správy majetku maloletého dieťaťa majetkovým opatrovníkom sa použije osobitný predpis (§ 28 OZ).

Obdobné povinnosti podľa § 45 ZR sa vzťahujú na toho, komu bolo maloleté dieťa zverené do náhradnej osobnej starostlivosti, podľa § 50 ZR na pestúna a podľa § 58 ZR tiež na poručníka.

Rozsah spomenutých povinností zaväzuje aj zákonného zástupcu podľa § 26 a nasl. OZ.

Podľa § 40 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, **správca** počas konkurzu vykonáva správu majetku podliehajúceho konkurzu, speňažuje majetok podliehajúci konkurzu a z výťažku zo speňaženia tohto majetku v súlade s týmto zákonom uspokojuje veriteľov úpadcu a vykonáva aj ďalšie práva a povinnosti v priebehu konkurzu v súlade s týmto zákonom.

K ďalším právnym normám, obsahom ktorých je vymedzenie povinností opatrovať a spravovať cudzí majetok patria Občiansky súdny poriadok, ObZ, zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, upravujúci dohľad Národnej banky Slovenska nad finančným trhom. Takýmito právnymi normami sú tiež zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení neskorších predpisov, zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov, zákon č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch v znení neskorších predpisov, zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov, zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 340/2005 Z. z. o sprostredkovaní poistenia a sprostredkovaní zaistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 381/2001 Z. z. o povinnom

zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov upravuje správu majetku vo vlastníctve Slovenskej republiky vo verejnoprospešnej a nepodnikateľskej sfére, ktorú vykonáva správca majetku štátu a to štátna rozpočtová organizácia a štátna príspevková organizácia, štátny fond, verejnoprávna inštitúcia, ak na základe zákona spravuje majetok štátu, iná právnická osoba, ak na základe zákona spravuje majetok štátu.

Správca je oprávnený a povinný majetok štátu užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, nakladať s ním podľa tohto zákona, udržiavať ho v riadnom stave, využívať všetky právne prostriedky na jeho ochranu a dbať, aby nedošlo najmä k jeho poškodeniu, strate, zneužitiu alebo zmenšeniu.

Povinnosť opatrovať alebo spravovať cudzí majetok uložená právoplatným rozhodnutím súdu sa prelína s už citovanými právnymi normami, najmä ZR, OZ a Občianskym súdnym poriadkom (napr. § 176 a nasl. OSP o starostlivosti súdu o maloletých).

Takáto **zmluvne prevzatá** povinnosť je dvojstranný právny akt ako súhlasný prejav vôle dvoch subjektov podľa viacerých zmlúv OZ (napr. všeobecné zastúpenie na základe plnomocenstva, o úschove, ObZ (zmluva o uložení veci, skladovaní, mandátna zmluva a ďalšie, ZP (pracovná zmluva) a ďalších právnych noriem (upravujúcich povinnosti advokátov, notárov a podobne).

Subjektom tohto trestného činu môžu byť len fyzické osoby (aj v prípade, ak konajú za osobu právnickú), ktoré sú podľa všeobecne záväzného právneho predpisu, rozhodnutia súdu alebo zmluvy povinné vybavovať záležitosti iných osôb, pokiaľ je v tom zahrnutá aj povinnosť starostlivosti o ich majetok. Aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy v prípadoch, v ktorých sa nepreukáže, že by uvedené osoby úmyselným porušením povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok obohatili seba alebo iného, ale preukáže sa len spôsobenie škody nie malej na cudzom majetku. V tomto zmysle je ustanovenie o porušovaní povinnosti pri správe cudzieho majetku subsidiárne k iným ustanoveniam osobitnej časti TZ, najmä k trestnému činu sprenevery (R 3/1995).

Z hľadiska zavinenia sa na rozdiel od § 238 vyžaduje úmysel.

K väčšej, značnej škode a škode veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k osobitnému motívu § 140, k závažnejšiemu spôsobu konania § 138 a k nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129.

K § 238

V kontexte § 237 sa zavinenie u trestného činu porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku rozširuje podľa tohto ustanovenia aj o nedbanlivosť (§ 16). Vyžaduje sa však spôsobenie páchatelom značnej škody (na rozdiel od malej uvedenej v § 237); ku škode pozri § 125 ods. 1, pričom trestnosť sa zužuje len na porušenie povinnosti opatrovať alebo spravovať cudzí majetok ustanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom alebo povinnosti uloženej právoplatným rozhodnutím súdu. V porovnaní s § 237 sankcionovateľným podľa tohto ustanovenia nie je porušenie takejto povinnosti vyplývajúcej zo zmluvy. Bližšie k jednotlivým pojmom pozri § 237.

K § 239

Ods. 1: Trestné činy poškodzovania veriteľa a zvýhodňovania veriteľa patria medzi tzv. úpadkové delikty, cieľom ktorých je ochrana veriteľa a jeho práva na uspokojenie pohľadávok voči dlžníkovi. **Veriteľa** možno definovať ako právnickú alebo fyzickú osobu s právom na plnenie voči inej osobe (dlžníkovi) z dôvodu vzniku záväzkového vzťahu medzi nimi (k pojmom dlžník a splatnosť bližšie pozri § 240).

Čo aj len **čiasťočným zmarením uspokojenia svojho veriteľa** je také konanie dlžníka, ktorým eliminuje možnosť dosiahnutia uspokojenia splatnej pohľadávky veriteľa. K uspokojeniu veriteľa dôjde poskytnutím mu plnenia vyplývajúceho zo záväzkového právneho vzťahu existujúceho medzi veriteľom a dlžníkom (zaplatením dlžnej čiastky, vrátením, opravou veci a pod.). Majetkom sa rozumie súhrn všetkých majetkových hodnôt, t. j. veci (§ 130 ods. 1, 2), pohľadávok, iných práv a ďalších peniazmi ocenených hodnôt (§ 6 ObZ).

K zničeniu majetku (alebo jeho časti) dôjde vtedy, ak v rámci neobnoviteľného procesu dôjde k zlikvidovaniu jeho vlastnej hmotnej podstaty. Poškodeným je taký majetok (vec), u ktorého sa znížila spravidla prechodne, jeho hodnota, v dôsledku čoho môže svoje funkcie plniť len čiastočne. Obdobne aj u neupotrebitelného majetku dochádza k tomu, že nemôže plniť svoju funkciu z dôvodu podstatného zníženia jeho kvality.

Zatajením sa rozumie vyvolávanie zdania voči inému, že daná osoba už majetok nemá k dispozícii (nevlastní ho).

Predaj majetku (ako jeho odplatný prevod na inú osobu) a jeho výmena (vzájomné odovzdanie a prevzatie pôvodného majetku iným) sa realizuje formou kúpnej a zámennej zmluvy (§ 588 a nasl., § 611 a nasl. OZ).

Inak odstrániť čo aj len časť svojho majetku možno napr. jeho ukrytím, preúčtovaním alebo účelným prevedením takéhoto majetku na inú, spravidla blízku alebo spriaznenú osobu.

Zafažiť vec, ktorá je predmetom záväzku možno formou práv k cudzím veciam (záložným právom – § 151a a nasl., vecným bremenom § 151u a nasl., zádržným právom – § 151s a nasl. OZ).

Prenajatie sa zabezpečuje nájomnou zmluvou, na základe ktorej prenajíateľ prenecháva za odplatu nájomcovi vec, aby ju dočasne (v dojednanej dobe) užíval alebo z nej bral aj úžitky (§ 663 a nasl. OZ).

Predstieraním alebo uznaním neexistujúceho práva alebo záväzku je fingovanie pasív, kedy páchatel' v rozpore so skutočnosťou tvrdí, že iná osoba má voči nemu práva, či záväzky (tieto napr. aj eviduje v účtovníctve) alebo existenciu takéhoto práva alebo záväzku nedôvodne potvrdzuje inej osobe.

Postúpenie pohľadávky (§ 524 a nasl. OZ) spočíva v tom, že na základe písomnej zmluvy uzadretej medzi doterajším veriteľom (postupcom) a treťou osobou (postupníkom) aj bez vedomia dlžníka postúpi pôvodný veriteľ svoju pohľadávku proti dlžníkovi novému veriteľovi, a to buď za odplatu alebo bezodplatne. Novým veriteľom sa tak stane postupník.

Prevzatím dlhu (§ 531 OZ) so súhlasom veriteľa na základe dohody s pôvodným dlžníkom sa namiesto neho stáva dlžníkom ten, kto sa s ním takto dohodol. Toto ustanovenie TZ zároveň predpokladá, že páchatel' prevezme dlh iného dobrovoľne a aj keď na to nebol povinný ani oprávnený (napr. dlh, ktorý sa výlučne viaže na osobu pôvodného dlžníka).

Predstieraním zmenšenia svojho majetku alebo jeho zániku znamená v rozpore so skutočnosťou deklarovať, že došlo k úbytku majetkových hodnôt alebo deklarovanie insolventnosti najčastejšie formou uzatvárania fingovaných zmlúv, straty, spotrebovania a podobne.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť len dlžník (§ 488 a nasl. OZ), či už priamo ako fyzická osoba alebo štatutárny zástupca právnickej osoby v postavení konkrétneho subjektu konajúceho úmyselne. Ak sa páchatel' snaží zbaviť povinnosti zaplatiť svoj dlh tým, že predstiera, že dlh už zaplatil, hoci tomu tak nie je, môže naplňať znaky trestného činu podvodu a nie trestného činu poškodzovania veriteľa.

Ak až po uzatvorení zmluvy o pôžičke peňazí (o úvere) vznikli prekážky, ktoré bránili dlžníkovi splniť záväzok z pôžičky (z úveru) a ktoré nemohol v čase uzatvárania zmluvy o pôžičke (o úvere) ani predvídať, ak inak bol schopný vtedy záväzok splniť, alebo ak bol síce schopný peniaze vrátiť v dohodnutej lehote, ale z rôznych dôvodov vrátenie peňazí odkladal alebo dodatočne pojal úmysel peniaze vôbec nevrátiť, potom jeho konanie nemožno považovať za trestný čin podvodu. Následné konanie dlžníka, ktorý vykonal také majetkové dispozície, ktorými znemožnil úplné alebo aspoň pomerné uspokojenie pohľadávky určitého veriteľa, by podľa konkrétnych okolností mohlo byť iným trestným činom, predovšetkým trestným činom poškodzovania veriteľa alebo trestným činom zvýhodňovania veriteľa.

Za predaj časti vlastného majetku dlžníkom v zmysle § 239 ods. 1 písm. a), ktorým páchatel' čo aj len čiastočne zmari uspokojenie svojho veriteľa, je možné považovať predaj osobného automobilu a použitie takto získaných finančných prostriedkov na nájom – lízing – iného osobného automobilu. Totiž kým osobný automobil, ktorý je vlastníctvom dlžníka, môže byť použitý na uspokojenie veriteľa, osobný automobil, ktorý má dlžník prenajatý a je teda vo vlastníctve prenajíateľa, takto použitý nemôže byť.

Trestný čin zvýhodňovania veriteľa je vo vzťahu špeciality k trestnému činu poškodzovania veriteľa, preto je ich jednočinný súbeh vylúčený.

Dlžník, ktorý predá svoj majetok alebo jeho časť, a zo získaných prostriedkov uhradí iné skutočné (nie fingované) pohľadávky voči osobe, nedopúšťa sa trestného činu poškodzovania veriteľa, hoci týmto konaním zmarí alebo čiastočne zmarí uspokojenie veriteľa. Rovnako je tomu, ak dlžník predajom svojho majetku alebo jeho časti len sťaží alebo oddiali uspokojenie veriteľa, ktorému zostáva možnosť uspokojiť svoju pohľadávku z iného dlžníkovho majetku (R 41/1990).

Ods. 2: Na rozdiel od ods. 1, podľa ktorého páchatelom trestného činu poškodzovania veriteľa je samotný dlžník, podľa ods. 2 je takýmto páchatelom osoba odlišná od dlžníka, navyše aj za situácie, že dlžník o jej protiprávnom konaní nemá vedomosť. Ak by však takáto osoba konala v priamej súvislosti s dlžníkom a na základe dohody s ním, bude zodpovedná za niektorú z foriem účasti na tomto trestnom čine (§ 21).

Formy konania uvedené v tomto ods. písm. a) sú totožné s odsek 1 písm. a). Navyiac sa uvádza **darovanie**, ktoré sa realizuje darovacou zmluvou, na základe ktorej darca niečo bezplatne prenecháva alebo sľubuje obdarovanému a ten dar alebo sľub prenajíma (§ 628 a nasl. OZ).

Uplatnením neexistujúceho práva alebo pohľadávky znamená aktívne konanie páchatela voči dlžníkovi, napr. vo forme zastania formálnej upomienky, výzvy s cieľom vymôcť plnenie, prípadne zaslanie faktúry, či iných listín alebo podanie žaloby smerujúcej k vymáhaniu fiktívneho dlhu a pod.

K pojmom väčšia, značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138.

K pojmu úpadok pozri vysvetlivky k § 227 a § 3 ZKR.

K § 240

Dlžníkom je osoba, ktorá je na základe existujúceho záväzkového vzťahu povinná niečo dať (napr. tovar za vopred prevzaté peniaze), konať (zabezpečiť výstavbu, či iné dielo, opravu a pod.), zdržať sa konania (nevyužívať nehmuteľnosť) alebo strpieť (práva spojené s vecnými bremenami atď.). Na druhej strane záväzkového vzťahu sa nachádza veriteľ s právom na plnenie voči dlžníkovi (k veriteľovi bližšie pozri § 239).

Podstatným znakom tohto trestného činu je neschopnosť dlžníka plniť svoje záväzky. V zásade musí ísť o už splatné reálne záväzky, nielen o ich účtovný stav. Splatný je taký záväzok, ktorý je plniteľný z hľadiska uplynutia dohodnutej doby. Predmetná neschopnosť dlžníka sa pojmovo odvíja od definovania úpadku podľa § 3 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na povolenie reštrukturalizácie alebo návrh na vyhlásenie konkurzu, rozumie sa tým, že je v úpadku.

Platobne neschopný je ten, kto má viac ako jedného veriteľa a nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden peňažný záväzok. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní

platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi.

Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku.

Čo aj len čiastočným zmarením uspokojenia svojho veriteľa je také konanie dlžníka, ktorým eliminuje možnosť dosiahnutia uspokojenia splatnej pohľadávky veriteľa (porovnaj § 239).

Zvýhodnením iného veriteľa sa rozumie síce plnenie povinnosti dlžníka voči veriteľovi z reálne existujúceho záväzkového vzťahu, nie však na základe zásad pomernosti a rovnomenosti, ktoré sú pre stav neschopnosti dlžníka plniť svoje splatné záväzky najpodstatnejšie. Tieto zásady sa odvíjajú od ustanovení ZKR, najmä § 6, podľa ktorého veriteľa s rovnakými právami majú pri riešení úpadku dlžníka rovnaké postavenie; zvýhodňovanie niektorých veriteľov je neprípustné. ZKR zásadu pomernosti zdôrazňuje tiež v § 87 o pohľadávkach proti podstate, v § 88 o prevádzkovaní podniku po vyhlásení konkurzu, § 91 – speňažovanie, § 95 – nezabezpečení veriteľa, § 96 – všeobecné náležitosti rozorhu a v § 168 o oddĺžení. Plnenie, ktoré nezodpovedá zásade pomerného uspokojenia, môže byť veriteľovi poskytnuté i vzájomným započítaním objektívne existujúcich pohľadávok.

Predmetným konaním teda dlžník neodstraňuje svoj majetok, ani nefinguje pasíva tak, ako v prípade trestného činu poškodzovania veriteľa, koná však v prospech jedného veriteľa a na úkor ostatných. Tohto trestného činu sa páchatel nedopustí, ak ostatní veriteľa majú možnosť uspokojenia svojich pohľadávok zo zostávajúceho dlžníkovho majetku, preto dokazovanie tejto skutočnosti (rovnako ako neschopnosť páchatela plniť svoje splatné záväzky) patrí v trestnom konaní pre tento trestný čin za najpodstatnejšie. Rovnako nebude dlžník trestne zodpovedným napr. vtedy, ak síce uspokojuje pohľadávku iba jedného z veriteľov, ale len preto, aby tak nevyhnutne zabezpečil chod spoločnosti s cieľom skorého uspokojenia ďalších pohľadávok (konkrétne tým, že zaplatí za dodávku služieb, energií a pod.).

Ustanovenie o trestnom čine zvýhodňovania veriteľa sa vzťahuje na akéhokoľvek dlžníka, t. j. fyzickú osobu aj mimo podnikateľskej sféry. Nevyžaduje sa ani začatie konkurzného alebo obdobného konania, dokonca ani podanie takéhoto návrhu, pretože k zvýhodňovaniu veriteľa za uvedených okolností môže dôjsť najreálnejšie práve v čase bezprostredne predchádzajúcim konkurzu.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť len dlžník (§ 488 a nasl. OZ) či už priamo ako fyzická osoba alebo štatutárny zástupca právnickej osoby v postavení konkrétneho subjektu, konajúceho úmyselne.

Ku vzťahu trestných činov podvodu, poškodzovania veriteľa a zvýhodňovania veriteľa pozri vysvetlivky k § 239.

Ak až po uzatvorení zmluvy o pôžičke peňazí (o úvere) vznikli prekážky, ktoré bránili dlžníkovi splniť záväzok z pôžičky (z úveru) a ktoré nemohol v čase uzatvárania zmluvy o pôžičke (o úvere) ani predvídať, ak inak bol schopný vtedy záväzok splniť, alebo ak bol síce

schopný peniaze vrátiť v dohodnutej lehote, ale z rôznych dôvodov vrátenie peňazí odkladal alebo dodatočne pojal úmysel peniaze vôbec nevrátiť, potom jeho konanie nemožno považovať za trestný čin podvodu. Následné konanie dlžníka, ktorý vykonal také majetkové dispozície, ktorými znemožnil úplné alebo aspoň pomerné uspokojenie pohľadávky určitého veriteľa, by podľa konkrétnych okolností mohlo byť iným trestným činom, predovšetkým trestným činom poškodzovania veriteľa alebo trestným činom zvýhodňovania veriteľa.

Ak podnikateľ – fyzická osoba, nie je schopná splatiť úver prvému veriteľovi a uzná ďalší svoj existujúci záväzok voči inému veriteľovi, na ktorého prevedie celý svoj majetok, čím zmarí uspokojenie pohľadávky prvého veriteľa, dopúšťa sa trestného činu zvýhodňovania veriteľa podľa výšky takto spôsobenej škody aj formou kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa ods. 2 alebo ods. 3 TZ. Škodou, ktorá bola trestným činom zvýhodňovania veriteľa spôsobená, je škoda v hodnote zmarenej pohľadávky veriteľa alebo rozdiel medzi sumou, ktorú by veriteľ pri zachovaní zásady pomerného uspokojenia predpokladanej zákonom o konkurze a reštrukturalizácii mohol dosiahnuť a veriteľom skutočne získanou sumou na uspokojenie pohľadávky. Na naplnenie skutkovej podstaty trestného činu zvýhodňovania veriteľa netreba, aby už bolo začaté konkurzné alebo vyrovnacie konanie podľa zákona o konkurze a reštrukturalizácii alebo aby bol na také konanie podaný návrh. Preto ani nemožno odrátať od výšky spôsobenej škody uvedeným trestným činom fiktívnu odmenu možného správcu konkurznej podstaty (R 42/2001).

K väčšej škode a škode veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1

K § 241

Podmienky vyhlásenia konkurzu, jeho priebeh, spôsob uspokojovania veriteľov a ďalšie nadozývajúce skutočnosti, ako aj reštrukturalizáciu vrátane hlasovania upravuje zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ZKR) a súvisiace právne normy vydané ministerstvom spravodlivosti podľa § 204 ZKR.

Objektívnu stránkou skutkovej podstaty tohto trestného činu je prijatie alebo prisľub majetkového alebo iného prospechu v súvislosti s hlasovaním v rámci konania podľa citovaného zákona konkurzným veriteľom, ako konkrétnym subjektom s osobitnými vlastnosťami (pozri § 128 ods. 8). Pôjde teda o tzv. pasívnu korupciu, výsledkom ktorej je najmä eliminovanie aktivít, zákonných postupov a práv konkurzného veriteľa, resp. aby ten postupoval v prospech úpadcu alebo inej osoby.

K pojmu majetkový alebo iný prospech pozri vysvetlivky k úplatku – § 131 ods. 3 a korupcii – § 328 a nasl.

V tomto odseku je upravená tzv. aktívna korupcia v podobe poskytnutia, ponuky alebo prisľubu majetkového alebo iného prospechu kýmkoľvek vo vzťahu k veriteľovi a špecificky v spojitosti s hlasovaním o nútenom vyrovnaní za súhlas s ním.

S odkazom na obsah tohto ZKR inštitút vyrovnania stráca na aktuálnosti. Konkrétne aj podľa § 206 konkurzy a vyrovnania vyhlásené alebo povolené pred účinnosťou tohto zákona, t. j. pred 1. 1. 2005, ako aj právne vzťahy s nimi súvisiace sa spravujú podľa doteraj-

ších právnych predpisov (najmä zákon č. 328/1991 Zb. v znení neskorších predpisov o konkurze a vyrovnaní, vykonávacia vyhláška MS SR č. 493/1991 Zb. v znení neskorších predpisov).

Súd vyhlási konkurz alebo povolí vyrovnanie na základe návrhu podaného pred účinnosťou tohto zákona podľa doterajších právnych predpisov. Tieto konkurzy a vyrovnania, ako aj právne vzťahy s nimi súvisiace sa spravujú podľa doterajších právnych predpisov.

Ak sa vo všeobecne záväznom právnom predpise používa pojem „konkurzné konanie“ alebo „konkurz“, rozumie sa tým aj „konanie o oddlžení“. Ak sa vo všeobecne záväznom právnom predpise používa pojem „vyrovnacie konanie“ alebo „vyrovnanie“, rozumie sa tým aj „reštrukturalizačné konanie“ alebo „reštrukturalizácia“.

Bližšie k jednotlivým pojmom a odkazom pozri ods. 1.

K osobitnému motívu pozri § 140 a k závažnejšiemu spôsobu konania § 138.

K § 242 a § 243

Základnými právnymi normami upravujúcimi predmetné konanie sú ZKR, vykonávacie predpisy vydané MS SR podľa § 204 tohto zákona a zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

S poukazom na § 206 a ďalší obsah znenia ZKR je nové vyrovnávacie konanie po dátume účinnosti tohto zákona, t. j. po 1. januári 2006 neaktuálnym.

Podľa § 3 ZKR, dlžník je v úpadku, ak je platobne neschopný alebo predĺžený. Ak dlžník podá návrh na povolenie reštrukturalizácie alebo návrh na vyhlásenie konkurzu, rozumie sa tým, že je v úpadku.

Platobne neschopný je ten, kto má viac ako jedného veriteľa a nie je schopný plniť 30 dní po lehote splatnosti viac ako jeden peňažný záväzok. Za jednu pohľadávku pri posudzovaní platobnej schopnosti dlžníka sa považujú všetky pohľadávky, ktoré počas 90 dní pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu pôvodne patrili len jednému veriteľovi.

Predĺžený je ten, kto je povinný viesť účtovníctvo podľa osobitného predpisu, má viac ako jedného veriteľa a hodnota jeho záväzkov presahuje hodnotu jeho majetku.

Podľa § 11 ZKR, návrh na vyhlásenie konkurzu môže podať dlžník, veriteľ, likvidátor dlžníka alebo iná osoba, ak to ustanovuje tento zákon.

Dlžník v úpadku je **povinný** podať návrh na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Konkurz sa podľa § 23 ZKR považuje za vyhlásený zverejením uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku. Vyhlásením konkurzu sa dlžník stáva úpadcom.

Vyhlásenie konkurzu bráni tomu, aby na úpadcu začalo alebo prebiehalo reštrukturalizačné konanie. Ak počas konkurzu dôjde na súd návrh na povolenie reštrukturalizácie úpadcu, súd návrh na povolenie reštrukturalizácie uznesením odmietne.

Uvedené ustanovenia TZ sankcionujú marenie konkurzného, vyrovnávacieho konania, konania o reštrukturalizácii alebo konania o oddlžení kýmkoľvek (všeobecný subjekt vymedzený pojmom „kto“), t. j. dlžníkom, úpadcom, správcom, ale aj veriteľom, súdom a tretími osobami konkretizovanými v § 75 ZKR ak nespĺnia povinnosti uložené im zákonom upravujúcim také konanie.

Jednotlivé povinnosti dlžníka resp. úpadcu, nespĺnenie ktorých môže viesť k mareniu predmetného konania zákon vymedzuje takto: ak sa úpadok dlžníka rieši spôsobom ustanoveným týmto zákonom, súd, správca a veriteľský výbor postupujú pri riešení úpadku dlžníka tak, aby dosiahli pre veriteľov čo najvyššiu mieru uspokojenia ich pohľadávok; dlžník je pritom povinný poskytovať bez zbytočného odkladu všetku súčinnosť, ktorú možno od neho spravodlivo požadovať.

Dlžník v úpadku je povinný **podať návrh** na vyhlásenie konkurzu do 30 dní, od kedy sa dozvedel alebo sa pri zachovaní odbornej starostlivosti mohol dozvedieť o svojom úpadku. Túto povinnosť v mene dlžníka má rovnako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu dlžníka, likvidátor dlžníka a zákonný zástupca dlžníka.

Dlžník je **povinný** po začatí konkurzného alebo reštrukturalizačného konania obmedziť výkon činnosti len na bežné právne úkony; ak dlžník poruší túto povinnosť, platnosť právneho úkonu tým nie je dotknutá, právnenému úkonu však možno v konkurze odporovať [§ 14 ods. 5 písm. a), § 114 ods. 1 písm. a), ods. 2].

Ak zoznam záväzkov dlžníka a zoznam majetku dlžníka nebol súčasťou návrhu na vyhlásenie konkurzu, dlžník je povinný najneskôr do 15 dní od ustanovenia predbežného správcu zostaviť a odovzdať tieto zoznamy predbežnému správcovi. Zoznam majetku a zoznam záväzkov je dlžník povinný podpísať a výslovne v nich uviesť, že všetky uvedené údaje sú pravdivé a úplné; podpis dlžníka musí byť úradne osvedčený.

Úpadca, štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu úpadcu alebo zákonný zástupca úpadcu je povinný sa na písomnú žiadosť veriteľského výboru alebo správcu zúčastniť na zasadnutí veriteľského výboru a odpovedať na otázky členov veriteľského výboru a správcu.

Úpadca je povinný poskytnúť správcovi ním požadovanú súčinnosť, najmä všetky správcom požadované vysvetlenia vo forme a lehote určenej správcom. Na tento účel je úpadca povinný sa aj opakovane dostaviť na požiadanie do kancelárie správcu. V žiadosti o poskytnutie súčinnosti správca vždy poučí úpadcu o trestnoprávných následkoch nespĺnenia jeho povinnosti.

V nadväznosti na marenie konkurzného konania, vyrovnávacieho konania (podľa skorších predpisov), konania o reštrukturalizácii alebo konania o oddlžení odovzdaním nepravdivých údajov v zozname aktív a pasív [§ 242 ods. 1 písm. b)] podstatným je ustano-

venie § 73 ods. 1, 2 ZKR, podľa ktorého zisťovanie majetku podliehajúceho konkurzu zabezpečuje správca počas celého konkurzu; správca pritom vychádza najmä zo zoznamu majetku predloženého úpadcom, z vyjadrení úpadcu a iných osôb a vlastných šetrení vykonaných za súčinnosti osôb a orgánov, ktoré sú povinné mu poskytovať súčinnosť. Potrebnú súčinnosť sú správcovi povinní poskytnúť aj členovia veriteľského výboru ohľadom majetku tvoriaceho všeobecnú podstatu a zabezpečení veriteľa ohľadom majetku tvoriaceho ich oddelenú podstatu.

Zoznam majetku je úpadca povinný zostaviť a odovzdať správcovi do 15 dní od vyhlásenia konkurzu; ak už zoznam majetku pripojil k návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo poskytol predbežnému správcovi, je povinný poskytnúť správcovi v rovnakej lehote doplnenie tohto zoznamu. Predložený zoznam majetku alebo doplnenie tohto zoznamu je úpadca povinný podpísať a výslovne v ňom uviesť, že všetky uvedené údaje sú pravdivé a úplné; podpis úpadcu musí byť úradne osvedčený. Spolu so zoznamom majetku alebo doplnením tohto zoznamu je úpadca povinný odovzdať správcovi aj všetky ďalšie doklady týkajúce sa majetku podliehajúceho konkurzu.

Dôsledkom nespĺnenia povinnosti najmä úpadcu, ale aj správcu konkurznej podstaty alebo tretích osôb vymedzených v analyzovanom § 73 – § 75 ZKR sú ďalšie formy marenia konkurzného konania, a to zatajenie veci patriacej do konkurznej podstaty, znemožnenie, aby sa takáto vec zapísala a odhadla, jej nevydanie alebo zadržanie, sfaľšovanie alebo zničenie zaznamenaných informácií o majetku alebo finančných aktivitách dlžníka.

Vo všetkých prípadoch sa vyžaduje úmyselné zavinenie.

K väčšej, značnej škode a škode veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k osobitnému motívom § 140 a k závažnejšiemu spôsobu konania § 138.

K § 244

Toto ustanovenie sankcionuje porušenie **zákazu konkurencie**, t. j. zákazu podnikania v rovnakom alebo obdobnom predmete činnosti. Súvisiacim zákonom je najmä ObZ a jeho ustanovenia § 65, § 84, § 99, § 136, § 196, § 249 a pokiaľ ide o náhradu škody aj § 373 a nasl.

Podľa § 65 ods. 1 ObZ o zákaze konkurencie ustanovenia o jednotlivých spoločnostiach určujú, ktoré osoby a v akom rozsahu podliehajú zákazu konkurenčného konania. Na predmetnú právnu úpravu odkazuje aj zákon č. 177/2004 Z. z. o európskom zoskupení hospodárskych záujmov, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

V zmysle § 84 ObZ bez dovolenia ostatných spoločníkov nesmie spoločník verejnej obchodnej spoločnosti podnikáť v predmete podnikania spoločnosti, a to ani v prospech iných osôb. Spoločenská zmluva môže upraviť zákaz konkurencie inak.

V prípade komanditnej spoločnosti zákaz konkurencie neplatí pre komandistu, ak spoločenská zmluva neurčuje inak (§ 99 ObZ). Pokiaľ zo spoločenskej zmluvy alebo stanov spoločnosti s ručením obmedzeným nevyplývajú ďalšie obmedzenia, konateľ nesmie (§ 136) vo vlastnom mene alebo na vlastný účet uzavierať obchody, ktoré súvisia s podnikateľskou

činnosťou spoločnosti, sprostredkúvať pre iné osoby obchody spoločnosti, zúčastňovať sa na podnikaní inej spoločnosti ako spoločník s neobmedzeným ručením a vykonávať činnosť ako štatutárny orgán alebo člen štatutárneho alebo iného orgánu inej právnickej osoby s podobným predmetom podnikania, ibaže ide o právnickú osobu, na ktorej podnikaní sa zúčastňuje spoločnosť, v ktorej vykonáva pôsobnosť konateľa. Porušenie ods. 1 má dôsledky ustanovené v § 65. Spoločenská zmluva alebo stanovky môžu určiť, v akom rozsahu sa zákaz konkurencie vzťahuje aj na spoločníkov.

Rovnaká právna úprava ako je uvedená v § 136 ods. 1, 2 sa vzťahuje aj na akciovú spoločnosť (§ 196 ods. 1, 2).

Podľa § 249 ObZ členovia predstavenstva a kontrolnej komisie družstva, prokuristi a riaditeľ nesmú byť podnikateľmi ani členmi štatutárnych a dozorných orgánov právnických osôb s obdobným predmetom činnosti. Stanovky môžu upraviť rozsah zákazu konkurencie inak.

Ďalším zákonom upravujúcim zákaz konkurencie je zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov.

Podľa § 27 citovaného zákona člen správnej rady, riaditeľ a člen dozornej rady neziskovej organizácie (revízor) nesmie vo vlastnom mene ani na vlastný účet uzavierať obchody, ktoré súvisia s činnosťou neziskovej organizácie, sprostredkúvať pre iné osoby obchody neziskovej organizácie.

K väčšej škode, ako aj škode veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

K § 245

Zničením veci sa rozumie zlikvidovanie jej hmotnej podstaty do takej miery, že je neobnoviteľná, v dôsledku čoho sa vec stáva nevyužiteľnou. Môže sa tak stať najčastejšie jej rozbitím, roztrhaním, spálením, zburaním alebo iným jej zlikvidovaním.

Poškodenou je taká vec, u ktorej bola znížená jej hodnota, hoci len dočasne, preto uvedená vec plní svoju funkciu len čiastočne alebo prechodne vôbec, je však možné obnovenie jej funkčnosti.

Ako **neupotrebitelnú** možno charakterizovať takú vec, ktorá v dôsledku jej nízkej kvality nezodpovedá svojmu pôvodnému určeniu a účelu.

K pojmu **cudzia vec** pozri § 130 ods. 1, 2. Nie je ňou vec v bezpodielovom vlastníctve (na rozdiel od podielového).

K malej škode pozri ustanovenie § 125 ods. 1.

Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje úmysel.

Ak spôsobil páchatel pri násilnom vniknutí do bytu alebo domu úmyselne škodu na ich zariadení (dvere, okná, nábytok) v zásade prichádza do úvahy súbeh tohto trestného činu s trestnými činmi krádeže a porušovania domovej slobody. Jednočinný súbeh týchto trest-

ných činov je vylúčený len v prípade tzv. faktickej konzumpcie (R 15/1974, R 1/1980, R 35/1987).

Tzv. *faktická konzumpcia vylučujúca jednočinný súbeh trestných činov* je výnimkou z pravidiel, že skutok má byť zásadne posúdený podľa všetkých do úvahy prichádzajúcich ustanovení TZ a uplatní sa len vtedy, ak jeden trestný čin je prostriedkom alebo vedľajším produktom relatívne malého významu v porovnaní s iným základným trestným činom. Pri poruchových trestných činoch proti majetku, konkrétne pri trestnom čine krádeže vlámaním a pri trestnom čine poškodzovania cudzej veci, pri ktorých páchatel okrem odcudzenia veci poškodil aj zariadenie bytu (rozbil skriňu, vylomil dvere, porozbíjal okná a podobne) poškodenej osoby, uplatnenie tzv. faktickej konzumpcie je závislé od výšky škody spôsobenej konaním páchatela, ktorým zničil alebo poškodil, prípadne urobil neupotrebitelnými veci v porovnaní so škodou, ktorú na majetku iného spôsobil zmocnením a privlastnením si veci z takéhoto majetku (B 7/1980, rozh. č. 20).

K § 246

K pojmom poškodí a cudzia vec pozri vysvetlivky a odkazy uvedené v § 245.

Poškodzovanie cudzej veci formou postriekania, pomalovania a popísania farbou alebo inou látkou je prejavom trestnoprávnej ochrany veci najmä pred tzv. sprejermi, ktorí takýmto konaním poškodzujú hnutelné a nehnuteľné veci na značných plochách. Najmä posprejovaním vlakových súprav a dobre viditeľných priečelí stavieb so svojkými motívmi vznikajú nezanedbateľné škody. Táto základná skutková podstata pritom nevyžaduje spôsobenie škody, hoci práve odstraňovanie takýchto nápisov a obrazcov sa spája so značnými nákladmi. Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje úmysel.

K § 245 a § 246

K pôsobeniu väčšej, značnej škody a škody veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k pojmu osobitný motív § 140, závažnejší spôsob konania § 138, nebezpečné zoskupenie § 141 a § 129.

K veci, ktorá požíva ochranu podľa osobitného predpisu pozri vysvetlivky k trestným činom zneužívania vlastníctva podľa § 248 a poškodzovania a znehodnocovania kultúrneho dedičstva podľa § 249.

K § 247

Ods. 1: Objektom tohto trestného činu je ochrana počítačových dát, bezpečnosť ich prenosu a počítačového systému ako celku.

K pojmu škoda a prospech pozri § 124 ods. 1.

Inou ujmu sa rozumie zásah do práv iného v oblasti obchodného práva vrátane chodu, rozvoja právnickej osoby a jej dobrej povesti, ale tiež napríklad zásah do práv pracovných či rodinných.

Počítač možno charakterizovať ako funkčnú jednotku vykonávajúcu výpočty všetkých číselných aritmetických a logických operácií bez ľudského zásahu a podľa určitého programu.

Nosičom informácií je hmotný nosič počítačových informácií, najmä hard disc (tuhý disk), floppy disc (disketa), CD-ROM, magnetofónová kazeta. Neoprávnené používanie informácií získaných z nosiča je akékoľvek užívanie bez súhlasu subjektu oprávneného na nakladanie s predmetnými informáciami. Za **zničenie informácií** je potrebné považovať zlikoidovanie vlastnej podstaty informácií (napr. fyzickým zničením nosiča, nezvratným vymazaním informácií, zrušením záznamu, použitím takýchto programov – vírusov, ktoré spôsobia deštrukciu informácií). **Poškodením informácií** je ohrozenie účelu, ku ktorému majú informácie slúžiť, znížením ich informačnej hodnoty buď trvale (napr. takýmto zásahom do podstaty informácií, ktorý spôsobí, že ich nemožno trvale použiť na určený účel) alebo iba pre určitý čas (napr. program s informáciami možno použiť na určený účel až po zložitých a nákladných úpravách) alebo v určitej miere (informácie možno použiť pre iný spravidla menej náročný účel so stratami na úseku, pre ktorý boli pôvodne určené – tzv. náhradné použitie bude však prichádzať do úvahy vzhľadom k povahe veci iba celkom výnimočne).

Pozmenené sú také informácie, ktoré ako celok zostávajú zachované, dotknutá je však ich podstata, a to čiastočnou zmenou údajov.

Kvalita informácií sa zníži vtedy, ak sa tie nemôžu využiť v takejto ich podobe a k ich upotrebitelnosti dôjde až po rekonštrukcii takýchto dát.

Zásahom do technického vybavenia počítača je potrebné rozumieť akýkoľvek zásah do tzv. hardvéru, ktorým sa rozumie akékoľvek technické vybavenie počítača vrátane príslušenstva, od vlastnej počítačovej jednotky cez klávesnicu, monitor, tlačiareň a pod. až po prepájacie káble. Z povahy veci však vyplýva, že v praxi sa bude predovšetkým jednať o zásahy do takej časti počítača, ktorá priamo zaznamenáva, spracováva a číta informácie z nosiča. Zásahom do programového vybavenia počítača sa rozumie zásah do tzv. softvéru alebo „softvérového produktu“, čo je široký pojem, ktorý zahŕňa rad dielčích komponentov, napr. databázu, program a iné; projekt automatizovaného systému môže totiž zahŕňať viac samostatných programov a ich celok potom tvorí celkom nový softvérový produkt.

Ďalšími špecifikovanými formami konania (vkladanie, prenášanie, poškodenie, vymazanie, zníženie kvality, pozmenenie, potlačenie počítačových dát) dochádza k znefunkčnovaniu počítačového systému alebo vytváraniu neautentických (nehodnoverných, nepravých) dát. Takéto konanie páchatela je navyše spojené s jeho úmyslom, aby sa takéto dáta považovali za autentické alebo aby sa s nimi takto nakladalo na právne účely, t. j. vznik, zmenu, potvrdzovanie, či zánik právnych vzťahov.

Ods. 2: Tento odsek zakotvuje trestnosť ďalších konaní smerujúcich k možnému poškodeniu alebo zneužitiu záznamu na nosiči informácií. Sú nimi neoprávnené sledovanie neverejného prenosu počítačových dát do počítačového systému, z neho alebo v jeho rámci prostredníctvom technických prostriedkov. Poslednou formou konania podľa tohto ustanovenia

je zaobstaranie (t. j. zabezpečenie alebo sprístupnenie, t. j. hoci síce osobou oprávnenou, avšak nepríslušnému subjektu) počítačového programu a iného zariadenia alebo počítačové hesla, prístupového kódu alebo podobných údajov umožňujúcich prístup do celého počítačového systému alebo do jeho časti. Bližšie k tomu pozri napr. zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého technickým prostriedkom je zariadenie alebo systém určený na vytváranie, spracúvanie, prenos, ukladanie a ochranu utajovaných skutočností [§ 2 písm. i)]. Porovnaj tiež napr. vyhlášku Národného bezpečnostného úradu (ďalej len „NBÚ“) č. 339/2004 Z. z. o bezpečnosti technických prostriedkov, tiež vyhlášku č. 331/2004 Z. z. o personálnej bezpečnosti a o skúške bezpečnostného zamestnanca, vyhlášku NBÚ č. 336/2004 Z. z. o fyzickej bezpečnosti a o objektovej bezpečnosti, vyhlášku NBÚ č. 338/2004 Z. z. o administratívnej bezpečnosti alebo vyhlášku NBÚ č. 340/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o šifrovej ochrane informácií.

K tejto problematike pozri tiež zákon č. 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme, zákon č. 22/2004 Z. z. o elektronickom obchode, zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zákon č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách.

K pojmu značná škoda a škoda veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1, k nebezpečnému zoskupeniu § 141 a § 129.

K § 248

Pojem **dôležitý kultúrny záujem** sa obsahovo odvíja najmä od zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu. Tento zákon totiž upravuje podmienky ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s vedeckými poznatkami a na základe medzinárodných zmlúv v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná, napr. dohovor o ochrane svetového, kultúrneho a prírodného dedičstva (oznámenie č. 159/1991 Zb.), vyhláška ministra zahraničných vecí č. 15/1980 Zb. o dohovore o opatreniach na zákaz a zamedzenie nedovoleného dovozu, vývozu a prevodu vlastníctva kultúrnych statkov, Európsky dohovor o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný – oznámenie č. 344/2001 Z. z.) a dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy (oznámenie č. 369/2001 Z. z.).

Ochrana pamiatkového fondu je súhrn činností a opatrení zameraných na identifikáciu, výskum, evidenciu, zachovanie, obnovu, reštaurovanie, regeneráciu, využívanie a prezentáciu kultúrnych pamiatok a pamiatkových území.

Pod iným všeobecným záujmom možno rozumieť najmä prírodné dedičstvo v zmysle dohovoru o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva (oznámenie FMZV č. 159/1991 Zb.), do ktorého patria prírodné javy tvorené fyzickými a biologickými útvarmi alebo skupinami takýchto útvarov, ktoré majú výnimočnú svetovú hodnotu z estetického alebo vedeckého hľadiska; geologické a fyziografické útvary a presne vymedzené oblasti, ktoré tvoria miesto prirodzeného výskytu ohrozených druhov zvierat a rastlín výnimočnej sve-

tovej hodnoty z hľadiska vedy alebo starostlivosti o zachovanie prírody; prírodné lokality alebo presne vymedzené prírodné oblasti svetovej hodnoty z hľadiska vedy, starostlivosti o zachovanie prírody alebo prírodnej krásy. Zároveň tento dohovor za kultúrne dedičstvo považuje pamätníky: architektonické diela, diela monumentálneho sochárstva a maliarstva, prvky alebo štruktúry archeologickej povahy, nápisy, jaskynné obydlia a kombinácie prvkov, ktoré majú výnimočnú svetovú hodnotu z hľadiska dejín, umenia alebo vedy; skupiny budov: skupiny oddelených alebo spojených budov, ktoré majú z dôvodu svojej architektúry, rovnorodosti alebo umiestnenia v krajine výnimočnú svetovú hodnotu z hľadiska dejín, umenia alebo vedy; lokality: výtvory človeka alebo kombinované diela prírody a človeka a oblasti zahŕňajúce miesta archeologických nálezov majúce výnimočnú svetovú hodnotu z dejinného, estetického, etnologického alebo antropologického hľadiska.

Do okruhu osobitných predpisov zabezpečujúcich ochranu predmetných vecí ďalej patria zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí a ďalšie v znení neskorších predpisov.

Sankcionovaným je poškodenie kultúrneho alebo iného všeobecného záujmu definovaného len ako dôležitý. Tento pojem bude možné v konkrétnych prípadoch ustáliť v súčinnosti s odbornými inštitúciami. Určite ním bude kultúrna pamiatka alebo pamiatkové územie zapísané v zozname svetového dedičstva, prípadne v ústrednom zozname pamiatkového úradu podľa § 21 a § 22 uvedeného zákona č. 49/2002 Z. z.

K pojmom vec, zničiť, poškodiť, urobiť neupotrebitelnou pozri vysvetlivky k § 245.

Zašantročením je také páchatelovo nekalé konanie, ktorým sa veci zbavuje alebo ju ukrýva.

K pojmu vec pozri § 130 ods. 1, 2.

Vlastnou vecou je taká vec, ktorá vlastnícky alebo inak patrí oprávnenej osobe, s ktorou je táto oprávnená nakladať. To platí aj o veci patriacej do spoluvlastníctva. Bližšie k pojmom cudzia – vlastná vec pozri vysvetlivky k § 212 a § 130 ods. 1.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel.

K spôsobeniu väčšej, značnej škody a škody veľkého rozsahu pozri § 125 ods. 1.

Za iný obzvlášť závažný následok by bolo možné považovať napr. zničenie takej veci, ktorá je unikátom alebo ojedinelým exemplárom svetového kultúrneho alebo prírodného dedičstva.

K § 249

Archeologický výskum a archeologické nálezy upravuje zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov.

Podľa § 36 tohto zákona je archeologický výskum súhrn odborných činností zameraných na vyhľadávanie, identifikáciu, vyhodnocovanie, dokumentáciu a na záchranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk, ako aj na vyhľadávanie a zber hmatelných archeologických nálezov na povrchu zeme, v zemi a pod vodou. Archeologický výskum je

oprávnený vykonávať archeologický ústav; iná právnická osoba iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom kultúry. Ministerstvo udelí oprávnenie na archeologický výskum právnickej osobe, ktorá zabezpečuje vykonávanie výskumu prostredníctvom fyzických osôb s osobitnou odbornou spôsobilosťou získanou podľa § 35 ods. 3 tohto zákona.

Podľa § 7, § 40 a § 41 citovaného zákona, archeologický nález je hnutelná vec alebo nehnuteľná vec, ktorá je dokladom o živote človeka a o jeho činnosti od najstarších dôb až do novoveku a spravidla sa našla alebo nachádza sa v zemi, na jej povrchu alebo pod vodou. Archeologické nálezisko je topograficky vymedzené územie s odkrytými alebo neodkrytými archeologickými nálezmi v pôvodných nálezových súvislostiach.

Nález je vec pamiatkovej hodnoty, ktorá sa nájde výskumom, pri stavebnej alebo inej činnosti v zemi, pod vodou alebo v hmote historickej stavby. Ak sa vec pamiatkovej hodnoty nájde mimo povoleného výskumu, musí to nálezca ohlásiť krajskému pamiatkovému úradu priamo alebo prostredníctvom obce. Oznámenie o náleze je povinný urobiť nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác, pri ktorých došlo k nálezu, najneskôr na druhý pracovný deň po jej nájdení. Archeologické nálezy sú vlastníctvom Slovenskej republiky.

Hnuteľné nálezy sa chránia podľa zákona č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách v znení neskorších predpisov a o ochrane predmetov múzejnej hodnoty a galerijnej hodnoty. Nehnuteľné nálezy, ich súbory a archeologické náleziská možno na základe ich pamiatkovej hodnoty vyhlásiť za kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie alebo pamiatkové zóny.

Archeologické náleziská eviduje archeologický ústav v Centrálnnej evidencii archeologických nálezísk Slovenskej republiky. Archeologický ústav v evidencii nálezísk vyznačí archeologické náleziská vyhlásené podľa tohto zákona za kultúrne pamiatky alebo pamiatkové územia.

Pozri tiež ED o ochrane archeologického dedičstva (revidovaný – oznámenie č. 344/2001 Z. z.).

K závažnejšiemu spôsobu konania pozri § 138, k osobitnému motívu § 140.

K prisvojeniu si veci a spôsobeniu tým škody väčšej, značnej a škody veľkého rozsahu pozri § 130 ods. 1, 4, § 125 ods. 1, k nebezpečnému zoskupeniu § 141 a ku krízovej situácii § 134 ods. 2.

K § 250

Toto ustanovenie umožňuje ako trestný čin postihnúť hrubé zneužitie účasti na hospodárskej súťaži a jej obmedzovanie, ktoré iných súťažiteľov poškodzuje. Teda toho, kto nekalou súťažou v hospodárskom styku poškodí dobrú povesť súťažiteľa alebo konaním, ktoré je v rozpore so zákonom o ochrane hospodárskej súťaže spôsobí inému súťažiteľovi značnú škodu, ohrozí chod jeho podniku.

Zneužitím účasti na hospodárskej súťaži je nekalé súťažné konanie (ďalej len „nekalá súťaž“) a nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže (§ 42 ods. 1 ObZ).

Nekalá súťaž – pozri § 44 ObZ.

Poškodenie dobrej povesti – rozumie sa nielen obchodné meno (porovnaj i s § 281), ide už o priamy odraz tých skutočností, ktoré tvoria podstatu nekalej súťaže, na povesti poškodeného súťažiteľa (napr. strata dôvery).

Nedovolené obmedzovanie hospodárskej súťaže upravuje osobitný zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona SNR č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Ohrozenie chodu alebo rozvoja podniku – napr. strata trhu, strata obchodných partnerov, zánik výhodných zmlúv, neúspech vo verejnej súťaži, hromadné prepúšťanie zamestnancov.

Úpadok – pozri vysvetlivky k § 227.

Osobitný motív – pozri vysvetlivky k § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

R 47/1994: Miestom spáchania trestného činu nekalej súťaže je nielen miesto, kde došlo k nekalému súťažnému konaniu, ale aj miesto, kde došlo ku škodlivému následku. (Upravené znenie).

K § 251

Aj podmienkach trhovej ekonomiky je potrebné chrániť podnikateľské prostredie, záujmy štátu na rozvoji podnikania a poctivej hospodárskej súťaže.

Podnikaním aj na účely tohto ustanovenia treba rozumieť sústavnú činnosť vykonávanú samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku (§ 2 ods. 1 ObZ).

Podnikateľ – pozri § 2 ods. 2 ObZ.

Najčastejšie podnikajú fyzické osoby na základe živnostenského oprávnenia – pozri ŽZ.

Pokiaľ ide o osoby podnikajúce na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov – pozri napríklad ZA, zákon č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov, zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov, zákon č. 466/2002 Z. z. o audítoroch a Slovenskej komore audítorov v znení neskorších predpisov, zákon č. 78/1992 Zb. o daňových poradcoch a Slovenskej komore daňových poradcov v znení neskorších predpisov a pod.

Podnikanie je neoprávnené, ak je vykonávané bez živnostenského oprávnenia alebo bez splnenia iných zákonných predpokladov na podnikanie, v rozpore so živnostenským oprávnením (i nad jeho rámec) alebo v rozpore so zákonom (R 46/1978). Charakter podnika-

nia (výrobné, obchodné, poskytovanie služieb), resp. inej zárobkovej činnosti majúcej črty podnikania podľa § 2 ods. 1 ObZ, nie je rozhodujúci.

Rozsahom činu (resp. malým rozsahom) sa rozumie finančné vyjadrenie objemu podnikania, nie výška dosiahnutého zisku. Musí ísť o sústavnú činnosť, ktorá je páchaná po živnostensky, na spôsob výkonu zamestnania, s cieľom dosiahnuť trvalý zdroj príjmov a má charakter súkromného podnikania. Pomocným kritériom je aj dĺžka času neoprávneného podnikania, i keď nie je ešte sama osebe pre určenie rozsahu neoprávneného podnikania rozhodujúca. Výška zisku však môže byť významnou okolnosťou pre určenie stupňa závažnosti činu. Neoprávnené podnikanie uskutočňované v malom rozsahu je trestné, aj vtedy, keď páchatel nedosiahol žiaden zisk, naopak, dosiahol stratu.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Použitím iného ako pracovnej sily sa rozumie to, ak napr. páchatel' na základe pracovnej zmluvy alebo aj bez pracovnej zmluvy iného požíva pri neoprávnenom podnikaní.

Väčší prospech neoprávneného podnikania – pozri § 125 ods. 1.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Pri zisťovaní výšky prospechu sa však vychádza už zo zisku, po odpočítaní nákladov nutných na zabezpečenie podnikateľskej činnosti.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri vysvetlivky k § 141.

R 25/1966: Rozsah nedovolenej výrobnjej alebo inej zárobkovej činnosti možno určiť v každom konkrétnom prípade až po úplnom zhodnotení objemu posudzovanej nedovolenej činnosti, jej významu pre zabezpečovanie potrieb spoločnosti, ale i z hľadiska činnosti podnikateľských subjektov, ktoré sú v danom mieste a oblasti na uspokojovanie týchto potrieb zamerané, ale napokon aj po zhodnotení dosiahnutého, resp. zamýšľaného zisku. Nedovolená výrobná alebo iná zárobková činnosť musí mať pritom charakter podnikania, povahu určitej sústavnosti na spôsob živnostenského podnikania. (Upravené znenie).

R 21/1968: K naplneniu zákonných znakov trestného činu podľa § 251 ods. 1 TZ sa vyžaduje nielen to, aby páchatel' vykonával výrobnú alebo inú zárobkovú činnosť v malom rozsahu, ale i vedomie páchatela o neoprávnenosti takéhoto podnikania. (Upravené znenie).

R 51/1974: Vykonávanie výrobného alebo iného zárobkového podnikania v malom rozsahu napĺňa znaky trestného činu podľa § 251 ods. 1 TZ len vtedy, ak ho páchatel' vykonáva neoprávnené. Preto je treba skúmať, či k zárobkovej činnosti, ktorú páchatel' vykonával, je treba povolenie a či ho páchatel' mal. (Upravené znenie).

R 4/1980–III: Na naplnenie znaku podmieňujúceho použitie vyššej trestnej sadzby, uvedeného v § 251 ods. 2 písm. b) TZ, teda že páchatel' na neoprávnené podnikanie použije iného ako pracovnú silu, nestačí iba to, že neoprávnené vo väčšom rozsahu vykonával zárobkové podnikanie s pracovnou čatou na ňom závislých pracovníkov, ale treba preukázať, že ich zamestnávanie predstavovalo zdroj, z ktorého páchatel' ťažil. (Upravené znenie).

R 31/1985: Osoba, pre ktorú páchatel' trestného činu podľa § 251 TZ vykonával neoprávnené práce, nemá postavenie poškodeného v zmysle § 46 ods. 1, ods. 3 TP, ak obvinený nie je súčasne stíhaný i za to, že takúto osobu poškodil pri vykonávaní prác. (Upravené znenie).

R 1/1990: Pri zisťovaní, či páchatel' trestného činu podľa § 251 TZ získal takýmto činom väčší prospech v zmysle § 251 ods. 1, 2 písm. c) TZ, nemožno do získaného prospechu zahrňať náklady, ktoré v rámci neoprávnene vykonávanej výrobnnej alebo inej zárobkovej činnosti dôvodne vynaložil, ani odmenu primeranú hodnote účelne vynaloženej práce. (Upravené znenie).

K § 252

Toto ustanovenie umožňuje trestný postih za neoprávnené obchodné podnikanie s devízovými hodnotami (tzv. „veksláctvo“) a podmienkou jeho trestnosti nie je, aby páchatel' takýmto konaním proti devízovým predpisom spôsobil devízovému hospodárstvu väčšiu (či vôbec akúkoľvek) škodu.

Devízovými hodnotami treba rozumieť hodnoty uvedené v § 2 písm. e) DVZ – peňažné prostriedky v cudzej mene, zlato, zahraničné cenné papiere a finančné deriváty.

Obchodom s devízovými hodnotami (prostriedkami) sa rozumie kúpa alebo predaj devízových hodnôt vykonaný na vlastný alebo cudzí účet. Za obchod s devízovými hodnotami sa považuje aj ich zámena [§ 2 písm. j) DVZ].

Neoprávneným obchodovaním s devízovými hodnotami (prostriedkami) sa rozumie obchod bez devízovej licencie alebo devízového povolenia, hoci ich zákon vyžaduje, prípadne nad ich rámec alebo v rozpore s nimi.

Devízová licencia – pozri § 2, § 6 ods. 1 a 2 DVZ.

Devízové povolenie – pozri § 2, § 6 ods. 3, § 13, § 14 DVZ.

Devízové peňažné služby – pozri § 2 písm. n) DVZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

K pojmu väčší rozsah, značný prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1. Rozumie sa ním finančné vyjadrenie objemu neoprávnene obchodovaných finančných hodnôt (prostriedkov) podľa reálneho kurzu slovenskej meny k cudzej mene.

K pojmu odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Postihnutie za neoprávnenú kúpu, predaj alebo výmenu devízových hodnôt môže spočívať i v postihnutí za priestupok podľa § 27 DVZ.

Pozri aj § 27 až § 32 (devízový priestupok) a § 33 až § 37 (devízový delikt) DVZ.

Obdobným činom je napríklad trestný čin ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 – pozri § 125 ods. 1.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Toto ustanovenie je špeciálnym ustanovením vo vzťahu k § 251, z tohto dôvodu ich jednočinný súbeh nie je možný.

K § 253

Toto ustanovenie chráni záujem spoločnosti na postihu nelegálnej výroby liehu, ktorého konzumácia môže predstavovať nebezpečenstvo pre zdravie ľudí.

Ods. 1: Nepovolenou výrobou liehu sa rozumie výroba liehu, jeho prechovávanie alebo uvádzanie do obehu, ktoré je v rozpore so zákonom, najmä zákonom č. 467/2002 Z. z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 467/2002 Z. z.).

Vo väčšom množstve sa podľa ustálenej súdnej praxe rozumie približne 15 litrov čistého alkoholu.

Lieh – pozri § 2 ods. 1 zákona č. 467/2002 Z. z.

Výroba liehu – pozri § 2 ods. 2 písm. c) zákona č. 467/2002 Z. z.

Prechovávaním sa rozumie neoprávnená držba liehu páchatelom vo väčšom množstve. Splnenie tohto znaku je najmä vtedy, ak príslušné orgány zistia u páchatela lieh prípadne ak páchatel lieh prechováva iným spôsobom, napr. má ho ukrytý u inej osoby, v skrýši, v úschove a pod.

Uvádzanie liehu – pozri § 2 ods. 2 písm. e) zákona č. 467/2002 Z. z.

Ods. 2: Zariadenie na výrobu liehu sa rozumie každé zariadenie vyhotovené a určené na výrobu liehu. Takýmto zariadením je spravidla kompletný prístroj spôsobilý k výrobe liehu. Takýmto zariadením by sa nepovažovalo spojenie predmetov domácej výroby, bez akéhokoľvek ďalšieho technologického prispôsobenia.

Trestným je nielen vyhotovenie zariadenia na výrobu liehu, ale aj samotné prechovávanie.

K § 254

Účelom tohto ustanovenia je poskytnutie trestno-právnej ochrany hospodárskym záujmom SR v obchodnom i neobchodnom styku so zahraničím pred protiprávnymi konaniami, ktoré ich značnou mierou ohrozujú, resp. poškodzujú.

Ide o trestno-právnu normu s blanketnou dispozíciou, ktorá v tomto smere odkazuje na právne predpisy (najmä colné) upravujúce podmienky dovozu, vývozu a prevozu tovaru v styku s cudzinou a z nich vyplývajúce zákazy a obmedzenia dovozu, vývozu a prevozu tovaru.

Tovarom sa v zmysle CZ [§ 2 písm. f)] rozumieju všetky hnutelné veci a elektrická energia uvedená v kombinovanej nomenklatúre colného sadzovníka, ktoré sú predmetom colného konania, boli predmetom colného konania alebo mali byť predmetom colného konania. Tovar prepravovaný cez hranice colného územia únie, ako aj cez hranice slobodného pásma je na území SR pod colným dohľadom.

Ods. 1: Všeobecným záujmom treba rozumieť záujem spoločnosti a štátu na regulovanom obehu tovaru v styku s cudzinou.

Za ohrozenie všeobecného záujmu vo väčšom rozsahu sa považuje ohrozenie, ktoré vo finančnom vyjadrení predstavuje najmenej 80 000 Sk, pričom sa vychádza z colnej hodnoty dovážaného, vyvážaného alebo prevážaného tovaru.

Ods. 2: Skrátením cla alebo inej platby vyberanej podľa zákona pri dovoze tovaru treba rozumieť konanie smerujúce k tomu, aby sa nositeľ povinnosti zaplatiť clo za tovar podliehajúci clu alebo inú platbu pri dovoze buď celkom vyhol uvedeným povinnostiam, alebo aby dosiahol, že colný úrad clo alebo inú platbu vymeria alebo vyberie v nižšej výške, než zodpovedá príslušným predpisom, resp. sadzobníkom.

Nezaplatením cla alebo inej platby vyberanej podľa zákona pri dovoze tovaru treba rozumieť ich nezaplatenie, hoci už boli colným orgánom, resp. úradom vymerané (vyrubené). Podmienkou trestnosti konania páchatela je skrátenie alebo nezaplatenie cla alebo inej platby vyberanej podľa zákona pri dovoze tovaru, ktoré vo finančnom vyjadrení predstavuje najmenej 80 000 Sk.

Dovozom je činnosť, pri ktorej je tovar pochádzajúci z cudzieho štátu dopravovaný cez štátnu hranicu do Slovenskej republiky.

Vývozom je činnosť, pri ktorej je tovar prepravovaný cez štátnu hranicu do cudzieho štátu.

Prevozom je činnosť, pri ktorej je tovar z cudzieho štátu cez územie Slovenskej republiky prepravovaný do cudzieho štátu.

Zákaz alebo obmedzenie týkajúce sa dovozu, vývozu alebo prevozu tovaru môže vyplývať priamo zo zákona alebo iného právneho predpisu, alebo z rozhodnutia colného či iného štátneho orgánu.

Porušením obmedzenia pri dovoze, vývoze a prevoze tovaru treba rozumieť konanie, ktoré je v rozpore s colne schváleným určením v colnom konaní alebo s colným režimom určeným colným orgánom, ale i konanie, ktoré odporuje podmienkam nakladania s tovarom do pridelenia colne schváleného určenia. Treba ním však rozumieť i porušenie obmedzení dovozu, vývozu alebo prevozu tovaru, ktoré vyplývajú aj z iných právnych predpisov.

K pojmom väčší rozsah – pozri § 125 ods. 1. Postačí, keď uvedenú hranicu dosiahne čo i len súčet uvedených položiek colného dlhu u tej istej osoby pri tom istom dovoze, resp. ich súčet z viacerých prípadov obehu tovaru v styku so zahraničím u tej istej osoby, pokiaľ ich páchatel v konaní pokračoval spôsobom podľa § 122 ods. 10.

Podmienka, aby bol trestný čin spáchaný najmenej s **dvoma osobami**, nepredpokladá spáchanie trestného činu iba spolupáchatelstvom podľa § 20, postačí aj ich účastníctvo niektorou z foriem upravených v § 21. U týchto ostatných osôb sa nevyžaduje ani to, aby boli trestne zodpovedné (vek, pričítanosť), ani aby konali zavinene (čo i len z nedbanlivosti).

Iný obzvlášť závažný následok nemusí mať povahu majetkovej ujmy. Môže ísť o zavlečenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby, nákazlivej choroby hospodárskych zvierat alebo rastlín, rozšírenie škodcu úžitkových rastlín, stratu osobitne chráneného živočícha alebo rastliny.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lítosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

Pozri aj – Nariadenie Rady (EHS) č. 918/83 Z 28. 3. 1983, ktorým sa ustanovuje v ES systém oslobodenia od cla, Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. 10. 1992, ktorým sa ustanovuje Colný kódex ES, Nariadenie Komisie (EHS) č. 2454/93 z 2. 7. 1993, ktorým sa vykonáva Nariadenie Rady (EHS) č. 2913/92 z 12. 10. 1992, Nariadenie Rady (EHS) č. 339/1993 o kontrole zhody výrobkov dovážaných z tretích krajín s právnymi predpismi o bezpečnosti výrobkov, Nariadenie Rady (EHS) č. 1766/92 o spoločnej organizácii trhu s obilninami, Nariadenie Rady (EHS) č. 800/99, ktorým sa ustanovujú spoločné podrobné pravidlá pre uplatňovanie vývozných náhrad na poľnohospodárske výrobky.

DVZ, vyhláška č. 222/1997 Z. z. o zákaze neobchodného vývozu a dovozu vecí, vyhláška č. 351/1990 Zb. o zákaze obchodného vývozu niektorých druhov tovaru, vyhláška č. 47/1989 Zb. o zákaze vývozu niektorých plastických trhavín, vyhláška č. 15/1998 Z. z. o podmienkach udelovania úradného povolenia na dovoz a vývoz tovaru a služieb, zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí, zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, zákon č. 115/1998 Z. z. o múzeách a galériách a o ochrane predmetov múzejnej a galerijnej hodnoty, zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive, zákon č. 179/1998 Z. z. o obchodovaní s vojenským materiálom, zákon č. 26/2002 Z. z. o podmienkach a kontrole dovozu, vývozu a sprostredkovateľských činnosti týkajúcich sa tovaru a technológií podliehajúcich medzinárodným kontrolným režimom zákon č. 129/1998 Z. z. o zákaze chemických zbraní, vyhláška č. 17/1994 Z. z. o oslobodení tovaru od dovozného cla, vyhláška č. 4/1998 Z. z. o oslobodení nepeňažného vkladu od dovozného cla a colnej prehladky, zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti.

R 3/1977-II: *Trestný čin porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 ods. 1 TZ je dokonaný už tým, že páchatel úmyselne poruší právnym predpisom vyslovený zákaz alebo obmedzenie dovozu, vývozu alebo prevozu tovaru, a tým ohrozí všeobecný záujem. Ohrozením všeobecného záujmu je už samo porušenie zákazu alebo obmedzenia stanoveného k jeho ochrane. Pri dovoze tovaru z cudziny je tento trestný čin dokonaný spravidla konaním páchatela, ktorý neprihlási dovážaný tovar k colnej prehladke. (Upravené znenie).*

R 4/1986: Dovož a vývoz tuzemských peňazí upravujú predpisy o devízovom hospodárstve, nie predpisy o dovoze, vývoze alebo prevoze tovaru. Preto tuzemské peniaze, ktoré si obvinený zadovážil v cudzine a bez povolenia doviezol do republiky, nie sú tovarom v zmysle § 254 TZ. (Upravené znenie).

R 24/1988-I : Ak páchatel' bez súhlasu colnice scudzí tovar dovezený z cudziny a prepustený do záznamového obehu, porušuje obmedzenie dovozu tovaru v zmysle § 254 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

K § 255

Ods. 1: Toto ustanovenie poskytuje ochranu kontrolovaného tovaru a technológií.

Podľa § 2 zákona č. 26/2002 Z. z. o podmienkach a kontrole dovozu, vývozu a sprostredkovateľských činností týkajúcich sa tovaru a technológií podliehajúcich medzinárodným kontrolným režimom a o zmene zákona č. 179/1998 Z. z. o obchodovaní s vojenským materiálom a o zmene doplnení (ďalej len „zákon č. 26/2002 Z. z.“) sa za **kontrolovaný tovar** považuje tovar a technológie dvojakého požitia, ktoré sa používajú na civilné účely lebo a vzhľadom na svoje úžitkové vlastnosti sa môžu použiť aj na vojenské účely. Jednotlivé druhy kontrolovaného tovaru sú uvedené v § 2 ods. 1 písm. a) až c) a v ods. 2 zákona č. 26/2002 Z. z.

Zoznam kontrolovaného tovaru je uvedený vo všeobecne záväznom právnom predpise, ktorým je výnos MH č. 2/2004, ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 179/1998 Z. z. (pozri oznámenie MH č. 63/2004 Z. z.).

K obmedzeniam pri nakladaní s kontrolovaným tovarom a technológiami – pozri napríklad § 3, § 4, § 8, § 19 zákona č. 26/2002 Z. z.

K zákazu niektorých spôsobov nakladania – pozri napríklad § 4 ods. 3, § 8, § 20 zákona č. 179/1998 Z. z.

Ods. 2: K podmienkam vývozu kontrolovaného tovaru alebo technológií – pozri napríklad § 3 ods. 1 a od. 2, § 4 ods. 2, § 8, § 9 ods. 5, § 11, § 18 až § 21 zákona č. 26/2002 Z. z. Pozri aj výnos MH č. 2/2004 (pozri oznámenie MH č. 63/2004 Z. z.).

Prevedením bez povolenia sa rozumie iné nakladanie než zodpovedá podmienkam upraveným v zákone č. 26/2002 Z. z. (pozri najmä § 3, § 4 a § 18 a pod.).

Cudzím štátom je každý štát okrem SR.

Cudzia organizácia je každá právnická osoba, ktorá má sídlo v cudzine, ale i fyzická osoba – podnikateľ s bydliskom v cudzine, aj keď prípadne podniká na území SR, teda zahraničná osoba (pozri aj § 21 až § 23 ObZ).

Cudzím činiteľom je každá iná zahraničná osoba, ktorá nie je organizáciou.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou ľútosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

K § 256

Toto ustanovenie vymedzuje podmienky trestnej zodpovednosti za závažné porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 26/2002 Z. z. zo strany zodpovedných pracovníkov tých orgánov, ktoré rozhodujú o vydaní povolenia na nakladanie s kontrolovaným tovarom a technológiami a zodpovedajú za ich evidovanie.

Porušením povinnosti je jej splnenie spôsobom, ktorý odporuje povinnostiam uvedeným v citovanom zákone, vykonávacom predpise alebo v pracovnej zmluve, v náplni práce alebo pokyne nadriadeného pracovníka, ak boli dané na podklade zákona a v jeho medziach.

Nesplnením povinnosti treba rozumieť jej opomenutie (§ 122 ods. 2).

Dôležitou povinnosťou treba rozumieť takú, ktorá má zásadný význam pre dosiahnutie účelu kontrolného režimu uplatňovaného voči niektorým druhom tovaru a technológií na podklade zákona č. 26/2002 Z. z. a ktorej porušenie alebo nesplnenie spravidla vždy alebo s veľkou pravdepodobnosťou môže viesť k porušeniu alebo ohrozeniu tohto účelu.

Podmienkou však je, aby išlo o porušenie alebo nesplnenie dôležitej povinnosti zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie páchatela a súčasne, aby jej nesplnenie alebo porušenie alternatívne spôsobilo:

- a) buď neoprávnené vydanie povolenia na nakladanie s kontrolovaným tovarom alebo technológiami,
- b) alebo únik takéhoto tovaru z príslušnej evidencie.

Oba tieto následky musia byť v príčinnej súvislosti s porušením či nesplnením predmetnej dôležitej povinnosti.

K povoleniu na nakladanie s kontrolovaným tovarom a technológiami a podmienkam ich udeľovania – pozri najmä § 3, § 8 až § 24 zákona č. 26/2002 Z. z. a výnos MH č. 2/2004 (pozri oznámenie MH č. 63/2004 Z. z.).

Povolenie je vydané **neoprávnene**, ak neboli podľa príslušných ustanovení citovaného zákona a vykonávacej vyhlášky splnené podmienky na jej vydanie.

K vedeniu evidencie – pozri § 6, § 7, § 19, § 29 zákona č. 26/2002 Z. z.

Cudzina – pozri primerane vysvetlivky k § 255.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Značná škoda, značný prospech, škoda veľkého rozsahu, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lítosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

K § 257

Ods. 1: *Ku kontrole niektorých tovarov a technológií* – pozri vysvetlivky k § 255 a § 256, ku kontrolnému režimu a jeho prostriedkom – pozri § 1 a nasl. zákona č. 26/2002 Z. z.

K vykonávaniu kontroly a orgánom kontrolujúcim tovar a technológie – pozri najmä § 25 – § 26 (predbežná kontrola) a § 27 (priebežná kontrola), § 28 (predbežné a priebežné kontroly) a § 30 zákona č. 26/2002 Z. z.

K údajom pre vydanie dokladu – pozri najmä § 9 ods. 2 a 3, § 14 ods. 3 a 4, § 20 ods. 2, § 22 ods. 2 a 3 zákona č. 26/2002 Z. z.

Nepravdivý údaj – údaj nezodpovedajúci skutočnosti.

Neúplný údaj – údaj, ktorý napriek tomu, že ho zákon, vykonávací predpis alebo pokyn orgánu vykonávajúceho kontrolu tovaru alebo technológie vyžaduje, nebol uvedený vôbec alebo bol uvedený len sčasti, alebo informácia, ktorú zákon, vykonávací predpis alebo pokyn orgánu vykonávajúceho kontrolu síce nevyžaduje, no môže mať podstatný vplyv na vydanie dokladu, avšak účastník konania ho zamlčal.

K evidencii údajov o kontrolovanom tovare a technológiách – pozri najmä – pozri najmä § 4, § 6, § 7, § 19, § 29 zákona č. 26/2002 Z. z.

Ods. 2 *Marenie kontrolného režimu voči tovaru a technológiám podliehajúcim kontrole* je možné aj nevedením potrebnej evidencie, resp. ničením, poškodzovaním a zatajovaním na tento účel potrebných podkladov (napr. listín, účtovných dokladov, dát v prostriedkoch výpočtovej techniky a pod.).

Zničením podkladov sa rozumie ich úplnú fyzickú likvidáciu, resp. i likvidáciu ich nosiča.

Poškodením podkladov je len zníženie ich informačnej hodnoty (nemusí ísť o poškodenie fyzické).

Urobením neupotrebitelnými sa rozumie znehodnotenie podkladov, ktoré z tohto dôvodu nemôžu byť použiteľné napr. v rámci kontroly.

Zatajením podkladov sa rozumie ukrytie prípadne nepredloženie podkladov pri kontrole.

K vedeniu evidencie – pozri vysvetlivky k § 256.

Zásahom do technického alebo programového vybavenia počítača treba rozumieť akékoľvek ovplyvnenie správnej funkčnosti hardvéru alebo softvéru prostriedkov výpočtovej techniky a ich siete, tak spôsobenie ich nefunkčnosti, ako aj ich chybnú funkčnosť (zámerné vyradenie počítača alebo siete z prevádzky, ich poškodenie, poškodenie alebo pozmenenie informácií alebo dát, alebo ich nosičov a pod.).

K § 258

Ide o trestno-právnu normu s blanketnou dispozíciou, ktorá robí svojou súčasťou i predpisy o devízovom hospodárstve. Ustanovenie samotné neurčuje, ktoré konania sú

trebným činom, na to dávajú odpoveď predpisy o devízovom hospodárstve, na ktoré odkazuje.

Núdzový stav – pozri § 39 DVZ.

Predpisy o devízovom hospodárstve – treba nimi rozumieť DVZ ako aj ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, pokiaľ upravujú nakladanie s devízovými hodnotami.

Konanie proti predpisom o devízovom hospodárstve – porušenie povinností a obmedzení vyplývajúcich z predpisov o devízovom hospodárstve (tuzemcami i cudzozemcami).

Pokiaľ ide o povinnosti tuzemcov – pozri DVZ.

Škoda spôsobená devízovému hospodárstvu (devízová škoda) – nejde o majetkovú škodu (v podobe úbytku majetku – skutočnej škody), aj keď jej výška sa tiež vyčísluje v peniazoch. Jej peňažné vyjadrenie skôr predstavuje únik reálnych devízových hodnôt (iná škoda), ku ktorému došlo konaním v rozpore s predpismi o devízovom hospodárstve, resp. predstavuje poškodenie štátu v devízovej oblasti na právach, vyjadrené v peniazoch.

Podmienkou trestnosti činu podľa ods. 1 nie je, aby konaním proti predpisom o devízovom hospodárstve vznikla škoda.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Pozri aj devízový priestupok – § 27 a nasl. DVZ, **devízový delikt** – pozri § 33 a nasl. citovaného zákona.

Iné súvisiace predpisy – pozri predovšetkým zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska v znení neskorších predpisov, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov, zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách v znení neskorších predpisov.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lútosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

R 38/1965: Ak devízový tuzemec kupuje bez povolenia od cudzincov cudzie valuty, koná proti predpisom o devízovom hospodárstve. Z toho však nevyplýva, že každé porušenie predpisov o devízovom hospodárstve naplňa znaky trestného činu ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 TZ. Rozhodujúci je vznik devízovej škody a jej výška. (Upravené znenie).

R 25/1970-II: Otázka, aké dôsledky pre devízové hospodárstvo malo konanie odporujúce predpisom o devízovom hospodárstve, je otázkou skutkovou. (Upravené znenie).

R 45/1983: Ak porušenie predpisov o devízovom hospodárstve spočíva v tom, že devízový tuzemec platí devízovému cudzozemcovi za tovar dovezený z cudziny v slovenskej mene

bez povolenia, základom pre výpočet devízovej škody je skutočne vyplatená čiastka devízovému cudzincovi, nie trhová hodnota nakúpeného tovaru. (Upravené znenie).

R 39/1986: Ak devízový tuzemec, ktorý má pohľadávku v zahraničí voči devízovému cudzomcovi, nesplní povinnosť, aby dbal o to, aby pohľadávka bola uhradená plátbou do tuzemska ihneď po svojej splatnosti, je devízovou škodou devízová hodnota celej pohľadávky, nie iba čiastka, s ktorou devízový tuzemec neoprávnené v cudzine naložil bez povolenia banky. Podmienky účinnej lítosti v zmysle § 85 TZ nie sú splnené, ak devízový tuzemec zabezpečil prevod pohľadávky voči devízovému cudzomcovi do tuzemska až po začatí trestného stíhania a pod jeho tlakom. (Upravené znenie).

R 7/1990: Škoda spôsobená devízovému hospodárstvu trestným činom ohrozenia devízového hospodárstva podľa § 258 TZ nie je majetkovou škodou, a preto nemôže byť predmetom rozhodnutia v adhéznom konaní. (Upravené znenie).

K § 259

Uplatnenie trestnej zodpovednosti podľa tohto ustanovenia prichádza do úvahy predovšetkým v oblasti podnikania, pričom je podstatné, či povinnej osobe vyplývali zo zákona alebo iného všeobecne záväzného právneho predpisu nejaké povinnosti, konkrétne aké, a akým spôsobom ich porušila. Predpokladom naplnenia subjektívnej stránky tohto trestného činu je úmyselné konanie páchatela.

K ods. 1: Nepravdivý údaj – údaj celkom odporujúci skutočnosti.

Hrubo skresľujúci údaj – informácia sčasti chybná, neúplná, a preto nepravdivá. Rozdiel oproti skutočnosti však musí byť podstatný a takáto čiastočne nepravdivá informácia musí mať i podstatný význam pre objektívne zistenie z hľadiska účelu, na ktorý má slúžiť. **Zatajenie údajov** môže spočívať tak v predstieraní ich neexistencie, ako aj v nepravdivom predstieraní nepravých údajov ako pravých.

Výkaz alebo hlásenie – povinnosť predkladať výkazy alebo podávať na účely uvedené v odseku 1 hlásenia vyplýva najmä z týchto právnych noriem: zákon 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách, zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, zákon č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike, zákon č. 10/1993 Z. z. o Fonde zamestnanosti, zákon č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave, zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov, zákon č. 171/2005 Z. z. o hazardných hrách, zákon č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách, zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní, zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

K štatistickému zisťovaniu – pozri predovšetkým zákon č. 322/1992 Zb. o štátnej štatistike, zákon č. 261/1995 Z. z. o štátnom informačnom systéme, zákon č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike. Pozri aj zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov a zákon č. 165/1998 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2001.

Neoprávnená výhoda – majetková (majetkový prospech) alebo nemajetková výhoda (dosiahnutie plnenia, zvýhodnenia, uprednostnenia, zbavenia sa povinnosti, dosiahnutia

vzniku, zmeny alebo zániku záväzku a pod.), na ktorú páchatel nemá právo a dosiahol ju len za cenu porušenia hospodárskej, finančnej alebo rozpočtovej disciplíny.

Nie je rozhodujúce, či páchatel neoprávnenú výhodu dosiahol, rozhodujúce je, že jej dosiahnutie sledoval.

K vedeniu evidencie zamestnancov – pozri najmä zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohláde nad zdravotnou starostlivosťou.

Ku kontrole účtovníctva – pozri zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve.

Dotácia je plnenie zo štátneho rozpočtu (štátna dotácia) alebo rozpočtu obce na financovanie verejnoprospešných cieľov, na podporu regiónov alebo obcí, určitých odvetví alebo činností na podklade zákona a v jeho medziach. Na dosiahnutie tohto účelu môže byť jej poskytnutie alebo použitie účelovo alebo inak viazané určenými podmienkami.

Subvenciou sa rozumie akýkoľvek nenávratný finančný príspevok zo štátnych zdrojov poskytovaný priamo vládou krajiny vývozu alebo nepriamo prostredníctvom verejnoprávnej ustanovizne alebo prostredníctvom fyzickej osoby alebo právnickej osoby krajiny vývozu, ako aj oslobodenie od daní alebo poplatkov poskytované ako výhoda na tovar vyrobený a vyvážený z krajiny vývozu alebo predávaný na jej domácom trhu.

Pod inými plneniami zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, z rozpočtu štátneho fondu, z rozpočtu vyššieho územného celku alebo z rozpočtu obce treba rozumieť napr. príspevky a podpory poskytované fyzickým a právnickým osobám (nielen podnikateľom) na podklade zákona.

Pokiaľ ide o podmienky poskytovania a používania dotácií a iných plnení zo štátneho rozpočtu, z rozpočtu verejnoprávnej inštitúcie, z rozpočtu štátneho fondu alebo z rozpočtu obce (vrátane prostriedkov poskytovaných rozpočtovým a príspevkovým organizáciám zo štátneho rozpočtu a rozpočtu obce) i ich kontrolu – pozri vysvetlivky k § 251 (predpisy týkajúce sa vzniku a činnosti profesných komôr), ale aj zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách, zákon č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, zákon č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch, zákon č. 34/2002 Z. z. o nadáciách, zákon č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení, zákon č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci, zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, zákon č. 386/2002 Z. z. o štátnom dlhu a štátnych zárukách, zákon č. 240/1998 Z. z. o poľnohospodárstve, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti, zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách, zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákon č. 236/1998 Z. z. o zaopatrovacom príspevku, zákon č. 238/1998 Z. z. o príspevku na pohreb, zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Pokiaľ ide o určenie ceny majetku alebo kurzu cenného papiera pri jeho prevode alebo prechode na inú osobu – pozri najmä zákon č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, zákon č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majet-

ku štátu, zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov.

Konkurz a vyrovanie – pozri ZKV.

K obchodnému registru – pozri § 27 až § 34 ObZ.

Iný register podľa osobitného predpisu – pozri napríklad ObZ, ŽZ.

K ods. 2: K zásahu do technického alebo programového vybavenia počítača – pozri vysvetlivky k § 257 ods. 2.

Zničením podkladov treba rozumieť ich úplnú fyzickú likvidáciu, resp. i likvidáciu ich nosiča.

Poškodením podkladov je len zníženie ich informačnej hodnoty (nemusí ísť o poškodenie fyzické).

Za neupotrebitelné treba považovať najmä pozmenené, chybné alebo neúplné podklady.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Osobitný motív – pozri § 140.

Obzvlášť závažnú poruchu v chode hospodárstva Slovenskej republiky – má sa na zreteli porucha makroekonomického významu, nielen porucha týkajúca sa iba jedného podniku alebo obchodnej spoločnosti alebo určitého regiónu, resp. obce, napr. akútna, resp. dlhotrvajúca porucha v zásobovaní obyvateľstva základnými potravinami alebo energiou.

Iný obzvlášť závažný následok – pozri primerane vysvetlivku k § 254. Svojou intenzitou sa však tento následok musí približovať obzvlášť závažnej poruche v chode hospodárstva.

R 54/1973: Za výkazy a hlásenia v zmysle § 259 ods. 1 TZ sa v praxi považujú najmä štatistické výkazy, inventúrne súpisy, doklady prvej evidencie, mesačné výkazy o výrobe zasielané nadriadeným orgánom a slúžiace ku kontrole hospodárskej činnosti, štatistické údaje o stave živočíšnej výroby a i. (Upravené znenie).

R 45/1980: Nepravdivý alebo hrubo skreslený údaj, v dôsledku ktorého nemohol byť zistený stav neoprávnených úspor, ktoré majú byť odvodené do štátneho rozpočtu, je údajom o závažnej skutočnosti v zmysle ustanovenia § 259 TZ za predpokladu, že najmä s ohľadom na výšku neoprávnených úspor, ktoré neboli odvodené do štátneho rozpočtu, ide o konanie pre spoločnosť nebezpečné. (Upravené znenie).

R 41/1983: Neoprávnenou výhodou v zmysle § 259 ods. 1 TZ môže byť i zaistenie podmienok pre priaznivejšie a plynulejšie plnenie hospodárskych úloh v budúcnosti. (Upravené znenie).

R 23/1989: *Ak sa nepravdivý údaj v inventarizačnom zápise o tovare v celkovej hodnote 2 700 000 Kčs týka len materiálu v hodnote 2 969 Kčs, nejde o údaj o závažných skutočnostiach v zmysle § 259 TZ. (Upravené znenie).*

R 29/1990-II: *Pri posudzovaní stupňa spoločenskej nebezpečnosti konania, ktoré napĺňa formálne znaky trestného činu podľa § 259 ods. 1 TZ, je nutné hodnotiť i ekonomickú odôvodnenosť porušovania predpisov. Skutočnosť, že tieto predpisy boli po spáchaní činu zrušené ako ekonomicky nevyhovujúce, výrazne znižuje stupeň nebezpečnosti takehoto činu pre spoločnosť. (Upravené znenie).*

R 21/1999: *Neoprávnenosť použitia alebo zadržiavania prostriedkov zo štátneho rozpočtu ako právnu skutočnosť, na ktorú sa vzťahuje povinnosť vrátiť poskytnutý príspevok a zaplatiť penále podľa ust. § 12 ods. 2 zákona č. 567/1992 Zb. v znení zákona č. 374/1994 Z. z. (v súčasnosti zákon č. 523/2004 Z. z.) možno posudzovať len cez porušenie podmienok, za ktorých boli poskytnuté. Za nesplnenie podmienok nemožno považovať tie, ktoré podľa predstáv žalovaného mohli alebo mali byť dohodnuté alebo ktoré sú obsahom neplatnej zmluvy, alebo zmluvy, na základe ktorej sa neplnilo (rozhodnutie z oblasti správneho súdnictva). (Upravené znenie).*

K § 260

Obdobne ako v prípade trestného činu podľa § 259 aj v tomto ustanovení sú upravené podmienky pre vyvodenie trestnej zodpovednosti v prípade skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie. Na rozdiel od ustanovenia § 260 predpokladom trestnosti je vždy spôsobenie škody veľkého rozsahu. Z prípadnej trestnosti sú vypustené konania uvedené v § 259 ods. 1 písm. a) a písm. b). Predpokladom naplnenia subjektívnej stránky tohto trestného činu je nedbanlivostné konanie páchatela.

Nedbanlivosť – pozri vysvetlivky k § 16.

Primerane pozri vysvetlivky k § 259.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lútosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

K § 261 až § 263

Ustanovenia § 261 až § 263 poskytujú ochranu finančným záujmom Európskej únie na území nášho štátu v súlade s Európskou dohodou o pridružení uzavretou medzi Európskymi spoločenstvami a ich členskými štátmi na jednej strane a Slovenskou republikou na strane druhej, zo dňa 4. 10. 1993, ktorá nadobudla účinnosť 1. februára 1995.

Zásadným právnym dokumentom v tejto oblasti je Dohovor o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev z 26. 7. 1995. Pozri aj Protokol k tomuto dohovoru zo dňa 27. 9. 1996 a Druhý protokol k tomuto dohovoru z 19. 6. 1997. Pozri aj článok 280 Dohody o založení Európskych spoločenstiev.

K § 261

Ide najmä o ochranu pred **spreneverou eurofondov**.

Sprenevera – pozri vysvetlivky k § 213.

Postihuje sa však už konanie, ktorým sa umožňuje spôsobenie sprenevery prostriedkov z rozpočtov Európskych spoločností, ako aj protiprávne zadržanie prostriedkov z takého rozpočtu, čím sa má na mysli predovšetkým neposkytnutie týchto prostriedkov na ten účel, na ktorý boli Európskymi spoločnosťami vyčlenené.

Väčšia škoda, značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Pri výpočte škody za poskytnuté finančné prostriedky v mene euro sa prepočítava aktuálny oficiálny kurz tejto meny vyhlásený Národnou bankou Slovenska v čase spáchania činu na slovenské koruny.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Primerane pozri vysvetlivky k § 259.

K § 262

Páchatelom tohto trestného činu môže byť ktorákoľvek osoba v zamestnaní, povolání, postavení alebo funkcii, ktorá má riadiacu alebo kontrolnú právomoc (spravidla pôjde o oboje) vo vzťahu k osobám, ktoré konali spôsobom uvedeným v § 261 ods. 1. Ide o úmyselný trestný čin, teda musí ísť o úmyselné nesplnenie povinnosti pri riadení alebo kontrole osôb, ktoré sa dopustili trestného činu podľa § 261.

Povinnosť vyplývajúca zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie – pozri napr. poznámku k § 158. Nemusí však ísť o dôležitú povinnosť, postačí nesplnenie akejkoľvek povinnosti riadiaceho alebo kontrolného subjektu, ktorej porušenie alebo nesplnenie je v príčinnej súvislosti s tým, že došlo k spáchaniu trestného činu podľa § 261 ods. 1. Vyzáda sa, aby práve úmyselné porušenie alebo nesplnenie povinnosti pri riadení a kontrole umožnilo inému spáchať trestný čin podľa § 261.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

K § 263

Rozdiel medzi týmto trestným činom a trestným činom uvedeným v § 261 je len v subjektívnej stránke. Objektívna stránka týchto trestných činov je rovnaká. Pokým trestný čin podľa § 261 je úmyselným, pri trestnom čine podľa § 262 postačuje zavinenie z nedbanlivosti. Práve s ohľadom na nedbanlivostnú formu zavinenia sa za okolnosť podmieňujúcu použitie prísnejšej trestnej sadzby považuje spôsobenie minimálne značnej škody, pričom aj pri spôsobe škody, ktorá je v iných prípadoch posudzovaná ako škoda veľkého rozsahu, pôjde len o naplnenie tohto kvalifikačného znaku značnej škody, pričom pokiaľ bude

takýmto nedbanlivostným konaním uvedeným v odseku 1 spôsobená škoda, ktorá je inak posudzovaná za škodu veľkého rozsahu, možno v rámci danej trestnej sadzby odňatia slobody do troch rokov, v rámci hodnotenia stupňa spoločenskej nebezpečnosti činu, prihladiť na vyššiu intenzitu naplnenia daného kvalifikačného znaku značnej škody.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 a vysvetlivky uvedené v § 261 ku škode.

Nedbanlivosť – pozri vysvetlivky k § 16.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lítosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

K § 264

Riadne fungovanie ekonomiky a plnenie ekonomických úloh štátu si vyžaduje, aby záujmy podnikateľov, klientov bánk, daňových subjektov ako aj ďalších subjektov boli chránené pred vyzvedaním, neoprávneným vyzradením a následným zneužitím uvedených tajomstiev i trestno-právnymi prostriedkami.

Vyzvedaním sa rozumie aktívne konanie smerujúce k neoprávnenému získaniu údajov, na ktoré sa vzťahuje obchodné, bankové, poštovné, telekomunikačné alebo daňové tajomstvo. Vyzvedanie je dokonané, keď sa páchatel takéhoto konania dopustil, bez ohľadu na to, či údaje tvoriace predmet obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného alebo daňového tajomstva získal, alebo či ich nepovolanej osobe už aj vyzradil.

Vyzradenie je akékoľvek konanie (aktívne i opomenutie – § 122 ods. 1) majúce za následok, že obchodné, bankové, poštové, telekomunikačné alebo daňové tajomstvo sa stalo známe nepovolanej osobe. Nezáleží na tom, či ho nepovolanej osobe (resp. osobám) vyzradil individuálne alebo hromadne (napr. za použitia hromadných informačných prostriedkov), ani či sa s ním oboznámil oprávnene, pokiaľ podľa svojho zamestnania, povolania, postavenia, funkcie alebo podľa zákona bol povinný ho chrániť pred nepovolanou osobou.

Nepovolanou osobou je každá osoba, ktorá nie je oprávnená sa oboznamovať s obchodným, bankovým alebo daňovým tajomstvom.

Obchodné tajomstvo – pozri § 17 ObZ.

Podnikateľ prevádzkujúci podnik, na ktorý sa vzťahuje obchodné tajomstvo, má výlučné právo, ak osobitný zákon neustanovuje niečo iné, s týmto tajomstvom nakladať, najmä udeliť dovoľenie na jeho využitie a určiť podmienky takého využitia (§ 18 Obchodného zákonníka).

Pozri aj § 3 ods. 5 TP.

Bankové tajomstvo – pozri § 91 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších predpisov. Pozri aj § 3 ods. 5 a § 6 ods. 1 TP.

Poštové tajomstvo – pozri § 8 zákona č. 507/2001 Z. z. o poštových službách.

Telekomunikačné tajomstvo – pozri § 55 ods. 1 zákona č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách v znení neskorších predpisov. Pozri aj § 6 ods. 1 TP.

Daňové tajomstvo – pozri § 23 zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov. Pozri aj § 23. Pozri aj § 3 ods. 5 a § 6 ods. 1 TP.

Väčšia škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou lítosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

K § 265

Zachovávanie rovnosti podmienok hospodárskej súťaže trestno-právne chráni aj toto ustanovenie. Vplýva na nepoctivé podnikanie spočívajúce buď v zneužití tzv. privilegovaných informácií, alebo v zneužití tzv. privilegovaného postavenia.

Ods. 1: Tento odsek poskytuje ochranu obchodnému styku pred neoprávneným požitím tzv. privilegovanej informácie (informácie, ktorá nie je verejne prístupná), ktorej zverejnenie podstatne ovplyvňuje rozhodovanie v obchodnom styku a ktorú páchatel získal vďaka jeho zamestnaniu, povolaniu, postavenia alebo jeho funkcie, pričom na jej podklade páchatel uskutoční alebo dá podnet na uskutočnenie zmluvy, prípadne operácie neorganizovanom trhu cenných papierov alebo papierov.

Ods. 2: Tento odsek poskytuje ochranu obchodnému styku pred neoprávneným zneužitím postavenia páchatela u dvoch (prípadne viacerých) konkurujúcich si podnikov alebo právnických osôb s rovnakým alebo obdobným predmetom činnosti, ktorý uzavrie alebo dá podnet na uzavretie zmluvy na úkor týchto konkurujúcich si podnikov alebo právnických osôb.

Informáciou dosiaľ nie verejne prístupnou – sa rozumie informácia, ktorá v čase spáchania trestného činu nebola obvyklým prípadne predpísaným spôsobom zverejnená (pozri napr. § 25 zákona č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov v znení neskorších predpisov). Táto informácia, však bude neskôr zverejnená. Predpokladom trestnosti konania páchatela je popri splnení tejto podmienky aj to, že ide o informáciu, ktorej zverejnenie podstatne ovplyvňuje rozhodovanie v obchodnom styku.

Neoprávneným použitím informácie sa rozumie použitie prípadne prezradenie informácie, ktoré je v rozpore s právnym predpisom, alebo podmienkami určenými príslušným orgánom (burza cenných papierov, komoditná burza a pod.).

Organizovaný trh cenných papierov alebo tovaru – pozri zákon č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných službách a o zmene a doplnení niektorých predpisov (zákon o cenných papieroch) v znení neskorších predpisov, zákon č. 429/2002 Z. z. o burze

cenných papierov v znení neskorších predpisov, zákon č. 229/1992 Zb. o komoditných burzách v znení neskorších predpisov.

Zamestnanec – pozri ZP.

Člen orgánu – rozumie sa ním štatutárny orgán prípadne iný orgán obchodnej spoločnosti, družstva, štátneho podniku, družstva a pod.

Spoločníkom je napr. zakladateľ, prípadne osoba, ktorá nadobudla obchodný podiel v spoločnosti s ručením obmedzeným, komanditnej spoločnosti

Podnikateľom môže byť v tomto prípade iba fyzická osoba.

Účastníkom sa rozumie napr. člen v družstve prípadne akcionár v akciovej spoločnosti.

Zmluvou uvedenej v ods. 1 sa rozumie zmluva o burzovom obchode. Zmluvou uvedenou v ods. 2 sa rozumie akákoľvek zmluva podľa ObZ alebo OZ, s ktorou možno spojiť následky uvedené v tomto ods.

K zákazu konkurencie – pozri § 65 ObZ a nasl.

Väčšia škoda, značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

K § 266 až § 268

Výrazom snahy zákonodarcu o ochranu hospodárskej súťaže sú aj tieto ustanovenia, ktoré umožňujú trestno-právne postihnúť toho, kto naruší rovnosť podmienok verejného obstarávania alebo verejnej dražby a naruší rovnosť súťažiteľov, resp. ich účastníkov.

K § 266

Verejné obstarávanie – pozri zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov.

Spočíva v tom, že vyhlasovateľ neurčité osoby (čo do skladby i počtu) vyzve na podávanie návrhov v rámci súťaže o najvhodnejší návrh na uzatvorenie zmluvy.

Dražba (resp. aukcia) sa môže vykonávať mimo exekúcie alebo v rámci exekúcie. K dražbám mimo exekúcie pozri najmä zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách.

K dražbám v rámci exekúcie pozri zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exe-
kúčnej činnosti, zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov.

Súťažiteľ – účastník verejnej súťaže, „navrhovateľ“ (pozri § 284 ObZ), resp. „súťažiaci“ (pozri § 848 ods. 2, § 849 ods. 2 OZ).

Účastník dražby – pozri napr. § 5, § 7 zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, § 10 zákona č. 474/1990 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky vo veciach prevodov vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické a fyzické osoby a § 3 vyhlášky č. 568/1990 Zb. o verejných

dražbách pri prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby a o vstupnom na tieto dražby. Tieto predpisy upravujú aj spôsob organizovania dražby, úlohy organizátorov, spôsob jej vykonania, jej priebeh i spôsob prechodu vlastníctva k draženým veciam.

Výhodnejšie podmienky – podmienky, ktoré v porovnaní s vyhlásenými podmienkami verejného obstarania alebo verejnej dražby akýmkoľvek spôsobom niektoré osoby zvyhodňujú na úkor iných osôb (súťažiteľov, resp. účastníkov).

Prednosť je zvyhodnenie pri konečnom posudzovaní výsledkov verejného obstarania alebo verejnej dražby – napr. priznanie prednosti tomu súťažiteľovi, ktorý podmienky verejného obstarania nespĺnil alebo ich splnil s horším výsledkom pred tým súťažiteľom, ktorý ich splnil, resp. ich splnil lepšie. Alebo priklepnutie veci v rámci verejnej dražby tomu, kto nemal časový predstih pri podávaní návrhov na cenu, na úkor toho účastníka verejnej dražby, ktorý podal v časovom predstihu vyšší návrh a pod.

Porušenie podmienok verejného obstarania môže spočívať v rôznych konaniach – napríklad v priznaní účasti vo verejnom obstaraní tomu, kto návrh do súťaže podal po lehote alebo nespĺnil iné vyhlásené podmienky na prijatie návrhu, v ocenení (resp. v priznaní prvenstva) toho, kto nepodal najvhodnejší návrh alebo vyhlásené podmienky verejného obstarania nespĺnil, či dokonca ani návrh do verejného obstarania nepodal.

Podobne aj porušenie podmienok verejnej dražby môže spočívať v rôznom konaní – taktiež môže napríklad ísť o pripustenie takých osôb do verejnej dražby, ktoré nespĺnili v tomto smere zákonné podmienky (nezložili dražobnú zábezpeku alebo sú zo zákonných dôvodov z dražby vylúčení), alebo o nedodržanie povinností pri príprave dražby (napríklad v dôsledku nevyhlásenia dražby zákonným spôsobom, prizvania iba menovite určených záujemcov a pod.).

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Vyhlasovateľ verejnej súťaže – pozri § 281 ObZ, § 847 ObZ.

Usporiadateľ verejnej dražby – napr. Fond národného majetku SR, privatizačná komisia, súd, exekútor, daňový úrad, colný orgán, zakladateľ štátneho podniku a pod.

Licitátor – pozri § 6, § 9 a nasl. zákona č. 427/1990 Zb. o prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby, § 9, § 12 zákona č. 474/1990 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky vo veciach prevodov vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické a fyzické osoby, § 7 a nasl. vyhlášky č. 568/1990 Zb. o verejných dražbách pri prevodoch vlastníctva štátu k niektorým veciam na iné právnické alebo fyzické osoby a o vstupnom na tieto dražby a článok IV zákona č. 317/1996 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku v znení neskorších predpisov.

K pojmom žiada, prijme alebo si dá sľúbiť – pozri vysvetlivky k § 328 a § 332.

Majetkový prospech – predstavuje prospech majetkovej povahy, v podobe vecného alebo peňažného plnenia, resp. majetkových práv – pozri aj § 125 ods. 1. Výška majetkového prospechu nie je rozhodujúca.

Iný prospech – sa má na mysli prospech nemajetkový, teda určitá nemajetková výhoda (napríklad zvýhodnenie v zamestnaní, protislužba a pod.).

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

R 10/1999: Príklepom licitátora prechádza na vydražiteľa prevádzkovej jednotky vlastníctvo zásob, ku ktorému mala organizácia právo hospodárenia. Vydražiteľ nemôže zásoby, ktoré boli predmetom dražby, odmietnuť, ani keď sú pre neho nepoužiteľné (rozhodnutie z oblasti obchodného súdnictva).

K § 267

Verejné obstarávanie – pozri zákon č. 523/2003 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov.

Závažnejší spôsob konania napĺňa znaky tohto trestného činu, ak je spätý súčasne s aktívnym konaním páchatela, ktorý prinúti inú osobu, aby sa zdržala účasti na verejnej súťaži. Pozri vysvetlivky aj k § 138.

K poskytnutiu, ponuke alebo sľubu – pozri vysvetlivky k § 332 a § 333.

K pojmom žiada, prijme – pozri vysvetlivky k § 328.

K § 268

Verejná dražba – pozri vysvetlivky k § 266.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

K pojmom poskytnie, ponúkne, sľúbi, žiada alebo prijme – pozri primerane vysvetlivky k § 328 a § 333.

K pojmom majetkový alebo iný prospech – pozri vysvetlivky k § 266.

K § 269

Skutková podstata tohto trestného činu určuje zákonné podmienky trestnej zodpovednosti za poškodzovanie spotrebiteľa. Ide o špecifický druh podvodu, ustanovenie § 269 je vo vzťahu k § 222 špeciálnym ustanovením.

Spotrebiteľ – pozri aj § 2 ods. 1 písm. a), ods. 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 634/1992 Zb.“). Na účely § 121 môže byť spotrebiteľom fyzická i právnická osoba.

Malá škoda, značná škoda – pozri § 125 ods. 1. Môže ísť o jednorazové poškodenie, a to iba jedného spotrebiteľa a len jedným zo spôsobov, ale aj o súčet čiastkových škôd spôso-

bených tomu istému či viacerým spotrebiteľom, jedným alebo viacerými spôsobmi ich poškodenia a viacerými čiastkovými skutkami.

Podstatné vady – také vlastnosti, ktoré odporujú vlastnostiam výrobkov, prác alebo služieb ustanoveným osobitnými predpismi (najmä bezpečnostnými predpismi a technickými normami) do tej miery, že v dôsledku toho sú nebezpečnými či nefunkčnými, a teda nepoužiteľnými na obvyklý, inzerovaný, reklamovaný, inak deklarovaný alebo spotrebiteľom vymienený účel, alebo sú použiteľnými na tento účel len s veľkými ťažkosťami alebo nákladmi.

Pozri aj § 2, § 3 až § 19 zákona č. 634/1992 Zb.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

K pojmu väčší prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Treba ním rozumieť finančné vyjadrenie hodnoty vadných výrobkov, prác alebo služieb cenou.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Porucha v zásobovaní.

K iným formám zodpovednosti za vady – pozri aj OZ, ObZ, zákon č. 294/1999 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú vadným výrobkom v znení neskorších predpisov.

Pozri aj ŽZ, zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach, zákon 147/2001 Z. z. o reklame, zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách, zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky, zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách, zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí, zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach, zákon č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov, zákon č. 179/1998 Z. z. o obchodovaní s vojenským materiálom, zákon 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive, zákon č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa, zákon č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe.

R 23/1981: Pracovník výrobnej organizácie, ktorý kráti normy surovín do potravinárskych výrobkov dodávaných obchodným organizáciám, a prebytok, ktorý tak vznikol, si prívlastní, sa nedopúšťa trestného činu poškodzovania spotrebiteľa, ale sprenevery. (Upravené znenie).

R 53/1981: Pracovník výkupne ovocia, ktorý pri výkupe ovocia od súkromných pestovateľov klame pestovateľa na hmotnosti a získava tak prebytky, ktoré potom ďalej predáva na vlastný účet, sa dopúšťa trestného činu podvodu podľa § 221 TZ, a nie trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa § 269 TZ. (Upravené znenie).

R 13/1985: Páchatelom trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa § 269 TZ môže byť aj ten, kto predáva rastlinné a živočíšne výrobky z vlastnej poľnohospodárskej produkcie alebo lesné plodiny. (Upravené znenie).

R 32/1990-II: Ak obvinený v rámci vedľajšieho pracovného pomeru hrobára vyžadoval od občanov rôzne peňažné čiastky za vykopanie hrobu, hoci bol riadne platený zamestnávateľom, naplňoval znaky skutkovej podstaty trestného činu úplatkárstva, a nie trestného činu poškodzovania spotrebiteľa podľa § 269 TZ. (Upravené znenie).

R 79/1998: Skutočnosť, že platný Colný zákon neobsahuje ustanovenia o ochrane spotrebiteľa v súvislosti s predajom zahraničného tovaru, na základe rozhodnutia colného orgánu o zriadení colného skladu, neznamená, že na tento špecifický predaj tovaru je potrebné aplikovať ustanovenie zákona o ochrane spotrebiteľa a že je daná pôsobnosť orgánov štátnej správy vo veciach ochrany spotrebiteľa vykonávať dozor v súvislosti s predajom tovaru pri prevádzke colného skladu. Absencia ustanovení týkajúcich sa ochrany spotrebiteľa pri predaji tovaru, v súvislosti s prevádzkou colného skladu, v Colnom zákone nemôže byť dôvodom analogického použitia zákona o ochrane spotrebiteľa a zákona NR SR o vymedzení pôsobnosti orgánov vo veciach ochrany spotrebiteľa (rozhodnutie vo veciach správneho súdnictva).

K § 270

Ochrana meny a peňažného obehu patrí k základným predpokladom stability ekonomiky.

Emisia bankoviek a mincí a riadenie peňažného obehu prislúcha Národnej banke Slovenska [§ 2 písm. b), c) zákona č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska].

Toto ustanovenie trestno-právne chráni peniaze, ale aj cenné papiere pred falšovaním, pozmeňovaním alebo neoprávnenou výrobou.

Peniaze – trestno-právna ochrana sa poskytuje bankovkám i minciam (zákonné peniaze).

Cenné papiere – (pozri § 2 ods. 2 zákona č. 566/2001 Z. z. o cenných papieroch a investičných fondoch (ďalej len zákon o cenných papieroch a investičných fondoch“).

Cenný papier môže mať podobu listiny, na ktorej je zápis podľa § 2 ods. 1 zákona o cenných papieroch a investičných fondoch („listinný cenný papier“) alebo podobu zápisu podľa § 2 ods. 1 v evidencii ustanovenej podľa zákona o cenných papieroch a investičných fondoch („zaknihovaný cenný papier“). Z povahy veci vyplýva, že týmto ustanovením je poskytovaná trestno-právna ochrana listinným cenným papierom.

Falšované, pozmenené alebo neoprávnené vyrobené peniaze alebo cenné papiere – pozri vysvetlivku k týmto pojmom uvedenú v odseku 2.

Ods. 1: Zadovážením je každý spôsob získania falšovaných, pozmenených alebo neoprávnené vyrobených peňazí alebo cenných papierov s vedomím, že sú falšované, pozmenené alebo neoprávnené vyrobené (kúpa, výmena, darovanie, záloh, nález, krádež, podvodné vylákание a podobne), nie však ich výroba s úmyslom uviesť ich do obehu ako pravé. Takéto konanie by už bolo závažnejšou formou trestného činu podľa odseku 2.

Prechovávaním je držba falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov po ich zadovážení pre seba, alebo ich držba pre iného po akúkoľvek dobu (úschova, preprava, výpožička).

Iba o zadováženie alebo prechovávanie falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov sa nejedná, ak ich už páchatel ponúkol inému spôsobom, ktorý by po akceptovaní ponuky znamenal ich uvedenie do obehu (pozri vysvetlivku k odseku 2).

Ods. 2: Falšovaním peňazí alebo cenných papierov sa rozumie neoprávnená výroba napodobnenín bankoviek, mincí a listinných cenných papierov, podobou porovnateľných s pravými bankovkami, mincami alebo listinnými cennými papiermi tej istej meny, nominálnej hodnoty alebo emisie do tej miery, že vzhľadom na svoju kvalitu i vzhľad by za určitých podmienok mohli byť pri ich bežnom použití zameneniteľné za pravé peniaze alebo cenné papiere a ako také preniknúť do peňažného obehu, resp. na trh s cennými papiermi. Technika výroby falšovaných peňazí alebo cenných papierov, ani povaha použitých materiálov pritom nerozhoduje.

Pozmenením peňazí alebo cenných papierov je grafická, technická alebo iná úprava platných (alebo pôvodne platných) peňazí alebo cenných papierov, ktorá ich tým zvýhodňuje (napríklad zvyšuje ich nominálnu alebo menovitú hodnotu, umožňuje im vrátiť sa späť do peňažného obehu alebo na trh s cennými papiermi, i keď už boli z neho vyradené a podobne). Za pozmenenie peňazí sa považuje aj zostavenie bankovky z častí rôznych bankoviek.

Dá ako pravé – znamená uvedenie falšovaných peňazí do peňažného obehu, resp. falšovaných cenných papierov na trh s cennými papiermi. Na spôsobe uvedenia do obehu (resp. na trh) nezáleží – môže mať formu kúpy, predaja, výmeny, darovania, pôžičky, zálohu alebo záruky a pod.

Neoprávnenou výrobou sa rozumie priemyselná alebo remeselná výroba peňazí alebo cenných papierov neoprávneným subjektom

Pokiaľ ponuka na tento spôsob uvedenia do obehu (na trh) nebola akceptovaná, ide o pokus k trestnému činu podľa odseku 2.

Pojmom **dá ako pravé** sa rozumie akékoľvek odovzdanie falšovaných peňazí alebo cenných papierov alebo pozmenených peňazí alebo cenných papierov ako pravých, napr. úhradou zakúpeného tovaru.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Väčší rozsah, veľký rozsah – pozri § 125 ods. 1. Nominálna či menovitá hodnota falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí, resp. cenných papierov však v tomto prípade nie je jediným kritériom pre posúdenie rozsahu činu, záleží aj na ich počte a miere majetkových a iných dôsledkov po ich uvedení do peňažného obehu, resp. na trh s cennými papiermi. Taktiež nemožno zohľadňovať cenu, za ktorú mali byť peniaze alebo cenné papiere odpredané, ak ide o cenu na tzv. čiernom trhu.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Pozri aj zmenkový a šekový zákon č. 191/1950 Zb., zákon č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch, nariadenie vlády č. 134/1994 Z. z. o vydávaní a používaní investičných kupónov, vyhlášku č. 456/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti a podmienky, za ktorých možno zhotoviť a používať reprodukciu bankoviek, pamätných bankoviek, mincí, pamätných mincí, obchodných mincí a cenných papierov vydávaných Národnou bankou Slovenska, ako aj predmety, ktoré ich úpravu napodobňujú, vrátane ich záznamov v elektronickej forme, zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách, DVZ a ZPR.

R 5/1967: Falšovaním alebo pozmeňovaním peňazí v zmysle § 270 TZ sa rozumie okrem iného i zostavenie bankovky z častí iných platných peňazí, hoci len jedna časť zostaveného platidla pochádza z inej bankovky alebo štátovky. Nemožno však považovať za falšovanie alebo pozmeňovanie peňazí zlepenie bankovky alebo štátovky z pôvodných častí toho istého platidla, ktoré boli predtým od seba oddelené.

Vylákaním náhrady od banky za úmyselne poškodené peniaze nepravdivým predstieraním, že k poškodeniu došlo neúmyselne, má charakter dokonaného trestného činu podvodu. (Upravené znenie).

R 58/1978: Pre naplnenie znaku „uvedie“ falšované alebo pozmenené peniaze ako pravé v ustanovení § 270 TZ stačí akékoľvek páchatelovo odovzdanie falšovaných alebo pozmenených peňazí inej osobe ako pravých, napr. i odovzdanie falšovanej alebo pozmenenej bankovky cudzej meny ako zálohy pri pôžičke a nie je rozhodujúce, akým spôsobom naložili s falšovanými alebo pozmenenými peniazmi ich noví držiteľia. (Upravené znenie).

R 39/1998-I: Na naplnenie znakov trestného činu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2, alinea druhá TZ, je treba, aby páchatel použil falšované alebo pozmenené peniaze alebo cenné papiere, ktoré získal inak než tým, že mu bolo nimi platené a je dokonaný až vtedy, keď ich dá ako pravé.

R 3/1991-I: Falšovanými peniazmi sú akékoľvek napodobeniny, ktoré vzhľadom na svoju kvalitu môžu byť pri uvádzaní, aj keď len za určitých okolností (napr. pri platení za nižšej viditeľnosti v nočnom podniku a v podobných situáciách), zamenené s pravými peniazmi a dostať sa tak do obehu, tzn. že sú spôsobilé k tomu, aby páchatel ich uvádzaním v zmysle ustanovenia § 270 porušil záujmy spočívajúce v ochrane meny (našej alebo cudzej).

Ak však páchatel inému iba predstiera, že mu dáva pravé peniaze, pričom ale ide o také ich napodobeniny, ktoré vôbec nie sú spôsobilé plniť funkciu obeživa alebo platidla (napr. bankovky len tvarom, prípadne farebne prispôsobený kus papiera a pod.), potom neuvádza falšované peniaze, ale len iného uvádza do omylu v zmysle ustanovenia § 250 TZ o trestnom čine podvodu.

Ak dáva páchatel falšované peniaze ako pravé, je z hľadiska jeho trestnej zodpovednosti nerozhodujúce, za akým účelom boli falzifikáty zhotovené (či boli vyhotovené legálne ako napodobeniny pravých peňazí, napr. pre film alebo divadlo, či neoprávnene k tomu, aby boli uvádzané ako pravé peniaze).

R 3/1991–II: K rozlíšeniu znakov trestného činu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 140 a priestupku na úseku financií a slovenskej meny podľa § 27 ods. 1 písm. a) zákona č. 372/1990 Zb. Citovaný priestupok postihuje už púhe neoprávnené zhotovenie reprodukcie zákonných peňazí alebo neoprávnené zhotovenie či uvedenie do obehu predmetu, ktorý by so zákonnými peniazmi mohol byť zamenený, pričom nezáleží na zámere, ktorý tým páchatel sleduje. Ak však páchatel zhotoví reprodukciu zákonných peňazí v úmysle dať ich ako peniaze pravé alebo reprodukciu, ktorá môže byť zamenená so zákonnými peniazmi, uvedie do obehu tým, že ich dá ako pravé peniaze, naplňuje už formálne znaky trestného činu falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 TZ. (Upravené znenie).

Pozri aj R 3/1980 a R 29/1982.

K § 271

K pojmom dovoz, vývoz, preprava – pozri vysvetlivky k § 254.

Ods. 1: Prijatie je nadobudnutie falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov od tretej osoby.

Získaním sa rozumie akýkoľvek spôsob nadobudnutia falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov (kúpu, darom, odcudzením a pod.).

Spoločným znakom nakladania s falšovanými, pozmenenými alebo neoprávnene vyrobenými peniazmi alebo cennými papiermi podľa odseku 1 je úmysel páchatela uviesť takéto peniaze alebo cenné papiere do obehu.

Ods. 2: Zákonodarca v odseku 2 a 3 zohľadňujúc skutočnosť, že i sami páchatelia tohto činu boli predtým poškodení (a podvedení), ich umožňuje postihnúť miernejšie než páchatelov falšovania, pozmeňovania a neoprávnenej výroby peňazí a cenných papierov podľa § 270 ods. 2, voči ktorému je toto ustanovenie špeciálnym ustanovením.

Podmienkou však je, že falšovanými, pozmenenými alebo neoprávnene vyrobenými peniazmi alebo cennými papiermi im už muselo byť **platené ako pravými** (prijali ich ako platbu za nimi dodaný tovar alebo za nimi poskytnutú službu alebo odpltný výkon) a že takéto peniaze alebo cenné papiere už získali ako pravé. Získanie falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov výmenou alebo kúpou (napr. pri nákupe valút), darom alebo zo zálohu túto podmienku nespĺňa.

Použije ako pravé – páchatel pri uvedení falšovaných, pozmenených alebo neoprávnene vyrobených peňazí alebo cenných papierov do obehu, resp. pri ich následnom použití už musí vedieť, že sú falšované, pozmenené alebo neoprávnene vyrobené.

K pojmom falšované, pozmenené alebo neoprávnene vyrobené peniaze alebo cenné papiere dá ako pravé – pozri vysvetlivky k § 140.

R 19/1975: Ak kúpi páchatel od cudzozemca cudzie peniaze a po zistení, že ide o falšované peniaze, uvedie ich ako pravé, naplní znaky trestného činu falšovania a pozmeňovania

peňazí a cenných papierov podľa § 270 (ods. 2, alinea 2) TZ, a nielen znaky miernejšieho trestného činu uvádzania falšovaných a pozmenených peňazí a cenných papierov podľa § 141 TZ. (Upravené znenie).

R 39/1998-II: Páchateľom trestného činu uvádzania falšovaných a pozmenených peňazí a cenných papierov podľa § 271 ods. 1 TZ môže byť len ten, kto falšované alebo pozmenené peniaze dobromyseľne prijal ako protihodnotu za predanú vec alebo platenú službu, alebo za iné odplátne konanie, ktoré nemusí byť v súlade s právom alebo sa môže priečiť dobrým mravom (napr. odplátne za poskytnutie sexuálnych služieb a pod.) a tieto peniaze dá do obehu ako pravé.

R 39/1998-III: Páchateľ, ktorý na žiadosť iného páchatela, ktorý za odplatu nadobudol falšované peniaze, predstiera, že falšované peniaze patria jemu a odovzdá ich pred platbou nadobúdateľovi týchto peňazí, aby za oboch „zaplatil“ účet, nie je spolupáchateľom podľa § 20 TZ, ale účastníkom na dokonanom trestnom čine uvádzania falšovaných a pozmenených peňazí a cenných papierov podľa § 21 ods. 1 písm. d) TZ, § 271 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

K § 272

Ide v podstate o postih už za samotnú prípravu na spáchanie závažnejšieho trestného činu podľa § 270 (falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba peňazí a cenných papierov) a podľa § 352 (falšovanie a pozmeňovanie verejnej listiny, úradnej pečate a úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky), ktorá je posudzovaná ako samostatný dokonaný trestný čin (tzv. predčasne dokonaný trestný čin).

Falšovateľské náčinie – nástroj alebo iný predmet, ktorý je určený na falšovanie a pozmeňovanie peňazí, cenných papierov, verejných listín, úradných pečatí a úradných uzáverov alebo znakov, resp. je na tento účel aspoň dostatočne (i po prípadnej úprave) spôsobilý a upravený. Môže ísť o akékoľvek technické zariadenie, stroj, prístroj, nástroj, náradie, upravené priestory a pod.

Iným predmetom môžu byť napríklad farbivá, papier, drahé kovy a iné suroviny a pod.

Za trestné podľa tohto ustanovenia sa so zreteľom na rozvoj technických prostriedkov používaných na páchanie trestných činov proti mene považuje aj vyhotovenie **počítačového programu**, na základe ktorého možno pomocou počítača falšovať alebo pozmeňovať peniaze alebo ich ochranné prvky, cenné papiere či verejné listiny. Trestné je jeho zhotovenie a tiež prechovávanie, napr. v počítači, alebo na inom technickom nosiči, a to bez ohľadu na to, či ho taká osoba, ktorá ho vyrobí alebo prechováva aj mieni použiť na falšovanie peňazí a cenných papierov, či iných vecí vymenovaných v tomto ustanovení. Rovnako je trestné aj zadováženie si takého programu pre seba alebo pre iného.

Prechovávaním je držba a akákoľvek dispozícia s falšovateľskými nástrojmi a predmetmi alebo s takým počítačovým programom, ktorá môže byť aj len prechodná, napr. preprava z miesta na miesto. Spravidla pôjde o ukrytie takýchto vecí a pri počítačovom progra-

me jeho uchovávanie v technickom zariadení počítača alebo na inom technickom nosiči určenom pre počítač.

Pokiaľ by páchatel počítačový program (rovnako ako iné falšovateľské náčinie) vyrobil, sebe alebo inému zadovážil alebo prechovával preto, aby jeho následným konaním alebo konaním inej osoby došlo k sfalšovaniu, či pozmeneniu peňazí alebo cenných papierov, teda k trestnému činu podľa § 270, išlo by už samotným vyrobením, zadovážením alebo prechovávaním takého počítačového programu (rovnako ako iného falšovateľského náčinia) o prípravu podľa § 13 ods. 1 na tento zločin.

Falšovanie a pozmeňovanie – pozri vysvetlivky k § 270.

Peniaze, cenné papiere – pozri vysvetlivky k § 270.

Verejná listina – rozhodnutie alebo opatrenie vydané na základe zákona alebo iného právneho predpisu štátnym orgánom alebo iným orgánom verejnej správy v rámci jeho pôsobnosti a právomoci, ktoré zakladá, mení alebo ruší práva alebo povinnosti, alebo osvedčuje či potvrdzuje ich vznik, zmenu alebo zánik, alebo osvedčuje, či potvrdzuje totožnosť osoby alebo veci, ich stav, vlastnosti alebo spôsobilosť (napríklad občiansky preukaz, cestovný pas, vodičský preukaz, vysokoškolský diplom, maturitné alebo iné vysvedčenie, osvedčenie o štátnom občianstve, rozsudok, koncesná listina, certifikát akosti, atest, licencia a i.).

Úradná pečať – pozri § 3 zákona č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a o ich používaní v znení neskorších predpisov.

Úradná uzávera – opatrenie štátneho orgánu, obmedzujúce nakladanie a určitou vecou alebo právami k nej na určitý čas alebo za určitých podmienok.

K § 273

Účelom tohto ustanovenia je trestno-právne chrániť peňažný obeh pred niektorými konaniami, ktoré by ho mohli ohroziť alebo poškodiť.

Riadenie peňažného obehu patrí Národnej banke Slovenska [pozri § 2 písm. c) zákona č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska]. Pozri aj zákona č. 291/2002 Z. z. o Štátnej pokladnici v znení neskorších predpisov.

Odmietanie tuzemských peňazí bez zákonného dôvodu – pozri najmä vyhlášku č. 465/2001. Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe pri prijímaní zákonných peňazí a pri nakladaní s nimi a podrobnosti o poskytovaní náhrad za celé bankovky alebo za inak poškodené bankovky a mince.

Poškodzovanie tuzemských peňazí – akékoľvek zámerné znižovanie použiteľnosti platných tuzemských peňazí na určený účel (mechanické či iné poškodzovanie – roztrhnutie, strihanie, pálenie, ich použitie iným než určeným spôsobom, pri ktorom sa poškodzujú), bez ohľadu na ich množstvo a nominálnu hodnotu.

Pozri aj zákon č. 41/1953 Zb. o peňažnej reforme, zákon č. 26/1993 Zb. o opatreniach na zabezpečenie prechodu česko-slovenskej meny na slovenskú menu, nariadenie vlády

č. 27/1993 Z. z. o niektorých opatreniach na zabezpečenie prechodu na slovenskú menu, ZPR (najmä § 27).

K § 274

TZ poskytuje trestno-právnu ochranu pred falšovaním, pozmeňovaním a neoprávnenou výrobou kolkových známok, poštových cenín, nálepiek a poštových pečiatok.

Falšovanie, pozmeňovanie a neoprávnená výroba – pozri vysvetlivky k § 270.

Kolkové známky – ceniny preukazujúce úhradu poplatkov v prípadoch zákonom určených.

Na základe zmocnenia vydanie kolkových známok patrí Ministerstvu financií SR – pozri vyhlášku č. 95/1993 Z. z. o kolkových známkach.

Poštová cenina – pozri § 4a zákona č. 507/2001 Z. z. o poštových službách.

Právo vydávať poštové známky a iné poštové ceniny je vyhradené pošte.

Použitie – rozumie sa čo len jednorazové použitie falšovanej alebo pozmenenej poštovej alebo kolkovej známky, ich nominálna hodnota nie je pre trestnosť činu rozhodujúca.

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Neoprávnený prospech – i keď sa to výslovne neuvádza, má sa na mysli skôr majetkový prospech (pozri aj § 89 ods. 13).

Väčší prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Pozri – najmä zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, vyhlášku č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečistenie ovzdušia, zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov, zákon č. 212/1995 Z. z. o koncesionárskych poplatkoch a ZPR [najmä § 21 ods. 1 písm. a)].

K § 275

Záujem štátu na ochrane niektorých kľúčových ekonomických záujmov (ochrana trhu, spotrebiteľov, príjmov štátneho rozpočtu) si vo vzťahu k niektorým druhom tovaru (lieh, tabak a tabakové výrobky, drahé kovy) vyžaduje používanie kontrolných technických opatrení na označovanie takýchto tovarov.

Kontrolná známka – rozumie sa ňou slovenská kontrolná známka, na ktorej je uvedená cena cigariet a ktorá spĺňa ostatné náležitosti v súlade so zákonom 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov a všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným podľa § 9 ods. 32 tohto zákona. Kontrolnou známkou sa tiež rozumie slovenská kontrolná známka určená na označenie spotrebiteľského balenia, ktorá

spĺňa ostatné náležitosti v súlade so zákonom č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu v znení neskorších predpisov a všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným podľa § 10 ods. 38 tohto zákona.

Kontrolná páska – rozumie sa ňou páska určená na označovanie spotrebiteľského balenia.

Kontrolnou známkou sa označuje spotrebiteľské balenie tabaku, tabakových výrobkov a liehu. Spotrebiteľským balením cigariet je najmenšie balenie určené na konečnú spotrebu [§ 5 ods. 2 zákona č. 105/2004 Z. z.].

Spotrebiteľským balením liehu sa rozumie uzavretý spotrebiteľský obal naplnený liehom na priamu ľudskú spotrebu (§ 10 ods. 1 zákona č. 105/2004 Z. z.).

Iné kontrolné technické opatrenie na označenie tovaru – pozri napríklad zákon č. 182/1995 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve, zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), zákon č. 10/2004 Z. z. o puncovníctve a skúšaní drahých kovov (puncový zákon) (puncovné značky).

Na daňové účely – pozri zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov, zákon č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu.

Na iné účely ustanovené zákonom – pozri vysvetlivku k pojmu „iné kontrolné technické opatrenia na označenie tovaru“ – môže ísť napríklad o realizáciu ochrany výrobcov, autorov, spotrebiteľov a iných osôb a ich záujmov (pokiaľ nie sú chránené inými ustanoveniami tohto – obchodné meno, ochranná známka a pod).

K pojmom falšovanie, pozmeňovanie, uvádzanie do obehu, prechovávanie – pozri primerane vysvetlivky k § 270.

Použije ako pravé – rozumie sa čo len jednorazové použitie falšovanej alebo pozmenenej kontrolnej známky. Hodnota ňou označeného tovaru nie je pre trestnosť činu rozhodujúca.

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Neoprávnený prospech – i keď sa to výslovné neuvádza, má sa na myslí skôr majetkový prospech (pozri aj § 125 ods. 1).

Väčší prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Pozri aj ZPR [§ 24 ods. 1 písm. c), § 21 ods. 1 písm. d)].

Smernica Rady č. 92/12/EHS z 25. 2. 1992 o všeobecnom systéme, držbe a preprave a kontrole tovarov podliehajúcich spotrebnej dani v znení neskorších zmien a doplnkov,

Smernica Rady č. 92/79/EHS z 19. 10. 1992 o priblížení sadzieb daní z cigariet v znení neskorších zmien a doplnkov,

Smernica Rady č. 92/80/EHS z 19. 10. 1992 o priblížení sadziieb daní z tabakových výrobkov iných ako cigarety v znení neskorších zmien a doplnkov,

Smernica Rady č. 95/59/ES z 25. 11. 1995 o iných spotrebných daniach z tabaku a tabakových výrobkov, ako je daň z obratu v znení neskorších zmien a doplnkov,

Smernica Rady č. 69/169/ES z 28. 5. 1969 o zosúladení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa oslobodenia od dane z obratu a od spotrebnej dane pre dovoz v rámci medzinárodného cestovania v znení neskorších zmien a doplnkov,

Smernica Rady č. 92/83/EHS z 19. 10. 1992 o zosúladení štruktúr spotrebných daní z alkoholu a alkoholických nápojov v znení neskorších zmien a doplnkov.

Smernica Rady č. 92/84/EHS z 31. 10. 1992 o zblížovaní sadziieb spotrebnej dane na alkohol a alkoholické nápoje v znení neskorších zmien a doplnkov.

K § 276

Daňou sa rozumie každá daň platnej sústavy daní.

K dani pozri najmä zákon č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, zákon č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja, zákon č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu, zákon č. 107/2004 Z. z. o spotrebnej dani z piva, zákon č. 104/2004 Z. z. o spotrebnej dani z vína, zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov, zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, zákon č. 554/2003 Z. z. o dani z prechodu a prevodu nehmuteľnosti.

Poistné – pozri zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, zákon č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti.

Aj pre jednotlivé druhy poistného platí, že pri zisťovaní rozsahu jeho skrátenia sa vychádza z tzv. čistého poistného (bez prirážok, poplatkov z omeškania, iných poplatkov a pokút).

Skrátením dane a poistného na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie a príspevku na poistenie v nezamestnanosti je také konanie páchatela, ktoré spočíva v úmyselnom vytváraní podmienok, ktorými páchatel dosiahne, že mu príslušný štátny orgán, resp. orgán obce (správca dane) daň vôbec neurčí (nevyrubi), alebo dosiahne, že daň správcovi dane alebo poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti verejnoprávnej inštitúcii spravujúcej toto poistné vôbec nezaplatí, alebo zaplatí v nižšej než zákonom určenej výške. Skrátenie dane je totiž špecifickou formou podvodného konania. Skrátením však nie je ich samotné neodvedenie alebo nezaplatenie už vyrubenej dane alebo poistného.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6.

Úradný uzáver – pozri vysvetlivky k § 142.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Malý rozsah skrátenia, väčší rozsah, značný rozsah, veľký rozsah – pozri § 125 ods. 1.

Pozri aj zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov, zákon č. 254/1993 Z. z. o územných finančných orgánoch, zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Trestnosť tohto trestného činu zaniká účinnou ľútosťou – pozri vysvetlivky k § 85.

R 25/1968: Páchatelom aj spolupáchatelom trestného činu skrátenia dane podľa § 276 TZ môže byť nielen subjekt dane, ale ktokoľvek, kto svojím úmyselným konaním spôsobí, že zákonná daň nebola jemu alebo aj inému subjektu dane vymieraná buď vôbec, alebo nie v zákonnej miere a daň tak bola skrátená. Subjekt dane a subjekt trestného činu skrátenia dane nemusia byť totožní a nemožno preto zamietať daňovú zodpovednosť (povinnosť zaplatiť daň) a trestnú zodpovednosť za skrátenie dane. U spolupáchatelstva trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ je ľahostajné, či subjektom dane boli všetci spolupáchatelia, alebo len niektorí z nich, alebo či subjektom dane bola osoba rozdielna od spolupáchatelov. Je tiež ľahostajné, či subjektom dane bol každý spolupáchatel do celej výšky skrátenej dane, alebo len do jej časti. (Upravené znenie).

R 5/1973: Ku skráteniu dane v zmysle ustanovenia § 276 TZ môže dôjsť len do doby, než bola daň daňovým poplatníkom zaplatená. Ak bola daň správne vymieraná a daňovým poplatníkom zaplatená (jemu zrazená), nemožno vo vzťahu k takejto dani spáchať trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ (Upravené znenie.)

R 27/1979: Otázka, v akom rozsahu bola činom páchatela skrátená daň, je pri trestnom čine skrátenia dane a poistného podľa § 276 TZ otázkou viny. Preto súd rozhodujúci v trestnom konaní posudzuje túto otázku samostatne, a to aj v prípade, ak príslušný orgán o daňovej povinnosti i o výške dane už právoplatne rozhodol (§ 7 ods. 1 TP). Rozhodnutie tohto orgánu berie súd do úvahy a hodnotí ho pri svojom rozhodovaní rovnako ako každý iný dôkaz v rámci postupu podľa § 2 ods. 12 TP. (Upravené znenie).

R 28/1979: Úmyselné konanie páchatela, ktorým docieli, že mu daň nebola vôbec vymieraná, alebo mu bola vymieraná v nižšej čiastke, je dokonaným trestným činom skrátenia dane podľa § 276 ods. 1 TZ, ak bola daň skrátená v požadovanom rozsahu. Podanie daňového priznania obsahujúceho nesprávne údaje, na podklade ktorých by malo dôjsť k vymieraniu nižšej dane, je pokusom trestného činu skrátenia dane podľa § 14, § 276 ods. 1 TZ, pokiaľ k vymieraniu nižšej dane nedošlo. Konanie spočívajúce v zabezpečovaní podkladov pre budúce nesprávne daňové priznanie, v úmysle skrátiť daň vo väčšom rozsahu, pokiaľ neuplynula lehota na podanie daňového priznania alebo pokiaľ nebolo v tejto lehote daňové priznanie podané, treba považovať len za prípravu. (Upravené znenie).

R 13/1984: Trestný čin skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 TZ vyžaduje, aby páchatel konal úmyselne. (Upravené znenie).

R 34/1987: Nárok štátu na zaplatenie dane nie je nárokom na náhradu škody spôsobenej trestným činom skrátenia dane, ale nárokom vyplývajúcim priamo zo zákona. (Upravené znenie).

R 4/1995: Podstata skrátenia dane v zmysle § 276 ods. 1 TZ spočíva v akomkoľvek úmyselnom konaní páchatela, ktorým dosiahne, že mu príslušný štátny orgán daň vôbec nevymeria alebo mu ju vymeria v nižšej ako zákonom určenej čiastke, pokiaľ bola skrátená v nie malom rozsahu. Skrátením dane nie je však púhe neodvedenie už vyrubenej dane. (Upravené znenie).

R 76/1998: Podľa § 54 zákona č. 511/1992 Zb. pod zrejším omylom či nesprávnosťou treba rozumieť také chyby v písaní a počítaní, ku ktorým došlo zjavným a okamžitým zlyhaním duševnej či mechanickej činnosti osoby, ktorá rozhodnutie vyhotovila a ktoré je každému zrejmé. O také pochybenie nejde, ak zmena adresáta daňovej povinnosti je podmienená posudzovaním hmotno-právnych podmienok prechodu práv a povinností z jedného subjektu na iný subjekt. Nemožno stotožniť prípad zmeny (opravy) v adrese daňového subjektu s prípadom, keď dochádza k zmene adresáta daňovej, t. j. osoby daňovníka (rozhodnutie z oblasti správneho súdnictva).

Pozri aj, R 53/1974, R 29/1982, R/1985, R 52/1989, R 28/1996, R 82/1998, R 16/1999, R 17/1999, R 20/1999.

K § 277

Tohto trestného činu sa možno alternatívne dopustiť neodvedením dane a poistného, alebo neoprávneným uplatnením nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane.

Trestnosť neodvedenia sa vzťahuje nielen na neodvedenie dane, ale aj na neodvedenie poistného na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie i príspevku na poistenie v nezamestnanosti.

K pojmom daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie i príspevok na poistenie v nezamestnanosti – pozri vysvetlivky k § 276.

Neodvedením dane a poistného sa rozumie zadržanie splatnej dane alebo splatného poistného (vrátane preddavkov), už ich platcom zrazených alebo vybratých na podklade zákona, a ich neodvedenie určenému príjemcovi (daňovému úradu, obci, verejnoprávnej inštitúcii – sociálnej alebo zdravotnej poisťovni), koho príjmom daň alebo poistné je, resp. ktorý ich spravuje.

Nárok na vrátenie dane z pridanej hodnoty – pozri § 79 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty.

Nárok na vrátenie spotrebnej dane – pozri § 15 – § 17 zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja, § 15, § 16 zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu, § 13, § 14 zákona č. 107/2004 Z. z. o spotrebnej dani z piva, § 13, § 14 zákona

č. 104/2004 Z. z. o spotrebnej dani z vína, § 14, § 14 zákona č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov.

Podmienkou trestnosti tejto formy trestného činu je, že uplatnenie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty a spotrebnej dane musí byť neoprávnené.

Neoprávneným je uplatnenie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty a spotrebnej dane vtedy, ak na jej vrátenie podľa uvoľňaných ustanovení nie je nárok, alebo keď ten, kto nárok uplatnil, splnenie podmienok na jej vrátenie len klamlivo predstieral.

Podmienkou trestnosti oboch foriem tohto trestného činu je, aby išlo o neodvedenie dane, poisťného na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevku na poistenie v nezamestnanosti, alebo o neoprávnené uplatnenie nároku na vrátenie dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane v nie malom rozsahu.

Malý rozsah, väčší rozsah, značná škoda, veľký rozsah – pozri § 125 ods. 1. Rozsahom sa rozumie finančné vyjadrenie neodvedenej dane alebo poisťného, resp. dane z pridanej hodnoty alebo spotrebnej dane, na vrátenie ktorej si páchatel' neoprávnené uplatnil nárok.

Pozri primerane vysvetlivky k § 276.

Pozri aj ustanovenie § 86 písm. d), ktoré umožňuje **zánik trestnosti** neodvedenia dane alebo poisťného podľa § 277, ak splatná daň a jej príslušenstvo alebo poisťné boli zaplatené dodatočne, najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel' po skončení jeho vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami.

Zákon neurčuje, kto má daň alebo poisťné zaplatiť, zánik trestnosti tohto činu nepodmieňuje tým, že daň a jej príslušenstvo alebo poisťné musí nutne zaplatiť ten, kto je podľa osobitných predpisov nositeľom takejto povinnosti. Trestnosť tohto činu zanikne aj vtedy, keď daň a jej príslušenstvo alebo poisťné v tejto lehote zaplatí niekto iný. Ustanovenie sa vzťahuje sa na trestný čin nedovedenia dane a poisťného podľa § 277, resp. na trestný čin nezaplataenia dane podľa § 278. Na jeho podklade teda nezaniká trestnosť skrátenia dane a poisťného podľa § 276. Trestnosť tohto trestného činu môže tiež zaniknúť, ale len na podklade všeobecného ustanovenia o účinnej lútosti podľa § 85.

Zánik trestnosti činu je dôvodom, pre ktorý prokurátor alebo súd trestné stíhanie proti obvinenému zastaví [§ 215 ods. 1 písm. g), § 244 ods. 1 písm. c) TP], alebo súd obžalovaného spod obžaloby oslobodí [§ 285 písm. e) TP]. Ak ešte trestné stíhanie nebolo začaté, prokurátor alebo policajt vec uznesením odloží [§ 197 ods. 1 písm. c) TP].

K § 278

Toto ustanovenie trestno-právne postihuje všetky tie daňové subjekty, ktoré sú podľa zákona nositeľmi povinnosti zaplatiť splatnú daň.

Ustanovenie neumožňuje uplatniť trestnú zodpovednosť za nesplnenie zákonnej povinnosti zaplatiť splatné poisťné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie a príspevok na poistenie v nezamestnanosti.

Daň – pozri vysvetlivky k § 270. Druh dane nerozhoduje.

Príslušenstvo dane – zvýšenie dane, úroky, penále, pokuty, poplatky a iné plnenia majetkovej povahy, účtované k dani na základe rozhodnutia správcu dane na podklade zákona a za podmienok určených zákonmi o jednotlivých daniach

K povinnostiam daňovníkov platiť (vypočítať) daň, k splatnosti dane, k spôsobu jej platenia pozri § 19 a nasl. zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty, § 5, § 12 – § 14, § 45 zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja, § 5, § 6, § 12 – § 16, § 47 zákona č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu, § 4, § 7, § 10 – 12, § 40 zákona č. 107/2004 Z. z. o spotrebnej dani z piva, § 4, § 5, § 9 – § 11, § 40 zákona č. 104/2004 Z. z. o spotrebnej dani z vína, § 5, § 6, § 11 – § 13, § 14 zákona č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov, § 4, § 10 – § 12, § 32 a nasl. zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov, zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady, zákon č. 554/2003 Z. z. o dani z prechodu a prevodu nehnuteľnosti (ak daňová povinnosť vznikla do konca roku 2004).

Podmienkou trestnosti tohto činu je úmyselné nezaplatenie splatnej dane vo väčšom rozsahu.

Väčší rozsah, značný rozsah, veľký rozsah – pozri § 125 ods. 1.

Pozri aj primerane vysvetlivky k § 270.

Pozri aj ustanovenie § 86 písm. d), ktoré umožňuje **zánik trestnosti** nezaplatenia dane podľa § 278, ak splatná daň a jej príslušenstvo boli zaplatené dodatočne, najneskôr v nasledujúci deň po dni, keď sa páchatel po skončení jeho vyšetrovania mohol oboznámiť s jeho výsledkami.

Zákon neurčuje, kto má daň zaplatiť, zánik trestnosti tohto činu nepodmieňuje tým, že daň a jej príslušenstvo musí nutne zaplatiť ten, kto je podľa osobitných predpisov nositeľom takejto povinnosti. Trestnosť tohto činu zanikne aj vtedy, keď daň a jej príslušenstvo v tejto lehote zaplatí niekto iný. Ustanovenie sa vzťahuje sa na trestný čin nezaplatenia dane podľa § 278 resp. nedovedenia dane a poisťného podľa § 277. Na jeho podklade teda nezaniká trestnosť skrátenia dane a poisťného podľa § 276. Trestnosť tohto trestného činu môže tiež zaniknúť, ale len na podklade všeobecného ustanovenia o účinnej lútosti podľa § 85.

Zánik trestnosti činu je dôvodom, pre ktorý prokurátor alebo súd trestné stíhanie proti obvinenému zastaví [§ 215 ods. 1 písm. g), § 244 ods. 1 písm. c) TP], alebo súd obžalovaného spod obžaloby oslobodí [§ 285 písm. e) TP]. Ak ešte trestné stíhanie nebolo začaté, prokurátor alebo policajt vec uznesením odloží [§ 197 ods. 1 písm. c) TP].

K § 279

Toto ustanovenie umožňuje vyvodiť trestnú zodpovednosť voči tomu, kto v rozpore so zákonom disponuje so štátnymi technickými opatreniami na označenie tovaru alebo s tovarom bez kontrolných známkov, kontrolných pásov alebo bez iných kontrolných technických opatrení na jeho označenie na daňové účely alebo na iné účely ustanovené zákonom.

K pojmom kontrolná známka, kontrolná páska, iné kontrolné technické opatrenie na označenie tovaru, daňové účely, iné účely ustanovené zákonom – pozri vysvetlivky k § 275.

Nakladanie v rozpore s právnym predpisom – rozumie sa ním akékoľvek iné nakladanie s kontrolnými známkami, kontrolnými páskami a inými kontrolnými technickými opatreniami na označenie tovaru, ktoré odporuje zákonu č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov, zákonu č. 105/2004 Z. z. o spotrebnej dani z liehu, prípadne odporuje ustanoveniam zákona č. 182/1995 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve, zákona č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon), zákona č. 10/2004 Z. z. o puncovníctve a skúšaní drahých kovov (puncový zákon).

Uvádzanie tovaru do obehu bez kontrolných známk, kontrolných pásek alebo bez iných kontrolných technických opatrení – rozumie sa ním predaj tovaru, na ktorý sa podľa zákona alebo iného právneho predpisu vzťahuje povinnosť označovať ho a predávať len s týmto označením, v rozpore s uvedeným zákazom, ale aj iný spôsob nakladania s ním, ktorým je uvedený na trh.

Neoprávnený prospech – i keď sa to výslovne neuvádza, má sa na mysli skôr majetkový prospech (pozri aj § 125 ods. 1).

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Väčšia škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Iné súvisiace predpisy – pozri aj ZPR [§ 24 ods. 1 písm. c), § 21 ods. 1 písm. d)].

K § 280

Týmto ustanovením sa poskytuje ochrana neplattným peniazom počas obdobia určeného na ich výmenu ako aj peniazom v čase spáchania trestného činu určeným na vydanie do obehu, ktoré však doposiaľ takto vydané neboli.

Trestno-právna ochrana cudzozemským peniazom, poskytovaná na podklade ustanovení tohto dielu je výrazom medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky ešte na podklade Medzinárodného dohovoru o potieraní peňazokazectva (publikovaného pod č. 15/1932 Zb.).

Ochrana je poskytovaná mene každého štátu, bankovkám, štátovkám i obežným mnciam. Ochrana zahŕňa aj menu euro.

Cudzozemské peniaze – peniaze vydané iným štátom než je Slovenská republika.

Euro – mena Európskej menovej únie. Hoci nejde o peniaze určitého štátu, je v záujme aj nečlenských štátov, aby sa ochrana poskytovala aj mene únie, ktorá je zoskupením viacerých štátov a je voľne zameniteľnou menou.

Rovnako sa poskytuje aj cudzozemským cenným papierom, verejným listinám, úradným pečatiam a úradným uzáverom.

Cudzozemský cenný papier – pozri § 2 písm. f), h) DVZ.

Pozri primerane aj vysvetlivky k § 270 – § 273.

K § 281

V tomto ustanovení je poskytovaná trestno-právna ochrana jednák právam k ochranným známkam (ods. 1), jednák chránenému označeniu pôvodu a zemepisnému označeniu výrobku a právam k obchodnému menu (ods. 2).

Ods. 1: Ochranná známka sa rozumie akékoľvek označenie, ktoré možno graficky znázorniť a ktoré tvoria najmä slová vrátane osobných mien, písmená, číslice, kresby, tvar výrobku, alebo jeho obal, prípadne ich vzájomné kombinácie spôsobilé rozlíšiť tovary alebo služby jednej osoby od tovarov alebo služieb inej osoby, zapísané do registra ochranných známk – pozri § 1 ods. 1 zákona č. 55/1997 Z. z. o ochranných známkach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 55/1997 Z. z.“). K zápisu ochrannej známky do registra ochranných známk – pozri § 12, k právam majiteľa ochrannej známky – pozri § 2, § 4, § 24, § 25 zákona č. 55/1997 Z. z.

K zhodnosti a zameniteľnosti označení alebo ochranných známk – pozri § 3a zákona č. 55/1997 Z. z.

Ods. 2: Označenie pôvodu výrobku sa rozumie názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak kvalita alebo vlastnosti tohto výrobku sú výlučne alebo podstatne dané zemepisným prostredím s jeho charakteristickými prírodnými a ľudskými faktormi a výroba, spracovanie a príprava tohto výrobku sa uskutočňuje výlučne vo vymedzenom mieste, oblasti alebo krajine – pozri § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 469/2003 Z. z. o označeniach pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov (ďalej len „zákon č. 469/2003 Z. z.“). Ochrana označenia pôvodu vzniká jeho zápisom do registra označenia pôvodu. Zapísané označenie pôvodu je oprávnený používať držiteľ osvedčenia o zápise označenia pôvodu výrobku a užívateľ zapísaného označenia pôvodu výrobku. Zapísané označenie pôvodu nesmie nikto zneužívať, ani si ho pripisovať. Na zapísané označenie pôvodu nemôže byť licenčnou zmluvou poskytnutý súhlas na jeho používanie, nemôže byť k nemu zriadené záložné právo ani nemôže byť predmetom prevodu.

Výrobok – pozri § 2 ods. 1 písm. d)] zákona č. 469/2003 Z. z.

Zemepisné označenie výrobku sa rozumie názov určitého miesta, oblasti alebo vo výnimočných prípadoch krajiny používaný na označenie výrobku pochádzajúceho z tohto miesta, oblasti alebo krajiny, ak má tento výrobok špecifickú kvalitu, povest alebo charakteristické vlastnosti, ktoré môžu byť pripísané tomuto miestu, oblasti alebo krajine, a výroba, spracovanie alebo príprava tohto výrobku sa uskutočňuje vo vymedzenom zemepisnom mieste, oblasti alebo krajine – pozri § 2 ods. 1 písm. b) zákona č. 469/2003 Z. z.

Obchodným menom sa rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti (§ 8 ObZ). Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko. Obchodné meno obchodných spoločností a družstiev je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri. To platí aj pre právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného registra na základe osobitného zákona. Obchodným menom právnickej osoby, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra, je názov, pod ktorým bola zriadená (§ 9 ods. 3 ObZ).

Uvedie do obehu – pozri vysvetličky k § 271.

Neoprávneným používaním ochrannej známky alebo obchodného mena sa rozumie používanie osobou, ktorá na jeho použitie podľa zákona nemá právo.

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetličky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Pozri aj zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov.

K § 282

Podstatou trestnosti tohto činu je akýkoľvek úmyselný zásah do práv pôvodcov, resp. autorov patentu, úžitkových vzorov, dizajnu, topografii polovodičového výrobku uznaným odrodám rastlín alebo k plemenám zvierat (nakladať s nimi, previesť na iné osoby, dať súhlas na ich využívanie), ktorý odporuje zákonu alebo inému všeobecne záväznému právnomu predpisu, a preto je neoprávnený.

Vynálezom je nové riešenie, ktoré je výsledkom vynálezcovskej činnosti a je priemyselne využiteľné. Za vynálezy sa ale nepovažujú objavy, vedecké teórie a matematické metódy, iba vonkajšie úpravy výrobkov, plány, pravidlá a spôsoby vykonávania duševnej činnosti a programy počítačov (§ 3 zákona č. 527/1990 Zb. o vynálezoch, priemyselných vzoroch a zlepšovacích návrhoch v znení neskorších predpisov).

Na vynálezy, ktoré spĺňajú tieto podmienky, sa udeľuje **patent** (§ 2 zákona č. 527/1990 Zb.).

Právo na patent má pôvodca vynálezu alebo jeho právny nástupca (§ 8 ods. 1 zákona č. 527/1990 Zb.). Majiteľ patentu má výlučné právo využívať vynález, poskytnúť súhlas na využívanie vynálezu iným osobám alebo na ne patent previesť (§ 11 ods. 1 zákona č. 527/1990 Zb.).

Úžitkovým vzorom je technické riešenie, ktoré je nové, presahuje rámec bežnej odbornej schopnosti a je priemyselne využiteľné (§ 1 zákona č. 478/1992 Zb. o úžitkových vzoroch).

Topografiou sa rozumie séria akokoľvek zafixovaných alebo zakódovaných vzájomne súvisiacich zobrazení znázorňujúca trojrozmerné usporiadanie vrstiev, z ktorých sa polovodičový výrobok skladá, pričom každé zobrazenie znázorňuje vzor alebo časť vzoru povrchu polovodičového výrobku v ktoromkoľvek stupni jeho výroby. **Polovodičovým výrobkom** sa rozumie mikroelektronický výrobok v konečnej forme alebo vo forme medzi-produktu, ktorý je výlučne alebo v spojení s inými funkciami určený na plnenie elektronickej funkcie [§ 3 ods. 1 písm. a), písm. b) zákona č. 146/2000 Z. z. ochrane topografií polovodičových výrobkov].

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

K § 283

V tomto ustanovení sa poskytuje trestno-právna ochrana dielam i autorským právam k nim pred neoprávneným nakladaním v spojitosti s vytvorením, použitím a šírením literárnych, vedeckých a umeleckých diel, výkonmi umelcov, výrobou a používaním zvukových a zvukovo-obrazových záznamov a činnosťou rozhlasových a televíznych vysielateľov.

Neoprávneným je každé neoprávnený zásah do práv k dielu, umeleckému výkonu, zvukovému záznamu, zvukovému a obrazovému záznamu, rozhlasovému vysielaniu, televíznemu vysielaniu a databázy, ktoré odporuje zákonu a porušuje práva oprávnených osôb.

Dielo, ktoré je predmetom autorskej ochrany – je napr. literárne a iné umelecké dielo a vedecké dielo, ktoré je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, najmä slovesné dielo a počítačový program, ústne podané, predvedené alebo inak vykonané slovesné dielo, najmä prejav a prednáška a pod. [Pozri zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon)].

Umelecký výkon – je predvedenie, prednes alebo iné tvorivé vykonanie umeleckého diela alebo folklórneho diela spevom, hraním, recitáciou, tancom alebo iným spôsobom.

Zvukový záznam – pozri § 5 ods. 25 zákona č. 618/2003 Z. z.

Zvukový a obrazový záznam – pozri § 5 ods. 24 zákona č. 618/2003 Z. z.

Vysielanie je verejný prenos uskutočňovaný vysielateľom, a to aj v prípade, ak ho technicky zabezpečuje iná osoba pod vedením pôvodného vysielateľa a na jeho zodpovednosť vrátane vysielania pomocou satelitu [§ 5 ods. 21 zákona č. 618/2003 Z. z.]. Pozri aj § 3 písm. a) zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii

Rozhlasové vysielanie – pozri zákon č. 619/2003 Z. z. o Slovenskom rozhlase.

Televízne vysielanie – pozri zákon č. 16/2004 Z. z. o Slovenskej televízii.

Databáza – pozri § 5 ods. 4 zákona č. 618/2003 Z. z.

Trestnosť tohto činu spočíva v akomkoľvek porušení týchto práv a akomkoľvek neoprávnenom nakladaní s dielami, ktoré sú predmetom ochrany.

Škoda – majetková ujma vyjadrená v peniazoch.

Väčšia škoda, značná škoda, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 138.

Počítačový systém – je súbor príkazov a inštrukcií použitých priamo alebo nepriamo v počítači.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Pozri aj zákon č. 283/1997 Z. z. o kolektívnej správe práv podľa autorského zákona, zákon č. 468/1991 Zb. o prevádzkovaní rozhlasového a televízneho vysielania, zákon č. 166/1993 Z. z. o opatreniach v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, zákon č. 254/1991 Zb. o Slovenskej televízii, zákon č. 255/1991 Zb. o Slovenskom rozhlase, zákon č. 1/1996 Z. z. o audiovizii, zákon č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti, zákon č. 385/1997 Z. z. o Slovenskom národnom divadle, zákon č. 13/1993 Z. z. o umeleckých fondoch, ZPR [§ 32 ods. 1 písm. b)].

K § 284

Objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane života, zdravia ľudí alebo záujem na ochrane cudzieho majetku.

Ide o **ohrozovací trestný čin**. Stačí, ak páchatel' ohrozí len jeden z chránených záujmov.

Všeobecné nebezpečenstvo vznikne vtedy, ak všeobecne nebezpečným konaním (v odseku 1 demonštratívne uvedeným) nastane situácia, ktorá svojou povahou, rozsahom a intenzitou ohrozenia znamená nebezpečenstvo vzniku následkov spočívajúcich v ohrození chránených záujmov.

Všeobecné nebezpečenstvo **musí hroziť bezprostredne**, čo znamená výrazné priblíženie sa k poruche. Pre stav všeobecného nebezpečenstva – aj keď k poruche nemusí vôbec dôjsť – je typická živelnosť a neovládateľnosť priebehu udalosti, pri ktorej vznik poruchy je závislý na náhodilých okolnostiach, ktoré sa vymykajú vplyvu páchatela i ohrozených osôb (pozri **R I/1966**, **R 12/1988**).

Vydaním ľudí do nebezpečenstva smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví sa rozumie ohrozenie väčšieho počtu ľudí, najmenej sedem osôb (pozri **R 39/1982**).

Smrť – pozri § 142.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, 4 a § 142.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125. Škoda musí hroziť cudziemu majetku, ktorý nepatrí páchatel'ovi alebo aspoň mu nepatrí výlučne. Výška reálne hrozacej škody sa vždy

musí zistiť. Nestačí preto, že došlo k škode na cudzom majetku v dôsledku všeobecne nebezpečného konania, napr. požiaru, bez toho, aby sa zistilo, že škoda, ktorá z takéhoto konania konkrétne hrozila bola veľkého rozsahu (pozri R 47/1970).

Spôsobením požiaru sa rozumie založenie ohňa na takom mieste a za takých podmienok (napr. teplotných), z ktorého bezprostredne hrozí rozšírenie požiaru, ktoré sa vyznačuje už živelnosťou a neovládateľnosťou jeho priebehu. K pojmu **požiar** – pozri zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarimi a zákon č. 121/2002 Z. z. o požiarnej ochrane.

Spôsobením povodne sa rozumie akékoľvek konanie, ktoré má za následok záplavu s charakterom živelnej pohromy pri ktorej hrozia škody na životoch, zdraví ľudí a majetku v požadovanom rozsahu a intenzite. K pojmu **povodeň** – pozri zákon č. 666/2004 Z. z. o ochrane pred povodňami.

Prostriedok hromadnej dopravy je napríklad vlak lietadlo, autobus, loď, električka a pod. Pri havárii hromadných dopravných prostriedkov musia byť tieto pravidla obsadené väčším počtom osôb, pokiaľ zároveň nedochádza k vydaniu cudzieho majetku do nebezpečenstva škody veľkého rozsahu (pozri R 62/1967).

Škodlivý účinok výbušnín nastáva výbuchom, škodlivý účinok **plynu** jeho zapálením alebo vypustením, škodlivý účinok **elektriny** vzniká jej zavedením do vodivého predmetu, účinkami elektromagnetického poľa, tepelnými a inými účinkami, škodlivé účinky **rádioaktivity** nastávajú spravidla jej uvoľnením.

K pojmu **výbušnina** – pozri najmä zákon č. 533/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 51/1988 Z. z. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K pojmu **rádioaktívita** (rádioaktívne látky, jadrové materiály) – pozri najmä zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Iné podobne nebezpečné látky alebo sily sú také, ktorých škodlivé účinky svojou povahou a rozsahom nebezpečenstva sa môžu prejavovať obdobne ako účinky výbušnín, plynu, elektriny a rádioaktivity (napríklad horľaviny, traskaviny, trhaviny, žieraviny, jedy a iné chemické látky). K pojmom horľaviny, trhaviny, traskaviny – pozri zákon č. 533/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 51/1988 Z. z. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. K pojmom, jedy, žieraviny – pozri zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch. Pozri tiež vyhlášku MH č. 67/2002 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam vybraných chemických látok a vybraných chemických prípravkov, ktorých uvedenie na trh a používanie je obmedzené alebo zakázané v znení neskorších predpisov.

Iné podobne nebezpečné konanie je také, ktoré svojou povahou a intenzitou vytvára bezprostrednú hrozbu rovnakých škodlivých následkov ako konania, ktoré sú demonštratívne uvedené v odseku 1, napríklad vyvolanie paniky na štadióne pri športovom alebo kultúrnom podujatí, zavinené konanie vedúce k zrážke vlakov, k havárii lietadla a pod.

Na naplnenie znakov skutkovej podstaty podľa písmena b) sa vyžaduje, aby všeobecné nebezpečenstvo existovalo už v čase činu.

Zvýšiť všeobecné nebezpečenstvo znamená zväčšiť jeho rozsah alebo jeho intenzitu (napr. rozšírením požiaru na ďalšie objekty alebo pridaním horľaviny).

Sťažiť odvrátenie alebo zmiernenie všeobecného nebezpečenstva znamená mariť alebo brániť vykonaniu takých opatrení, ktoré môžu odvrátiť alebo zmierniť škodlivé následky (zničí ochranné prostriedky, sťažuje záchranné práce).

Po subjektívnej stránke sa vyžaduje **úmyselné zavinenie** (§ 15), ktoré smeruje k spôsobeniu všeobecne nebezpečného následku. Páchatel pritom nemusí vedieť, akým konkrétnym spôsobom vznikne vlastné všeobecné nebezpečenstvo.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Chránená osoba – pozri § 139.

Osobitný motív – pozri § 140.

Zmariť alebo sťažiť uplatnenia základných práv a slobôd znamená, že páchatel má zámer úmyselným konaním úplne znemožniť uplatnenie základných práv a slobôd alebo ich uplatnenie sťažiť (napr. vlastnícke práva). K základným ľudským právam a slobodám – pozri druhá hlava – druhý oddiel Ústavy.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 142.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Ťažká ujma na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb – pozri § 123 ods. 3, § 142 a § 143.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

R 4/1984: Pri zisťovaní, či je naplnený znak vydanie cudzieho majetku do nebezpečenstva škody veľkého rozsahu treba vychádzať zo skutočnej hodnoty cudzieho majetku, ktorý bol bezprostredne ohrozený všeobecne nebezpečnou udalosťou, ktorú vyvolal páchatel.

R 12/1991: Pokus trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 14 ods. 1, § 284 TZ je možný, a to aj vtedy, keď páchatel použije na jeho spáchanie nespôsobilý prostriedok. (Upravené znenie).

K § 285

K pojmu **všeobecné nebezpečenstvo, zvýšenie všeobecného nebezpečenstva, sťaženie jeho odvrátenia alebo zmiernenia** – pozri § 284.

Nedbanlivosť – pozri § 16.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Značná škoda – pozri § 125.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 123 ods. 3 a § 142.

Ťažká ujma na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb – pozri § 123 ods. 3, § 142 a § 143.

R 8/1979: Ak vodič motorového vozidla neurobí opatrenie na odstránenie väčšieho množstva oleja, ktorý vyteká na vozovku, ani vhodným spôsobom neupozorní ostatných účastníkov cestnej premávky na toto nebezpečenstvo, v dôsledku čoho dostane viac motorových vozidiel šmyk, následkom ktorého sa ocitnú v ohrození života, zdravia alebo majetku, treba jeho čin posudzovať podľa § 285 ods. 1, 2 Trestného zákona. (Upravené znenie).

R 44/1979: V prípadoch, keď ide o zvýšenie všeobecného nebezpečenstva alebo sťaženie jeho odstránenia alebo zmiernenia musí existovať všeobecné nebezpečenstvo už v čase činu. Konanie, ktoré uvedený následok vyvoláva, môže však aj predchádzať, napr. zanedbanie bezpečnostných, alebo protipožiarnych opatrení. (Upravené znenie.)

R 24/1982: Stav všeobecného nebezpečenstva nespôsobuje bez ďalšieho konanie, ktoré spočíva v zanedbaní pedagogického dozoru po určitú dobu nad skupinou žiakov základnej školy ovládajúcich plávanie pri plaveckom výcviku v bazéne určenom pre plavcov. (Upravené znenie).

R 48/1983: Vodič autobusu, ktorý prechádza železničné priecestie v takej vzdialenosti pred blížiacim sa osobným vlakom, že zrážke autobusu a vlaku sa zabránilo iba tým, že strojvedúci vlaku včas použil rýchlôbrzdu, spôsobuje všeobecné nebezpečenstvo v zmysle § 285 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 33/1989: Ak pri zrážke autobusu s protiúdcim nákladným automobilom sú obe vozidlá intenzívne brzdené a bočne stabilizované tak, že sa ich nárazová rýchlosť znížila na 16 km/hod., a tak sa zabránilo čelnému nárazu, nevznikne spravidla také nebezpečenstvo pre život a zdravie ľudí alebo nebezpečenstvo škody na cudzom majetku, ktoré predpokladá ustanovenie § 285 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 16/1997-I, II: Z hľadiska naplnenia § 285 ods. 1 TZ nemá význam okolnosť, ak si obvinený neoprávnene prisvojí právomoci pracovníka oprávneného a povinného na základe všeobecných záväzných predpisov vykonať protiepidemiologické represívne opatrenia. V takom prípade je povinný postupovať v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Ak tak neurobí v časových súvislostiach, kedy je možné všeobecnému nebezpečenstvu zabrániť, zodpovedá v zmysle § 285 TZ za následok, ktorý nastal, pokiaľ medzi jeho konaním a následkom je daný príčinný vzťah a pokiaľ subjektívna stránka konania páchatela pokrýva aj možnosť tohto následku. (Upravené znenie).

K § 286

Toto ustanovenie chráni prevádzku všeobecne prospešných zariadení uvedených pod písm. a) až f) a iných podobných všeobecne prospešných zariadení.

Ide o ohrozovací trestný čin. Musí však ísť o také konanie páchatela, z ktorého hrozí bezprostredné nebezpečenstvo poruchy v prevádzke všeobecne prospešného zariadenia.

Všeobecne prospešným zariadeniami sú zariadenia, ktoré využíva veľký okruh osôb a ktoré majú verejnú povahu (napr. verejný vodovod, verejná kanalizácia, telefón).

Verejné telekomunikačné zariadenie je technické zariadenie na vysielanie, prenos, smerovanie, príjem, prepojenie alebo spracovanie signálov a informácií vo forme obrazu, zvuku alebo dát (ďalej len „signál“) prostredníctvom vedení, rádiovými, optickými alebo inými elektromagnetickými prostriedkami, ako aj pridružené prostriedky (napr. verejná telefónna sieť, rádiové zariadenie). Pozri zákon č. 610/2003 Z. z. o elektronických komunikáciách, vyhlášku MZV č. 190/1968Zb. o Medzinárodnom dohovore o telekomunikáciách, Montreux 1965, Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2002/19/EC, č. 2002/20/EC, č. 2002/21/EC a č. 2002/22/EC, č. 2002/58/EC.

Verejná poštová sieť je systém organizovania a súbor zariadení, ktoré poskytovateľ univerzálnej služby používa vo prístupových miestach na vyberanie a distribúciu poštových zásielok – pozri zákon č. 507/2001 Z. z. o poštových službách.

Prostriedok hromadnej prepravy je prostriedok, ktorý má verejný charakter a je využívaný v cestnej, železničnej, vodnej a leteckej doprave. Pozri zákon č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov, zákon č. 258/1993 Z. z. o Železničiach Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 164/1996 Z. z. o dráhach v znení neskorších predpisov, zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zvislá dopravná značka zákazová alebo príkazová – pozri zákon č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov a vyhlášku MV č. 225/2004 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona NR SR o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov.

Neupotrebitelnou sa stane dopravná značka v dôsledku podstatného zníženia jej kvality, tak, že táto nemôže plniť svoje pôvodné učenie.

Za ochranné zariadenie proti úniku znečisťujúcich látok treba považovať najmä čističku odpadových vôd, odsírovacie, odpopolkovacie a podobné zariadenie elektrárne a teplárne. Pozri najmä zákon č. 478/2002 Z. z. o ovzduší, zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Energetické zariadenie je zariadenie na výrobu a rozvod elektrickej energie, svetla, tepla, plynu napr. elektrárne, teplárne, plynárne. Pozri zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov.

Verejný vodovod a verejná kanalizácia – pozri zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákon č. 276/2001 o regulácii v sieťových odvetviach.

Verejným ochranným zariadením proti požiaru, povodni alebo inej mimoriadnej udalosti sú najmä verejné ohlasovacie zariadenia – pozri zákon č. 666/2004 Z. z. o ochrane pred povodňami, zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarom a zákon č. 121/2002 Z. z. o požiarnej ochrane.

Podmorský kábel a podmorské potrubie sú zariadenia na prenos údajov, vedení a ďalších nosičov, uložené pod hladinou mora. Ochrana týchto zariadení vyplýva z medzinárodných zmlúv – pozri vyhlášku MZVč. 92/1964 Sb. o Dohovore na šírom mori a vyhlášku MZV č. 144/1964 o Dohovore o pevninskej plytčine.

Obranné alebo ochranné zariadenie proti leteckým a iným podobným útokom alebo ich následkom je zariadenie, ktoré má zabezpečiť ochranu pred útokom alebo jeho odrazenie (napr. protiletadlový úkryt, raketové palebné postavenie). Podľa súdnej praxe sa za takéto zariadenie považuje aj vojenské letisko.

Stavby a zariadenia slúžiace lesnému hospodárstvu – pozri zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch.

Podobné všeobecne prospešné zariadenie je zariadenie, ktoré všeobecnou prospešnosťou zodpovedá povahe a významu zariadenia uvedeného v písm. a) až g). Za takéto zariadenie sa považuje napr. zabezpečovacie zariadenie na železničných prejazdoch (pozri R 16/1973).

Spôsobením poruchy prevádzky všeobecne prospešného zariadenia sa rozumie vyradenie všeobecne prospešného zariadenia z prevádzky na určitý čas. Napríklad, ak páchatel vyradí z prevádzky návěstidlo na železničnej trati, ktoré je zariadením hromadnej prepravy naplňa tým znaky kvalifikovanej skutkovej podstaty podľa § 286 ods. 2 písm. a), aj keď neďôjde k poruche v prevádzke vlakov. Podmienkou je totiž vyvolanie poruchy všeobecne prospešného zariadenia a nie aj poruchy hromadnej prepravy, ktorú toto zariadenie zabezpečuje (pozri R 44/1993-II – upravené znenie).

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Ak páchatel konal v úmysle spôsobiť všeobecné nebezpečenstvo a jeho konanie naplnilo znaky trestného činu všeobecného ohrozenia aj po objektívnej stránke, bude trestný podľa § 284.

Korešpondujúce priestupky – pozri § 23 ods. 1 písm. a) a § 47 ods. 1 písm. g), § 50 ZPR.

R 11/1986: Poškodenie stožiaru verejného osvetlenia je poškodením alebo ohrozením prevádzky všeobecne prospešného zariadenia len za predpokladu, že bola vyradená z prevádzky alebo hrozilo vyradenie z prevádzky aspoň určitej časti verejného osvetlenia, nie iba jediného svetla umiestneného na stožiaroch.

R 20/1988: Úmyselné svojvoľné odstránenie poštovej schránky ohrozuje prevádzku verejnej poštovej siete a naplňuje tak znaky trestného činu poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia podľa § 286 ods. 1 písm. a). (Upravené znenie).

R 24/1991-II: Vylomenie pokladničky v skrinke verejného telefónneho automatu je konaním smerujúcim proti prevádzke všeobecne prospešného zariadenia v zmysle § 286. (Upravené znenie)., pozri tiež R 59/1978.

K § 287

Toto ustanovenie chráni pred zničením alebo pred uvedením do stavu neupotrebitel'nosti značku bodu astronomicko – geodetickej siete, značku základného nivelačného bodu a značku operného gravimetrického bodu za predpokladu, že značka je riadne označená.

Zničiť alebo urobiť neupotrebitelnou znamená, že značka už nemôže plniť svoje pôvodné určenie, je nepoužiteľná a musí sa obnoviť.

Základným nivelačným bodom sa rozumie základný výškový bod pri zememeračskom meraní výškových rozdielov medzi bodmi na zemskom povrchu.

Oporným gravimetrickým bodom sa rozumie oporný bod na meranie zemskej tiaže.

Trestný čin podľa § 287 je k trestnému činu podľa § 286 v pomere špeciality, preto jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený.

Jednočinný súbeh s trestným činom poškodzovania cudzej veci podľa § 245 je možný.

Korešpondujúce priestupky – pozri § 47 ods. 1 písm. g) a § 50 ZPR.

K § 288

Ide ohrozovací trestný čin, ktorý predpokladá konanie, z ktorého hrozí bezprostredné nebezpečenstvo poruchy v prevádzke všeobecne prospešného zariadenia uvedeného v § 286.

K pojmu všeobecne prospešné zariadenie – pozri § 286.

Nedbanlivosť – pozri § 16.

Trestný čin podľa § 288 je k trestnému činu všeobecného ohrozenia podľa § 285 v pomere subsidiarity, preto jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený.

B 3/1980–26: Trestný čin poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia podľa § 288 TZ predpokladá konanie, ktorým je vyvolaný stav bezprostredného ohrozenia prevádzky všeobecne prospešného zariadenia. Takým konaním môže byť stret motorového vozidla s vlakom na nechránenom prejazde, pokiaľ nedošlo k vzniku všeobecného nebezpečenstva. (Upravené znenie).

Korešpondujúci priestupok – pozri § 50 ZPR.

K § 289

Ustanovenie obsahuje dve základné skutkové podstaty prečinov, ktoré sú vyjadrené v ods. 1 a 2.

Ustanovenie chráni život a zdravie ľudí a majetok pred ich ohrozením výkonom zamestnania alebo inej činnosti v stave vylučujúcom spôsobilosť na výkon tohto zamestnania alebo inej činnosti, ktorý bol spôsobený vplyvom návykovej látky.

Ods. 1: Stav vylučujúci spôsobilosť – také ovplyvnenie fyzických a psychických schopností návykovou látkou, ktoré vylučuje spôsobilosť vykonávať zamestnanie alebo činnosť, pri ktorých by mohol byť ohrozený život, zdravie ľudí alebo majetok.

Návyková látka – pozri vysvetlivky k § 130 ods. 5.

Z medicínskeho hľadiska, akceptovaného trestnoprávnou praxou, je schopnosť vodiča bezpečne viesť motorové vozidlo zásadným spôsobom ovplyvnená, ak hladina alkoholu v jeho krvi dosiahne 0,4762 mg/l etanolu vo vzduchu. V konkrétnom prípade však postačí aj nižšia hladina alkoholu v krvi za predpokladu, že schopnosť vodiča viesť motorové vozidlo aj pri tejto nižšej hladine alkoholu bola znížená v tej miere, ako to vyžaduje toto ustanovenie.

V prípade ovplyvnenia inou návykovou látkou ako alkohol, najmä drogami, je potrebné individuálne objasniť stupeň ovplyvnenia páchatela ich použitím, a to za pomoci znalca – toxikológa.

Trestné stíhanie pre tento prečin nie je vylúčené ani v prípadoch, ak sa nepodarilo objektívne (t. j. odberom a vyšetrením krvi alebo moču) zistiť presné množstvo alkoholu alebo inej návykovej látky v organizme páchatela v čase jeho konania. Citované ustanovenie totiž podmieňuje trestnú zodpovednosť stavom, ktorý vylučuje spôsobilosť k výkonu zamestnania alebo inej činnosti, pri ktorých by mohol byť ohrozený život alebo zdravie ľudí alebo spôsobená značná škoda na majetku. Na taký stav možno síce usudzovať predovšetkým z množstva (hladiny) návykovej látky v organizme páchatela, ale ak nie je tento údaj k dispozícii, je možné a nevyhnutné stav vylučujúci spôsobilosť vyvodzovať zo súhrnu ostatných okolností, za ktorých páchatel konal, napríklad z druhu a množstva pozitívnych návykových látok, zo spôsobu a doby ich požitia, z konania a celkového správania sa páchatela v čase skutku a po jeho spáchaní a podobne.

Značná škoda na majetku – pozri vysvetlivky k § 125 ods. 1.

K písm. a): Odsúdený – pozri vysvetlivky k § 128 ods. 6. Nevyžaduje sa potrestanie (§ 128 ods. 7).

Prepustený z výkonu trestu odňatia slobody – prepustenie odsúdeného po vykonaní celého uloženého trestu odňatia slobody alebo jeho časti pri podmienenom prepustení, pri udelení amnestie alebo milosti prezidentom Slovenskej republiky a pri upustení od výkonu zvyšku trestu odňatia slobody.

Taký čin – nielen prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1, resp. § 289 ods. 2, ale aj zločin usmrtienia podľa § 149 ods. 4 a 5, ako aj každý iný skutok majúci znaky uvedené v náveti § 289, hoci bol právne posúdený ako iný trestný čin.

K písm. b): Postihnutý – pozri vysvetlivky k § 128 ods. 5.

Spravidla pôjde o postihnutie za priestupok proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky alebo za priestupok na úseku ochrany pred alkoholizmom a inými toxikomániami.

Z hľadiska formy postihnutia postačí aj uloženie sankcie v bokovom konaní.

K písm. c): Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 123 ods. 2.

Väčšia škoda – pozri vysvetlivky k § 125 ods. 1. Je právne bezvýznamné, či páchatel v dobe činu nakladal s vecou, poškodenie ktorej spôsobil, oprávnené.

Ide o ohrozovací prečin, ktorý je dokonaný započatím vykonávania zakázaného konania za súčasného naplnenia niektorého z alternatívnych znakov uvedených pod písmenami a) alebo b). Nebezpečenstvo hroziace chráneným záujmom nemusí byť bezprostredné a konkrétne, stačí vzdialená možnosť poruchy vyplývajúca z vykonávania zakázanej činnosti. Z hľadiska naplnenia znakov tohto prečinu je bezvýznamné, že páchatel vykonával v stave vylučujúcom spôsobilosť zakázanú činnosť bez závad. V prípade prečinu podľa § 289 ods. 1 písm. b) ide o poruchový delikt.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], ktorý zahŕňa vedomie páchatela, že za okolností uvedených v písmenách a) až c) § 289 po užití návykovej látky vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých by mohol ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku. Pre posúdenie zavinenia nie je významné vedomie páchatela v čase užívania návykovej látky. K poruchovým následkom predpokladaným v písmene c) § 289 stačí aj nedbanlivosť [§ 16 písm. a), b)].

Ods. 2: Ustanovenie postihuje prípady, v ktorých je miera ohrozenia záujmov vyššia ako v ods. 1, so zreteľom na charakter vykonávaného zamestnania alebo inej činnosti.

Stav vylučujúci spôsobilosť, návyková látka, značná škoda na majetku – pozri vysvetlivky k ods. 1.

Zamestnanie alebo iná činnosť, pri ktorých je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný – napríklad vykonávanie operácie alebo pôrodu lekárom, práca s výbušnami, obsluha žeriavu, práca posunovača alebo signalistu na železnici, práca výpravcu vlakov, činnosť hasiča a vedúceho požiarného zásahu a podobne.

Prostriedok hromadnej prepravy – akýkoľvek prostriedok na dopravu osôb alebo prepravu nákladu, ktorých charakter, povaha, ako aj počet prepravovaných osôb alebo veľkosť nákladu zvyšujú riziko poruchy. Pôjde napríklad o vlak, autobus, trolejbus, električku, nákladné motorové vozidlo, osobnú alebo nákladnú loď, lietadlo a podobne.

Ide o ohrozovací prečin, ktorý je dokonaný započatím vykonávania zakázaného konania v stave vylučujúcom spôsobilosť. Nebezpečenstvo hroziace chráneným záujmom nemusí byť bezprostredné a konkrétne, stačí vzdialená možnosť poruchy vyplývajúca z vykonávania zakázanej činnosti. Z hľadiska naplnenia znakov tohto prečinu je bezvýznamné, že páchatel vykonával v stave vylučujúcom spôsobilosť zakázanú činnosť bez závad.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel [§ 15 písm. a), b)], ktorý zahŕňa vedomie páchatela, že po užití návykovej látky vykonáva zamestnanie alebo inú činnosť, pri ktorých je vplyv návykovej látky obzvlášť nebezpečný. Pre posúdenie zavinenia nie je významné vedomie páchatela v čase užívania návykovej látky.

Jednočinný súbeh s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 158 je vylúčený. Konanie páchatela, ktorý v stave vylučujúcom spôsobilosť, ktorý si privodil vplyvom návykovej látky, spôsobil inému pri výkone zamestnania alebo inej činnosti ublíženie na zdraví, treba posúdiť ako prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 ods. 1 písm. c).

Jednočinný súbeh s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 157 je možný.

Zločin usmrtenia podľa § 149 ods. 4 (resp. § 149 ods. 4, 5) je vo vzťahu k prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 v pomere špeciality, preto ich jednočinný súbeh nie je možný a posúdenie skutku aj podľa § 289 je vylúčené.

Jednočinný súbeh prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 s prečinnom marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. d) je možný.

Jednočinný súbeh trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 216 alebo § 217 a prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 je možný (R 39/1977).

Jednočinný súbeh s trestným činom všeobecného ohrozenia podľa § 285 je vylúčený.

R 59/1965: Jazdu na tandeme (druhom sedadle) motocykla nemožno považovať za výkon zamestnania alebo činnosti v zmysle ustanovenia § 289 TZ, pretože hoci tandemista môže svojim chovaním vedenie motocykla ovplyvniť a tak spôsobiť dopravnú nehodu, na vedení motocykla sa sám aktívne nepodieľa. (Upravené znenie).

R I/1966: Jazda na bicykli v stave podnapitosti nie je činnosťou v zmysle § 289 TZ, pretože toto vozidlo v dôsledku svojej konštrukcie, malej hmotnosti a predovšetkým nedostatku motorickej sily nemá značnejšiu kinetickú energiu.

Ak spôsobí podnapitý cyklista svojou závadnou jazdou škodlivé následky, zodpovedajúce zákonným znakom poruchového prečinu podľa § 157 ods. 1 TZ, spácha len tento prečin a nie tiež prečin podľa § 289 TZ. (Upravené znenie).

R 4/1966: Za miesto spáchania prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 TZ treba považovať všetky miesta, ktorými podnapitý vodič na motorovom vozidle prechádzal, a teda nie iba miesto, kde s jazdou začal. (Upravené znenie).

R 13/1967: Aj vedenie povozu podnapitým kočišom na verejnej vozovke možno za určitých okolností považovať za činnosť, pri ktorej by mohol byť ohrozený život alebo zdravie ľudí alebo spôsobená značná škoda na majetku (§ 289 TZ). (Upravené znenie).

R 62/1967-I: Ku spáchaniu prečinu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 TZ stačí po objektívnej stránke, aby konaním páchatela po požití alkoholických nápojov vznikla možnosť ohrozenia života alebo majetku. Naproti tomu pri prečine všeobecného ohrozenia podľa § 285 ods. 1 TZ sa vyžaduje, aby všeobecné nebezpečenstvo, t. j. nebezpečenstvo smrti ľudí alebo ich ťažkej ujmy na zdraví alebo nebezpečenstvo škody veľkého rozsahu, z konania páchatela už hrozilo. (Upravené znenie).

R 54/1968: Pri prečine ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 TZ je potrebné dokazovať už v prípravnom konaní nielen skutočnosť, že obvinený viedol motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, ale aj časové rozpätie, v ktorom požíval alkoholické nápoje, v akej dobe pred začatím jazdy sa tak stalo, množstvo a druh týchto nápojov, teda okolnosti dôležité aj pre posúdenie stupňa „možnosti ohroziť život alebo zdravie ľudí alebo spôsobiť značnú škodu na majetku“. (Upravené znenie).

R 42/1978: Vodičom motorových vozidiel, ktorí vedú motorové vozidlo pod vplyvom alkoholu, treba spravidla ukladať trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá, a to podľa okolností buď ako trest samostatný, príp. popri inom treste. Neuloženie tohto trestu v takýchto prípadoch by malo byť len výnimkou, odôvodnenou mimoriadnymi okolnosťami prípadu a u takého páchatela, ktorý sa ako vodič motorového vozidla ešte nedostal do rozporu so zákonom.

R 31/1979: Ak lekár vykonáva liečebnú starostlivosť v opitom stave, možno jeho výkon považovať za činnosť, pri ktorej by mohol byť ohrozený život alebo zdravie ľudí (§ 289 TZ). (Upravené znenie).

R 21/1982: Páchatelovi, ktorý opakovane hrubo porušuje pravidlá cestnej premávky tým, že vedie motorové vozidlo pod vplyvom alkoholických nápojov, a to napriek tomu, že bol za tú istú trestnú činnosť už odsúdený, treba spravidla uložiť nepodmienečný trest odňatia slobody a vždy zákaz viesť motorové vozidlá na dlhší čas.

R 35/1990: Ak nie je bezpečne preukázané, že schopnosti vodiča motorového vozidla, ktorý viedol vozidlo po požití alkoholického nápoje, boli znížené v miere zodpovedajúcej reálnemu nebezpečeniu porušenia záujmov chránených ustanovením § 289 TZ, nemožno chýbajúci formálny znak uvedeného prečinu nahradiť okolnosťami, ktoré charakterizujú závažnosť tohto prečinu, napríklad okolnosťou, že obvinený bol už dvakrát potrestaný pre prečin ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 289 TZ. Taký postup by bol v rozpore so zásadou nullum crimen sine lege. (Upravené znenie).

R 10/1996-I: Určenie stupňa ovplyvnenia vodiča alkoholom v čase jazdy treba považovať za objasnenie skutočnosti dôležitej pre trestné konanie, ku ktorému sú potrebné odborné znalosti v zmysle § 141 ods. 1 TP. V takýchto prípadoch orgány činné v trestnom konaní sú povinné pribrať znalca (§ 142 ods. 1 TP), resp. vyžiadať odborné vyjadrenie alebo v jednoduchých veciach písomné potvrdenie od príslušného orgánu (§ 141 ods. 1 TP), aj keď samé majú také vedomosti, ktoré umožňujú príslušný výpočet vykonať. (Upravené znenie).

Pozri aj R 24/1963, R 17/1965, R 41/1966, R 20/1967, R 39/1967, R 19/1968, R 34/1974, R 15/1977 a R 41/1978.

K § 290

Týmto ustanovením sa chráni bezpečnosť života a zdravia ľudí a bezpečnosť majetku.

Hrozivá tieseň je stav, pri ktorom je viac ľudí súčasne vydaných útrapám, ktoré sú nimi pocitované ako zvlášť citelné (napr. útrapy pri epidémii, povodni, keď ľudia trpia chorobami, hladom, smädom a hrozia im priame ujmy na zdraví i na živote). Hrozivá tieseň nebude spravidla vyvolaná všeobecným nebezpečením, ináč by konanie páchatela bolo posudzované prísnejšie podľa § 284 ods. 1 písm. b).

Skupina osôb – pozri § 129 ods. 1. Môže ísť o osoby individuálne neurčené (pri povodni) alebo individuálne určené (pri havárii v bani).

Závažným dôvodom pre odopretie pomoci alebo pre zmarenie poskytnutia pomoci inou osobou môže byť dôvod, ktorý súvisí s plnením závažnejšej alebo rovnako závažnej povinnosti, alebo s momentálnou duševnou či fyzickou indispozíciou alebo zdravotným stavom.

Pomoc uložená podľa zákona sa rozumie nielen povinnosť ustanovená zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom (napr. zákon č. 121/2002 Z. z. o požiarnej ochrane) ale aj povinnosť uložená príkazom, či pokynom, ktorý na základe zákona vydá k tomu oprávnená osoba (napr. rozkaz nadriadeného vydaný podriadenému vojakovi pri povodni).

Zaviazanie sa k poskytnutiu pomoci znamená dobrovoľné prevzatie povinnosti poskytovať pomoc pri hrozivej tiesni.

Zmariť poskytnutie pomoci znamená konanie páchatela, ktorý bráni v poskytnutí pomoci inou osobou buď priamo (fyzicky) alebo konaním, ktoré smeruje napr. k zničeniu alebo odstráneniu prostriedkov významných z hľadiska pomoci.

Páchatelom môže byť pri odopretí pomoci len ten, kto má povinnosť pomoc poskytnúť. U zmarenia pomoci môže byť páchatelom ktokoľvek.

Prísnejšie sa posudzuje konanie páchatela, ktorý porušuje povinnosti pri hrozivej tiesni, ktorú sám zavinil [ods. 2 písm. d)].

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Chránená osoba – pozri § 139.

Osobitný motív – pozri § 140.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 123 ods. 3, § 142.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

K § 291

Týmto ustanovením sa poskytuje ochrana bezpečnosti a prevádzky vzdušného dopravného prostriedku a lode. SR je viazaná medzinárodnými záväzkami, ktoré vyplývajú z dohovoru o potlačení protiprávneho zmocnenia sa lietadiel prijatého v roku 1970 v Haagu (vyhláška č. 96/1974 Sb.) a z dohovoru o potlačovaní protiprávnych činov ohrozujúcich bezpečnosť civilného letectva prijatého v r. 1971 v Montreale (vyhláška č. 16/1974 Sb.).

Vzdušným dopravným prostriedkom sa rozumie lietadlo, t. j. zariadenie schopné pohybu v atmosfére v dôsledku iných reakcií vzduchu, ako sú reakcie vzduchu voči zemskému povrchu. Pozri zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Loď – pozri zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a zákon č. 435/2000 Z. z. o námornej plavbe.

Úmysel získať alebo vykonávať kontrolu znamená zámer páchatela ovládnuť vzdušný dopravný prostriedok alebo loď niektorým zo spôsobov, uvedených v ods. 1 a voči

akejkoľvek osobe, ktorá sa nachádza na palube vzdušného dopravného prostriedku alebo lode, pokiaľ je konanie páchatela prostriedkom k nátlaku na vôľu osôb zodpovedných za jeho bezpečnosť a prevádzku. Na dokonanie TČ sa však nevyžaduje, aby páchatel túto kontrolu aj reálne získal alebo ju vykonával. V tomto prípade ide o vyjadrenie zavinenia (úmyslu) v spojení s vnútornou pohnútkou páchatela získať alebo vykonávať kontrolu nad takým prostriedkom.

Úmysel a pohnútka – pozri vysvetlioku k § 15.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba bezprostredného násillia je hrozba takým násillím, ktoré sa má vykonať ihneď, okamžite, ak sa napadnutý nepodrobí vôli útočníka. Pozri tiež vysvetlioku k § 188.

Vyhroážka je psychické pôsobenie na vôľu človeka. Ujma, ktorou páchatel hrozí musí hroziť bezprostredne, t. j. následky majú nastať ihneď.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Ublíženie na zdraví – pozri § 123 ods. 2.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Bezbranná osoba – pozri § 127 ods. 7.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 123 ods. 3 a § 142.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť viacerých osôb – pozri § 123 ods. 3, § 142 a § 143.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 a § 129 ods. 3 a 4.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Jednočinný súbeh s TČ lúpeže podľa § 188 a TČ vydierania podľa § 189 je vylúčený.

K § 292

Toto ustanovenie chráni bezpečnosť a prevádzku vzdušného dopravného prostriedku za letu a lode za plavby. Trestnoprávna úprava vyplýva z medzinárodných záväzkov, ku ktorým pristúpila SR. K medzinárodným dohovorom – pozri vysvetlioku k § 291.

Nepravdivou informáciou je akákoľvek informácia, ktorá neodráža skutočnosť, alebo je skreslená natoľko, že je spôsobilá ohroziť bezpečnosť alebo prevádzku uvedeneho dopravného prostriedku. Môže byť oznámená aj pred letom alebo plavbou, pokiaľ sa jej účinky prejavia počas letu alebo plavby. Páchatel môže oznámiť nepravdivú informáciu z určitého miesta na zemi alebo priamo na palube lietadla alebo lode.

Vzdušný dopravný prostriedok a loď – pozri vysvetlioku k § 291.

Za letu alebo za plavby je dopravný prostriedok v čase od uzavretia všetkých vonkajších dverí po nastúpení cestujúcich na palubu až do okamihu, keď sú niektoré z týchto dverí otvorené pre vystúpenie cestujúcich.

Ide o úmyselný trestný čin (§ 15), čo znamená, že páchatel vedel, že oznamovaná informácia je nepravdivá a súčasne si bol vedomý toho, že táto informácia môže vyvolať následky spočívajúce v ohrození bezpečnosti alebo prevádzky uvedených prostriedkov.

K § 293

Týmto ustanovením sa chráni vzdušný dopravný prostriedok pred zavlečením do cudziny.

K účelu prijatia právnej úpravy – pozri vysvetlivku k § 291.

Vzdušný dopravný prostriedok – pozri vysvetlivku k § 291.

Zavlečením sa rozumie dopravenie vzdušného dopravného prostriedku do cudziny v rozpore s vôľou majiteľa alebo nájomcu.

Cudzinou sa rozumie akákoľvek iná krajina než SR.

Zmocniť sa znamená odňať vzdušný dopravný prostriedok z dispozície vlastníka, či nájomcu a vytvoriť si možnosť s týmto prostriedkom nakladať podľa svojej vôle.

Vzdušný dopravný prostriedok je zverený páchatelovi, ak je mu odovzdaný do fakтической moci, s tým, aby s prostriedkom nakladal určitým spôsobom.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje **úmyselné zavinenie** (§ 15) spojené s účelom konania páchatela.

Trestný čin je dokonaný okamihom zmocnenia sa alebo neoprávneného použitia vzdušného dopravného prostriedku, ktorý mu bol zverený, nevyžaduje sa, aby takýto prostriedok bol do cudziny aj zavlečený.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Tento TČ je vo vzťahu k TČ neoprávneného užívania cudzej veci podľa § 215 ustanovením špeciálnym a k TČ ohrozenia bezpečnosti vzdušného dopravného prostriedku a lode podľa § 291 v pomere subsidiarity, preto je jednočinný súbeh medzi týmito TČ vylúčený.

K § 294 a § 295

Toto ustanovenie chráni bezpečnosť ľudí pred možným ohrozením ich života a zdravia, ktoré vyplýva z nekontrolovaného držania a výroby strelných zbraní, streliva, výbušnín a chemických zbraní. Trestnosť nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami nadošľuje na medzinárodné zmluvy, ktorými je SR viazaná. Ide najmä o dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení (oznámenie MZV č. 276/1997 Z. z.), dohovor o zákaze použitia, skladovania, výroby a transféru protipechotných mín a o ich zničení (oznámenie MZV SR č. 121/1999 Z. z.) a Protokol proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so zbraňami, ich súčasťami a komponentmi (doplnkový protokol k dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z.).

Ide o ohrozovací trestný čin, pri ktorom postačuje hrozba abstraktného a z hľadiska času vzdialeného nebezpečenstva.

Podmienky nadobúdania vlastníctva, držania, nosenia a používania zbraní a streliva, práva a povinnosti držiteľov zbraní a streliva, podmienky na vývoz, dovoz a prevoz zbraní a streliva atď. ustanovuje **zákon č. 190/2003 Z. z. o strelných zbraniach a strelive v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov**. Ďalšie podrobnosti sú ustanovené vo vykonávacej vyhláške MV č. 555/2003 Z. z. Pozri tiež nariadenie vlády č. 380/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 379/1999 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na strelné zbrane a strelivo v znení nariadenie vlády č. 296/2000 Z. z.

Strelnou zbraňou sa rozumie zariadenie, v ktorom sa strela uvádza do pohybu okamžitým uvoľnením nahromadenej energie; zbraňou sú aj jej hlavné časti, a to hlavneň, vložná hlavneň, vložná nábojová komora, valec revolvera, mechanizmus záveru.

Strelivom sa rozumie súhrnné označenie nábojov, nábojok a striel do zbraní.

K druhom zbraní a streliva – pozri § 2 písm. c) a d) ZSZaS.

Výrobou sa rozumie nielen priemyslová alebo remeselná výroba ale aj akékoľvek iné zhotovenie, či úprava zbrane do podoby zbrane v zmysle zákona o zbraniach a strelive. Zásadne by malo ísť o strelbyschopnú zbraň.

Držaním zbrane a streliva sa rozumie oprávnenie prechovávať a mať pri sebe zbraň a strelivo na miestach určených v preukaze zbrane, ak zákon o zbraniach a strelive neustanovuje inak. Na držanie strelných zbraní a streliva treba zásadne **povolenie**, a to zbrojný preukaz (vydávaný fyzickým osobám) a zbrojnú licenciu (vydávanú pre právnické osoby alebo fyzické osoby – podnikateľov).

K vývozu, dovozu alebo prevozu zbraní a streliva sa vydáva tzv. zbrojný sprievodný list. Fyzickej osobe, ktorá má miesto pobytu na území SR, môže byť vydaný európsky zbrojný pas, ktorý jeho držiteľa oprávňuje pri cestách do iných členských štátov Európskej únie mať so sebou zbraň, ktorá je v ňom zapísaná, a strelivo do tejto zbrane v množstve zodpovedajúcom účelu použitia, ak členský štát Európskej únie, do ktorého alebo cez ktorý cestuje, udelil súhlas na dovoz alebo prevoz tejto zbrane. Nadobudnutí vlastníctvo zbrane kategórie A alebo zbrane kategórie B s výnimkou dedenia možno len za podmienok ustanovených zákonom o zbraniach a strelive na základe nákupeného povolenia.

Dovozom sa rozumie režim, pri ktorom dovozca dopravuje tovar pochádzajúci z cudzieho štátu cez štátnu hranicu do SR.

Vývozom sa rozumie režim, pri ktorom tovar opúšťa SR cez štátnu hranicu.

Prevozom je režim, ktorému podlieha tovar prepravovaný pod colným dohľadom od jedného colného úradu k druhému.

Prepraviť znamená premiestniť alebo dopraviť strelivo, strelnú zbraň, hromadne účinnú zbraň, jej súčasť alebo komponent z určitého miesta na iné miesto pomocou dopravného prostriedku.

Zadovážením strelnej zbrane sa rozumie akýkoľvek spôsob jej získania pre seba alebo pre iného (kúpou, výmenou), aj trestným činom (napr. krádežou) – pozri **R 44/1977**.

Sprostredkovanie znamená umožnenie, obstaranie činnosti uvedenej v ods. 1 a 2.

Súčasť alebo komponent je časť strelnej zbrane, ktorá spolu s ďalšími časťami tvorí zbraň ako celok.

Rovnako prísne ako výrobu strelnej zbrane, jej dovoz, vývoz, prepravu zadováženie, držbu alebo sprostredkovanie takejto činnosti zákonodarca postihuje sfaľšovanie, nedovolené zahľadanie, odstránenie označenia, ktoré slúži na kriminalistickú identifikáciu strelnej zbrane a sledovanie podľa medzinárodnej zmluvy.

Pre trestnú zodpovednosť podľa § 294 ods. 2 a 3 a § 295 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) stačí, ak predmetom konania páchatela je len jedna zbraň alebo protipechotná mína.

Hromadenie je postupné zadovážovanie zbraní a streliva alebo výbušnín a ich následné prechovávanie.

Prechovávaním je akýkoľvek spôsob držania zbrane. Páchatel musí mať zbraň vo svojej moci, ale nemusí ju mať priamo pri sebe (uložená v úkryte, uschovaná u známeho). Na dobe prechovávania nezáleží.

Hromadne účinná zbraň sa rozumie zbraň, ktorá je spôsobilá usmrtiť viac ľudí alebo spôsobiť ujmu na zdraví (napr. samopal, guľomet, delo).

Výbušnina – pozri vysvetlivku k § 284 a tiež nariadenie vlády č. 179/2001 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na výbušniny na civilné použitie.

Projektovaním stavby je nielen vlastné myšlienkové vytvorenie projektu stavby ale i jeho stvárnenie do podoby projektovanej dokumentácie. Nevyžaduje sa pritom, aby projektant spĺňal všetky podmienky odbornej spôsobilosti k vykonávaniu takejto činnosti.

Prevádzkou na výrobu chemických zbraní sa rozumie akékoľvek zariadenie schopné výroby zbraní, ktorých účinkov pôsobí na chemickej báze. Pozri tiež príslušný dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení, zákon č. 129/1998 Z. z. o zákaze chemických zbraní a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhlášku MH č. 44/1999 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o zákaze chemických zbraní a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Osobitný motív – pozri § 140.

Väčší rozsah, značný rozsah a veľký rozsah – pozri § 125 ods. 1. Čin je spáchaný vo väčšom rozsahu, ak páchatel napr. hromadí viac zbraní hromadne účinných. Môže ísť taktiež o strelivo alebo výbušniny v takom množstve, ktoré je spôsobilé vyvolať účinky v rozsahu a závažnosti viacerých hromadne účinných zbraní.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

Tento trestný čin je v pomere subsidiarity k tým zločinom, ktoré páchatel pripravoval (§ 13) tým, že si zadovážoval alebo prispôboval zbrane, komponenty k nim, strelivo a výbušniny (napr. TČ všeobecného ohrozenia podľa § 284, vlastizrady podľa § 311, záškodníctva podľa § 315).

Korešpondujúcimi priestupkami na úseku zbraní a streliva sú priestupky podľa § 69 ZSZaS.

R 42/1998–I: Páchatel, ktorý si bez povolenia zadováži a prechováva strelnú zbraň, má nelegálne postavenie osoby, ktorá drží alebo nosí zbraň a strelivo v zmysle zákona o zbraňoch a strelive. Preto je povinný dodržiavať všeobecné povinnosti uvedené v tomto zákone, najmä dbať na zvýšenú opatrnosť pri zaobchádzaní s nimi. (Upravené znenie).

R 72/1999: Zákonný znak „vo väčšom rozsahu“ v zmysle § 295 ods. 3 písm. c) TZ je naplnený aj zadovážením alebo prechovávaním 4, 97 kg výbušniny zn. Semtex 1 A spolu s 10 ks elektrických rozbušiek typu DEM–S, lebo so zreteľom na charakter, účinnosť a špecifickú možnosť použitia tejto výbušniny ide o rovnakú situáciu, ako v prípade držby viacerých zbraní hromadne účinných. (Upravené znenie).

R 73/1999–I: Pomocný pyrotechnický materiál (napr. strely bez nábojnice s prachovou náplňou, rozniecovače zn. RO2 bez iniciátora, šnúry, závlačky, pružiny, podložky a pod. spravidla používané na výučbu pyrotechnikov) nie sú strelivom v zmysle zákona o zbraňoch a strelive, ani výbušninou v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov, a preto zadováženie týchto predmetov nenapĺňa znaky trestného činu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami. (Upravené znenie).

R 53/1975: Na naplnenie znakov trestného činu nedovoleného ozbrojovania a obchodovania so zbraňami podľa § 295 ods. 1 písm. b) TZ stačí držanie dvoch poloautomatických ručných palných zbraní (pištoľí) a príslušného streliva bez povolenia. (Upravené znenie).

K § 296 a § 297

Tieto ustanovenia chránia pred organizovaným zločinom vo forme zločineckých a teroristických skupín. Nadväzujú najmä na dohovor OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (oznámení MZV č. 621/2003 Z. z.) ako aj rámcové rozhodnutie Rady 2002/475/SVZ o boji proti terorizmu.

Zločinecká skupina – pozri § 129 ods. 3.

Teroristická skupina – pozri § 129 ods. 4.

Založenie znamená činnosť smerujúca k faktickému vzniku zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny a jej následnej aktivity.

Zosnovanie znamená vytvorenie štruktúry s naplánovaním budúcich úloh bez toho, aby zločinecká skupina alebo teroristická skupina už vyvíjala aktivitu.

Byť **členom** znamená začlenenie do organizačnej štruktúry zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny, pričom nemusí poznať celý rozsah jej činnosti a všetkých jej členov. Pre vznik členstva sa nevyžaduje formálne prijatie.

Činnosťou pre zločineckú skupinu alebo teroristickú skupinu sa rozumie úmyselná účasť v takej skupine alebo iné úmyselné konanie na účel uvedený v § 129 ods. 5 písm. a) a b).

Podpora zločineckej skupiny alebo teroristickej skupiny – pozri § 129 ods. 6.

Pozri tiež oznámenie MZV č. 375/2002 Z. z. o prijatí Medzinárodného dohovoru o potlačení financovania terorizmu, ako aj oznámenie MZV č. 33/2005 Z. z. a oznámenie MZV č. 34/2005 Z. z.

K § 298 a § 299

Ustanovenie chráni záujem štátu na kontrolovanej výrobe a nakladaní s jadrovými materiálmi a vysokorizikovými chemickými látkami.

K podmienkam pri nakladaní s jadrovým materiálom – pozri zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Za **iný obdobný rádioaktívny materiál** možno považovať rádioaktívny odpad z jadrových zariadení a vyhoreté jadrové palivo.

K podmienkam pri používaní vysokorizikových chemických látok – pozri zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch, vyhlášku MH č. 67/2002 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam vybraných chemických látok a vybraných chemických prípravkov, ktorých uvedenie na trh a používanie je obmedzené alebo zakázané v znení neskorších predpisov a zákon č. 129/1998 Z. z. o zákaze chemických zbraní. Pozri tiež dohovor o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení (oznámenie č. 276/1997 Z. z.).

K pojmom vyrobí, dovezie, vyvezie, prevezie, prepraví, prechováva – pozri vysvetlivku k § 294 a § 295.

Zadovážením sa rozumie akýkoľvek spôsob ich získania pre seba alebo pre iného (napr. kúpou, výmenou).

Úmysel a nedbanlivosť – pozri § 15 a § 16.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť – pozri § 123 ods. 3, § 142.

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141.

Ťažká ujma na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb – pozri § 123 ods. 3, § 142 a § 143.

Väčší prospech, značný prospech, prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2.

TČ je v pomere subsidiarity k TČ všeobecného ohrozenia podľa § 284.

K § 300 až § 310

Druhovým objektom trestných činov proti životnému prostrediu obsiahnutých v tomto oddieli je záujem na ochrane životného prostredia ako základného životného priestoru človeka a ostatných živých organizmov, vrátane všetkých jeho integrálnych častí, ako je vzduch, voda, pôda, živočíchy, rastliny a pod.

V právnom priestore EÚ je základný právny rámec ochrany životného prostredia vymedzený jednak vo všeobecnosti v článku 2 a osobitne v XIX. hlave („Životné prostredie“; články 174 až 176) Zmluvy o založení ES (Amsterdamské znenie), ktorá sa na základe článku 1 Zmluvy o pristúpení nových členských štátov k EÚ (oznámenie č. 185/2004 Z. z.), stala s účinnosťou od 1. 5. 2004 súčasťou právneho poriadku SR.

Ochrana životného prostredia patrí do spoločnej pôsobnosti EÚ a jej členských štátov.

Vnútroštátne právo SR stanovuje základný právny rámec ochrany životného prostredia najmä v šiestom oddieli Ústavy SR (články 44 a 45), ktorý má názov „Právo na ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva“. Pozri aj článok 20 ods. 3 Ústavy.

Pojem životné prostredie je v slovenskom vnútroštátnom práve vymedzený v ustanovení § 2 ZŽP tak, že životným prostredím „je všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie organizmov vrátane človeka a je predpokladom ich ďalšieho vývoja. Jeho zložkami sú najmä ovzdušie, voda, horniny, pôda, organizmy.“

Skutkové podstaty trestných činov proti životnému prostrediu sú konštruované ako trestnoprávne normy s blanketnou dispozíciou, t. j. obsahujú odkaz na všeobecne záväzné právne predpisy upravujúce ochranu životného prostredia, resp. ochranu niektorej z jeho zložiek.

Zánik trestnosti v dôsledku účinnej ľútosti pri trestných činoch proti životnému prostrediu zákon v ustanovení § 85 predpokladá pri trestných činoch podľa § 300 a § 301.

U ostatných trestných činov proti životnému prostrediu zánik trestnosti na základe účinnej ľútosti zákon neprípúšťa.

Ak páchatel trestného činu podľa § 302 až § 310 zamedzí, resp. napravi škodlivý následok svojho činu alebo urobí o trestnom čine oznámenie príslušným orgánom v zmysle § 85, najmä v menej závažných prípadoch, bude prichádzať do úvahy zmiernenie právneho postihu páchatela na základe ustanovenia § 10 ods. 2.

Za všeobecne záväzný právny predpis je potrebné považovať všetky normatívne právne akty vymedzujúce práva a povinnosti právnických a fyzických osôb na území SR.

K všeobecne záväzným právnym aktom EÚ – pozri články 249 a 254 Zmluvy o založení ES, článok 2 Aktu o podmienkach pristúpenia nových členských štátov do EÚ a o úpravách zmlúv, na ktorých je založená EÚ, ktorý je súčasťou Zmluvy o pristúpení SR k EÚ, článok 7 ods. 2 Ústavy SR, ako aj zák. č. 416/2004 Z. z. o Úradnom vestníku Európskej únie v znení neskorších predpisov).

Medzi základné právne predpisy upravujúce ochranu životného prostredia v SR patria:

A. MEDZINÁRODNÉ ZMLUVY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA, KTORÝCH SIGNATÁROM JE SR:

Všeobecná ochrana životného prostredia ako celku:

- *Dohovor o ochrane svetového kultúrneho a prírodného dedičstva prijatá 16. 11. 1972 v Paríži (č. 159/1991 Zb.),*
- *Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy uzavretý 11. 12. 1997 v Kjóte (č. 139/2005 Z. z.),*
- *Dohovor (OSN) o zákaze vojenského alebo akéhokoľvek iného nepriateľského použitia prostriedkov meniacich ŽP podpísaná 18. 5. 1977 v Ženeve (č. 77/1980 Zb.),*
- *Dohovor (OSN) o hodnotení vplyvu na ŽP presahujúceho štátne hranice prijatá 25. 2. 1991 v Espoo (č. 162/2000 Z. z.),*
- *Dohovor (OSN) o cezhraničných účinkoch priemyselných havárií prijatá 27. 3. 1992 v Helsinkách (č. 506/2003 Z. z.).*

Ochrana ovzdušia:

- *Dohovor (OSN) o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov dojednaná 13. 11. 1979 v Ženeve (č. 5/1985 Zb.),*
- *Protokol o obmedzovaní emisií prchavých organických zlúčenín alebo ich prenosov cez hranice štátov k dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov z roku 1979 prijatý v Ženeve 18. 11. 1991 (č. 282/2000 Z. z.),*
- *Protokol o ťažkých kovoch k dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov prijatý 24. 6. 1998 v Aarhuse (č. 435/2003 Z. z.),*
- *Protokol o perzistentných organických látkach k dohovoru o diaľkovom znečisťovaní ovzdušia prechádzajúcim hranicami štátov prijatý 24. 6. 1998 v Aarhuse, (č. 367/2003 Z. z.),*
- *Dodatok k Montrealskému protokolu o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu prijatý 15. až 17. 9. 1997 v Montreale (č. 140/2000 Z. z.),*
- *Dodatok k Montrealskému protokolu o látkach, ktoré porušujú ozónovú vrstvu prijatý 3. 12. 1999 v Pekingu (č. 53/2003 Z. z.).*

Ochrana vôd:

- *Dohovor (OSN) o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier prijatá 17. 3. 1992 v Helsinkách (č. 358/2002 Z. z.),*
- *Dohovor o spolupráci pri ochrane a trvalom využívaní Dunaja prijatá 29. 6. 1994 v Sofii (č. 356/2002 Z. z.).*

Ochrana pred odpadmi:

- *Bazilejský D o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov a ich zneškodňovaní podpísaný 22. 3. 1989 v Bazileji (č. 60/1995 Z. z.; zmena č. 132/2000 Z. z.),*

- *Spoločný D o bezpečnosti nakladania s vyhoreným palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom podpísaný 30. 9. 1997 vo Viedni (č. 125/2002 Z. z.).*

Ochrana rastlín a živočíchov:

- *Dohovor (Rady Európy) o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť otvorená na podpis 19. 9. 1979 v Berne (č. 93/1998 Z. z.),*
- *Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín dojednaná 3. 3. 1973 vo Washingtone (CITES) (č. 572/1992 Zb.),*
- *Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov otvorená na podpis v Bonne 23. 6. 1979 (č. 91/1998 Z. z.),*
- *Dohovor o ochrane africko-euroázijských druhov vodného sťahovavého vtáctva prijatá 15. 8. 1996 v Haagu (č. 268/2002 Z. z.),*
- *Dohovor (OSN) o biologickej diverzite otvorená na podpis 5. 6. 1992 v Riu de Janeiro (č. 34/1996 Z. z.),*
- *Kartagenský protokol o biologickej bezpečnosti prijatý 29. 1. 2000 v Montreale k Dohovoru o biologickej diverzite (č. 82/2004 Z. z.),*
- *MD o regulácii lovu veľrýb prijatý 2. 12. 1946 vo Washingtone (263/2005 Z. z. a protokol k tomuto dohovoru (č. 264/2005 Z. z.),*
- *Dohovor (OSN) o mokradiach majúcich medzinárodný význam najmä ako biotopy vodného vtáctva dojednaná 2. 2. 1971 v Ramsare (Irán) v znení protokolu o jeho zmene dojednaného 3. 12. 1982 v Paríži (č. 396/1990 Zb.).*

Ochrana iných súčastí ŽP:

- *Dohovor o ochrane architektonického dedičstva Európy prijatá 3. 10. 1985 v Granade (č. 369/2001 Z. z.),*
- *ED o ochrane archeologického dedičstva prijatá 16. 1. 1992 vo Vallette (č. 344/2001 Z. z.).*

Ochrana vo vzťahu k činnostiam a látkam negatívne ovplyvňujúcim ŽP:

- *Dohovor (Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu) o fyzickej ochrane jadrových materiálov prijatá 26. 10. 1979 vo Viedni (č. 329/2001 Z. z.),*
- *Štokholmský dohovor o perzistentných organických látkach prijatý 22. 5. 2001 v Štokholme (č. 593/2004 Z. z.),*
- *Európska dohoda o medzinárodnej cestnej preprave nebezpečných vecí (ADR) dojednaná 30. 9. 1957 v Ženeve (č. 64/1987 Zb.),*
- *Dohovor o medzinárodnej železničnej preprave (COTIF) dojednaná 9. 5. 1950 v Berne (č. 8/1985 Zb. v znení neskorších predpisov),*
- *MD o bezpečnosti ľudského života na mori a o Pravidlách pre zabránenie zrážkam na mori dojednaný 17. 6. 1960 v Londýne (č. 2/1968 Zb.),*

- *Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o bezpečnosti a zdraví v baniach č. 176 prijatá 22. 6. 1995 v Ženeve (č. 110/1999 Z. z.),*
- *Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o bezpečnosti a zdraví v poľnohospodárstve č. 184 prijatá 21. 6. 2001 v Ženeve (č. 385/2003 Z. z.),*
- *Štatút Medzinárodného centra pre genetické inžinierstvo a biotechnológie (č. 371/1998 Z. z.).*

Dvojstranné medzinárodné zmluvy SR v oblasti ŽP:

- *Zmluva medzi SR a ES o účasti SR v Európskej environmentálnej agentúre a Európskej environmentálnej informačnej a monitorovacej sieti uzatvorená 9. 10. 2000 v Bruseli (č. 266/2002 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou Maďarskej republiky o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia a ochrany prírody podpísaná 12. 2. 1999 v Bratislave (č. 165/1999 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou Maďarskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách podpísaná 21. 4. 1997 v Bratislave (č. 315/1997 Z. z.),*
- *Zmluva medzi ČSSR a Rakúskou republikou o úprave vodohospodárskych otázok na hraničných vodách podpísaná 7. 12. 1967 vo Viedni (č. 57/1970 Zb.),*
- *Zmluva medzi SR a ČR o spolupráci a vzájomnej pomoci pri mimoriadnych udalostiach podpísaná 23. 11. 1998 v Bratislave (č. 94/2001 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou ČR o spolupráci na hraničných vodách podpísaná 16. decembra 1999 v Židlochoviciach (č. 131/2000 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou ČR o spolupráci v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia podpísaná 29. 10. 1992 v Prahe (č. 203/1994 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou Poľskej republiky o spolupráci v oblasti ochrany životného prostredia podpísaná 18. 8. 1994 vo Varšave (č. 107/1995 Z. z.),*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou Poľskej republiky o spolupráci a vzájomnej pomoci pri katastrofách, živelných pohromách a iných závažných nehodách podpísaná 24. 1. 2000 v Bratislave (č. 739/2002 Z. z.)*
- *Dohoda medzi vládou SR a vládou Ukrajiny o vodohospodárskych otázkach na hraničných vodách podpísaná 14. 6. 1994 v Bratislave (č. 38/1996 Z. z.).*

B. OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA VNÚTROŠTÁTNYM PRÁVOM SR (okrem MZ)

Všeobecná ochrana životného prostredia, prírody a krajiny ako celku:

- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 1655/00 týkajúce sa finančného nástroja pre ŽP (LIFE), (Ú. v. EÚ – L 192/1, 2000),*

- *nariadenie Rady (EHS) č. 1210/90 o založení Európskej agentúry životného prostredia (EEA) a Európskej informačnej a pozorovacej siete životného prostredia (EIONET) v znení neskorších predpisov (Ú. v. ES – L 120/1, 1990),*
- *zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na ŽP v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov,*
- *zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 17/2003 Z. z., ktorou sa ustanovujú národné prírodné rezervácie a uverejňuje zoznam prírodných rezervácií v znení neskorších predpisov,*
- *výnos MŽP SR, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu publ. pod č. 450/2004 Z. z.,*
- *nariadenie vlády č. 617/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti,*
- *nariadenie vlády č. 58/2003 Z. z., ktorým sa vyhlasuje Tatranský národný park.*

Ochrana ovzdušia:

- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 2037/00 o látkach poškodzujúcich ozónovú vrstvu v znení neskorších predpisov (Ú. v. ES L – 244/1, 2000),*
- *zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 76/1998 Z. z. o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a o doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 283/1998 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane ozónovej vrstvy Zeme a o doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 705/2002 Z. z. o kvalite ovzdušia,*
- *vyhláška MŽP č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok v znení neskorších predpisov,*

- vyhláška MŽP č. 408/2003 Z. z. o monitorovaní emisií a kvality ovzdušia v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MŽP č. 51/2004 Z. z., ktorou sa ustanovuje obsah programu znižovania emisií, obsah údajov a spôsob informovania verejnosti,
- nariadenie vlády č. 584/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú opatrenia na zníženie emisií zo spalovacích motorov inštalovaných v necestných pojazdných strojoch.

Ochrana vôd:

- nariadenie EP a Rady (ES) č. 2099/2002 z 5. novembra 2002, ktorým sa ustanovuje Výbor pre bezpečnosť na mori a pre zabránenie znečisťovania z lodí (COSS) a menia a dopĺňajú sa nariadenia o námornej bezpečnosti a zabránení znečisťovania z lodí (Ú. v. ES – L 324, 29/11/2002),
- zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon),
- zákon č. 666/2004 Z. z. o ochrane pred povodňami,
- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zák. č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády č. 296/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na kvalitu a kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd,
- vyhláška MŽP č. 100/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd,
- vyhláška MŽP č. 221/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zisťovaní výskytu a hodnotení stavu povrchových vôd a podzemných vôd, o ich monitorovaní, vedení evidencie o vodách a o vodnej bilancii,
- vyhláška MZ č. 30/2002 Z. z. o požiadavkách na vodu na kúpanie, kontrolu kvality vody na kúpanie a na kúpaliská v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MZ č. 151/2004 Z. z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody,
- vyhláška MZ č. 141/2005 Z. z. o požiadavkách na kvalitu, získavanie, prepravu od zdroja na miesto úpravy a plnenia, úpravu, kontrolu kvality, balenie, označovanie a uvádzanie na trh prírodných liečivých vôd,
- zákon č. 538/2005 Z. z. o prírodných liečivých vodách, liečivých kúpeľoch, kúpeľných miestach a prírodných minerálnych vodách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ochrana pôdy, lesa a nerastného bohatstva:

- nariadenie Komisie (ES) č. 2121/2004 z 13. 12. 2004, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1727/1999, ktoré stanovuje určité podrobné pravidlá na uplatňovanie naria-

denia Rady (EHS) č. 2158/92 o ochrane lesov Spoločenstva pred požiarimi a nariadenie (ES) č. 2278/1999 stanovujúce niektoré podrobné pravidlá na uplatňovanie nariadenia Rady (EHS) č. 3528/86 o ochrane lesov Spoločenstva pred atmosférickým znečistením (Ú. v. EÚ – L 367, 14. 12. 2004),

- zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zák. č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- vyhláška MP č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zák. č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zák. č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania ŽP a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 26/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú typy hnojív, obsah rizikových prvkov, podmienky odberu, skladovania a metódy skúšania hnojív, pestovateľských substrátov a pôdných pomocných látok v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 188/2003 Z. z. o aplikácii čistiarenskeho kalu a dnových sedimentov do pôdy a o doplnení zák. č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 707/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obsahu projektu a podrobnosti postupu vyhotovovania potvrdenia o dodávke a aplikácii čistiarenskeho kalu a dnových sedimentov do poľnohospodárskej pôdy alebo lesnej pôdy,
- zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 217/2004 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli a o zmene niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 571/2004 Z. z. o zdrojoch reprodukčného materiálu lesných drevín, jeho získavaní, produkcii a používaní,
- zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MŽP č. 213/2000 Z. z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a o ich spoločenskom ohodnocovaní.

Ochrana pred odpadmi:

- nariadenie Rady (EURATOM) č. 1493/93 z 8. 6. 1993 o prepravách rádioaktívnych látok medzi členskými štátmi (Ú. v. ES – L 148, 19/06/1993),
- nariadenie Rady (EHS) č. 259/93 z 1. 2. 1993 o kontrole a riadení pohybu zásielok odpadov v rámci, do a z ES (Ú. v. ES – L 30/1, 1993),
- nariadenie EP a Rady (ES) č. 2150/02 z 25. 11. 2002 o štatistike o odpadoch (Ú. v. ES – L 332, 9. 12. 2002),

- *nariadenie Komisie (ES) č. 1445/05 z 5. 9. 2005, ktorým sa určujú vhodné kritériá hodnotenia kvality a obsah správ o kvalite štatistiky odpadov na účely nariadenia EP a Rady (ES) č. 2150/2002,*
- *zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 529/2002 Z. z. o obaloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 208/2005 Z. z. o nakladaní s elektrozariadeniami a s elektroodpadom,*
- *vyhláška MŽP č. 284/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 135/2004 Z. z. o dekontaminácii zariadení s obsahom polychlórovaných bifenyllov,*
- *vyhláška MŽP č. 125/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o spracúvaní starých vozidiel a o niektorých požiadavkách na výrobu vozidiel,*
- *nariadenie č. 153/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú záväzné limity a termíny pre rozsah opätovného použitia častí starých vozidiel, zhodnocovania odpadov zo spracovania starých vozidiel a ich recyklácie,*
- *nariadenie č. 220/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú záväzné limity pre rozsah zhodnocovania odpadov z obalov a pre rozsah ich recyklácie vo vzťahu k celkovej hmotnosti odpadov z obalov.*

Ochrana rastlín a živočíchov:

- *nariadenie Rady (ES) č. 338/97 z 9. 12. 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (Ú. v. ES – L 61/1, 1997),*
- *rozhodnutie Komisie (ES) z 27. októbra 2005, ktoré sa týka určitých ochranných opatrení na dovoz vtákov chovaných v zajatí, v súvislosti s vysokopatogénnou vtáčou chrípkou v určitých tretích krajinách (oznámené pod číslom K(2005) 4288, Ú. v. EÚ – L 285 28. 10. 2005),*
- *rozhodnutie Komisie (ES) z 27. októbra 2005, ktoré sa týka určitých ochranných opatrení v súvislosti s vysoko patogénnou vtáčou chrípkou v určitých tretích krajinách a premiestňovaním vtákov z tretích krajín v sprievode ich majiteľov (oznámené pod číslom K(2005) 4287, Ú. v. EÚ – L 285 , 28. 10. 2005),*
- *rozhodnutie Komisie (ES) z 21. októbra 2005, ktorým sa ustanovujú požiadavky zamerané na prevenciu vysoko patogénnej vtácej chrípky spôsobovanej chrípkovým vírusom A podtypu H5N1 u vtákov náchylných k infekcii držaných v zoológických záhradách v členských štátoch (oznámené pod číslom K(2005) 4197, Ú. v. EÚ – L 279, 22. 10. 2005),*

- *nariadenie Komisie (ES) č. 1808/2001 z 30. 8. 2001, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi, (Ú. v. ES – L 250/1, 2001),*
- *nariadenie Komisie (ES) č. 349/2003 z 25. 2. 2003, ktorým sa pozastavuje dovoz exemplárov určitých druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín do Európskeho spoločenstva (Ú. v. EÚ – L 051, 26. 2. 2003),*
- *nariadenie Rady (EHS) č. 3254/91, ktorým sa zakazuje v Spoločenstve používanie nášlapných pascí a uvádzanie do Spoločenstva kožušín a výrobkov a výrobkov z niektorých druhov pochádzajúcich zo zemi, kde sú k odchytu používané nášlapné pasce alebo iné metódy chytania do pascí, ktoré nie sú v súlade s medzinárodnými štandardmi humánneho chytania do pascí (Ú. v. ES – L 308, 9. 11. 1991),*
- *nariadenie Komisie (ES) č. 1771/94 z 19. júla 1994 o dovoze kožušín a tovarov vyrobených z určitých druhov voľne žijúcich živočíchov do spoločenstva (Ú. v. ES – L 184, 20. 7. 1994),*
- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 999/2001 z 22. 5. 2001, ktorou sa stanovujú pravidlá prevencie, kontroly a eradikácie niektorých prenosných spongiformných encefalopatií,*
- *nariadenie Komisie (ES) č. 1494/2002 z 21. 8. 2002, ktorým sa menia a dopĺňajú prílohy III, VII a XI nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001 o monitorovaní bovinnej spongiformnej encefalopatie, eradikácii prenosnej spongiformnej encefalopatie, odstraňovaní špecifických rizikových materiálov a o pravidlách dovozu živých zvierat a produktov živočíšneho pôvodu,*
- *nariadenia EP a Rady (ES) č. 183/2005 z 12. 1. 2005, ktorým sa stanovujú požiadavky na hygienu krmív (Ú. v. EÚ L – 035, 8. 2. 2005),*
- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 1831/2003 z 22. 9. 2003 o doplnkových látkach určených na používanie vo výžive zvierat (Ú. v. EÚ – L 268, 18. 10. 2003),*
- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 882/2004 z 29. 4. 2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných za účelom zabezpečenia overenia dodržiavania potravinového a krmovinového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá (Ú. v. EÚ – L 165, 30. 4. 2004),*
- *nariadenie Rady (EHS) č. 2847/93 z 12. 10. 1993, ktorým sa zriaďuje kontrolný systém spoločnej politiky rybolovu,*
- *nariadenie Rady (ES) č. 768/2005 z 26. 4. 2005 o zriadení Agentúry pre kontrolu rybného hospodárstva Spoločenstva a o zmene a doplnení nariadenia (EHS) č. 2847/93, ktorým sa zriaďuje kontrolný systém spoločnej politiky rybolovu (Ú. v. EÚ – L 128, 21. 5. 2005),*
- *zákon č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov,*

- vyhláška MŽP č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- nariadenie č. 534/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú princípy organizácie veterinárnych kontrol produktov vstupujúcich na územie Európskych spoločenstiev z tretích krajín,
- zákon č. 271/2005 Z. z. o výrobe, uvádzaní na trh a používaní krmív (krmivársky zákon),
- nariadenie č. 270/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva krmovín do obehu v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 230/1998 Z. z. o chove hospodárskych zvierat a o usmrcovaní jatočných zvierat,
- nariadenie č. 322/2003 Z. z. o ochrane zvierat chovaných na farmárske účely,
- nariadenie č. 305/2003 Z. z. o identifikácii a registrácii zvierat,
- nariadenie č. 145/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie č. 302/2003 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o ochrane zvierat pri preprave,
- nariadenie č. 288/2003 Z. z. o hlásení chorôb zvierat v znení neskorších predpisov,
- nariadenie č. 116/2005 Z. z. o opatreniach na kontrolu slintačky a krívačky,
- zákon č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajška hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat,
- vyhláška MP č. 17/2001 Z. z., ktorou sa upravujú podrobnosti o označovaní hovädzieho dobytká, o evidencii hovädzieho dobytká a o vedení centrálného registra hovädzieho dobytká,
- zák. č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov,
- vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR a M kultúry SSR č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri v znení vyhláška MP č. 222/2001 Z. z.,
- vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 229/2001 Z. z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri,

- vyhláška MP č. 368/1997 Z. z. o chovateľských prehlídkach poľovníckych trofejí,
- výnos MP č. 46/1994 – 100 zo dňa 29. 3. 1994, ktorým sa vydáva jednotný poľovnícky a disciplinárny poriadok (99/1994 Z. z.),
- zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MP č. 238/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o rybárstve,
- nariadenie č. 316/2003 Z. z., ktorým sa zavádzajú minimálne opatrenia na kontrolu určitých chorôb rýb, v znení neskorších predpisov,
- nariadenie č. 303/2003 Z. z., ktorým sa ustanovujú veterinárne požiadavky uvádzania živočíchov akvakultúry a produktov akvakultúry na trh,
- zákon č. 193/2005. o rastlinolekárskej starostlivosti,
- vyhláška MP č. 41/2002 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone rastlinolekárskej starostlivosti v znení neskorších predpisov,
- nariadenie č. 199/2005 Z. z. o ochranných opatreniach proti zavlečeniu a rozširovaniu organizmov škodlivých pre rastliny alebo rastlinné produkty,
- nariadenie č. 531/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie prípravkov na ochranu rastlín na trh,
- vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva SSR č. 37/1963 Zb. o ochrane včiel, rýb a poľovnej zveri pri ničení škodcov prípravkami na ochranu rastlín v znení neskorších predpisov,
- vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva a Ministerstva spravodlivosti č. 62/1964 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o rozvoji rastlinnej výroby,
- vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva č. 63/1964 Zb. o ochrane proti zavliekaniu škodcov a chorôb rastlín a burín pri dovoze, prevoze a vývoze v znení neskorších predpisov.

Ochrana iných súčastí ŽP:

- zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu,
- nariadenie č. 108/2004 Z. z. o pamiatkových rezerváciách Banská Bystrica a Kremnica,
- vyhláška MK č. 16/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon o ochrane pamiatkového fondu.
- ochrana zdravých životných podmienok človeka:
- nariadenie EP a Rady (ES) č. 178/02 z 28. 1. 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES – L 031, 1. 2. 2002) v znení nariadenia EP a Rady (ES) č. 1642/03 z 22. 7. 2003 (Ú. v. EÚ – L 245, 29. 9. 2003),

- *nariadenie EP a Rady (ES) č. 1829/2003 z 18. 10. 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách (Ú. v. EÚ – L 268, 18. 10. 2003),*
- *zákon č. 215/2001 Z. z. o ochrane genetických zdrojov rastlín pre výživu a poľnohospodárstvo,*
- *zákon č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MŽP č. 399/2005 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MZ č. 12/2001 Z. z. o požiadavkách na zabezpečenie radiačnej ochrany,*
- *zákon č. 330/1996 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov,*
- *vyhláška MPSVaR č. 718/2002 Z. z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení,*
- *zákon č. 314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,*
- *zákon č. 282/2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov,*
- *zákon č. 217/2003 Z. z. o podmienkach uvedenia biocídnych výrobkov na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 421/2004 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve,*
- *zákon č. 182/2005 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve,*
- *nariadenie č. 168/2004 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvoľnenie sadiva a sadeníc zelenín do obehu v znení neskorších predpisov,*
- *zákon č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zák. č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov,*
- *nariadenie č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami v znení neskorších predpisov,*
- *nariadenie č. 43/2005 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o strategických hlukových mapách a akčných plánoch ochrany pred hlukom,*
- *nariadenie č. 274/2004 Z. z. o opatreniach na ochranu životného prostredia pred hlukom z lietadiel.*

Ochrana vo vzťahu k činnostiam a látkam negatívne ovplyvňujúcim ŽP:

- nariadenie Rady (EHS) č. 2455/92 o dovoze a vývoze niektorých nebezpečných chemických látok v znení neskorších predpisov (Ú. v. ES – L 251/13, 1992),
- nariadenie Komisie (Euratom) č. 302/2005 z 8. 2. 2005 o uplatňovaní systému záruk Euratomu (Ú. v. EÚ – L 054, 28. 2. 2005),
- nariadenie Rady (Euratom) č. 1493/93 z 8. 6. 1993 o prepravách rádioaktívnych látok medzi členskými štátmi (Ú. v. ES – L 148 , 19. 6. 1993),
- zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- vyhláška MŽP č. 489/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike,
- zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 435/2000 Z. z. o námornej plavbe v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 725/2004 Z. z. o podmienkach prevádzky vozidiel v premávke na pozemných komunikáciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 168/1996 Z. z. o cestnej doprave v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 164/1996 Z. z. o dráhach a o zmene zák. č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 313/1999 Z. z. o geologických prácach a o štátnej geologickej správe (geologický zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 163/2001 Z. z. o chemických látkach a chemických prípravkoch v znení neskorších predpisov,

- vyhláška MH č. 511/2001 Z. z. o podrobnostiach o hodnotení rizík existujúcich chemických látok a nových chemických látok pre život a zdravie ľudí a pre životné prostredie,

K § 300

Ustanovenia § 300 (obdobne aj ustanovenie § 301) poskytuje ochranu životnému prostrediu odkazom na ustanovenia iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu životného prostredia alebo ochranu prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd a hospodárenie s nimi. Ochrana podľa uvedených ustanovení zahŕňa životné prostredie ako celok, ako aj jeho jednotlivé zložky.

Pod túto ochranu spadajú aj územné celky a prírodné proky vymedzené v zákone č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov .

Ochrana životného prostredia zahŕňa činnosti, ktorými sa predchádza znečisťovaniu alebo poškodzovaniu životného prostredia alebo sa toto znečisťovanie alebo poškodzovanie obmedzuje a odstraňuje. Zahŕňa ochranu jeho jednotlivých zložiek, alebo konkrétnych ekosystémov a ich vzájomných väzieb, ale aj ochranu životného prostredia ako celku. (§ 9 ZŽP).

Znečisťovanie životného prostredia je vnášanie takých fyzikálnych, chemických alebo biologických činiteľov do životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, ktoré sú svojou podstatou alebo množstvom cudzorodé pre dané prostredie (§ 8 ods. 1 ZŽP).

Poškodzovanie životného prostredia je zhoršovanie jeho stavu znečisťovaním alebo inou ľudskou činnosťou nad mieru ustanovenú osobitnými predpismi (§ 8 ods. 2 ZŽP).

Zákonodarca v ustanovení § 300 a § 301 osobitne zvýraznil záujem na ochrane prírodných zdrojov vrátane prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd, ktorých právny režim je upravený najmä v ustanoveniach § 65 a nasl. zákona č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a v nariadení vlády SR č. 263/2004 Z. z. o podmienkach uznania prírodných minerálnych vôd. (Pozri tiež § 3 ods. 5 vodného zákona č. 364/2004 Z. z.).

Kumulatívnym znakom skutkovej podstaty trestného činu ohrozenia a poškodenia životného prostredia podľa § 300 ods. 1, resp. § 301 ods. 1, je spôsobenie následku – vydanie životného prostredia do nebezpečenstva vzniku škody v stanovenom rozsahu, t. j. spôsobenie stavu ohrozenia životného prostredia, pri ktorom reálne hrozí vznik škody v stanovenej výške.

Prírodné zdroje sú tie časti živej alebo neživej prírody, ktoré človek využíva alebo môže využívať na uspokojovanie svojich potrieb (§ 7 ods. 1 ZŽP).

Pod pojmom **nebezpečenstvo** je tu potrebné rozumieť stav, ktorý je dôsledkom protiprávneho konania páchatela, pri ktorom boli vytvorené také podmienky (okolnosti), ktoré podstatne zvyšujú pravdepodobnosť vzniku škodlivého následku (poškodenia).

Stanovením výšky škody ako kumulatívneho znaku základných skutkových podstát trestných činov ohrozenia a poškodenia životného prostredia podľa § 300 ods. 1, resp. § 301 ods. 1, bola zákonodarcom určená reálna hranica medzi trestným činom a priestupkom.

Pri úmyselnej forme zavinenia (§ 300 ods. 1) je touto hranicou spôsobenie nebezpečenstva vzniku malej škody (viac ako 8 000 Sk), pri nedbanlivostnej forme zavinenia (§ 301 ods. 1) bola táto hranica stanovená na úrovni väčšej škody (najmenej 80 000 Sk).

Škoda hroziaca, resp. spôsobená na životnom prostredí pozostáva z dvoch zložiek a to jednak z materiálnej (majetkovej) škody a ekologickej ujmy (pozri § 124 ods. 3 s vysvetľovkami), ktorých výšku bude spravidla potrebné stanoviť na základe odborného vyjadrenia príslušného orgánu ochrany prírody, resp. v obzvlášť zložitých alebo sporných prípadoch na základe znaleckého dokazovania (Pozri § 126 ods. 3 s vysvetľovkami).

Ekologická ujma podľa § 10 ZŽP „je strata alebo oslabenie prirodzených funkcií ekosystémov vznikajúca poškodením ich zložiek alebo narušením vnútorných väzieb a procesov v dôsledku ľudskej činnosti“. (Pozri aj § 27 ods. 1 ZŽP).

V zmysle ustanovenia § 27 ods. 4 ZŽP sa na vyčíslenie ekologickej ujmy podporne použijú všeobecné predpisy o zodpovednosti za škodu a o náhrade škody. **Oprávneným** zo spôsobenej ekologickej ujmy je **štát** (§ 27 ods. 3 ZŽP).

K ekologickej ujme – pozri tiež R 2/1996–III.

Zákonodarca na účely trestného konania stanovil osobitné pravidlá pre určenie rozsahu ujmy, resp. výšky škody, hroziacej alebo vzniknutej na životnom prostredí v ustanovení § 124 ods. 3 a § 126 odsek 2.

Až v prípade, ak nie je možné určiť rozsah ujmy alebo výšku škody podľa týchto kritérií, ktoré sú svojou povahou *lex specialis*, použijú sa všeobecné kritériá na určenie rozsahu ujmy alebo výšky škody uvedené v ustanovení § 124 ods. 1, 2 a § 126 odsek 1, 3.

Pri posudzovaní závažnosti ekologickej ujmy bude potrebné hodnotiť najmä plošný rozsah zasiahnutého územia alebo vodnej plochy (pri vodných tokoch dĺžku znečistenia), rozsah poškodenia spočívajúceho v obmedzení funkcie alebo výskytu organizmov, vplyv na okolité ekosystémy, kvalitu zasiahnutého prostredia z hľadiska jeho jedinečnosti a významu a pod.

Na základe ustanovenia § 126 ods. 2, ak ide o ujmu na životnom prostredí, ujmu spôsobenú na chránených druhoch živočíchov a rastlín, exemplároch alebo drevinách alebo škodu na pamiatkovo chránených veciach majúciach historickú, umeleckú alebo vedeckú hodnotu, pri určení ujmy alebo výšky škody sa vychádza z hodnoty veci určenej zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom.

„**Hodnotou**“ splňajúcou uvedené kritériá je napr. **spoločenská hodnota** chránených rastlín, chránených živočíchov, drevín, biotopov európskeho významu a biotopov národného významu stanovená podľa jednotlivých druhov na základe ustanovenia § 95 ods. 4 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov vykonávacou vyhláškou MŽP č. 24/2003 Z. z. k tomuto zákonu.

Spoločenská hodnota chránených nerastov a chránených skamenelín je stanovená vo vyhláske MŽP č. 213/2000 Z. z. o chránených nerastoch a chránených skamenelinách a o ich spoločenskom ohodnocovaní.

Ods. 1: Ide o ohrozovací delikt dokonaný už spôsobením stavu ohrozenia.

Omyl o obsahu predpisov o ochrane životného prostredia alebo o hospodárení s prírodnými zdrojmi sa posudzuje ako právny omyl – pozri vysvetlivky k § 16.

K všeobecne záväzným právnym predpisom o ochrane životného prostredia a o ochrane prírodných zdrojov – pozri zoznamy A a B právnych predpisov v spoločnom úvode k tomuto oddielu (najmä časti zoznamov A. 1., B. 1. a B. 3.).

Z konštrukcie tohto ustanovenia je zrejmé, že zákonodarca pri úmyselnej forme zavinenia určil hranicu medzi priestupkom a trestným činom stanovením výšky škody, ktorá má hroziť alebo vzniknúť na životnom prostredí v dôsledku porušenia právnych predpisov, na ktoré táto norma odkazuje, na úrovni škody **malej** (8 000 Sk).

V prípade ustálenia nižšej spôsobenej, resp. hroziacej škody spravidla pôjde o „priestupok proti životnému prostrediu“, ktorého postih je v závislosti od charakteru priestupku, resp. porušenej povinnosti, upravený v ZPR (pozri najmä § 35, § 45 a § 50 ZPR) alebo v osobitných zákonoch upravujúcich ochranu životného prostredia (pozri napr. § 92 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

K spôsobu určenia výšky škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3, § 126.

Ku výške škody – pozri § 125.

Ods. 2: Pozri K 2/1996

Ide o ďalšiu základnú skutkovú podstatu.

Ide o poruchový delikt dokonaný až spôsobením škodlivého následku.

Z hľadiska naplnenia objektívnej stránky sa vyžaduje aby páchatel neoprávnene postavil stavbu na takom území, ktoré sa podľa právnych predpisov platných v čase realizácie stavby považuje za chránené územie.

Je potrebné preukázať, že páchatel bol v čase vykonania skutku uzrozumený s okolnosťou, že stavbu stavia v chránenom území.

Skutkový a právny omyl – pozri vysvetlivky k § 15 a § 16.

Toto ustanovenie poskytuje oproti ods. 1 vyšší stupeň ochrany (zákonodarca stanovil vyššiu trestnú sadzbu) lokalitám, ktoré majú podľa zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov právny status chráneného územia.

Chráneným územím je podľa § 17 uvedeného zákona chránená krajinná oblasť, národný park, chránený areál, prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený krajinný prvok a chránené vtáčie územie. Za chránené územie je na základe ustanovenia § 27 ods. 7 uvedeného zákona potrebné považovať aj navrhované územie európskeho významu uvedené v národnom zozname.

Stavbou podľa § 43 zák. č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov je: „stavebná konštrukcia postavená stavebnými prácami zo stavebných výrobkov, ktorá je pevne spojená so zemou alebo ktorej osadenie vyžaduje úpravu podkladu.

a) spojenie pevným základom

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetlivkami.

Chránené územie – pozri vysvetlivky k ods. 2.

Ochranné pásmo prírodných liečivých vôd a ochranné pásmo prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd určuje MZ vyhláškou vydanou na základe § 65 ods. 14 zákona č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na trestnú sadzbu ide o **zločin** (pozri § 11 ods. 2).

Značnú škodu pozri § 12.

Nepostačuje iba nebezpečenstvo vzniku škody v uvedenom rozsahu, škoda musí skutočne aj vzniknúť.

Ak vznik škody v stanovenom rozsahu iba hrozí, v takom prípade je možné postihnúť protiprávne konanie páchatela v závislosti od jeho pôvodného zámeru a uzrozumenia s hroziacim škodlivým následkom a jeho možným rozsahom buď ako pokus k ods. 4 event. k ods. 5 (najmä v prípadoch, keď k spôsobeniu závažnejšieho následku nedošlo iba v dôsledku okolností stojacich mimo vôle páchatela, napr. skorý odborný zásah príslušných zložiek) alebo ako ohrozovací delikt podľa ods. 1, prípadne podľa ods. 3.

K spôsobu určenia výšky škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

Ku výške škody – pozri § 125.

K § 301

Ide o nedbanlivostný ohrozovací delikt dokonaný už spôsobením stavu ohrozenia.

Z hľadiska objektívnej stránky ide o obdobnú skutkovú podstatu, ako je uvedená v ustanovení § 300 odkazujúcu na tie isté všeobecne záväzné právne predpisy.

Skutkovú podstatu tohto trestného činu naplní ten, kto z **nedbanlivosti ohrozí** životné prostredie, t. j. dopustí sa konania, pri ktorom vedel, že môže ohrozenie životného prostredia nastať, ale bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že ho nespôsobí [§ 16 písm. a)], prípadne nevedel, že takéto ohrozenie môže nastať, ale vzhľadom na okolnosti a na svoje osobné pomery to vedieť mal a mohol (§ 16 písm. b)].

K zavineniu z nedbanlivosti – pozri § 16 s vysvetlivkami.

K všeobecne záväzným právnym predpisom o ochrane životného prostredia a o ochrane prírodných zdrojov – pozri zoznamy A a B právnych predpisov v spoločnom úvode k tomuto oddielu (najmä časti zoznamov A. 1., B. 1. a B. 3.).

Z konštrukcie tohto ustanovenia je zrejmé, že zákonodarca pri nedbanlivostnej forme zavinenia určil hranicu medzi priestupkom a trestným činom stanovením výšky škody hroziacej, resp. spôsobenej na životnom prostredí v dôsledku porušenia právnych predpisov, na ktoré táto norma odkazuje, na úrovni **väčšej škody** (najmenej 80 000 Sk).

V prípade ustálenia nižšej škody ako je stanovená v tomto ustanovení, pôjde o priestupok proti životnému prostrediu, ktorého postih je v závislosti od charakteru priestupku, resp. porušenej povinnosti, upravený v ZPR (pozri napr. § 35, § 45 ZPR) alebo v osobitných zákonoch upravujúcich ochranu životného prostredia (pozri napr. § 92 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

K pojmu škoda na životnom prostredí – pozri tiež vysvetlivky k § 300 ods. 1.

K zavineniu z nedbanlivosti – pozri § 16 s vysvetlivkami.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetlivkami.

Chránené územie – pozri vysvetlivky k § 300 ods. 2.

Ochranné pásmo prírodných liečivých vôd a ochranné pásmo prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd určuje MZ vyhláškou vydanou na základe § 65 ods. 14 zák. č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti v znení neskorších predpisov.

V tejto súvislosti pozri tiež vysvetlivky k § 300 ods. 3.

K spôsobu určenia výšky škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

K výške škody – pozri § 125.

R 2/1996-I: Pre naplnenie znakov trestného činu ohrozenia životného prostredia podľa § 301 ods. 1 sa nevyžaduje, aby došlo k skutočnému poškodeniu životného prostredia následkom konania páchatel'a.

R 2/1996-II: K výkladu pojmu „**ekologická ujma**“. (Upravené znenie).

K § 302

Objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane životného prostredia pred protiprávnym nakladaním s odpadmi.

Z hľadiska objektívnej stránky postačuje nakladanie s odpadmi v **malom rozsahu** (viac ako 8 000 Sk) v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi zo všeobecne záväzných právnych predpisov (akýchkoľvek).

Podľa § 2 ods. 1 zák. č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **odpadom** je hnutelná vec uvedená v prílohe č. 1, ktorej sa jej držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť alebo je v súlade s týmto zákonom alebo osobitnými predpismi povinný sa jej zbaviť.

Pojem **nakladanie s odpadmi** je v zmysle § 2 ods. 5 zák. č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov definovaný ako „zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania“,

t. j. pojmovo **nepostihuje neoprávnené ukladanie odpadov**, resp. ukladanie odpadov mimo miest na to určených.

Zákonodarca preto vymedzil pojem **nakladanie s odpadmi na účely TZ osobitne v ustanovení § 131 ods. 2 tak, že: „za nakladanie s odpadmi sa na účely tohto zákona považuje zber, preprava, vývoz, dovoz, zhodnocovanie, zneškodňovanie a ukladanie odpadov“.**

K všeobecne záväzným právnym predpisom – pozri zoznamy A a B právnych predpisov v spoločnom úvode k tomuto oddielu (najmä časti A. 1., A. 4., A. 7., B. 1., B 5. a B. 9.).

K stanoveniu rozsahu činu pri neoprávnenom nakladaní s odpadmi – pozri § 124 ods. 3, a § 126.

K výške rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

K § 303

Objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane vôd a ovzdušia, ako základných zložiek životného prostredia, ktoré sú základnou životnou potrebou živých organizmov vrátane človeka.

Ide o poruchový delikt dokonaný až spôsobením škodlivého následku.

Pre jeho naplnenie z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje konanie v rozpore s povinnosťami vyplývajúcimi zo všeobecne záväzných právnych predpisov na ochranu vôd a ovzdušia, ktoré spôsobí **zhoršenie kvality povrchových alebo podzemných vôd alebo ovzdušia** takým spôsobom, že v príčinnej súvislosti s týmto protiprávnym konaním vznikne škoda v **značnom rozsahu** (najmenej ako 800 000 Sk).

Všetky tri **znaky objektívnej stránky**:

1. konanie v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu vôd a ovzdušia,
2. spôsobenie zhoršenia kvality povrchových alebo podzemných vôd alebo ovzdušia a
3. spôsobenie škody v značnom rozsahu, musia byť naplnené súčasne.

V prípade ustálenia nižšej škody ako je stanovená v tomto ustanovení, prichádza do úvahy v závislosti od okolností skutku jeho právne posúdenie ako pokus podľa § 14 ods. 1 k tomuto trestnému činu alebo ako ohrozovací trestný čin podľa § 300 ods. 1, prípadne aj podľa § 300 ods. 3, a to najmä v prípadoch, keď v dôsledku protiprávneho konania páchatela reálne hrozil vznik podstatne vyššej škody ako bola skutočne spôsobená.

V menej závažných prípadoch pôjde o priestupok proti životnému prostrediu, ktorého postih je v závislosti od charakteru priestupku upravený najmä v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách (pozri § 75 a nasl.) alebo v ZPR [pozri § 29 ods. 1 písm. b), d)] prípadne ďalších právnych predpisoch.

Povrchovými vodami v zmysle § 3 ods. 2 zák. č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zák. č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) sú:

„vody prirodzene sa vyskytujúce na zemskom povrchu. Sú nimi:

- a) *rieky, potoky a ostatné vodné toky,*
- b) *občasne tečúce nesústredené vody,*
- c) *jazerá a iné stojaté povrchové sústredenia vody,*
- d) *vody, ktoré sa vyskytujú na území chránenom pred zaplavením pri povodni a ktoré nemôžu pri zvýšenom vodnom stave vo vodnom toku odtekať prirodzeným spôsobom.“*

Podzemnými vodami v zmysle § 3 ods. 3 uvedeného zákona sú: *„všetky vody nachádzajúce sa pod povrchom zeme v pásme nasýtenia a v bezprostrednom kontakte s pôdou alebo s pôdnym podložíom vrátane podzemných vôd slúžiacich ako médium na akumuláciu, transport a exploatáciu zemského tepla z horninového prostredia. Podzemnými vodami zostávajú podzemné vody aj po ich odkrytí prirodzeným prepadom ich nadložia, banskou činnosťou, činnosťou vykonávanou banským spôsobom alebo vykonaním inej obdobnej činnosti.“*

K zhoršeniu kvality povrchových a podzemných vôd – pozri zák. č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov (vodný zákon), vyhlášku MŽP č. 636/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu surovej vody a na sledovanie kvality vody vo verejných vodovodoch, ako aj vyhlášku MZ č. 151/2004 Z. z. o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody, vyhlášku MZ č. 212/2000 Z. z. o rozdelení, rozsahu sledovania a obsahu analýz prírodných liečivých zdrojov a prírodných zdrojov minerálnych stolových vôd.

K zhoršeniu kvality ovzdušia – pozri zák. č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov, vyhlášku MŽP č. 705/2002 Z. z. o kvalite ovzdušia, vyhlášku MŽP č. 408/2003 Z. z. o monitorovaní emisií a kvality ovzdušia, výnos MŽP z 15. 5. 2003 č. 1/2003 o technickom zabezpečení oprávnených meraní a metodikách monitorovania emisií a kvality ovzdušia publ. pod č. 204/2003 Z. z.

K všeobecne záväzným právnym predpisom na ochranu vôd a ovzdušia – pozri zoznamy A a B právnych predpisov v spoločnom úvode k tomuto oddielu (najmä časti A. 1., A. 2., A. 3., B. 1., B. 2. a B. 3.).

V prípade, ak v dôsledku znečistenia povrchových vôd dôjde aj k uhynutiu živočíchov (napr. pri úmyselnom vyliatí odpadu alebo jedovatej látky do potoka, rieky, jazera a pod.), prichádza do úvahy pri chránených živočíchoch aj trestný postih páchatela podľa § 305 ods. 1 písm. b), resp. pri živočíchoch, ktoré sú predmetom rybárskeho alebo poľovníkeho práva, postih podľa § 245 ods. 1 (poškodzovanie cudzej veci), a to v závislosti od zámeru a vedomostnej zložky subjektívnej stránky konania páchatela, t. j. čo bolo cieľom úmyselného konania páchatela a či bol uzrozumený jednak s výskytom konkrétnych druhov voľne žijúcich živočíchov vrátane chránených, v postihnutej oblasti, ako aj s tým, že v dôsledku jeho konania môžu byť, resp. budú tieto živočíchy nepriaznivo zasiahnuté (napr. usmrtené).

K spôsobu určenia rozsahu škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

Ku výške škody – pozri § 125.

K § 304

Ide o poruchový delikt dokonaný až spôsobením škodlivého následku.

*Z hľadiska subjektívnej stránky na vyvodenie trestnej zodpovednosti postačuje zavinenie z **nedbanlivosti** (pozri § 16 s vysvetľovkami).*

*Ide o obdobnú skutkovú podstatu ako je uvedená v ustanovení § 303 ods. 1 (odkazujúcu na rovnaké všeobecne záväzné právne predpisy), pričom sa tu vyžaduje spôsobenie závažnejšieho následku ako v § 303 a to vo forme **havarijného zhoršenia kvality povrchových alebo podzemných vôd alebo ovzdušia**. Ďalším kumulatívnym znakom skutkovej podstaty je spôsobenie škody v **značnom** rozsahu (najmenej 800 000 Sk).*

V prípade ustálenia nižšej škody ako je stanovená v tomto ustanovení prichádza do úvahy v závislosti od okolností skutku jeho právne posúdenie v prípade úmyselného zavinenia ako trestný čin podľa § 300 ods. 1, prípadne aj ods. 3 alebo pri nedbanlivostnej forme zavinenia ako trestný čin podľa § 301 ods. 1, a to najmä v prípade, ak reálne hrozilo nebezpečenstvo vzniku podstatne vyššej škody, ako bola skutočne spôsobená.

V menej závažných prípadoch bude možné protiprávne konanie páchatela kvalifikovať ako priestupok proti životnému prostrediu, ktorého postih je v závislosti od charakteru priestupku upravený v ZPR (pozri § 29 ZPR) alebo v osobitných zákonoch upravujúcich ochranu životného prostredia, resp. jeho zložiek – vody a ovzdušia (pozri najmä § 77 vodného zák. č. 364/2004 Z. z.).

*Pri zhoršení kvality vôd alebo ovzdušia bez toho, aby toto zhoršenie bolo možné kvalifikovať ako **havarijné**, postih podľa ustanovenia § 304 nie je možný.*

Pojem havarijné zhoršenie kvality vody zákonodarca zrejme prebral zo zákona o vodách č. 138/1973 Zb. v znení neskorších predpisov (§ 26), resp. z vyhlášky M lesného a vodného hospodárstva č. 23/1977 Zb. o ochrane akosti povrchových a podzemných vôd, v ktorej bol v § 6 a § 7 vymedzený pojem havarijné zníženie akosti vôd, ktorý sa dodnes vyskytuje v niektorých platných starších právnych predpisoch nižšej právnej sily.

Oba spomínané právne predpisy boli zrušené zákonom č. 184/2002 Z. z. o vodách účinným od 1. 6. 2002, pričom tento zákon bol už medzičasom taktiež zrušený novým zákonom o vodách č. 364/2004 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. 7. 2004.

V § 41 zák. č. 364/2004 Z. z. je uvedená definícia pojmu mimoriadne zhoršenie kvality vôd, ktorého obsah zákonodarca evidentne chcel pokryť v skutkovej podstate § 304 uvedením pojmu havarijné zníženie akosti vôd používaným v minulosti.

Zákon č. 478/2002 Z. z. o ovzduší, a ani iné právne predpisy na ochranu ovzdušia neobsahujú pojem havarijné (ani mimoriadne) zhoršenie kvality ovzdušia, používa sa v nich iba pojem zhoršenie ovzdušia.

Aplikácia ustanovenia § 304 vzhľadom na absenciu zákonnej definície pojmu havarijn^e zhoršenie kvality ovzdušia bude preto problematická a bude závisieť od judikatúry súdov alebo od prípadných budúcich legislatívnych zmien.

V prípadoch zhoršenia kvality ovzdušia v dôsledku nedbanlivostného protiprávneho konania bude preto prichádzať do úvahy najmä trestný postih podľa ustanovenia § 301 (úmyselné konanie je postihnuteľné podľa § 303).

K spôsobu určenia rozsahu škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

Ku výške škody – pozri § 125.

K § 305

Ods. 1: Pri protiprávnom konaní spôsobom podľa písm. a), b), c) ide o poruchové delikty, pri konaní v zmysle písm. d) ide o ohrozovací delikt.

Pre naplnenie tohto trestného činu sa z hľadiska objektívnej stránky vyžaduje konanie v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi niektorým s alternatívnymi spôsobov uvedených pod písm. a) až d).

Stanovením rozsahu činu ako ďalšieho znaku objektívnej stránky, ktorý musí byť naplnený kumulatívne s ostatnými znakmi skutkovej podstaty, určil zákonodarca hranicu medzi priestupkom a trestným činom na úrovni **väčšieho** rozsahu činu (najmenej 80 000 Sk).

V prípade ustálenia nižšieho rozsahu činu, ako je stanovený v tomto ustanovení, prichádza do úvahy v závislosti od okolností protiprávneho konania jeho právne posúdenie ako pokus podľa § 14 ods. 1 k tomuto trestnému činu alebo ako trestný čin podľa § 300 ods. 1 prípadne aj ods. 3, a to najmä v prípadoch, ak reálne hrozil podstatne vyšší rozsah činu ako bol skutočne zistený, najmä pri protiprávných konaniach podľa písm. a), b), c) (napr. keď vyššiemu rozsahu činu zabránilo pristihnutie páchatela pri čine alebo iná okolnosť stojaca mimo jeho vôle).

V menej závažných prípadoch bude možné skutok kvalifikovať ako **priestupok** proti všeobecne záväzným právnym predpisom na ochranu prírody a krajiny (pozri § 92 zák. č. 523/2002 Z. z.), alebo ako priestupok proti všeobecne záväzným právnym predpisom upravujúcim ochranu exemplárov reguláciou obchodu, s nimi, to v závislosti od konkrétnej porušenej povinnosti (pozri napr. § 23 zák. č. 15/2005 Z. z.), prípadne ako priestupok podľa iného všeobecne záväzného právneho predpisu [napr. podľa § 77 ods. 1 písm. c) vodného zák. č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov].

Predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia sú: chránené rastliny a ich biotop, chránené živočíchy a ich biotop, stromy a kry rastúce mimo lesných pozemkov a ohrozené chránené rastlinné alebo živočíšne druhy.

Chránené živočíchy a rastliny sú také živočíchy a rastliny, resp. ich exempláre, ktoré sú chránené na základe zákona alebo medzinárodnej zmluvy.

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definuje chránené rastliny a živočíchy druhov európskeho významu a druhov národného významu.

Podľa § 32 uvedeného zákona **druhovou ochranou** chránených rastlín, chránených živočíchov, chránených nerastov a chránených skamenelín sa rozumie osobitná ochrana druhov rastlín, živočíchov, nerastov a skamenelín a obmedzenie využívania vybraných druhov rastlín a živočíchov.

Podľa § 33 ods. 1 uvedeného zákona **druhy európskeho významu** [§ 2 ods. 1 písm. x)] a **druhy národného významu** [§ 2 ods. 1 písm. y)] môže ministerstvo (MŽP) ustanoviť všeobecne záväzným právnym predpisom za chránené rastliny a chránené živočíchy. Zákon definuje aj pojem **prioritný druh**, ktorým je druh európskeho významu, ktorého ochrana je nevyhnutná vzhľadom na jeho malý prirodzený areál v Európe [§ 2 ods. 1 písm. z)].

Za **chránené živočíchy** sa podľa § 33 ods. 3 uvedeného zákon považujú aj všetky druhy voľne žijúcich vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na európskom území členských štátov Európskeho spoločenstva (pozri tiež § 35 ods. 3, 4 zák. č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov a § 6 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z.).

Za **chránené rastliny a chránené živočíchy** sa podľa § 33 ods. 4 uvedeného zákona považujú aj rastliny a živočíchy, ak najmenej jeden z ich rodičov je chránenou rastlinou alebo chráneným živočíchom podľa § 33 ods. 1 alebo je chránený podľa § 33 ods. 3, okrem poľovnej zveri.

Za **chránené živočíchy** je treba považovať aj živočíchy uvedené v prílohe A až D nariadenia Rady (ES) č. 338/97 z 9. 12. 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v platnom znení (Ú. v. ES L 061, 03. 03. 1997).

Na základe MZ sú chránené rastliny a živočíchy uvedené v nasledujúcich MZ, ktorých signatárom je SR:

- Dohovor o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť publ. pod č. 93/1998 Z. z., (prílohy I, II, III),
- Dohovor o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) publ. pod č. 572/1992 Zb., (prílohy I, II, III),
- Dohovor o ochrane sťahovavých druhov voľne žijúcich živočíchov publ. pod č. 91/1998 Z. z., (príloha I).

Zoznam chránených rastlín a živočíchov podľa právneho poriadku platného v SR, t. j. vrátane MZ, je uvedený vo vyhláške MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Zoznam chránených rastlín, prioritných druhov rastlín a ich spoločenská hodnota sú uvedené v prílohe č. 5, **zoznam chránených živočíchov, prioritných druhov živočíchov a ich spoločenská hodnota** sú uvedené v prílohe č. 6, **zoznam biotopov národného, európskeho významu a prioritných biotopov a ich spoločenská hodnota** sú uvedené v prílohe č. 1 a **zoznam druhov vtákov prirodzene sa vyskytujúcich na území SR a ich spoločenská hodnota** sú uvedené v prílohe č. 32 uvedenej vyhlášky.

V prípade chránených druhov, pri ktorých vyhláška nestanovuje ich spoločenskú hodnotu, presnú identifikáciu druhu a spoločenskú hodnotu na základe požiadavky orgánov činných v trestnom konaní určuje (§ 126 ods. 3) Vedecký orgán SR (CITES) Štátnej ochrany prírody a krajiny MŽP (pozri § 21 zák. č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Spoločenská hodnota exemplárov vyjadruje podľa § 27 uvedeného zákona najmä ich biologickú, ekologickú a kultúrnu hodnotu, ktorá sa určuje s prihliadnutím na ich vzácnosť, ohrozenosť a plnenie mimoprodukčných funkcií. Spoločenskú hodnotu exemplárov určuje vedecký orgán podľa vyššie uvedených kritérií. Spoločenskú hodnotu exemplárov, ktoré sú pôvodnými druhmi chránených živočíchov a rastlín, ustanovuje osobitný právny predpis (vyhláška MŽP č. 24/2003 Z. z.).

K spoločenskej hodnote chránených rastlín, chránených živočíchov, drevín, chránených biotopov – pozri bližšie § 95 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj § 34 a nasl. a prílohy č. 5, 6, 32, 33, 34 a 35 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z.

K všeobecne záväzným právnym predpisom na ochranu prírody a krajiny, resp. k predpisom upravujúcim reguláciu obchodu s exemplármi – pozri zoznamy A a B právnych predpisov v spoločnom úvode k tomuto oddielu (najmä časti A. 1., A. 5., B. 1., B 6.).

K pojmu exemplár – pozri § 1 zák. č. 15/2005 Z. z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ďalej článok 2 písm. t) nariadenia Rady (ES) č. 338/97 z 9. 12. 1996 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v platnom znení (Ú. v. ES L 061, 3. 3. 1997), ako aj článok I písm. b) Dohovoru (CITES) o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (572/1992 Zb.).

K pojmom chránená rastlina, chránený živočích, chránený rastlinný druh, chránený živočíšny druh pozri bližšie § 32 a nasl. zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

K pojmu biotop – pozri § 2 ods. 2 písm. r) zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Pojem obydlie je popri pojme biotop uvedený nadbytočne, pretože pojem biotop zahŕňa aj obydlie živočicha – pozri § 35 ods. 1 písm. c) zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Ochrana podľa § 305 ods. 1 písm. c) sa vzťahuje na stromy a kry rastúce mimo lesných pozemkov, ktoré zároveň nie sú chránenými rastlinami (drevinami).

Stromy a kry rastúce na lesných pozemkoch sú chránené ustanovením § 306.

Chránené stromy a kry sú ako chránené rastliny chránené ustanovením § 305 ods. 1 písm. a).

K pojmu strom – pozri ustanovenie § 36 ods. 3, resp. k pojmu **ker** – pozri § 36 ods. 5 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

K výrubu stromov a krov – pozri § 46, § 47 a § 49 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

K spoločenskej hodnote drevín – pozri § 36, § 37 a prílohy 33 a 35 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Ohrozením chráneného živočíšneho druhu „sa rozumie vyvolanie nebezpečenstva pre zachovanie alebo udržanie v určitej oblasti, resp. mieste, t. j. nebezpečenstva výrazného zníženia chráneného druhu prípadne jeho vyhynutia v určitom mieste a pod.“ (z odôvodnenia R 74/99) – analogicky použiteľné aj pre vymedzenie ohrozenia chráneného rastlinného druhu.

Rozsah činu, ktorého predmetom sú chránené živočíchy, chránené rastliny, resp. ich exempláre, alebo dreviny je potrebné určiť s použitím ustanovenia § 126 ods. 2, podľa ktorého je možné vychádzať z hodnoty stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom – spoločenskej hodnoty (pozri vysvetlivky k § 300).

K spôsobu určenia rozsahu činu pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri tiež § 124 ods. 3 a § 126 ods. 2, 3.

Ku výške rozsahu – pozri § 125.

Ods. 2: Ide o základnú skutkovú podstatu, ktorá oproti ods. 1 prísnejšie postihuje proti-právne nakladanie (v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo so všeobecne záväznými právnymi predpismi na ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi) s chránenými živočíchmi, chránenými rastlinami, resp. s ich exemplármi, spôsobom uvedeným v písm. a), b), ako aj protiprávnu manipuláciu s nezameniteľným označením chránených živočíchov, resp. ich exemplárov, spôsobom uvedeným v písm. c).

Stanovením rozsahu činu ako ďalšieho znaku objektívnej stránky, ktorý musí byť naplnený kumulatívne s ostatnými znakmi skutkovej podstaty, určil zákonodarca hranicu medzi priestupkom a trestným činom, a to na úrovni **väčšieho** rozsahu činu (najmenej 80 000 Sk).

V prípade ustálenia nižšieho rozsahu činu ako je stanovený v tomto ustanovení, prichádza do úvahy v závislosti od okolností skutku jeho právne posúdenie ako pokus podľa § 14 ods. 1 k tomuto trestnému činu alebo ako trestný čin podľa § 300 ods. 1, a to najmä v prípa-

doch, keď reálne hrozil podstatne vyšší rozsah činu, ako bol skutočne zistený (napr. keď vyššiemu rozsahu činu zabránilo pristihnutie páchatela pri čine alebo iná okolnosť stojaca mimo jeho vôle pod.).

Aby mohlo byť konanie páchatela (vrátane usmrtenia živočícha) posúdené ako ohrozenie chráneného živočíšneho druhu podľa **ods. 1 písm. d)**, jeho predmetom musí byť ohrozený chránený živočích v spoločenskej hodnote najmenej 80 000 Sk.

Táto podmienka sa javí byť značne nevyvážená vo vzťahu k právnej úprave trestného činu pytlactva podľa § 310 ods. 1, pri ktorom je výška spôsobenej škody je (rozsah činu) pre naplnenie formálnych znakov tohto trestného činu irelevantná, v dôsledku čoho sa de facto poskytuje vyššia ochrana poľovnej zveri a rybám, ktoré sú predmetom rybárskeho práva, ako chráneným živočíchom ohrozeným vyhubením.

V menej závažných prípadoch bude možné skutok kvalifikovať ako **priestupok** proti všeobecne záväzným právnym predpisom na ochranu prírody a krajiny (pozri § 92 zák. č. 523/2002 Z. z.) alebo ako priestupok proti všeobecne záväzným právnym predpisom upravujúcimi ochranu exemplárov reguláciou obchodu s nimi (pozri § 23 zák. č. 15/2005 Z. z.).

K pojmom **chránená rastlina, chránený živočích, chránený rastlinný druh, chránený živočíšny druh** pozri § 32 a nasl. zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Nezameniteľné označenie – pozri § 13 zák. č. 15/2005 Z. z. a § 11 vyhlášky MŽP č. 110/2005 Z. z.

Držiteľ živých exemplárov vybraných druhov živočíchov je povinný zabezpečiť ich nezameniteľné označenie. Držiteľ exemplára je povinný zabezpečiť pod dohľadom zamestnanca obvodného úradu životného prostredia označenie exemplárov druhov uvedených v **prílohe A** nariadenia Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (Ú. v. ES – L 61/1, 1997).

Spôsob nezameniteľného označovania exemplárov týchto druhov stanovuje nariadenie Komisie (ES) č. 1808/2001, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 338/97 (Ú. v. ES – L 250, 19. 09. 2001).

Držiteľ exemplárov iných druhov je povinný zabezpečiť ich označenie pod dohľadom zamestnanca obvodného úradu životného prostredia alebo ním poverenej organizácie ochrany prírody a krajiny, ak obvodný úrad životného prostredia neurčí inak.

Pri zaistení chránených rastlín alebo chránených živočíchov, rovnako aj pri ostatných rastlinách a živočíchoch, ktoré boli predmetom trestného činu, v súlade so zásadou primeranosti, prichádza do úvahy postup (pri dodržaní stanovených rastlinolekárskejších, resp. veterinárnych postupov), ako pri veci podliehajúcej skaze (zhodnoteniu), a to najmä v prípadoch, ak ide o exotické druhy vyžadujúce si osobitné podmienky a starostlivosť chovateľa alebo ak ide o mláďatá – pozri bližšie ustanovenia § 92, § 94, § 97 a § 98 TP.

K všeobecne záväzným právnym predpisom na ochranu prírody a krajiny, resp. k predpisom upravujúcim reguláciu obchodu s exemplármi – pozri vysvetlivky k ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetlivkami.

Osobitný motív – pozri § 140 s vysvetlivkami.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6 s vysvetlivkami.

Postihnutý – pozri § 128 ods. 5 s vysvetlivkami.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 s vysvetlivkami.

K spôsobu určenia rozsahu činu pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126 ods. 2.

K výške rozsahu činu – pozri § 125.

K § 306

Predmetom ochrany sú stromy a kry rastúce na lesných pozemkoch.

Zvýraznenie záujmu na zvýšenej ochrane lesa vytvorením samostatnej skutkovej podstaty je v súlade s článkom 2 písm. a), ii) Kjótskeho protokolu k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (139/2005 Z. z.), no najmä s aktuálnymi poznatkami o úmyselných protiprávných konaniach poškodzujúcich lesy a lesné hospodárstvo v SR, ktorých cieľom je ekologický prospech.

Ide o poruchový delikt dokonaný až spôsobením škodlivého následku.

Z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje konanie v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi na úseku lesného hospodárstva, ktorým páchatel vo väčšom rozsahu poškodí alebo zničí strom alebo ker alebo ich vyrúbe.

Stanovením rozsahu činu ako ďalšieho znaku objektívnej stránky, ktorý musí byť naplnený kumulatívne s ostatnými znakmi skutkovej podstaty, určil zákonodarca hranicu medzi priestupkom a trestným činom, a to na úrovni väčšieho rozsahu činu (najmenej 80 000 Sk).

V prípade ustálenia nižšieho rozsahu činu ako je stanovený v tomto ustanovení [pri protiprávných konaniach podľa ods. 1 písm. a), b), c)], prichádza do úvahy v závislosti od okolností skutku jeho právne posúdenie ako pokus trestného činu, a to najmä v prípadoch, ak reálne hrozil podstatne vyšší rozsah činu, ako bol skutočne zistený (napr. keď k vyššiemu rozsahu činu nedošlo iba v dôsledku pristihnutia páchatela pri čine alebo v dôsledku inej okolnosti nezávislej od vôle páchatela).

V menej závažných prípadoch bude možné skutok kvalifikovať ako priestupok podľa všeobecne záväzných právných predpisov na úseku lesného hospodárstva (pozri § 63 zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch).

K všeobecne záväzným predpisom na úseku lesného hospodárstva – pozri zoznamy A a B právných predpisov v úvode k tomuto oddielu (najmä časti A.1., B.1., B.4., B.8., B.9.).

K pojmom les, lesný porast, lesný pozemok – pozri § 2 písm. a), b), resp. § 3 zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch.

Pojem výrub sa v platnej právnej úprave vyskytuje najmä vo vzťahu k stromom a krom rastúcim mimo lesa. V súvislosti s neoprávneným výrubom stromov a krov na lesných pozemkoch používa zák. č. 326/2005 Z. z. o lesoch pojem ťažba [pozri § 22, resp. § 63 ods. 1 písm. o) tohto zákona].

K spoločenskej hodnote drevín – pozri § 95 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, § 36 a prílohu č. 33, 34 a 35 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

K právnenému omylu v súvislosti s ťažbou dreva v lese – pozri tiež R 60/1993.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6 s vysvetľovkami.

Postihnutý – pozri § 128 ods. 5 s vysvetľovkami, ako aj vysvetľovky k § 205 ods. 3.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 s vysvetľovkami.

K spôsobu určenia rozsahu činu pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3, ako aj § 126 ods. 2.

K výške rozsahu činu – pozri § 125.

K § 307

Objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane domácich a hospodársky dôležitých zvierat pred infikovaním nákazlivými chorobami, ktoré spravidla predstavujú vážne ohrozenie zdravých životných podmienok človeka, pričom ich sekundárnym následkom môže byť aj vážne ohrozenie alebo poškodenie ekonomických záujmov SR.

Ide o ohrozovací delikt dokonaný už spôsobením stavu ohrozenia.

Z hľadiska subjektívnej stránky na vyvodenie trestnej zodpovednosti postačuje zavinenie z nedbanlivosti (pozri § 16 s vysvetľovkami).

Z dikcie „Kto, čo aj z nedbanlivosti“ vyplýva, že toto ustanovenie sankcionuje obe formy zavinenia.

V prípade **úmyselného zavinenia**, ktoré implikuje podstatne vyššiu závažnosť protiprávneho konania páchatela, bude na mieste túto okolnosť zohľadniť pri ukladaní trestu (§ 34 ods. 4).

Z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje, aby v príčinnej súvislosti s konaním páchatela vzniklo **nebezpečenstvo zavlečenia alebo rozšírenia** nákazlivej choroby domácich alebo hospodársky dôležitých zvierat.

Menej závažné protiprávne konania (§ 10 ods. 2), najmä pri nedbanlivostnej forme zavinenia, je možné postihnúť ako priestupok podľa § 43 zák. č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nebezpečenstvo – pozri vysvetľovky k § 300.

Zavlečením nákazlivej choroby treba rozumieť prenos nákazlivej choroby do lokality, kde sa táto choroba vôbec nevyskytovala.

Rozšírením nákazlivej choroby treba rozumieť spôsobenie zvýšenia výskytu nákazlivej choroby v lokalite, kde sa už táto choroba vyskytovala. Pôjde najmä o prípady, keď v dôsledku nedodržania karanténnych, hygienických a ostatných predpisov páchatelom dôjde k rozšíreniu nákazlivej choroby do epidémie.

Hospodárske zvieratá sú tie, ktoré sú uvedené v ustanovení § 2 ods. 4 (veta prvá) zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

Hospodársky významné zvieratá sú v zmysle uvedeného ustanovenia (veta druhá) tie, ktoré sú chované na účely ich ekonomického zhodnotenia.

Na **nákazlivé choroby domácich a iných hospodársky dôležitých zvierat** bude potrebné aj naďalej považovať choroby, ktoré boli na základe zmocňovacieho ustanovenia § 195 Trestného zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov uvedené vo vyhláske č. 123/1967 Zb. o tom, čo sa podľa TZ považuje za nákazlivé choroby domácich alebo iných hospodársky dôležitých zvierat.

Vzhľadom na to, že uvedené zmocňovacie ustanovenie nadobudnutím účinnosti nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. stratí platnosť, pričom tento TZ obdobné blanketné ustanovenie neobsahuje, trestný postih podľa ustanovenia § 307 sa už nebude viazať iba na nákazlivé choroby uvedené v spomínanej vyhláske z roku 1967.

Na posúdenie okolností, či v prípade konkrétnej choroby zvierat ide o nákazlivú chorobu, bude potrebné pri chorobách neuvedených vo vyhláske č. 123/1967 Zb. zabezpečiť odborné vyjadrenie kompetentného veterinárneho orgánu, resp. pracoviska, podľa § 141 TP.

K nákazlivým chorobám zvierat – pozri:

- prílohu č. 3, 4 a 5 k zákonu č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- prílohu 2 nariadenia SR č. 308/2003 Z. z., ktorým sa upravujú opatrenia na kontrolu niektorých chorôb zvierat a špecifické opatrenia vo vzťahu k vezikulárnej chorobe ošipáných,
- § 3 ods. 4 a Prílohu 2 (choroby rýb) nariadenia č. 288/2003 Z. z. o hlásení chorôb zvierat,
- zoznamy nákaz A, B, C, Medzinárodného úradu pre nákazy zvierat (OIE).

Zoznam hospodársky významných druhov a rodov zvierat je uvedený vo vyhláske Federálneho M poľnohospodárstva a výživy č. 134/1989 Zb., ktorou sa vydáva zoznam hospodársky významných druhov a rodov rastlín a zvierat v znení neskorších predpisov.

Ide o tieto **druhy**: „tur domáci, kôň domáci, sviňa domáca, ovca domáca, koza domáca, kapor obyčajný, pstruh dúhový, lieň obyčajný, králik domáci, liška obyčajná, liška polárna,

norok americký, nutria riečna, kura domáca, hus domáca a včela medonosná, bažant obyčajný, daniel škvrnitý, pštros africký a činčila americká.“.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetľovkami.

K spôsobu určenia výšky škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

Ku výške škody – pozri § 125.

K § 308

Objektom tohto trestného činu je záujem na ochrane úžitkových rastlín pred ich infikovaním nákazlivými chorobami a pred škodcami, čo spravidla znamená vážne ohrozenie zdravých životných podmienok človeka, pričom sekundárnym následkom môže byť aj vážne ohrozenie alebo poškodenie dotknutých subjektov hospodáriacich v oblasti poľnohospodárstva na území SR, ako aj ekonomických záujmov SR ako takých.

Ide o ohrozovací delikt (prečin), obdobný ako v ustanovení § 307 avšak predmetom ochrany sú **úžitkové rastliny**.

Z hľadiska subjektívnej stránky na vyvodenie trestnej zodpovednosti postačuje zavinenie z nebanlivosti (pozri § 16 s vysvetľovkami).

Z dikcie „Kto, čo aj z nebanlivosti“ vyplýva, že toto ustanovenie sankcionuje obe formy zavinenia.

V prípade úmyselného zavinenia, ktoré implikuje podstatne vyššiu závažnosť protiprávneho konania páchatela, bude možné túto okolnosť zohľadniť pri ukladaní trestu (§ 34 ods. 4).

Z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje, aby v príčinnej súvislosti s konaním páchatela vzniklo **nebezpečenstvo** zaolečenia alebo rozšírenia nákazlivej choroby úžitkovej rastliny alebo škodcu.

Menej závažné protiprávne konania (§ 10 ods. 2), najmä pri nebanlivostnej forme zavinenia, je možné postihnúť ako priestupok podľa § 28 zák. č. 193/2005 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti.

Nebezpečenstvo – pozri vysvetlivky k § 300.

Zaolečenie, resp. rozšírenie – pozri vysvetlivky k § 307 ods. 1.

Za **rastliny** je potrebné podľa § 2 písm. c) zák. č. 193/2005 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti považovať: „živé rastliny a ich bližšie určené časti vrátane osiva; za živé časti rastlín sa považujú:

1. plody v botanickom zmysle okrem hlboko zmrazených plodov,
2. zelenina okrem hlboko zmrazenej zeleniny,
3. hlúzy, podcibulie, cibule a rizómy,
4. rezané kvety,

5. odrezky s olistením,
6. zoťaté stromy s olistením,
7. listy a olistenie,
8. pletivové kultúry rastlín,
9. živé peľe,
10. očká, odrezky a štepy,
11. akékoľvek iné časti rastlín, ktoré môžu byť bližšie určené na základe právne záväzných aktov Európskej únie a Európskeho spoločenstva.“

*Za **úžitkové rastliny** bude potrebné považovať tie rastliny, ktoré sa pestujú kvôli ich úžitkovým vlastnostiam za účelom ich ekonomického zhodnotenia.*

***Za nákazlivú chorobu a škodcu úžitkových rastlín** bude potrebné na základe ustanovenia § 32 ods. 3 vyhlášky M poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva a Ministerstva spravodlivosti č. 62/1964 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o rozvoji rastlinnej výroby, na účely Trestného zákona (pozri § 195 TZ č. 140/1964 Zb. v znení neskorších predpisov) aj naďalej považovať nákazlivé choroby a škodcov uvedených v prílohe 1 (**škodcovia vnútornej karantény**) a prílohe 2 (**nekaranténni škodcovia**) uvedenej vyhlášky č. 62/1964 Zb., ako aj v prílohe 1 (**škodcovia vonkajšej karantény**) vyhlášky M poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva č. 63/1964 Zb. o ochrane proti zavliekaniu škodcov a chorôb rastlín a burín pri dovoze, prevoze a vývoze.*

Vzhľadom na to, že spomínané zmocňovacie ustanovenie (§ 195 TZ č. 140/1964 Zb.) nadobudnutím účinnosti Trestného zák. č. 300/2005 Z. z. stratí platnosť, pričom nový Trestný zákon obdobné blanketné ustanovenie neobsahuje, trestný postih podľa ustanovenia § 308 sa už nebude vzťahovať iba na nákazlivé choroby a škodcov uvedené v spomínaných vyhláškach č. 62/1964 Zb. a 63/1964 Zb.

Na posúdenie okolností, či v prípade konkrétnej choroby alebo škodcu ide o nákazlivú chorobu alebo škodcu úžitkových rastlín v zmysle ustanovenia § 308, bude potrebné pri chorobách a škodcoch neuvedených vo vyhláške č. 123/1967 Zb. zabezpečiť odborné vyjadrenie (pozri § 141 TP) kompetentného orgánu rastlinolekárskej starostlivosti.

***Závažnejší spôsob konania** – pozri § 138 s vysvetľovkami.*

***K spôsobu určenia výšky škody pri trestných činoch proti životnému prostrediu** – pozri § 124 ods. 3 a § 126.*

***Ku výške škody** – pozri § 125.*

K § 309

Objektom tohto trestného činu je ochrana zdravia ľudí a životného prostredia pred nepriaznivými dôsledkami pôsobenia geneticky modifikovaných organizmov.

Z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje konanie páchatela v rozpore s právnymi predpismi o používaní genetických technológií, ktorého dôsledkom je **únik** geneticky modifikovaných organizmov z uzavretých priestorov alebo ich **zavedenie** do životného prostredia.

Geneticky modifikovaný organizmus je organizmus, ktorého genetický materiál bol zmenený spôsobom, ktorý sa prirodzene pri pohlavnom rozmnožovaní a prirodzenej rekombinácii nevyskytuje (§ 4 ods. 1 zák. č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov).

Organizmus je biologický jedinec schopný rozmnožovať sa alebo inak odovzdávať genetický materiál. Na účely tohto zákona (zákon č. 151/2002 Z. z.) sa za organizmus nepovažuje ľudský organizmus (§ 4 ods. 1 uvedeného zákona).

K právnym predpisom o používaní genetických technológií – pozri časti A.5., A.7. a B.8. zoznamu právnych predpisov uvedeného v spoločnom úvode k tomuto oddielu.

Podmienkou pre možnosť vyvodenia trestnej zodpovednosti za takúto protiprávne konania je to, že uniknuté, resp. zavedené geneticky modifikované organizmy môžu, t. j. že sú spôsobilé ohroziť ľudí alebo životné prostredie.

Za právne predpisy o používaní genetických technológií je potrebné považovať najmä zák. č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov, ktorým boli do nášho práva prevzaté viaceré smernice EÚ platné v tejto oblasti, ako aj vyhlášku MŽP č. 399/2005 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 151/2002 Z. z.

Otázku spôsobilosti geneticky modifikovaných organizmov **ohroziť ľudí alebo životné prostredie** bude potrebné vyhodnotiť v súlade s aktuálnymi poznatkami vedy a výskumu na základe odborného vyjadrenia (§ 141 ods. 1 TP) nezávislého vedeckého orgánu alebo pracoviska, ktoré je odborne kvalifikované vyjadriť sa k tejto problematike, resp. na základe znaleckého posudku.

Menej závažné prípady, najmä keď na základe vykonaného dokazovania nebude preukázané úmyselné zavinenie alebo naplnenie znaku možnosti ohrozenia ľudí alebo životného prostredia, bude možné postihnúť ako priestupky podľa § 30 zákona č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov v znení neskorších predpisov.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetľovkami.

Jednočinný súbeh trestného činu podľa § 309 ods. 3 písm. a) s trestným činom podľa § 300 ods. 4 je vylúčený.

Osobitný motív – pozri § 140 s vysvetľovkami.

K spôsobu určenia rozsahu činu pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

Ku výške rozsahu činu – pozri § 125.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 s vysvetľovkami.

K § 310

Objektom tohto trestného činu je záujem na **ochrane výkonu práva poľovníctva a výkonu rybárskeho práva pred najzávažnejšími protiprávnymi zásahmi do výkonu týchto práv, ako aj záujem na ochrane voľne žijúcej zveri a rýb**, ktoré sú predmetom tohto trestného činu.

K zákonným znakom trestného činu pytlíctva – pozri tiež Zo súdnej praxe, 83/2004.

V menej závažných prípadoch (§ 10 ods. 2) môže byť protiprávne konanie naplňajúce formálne znaky trestného činu podľa ods. 1 postihnuté ako priestupok podľa § 92 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, prípadne ako priestupok podľa § 45 event. podľa § 50 ZPR.

Za porušenie povinností spätých s výkonom práva poľovníctva je možný **disciplinárny postih** (pozri oznámenie MP č. 99/1994 Z. z.).

Porušenie povinností súvisiacich s výkonom rybárskeho práva členmi Slovenského rybárskeho zväzu (SRZ) je postihnutelné aj podľa interného disciplinárneho poriadku tohto zväzu (pozri Disciplinárny poriadok SRZ, Slovenský rybársky zväz – Rada Žilina, uverejnený v „Spravodajcovi“ č. 2 / 2002 pod reg. číslom OÚ – 1 / 2002).

Z hľadiska objektívnej stránky je možné skutkovú podstatu trestného činu pytlíctva podľa ods. 1 naplniť viacerými **alternatívnymi spôsobmi**, a to:

- lovom zveri alebo rýb bez povolenia,
- lovom zveri alebo rýb v čase ich ochrany,
- lovom zveri alebo rýb zakázaným spôsobom,
- ukrytím neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb,
- prechovávaním neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb,
- prevedením neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb na seba alebo na iného.

Lov zveri alebo rýb je akákoľvek cielavedomá ľudská činnosť, ktorá smeruje k usmrteniu (skoleniu) alebo chyteniu voľne žijúcej zveri alebo rýb.

Z hľadiska naplnenia znakov trestného činu pytlíctva podľa ods. 1 nie je dôležité, či sa páchatelovi podarilo zver uloviť alebo nie. Taktiež nie je podstatné, či páchatel nechá ulovenú zver alebo ryby na mieste ulovenia (napr. zver v lese alebo ryby hodí späť do vody) alebo si ich prisvojí.

Za lov sa považuje napr., keď páchatel v úmysle uloviť zver čaká na zver s puškou na posede, plazí sa s puškou v lese, umiestni v lese pascu, alebo keď nahodí do vody udicu, resp. silon s návnadou, alebo hodí do vody sieť, klietku a pod., alebo koná iným spôsobom bezprostredne smerujúcim k uloveniu zveri alebo rýb.

Pri naplnení alternatívvy konania páchatela podľa ods. 1 formou lovenia zveri alebo rýb, alebo ich lovenia v čase ochrany alebo zakázaným spôsobom v prípade, ak páchatel v skutočnosti zver alebo ryby ešte neuložil, ide z hľadiska výkladu zákona o povýšenie formy pokusu trestného činu (§ 14 ods. 1) na dokonaný trestný čin. V takom prípade ide o tzv. predčasne dokonaný trestný čin.

Za konanie bezprostredne smerujúce k uloveniu zveri alebo rýb je potrebné považovať také konanie, ktorým páchatel vytvára podmienky k uloveniu zveri alebo rýb, pričom samotná úspešnosť lovu už závisí iba od náhodilých okolností nezávislých od vôle páchatela, ako napr. viditeľnosť, vietor, náhodné vyplašenie zveri alebo rýb, nepresný výstrel, odtrhnutý silon a pod.

Za neoprávnene ulovenú zver alebo ryby je potrebné považovať zver alebo ryby ulovené bez potrebného povolenia.

Ukrytie neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb je uloženie takejto zveri alebo rýb na akékoľvek miesto s cieľom utajiť ich existenciu pred oprávnenými osobami a orgánmi kontroly výkonu práva poľovníctva a práva rybárstva (napr. ukrytie v lese, pri vodnom toku alebo vodnej ploche, v aute).

Prechovávanie neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb je ich držanie vo vlastnej dispozícii (napr. v chladiacom alebo mraziacom zariadení, v pivnici, v komore a pod.).

Prevedenie neoprávnene ulovenej alebo nájdenej zveri alebo rýb na seba alebo na iného je akýkoľvek odplatný alebo bezodplatný prevod zveri alebo rýb, o ktorých je ten, kto ich prevádza, resp. nadobúdatel, uzrozumený, že boli získané neoprávneným lovom alebo nálezom (napr. majiteľ reštaurácie, mäsiar alebo iná osoba, ktorá predáva alebo nakupuje zver alebo ryby, vrátane mäsa a trofejí, o ktorých vie, že neboli získané oprávneným lovom).

Výkon poľovného práva a právne vzťahy v oblasti poľovníctva upravuje zák. č. 23/1962 Zb. o poľovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o poľovníctve“), ako i vyhláška M poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, ako aj vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva SR č. 229/2001 Z. z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri a ďalšie predpisy.

Právo poľovníctva je súhrn práv a povinností zver cielavedome chovať a chrániť, loviť ju, ulovenú alebo inak usmrtenú zver si privlastňovať, zbierať zhody parožia a vajcia pernatej zveri (§ 2 ods. 1 zákona o poľovníctve).

Zverou je úžitková a škodná zver špecifikovaná v zozname uvedenom v § 19 ods. 1 zákona o poľovníctve. Tento zoznam bol doplnený vyhláškou M poľnohospodárstva a výživy SSR a Ministerstva kultúry SSR č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri, v znení vyhlášky MP č. 222/2001 Z. z.

Ochrana, čas, spôsob a podmienky lovu zveri sú vymedzené vo vyhláske Ministerstva poľnohospodárstva a výživy SSR č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov v znení neskorších predpisov.

Čas ochrany zveri – pozri § 1 až § 3 uvedenej vyhlášky.

Zakázaný spôsob lovu zveri – pozri § 4 a § 5 uvedenej vyhlášky, ako aj článok 8 a prílohu IV Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť (oznámenie č. 93/1998 Z. z.).

Výkon rybárskeho práva a právne vzťahy v oblasti rybárstva upravuje zák. č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rybárstve“), ako aj vyhláska MP č. 238/2002 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o rybárstve v znení neskorších predpisov.

Výkon rybárskeho práva je vymedzený v § 4 zákona o rybárstve.

Rybárske právo je oprávnenie chrániť, chovať a loviť ryby vo vodách určených ako rybárske revíry a ulovené ryby si privlastňovať, ako aj oprávnenie užívať na to v nevyhnutnej miere pobrežné pozemky (§ 4 ods. 1 zákona o rybárstve).

Ryby sú všetky vodné stavovce dýchajúce žiabrami – kruhoustnice, drsnokožce, líčoplutvoce, vodné mäkkýše, kôrovce a iné planktonické či benthické bezstavovce žijúce vo vodách (§ 2 ods. 2 písm. a) zákona o rybárstve).

Podmienky lovu rýb sú upravené v § 10 zákona o rybárstve. Podľa § 10 ods. 1 zákona o rybárstve: „Lovíť a privlastňovať si ryby v rybárskych revíroch môžu len osoby, ktoré sú držiteľmi platného rybárskeho lístka a platného povolenia na rybolov.“

Rybársky lístok a povolenie na rybolov sú verejné listiny a sú neprenosné (§ 10 ods. 11 zákona o rybárstve)

Lov rýb – pozri § 9 zákona o rybárstve.

Ochrana rýb – pozri § 11, 12 zákona o rybárstve.

Zakázané spôsoby lovu rýb – pozri § 13 až 17 zákona o rybárstve, ako aj článok 8 a prílohu IV Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť publ. pod č. 93/1998 Z. z.

Výkon práva poľovníctva je podľa zákona o poľovníctve teritoriálne obmedzený na poľovný revír, a rovnako aj výkon práva rybárstva je viazaný na rybársky revír. Zásah do výkonu týchto práv je preto možný iba v revíre, v ktorom je toto právo chránené.

Nositelia poľovného práva, resp. nositelia rybárskeho práva, majú právo v súlade s právnymi predpismi: v poľovnom revíre „ulovenú alebo inak usmrtenú zver si privlastňovať, zbierať zhody parožia a vajcia pernatej zveri“ (§ 2 ods. 1 zákona o poľovníctve), resp. vo vodách určených ako rybárske revíry „privlastňovať si ulovené ryby“ (§ 4 ods. 1 zákona o rybárstve).

Na účely TZ sa **zvierá** (vrátane rýb) považuje za **vec** [pozri § 130 ods. 1 písm. a)].

K právnenému posúdeniu zvierata ako veci, resp. majetkovej hodnoty, ktorá je spôsobilá byť objektom práva vlastníť majetok – pozri tiež nálezy ústavného súdu Us 8/1997 a Us 6/1999.

Prípady nepovoleného ulovenia alebo usmrtenia zveri alebo rýb mimo poľovného alebo rybárskeho revíru bude potrebné právne posudzovať ako trestný čin poškodzovanie cudzej veci podľa § 245 (napr. vylákánie a ulovenie zveri na pozemku mimo poľovného revíru, ale aj usmrtenie zveri poškodzujúcej úrodu mimo poľovného revíru, ulovenie alebo otrávenie rýb vo vodách, ktoré nie sú súčasťou žiadneho rybárskeho revíru).

V prípade prisvojenia si takto neoprávnene ulovenej alebo usmrtenej zvere alebo rýb pôjde však už o trestný čin pytlactva (na seba alebo na iného prevedie zver alebo ryby neoprávnene ulovené alebo nájdené).

Pri usmrtení zveri poškodzujúcej úrodu bude potrebné pri posudzovaní závažnosti skutku skúmať zabezpečenie úrody pred poškodením, veľkosť spôsobených škôd, predchádzajúce opatrenia vykonané zo strany vlastníka úrody, ako aj zo strany poľovného združenia, z poľovného revíru ktorého je zver poškodzujúca úrodu (pozri tiež § 4 ods. 3 a § 97 ods. 1 zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, ako aj § 39 vyhlášky č. 24/2003 Z. z.).

K náhrade škody spôsobenej voľne žijúcou zverou v poľovnom revíre – pozri § 34 až § 37 zákona o poľovníctve, § 27 vykonávacej vyhlášky č. 59/1967 Zb. k uvedenému zákonu; § 39 ods. 1 vyhlášky MŽP č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny; a tiež judikát najvyššieho súdu **Rc 92/2000**.

V prípadoch, ak bude predmetom protiprávneho konania podľa ustanovenia § 310 voľne žijúca chránená zver alebo chránené ryby, t. j. chránené živočích, bude prichádzať do úvahy právne posúdenie takého protiprávneho konania páchatela aj podľa § 305 ods. 1 písm. b), prípadne aj podľa písm. d) v jednočinnom súbehu, keďže takýmto konaním sú dotknuté dva chránené objekty, a to jednak záujem na ochrane výkonu práva poľovníctva, resp. rybárskeho práva, ako aj záujem na ochrane chránených živočíchov.

Na stanovenie rozsahu činu je v takýchto prípadoch potrebné použiť ustanovenie § 126 ods. 2 (spoločenská hodnota chránených živočíchov – pozri vysvetlivky k § 305 ods. 1 a spoločný úvod k § 300).

K vlastníctvom voľne žijúcej zveri a voľne rastúcich rastlín vrátane chránených druhov – pozri článok 4 a článok 20 ods. 2 Ústavy, ako aj zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, z ktorých vyplýva, že voľne žijúca zver, ani voľne rastúce rastliny vrátane chránených druhov, nie sú vlastníctvom štátu.

Voľne žijúcu zver je možné v súlade s judikatúrou ústavného súdu považovať za „res nullius“ – vec nepatriacu nikomu.

Hromadne účinný spôsob konania – pôjde najmä o najzávažnejšie zakázané spôsoby lovu uvedené v § 4 vyhlášky M poľnohospodárstva a výživy č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov v znení neskorších predpisov, resp.

v § 13 až § 17 zákona o rybárstve, ktorými je možné uloviť väčšie množstvo zveri alebo rýb (napr. lov zveri a rýb za pomoci sietí, výbušnín, elektrického prúdu, omamných alebo otravných látok).

Zavrhnutiahodný spôsob konania – pôjde o najzávažnejšie zakázané spôsoby lovu zveri uvedené v § 4 vyhlášky Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov v znení neskorších predpisov, resp. lovu rýb uvedené v § 13 až § 17 zákona o rybárstve, ktoré hrubo porušujú základné pravidlá lovu zveri a rýb, sú k zveri a rybám obzvlášť kruté, zákerné, paralizujú voľný pohyb zveri a rýb ešte pred ich ulovením alebo sú mimoriadne bolestivé. Pôjde napr. o lov zveri alebo rýb za pomoci svetla, lov zveri za pomoci falošnej vábničky (napr. väbenie pomocou zajateho zvieraťa alebo zvukovej nahrávky) alebo pomocou pascí spôsobujúcich zranenia a následné bolestivé útrapy zveri a pod.

K zakázaným spôsobom lovu zveri a lovu rýb – pozri tiež prílohu IV Dohovoru o ochrane európskych voľne žijúcich organizmov a prírodných stanovišť publ. pod č. 93/1998 Z. z.

Zoznam zakázaných metód a prostriedkov odchyту a usmrčovania **chránených živočíchov** je uvedený v § 9 vyhlášky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zák. č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Za osobu, ktorá ma osobitne uloženú povinnosť chrániť životné prostredie bude potrebné považovať najmä členov poľovníckych a rybárskych združení, spolkov, zväzov inštitucionálne zabezpečujúcich výkon práva poľovníctva a práva rybárstva alebo členov iných právnych subjektov tohto typu, ďalej tiež členov poľovnej, rybárskej, lesnej, vodnej stráže, stráže prírody, príslušníkov PZ, pracovníkov orgánov ochrany prírody a krajiny a pod.

Povinnosť chrániť životné prostredie je všeobecnou povinnosťou každého človeka, ktorá je stanovená v článku 44 ods. 2 Ústavy.

Osobitne uložená povinnosť chrániť životné prostredie môže vyplývať zo zákona, stanov občianskeho združenia alebo nadácie, pracovnej zmluvy, alebo zo samotného postavenia osoby páchatela vo vzťahu k životnému prostrediu a jeho ochrane.

Pri právnom posudzovaní bude v tomto smere podstatné vychádzať zo **zásady primeranosti** v tom zmysle, či je primerané očakávať a vyžadovať vyššiu mieru uvedomelosti a zodpovednosti takéhoto špeciálneho subjektu vo vzťahu k ochrane životného prostredia, ako od bežného občana.

Nebezpečnosť protiprávneho konania v zmysle § 310 ods. 1 TZ je u takýchto osôb zvýšená aj tým, že tieto špeciálne subjekty sú spravidla dobre znalé lokálnych pomerov personálnych i prírodných, majú právo nosiť zbraň atď., čo vysoko zvyšuje pravdepodobnosť „úspešnosti“ ich protiprávneho konania, čo následne plne odôvodňuje aj ich prísnejší postih podľa § 310 ods. 2 písm. c).

Spoločenská hodnota poľovnej zveri bola stanovená výnosom MP č. 2164/1994–100 z 18. 7. 1994, ktorým sa vydáva sadzobník spoločenskej hodnoty poľovnej zveri (oznámenie č. 260/1994 Z. z.).

Hodnoty uvedené v tejto vyhláske, ktorá doposiaľ nebola ani raz aktualizovaná, sú podstatne nižšie, ako je aktuálne oceňovanie poľovnej zvere poľovními združeniami, poľovními agentúrami, resp. Slovenským poľovníckym zväzom.

Za tohto stavu je v súlade so zásadou proporcionality pri určení ujmy (škody) na životnom prostredí použiť ust. § 126 ods. 1, prípadne ods. 3, a nie ust. § 126 ods. 2, vzhľadom na neaktuálnosť spoločenskej hodnoty stanovenej uvedeným výnosom MP z roku 1994.

K objektivizácii výšky majetkovej škody spôsobenej trestným činom podľa § 310 uplatnenej dotknutým poľovním združením ako poškodeným subjektom je potrebné v súlade s § 141 ods. 1 TP zabezpečiť **odborné vyjadrenie** nestrannej poľovníckej agentúry pôsobiacej v SR (napr. Zverex spol. s r. o., Bratislava, ktorej zakladateľom a jediným spoločníkom je Slovenský poľovnícky zväz).

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6 s vysvetlivkami.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 s vysvetlivkami.

K spôsobu určenia rozsahu činu pri trestných činoch proti životnému prostrediu – pozri § 124 ods. 3 a § 126.

K výške rozsahu činu – pozri § 125.

R 42/2003–I: K výkonu rybárskeho práva spočívajúceho v love rýb musí mať každý občan platný rybársky lístok a platné povolenie na rybolov (§ 10 ods. 1 zák. č. 139/2002 Z. z. o rybárstve), okrem osôb, ktoré sú držiteľmi platného osobitného povolenia na rybolov, vydaného Ministerstvom pôdohospodárstva SR. Zo žiadneho ustanovenia zákona o rybárstve nemožno vyvodiť, že na oprávnenie k lovu rýb stačí len samotné členstvo v Slovenskom rybárskom zväze.

R 42/2003–II: Zo zásady „iura novit curia“ (súd pozná právo) vyplýva aj pre orgány prípravného konania, že dôkazom výpovedou svedka, ktorý príslušný orgán hodnotí v trestnom konaní v intenciách § 2 ods. 12 Trestného poriadku, je len výpoveď svedka o skutočnostiach týkajúcich sa trestného činu, jeho páchatela alebo o okolnostiach dôležitých pre trestné konanie, o ktorých nadobudol vedomosť mimo trestného konania, bez súvislosti s ním a nie výklad zákonných ustanovení, aplikácia ktorých prichádza v danej veci do úvahy. (Upravené znenie).

K § 311

Objektom trestného činu vlastizrady je spoločenský záujem na ochrane ústavného zriadenia republiky, jej územnej celistvosti, obranyschopnosti, samostatnosti alebo zvrchovanosti – pozri § 312 až § 317.

Páchatelom alebo spolupáchatelom tohto trestného činu môže byť len občan Slovenskej republiky, ktorý však môže byť súčasne aj občanom iného štátu. Rozhodujúce je štátne

občianstvo v čase spáchania činu. Okolnosť, že páchatel po čine stratil štátne občianstvo Slovenskej republiky, nemá vplyv na právnu kvalifikáciu jeho konania. Účastníkom (pozri § 21) môže byť každá trestne zodpovedná osoba bez ohľadu na štátne občianstvo.

Občan Slovenskej republiky – pozri zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Cudzou mocou sa rozumejú cudzie štáty a ich vojenské alebo iné zoskupenia predstavované ich organizáciami a orgánmi, akými sú najmä osoby vykonávajúce spravodajskú činnosť, vojenský funkcionári, diplomati a iní štátni úradníci – pozri § 133 ods. 1.

Cudzím činiteľom sa rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá síce nie je orgánom alebo zástupcom cudzieho štátu, ale vzhľadom na svoje politické, hospodárske alebo spoločenské postavenie má významný vplyv vo svojom štáte alebo v medzinárodných vzťahoch – pozri § 133 ods. 2.

Cudzia moc aj vplyv cudzieho činiteľa musí existovať objektívne, nie iba v predstavách páchatela.

Spojenie s cudzou mocou alebo s cudzím činiteľom musí reálne existovať, pričom nie je podstatné, či ku kontaktu došlo z iniciatívy páchatela alebo cudzej moci, či cudzieho činiteľa. Spojenie môže byť priame alebo sprostredkované cez medzičlánky.

Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie (pozri § 15 a § 17), ktoré sa musí vzťahovať k znakom niektorého z trestných činov podľa § 312 až § 317, ako aj k znaku „spojenie s cudzou mocou alebo s cudzím činiteľom“.

Úklady proti Slovenskej republike – pozri § 312.

Teror – pozri § 313 a § 314.

Záškodníctvo – pozri § 315 a § 316.

Sabotáž – pozri § 317.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi podľa § 312 až § 317 je vylúčený.

R 11/92: Trestný čin vlastizrady tiež podľa § 78 ods. 1, 3 písm. f) zákona č. 86/1950 Zb. je trestným činom podliehajúcich rehabilitácii podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii.

K § 312

Objektom tohto trestného činu je spoločenský záujem na ústavnom zriadení, samostatnosti alebo zvrchovanosti SR alebo jej územnej celistvosti.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Ústavným zriadením sa rozumie demokratický systém základných práv a slobôd garantovaný náležitým usporiadaním a fungovaním orgánov štátnej moci, územnej samosprávy a politických strán a hnutí upravený Ústavou – pozri § 134 ods. 1.

Zmeniť ústavné zriadenie Slovenskej republiky predstavuje zámer vyvolať stav takého rozkladu a dezorganizácie chránenej inštitúcie, že to vo svojich dôsledkoch môže mať za následok vážne ochromenie, či podstatné obmedzenie jej spôsobilosti účinne plniť svoje poslanie.

Samostatnosťou a zvrchovanosťou sa rozumie reálne právo rozhodovať o všetkých otázkach vnútornej a zahraničnej politiky štátu prostredníctvom príslušných orgánov samostatne a bez závislosti na cudzej štátnej moci – pozri čl. 1 a čl. 2 Ústavy.

Porušiť samostatnosť alebo zvrchovanosť Slovenskej republiky značí zámer likvidovať základné atribúty samostatnosti alebo zvrchovanosti republiky.

Územnou celistvosťou sa rozumie jednota štátneho územia, ktoré tvorí nedeliteľný celok. Štátne hranice môžu byť menené len ústavným zákonom SR – pozri čl. 3 Ústavy.

Porušenie územnej celistvosti SR značí zámer narušiť jednotnosť a nedeliteľnosť územia republiky alebo zmeniť jej hranice.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady podľa § 311 je vylúčený. Naproti tomu jednočinný súbeh s trestnými činmi teroru podľa § 313 a § 314 a záškodníctva podľa § 315 a § 316 je možný.

Smrťou viacerých osôb sa rozumie smrť najmenej troch osôb – pozri § 143.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Iný obzvlášť závažný následok môže spočívať v inej materiálnej škode (napr. strata zahraničného trhu), ale i v škode nemateriálnej (napr. zhoršenie medzinárodného postavenia štátu). Ide o taký následok, ktorého dôsledky musia byť porovnateľné s ďalšími okolnosťami, ktoré podmieňujú použitie vyššej trestnej sadzby.

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141 a § 129 ods. 3 a 4.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 313

Objektom tohto trestného činu je spoločenský záujem na ústavnom zriadení SR a na ochrane ľudského života.

Ústavné zriadenie – pozri vysvetlivku k § 312.

Poškodí ústavné zriadenie znamená spôsobiť poruchu v riadnom fungovaní demokratického systému základných práv a slobôd alebo spôsobiť inú ujmu, ktorá negatívne ovplyvňuje tento demokratický systém (napr. zavraždenie predstaviteľa Slovenskej republiky alebo cudzieho štátu). Nevyžaduje sa, aby páchatel spôsobil rozvrat ústavného zriadenia.

K pojmu smrť – pozri § 142 ods. 2.

K pojmu pokus – pozri vysvetlivku k § 14. Pokus tohto trestného činu je však vylúčený, pretože pokus o teroristickú vraždu je v tomto ustanovení považovaný za dokonaný trestný čin. Príprava je však možná – pozri § 13.

Subjektívna stránka vyžaduje dvojaký úmysel, teda úmysel usmrtiť iného musí sprevádzať úmysel páchatela poškodiť ústavné zriadenie republiky – pozri § 15 a § 17.

Jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady podľa § 311 je vylúčený. Rovnako je vylúčený jednočinný súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144.

K § 314

Ustanovenie vykonáva Medzinárodný dohovor proti braniu rukojemníka prijatý 17. 12. 1979 (vyhláška MZV č. 36/1988 Zb.)

Rukojemník je osoba, ktorej sa páchatel zmocní alebo ju zadrží a hrozí jej usmrtením, zranením alebo ďalším zadržovaním s cieľom donútiť tretiu stranu, aby urobila akýkoľvek čin alebo aby s akéhokoľvek činu zdržala.

Zmocnením sa rukojemníka sa rozumie akékoľvek získanie a vykonávanie faktickej fyzickej kontroly vo forme obmedzenia jeho osobnej slobody.

Predmetom útoku môže byť ktokoľvek, napríklad aj dieťa.

Treťou stranou sa rozumie štát, medzinárodná organizácia, fyzická alebo právnická osoba alebo skupina osôb.

Hrozba usmrtením alebo spôsobením ujmy na zdraví sa musí vzťahovať na rukojemníka. Hrozba spôsobenia inej ujmy sa môže vzťahovať aj na iné osoby. Hrozba musí mať taký charakter, aby z nej vyplývalo, že jej splnenie hrozí hneď, pokiaľ požiadavky páchatela nebudú splnené. Nie je podstatné, že ju páchatel neuskutočnil, alebo nemienil vôbec uskutočniť.

Ujmou na zdraví – pozri § 123.

Iná ujma môže spočívať v ujme blízkych osôb, v dlhodobom obmedzení osobnej slobody, psychickom týraní, majetkovej škode a pod.

Ústavné zriadenie – pozri vysvetlivku k § 312.

Podmienky poškodzujúce ústavné zriadenie republiky môžu mať povahu zásahu do činnosti ústavných orgánov alebo ich predstaviteľov, napr. vynútením si nezákonného prepustenia osoby z väzby, z trestu odňatia slobody, prijatie závažného politického rozhodnutia a pod.

Jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady podľa § 311, obmedzovania osobnej slobody podľa § 183, brania rukojemníka podľa § 185, pozbavenia osobnej slobody podľa § 182, vydierania podľa § 189, hrubého nátlaku podľa § 190 a § 191 je vylúčený.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2. Ak páchatel spôsobí smrť úmyselne, pôjde o súbeh s trestným činom úkladnej vraždy podľa § 144.

Chránená osoba – pozri § 139.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Smrťou viacerých osôb sa rozumie smrť najmenej troch osôb – pozri § 143.

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141 a § 129 ods. 3 a 4.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 315

Objektom trestného činu je spoločenský záujem na ochrane ústavného zriadenia alebo obranyschopnosti SR a súčasne záujem na ochrane života človeka a jeho zdravia, alebo majetku.

Skutková podstata trestného činu záškodníctva sa od skutkovej podstaty trestného činu všeobecného ohrozenia podľa § 284 odlišuje len pohnutkou páchatela, t. j. „v úmysle poškodiť ústavné zriadenie alebo obranyschopnosť SR“.

Ústavné zriadenie – pozri vysvetlivku k § 312.

Obranyschopnosť SR značí systém opatrení na zabezpečenie obrany štátu pred útokom vonkajšieho nepriateľa alebo pred jeho hrozbou v mierových podmienkach i vo vojne, vrátane budovania ozbrojených síl a zvyšovania ich bojjaschopnosti.

Všeobecné nebezpečenstvo, jeho zvýšenie a sťaženie jeho odvrátenia alebo zmiernenia – pozri vysvetlivku k § 284.

Čin je dokonaný vyvolaním všeobecného nebezpečenstva alebo jeho zvýšením alebo sťažením jeho odvrátenia alebo zmiernenia. Nevyžaduje sa, aby došlo k poškodeniu ústavného zriadenia republiky alebo jej obranyschopnosti.

Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie (pozri § 15 a § 17), ako aj pohnutku páchatela poškodiť ústavné zriadenie alebo obranyschopnosť SR.

Iné podobné nebezpečné konanie – pozri § 284.

Jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady podľa § 311, sabotáže podľa § 317, všeobecného ohrozenia podľa § 284 a § 285, úkladnej vraždy podľa § 144, vraždy podľa § 145, zabitia podľa § 147 a § 148, usmrtenia podľa § 149, ublíženia na zdraví podľa 155 a § 156 a poškodzovania cudzej veci podľa § 245 a § 246 je vylúčený.

Väčšou škodou, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Chránená osoba – pozri § 139.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Iný obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivku k § 312.

Nebezpečné zoskupenie– pozri § 141 a § 129 ods. 3 a 4.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

R 23/64: Všeobecné nebezpečenstvo predpokladá všeobecne nebezpečné konanie, ktorého účinok je podobný rozpútaniu živlov (požiaru alebo povodne) alebo nebezpečných látok či síl, ktoré majú za následok vydanie ľudí do nebezpečenstva smrti alebo ťažkej ujmy na zdraví alebo vydanie cudzieho majetku do nebezpečenstva škody veľkého rozsahu. Znaký trestného činu záškodníctva sú dané vtedy, ak konanie páchatela má povahu všeobecne nebezpečného konania, z ktorého všeobecne nebezpečný následok v konkrétnej situácii bezprostredne hrozil; nestačí teda, že takýto následok by hrozil alebo nastal po splnení ešte ďalších na páchatelovi nezávislých podmienok nutných na spôsobenie nebezpečného následku. (Upravené znenie).

K § 316

Objektom trestného činu je spoločenský záujem na ochrane ústavného zriadenia alebo obranyschopnosti SR a súčasne záujem na ochrane majetku.

Vec – pozri § 130 ods. 1 a 2.

Vlastnou vecou je vec, ktorej vlastníkom alebo spoluvlastníkom je páchatel. *Cudzia vec* je vec, ktorá nepatrí páchatelovi.

Zničením veci sa rozumie jej úplná deštrukcia veci. Poškodením je len čiastočná deštrukcia veci, ktorá na určitý čas znemožňuje alebo podstatne obmedzuje jej použiteľnosť. Urobiť vec neupotrebitelnou znamená na určitý čas znemožnenie alebo výrazne obmedzenie jej použiteľnosti na pôvodný účel (napr. demontáž zariadenia, ukrytie dôležitej súčiastky). Konanie páchatela však nie je zamerané na zničenie veci, avšak len na to, aby nemohla plniť svoj účel.

Ak bol trestným činom spôsobený aj následok na zdraví, také konanie vytvára jednočinný súbeh trestného činu záškodníctva podľa § 316 s príslušným ustanovením na ochranu života a zdravia ľudí (napr. § 155 a § 156).

Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie (pozri § 15 a § 17), ako aj pohnútku páchatela poškodiť ústavné zriadenie alebo obranyschopnosť SR. Touto pohnútkou sa tento trestný čin odlišuje od trestného činu poškodzovania cudzej veci podľa § 245 a § 246 a trestného činu zneužívania vlastníctva podľa § 248.

Toto ustanovenie je vo vzťahu k § 315 vo vzťahu subsidiarity.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 317

Objektom trestného činu je spoločenský záujem na ochrane ústavného zriadenie alebo obranyschopnosti SR a zároveň aj záujem na plnení úloh štátneho orgánu, ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo právnickej osoby.

Páchateľom tohto trestného činu môže byť v prvom prípade len ten, komu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie vyplývajú určité práva a povinnosti, ktoré pri plnení zverených úloh porušil (špeciálny subjekt). V druhom prípade ním môžu byť aj iné osoby stojace mimo týchto osôb (všeobecný subjekt).

Ústavné zriadenie – pozri vysvetlivku k § 312.

Obranyschopnosť Slovenskej republiky značí systém opatrení na zabezpečenie obranyschopnosti štátu v mierových podmienkach i vo vojne, vrátane budovania ozbrojených síl a zvyšovania ich bojaskopnosti.

Zneužitie zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie je predovšetkým vedomé porušenie povinností, ktoré páchatelovi vyplývajú z pracovného pomeru, štátno-zamestnaneckého pomeru alebo funkčného zaraďenia a vyplývajú z právneho predpisu, pracovnej zmluvy a pod. alebo úmyselné neplnenie takýchto povinností.

Iného konania sa môže dopustiť páchatel, ktorý pôsobí vo vnútri chránenej inštitúcie avšak neporušil svoje povinnosti a aj páchatel, ktorý nepôsobí vo vnútri tejto inštitúcie.

Maríť plnenie dôležitej úlohy značí konať smerom k tomu, aby plnenie tejto úlohy bolo znemožnené aspoň po určitú dobu.

Stážovať plnenie dôležitej úlohy značí vytvárať také podmienky, aby na splnenie úlohy bolo potrebné vynaložiť viac času, prostriedkov, energie, ako by bolo inak potrebné.

Dôležitou úlohou treba rozumieť nielen úlohu mimoriadnu, ale i takú, ktorú daná inštitúcia bežne plní, ale má dôležitý význam pre jej riadne fungovanie.

Porucha v činnosti chránenej inštitúcie vyjadruje stav, keď táto nie je schopná po určitú dobu plniť svoje úlohy.

Inou závažnou škodou sa rozumie škoda (aj nehmotná) so závažnejšími ekonomickými dôsledkami. Ide o škodu zamýšľanú, ktorú páchatel chcel spôsobiť, aj keď si jej rozsah ešte konkrétne nepredstavuje. Materiálna škoda musí byť menšia ako väčšia škoda.

Skutková podstata trestného činu sabotáže je naplnená už tým, že páchatel v uvedenom úmysle zneužije svoje zamestnanie, povolanie, postavenie alebo funkciu. Na dokonanie tohto trestného činu netreba, aby nastali predpokladané následky.

Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie (pozri § 15 a § 17), ako aj pohnútku páchatela poškodiť ústavné zriadenie alebo obranyschopnosť SR.

Je vylúčený jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady podľa § 311 a trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Väčšou škodou, škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143.

Škodou veľkého rozsahu sa rozumie suma najmenej 4 000 000 Sk – pozri § 125 ods. 1.

Iný obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivku k § 312.

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141 a § 129 ods. 3 a 4.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 318

Objektom trestného činu je záujem na ochrane utajovaných skutočností pred nepovolanou osobou.

Trestnosť vyzvedačstva je limitovaná stupňom utajenia skutočností, ktorá je jeho predmetom. Musí ísť o skutočnosť utajovanú podľa osobitného zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné.

Osobitný zákon – pozri ZUS.

Utajovanou skutočnosťou podľa § 2 písm. a) uvedeného zákona je informácia alebo vec určená pôvodcom utajovanej skutočnosti, ktorú vzhľadom na záujme SR treba chrániť pred vyvradením, zneužitím, poškodením, neoprávneným rozmnožením, zničením, stratou alebo odcudzením a ktorá môže vzniknúť len v oblastiach, ktoré ustanoví vláda SR svojím nariadením.

Stupne utajenia sa označujú slovami „Prísne tajné“, „Tajné“, „Dôverné“ a „Vyhradené“ alebo skratkami „PT“, „T“, „D“ a „V“ – pozri § 3 ods. 2 ZUS.

Stupňom utajenia **Prísne tajné** sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť vážne ohrozené zachovanie ústavnosti, zvrchovanosti a územnej celistvosti štátu v oblasti obrany, bezpečnosti, ekonomických záujmov, zahraničnej politiky alebo medzinárodných vzťahov, a tým mohla vzniknúť mimoriadne vážna ujma na záujmoch SR – pozri § 3 ods. 3 ZUS.

Stupňom utajenia **Tajné** sa označuje utajovaná skutočnosť vtedy, ak by následkom neoprávnenej manipulácie s ňou mohlo byť ohrozené zahraničnopolitické postavenie, obrana, bezpečnosť a záujmy štátu v medzinárodnej a ekonomickej oblasti, a tým by mohla vzniknúť vážna ujma na záujmoch SR – pozri § 3 ods. 4 ZUS.

Stupeň utajenia Dôverné – pozri § 3 ods. 5 ZUS.

Stupeň utajenia Vyhradené – pozri § 3 ods. 6 ZUS.

Objektívna stránka tohto trestného činu zahŕňa aj ochranu skutočností utajovaných podľa medzinárodnej zmluvy na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej alebo nadnárodnej organizácie.

Základná skutková podstata pozná alternatívne tri možné formy vyzvedačstva:

- vyzvedanie utajovanej skutočnosti s cieľom vyradiť ju cudzej moci alebo cudziemu činiteľovi,
- zbieranie údajov obsahujúcich utajovanú skutočnosť s rovnakým cieľom,
- vyzradenie utajovanej skutočnosti cudzej moci.

Vyzvedaním sa rozumie úmyselné konanie, ktoré smeruje k neoprávnenému získaniu utajovanej skutočnosti stupňa utajenia „PT“ a „T“.

Trestný čin je dokonaný, ak páchatel podnikne kroky k získaniu takýchto údajov. Nezáleží na tom, či sa mu to podarilo, alebo nie (napríklad nahrávanie rozhovorov, fotografovania, vniknutie do objektov, zhromažďovanie dokumentov resp. ich kópií).

Zbieranie údajov je neoprávnené sústreďovanie a prechovávanie podkladov obsahujúcim utajované skutočnosti osobou, ktorá nie je oprávnená sa s nimi oboznamovať, ale i osobou, ktorá toto oprávnenie nemá, ale má povinnosť zabrániť ich zneužitiu (pozri tiež R 4/1974).

Vyzradenie utajovanej skutočnosti je možné priamo (napr. orgánu cudzieho štátu) alebo nepriamo (napr. prostredníctvom agenta alebo vyzvedačskej organizácie).

Cudzou mocou sa rozumie cudzie štáty a ich vojenské alebo iné zoskupenia predstavené ich organizáciami a orgánmi, akými sú najmä osoby vykonávajúce spravodajskú činnosť, vojenský funkcionári, diplomati a iní štátni úradníci – pozri § 133 ods. 1.

Cudzím činiteľom sa rozumie fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá síce nie je orgánom alebo zástupcom cudzieho štátu, ale vzhľadom na svoje politické, hospodárske alebo spoločenské postavenie má významný vplyv vo svojom štáte alebo v medzinárodných vzťahoch – pozri § 133 ods. 2.

Jednočinný súbeh s trestným činom ohrozenia utajovanej skutočnosti podľa § 319 a § 320, ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 a trestným činom ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti podľa § 353 je vylúčený, pretože k trestnému činu vyzvedačstva sú vo vzťahu subsidiarity.

Organizácia, ktorej cieľom je vyzvedieť utajovanú skutočnosť je predovšetkým spravodajská služba, ktorá sa takouto činnosťou špeciálne zaoberá, ale aj organizácia, ktorá síce plní iné úlohy, ale zameriava sa aj na získavanie utajovaných skutočností.

Člen organizácie, ktorej cieľom je vyzvedieť utajované skutočnosti – napríklad agent spravodajskej služby cudzej moci.

Osoba, ktorej bolo uchovávanie utajovanej skutočnosti označenej stupňom utajenia Prísne tajné a Tajné uložené – pozri § 8 až § 11, § 34 až § 41 ZUS.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 319

Objektom trestného činu je záujem na ochrane utajovaných skutočností pred nepovolanou osobou.

Ide o osobitnú formu vyzvedania (ohrozenia utajovanej skutočnosti) uskutočňovaného s cieľom jej vyzradenia nepovolanej osobe – porovnaj s § 318.

Je nerozhodné, akým spôsobom sa páchatel' o utajovanej skutočnosti dozvedel. Rozhoduje je, že takéto skutočnosti, tvoriace predmet štátneho tajomstva, pozná a nepovolanej osobe ich úmyselne vyzradí.

Nepovolanou osobou je fyzická osoba, ktorá nie je oprávnená oboznamovať sa s utajovanými skutočnosťami nad rozsah, ktorý je jej určený alebo nie je oprávnená sa s ňou oboznamovať nad určený rozsah – pozri aj § 2 písm. g) ZUS.

Aj v tomto prípade je trestnosť činu limitovaná stupňom utajenia skutočnosti, ktorá je jeho predmetom. Musí ísť o skutočnosť utajovanú podľa osobitného zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné.

Osobitný zákon – pozri ZUS.

Stupeň utajenia Prísne tajné – pozri vysvetlivky k § 318.

Stupeň utajenia Tajné – pozri vysvetlivky k § 318.

Vyzvedanie – pozri vysvetlivku k § 318.

Zbieranie údajov – pozri vysvetlivku k § 318.

Vyzradenie – pozri vysvetlivku k § 318.

Kvalifikovaná skutková podstata vyžaduje vyzvedanie s úmyslom vyzradiť utajovanú skutočnosť do cudziny alebo úmyselné vyzradenie utajovanej skutočnosti do cudziny. Teda nestačí len zbieranie údajov obsahujúcich utajovanú skutočnosť.

Osoba, ktorej bolo uchovávanie utajovanej skutočnosti označenej stupňom utajenia Prísne tajné a Tajné uložené – pozri § 8 až § 11, § 34 až § 41 ZUS.

Krízovou situáciou sa rozumie núdzový stav, výnimočný stav, vojnový stav a vojna – pozri § 134 ods. 2.

K § 320

Objektom trestného činu je záujem na ochrane utajovaných skutočností pred nepovolanou osobou.

Ide o formu ohrozenia utajovanej skutočnosti vo forme nedbanlivosti – pozri § 16.

Skutková podstata pozná alternatívne tieto možné formy spáchania tohto trestného činu:

- spôsobenie vyzradenia utajovanej skutočnosti nepovolanej osobe alebo
- spôsobenie straty listiny alebo veci obsahujúcej takú skutočnosť.

Spôsobenie vyzradenia – akékoľvek zavinené konanie, ktorého dôsledkom je, že sa utajovaná skutočnosť stane známou nepovolanej osobe (napr. tlačou alebo inými masovokomunikačnými prostriedkami, v rámci rozhovoru, zanedbaním technického alebo iného zabezpečenia utajovanej skutočnosti a pod.). Trestný čin je dokonaný okamihom, keď sa utajovaná skutočnosť vyzerá nepovolanej osobe (nie je podmienkou jej ďalšie použitie resp. zneužitie).

Spôsobenie straty listiny alebo veci – znemožnenie dispozície s listinou alebo s vecou, ktorá obsahuje utajovanú skutočnosť oprávnenej osobe. Zničením listiny alebo veci alebo ich poškodenie v takom rozsahu, ktorý znemožňuje zistenie obsahu utajovanej skutočnosti, sa za stratu nepovažuje. Trestný čin je dokonaný už okamihom straty listiny alebo veci, bez ohľadu na to, či sa listina alebo vec dostala do rúk nepovolanej osobe, alebo či sa takáto osoba už oboznámila s jej obsahom, resp. či došlo k ďalšiemu použitiu alebo zneužitiu utajovanej skutočnosti.

Trestnosť činu je limitovaná stupňom utajenia skutočnosti, ktorá je jeho predmetom. Musí ísť o skutočnosť utajovanú podľa osobitného zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné.

Osobitný zákon – pozri ZUS.

Stupeň utajenia Prísne tajné – pozri vysvetlivku k § 318.

Stupeň utajenia Tajné – pozri vysvetlivku k § 318.

Nepovolaná osoba – pozri vysvetlivku k § 319.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť každý, nie iba ten, kto má podľa svojho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo podľa zákona uloženú povinnosť utajované skutočnosti uchovávať resp. chrániť.

K § 321

Verejný poriadok je dôležitou podmienkou uplatňovania funkcií demokratického právneho štátu.

Ustanovenie chráni riadny výkon právomoci orgánu štátnej správy, samosprávy, súdu alebo iného štátneho orgánu, t. j. orgánov verejnej moci.

Výkon právomoci je rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb.

Pojem **právomoci** obsahuje prvok rozhodovania a moci, t. j. mocenských **nástrojov na zabezpečenie procesu rozhodovania**.

Kruh právomoci vymedzujú príslušné zákony a na ich základe vydané právne normy.

Násilím je použitie fyzickej sily proti telesnej integrite inej osoby alebo ak je použité na osobu, ktorú páchatel uviedol do stavu bezbrannosti ľstou, alebo ak páchatel použil násilie

proti veci iného. Môže smerovať nielen proti tejto osobe, ale i proti inej osobe alebo veci (napadnutie orgánu verejnej moci, poškodzovanie zariadenia), pokiaľ je prostriedkom pôsobenia na výkon právomoci niektorého z príslušných kolektívnych orgánov verejnej moci. Postačí teda útok i na jedinú osobu, ktorá nemusí byť ani členom napadnutého orgánu. Musí ísť však o násilie ako prostriedok pôsobenia na výkon právomoci napadnutého orgánu. Naplnenie pojmu násillia nevyžaduje ublíženie na zdraví.

K pojmu násillie pozri tiež § 122 ods. 7 TZ.

Ide o úmyselný trestný čin (§ 15 TZ) spojený s pohnútkou páchatela pôsobiť na výkon právomoci chráneného orgánu verejnej moci.

Pôsobiť na výkon právomoci znamená pôsobiť, aby napadnutý orgán svoju právomoc nevykonal vôbec, alebo ju vykonal inak, než zamýšľal. Trestná zodpovednosť je i v prípade použitia násillia preto, aby sa napadnutý orgán prinútil k plneniu úloh, ktoré vyplývajú z jeho právomoci. Z časového hľadiska použitie násillia musí predchádzať výkonu právomoci, alebo k nemu musí dôjsť v čase výkonu právomoci.

Orgán štátnej správy, samosprávy, súdu, alebo iný štátny orgán – pozri vysvetlivky k § 128 TZ.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 3, § 142 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Trestný čin je spáchaný ľsfou, ak bol spáchaný s využitím omylu, ktorý páchatel vyvolal, alebo s použitím úskoku – pozri § 122 ods. 6 TZ.

Iný obzvlášť závažný následok je taký, ktorý z hľadiska svojej nebezpečnosti je porovnateľný s ťažkou ujmom na zdraví a škodou veľkého rozsahu.

Trestnosť činu sa posudzuje aj vtedy, ak ho spáchal v cudzine štátny príslušník alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt (§ 5, § 6 TZ).

Je vylúčený súbeh s § 232, § 233 TZ, pretože tieto sú k § 321 TZ v pomere subsidiarity.

R 52/65: Ustanovenie § 321 TZ chráni výkon právomoci orgánu verejnej moci ako orgánu kolektívneho. Násillie spáchané na policajtovi v úmyslu pôsobiť na výkon jeho právomoci nie je trestným činom útoku na orgán verejnej moci § 321 TZ, ale trestným činom útoku na verejného činiteľa podľa § 323 TZ. (Upravené znenie).

K § 322

Ustanovenie chráni záujem štátu na riadnom výkone právomoci orgánu verejnej moci.

Vyhrázaním sa rozumie psychické pôsobenie na vôľu človeka. Vyhrážka môže smerovať nielen proti orgánu verejnej moci ako celku, ale i proti jeho jednotlivým členom alebo aj

proti inej osobe a je vedená pohnútkou pôsobiť na výkon právomoci. Vyhrážka musí byť mienená vážne, pričom ujma v nej obsiahnutá nemusí hroziť bezprostredne.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 2 TZ.

Malá škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Pôsobenie na výkon právomoci – pozri vysvetlivku k § 321 TZ.

Pôsobenie pre výkon právomoci znamená, že páchatel' sa vyhráža buď pri výkone právomoci štátneho orgánu, alebo po tomto výkone, bez toho, aby tým chcel ovplyvniť výkon právomoci vôbec. Má spravidla charakter pomsty či odplaty.

Orgán verejnej moci – pozri vysvetlivku k § 128 TZ.

Ide o úmyselný trestný čin (§ 15 TZ) spojený s pohnútkou konania páchatela.

Pri výkone právomoci znamená realizovať útok na štátny orgán v čase samotného výkonu právomoci.

Útok pre výkon právomoci je vyjadrením pohnútky páchatela.

K § 323

Ustanovenie chráni výkon právomoci verejného činiteľa.

Verejný činiteľ – pozri k § 128 ods. 1 TZ.

Násilie – pozri vysvetlivku k § 122 ods. 7 TZ.

Násilím je okrem iného konanie proti telu napadnutého, kedy bola použitá fyzická sila. Nevyžaduje sa však, aby bolo spôsobené ublíženie na zdraví. K naplneniu pojmu použitia násillia nestačí však samo o sebe len uchopenie napadnutého za odev a zatrasenie s ním. Preto musí súd v každom konkrétnom prípade posúdiť všetky okolnosti prípadu a vyvodíť, či ide o použitie násillia smerujúceho proti telu napadnutého (porovnaj R 22/1966). Násilie musí byť použité vždy v súvislosti s výkonom právomoci verejného činiteľa. Môže však smerovať i proti inej osobe alebo veci, ak má páchatel' úmysel ovplyvniť výkon právomoci, alebo ako odplata, či pomsta za to, že verejný činiteľ svoju právomoc už vykonával alebo práve vykonáva.

Na výkon právomoci – pozri vysvetlivku k § 321 TZ.

Pre výkon právomoci – pozri vysvetlivku k § 322 TZ.

Z časového hľadiska musí byť násilie použité pri výkone právomoci verejného činiteľa alebo pred týmto výkonom. Má spravidla charakter odplaty či pomsty. V tomto prípade nerozhoduje, že napadnutý už prestal byť verejným činiteľom. Podstatné je, že bol verejným činiteľom v čase výkonu právomoci a pre tento výkon páchatel' použil násilie.

Subjektívna stránka vyžaduje úmysel (§ 15 TZ) spolu s pohnútkou, ktorá použitie násillia sprevádza.

Pre posúdenie subjektívnej stránky podľa § 323 TZ nie je rozhodujúce, že napadnutý príslušník PZ nebol v služobnej rovnošate, keď obvinený z iných okolností, napríklad z toho, že ho poznal ako príslušníka PZ, vedel, že v kritickom čase vykonáva službu a plní svoje služobné povinnosti (porovnaj analog. R 10/1967 s tým, že podľa súčasnej úpravy príslušník závodnej stráže nepožíva ochranu verejného činiteľa).

Zbraň – pozri § 122 ods. 3 TZ.

Úmyselné ohrozenie príslušníka polície pri výkone služby tým, že na neho páchatel pri jazde nasmeruje motorové vozidlo, zakladá znaky trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1, písm. a), resp. b), ods. 2 písm. c) TZ (pozri R 36/1976).

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 2 TZ.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 2 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Malá škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Trestnosť činu sa posudzuje aj vtedy, ak ho spáchal v cudzine štátny príslušník alebo osoba bez štátnej príslušnosti, ktorá nemá na území Slovenskej republiky trvalý pobyt (§ 5, § 6 TZ).

Jednočinný súbeh s trestnými činmi ublíženia na zdraví podľa § 147, § 148, § 155, § 156 a § 157 TZ je vylúčený.

R 47/69: Člen poriadkovej hliadky – príslušník Ozbrojených síl Slovenskej republiky, má pri plnení úloh hliadky rovnaké práva a povinnosti ako príslušník PZ a má teda charakter verejného činiteľa v zmysle § 128 odst. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 40/1975: Dobrovoľný strážca poriadku požíva pri plnení úloh ochranu ako verejný činiteľ len vtedy, ak je zjavne označený preukazom strážcu poriadku a predpísanou rukávovou páskou. Nedostatok tohoto označenia nemožno nahradiť tým, že sa dobrovoľný strážca poriadku preukáže služobným preukazom. (Upravené znenie).

R 36/1976: Vodič motorového vozidla, ktorý v úmysle donútiť príslušníka PZ, ktorý ho zastavuje, aby uskočil, teda v úmysle zabrániť vykonaniu cestnej kontroly a vytvorí si možnosť úteku, nasmeruje idúci automobil zvýšenou rýchlosťou proti príslušníkovi PZ, sa dopúšťa násilia v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, a to závažnejším spôsobom konania (§ 138 písm. a) TZ). (Upravené znenie).

R 59/1976: Ak poškodí vojak vec, ktorá patrí príslušníkovi PZ preto, že sa mu chce pomstiť za služobný zákrok, nedopúšťa sa trestného činu urážky medzi vojakmi, ale trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 písm. b) TZ. (Upravené znenie).

R 55/1977: Prekonanie odporu, ktorý smeruje k zmareniu oprávneného služobného zákroku (použitie fyzickej sily na predvedenie vodiča motorového vozidla, odôvodnene podozrivého z požitia alkoholických nápojov, ktorý odmieta dobrovoľne sa nechať predviesť a zákroku príslušníkov PZ sa vzpiera), je právom i povinnosťou príslušníkov PZ (§ 19

zákona č. 171/1993 Z. z.). Preto nutná obrana proti takémuto zákroku príslušníkov PZ nie je prípustná a použitie násilia na zamedzenie zákroku treba považovať za trestný čin útoku na verejného činiteľa podľa § 323 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 46/1980: Príslušník PZ, ktorý vykonáva službu v občianskom odevu a preukáže svoju príslušnosť k PZ pred začatím služobného úkonu ústnym vyhlásením, že je príslušníkom PZ, a služobným preukazom (§ 13 ods. 2 ZPZ), požíva pri zisťovaní totožnosti občana (§ 18 ZPZ) ochranu ako verejný činiteľ. (Upravené znenie).

R 47/1980: Ak príslušník PZ prekročí svoju právomoc a uskutočňuje zákrok, na ktorý nie je podľa zákona oprávnený, nepožíva ochranu verejného činiteľa podľa § 323 a 324 TZ. Útok na jeho zdravie pri takomto zákroku, ak občan prekročí hranice nutnej obrany, možno prípadne posúdiť len ako trestný čin proti zdraviu (§ 155 a nasl. TZ). (Upravené znenie).

R 11/1988: Pri zabezpečovaní výkonu rozhodnutia štátneho orgánu používajú príslušníci polície ochranu verejných činiteľov, aj keby bolo toto rozhodnutie vecne nesprávne. Zákrok príslušníkov proti tomu, kto bráni výkonu rozhodnutia, je zákonný aj vtedy, keby samotné rozhodnutie bolo nezákonné. (Upravené znenie). Pozri aj R 52/1965 a R 16/1988.

K § 324

Ustanovenie chráni výkon právomoci verejného činiteľa.

Verejný činiteľ – pozri k § 128 ods. 1 TZ.

Vyhrážanie – pozri vysvetlivku k § 322 TZ.

Nezáleží na tom, či mal páchatel určitý úmysel vyhrážku splniť a či vyhrážka bola v konkrétnom prípade spôsobilá u poškodeného vyvolať dôvodnú obavu z jej uskutočnenia (porovnajte R 5/1963). Musí byť však takým prejavom, ktorý je schopný všeobecne vyvolať obavu, že páchatel splní to, čím vyhrážal.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 2 TZ.

Malá škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Subjektívna stránka vyžaduje úmysel (§ 15 TZ) spolu s pohnutkou, ktorá použitie vyhrážky sprevádza.

R 5/1963: Na naplnenie znakov trestného činu útoku na verejného činiteľa podľa § 324 ods. 1 TZ stačí, ak sa vyhrážanie usmrtením, ublížením na zdraví alebo spôsobením malej škody prednieslo vážne a ak sa tak stalo v úmysle pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa alebo pre tento výkon. Nezáleží na tom, či páchatel mal úmysel vyhrážanie splniť. (Upravené znenie).

K § 325

Ustanovenie chráni každého, kto podporuje alebo chráni verejného činiteľa.

Na podporu vystupuje ten, kto mu pomáha splniť jeho úlohu, alebo sa ho zastane.

Na ochranu verejného činiteľa vystupuje ten, kto chráni jeho telesnú integritu, jeho vážnosť, dôstojnosť a česť.

Nie je podmienkou, aby bol občan požiadaný verejným činiteľom o pomoc. Podpora alebo ochrana sa môže realizovať i v neprítomnosti verejného činiteľa.

Úmysel páchatela musí zahrňovať aj okolnosť, že občan vystúpil na podporu alebo ochranu verejného činiteľa.

Aby boli dodržané podmienky nutnej obrany, podpora alebo ochrana, ktorú verejnému činiteľovi poskytne občan, nesmie byť celkom zjavne neprimeraná útoku, najmä k jeho spôsobu, miestu a času, okolnostiam vzťahujúcim sa k osobe účastníka alebo k osobe obrancu (§ 25 TZ).

K § 326

Ustanovenie chráni riadny výkon právomoci verejných činiteľov a práv a povinností fyzických a právnických osôb.

Páchatelom môže byť len **verejný činiteľ** (špeciálny subjekt) – pozri § 128 ods. 1 TZ.

Pojem „**v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zaobstarat' sebe alebo inému neoprávnený prospech**“, vyjadruje pohnútku konania páchatela.

Škodou sa pre účely tohto zákona rozumie ujma na majetku alebo na právach poškodeného alebo jeho iná ujma, ktorá je v príčinnej súvislosti s trestným činom bez ohľadu na to, či ide o škodu na veci alebo na právach. Škodou sa rozumie aj získanie prospechu v príčinnej súvislosti s trestným činom, ako aj ujma na zisku, na ktorý by poškodený inak vzhľadom na okolnosti a svoje pomery mal nárok alebo ktorý by mohol odôvodnene dosiahnuť (§ 124 TZ).

Neoprávnený prospech znamená každé neoprávnené materiálne alebo nemateriálne zvýhodnenie, na ktoré by páchatel' alebo iná osoba nemala právo (napr. nestíhanie páchatela trestného činu, uprednostnenie pri pridelovaní bytu, pri prijatí na vysokú školu (porovnaj R 25/1975, R 55/1974).

Vykonávať právomoc spôsobom odporujúcim zákonu znamená porušovať alebo obchádzať zákony alebo právne predpisy vydané na jeho podklade.

O prekročenie právomoci ide, ak sa vykonáva činnosť patriaca do právomoci iného verejného činiteľa alebo orgánu či už nadriadeného, alebo podriadeného, pokiaľ verejný činiteľ nemá právo prevziať vec na vybavenie.

Patria tu i prípady, keď verejný činiteľ koná bez osobitného zmocnenia, ktoré právny poriadok v danom prípade požaduje (porovnaj R 19/1981).

Ani dodatočné schválenie konania nadriadeného orgánu alebo vyslovenie súhlasu s takým konaním neznamená beztrestnosť verejného činiteľa.

Ak verejný činiteľ s úmyslom spôsobiť inému škodu alebo zaobstarat' sebe alebo inému neoprávnený prospech vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu [§ 326

ods. 1 písm. a)], schválenie alebo súhlas nadriadeného verejného činiteľa neprichádza vôbec do úvahy (porovnaj R 43/1978).

Ak príslušník PZ prekročí svoju právomoc a uskutočňuje zákrok, ku ktorému nie je podľa zákona oprávnený, nepožíva ochranu verejného činiteľa podľa § 326 a § 327 TZ. Útok na jeho zdravie, ak občan prekročí hranice nutnej obrany, možno prípadne posúdiť len ako trestný čin proti zdraviu (porovnaj R 54/1970 a R 47/1980).

Nesplniť povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci znamená opomenutie splniť takú povinnosť, ktorá je uložená verejnému čiteľovi zákonom alebo iným právnym predpisom alebo povinnosť vyplývajúca z jeho pracovnej alebo funkčnej náplne (porovnaj R 19/1981).

Zneužívanie právomoci môže byť spáchané i viacerými útokmi, ktoré môžu mať formu uvedenú pod písmenami a) až c). Jeden útok však môže byť kvalifikovaný len podľa jednej z uvedených alternatívnych foriem.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ.

Ťažká ujma na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 3, § 142 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

Chránená osoba – pozri § 139 TZ.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 TZ.

Zadovážiť prospech znamená získať akékoľvek neoprávnené zvýhodnenie pre seba alebo inú fyzickú alebo právnickú osobu.

Organizátor, návodca a pomocník môže byť i osoba, ktorá nie je verejným čiteľom.

Toto ustanovenie je subsidiárne k trestnému činu sabotáže (§ 317 TZ), preto je súbeh vylúčený.

R 25/1975: Trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa 326 ods. 1 písm. c) TZ sa dopustí verejný čiteľ, ktorý v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému akýkoľvek neoprávnený prospech nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci. Pritom sa tu rozumie škodou nielen škoda materiálna, ale aj škoda imateriálna, najmä poškodenie práv fyzickej alebo právnickej osoby. Rovnako tak sa neoprávneným prospechom rozumie nielen prospech majetkový, ale aj akákoľvek iná výhoda, na ktorú nemá páchatel alebo iná zvýhodnená osoba právo. Znak „v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech“, charakterizuje pohnútku páchatela, takže k dokonaniu trestného činu postačí, ak páchatel, vedený touto pohnútkou, nesplní povinnosť vyplývajúcu z jeho právomoci verejného činiteľa, a nie je potrebné, aby škoda skutočne vznikla alebo aby páchatel skutočne zadovážil sebe alebo inému neoprávnený prospech. (Upravené znenie).

R 43/1978: Verejný činiteľ, ktorý s úmyslom spôsobil inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech prekročí svoju právomoc [§ 326 ods. 1 písm. b) TZ], nemôže sa stať beztrestným len preto, že nadriadený orgán, do ktorého právomoci inak vec patrí, dodatočne jeho konanie schválil alebo s ním vyslovil súhlas. Ak verejný činiteľ s úmyslom spôsobil inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech vykonáva svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu [§ 326 ods. 1 písm. a) TZ], schválenie alebo súhlas nadriadeného orgánu s konaním verejného činiteľa neprichádza vôbec do úvahy. (Upravené znenie).

R 15/1981: Ak páchatel trestného činu podplácania podľa § 332 TZ poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok verejnému činiteľovi v súvislosti s obstarávaním veci všeobecného záujmu len preto, aby verejný činiteľ konal v rámci svojich povinností a oprávnení, nedopúšťa sa súčasne návodu na trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 21 ods. 1 písm. b), § 326 TZ. Návodu na tento trestný čin sa dopúšťa vtedy, ak poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok verejnému činiteľovi za to, aby verejný činiteľ s úmyslom spôsobil inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech zneužil svoju právomoc niektorým zo spôsobov uvedených v § 326 ods. 1 písm. a) až c) TZ a verejný činiteľ sa o to aspoň pokúsi. (Upravené znenie).

R 48/1991: Z ustanovenia článku VI ods. 1 písm. a) rozhodnutia prezidenta republiky o amnestii z 1. januára 1990 a § 89 ods. 1 TZ č. 140/19691 Zb. vyplýva, že z dobrodenia tejto amnestie sú vylúčení aj páchatelia, ktorí sa dopustili prípravy (§ 7 ods. 1 TZ č. 140/1961 Zb.), resp. pokusu (§ 8 ods. 1 TZ č. 140/1961 Zb.) trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 158 TZ č. 140/1961 Zb., prípadne účastenstva (10 ods. 1 TZ č. 140/1961 Zb.) na tomto trestnom čine.

R 55/1994: Neoprávneným prospechom v zmysle citovaného zákonného ustanovenia môže byť aj neoprávnené zvýhodnenie inej osoby, ktorú páchatel v postavení verejného činiteľa v rozpore so svojimi povinnosťami informuje, napr. o pripravovanej policajnej akcii zameranej na odhalenie trestnej činnosti v úmysle umožniť tejto osobe vyhnúť sa prípadnej zodpovednosti za protiprávne konanie, ktoré sa má vykonaním akcie objasniť. (Upravené znenie).

R 1/2000-I: Konanie colníka, ktorý na colných sprievodkách vnútrozemskej colnej odbočky potvrdil firme pôsobiacej v Slovenskej republike vývoz alkoholu z územia Slovenskej republiky do cudziny, hoci sa nerealizoval, napĺňa v jednočinnom súbehu pojmové znaky skutkových podstát trestných činov zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) TZ, trestného činu porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou podľa § 254 ods. 1 TZ a trestného činu skrátenia dane a poistného podľa § 276 ods. 1 TZ a podľa miery prospechu a škody na colnom dlhu a miery skrátenia dane z obratu a neoprávneného majetkového prospechu aj vo forme ťažších následkov uvedených trestných činov. (Upravené znenie).

R 39/2001-I: Na naplnenie znakov skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) TZ nepostačuje zistenie, že špeciál-

ny subjekt – verejný činiteľ vykonával svoju právomoc spôsobom odporujúcim zákonu, ale zároveň sa vyžaduje, aby tak verejný činiteľ konal v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech. Uvedený motív ako zložka subjektívnej stránky konania páchatela, ktorý iniciuje jeho konanie, musí byť preukázaný.

R 39/2001-II: Súdny exekútor, ktorý v rozpore s ustanoveniami § 119 ods. 1 a § 120 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov vykonal prehliadku bytu a súpis majetku v dome, ktorého je povinný spoluvlastníkom a v ktorom má aj trvalé bydlisko, ak nekonal v úmysle spôsobiť inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech, nedopustil sa trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) TZ ani trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 TZ, ale len disciplinárneho previnenia v zmysle § 220 Exekučného poriadku. (Upravené znenie).

K § 327

Ustanovenie chráni riadny výkon právomoci verejných činiteľov.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1 TZ.

Výkon právomoci – pozri vysvetlivku k § 321 a § 326 TZ.

Zmariť splnenie dôležitej úlohy znamená znemožniť jej splnenie v čase, kedy mala byť splnená.

Dôležitosť úlohy treba posudzovať podľa konkrétneho významu z hľadiska štátu, podniku alebo organizácie, ktorých sa dotýka splnenie danej úlohy.

Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje nedbanlivosť (§ 16 TZ).

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Iný obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivku k § 125 ods. 1 TZ.

Toto ustanovenie je subsidiárne k trestnému činu sabotáže (§ 317 TZ) a zneužívaniu právomoci verejného činiteľa (§ 326 TZ), súbeh je preto vylúčený.

K § 328

Ustanoveniami o korupcii plní Slovenská republika záväzky, vyplývajúce z medzinárodných zmlúv a dokumentov, najmä z Dohovoru OECD o boji proti úplatkárstvu zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných transakciách a aktu Rady Európskej únie z 29. 6. 1996, ktorým sa vypracováva Protokol k Dohovoru o ochrane finančných záujmov EÚ, ako aj z Dohovoru o boji s podplácaním zahraničných verejných činiteľov v medzinárodných obchodných transakciách (oznámenie MZV č. 318/1999 Z. z.), z Trestnoprávneho dohovoru Rady Európy o korupcii a z Dodatkového protokolu k Trestnoprávnemu dohovoru o korupcii z 15. 5. 2003. Trestnosť korupcie aj v súkromnej oblasti požaduje Dohovor na základe čl. 3 Zmluvy o Európskej únii o boji proti úplatkárstvu a projekt Rady Európy – Octopus.

Korupcia je širší pojem ako úplatkárstvo, keď že spočíva v prijímaní úplatku, podplácaní alebo akomkoľvek inom správaní vo výťahu k osobám, ktorým sú zverené právomoci vo verejnom alebo súkromnom sektore, ktoré odporuje povinnostiam vyplývajúcim z ich postavenia a smeruje k získaniu nenáležitých výhod.

Objektom trestného činu prijímania úplatku je ochrana spoločenského záujmu na čistote verejného života a obstarávaní vecí všeobecného záujmu spôsobom riadnym, nestranným a v súlade s právnymi predpismi.

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Pojem „priamo“ znamená, že páchatel prijme, žiada alebo dá si sľúbiť úplatok alebo inú nenáležitú výhodu od tej osoby, ktorá podpláca a nie prostredníctvom niekoho iného.

Sprostredkovateľ je každá iná osoba okrem páchatela, prostredníctvom ktorej sa úplatok alebo iná nenáležitá výhoda prijíma alebo prostredníctvom takej osoby sa podpláca.

Prijatie úplatku predpokladá, že páchatel skutočne obdržal neoprávnenú výhodu. K jej prijatiu môže dôjsť i bez predchádzajúcej ponuky alebo sľubu. Nezáleží na tom, či k prijatiu úplatku došlo pred konaním, resp. nekonaním, ktorým páchatel poruší svoje povinnosti vyplývajúce z zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, v jeho priebehu alebo dodatočne po jeho skončení, a to i bez predchádzajúceho dohovoru.

Znak „dá si sľúbiť“ znamená, že páchatel ponuku neodmietne a výslovne alebo konkludentne s ňou súhlasí. Nie je podstatné, či dôjde k splneniu sľubu. Zákon vlastne formu prípravy povyšuje na dokonaný trestný čin.

Žiadať úplatok znamená, že páchatel dáva sám podnet k poskytnutiu alebo k sľubu úplatku. Nemusí ísť o výslovnú žiadosť, stačí taký prejav, z ktorého nie sú pochybnosti, že páchatel navodzuje situáciu, aby mu bola neoprávnená výhoda ponúknutá a potom, keď takúto ponuku dostane, úplatok neodmietne a výslovne alebo konkludentne s ňou súhlasí (porov. R 17/1978 a R 46/1983 – I). Trestný čin je dokonaný už tým, že páchatel úplatok žiada.

Slovné spojenie „aby konal alebo sa zdržal konania“ neznamená v každom prípade určité konanie, resp. nekonanie, ale predpokladaný zámer. Preto trestný čin je dokonaný už požiadaním o úplatok, alebo tým, že si ho páchatel dá sľúbiť, to znamená, že ho neodmietne, ale výslovne alebo konkludentne súhlasí s ponukou úplatku. V konečnom dôsledku nemusí dôjsť k porušeniu povinnosti. Ak k tomu aj naozaj došlo, táto okolnosť zvyšuje závažnosť trestného činu.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť len osoba vykonávajúca určité zamestnanie, alebo povolanie, alebo osoba majúca určité postavenie, alebo zastávajúca určitú funkciu (špeciálny subjekt).

Týmto ustanovením sa postihuje aj úplatkárstvo v súkromnom sektore. Ide najmä o postih konania, ktoré by mohlo znamenať narušenie súťaže pri podnikaní alebo mať za následok aj ekonomickú škodu pre iného nesprávnym postupom alebo nesprávnym plnením zmluvy.

Povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie sú nielen povinnosti uložené podľa zákona, ale aj také, ktoré majú základ v právnom predpise, v pracovnej zmluve alebo aj v konkrétnom príkaze vydanom na základe zákona a spôsobom tam uvedeným. Porušované povinnosti teda zahŕňajú aj také, ktoré sú stanovené zamestnávateľom, takže môže ísť aj o konanie, ktorým podplácaný porušuje záujmy svojho zamestnávateľa.

V ods. 2 a 3 sú upravené kvalifikované skutkové podstaty trestného činu podľa ods. 1.

Spáchanie činu závažnejším spôsobom konania – pozri § 138.

Spáchanie činu vo väčšom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Pozri aj § 30 ods. 3.

Z hľadiska kategorizácie deliktov, je trestný čin podľa § 328 ods. 1 prečinom, podľa § 328 ods. 2, 3 zločinom.

R 17/1978: Zhodnotenie poznatkov o rozhodovaní súdov o trestnej činnosti úplatkárstva.

R 16/1988: Opakované požadovanie (alebo prijímanie) úplatkov možno, ak sú splnené ďalšie zákonné predpoklady, posudzovať ako jeden pokračujúci trestný čin.

K § 329

Obstarávanie vecí všeobecného záujmu je činnosťou, ktorá súvisí s plnením úloh týkajúcich sa vecí všeobecného záujmu, teda nielen rozhodovanie orgánov štátnej moci a správy, ale aj iná činnosť v oblasti uspokojovania materiálnych, sociálnych, zdravotných, kultúrnych a iných potrieb občanov a právnických osôb. Ide teda o plnenie všetkých úloh, na ktorých riadnom a nestrannom plnení má záujem celá spoločnosť alebo určitá sociálna skupina. Nepatrí tu činnosť občanov, ktorá je výlučne prejavom ich osobných práv (pozri R 1/1978, R 17/1978, R 16/1988, R 13/1990– II).

Medzi úplatkom a obstarávaním vecí všeobecného záujmu musí byť súvislosť. Preto takáto neoprávnená výhoda musí mať vzťah k činnosti, ktorá spadá pod obstarávanie vecí všeobecného záujmu.

Páchatelom môže byť preto len osoba, ktorá sa podieľa na obstarávaní vecí všeobecného záujmu, bez ohľadu na to, či úplatok alebo iná nenáležitá výhoda plynie jemu alebo jeho pričinením tretej osobe.

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Pre naplnenie tohto znaku nie je rozhodujúca výška úplatku. Výšku úplatku je potrebné hodnotiť v súvislosti s ďalšími okolnosťami, ktoré určujú stupeň závažnosti tohto činu. V oblasti výkonu štátnej moci a správy však nemožno tolerovať žiadne úplatky, a to ani nepatrnej hodnoty (pozri R 17/1978).

Priamo, sprostredkovateľ, prijíma, žiada, dá si sľúbiť – pozri vysvetlivky k § 328.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Trestné činy podľa § 329 sú zločinními.

Pozri aj § 30 ods. 3.

R 30/1983: Úplatok je neoprávnený majetkový prospech (teraz: bezdôvodné obohatenie) pre toho, kto ho prijal. Prijatie úplatku páchatelom trestného činu prijímania úplatku podľa § 329 TZ nezakladá preto zodpovednosť za škodu (§ 420 OZ. a nasl.), ale zodpovednosť za neoprávnený majetkový prospech (§ 451 a nasl. OZ). Vydanie neoprávneného majetkového prospechu tomu, kto úplatok poskytol, prípadne štátu (§ 456 OZ), nemožno uplatňovať v trestnom konaní podľa § 46 ods. 3 TP, ale len v konaní o veciach občiansko-právnych. (Upravené znenie).

R 46/1983–I: K výkladu znakov trestného činu prijímania úplatku podľa § 329 TZ.

Znak žiada úplatok v ustanovení § 329 TZ nevyžaduje, aby páchatel požiadal o úplatok výslovné. Stačí akékoľvek konanie, z ktorého je zrejmé, že páchatel úplatok očakáva a chce. (Upravené znenie).

R 43/1987–III: Jednočinný súbeh trestného činu prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1, 2 TZ s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa § 326 ods. 1 TZ je možný za predpokladu, že verejný činiteľ, ktorý v súvislosti s výkonom svojej právomoci prijal úplatok, zároveň poruší svoje povinnosti spôsobom a za podmienok stanovených v ustanovení § 326 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

K § 330

Páchatelom môže byť len zahraničný verejný činiteľ (§ 128 ods. 2), bez ohľadu na to, či úplatok plynie jemu alebo jeho pričinením tretej osobe.

Úplatok – § 131 ods. 3.

K pojmom „priamo alebo cez sprostredkovateľa prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok“ – pozri vysvetlivky k § 328.

Medzi úplatkom a výkonom úradných povinností musí byť súvislosť. To znamená, že takáto neoprávnená výhoda musí mať vzťah k výkonu činnosti zahraničného verejného činiteľa, ktorý zastáva funkciu v niektorom v zákone vymenovaných orgánoch, právnickej osobe alebo medzinárodných organizáciách.

Zároveň musí byť súvislosť aj medzi konaním páchatela a jeho pohnútkou, ktorá je vyjadrená slovami „v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu“.

Neprímeraná výhoda je nenáležitý zvýhodnenie, ktoré páchatel zamýšľa získať alebo zachovať pri realizácii medzinárodného obchodu.

Medzinárodný obchod je špecifická ekonomická činnosť, ktorá spočíva v predaji a kúpe tovaru, služieb a i., prostredníctvom peňazí medzi subjektmi rôznych štátov.

Z hľadiska kategorizácie deliktov trestný čin podľa § 330 je zločinom.

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Pozri aj § 30 ods. 3.

K § 331

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Páchateľom tohto trestného činu môže byť len niektorý zo subjektov, ktoré sú v zákone výslovné uvedené, bez ohľadu na to, či úplatok plynie jemu alebo jeho pričinením tretej osobe.

Medzi úplatkom či inou nenáležitou výhodou a výkonom funkcie, ktorú zastáva páchaťel, musí byť súvislosť (pozri vysvetlivky k § 330).

Zahraničným parlamentným zhromaždením treba rozumieť parlamentné zhromaždenie medzinárodnej a nadnárodnej organizácie.

K medzinárodným súdnym orgánom patrí najmä Medzinárodný súdny dvor, Správny súd OSN, Európsky Súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva. Základné úlohy v týchto orgánoch plnia úradníci a držiteľia sudcovského úradu.

Sudcom medzinárodného súdneho orgánu môže byť nielen stály člen sudcovského zboru, ale i tzv. sudca ad hoc, zastupujúci niektorú zo strán sporu.

Medzinárodné organizácie sú hlavným nástrojom, pomocou ktorého sa rozvíja medzinárodná ekonomická a politická spolupráca, resp. pomocou ktorého sa riešia problémy a spory vznikajúce v súvislosti so silnejúcimi medzinárodnými ekonomickými kontaktmi medzi ich účastníkmi. Majú charakter jednak mimovládnych, jednak medzivládnych organizácií.

Mimovládne organizácie z právneho hľadiska nevznikajú na základe mnohostranných medzinárodných zmlúv. Ide o organizované združenia, ktoré nemusia disponovať právnou subjektivitou a ktoré vznikli na základe aktu majúceho charakter súkromnej dohody.

Medzivládne organizácie vznikajú na základe medzinárodnej zmluvy, prostredníctvom ktorej sa zúčastnené štáty zameriavajú na realizáciu spoločných cieľov. Každý štát si pritom zachováva svoju plnú suverenitu.

Nadnárodné organizácie (spoločenstvá) sú medzinárodnými organizáciami v širšom zmysle, v ktorých vzájomné väzby medzi členmi idú tak ďaleko, že osoby majúce trojalý pobyt v týchto štátoch (občania spoločného trhu ES) podliehajú v určitých prípadoch organizácii priamo, t. j. bez sprostredkovania predpismi členských štátov. Jedinými zástupcami tohto typu sú v súčasnosti tri európske spoločenstvá: ESUO (Európske združenie uhlia a ocele), EHS (Európske hospodárske spoločenstvo) a ESAE (Európske združenie pre atómovú energiu). Tieto tri nadnárodné spoločenstvá zastrešuje (EÚ) Európska únia, ktorá koordinuje ich činnosť okrem iného i v policajnej a justičnej spolupráci v trestných veciach.

Zástupca alebo iný zmluvný zamestnanec je osoba podľa personálnych predpisov medzinárodnej alebo nadnárodnej medzivládnej organizácie alebo orgánu, ktorých je strana členom (členský štát Rady Európy a ďalší signatársky štát Trestnoprávneho Dohovoru o korupcii).

Osoba v obdobnej funkcii je osoba podriadená alebo nepodriadená, ktorá vykonáva funkcie zodpovedajúce funkciám, ktoré vykonávajú zástupcovia alebo iní zmluvní zamestnanci (čl. 9 Trestnoprávneho Dohovoru o korupcii).

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Pozri aj § 30 ods. 3.

Trestné činy podľa § 331 sú zločinní.

K § 332

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Poskytnutie neoprávnenej výhody môže byť jej bezprostredné odovzdanie (napr. vo forme peňazi) alebo aj nepriame poskytnutie (napr. vo forme protislužby či inej výhody).

Priamo alebo cez sprostredkovateľa – znamená, že páchatel poskytne alebo sľúbi úplatok buď sám osobne tomu od koho chce, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenie alebo funkcie, alebo tak koná prostredníctvom inej osoby, pričom sprostredkovateľom môže byť ktokoľvek.

Sľub úplatku predstavuje záväzok v budúcnosti úplatok poskytnúť, ak osoba, voči ktorej je sľub urobený, vyhovie požiadavke páchatela.

Páchatel musí sledovať zámer, aby konal alebo sa zdržal konania tak, že poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zamestnania, povolania, postavenie alebo funkcie za úplatok, ktorý poskytol alebo sľúbil adresátovi alebo kvôli jeho pričineniu tretej osobe.

Podľa § 332 nie je dokonaným trestným činom ponúknutie úplatku, tak ako je to v prípade iných trestných činov podplácania. Podľa § 332 je ním iba poskytnutie alebo sľúbenie úplatku. To znamená, že ak fyzická osoba ponúkne, teda v určitom momente úplatok príslušnej osobe predloží a táto ju neprijme, teda nedôjde k poskytnutiu, ide len pokusu trestného činu podľa § 14.

Spáchanie činu závažnejším spôsobom konania – pozri § 138.

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Subjektom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek (všeobecný subjekt).

Z hľadiska kategorizácie deliktov je trestný čin podľa § 332 ods. 1, 2 prečinom a trestný čin podľa § 332 ods. 3 zločinom.

Pozri aj § 30 ods. 3 a § 86 písm. f).

K § 333

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

K pojmom „súvislosť s obstarávaním veci všeobecného záujmu“ – pozri vysvetlivky k § 329.

Priamo, cez sprostredkovateľa – pozri vysvetlivku k § 328.

Poskytnie a sľúbi úplatok – pozri vysvetlivku k § 332.

Ponúknuť neoprávnenú výhodu znamená výslovne alebo konkludentným spôsobom prejavíť ochotu poskytnúť neoprávnenú výhodu preto, aby bolo vyhovnené požiadavke páchatela. Ponuka môže byť formulovaná tak, že k jej plneniu môže dôjsť buď pred, alebo po obstaraní veci všeobecného záujmu.

Páchatel musí sledovať zámer, aby adresát obstaral vec všeobecného záujmu za úplatok, ktorý poskytol, ponúkol alebo sľúbil adresátovi alebo košli jeho pričineniu tretej osobe.

Spáchanie činu závažnejším spôsobom konania – pozri § 138.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1.

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Subjektom tohto trestného činu môže byť ktokoľvek (všeobecný subjekt).

Z hľadiska kategorizácie deliktov je trestný čin podľa § 333 ods. 1, 2 prečinom a trestný čin podľa § 333 ods. 3 zločinom.

Pozri aj § 30 ods. 3 a § 86 písm. f).

R 17/1978): Vyžaduje sa, aby poskytnutá výhoda nebola celkom bezvýznamná. V oblasti výkonu štátnej moci a správy však nemožno tolerovať žiadne úplatky, a to ani nepatrnej hodnoty. (Upravené znenie).

R 15/1981: Ak páchatel trestného činu podplácania podľa § 333 TZ poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok verejnému činiteľovi v súvislosti s obstarávaním veci všeobecného záujmu len preto, aby verejný činiteľ konal v rámci svojich povinností a oprávnení, nepúšťa sa súčasne návrhu na trestný čin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 21 ods. 1, písm. b), § 326 TZ. Návrhu na tento trestný čin sa dopúšťa vtedy, ak poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok verejnému činiteľovi za to, aby verejný činiteľ s úmyslom spôsobil inému škodu alebo zadovážiť sebe alebo inému neoprávnený prospech zneužil svoju právomoc niektorým zo spôsobov uvedených v § 326 ods. 1 písm. a) až c) TZ a verejný činiteľ sa o to aspoň pokúsi. (Upravené znenie).

R 8/1982: Nejde o trestný čin podplácania podľa § 333 ods. 1, ak páchatel poskytne, ponúkne alebo sľúbi úplatok inému za to, aby pred orgánom činným v trestnom konaní, alebo súdom, ako svedok zamlčal okolnosť, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. V takomto prípade ide podľa okolností o návrh na trestný čin krivej výpovede a nepravdivého znaleckého posudku podľa krivá výpoveď a krivá prisaha § 346. (Upravené znenie).

K § 334

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Priamo, cez sprostredkovateľa – pozri vysvetlivku k § 328.

Zahraničný verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 2.

Poskytne, sľúbi úplatok – pozri vysvetlivky k § 332.

Poskytne úplatok – pozri vysvetlivky k § 333.

Páchatel musí sledovať zámer, aby zahraničný verejný činiteľ v súvislosti s výkonom svojich úradných povinností za úplatok alebo inú nenáležitú výhodu, ktorú poskytol alebo slúbil zahraničnému verejnému činiteľovi alebo kvôli jeho pričineniu tretej osobe, umožnil získať alebo zachovať neprímeranú výhodu pri realizácii medzinárodného obchodu.

K pojmu „súvislosť s výkonom úradných povinností zahraničného verejného činiteľa v úmysle, aby sa získala alebo zachovala neprímeraná výhoda pri realizácii medzinárodného obchodu“ – pozri vysvetliovku k § 330.

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Z hľadiska kategorizácie deliktov je trestný čin podľa § 334 ods. 1 prečinom a trestný čin podľa § 334 ods. 2 zločinom.

Pozri aj § 30 ods. 3 a § 86 písm. f).

K § 335

K pojmom v tomto ustanovení pozri vysvetliovky k § 328, § 331, § 332 a § 333.

Páchatel musí byť aspoň uzrozumený s tým, že poskytnutie, ponúknutie alebo sľub úplatku alebo inej nenáležitej výhody adresátovi, resp. kvôli jeho pričineniu tretej osobe, sa uskutočňuje v súvislosti s výkonom funkcie adresáta.

Spáchanie činu vo veľkom rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Z hľadiska kategorizácie deliktov je trestný čin podľa § 335 ods. 1 prečinom a trestný čin podľa § 335 ods. 2 zločinom.

Pozri aj § 30 ods. 3 a § 86 písm. f).

K § 336

Ods. 1: *Toto ustanovenie postihuje úplatnú intervenciu, ktorá pôsobí výlučne na výkon právomoci osoby uvedenej v § 328, § 329, § 333 alebo § 331.*

Pre dokonanie trestného činu sa nevyžaduje, aby páchatel na výkon právomoci príslušnej osoby skutočne pôsobil. Ak by k intervencii došlo, pôjde o dokončený trestný čin, čo je možné hodnotiť ako okolnosť, ktorá zvyšuje stupeň závažnosti činu. (porovnaj R 16/1981 a R 16/1988).

Pokiaľ však páchatel iba predstiera zámer, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci iného, no nepodnikne v tomto smere nič a na škodu cudzieho majetku prijme, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok, jeho čin za splnenia ďalších podmienok možno posúdiť ako trestný čin podvodu podľa § 221, prípadne ako pokus k uvedenému trestnému činu podľa § 14 ods. 1, § 221 (R 32/1987).

Na trestnosť páchatela nemá vplyv, že príslušná osoba, ktorej právomoci sa úplatok alebo iná nenáležitá výhoda dotýka, nie je o úplatku informovaná.

Nie je podstatné ani to, že páchatel tak koná v úmysle pôsobiť na príslušnú osobu, aby táto riadne vykonávala svoju právomoc.

Dôležitý nie je ani výsledok intervencie páchatela.

Páchatelom činu v odseku 1 je ten, kto (priamo alebo cez sprostredkovateľa) prijíma, žiada alebo si dá sľúbiť úplatok alebo inú nenáležitú výhodu z dôvodu úplatnej intervencie voči inému, bez ohľadu na to, či úplatok alebo iná nenáležitá výhoda plyní jemu alebo jeho pričinením tretej osobe.

Úplatok – pozri § 131 ods. 3.

Priamo, cez sprostredkovateľa, prijíma, žiada, dá si sľúbiť – pozri vysvetlivky k § 328.

Ods. 2: *Trestného činu podľa tohto odseku sa dopustí fyzická osoba, ak inému poskytne alebo sľúbi úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci osoby uvedenej v § 332 alebo § 333, alebo za to, že tak už urobil. Taktiež môže úplatok ponúknuť alebo sľúbiť tretej osobe.*

Ponúknutie úplatku je len pokusom trestného činu podľa § 14.

Poskytne, sľúbi – pozri vysvetlivky k § 332.

Páchatelom činu v odseku 2 je ten, kto z uvedeného dôvodu podpláca iného, bez ohľadu na to, či úplatok alebo iná nenáležitá výhoda plyní tomu, kto svojím vplyvom má pôsobiť alebo pôsobil na výkon právomoci, alebo či jeho pričinením plyní tretej osobe.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel (§ 15), ktorý musí zahŕňať i vôľu pôsobiť na výkon právomoci príslušnej osoby.

Z hľadiska kategorizácie deliktov je trestný čin podľa § 336 ods. 1, 2 prečinom.

Pozri aj § 30 ods. 3 a § 86 písm. f).

R 16/1981: *Trestný čin nepriameho úplatkárstva podľa § 336 ods. 1 TZ je dokonaný už tým, že páchatel žiada alebo prijíma úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa. Nevyžaduje sa, aby páchatel u verejného činiteľa skutočne intervenoval. Ak páchatel na výkon právomoci verejného činiteľa skutočne pôsobil, došlo k dokončeniu trestného činu, čo možno hodnotiť ako okolnosť zvyšujúcu nebezpečnosť činu pre spoločnosť (závažnosť činu). (Upravené znenie).*

R 16/1988: *Ak páchatel prijíma alebo žiada úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, avšak koná bez súčinnosti s verejným činiteľom, dopúšťa sa trestného činu nepriameho úplatkárstva podľa § 336 ods. 1 TZ. Ak však prijíma, alebo žiada úplatok v súčinnosti s verejným činiteľom a pre neho, dopúšťa sa účastníctva na trestnom čine prijímania úplatku podľa § 21 ods. 1, § 328, § 329 TZ. Ak páchatel, ktorý sám veci všeobecného záujmu neobstaráva, prijíma alebo žiada úplatok pre osobu, ktorá síce nie je verejným činiteľom, avšak obstaráva veci všeobecného záujmu, dopúšťa sa účastníctva na trestnom čine prijímania úplatku podľa § 21 ods. 1, § 329 TZ.*

Pokiaľ však páchatel iba predstiera, že bude svojím vplyvom pôsobiť na výkon právomoci verejného činiteľa, prípadne osoby, ktorá obstaráva veci všeobecného záujmu, ale pre

vybavenie veci nemohla nič podniknúť, dopúšťa sa trestného činu podvodu podľa § 221 TZ. (Upravené znenie).

R 22/2001-I: Ak páchatelka za účinnosti TZ v znení zákona č. 10/1999 Z. z. prijala úplatok za to, že bude svojím vplyvom pôsobiť na verejného činiteľa – na zodpovednú pracovníčku katastrálneho úradu, aby bol prednostne vložený vklad do katastra – neobstarávala veci všeobecného záujmu, a preto sa dopustila trestného činu nepriameho úplatkárstva podľa § 162 ods. 1 TZ (§ 336 ods. 1/TZ) v znení novely č. 10/1999 Z. z. (Upravené znenie).

K § 337

Za **podnecovanie** sa považuje každý prejav, ktorý je spôsobilý vyvolať u iných osôb náladu alebo vzbudiť rozhodnutie spáchať trestný čin, alebo neplniť dôležitú povinnosť uloženú podľa zákona. Nebude záležať na forme (ústna, písomná), na spôsobe vykonania ani na tom, či a s akou odozvou sa podnecovanie stretlo, ani či páchatel dosiahol sledovaný cieľ.

Podnecovanie na rozdiel od návodu je širší pojem. Môže byť adresované neurčitému okruhu osôb a môže smerovať k individuálne neurčeným trestným činom.

Verejne – pozri § 122 ods. 2 TZ.

Trestný čin – pozri § 8 TZ.

Verejný poriadok možno charakterizovať ako súhrn pravidiel správania sa občanov, vyjadrených spravidla v právnych predpisoch, ktoré smerujú k zabezpečeniu pokoja a poriadku vo verejnom živote spoločnosti.

Podnecovanie na **hromadné neplnenie dôležitej povinnosti uloženej podľa zákona** znamená vyvolávanie nálad u väčšieho počtu ľudí na neplnenie povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona alebo z iných právnych predpisov, alebo i rozhodnutí štátnych orgánov vydaných na základe zákona (napr. výzva na neplnenie daňovej povinnosti).

Ak podnecovanie smeruje k spáchaniu zločinu (§ 11 TZ), môže prichádzať do úvahy prednostne postih za prípravu na zločin (§ 13 ods. 1 TZ) alebo za návod k trestnému činu [§ 21 ods. 1 písm. b) TZ].

K § 338

K **schvaľovaniu trestného činu** môže dôjsť pred spáchaním základného trestného činu alebo po jeho spáchaní. Nie je podstatné, či páchatel bude za schvaľovaný trestný čin odsúdený alebo vôbec stíhaný.

Vychvaľovať páchatela pre spáchaný trestný čin znamená vyjadrovať páchatelovi sympatie a prejavy uznania za trestný čin.

Formy schvaľovania alebo vychvaľovania môžu byť rôzne (napr. ústna, písomná, grafická).

Postačí, ak páchatel svojím prejavom napr. popiera nezákonnosť trestného činu, i keď vie, že tým môže ovplyvniť mienku a názory iných osôb.

Na rozdiel od ods. 1 ide v ods. 2 o nepriame schvaľovanie trestného činu, ktoré je predovšetkým zamerané na osobu páchatela a prejav súhlasu sa vždy vzťahuje na trestný čin už spáchaný. Nevyžaduje sa, aby páchatel bol v čase prejavu odsúdený. Tiež sa nevyžaduje verejnosť činu. O trestný čin nejde, ak poskytnutie prostriedkov nie je spojené s pohútkou prejaviť týmto súhlas s trestným činom.

Odmena je akákoľvek výhoda páchatelovi alebo jemu blízkej osobe vo forme finančných či iných materiálnych hodnôt alebo i nepriameho zvýhodnenia (napr. poskytnutie práce).

Odszkodnením je poskytnutie náhrady (finančnej i inej) za ujmy, ktoré vznikli v súvislosti s trestom (napr. strata zamestnania po dobu výkonu trestu odňatia slobody, zaplatenie peňažného trestu a pod.).

Zbieranie na odmenu alebo odszkodnenie znamená organizovanie zbierky peňazí alebo vecí alebo účasť na takejto zbierke.

Verejne – pozri § 122 ods. 2 TZ.

Blízka osoba – pozri § 127 ods. 4 TZ.

Subjektívna stránka vyžaduje úmysel, ktorý je v ods. 2 spojený s pohútkou páchatela.

K § 339

Pojem **pomáha** vyjadruje, na rozdiel od pomoci ako formy účasti [§ 21 ods. 1 písm. c) TZ] pomoc páchatelovi po spáchaní trestného činu, t. j. po jeho dokonaní alebo dokončení, a táto účinnosť nebola prisľúbená pred spáchaním trestného činu.

Úmysel umožniť páchatelovi, aby **unikol trestnému stíhaniu, trestu alebo ochrannému opatreniu, alebo ich výkonu** vyjadruje pohútku konania páchatela.

Sledovanie úmyslu, aby páchatel unikal trestnému stíhaniu spočíva v podpore poskytovanej priamo alebo prostredníctvom iných osôb (pomoc pri úteku, ukrývanie vecí pri domovej prehliadke, zahladzovanie iných stôp a pod.), aby sa trestné stíhanie vôbec nezačalo. Uvedeným úmyslom sa nadržovanie odlišuje od trestného činu podielníctva (§ 231, § 232 TZ), porovnaj R 57/1965, R 29/1979.

Pomoc páchatelovi vedená úmyslom, aby unikal trestu, ochrannému opatreniu alebo ich výkonu sa môže týkať každého z trestov alebo ochranných opatrení, ktoré prichádzajú do úvahy. Pomoc zameraná na výkon trestu môže spočívať napr. v ukrytí vecí, ktorá bola vyhlásená za prepadnutú.

Trest – pozri § 31 ods. 2 TZ.

Ochranné opatrenie – pozri § 31 ods. 3 TZ.

Vykonávacie konanie – pozri § 406 a nasl. TP.

Páchatelovi možno uložiť trest odňatia slobody až na tri roky.

Miernejší trest sa použije, ak nadržoval páchatelovi trestného činu, na ktorý zákon stanoví miernejší trest.

Subjektívna stránka vyžaduje úmysel (§ 15 TZ) spolu s pohútkou páchatela.

Ustanovenie zaručuje **beztrestnosť** páchatelovi trestného činu nadržovania, pokiaľ sa ho dopustí v prospech blízkej osoby (pozri R 29/1979). Neplatí to v prípade, ak by sa nadržovanie týkalo *taxatívne* uvedených najzávažnejších trestných činov [ods. 2, písm. a)] alebo ak by mal páchatel úmysel zadovážiť sebe alebo inému majetkový prospech [ods. 2, písm. b)].

Ustanovenie takisto zaručuje **beztrestnosť** páchatelovi trestného činu nadržovania, ak bol k pomoci donútený a túto nemohol odmietnuť bez toho, aby seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví alebo inej závažnej ujmy (ods. 3).

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 3 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri vysvetlivku k § 123 ods. 2 TZ.

Blízka osoba – pozri § 127 ods. 4 TZ.

Majetkový prospech podľa tohto ustanovenia je prospech materiálny, vyjadrený v peniazoch.

Jednočinný súbeh nadržovania s neoznámením trestného činu podľa § 340 TZ a s neprekazením trestného činu podľa § 341 TZ je vylúčený, pretože sú k trestnému činu nadržovania v pomere špeciality.

Vo vzťahu k trestnému činu marenia výkonu úradného rozhodnutia (§ 348 a nasl. TZ) je nadržovanie v pomere špeciality.

R 42/1979: Skrytie veci s úmyslom umožniť páchatelovi uniknúť trestnému stíhaniu, trestu alebo ochrannému opatreniu je trestným činom nadržovania podľa § 339 ods. 1 TZ a nie trestným činom podielníctva. (Upravené znenie).

K § 340

Objektom trestného činu je boj so zločinnosťou.

Páchatelom nemôže byť ten, kto bol účastníkom (§ 21 TZ) na trestnom čine, ktorého sa týka oznamovacia povinnosť.

Otázku, či je naplnený znak **hodnoverný spôsob**, akým sa má páchatel dozvedieť o pripravovanom alebo páchanom trestnom čine, je potrebné posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu a brať na zreteľ najmä skutočnosť, či sa páchatel dozvedel o čine vlastným postrehom alebo z poskytnutých informácií (tu bude dôležitý ich obsah a zdroj, ako aj ďalšie skutočnosti).

Povinnosť oznámiť trestný čin vzniká vtedy, keď sa oznamovateľ dozvie o trestnom čine po jeho spáchaní. Nie je pritom rozhodujúce, či páchatela trestného činu pozná alebo nie (porov. R 28/1978).

Pokiaľ by trestný čin nebol dokonaný, resp. dokončený, mohlo by konanie páchatela naplniť znaky neprekazenia trestného činu (§ 341 TZ).

Oznamovaciu povinnosť má i osoba, ktorá inak musí zachovávať mlčanlivosť o zverených skutočnostiach (napr. advokát, lekár, duchovná osoba).

K naplneniu zákonných znakov trestného činu podľa § 340 TZ nie je potrebné, aby páchateľ vedel presne po stránke právnej kvalifikácie, o aký trestný čin, ktorý má povinnosť oznámiť, ide. Stačí, keď pozná skutkové okolnosti, ktoré zakladajú znaky trestného činu, uvedeného v ustanovení § 340 TZ (pozri R 32/1962).

Oznámiť bez odkladu znamená využiť najbližšiu možnosť k oznámeniu, oznámiť ihneď, len čo to konkrétne okolnosti dovoľujú. Oneskorené oznámenie zakladá trestnosť páchatela.

K pojmom „prokurátor, policajt, vojak, nadriadený“ – pozri § , 128 ods. 3 TZ, § 10 TP.

Miernejší trest – pozri vysvetlivku k § 339 TZ.

Podmienky, s ktorými zákon spája beztrestnosť páchatela tohto trestného činu, sa od ustanovenia § 341 ods. 2 TZ odlišujú iba v tom, že oznámenie treba urobiť i za situácie, kedy splnenie tejto povinnosti je spojené so značnými ťažkosťami.

Bezettrestnosť neoznámenia je len pri nebezpečenstve smrti, ublíženia na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania, ktoré hrozí tomu, kto je povinný urobiť oznámenie alebo jemu blízkej osobe.

Blízka osoba – pozri § 127 ods. 4 TZ.

Nebezpečenstvo smrti, ublíženia na zdraví a iná závažná ujma – pozri vysvetlivku k § 341 TZ.

Spovedné tajomstvo a tajomstvo informácie – pozri vysvetlivky k § 130 ods. 2 TP.

Neoznámenie trestného činu je subsidiárne k trestnému činu zneužívania právomoci verejného činiteľa (§ 326 TZ), nadržovania (§ 339 TZ) a neprekazenia trestného činu (§ 341 TZ).

K § 341

Ustanovenie chráni záujem spoločnosti na tom, aby sa zabráňovalo páchaniu najťažších trestných činov.

Páchateľom môže byť len osoba, ktorá sa **dozvie**, že iná osoba **pripravuje alebo pácha** protiprávny delikt (zločin, pre ktorý TZ ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov alebo niektorý z trestných činov korupcie) a spächanie alebo dokončenie takéhoto trestného činu **neprekazí**.

Otázku, či je naplnený znak „**dozvie sa hodnoverným spôsobom, že iný pripravuje alebo pácha trestný čin**“, treba posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä z akého zdroja táto informácia pochádza, za akých podmienok bola získaná, akou formou, aký bol celkový obsah informácie a pod.

Pripravuje zločin – pozri vysvetlivku k § 13 TZ.

Páchaním trestného činu je konanie, ktoré už prekročilo štádium prípravy, ale predchádza dokonaniu alebo dokončeniu trestného činu.

Spáchaním trestného činu sa podľa tohto ustanovenia rozumie jeho dokonanie, čiže naplnenie požadovaných znakov skutkovej podstaty trestného činu.

Dokončenie trestného činu nastáva v okamihu, keď konaním páchatela boli dotknuté záujmy chránené príslušným ustanovením. U trestného činu trvajúceho, keď skončí protiprávny stav, u trestného činu hromadného a u pokračovania v trestnom čine spáchaním posledného útoku uzatvárajúceho trestný čin.

Prekazením sa rozumie každé konanie, ktorým možno zabrániť spáchanie alebo dokončenie trestného činu. Môže spočívať v aktívnom fyzickom zásahu, v psychickom pôsobení alebo oznámení príslušným orgánom uvedeným v § 341 ods. 3 TZ.

K trestnosti je potrebné úmyselné zavinenie (§ 15 TZ). Nie je podstatné, že páchatel nepozná právnu kvalifikáciu činu, ak z okolností, ktoré pozná, mohol usúdiť, že sa pripravuje alebo pácha niektorý z vymenovaných trestných činov. Pre trestnosť páchatela nie je rozhodujúce, že došlo k dobrovoľnému upusteniu od pokusu trestného činu, ktorý on neprekazil, alebo že nie je vôbec trestne zodpovedný páchatel niektorého z vymenovaných trestných činov.

Nemožnosť prekaziť trestný čin bez značných ťažkostí je potrebné posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu, s prihliadnutím najmä na to, aké boli podmienky k zákroku, či boli k dispozícii účinné prostriedky, aký bol zdravotný stav osoby, či mohla urobiť aspoň oznámenie.

Blízka osoba – pozri § 127 ods. 4 TZ.

Nebezpečenstvo smrti alebo ublíženia na zdraví možno tiež posudzovať na základe konkrétnej situácie na mieste pripravovaného alebo páchaného trestného činu z charakteru tohto činu, prípadne, že nebezpečenstvo môže hroziť i z konania inej osoby.

O inú závažnú ujmu pôjde, ak hroziaca ujma sa svojou povahou a dôsledkami rovná nebezpečenstvu smrti alebo ublíženia na zdraví.

Nebezpečenstvo trestného stíhania blízkej osoby, (porovnaj § 130 ods. 2 TP).

Ak sa neprekazenie týka zločinu, za ktorý tento zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie (§ 341 ods. 2 TZ), okolnosť, že by páchatel uviedol blízke osoby do nebezpečenstva trestného stíhania, nie je spojená s jeho beztrestnosťou.

Spovedné tajomstvo – pozri vysvetlivky k § 130 ods. 2 TP.

Včasnosť oznámenia orgánu činnému v trestnom konaní alebo orgánu PZ, nadriadenému alebo služobnému orgánu (u vojaka) a príslušníkovi ZVJS SR (u osoby vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby) sa posudzuje najmä z toho hľadiska, či bolo ešte možné urobiť také opatrenia, ktorými by sa zabránilo spáchaniu alebo dokončeniu trestného činu. Ak sa oznámenie urobilo inému orgánu, môže i toto splniť svoj účel, ak tento orgán má prostriedky k účinnému zásahu alebo sám môže o podanom oznámení informovať orgány vymenované v zákone.

K pojmom „prokurátor, policajt, vojak, nadriadený“ – pozri § 128 ods. 3 TZ, § 10 TP.

Je vylúčený jednočinný súbeh s § 339 TZ a § 340 TZ.

R 11/1988: *Povinnosť prekaziť trestný čin uvedený v § 341 ods. 1 TZ je daná u osoby blízkej páchatelovi len vtedy, keď z okolností prípadu vyplýva, že tak mohla urobiť bez značných ťažkostí, resp. bez toho, aby seba alebo osobu blízku uviedla do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania (§ 341 ods. 2 prvá veta TZ). (Upravené znenie).*

K § 342

Ustanovenie poskytuje ochranu súdom a sudcom pred neoprávnenými zásahmi do ich nezávislého a nestranného rozhodovania a činnosti (pozri čl. 141 a čl. 144 Ústavy, § 10 ods. 2 TP).

Táto ochrana sa týka ústavného súdu, všeobecných, vojenských, ako aj iných súdov, zriadených podľa zákona. Sudcom sa rozumie i samosudca a prísediaci. Justičný čakateľ, súdny úradník a pod. sú chránení taktiež, pokiaľ plnia úlohy podľa rozhodnutia predsedu súdu, ktoré je inak oprávnený plniť len sudca.

Ochrana sa poskytuje aj účastníkom súdneho konania alebo obvinenému, pokiaľ ide o ich právo na zákonného sudcu. Pôjde o rôzne konania spočívajúce, v technických obštrukciách a pod., pokiaľ sú vedené s úmyslom dosiahnuť, aby vec nebola pridelená zákonnému sudcovi. Môžu to byť napr. prípady podania viacerých návrhov na príslušný súd v tej istej veci, s úmyslom, po ich pridelení jednotlivým sudcom príslušného súdu, ponechať na súde iba ten návrh, pridelený tomu sudcovi, ktorý navrhovateľovi vyhovuje a vzatie ostatných návrhov späť. Tým sa mári pridelenie veci príslušnému zákonnému sudcovi a zároveň sa mári právo účastníkov konania na zákonného sudcu.

Účastníci konania – pozri § 18 a nasl. OSP.

Obvinený – pozri § 33 TP.

Zákonný sudca – pozri článok 48 ods. 1 Ústavy SR a § 3 ods. 3 ZSS. Podľa citovaného ustanovenia ZSS zákonným sudcom je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte.

*Pod pojmom **pôsobí na sudcu** treba rozumieť rôzne formy neoprávneného ovplyvňovania sudcu (napr. podplácanie, vyhrážanie, prehováranie), okrem fyzického násillia.*

Pre dokonanie trestného činu postačuje pôsobenie na sudcu, bez ohľadu na to, či páchatel dosiahne sledovaný cieľ alebo nie.

Povinnosti sudcu v konaní pred súdom vyplývajú z Ústavy, ZS a procesných poriadkov. Medzi základné povinnosti patrí rozhodovať výlučne podľa zákona, nestranne, sprava-

vodlivo, na základe zistených skutočností a právne predpisy vykladať podľa svojho najlepšieho svedomia a vedomia.

Konaním pred súdom treba rozumieť konanie podľa TP a OSP vo všetkých štádiách, ako aj konanie pred Ústavným súdom.

Vyžaduje sa zavinenie úmyselné, ktoré musí zahrňovať nielen pôsobenie na sudcu, ale i porušenie jeho povinností. V ods. 3 je s úmyselným zavinením spojená i pohnúťka páchatela zameraná na zadováženie značného prospechu sebe alebo inému alebo spôsobenie značnej škody alebo iného obzvlášť závažného následku.

O tento trestný čin nepôjde, ak by išlo o pôsobenie na sudcu preto, aby riadne plnil svoje povinnosti. Prichádzala by však do úvahy trestnosť napr. podľa § 323 TZ, § 324 TZ alebo § 189 TZ. V prípade použitia fyzického násillia by išlo o trestný čin podľa § 321 alebo § 323 TZ.

Značná škoda a značný prospech – pozri vysvetlivky k § 125 ods. 1.

Iný obzvlášť závažný následok musí byť porovnateľný so značnou škodou alebo značným prospechom.

Jednočinný súbeh s trestným činom útoku na verejného činiteľa podľa § 324 je vylúčený.

K § 343

Týmto ustanovením sa chráni autorita a vážnosť súdu, ako aj dôstojnosť súdneho pojednávania.

Opakovane znamená, že k nevhodnému správaniu došlo aspoň druhýkrát. Nevyžaduje sa predchádzajúce použitie miernejšieho opatrenia (napr. poriadkovej pokuty), avšak páchatel by mal byť upozornený na nevhodnosť predchádzajúceho konania.

Znak opakovane musí byť naplnený pri všetkých alternatívach uvedených pod písm. a) až c), znamená, že aj pri alternatívne pod písm. c) len ten, kto opakovane, bez dostatočného ospravedlnenia neuposlúchne príkaz súdu alebo jeho predvolanie, môže byť postihnutý za tento trestný čin.

Urážlivé správanie môže mať charakter verbálneho prejavu alebo skutku (napr. hanlivé výroky na adresu súdu, na úroveň pojednávania a pod.).

Predvolanie súdu – ide najmä o predvolanie osoby pred súd na vykonanie úkonov podľa procesných predpisov, či už je to hlavné pojednávanie, verejné zasadnutie alebo na výsluch, či podanie vysvetlenia, podľa § 196 ods. 2 TP, na výsluch v rámci dožiadania alebo na pojednávanie podľa § 115 a nasl. OSP. Môže ísť o predvolanie obvineného svedka, znalca, o predvolanie na výsluch účastníka konania podľa § 131 OSP, ale i iných osôb, ktoré predvolá súd na podanie vysvetlenia.

Závažným spôsobom rušenia môžu byť rôzne prejavy, avšak takej intenzity, aby sťažovali normálny priebeh pojednávania (napr. búchanie, výkriky, pískanie).

Pojednávaním súdu sa rozumie konanie podľa procesných predpisov (hlavné pojednávanie, verejné a neverejné zasadnutie, pojednávanie podľa § 115 a nasl. OSP).

Jednočinný súbeh s trestnými činmi útoku na štátny orgán podľa § 322 ods. 2 TZ a útoku na verejného činiteľa podľa § 324 TZ je vylúčený.

K § 344

Ustanovenie chráni zákonnosť trestného konania.

Úprava v tomto ustanovení nadväzuje na čl. 70 Rímskeho štatútu Medzinárodného súdneho dvora (oznámenie MZV č. 333/2002 Z. z.) a čl. 23 Dohovoru OSN proti nadnárodnému organizovanému zločinu (oznámenie MZV č. 621/2003 Z. z.)

Falšovanie dôkazu sa rozumie nezákonné vyhotovenie dôkazu.

Pozmenením dôkazu sa rozumie nezákonná úprava dôkazu, ktorá tým môže inú osobu zvýhodniť, eventuálne poškodiť.

Maríť dôkaz alebo brániť v získaní dôkazu znamená, že v dôsledku konania páchatelia nie je možné vykonať alebo získať dôkaz, alebo je to možné len s veľkými obtiažmi, resp. za podstatne sťaženejších podmienok.

Násilie, hrozba násillia alebo hrozba inej ťažkej ujmy – pozri primerane poznámky k § 122 ods. 7, § 142 ods. 1 TZ a § 189 TZ.

Značný prospech, značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Základné práva a slobody – pozri Ústava.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

K § 345

Ustanovenie poskytuje ochranu riadnej činnosti štátnych orgánov, ako i občanov pred lživými útokmi na ich práva, slobodu a česť.

Lživo obviníť znamená vedome nepravdivo informovať o skutkových okolnostiach, teda o tom, kedy, kde a ako mal byť trestný čin spáchaný a kto je jeho páchatel.

Obvinenie spočíva v konaní páchatela, ktoré môže byť podnetom na trestné stíhanie konkrétnej nevinnej osoby. Nezáleží na forme oznámenia, ani na tom, komu je obvinenie oznámené, ak páchatel koná so zámerom, aby sa napokon dostalo do rúk orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu a bolo podnetom k trestnému stíhaniu nevinnej osoby.

Krivé obvinenie iného z trestného činu musí smerovať voči určitej osobe. Nie je potrebné, aby táto osoba bola označená menom. Postačí, ak je individualizovaná uvedením takých okolností, z ktorých možno spoľahlivo usúdiť, o ktorú osobu ide (porovnaj R 29/1988). Krivé obvinenie môže smerovať i voči viacerým osobám.

Subjektívna stránka vyžaduje úmyselné zavinenie spolu s pohútkou privodiť trestné stíhanie iného. Nebude preto záležať, či lživé obvinenie v skutočnosti povedie k trestnému stíhaniu.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Iný obzvlášť závažný následok môže byť zásah do základných občianskych práv ľživo obvineného znamenajúci napr. rozvod, stratu zamestnania, vzatie do väzby, ťažké psychické následky.

Lživé sebaobvinenie možno postihnúť ako nadržovanie (§ 339 TZ) alebo ako poškodovanie cudzích práv (§ 375 TZ).

Jednočinný súbeh s trestným činom ohovárania (§ 373 TZ) je vylúčený.

R 17/1962: Dedič vypovedajúci v konaní o prejednaní dedičstva ako účastník konania (§ 5 OSP), nie je svedkom a nemôže byť preto stíhaný pre trestný čin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 TZ, ak napr. zatajil v dedičskom konaní časť majetku. (Upravené znenie).

R 44/1965: Ak páchatel iného lživo obviní z konania, ktoré nezakladá zákonné znaky niektorého trestného činu podľa zvlášťnej časti TZ, nedopustí sa trestného činu krivého obvinenia. V takom prípade by mohlo ísť o priestupok podľa § 49 ods. 1 písm. d) ZPR. Vyslovenie iba podozrenia zo strany obvineného, že mu konkrétna osoba odcudzila peniaze, nemožno považovať za vedome lživé, a teda krivé obvinenie. (Upravené znenie).

R 17/1977: Súdny znalec, ktorý je pribratý za účelom objasnenia skutkových okolností na základe odborných znalostí z príslušného odboru, podaním znaleckého posudku neuplatňuje právomoc spojenú so zodpovednosťou, ako to má na mysli ustanovenie § 128 ods. 1 TZ. Pri výkone znaleckej činnosti nemá postavenie verejného činiteľa a podanie nepravdivého znaleckého posudku nezakladá preto znaky trestného činu podľa § 326 TZ. Pokiaľ znalec pred súdom, prokurátorom alebo policajtom v trestnom konaní alebo pred súdom v občianskom súdnom konaní, alebo v exekučnom konaní, alebo pred orgánom verejnej správy, alebo pred rozhodcovským súdom, úmyselne uvedie pri výsluchu alebo v písomnom posudku nepravdu o podstatných skutočnostiach, ktoré v rámci znaleckej činnosti zistil, alebo zistené podstatné skutočnosti zatají, prípadne urobí v posudku nepravdivý záver, dopúšťa sa trestného činu nepravdivého znaleckého posudku, tlmočnickeho úkonu a prekladateľského úkonu podľa § 347 TZ, a to prípadne v súbehu s ďalším trestným činom. Nepravdivý posudok znalca pred inými orgánmi, resp. mimo konania pred štátnymi orgánmi pri poskytovaní odbornej pomoci v súvislosti s právnymi úkonmi organizácií alebo občanov (§ 16 a nasl. ZZT) možno podľa okolností, najmä vzhľadom na úmysel a následok činu, postihnovať podľa iných ustanovení osobitnej časti Trestného zákona prichádzajúcich do úvahy (napr. ako trestný čin podvodu podľa § 221 TZ, prípadne ako účastníctvo na týchto trestných činoch podľa § 21 TZ), alebo ako priestupok podľa § 21 ods. 1, písm. b) ZPR. (Upravené znenie).

R 28/1978: Povinnosť oznámiť zločin uvedený v § 340 ods. 1 TZ nastupuje nielen vtedy, ak sa oznamovateľ dozvie o trestnom čine a pozná jeho páchatela, ale aj za situácie,

keď sa oznamovateľ dozvie o spáchaní trestného činu, ale nepozná jeho páchatela. (Upravené znenie).

R 49/1981: V konaní o prejednaní dedičstva pred súdom alebo notárskym komisárom sa môže dopustiť trestného činu krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 TZ len osoba, ktorá je v tomto konaní vypočutá ako svedok, znalec alebo tlmočník, aj to len v tom prípade, že vypovedá nepravdu o okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie, alebo takú okolnosť zamlčí. Osoba, ktorá v tomto konaní vystupuje ako účastník, nemôže byť páchatelom tohto trestného činu. (Upravené znenie).

R 8/1982: Nejde o trestný čin podplácania v zmysle § 333 ods. 1 TZ, ak páchatel poskytne, alebo sľúbi úplatok inému za to, aby pred orgánom činným v trestnom konaní ako svedok zamlčal okolnosť, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. V takom prípade ide podľa okolností o prípravu, resp. návod na trestný čin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 20/1986: K posudzovaniu subjektívnej stránky pri trestnom čine krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 29/1988: Lživé obvinenie iného z trestného činu v zmysle § 345 TZ musí smerovať voči určitej osobe. Nie je potrebné, aby táto osoba bola označená menom. Postačuje, ak je individualizovaná uvedením takých okolností, z ktorých možno spoľahlivo ustáliť, o ktorú osobu ide. (Upravené znenie).

R 63/1991: Pri posudzovaní viny páchatela trestného činu krivého obvinenia podľa § 345 TZ sa nestačí zaoberať iba otázkou, či osoba, ktorú obvinil, skutočne spáchala trestný čin, prípadne či bola preň stíhaná a odsúdená. Orgány činné v trestnom konaní a súd musia zároveň preukázať, že si páchatel trestného činu krivého obvinenia podľa § 345 TZ bol vedomý toho, že obviňuje inú osobu nepravdivo. (upravené znenie)

K § 346

Ustanovenie chráni záujem na správnom zistení skutkového stavu ako základu zákonného rozhodnutia súdu, prokurátora, policajta alebo sudcom medzinárodného orgánu uznaného SR.

Druhý dodatkový protokol ED o vzájomnej pomoci v trestných veciach (č. 165/2005 Z. z.) ukladá povinnosť zabezpečiť, aby osoba vypočúvaná ako svedok alebo znalec mohla byť trestne stíhaná za nepodanie výpovede, resp. znaleckého posudku, alebo za podanie krivej výpovede, resp. nepravdivého znaleckého posudku podľa právneho poriadku dožiadaného štátu na jeho území. Podľa tohto ustanovenia môže byť postihnutý aj svedok, znalec alebo tlmočník vystupujúci nielen v trestnom konaní vedenom na území Slovenskej republiky, ale aj pokiaľ je vypočúvaný, resp. podáva posudok, či tlmočnický úkon na účely trestného konania v cudzine.

Páchatelom je len osoba, ktorá vystupuje pred príslušnými orgánmi ako svedok.

Svedok – pozri § 127 až § 140 TP a § 126 OSP.

Súd – pozri § 10 ods. 2 až 6 TP.

Prísaha – pozri § 265 až § 267 TP.

Svedok pred výsluchom na súde je povinný zložiť prisahu. Pre jej zložením musí byť upozornený na význam svedeckej výpovede a následky krivej prisahy.

Skutočnosti vylučujúce vziať svedka do prisahy – pozri § 267 písm. a) – d) TP.

K pojmom „prokurátor, policajt“ – pozri § 128 ods. 3 TZ, § 10 TP.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 písm. a) až j) TZ.

Iný obzvlášť závažný následok môže byť zásah do základných občianskych práv ľživo obvineného znamenajúci napr. rozvod, stratu zamestnania, vzatie do väzby, ťažké psychické následky a musí byť porovnateľný so značnou škodou (napr. vydanie nesprávneho rozhodnutia).

Konanie môže mať aktívnu formu (úmyselné uvedenie nepravdy) alebo pasívnu formu (úmyselné zamlčanie okolnosti).

O zatajenie okolnosti pôjde i vtedy, ak páchatel' na túto okolnosť nebol výslovne dotazovaný. Nevyžaduje sa, aby v dôsledku krivej výpovede bolo vydané nesprávne rozhodnutie alebo došlo k nesprávnemu zisteniu komisie.

Pri oboch formách konania sa krivá výpoveď musí týkať okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. Treba to posúdiť vždy vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu.

Nepravdivá výpoveď pred inými orgánmi môže byť posúdená ako trestný čin nadržovania (§ 339 TZ), ohovárania (§ 373 TZ) alebo poškodzovania cudzích práv (§ 375 TZ).

R 39/1970: *Skutočnosť, že páchatel' trestného činu, vypočúvaný ako svedok v trestnej veci iného obvineného a vypovedajúci nepravdu ohľadne svojho trestného činu, bol riadne poučený o práve odprieť výpoveď, má len procesný význam v tom smere, že takúto výpoveď treba považovať za dôkaz výpoveďou svedka podľa § 119 ods. 2 a § 127 a nasl. TP. (Upravené znenie).*

R 8/1982: *Nejde o trestný čin podplácania v zmysle § 332 ods. 1 TZ, ak páchatel' poskytnie, alebo sľúbi úplatok inému za to, aby pred orgánom činným v trestnom konaní ako svedok zamlčal okolnosť, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. V takom prípade ide podľa okolností o prípravu, resp. návod na trestný čin krivej výpovede a krivej prisahy podľa § 346 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).*

Pozri aj R 17/1962, R 25/1969, R 36/1982.

K § 347

Ustanovenie chráni záujem na správnom zistení skutkového stavu ako základu zákonného rozhodnutia súdu, prokurátora, policajta alebo sudcom medzinárodného orgánu uznaného SR.

Druhý dodatkový protokol ED o vzájomnej pomoci v trestných veciach (č. 165/2005 Z. z.) ukladá povinnosť zabezpečiť, aby osoba vypočúvaná ako znalec alebo tlmočník alebo prekladateľ mohla byť trestne stíhaná za nepodanie výpovede, resp. znaleckého posudku, alebo za podanie krivej výpovede, resp. nepravdivého znaleckého posudku podľa právneho poriadku dožiadaného štátu na jeho území. Podľa tohto ustanovenia môže byť postihnutý aj svedok, znalec alebo tlmočník vystupujúci nielen v trestnom konaní vedenom na území Slovenskej republiky, ale aj pokiaľ je vypočúvaný, resp. podáva posudok, či tlmočnický úkon na účely trestného konania v cudzine.

Páchatelom je len osoba, ktorá vystupuje pred príslušnými orgánmi ako znalec alebo tlmočník alebo prekladateľ.

Svedok – pozri § 127 až § 140 TP a § 126 OSP.

Znalec – pozri najmä § 2, § 16, § 20 ZZT, ako aj § 141 až 152 TP a § 127 OSP.

Tlmočník a prekladateľ – pozri vyššie uvedené normy, ako aj § 28 a § 29 TP.

Súd – pozri § 10 ods. 2 až 6 TP.

K pojmom „prokurátor a policajt“ – pozri § 128 ods. 3 TZ, § 10 TP.

Exekučné konanie – pozri § 251 a nasl. OSP, zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok).

Konanie môže mať aktívnu formu (úmyselné uvedenie nepravdy) alebo pasívnu formu (úmyselné zamlčanie okolnosti).

O zatajenie okolnosti pôjde i vtedy, ak páchatel' na túto okolnosť nebol výslovne dotazovaný. Nevyžaduje sa, aby v dôsledku krivej výpovede bolo vydané nesprávne rozhodnutie alebo došlo k nesprávnemu zisteniu komisie.

Pri oboch formách konania sa protiprávne konanie musí týkať okolnosti, ktorá má podstatný význam pre rozhodnutie. Treba to posúdiť vždy vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 písm. a) až j) TZ.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1.

Iný obzvlášť závažný následok musí byť porovnateľný so značnou škodou (napr. vydanie nesprávneho rozhodnutia).

K § 348

Ustanovenie chráni záujem na riadnom výkone rozhodnutí súdu alebo iného orgánu verejnej moci v zákonom vymedzených oblastiach.

Maríť alebo podstatne sťažovať výkon rozhodnutia znamená, že rozhodnutie v dôsledku konania páchatela nie je vykonané a vykonať ho nie je možné alebo len s veľkými obtiažami, resp. za podstatne sťažených podmienok.

Formy marenia alebo podstatného sťažovania výkonu rozhodnutia sú taxatívne uvedené pod písm. a) až g) ods. 1 a pod písm. a) a písm. b) ods. 2 § 348 TZ.

Súdcom podľa tohto ustanovenia je okresný súd, krajský súd a vojenské súdy.

Orgán verejnej moci – pozri vysvetlivky k § 128 ods. 1 a k § 321 TZ.

Zdržovanie sa v mieste alebo obvode, na ktorý sa vzťahuje trest zákazu pobytu, predpokladá dlhšie trvajúce konanie alebo sústavnejšie opakované konanie páchatela, z ktorého vyplýva úmysel nerespektovať výkon tohto trestu. Miesto alebo obvod musí byť výrokom rozsudku presne vymedzený.

Podmienkou trestnosti je, že sa tak deje bez povolenia a súčasne bez závažného dôvodu. Takým závažným dôvodom môže byť napr. ošetrovanie rodinného príslušníka alebo vyhľadanie lekárskej pomoci v danom obvode alebo mieste.

K trestu zákazu pobytu a obmedzeniam uloženým páchatelovi v súvislosti s týmto trestom – pozri vysvetlivky k § 62 TZ a k § 51 ods. 3 TZ.

Trest vyhostenia – pozri vysvetlivky k § 65 TZ. Skutková podstata sa vzťahuje i na nerespektovanie rozhodnutia správneho orgánu o zákaze pobytu na území Slovenskej republiky.

Vykonať činnosť, ktorá bola zakázaná, znamená nerespektovať rozhodnutie súdu o uložení trestu zákazu činnosti (§ 61 TZ) alebo štátneho orgánu v správnom konaní, napr. v konaní o priestupku podľa ZPR.

Závažné konanie, ktorého sa páchatel dopúšťa, aby zmaril účel uloženého ochranného opatrenia, musí smerovať voči samotnej podstate ochranného liečenia alebo ochrannej výchovy. Páchatel tým, že koná s cieľom zmariť účel ochranného opatrenia jeho výkon vlastne podstatne sťažuje. Formy podstatného sťažovania výkonu musia však mať približne rovnaký stupeň závažnosti, ako je útek z ústavu, ktorý výslovne uvádza zákon (napr. závažné konanie narušujúce liečebný režim v zdravotníckom zariadení). Nebude tu patriť ojedinelý poklesok proti ústavnému poriadku v zdravotníckom zariadení, ktoré podstatne nenarušuje liečebný režim (porov. R 18/1981, R 50/1984). Páchatelom môže byť i osoba, ktorej ochranné opatrenie nebolo uložené (napr. odvedie mladistvého, ktorému bola uložená ochranná výchova, umožní osobe opustiť liečebné zariadenie).

Ochranné liečenie – pozri vysvetlivky k § 73 TZ.

Detencia – pozri vysvetlivky k § 81 TZ.

Ochranná výchova – pozri vysvetlivky k § 84 až § 86.

Ochranný dohľad – pozri zákon č. 448/2002 Z. z. o ochrannom dohľade.

Účelom väzby je zaistiť osobu obvineného pre účely trestného konania a pre výkon trestu, zabrániť mu v marení objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie alebo v páchaní ďalšej trestnej činnosti.

Väzba – pozri § 71 a nasl. TP a ZVV.

Účel trestu – pozri vysvetlivky k § 34 TZ a k § 97 TZ.

Musí ísť o závažné konanie, ktorým páchatel podstatne narušuje režim väzby alebo výkonu trestu (napr. poskytovanie omamných látok odsúdenému). Medzi takéto konanie

však nepatrí odmietanie stravy, resp. iné sebapoškodzovanie, ktoré možno postihnúť poriadkovým opatrením riaditeľa väznice (porovnaj R 51/1980). Aj tu môže byť páchatelom i iná osoba, než tá, ktorá je vo výkone väzby alebo trestu (porovnaj R 12/1979).

Vecou sa rozumie hnutelná, ako aj nehnuteľná vec.

Zničí, poškodí alebo urobí neupotrebitelnou – pozri vysvetlivku k § 245 TZ.

O zatajenie veci ide vtedy, ak páchatel predstiera, že vec nemá.

Scudzením je úplatný alebo neúplatný prevod veci na inú osobu.

Vec **odstráni** ten, kto ju prevedie alebo prenesie inde, ale uchová si možnosť s ňou disponovať.

Strážou sa rozumie najmä príslušníci ZVJS SR, príslušníci PZ i vojenská stráž.

Výkon trestu odňatia slobody – pozri ZVTOS a § 406 a nasl. TP.

V nadväznosti na ustanovenie § 322 TP ZEZR ustanovil za trestný čin konanie páchatela, ktorý bez vážneho dôvodu nenastúpil výkon trestu odňatia slobody. Zákonodarca týmto spôsobom reagoval na pomerne vysoký počet nenastúpených trestov odňatia slobody.

R 9/1969: V ustanovení § 348 ods. 2 písm. a) TZ nie je zahrnuté také konanie, keď niekto zmarí alebo podstatne sťaží výkon rozhodnutia štátneho orgánu tým, že neodstráni vec, ktorej sa také rozhodnutie týka. Preto, ak výkon úradného rozhodnutia spočíva v tom, že konkrétna vec je odstránená, nie je konaním, ktoré naplňuje znaky trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 2 písm. a) TZ, keď niekto túto odstránenú vec uvedie do pôvodného stavu, aký bol pred výkonom rozhodnutia. (Upravené znenie).

R 50/1980: Ustanovenie § 348 ods. 2 písm. b) TZ je vo vzťahu k ustanoveniu § 348 ods. 1, písm. f) TZ ustanovením špeciálnym. Páchatelom trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 2 písm. b) TZ môže byť len osoba, ktorá je strážená alebo je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Spoluodsúdený, ktorý pomáha páchatelovi ujsť z výkonu trestu odňatia slobody, sa dopúšťa pomoci k trestnému činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 21 ods. 1 písm. d), § 348 ods. 2 písm. b) TZ.

R 51/1980: Z ustanovenia § 71 TP o dôvodoch väzby plynie, že konaním ku zmareniu účelu väzby v zmysle § 348 ods. 1 písm. f) TZ nie je odmietanie stravy, resp. iné úmyselné sebapoškodzovanie obvineného. Takéto konanie môže byť postihnuté poriadkovým opatrením riaditeľa ústavu na výkon väzby, resp. ústavu na výkon trestu odňatia slobody. (Upravené znenie).

R 48/1981: Konanie páchatela, ktorý nasťahuje späť svoj nábytok do bytu, z ktorého bol tento nábytok vypratý pri výkone rozhodnutia súdu a uskladnený do náhradného bytu, nezakladá ani znaky prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 7 zák. č. 150/1969 Zb., ani znaky trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 TZ. (Upravené znenie).

R 40/1986: Odstránenie vecí, ktorá patrí k majetku zaistenému prokurátorom podľa § 50 a nasl. TP, pred zrušením zaistenia možno po formálnej stránke posudzovať ako trestný čin marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 2 písm. a) TZ. (Upravené znenie).

R 17/1989: Závažným konaním smerujúcim k zmareniu účelu kolúznevej väzby v zmysle znakov skutkové podstaty trestného činu marenia výkonu úradného rozhodnutia podľa § 348 ods. 1 písm. g) TZ nie je konanie, ktorým sa obvinený s porušením režimu väzby snažil zaistiť výpovede svedkov, ktorí mali podľa pravdy potvrdiť, že sa obvinený v dobe, kedy sa mal dopustiť trestnej činnosti, pre ktorú bol vo väzbe, zdržoval na inom mieste, teda mali vypovedať pravdu o jeho nevine. Porušením režimu väzby sa obvinený dopustil iba disciplinárneho priestupku. (Upravené znenie).

K § 349

Ustanovenie chráni záujem na riadnom výkone rozhodnutí súdu vo veciach výchovy maloletých.

Marit' alebo podstatne sťažovať výkon rozhodnutia znamená, že rozhodnutie v dôsledku konania páchatela nie je vykonané a vykonať ho nie je možné alebo len s veľkými obtiažami, resp. za podstatne sťažených podmienok.

Opatrením v občianskom súdnom konaní sa rozumejú miernejšie spôsoby donútenia, ktoré je možné použiť na dosiahnutie výkonu rozhodnutia o výchove maloletých detí v zmysle § 349 TZ.

O úprave výchovy maloletých detí rozhoduje súd, napr. v konaní o rozvoде rodičov, v prípadoch, že rodičia nežijú spolu, ak je potrebné v záujme dieťaťa zveriť ho do výchovy iného občana než rodiča alebo ak sa nariaďuje ústavná výchova.

Páchatelom u § 349 TZ nemôže byť maloletý, o ktorého výchovu ide (pozri R 8/1972).

Ochrana proti mareniu výkonu sa poskytuje aj predbežnému opatreniu vydanému v občianskom súdnom konaní na ochranu osôb ohrozených násilím.

Predbežné opatrenie – pozri § 74 a nasl. OSP a najmä § 76 ods. 1 OSP.

Predbežné opatrenie na ochranu osôb ohrozených násilím – pozri § 76 ods. 1 písm. g) OSP. Podľa tohto ustanovenia súd môže predbežným opatrením uložiť účastníkovi, aby nevstupoval dočasne do domu alebo bytu, v ktorom býva osoba blízka alebo osoba, ktorá je v jeho starostlivosti alebo vo výchove, vo vzťahu ku ktorej je podozrivý z násillia. Pozri aj § 75 ods. 2 OSP.

R 4/1973: Rozhodnutie súdu o styku rodičov s deťmi je rozhodnutím o výchove maloletých detí v zmysle § 349 TZ. (Upravené znenie).

K § 350

Ustanovenie chráni záujem na riadnom výkone rozhodnutí Ústavného súdu SR.

Nesplniť povinnosť vyplývajúcu z jeho rozhodnutia znamená opomenutie splniť takú povinnosť, ktorá je uložená verejnému činiteľovi rozhodnutím Ústavného súdu SR.

Maríť a sťažovať – pozri vysvetlivky k § 348 TZ.

Ústavný súd – pozri čl. 124 a nasl. Ústavy.

K § 351

Týmto ustanovením sa chráni záujem na riadnom výkone volebného práva občanmi a na nerušených prípravách a priebehu volieb alebo referenda (pozri zákon č. 333/2004 Z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky, zákon SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí, zákon č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonávania referenda v znení neskorších predpisov, zákon č. 242/1998 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve, zákon č. 46/1999 Z. z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky v znení zákona č. 515/2003 Z. z. a zákon č. 47/1999 Z. z. o vyhlásení voľby prezidenta Slovenskej republiky). Ustanovenie sa však netýka volieb do orgánov rôznych organizácií.

Násilie – pozri vysvetlivku k § 122 ods. 7 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Hrozba násilím – pozri vysvetlivku k § 189 TZ.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

Verejný činiteľ – pozri vysvetlivku k § 323 a nasl. TZ, § 128 ods. 1 TZ.

Lesť je vyvolanie omylu u inej osoby alebo využitie omylu tejto osoby s úmyslom dosiahnuť nejaký cieľ.

Volebným právom sa rozumie právo voliť a byť volený do Národnej rady Slovenskej republiky alebo orgánu miestnej samosprávy.

Referendum je rozhodovanie občanov v priamom hlasovaní o dôležitých otázkach verejného záujmu (pozri bližšie čl. 93 až čl. 100 Ústavy).

Falšovanie údajov znamená nielen úplné vyhotovenie dokladu o počte členov politickej strany alebo úplné vyhotovenie nepravkej petície, alebo iného nepravého dokumentu súvisiaceho s voľbami alebo referendom (napr. zoznam voličov), ale tiež pozmeňovanie podstatných údajov na týchto dokumentoch.

Politická strana – pozri zákon č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach.

Vedome použije takýto dokument ako pravý – pozri primerane vysvetlivku k § 352 TZ.

Iný hrubý spôsob marenia prípravy alebo priebehu volieb môže byť napr. úmyselné vyhotovenie neúplných volebných zoznamov v takom rozsahu, že sa príprava volieb sťažuje, alebo môže ísť o násilnú akciu, k zabráneniu občanom vstúpiť do volebnej miestnosti.

Marením priebehu volieb a referenda je aj vedomé nesprávne sčítanie hlasov alebo porušenie tajnosti hlasovania [ods. 2 písm. a)], alebo ak páchatel' inak hrubým spôsobom marí výkon týchto ústavných práv [ods. 2, písm. b)].

Prezident Slovenskej republiky – pozri čl. 101 až čl. 107 Ústavy.

Národná rada Slovenskej republiky – pozri čl. 72 až čl. 92 Ústavy.

V nadožnosti na vstup Slovenskej republiky do Európskej únie sa trestno-právna ochrana rozšírila aj v súvislosti s voľbami do Európskeho parlamentu.

Orgány miestnej samosprávy – pozri vysvetlivky k § 128 ods. 1 TZ.

K § 352

Týmto ustanovením sa chráni záujem na riadnom chode štátneho aparátu a dôvera v pravosť a pravdivosť verejných listín.

Verejná listina – pozri vysvetlivky k § 131 ods. 4 TZ.

Ide o písomnosť vydanú na základe zákona štátnym orgánom alebo iným orgánom verejnej moci v rámci jeho pôsobnosti, ktorá zakladá, mení alebo ruší práva alebo povinnosti alebo osvedčuje ich zmenu alebo zánik, alebo osvedčuje totožnosť osoby alebo veci, ich stav, vlastnosti alebo spôsobilosť alebo právom chránené záujmy. Podľa súdnej praxe sa za verejnú listinu ďalej považuje napr. diplom o ukončení vysokej školy (pozri R 65/1972), potvrdenie lekára o pracovnej neschopnosti (pozri R 17/1975), potvrdenie lekára o zdravotnom stave chorého člena rodiny a o potrebe jeho ošetrovania zamestnancom (pozri R 14/1984), potvrdenie o odovzdaní osobného preukazu vojaka z povolania (pozri R 19/1989), potvrdenie o strate občianskeho preukazu (pozri R 39/1991).

Úradná pečať je razítko s vyobrazením štátneho znaku alebo razítko, ktorého otláčok je povinnou súčasťou listín, ktoré sú osobitnými predpismi považované za verejné (napr. úradné razítko notára).

Úradnou uzáverou sa rozumie napr. pripevnenie olovenej plomby. V praxi sa takáto forma trestnej činnosti môže vyskytnúť pri skrátení cla, pri skrátení spotrebnej dane z liehu a pod. Totožnosť tovaru sa zabezpečuje podľa povahy tovaru a účelu dovozu alebo vývozu priložením colnej uzávery. (Colná uzávera môže byť kusová alebo priestorová; kusová colná uzávera sa prikladá na tovar alebo obal, priestorová uzávera napr. na zariadené uzavierajúce priestor dopravného prostriedku alebo kontajneru alebo miestnosti. Priestory dopravných prostriedkov alebo kontajnerov sa zabezpečujú závesnou uzáverou. Obaly, v ktorých sa tovar nachádza, možno zabezpečiť pečaťou alebo colnými známkami. Priložená colná uzávera sa môže odstrániť len so súhlasom colnice).

Falšovanie verejnej listiny, úradnej pečate alebo úradnej uzávery sa rozumie jej úplné vyhotovenie, ktoré má vyvolať dojem, ako by bola skutočne vydaná príslušným orgánom a predpísaným spôsobom.

O podstatnú zmenu obsahu ide najmä vtedy, ak sa zmena dotkne podstaty listiny alebo zabezpečovacieho prostriedku, pričom nie je dôležité, akým spôsobom sa zmena vykoná.

U verejnej listiny pôjde najmä o zmenu údajov o tých skutočnostiach, ktoré pravá listina osvedčuje, alebo o zmenu orgánu, ktorý listinu vydal (pozri k tomu uvedení judikatúru).

Zákonný znak „v úmysle, aby sa použili ako pravé“, vyjadruje pohnútku konania páchatela (ktorý falšuje alebo podstatne mení obsah). Pre dokonanie činu preto nebude podstatné, či k ich použitiu došlo alebo nie. Nebude ani dôležité, či ich má použiť páchatel alebo niekto iný.

V prípade druhej alinei § 352 ods. 1 TZ sa však už pre dokonanie činu vyžaduje, aby sa použila takáto verejná listina, úradná pečat, úradná uzávera, úradný znak a úradná značka ako pravá. Páchatel musí zároveň vedieť, že je falšovaná alebo podstatne zmenená. Jej použitie ako pravej znamená jej použitie k rovnakému účelu, k akému slúži pravá.

Z hľadiska zavinenia sa vyžaduje úmysel, ktorý v prípade prvej alinei § 352 ods. 1 TZ sprevádza pohnútku konania páchatela.

Závažnejší spôsob – pozri § 138 TZ.

Organizovaná skupina – pozri § 129 ods. 2 TZ.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 TZ.

Ochrana podľa odsekov 1 až 6 sa poskytuje aj cudzozemským verejným listinám, úradným pečatiam, úradným uzáverám alebo úradným značkám.

Iný obzvlášť závažný následok musí byť porovnateľný z hľadiska jeho závažnosti aspoň so značnou škodou.

R 14/1972: Falšovanie a pozmeňovanie predpisu liekov a liečiv nie je trestným činom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 TZ. (Upravené znenie).

R 65/1972: Diplom o ukončení vysokej školy je verejnou listinou v zmysle § 352 TZ. (Upravené znenie).

R 17/1975: Potvrdenie lekára o pracovnej neschopnosti nie je lekárskeym predpisom, ale verejnou listinou v zmysle § 352 TZ. Falšovanie takéhoto potvrdenia v úmysle, aby bolo použité ako pravé, zakladá preto trestný čin podľa § 352 TZ. (Upravené znenie).

R 30/1979: Neoverená kópia verejnej listiny nie je verejnou listinou v zmysle § 352 ods. 1 TZ. Podstatná zmena obsahu takejto kópie bez overenia príslušným orgánom nie je preto trestným činom falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

R 14/1984: Potvrdenie lekára o zdravotnom stave chorého člena rodiny (dieťaťa mladšieho ako 10 rokov) a o potrebe jeho ošetrovania zamestnancom je verejnou listinou. (Upravené znenie).

R 39/1991: Potvrdenie o strate občianskeho preukazu je verejnou listinou, ktorej falšovanie a pozmeňovanie je chránené ustanovením § 352 ods. 1 TZ. Osvedčuje sa ním totožnosť osoby, jej bydlisko, rodné číslo a zapisujú sa do neho i niektoré iné dôležité údaje.

Odstránenie údaju o dobe platnosti z takéhoto potvrdenia však nie je podstatnou zmenou obsahu tejto verejnej listiny v zmysle citovaného ustanovenia. (Upravené znenie).

K § 353

Pozri primerane vysvetlivky k § 318 a nasl. TZ.

Trestnosť ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti je limitovaná stupňom jej utajenia, teda ak smeruje k vyzvedaniu alebo vyzradeniu skutočnosti utajovanej podľa osobitného zákona stupňom utajenia *Dôverné* alebo *Vyhradené*.

Osobitným zákonom sa rozumie zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností (ZUIS).

Stupeň utajenia *Dôverné* – pozri § 3 ods. 5 ZUIS.

Stupeň utajenia *Vyhradené* – pozri § 3 ods. 6 ZUIS.

V základnej skutkovej podstate v odseku 1 sa alternatívne predpokladajú dve možné formy ohrozenia dôvernej a vyhradenej skutočnosti – vyzvedanie alebo vyzradenie skutočností utajovaných stupňom utajenia *Dôverné* alebo *Vyhradené*. V oboch prípadoch je navyše potrebné splnenie subjektívnej podmienky – cieľ konania páchatela vyzradiť takúto skutočnosť cudzej nepovolanej osobe.

Vyzvedanie, vyzradenie – pozri primerane vysvetlivky k 318 TZ.

Nepovolaná osoba – pozri vysvetlivku k § 319 TZ.

Na naplnenie znaku „nepovolanej osobe úmyselne vyzradí“ je nerozhodné, akým spôsobom sa páchatel dozvedel o utajovaných skutočnostiach (pozri R 26/1970).

Trestný čin je dokonaný okamihom začatia konania, ktoré smeruje k zadováženiu utajovanej skutočnosti.

Cudzina – akýkoľvek iný štát než Slovenská republika. Sú to nielen orgány štátu, ale ktokoľvek, kto má sídlo alebo bydlisko mimo územia republiky. Utajovaná skutočnosť sa môže stať známou v cudzine napríklad i jej publikovaním mimo územia Slovenskej republiky.

Trestnosť činu zaniká účinnou lútosťou – pozri § 85 TZ.

R 26/1970: Pre naplnenie znakov trestného činu ohrozenia dôvernej skutočnosti a vyhradenej skutočnosti je nerozhodné, akým spôsobom sa páchatel o utajovaných skutočnostiach dozvedel. Rozhodujúce je, že také skutočnosti, tvoriace predmet utajovanej skutočnosti, pozná a nepovolanej osobe ich úmyselne vyzradí. (Upravené znenie).

K § 354 až § 356

Ustanovenie chráni záujem štátu na kontrole osôb, ktoré prekračujú štátnu hranicu Slovenskej republiky. Tento záujem vyplýva z potreby regulovať prístahovalectvo, brániť pašovaniu tovaru, prílevu cudzích skupín organizovaného zločinu a pod.

Organizuje, umožní alebo pomáha – pozri vysvetlivku k § 21 TZ.

Nedovolené prekračenie štátnej hranice Slovenskej republiky je jej prekračenie bez príslušných platných dokladov.

Pri pokuse cudzinca o vstup na územie Slovenskej republiky predložením falošného alebo pozmeneného cestovného dokladu prichádza do úvahy trestný postih za trestný čin falšovania a pozmeňovania verejnej listiny, úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky podľa § 352 TZ, a nie administratívne vyhostenie so súčasným zákazom vstupu na územie Slovenskej republiky podľa § 57 ods. 1 zákona č. 48/2002 Z. z. o pobyte cudzincov v znení neskorších predpisov (Stanovisko generálneho prokurátora SR podľa § 10 ods. 2 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre zo 7. júla 2005 k aplikácii ustanovenia § 176 ods. 1 Trestného zákona v súvislosti s predložením falošného cestovného dokladu pri pokuse o vstup na územie Slovenskej republiky).

Štátnu hranicu (až na výnimky) je tiež zakázané (a to i s platnými dokladmi) prekračovať mimo hraničných prechodov.

ZEZR upravil podmienky aj pre trestný postih páchatel'ov, ktorí participujú na nedovolenom prevoze osôb, ktorí nie sú štátnymi občanmi Slovenskej republiky alebo nemajú trojtráľový pobyt na území Slovenskej republiky, cez územie Slovenskej republiky. Uvedené osoby sú trestné vtedy, ak uvedení trestnú činnosť páchajú v úmysle získať finančnú výhodu.

Formy tejto participácie zahŕňujú rozličné spôsoby okrem samotného organizovania, je to ďalej činnosť smerujúca k zlegalizovaniu pobytu označených osôb napr. zabezpečením falošného cestovného dokladu, falošného dokladu totožnosti alebo umožnením sa nedovolené zamestnávať na území Slovenskej republiky a pod.

Trestne zodpovední nie sú migranti.

Závažnejší spôsob – pozri § 138 TZ.

Organizovaná skupina – pozri § 129 ods. 2 TZ.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Iný obzvlášť závažný následok musí byť porovnateľný z hľadiska jeho závažnosti aspoň so značnou škodou.

Pokiaľ ide o úmysel zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin, ide o vyjadrenie pohnutky konania páchatela, ktorý chce nedovoleným prekračením hranice zakryť alebo uľahčiť buď vlastný trestný čin, alebo trestný čin inej (prevádzanej) osoby.

Neľudské či ponižujúce zaobchádzanie – pozri primerane poznámky k § 420 TZ.

Väčší prospech a značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, § 142 ods. 1 TZ.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 2 TZ.

Násilie – pozri vysvetlivku k § 321 a § 122 ods. 7 TZ.

Hrozba bezprostredného násillia – pozri vysvetlivku k § 188 TZ.

Zorganizuje – pozri vysvetlioku k § 21 ods. 1, písm. a) TZ.

Zbraň – pozri § 122 ods. 3 TZ.

Naplnenie znaku „najmenej s dvoma osobami“ predpokladá, že na čine páchatela sa podieľajú aspoň dve ďalšie osoby. Nevyžaduje sa, aby títo účastníci boli trestne zodpovední (§ 22 a § 23 TZ).

Úmysel zakryť alebo uľahčiť iný trestný čin – pozri vysvetlioku k § 171a.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 TZ.

Iný obzvlášť závažný následok je taký následok, ktorý je svojou závažnosťou porovnateľný s ďalšími okolnosťami podmieňujúcimi použitie vyššej trestnej sadzby podľa ods. 2 § 354 TZ. Môže to byť napr. pohraničný incident alebo spôsobenie materiálnej škody.

Vojak – pozri vysvetlioku k § 128 ods. 3 TZ.

R 68/2003: Konanie páchatela naplní pojmové znaky skutkovej podstaty trestného činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa uvedeného ustanovenia zákona aj vtedy, ak páchatel pomáha inému, napr. tranzitom osôb na území Slovenskej republiky k miestu ďalšieho nedovoleného prekročenia štátnej hranice – s cieľom dopraviť tieto osoby do miesta určenia, a tým pokračovať cez ďalšiu štátnu hranicu SR s iným štátom. Táto činnosť je subsumovaná v pojme „pomáha nedovolené prekročiť štátnu hranicu SR“. (Upravené znenie).

K § 357

Týmto ustanovením sa chráni záujem štátu na ochrane vzdušnej hranice.

Predpisy o medzinárodných letoch v zmysle tohto ustanovenia sú najmä Dohovor o medzinárodnom civilnom letectve (vyhláška č. 147/1947 Zb.) a Pravidlá lietania vydané medzinárodnou organizáciou civilného letectva ICAO (vyhláška č. 29/1957 Zb.).

Dohovor upravuje iba režim prevádzky civilného letectva. Tzv. štátne lietadla nesmú lietať nad územím cudzieho štátu ani na ňom pristáť, ak k tomu nedostanú zmocnenie osobitnou dohodou alebo inak.

Vniknutím vzdušným dopravným prostriedkom je každý nedovolený vlet na územie republiky, čím sa rozumie i nadzemný, resp. vzdušný priestor.

Vzdušným dopravným prostriedkom sú lietadlá, vzducholode, upútané balóny.

K § 358

Ustanovenie chráni záujem na riadnom spôsobe výkonu trestu odňatia slobody a výkonnú väzby.

Základné podmienky pre výkon trestu odňatia slobody upravuje ZVTOS a základné podmienky pre výkon väzby upravuje ZVV.

Pojem „**zúčastní sa**“ znamená, že páchatelom môže byť nielen väzeň, ale i iná osoba, ktorá sa svojou účasťou podieľa na vzbure väzňov [pozri § 20 ods. 1 písm. b), d) TZ].

Väzeň je osoba, ktorá vykonáva trest odňatia slobody alebo ktorá bola vzatá do väzby na základe rozhodnutia súdu.

Vzopretie sa je prejav odporu vo vzťahu ku konkrétnemu rozkazu, pokynu alebo proti záväzným pravidlám, ktoré vyplývajú pre väzňa z citovaných zákonov, z Poriadku pre výkon väzby a vnútorného poriadku väznice. Môže mať charakter aktívneho konania (napr. formou násillia) alebo ide o pasívnu formu vzopretia sa (napr. odopieraním plniť povinnosti).

Skupinu väzňov tvoria najmenej tri osoby.

Dozorným orgánom sú vo vzťahu k väzňom príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky.

Zorganizuje – pozri vysvetlivku k § 21 ods. 1 písm. a) TZ.

Trestnosť činu zaniká účinnou lútosťou – pozri § 85 TZ.

K § 359

Toto ustanovenie chráni pokojné občianske spolužitie, ako aj základné ľudské práva a slobody, a to rovnosť ľudí bez ohľadu na ich politické presvedčenie, národnosť, rasu, príslušnosť k etnickej skupine, vieru a náboženské vyznanie (čl. 12 Ústavy) a slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania (čl. 24 Ústavy).

Predmetom útoku môže byť jednotlivec alebo skupina obyvateľov. Skupinou obyvateľov sa rozumie najmenej traja ľudia; nezáleží na tom, či skupina je konkrétne určená počtom, rozsahom alebo miestne.

Obsah vyhrážky je konkretizovaný hrozbou usmrtenia, ublíženia na zdraví a škodou veľkého rozsahu. Vyhrážka musí byť mienená vážne alebo aspoň musí byť tak prednesená, že môže byť spôsobilá vyvolať obavu, že páchatel splní to, čím sa vyhrážal. Nevyžaduje sa však, aby u poškodeného obavu skutočne aj vyvolala.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, § 142 ods. 1 TZ.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 2 TZ.

Násillie – pozri vysvetlivku k § 321 a § 122 ods. 7 TZ.

Závažnejší spôsob – pozri § 138 TZ.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri § 123 ods. 2 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Škoda veľkého rozsahu – môže byť spôsobená viacerými úmyselnými trestnými činmi, napr. všeobecným ohrozením (§ 284 TZ), lúpežou (§ 188 TZ), poškodením cudzej veci (§ 245 TZ) atď.

R 11/1971: Ak páchatel inému úmyselne ublíži na zdraví pre jeho politické presvedčenie, ide pri splnení podmienok § 140 písm. d) TZ o trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1, 2 písm. c) TZ a nie o súbeh trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 155

ods. 1 TZ s trestným činom násilia proti skupine obyvateľov a proti jednotlivcovi podľa § 359 ods. 1 TZ. (Upravené znenie).

K § 360

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu pokojnému občianskemu spoluzitiu pred jeho hrubým narušením konaním, ktoré vzbudzuje dôvodné obavy o život, zdravie alebo spôsobenie inej ťažkej ujmy.

Vyhrážanie – pozri § 359 TZ.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, § 142 ods. 1 TZ.

Smrť – pozri vysvetlivku k § 142 ods. 2 TZ.

Násilie – pozri vysvetlivku k § 321 a § 122 ods. 7 TZ.

Ublíženie na zdraví – pozri § 123 ods. 2 TZ.

Či ide o vyhrážanie spôsobilé vzbudiť u iného dôvodnú obavu, je potrebné posúdiť so zreteľom na všetky konkrétne okolnosti prípadu; treba brať do úvahy povahu vyhrážky, porovnať fyzické a povahové vlastnosti páchateľa s fyzickými a povahovými vlastnosťami poškodeného. Nevyžaduje sa, aby ten, komu bolo vyhrážané, bol pri vyhrázaní prítomný; stačí, ak je vyhrážka adresovaná poškodenému takým spôsobom, že páchateľ si je vedomý toho, že poškodený sa o nej dozvie.

Iná ťažká ujma – vyhrážanie inou ťažkou ujmovou musí byť svojou povahou a závažnosťou na úrovni vyhrážok usmernením alebo ťažkou ujmovou na zdraví. Vyhrážanie inou ťažkou ujmovou môže byť napr. vyhrážanie spôsobením škody na majetku, vyhrážanie usmrtením osoby blízkej a pod.

Ďalej pozri § 49 ods. 1 písm. d) ZPR.

V odseku 2 ide o kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto najčastejšieho trestného činu tzv. domáceho násilia.

Chránená osoba – pozri § 139 ods. 1 písm. a) až i) TZ.

Závažnejší spôsob – pozri § 138 TZ.

Osobitný motív – pozri § 140 písm. a) až e) TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Blízka osoba – na účely tohto trestného činu okrem iných blízkych osôb vymenovaných v projev vete § 127 ods. 4, ods. 5 TZ sa považujú aj bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič spoločného dieťaťa a osoba, ktorá je vo vzťahu k nim blízkou osobou podľa ods. 4 § 127 TZ, ako aj osoba, ktorá s páchateľom žije alebo žila v spoločnej domácnosti – pozri § 127 ods. 5 TZ.

Osobou v starostlivosti alebo výchove páchateľa treba rozumieť nielen osobu zo zákona alebo súdnym či úradným rozhodnutím zverenú do jeho starostlivosti, ale aj inú osobu, voči ktorej má páchateľ povinnosť starať sa o ňu alebo vychovávať ju, pričom táto povinnosť môže vyplývať nielen zo zákonnej úpravy, či úradného rozhodnutia, alebo z pra-

covnej, či inej, zmluvy, ale aj z každého iného aktu zverenia do starostlivosti alebo výchovy. Môže ísť teda aj o prechodný, krátkodobý stav faktickej starostlivosti, na základe konkludentného aktu zverenia takej osoby páchatelovi oprávnenou osobou.

R 25/1983: Ak je vyhrážka usmrtením, fažkou ujmou na zdraví alebo inou fažkou ujmou prostriedkom k vynúteniu určitého chovania, nejde o trestný čin podľa § 360 TZ, ale o trestný čin vydierania podľa § 189 ods. 1 TZ.

K § 361

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu pokojnému občianskemu spolužitiu pred šírením **poplašných správ**, ktoré sú nepravdivé a pred inými obdobnými konaniami spôsobilými vyvolať nebezpečenstvo vážneho znepokojenia aspoň časti obyvateľstva určitého miesta.

Ustanovenie umožňuje postihovať aj také konania ako je napr. zaslanie listovej zásielky, ktorá obsahuje napodobeninu látky, ktorou sa hrozí spôsobenie epidémie (napr. zaslanie napodobeniny antraxu), výbuchu alebo inej katastrofy i keď zásielka neobsahuje žiadny text, alebo obsahuje text, ktorý formálne je bezvýznamný a sám osebe by nenaplnil znak poplačnej správy.

Rozširovanie správy – každé konanie, ktorým sa správa (oznámenie, informácia) dostáva na vedomie väčšiemu počtu ľudí. Môže spočívať v uverejnení správy tlačou, hromadnými informačnými prostriedkami, vystúpením na zhromaždení a pod. alebo v oznámení správy viacerým osobám, alebo hoci len jednej osobe s vedomím, že tieto osoby prenesú správu na širší okruh osôb.

Iné obdobné konanie je každé konanie, ktoré formálne nemožno zaradiť pod pojem „poplašná správa“, ale ktoré je svojím zmyslom podobné, ak je spôsobilé vyvolať vážne znepokojenie aspoň časti obyvateľstva určitého miesta. Najčastejšie pôjde o zásielky napodobením takých látok, ktoré sú spôsobilé vyvolať všeobecné nebezpečenstvo.

K trestnosti činu sa vyžaduje, aby rozširovaná správa bola jednak nepravdivá a jednak **poplašná**. **Nepravdivá správa** je taká správa, ktorá je v rozpore so skutočnosťou alebo taká správa, ktorá skutočnosť značne skresľuje.

Správa je poplašná, ak je svojím obsahom spôsobilá vyvolať vážne znepokojenie obyvateľov aspoň v určitom okruhu. Môže sa týkať vecí minulých, prítomných i budúcich.

Svojím konaním musí páchateľ spôsobiť úmyselne nebezpečenstvo vážneho znepokojenia aspoň časti obyvateľov nejakého miesta, ich obavy z nejakých, aj keď neurčitých udalostí zasahujúcich nepriaznivo do ich života. K vážnemu znepokojeniu obyvateľstva však nemusí dôjsť, stačí, že páchateľ spôsobil takéto nebezpečenstvo.

Časťou obyvateľstva nejakého miesta – časť obyvateľstva určitého miesta, ktorej sa poplašná správa môže dotknúť citeľným spôsobom. Spravidla pôjde o väčší počet osôb, než aký môže minimálne tvoriť skupinu obyvateľov (pozri vysvetlivky k § 359 TZ), napr. oby-

vatelia obce alebo jej časti, tiež všetci, ktorí sa cítia byť ohrození vzhľadom na svoje sociálne postavenie a pod.

Trestnosť činu podľa ods. 2 nespočíva v rozširovaní nepravdivej poplašnej správy, ale v jej oznámení podnikníku, organizácii, PZ alebo inému orgánu verejnej moci, alebo hromadnému informačnému prostriedku, v dôsledku čoho môže byť prijaté určité osobitné opatrenie, ktoré môže vyvolať, vlastne zbytočne, nebezpečenstvo vážneho znepokojenia viacerých ľudí. Ide spravidla o nevyhnutý dôsledok konania páchatela.

Okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby uvedené v odseku 3 sa vzťahujú len na čin uvedený v ods. 2.

Pod pojmom **opätovne** sa rozumejú prípady, kedy páchatel' znovu spácha trestný čin uvedený v ods. 2. Pôjde o súbeh trestných činov, ale aj o prípady, kedy páchatel' už bol v minulosti za taký čin právoplatne odsúdený.

Za **vážnu poruchu v hospodárskej prevádzke alebo hospodárskej činnosti podniku, alebo organizácie, alebo v činnosti štátneho orgánu** treba považovať závažnejšie narušenie ich prevádzky alebo činnosti na dlhší čas, alebo aj na kratší čas, ak pôjde o prerušenie takej činnosti, ktorá je obzvlášť dôležitá.

Iný obzvlášť závažný dôsledok – predovšetkým spôsobenie aspoň značnej škody.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Trestnosť činu zaniká účinnou lútosťou – pozri § 85 TZ.

K § 362

Toto ustanovenie chráni obyvateľstvo za krízovej situácie pred vyvolávaním vážneho znepokojenia, malomyselnosti alebo porazeneckej nálady rozširovaním poplašných správ.

Tento trestný čin je možné spáchať úmyselne (pozri § 15 TZ) i z nedbanlivosti (pozri § 16 TZ).

Krízová situácia – pozri vysvetlivky k § 134 ods. 2, písm. a) až d) TZ.

Rozširovanie správy – pozri vysvetlivky k § 361 TZ.

Poplašná správa – pozri vysvetlivky k § 361 TZ.

Správa, ktorú páchatel' rozširuje, musí byť poplašná, stačí, ak jej rozširovanie je spôsobilé vyvolať nebezpečenstvo vážneho znepokojenia, malomyselnosti alebo porazeneckej nálady aspoň u časti obyvateľstva nejakého miesta.

Ustanovenie § 362 TZ je vo vzťahu k § 361 TZ ustanovením špeciálnym.

K šíreniu malomyselnosti medzi vojakmi pozri § 410 TZ.

K § 363

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu pred ohrozovaním alebo porušovaním záujmov chránených TZ **osobou konajúcou v stave nepričetnosti**.

Trestný čin opilstva je abstraktným ohrozovacím trestným činom. Ohrozenie spočíva v samotnom uvedení sa do stavu nepričetnosti požitím alebo aplikáciou návykovej látky alebo inak (napr. neužitím predpísaného lieku). Trestná zodpovednosť je obmedzená na prípady, keď páchatel sa v takomto stave dopustí konania, ktoré má inak znaky trestného činu.

Konanie, ktoré má inak znaky trestného činu, je **tzv. kvázi deliktom**. Môže ísť o znaky ktoréhokoľvek trestného činu (spravidla trestného činu proti životu, zdraviu, majetku), aj ohrozovacieho trestného, tiež pokusu trestného činu alebo pomoci. Môže ísť aj o trestný čin podľa § 149 ods. 1, ods. 4 TZ, u ktorého vplyv návykovej látky patrí medzi znaky skutkovej podstaty. Tento trestný čin je tzv. vlastnoručným deliktom, preto nie je možné spolupáchatelstvo. Je možné nepriame spolupáchatelstvo tým, že niekto využije pre svoje ciele nepričetnú osobu ako „živý nástroj“ a buď ju s týmto úmyslom opije, alebo využije jej opitnosť.

Tento trestný čin môže byť spáchaný úmyselne (pozri § 4) i z nedbanlivosti (pozri § 5). Zavinenie sa však vzťahuje len na privedenie sa do stavu nepričetnosti. Nevzťahuje sa na to konanie páchatela, ktoré má inak znaky trestného činu, ktorého sa dopustil v stave nepričetnosti. Avšak pri posudzovaní tzv. kvázideliktu je potrebné preukazovať i subjektívnu stránku konania páchatela v stave nepričetnosti, pretože je potrebné rozlíšiť, či sa má trest ukladať v rámci trestnej sadzby ustanovenej za trestný čin z nedbanlivosti alebo úmyselný trestný čin. Nepôjde tu však o zavinenie v pravom slova zmysle; chýba tu pričetnosť, ktorá je inak predpokladom zavinenia. Subjektívna stránka sa tu skúma podľa vonkajších prejavov. V pochybnostiach treba postupovať podľa zásady „in dubio pro reo“ (pozri R 62/1968).

Nepričetnosť – pozri § 23 TZ.

Ustanovenie § 363 TZ nie je možné použiť, ak páchatel spáchal trestný čin v stave zmenšenej pričetnosti. V takomto prípade zodpovedá podľa všeobecných zásad. Na páchatela trestného činu podľa § 363 TZ nie je možné aplikovať § 39 ods. 1 písm. c) TZ ani § 40 ods. 1, písm. c) TZ (pozri R 17/1993).

Návyková látka – pozri § 130 ods. 5 TZ.

Zavinené privedenie sa do stavu nepričetnosti a konanie v tomto stave spôsobené tvorí spolu jediný skutok, a to aj vtedy, ak by malo podobu viacerých samostatných skutkov, ktoré naplňujú znaky čo aj rôznych skutkových podstát trestných činov. Skutky páchatela treba posudzovať z hľadiska znakov trestného činu podľa § 363 TZ.

Ustanovenie odseku 2 vylučuje použitie § 363 ods. 1 TZ a § 23 TZ, ak páchatel sa privedol do stavu nepričetnosti v úmysle spáchať trestný čin (ide vlastne o vyjadrenie pohnútky konania páchatela), čo vyplýva aj zo všeobecných zásad.

R 49/1990: Zodpovednosť páchatela za trestný čin spáchaný v nepričetnosti spôsobenej patologickou opilosťou je vylúčený v zmysle § 12 ods. 1 TZ len vtedy, ak si páchatel pred tým, než sa rozhodol požiť alkohol, nebol a ani nemal a nemohol byť vedomý svojej dispozície pre podobné stavy po požití alkoholu. (Upravené znenie).

R 17/1993: V prípadoch, v ktorých opilstosť alebo aplikácia inej návykovej látky neprivodí u páchatela stav nepríčetnosti, ale iba stav zmenšenej príčetnosti, prichádza do úvahy jeho zodpovednosť za trestný čin, ktorý v tomto stave spáchal a nie zodpovednosť za trestný čin opilstva podľa § 363 TZ. (Upravené znenie).

K § 364

Podľa tohto ustanovenia sa postihuje hrubá neslušnosť alebo výtržnosť páchaná verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom.

Hrubá neslušnosť – konanie, ktoré porušuje závažným spôsobom zásady občianskej morálky (napr. zhanobenie historickej alebo kultúrnej pamiatky, hrobu alebo iného pietneho miesta, hrubé narušenie slávnostného zhromaždenia alebo náboženského obradu, vykonaním pohlavného styku, exhibicionizmu alebo iných sexuálnych patologických praktík na takom mieste a pod.). Predpokladá sa konanie závažnejšej povahy, nestačí preto neslušnosť menšieho významu. Tým sa hrubá neslušnosť svojou intenzitou približuje výtržnosti.

Výtržnosť – konanie, ktoré závažným spôsobom narušuje verejný klud a poriadok a je preň typický zjavne neúctivý a nedisciplinovaný postoj páchatela k zásadám občianskeho spoluzitíia. Ide spravidla o násilný alebo slovný prejav takého charakteru, že hrubo uráža, vzbudzuje obavy o bezpečnosť zdravia, majetku alebo výrazne znižuje vážnosť väčšieho počtu osôb súčasne prítomných (R 44/1990).

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Miesto verejnosti prístupné je každé miesto, na ktoré má prístup širší okruh ľudí individuálne neurčených (otvorený, ale aj uzavretý priestor). Nemusí ísť o miesto prístupné komukoľvek, stačí, že ide o miesto prístupné, aj keď len niektorým osobám (napr. škola). Miestom verejnosti prístupnom nie je súkromný byt ani iné priestory, ktoré nie sú voľne prístupné verejnosti, a to ani vtedy, ak je možno výtržnícky prejav (napr. otvoreným oknom) vidieť a počuť.

Organizovaná skupina – pozri § 129 ods. 2 TZ.

R 44/90: Výtržnosťou v zmysle ustanovenia § 364 TZ je konanie, ktoré závažným spôsobom narušuje verejný klud a poriadok a je preň typický zjavne neúctivý a nezriadený postoj páchatela k zásadám občianskeho spolunazítvovania. Ide spravidla o násilný alebo slovný prejav takého charakteru, že hrubo uráža, vzbudzuje obavy o bezpečnosť zdravia, majetku alebo výrazne znižuje vážnosť väčšieho počtu osôb súčasne prítomných. (Upravené znenie).

R 40/77: Každé fyzické napadnutie občana, i keď sa ho páchatel dopustil verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom, nemusí vždy naplňovať skutkovou podstatu trestného činu výtržníctva podľa § 364 TZ. (Upravené znenie).

K § 365 a § 366

Ide o nové skutkové podstaty nových trestných činov, a to hanobenie a miesta posledného odpočinku a hanobenie mŕtveho.

Vo svojej podstate ide vlastne o špecifické formy výtržníctva, ktoré však aj v iných právnych poriadkoch majú spravidla formu samostatného trestného činu.

Týmto sa vlastne vyplní určitá medzera v našom právnom poriadku a spoločenským záujmom, ktoré sú individuálnym objektom, sa poskytne primeraná trestno-právna ochrana.

K § 367

Tomto ustanovenie poskytuje ochranu záujmu spoločnosti na potieraní obchodu s ľuďmi. Páchateľom môže byť i osoba, ktorá sama vykonáva prostitúciu, ak sa kupliarstva dopustí vo vzťahu k inej osobe.

Zjednanie na vykonávanie prostitúcie – uzavretie dohody o vykonávaní prostitúcie medzi kupliarom a osobou, ktorá sa zjednáva na prostitúciu. Dohoda môže byť uzavretá aj konkludentne.

Pohnutie iného na vykonávanie prostitúcie – úspešné uplatnenie vplyvu páchatela na inú osobu, aby vykonávala prostitúciu.

Zvedenie na vykonávanie prostitúcie – úmyselné vyvolanie rozhodnutia u inej osoby (osôb) vykonávať prostitúciu (určitý druh návodu, ktorý môže spočívať v prehováraní, v poučovaní o možnosti zárobku, vo vychvalovaní prostitúcie s cieľom vzbudiť u inej osoby rozhodnutie vykonávať prostitúciu).

Koristenie z prostitúcie – získanie hmotného prospechu z prostitúcie vykonávanej inou osobou než páchatelom, napr. prenajímanie bytu na prostitúciu za odplatu, obstarávanie záujemcov o pohlavné styky za odplatu a pod.

Prostitúcia – pohlavný styk s inou osobou alebo osobami za úplatu.

Pohlavný styk – akýkoľvek spôsob ukájania pohlavného pudu na tele inej osoby rovnakého alebo opačného pohlavia; ide o širší pojem ako súlož v zmysle § 199 ods. 1 TZ.

Prostitúcia sama osebe nie je trestná.

Ak vzbudí verejné pohoršenie, môže ísť o priestupok podľa ZPR, prípadne o trestný čin výtržníctva podľa § 364 ods. 1, písm. c) TZ (vykonaním pohlavného styku, exhibicionizmu alebo iných sexuálnych patologických praktík na mieste prístupnom verejnosti alebo verejne a vyvolaním verejného pohoršenia).

Prostitúcia – pozri § 132 ods. 1 TZ.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Chránená osoba – pozri § 139 TZ.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 TZ.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 142 ods. 1 TZ.

Smrť – pozri § 142 ods. 2 TZ.

Ďalej pozri § 47 ods. 1 písm. c) ZPR.

R 11/1978: K naplneniu znaku „koristí z prostitúcie vykonávanej iným“ v ustanovení § 367 TZ o kupliarstve sa nevyžaduje, aby páchatel výslovne vyžadoval alebo vynucoval hmotný prospech z prostitúcie iného, ale postačí opakované prijímanie odplaty za to, že umožňuje vykonávanie prostitúcie. (Upravené znenie).

K § 368

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu mravnosti pred výrobou detskej pornografie a sekundárne aj mravného vývoja detí.

Dieťa – pozri § 127 ods. 1 TZ.

Detská pornografia – pozri § 132 ods. 3 TZ.

Zneužitie dieťaťa na výrobu pornografie – využitie nedostatočnej psychickej zrelosti dieťaťa, ktoré pre nedostatok veku ešte nemôže byť spôsobilé posúdiť dôsledky svojho konania, za účelom výroby detskej pornografie. Páchatelom v tomto prípade bude spravidla výrobca detskej pornografie.

Umožnenie zneužitia dieťaťa na výrobu pornografie – každé konanie, ktoré prispieje k tomu, že dieťa je zneužitá na výrobu detskej pornografie. Páchatelom v tomto prípade bude osoba odlišná od výrobcu detskej pornografie; môže to byť rodič dieťaťa, učiteľ, vychovávateľ, ale aj iná osoba, ktorá umožní takéto jeho zneužitie.

Inak sa podieľať na výrobe detskej pornografie – sprostredkovanie dieťaťa na výrobu pornografie, nahovárание dieťaťa, jeho poučovanie o možnosti zárobku, ale aj akékoľvek iné podieľanie sa na výrobe detskej pornografie.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 ods. 1 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Chránená osoba – pozri § 139 TZ.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141 TZ.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 142 ods. 1 TZ.

Smrť – pozri § 142 ods. 2 TZ.

Viacere osoby – rozumie sa tým aspoň tri osoby.

Poškodiť telesný vývoj alebo mravný vývoj – nestačí ohrozenie vývoja, musí dôjsť k poruche vývoja.

K § 369

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu mravnosti pred rozširovaním detskej pornografie a sekundárne aj mravného vývoja detí.

Detská pornografia – pozri § 132 ods. 3 TZ.

Rozširovanie detskej pornografie – akákoľvek činnosť, v dôsledku ktorej sa detská pornografia dostane do dispozičnej sféry iného.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Prospech veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Tlač – predovšetkým noviny, časopisy a iné periodiká.

Film – všetky filmy určené na verejnú produkciu; nespádajú tu televízne filmy, ktoré treba zaradiť pod pojem televízia.

Rozhlas – rozhlasové vysielanie na všetkých vlnových frekvenciách, vrátane rozhlasu po drôte; nepatrí tu miestny a závodný rozhlas, ktoré treba zaradiť pod pojem iný podobne účinný prostriedok.

Televízia – verejnoprávna televízia, ako aj súkromné televízie bez ohľadu na spôsob prenosu vysielania.

Počítačová sieť – internet, elektronická pošta.

K § 370

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu mravnosti pred prechovávaním detskej pornografie a sekundárne aj mravného vývoja detí.

Detská pornografia – pozri § 132 ods. 3 TZ.

Prechovávanie detskej pornografie – mať detskú pornografiu vo svojej dispozícii (aj keď napr. v úkryte). Nie je rozhodujúce, či páchatel' toto dielo má vo svojej dispozícii pre vlastnú potrebu alebo preto, že ho chce uviesť do obehu alebo urobiť verejne prístupným. Akonáhle však dôjde k uvedeniu tohto diela páchatel'om do obehu alebo k jeho sprístupneniu inému, pôjde o trestný čin rozširovania detskej pornografie podľa § 369 TZ.

Toto ustanovenie sa nemôže použiť na páchatela, ktorý prechováva detskú pornografiu, ktorú sám vyrobil alebo na výrobe ktorého sa podieľal.

K § 371

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu mravnosti, ako aj dôstojnosti ľudí pred takou pornografiou, v ktorých sa prejavuje neúcta k človeku a násilie, ktoré zobrazujú sexuálny styk so zvieratom alebo ktoré zobrazujú iné sexuálne patologické praktiky.

Pornografia – pozri § 132 ods. 2 TZ.

Pornografia, v ktorej sa prejavuje neúcta k človeku a násilie – pornografia, v ktorej je ponížená ľudská dôstojnosť a v ktorej sa súčasne okrem neúcty k človeku zobrazuje aj násilie, pričom sa rozumie len násilie páchané na človeku v súvislosti so sexuálnym správaním. Preto tu treba zaradiť len také pornografické dielo, ktoré je prejavom sadizmu (neronizmu, aktívnej algolagnie), masochizmu (pasívnej algolagnie) alebo sadomasochizmu (algolagnie).

Pornografia, ktorá zobrazuje sexuálny styk so zvieratom – pornografia, ktorá je prejavom zoofílie (bestiofílie, sodomie). Zvieratá môžu byť buď masturbáčnym nástrojom alebo libidonosným objektom.

Pornografia, ktorá zobrazuje iné sexuálne patologické praktiky – pornografia, ktorá je prejavom najmä gerontofílie, nekrofilie, myzofílie.

Medzi iné sexuálne patologické praktiky je možné zaradiť ďalšie sexuálne deviácie, napr. statuofíliu, pluralizmus, triolizmus, transvetitizmus, exhibicionizmus, vovyeurstvo, frotteurstvo, rôzne druhy fetišizmu atď. Nie každú pornografiu, ktorá zobrazuje tieto sexuálne deviácie, možno zaradiť pod § 371 TZ. Pre trestnosť je treba, aby tieto zobrazenia boli takého charakteru, ktorý hrubo uráža ľudskú dôstojnosť alebo ktorý je súčasne prejavom neúcty k človeku i násilia.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

K § 372

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu zdravému fyzickému, psychickému a morálnemu vývoju osôb mladších ako osemnásť rokov pred sprostredkovaním predčasnej sexuálnej skúsenosti prostredníctvom pornografických diel.

Pornografia – pozri § 132 ods. 2 TZ.

Ponuka pornografie – akýkoľvek prejav (napr. predaj, požičanie), ktorým páchatel chce dosiahnuť prevzatie pornografického diela.

Prenechanie pornografie – akýkoľvek prejav (napr. darovanie, požičanie), ktorým páchatel dosiahne, že pornografické dielo sa dostane do dispozície inej osoby.

Predaj pornografie osobe mladšej ako osemnásť rokov – akýkoľvek prejav páchatela, ktorý umožňuje, aby takáto osoba sa oboznámila s pornografickým dielom (premiatanie videokazety, prehliadanie fotografií).

Vystavenie pornografie na mieste, ktoré je prístupné osobám mladším ako osemnásť rokov – umiestnenie pornografie na takom mieste, ktoré je prístupné týmto osobám. Nezáleží na tom, či tieto osoby aj skutočne sú prítomné na tomto mieste, stačí, že ide o miesto, ktoré je pre nich voľne prístupné.

Iné sprístupnenie pornografie na mieste, ktoré je prístupné osobám mladším ako osemnásť rokov – iná forma ako vystavenie pornografického diela; spravidla pôjde o premietanie pornografického filmu, videokazety alebo inú prezentáciu pornografie na mieste, ktoré je prístupné pre osoby mladšie ako osemnásť rokov.

Porušenie osobitnej povinnosti, ktorá vyplýva zo zamestnania – porušenie takej povinnosti vyplývajúcej zo zamestnania páchatela, ktorá má vzťah k mravnej výchove mládeže.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Ďalej pozri § 3 ods. 4 zákona č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

K § 373

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu vážnosti jednotlivca u spoluobčanov.

Predmetom útoku môže byť iba jednotlivec.

Oznámenie nepravdivého údaja – oznámenie údaju (informácia, správa) o inom, ktorý je v rozpore so skutočnosťou. Musí ísť však o taký nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť vážnosť ohováraného u spoluobčanov; k samotnému ohrozeniu vážnosti u spoluobčanov však nemusí dôjsť. Na forme a spôsobe oznámenia nezáleží. Stačí, ak takýto nepravdivý údaj oznámi páchatel' čo len jednej osobe odlišnej od ohováraného.

Toto ustanovenie uvádza príklady možného ohrozenia vážnosti osoby, ide o:

- **poškodenie v zamestnaní** – napr. možnosť preradenia na nižšiu funkciu, možnosť výpovede a pod.,
- **narušenie rodinných vzťahov** – napr. možnosť rozvratu manželstva, závažné narušenie vzťahov medzi rodičmi a deťmi a pod.,
- **inú vážnu ujmu** – napr. ohrozenie politickej kariéry, zmarenie dôležitej zmluvy a pod.

Ďalej pozri § 49 ZPR.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 TZ.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Osobitný motív – pozri § 140 TZ.

R 41/1970: U trestného činu ohovárania podľa § 373 TZ sa vyžaduje, aby medzi konaním páchatela a následkami bola príčinná súvislosť. (Upravené znenie).

R 52/1980: Nepravdivý údaj o inom, že je duševne chorý, môže byť údajom spôsobilým značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov a poškodiť ho v zamestnaní, resp. spôsobiť mu inú vážnou ujmu v zmysle znakov trestného činu ohovárania podľa § 373 TZ. (Upravené znenie).

R 49/1983: Pri trestnom čine ohovárania v zmysle § 373 TZ sa po subjektívnej stránke vyžaduje, aby páchatel vedel o nepravdivosti rozširovaného údaja a o tom, že ním môže v značnej miere ohroziť vážnosť iného u spoluobčanov. Nepostačuje, aby páchatel mal v tomto smere len eventuálny úmysel (§ 16 TZ). Naproti tomu pre následok predpokladaný v tomto ustanovení postačuje aj eventuálny úmysel.

K § 374

Ustanovenie poskytuje ochranu osobných údajov pred ich neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním alebo iným zneužívaním. Toto právo vyplýva jednoznačne z čl. 19 ods. 3 Ústavy. Bližšie pozri zákon 428/2002 Z. Z. o ochrane osobných údajov.

V ods. 1 písm. a): § 374 TZ sa poskytuje ochrana pred neoprávneným nakladaním s osobnými údajmi, ktoré boli o osobe zhromaždené v súvislosti s výkonom verejnej správy. Ide napr. o databázu vytvorenú z údajov, ktoré občan povinne oznamuje daňovým alebo štatistickým orgánom, údaje zo súdnej štatistiky, získané pri príprave volieb a pod.

Neoprávnene oznámiť údaje zhromaždené o inom znamená poskytnúť bez oprávnenia informáciu aspoň jednej osobe odlišnej od poškodeného. Oznamenie môže mať formu ústnu, písomnú alebo je odovzdané na nosiči informácie a pod.

Sprístupniť údaje zhromaždené o inom znamená vedome umožniť inej osobe alebo viacerým osobám, aby sa s takýmito údajmi mohli zoznámiť.

Trestnosť neoprávneného nakladania s osobnými údajmi je však za podmienky, že páchatel takto získané údaje oznámi alebo sprístupní, a tým poruší právnym predpisom ustanovenú povinnosť mlčanlivosti (napr. advokát, notár, zdravotnícky pracovník). Na duchovných sa toto ustanovenie nevzťahuje, pretože cirkevná povinnosť mlčanlivosti nie je ustanovená zákonom.

Vážnou ujmu na právach alebo oprávnených záujmoch môže byť napr. poškodenie na povesti, v zamestnaní, v rodinnom živote.

Verejne – pozri vysvetlioku k § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Závažnejším spôsobom konania – pozri § 138 TZ.

Porušením povinnosti vyplývajúcich z povolania, zamestnania alebo funkcie nie je len porušenie povinnosti mlčanlivosti stanovenej všeobecne záväzným právnym predpisom, ale i povinnosti, ktorá je upravená internou normou, funkčnou náplňou a pod. Vo vzťahu k tejto okolnosti postačí z hľadiska zavinenia nedbanlivosť (§ 16 TZ).

K § 375

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu rôznym právam fyzických osôb, právnických osôb a štátu nemajetkovej povahy.

Vážnu ujmu na právach treba hodnotiť podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä podľa toho, o aké práva išlo, aká bola intenzita spôsobenej ujmy a s akými následkami a pod.

Ujmu na právach treba hodnotiť podľa okolností konkrétneho prípadu, najmä podľa toho, o aké práva išlo, aká bola intenzita spôsobenej ujmy a s akými následkami a pod.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138 písm. h) TZ.

Chránená osoba – pozri § 139 TZ.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1 TZ.

Značný prospech – pozri § 125 ods. 1 TZ.

Lesť – pozri § 122 ods. 6 TZ.

Závažnejším spôsobom konania sa rozumie porušenie dôležitej povinnosti vyplývajúcej z páchatelovho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie na spáchanie činu (napr. odvolanie z funkcie bez primeraných dôvodov, v skutočnosti však z dôvodu, že táto osoba oznámila orgánu činnému v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin osobou blízkou zamestnávateľovi).

R 36/1979: Za stav bezbrannosti ženy v zmysle § 199 ods. 1 a 2 TZ možno považovať aj spánok. Ak páchatel zneužije spánok ženy na súlož alebo ak sa páchatel pokúsi zneužiť spánok ženy na súlož, dopustí sa trestného činu znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 TZ, prípadne pokusu tohto trestného činu. Ale ak páchatel počíta s tým, že sa žena včas zobudí, a zamýšľa využiť jej omyl spočívajúci v tom, že ho bude považovať za svojho manžela, nejde o trestný čin znásilnenia podľa § 199 ods. 1 a 2 TZ, prípadne o pokus tohto trestného činu, ale o trestný čin poškodzovania cudzích práv podľa § 375 ods. 1 písm. b) TZ, prípadne, ak žena včas omyl spozoruje a k súložu preto nedôjde, o pokus tohto trestného činu. (Upravené znenie).

R 40/1990: Rodič, ktorý odíde s maloletým dieťaťom do cudziny proti vôli druhého z rodičov, porušuje jeho rodičovské práva a naplňa tak skutkovú podstatu trestného činu poškodzovania cudzích práv podľa § 375 TZ. Vzhľadom na to, že odozvením dieťaťa do cudziny zároveň vykonáva svoje rodičovské práva, nemôže sa dopustiť trestného činu zavlečenia do cudziny podľa § 187 TZ, pokiaľ voči dieťaťu, schopnému prejavovať svoju vôľu, nekoná s použitím násilia alebo ľsti. (Upravené znenie).

K § 376 a § 377

Ochrana osobných údajov občanov je zaručená aj Ústavou SR (článok 22 ods. 1), každý má právo na ochranu pred neoprávneným zhromažďovaním, zverejňovaním, alebo iným zneužívaním údajov o svojej osobe.

Trestno-právny výjadrením tejto ochrany sú skutkové podstaty trestného činu neoprávneného nakladania s osobnými údajmi a trestného činu poškodzovania cudzích práv v § 376 a § 377 TZ.

Ustanovenie § 376 TZ poskytuje trestno-právnu ochranu aj takému konaniu, ktorým dochádza k spôsobeniu vážnej ujmy na právach (napr. spochybnenie bezúhonnosti, dobrého mena) konaním páchatela, ktorý zverejní alebo sprístupní tretej osobe alebo inak použije tzv. súkromné informácie (listiny, písomnosti a podobne) alebo dôverné prejavov.

K § 378

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu morálnemu princípu, ktorý vychádza z poznania, že zvieratá sú živými tvormi schopnými pociťovať bolesť a utrpenie a zasluhujú si pozornosť, starostlivosť a ochranu zo strany človeka.

Predmetom útoku je zviera, ktorým je každý živočíšny stavovec okrem človeka (§ 21 ods. 5 zákona č. 488/2002 Z. z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov). Medzi stavovce patria najmä cicavce, vtáky, plazy, obojživelníky a ryby.

Týranie iných zvierat ako stavovcov môže byť priestupkom.

V podstate pri týraní zvierata vždy ide o konania, ktoré spôsobujú zvieratu bolesť, vo väčšine prípadov po dlhšiu dobu alebo opakovane, ktoré zákon zakazuje (§ 21 ods. 2 a 3 zákona č. 488/2002 Z. z.).

Obdobný priestupok – pozri priestupky na úseku ochrany zvierat [§ 43 ods. 1, písm. aa) až ad) zákona č. 488/2002 Z. z.]. Pod pojem priestupok však nemožno zahrnúť zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny podľa § 90, § 91 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny – pozri § 2 ods. 1 ZPR.

Pod pojmom v poslednom roku postihnutý sa rozumie uloženie sankcie v kalendárnom roku, ktorý predchádza spáchaniu posudzovaného skutku; rozhodujúci je deň nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia príslušného správneho orgánu o priestupku.

Pod pojmom taký čin sa rozumie nielen trestný čin týrania zvierat podľa § 378 TZ, ale tiež trestný čin poškodzovania cudzej veci podľa § 245 TZ, ak bol spáchaný týraním zvierata (pozri R 27/1984).

K odsúdeniu páchatela musí dôjsť v posledných dvoch rokoch predchádzajúcich spáchaniu posudzovaného skutku; rozhodujúci je deň nadobudnutia právoplatnosti predchádzajúceho odsudzujúceho rozsudku.

Utýraním zvierata sa rozumie jeho usmrtenie niektorým zo spôsobov uvedených v § 21 zákona č. 488/2002 Z. z. Pri utýraní zvierata sa nevyžaduje spätnosť.

Dôvody na usmrtenie zvierat a spôsoby ich usmrtenia ustanovuje § 21 ods. 4 zákona č. 488/2002 Z. z.; spôsoby, ktoré je zakázané používať na usmrtenie zvierat – pozri v § 21 ods. 2 a 3 tohto zákona.

Ďalej pozri priestupky na úseku ochrany zvierat – § 43 zákona č. 488/2002 Z. z. o ochrane zvierat a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany a prírody a krajiny podľa § 90 a § 91 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody.

Verejne – pozri § 122 ods. 2, písm. a), b) TZ.

Odsúdený – pozri § 128 ods. 6 TZ.

K § 379

Ustanovenie poskytuje ochranu pri zabezpečovaní brannej povinnosti alebo iných úloh nevyhnutných pri zaistovaní obrany štátu.

Branná povinnosť – je podľa § 2 ZBP je povinnosť štátneho občana SR podrobiť sa odvodu a vykonať povinnú vojenskú službu alebo inú službu namiesto nej.

Odvodná povinnosť – je podľa § 6 ods. 1 ZBP povinnosť podrobiť sa lekárskeму vyšetreniu, doručiť vyplnený dotazník branca, zúčastniť sa odvodu, podriaďiť sa mu.

Iná povinnosť na obranu vlasti – sú úlohy, ktoré sú uložené občanovi SR iným zákonom než ZBP. Iné povinnosti upravuje zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky, pričom ide úlohy zostať v zamestnaní podľa potreby a konať určené práce, nastúpiť do zamestnania, ktoré bude občanovi pridelené, konať časovo obmedzené práce a pod.

Urobiť seba alebo iného nespôsobilým je také konanie, ktorým páchatel' napr. seba alebo iného poškodzuje (napr. úrazom, užívaním drog, nemocou) s úmyslom urobiť seba, resp. iného nespôsobilým vykonať povinnú vojenskú službu.

Trvalo nespôsobilý – je ten bravec, ktorý je na základe posúdia zdravotného stavu uznaný ako trvalo nespôsobilý vykonať brannú povinnosť. Ide o trvalú stratu fyzických alebo duševných schopností, ktoré trvalo bránia vykonať brannú povinnosť.

Dočasne nespôsobilý – je ten, ktorý bol uznaný ako dočasne (najmenej na dobu 12 a najdlhšie na dobu 24 mesiacov) nespôsobilý vykonať brannú povinnosť.

Menej spôsobilý – je ten odvedenec, ktorý má zmenšenú spôsobilosť vykonať brannú povinnosť.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2. Podľa čl. 1 ods. 4 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. je krízovou situáciou obdobie, počas ktorého je bezprostredne ohrozená alebo narušená bezpečnosť štátu, na základe ktorej ústavné orgány môžu vypovedať vojnu, vyhlásiť vojnový stav alebo výnimočný stav, alebo núdzový stav. Krízová situácia trvá od jej vyhlásenia až po ukončenie.

Ide o úmyselný trestný čin. Úmysel musí súčasne zahrňovať jednanie a následok.

Jednočinný súbeh s úmyselným trestným činom proti zdraviu je možný.

K § 380

Účelom ustanovenia je ochrana záujmu na riadnom plnení odvodnej povinnosti.

Odvod – jeho účelom je posúdenie, či je bravec spôsobilý vykonať vojenskú povinnú službu. Pozri ustanovenia § 7 a § 8 ZBP. Odvod je pravidelný alebo mimoriadny. Mimo-riadny odvod sa vykonáva v čase vojnového stavu alebo vojny a realizuje sa podľa osobitného predpisu.

Lekárskym vyšetrením sa rozumie také vyšetrenie, ktoré súvisí s odvodným konaním a je potrebné pre účely odvodného rozhodnutia.

Odvodná povinnosť – je povinnosť branca podrobiť sa lekárskeму vyšetreniu, vyplniť a doručiť dotazník branca, podrobiť sa odvodu a odbornému lekárskeму vyšetreniu (§ 6 ZBP).

Trestný čin je dokonaný nedostavením sa povinného občana na miesto výkonu odvodu a v stanovenom čase.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 38/2002-I: Povinnosť podrobiť sa odvodnému konaniu v zmysle § 380 nezakladá povinnosť na výkon vojenskej služby, preto jej splnenie nie je v rozpore s ústavným právom občana odmietnuť výkon vojenskej služby z dôvodov svedomia alebo náboženského vyznania. Odoprieť výkon povinnej vojenskej služby môže iba odvedenec, t. j. osoba, ktorá sa podrobila odvodu (teraz § 2 ods. 1, 2 zákona č. 207/1995 Z. z. o civilnej službe). (Upravené znenie).

R 38/2002-II: Nie je porušením zásady „*ne bis in idem*“, ak páchatel, ktorý nesplní svoju odvodnú povinnosť, bude postihnutý podľa § 380 i opakovane, lebo pojmové znaky trestného činu neplnenia odvodnej povinnosti nevyklúčujú ako v prípade trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 386 recidívou tohto protiprávneho konania. (Upravené znenie).

K § 381

Ustanovenie poskytuje ochranu pri zabezpečovaní úloh pre obranu štátu vykonaním riadnym plnením brannej povinnosti.

Branná povinnosť – pozri vysvetlivky k § 379.

Machinácia – je podvodné konanie spočívajúce v predostieraní nepravdivých alebo skreslených skutočností, na základe čoho má byť príslušný orgán uvedený do omylu. Nie je rozhodujúce, či bol dosiahnutý cieľ machinácie (dosiahnutie úľav pri vyhnutí sa brannej povinnosti), čin je dokonaný už momentom dopustenia sa machinácie. Machináciu možno vykonať napríklad použitím falošných dokladov, pomocou ktorých dosiahne páchatel úľavy.

Dosiahnutie úľavy – je uláhčenie si plnenia brannej povinnosti napr. určením páchatela k ľahšiemu druhu služby, k náhradnej službe, k odkladu výkonu vojenskej služby.

Celkom sa vyhnúť službe – je úmysel páchatela vôbec nevykonať brannú povinnosť.

Sčasti sa vyhnúť službe – je úmysel, snaha o neodôvodnené oddialenie výkonu služby.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Jednočinný súbeh je možný s trestným činom zneužívania právomoci verejného činiteľa (§ 326), a účastníctvom na ňom (§ 21), s trestným činom prijímania úplatku (§ 328, § 329), falšovania a pozmeňovania úradnej pečate, úradnej uzávery, úradného znaku a úradnej značky (§ 352).

K § 382

Ustanovenie poskytuje ochranu pri zabezpečovaní úloh v súvislosti s výkonom civilnej služby.

Civilná služba – je iná služba, ktorú je povinný vykonať občan, ak odoprel podľa zákona č. 207/1995 Z. z. o civilnej službe (ďalej len „zákon č. 207/1995 Z. z.“) vykonať povinnú vojenskú službu. Civilná služba sa vykonáva formou pomocných činností v zamestnaneckých organizáciách štátu, obcí a samosprávy v oblasti zdravotníckych a sociálnych služieb, v školstve a pod. Civilná služba je podľa § 1 ods. 1 zákona č. 207/1995 Z. z. inou službou.

Vyhnutie sa civilnej službe – znamená úmysel nevykonať civilnú službu. Úmysel smeruje k trvalému vyhnutiu sa civilnej službe. Úmysel smeruje k tomu, aby sa páchatel dlhodobo nepodrobil civilnej službe.

Nastúpenie civilnej služby – je splnenie povinnosti nastúpiť na civilnú službu podľa povolávacieho rozkazu.

Povolávací rozkaz je rozhodnutie, ktorým sa povoláva občan na výkon civilnej služby, je na jeho základe povinný dostaviť sa v určenom termíne na určené miesto, čím občan splní svoju povinnosť.

Pozri aj **R 38/2002**.

K § 383

Ustanovenie chráni riadne plnenie všetkých povinností spojených s vlastným výkonom civilnej služby.

Nenastúpenie civilnej služby je nesplnenie povinnosti dostaviť sa v určenom čase na určené miesto k výkonu civilnej služby na základe povolávacieho rozkazu, ale u páchatela chýba úmysel vyhnúť sa výkonu civilnej služby ako takej (porovnaj s § 382 a § 383).

Civilná služba – pozri vysvetlivky k § 382.

Povolávací rozkaz – pozri vysvetlivky k § 382.

Trestný čin možno spáchať úmyselne alebo nedbanlivostným konaním.

Páchatelom môže byť iba občan, ktorý je povinný vykonať civilnú službu a bol na jej výkon povoláný.

Účastníkom na trestnom čine môže byť podľa § 21 aj iná osoba než osoba povinná vykonať civilnú službu.

Pozri aj **R 38/2002**.

K § 384

Ustanovenie zabezpečuje ochranu na riadnom plnení všetkých povinností spojených k vlastným výkonom civilnej služby.

Civilná služba – pozri vysvetlivky k § 382.

Vyhnutie sa výkonu civilnej služby – je úmysel páchatela nevykonať civilnú službu ako takú. Úmysel smeruje k dosiahnutiu prepustenia alebo prerušenia výkonu civilnej služby. Ide o rôzne formy podvodného konania. Čin je dokonaný použitím úskoku.

Opustiť bez povolenia miesto výkonu služby – znamená, že páchatel' nedovoľene a bez súhlasu vedúceho alebo štatutárneho orgánu organizácie opustil miesto, na ktorom sa mal zdržiavať v stanovenej dobe počas výkonu civilnej služby.

Vyhnúť sa plneniu povinností vyplývajúcich z civilnej služby – pozri vysvetlivky k § 402. Vyhnutie sa plneniu povinností v civilnej službe je snaha vyhnúť sa niektorým konkrétnym povinnostiam tvoriacich podstatu civilnej služby.

Poškodenie na zdraví – pozri vysvetlivky k § 401.

Predstieranie choroby – pozri vysvetlivky k § 401.

Falšovanie listiny – pozri vysvetlivky k § 401. K pojmu verejná listina pozri vysvetlivky k § 131 ods. 4.

Návyková látka – pozri § 130 ods. 5 a vysvetlivky k § 401.

Iný úskok – pozri vysvetlivky k § 401.

Odoprenie konať – pozri vysvetlivky k § 402.

Odmietnutie plniť pokyny – je odmietanie (odopieranie) páchatela vykonať konkrétne pokyny osôb, ktoré sú oprávnené také pokyny vydávať.

Sústavne neplnenie pokynov znamená relatívne pravidelné a opakované neplnenie pokynov vydávaných vedúcim organizácie alebo štatutárnym orgánom v kratších časových intervaloch.

K § 385

Účelom ustanovenia je zabezpečovanie riadneho výkonu konkrétnych úloh vyplývajúcich z civilnej služby.

Bez povolenia – znamená, že povinná osoba spácha skutok bez povolenia vedúceho organizácie alebo štatutárneho orgánu organizácie. Úmysel páchatela smeruje k tomu, že sa nevráti do miesta do miesta výkonu civilnej služby po uplynutí doby, po ktorú sa mohol zdržiavať mimo miesta civilnej služby.

Civilná služba – pozri vysvetlivky k § 382.

Opustenie miesta výkonu služby – pozri vysvetlivky k § 384.

Zdržiavanie sa mimo miesta výkonu služby – znamená, že páchatel sa zdržiava na inom mieste, než je povinný zdržiavať sa počas výkonu civilnej služby, po túto dobu je z dosahu vedúceho organizácie alebo štatutárneho orgánu.

Vyhnutie sa výkonu služby – pozri vysvetlivky k § 384.

K § 386

Ustanovenie zabezpečuje povinnosť občana riadne a včas nastúpiť k výkonu vojenskej služby.

Vojenská služba – je služba v ozbrojených silách podľa § 10 ZBP.

Úmysel vyhnúť sa vojenskej službe – je úmysel páchatela nevykonať vojenskú službu s tým, aby ju nemusel splniť vôbec alebo aby mu nemohla byť uložená.

Nenastúpenie služby – je nedostavenie sa v povolávacom rozkaze stanovenom termíne na stanovené miesto k výkonu vojenskej služby. Povolávací rozkaz obsahuje označenie miesta a vojenského útvaru a čas, v ktorom sa k útvaru má dostaviť.

Službou v ozbrojených silách – sa rozumejú všetky druhy vojenskej služby podľa § 10 ZBP.

Povolávací rozkaz – je podľa § 14 ods. 2 ZBP rozhodnutie Územnej vojenskej správy, ktorým je odvedencovi určuje kedy a na aké miesto sa má dostaviť k výkonu vojenskej služby.

Lehota určená povolávacím rozkazom – je lehotou uvedenou v povolávacom rozkaze, do ktorej sa má odvedenec dostaviť k výkonu vojenskej služby.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 9/1995: Konanie branca, ktorý až po uplynutí 30-dňovej lehoty uvedenej v § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 18/1992 Zb. o civilnej službe (teraz podľa zákona č. 207/1995 Z. z. o civilnej službe) urobí vyhlásenie o odopretí výkonu vojenskej základnej služby z dôvodov náboženského presvedčenia a do výkonu vojenskej základnej služby v stanovenej lehote nenastúpi, zakladá znaky trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 386. (Upravené znenie).

K § 387

Ustanovením je chránený záujem na riadnom a včasnom nastúpení služby stanovenej povolávacím rozkazom. Trestný čin postihuje iba ľahšiu formu nesplnenia povinnosti nastúpiť službu v ozbrojených silách, keď nie je úmyslom páchatela vyhnúť sa celkom výkonu služby, ale iba snaha vyhnúť sa konkrétnemu nástupu k výkonu služby.

Nenastúpenie služby v ozbrojených silách – pozri vysvetlivky k § 386.

Povolávací rozkaz – pozri vysvetlivky k § 386.

Lehota určená povolávacím rozkazom – pozri vysvetlivky k § 386.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Trestný čin je možné spáchať úmyselným konaním alebo nedbanlivostným konaním.

Aj keď ide o trestný čin, ak je jeho závažnosť malá a nadriadený veliteľ alebo služobný orgán ponúkne výchovné pôsobenie, môže súd upustiť od potrestania (§ 461 ods. 1).

K § 388

Mobilizácia ozbrojených síl (celková alebo čiastočná) – je hromadné povolanie vojakov, odvedencov, vojakov v zálohe a vojakov povinnej vojenskej služby s prerušeným výkonom vojenskej služby na výkon mimoriadnej služby. Mobilizácia je mimoriadne opatrenie, ktoré sa vyhlasuje na základe zákona v čase zvýšeného ohrozenia štátu. Mobilizácia je upravená v § 10 ods. 1 a v nasledujúcich ustanoveniach zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky a v čl. 1 ods. 8 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu.

Vyhlásenie mobilizácie ozbrojených síl – sa realizuje formou mobilizačnej výzvy prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov, uverejnením mobilizačného oznámenia obcou. Pozri § 10 ods. 7 a nasledujúce zákona č. 321/2002 Z. z.

Nedostavenie sa z cudziny na výkon vojenskej služby – sa rozumie nedostavenie sa páchatela z územia cudzieho štátu na územie SR po doručení oznámenia o nariadení mobilizácie (§ 10 ods. 9 zákona č. 321/2002 Z. z.). Každý občan sa musí dostaviť bez zbytočných prieťahov k vykonaniu vojenskej služby, pokiaľ mu bola stanovená lehota určená v mobilizačnej vyhláske alebo v inom akte.

Bez odkladu – znamená povinnosť bez zbytočného a neopodstatneného odkladania a prieťahov dostaviť sa k výkonu vojenskej služby na základe vyhlásenia mobilizácie.

Vojenská služba – pozri vysvetlivky k § 386.

Spáchanie trestného činu je možné úmyselným konaním alebo nedbanlivostným konaním.

K § 389

Toto ustanovenie chráni záujem na plnení osobných a vecných povinností uložených na obranu vlasti.

Mobilizácia ozbrojených síl – pozri vysvetlivky k § 388.

Vyhlásenie mobilizácie ozbrojených síl – pozri vysvetlivky k § 388.

Osobné povinnosti – sú povinnosti uložené občanom podľa § 17 a nasledujúcich ustanovení zákona č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky. Ide hlavne o pracovnú povinnosť o vykonávanie určených prác a v určenom čase, vykonávanie osobných úloh a pod., ktoré sú uložené zákonom.

Vecná povinnosť – je podľa § 21 zákona č. 319/2002 Z. z. povinnosť poskytnúť vecný prostriedok, ktorý môže byť použitý na obranu vlasti v čase vojny alebo vojnového stavu. Vecné prostriedky sú hnutel'né veci, ktoré môžu byť použité pre obranu vlasti.

Povinnosť ubytovať na obranu vlasti – je povinnosť poskytnúť ubytovanie príslušníkom ozbrojených síl a ozbrojených zborov a osobám plniacich úlohy hospodárskej mobilizácie v čase vojny alebo vojnového stavu. Pozri § 20 zákona č. 319/2002 Z. z.

Obrana vlasti (obrana štátu) – je súhrn opatrení, ktorými Slovenská republika zachováva mier, bezpečnosť, zvrchovanosť, územnú celistosť a nedotknuteľnosť hraníc, resp. plní záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o spoločnej obrane. Obranou vlasti je podľa § 2 zákon č. 319/2002 Z. z. aj súhrn opatrení na boj proti terorizmu.

Vyhýbanie sa plneniu povinností – znamená, že páchatel koná úmyselne tak, aby uložené povinnosti nemusel splniť, alebo aby mu nemohli byť uložené. Neplnenie povinností môže byť spáchané aj plnením povinnosti v nedostatočnej miere, alebo jej nesplnenie vôbec. Môže ísť aj o podvodné konanie, ktorého cieľom je vyhnúť sa plneniu osobných alebo vecných povinností.

Marenie plnenia povinnosti inej osoby – je znemožnenie inej osobe splniť povinnosť vyplývajúcu jej v súvislosti s obranou štátu.

Sťažovanie plnenia povinnosti inej osobe – znamená, že páchatel sťažuje inej osobe výkon jej osobnej alebo vecnej povinnosti, alebo povinnosť ubytovať na obranu vlasti.

Ohrozenie záujmov obrany vlasti značnou mierou – je ohrozenie v takom rozsahu, že je aspoň sčasti ohrozená alebo sťažená obrana krajiny. Ohrozuje sa náležité vynaloženie síl a prostriedkov k dosiahnutiu víťazstva, alebo náležité zvýšenie bojovej pohotovosti ozbrojených síl.

Trestný čin môže byť spáchaný úmyselným konaním alebo nedbanlivostným konaním.

K § 390

Ustanovením sa ochraňuje záujem na zabezpečovaní obranyschopnosti štátu za brannej pohotovosti štátu.

Vojnový stav – pozri § 134 ods. 2 písm. c). Podľa čl. 3 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. vojnový stav vyhlasuje prezident na návrh vlády, ak Slovenskej republike bezprostredne hrozí napadnutie cudzou mocou bez vypovedania vojny. Jeho trvanie začína dňom jeho vyhlásenia a končí ukončením, uplynutím času na ktorý bol vyhlásený alebo do dňa vyhlásenia vojny.

Vojna – pozri § 134 ods. 2. písm. d), vysvetlivky k § 390 a k § 435 ods. 1. Podľa čl. 2 ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. vojnu vypovedá prezident na základe rozhodnutia NR SR, keď je krajina napadnutá cudzou mocou, ktorá jej vypovedala vojnu alebo narušila jej bezpečnosť, alebo keď vypovedaním vojny Slovensko plní záväzky vyplývajúce z členstva v organizácii vzájomnej kolektívnej bezpečnosti alebo vyplývajúce z medzinárodnej zmluvy.

Nepriateľ – je štát, ktorý napadol bez vyhlásenia vojny alebo vyhlásil vojnu Slovenskej republike, alebo ide o štát, voči ktorému je potrebné plniť medzinárodné zmluvné záväzky.

Nepriateľom je aj štát, ktorý vyhlásil vojnu alebo je vo vojnovom stave so spojencom, ktorým je napríklad členský štát Severoatlantickej aliancie (NATO), ktorej členom je aj Slovenská republika.

Zadovažovať prospech a podporovať nepriateľa – môže mať rôznu podobu a charakter. Ide o priamu pomoc, poskytovanie informácií, propagandistickú podporu, poskytovanie rád, poskytovanie dodávok materiálu a pod. Ide o akúkoľvek spoluprácu s nepriateľom, ktorá podporuje jeho vojnové úsilie.

Závažnejšie formy spolupráce s nepriateľom musia byť musia byť postihované podľa iných ustanovení než podľa § 390. Týmto ustanovením sa postihujú iba menej závažnejšie formy úmyselného podporovania nepriateľa. Závažnejšie formy sú posudzované ako trestný čin vlastizrady (§ 311), záškodníctva (§ 315), vyzvedačstva (§ 318) a ďalšie.

K § 391

Úlohou ustanovenia je ochrana obranyschopnosti štátu za brannej pohotovosti štátu, aby občan konal službu ozbrojených silách pre svoju vlasť a neslúžil nepriateľovi.

Trestného činu sa môže dopustiť iba občan Slovenskej republiky, ide o špeciálnu subjektivitu páchatela. Kto je občanom Slovenskej republiky určuje zákon č. 40/1993 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Vojnový stav – pozri § 134 ods. 2 písm. c) a vysvetlivky k § 390.

Vojna – pozri § 134 ods. 2 písm. d) a vysvetlivky k § 390 a k § 435 ods. 1.

Konanie služby v nepriateľskom vojsku – sa rozumie aktívna účasť páchatela na strane nepriateľa a to ako so zbraňou v ruke, tak aj službou bez zbrane, napr. poriadkovou službou, v logistických zariadeniach. Je nerozhodujúce, akú službu v nepriateľskom vojsku alebo v nepriateľskom ozbrojenom zbore páchatel vykonával. Služba v nepriateľskom prichádza do úvahy iba za vojnového stavu alebo za vojny. Nepriateľským vojskom je vojsko toho štátu, ktorý je vo vojnovom stave alebo vo vojne so Slovenskou republikou.

Nepriateľské vojsko – je vojsko toho štátu, s ktorým je Slovensko vo vojne alebo vo vojnovom stave.

Nepriateľský ozbrojený zbor – je vojensky organizovaný zborom toho štátu, s ktorým je Slovensko vo vojne alebo vojnovom stave, ktorý je súčasťou vojska (napr. polícia).

Neprekazenie trestného činu je trestné (§ 341 ods. 1).

Ustanovenie § 390 je k § 391 v pomere špeciality. Preto jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený. Ustanovenie § 391 je vo vzťahu k § 392 v pomere špeciality, a preto jednočinný súbeh týchto trestných činov je vylúčený.

K § 392

Ustanovenie ochraňuje záujem štátu na tom, aby občania Slovenskej republiky vykonali službu v ozbrojených silách a boli pripravení k obrane vlasti.

Občan Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 391.

Konať službu – znamená konať službu v cudzom vojsku (s ktorým Slovenská republika nie je vo vojnovom stave alebo vo vojne).

Cudzie vojsko – je vojsko ktoréhokoľvek cudzieho štátu, teda aj spriateľeného štátu. Za službu v cudzom vojsku sa považuje aj služba v cudzineckej légii.

Bez povolenia – znamená, že trestného činu sa dopustí iba ten, ktorý vykonáva službu v akomkoľvek cudzom vojsku bez povolenia. Ak občania Slovenskej republiky podľa § 39 ZBP prezident povolil službu v cudzom vojsku, nejde u takejto služby v cudzom vojsku o službu bez povolenia a preto nejde o trestný čin.

Vojnový stav – pozri § 134 ods. 2, písm. c) a vysvetlivky k § 390.

Vojna – pozri § 134 ods. 2 písm. d), § 435 ods. 1 a vysvetlivky k § 390. V prípade, ak páchatel vykonáva službu vo vojsku nepriateľa za vojnového stavu alebo počas vojny, nepodszuje sa ako trestný čin podľa § 392, ale ako trestný čin vojnovzej zrady podľa § 331.

Príprava na trestný čin je možná.

Trestného činu sa môže dopustiť aj profesionálny vojak.

K § 393

Ustanovenie ochraňuje vzťah vojenskej nadriadenosti a podriadenosti, ktorého prejavom je právo nadriadeného vydávať rozkazy a povinnosť podriadených ich plniť.

Rozkaz – je jednou z foriem velenia, ktoré vyplýva z právomoci nadriadeného. Vydanie rozkazu je právomocou, ktorá vyplýva nadriadenému na základe zákona a služobných predpisov. Rozkaz môže byť vydaný len za predpokladu existencie vzťahu nadriadený a podriadený. Rozkaz sa musí týkať takej konkrétnej činnosti, ktorá vyplýva z úloh ozbrojených síl, resp. ozbrojených zborov. Rozkaz (pozri § 117 zákona č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov, čl. 12 predpisu Zákl. – 3 „Základný poriadok Ozbrojených síl Slovenskej republiky“) môže byť vydaný písomne alebo ústne, spojovacími prostriedkami, prostredníctvom inej osoby alebo signálnymi heslami, resp. znameniami. Rozkaz zaväzuje vojaka podľa neho konať alebo sa konania zdržať. Musí obsahovať také údaje, na základe ktorých je možné rozkaz splniť, musí byť vydaný riadne, včas a musí byť uskutočniteľný.

Neposlúchnutie rozkazu – je možné spáchať len úmyselne, a to odoprením ho vykonať (aj konkludentne) alebo nevykonaním. Znak trestného činu je naplnený aj v prípade, ak došlo iba k čiastočnému splneniu rozkazu, čo vo svojom dôsledku spôsobí celkové nesplnenie rozkazu.

Odoprenie vykonať rozkaz – je vedome prejavovaný úmysel odoprieť vykonanie rozkazu.

Iba nadriadený môže vydať rozkaz, pričom nadriadeným je vojak inému vojakovi na základe svojej funkcie (veliteľ, vedúci služobného úradu) alebo hodnosti v ozbrojených silách alebo v ozbrojených zboroch.

Spáchať čin so skupinou vojakov znamená, že rozkaz nebude poslušný podriadeným a s najmenej s tromi vojakmi, pričom nie je potrebné, aby sa na neposlúchnutí rozkazu dohodli vopred.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 3.

Dôležitá služobná úloha – sa hodnotí podľa konkrétnych podmienok, pričom musí ísť o takú úlohu, ktorá je významná. Sťaženie musí byť podstatné.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – je vojak, ktorý vykonáva službu v mierových alebo pozorovateľských misiách mimo územia Slovenskej republiky. Ide napríklad o vojakov, ktorí sú zaradení v mierových jednotkách OSN alebo ktorí plnia úlohy mimo územia Slovenskej republiky v rámci Severoatlantickej aliancie (NATO), ktorej členom je Slovenská republika, ale ide aj o vojakov vyslaných na misie KBSE a pod.

Ťažká ujma – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Bojová pohotovosť útvaru je pripravenosť útvaru okamžite plniť bojové úlohy, pričom sa vyžaduje konkrétny stav ohrozenia. Útvárom sa rozumie samostatný, organizačný celok, ktorý sa člení na vojenské jednotky. Za samostatný organizačný celok sa považuje brigáda, pluk alebo samostatný prápor, letecká základňa, vojenské zariadenie a pod.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 408.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Súbeh s trestným činom dezercie podľa § 405 alebo podľa § 406 je možný.

Nepreukazenie trestného činu (§ 341 ods. 1) u trestného činu nesplnenie rozkazu podľa § 393 ods. 4 je možné.

K § 394

Naplnenie znakov tohto trestného činu je možné iba nedbanlivostným konaním. Vyžaduje sa splnenie podmienok uvedených v ods. 1 ustanovenia, inak ide o disciplinárny priestupok napríklad podľa § 124 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z.

Dôležitá služobná úloha – pozri vysvetlivky k § 393. Dôležitá služobná úloha musí byť skutočne zmarená alebo nesplnená.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo území Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Ak je závažnosť činu malá a nadriadený veliteľ alebo služobný orgán ponúkne výchovné pôsobenie na páchatela, môže súd upustiť od potrestania (§ 416 ods. 1).

Páchatelom môže byť iba vojak.

Ostatné pojmové znaky sú uvedené analogicky ako pri § 393.

K § 395

Ustanovenie ochraňuje nerušené plnenie konkrétnych vojenských povinností.

U tohto trestného činu spočíva jeho podstata v kladení odporu (sprotivení) pri plnení vojenských povinností, ktorý narušuje samotný výkon vojenských povinností.

Kladdenie odporu – je také konkrétne konanie, ktoré smeruje k tomu aby iný vojak, ktorý plní vojenské povinnosti, nemohol ich úspešne splniť. Klášť odpor možno aktívnym konaním alebo pasívnym konaním, ktoré bráni v plnení vojenskej povinnosti (úlohy). Základným motívom je odpor, prejav odmietnutia podrobiť sa zásahom oprávneného vojaka, ktorý si plní vojenskú povinnosť.

Osobitne uložená povinnosť – nie je akoukoľvek povinnosť, ale konkrétna povinnosť, ktorú má vojak vykonať na základe rozkazu, predpisu alebo smernice upravujúcich výkon služby. Nepostačuje, aby to boli akékoľvek povinnosti, ale musí ísť o vojenské povinnosti.

Donútenie – je také konanie, ktoré je spôsobilé prinútiť vojaka plniaceho vojenskú povinnosť, aby proti svojej vôli porušil vojenskú povinnosť ktorú práve plní. Donútenie môže spočívať vo fyzickom násilí, v hrozbe bezprostredného násillia alebo v hrozbe inej závažnej ujmy. Donútenie nie je komentovanie obsahu vojenskej povinnosti páchatelom, ak nevplyvalo na plnenie vojenských povinností. Nejde o donútenie, ak páchatel použil úskok, úplatok, prehovárание. Zdráhanie sa splniť vojenskú povinnosť ešte neznamená nesplnenie vojenskej povinnosti (napr. rozkazu), ak ju splní.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky v § 393.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 3.

So skupinou vojakov – pozri vysvetlivky k § 393.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Krízová situácia pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Trestný čin môže spáchať iba vojak. Účastníkom (§ 21) môže byť aj osoba, ktorá nie je vojakom.

K § 396

Ustanovenie chráni česť, vážnosť a ľudskú dôstojnosť vojaka pred útokom iného vojaka.

Vojak – je príslušník ozbrojených síl Slovenskej republiky (napr. vojak povinnej služby, náhradnej služby, profesionálny vojak) alebo príslušník ozbrojeného zboru vojensky organizovaného. Pozri § 128 ods. 3.

Hrubo uraziť – je také konanie, ktoré ohrozuje vážnosť napadnutého vojaka. Svojím konaním sa páchatel' rušívo dotýka vojenského sebavedomia, správneho citu pre vojenskú česť a jeho cti vôbec, ktoré znižuje vážnosť vojaka a jeho ľudskú dôstojnosť. Nestačí iba bežná urážka menšej intenzity, ale musí ísť o urážku vyššej intenzity, ktorá svojou povahou spôsobí „hrubé“ urazenie vojaka.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Ak bol konaním spáchaný prísnejší trestný čin, bude páchatel' posudzovaný podľa prísnejšieho trestného činu a nie podľa § 396.

Trestný čin môže spáchať iba vojak. Nie je rozhodujúce, či sú si páchatel' a urazený vo vzťahu nadriadený a podriadený.

Urazený alebo páchatel' nemusí byť v čase spáchania činu v služobnej rovnošate, ale páchatel' musí vedieť, že urazený je vojak.

U tohto trestného činu je možný postup podľa § 416 ods. 1, a to, aby súd za splnenia stanovených podmienok upustil od potrestania.

K § 397

Toto ustanovenie chráni česť, vážnosť a ľudskú dôstojnosť vojaka, ktorý je nadriadeným alebo podriadeným pred útokom nadriadeného alebo podriadeného.

Vojak – pozri § 128 ods. 3 a vysvetlivky k § 396.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba bezprostredného násilia – vyžaduje sa aby hrozba smerovala priamo a bezprostredne voči urazenému a z ktorej je zrejmé, že páchatel' hrozbu bezprostredne vykoná.

Urážka – je verbálny, písomný útok alebo útok gestom na ľudskú alebo vojenskú dôstojnosť iného vojaka, ktorému je znižovaná česť a vážnosť jeho funkcie alebo jeho hodnosti. Nezáleží, či takto konanie páchatel'a chápe nadriadený.

Podľa vojenskej hodnosti a funkcie sú si vojaci navzájom nadriadení alebo podriadení. Nadriadený má právo vydávať podriadenému vojenské rozkazy a podriadený je povinný vojenské rozkazy splniť. Úpravu vzťahov nadriadeného a podriadeného rieši okrem zákona č. 346/2005 Z. z. aj predpis Zákl-3 a ďalšie normy.

Hodnostne vyšší a hodnostne nižší – každý vojak má udelenú vojenskú hodnosť a podľa udelenej hodnosti sú si vojaci navzájom hodnostne nižší a vyšší. Jednotlivé stupne hodností a ich vyššie alebo nižšie postavenie v hierarchii vojenských hodností je upravené v § 34 zákona č. 346/2005 Z. z.

Ublíženie na zdraví – pozri § 123 ods. 2.

Vykonávanie služby – u daného trestného činu to neznamená výkon akejkoľvek vojenskej služby obecné, ale konkrétnej dozornej, strážnej alebo inej obdobnej služby tak, ako je to upravené v predpise Zákl-3.

Vojenská stráž – je jednotka určená na výkon strážnej alebo inej obdobnej služby, ktorej druhy a právomoci určuje predpis Zák1–3, ako aj vojenské rozkazy veliteľa. Pozri vysvetlivky k § 407.

Vojenská polícia – príslušníkmi vojenskej polície sú podľa zákona č. 124/1992 Zb. o vojenskej polícii iba príslušníci ozbrojených síl Slovenskej republiky (profesionálni voiaci), ktorí boli menovaní na základe zákona č. 124/1992 Zb. za vojenských policajtov.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 3.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 44/1982-II: Urážkou nadriadeného alebo vyššieho násilím, ktoré má za následok ťažkú ujmu na zdraví spôsobenú úmyselne, nemožno kvalifikovať iba podľa § 397 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a), ale ako trestný čin urážky medzi vojakmi podľa § 397 ods. 1 písm. a) v jednočinnom súbehu s trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1. Len taká právna kvalifikácia vystihuje povahu a spoločenskú nebezpečnosť spáchaného skutku. (Upravené znenie).

Pozri aj **R 12/1985** k pojmu urážka a násilie.

K § 398

Oproti predošlej právnej úprave došlo k zvýšeniu ochrany vojaka, pretože spáchanie tohto trestného činu je možné aj medzi vojakmi v rovnakej hodnosti. Ustanovenie ochraňuje ľudskú dôstojnosť, vážnosť a česť vojaka.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba bezprostredného násillia – pozri vysvetlivky k § 397.

Urážka – pozri vysvetlivky k § 397.

Vojak v rovnakej hodnosti – je vojakom, ktorý má totožnú hodnosť ako napadnutý alebo páchatel, pričom musí byť splnená aj ďalšia podmienka a to, že napadnutý a páchatel nie sú vo vzájomnom vzťahu nadriadenosti a podriadenosti. Inak sa jedná o trestný čin podľa § 397.

Ublíženie na zdraví – pozri § 123 ods. 2.

Vykonávanie služby – pozri vysvetlivky k § 397.

Vojenská stráž – pozri vysvetlivky k § 397.

Vojenská polícia – pozri vysvetlivky k § 397.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 3.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 60/1971: Cvičnú stráž nemožno považovať za strážnu službu v zmysle služobného predpisu Zákl.–3. Jednanie vojaka, ktorý násilím urazí vojaka rovnakej hodnosti v dobe, kedy urazený vykonáva službu v tzv. cvičnej stráži, nemožno preto kvalifikovať podľa ods. 2 písm. c) § 398, t. j. že čin by spáchaný proti vojenskej stráži, ale len podľa ods. 1 § 398. (Upravené znenie).

K § 399

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu nerušenému výkonu vojenských povinností nadriadeným vojakom, pred násilným útokom zo strany podriadeného.

Násilie – pozri § 122 ods. 7. Násilie môže predchádzať plneniu vojenských povinností, môže byť súbežne s plnením vojenských povinností alebo k nemu dôjde až po splnení vojenských povinností. Musí ísť vždy o násilie voči nadriadenému, proti inej osobe alebo proti veci.

Hrozba bezprostredného násilia – pozri vysvetlivky k § 397.

Hrozba inou ťažkou ujmom – je hrozba spôsobenia majetkovej škody ujmy na osobnej povesti a pod.

Nadriadený – pozri vysvetlivky k § 397.

Páchatelom môže byť iba vojak, ktorý je vo vzťahu k poškodenému podriadeným.

Pôsobiť na výkon vojenských povinností – znamená, že páchatel sa snaží ovplyvňovať veliteľské rozhodnutie nadriadeného, núti ho, aby určitým spôsobom rozhodol v rozpore s pôvodným zámerom veliteľa. Násilie musí predchádzať plneniu vojenských povinností alebo môže byť s plnením povinností súbežné. Ide o úmysel smerujúci k tomu, aby nadriadený úlohu vôbec nesplnil alebo aby ju splnil nedostatočne, respektíve ide o úmysel aby nadriadený konal niečo, čo mu je zakázané vojenskými povinnosťami.

Pôsobiť pre výkon vojenských povinností – znamená, že sa páchatel snaží aby bola spôsobená škoda veliteľovi ako odplata za určité už vykonané opatrenie. Násilie v danom prípade môže nasledovať až po splnení vojenskej povinnosti. Násilie má charakter pomsty alebo odvety.

Znak pôsobiť na výkon vojenských povinností alebo pre výkon vojenských povinností činí z ustanovenia § 399 vo vzťahu k ustanoveniu § 397 normu špeciálnu.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 3.

Najmenej s dvoma osobami – znamená, že páchatel spácha čin s najmenej ďalšími dvomi osobami, ktoré však nemusia byť vojakmi.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územie Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Trestný čin musí byť spáchaný úmyselne.

R 44/1982-I: *Násilné a urážlivé jednanie, ktoré má povahu odvetvy voči nadriadenému veliteľovi za to, že plnil svoje vojenské povinnosti k zaisteniu poriadku a disciplíny, naplňuje zákonné znaky trestného činu násillia voči nadriadenému podľa § 399 ods. 1 písm. b) a nie trestného činu urážky medzi vojakmi podľa § 397 ods. 1 písm. a). (Upravené znenie).*

Pozri aj **R 12/1985** k výkladu znakov trestného činu podľa § 399.

K § 400

Ustanovenie poskytuje ochranu osobnej slobody vojaka, jeho dôstojnosti, telesnej integrity a slobode rozhodovania a výkonu ďalších práv.

Oproti predošlej právnej úprave došlo k zlúčeniu pôvodných § § 279a a 279b do jedného trestného činu porušovania práv a chránených záujmov vojakov. Ďalšou zmenou, ktorú si vynútili poznatky z praxe je, že tohto trestného činu sa môže dopustiť nielen nadriadený alebo vyšší voči podriadenému alebo nižšiemu, alebo vojak voči vojakovi v rovnakej hodnosti, ale aj podriadený alebo nižší voči nadriadenému alebo vyššiemu.

Nútiť iného – je úmysel smerujúci k tomu, aby poškodený niečo konal, opomenul alebo strpel, vykonať ho možno zneužitím jeho závislosti alebo tiesne, násillím, hrozbou násillia alebo hrozbou inej ťažkej ujmy. Závislosťou sa rozumie vzťah, v ktorom je poškodený vo vzťahu páchatelovi v určitom smere odkázaný na páchatela. Stav tiesne spôsobujú nepriateľne okolnosti obmedzujúce voľnosť rozhodovania poškodeného. Netreba, aby poškodený skutočne vykonal to, k čomu bol nútený. Postačuje, že páchatel poškodeného núti k osobným úsluhám, obmedzuje ho na právach alebo svojvoľne sťažuje výkon jeho služby.

Osobné služby – je činnosť vykonávaná iba v prospech osoby páchatela a nie v záujme ozbrojených síl, resp. v prospech ozbrojených síl, alebo za inú osobu, než tú, ktorá bola povinná ju vykonať. Ide napr. o nútenie páchatela aby poškodený bezdôvodne čistil služobný odev a obuv páchatela a pod.

Obmedzovanie na právach – je svojvoľné odopieranie práv vojakovi ako napr. využívať svoje osobné voľno podľa vlastného predsavzatia, sledovať televíziu, zúčastniť sa kultúrnych akcií.

Svojvoľné sťažovanie výkonu služby – rozumie sa tým svojvoľné sťažovanie výkonu jednotlivých služobných povinností (vyhadzovaním osobných vecí zo skrinky a pod.)

Vojak – v danom prípade sa pod pojmom vojak rozumie poškodený, ktorý je vojakom v rovnakej alebo vyššej hodnosti, ale aj nižšej hodnosti než páchatel alebo ktorý je podriadeným alebo nadriadeným páchatela, prípadne je v rovnakej (obdobnej) funkcii ako páchatel.

Podriadený – pozri vysvetlivky k § 397.

Hodnostne nižší – pozri vysvetlivky k § 397.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba násilia – je hrozba, ktorá smeruje priamo voči poškodenému, z ktorej je patrné, že páchatel násilie vykoná, ale nevyžaduje sa aby bola hrozba mienená bezprostredne. Pozri vysvetlivky k § 189.

Hrozba inou ťažkou ujmou – pozri vysvetlivky k § 399.

Najmenej s dvoma osobami – pozri vysvetlivku k § 399.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Závažnejší spôsob konania – pozri vysvetlivky k § 189 [ods. 2 písm. a)]. Závažnejším spôsobom konania sa rozumie tá okolnosť charakterizujúca konanie páchatela, ktorá sa vyznačuje vyššou mierou bezcitnosti, surovosti, ktorá je vyššia, než je obvykle spojená s týmto trestným činom.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Jednočinný súbeh s trestnými činmi ublíženia na zdraví podľa § 155 alebo § 156, vydierania podľa § 189, hrubého nátlaku podľa § 190 alebo § 191, nátlaku podľa § 192 je vylúčený.

Účastníkom na konaní môže byť iba vojak. Pozri § 128 ods. 3.

K § 401

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu vykonávať služobnú úlohu v stanovenej dobe na stanovenom mieste a plniť ju.

Služobný úkon – je konkrétna služobná úloha, ktorú má vojak splniť ako napr. zúčastniť sa cvičných strelieb, zúčastniť sa bojového výcviku a pod.

Poškodenie sa na zdraví – je úmyselné konanie páchatela s cieľom spôsobiť si prechodné alebo trvalé poškodenie zdravia, resp. úmyselné zhoršenie existujúceho zranenia, aby sa tak vyhol plneniu služobného úkonu.

Predstieranie choroby – je konanie páchatela, ktorý predstiera takú určitú chorobu, ktorá znemožňuje výkon služobných povinností.

Falšovanie listiny – je úplné vyhotovenie falošnej listiny alebo také pozmenenie obsahu pravej listiny, ktoré má napomôcť páchatelovi vyhnúť sa plneniu služobnej úlohy. Nemusí ísť o verejnú listinu. K pojmu verejná listina pozri § 131 ods. 4.

Návyková látka – pozri § 130 ods. 5. Základnou podmienkou u tohto trestného činu je zneužitie návykovej látky z dôvodu aby sa páchatel v dôsledku požitia návykovej látky vyhol plneniu služobnému úkonu.

Použitie iného úskoku – zahŕňa široký okruh rôznych foriem úskočného konania, ktoré je spravidla svojou podstatou podvodným konaním (napr. zavádzajúcou telefonickou

informáciou páchatel uvedenie nadriadeného do omylu v tom, že páchatel sa nemohol dostať k útvaru pretože hromadný dopravný prostriedok, ktorým sa mal dostať k útvaru, pretože nebol v prevádzke pre poruchu).

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Ide o úmyselný trestný čin.

K § 402

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu plnenia povinností vykonávať vojenskú službu v stanovenej dobe na stanovenom mieste, ako aj povinnosti plniť služobné úlohy.

Vojenská služba – je súhrn povinností, ktoré je vojak povinný vykonávať v zákonom stanovenej dobe. Úmysel páchatela je snaha vyhnúť sa výkonu celej vojenskej služby. Pozri vysvetlivky k § 386.

Vojenské povinnosti – je súhrn viacerých jednotlivých vojenských povinností vyplývajúcich z funkčného zaradenia páchatela a z určitého druhu činnnej služby, v ktorej je vojak zaradený (úmysel páchatela je snaha sa vyhnúť výcviku, ošetrovaniu techniky, následne aj príprave do služby a výkonu dozornej služby).

Odopieranie – je samostatná forma konania, ktorá spočíva vo vyhlásení vojaka, že nechce vykonávať vojenskú službu (formou prehlásenia) alebo vo vyhlásení, že nechce vykonávať niektoré povinnosti (napr. zúčastňovať sa tých vojenských povinností, kde narába so zbraňou a pod.). Je nepodstatné z akého dôvodu páchatel odopiera vykonať vojenskú službu, či išlo o skutočné dôvody alebo o vymyslené dôvody.

Poškodenie sa na zdraví – pozri vysvetlivky k § 401.

Predstieranie choroby – pozri vysvetlivky k § 401.

Falšovanie listiny – pozri vysvetlivky k § 401, k pojmu verejná listina pozri § 131 ods. 4.

Zneužitie návykovej látky – pozri § 130 ods. 5 a vysvetlivky § 401.

Použiť iný úskok – pozri vysvetlivky k § 401.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 43/1962: K naplneniu zákonných znakov trestného činu vyhýbania sa výkonu vojenskej služby podľa § 402 ods. 1 sa nevyžaduje, aby sa páchatel po použití úskoku skutočne vyhol vojenskej službe. Postačí, že páchatel v úmyslu vyhnúť sa výkonu vojenskej služby úskok použil. (Upravené znenie).

K § 403

Zákonodarca zaradil medzi vojenské trestné činy novú skutkovú podstatu trestného činu, ktorá má pomôcť pri zamedzovaní recidívy v požívaní alkoholických nápojov alebo iných omamných látok.

Služobná doba – je čas služby, ktorý zahŕňa plnenie služobných povinností vyplývajúcich vojakovi z jeho funkcie a z vojenského rozkazu nadriadeného alebo služobného orgánu na určenom mieste a v určenom čase. Ide o čas zamestnania v týždni, zamestnania nadčas, doba trvania vojenského cvičenia a vyvedenia vojsk a pod.

Alkohol a iná návyková látka – pozri § 130 ods. 5.

Podmienkou na to, aby mohol byť páchatel' potrestaný za daný trestný čin je, že v predchádzajúcich dvanástich mesiacoch bol za obdobný čin najmenej dvakrát postihnutý. Postihnutím sa rozumie napr. uloženie disciplinárneho trestu za disciplinárny priestupok a to za výkon služobného úkonu alebo služobných povinností pod vplyvom alkoholu (návykovej látky), ďalej uloženie sankcie za priestupok v doprave, keď páchatel' riadil služobné motorové vozidlo počas služobnej doby pri výkone služobného úkonu.

Služobné povinnosti – pozri vysvetlivky k § 401 (služobný úkon) a k § 402 (vojenské povinnosti).

Úplne nespôsobilý na plnenie služobných povinností – je stav, kedy páchatel' nemôže vykonať žiadne služobné povinnosti. Úplná nespôsobilosť je vtedy, keď si páchatel' požitvaním alkoholu privodí opilosť, alebo je silne pod vplyvom omamnej látky.

Čiastočne nespôsobilý na plnenie služobných povinností – je stav, kedy páchatel' síce v dôsledku požitia alkoholu alebo inej návykovej látky nemôže plniť všetky úlohy (napr. riadiť služobné motorové vozidlo), ale jeho stav umožňuje čiastočné splnenie služobných úloh.

K § 404

Zákonodarca ustanovením poskytuje trestno-právnu ochranu povinnosti vykonávať vojenskú službu, ktorú ohrozuje požívanie alkoholických nápojov alebo iných návykových látok.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Vykonávanie služby – pozri vysvetlivky k § 397.

Alkohol a iná návyková látka – pozri § 130 ods. 5 a vysvetlivky § 401.

Nespôsobilý k výkonu služby – pozri vysvetlivky k § 403.

Trestný čin môže byť spáchaný úmyselným alebo nedbanlivostným konaním.

K § 405

Ustanovenie chráni záujem na plnení povinností vojakmi a to byť prítomným v stanovenej dobe na mieste služobného úkonu, čo je predpoklad riadneho výkonu služby.

Svojmocné vzdialenie – pozri § 137 ods. 1. Svojmocného vzdialovania je možné sa dopustiť konaním (napr. útekom) alebo nekonaním (napr. nedostavením sa k útvaru, po skončení riadnej dovolenky).

Vojenská služba – pozri vysvetlivky k § 386 a § 402.

Pod pojmom **dlhodobo a vyhnúť vojenskej službe** sa rozumie úmysel páchatela vyhnúť sa výkonu vojenskej služby natrvalo alebo svojmocné vzdialovanie na dobu vopred nevymedzenú (napr. úmysel vzdalovať sa až do doby než bude zadržaný). Čin je dokonaný, keď sa páchatel začal svojmocne vzdalovať s úmyslom dlhodobo sa vyhnúť výkonu vojenskej služby.

Svojmocné vzdialovanie na dobu dlhšiu ako 30 dní predpokladá, že páchatel nemá úmysel vzdalovať sa dlhodobo.

So zbraňou – pozri § 122 ods. 7. Nepostačuje, aby páchatel mal u seba zbraň z dôvodu, že ju mal legálne u seba v čase vzdialenia sa a nepoužil ju pri svojmocnom vzdialení sa. Trestný čin spáchaný so zbraňou je v tom prípade, keď páchatel použije zbraň priamo k spáchaniu trestného činu.

So skupinou vojakov – sa rozumie, že páchatel spáchal čin najmenej s tromi vojakmi.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Jednočinný súbeh s trestným činom neposlúchnutia rozkazu (§ 393), je možný.

Páchatelom môže byť iba vojak. Účastníkom (§ 21) na tomto trestnom čine môže byť aj nevojak.

R 3/1996: Trestný čin dezercie v zmysle znakov uvedených v § 405 ods. 1, ods. 2 písm. a), t. j. že tento trestný čin bol spáchaný so zbraňou, treba vykladať v súvislosti s § 122 ods. 3. Podľa tohto trestný čin dezercie je spáchaný so zbraňou, ak páchatel alebo s jeho vedomím niektorý zo spolupáchatelov použije zbraň na útok voči inému, na prekonanie alebo zamedzenie odporu, resp. má ju na tento účel pri sebe. (Upravené znenie).

K § 406

Oproti predošlej právnej úprave došlo k sprísneniu v tom smere, že postačuje kratšia doba svojmocného vzdialovania, ktorá naplňuje znaky trestného činu dezercie podľa § 406. Ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu riadneho výkonu vojenskej služby konať ju v stanovenej dobe na stanovenom mieste.

Svojmocné vzdialenie – pozri § 137 ods. 1.

Svojmocné vzdalovanie po čas dlhší ako 48 hodín predpokladá, že páchatel sa bude vzdalovať po čas dlhší ako 48 hodín, ale maximálne do 6 dní.

Sústavne – pozri § 137 ods. 2.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Svojmocné vzdalovanie po čas dlhší ako 6 dní predpokladá, že páchatel sa vzdaluje po čas dlhší ako 6 dní, ale po čas kratší maximálne do 30 dní.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Vzdalovať sa k nepriateľovi – znamená, že nie je rozhodujúca dĺžka svojmocného vzdalovania sa páchatela, ale skutočnosť, že páchatel má úmysel vzdaliť sa k nepriateľovi.

R 48/1963: Znak sústavnosti v zmysle § 406 ods. 1 predpokladá len také opakované svojmocné vzdalovania, ktoré svedčia o sklone páchatela k zatvrdelému nerešpektovaniu pravidiel vojenskej disciplíny, prejavujúcim sa v pravidelnom spáchaní svojmocných vzdalovaní v určitých kratších časových údobiach. (Upravené znenie).

R 54/1974: Podmienkou pre uznanie páchatela vinným z trestného činu podľa § 406 ods. 1, je aspoň tretie svojmocné vzdialenie, pričom treba vychádzať z toho, že medzi nimi nemá byť dlhšie časové obdobie. Za dlhšie časové obdobie možno požadovať už dobu presahujúcu tri mesiace. (Upravené znenie).

R 4/1990: Pod pojem „sústavne“ v § 406 ods. 1 možno zahrnúť i čiastkové skutky svojmocného vzdalovania, ktoré boli vybašené v disciplinárnom konaní, a tresty za ne už boli zahladené. (Upravené znenie).

Pozri aj **R 47/1963** a **R 2/1/2002**.

K § 407

Ustanovenie chráni záujem na riadnom výkone strážnej služby.

Strážna služba – je službou, ktorá je definovaná predpismi platnými v ozbrojených silách (predpis Zákl. –1) a v ozbrojených zboroch, ktorá je výslovne označená za strážnu službu (napr. vnútorná stráž, posádková stráž, strážna hliadka) alebo za službu, ktorá vykazuje všetky znaky typické pre strážnu službu (napr. ochranná zmena, ak je táto vyzbrojená strelnými zbraňami). Strážna služba je služba so zbraňou (samopalom, pištoľou), ktorá je spravidla určená k stráženiu a obrane dôležitých objektov. Stráže sú útvarové, posádkové a iné.

Iná obdobná služba – je službou, ktorá svojím významom, spôsobom výkonu a účelom je rovnocenná strážnej službe, hoci nemá všetky znaky typické pre strážnu službu nie je výslovne ako strážna služba označená (napr. eskortná služba). Aj táto služba musí byť vyzbrojená zbraňami, aby mohla byť považovaná za službu obdobnú strážnej.

Predpisy – sú tie normy, ktoré boli vydané v ozbrojených silách, ktoré upravujú strážnu a inú obdobnú službu. V ozbrojených silách je takýmto predpisom Zákł.-3 Vnútor-
ný poriadok Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Pravidlá – sú vydávané príslušnými veliteľmi pre výkon strážnej alebo inej obdobnej služby. Pravidlá sa vydávajú na základe predpisov, ktoré zmocňujú veliteľov k vydaniu pravidiel (napr. pravidlá výkonu služby veliteľa stráže a jeho pomocníka, smernice pre výkon strážnej služby a pod.). Pravidlá spresňujú povinnosti strážnej služby pre konkrétne potreby ochrany strážených objektov.

Osobitné nariadenia – sú normy, ktoré sú vydávané podľa predpisov a pravidiel pre výkon strážnej a inej obdobnej služby. Tieto upresňujú rozhodnutia veliteľov na výkon strážnej alebo inej obdobnej služby.

Obzvlášť dôležitý štátny alebo vojenský význam – majú objekty osobitnej dôležitosti, ktoré sú určené rozhodnutím Bezpečnostnej rady SR (môžu nimi byť napr. priehrady, jadrové elektrárne a pod.).

Obzvlášť hrubé porušenie svojej povinnosti – je také porušenie, ktoré sa vymyká svojou povahou z medzi bežných pokleskov v strážnej službe a svedčí o veľmi nezodpovednom postoji k plneniu povinností (napr. príslušníci celej stráže nevykonávajú stráženie na strážnych stanoviskách a na strážnici neplnia úlohy bdiacej zmeny).

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Škodlivý následok – je taký následok, ktorému bol strážny povinný zabrániť a ktorý nastal v príčinnej súvislosti s porušením povinností strážnej služby. Musí nastať skutočná škoda (napr. útek väzňa eskorty), nestačí hrozba vzniku škodlivého následku, pričom služba mala smerovať k odvráteniu takéhoto následku.

Páchateľom môže byť iba vojak, ktorý je v službe.

Trestný čin je možné spáchať úmyselným alebo nedbanlivostným konaním.

Súbeh s trestným činom ublíženia na zdraví (§ 155, § 156), krádežou (§ 212) a urážky medzi vojakmi (§ 397, § 398) je možný.

R 24/1975: Pre rozlíšenie právnej kvalifikácie podľa ustanovení § 407 alebo § 408 sú okrem iného rozhodujúce tieto kritéria: po objektívnej stránke označenie služby v dennom rozkaze platné pre celú dobu výkonu tejto služby a po subjektívnej stránke vedomie páchateľa o tom, do jakého druhu služby bol rozkazom určený. (Upravené znenie).

R 44/1962: Pri výklade pojmu „zvlášť hrubé porušenie povinností“ v zmysle § 407 ods. 2 písm. b) je treba vždy vychádzať z konkrétnych okolností prípadu podľa výsledkov ich zhodnotenia vo vzájomnej súvislosti dovodiť, či sú dané podmienky pre použitie prísnejšej kvalifikácie podľa citovaného zákonného ustanovenia.

Ak strážny u dôležitého objektu opustí stanovište, ktoré je mu zverené, aby si doprial pohodlie (napr. za účelom spánku, občerstvenia a pod.), ide o zvlášť hrubé porušenie povinností strážneho v zmysle § 407 ods. 2 písm. b). (Upravené znenie).

R 14/1967: Dočasné opustenie strážneho stanovišťa strážnym samo o sebe nemožno vždy bez ďalšieho posudzovať ako zvlášť hrubé porušenie povinností strážnej služby v zmysle § 407 ods. 2 písm. b). I v takomto prípade je predpokladom pre použitie uvedenej prísnejšej kvalifikácie, aby bola splnená materiálna podmienka. (Upravené znenie).

R 21/1995-I: Za porušenie predpisov strážnej služby v zmysle § 407 ods. 1 treba považovať nielen porušenie povinnosti strážnym priamo na stanovišti, ale aj opustenie strážnice príslušníkom stráže, ktorý je v tzv. spiacej alebo bdiacej zmene, bez súhlasu veliteľa stráže. (Upravené znenie).

Použi aj **R 12/1985** a **R 47/1968**.

K § 408

Účelom ustanovenia je riadny výkon dozornej služby alebo inej obdobnej služby.

Dozorná služba – je služba, ktorú ako dozornú službu výslovne označuje predpis ozbrojených síl (Zákl. –3) alebo ozbrojených zborov. V ozbrojených silách je aj veliteľ oprávnený zriadiť (určiť) aj ďalšie druhy služieb. Medzi dozorné služby sa zaraďujú dozorný roty, dozorný útvaru, dozorný ošetrovne, dozorný pri vchode a pod.

Iná obdobná služba – je služba, ktorá síce nie je výslovne uvedená ako dozorná, ale svojím významom zodpovedá dozornej službe (napr. poriadkové hliadky, pohotovostná jednotka, hasičská jednotka, vodič pohotovostnej jednotky a pod.). Iné obdobné služby sú uvedené v predpise Zákl–3, alebo môžu byť zriadené rozhodnutím veliteľa.

Závažný spôsob – je také porušenie predpisov alebo pravidiel dozornej služby, ktoré konkrétne ohrozuje účel dozornej služby. Ak ide iba o nepodstatné porušenie predpisov alebo oneskorené splnenie povinnosti vyplývajúcej z pravidiel dozorného, ktoré nemá žiadny vplyv na život a organizáciu jednotiek a ochranu majetku a objektov, nejde o trestný čin, ale iba o disciplinárny priestupok.

Predpisy a pravidlá – pozri vysvetlivky k § 407.

Nedostatočné plnenie povinností – znamená nedôsledné plnenie povinností, v dôsledku čoho je umožnené páchatelom trestného činu porušovania práv a chránených záujmov vojakov podľa § 400 spáchať trestný čin. Môže ísť o nezabránenie, nezasiahnutie voči páchatelom, nenahlásenie páchania trestného činu, neučinenie iného opatrenia voči páchatelom trestného činu a pod.

Osobné úsluhy, obmedzovanie na právach, svojvoľné sťažovanie výkonu vojenskej služby – pozri vysvetlivky k § 400.

Obzvlášť závažný následok – musí nastať, nepostačuje iba hrozba následku, ohrozenie účelu dozornej služby. Skutočnou škodou je v danom prípade napr. rozsiahlejšie poškodenie bojovej techniky, za ktorú dozorný zodpovedal.

Príslušník ozbrojených síl vyslaný mimo územia Slovenskej republiky – pozri vysvetlivky k § 393.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

R 85/2000-I: Dozornou službou je služba, ktorú služobné predpisy ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov výslovne označujú za dozornú službu, napr. v ozbrojených silách Základný poriadok Ozbrojených síl Slovenskej republiky Zákl. –3. Za inú službu sa považuje služba, ktorá síce takto výslovne označená nie je, ale svojím významom zodpovedá dozornej službe, napr. poriadkové hliadky a pod. (Upravené znenie).

K § 409

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu riadnemu výkonu služby pri ochrane vzdušného priestoru.

Služba pri obrane vzdušného priestoru – je službou obdobnou dozornej službe, ale svojou povahou a významom je plnením bojovej úlohy. Jej účelom je zaisťovanie kontroly a obrany vzdušného priestoru. Je to služba vykonávaná na zvláštnych zariadeniach určených k zaisteniu obrany vzdušného priestoru.

Rádiotechnická hláska – je základná technická jednotka vojsk protivzdušnej obrany určená na včasné zisťovanie, identifikovanie, sledovanie lietajúcich objektov a hlásenie o nich.

Pohotovostná jednotka – je jednotka určená do útvarovej zmeny, ktorá v prípade potreby plní úlohy na zaistenie bezpečnosti vzdušného priestoru.

Iné zariadenie určené na zaistenie bezpečnosti vzdušného priestoru – je také zariadenie (napr. rádiolokačné, rádionavigačné alebo rádiotechnické zariadenie), ktoré sa podieľa na plnení úloh kontroly a obrany vzdušného priestoru.

Predpisy a pravidlá – pozri vysvetlivky k § 407.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 408.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Páchatelom musí byť vojak.

R 47/1968: Ustanovenie § 409 o porušovaní povinnosti pri obrane vzdušného priestoru je v pomere špeciality k ustanoveniu § 407 o porušovaní povinností strážnej služby. Preto je jednočinný súbeh medzi tými ustanoveniami vylúčený. (Upravené znenie).

K § 410

Ustanovenie chráni morálny stav a disciplínu vojenskej jednotky, pred útokmi smerujúcimi k jej rozoracaniu.

Popudzovanie – je aktívne úmyselné pôsobenie na zmýšľanie príslušníkov ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov, cieľom je vyvolať negatívne názory namierené proti vo-

jenskej službe, vojenskej disciplíne alebo nadriadenému takým spôsobom, ktorý môže vyvolať pokles alebo rozklad morálneho stavu jednotky.

Vojak – pozri § 128 ods. 3 a vysvetlivky k § 396.

Nadriadený – pozri vysvetlivky k § 397.

Sústavné rozvracanie disciplíny – je také konanie, ktorým vojak stálou aktívnou činnosťou zámerne rozvracia disciplínu jednotky. Nejde o bežnú nedisciplinovanosť vojaka.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

Páchatelom môže byť ktorýkoľvek vojak bez ohľadu na jeho funkciu alebo hodnosť. Vyžaduje si úmyselné konanie.

R 9/1963: Trestný čin podľa § 410 ods. 1 tretia veta predpokladá, že vojak úmyselne, aktívnou činnosťou sústavne rozvracia disciplínu jednotky. (Upravené znenie).

K § 411

Ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu osobnej slobody vojaka proti zneužívaniu služobnej nadriadenosti k ukladaniu mimoslužobných úloh, ďalej riadnej starostlivosti o vecné prostriedky ozbrojených síl a zborov, ktoré sú chránené proti nedostatočnej údržbe a pred ich zneužitím.

Súčasť ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov – sa rozumie ich organizačnú zložku (útvor, základňa a pod.), ktorá výzbroj, výstroj, vecné prostriedky alebo finančné prostriedky užíva.

Uložené služobné povinnosti – sú také povinnosti, ktoré vojak je povinný plniť na základe rozkazu, služobného predpisu, z funkcie, ktorú vojak zastáva (napr. evidovať a uskladňovať výstrojný materiál a nevydávať ho neoprávneným vojakom).

Dať bez oprávnenia súhlas – znamená, že súhlas na využitie vecného prostriedku síce dala oprávnená osoba, ale súhlas bol daný na iný účel, než na ktorý je vecný prostriedok určený, teda nenastali podmienky na vydanie súhlasu.

Podstatné zníženie použiteľnosti prostriedkov – znamená, že výzbroj, alebo výstroj alebo iné vecné prostriedky nie je možné použiť obvyklým spôsobom, nie je možné použiť ich okamžite v prípade potreby bez predchádzajúcej opravy alebo úpravy.

Výzbroj – sú zbrane (palné zbrane, bojová technika a pod.), munícia, zbraňové systémy (napr. protiletadlový raketový komplet) aj s náhradnými dielmi, meracími alebo zamieračimi prístrojmi.

Výstrojom – sa rozumie hlavne osobný výstroj vojaka (rovnošata), špeciálny výstroj vojaka (špeciálne odevy) a ďalší obdobný materiál.

Inými vecnými prostriedkami – sa rozumie ďalší materiál ozbrojených síl ako napr. spojovací, zdravotnícky.

Finančné prostriedky – sú peniaze patriace ozbrojeným silám.

Vecný prostriedok malej hodnoty – je vecný prostriedok o hodnote prevyšujúcou 8 000 Sk a nižšou než 80 000 Sk. Pozri § 125 ods. 1.

Podriadený – pozri vysvetlivky k § 397.

Zneužitie – je použitie vecného prostriedku (napr. služobného motorového vozidla) bez oprávnenia, bez súhlasu nadriadeného oprávneného o tom rozhodovať alebo bez oprávnenia, ktoré by vyplývalo z predpisu alebo inej normy.

Mimoslužobný úkon – je úkon, ktorý nesúvisí s výkonom vojenskej služby.

Značný prospech – je prospech vo výške minimálne 800 000 Sk a menej než 4 000 000 Sk. Pozri pojem značná škoda – § 125 ods. 1.

Zníženie bojaskhopnosti – je stav, kedy nemôže súčasť ozbrojených síl (napr. útvar) použiť všetky vecné prostriedky na to, aby mohla plniť svoje úlohy.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1.

Obzvlášť značný následok – pozri vysvetlivky k § 408 a k § 393.

Krízová situácia – pozri § 134 ods. 2 a vysvetlivky k § 379.

K § 412

Ustanovenie poskytuje ochranu riadneho a odvážneho plnenia úloh vojenskej služby za bojovej situácie bez ohľadu na nebezpečie s tým spojené.

Bojová situácia – je stav, v ktorom sa nachádza vojenská jednotka bezprostredne pred stretnutím s nepriateľom a v jej priebehu. Môže vzniknúť nielen v čase vojny, ale aj v čase mieru, keď sa zasahuje voči teroristom, pri ozbrojenom incidente na hraniciach a pod.

Zbabelosť – znamená strach, nedostatok statočnosti a odvahy klásť odpor a prekonávať strach.

Rezignácia – znamená nedostatok odvahy, odovzdanosť, zmierenie sa s okolnosťami, vzdanie sa.

Vzdanie sa do zajatia – je situácia, keď páchatel' prestane klásť odpor a zloží zbrane bez toho, aby sa tak stalo v dôsledku jeho zranenia, alebo mu bolo inak znemožnené v boji pokračovať.

Páchatel'om môže byť iba vojak. Účastníkom (§ 21) môže byť ktokoľvek, nemusí ísť o vojaka.

K § 413

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu plnenia úloh vojenskej služby za bojovej situácie, kedy je potrebné ich plniť riadne.

Bojová situácia – pozri vysvetlivky k § 412.

Vzdialenie sa bez dovolenia – znamená svojmocné vzdialenie sa z miesta, ktoré bolo určené nadriadeným za bojovej situácie. Ide o akékoľvek dlhé vzdialenie, u ktorého nezáleží

na dobe vzdialenia a ani na motivácii páchatela. Vojak nesmie za bojovej situácie opustiť bez súhlasu veliteľa ani na krátku dobu svoje miesto.

Vyhýbanie sa povinnosti – pozri vysvetlivky k § 389. Vyhýbanie spočíva v priamom odmietnutí splniť úlohu, alebo v použití lesti alebo iného úskoku k tomu, aby úloha nebola splnená.

Bojová úloha – je akákoľvek úloha súvisiaca s bojom, ktorú bol vojak za bojovej situácie povinný splniť.

Odopretie použiť zbraň – je možné výslovne alebo konkludentne. Pozri vysvetlivky k § 402 (použi analogicky).

Zbraň – je zbraň vo vojensko-technickom význame (samopal, tank, delo a pod.) a nie vo význame spáchania trestného činu so zbraňou podľa § 122 ods. 3.

Trestný čin môže spáchať iba vojak.

K § 414

Ustanovenie poskytuje ochranu pri zabezpečovaní bojaschopnosti jednotky a jednotlivého vojaka, pokiaľ závisí na vojenskom materiály.

Bojová situácia – pozri vysvetlivky k § 412.

Zraň – pozri vysvetlivky k § 413. Tu nejde o spáchanie činu so zbraňou podľa § 122 ods. 3, ale o zbraň vo vojensko-technickom zmysle.

Odhodenie zbrane – sa rozumie zámerne zbavenie sa predovšetkým osobných zbraní (odhodením) určených k boju s nepriateľom, v dôsledku čoho sa vojak stáva celkom alebo z časti nespôsobilým k plneniu bojovej povinnosti.

Opustenie zbrane – je zámerne zbavenie sa predovšetkým ťažkej bojovej techniky určenej k boju s nepriateľom jej opustením, ponechaním bez obsluhy.

Urobiť neupotrebitelnou zbraň – znamená, že ju vojak zničí alebo poškodí, čím sa trvalo alebo dočasne znemožní jej použitie.

Iný vojnový materiál – je materiál ako zbrane, ktorý sa používa na to, aby vojsko mohlo plniť bojové úlohy (motorové vozidlá a pod.).

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 393 a k § 408.

K § 415

Toto ustanovenie poskytuje trestno-právnu ochranu vojenským silám, opevneniam, bojovej technike a inej bojovej technike proti ich vydaniu nepriateľovi veliteľom.

Veliteľ – pozri vysvetlivky k § 397.

Bojová situácia – pozri vysvetlivky k § 412. Ak nie je taká kritická situácia, že jednotka nemôže viesť bojovú činnosť a nemôže ustúpiť, veliteľ nie je oprávnený vydať úmyselne žiadne opevnenie, vojenskú silu (jednotku vojakov), bojovú techniku alebo inú bojové prostriedky.

Vydať – neznamená, že materiál bol priamo vydaný do rúk nepriateľa. Postačí, keď bude ponechaný v takom stave a na takom mieste, že sa ho môže nepriateľ zmocniť a použiť ho. Postačuje aj nedostatočné stráženie bojového prostriedku alebo vojenskej sily a pod.

Nepriateľ – pozri vysvetlivky k § 390.

Vojenské sily – sú vojaci jednotky alebo súčasti ozbrojených síl podriadenej veliteľovi.

Opevnenie – je objekt spravidla zosilnený a zodolnený, určený na obranu (napr. bunker).

Bojová technika – je technika vyzbrojená zbraňami, ktorá sa používa pre bojové účely (napr. delo, tank, lietadlo a pod.).

Ak by páchatel konal v úmysle podporovať nepriateľa, nešlo by sa o tento trestný čin, ale o iný závažnejší trestný čin.

Páchatelom nemôže byť každý vojak, ale iba veliteľ, t. j. vojenský funkcionár, ktorý je ustanovený k veleniu vojenskej jednotke, útvaru a pod.

K § 416

Ustanovenie upravuje osobitné ustanovenie o trestnej zodpovednosti osôb podliehajúcich právomoci vojenských súdov.

Vojenský súd – pôsobnosť vojenských súdov pozri § 12 a 13 TP.

Osoba podliehajúca právomoci vojenského súdu – pozri § 12 a 13 TP a § 128 ods. 3 TZ.

Prečin – pozri § 10.

Malá závažnosť prečinu – pozri § 10 ods. 2. U prečinu, ktorého sa dopustí vojak, pričom jeho závažnosť je malá, môže súd upustiť od potrestania, ak veliteľ ponúkne súdu namiesto uloženia trestu súdom svoje prevýchovné pôsobenie.

Nadriadený veliteľ alebo služobný orgán – pozri vysvetlivky k § 397.

Veliteľ ponúkol výchovné pôsobenie – znamená, že nadriadený páchatela (veliteľ) ponúkol vojenskému súdu alebo vojenskému prokurátorovi svoje výchovné pôsobenie namiesto uloženia trestu.

Bojová situácia – pozri vysvetlivky k § 412.

Mimoriadny hrdinský čin – je výnimočný čin v bojovej situácii, pri ktorom je spravidla ohrozený život vojaka plniaceho bojovú úlohu, ktorým dôjde k zvráteniu nepriaznivej bojovej situácie alebo k splneniu dôležitej bojovej úlohy, ktorý má zásadný význam pre splnenie bojovej úlohy. Vojak pri takomto čine nasadzuje svoj život a zdravie. Čin musí smerovať k náprave páchatela, k snahe o odčinenie svojho skoršieho protiprávneho konania. V takomto prípade môže dôjsť súd upustiť od potrestania, ak dôjde k záveru, že uloženie trestu sa nejaví potrebným.

K § 417

Tento trestný čin bol doposiaľ upravený v osobitnom zákone č. 165/1950 Zb. o ochrane mieru.

Účelom tohto ustanovenia je ochrana mieru medzi štátmi, resp. národmi a ochrana medzinárodnej bezpečnosti. Ochrana mieru a bezpečnosti je poskytovaná ustanovením v súlade s Chartou OSN.

Úmysel narušiť mier – je snaha páchatel'a narušiť mierové súžitie štátov.

Vojnou – sa u daného trestného činu nemyslí akákoľvek vojna, ale iba nespravodlivá, útočná vojna, prípadne útočný čin (akt agresie), nie vojna národnooslobodzovacia. Vojna je ozbrojený konflikt medzi dvoma alebo viacerými štátmi. Pozri § 134 ods. 2 písm. d) a § 435 ods. 1.

Podnecovanie k vojne – je činnosť za účelom vyvolania nálady pre riešenie rozporov medzi národmi politikou z pozície sily prostredníctvom vojny. Podnecovanie je činnosť, ktorou chce páchatel' vzbudiť u iných osôb rozhodnutie alebo náladu k vojne (ozbrojenému konfliktu) napriek tomu, že k takémuto konaniu nie je dôvod. Páchatel' chce vyvolať náladu na riešenie sporov vojnou. Musí ísť o jednanie väčšej závažnosti, nestačí použiť iba také prostriedky, ktoré sú nespôsobilé následok týmto ustanovením spôsobiť.

Propagácia vojny – je jednanie spočívajúce v rozširovaní, hlásení alebo doporučovania myšlienok, ideológií, náuk, zásad, prác alebo kníh založených na zásadách nutnosti, prospešnosti alebo správnosti riešiť rozpory medzi národmi vojnovými prostriedkami.

Iné podporovanie vojnovkej propagandy – je poskytovanie akýmkoľvek spôsobom propagátorom nespravodlivej vojny možnosti ich uplatnenia (napr. umožniť prednášať vo verejných prostriedkoch) alebo k získaniu prívržencov takejto vojny. Podpora sa môže prejaviť v hmotných prostriedkoch (poskytovanie materiálu, financií) alebo morálnych prostriedkov či iných (napr. poskytovaním bytu k umožneniu prejavu). Môže sa tak stať tiskom, rozhlasom, televíziou alebo na verejných zhromaždeniach a pod.

Cudzia moc a cudzí činiteľ – pozri § 133.

Člen nebezpečného zoskupenia – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134.

K spáchaniu činu nie je potrebné aby vznikla vojna, postačuje podnecovanie k vojne.

Jednočinný súbeh s trestným činom vlastizrady (§ 311) a a úkladov proti Slovenskej republiky (§ 312) je možný. Súbeh s trestným činom podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421) je vylúčený.

K § 418

Ustanovenie poskytuje ochranu pred genocídiom v súlade s ustanoveniami Medzinárodného dohovoru o zabránení a trestaní zločinu genocídia.

Valné zhromaždenie OSN rezolúciou č. 96/I. z 11. 12. 1946 vyhlásilo genocídium za zločin podľa medzinárodného práva, priečiaci sa duchu a cieľom OSN a zavrhnutý civilizovaným svetom, vo vedomí, že genocídium spôsobilo ľudstvu vo všetkých obdobiach dejín veľké straty a v presvedčení, že k oslobodeniu ľudstva od takéhoto nebezpečenstva je nevyhnutná široká medzinárodná spolupráca. V roku 1948 bol prijatý dohovor o zabránení a trestaní genocídiá.

Genocídium – je vyvražďovanie národa alebo rasy. Genocídium odporuje právu národov, národností, všetkých etník a rás ľudského rodu a náboženských skupín na existenciu a právo na život a slobodnú rozvoj osobnosti bez ohľadu na národnú, rasovú, etnickú alebo náboženskú príslušnosť. Pri genocídiu je predmetom útoku vždy táto skupina ako celok, aj keď samotný útok bezprostredne smeruje iba voči jednotlivcovi. Cieľom je úplná alebo čiastočná likvidácia skupiny.

Národ – je historicky vzniknutá spoločnosť ľudí, vyznačujúca sa spoločnými dejinami, pospolitosťou ekonomického života, špecifickou kultúrou a jazykom, vedomím vlastnej existencie národa, ktorý žije sám alebo s ďalšími národmi spravidla na území jedného štátu.

Národnosť – príslušnosť k nejakému národu.

Etnická skupina – skupina spoločného jazyka a pôvodu so zoláštňými kultúrnymi a ďalšími znakmi.

Rasa – skupina ľudí, ktorá sa líši od inej rôznymi typickými znakmi ako farbou kože, vzhľadom, temperamentom a pod.

Náboženská skupina – je skupina v ktorej je ľubovoľné množstvo ľudí, ktorá sa vyznačuje príslušnosťou k určitému náboženstvu, rase, národnosti a pod.

Skupina – pozri § 129 ods. 1. Ide o skupinu, v ktorej je ľubovoľné množstvo osôb (najmenej však tri), ktoré sa vyznačujú príslušnosťou k určitému národu, rase, náboženstvu a pod.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4, § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Vytváranie životných podmienok (ktoré majú privodiť zničenie) – je vytváranie takých podmienok, ktoré sú spôsobilé cieľ, a to vytvorenie životných podmienok nevyhovujúcich splniť. Ide napríklad o umiestňovanie skupín do koncentračných táborov so zlými životnými podmienkami, nútenie ľudí k nútením prácam bez zabezpečenia základných životných potrieb a to formou vyhľadovania, neposkytovania zdravotníckej starostlivosti, zabráňovaním prístupu k pitnej vode, vytvorením nevyhovujúcich hygienických podmienok a pod. .

Úplne alebo čiastočné fyzické zničenie – je priama likvidácia príslušníkov skupiny a to jej časti alebo skupiny ako celku. Úmysel smeruje k tomuto cieľu.

Počas vojny – znamená, že k spáchaniu trestného činu došlo počas priebehu vojny.

Ozbrojený konflikt – má medzinárodný charakter, keď vedú vojnu viaceré krajiny, alebo má vnútroštátny charakter, v ktorom bojujú proti vládnemu vojsku ozbrojené sily opozície a pod. .

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2. K pojmu viaceré osoby pozri aj § 138 písm. j).

Ide o trestný čin podľa medzinárodného trestného práva. Je možné páchatela stíhať bez ohľadu na miesto spáchania trestného činu a jeho štátnu príslušnosť.

Propagácia tohto trestného činu napĺňa znaky trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421). Nadržiavanie [§ 339 ods. 2 písm. a)] je trestné. Neoznámenie trestného činu (§ 340) a neprekazenie trestného činu (§ 341) je trestné.

Trestnosť činu zaniká účinnou ľútosťou. Pozri § 85.

K § 419

Ustanovenie poskytuje ochranu pred poškodením ktorejkoľvek krajiny alebo viacerých krajín, ktoré môže spočívať v útokoch ohrozujúcich život, zdravie alebo majetok.

Pohnútkou páchatela je vážne zastrašiť obyvateľstvo, zasiahnuť do jeho politického, hospodárskeho, spoločenského usporiadania krajiny a pod.

Zastrašovanie obyvateľstva – je konanie, ktoré smeruje k vyvolaniu strachu u obyvateľstva, k obave o život, zdravie a majetok napríklad vyhrážaním sa použitím chemických alebo biologických zbraní voči obyvateľstvu, vyhrážanie sa útokmi voči štátnym orgánom školám a pod.

Vážna destabilizácia – je zámer spôsobiť vážnu poruchu vo fungovaní demokratického ústavného systému alebo spôsobiť inú ujmu, ktorá má negatívny dopad vo vzťahu k ústavnému zriadeniu štátu. Ide napríklad o vraždu predstaviteľa republiky alebo predstaviteľa inej krajiny a pod.

Ústavné zriadenie štátu – znamená ústavným poriadkom ustanovené usporiadanie štátu, štátnych orgánov, orgánov samosprávy a politických organizácií, ich vzájomné vzťahy a pravidlá fungovania. Ústavné zriadenie upravuje ústava a ďalšie normy.

Politické zriadenie štátu – je politický systém v krajine, systém politických strán, ktorého fungovanie je upravené v ústave, ústavných zákonoch a zákonoch.

Vláda štátu – je najvyšší orgán výkonnej moci v štáte, ktorý riadi orgány verejnej správy v štáte, štátne orgány, ozbrojené sily a zbory a pod. Riadi aj obranu krajiny pred narušením ústavného zriadenia štátu.

Medzinárodná organizácia – je akákoľvek medzinárodná organizácia, ktorá je vytvorená štátni alebo inými subjektami medzinárodného práva verejného bez ohľadu na jej organizačnú formu a rozsah kompetencií. Takouto medzinárodnou organizáciou môže byť napríklad regionálne ekonomické integračné zoskupenie, Organizácia spojených národov a pod.

Zločiny ohrozujúce život, zdravie ľudí, ich osobnú slobodu alebo majetok – sú také úmyselné trestné činy, ktorých horná hranica trestnej sadzby prevyšujúca päť rokov (pozri § 11), ktoré smerujú proti životu a zdraviu (napr. trestné činy podľa § 284, § 144, § 145, § 155 a ďalšie).

Výbušné zbrane – sú zbrane, ktoré chemickou reakciou vyvolajú uvoľnenie tepla a vznik tlakovej vlny (detonácie). Ide o najmä o výbušniny (nálož), výbušné chemické látky.

Jadrové zbrane – najničivejšie zbrane hromadného ničenia, ktorých základom je jadrová výbušnina vyvolávajúca výbušnú jadrovú reakciu.

Chemické zbrane – zbrane hromadného ničenia určené k spôsobeniu hromadných strát, ktorých základom sú otravné látky.

Biologické zbrane – sú druhom zbraní hromadného ničenia (nazývaný aj bakteriologické zbrane), u ktorých sa využívajú bojové biologické prostriedky, ktoré spôsobujú samovoľné šírenie choroboplodných mikroorganizmov.

Nedovolený výskum a vývoj zakázaných zbraní – je v rozpore s medzinárodnými zmluvami a zákonmi štátu vykonávaný výskum a vývoj zakázaných zbraní. Ide o zakázané nehumánne zbrane, zbrane s obzvlášť ničivým účinkom. Medzi zakázané zbrane patria napríklad chemické, jadrové alebo biologické zbrane, výbušné zbrane (nášľapné míny proti živým cieľom, ale nie proti technike).

Ťažká ujma na zdraví viacerých osôb – k pojmu ťažká ujma na zdraví pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a 142 ods. 1. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2.

Chránená osoba – pozri § 139.

Ozbrojené sily – podľa § 2 zákona č. 321/2002 Z. z. sú ozbrojené sily určené na zachovanie mieru a bezpečnosti štátu, na plnenie záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktoré tvoria vojaci, ako aj štátni zamestnanci a zamestnanci, ktorí tvoria civilný personál ozbrojených síl.

Ozbrojené zbory – pozri § 128 ods. 3 písm. b).

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141.

Krízová situácia – pozri § 134.

Trestnosť činu zaniká účinnou ľútosťou. Pozri § 85.

K § 420

Ustanovenie chráni nedotknuteľnosť osoby, jej zdravia, ľudskej dôstojnosti a záujem štátu na tom, aby pri výkone právomocí verejnej moci bol rešpektovaný právny poriadok a najmä základné ľudské práva a slobody. Ustanovenie je v súlade s Európskym dohovorom na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (č. 26/1995 Z. z.), s deklaráciou Valného zhromaždenia OSN z roku 1975 o ochrane

všetkých osôb pred mučením a iným krutým, neľudským či ponižujúcim zaobchádzaním alebo týraním a ďalšími dohovormi.

Výkon právomocí orgánu verejnej moci – môžu realizovať iba tí verejní činitelia, ktorí vykonávajú svoju funkciu orgánu verejnej moci. Pozri § 128 ods. 1.

Týranie – je zlé zaobchádzanie s inou osobou, vyznačujúce sa vyšším stupňom hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalosťou, ktoré táto osoba pociťuje ako ťažké príkorie.

Mučenie – je akékoľvek konanie, ktorým je človeku úmyselne spôsobená silná bolesť alebo duševné utrpenie s cieľom získať od takejto osoby alebo od tretej osoby informácie alebo priznanie, potrestať ho za konanie, ktorého sa dopustil on alebo tretia osoba alebo z ktorého sú podozriví. Týmto konaním však nie je bolesť alebo utrpenie, ktoré vzniknú iba ako dôsledok zákonných sankcií.

Iné neľudské alebo kruté zaobchádzanie – je akákoľvek forma hrubého ponižujúceho zaobchádzania (aj jednotlivé akty spôsobujúce telesné alebo duševné utrpenie).

Najmenej s dvoma osobami – na čine sa aktívne podieľajú hoc aj rôznou mierou najmenej tri osoby.

Závažnejší spôsob konania – pozri § 138.

Chránená osoba – pozri § 139.

Osoba obmedzená na osobnej slobode v súlade so zákonom – je osoba je napr. vo väzbe, vo výkone trestu odňatia slobody a pod. na základe rozhodnutia oprávneného subjektu (súdu a pod.).

Osobitný motív – pozri § 140.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Základné ľudské práva a slobody – sú upravené v druhej časti Ústavy. U trestného činu sa jedná o zmarenie alebo obmedzenie uplatnenia základných práv a slobôd. Úmysel musí smerovať k zmareniu týchto práv.

Nebezpečné zoskupenie – pozri § 141.

Ťažká ujma na zdraví alebo smrť viacerých osôb – k pojmu ťažká ujma na zdraví pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2.

Krízová situácia – pozri § 134.

Jednočinný súbeh s trestným činom zneužívania právomocí verejného činiteľa (§ 326), zabitia (§ 147 a § 148), usmrtenia (§ 149), ublíženia na zdraví (§ 155 a § 158) je vylúčený. Ťažší následok musí byť spôsobený z neďbanlivosti, inak ide o trestný čin úkladnej vraždy (§ 144) alebo vraždy (§ 145).

K § 421

Toto ustanovenie chráni základné práva a a slobody uvedené v Ústave. Ustanovenie vychádza z Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, o potlačení a trestaní zločinu apartheidu, Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a ďalších dohovorov.

Podpora – je akákoľvek konanie, ktorým sa poskytuje ideológii alebo jej šíriteľom možnosť šírenia, ako aj možnosť získavania prívržencov. Prostriedky podpory môžu byť materiálne (poskytovaním financií, technických prostriedkov) alebo morálne (získavaním priaznivcov, možnosťou publikovať názory).

Propagácia – spočíva v konaní, ktorým sa páchatel sám alebo za účasti ďalších osôb usiluje presadzovať ideológiu hnutia medzi ľuďmi a získavať ich pre túto ideológiu. Môže sa uskutočňovať slovom, vyobrazením, tlačou a pod. Propagácia môže byť prevádzaná otvorene alebo skryte napr. prostredníctvom umeleckých diel.

Skupina osôb – pozri § 129 ods. 1. Ide o skupinu, ktorej ciele smerujú k potlačeniu základných práv a slobôd (ide napríklad o rôzne neofašistické hnutia).

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba násillia – nejde o hrozbu mienenu bezprostredne.

Hrozba inej ťažkej ujmy – je hrozba spôsobenia majetkovej škody, ujmy na osobnej povesti a pod.

Potláčanie základných práv a slobôd – základné ľudské práva a slobody sú upravené v druhej hlave Ústavy. Cieľ páchatela je potlačiť práva a slobody osôb.

Verejne – pozri § 122 ods. 2.

Závažnejším spôsobom konania – pozri § 138.

Krízová situácia – pozri § 134.

Ide o úmyselný trestný čin. Na spáchanie činu sa vyžaduje úmysel. Páchatel musí poznať povahu skupiny (predtým bol používaný pojem hnutie), ktorú propaguje alebo podporuje a musí vedieť, že skupina preukázateľne smeruje k potlačeniu práv a slobôd (pozri nález ústavného súdu ČSFR zo 4. 9. 1992 uverejnený v čiastke 93/1992 Zb.).

K § 422

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu základných práv a slobôd uvedených v Ústave. Toto ustanovenie je subsidiárne vo vzťahu k § 421.

Verejne – pozri § 122 ods. 2.

Zástava – myslí sa tým zástava, ktorá obsahuje napríklad fašistické symboly, symboly hnutí smerujúcich k potlačeniu práv a slobôd (zástava fašistického štátu a pod.).

Rovnošata – sú odevné súčiastky, ktoré sa svojim strihom, farbou a prevedením líšia od bežných odevných súčiastok. U trestného činu musí ísť o rovnošatu, ktorou páchatel

viditeľne prejavuje sympatie k hnutiam (napr. použitím obdobnej uniformy akú používa aj hnutie).

Odznam – jedná sa o taký odznak, ktorý obsahuje rôzne fašistické, rasistické symboly a pod., ktoré sú nosené predovšetkým na viditeľných častiach odevov.

Hnutie – je zoskupenie viacerých osôb, ktoré má svoju ideológiu a prívržencov, je vymedzené svojím obsahom, bez ohľadu na názov hnutia. Hnutie smerujúce k potlačeniu základných práv a slobôd, takéto hnutie propaguje alebo hlása napríklad národnostnú, rasovú, triednu alebo náboženskú neznášanlivosť. Pozri nález ústavného súdu ČSFR zo 4. 9. 1992 uverejnený v čiaske č. 93/1992 Zb.

Prejav sympatií – spočíva v tom, že páchatel' vyjadrí verejne svoj názor, avšak nechce pôsobiť na ďalšie osoby a získať ich pre takéto hnutie.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba násilia – pozri vysvetlivky k § 421.

Hrozba inej ťažkej ujmy – pozri vysvetlivky k § 421.

Základné práva a slobody – upravuje druhá hlava Ústavy.

Holokaust – pod pojmom holokaust sa rozumie hromadné vraždenie židovského obyvateľstva nacistami v priebehu druhej svetovej vojny s cieľom vyhladiť židov ako národ.

K § 423

Toto ustanovenie poskytuje ochranu pred útokmi proti verejnému hanobeniu.

Verejne – pozri § 122 ods. 2.

Hanobenie – je hrubé znevažovanie urážlivými výrokmi alebo iným urážlivým konaním. Urážlivosť prejavu vyplýva buď z obsahu, alebo zo spôsobu tohto prejavu, alebo z okolností, za ktorých bol prejav urobený. O hanobenie nepôjde, ak sa len konštatuje objektívne existujúci fakt. Urážlivý prejav musí smerovať k znevažovaniu národa, jazyka, rasy, etnickej skupiny, skupiny pre jej vierovyznanie alebo preto, že je bez vyznania.

Národ – pozri vysvetlivky k § 418.

Rasa – pozri vysvetlivky k § 418.

Vierovyznanie – je aktívny alebo pasívny vzťah určitému náboženstvu ako všeobecnej teórii, tak aj výkladu sveta podávaného určitou cirkvou.

Skupina obyvateľov – pozri § 129 ods. 1. Skupinou sa rozumie najmenej tri osoby, ktoré sa vyznačujú bližšou príslušnosťou k určitému národu, rase alebo k etnickej skupine, určitým vyznaním, alebo tým že sú bez vyznania. Páchatel' musí spáchať čin so skupinou (najmenej s tromi osobami).

Cudzia moc a cudzí činiteľ pozri § 133.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1.

Krízová situácia – pozri § 134.

Treba vždy zvažovať, či verejné hanobenie nenapĺňa znaky závažnejšieho trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421 alebo § 422). Jednočinný súbeh s trestným činom násilia proti skupine obyvateľstva a proti jednotlivcovi (§ 359) nie je vylúčený.

K § 424

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu rovnosti ľudí bez ohľadu na národnosť, príslušnosť k etnickej skupine, rasu, farbu pleti.

Verejne – pozri § 122 ods. 2.

***Vyhrážať sa** – znamená prejav, ktorým páchatel' hrozí obmedzovaním práv a slobôd iným osobám. Vyhrážka musí byť mienená vážne a musí byť tak prednesená, že môže vyvolať dojem, že páchatel' splní to, čím sa vyhrážal. Postačuje samotné vyhrážanie, nevyžaduje sa, aby u poškodené obavu skutočne vyvolala.*

Skupina osôb – pozri § 129 ods. 1.

Národ, národnosť, rasa, etnická skupina, farba pleti – pozri vysvetlivky k § 418.

Obmedzovanie práv a slobôd – pozri druhú hlavu Ústavy a medzinárodné dohovory o občianskych a politických právach, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Podnecovanie – je prejav prednesený v úmysle vyvolať u iných osôb nenávisť k niektorému národu alebo rase, alebo konanie, ktoré môže viesť k obmedzovaniu práv a slobôd príslušníkov inej rasy, národa alebo etnickej skupine. K dokonaniu trestného iného dôjde prejavom, ktorým sa podnecuje.

Spolčenie – pozri § 13 ods. 1. Úprava spolčenia u § 13 ods. 1 je vo vzťahu k príprave na zločin obdobná, pričom u § 424 ide iba o prečin. Spolčenie je dohoda dvoch a viacerých osôb o budúcom spáchaní v danom prípade konkrétneho prečinu. Spolčenie je vlastne forma prípravy, ktorá je povýšená na dokonaný trestný čin.

Zhromaždenie (zhluknutie) – je organizované stretnutie, pouličný sprievod alebo manifestácia. Na zvolanie zhromaždenia nie je potrebné predchádzajúce povolenie štátneho orgánu. V určených prípadoch uvedených v § 4 ods. 1 zákona č. 84/1990 Zb. sa musí zhromaždenie vopred oznámiť. K pojmu zhromaždenie pozri vysvetlivky v § 13 ods. 1 k pojmu zhluknutie, ktoré je obsahovo príbuzné s pojmom zhromaždenie.

Cudzia moc a cudzí činiteľ – pozri § 133.

Verejný činiteľ – pozri § 128 ods. 1.

Krízová situácia – pozri § 134.

Je potreba zvažovať, či jednanie spočívajúce vo verejnom podnecovaní nenapĺňuje – znaky závažnejšieho trestného činu podpory a propagácie skupín smerujúcich k potlačeniu základných práv a slobôd (§ 421). V takom prípade je trestný čin podľa § 424 fakticky konzumovaný prísnejším trestným činom.

K § 425

Týmto ustanovením došlo k implementácii Rímskeho štatútu o medzinárodnom trestnom súde. Nová skutková podstata je blanketovej povahy, aby bola zabezpečená kompletná implementácia zločinu proti ľudskosti uvedenom v predmetnom štatúte.

Civilná osoba je osoba, ktorá nie je organizovaná v ozbrojených silách alebo v ozbrojenom zbore. Porovnaj čl. 50 Dodatočného dohovoru k Ženevským dohovorom. Protokol I (č. 168/1991 Zb.)

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Viacere osoby – pozri vysvetlivky k § 138 písm. j).

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 408.

Za odplatu – znamená, že páchatel čin vykoná s tým úmyslom oplatiť to, čo bolo spôsobené tomuto štátu. Ide o akt pomsty.

Trestnosť činu zaniká účinnou ľútosťou. Pozri § 85. Neoznámenie trestného činu (§ 430) a neprekazenie trestného činu (§ 431) je trestné (§ 88).

K § 426

Ustanovenie zakotvuje niektoré uznávané zásady medzinárodného vojnového práva upravené v dohodách tak, že bojujúce strany majú obmedzené právo na výber prostriedkov, ktorými môžu nepriateľovi škodiť.

Trestnoprávna úprava ustanovenia vychádza z viacerých medzinárodných dohovorov a to z Petrohradskej deklarácie z r. 1868 o zákaze používania určitých nábojov, Poriadku pozemnej vojny (II. Haagska konferencia z r. 1907), Protokolu z r. 1925 o zákaze používať vo vojne dusivé otravné alebo podobné plyny a bakteriologické prostriedky, Dohody o zákaze vývoja, výroby a hromadení zásob bakteriologických a toxínových zbraní a o ich ničení, podpísané v Londýne, Moskve a Washingtone v roku 1972 a ďalších zmlúv a dohovorov.

Vojna – pozri § 134 ods. 2 písm. d) a § 435 ods. 1.

Nariadiť – je oprávnenie nadriadeného voči podriadenému, aby tento niečo konal a povinnosť podriadeného nariadenie splniť. Pozri aj pojem nadriadený uvedený vo vysvetlivkách k § 393.

Zakázaný bojový prostriedok – je taký zakázaný prostriedok, ktorý je definovaný medzinárodnými zmluvami. Vo vojne je zakázané používať ako zbrane jedy, jedovaté a trieštivé strely, dusivé a otravné látky, bakteriologické, biologické a toxínové zbrane a pod. Pozri Protokol o zákaze použiť vo vojne dusivé, otravné alebo podobné plyny a bakteriologické prostriedky z roku 1925 (č. 173/1938 Zb.) a iné.

Materiál obdobnej povahy – je akýkoľvek materiál, ktorý je svojim škodlivým účinkom porovnateľný s niektorými zakázanými bojovými prostriedkami. Ide napríklad o použi-

tie pôvodne liečiv v takom veľkom rozsahu a zakázaným spôsobom, že môžu vyvolať obdobný škodlivý účinok ako zakázaný bojový prostriedok.

Vedenie boja zakázaným spôsobom je také vedenie boja, ktoré je zakázané medzinárodnými zmluvami. Je také vedenie boja, ktorým sú poškodzovaní ranení, zajatci, civilné obyvateľstvo, ktorým sa útočí na chránené objekty.

Veliteľ – je vojak, ktorému je zverené velenie nad jednotkou alebo jej organizačnou zložkou. Páchatelom tohto trestného činu môže byť len špeciálny subjekt – veliteľ. Jeho úmysel musí zahŕňať aj nedovolenosť niektorých zo spôsobov vedenia vojny uvedeného v ods. 2 písm. a) až c) tohto ustanovenia. Pozri § 435 ods. 2.

Vojenská operácia – je vedenie bojovej činnosti, súhrn bojov, zrážok vojsk a úderov na bojisku.

Útok z dôvodov represálií – ide o útok z dôvodu odvety.

Civilná osoba – pozri vysvetlivky k § 425.

Nebránené miesto – je ktorékoľvek obývané miesto, za ktoré sa toto miesto vyhlási, v zóne styku ozbrojených síl alebo v ich blízkosti.

Demilitarizované pásmo – je zóna, ktorú konfliktné strany po dohode za takú vyhlásili.

Objekty určené na humanitné účely – sú také objekty, ktoré slúžia na ochranu obyvateľstva a civilných osôb a na zmiernenie utrpenia týchto osôb, ale aj príslušníkov ozbrojených síl zapríčinených vojnou.

Medzinárodne uznávaná kultúrna alebo prírodná pamiatka – je pamiatka zapísaná v Medzinárodnom registri kultúrnych pamiatok. Za vojny takéto pamiatky majú byť označené špeciálnym poznávacím znakom.

U pojmov civilné osoby a civilné obyvateľstvo, nebránené miesto, demilitarizované pásmo, objekt určený na humanitárnu pomoc, priehrada, jadrová elektrárňa alebo obdobné zariadenie obsahujúce nebezpečné sily, medzinárodne uznávaná kultúrna pamiatka pozri Dodatokový protokol k Ženevským dohovorom z roku 1977 (č. 168/1991 Zb.), Ženevské dohovory z roku 1949 (č. 65/1954 Zb.), Dohovor o zákaze vojenského alebo akéhokoľvek iného nepriateľského použitia prostriedkov meniacich životné prostredie (č. 77/1980 Zb.).

Ťažká ujma na zdraví viacerých osôb – k pojmu ťažké ublíženie na zdraví pozri § 123 ods. 3, ods. 4, § 142 ods. 1. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 408. Obzvlášť závažným následkom môžu byť v danom prípade napríklad aj veľké straty na životoch ľudí alebo odvetné opatrenia druhej bojujúcej strany rovnakého alebo obdobného charakteru.

Páchatelom môže byť iba veliteľ, nadriadený.

Trestnosť činu zaniká účinnou ľútosťou. Pozri § 85.

K § 427

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu vlastníckych práv k majetku vrátane majetku padlých. Cieľ ustanovenia je v súlade so zásadami medzinárodného práva vojnového.

Priestor vojnových operácií zahŕňa bojisko a naň nadväzujúce priestory sústredovania vojsk, priestory, v ktorých prebiehajú presuny vojsk, a ďalšie operácie bezprostredne súvisiace s bojovou činnosťou.

Bojisko – je priestor (územie), kde prebieha boj vojsk, kde prebieha priamy kontakt nepriateľských vojsk.

Miesto postihnuté bojovými operáciami – sú okrem miesta vojenských operácií a bojiska aj miesta v tyle zasiahnuté bombardovaním alebo ostreľovaním, ale tieto nemusia priamo súvisieť s priestorom vojenských operácií.

Obsadené územie – je územie, ktoré je v moci okupačnej mocnosti.

Zmocnenie sa cudzej veci využíjúc tieseň – znamená neoprávnené zmocnenie sa cudzej veci zneužitím svojho postavenia, keď poškodený sa nemôže slobodne rozhodnúť, lebo je v určitom smere odkázaný na páchatela. Tieseň je stav, hoci aj prechodný, vyvolaný nepriaznivými okolnosťami, ktoré vedú k obmedzeniu voľnosti v rozhodovaní. K pojmu **tieseň** pozri vysvetlivky k § 192 ods. 1.

Okrádanie padlých alebo ranených – je zakázané bez ohľadu na to, či mŕtvy alebo ranený patrí k jednej alebo druhej strane ozbrojeného konfliktu alebo je civilnou osobou.

Odnímanie cudzieho majetku pod zámienkou vojrovej potreby – je neoprávnené zmocnenie sa cudzej veci využitím zámienky, že odňatá vec je potrebná pre vojenské potreby, aj keď to nie je pravdivé tvrdenie.

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba násilím – nie je potrebná bezprostredná hrozba použitia násilia, postačuje hrozba použitia násilia. Pozri vysvetlivky k § 421.

Iná ťažká ujma – je predovšetkým spôsobenie majetkovej ujmy.

Osoba požívajúca osobitnú ochranu – pozri § 139 ods. 1 písm. g).

Vec požívajúca osobitnú ochranu – ide predovšetkým o kultúrne pamiatky požívajúce medzinárodnú ochranu, zdravotnícke zariadenia a pod.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4, § 142 ods. 1.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Stíhanie kohokoľvek na území SR je možné, bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

Príprava na trestný čin (§ 13 ods. 1) je trestná. Neoznámenie trestného činu (§ 340) a nepreukazenie trestného činu (§ 341) je trestná. Uplynutím premlčacej lehoty nezaniká trestnosť činu (§ 88).

K § 428

Toto ustanovenie poskytuje ochranu zdravotníckych zariadení a zdravotníckych dopravných prostriedkov, ako aj označeniam medzinárodne uznávaným symbolom. Ochrana je zabezpečená v súlade s medzinárodným právom. Týmto ustanovením sú chránené aj neutrálne a iné štáty, OSN pred zneužívaním ich symbolov páchatelom počas vojny.

Počas vojny – počas ozbrojeného konfliktu medzi štátmi, pričom z hľadiska tohto ustanovenia je vojnou aj občianska vojna.

Zneužitie označenia – je neoprávnené použitie označenia. Napríklad znak Červeného kríža môže v rámci ozbrojených síl používať iba zdravotnícka služba a vojenské zdravotnícke zariadenia.

Označenie Červeného kríža – je heraldické označenie červeného kríža v bielom poli, ktoré je medzinárodne uznávaný symbol organizácie Červeného kríža.

Iný rozlišovací znak alebo farba – je iné heraldické označenie, ktoré je medzinárodným právom uznávané. Používa sa na označovanie dopravných prostriedkov, zdravotníckych inštitúcií a pod. Medzi obdobné označenia, ako má Červený kríž, patrí aj označenie Červený polmesiac, Červený lev.

Označenie Organizácie spojených národov – používa sa v misiách, ktoré riadi OSN. Označenie OSN je biela zemegula s bielymi ratolesťami v svetlomodrom poli. Označenie OSN sú oprávnené používať mierové a pozorovateľské misie OSN, pozorovatelia OSN a pod., a to pri plnení svojich úloh.

Štátna vlajka a štátny znak – sú symbolmi každej krajiny a môžu sa používať iba právnymi normami určeným spôsobom.

Vojenský znak – je špecifické heraldické označenie, ktoré vychádza zo štátneho znaku alebo zo štátnej zástavy, pričom napríklad na bojovej technike a inej technike každej krajiny sa tento používa špecifický jedinečný vojenský znak, ktorý sa odlišuje od vojenských znakov ostatných krajín.

Neutrálny štát – je štát, ktorý formálne ani skutočne nie je stranou zúčastnenou na ozbrojenom konflikte.

Iný štát, ktorý nie je stranou vo vojne – je taký štát, ktorý nie je zapojený do ozbrojeného konfliktu.

Vojnová vierolomnosť – je taký čin, ktorý znevážením dobromyseľnosti protivníka má u neho vyvolať mylnú domnienku, že má právo na ochranu alebo že je povinný takú ochranu poskytnúť podľa noriem medzinárodného práva (napr. zneužitie vlajky parlamentára, predstieranie kapitulácie). Vojnová leš' nieje zakázaná. Leš'ou možno protivníka

uviesť v omyl, donútiť ho k nerozvážnosti, ale nesmie pri tom porušiť medzinárodné právo, ako napríklad zneužiť označenie Červeného kríža.

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

Obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 408.

Trestne stíhať za čin je možné na území SR kohokoľvek bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

Neoznámenie trestného činu (§ 340) alebo neprekazenie trestného činu (§ 341) je trestné. Uplynutím premlčacej doby trestnosť činu nezaniká (§ 88).

K § 429

Ustanovenie poskytuje trestnoprávnu ochranu parlamentára, čím právny poriadok SR zakotvil ochranu parlamentára v súlade s medzinárodným vojnovým právom (napr. Dohovorom o zákonoch a obyčajoch pozemnej vojny).

Parlamentár – je osoba, ktorá je niektorou vojnovou stranou zmocnená, aby vstúpila do rokovania s inou stranou. Počas plnenia funkcie požíva parlamentár ochranu života, zdravia a osobnej slobody.

Člen sprievodu parlamentára – je taká osoba, ktorá doprevádza parlamentára a podieľa sa svojou pomocou parlamentárovi na splnení jeho úlohy. Požíva ochranu obdobnú akú má parlamentár.

Urážkou – sa rozumie akýkoľvek prejav neúcty dotýkajúci sa cti a vážnosti parlamentára alebo jeho sprievodu. Môže ísť o verbálne prejavy alebo gestá a pod.)

Neoprávnené zadržanie – je konanie znemožňujúce, hoci aj dočasne, parlamentárovi alebo členovi jeho sprievodu slobodný návrat na vlastnú stranu, alebo aby sa dostali na miesto rokovania.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4, § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2.

Účastníkom môže byť aj osoba, ktorá nie je vojakom.

K § 430

Toto ustanovenie je novým trestným činom, ktorého cieľom je poskytnúť trestnoprávnu ochranu majetku fyzických a právnických osôb pred neoprávnenými konaniami uskutočnenými pod zámienkou potreby majetku na verejné účely pri obrane vlasti v súvislosti s vojnou alebo ozbrojeným konfliktom.

Vojna – je ozbrojený konflikt medzi štátmi, resp. vo vnútri štátu. Pozri § 435 ods. 1 a vysvetlivky k § 417.

Vojenská rekvirácia – je odňatie hnutelných vecí pre potrebu zabezpečenia bojaspochopnosti vojsk (napr. potravín na stravu vojakom, motorové vozidlá pre potrebu vojsk a pod.), pričom po pominutí dôvodu rekvirácie, ak je to možné vecné prostriedky sa vracajú majiteľovi. Vojenská rekvirácia nemôže byť zneužitá pre obohacovanie alebo poškodzovanie majiteľa veci podliehajúcej rekvirácii.

Právomoc k výkonu rekviračného práva – je právomoc, ktorá sa viaže iba k tej osobe, ktorá je oprávnená rozhodovať, aké veci budú podrobené rekvirácii a vykoná ju.

Vykonávanie rekviračného práva bez oprávnenia – je podvodné konanie, podvodné predstieranie práva na rekviráciu, ktoré páchatelovi neprislúcha.

Značná škoda – pozri § 125 ods. 1

Násilie – pozri § 122 ods. 7.

Hrozba použitia násillia – nie je potrebná hrozba bezprostredného násillia, postačuje hrozba násillím. Pozri vysvetlivky k § 421.

Hrozba inej ťažkej ujmy – je predovšetkým hrozba majetkovej spôsobenia majetkovej škody.

Osoby alebo veci požítvajúce podľa medzinárodného práva osobitnú ochranu – u osôb pozri vysvetlivky k § 139 ods. 1 písm. g). U vecí ide predovšetkým o zdravotnícke zariadenia a pod.

Škoda veľkého rozsahu – pozri § 125 ods. 1.

K § 431

Ustanovenie poskytuje ochranu civilnému obyvateľstvu a jeho majetku. Vychádza zo Ženevskej dohody z roku 1949 o zlepšení osudu ranených a chorých príslušníkov ozbrojených síl v poli, zaobchádzaní s vojnovými zajatcami, o ochrane civilných osôb počas vojny a z Haagskeho dohovoru z roku 1954 na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu.

Vojna – je ozbrojený konflikt medzi štátmi, resp. vo vnútri štátu. Musí byť splnená podmienka, že ku krutosti dochádzalo v priebehu vojny. Pozri § 435 ods. 1 a vysvetlivky k § 417.

Predpisy medzinárodného práva – sú predovšetkým rôzne dohovory na ochranu osôb (civilného obyvateľstva) postihnutých vojnou.

Kruté zaobchádzanie – je konanie, ktorým je osobám spôsobená fyzická alebo duševná bolesť nešetriaca ich životy, zdravie alebo brutálne ponizuje ich ľudskú dôstojnosť.

Civilné obyvateľstvo – sú všetky tie civilné osoby, ktoré sa nachádzajú na území bojujúceho štátu alebo na území, ktoré je obsadené vojskom.

Utečenci – sú osoby, ktoré v dôsledku vojny museli opustiť svoje obydlia a premiestniť sa na iné územie.

Ranení – sú vojenské alebo civilné osoby, ktoré pre zranenie potrebujú lekársku pomoc alebo starostlivosť, ktoré nevykonávajú žiadnu nepriateľskú činnosť.

Príslušníci ozbrojených síl (vojaci) – sú príslušníci ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov. Pozri § 128 ods. 3.

Vojnoví zajatci – sú osoby, ktoré padli do moci nepriateľa (pozri Ženevský dohovor o zaobchádzaní s vojnovými zajatcami uverejnený pod č. 45/1954 Zb.). Vojnovými zajatcami sú príslušníci bojujúcich ozbrojených síl, príslušníci milícií, dobrovoľných zborov, členov hnutia odporu, príslušníci pravidelných ozbrojených síl, ktorí sa hlásia k vláde alebo k moci, ktorá neuznáva možnosť držiacu zajatcov, osoby sprevádzajúce ozbrojené sily, členovia posádok obchodných lodí alebo civilného letectva, obyvatelia neobsadených území, ktoré sa po príchode nepriateľa chopili zbrane. Ide najmä zmluvy a dohovory uvedené vo vysvetlivkách k § 426.

Účinné opatrenia na ochranu osôb – je súbor takých opatrení rozličnej povahy, ktoré majú chrániť životy, zdravie a majetok civilného obyvateľstva voči negatívnym dôsledkom vojny.

Organizácie civilnej ochrany nepriateľa plniaca humanitárne úlohy – sú tie organizácie, ktoré podľa medzinárodného práva realizujú humanitárne úlohy za účelom ochrany života a zdravia civilného obyvateľstva.

Ťažká ujma na zdraví, smrť – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1, ods. 2.

Obzvlášť závažný následok – musí ísť o následok, ktorý svojou závažnosťou sa rovná ujme na zdraví alebo smrti.

K § 432

Ustanovenie chráni pred perzekúciou obyvateľstva, ochraňuje život, zdravie, dôstojnosť a rovnoprávnosť bez ohľadu na rasu a príslušnosť k určitému etniku obyvateľstva a ďalších osôb menovaných v ustanovení. Úprava vychádza zo Ženevskej dohody z roku 1949 o ochrane obetí vojny (č. 65/1954 Zb.), Dodatkových protokolov k Ženevským dohodám z roku 1977 (č. 168/1991 Zb.), Medzinárodného dohovoru o potlačení a trestaní apartheidu (č. 166/1976 Zb.) a Medzinárodného dohovoru proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (č. 143/1988 Zb.) a ďalších zmlúv a dohovorov.

Počas vojny – počas trvania ozbrojeného konfliktu medzi štátmi. K pojmu vojna pozri § 435 ods. 1 a § 134 ods. 2 písm. d).

Neľudské činy – sú také činy, ktoré sú v rozpore s medzinárodným právom, sú činy, ktoré civilnému obyvateľstvu spôsobujú telesné alebo duševné útrapy, ukladajú namáhavé práce, na ktoré nestačí a ktoré znamenajú preto útrapy a trýznenie.

Národnostná, rasová alebo etnická diskriminácia – sa rozumie rozlišovanie, obmedzovanie alebo znevýhodňovanie obyvateľov založené na príslušnosti k národnosti,

rase alebo k určitému etniku, alebo založené na farbe pleti a pod. K pojmom národnosť, rasa a etnikum pozri vysvetlivky uvedené v § 418.

Civilné obyvateľstvo – pozri vysvetlivky k § 431.

Terorizovanie civilného obyvateľstva – zastrášovanie vyhrážkou násilia.

Násilie, hrozba násilím – pozri § 122 ods. 7 a vysvetlivky k § 421.

Vážne narušenie zdroja základných životných potrieb – je činnosť smerujúca k narušeniu, znemožneniu prístupu civilného obyvateľstva na obsadenom území.

Obsadené územie – je územie, ktoré má v moci nepriateľské vojsko.

Dotyková zóna – je oblasť, kde sa stretávajú nepriateľské ozbrojené sily.

Pomoc nevyhnutná na prežitie – je predovšetkým taká hlavne materiálna, ale aj zdravotnícka pomoc, bez zabezpečenia ktorej je ohrozené prežitie civilného obyvateľstva.

Presídľovanie – je premiestňovanie civilného obyvateľstva obsadeného obyvateľstva na iné územie, než na ktorom dovtedy bolo usídlené za účelom, aby toto obyvateľstvo trvale zotrvalo na novo území.

Vojnový zajatci – pozri výklad k § 431.

Osídľovanie – umiestňovanie obyvateľstva vlastnej krajiny na obsadené územie ku škode a na úkor civilného obyvateľstva obsadeného územia.

Spravodlivé konanie o trestných činoch – je právo na spravodlivý proces pred súdom o trestných činoch civilného obyvateľstva alebo vojnových zajatcov.

Ťažká ujma na zdraví – pozri § 123 ods. 3, ods. 4 a § 142 ods. 1.

Smrť – pozri § 142 ods. 2. Následok musí byť spôsobený z nedbanlivosti, inak by išlo o trestný čin úkladnej vraždy (§ 144) alebo vraždy (§ 145).

Iný obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 431. Následok by sa mal svojou závažnosťou rovnať ťažkej ujme na zdraví alebo smrti.

Páchateľa trestného činu je možné na území SR trestne stíhať ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

K § 433

V trestnom zákone bola zavedená nová skutková podstata trestného činu, ktorá doplnila implementáciu Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu do nášho trestného práva za použitia blanketovej normy.

Vojnové zločiny – sú uvedené v čl. 8 Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu. Ide o vážne porušenie (podľa Ženevských dohôd) vojnového práva, ktoré je posudzované ako vojnový zločin. Jedná sa predovšetkým činy ako úmyselné zabitie, mučenie a neľudské zaobchádzanie vrátane biologických pokusov, spôsobenie vážneho utrpenia alebo vážneho telesného zranenia alebo poškodenia zdravia, branie rukojemníkov, nezákonné uväznenie, nezákonné deportácie alebo presun celého obyvateľstva okupovaného územia

a ďalšie. Vojnové zločiny mieria buď proti osobám, objektom alebo sa vyskytujú pri taktickej činnosti (napr. napadnutie osoby vyradenej z boja).

Ťažká ujma na zdraví viacerých osôb – pozri § 123 ods. 3, ods. 4, § 142 ods. 1 a § 138 písm. j).

Smrť viacerých osôb – pozri § 143. K pojmu smrť pozri § 142 ods. 2. K pojmu viaceré osoby pozri § 138 písm. j).

Iný obzvlášť závažný následok – pozri vysvetlivky k § 431. Následok by sa mal svojou závažnosťou rovnať ťažkej ujme na zdraví alebo smrti viacerých osôb.

Za odplatu – znamená, že vojnové bezprávie bolo spáchané s úmyslom oplatiť to, čo bolo spôsobené tomuto štátu. Ide o akt pomsty.

Páchateľa trestného činu je možné na území SR trestne stíhať bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

Príprava trestného činu (§ 13 ods. 1) je trestná.

K § 434

Ustanovenie poskytuje ochranu kultúrnym pamiatkam pred ich ohrozením. Tento trestný čin bol zaradený do nového trestného zákona z dôvodu zvýšeného ničenia kultúrnych hodnôt vo vojne. Právna úprava reaguje na druhý protokol (prijatý 26. 3. 1999) k Haagskemu dohovoru na ochranu kultúrnych statkov za ozbrojeného konfliktu z roku 1954.

Vojna – pozri § 134 ods. 2 písm. d a § 435 ods. 1.

Zničenie – je úplne znehodnotenie kultúrnej pamiatky, stav ktorý už nie je možné napraviť opravou.

Privlastnenie – je zakázané vyvážať z krajiny, ktorej patrí kultúrna pamiatka a prívlastňovať si ju počas ozbrojeného konfliktu.

Poškodenie – je čiastočné zničenie kultúrnej pamiatky, poškodenie kultúrnej hodnoty, pričom stav je možné aspoň čiastočne napraviť opravou pamiatky.

Predmety kultúrnej hodnoty chránené medzinárodným dohovorom – sú tie predmety, na ktoré sa vzťahujú ustanovenia medzinárodných zmlúv

Drancovanie – je pustošenie predmetov kultúrnej hodnoty.

Vandalizmus – je bezohľadné ničenie alebo poškodzovanie predmetov kultúrnej hodnoty.

Predmet kultúrnej hodnoty – sú hodnoty hnutelné a nehnuteľné, ktoré sú veľmi dôležité pre kultúrne dedičstvo národov, ako pamiatky archeologické, umelecké alebo historické a ďalšie predmety náboženské a svetské, budovy, ktorých určením je zachovávať a vystavovať kultúrne hodnoty (múzeá), strediská kultúrnych pamiatok.

Predmety kultúrnej hodnoty pod zvýšenou ochranou medzinárodného dohovoru – je obmedzený počet predmetov, ktoré sú kultúrnym dedičstvom, ktoré majú pre ľud-

stvo mimoriadny význam, nepoužívajú sa na vojenské účely a sú chránené vnútroštátnymi opatreniami, ktoré uznávajú ich výnimočnú kultúrnu a historickú hodnotu a zabezpečujú najvyššiu úroveň ochrany.

Páchatela trestného činu je možné na území SR trestne stíhať bez ohľadu na jeho štátnu príslušnosť.

K § 435

Spoločne ustanovenie upravuje problematiku protiprávneho konania špeciálneho subjektu trestného činu, a to veliteľa a vzťah zodpovednosť veliteľa za protiprávnu činnosť podriadeného, ktorý plnil rozkazy či príkazy vojenského alebo iného nadriadeného, a to vo vzťahu k trestným činom uvedeným v XII. hlave Trestného zákona. Ustanovením bola prijatá úprava, že za žiadnych okolností sa veliteľ za podmienok uvedených v ustanovení nedá zbaviť zodpovednosti za spáchaný trestný čin genocída a za zločiny proti ľudskosti. Ustanovenia medzinárodného humanitárneho práva, je záväzné.

Ustanovenie v ďalších odsekoch upravuje špecifickú formu zodpovednosti civilného nadriadeného za spáchanie trestných činov uvedených v XII. hlave Trestného zákona ich podriadenými v dôsledku zlyhania jeho riadiacej činnosti. Tu došlo k aplikácii viacerých medzinárodných zmlúv a dohovorov do Trestného zákona. Ide napríklad o aplikáciu Ženevskej dohody z roku 1949, dodatkových protokolov k nej z roku 1977 a novšie aj štatútov medzinárodných tribunálov.

Vojna – vojnu sa rozumie ozbrojený konflikt dvoch alebo viacerých štátov, prípadne akt agresie jedného štátu voči druhému. Vojnu sa tiež rozumie aj vnútroštátny ozbrojený konflikt. Pozri § 134 ods. 2 písm. d).

Medzinárodný ozbrojený konflikt – je konflikt medzi dvoma alebo viacerými štátmi, na ktorého vedenie sa vzťahujú normy medzinárodného vojnového práva. Pozri § 134 ods. 2 písm. d).

Konflikt na území jedného štátu – je zdĺhavý vnútroštátny konflikt medzi vládnymi orgánmi a ich ozbrojenými zbraňami a organizovanými ozbrojenými skupinami (napr. partizánmi, vojskom, ktoré si vytvorila protivládna opozícia) alebo medzi skupinami navzájom. Ako konflikt sa neposudzujú nepokoje a napätia, ktoré nemajú dostatočnú formu organizovanosti a spôsobilosť vyvolať zdĺhavý konflikt. Tak isto sa takto neposudzuje aj vzbura, izolované a ojedinelé násilie.

Vojenský veliteľ – je buď vopred určený vojak s právomocami (nadriadený), alebo vojak, ktorý fakticky koná ako veliteľ. Tu je podmienkou, že vojakovi, ktorý fakticky koná ako veliteľ, sa musia vojenské jednotky podriaďovať, musia rešpektovať jeho veliteľskú právomoc. Inak takéhoto vojaka nie je možné považovať za veliteľa. Porovnaj s vysvetľovacími k § 426.

Ozbrojené sily pod vedením vojenského veliteľa – sú jednotky, útvary, zväzky a armády, ktoré podliehajú vojenskému veliteľovi.

Zlyhanie – je neodôvodnená neschopnosť vykonávať svoje právomoci veliteľa nad svojimi podriadenými vojakmi a jednotkami a neschopnosť riešiť situácie vzniknuté u podriadených vojsk, ktoré neboli zapríčinené vonkajšími okolnosťami ale neschopnosťou veliteľa v dôsledku zlyhaní a jeho morálnych, odborných, vôľových a veliteľských vlastností.

Nadriadený – v danom prípade sa nejedná o nadriadeného v zmysle vojenskej terminológie (pozri vysvetlivky k § 393 a k § 397 a porovnaj s vysvetlivkami k pojmu veliteľ), ale o nadriadeného ako civilnú osobu (napr. prezident, predseda vlády a pod.). Nadriadený v danom prípade má právomoc vydávať podriadeným nariadenia (rozkazy), má oprávnenia robiť všetky primerané a potrebné opatrenia v rámci svojej právomoci. Podriadený je povinný sa nadriadenému podriaďiť a plniť jeho nariadenia (rozkazy).

K § 436

Pod spoločnými ustanoveniami v závere TZ je ustanovená právna úprava o prebratí (transponovaní) právnych aktov ES a EÚ konkrétne uvedených v prílohe 1 k TZ.

Pod pojmom ES (Európske spoločenstvá) sa rozumejú dve medzinárodné organizácie založené Rímskymi zmluvami z 25. 3. 1957 – Európske spoločenstvo (pôvodne Európske hospodárske spoločenstvo – EHS) a Európske spoločenstvo atómovej energie (EURATOM), pričom do 23. 7. 2002 bolo ich súčasťou aj Európske spoločenstvo pre uhlie a oceľ (ESUO) založené na dobu 50 rokov Parížskou zmluvou z 18. 4. 1951.

Európska únia (EÚ) bola založená Zmluvou členských krajín ES v Maastrichte 7. 2. 1992 za účelom vytvorenia hospodárskej, menovej a neskôr aj politickej únie. Prehĺbeniu integrácie napomohol Jednotný európsky akt, ako aj revidovanie zmluvy o EÚ v Amsterdame 2. 10. 1997 a v Nice 26. 2. 2001. EÚ predstavuje politickú organizáciu bez právnej subjektivity s mechanizmom úzkej spolupráce členských štátov založeným na troch pilieroch – I. – ES, II. – spoločná zahraničná a obranná politika, III. – justičná a policajná spolupráca.

Právnym základom transponovania prameňov európskeho práva (komunitárneho a unijného) do slovenského právneho poriadku je čl. 7 ods. 2 Ústavy.

Komunitárne právo (právo ES) je založené na medzinárodných zmluvách a právnych aktoch orgánov ES (nariadenia – priamo záväzné pre obyvateľov ES, smernice – záväzne pre štáty ich transponovať do vlastného práva, rozhodnutia – individuálne záväzné a adresné, odporúčania a stanoviská – nenormatívne vyjadrenia názoru ES).

Unijné právo (právo EÚ) tvorí základné články zmluvy o EÚ a právne akty orgánov EÚ (spoločné postoje, rámcové rozhodnutia, rozhodnutia, dohody a opatrenia), ktoré tvoria dva druhy právnych nástrojov spolupráce v III. pilieri. Dohody sú platné po ich prijatí polovicou signatárskych členských štátov. Rámcové rozhodnutia a rozhodnutia sú vydávané za účelom zblížovania zákonov a iných predpisov členských štátov. Nie sú bezprostredne účinné, sú záväzné čo do výsledku, pričom voľba a prostriedky na jeho dosiahnutie sa ponecháva na voľbu členských štátov. Právne nástroje EÚ sú zamerané na zdokonaľovania právnych predpisov upravujúcich justičnú spoluprácu v trestných veciach medzi štátmi EÚ. Ich základ tvoria konkrétne Dohovory Rady Európy v tej ktorej oblasti (napr. vzájom-

ná pomoc v trestných veciach EDVP, extradícia – EDEX), na ktoré priamo nadväzujú a tieto dopĺňajú.

Právne akty orgánov ES a EÚ sú uverejňované v Ú. v. ES a v Ú. v. EÚ.

K § 437

Aj v novom TZ ako v každom zákone nahrádzajúcom doterajší zákon je podľa legislatívnych pravidiel v oddelenej časti obsahujúcej vplyv nového zákona na právne vzťahy upravené skorším zákonom.

Ods. 1

Služi na určenie zákona potrebného na posúdenie prípadov vzniknutých pred účinnosťou TZ v období jeho uplatňovania (prechodné obdobie). K určeniu, či dotedy vykonaný trestný čin vykazuje znaky prečinu alebo zločinu sa použijú ustanovenia § 10 a § 11 s prihliadnutím na zavinenie a trestnú sadzbu podľa starého zákona. Je potrebné pritom uplatniť časovú pôsobnosť podľa § 2 TZ.

Ods. 2

V súdnej praxi sa aplikuje záver, že do podmienok trestnosti činu sa zahrnuje len skúmanie všetkých otázok potrebných rozhodovanie o vine a o uložení trestu. Samotný výkon trestu a nadväzujúce rozhodnutia o spôsobe výkonu má osobitný hmotnoprávny charakter, a preto výkon trestu (spravidla trestu odňatia slobody) sa vzťahuje na čas vyhlásenia odsudzujúceho rozsudku. Ak sa tak stane po účinnosti nového TZ, na výkon trestu sa aplikuje nový TZ aj na prípady, v ktorých sa pri rozhodovaní o vine z trestného činu a ukladaní trestu použili ustanovenia starého zákona. Ak by bol vyhlásený rozsudok v čase po účinnosti nového TZ po zrušení predchádzajúceho rozsudku na základe odvolania obžalovaného, ktorý bol vyhlásený pred nadobudnutím účinnosti nového TZ, bude prichádzať do úvahy uplatnenie starého zákona pre výkon trestu, ak nový nie je priaznivejší.

Ods. 3

Z pravidla ustanoveného v ods. 2 vyplýva, že výkon trestov uložených pred nadobudnutím účinnosti nového TZ sa posudzuje podľa doterajšieho zákona s výnimkou výnimočného trestu odňatia slobody a trestu na doživotie. Na tieto tresty, i keď uložené už podľa starého zákona, sa vzhľadom na trvanie právnej úpravy zásady „trikrát a dosť“ aj v neskoršom zákone (ust. § 47) aplikujú ustanovenia nového zákona o podmienkach podmieneného prepustenia z výkonu trestu.

Výkon premeneného trestu odňatia slobody alebo zvyšku trestu odňatia slobody má prednosť pred výkonom neskoršie uloženého trestu odňatia slobody. Ak sa premieňa podmienený trest v čase po účinnosti nového zákona aplikujú sa ustanovenia nového zákona

Ods. 4

Uplynutá premlčacia lehota pre trestné stíhanie alebo výkon trestu pred nadobudnutím účinnosti nového TZ sa neobnovuje podľa nových ustanovení o dlhších trvaniach lehôt.

V období účinnosti nového zákona premlčacie lehoty spočívajú a počítajú podľa nových zákonných ustanovení. Spáchanie menej závažného trestného činu pred účinnosťou zákona sa nepriraďuje k okolnostiam prerušujúcim premlčaciu lehotu podľa nového zákona. Po nadobudnutí účinnosti pre prerušenie premlčacej lehoty postačí spáchanie úmyselného trestného činu bez ohľadu na porovnanie závažnosti.

Ods. 5, 6

Aby nedošlo k prerušeniu uplatnenia zásady „trikrát a dosť“ postačí pre jej platnú aplikáciu spáchanie aspoň jedného závažného zločinu po 1. 1. 2006. Nová právna úprava vyžaduje pre túto asperačnú zásadu dokonanie trestného činu z taxatívneho výpočtu, ktorý je obsahovo totožný ako v predchádzajúcej, a preto postačí ak je po nadobudnutí účinnosti nového TZ tento tretí dokonaný. V opačnom prípade sa aplikuje nový zákon, iba ak to je priaznivejšie.

Vzhľadom na samostatný hmotnoprávny charakter výkonu trestu od trestnosti činu je súd oprávnený rozhodnúť podľa nového zákona o zákaze podmieneného prepustenia pri uložení trestu na doživotie pre trestný čin spáchaný aj pred účinnosťou nového zákona.

R 25/1991-I: Novšie zákonné ustanovenie o tom, že tresty uložené pred jeho účinnosťou za činy, ktoré už nie sú trestnými činmi, sa nevykonávajú, sa týkajú výlučne trestov odňatia slobody, a nie iných druhov trestov. (Upravené znenie).

R 59/2003-II: Rozhodnutie o podmienenom prepustení odsúdeného z výkonu trestu odňatia slobody sa stále dotýka trestu, ale už právoplatne uloženého, preto súd nemôže znovu „rozhodovať o treste“ v zmysle pojmu „trestnosť činu“, a preto sa ustanovenie § 2 ods. 1 Trestného zákona nevzťahuje na riešenie otázok súvisiacich s podmieneným prepustením z výkonu trestu odňatia slobody. (Upravené znenie).

K § 438

Ods. 1, 2

Ustanovením novej vonkajšej diferenciacie výkonu trestu odňatia slobody v ust. 48 TZ je nutné vysvetliť doterajšie zákonné pojmy v porovnaní s novými.

Na základe novej kategorizácie trestného činu od účinnosti nového TZ sa pod doterajším označením obzvlášť závažného trestného činu rozumie zločin podľa nového zákona (§ 11 TZ).

K § 439 a § 440

Tu sú vymenované právne predpisy, ktoré sa k uvedenému konkrétnemu dňu nadobudnutia účinnosti TZ zrušujú.